ഉള്ളൂരിന്റെ പ്രബന്ധങ്ങൾ

മഹാകവി ഉള്ളൂർ

ഉള്ളൂരിന്റെ പ്രബന്ധങ്ങൾ

ഉള്ളൂരിന്റെ പ്രബന്ധങ്ങൾ

മഹാകവി ഉള്ളൂർ

കേരള സർവകലാശാല
തിരുവനന്തപുരം

Publications of the Department of Malayalam
University of Kerala

General Editor
K. Ramachandran Nair

ULLURINTE PRABANDHANGAL Selected Papers of Mahakavi Ullur S. Parameswara Iyer. Edited by Dr. V. S. Sharma. First Edition October 1979
Copyright University of Kerala.
Printed at the Vivekananda Press, Trivandrum
Published by Dr. K. Ramachandran Nair, Professor and Head of the Department of Malayalam, for the University of Kerala, Trivandrum.

ആമുഖം

ഒരു മഹാകവിയുടെ ജന്മശതാബ്ദി ആഘോഷിക്കുന്നതിനു് ഒരു ലക്ഷത്തോളം രൂപ വകയിരുത്തുക, അതിലേക്കുവേണ്ടി ബൃഹത്തായ ഒരു പരിപാടി ആസൂത്രണം ചെയ്യുക, എന്നിട്ടു് ഒരിനംപോലും വിട്ടുപോകാതെ അതു മുഴുവൻ നടപ്പിലാക്കുക – ഇതൊക്കെ ഒരൗദ്യോഗികസ്ഥാപനത്തെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം അത്ര സാധാരണമല്ല. കേരളസർവകലാശാല മഹാകവി ഉള്ളൂരിന്റെ ജന്മശതാബ്ദി ആഘോഷിച്ചപ്പോൾ ആ അസാധാരണത്വം സംഭവിച്ചു. ഔപചാരികമായ ആദരപ്രകടനത്തിന്നപ്പുറം കടന്നുചെന്ന കർത്തവ്യനിർവഹണമായിരുന്നു അതു്. മഹാകവിയും സർവകലാശാലയും തമ്മിലുള്ള ബന്ധം അമ്മാതിരി ഔപചാരികത്വത്തിലൊതുങ്ങുമായിരുന്നില്ല. അതു് പ്രഗാഢവും സുദീർഘവുമായിരുന്നു.

1977 ജൂലൈയിൽ സർവകലാശാലാമലയാളവിഭാഗത്തിൽ മഹാകവിയുടെ പൂർണ്ണകായചിത്രം കേരളാഗവർണ്ണർ അനാച്ഛാദനം ചെയ്തതോടുകൂടിയാണു് പരിപാടികൾ സമാരംഭിച്ചതു്. 1977 സെപ്തംബറിൽ 'മഹാകവി ഉള്ളൂരും മലയാള സാഹിത്യവും' എന്ന വിഷയത്തെ ആസ്പദമാക്കി മൂന്നു ദിവസം നീണ്ടുനിന്ന ഒരു ചർച്ചാസമ്മേളനവും, 1978 ജാനുവരിയിൽ 'കേരളസാഹിത്യചരിത്ര'ത്തെക്കുറിച്ചു് മറെറാരു ചർച്ചാസമ്മേളനവും സംഘടിപ്പിക്കപ്പെട്ടു. ഈ ചർച്ചാസമ്മേളനങ്ങളിൽ കേരളത്തിന്റെ എല്ലാഭാഗത്തുനിന്നുമുള്ള നിരവധി പ്രശസ്തപണ്ഡിതന്മാർ പങ്കെടുക്കുകയുണ്ടായി. വർഷംതോറും ഉള്ളൂർസ്മാരകപ്രഭാഷണപരമ്പര നടത്തുന്നതിനു് ഒരു എൻഡോമെന്റു്

ഏറ്റെടുത്തുകയും ആദ്യത്തെ പ്രഭാഷണപരമ്പര 1977 ആഗസ്റ്റിൽത്തന്നെ നടത്തുകയുംചെയ്തു. മലയാളത്തിൽ ഉപരി ഗവേഷണപ്രവർത്തനങ്ങൾക്കുവേണ്ടി മഹാകവിയുടെ നാമധേയത്തിൽ ഒരു ഗവേഷണ ഫെല്ലോഷിപ്പ് ഏർപ്പെടുത്തിയതും ശതാബ്ദിവർഷത്തിൽ സർവകലാശാലാ വിദ്യാർത്ഥികൾക്കുവേണ്ടി ഒരു പ്രബന്ധമത്സരം സംഘടിപ്പിച്ചതുമാണ് പ്രസ്താവ്യമായ മറ്റു രണ്ടു കാര്യങ്ങൾ.

ശതാബ്ദിയാഘോഷപരിപാടികളിൽ മുഖ്യമായ ഒരിനം ഗ്രന്ഥപ്രസാധനമായിരുന്നു. മഹാകവിയുടെ തിരഞ്ഞെടുത്ത ഇരുപത്തിയേഴു കവിതകളുടെ ഇംഗ്ലീഷ് പരിഭാഷ Selected Poems of Mahakavi Ullur എന്ന പേരിലും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഇംഗ്ലീഷ് കൃതികളുടെ ഒരു സമാഹാരം English Essays and Poems of Mahakavi Ullur എന്ന പേരിലും പ്രസിദ്ധം ചെയ്യപ്പെട്ടു. ചർച്ചാസമ്മേളനങ്ങളിൽ അവതരിപ്പിച്ച പ്രബന്ധങ്ങൾ സമാഹരിച്ച് 'മഹാകവി ഉള്ളൂരും മലയാളസാഹിത്യവും' 'കേരളസാഹിത്യചരിത്രചർച്ച' എന്നീ രണ്ടു ഗ്രന്ഥങ്ങളും പ്രസിദ്ധീകൃതമായിട്ടുണ്ട്. ശതാബ്ദിയാഘോഷങ്ങളോടനുബന്ധിച്ച് സർവകലാശാല പ്രസിദ്ധംചെയ്യുന്ന അഞ്ചാമത്തെ പുസ്തകമാണ് 'ഉള്ളൂരിന്റെ പ്രബന്ധങ്ങൾ'. മഹാകവിയുടെ ഗവേഷണപ്രബന്ധങ്ങളിൽ ഗ്രന്ഥരൂപത്തിൽ വന്നിട്ടില്ലാത്ത ഇരുപതെണ്ണം ഇതിൽ ഉൾക്കൊള്ളിച്ചിരിക്കുന്നു.

ഭാഷാസാഹിത്യരംഗങ്ങളിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്നവർക്ക് മഹാകവി ഉള്ളൂർ എന്നും ഒരു പ്രചോദനമാണ്— ഉറവവറ്റാത്ത പ്രചോദനം. ആ പ്രചോദനത്തിന്റെ മർമ്മം കണ്ടെത്തുന്നതിനു് ഈ ഗ്രന്ഥവും ഉപകരിക്കുമെന്നാണ് ഞങ്ങളുടെ പ്രതീക്ഷ.

കെ. രാമചന്ദ്രൻ നായർ

മലയാള വിഭാഗം
കേരള സർവകലാശാല
1979 ഒക്ടോബർ 10

അവതാരിക

ഗ്രന്ഥരൂപത്തിൽ പ്രകാശിതമാകാത്ത ഇരുപതു് ഉപന്യാസങ്ങളാണു് 'ഉള്ളൂരിന്റെ പ്രബന്ധങ്ങളം' എന്ന ഈ സമാഹാരത്തിലുള്ളതു്. കേരളസർവകലാശാലയുടെ ഉള്ളൂർജന്മശതാബ്ദിപ്രസിദ്ധീകരണങ്ങളിലൊന്നാണിതു്.

മഹാകവിയുടെ അഭിരുചിവൈപുല്യവും രചനാദക്ഷതയും തെളിയിക്കുന്ന ഈ പ്രബന്ധങ്ങളിൽ ചരിത്രകാരൻ, ഗവേഷകൻ, നിരൂപകൻ, കവി എന്നീ ചതുർമുഖവ്യക്തിത്വത്തിന്റെ അനന്യസ്തപ്രതിബിംബനം ദർശിക്കാം. ഉപന്യാസങ്ങളം സ്വയംസംവേദകങ്ങളും രചയിതാവിനു് സാഹിതീയവിഷയങ്ങളുമായുള്ള ഉത്കടബന്ധത്തെ പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നവയുമാണു്. വല്ലഭോദ്ഗമമെന്ന വിശേഷിപ്പിക്കപ്പെടാവുന്ന ഈ ഗ്രന്ഥത്തെ മണ്ഡനപരമായി കൂടുതൽ വിവരിക്കേണ്ടതില്ല. ഖണ്ഡനാത്മകമായ ഒരു വിമർശനത്തിനു പ്രസക്തിയുമില്ല. പീറ്റർകേളിയുടെ വായ്മിഷ്ടവും ഏതെങ്കിലുമൊരു തിണ്ണബലത്തിന്മേൽ നൽകുന്ന യോഗ്യതാപത്രവും പ്രബന്ധകാരനിനി ആവശ്യമുണ്ടെന്നുതോന്നുന്നില്ല. തന്നെയുമല്ല, ഇമ്മാതിരി ഒരു ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ആമുഖമായി, ലോകാന്തരപ്രാപ്തനായ ഉള്ളൂരിനെ വിമർശിച്ചു് ദുർവിനീതന്റെ ഭാഷയിൽ എന്തെങ്കിലും എഴുതിപ്പിടിപ്പിക്കാനുള്ള ഔദ്ധത്യവും ഈയുള്ളവനില്ല. നിരൂപണഗവേഷണകുലങ്ങളെ ഒരുപോലെ സ്പർശിച്ചൊഴുകുന്ന ഈ ലേഖനസ്യന്ദനത്തെ അതിമതിത്വത്തോടെയല്ല, അതിവിനയത്തോടെയാണു് ഇവിടെ വീക്ഷിക്കുന്നതും. ലേഖനങ്ങൾക്കു് സംക്ഷിപ്തമായ ഒരു പ്രതിപാദ്യപരിചയം തയ്യാറാക്കാൻ ഉദ്യമിക്കുന്നതു് പിപഠിഷുക്കൾക്കു് ഒരു പ്രവേശകം എന്ന നിലയ്ക്കുമാത്രമാണു്.

''നാം ശവംതീനികളല്ല, മൃതസഞ്ജീവനന്മാരാണു്'' (പേജു് 23) എന്ന ഉത്തേജകമന്ത്രം ചൊല്ലി, ഗതകാലസാഹിത്യത്തെക്കുറിച്ചു വിപുലമായ അന്വേഷണം നടത്തേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യകതയെ പ്രഥമലേഖനത്തിൽ ഊന്നിപ്പറയുന്നു. അന്വേഷണവിധേയമാക്കേണ്ട അനേകം പ്രശ്നങ്ങളും അവതരിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു മഹാകവി പ്രസ്താവിക്കുന്നു; ''പൊടിപിരണ്ട ഗ്രന്ഥങ്ങളും തൊട്ടാൽ കയ്യുംമെയ്യും അഴുക്കാകുമെന്നു ഭയപ്പെടരുതു്. നല്ല ഗ്രന്ഥങ്ങളിലെ പൊടി ആനന്ദബാഷ്പംകൊണ്ടു കഴുകത്തക്കവണ്ണം നമ്മുടെ ഹൃദയം വികാരതരളമാകണം'' (പേജു് 23). അങ്ങനെയുള്ളവക്കുമാത്രമേ ഗവേഷണം അനുരൂപമായ സാഹിത്യവ്യവസായമായി അനുഭവപ്പെട്ടു വിവാദശതരണം ചെയ്തിട്ടില്ലാത്ത വിഷയമാണല്ലോ ചേരരാജധാനി. അഭ്യൂഹസങ്കലിതമായ ആശയങ്ങളെ അവലോകനം ചെയ്തു്, പ്രാചീനചേരരാജധാനി തിരുവഞ്ചിക്കുളമാണെന്നു് സോപപത്തികമായി സമർത്ഥിക്കയാണു് ദ്വിതീയഉപന്യാസത്തിൽ. 'പദ്യസാഹിത്യം' എന്ന പ്രബന്ധത്തിൽ, 'കല കലയ്ക്കുവേണ്ടിമാത്രം' എന്ന വാദം വിമൃഷ്ടഹൃദ്യമല്ല എന്നു് അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. ''കാന്താസമ്മിതതയാ ഉപദേശയുജേ'' എന്ന മമ്മടമതം ഉള്ളൂർ തന്നെ സ്വന്തം കാവ്യപഥത്തിൽ ഉടനീളം സമന്വയിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ''ഓരോ പുരുഷാന്തരത്തിന്റെയും വ്യക്തിസ്വാതന്ത്ര്യത്തെ നിലനിർത്തുവാൻ കവികളും അതിനെ അപഗ്രഥിച്ചു് നിപുണമായി ത്യാജ്യഗ്രാഹ്യവിവേചനംചെയ്തു് ത്യാജ്യത്തെ തിരസ്കരിക്കുവാനും ഗ്രാഹ്യത്തെ അംഗീകരിക്കുവാനും ജനങ്ങളെ പ്രേരിപ്പിക്കണം'' (പേജു് 59) എന്നു് ഉദ്ബോധിപ്പിക്കുന്നതോടൊപ്പം, സാദൃശ്യാത്മകം എന്ന 'റിയലിസ്റ്റിക്'മാർഗമോ 'അന്തർഭാവാത്മകം' എന്നു പറയുന്ന 'റൊമാൻറിക്' മാർഗമോ രചനയ്ക്കു സ്വീകരിക്കാമെന്നും ഉള്ളൂർ നിർദ്ദേശിക്കുന്നു. ഈ ഉപന്യാസം ഗ്രന്ഥകാരനും സാഹിത്യവുമായുള്ള ഹൃദയൈക്യത്തിന്റെ ആഴം മനസ്സിലാക്കിത്തരുന്നതാണു്.

തെക്കൻപാട്ടുകളുടെ നടനായകമെന്നു കരുതപ്പെടുന്ന ഇരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ളപ്പോരിനെപ്പറ്റിയുള്ള ഒരു സവിസ്തരപഠനമാണു് നാലാം ഉപന്യാസം. വീരകരുണരസങ്ങളുടെ സർവാംഗസുന്ദരമായ സമ്മേളനംകൊണ്ടു വിശ്വോത്തരമായി പ്രശോഭിക്കുന്ന ഒരു ഇതിവൃത്തമാണു് കണിയാംകുളത്തുപോരു്'' എന്നും അതു് ''ഹൃദയദ്രവീകരണക്ഷമമായവിധത്തിൽ ഗാനം ചെയ്തിരിക്കുന്നു'' എന്നും സോദാഹരണം സമർത്ഥിച്ചിരിക്കുന്നു. ഗ്രന്ഥകാരന്റെ ആദരപാത്രമായ ചങ്ങനാശ്ശേരി ലക്ഷ്മീപുരത്തു

കൊട്ടാരത്തിൽ രവിവമ്മകോയിത്തമ്പുരാനെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ തന്നെ പതിനഞ്ചുകൃതികളിലൂടെ വിദഗ്ദ്ധമായി പരിചയപ്പെടുത്തുന്നതാണു് അടുത്ത ലേഖനം. രചനകളിലും ജീവിതത്തിലുംകൂടി ഉദ്ഭാസിതമാകുന്ന വ്യക്തിസത്തയേയും അതിമേധാവിയും അഷ്ടാവധാനിയുമായ ആ ഗുരുനാഥന്റെ സമാദൃതവ്യക്തിത്വത്തേയും ആരാധനാരൂപത്തിൽ വിദഗ്ദ്ധമായി അവതരിപ്പിച്ചിരിയ്ക്കുന്നു.

കുഞ്ചൻനമ്പിയാരുടെ കിരാതം ഓട്ടൻതുള്ളൽ, നളചരിതം ഓട്ടൻതുള്ളൽ തുടങ്ങി പല തുള്ളൽക്കൃതികളിലും പരാമൃഷ്ടനാകുന്ന 'ഉലകുടൈപെരുമാൾ' ആരെന്നു് ഉള്ളൂർ അന്വേഷിക്കുന്നു. പല അഭിപ്രായങ്ങളും അദ്ദേഹം പരിശോധിക്കുന്നുമുണ്ടു്. വൈകക്കര എന്ന സ്ഥലത്തു് പാണ്ഡ്യരാജബന്ധുവായ മാലയമ്മ എന്ന ഒരു രാജകുമാരി ജീവിച്ചിരുന്നു. അവരുടെ പുത്രനായിരുന്ന ഉലകുടെ പെരുമാൾ എന്നു് ഉലകുടെ പെരുമാൾ പാട്ടിനെ അടിസ്ഥാനമാക്കി നിർദ്ദേശിച്ചിരിക്കുന്നു. ''കുഞ്ചൻനമ്പിയാക്കു് ഉലകുടെ പെരുമാളുടെ ജീവിതചരിത്രം ഏറ്റവും ആകർഷകമായി തോന്നിയിരിക്കാമെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അത്ഭുതാവഹമായ രാജ്യഭരണകുശലതയേയാണു് മഹാകവി കിരാതത്തിലും ഘോഷയാത്രയിലും അനുകീർത്തനംചെയ്തിട്ടുള്ളതു്.'' പണ്ഡിതന്മാരെ വിഷമിപ്പിക്കയും വിഭ്രമിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുള്ള 'ഉലകുടൈപെരുമാൾ' പ്രയോഗത്തിനു് ഉള്ളൂർ നൽകിയ ഈ സ്വാരസ്യം അവഗണിച്ചു കൂടെന്നല്ലാതെ അന്തിമതീരുമാനമെന്ന നിലയ്ക്കു കൂട്ടതലൊന്നും പറയാൻ കഴിയുന്നില്ല. മഹിതചരിതനായ ഒരു ഭരണാധിപന്റെ ബിംബം 'ഉലകുടൈപെരുമാൾ' സങ്കല്പത്തിൽ നമ്പിയാർ ഒതുക്കിയിരിക്കുന്നതുപോലെതോന്നുന്നു.

ക്രിസ്താബ്ദം പതിമൂന്നാംശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന ബോപദേവൻ രാമായണത്തിലെ രസം ശാന്തമാണെന്നു സമർത്ഥിക്കയുണ്ടായി. അതിനെ ആസ്പദമാക്കിയുള്ള ഒരു ചർച്ചയാണു് ''ആദികാവ്യത്തിലെ രസവിചാരം.'' ആലങ്കാരികന്മാരും ധ്വനിപക്ഷവാദികളും രസജ്ഞന്മാരും ചർവിതചർവണം ചെയ്യുന്ന ഒരു കാര്യമാണല്ലോ ഇതു'. രാമായണത്തിലെ മുഖ്യരസം കരുണമോ ശാന്തമോ? ശാന്തമെന്നു് ബോപദേവൻ വാദിക്കുന്നു. ചർവണാവസ്ഥയിൽ കരുണം ശാന്തമായി പരിണമിക്കുന്നു എന്നു് സിദ്ധാന്തവത്കരിച്ചുകൊണ്ടാണു് ആദികാവ്യത്തിലെ രസം ശാന്തമാണെന്നു് ഉള്ളൂരും പ്രസ്താവിക്കുന്നതു്. എന്നു മാത്രമല്ല, ''രാമായണംപോലെ ഒരു ട്രാജഡി ലോകത്തിൽ ഒരു കവിയും രചിച്ചി

ട്ടില്ല'' എന്നുവരെയും അദ്ദേഹം സൂചിപ്പിക്കുന്നുണ്ട്. മഹാഭാരതം ശാന്തരസപ്രധാനമാണെന്നു് ആനന്ദവർദ്ധനാദികളും അഭിപ്രായപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടു്. വാല്മീകിരാമായണത്തിലെ സ്ഥായിരസവും ശാന്തമാണെന്നു് ഈ പ്രബന്ധത്തിൽ ഉള്ളൂരും ബോപദേവനെ അനുസരിച്ചു് അംഗീകരിക്കുന്നു. വിജ്ഞേയമായ ഈ രസചർച്ച മലയാളത്തിലുണ്ടായിട്ടുള്ള രാമായണകാവ്യങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ സമഗ്രമായ പുനർനിരീക്ഷണത്തിനും പഠനത്തിനും അവലംബമാക്കാവുന്നതാണു്.

ശ്രീശങ്കരഭഗവത്പാദരുടെ അനുയായിവിദ്യാരണ്യസ്വാമികളും ശ്രീരാമാനുജാചാര്യരുടെ അനുയായി വേദാന്തദേശികരുമാണു് അടുത്തപ്രബന്ധത്തിൽ സംക്ഷിപ്തമായി പരാമർശിക്കപ്പെടുന്നതു്. സമകാലികരായിരുന്ന ആ മതാചാര്യന്മാരെ ഉള്ളൂർ ആദരജനകമാംവിധം പരിചയപ്പെടുത്തുന്നു. തിരുവിതാംകൂർ ചരിത്രത്തിലും കേരളസംസ്കാരചരിത്രത്തിലും ഒരുപോലെ സ്മരിക്കപ്പെടുന്ന മാർത്താണ്ഡവർമ്മ മഹാരാജാവിന്റെ സാഹിത്യപോഷണത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ഉപന്യാസത്തിൽ ഗവേഷണപ്രാധാന്യമുള്ള പുതിയ കാര്യങ്ങളൊന്നും ഇല്ല. സാഹിത്യചരിത്രം മൂന്നാംഭാഗത്തിൽ അടങ്ങുന്ന വസ്തുതകളും തന്നെയേ ഉള്ളൂ. മാർത്താണ്ഡവർമ്മമഹാരാജാവിൽ നിന്നും പ്രോത്സാഹനം സിദ്ധിച്ചു് സ്വന്തം കലാനൈപുണ്യത്തെ സഫലമാക്കിയ മഹാന്മാരെ അവതരിപ്പിക്കുന്ന പ്രസ്തുത ഉപന്യാസവും വിജ്ഞേയമത്രെ. തുടർന്നു്, അശ്വതിതിരുനാൾ ഇളയതമ്പുരാന്റെ (10-ാം ശതകം) സാഹിത്യജീവിതത്തെ വേണ്ടത്ര ഉദാഹരണങ്ങളുദ്ധരിച്ചു് അവതരിപ്പിക്കുന്നു. ''വാണീദേവിയുടെ പരമാനുഗ്രഹത്തിനു പാത്രീഭവിച്ചിരുന്ന ആ സാഹിതീവല്ലഭനെ'' അറിഞ്ഞാദരിക്കാൻ ഈ ഉപന്യാസം ഉപകരിക്കും.

ചെമ്പകവല്ലി എന്ന ബ്രാഹ്മണി, സ്വഭർത്താവു് ദൂരദേശത്തു വച്ചു് അകാലമൃത്യുവിനിരയായപ്പോൾ രാജാനുമതിയോടെ ഉദയഗിരിക്കോട്ടയ്ക്കുള്ളിൽ വച്ചു് അഗ്നിപ്രവേശം ചെയ്യുന്നു. ഈ വീരശൃംഗാരീയകഥ ആവിഷ്കരിക്കുന്ന 'സതി ചെമ്പകവല്ലി' എന്ന വില്ലടിച്ചാൻ പാട്ടിന്റെ സോദാഹരണമായ പാഠപരിചയം പതിനൊന്നാമത്തെ ഉപന്യാസത്തിൽ സാധിച്ചിരിക്കുന്നു. ''മലയാംതമിഴിൽ നിന്നും ഇംഗ്ലീഷിലയ്ക്കു വിവർത്തനം'' ചെയ്യേണ്ട ഒരു കൃതിയാണതെന്നും ഉള്ളൂർ അഭിനന്ദിക്കുന്നു. അതുലകൃതമായ 'മൂഷികവംശം' കാവ്യമെന്ന നിലയ്ക്കും ചരിത്രഗ്രന്ഥമെന്ന നിലയ്ക്കും എത്ര പ്രധാനമാണെന്ന സോദാഹരണഉപപാദനം ഉള്ളൂരിന്റെ അവഗാഹമായ

പ്രതിപാദനരീതിയേ വിശദമാക്കുന്നുണ്ട്. പാരിജാതഹരണം, ത്രിപുരദഹനം, പ്രഭാവതീസ്വയംവരം എന്നീ ആട്ടക്കഥകളും സൗന്ദര്യലഹരീ ഭാഷാവ്യാഖ്യാനം ഉൾപ്പെടെ മറ്റു പലകൃതികളും രചിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും പ്രായേണ അജ്ഞാതനായ നല്ലേപ്പള്ളി സുബ്രഹ്മണ്യശാസ്ത്രികളുടെ പേരു് കേരളസാഹിത്യ അക്കാദമിയുടെ സാഹിത്യകാരഡയറക്ടറിയിൽ കാണില്ല. പക്ഷേ പി. ഗോവിന്ദപ്പിള്ള പരാമർശിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഉള്ളൂർ അഭിനന്ദനീയമായ വിധത്തിൽ ശാസ്ത്രികളെ പരിചയപ്പെടുത്തുന്നു. വിലാമംഗലത്തു സ്വാമിയാരെപ്പറ്റിയുള്ള ലേഖനത്തിൽ 'ശ്രീകൃഷ്ണകർണാമൃത'കർത്താവായ കൃഷ്ണലീലാശുകൻ തന്നെയാണു് വിലാമംഗലത്തു സ്വാമിയാർ എന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്വദേശം തൃപ്രങ്ങോട്ടു് ആയിരുന്നുവെന്നുമാണു് ഉള്ളൂരിന്റെ സംശയരഹിതമായ അഭിപ്രായം. വിലാമംഗലം കൃതികളിലൂടെയുള്ള ഒരു പര്യവേക്ഷണവും ഈ ലേഖനത്തിലടങ്ങുന്നു. പഞ്ചവൻകാട്ടുനീലിയുടെ കഥ ആഖ്യാനം ചെയ്യുന്ന 'നീലികഥ' വില്വടിച്ചാൻപാട്ടു്, കുഞ്ചൻനമ്പിയാരുടെ ശിവപുരാണം കിളിപ്പാട്ടു്, തമിഴ്മണിപ്രവാളകൃതിയായ 'വിരാടപർവം' എന്നിവയെപ്പറ്റിയുള്ള മൂന്നു ഉപന്യാസങ്ങളും, അതതു കൃതികളെപ്പറ്റിയുള്ള നിരൂപണങ്ങളാണു്. മേല്പുത്തൂർ നാരായണഭട്ടതിരിയുടെ 'ഗോശ്രീനഗരവർണ്ണന'മാണു് 'പട്ടേരികണ്ട കൊച്ചി.' ഭട്ടതിരിയുടെ വാഗ്ധോരണിയേയും രചനാവൈശിഷ്ട്യത്തേയും സോദാഹരണം സമർത്ഥിക്കുന്ന ഉള്ളൂർ ''സാക്ഷാൽ സരസ്വതീദേവിയുടെ സരസനർത്തനമാണു് നാമിതിൽ കാണുന്നതെ''ന്നു സ്വയപരവശനായി പറഞ്ഞുപോകുന്നു. പ്രണാമപരമ്പരകളും അർപ്പിക്കുന്നു. കേരളത്തിലെ സംസ്കൃതകവികളിൽ അഗ്രേസരനും ഭക്തോഗ്രണിയുമായ മേല്പുത്തൂർ ഭട്ടതിരിയേയും ശ്രീശങ്കരാചാര്യരേയുമെല്ലാം നാം മറന്നു തുടങ്ങിയിരിക്കേ, ഈ ചർച്ചകളും പ്രസക്തിയുണ്ടെന്നു പറയാതെ കഴിയില്ല.

ഇരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ളപ്പോരും നീലികഥയുംപോലെ പ്രശസ്തിയുള്ളതും വില്വടിച്ചാൻപാട്ടായി അവതരിപ്പിക്കുന്നതുമായ ഒരു ശാസ്താംപാട്ടിനെക്കുറിച്ചാണു് 'അയ്യപ്പന്റെ പുലി' എന്ന ലേഖനത്തിൽ ഉപന്യസിക്കുന്നതു്. തുടർന്നു് കല്യാണസൗഗന്ധികം ഭാഷാചമ്പു പരാമൃഷ്ടമാകുന്നു. അജ്ഞാതമായി അവഗണിക്കപ്പെട്ട കിടക്കുന്നവയും ശ്രദ്ധാർഹങ്ങളുമായ ''വാങ്മയങ്ങളെ കാലസർപ്പത്തിനു കബളീകരിക്കാൻ വിട്ടുകൊടുത്തു് കൈയും കെട്ടിയിരിക്കുന്നതു് കൈരളീക്ഷേത്രന്മാർ തങ്ങളുടെ കർമ്മലോപമായി കരുതേണ്ടതാണു്'' എന്നു് പ്രബന്ധകാരൻ വിമർശിക്കുന്നു.

ഇങ്ങനെ, വിജ്ഞേയവിഷയപ്രതിപാദനങ്ങളുടെ സമാഹാരമാണു് ഈ ഗ്രന്ഥം എന്നു് ചുരുക്കിപ്പറയാം. പുസ്തകരൂപത്തിൽ സമാഹൃതമല്ലാത്ത വേറെയും ഉപന്യാസങ്ങളും ഇനിയും കണ്ടേക്കാം. അവയും തേടിപ്പിടിച്ചു ഗ്രന്ഥമായി പ്രസിദ്ധീകരിക്കുന്നതു് അഭികാമ്യമാണെന്നു മാത്രമല്ല, ചുരുങ്ങിപ്പോകുന്ന പാണ്ഡിത്യപാരമ്പര്യത്തിന്റെ അവശിഷ്ടത്തെ സംരക്ഷിക്കൽ കൂടിയാണു്. പില്ലാലസാഹിത്യപ്രേമികളെയെല്ലാം അസൂയാലുക്കളാക്കുന്ന ബഹുകമ്മവ്യഗ്രത ഉള്ളൂർ പ്രദർശിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അതിനു് ചിരന്തനമൂല്യവത്തായ ഫലവുമുണ്ടായിട്ടുണ്ടു്. ആധുനികകാലത്തു് മഹാകവി വള്ളത്തോളും മഹാകവി ഉള്ളൂരും നല്കിയ സാഹിത്യസംഭാവനയുടെ സമാനമായി മറ്റൊന്നു് മലയാളത്തിൽ ഉണ്ടോ എന്നു സംശയമാണു്. ഉള്ളൂരിന്റെയും വള്ളത്തോളിന്റെയും പ്രയത്നശാലിതയ്ക്കുമുണ്ടു് വൈഭിന്ന്യം. ഒന്നു് ഖനനമാണെങ്കിൽ മറ്റതു് സംശോധനമാണു്. രണ്ടും അത്യപൂർവമായ സാഹിത്യസാധനകളുമാണു്. ഉള്ളൂർ തന്നെ സ്വഗുരുനാഥനെപ്പറ്റി എഴുതിയതു് അദ്ദേഹത്തിനും യോജിക്കും. ''അവിടന്നു സാധിച്ച കൈരളീകൈങ്കര്യം അതിന്റെ ഗുണം നോക്കിയാലും പരിമാണം നോക്കിയാലും ആരെയും ആശ്ചര്യപരതന്ത്രരാക്കുന്നതാണു്. കേരളീയർക്കും കേരളത്തിനും അവിടത്തെ പാവനമായ നാമധേയം ഒരിക്കലും വിസ്മരിക്കാൻ സാധിക്കുന്നതല്ല.''

അനന്യസുലഭവും ഭഗീരഥയത്നസദൃശവുമായ സാഹിതീസപര്യയുടെ പിന്നിലെ കവിയും ഗവേഷകനും നിരൂപകനുമായ ഉള്ളൂർ വിമർശനങ്ങൾക്കു് ശരവ്യനായിട്ടുണ്ടു്. ഖണ്ഡനശരങ്ങൾക്കു് വിധേയനാകേണ്ടിവന്നതിൽ ജീവിതകാലത്തു് പരിതപിച്ചിട്ടുള്ള ഉള്ളൂരിനു് ഇനിയും മോചനം സിദ്ധിച്ചിട്ടില്ല. എങ്കിലും, മുക്തിസിദ്ധിക്കുവോളം ''അടിയനിനിയുമുണ്ടാം ജന്മമെന്നാലതു് നിന്നിലാവട്ടെ തായേ'' എന്നുമാത്രം കൈരളിയുടെ തൃച്ചേവടികളിൽ സാഞ്ജലിയായി സ്വയം സമർപ്പിച്ചപേക്ഷിക്കുന്നു. മഹാകവി രചിച്ച ഈ ഇരുപതു പ്രബന്ധങ്ങളും, അന്യാദൃശമായ സാഹിത്യോപാസനയാൽ അന്യരെ അത്ഭുതാധീനരാക്കുന്ന വ്യക്തിവൈഭവം തെളിയിക്കുന്നവയാണു്. സുദീർഘവും പ്രയത്നസാന്ദ്രവും ചിരകൃതജ്ഞവുമായ ഒരു ജീവിതസാധനയുടെയും കർമ്മശാലിത്വത്തിന്റെയും മുൻപിൽ, വരാകനായ ഏതൊരു സാഹിതീഭക്തന്റെ ശിരസ്സാണു് അവനമ്രമാകാത്തതു്! ഉള്ളൂർ തനിക്കു ബന്ധുരമായ സാഹിത്യമേഖലയിൽ ആമരണം പുലർത്തിയ ആത്മബന്ധം ഏതൊരു സാഹിത്യപ്രേമിക്കാണു് നിതാന്തപ്രചോദകമാകാത്തതു്!

ഉള്ളൂരിന്റെ ജന്മസാഫല്യം ഉപദർശിക്കാവുന്ന കേരള സാഹിത്യചരിത്രം പ്രസിദ്ധീകരിച്ച് ധന്യതനേടുന്ന കേരള സർവകലാശാലയ്ക്ക് ഈ 'ഉള്ളൂരിന്റെ പ്രബന്ധങ്ങൾ' പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നതിനു് മഹാകവിയുടെ പുത്രൻ ശ്രീ. പി. രാമനാഥൻ അനുമതി നൽകുകയുണ്ടായി. അദ്ദേഹം കൃതജ്ഞത അർഹിക്കുന്നു.

കമ്മമാർഗത്തിൽ സ്വന്തം പാദങ്ങളെ അനുധാവനം ചെയ്യുന്നവക്കെല്ലാം ഉള്ളൂർ സഞ്ചാരപഥം തെളിച്ചിട്ടുണ്ട്. പലരും അതു വഴി സഞ്ചരിച്ചു; 'നന്ദനം ഇതാ കാണുന്നു' എന്ന മട്ടിൽ ചിലതെല്ലാം കണ്ടെത്തുകയും ചെയ്തു. ''കാലോഹ്യയം നിരവധിർവിപുലാ ച പൃത്ഥ്വീ.''വേണമെങ്കിൽ നമുക്കും പിൻതലമുറക്കാർക്കും ഈ വഴി തന്നെ ഏറെ സഞ്ചരിക്കാം; ഫലഭരനതരായി കൃതാർത്ഥത നേടാം. കാളിദാസവാണിയിൽ

അഥവാകൃതവാഗ്ദ്വാരേ
വംശേഽസ്മിൻ പൂർവസൂരിഭിഃ:
മണൗ വജ്രസമുൽകീർണേ
സൂത്രസ്യേവാസ്തി മേ ഗതിഃ:

വി. എസ്. ശർമ്മ

ഉള്ളടക്കം

1.	ഗവേഷണം	1
2.	പ്രാചീന ചേരരാജധാനി ഏതു്?	24
3.	പദ്യസാഹിത്യം	51
4.	ഇരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ളപ്പോരു്	63
5.	എന്റെ ഗുരുനാഥൻ	93
6.	ഉലകുടൈപെരുമാൻ	130
7.	ആദികാവ്യത്തിലെ രസവിചാരം	140
8.	വേദാന്തദേശികരും വിദ്യാരണ്യസ്വാമികളും	164
9.	മാത്താണ്ഡവമ്മ മഹാരാജാവിന്റെ സാഹിത്യപോഷണം	174
10.	അശ്വതിതിരുനാൾ ഇളയ തമ്പുരാൻ	183
11.	സതി ചെമ്പകവല്ലി	221
12.	മൂഷികവംശം	235
13.	നല്ലേപ്പള്ളി സുബ്രഹ്മണ്യശാസ്ത്രികൾ	261
14.	വിലപമംഗലത്തു സ്വാമികൾ	274
15.	പഞ്ചവൻകാട്ടുനീലി	309
16.	ശിവപുരാണം കിളിപ്പാട്ടു്	329
17.	വിരാടപർവം തമിഴു് മണിപ്രവാളം	360
18.	പട്ടേരികണ്ട കൊച്ചി	375
19.	അയ്യപ്പന്റെ പുലി	410
20.	മറ്റൊരു കല്യാണസൗഗന്ധികം	419

ഗവേഷണം

ഗവേഷണം എനിക്ക് അത്യന്തം പ്രിയമായ ഒരു വ്യവസായമാണെന്നു ഞാൻ നിങ്ങളോടു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. ഈ പാഴ്‌വേലയിൽ എന്തിനു സമയം കളയുന്നു എന്നു, ഇതിൽ നിന്നു വിരമിച്ചു കുറെക്കൂടി കവിതകൾ എഴുതരുതേ എന്നും എന്നോടു ചില സ്നേഹിതന്മാർ ചോദിക്കാറുണ്ട്. എനിക്കു അവരോടു പറയുവാനുള്ള മറുപടി ഇത്രമാത്രമാണു്. എന്നെപ്പോലെയോ എന്നെക്കാൾ നല്ലവണ്ണമോ കവനം ചെയ്യുന്നവർ ഇപ്പോൾ ഉണ്ടു്; മേൽ ഉണ്ടാകുകയും ചെയ്യും: അതു നശിച്ചുപോകാവുന്ന ഒരു കലയല്ല. എന്നാൽ ഗവേഷണത്തിന്റെ നില അതിൽനിന്നു് എത്രയോ ഭിന്നമാണു്. അമൂല്യങ്ങളും അവശ്യവിജ്ഞേയങ്ങളുമായ അനവധി വിവരങ്ങൾ അടങ്ങിയ പല താളിയോലഗ്രന്ഥങ്ങളും നിമിഷം തോറും എന്നപോലെ തിരോധാനം ചെയ്യുന്നുണ്ടു്. ഒരു കാലത്തു് ഈ ഗ്രന്ഥങ്ങളെ സംരക്ഷിക്കുകയും സൂക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതിൽ കേരളത്തിൽ ഭേദപ്പെട്ട കുടുംബങ്ങളെല്ലാംതന്നെ, ഏറെക്കുറെ വ്യാപൃതങ്ങളായിരുന്നു. ആ കാലം ഇങ്ങിനി തിരിയെ വരാത്തവണ്ണം അസ്തമിച്ചുപോയി. അച്ചടിച്ച പുസ്തകങ്ങൾപോലും വായിച്ചു് ആനന്ദിക്കുന്നതിനു് അവസരമില്ലാത്ത ഇന്നു് യുവാക്കന്മാർക്കു്, പഴയ ഓലകളോടു് എന്തെന്നില്ലാത്ത ഒരവജ്ഞയും വൈരസ്യവും ജനിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അതുകൊണ്ടു് അവ ചിതലിനും പാറ്റയ്ക്കും തീറ്റിയായി കാലയവനികയ്ക്കുള്ളിൽ എന്നെന്നേയ്ക്കുമായി മറഞ്ഞുപോകുന്നു. ഈ സംഭവം അശേഷം അത്ഭുതാവഹമല്ലെങ്കിലും ഏറ്റവും ശോചനീയമാണു്. ഓരോ പുരുഷാന്തരത്തിനും മാതൃഭാഷയുടെ നേർക്കു് അനുഷ്ഠിക്കേണ്ട ചില കർത്തവ്യങ്ങളും, നിറവേറ്റേണ്ടചില കടമകളുമുണ്ടു്; ഇന്നത്തെ പുരുഷാന്തരത്തിനു് ഈ വിഷയത്തിൽ ഒഴിച്ചുകൂടാത്ത ഒരു ധർമ്മമുണ്ടെ

ങ്കിൽ, അതു് ഇത്തരത്തിലുള്ള ഗ്രന്ഥങ്ങളെ തേടിപ്പിടിച്ചു സംഭരിച്ചു്, അവ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന വിജ്ഞാനഭണ്ഡാരത്തെ സാമാന്യജനങ്ങൾക്കു് ഉപന്യാസദ്വാരാ ഗ്രഹണയോഗ്യമാക്കിത്തീർക്കുകയാണെന്നതത്രെ ഞാൻ കരുതുന്നതു്. കഴിഞ്ഞ പുരുഷാന്തരത്തിനു് ഇങ്ങനെ ഒരാവശ്യമില്ലായിരുന്നു; വരാൻപോകുന്ന പുരുഷാന്തരത്തിനു പുരാതനഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ അഭാവത്തിൽ ഈ ഉദ്യമം സാദ്ധ്യവുമല്ല. ഇതുകൊണ്ടെല്ലാമാണു് വിശ്രമത്തിനർഹമാണെന്നു നിങ്ങളിൽ പലരും സമ്മതിക്കുന്ന ഈ വാർദ്ധക്യദശയിൽ ഞാൻ ക്ലേശഭൂയിഷ്ഠമായ ഈ വ്യവസായത്തിൽ നിരന്തരമായി ഏർപ്പെട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതു്.

'ഗവേഷണം' എന്ന പദത്തിനു് 'അന്വേഷണം' 'തിരയൽ' എന്നർത്ഥം. 'ഗവേഷമാഗ്ഗണേ' എന്നു ധാതു; 'അന്വേഷിതം ഗവേഷിത മന്വിഷ്ടം മാഗ്ഗിതം മൃഗിതം' എന്നു് അമരസിംഹൻ എന്തിനെപ്പറ്റിയുള്ള അന്വേഷണം? തത്ത്വത്തെ, പരമാർത്ഥത്തെ-പ്പറ്റി. കേരളത്തിനു പ്രത്യേകമായി ഒരു ഭാഷ, ഒരു ലിപി, ഒരു സംസ്കാരം, ഒരു ചരിത്രം, ഒരു ശാസ്ത്രസമുച്ചയം, ഒരു സാഹിത്യഭണ്ഡാരം ഇവയെല്ലാം ഉണ്ടു്; ഒരു പഴമ, ഒരു പാരമ്പര്യം, ഒരു തറവാടിത്തം ഇവയുണ്ടു്. ഇവയിൽ ഏതെങ്കിലും ഒന്നിന്റെ ഘടകമായ ഒരു പരമാണുവിനെ ഏതെങ്കിലും പ്രകാരത്തിൽ സ്പർശിക്കുന്നതിനു പ്രയോജകീഭവിക്കുന്ന സത്യാന്വേഷണമെല്ലാം ഗവേഷണത്തിന്റെ പരിധിക്കുള്ളിൽപെടുന്നതാണു്. സാഹിത്യം സംബന്ധിച്ചുള്ള അന്വേഷണംകൊണ്ടു മാത്രം തൃപ്തിപ്പെടരുതേ എന്നൊരു ചോദ്യം ഇവിടെ സ്വാഭാവികമായി ഉണ്ടാകാം. പാടില്ലെന്നാണു് എന്റെ പക്ഷം. സാഹിത്യഗവേഷണംകൊണ്ടു് അന്യവിഷയഗവേഷണങ്ങളും അന്യവിഷയഗവേഷണങ്ങൾകൊണ്ടു് സാഹിത്യഗവേഷണവും പരിപുഷ്ടിയെ പ്രാപിക്കുന്നതാണെന്നുള്ള വസ്തുത നാം ഇവിടെ സ്മരിക്കേണ്ടതുണ്ടു്.

കേരളത്തിന്റെ പുരാവൃത്തത്തെ മൗലികമായി സ്പർശിക്കുന്ന പല പ്രധാന പ്രശ്നങ്ങളും ഇന്നും വിവാദത്തിനു വിഷയീഭവിക്കുകതന്നെയാണു് ചെയ്യുന്നതു്. അവയെപ്പറ്റിയുള്ള അഭ്യൂഹപരമ്പര ഒന്നും ഇനിയും തദ്വിഷയകമായ വാദത്തെ സിദ്ധാന്തപദവിയിൽ എത്തിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു പറയുവാൻ നിർവ്വാഹമില്ല. അത്തരത്തിലുള്ള ചില പ്രശ്നങ്ങളുടെ നാമഗ്രഹണത്തിനു മാത്രമേ എനിക്കു് ഇവിടെ സമയമുള്ളൂ.

ഇതാ കേരളവിൻ പത്തു പതിന്നാലു ചോദ്യങ്ങൾ. (1)മരുമക്കത്തായം കേരളത്തിൽ അനുസ്യൂതമായി ഇത്രകാലം

നിലനിന്നുപോരുവാനുള്ള കാരണങ്ങൾ എന്തെല്ലാം? ആ ദായ ക്രമത്തിന്റെ ഉൽപത്തിതന്നെ എങ്ങനെ? (2)തീയർ കേരളത്തിലെ ആദിമനിവാസികളോ സിംഹളദ്വീപിൽനിന്നു വന്നു് ഇവിടെ കുടിയേറി പാർത്തവരോ? (3) 'നായർ' എന്ന പദത്തിന്റെ ഉൽപത്തി 'നാഗ'ശബ്ദത്തിൽനിന്നോ 'നായക'ശബ്ദത്തിൽനിന്നോ? (4) സെന്റു് തോമസ്സു് കേരളത്തിൽ വന്നിട്ടുണ്ടോ? (5) കാനായിൽ തൊമ്മനു ലഭിച്ചതും മാർജേക്കബ്ബു് ക്രി:പി: 1543–ൽ പണയംവച്ചതുമായ ചെപ്പേടു് ഇപ്പോഴും യൂറോപ്പിൽ എവിടെയെങ്കിലുമുണ്ടോ? (6) നമ്പൂതിരിമാർ ഏതു കാലത്താണു് കേരളത്തിൽ വന്നതു്? (7) ചീനം, അറബി, പോർത്തുഗൽ, ലന്ത ഈ രാജ്യങ്ങളും കേരളവുമായുള്ള സംസ്കാര സമ്പർക്കംനിമിത്തം ഇവ ഓരോന്നിനും ഉണ്ടായിട്ടുള്ള പരിഷ്കാരത്തിന്റെ സ്വഭാവമെന്തു്? (8) പെരുമാക്കന്മാർ വെളിയിൽ നിന്നു ക്ഷുദ്രകാലത്തേക്കു രാജ്യഭാരത്തിനായി അപ്പോളപ്പോഴും കേരളത്തിൽ കൊണ്ടുവരപ്പെട്ടവരോ, പാരമ്പര്യക്രമത്തിനു് രാജ്യഭാരം ചെയ്തവരോ? (9) കേരളത്തിലെ ശില്പകലയ്ക്കു് എത്രമാത്രം വ്യക്തിത്വമുണ്ടു്? (10) കേരളത്തിൽ ബൗദ്ധമതത്തിനും ജൈനമതത്തിനും എത്രകണ്ടു പ്രചാരമുണ്ടായിരുന്നു? (11) കേരളത്തിൽ ഭഗവതി സേവയ്ക്കു് ഇത്രമാത്രം പ്രധാന്യം വരുവാനുള്ള കാരണമെന്തു്? (12) ശാസ്താവിനും ബുദ്ധനുമായി വല്ല ബന്ധവുമുണ്ടോ? (13) കൊല്ലവർഷത്തിന്റെ പ്രതിഷ്ഠാപനത്തിനുള്ള കാരണങ്ങൾ ഏവ? (14) ആദിശങ്കരാചാര്യരുടെ കാലമേതു്? അദ്ദേഹം എവിടെവച്ചാണു് സ്വർഗ്ഗാരോഹണം ചെയ്തതു്? ഈ ചോദ്യങ്ങൾക്കു് ഉത്തരം മൂന്നോ നാലോ മണിക്കൂറുകൊണ്ടെഴുതാൻ യാതൊരു പണ്ഡിതനും സാദ്ധ്യമല്ലല്ലോ.

ഒരു കാലത്തു സ്ഥാപിതങ്ങളെന്നു നാം വിശ്വസിച്ചിരുന്ന പല പ്രമേയങ്ങളും ഉപരിഗവേഷണത്തിന്റെ ഫലമായി പിൽക്കാലത്തു സംശയഗ്രസ്തങ്ങളായും കേവലം അബദ്ധങ്ങളായും തീരുമെന്നുള്ളതിനു് ഒന്നുരണ്ടുദാഹരണങ്ങൾ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കാം മഹാകവി അശ്വതി തിരുനാൾ ഇളയതമ്പുരാൻ കൊല്ലം964–ാമാണ്ടു് നാടുനീങ്ങിയതായാണു് ഇന്നുവരെ ദേശചരിത്രകാരന്മാരും സാഹിത്യചരിത്രകാരന്മാരും പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതു്. എന്നാൽ തിരുവനന്തപുരത്തു ശ്രീപത്മനാഭസ്വാമി ക്ഷേത്രത്തിലെ പഴയ ഓലറിക്കാർഡുകളിൽ അവിടുന്നു ''969മാർകഴി മാസം 26–ാംനു- വായുവിന്റെ ആലസ്യമായി നാടുനീങ്ങി'' എന്നു രേഖപ്പെടുത്തീട്ടുണ്ടു്; അതുവരെ കൊല്ലംതോറും കർക്കടകമാസത്തിൽ അശ്വതിനക്ഷത്രത്തിൽ അവിടത്തെ ആട്ടത്തിരുനാൾ ആഘോഷിക്കപ്പെട്ടും കാണുന്നു. 963 മകരം 18-ാംനു- മകയിരംതിരുനാൾ രവിവർമ്മതമ്പുരാൻ തീപ്പെട്ടപ്പോഴും നമ്മുടെ

മഹാകവി ഇളയ തമ്പുരാനാക്കുകയും, തദനന്തരം ഏകദേശം ആറുവർഷത്തോളംകാലം ആ മഹനീയമായ സ്ഥാനം അലങ്കരിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇനി മറ്റൊരു ഉദാഹരണമാകട്ടെ ഉണ്ണിക്കേരളവമ്മാ എന്നൊരു രാജാവു കൊല്ലം 893മുതൽ 899 വരെ വേണാട്ടു പാലിച്ചിരുന്നതായി ദേശചരിത്രകാരന്മാർ പറയുന്നുണ്ട്. എന്നാൽ അദ്ദേഹം ദേശിങ്ങനാട്ട് (കൊല്ലം) ഭരിച്ചിരുന്ന ഒരു രാജാവായിരുന്നു എന്നും, ആ കാലത്തു ചിറവാമൂപ്പു കൈക്കൊണ്ടു വേണാടു രക്ഷിച്ചിരുന്നതു ആദിത്യവമ്മ മഹാരാജാവാണെന്നുമുള്ളതിനു തെളിവുണ്ട്. രകാല്ലം 894 മാശിമാസം 30-ാംനു-യ്യകം അദ്ദേഹം ശ്രീപത്മനാഭസ്വാമി ക്ഷേത്രത്തിൽ ചില പ്രായശ്ചിത്തങ്ങൾ ചെയ്യാമെന്നു് ഏൽക്കുകയും അതു സാധിക്കാത്തതിനാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനന്തരഗാമിയായി 896പങ്കുനിമാസം 1–ാംനു-രാജ്യഭാരം ആരംഭിച്ച രാമവമ്മമഹാരാജാവു്—വീരമാത്താണ്ഡവമ്മമഹാരാജാവിന്റെ അമ്മാവൻ–ആ കൊല്ലം ചിത്തിരമാസം14–ാംനു- ആ പ്രായശ്ചിത്തങ്ങൾ നടത്തുകയും ചെയ്തതായി മതിലകത്തു് ഓലപ്രമാണങ്ങൾ ഉണ്ടു്. ആദിത്യവമ്മാ, ഉണ്ണിക്കേരളവമ്മാ ഈ രണ്ടു രാജാക്കന്മാരും 894–ൽ തിരുവനന്തപുരത്തു സന്ധിച്ചു എന്നു വേറെ ചില ഓലകളിൽനിന്നും അറിവാകുന്നു. രാമവമ്മമഹാരാജാവു രാജ്യഭാരം ആരംഭിച്ചതു 899 ൽ ആണെന്നു ചരിത്രകാരന്മാർ പ്രസ്താവിക്കുന്നതു തെറ്റാണെന്നു് ഇനി വിശേഷിച്ചു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. വാല്മീകിരാമയണം കിളിപ്പാട്ടു മുതലായ കാവ്യങ്ങളുടെ പ്രണേതാവായ കോട്ടയത്തു കേരളവമ്മതമ്പുരാൻ 871 ആടിമാസം 22-ാംനു- നാടുനീങ്ങിയെന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ അപരക്രിയ ചെയ്തതു് ഈ ആദിത്യവമ്മതന്നെയായിരിക്കണമെന്നുംകൂടി ഇവിടെ വക്തവ്യമാണു്.

ഇനി ചരിത്രപരമായ ഗവേഷണത്തിന്റെ മറ്റൊരു പദ്ധതിയിൽകൂടി നിങ്ങളെ സ്വല്പസമയത്തേയ്ക്കു നയിക്കാം. തിരുവിതാംകൂറിൽ പെരിത്താലി, മാത്ത എന്നിങ്ങനെ രണ്ടു രാജ്യങ്ങളേയും, റൂത്തേറ എന്നൊരു തുറമുഖത്തേയുംപറ്റി ഡച്ചു ഗ്രന്ഥകാരന്മാരിൽ പലരും പ്രസ്താവിച്ചു കാണുന്നുണ്ടു്. നാമസാദൃശ്യംകൊണ്ടു ചില ഗവേഷകന്മാർ പെരിത്താലി പത്തനാപുരം താലൂക്കിൽപ്പെട്ട പട്ടാഴി എന്ന സ്ഥലമാണെന്നു വിശ്വസിച്ചിരുന്നു. എന്നാൽ ഡച്ചുകാരുടെ വിവരണം ഈ സ്ഥലത്തിനു തീരെ യോജിക്കുന്നില്ലെന്നും തിരുവനന്തപുരം ഡിവിഷനിൽപെട്ട നെടുമങ്ങാടായിരിക്കണം പെരിത്താലി എന്നും എനിക്കു കാണുവാൻ തീരെ പ്രയാസമുണ്ടായിരുന്നില്ല. പക്ഷേ ഒരു വൈഷമ്യമുണ്ടു്. നെടുമങ്ങാടു് എങ്ങനെ പെരിത്താലിയാകും? എന്തിന്റെ ഉത്ഭവമാണു് ആ പദം? ഇതിനെപ്പറ്റിയുള്ള അനേ-

ഷണത്തിൽ ഞാൻ വ്യഗ്രനായിരുന്നപ്പോഴം, 'പേരകത്താവഴി പ്പാട്ട്' എന്നൊരു പഴയ വില്പടിച്ചാൻപാട്ട് എന്റെ മാന്യ സുഹൃത്തും ത്രൈമാസികാനുവാചകന്മാക്കു* സുപരിചിതനുമായ ശ്രീമാൻ ടി. ജി. അച്യുതൻ നമ്പൂതിരി എനിക്കു അയച്ചുതന്നു. ആ പാട്ട് ആരംഭിക്കുന്നതു.

''അൻപിനോടു പേരകത്താഴിതന്നിലിമ്പമൊടു-
മഴകു നെടുമങ്ങാട്ട കോയിക്കൽ

എന്നാണു, അതു വായിച്ചപ്പോഴം പോകാത്താവഴി (ലോപിച്ചു പോകത്താഴി) എന്നു നെടുമങ്ങാട്ടു ഭരിച്ചിരുന്ന വേണാട്ടു രാജവംശത്തിനു പണ്ടു പേരുണ്ടായിരുന്നു എന്നും, ആ വംശത്തിന്റെ രാജധാനിയാണു നെടുമങ്ങാടെന്നും എനിക്കു മനസ്സിലായി. പിന്നീടു മതിലകത്തേയും മറ്റും ഓലഴിക്കാർട്ടുകളം പരിശോധിച്ചപ്പോഴം അവയിലെല്ലാം പേരകത്തായി എന്ന പേർ തന്നെ കാണുകയും ചെയ്തു. കേരളസൊസൈറ്റിപേപ്പേഴ്സിൽ തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജവംശാവലിയെപ്പറ്റി പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തീട്ടുള്ള ഉപന്യാസങ്ങളിൽ കാണുന്ന 'പോകത്താവഴി' തമിഴിൽ നിന്നു 'പേരകത്താവഴി' മലയാളത്തിലേയ്ക്കു പകർത്തിയപ്പോഴം പറ്റിയ ലേഖക പ്രമാദത്തിന്റെ ഫലമാണു.; തമിഴിൽ 'പേര' 'പോ' ഈ ലിപികളംക്കു തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസം അത്രമാത്രം ലഘുവാണല്ലോ. ഈ വിഷയത്തെപ്പറ്റി ഞാൻ കൊച്ചി ശ്രീരാമവമ്മ റിസർച്ച് ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് ജോർണലിൽ ഒരു ഉപന്യാസം പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുണ്ടു.

'മാത്താ' മരുതൂർകുളങ്ങരയാണെന്നു വളരെക്കാലം ചരിത്രകാരന്മാർ ഊഹിച്ചിരുന്നു. മരുതൂർകുളങ്ങര ആ ഗ്രാമത്തിന്റെ പേരാണു; രാജ്യത്തിന്റേതല്ല. ആ വിഷയത്തെപ്പറ്റി ഞാൻ ഗവേഷണം ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നപ്പോളാണു ''കരുനാഗപ്പള്ളി, കാത്തികപ്പള്ളി, മാവേലിക്കര, ഓണാട്ടുകരയുംപ്പെട്ട പ്രദേശങ്ങളിൽ ചിറവായ് കൂറായുള്ളതു കായങ്കുളത്തേയ്ക്കും, മാടത്തിൻ കൂറായുള്ളതു തൃപ്പാപ്പൂർ സ്വരൂപത്തേയ്ക്കും അടങ്ങിയിരുന്നു'' എന്നു മതിലകം ഗ്രന്ഥവരിയിൽ കണ്ടതു. മാടത്തിൻകൂർ രാജ്യത്തെപ്പറ്റി ഓണാട്ടുകരക്കാരായ പഴമക്കാർ പറഞ്ഞു കേംവിയുണ്ടായിരുന്നു. മാടത്തിൻകൂർ സങ്കോചം പ്രാപിച്ചു 'മാത്ത'യായതാണെന്നു കണ്ടുപിടിക്കുവാൻ പിന്നീടു യാതൊരു പ്രയാസവുമുണ്ടായില്ല. ഗാലെറ്റി അദ്ദേഹത്തിന്റെ 'Dutch Records in Malabar' എന്ന പുസ്തകത്തിൽ മാടത്തിൻകൂറിൽ

*സമസ്തകേരള സാഹിത്യപരിഷത്തു നടത്തിവന്ന ത്രൈമാസികം.

നിന്നാണു് മാത്തയുടെ ഉൽപത്തിയെന്നു ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചിട്ടുണ്ടു്.

റൂത്തെറ എന്ന തുറമുഖം പൂന്തുറയോ, വലിയതുറയോ, പെരുമാതുറയോ, എന്നുള്ളതിനെപ്പറ്റിയും ഗവേഷകന്മാർക്കു സംശയമുണ്ടായിരുന്നു. ഡച്ചുകാർ നിർദ്ദേശിക്കുന്ന സ്ഥലം വലിയതുറ (തിരുവനന്തപുരത്തിന്റെ തുറമുഖം) ആണെന്നു കാണുവാൻ ബുദ്ധിമുട്ടില്ല. എന്നാൽ വലിയതുറ എങ്ങനെ റൂത്തെറയായിത്തീരും? ഇതിനെപ്പറ്റി നിപുണമായി ചിന്തിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന അവസരത്തിൽ ഒരിക്കൽ വലിയതുറയിലെ ചില വൃദ്ധന്മാരായ ലത്തീൻ കത്തോലിക്ക ക്രിസ്ത്യാനികളെ കണ്ടു മുട്ടുന്നതിനും, അവരുടെ മുഖത്തു നിന്നു് ആ സ്ഥലത്തിനു 'രായതുറ' (രാജതുറ) എന്നപേർ കേൾക്കുന്നതിനും ഇടവരികയും ചെയ്തു. രായതുറ റാത്തുറയാകുന്നതും പിന്നീടു് റാത്തുറ വണ്ണ വിപര്യയം മൂലം (റൂത്തറ) റൂത്തെറയാകുന്നതും അസ്വാഭാവിക മല്ലല്ലോ. വിഴിഞ്ഞവും തദനന്തരം വലിയതുറയും തിരുവിതാംകൂറിൽ ഇംഗ്ലീഷുകാരുടെ ആദ്യത്തെ വ്യാപാരസ്ഥലങ്ങളായിരുന്നു; മൂന്നാമത്തെതാണു് അഞ്ചുതെങ്ങു്. വിഴിഞ്ഞത്തിനു വിദേശീയവണിക്കുകൾ നൽകിയപേർ ബ്രിങ്ങ് ജോൺ (Bring John) എന്നായിരുന്നു.

സ്ഥലനാമങ്ങൾ നിസ്സാരങ്ങളാണെന്നു് ആരും കരുതിപ്പോകരുതു്. ഓരോ സ്ഥലത്തിന്റെ പേരും ഓരോ ചരിത്രത്തെ പ്രായേണ ഉൾക്കൊള്ളുന്നതായി കാണാം. നാഞ്ചനാടിന്റെ പൂർവ്വരൂപം നാഞ്ചിൽ നാടെന്നാണു്. നാഞ്ചിൽ എന്നാൽ കലപ്പ. നെൽകൃഷിക്കു ധാരാളം നിലങ്ങളുള്ളതിനാൽ കലപ്പ സമൃദ്ധമായി വേണ്ട ഒരു പ്രദേശമായതുകൊണ്ടു് അതിനു് ആ നാമധേയം സിദ്ധിച്ചു. കുട്ടനാടെന്ന വാക്കിന്റെ അർത്ഥം കുളങ്ങളുള്ളതോ (ആഴം) താഴ്ചയുള്ളതോ ആയ നാടെന്നാകുന്നു. പുരയിടംതോറും ചെറിയ തോട്ടകളുള്ള നാടാണല്ലോ കുട്ടനാടു്; ആ ദേശത്തിനു താഴ്ചയുമുണ്ടു്. ആഴ്വാരന്മാരുടെ പാടലുകളിൽ ചെങ്ങന്നൂരിലെ പുലിയൂർക്ഷേത്രം കൂടി കുട്ടനാട്ടിൽ പെട്ടതായി പ്രസ്താവിച്ചു കാണുന്നതു പില്ക്കാലത്തു് ആ നാട്ടിനുണ്ടായ വിസ്തൃതിയുടെ സൂചകമായിരിക്കണം. തോവാളയ്ക്കു സമീപം 'ശീതപ്പാൽ' എന്നൊരു ഗ്രാമമുണ്ടു്. ശിലാശാസനങ്ങളിൽ നിന്നു് ഈ ഗ്രാമത്തിന്റെ പഴയപേർ ശ്രീപദ്മനാഭനല്ലൂർ എന്നായിരുന്നു എന്നു വെളിവാകുന്നു. നോക്കുക, ഉച്ചാരണസൌകര്യത്തിനുവേണ്ടി സ്ഥലനാമങ്ങളെ ജനങ്ങൾ എങ്ങനെ സങ്കോചിപ്പിക്കുന്നു എന്നു്. ശീതപ്പാലിനു ശീതത്തോടൊ പാലോടൊ ഒരു ബന്ധവുമില്ല. ഇതുപോലെ ഇരണിയൽ

'ഹിരണ്യസിംഹനല്ലൂർ' കുറിക്കിയതാണു്. ഹിരണ്യസിംഹ നല്ലൂർ കാലാന്തരത്തിൽ ഇരണ്യനല്ലൂരും, ഇരണിയനല്ലൂർ ഇര ണിയലുമായി. കൊല്ലം 924 വൃശ്ചികം 8-ാനു-യിലെ ഒരു രേഖ യിൽ ഇരണിയനല്ലൂർ എന്നതന്നെ എഴുതിക്കാണുന്നുണ്ടു്. തിരു വനന്തപുരത്തിനു സമീപമുള്ള വേളിക്കായൽ, വേളീർക്കായൽ രൂപഭേദപ്പെട്ടതാണു്. വേളീർ വംശം ഒരു കാലത്തു്, വേണാ ട്ടിന്റെ ഏതാനും ഭാഗം രക്ഷിച്ചിരുന്നു; അവരുടെ പേർ കായ ലിന്റെ നാമവുമായി ഘടിപ്പിക്കപ്പെടുന്നതു യുക്തമാണല്ലോ. ചങ്ങനാശേരിയിൽ ഉള്ള പെരുന്ന പെരുനെയ്തലിന്റെ സങ്ക ചിതരൂപമാണു്. നെയ്തലെന്നു്, കടലിനോ കായലിനോ സമീപമുള്ള ദേശത്തിനു തമിഴിലും പഴയ മലയാളത്തിലും പേരുണ്ടു്. 'പെരു' എന്ന ശബ്ദം വലിപ്പത്തെ കാണിക്കുന്നു.

ഇനി സ്ഥലങ്ങളുടെ പേർമാറ്റത്തെപ്പറ്റി സ്വല്പം ഉപന്യ സിക്കാം. തോവാളയ്ക്കു പണ്ടു് ''അന്തിര പുരമാന സുന്തരചോള നല്ലൂർ'' എന്നൊരു പേരുണ്ടായിരുന്നു. അന്തിരപുരം വളരെ പ്രാചീനമായ ഒരു നാമമാണു്. ദ്രാവിഡസാഹിത്യത്തിൽ ഏഴു കടൈ വള്ളലുകളെ—അതായതു് ഒരു കാലഘട്ടത്തിന്റെ അവ സാനത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന ഏഴു ദാനശൌണ്ഡന്മാരായ ഇടപ്രഭു ക്കന്മാരെ—പറ്റി പ്രസ്താവിച്ച കാണുന്നു. അവരിൽ ഒരാളാണു് ആയു് അന്തിരൻ, സുന്ദരചോളൻ മഹാനായ രാജേന്ദ്രചോളന്റെ പുത്രനും അദ്ദേഹം പിടിച്ചടക്കിയ ദാക്ഷിണാത്യദേശങ്ങളും പാലിക്കുന്നതിനു് ക്രി: പി: 1019 മുതൽ 1040 വരെ നിയുക്ത നായ പ്രതിപുരുഷനും ആയിരുന്നു. ഇതുപോലെ അഗസ്തീശ്വരം താലൂക്കിൽപെട്ട തേരൂർ എന്ന സ്ഥലത്തിനു 'തേരാന അഴകിയ ചോളനല്ലൂർ' എന്നൊരു പേർ മുൻകാലത്തു പ്രചരിച്ചിരുന്നു. അഴകിയ ചോളനും സുന്ദരചോളനും ഒരാളും തന്നെ. കൊല്ലം 518 മിഥുനം 21-ാംനു- വേണാട്ടു പാലിച്ചിരുന്ന ശ്രീവീരഉദയ മാത്താണ്ഡവമ്മ മഹാരാജാവു പഴയപേരുമാറ്റി ആ സ്ഥലത്തെ തന്റെ നാമധേയവുമായി സംഘടിപ്പിച്ചു. ''ഇവ്വൂരുക്കു ഉദയ മാത്താണ്ഡനല്ലൂർ എൻറുപേരും ഇക്കിണറുക്കു ഉദയമാത്താണ്ഡൻ എൻറുപേരും കർപ്പിത്തു'' എന്നു് ഒരു ശിലാരേഖയിൽ കാണുന്നുണ്ടു്. 'കർപ്പിത്തു' എന്നാൽ കല്പിച്ചു എന്നർത്ഥം. ഇനിയും 'ആളരാന വിക്രമചോളപാണ്ഡ്യപുരം' എന്ന തെക്കൻ തിരുവി താംകൂറിൽപെട്ട മറ്റൊരു സ്ഥലത്തേപ്പറ്റിഒരു വിവരണമുണ്ടു്. വിക്രമചോളൻ ക്രി: പി: 1118 മുതൽ 1133 വരെ രാജ്യഭാരം ചെയ്തു. അഗസ്തീശ്വരം താലൂക്കിൽ ചേന്ന കോട്ടാർ എന്ന സുപ്ര സിദ്ധമായ വാണിജ്യകേന്ദ്രത്തിനു 'കോട്ടാറാന മുമ്മുടിച്ചോള നല്ലൂർ' എന്നൊരു പേർ ക്രി: പി: 1070 മുതൽ 1118 വരെ രാജ്യം ഭരിച്ച കുലോത്തുംഗ ചോളചക്രവർത്തി നല്കി. മുമ്മുടി

ഓച്ചാളൻ എന്നതു കുലോത്തുംഗചോളന്റെ ഒരു ബിരുദമാണു്. ക്രി: പി: പതിനൊന്നാം ശതകംവരെ നെയ്യാറ്റിൻകര താലൂക്കിൽപെട്ട വിഴിഞ്ഞം, ചേരരാജാക്കന്മാരുടെ അതിപ്രധാനമായ ഒരു നാവിക സങ്കേതമായിരുന്നു. ആ സങ്കേതം രാജേന്ദ്രചോളചക്രവർത്തി (ക്രി: പി: 1012–1043 രാജ്യഭാരകാലം) അഴിക്കുകയും ആ സ്ഥലത്തിനു വിഴിഞ്ഞമാന രാജേന്ദ്രചോളപട്ടണം എന്ന പേർ സമ്മാനിക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ പേരിൽതന്നെ പത്തു മുപ്പതു കൊല്ലങ്ങൾക്കു മുൻപുവരെ വിഴിഞ്ഞം അറിയപ്പെട്ടിരുന്നു. ഇനിയും ക്രി: പി: 1260 മുതൽ അഗസ്ത്യീശ്വരം താലൂക്കിൽചേർന്ന വടശ്ശേരി എന്ന സ്ഥലത്തിന്റെ പേർ അക്കാലത്തു വേണാട്ടു നാടു വാണിരുന്ന ആദിത്യവർമ്മ മഹാരാജാവു്, വടശ്ശേരിയാന ആദിത്യവർമ്മ ചതുർവ്വേദിമംഗലം എന്നു ഭേദപ്പെടുത്തിയതായി ഒരു ശിലാശാസനത്തിൽ നിന്നു വ്യക്തമാകുന്നുണ്ടു്. ഇങ്ങനെ സ്ഥലങ്ങളുടെ നാമധേയങ്ങളും നിപുണമായി പരിശോധിച്ചാൽ അവയിൽ നിന്നുതന്നെ ഗവേഷകന്മാർക്കു ധാരാളം പുതിയ ദേശചരിത്ര സാമഗ്രികളും കണ്ടുപിടിക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നതാണു്.

ദേശചരിത്രത്തിൽനിന്നു സാഹിത്യചരിത്രത്തിലേയ്ക്കു കടക്കാം. കുഞ്ചൻനമ്പ്യാരെപ്പറ്റിത്തന്നെ ചില പുതിയ വിവരങ്ങളും ആദ്യമായി പ്രസ്താവിച്ചുകൊള്ളട്ടെ. തിരുവനന്തപുരത്തു വലിയകൊട്ടാരം റിക്കാഡുകളിൽ നിന്നു് കൊല്ലം 933-ാമാണ്ടു് തൈമാസം 5–ാംനു- അമ്പലപ്പുഴ കുഞ്ചൻനമ്പ്യാക്കു് രേ ''മുകപ്പിൽ ആണിത്തലയ്ക്കൽ ചികപ്പുകം വച്ച വീരശൃങ്ഖല കൊടുത്തു'' എന്നും, ആ ''ഉരു ഒന്നിനു് പൊന്നിട കഴഞ്ചു് ഒൻപതേമുക്കാൽ'' എന്നും അറിയുന്നു. ഈ സംഭാവന വീരമത്താണ്ഡവർമ്മ മഹാരാജാവിൻറേതായിരുന്നുഎന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. അവിടുന്നു നാടുനീങ്ങിയതു് 933 മിഥുനം 27-ാംനു-യാണു്. സമരൈകവ്യവസായനായ ആ തിരുമേനിക്കു് സാഹിത്യവുമായി യാതൊരു ബന്ധവുമില്ലായിരുന്നു എന്നു ഗവേഷകന്മാർ വളരെക്കാലം അനുമാനിച്ചിരുന്നതു് അത്യന്തം അബദ്ധമാണെന്നുള്ളതിനു് ഈ സമ്മാനദാനവും ഒരു തെളിവാകുന്നു. ''934 പുരട്ടാശി 3–ാംനു-'' ആ കവി സാർവ്വഭൌമനു ധർമ്മരാജാവും ഒരു വീരശൃംഖല പാരിതോഷികമായി നല്കി. ''വീരശൃങ്ഖല ഉരു ഒന്നുക്കു് ഇട കഴഞ്ചു് ഏഴേമുക്കാൽ മഞ്ചാടി ഒന്നു് എന്നാണു് അതിനെപ്പറ്റിയുള്ള വിവരണം കാണുന്നതു്. നമ്പ്യാർ ഓട്ടൻതുള്ളലുകൾ എപ്പോൾ എഴുതി എന്നു് ഇനി നോക്കാം. ശ്രീപദ്മനാഭസ്വാമി ക്ഷേത്രത്തിൽ 918-ാമാണ്ടു് അല്പശി ഉത്സവത്തിനു് ശൂരനാട്ടു പൂവവണക്കുറുപ്പിനേയും അമ്പലപ്പുഴ തകഴിയിൽ കുഞ്ഞുനാരായണക്കുറുപ്പിനേയും ചാർത്തിയതായി രേഖയുണ്ടു്.

923-ലെ അല്പശി ഉത്സവത്തിനു ശ്രീനാട്ട്, പന്തളം, അയ്യൂർ കാവു്, അമ്പലപ്പുഴ, തകഴി. കൈപ്പട്ടൂർ, തലവൂർ എന്നീ സ്ഥലങ്ങളിൽനിന്നു് ഓട്ടൻതുള്ളൽക്കാർ അരങ്ങിനു വന്നിരുന്നു. തുള്ളൽ മൂന്നു മാതിരിയുണ്ടെങ്കിലും അവയ്ക്കു പൊതുപ്പേർ ഓട്ടൻതുള്ളൽ എന്നുതന്നെയാണു് പഴയ രേഖകളിൽ കാണുന്നതു്. ഇതു വളരെ പ്രദേശങ്ങളിൽ ഈ വിദ്യയ്ക്കു പ്രചാരം വരണമെങ്കിൽ 915-ാമാണ്ടോടടുപ്പിച്ചെങ്കിലും നമ്പ്യാർ തുള്ളൽക്കഥകളും രചിച്ചിരിക്കണം എന്നു് അനുമാനിക്കുവാൻ ന്യായമുണ്ടു്. 922-ൽ ''കുഞ്ഞൻനമ്പിയാരുടെ കൂടനിന്ന മിതുനപ്പുള്ളിവീട്ടിൽ കുഞ്ഞുമാതിറ്റിക്കുടി ആണ്ടൊന്നുക്കു നെല്ലു് 72 പറ'' പാല്ലുളങ്ങര അധികാരത്തിൽ നിന്നും ചിലവു വന്നതായി കാണുന്നതിൽനിന്നു് ആ ആണ്ടിനു മുൻപുതന്നെ നമ്മുടെ മഹാകവി മാർത്താണ്ഡവർമ്മമഹാരാജാവിന്റെ ആശ്രിതനായി തിരുവനന്തപുരത്തു താമസം തുടങ്ങിയിരുന്നുവെന്നു് ഊഹിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. 929-ാമാണ്ടു മാത്രമാണു് അമ്പലപ്പുഴ വേണാട്ടിൽ ലയിച്ചതു്. 954-ാമാണ്ടു് ചിങ്ങം 9-ാംനു- തിരുവനന്തപുരത്തു നമ്പ്യാർമഠം തളി കാളി ഉടമ പറഞ്ഞതായി കണക്കിൽ കാണുന്നു. 959-ൽ ദാമോദരൻ നമ്പ്യാർ എന്ന പണ്ഡിതൻ രാമവർമ്മ മഹാരാജാവിന്റെ എഴുന്നള്ളത്തിൽ അവിടത്തെ അനുയാത്ര ചെയ്തതായി ഞാൻ പരിഷത്ത്രൈമാസികത്തിൽ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയ ഒരു ഉപന്യാസത്തിൽ സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടു്. തിരുവനന്തപുരത്തു നമ്പ്യാക്കു രാജസമ്മാനമായി ഒരു മഠം കിട്ടി എന്നു സങ്കല്പിക്കുന്നതിൽ അസാംഗത്യം കാണുന്നില്ല.

ഒരു ഗ്രന്ഥം അച്ചടിച്ചു കഴിഞ്ഞുവല്ലോ എന്നു വിചാരിച്ചു് അതിന്റെ താളിയോലപ്രതികളും നിഷ്പ്രയോജനങ്ങളാണെന്നു കരുതരുതു്. ഉദാഹരണമായി രാമചരിതത്തിൽ നിന്നുതന്നെ ഒരു ഭാഗം ഉദ്ധരിക്കാം. രാമചരിതത്തിലെ ഭാഷ പഴയ മലയാളമല്ലെന്നും അതു് ഒരുവക നാടോടിത്തമിഴാണെന്നും പറയുന്ന പണ്ഡിതന്മാർ പഴയ മലയാളത്തിനും തമിഴിനും തമ്മിലുള്ള വ്യാത്യാസം സൂക്ഷ്മമായി ധരിച്ചിട്ടില്ലാത്തവരാണെന്നു സങ്കല്പിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

''ഇവിടെക്കാലം നിങ്ങളെപ്പൂരി നിൻറു വൻറു-
തവിടവുമെനക്കുച്ചൊല്ലീടാരുടേ തനയനെൻറും
അവനി നായകനു മൈന്തനാകിന തേവ തേവ
നവളിതു വിചാരിക്കക്കേട്ടനന്തരം ചിരിത്തുരൈത്താൻ.''

ഇതു രാമചരിതം നൂറിരുപത്തൊൻപതാം പടലത്തിലുള്ള ഒരു പാട്ടാണു്. ഇതിൽ ഇവിടെ, അവനിനായകനു്, വൻറുതു് ഈ

വാക്കുകൾ തമിഴല്ല; പഴയ മലയാളമാണ്. കണിയാകളം പോർ മുതലായ വില്പടിച്ചാൻ പാട്ടുകളിൽ ഇത്തരത്തിലുള്ള പ്രയോഗങ്ങൾ കാണുകയില്ല. വൻറുത് എന്ന രൂപം പ്രത്യേകിച്ചും പരിശോധിക്കേണ്ടതാണ്. തമിഴിൽ 'വന്തു' എന്നേ വരൂ. 'വന്തു' മലയാളത്തിൽ 'വന്നു' വായി മാറിയതിനുമേൽ കവികൾ പാട്ടുകളിൽ ദ്രാവിഡച്ഛായ കലർത്തുവാൻ വേണ്ടി സൃഷ്ടിച്ച രൂപാന്തരമാണ് വൻറു എന്നുള്ളതു്. തമിഴിലെ 'എൻർ' മലയാളത്തിൽ എന്ന എന്നാകും. പഴയ പാട്ടുകളിൽ എൻറു തന്നെ പ്രയോഗിച്ചിട്ടുള്ളതായും കാണും. എന്നാൽ ആ വഴി പിടിച്ചു് 'വന്തു' വൻറു ആകുന്നതു് ഒരു വലിയ സാഹസമാണ്. ഇത്തരത്തിലുള്ള സ്വതന്ത്ര്യങ്ങൾ രാമചരിതം, ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശം, നിരണംകൃതികൾ ഇവയിൽ സുലഭങ്ങളാണ്. അക്കാര്യം പോകട്ടെ തിരുവിതാംകൂർ ക്യൂറേറർ ആപ്പീസിൽ നിന്നു പ്രകാശനംചെയ്ത രാമചരിതത്തിൽ നൂറിനുപ്പത്തൊന്നാം പാട്ടിൽ ''വൃത്തലക്ഷണപ്പിഴകളും അർത്ഥച്ചേർച്ചയില്ലായ്മയും'' കണ്ടതുകൊണ്ടു പ്രകടനാധികൃതന്മാർ അതിനെ ''താഴെകാണുന്ന പ്രകാരത്തിൽ തിരുത്തിയാൽ ശരിയാകുമെന്നു തോന്നുന്നു'' എന്നുള്ള മുഖവുരയോടുകൂടി ഇങ്ങനെ ഭേദപ്പെടുത്തി:-

''അണയ്ന്തവളമ്മന്നനൊടിവണ്ണമറിയിത്താം
അണങ്കുമവനന്തകനിരാവണനുടേ പിൻ
പിറന്ന തയ്യൽ ചൂർപ്പണക ഞാനെമ്പതും നിങ്കം
പിണക്കമതു നമ്മിലരുതെന്നുമറിയേണ്ടും
പിണങ്കുമവളീനങ്കുകണതചചരിയ-
പ്പിയ്ച്ചെഴുന്ന പിണങ്കളതിരം പെരിയവായെ-
പ്പിളന്ന മേന്മേൽ പിഴയ്ക്കുമെന്നും വാതെഴകിൽ വാണാം-
ക്കിതം കുറയുമതു ചെയ്കമെന്നുമിരുവീക്കും.''

ഈ പാഠം ഗ്രന്ഥത്തിൽ കണ്ട പാഠത്തെപ്പോലെതന്നെ സംഖലിതജടിലമാണ്. ഇതിൽ ഏതുകയില്ല; മോനയില്ല; ''വൃത്തലക്ഷണപ്പിഴയും അർത്ഥച്ചേർച്ചയില്ലിയ്മയും'' ധാരാളമായുണ്ടുതാനും. എന്റെ കൈവശമുള്ള ആദശ്ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ അവലംബത്തോടുകൂടി ഈ പാട്ടിന്റെ ശരിയായ പാഠമെന്തെന്നു നിങ്ങളെച്ചൊല്ലിക്കേൾപ്പിക്കാം:

''അണൈന്തവളമ്മന്നനൊടിവണ്ണമുരചെയ്താ-
ളനങ്കുകണതച്ചരിയ പിച്ചെഴുന്നനേകം
പിണങ്കളതിരും പെരിയ വാ തുറന്നു ചാല-
'പ്പിഴയ്ക്കു മന്നവാ! നിനവിതൊന്നറിയ വേണ്ടും;
പിറന്ന തയ്യൽ ചൂർപ്പണക ഞാനെന്നൊടു നിങ്കം-

ക്കിണങ്കമതു നന്നില; യല്ലാ തൊഴികിൽ വാണാ൦ -
സ്ഥിതം കുറയു, മേതു മെൻറു മിരു വീരും.''

അവ൦ (അണഞ്ഞു) സമീപിച്ചു് (മന്നനോടു്) ശ്രീരാമ നോടു പറഞ്ഞു (അനങ്കകണ = അനംഗൻെറ കണതച്ചു് കാമ ബാണത്തിൻെറ പ്രഹരമേറ്റു് അസാധാരണമായ കാമത്തു് (എഴുന്നു്)പൊങ്ങി, പല ശവങ്ങ൦ഉതിരുന്ന വലിയ വാപൊളി ച്ചാണു് അവ൦ നിലകൊണ്ടതു്. പറഞ്ഞു ആ രാക്ഷസി. 'പിഴ ചെയ്യുന്ന രാജാവേ! അങ്ങു് ഈ സന്ദേശം ഒന്നറിയേണ്ടതുണ്ടു്. പിണങ്ങുന്നവക്കു് അന്തകനായ രാവണൻെറ കനിഷ്ഠസഹാദരി യായ ശൂർപ്പണഖയാണു് ഞാൻ; എന്നോടു് ഇണങ്ങുന്നതാണു് നിങ്ങ൦ക്കു നല്ല നില; അല്ലാതെ ഒഴിയുകയാണെങ്കിൽ നിങ്ങ ളുടെ (വാണാ൦) ആയുസ്സിനു ഹിത൦ കുറയു൦.(നിങ്ങ൦ ക്ഷണ ത്തിൽ മരിക്കുമെന്നത്ഥ൦) ഏതു കാര്യ൦ ചെയ്തിട്ടു൦ നിങ്ങ൦ ദീർഘായുസ്സുകളായിരിക്കുവിൻ. ഇതാണു് മേലുദ്ധരിച്ച പാട്ടിൻെറ അത്ഥ൦ ഈ പാഠ൦ ഞാൻ കണ്ടുപിടിച്ചതു് ആദശ് ഗ്രന്ഥത്തിൻെറ അനുഗ്രഹം കൊണ്ടല്ലേ?

ഈ വസ്തുത ഉണ്ണുനീലി സന്ദേശത്തിൽ നിന്നുകൂടി ഒന്നു രണ്ടു ഉദാഹരണങ്ങ൦ ഉദ്ധരിച്ചു വിശദീകരിക്കാം.

''അപ്പോ൦ നീ ചെൻറനുപമഗുണാമല്ല സംബുദ്ധമധ്യാം
തുപ്പാപ്പൂർ വാണ്ണവനിമദനാ! തീപ്രശോകാഭിരാമാം
കോപ്പാന്നീടും കുചഭരനതാം ചേൽപൊരുങ്കണ്ണിയെക്ക-
ണ്ടപ്പൂമാതോടഴകിലറിയിപ്പിപുതിവുണ്ണുമെല്ലാം''

എന്നു് ഉണ്ണുനീലി സന്ദേശത്തിൽ ഒരു ശ്ലോകമുണ്ടു്. ഇതിൽ 'കോപ്പാന്നിടും' എന്ന പദം തെറ്റാണെന്നു് കണ്ടുപിടിക്കുവാൻ വലിയ പ്രയാസമൊന്നുമില്ല. കുട്ടിക്കുന്നതിനു പുട്ടിക്കുന്നതേ പ്രാസ മാകൂ എന്നും പൗട്ടിക്കുന്നതു് ആകുകയില്ലെന്നും ലീലാതിലക ത്തിൽ തന്നെ വിധിയുണ്ടു്. 'അപ്പോളി'നു മൂന്നാം പദത്തിൽ കോപ്പാന്നിടും എന്നായിരിക്കുകയില്ല പ്രാസദീക്ഷയുള്ള ഒരു മഹാകവിയുടെ പ്രയോഗം എന്നു നമുക്കു് ഊഹിക്കാം. എൻെറ കൈവശമുള്ള ഗ്രന്ഥത്തിൽ താഴേ കാണുന്ന പാഠമാണു് പ്രസ്തുത ശ്ലോകത്തിൻെറ ഉത്തരാദ്ധ൦.

''പെപ്പാന്നീടും കുചഭരനതാം ചേൽപൊരുങ്കണ്ണിയെക്ക-
ണ്ടപ്പൂമാതോടഴകിലരുളിച്ചെയ്വു തിവുണ്ണുമെല്ലാം.''

ആന്ന എന്നാൽ ഒത്ത എന്നത്ഥ൦;പെപ്പുപോലെയുള്ള എന്നു

കവി വിവക്ഷ ''ചെയ്‌വു തിവ്വണ്ണമെല്ലാം'' എന്ന പാഠത്തിനു് അനുപ്രാസ ഭംഗിയുണ്ടു്.

ഈ ശ്ലോകത്തിൽ കാണുന്ന പാഠഭേദങ്ങൾ നിസ്സാരങ്ങളാണു്. മറെറാരു ശ്ലോകം മുദ്രിത പുസ്തകത്തിൽ നിന്നു് ഉദ്ധരിക്കാം.

''മാറേറും നല്ലനകകലശം വെൻറ പോർകൊങ്കതാങ്ങി–
ക്കാറേറാടാടും നളിനമിഴിയാൾ പോന്ന നിമ്നപിൽ വന്നു്
കോൽത്തേനോലും മൊഴിചെറുതുരച്ചെന്ന കൂട്ടെത്തി നിന്നെ–
പ്പോററീ!വൈകിച്ചതുകിലെനിക്കൊട്ടവല്ലായ്മചാല.''

ഇതിലെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിന്റെ സംബദ്ധമായ പാഠം താഴെക്കാണുന്നതാണു്.

''കോറേറൻവെല്ലും മൊഴി ചെറുകരച്ചേന്ന കൂട്ടത്തി നിന്നെ
പ്പോററീ!വൈകിച്ചതുകിലെനിക്കൊട്ടവല്ലായ്മയുണ്ടു്.''

ഈ പാഠം ഞാൻ എന്റെ ശിവവിലാസം എന്ന ഉപന്യാസത്തിൽ പ്രസംഗവശാൽ എടുത്തു കാണിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ഈ കൂട്ടത്തിയാണു് ശിവവിലാസത്തിൽ പ്രസ്താവനായ കായംകുളം കേരളവർമ്മരാജാവിന്റെ പത്നി. കൂട്ടത്തി സംസ്കൃതീകരിച്ചപ്പോൾ ഗ്രുപ്തസ്ത്രീയായി. ''കുടിലദ്യുഥ ഗ്രുപ്തസ്ത്രീതിനാമ്നാ പ്രസിദ്ധാ'' എന്നു ദാമോദരച്ചാക്കിയാർ മേല്പടി കാവ്യത്തിൽ ആ സ്ത്രീരത്നത്തെ വർണ്ണിക്കുന്നു. അവരുടെ പുത്രിയാണു് ചെറുകര ഉണ്ണിയാടി. തിരുവനന്തപുരത്തു രാജകീയ മഹാപാഠശാലയിൽ സംസ്കൃതാദ്ധ്യാപകനായ വിദ്യാഭൂഷണൻ വെങ്കട്ടരാമശർമ്മ കുറെകൊല്ലങ്ങൾക്കുമുൻപു വാല്യം തലയുമില്ലാത്ത ഏഴു താളിയോലകൾ ഒരു ഗ്രന്ഥപ്പുരയിൽ നിന്നു കണ്ടെടുത്തു. ആ ഓലകളാണു് ഞാൻ നിങ്ങളെ ഈ സദസ്സിൽ ഇതാ കാണിയ്ക്കുന്നതു്. ഏഴേ ഏഴു് ഓലകൾ മാത്രം എന്റെ പ്രിയസുഹൃത്തും പണ്ഡിതവരേണ്യനുമായ ശ്രീമാൻ ഈ. വി. രാമൻ നമ്പൂതിരി ഈ ഓലകൾ പരിശോധിച്ചു് ഒരു പ്രൌഢഗംഭീരമായഉപന്യാസം 1112 ചിങ്ങം 30നു-യിലെ മാതൃഭൂമി ആഴ്ചപ്പതിപ്പിൽ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തീട്ടുണ്ടു്. ശിവവിലാസത്തെപ്പററി ഉപന്യാസമെഴുതിയ കാലത്തു് എനിക്കുണ്ടായിരുന്ന ചില സംശയങ്ങളെ പാടേ പരിഹരിക്കുന്നതിനു് ഈ ഓലകൾ തികച്ചും പര്യാപ്തങ്ങളായിട്ടുണ്ടു്. ഇവയിൽ അടങ്ങീട്ടുള്ളതു്, ശിവവിലാസത്തിന്റെ നിർമ്മാതാവായ ദാമോദരച്ചാക്കിയാർ തന്നെ ക്രി: പി: പതിന്നാലാം

ശതകത്തിന്റെ ഉത്താരാർദ്ധത്തിൽ രചിച്ചിട്ടുള്ള മനോഹരമായ ഒരു ഭാഷാചമ്പുവിന്റെ ഒരു ഭാഗമാണു്. ശിവവിലാസത്തിലെ നായികയായ ഉണ്ണിയാടിയെ ഇതിലും.

ചെറുകലശവിലാസംചേർന്ന മാലസ്സനാഢ്യം
നിറുകയിൽ വനിതാനാം ന്യസ്ത പാദാരവിന്ദം
ചെറുകരനിലയം ചേർന്നീടുമെന്നുണ്ണിയാടീ
ഇളമുലയിന്ന ചീർത്തിട്ടാകലാലോല മധ്യം
തളിരൊളിപെറുമംഗം താവകം വെൽവുതാക

വികാസിപത്മ പ്രതിമാന നേത്രേ!
ന കേവലം നിൻ വദനേന്ദുരേവ
വിലാസമീടും പുകഴുണ്ണിയാടീ!
കലാസമഗ്രാ നിയമേനനീയും.''

എന്നീ പദ്യങ്ങളിൽ കവി സ്മരിച്ചിട്ടുണ്ടു്.

താരാപതിദലം ചേർന്ന ചാരുകോടീരഭാസുരം
താരാലതിതരാം ചാർത്തി വാരാളം കബരീഭരം;
കാമൻ തൻമേനിനീറിനിൻറ തീ മിന്നും നിടിലേക്ഷണം
മാരോന്മേഷമിയറിനിൻറ ചാരുഫാല വിശേഷകം
കരാൽ നിറമിയന്നേരൊ നിരാകല വിലോചനം.
മെരിണ്ട ചാലനീളം ചേർന്നിരുണ്ട നയനാംബുജം.''

ഇത്യാദി മനോഹരങ്ങളായ അനേകം പദ്യങ്ങളും ഈ കൃതിയിലുള്ളവയാണു്. ഈ ചമ്പുവിന്റെ ബാക്കി എടുകളും കൂടി കിട്ടുവാൻ ചെയ്യുന്ന പരിശ്രമം പാഴ്വേലയാണെന്നു് ഏതു സഹൃദയൻ—ഏതു ഭാഷാഭിമാനി—ഏതു മനുഷ്യഹൃദയമുള്ള കേരളീയൻ—ജല്പിക്കും? ഇത്തത്തിൽ അനുഷ്ടുപ്പുവൃത്തത്തിലുള്ള പുളകോൽപാദകങ്ങളായ പഴയ ഭാഷാശ്ലോകങ്ങളും ഞാൻ വേറെയും കണ്ടിട്ടുണ്ടു്. താഴെക്കാണുന്ന പദ്യങ്ങളും ഒരു വാസവദത്താ വർണ്ണനത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടതാണു്.

'നീർകൊണ്ടനീലജീമൂതം വെരുളും കരുംമാലയും,
ഏറ്റ തിങ്കളുടെ കീറു തോറ്റിയങ്ങിന നെറ്റിയും,
മുരിക്കിൻമലർതൻ കാന്തി ഭരിക്കുന്നധരോഷ്ഠവും,
പർവ്വചന്ദ്രനെ പോരുന്ന ഗർവ്വൊഴിച്ച മുഖാംബുജം
ഇണ്ടലാലകണക്കേപോയ് നീണ്ടരുണ്ട ഭുജദ്വയം''

ഇത്യാദി,

''ഘോരത തടവിന സൂകരപംക്തിക–
ളൂറാങ്കോലും തേറയിലാക്കി
കുത്തിയടത്തു തകർത്തുപൊടിച്ചു.''

എന്നൊരു ഭാഗം പ്രകാശിതമായ ഭാഷാനൈഷധചമ്പുവിലുണ്ട്. ഊറ്റുക എന്നതിനു മയം വരുത്തുക എന്നർത്ഥമുണ്ടെന്നും, അതു കൊണ്ട് ''ഊറാംകോലും' എന്നാൽ 'മിനുസമുള്ള' എന്നായിരിക്കും കവിയുടെ ആശയമെന്നും, പ്രാഞ്ജലിവ്യാഖ്യാനത്തിൽ ശ്രീമാൻ പാട്ടത്തിൽ പദ്മനാഭമേനോൻ ഊഹിച്ചതു് ആദർശഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ അലബ്ധി നിമിത്തം മാത്രമാണു്. പിന്നീടു ഞാൻ കണ്ടെത്തിയ താളിയോലഗ്രന്ഥത്തിൽ 'ഊററങ്കോലും' എന്ന പാഠമാണു് കാണുന്നതു് എന്നു ഞാൻ പരിഷത്തെ ത്രൈമാസികത്തിൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ച ഒരു ഉപന്യാസത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടു്. മലപോലെയുള്ള അർത്ഥഗ്രഹണവിഘ്നം ഏതു ക്ഷണത്തിൽ അന്തർദ്ധാനം ചെയ്തു!

അബദ്ധങ്ങളായ പാഠങ്ങൾ സുബദ്ധങ്ങളാക്കേണ്ടതു സംബന്ധിച്ച മറെറാരു ദൃഷ്ടാന്തംകൂടി എടുത്തു കാണിക്കാം. കൃഷ്ണഗാഥയിൽ ഗോവർദ്ധനയാഗഘട്ടത്തിൽ.

''ഗോവർദ്ധനത്തോടു യാചിച്ചു നില്പിതി–
ങ്ങാപത്തെപ്പോക്കുവാൻ നിങ്ങളെല്ലാം
വാനവർനായകൻ തന്നുടേ പൂജയേ
മാനിച്ചുകൊണ്ടതിവൻതാനല്ലോ.
ഇണ്ടലെപ്പോക്കീട്ട പാലിച്ചുകൊള്ളും താൻ;
കണ്ടത്തെയാണ്ടവൻ പിണ്ടത്തിന്നും.''

എന്നാണു ശ്രീമാൻ കെ. ഗോവിന്ദപ്പണിക്കർ പ്രസാധനംചെയ്ത പുസ്തകത്തിൽ കാണുന്നതു്. ഇവിടെ കണ്ടമെന്നല്ല ശുദ്ധമായ പാഠം. ഡോക്ടർ ഗുണ്ടർട്ടു് ''കണ്ടത്തെയാണ്ടവൻ പിണ്ഡത്തിത്തിന്നും'' എന്നു് ആ വരി തന്റെ നിഘണ്ടുവിൽ ഉദ്ധരിക്കുകയും കണ്ടം = പ്രേതത്തെ മൂടുന്ന തുണിയിൽ നിന്നു് അവകാശി കണ്ടിച്ചെടുക്കുന്ന തുണിക്കഷണം' എന്നു് അർത്ഥം പറയുകയും ചെയ്തു. കണ്ടവും പിണ്ടവും തന്നെയാണു് കവി പ്രയുക്തങ്ങളായ പദങ്ങൾ. കണ്ടമെന്നാൽ നിലം: വസ്തുവകകൾ. വസ്തുവകകൾക്കു് അവകാശിയായിത്തീരുന്നവൻ പിണ്ഡപ്രദാനം മുതലായ അപരക്രിയകൾ ചെയ്യുന്നതിനു കടമപ്പെട്ടവനെന്നാണു് ഈ പഴമൊഴിയുടെ അർത്ഥം. പ്രകൃതത്തിൽ ഗോവർദ്ധനത്തെ നാം യാഗം കൊണ്ടു് ആരാധിച്ചു; ദേവന്മാർക്കു നൽകി വന്ന ഉപചാരങ്ങൾ ഈ പർവ്വതത്തിനു നൽകി. അവരിൽ നിന്നു്, തന്നി

മിത്തം വരുന്ന ഉപപ്ലവങ്ങളിൽനിന്നു നമ്മെ രക്ഷിക്കേണ്ടതു് ഇവന്റെ ധർമ്മമാണു് എന്നു് താല്പര്യം. ''കണ്ണത്തെയാണ്ടവൻ'' എന്ന പാഠത്തിനു് അർത്ഥമില്ലല്ലൊ. ഇങ്ങനെ പഴയഗ്രന്ഥങ്ങളും സംഭരിക്കാമെങ്കിൽ എത്രയെത്ര സന്ദേഹങ്ങൾക്കു നമുക്കു നിവൃത്തി നേടാം? മുദ്രിത പുസ്തകങ്ങളും പ്രതിപ്പിക്കുന്ന അജ്ഞാതഗർത്തങ്ങളിൽ നിന്നു നമ്മെ കരയേറ്റുവാൻ അവയ്ക്കല്ലാതെ കഴിവുണ്ടോ?

ഓരോകവിക്കും പൂർവ്വകവികളോടുള്ള കടപ്പാടു് എത്രമാത്രമുണ്ടെന്നും ശോധനചെയ്യുന്നതു് ഒരു രസകരമായ സാഹിത്യവ്യവസായമാണു്; അതിനേയും ഗവേഷണത്തിന്റെ ഒരു മുഖമായി കരുതുന്നതു് അനുചിതമല്ല.

''വിബുധപതിയൊട്ടു നിശിചരാലയം വെന്തൊരു
വൃത്താന്തമെല്ലാമറിയിച്ചുകൊള്ളുവാൻ
അഹമഹമികാധിയാ പാവകജ്വാലക-
ളംബരത്തോളമുയർന്നു ചെന്നു മുദാ.''

എന്നൊരു വർണ്ണനം എഴുത്തച്ഛന്റെ അദ്ധ്യാത്മരാമായണം സുന്ദരകാണ്ഡത്തിലുണ്ടു്. 'നടുങ്ങിരാജാക്കന്മാരുരഗങ്ങളെപ്പോലെ' എന്ന ബാലകാണ്ഡത്തിലെ വർണ്ണനത്തിനു് ആ മഹാകവി മൂഢന്യൻ നിരണത്തു രാമപ്പണിക്കരോടു കടപ്പെട്ടിരുന്നതുപോലെ പ്രസ്തുത വർണ്ണനത്തിനു് ആരോടെങ്കിലും കടപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടോ? ഇല്ലെന്നു തീർത്തു പറയുവാൻ പാടില്ലാത്ത വിധത്തിലാണു് കൃഷ്ണഗാഥയിലെ,

''ഭീമങ്ങളായുള്ള ധൂമങ്ങളന്നേരം
വ്യോമത്തിലെങ്ങുമേ പോന്നു നിന്നു
നാകത്തിൽച്ചെന്നങ്ങു വാസവൻതന്നോടു
വേഗത്തിൽച്ചൊല്ലുവാനെന്നപോലെ''

എന്നവരികളും പ്രകാശിക്കുന്നതു്. എന്നാൽ ഒരു പ്രകടമായ വ്യത്യാസം കാണുന്നതു് എഴുത്തച്ഛന്റെ മേന്മയുടെ കാരണമാണെന്നും പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഖാണ്ഡവദാഹത്തിൽ അഗ്നിക്കു തക്ഷകരക്ഷകനായ ദേവേന്ദ്രൻ ശത്രുവാണു്; അദ്ദേഹത്തിനോടു ദാഹകഥ അഗ്നി പൊന്തിച്ച ധൂമങ്ങളും ചെന്നുപറയുക എന്നുള്ളതു സ്വാഭാവികമാണോ? താൻ തന്നെ ശത്രുവിനു തന്റെ ലാഭത്തെപ്പറ്റി അറിവു കൊടുക്കുക എന്നതു സംഭാവ്യമാണോ?അല്ലല്ലോ. ഹനുമാന്റെ വാലിൽ നിന്നു പൊങ്ങിയ അഗ്നിജ്വാലകളും, രാവണ ത്രസ്തനായ ദേവേന്ദ്രനോടു ലങ്കാദഹനത്തെപ്പറ്റി അറിയിക്കുവാൻ വെമ്പുന്നതു് അത്യന്തം സമുചിതമാകുന്നു. പ്രായേണ

പാദപൂരകമായ 'മുദാ' എന്ന പദം എത്ര അത്ഥവത്തായാണ് എഴുത്തച്ഛൻ പ്രയോഗിച്ചിരിക്കുന്നതെന്നു പരിശോധിക്കുക. എത്ര ക്ഷോദക്ഷമമാണ് എഴുത്തച്ഛന്റെ വർണ്ണനം! അധ്യാത്മരാമായണം മൂലത്തിൽ ഇ അലങ്കാരപ്രയോഗമോ അനലശിഖകളുടേയും അനിലസുതഹൃദയത്തിന്റേയും വിഷ്ണുപദഗമനമോ, ഭ്രതിപരിപൂർണ്ണമായ ലങ്കാദഹനാനന്തരവും ഭ്രതിപരിപൂർണ്ണമായിത്തീർന്ന അവസ്ഥയോ ഒന്നുമില്ല.

ഉൽപ്ലുത്യോൽപ്ലുത്യസന്ദീപ്തപുച്ഛേന മഹതാ കപിഃ
ദദാഹ ലങ്കാമഖിലാം സാട്ടപ്രാസാദ തോരണാം.
ഹാനാഥ! താത! പുത്രേതി ക്രന്ദമാനാസ്സുമന്തതഃ
വ്യാപ്തഃ പ്രസാദശിഖരേഷ്വാരുഢാദൈത്യയോഷിതഃ
ദേവതാ ഇവ ദൃശ്യന്തേ പതന്തഃ പാവകേഽഖിലാ?

എന്നു മാത്രമേ ആ ഗ്രന്ഥകാരൻ പ്രസ്താവിക്കുന്നുള്ളു. 'ദേവതാ ഇവ ദൃശ്യന്തേ' എന്ന ഉപമയ്ക്ക് അദ്ദേഹം.

''കാശ്ചിദഗ്നിപരീതേഭ്യോ ഹർമ്മ്യേഭ്യോ മുക്തമൂർദ്ധജാഃ
പതന്തോ രേജിരേഽഭ്രേഭ്യസ്സൗദാമിന്യ ഇവാംബരാൽ.''

എന്നു വർണ്ണിക്കുന്ന വാല്മീകിമഹർഷിയോട് കടപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. മുക്തമൂർദ്ധജകളായ രാക്ഷസസ്ത്രീകളെ അഭ്രങ്ങളിൽനിന്നു പതിക്കുന്ന വിദ്യുല്ലതകളോടുപമിക്കുന്ന ആദികവീശ്വരൻ എവിടെ? ഹർമ്മ്യശിഖരങ്ങളിൽനിന്നു രാക്ഷസസ്ത്രീകളും ദേവതകളേപ്പോലെ പതിക്കുന്നു എന്നുമാത്രം പറഞ്ഞു, പാവകനിലുള്ള പതനത്തിനു യാതൊരു ഉപപത്തിയും കല്പിക്കാതെ ചരിതാത്ഥനായി മുന്നോട്ടു പോകുന്ന അധ്യാത്മരാമായണകാരനെവിടെ? ഒന്നു പൂർണ്ണചന്ദ്രൻ; ഒന്നു മിന്നാമിനുങ്ങ്.

ശ്രീകൃഷ്ണചരിതം മണിപ്രവാളത്തിൽ,

''വരുന്നഗോപാലനിതംബിനീനാം
കരംപകർന്നാശു വിളങ്ങി കൃഷ്ണൻ.
വിരിഞ്ഞ പുഷ്പങ്ങളിലങ്ങുമിങ്ങും
വിരഞ്ഞു മണ്ടുന്നൊരു വണ്ടുപോലെ''

എന്നൊരു ശ്ലോകമുള്ളതു നിങ്ങളിൽ പലരും കേട്ടിരിക്കുമല്ലോ. ഇതു മേല്പുത്തൂർ ഭട്ടപാദരുടെ നാരായണീയത്തിലെ.

''ഭവദുപഃസ്പർശനകൗതുകേന
കരാൽകരം ഗോപ വധൂജനേന

നീതസ്വമാതാമ്രസരോജമാലാ–
വ്യാലംബിലോലംബതുലാമലാസീഃ''

എന്ന ശ്ലോകത്തിന്റെ ക്ഷീണമായ അനുകരണം മാത്രമാണു്. സുന്ദരികളായ ഗോപസ്ത്രീകളുടെ കരതലങ്ങളെ വിരിഞ്ഞ പുഷ്പങ്ങളെന്നു് ഉല്പ്രേക്ഷനം ചെയ്താൽ മതിയോ? ആസമന്താൽ ശോണങ്ങളായ താമരപ്പൂക്കളെന്നു തന്നെ വർണ്ണിയ്ക്കേണ്ടതല്ലേ? വർണ്ണത്തിനല്ലേ അവിടെ പ്രാധാന്യം കല്പിക്കേണ്ടതു്? കുഞ്ചൻ നമ്പ്യാരുടെ വിവർത്തനത്തിൽ മൂലശ്ലോകത്തിലെ ആശയം എത്ര മാത്രം ചോർന്നു പോയിരിക്കുന്നു! ഭട്ടതിരിതന്നെയാണു് ഈ ആശയത്തിന്റെ വിധാതാവു് എന്നു പറയുവാനും നിവൃത്തിയില്ല. എന്തെന്നാൽ, കൃഷ്ണഗാഥയിൽ,

''കാർവ്വർണ്ണൻ തന്നുടേ കൺമുനയന്നേരം
കാമിനിമാർ മുഖം തന്നിൽ ചെന്നു,
മേളമിയന്നോരു താമരപ്പൂക്കളിൽ
നീളെ നടക്കുന്ന വണ്ടുപോലെ''

എന്നൊരു ഭാഗം ഉണ്ടു്. കൃഷ്ണഗാഥ അനവധി മനോഹരങ്ങളായ ആശയ രത്നങ്ങളുടെ അഭൗമമായ ആകാരമാകുന്നു. ഭട്ടതിരി കൃഷ്ണഗാഥ വായിച്ചിരുന്നില്ലെന്നു വിശ്വസിക്കുവാൻ പാടില്ലല്ലൊ. എന്നാൽ ''ഭവദപുഃസ്പർശനം'' ഇത്യാദിപദ്യം രചിക്കുമ്പോഴും അതിലെ കല്പന പൂർവ്വഗ്രന്ഥത്തിൽ നിന്നു മനഃപൂർവ്വമായി അപഹരിച്ചു എന്നു പറയുവാൻ യാതൊരു സഹൃദയനും അവകാശമുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല.

കേരളത്തിലെ ഓരോ ക്ഷേത്രത്തിലേയും ദേവന്മാരേയും ദേവതമാരേയും വന്ദിക്കുന്നതിനു പ്രാചീനന്മാരായ കവി പുംഗവന്മാർ പല പദ്യങ്ങളും രചിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അവയിൽ ഏറിയകൂറും ഇന്നും പ്രകാശിതങ്ങളായിട്ടില്ല. ചില പദ്യങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കാം.

1. പരിയാരത്തു ശിവൻ

ചൂഡാലാളിത വാരിരാശി സുകൃതം സ്വാഹാതപസ്സഞ്ചയ
ക്രീഡാസ്ഥാനലലാട, മംഘ്രികടകവ്യാഖ്യാതശബ്ദാഗമം,
പ്രത്യക്ഷം പരിവാരനാമനിപുരേ പശ്യന്തു ഭക്താജനാഃ
പകുപം കിഞ്ചന പാർവ്വതീനയനയോർഭാഗ്യം ദരീദൃശ്യതേ'

വാരിരാശിസുകൃതം എന്നാൽ ഗംഗ; സ്വാഹാതപസ്സഞ്ചയം

അഗ്നി, ശിവന്റെ അംഗ്രികടകം വാസുകിയാണെങ്കിലും വാസുകിയെ അനന്തനാക്കിക്കല്പിച്ചുകൊണ്ടുള്ള വർണ്ണനം കവി സങ്കേത സിദ്ധമാകുന്നു. ശബ്ദശാസ്ത്രവ്യാഖ്യയായ മഹാഭാഷ്യത്തിന്റെ പ്രണേതാവായ പതഞ്ജലി ഭഗവാൻ അനന്തന്റെ അവതാരമെന്നാണല്ലോ വെയ്പ്.

2. തിരുവാപ്പിൽ വിഷ്ണു

ക്ഷീരസാഗര കുമാരികാഹൃദയവാരിജന്മകളഹംസമേ!
വാരുലാവിന നവാംബുദോദരനിറം കലർന്നരുചിരാകൃതേ!
നാരദാദിമുനിവൃന്ദവന്ദ്യ! നളിനായതേക്ഷണ! നമോസ്തുതേ
പാരിലെങ്ങുമൊരപൊങ്ങിനോരു തിരുവാപ്പുമന്ന കരുണാ
നിധേ!

3. കുമാരനല്ലൂർ ഭഗവതി

ശോണാംഭോജാഭിരാമം തവപദകമലം ദേവി! ദേവാസുരാണാം
നാനാശൃംഗാരരത്നോജ്ജ്വലമണിമകുടീരാജിതം കൈ തൊഴുന്നേൻ
പ്രാണാപായേ കൃതാന്തപ്പടവരവിലെനിക്കേകദാ കണ്ടു കൊൾവാൻ
ചേണാന്നീട്ടുന്നമന്ദസ്മിതമഹിമ കുമാരാലയം കോലുമമ്മേ!

4. വൈക്കത്തപ്പൻ

മാരൻ പൂമെയ് കരിക്കാ, മരിയ പുരമെനിക്കാ, മെരിക്കും ധരിക്കാം,
പാരീരേഴും ഭരിക്കാം പരിചിനൊടുമുടിക്കാം, നടിക്കാം ചിതായാം
ഗൗരിക്കംഗം പകുക്കാം, ഝടിതി കുടുകുടെക്കാളകൂടം കുടിക്കാ–
മോരോന്നേ വിസ്മയം നിന്തിരുവുരുതിരുവയ്യത്തെഴും തിങ്കൾ മൗലേ!

5. കൊടുങ്ങല്ലൂരമ്മ

ഒടുങ്ങുന്നു പുണ്യം പ്രതിദിവസമായുസ്സുമിതി നീ
തുടങ്ങൊല്ലാ ഖേദം മമഹൃദയമേ! കേളൊരു ഹിതം
നടുങ്ങൊല്ലാ തെല്ലും നതഹിതരതാ നമ്മെ വെടിയാം
കൊടുങ്ങല്ലൂർക്കാവിൽക്കുടിപതി കുരുംബാംബ തുണയാം.

ഇത്തരത്തിലുള്ള മുക്തകങ്ങൾ ദോഷസ്തുവേണ്ടെന്നും, അവ ലിഖി

തങ്ങളായ താളിയോലകളോടുകൂടി നശിച്ചുപോകട്ടെ എന്നും പറവാൻ ഏതു ഭാഷാപ്രണയിക്കു ധാർഷ്ട്യമുണ്ടാകും?

കഴിഞ്ഞ ഏതാനും കൊല്ലങ്ങളിലെ നിഷ്കൃഷ്ടമായ സാഹിത്യഗവേഷണത്തിന്റെ ഫലമായി നമുക്ക് ഒന്നാം കിടയിലുള്ള ഒട്ടുവളരെ സൽഗ്രന്ഥങ്ങൾ ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. രാമചരിതം കണ്ണശ്ശരാമായണം, കണ്ണശ്ശ ഭാഗവതം, കണ്ണശ്ശ ഭാരതം, ഭാരതമാല, ഭഗവൽഗീത, ശിവരാത്രി മാഹാത്മ്യം, കൗടലീയം ഭാഷാഗദ്യം, ദൂതവാക്യം ഭാഷാഗദ്യം, ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണം ഭാഷാഗദ്യം, ഭാഗവതം ഗദ്യം, ഉണ്ണുനീലി സന്ദേശം, ലീലാതിലകം ഇവയെല്ലാം ആ കൂട്ടത്തിൽപെട്ട വാങ്മയങ്ങളാണ്. ഭാഷാഗദ്യത്തിന്റെ പിതാവ് വലിയ കോയിത്തമ്പുരാൻ തിരുമേനിയോ, ഗീവറുഗീസു് മാത്തനോ, അരിപ്പാട്ട കൊച്ചുപിള്ള വാരിയരോ, വൈക്കത്തു പാച്ചു മൂത്തതോ അല്ല. പദ്യത്തിനെന്നപോലെ ഗദ്യത്തിനും ഭാഷയിൽ വളരെ പഴക്കവും പാരമ്പര്യവുമുണ്ട്. കൊല്ലം ''564-ാമാണ്ടു മിഥുന ഞായിറു പോകിൻറ നാളിൽ'' ''പരുവക്കൽ ഗൃഹത്തിൽ ഇരുന്ന ചെറിയനാട്ട് ഉണ്ണിരാമൻ'' പകർത്തിയെഴുതിയ ദൂതവാക്യം താളിയോല ഗ്രന്ഥം ഞാൻ കൊച്ചി ഭാഷാപരിഷ്കരണക്കമ്മിറ്റിയുടെ അധ്യക്ഷനെന്ന നിലയിൽ രാമവർമ്മ ഗ്രന്ഥാവലി മുപ്പത്തഞ്ചാമങ്കമായി പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തീട്ടുണ്ട്. കൊല്ലം അഞ്ചാം ശതകത്തിലേയോ ആറാം ശതകം പൂർവ്വാർദ്ധത്തിലെയെങ്കിലുമോ ഭാഷാഗദ്യരീതി ആ പുസ്തകത്തിൽ നിന്നു മനസ്സിലാക്കാം. ഇതാ അതിൽ നിന്ന് ഒരു ഭാഗം,

''പിന്നെ ത്രൈലോക്യ വിജയാർത്ഥമായ് ദൈത്യകോടികളെ നിയോഗിച്ചാൻ മഹാബലി; പുറപ്പടത്തുടങ്ങീതു അസുരഗണം. മഹാപത്മൻ, നികുംഭൻ, കാഞ്ചനാക്ഷൻ, കപിസ്കന്ധൻ, മേഘനാഥൻ, ബലന്ധമൻതുടങ്ങി പുറപ്പടത്തുടങ്ങീതു. സിംഹികാതനയൻ രാഹു പുറപ്പെട്ടാൻ. മഹാബലിയുടെ പുത്രൻ സഹസ്രബാഹു രഥാധിരഥകോടിപ്പടയോടുകൂട ധ്വജങ്ങം, അശ്വങ്ങം, ആനത്തലവങ്ങം എന്നേറവമാദികളോടുകൂട അമരരാജധാനിയെ പ്രാപിച്ച് അമരകളോടു പരാക്രമിക്കിൻറ കാലത്തു സമർത്ഥരാകിന ദൈത്യന്മാരുടെ ശരകൃന്താദി ആയുധവരങ്ങളാൽ പരിപീഡിതരായ് കെട്ടോടിപ്പോയിതു ദേവതാവർഗ്ഗം സ്വൈശ്വര്യം മഹാബലിക്കായിതു.''

എഴുതിയ കാലം രേഖപ്പെടുത്തീട്ടുള്ള ഏടുകളിൽ എന്റെ അറിവിൽ പെട്ടിടത്തോളം ഈ താളിയോല ഗ്രന്ഥത്തിനാണ് പഴക്കം അധികമായി കാണുന്നതു്. നിരണത്തു രാമപ്പണിക്കരുടെ കൃിയാണെന്നു് ഊഹിക്കപ്പെടുന്ന ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണം ഗദ്യത്തിന്റെഇപ്പോളുള്ള പ്രതി 648-ാമാണ്ടു ധനുമാസം 20-ാംനു-

''ഞായറാഴ്ചയും മകവും പഞ്ചമിയും കൂടിയ അൻറ് എഴുതിക്കൂടിയതു'' ആണു്. തിരുവിതാംകൂർ കൃറെറരാപ്പീസിൽ നിന്നു പ്രകാശിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള ആ ഗ്രന്ഥത്തിൽ നിന്നു് ഒരു ഭാഗം ഉദ്ധരിക്കാം.

''ദൂതൻ ചെൻറു കാശി നഗരത്തെ പ്രാപിച്ചു സിംഹാസനത്തിന്മേൽ ഇരിക്കിൻറള രാജാവിനെച്ചെൻറു കണ്ടു ജ്യേഷ്ഠഭ്രാതാവു വസുമനാവു ചൊല്ലിവിട്ടതിനെ അറിയിച്ചാൻ. രാജാവേ! നിന്നുടെ ജേഷ്ഠഭ്രാതാവു വസുമനാവു സ്വയംവരത്തിൽ നിൻറു അനേകം രാജാക്കളുടെ നടുവേ വച്ചു ഭദ്രശ്രേണ്യനാകിയ ഹേഹയ രാജാവിനാൽ തോൽക്കപ്പെട്ടു ഊൺ ഉറക്കമൊഴിഞ്ഞു മനോദുഃഖത്തോടും കൂടി ഹേഹയ രാജ്യത്തിനു ചെൻറു അവനെ കൊൽകതാൻ മരിക്കതാൻ ഇരണ്ടിലൊൻറു കല്പിച്ചിരിക്കിൻറിതു എന്നുമതിനാൽ നിന്തിരുവടിയും അവൻ തിരുവടിക്കു സഹായം പറുമെൻറു തോൻറുകിൽ അതിനെ ചെയ്വിതു നിന്തിരുവടിക്കവൻ തിരുവടി ശത്രുവായിരിക്കിൻറതു; എൻറിവണ്ണം ദൂതൻ ചൊല്ലുക്കേട്ടു പ്രദർൻ ചൊന്നാൻ:–'കേറംപ്പോയാക ദൂതാ! ഇപ്പോഴ്തെന്നുടെ പടയും ഞാനും കൂടെ ഹേഹയ നഗരത്തിനു ചെൻറു ഭദ്രശ്രേണ്യനേയും പുത്രനേയും പടയോടും കൂടെക്കൊൻറെൻറിയേ ജ്യേഷ്ഠഭ്രാതാവിനെ നമസ്കരിക്കിൻറതുമില്ല. സത്യം പിഴച്ചേനാകിൻറമയാൽ. നീയും വീരയെച്ചെൻറു ഹേഹയ രാജ്യത്തിങ്കൽ പടയോടും കൂടെ വരുമാറു കോസലരാജാവിനണത്തുകൻറതു കേട്ടു ദൂതനുമവിടെ നിൻറു പുറപ്പെട്ടു അയോദ്ധ്യയെ പ്രാപിച്ചു. കോസല രാജാവിനു വൃത്താന്തമറിയിച്ചാൻ. അനന്തരം കോസലരാജാവു പട പുറപ്പെടുകൻറതിനാൽ സന്നദ്ധനായ് തേരേറി പുറപ്പെട്ടാൻ. അപ്പൊഴ്തു ആന അലറിയും കുതിര ചാറാളിയും തേരുരുകയും കാലാംപ്പട ആർത്തും ശംഖു വിളിച്ചും പെരുമ്പറയുടെ നാദം കേട്ടും മേലിലോകം ചെകിട്ടു പട്ടിതു. ഇപ്രകാരമേ ഒച്ചപ്പെടുത്തുകൊണ്ടു പടയോടും കൂടെ പോകെത്തുടങ്ങിനാൻ. ഗംഗ കടന്നു യമുന അതിക്രമിച്ചു ഗോമതി കടന്നു വിന്ധ്യപർവ്വതത്തിനുടെ തെക്കേ താഴ്വരമേൽ നമ്മദയാകിൻറ നദിതീരത്തിങ്കൽ അഞ്ചു യോജന വിസ്താരമായ്വിട്ടു വിട്ടു ഇരുന്നവനാന്തരം കാണായിതു. കാശി രാജാവും പടയും തനക്കു സഹായം പെണ്ണുവാനായ്ക്കൊണ്ടു വരിൻറവൻഅനേകനൂറായിരം കാലാളും യുദ്ധം ചെയ്ക കാലത്തു രുധിരംകൊണ്ടു പൊടി അടങ്ങുകയാലും അതിനു മുന്നം പുറപ്പെട്ടൊള്ള പൊടി പ്പറപ്പു കാറുന്തിക്കളകയാലും തങ്ങളേയും ശത്രുക്കളേയുംഅറിഞ്ഞു കലഹിക്കിൻറ കാലത്തു മുതലയെക്കണ്ടു വൈരം നിമിത്തമായ് ഞായം കെട്ടു.കലഹിക്കത്തുടങ്ങിനാർ.....

അനന്തരം അപ്പൊഴത്തു ആനപിണത്തിങ്കൽനിൻറും കുതിര പിണത്തിങ്കൽ നിൻറും ഒഴുകിൻറ രുധിരംകൊണ്ടു യുദ്ധഭൂമി യുടെ നടുവേ വലിയിതൊരു ആറൊണ്ടായിത്തു. ആനത്തലവന്മാ രാകിൻറത്തു ആമയായും, കുതിരപിണമാകിൻറത്തു മുതലയായും, തേരാകിൻറത്തു കപ്പലായും, അമ്പാകിൻറത്തു കൊണ്ടമീനായും, ഗദയും വില്ലുമാകിൻറത്തു നികുഴപ്പപ്പുലകയായും, മനുഷ്യരുടെ തലമയിരാകിൻറത്തു കണ്ടിപ്പായിലായും, എല്ലാകിൻറത്തു ചരൽ പ്പാറയായും, ഇറച്ചി ആകിൻറത്തു കിഴ്ചേറായും, കുടർ മാലയാ കിൻറത്തു കാഞ്ഞിപ്പോത്തായും, ഇപ്രകാരമേ ഒഴുകിൻറ രുധിര നദി കണ്ടു ഇരണ്ടു തലയും വൈരം പെരുക്കയാൽ കലഹമിടച്ചു നില്ലിൻറ കാലത്തു ഭീമാക്ഷനാകിൻറ രാക്ഷസൻ തന്നുടെ രാക്ഷസരോടു ചൊന്നാൻ, 'എന്തെടോ നിങ്ങളുക്കു കുടി പ്പാനൊള്ളിതല്ലയോ രുധിരം? മാനുഷന്മാർ നിങ്ങളുക്കു തിന്മാ നൊള്ളിതല്ലയോ? എന്തു നോക്കി നിൻറതു? രുധിരം കൊണ്ടു കുടിച്ചു മനുഷരേയും ആനയും കുതിരയും തിൻറു വസുമനാവി നേയും പുത്രനേയും പ്രഭേനേയും പുത്രനേയും യുദ്ധത്തിൽ പിടി ച്ചുകെട്ടി എനിക്കു കൊണ്ടുവന്നു തരിക.' എൻറ ഭീമാക്ഷൻ താൻ ചൊല്ലുക്കേട്ടു രാക്ഷസപ്പട ഒക്കെ കരഞ്ഞു പുറപ്പെട്ടു. ഭൂവി ങ്കൽ വടവാമുഖാഗ്നിയുടെ ജ്വാല കണക്കെ ഇരുന്ന നാവുകൊണ്ടു നക്കി, രുധിരവും പുരണ്ട നിലം കുടെത്തിൻറു ശവങ്ങളും ഭക്ഷിച്ചു എൽപു കടിച്ചു പരുമാറിൻറവർകളെ ആനയും തേരും കുതിരയും കാലാംപ്പടയും ഒൻറും ഇരണ്ടും അഞ്ചും പത്തും അൻ പതും നൂറും കൂടതങ്ങളുടെ കൈകൊണ്ടു വാരി പാതാളംപോലെ ഇരിക്കിൻറ വായുറന്നു എടുത്തിട്ടു ചവച്ചു രുധിരം കുടിച്ചു എൽപു കടിച്ചു പരുമാറിൻറെ കാലത്തു കാശികോസലന്മാരുടെ പട പത്തു ശേഷിച്ചിതു.''

നോക്കുക. എത്ര സമുജ്ജ്വലമായ വാക്യശൈലി! എത്ര സഹൃയോഗ്യാദകമായ വചോധാര! 612-ൽ പകത്തിയെഴുതിയ ഒരു ഗ്രന്ഥമാണ് നിരണത്തു ശങ്കരപ്പണിക്കരുടെ ഭാരത മാല. ഭാഷയുടെ ഉൽപത്തിയേയും വളർച്ചയേയും സംബന്ധിച്ച് എത്ര അനർഘങ്ങളായ അറിവുകളാണ് ഇത്തരം ലിഖിത ദിന രേഖകളം കൂടിയുള്ള ഏടുകളിൽ നിന്നു ലഭിക്കുന്നതു!

പ്രാചീനകാലത്തു പ്രചരിച്ചിരുന്ന പല പാട്ടുകളും ഇപ്പോൾ മൃതപ്രായങ്ങളായി തീർന്നിരിക്കുന്നു. താഴെ കാണുന്ന ഏതാനും വരികളം വീരമാർത്താണ്ഡവമ്മ മഹാരാജാവിൻറെ ദിഗ്വിജയത്തെ അധികരിച്ചു സമകാലീനനായ ഏതോ ഒരു കവി രചിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു വഞ്ചിപ്പാട്ടിലുള്ളതാണ്.

''കായങ്കുളത്തരചനെക്കണ്ടുമേലിൽപ്പൊറുക്കേണ്ട;
കായങ്കുളം കുളമാക്കിച്ചമയ്ക്കുന്നുണ്ടേ.

കപ്പമിന്ന നമുക്കാശു തീക്കണം നാമല്യയായ്കി–
ലിപ്പൊഴതേ പടക്കോപ്പു കൂട്ടിടന്നുണ്ടേ.''

എന്ന മഹാരാജാവു ഗജ്ജിക്കുന്നു. കായങ്കുളം രാജാവു മറുപടി പറകയാണു്.

''പത്തുദിക്കും കീർത്തികേട്ട പത്തിയൂക്കാവമന്നിടം
ഭദ്രകാളിയാണേ! കപ്പം തരികയില്ലേ.
അടനയ്മ്പും കഴക്കോലുമെടുത്തുടൻ വിരുതന്മാ-
രടുത്തകാലത്തു കൊല്ലത്തടുത്തീടേണം.
വെറിലയും പഴക്കയുമമ്മതേത്തിനുള്ള കോപ്പും
പന്തിപ്പുലകയും വെച്ചു മുറുക്കിക്കൊട്ടി.''

ഈ പാട്ടു മുഴവൻ കണ്ടുകിട്ടിയാൽ അതെന്തൊരു മഹാലാഭമായിരിക്കും! അമ്പലപ്പുഴ, തിരുവല്ല മുതലായ താലൂക്കുകളിലുള്ള സാഹിതീ ബന്ധുക്കൾ ഇക്കാര്യത്തിൽ ഉള്ളുഴിഞ്ഞു ശ്രമിച്ചേ മതിയാകൂ.

ശിലാശാസനം, താമ്രശാസനം മുതലായ ശാശ്വതരേഖകൾ, താളിയോലഗ്രന്ഥങ്ങൾ, സ്ഥലപുരാണങ്ങൾ, ഐതിഹ്യങ്ങൾ ഇവയെല്ലാം ഗവേഷണത്തിനു് ആധാരങ്ങളാകുന്നു. ഇവ തമ്മിൽ യോജിക്കാതെ വരുമ്പോൾ ''വിപ്രതിഷേധേ പൂർവ്വം കാര്യം'' എന്നന്യായമനുസരിച്ചു പ്രവർത്തിക്കേണ്ടതാകുന്നു. സാമാന്യേന ശിലാശാസനം പോലെ പ്രമാണീഭവിക്കുന്ന ആധാരം മറെറാന്നുമില്ല. നൂറു് ഊഹങ്ങളേക്കാൾ, അപ്രതിഷേധ്യമായ ഒരുരേഖയ്ക്കു പ്രാധാന്യമുണ്ടെന്നുള്ള വസ്തുത നാം മറന്നുപോകരുതു്. ഒരു ഗവേഷകൻ വളരെ പ്രയാസപ്പെട്ടു ശേഖരിച്ചു പ്രകാശിപ്പിക്കുന്ന പ്രമാണങ്ങളെ പ്രക്ഷിപ്തങ്ങളെന്നും മറും പറഞ്ഞു് അവഹേളിക്കുന്നവർ അവയെ എതിർക്കുവാൻ പുതിയ പ്രമാണങ്ങൾ കണ്ടുപിടിക്കുന്നതു ലോകത്തിനു് ഒന്നുകൂടി ഉപകാരമായിരിക്കും.

ഗവേഷണപദ്ധതി കുസുമാസ്തൃതമല്ല; കണ്ടകാകീർണ്ണമാണു്. ആ കാന്താരത്തിൽ കൂടി സഞ്ചരിച്ചു വിജയം നേടണമെങ്കിൽ ചില സിദ്ധികൾ സ്വാധീനമാക്കേണ്ടതുണ്ടു്. ഒന്നാമതു്, തമിഴിലും പഴയ മലയാളത്തിലും—വിശേഷിച്ചു ദക്ഷിണാപഥദേശ ചരിത്രത്തിലും—പരിനിഷ്ഠിതമായ പാണ്ഡിത്യം സമ്പാദിക്കണം. രണ്ടാമതു്, കേരളത്തിൽ സംസ്കൃതത്തിലും മലയാളത്തിലും പ്രണീതങ്ങളായ വിവിധഗ്രന്ഥങ്ങൾ നിരന്തരമായി പാരായണം ചെയ്യണം. മൂന്നാമതു്, ഊഹാപോഹകുശലത വികസിപ്പിക്കണം. തത്വദർശനമായിരിക്കണം ഗവേഷകന്റെ പരമലക്ഷ്യം; സ്വപക്ഷസ്ഥാപനമല്ല. ഒരു ഗ്രന്ഥം കോഴിക്കോട്ടു വെച്ചല്ല, കൊച്ചിയിൽ വെച്ചാണു് രചിച്ച

തെന്നു നാം സ്ഥാപിച്ചാൽ കോഴിക്കോട്ടുകാർ നമ്മെ പ്രഹരിക്കുകയോ കൊച്ചീക്കാർ നമുക്കു പാരിതോഷികം നല്കുകയോ ചെയ്യുകയില്ല. സത്യാന്വേഷണത്തിൽനിന്നുള്ള ലാഭം സത്യാന്വേഷണത്തിൽത്തന്നെ നിലകൊള്ളുന്നു. അതു നല്കുന്ന ആനന്ദം ആയിരം ഉറുപ്പികയ്ക്കു നൽകുവാൻ സാധിക്കുന്നതല്ല. രണ്ടു പക്ഷത്തേയ്ക്കും ഉതകാവുന്ന പ്രമാണങ്ങൾ ഏതു ഗവേഷകനും അറിയാവുന്നിടത്തോളം സമഗ്രമായി ഉദ്ധരിച്ചു കാണിക്കണം. ''നാമൂലം ലിഖ്യതേ കിഞ്ചിന്നാപ്രമാണമദീര്യതേ'' എന്നായിരിക്കണം അയാളുടെ മുദ്രാവാക്യം. സർവ്വോപരി ക്ലേശസഹിഷ്ണത പരിശീലിക്കണം. പൊടിപിരണ്ട ഗ്രന്ഥങ്ങൾ തൊട്ടാൽ കയ്യുംമെയ്യും മഴുക്കാകുമെന്നു ഭയപ്പെടരുതു്; നല്ല ഗ്രന്ഥങ്ങളിലെ പൊടി ആനന്ദബാഷ്പംകൊണ്ടു കഴുകത്തക്കവണ്ണം നമ്മുടെ ഹൃദയം വികാരതരളമാകണം. ഈ മനോഭാവത്തോടുകൂടി പഴയ ഗ്രന്ഥങ്ങളെ സമീപിക്കുവാൻ ഒരു പണ്ഡിതൻ സന്നദ്ധനല്ലെങ്കിൽ, അവന്റെ ഗവേഷണം അനുരൂപമായ ഒരു സാഹിത്യവ്യവസായമല്ല.

അല്ലയോ ഗവേഷകന്മാരെ! നമ്മെച്ചിലർ ഭ്രാന്തന്മാരെന്നും, മറ്റു ചിലർ പുറകോട്ടനോക്കികളെന്നും, വേറെചിലർ ഉണക്കശ്ശാസ്ത്രികളാണെന്നും, ഇനിയും ചിലർ ശവന്തീനികളെന്നും, അവരവരുടെ സരസ്വതീപ്രസാദത്തിനൊത്തവണ്ണം ചാരുകസേരകളിൽ കിടന്നു കൊണ്ടു് അധിക്ഷേപിക്കാറുണ്ടു്. ഭാഷാസാഹിത്യസാമ്രാജ്യത്തിനു് ഇന്നു കാണുന്ന വിസ്തൃതി നാംഉണ്ടാക്കിയതാണു്; ഭാഷാസാഹിത്യസമുദ്ധരണത്തിനു് ഇപ്പോഴുള്ള അഗാധത നമ്മുടെ നിസ്തന്ദ്ര ഖനനത്തിന്റെ ഫലമാണു്. നാം ശവന്തീനികളല്ല; മൃതസഞ്ജീവനന്മാരാണു്. കേരളത്തിന്റെ പഴമയാകുന്ന മഹാക്ഷേത്രത്തിന്റെ ഓരോമുറിയും ഇന്നും താരതമ്യേന ഇരുളടഞ്ഞു കിടക്കുന്നു. അതിൽ എവിടെയെങ്കിലും ഒരു കോണിന്റെ മൂലയിൽ ഒരു കൊച്ചു കൈത്തിരി കൊളുത്തി മാതൃഭൂമിയെ നമുക്കു് ആരാധിക്കുവാൻ സാധിക്കുമെങ്കിൽ, നമ്മുടെ ജന്മം ചരിതാർത്ഥമായതായി നാം കരുതണം. ഈ ക്ഷേത്രത്തിൽ ഇതിന്റെ പേരിനും പെരുമയ്ക്കുമൊത്ത ഒരു ലക്ഷദീപമഹോത്സവം തന്നെ അചിരേണ ആഘോഷിക്കപ്പെടണം. പെട്ടം; സംശയമില്ല. അല്പാതെ കേരളത്തിന്റെ ജ്യോതിസ്സു ലോകത്തിൽ അതർഹിക്കുന്ന രീതിയിലും പരിമാണത്തിലും ഒരിക്കലും പ്രകാശിക്കുന്നതല്ല. ആരുടെ ഏതു തരത്തിലുള്ള അവജ്ഞയേയും സഹിച്ചു്, നാം ആ മഹോത്സവദിനത്തിന്റെ ഉദയത്തെ ത്വരിപ്പിക്കുക; കണ്ണും കരളും കൈയും, ആ ഉദ്ദേശ്യം നേടുവാൻ സമർപ്പിക്കുക. ഈശ്വരൻ നമ്മെ അനുഗ്രഹിക്കും.

വന്ദേ മാതരം ! ഭജേ കേരളം!

പ്രാചീന ചേരരാജധാനി എതു്?

ആദികാലം മുതൽക്കു് 'തമിഴകം' അഥവാ കേരളമുംപ്പെട്ട ദ്രാവിഡദേശം ഭരിച്ചിരുന്നതു് ചേരർ, പാണ്ഡ്യർ, ചോളർ, എന്നീ മൂന്നു ക്ഷത്രിയവംശത്തിൽപ്പെട്ട രാജാക്കന്മാരായിരുന്നു എന്നുള്ള വസ്തുത അറിയാത്ത കേരളീയർ അഭിജ്ഞന്മാരുടെ ഇടയിൽ അധികമുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ഇവരെ പ്രാചീന ദ്രാവിഡകൃതികളിൽ മൂവരശർ എന്നു വ്യപദേശിച്ചു കാണുന്നു. ചേര രാജാക്കന്മാരിൽ അഗ്രഗണ്യനായ ചെങ്കുട്ടുവനേറകനിഷ്ടസഹോദരനായി ഇളങ്കോവടികൾ എന്നൊരു മഹാകവി ജീവിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതിയായ ചിലപ്പതികാരം തമിഴരുടെ പഞ്ചമഹാകാവ്യങ്ങളിൽ അത്യുത്തമമാണു്. ആ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ നിർമ്മിതി ക്രി. പി. രണ്ടാം ശതകത്തിലാണെന്നു ചില പണ്ഡിതന്മാരും അഞ്ചാം ശതകത്തിലാണെന്നു മറ്റു ചില പണ്ഡിതന്മാരും വാദിക്കുന്നു. രണ്ടാം ശതകത്തിലാണെന്നുള്ള മതത്തിനാണു് ഉപപത്തി അധികമായി കാണുന്നതു്. ആ മതമനുസരിച്ചു് നോക്കുമ്പോൾ ചെങ്കുട്ടുവനേറ രാജ്യഭാരകാലം ക്രി.പി. 125 മുതൽ 180 വരെയാണെന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ചിലപ്പതികാരത്തിലെ ഇതിവൃത്തം സംഗ്രഹിച്ചു് ഈ ഉപന്യാസം ദീർഘിപ്പിക്കണമെന്നു് എനിക്കുദ്ദേശമില്ല. ചോളദേശക്കാരായ കോവലനേറയും കണ്ണകിയുടേയും പ്രണയവും, അതിനു മാധവി എന്ന ദാസി നിമിത്തം നേരിട്ട വിഘ്നവും, പാണ്ഡ്യരാജ്യത്തിന്റെ തലസ്ഥാനമായ മധുരയിൽവച്ചു് രാജസേവകനായ ഒരു തട്ടാന്റെ കാപട്യം നിമിത്തം കോവലൻ അനുഭവിക്കേണ്ടിവന്ന ശൂലാരോഹണവും, തദനന്തരം കണ്ണകിയുടെ ക്രോധാഗ്നിയിൽ നെടുഞ്ചെഴിയൻ എന്ന അപരാധിയായ മധുരരാജാവിനു സംഭവിച്ച അകാലമരണവും, രാജധാനിക്കുണ്ടായ ഭസ്മീഭാവവും, കണ്ണകിയുടെ സ്വർഗ്ഗതിയും, ആ സാധ്വിയുടെ സ്മാരകമായി

ചെങ്കുട്ടുവൻ ഹിമവൽപർവ്വതത്തിൽനിന്നു ശ്രീക്ഷ്ണശില കൊണ്ടു വന്നു ചെയ്ത ബിംബപ്രതിഷ്ഠയും മറ്റും അനുവാചകന്മാർക്കു് അവിദിതമല്ലെന്നു് ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു. ചെങ്കുട്ടുവന്റേയും മറ്റും കാലത്തു്—അതായതു് ക്രിസ്താബ്ദത്തിന്റെ ആദിമശതകങ്ങളിൽ—ചേരരുടെ രാജധാനി കൊച്ചിരാജ്യത്തിൽപെട്ട തിരുവഞ്ചിക്കുളത്തോ അതോ തൃശ്ശിനാപ്പള്ളി ജില്ലയിൽപെട്ട കരുവൂരിലോ എവിടെയായിരുന്നു എന്നുള്ള പ്രശ്നത്തെപ്പറ്റി മാത്രമാണു് ഞാൻ ഇവിടെ വിചാരണ ചെയ്യുവാൻ പോകുന്നതു്. ഇതു് ഇന്നോ ഇന്നലെയോ ആരംഭിച്ച ഒരു വിവാദവിഷയമല്ല. സുപ്രസിദ്ധനായ ശ്രീമാൻ വി. കനകസഭൈപ്പിള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ ''തമിഴർ-പതിനെട്ടു ശതകങ്ങൾക്കു മുൻപു്'' എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ പ്രാചീന ചേരന്മാരുടെ ആസ്ഥാനനഗരി പശ്ചിമസമുദ്രതീരത്തിലായിരുന്നു എന്നും തൃക്കാരിയൂർ ആയിരിക്കണം ആ നഗരി എന്നും പ്രസ്താവിക്കുകയും, തിരുവിതാംകൂർ വനംവകുപ്പിൽ കൺസർവേറ്റർ ആയിരുന്ന ശ്രീമാൻ ടി. പൊന്നമ്പലം പിള്ള ചെന്തമിഴ്മാസിക പുസ്തകത്തിൽ അതു തിരുവഞ്ചിക്കുളമാണെന്നു സ്ഥാപിക്കുവാൻ ശ്രമിക്കുകയും ചെയ്ത പൊന്നമ്പലംപിള്ളയുടെ ഉപന്യാസം 1902-ാമാണ്ടിടയ്ക്കാണു് പ്രസിദ്ധീകരിച്ചതു്. അന്നു മുതൽക്കു് കെ. എസ്സു്. ശ്രീനിവാസകം പിള്ള, സോമസുന്ദരദേശികർ തുടങ്ങി പല പണ്ഡിതന്മാരും പ്രസ്തുത വാദത്തിൽ ഭാഗഭാക്കുകളായിട്ടുണ്ടു്. ദ്രാവിഡദേശത്തിലെ പണ്ഡിതപ്രവേകന്മാരും ഗവേഷകമൂർദ്ധന്യന്മാരുമായ മഹാവിദ്വാൻ ആർ. രാഘവയ്യങ്കാരും റാവുസാഹിബു് എം. രാഘവയ്യങ്കാരും 'വഞ്ചിമാനകർ' എന്നും 'ചേരൻചെങ്കുട്ടുവൻ' എന്നും ഈ വിഷയത്തെ പരാമർശിച്ചു യഥാക്രമം ഓരോ പുസ്തകം പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിട്ടുണ്ടു്. അവരുടെ നിഷ്കൃഷ്ടമായ അഭിപ്രായം പണ്ടത്തെ ചേരരാജാക്കന്മാരുടെ തലസ്ഥാനം തൃശ്ശിനാപ്പള്ളി ജില്ലയിൽപെട്ട കരൂരെന്നതന്നെയാണു്. തിരുവിതാംകൂർ ഹൈക്കോടതിയിലെ ഒരു ജഡ്ജിയും ദ്രാവിഡസാഹിത്യമർമ്മജ്ഞനുമായിരുന്ന ശ്രീമാൻ കെ. ജി. ശേഷയ്യർ 'സംഘകാലത്തെ ചേരരാജാക്കന്മാർ' എന്നൊരു പുസ്തകം 1937-ൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പക്ഷം ആ രാജധാനി തിരുവഞ്ചിക്കുളമെന്നാകുന്നു. ചിലപ്പതികാരത്തിനു് ഒരു ആംഗലഭാഷാവിവർത്തനം മദിരാശി സർവ്വകലാശാലയിലെ ചരിത്രവകുപ്പിൽ ഒരു അദ്ധ്യാപകനായ ശ്രീമാൻ വി. ആർ. രാമചന്ദ്രദീക്ഷിതർ കഴിഞ്ഞ കൊല്ലത്തിൽ പ്രകാശനം ചെയ്തു. അതിൽ അദ്ദേഹം രാഘവയ്യങ്കാരന്മാരുടെ അഭിപ്രായത്തെ അംഗീകരിച്ചിരിക്കുന്നു. തിരുവഞ്ചിക്കുളമാണെന്നുള്ള എന്റെ മതം ഞാൻ ഒരു ഉപന്യാസദ്വാരാ റാവുബഹദൂർ രങ്കസ്വാമി അയ്യങ്കാരുടെ ഷഷ്ടിപൂർത്തി സ്മാരകമായി പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയ പുസ്ത

കത്തിൽ ഈയിടയ്ക്കു വിശദമാക്കി. അതിൽ പിന്നീട് ഇക്കഴിഞ്ഞ മാർച്ചു മാസത്തിൽ തിരുപ്പതിയിൽവെച്ചു് ആഘോഷിച്ച പ്രാച്യപണ്ഡിതസമ്മേളനത്തിൽ ഈ പ്രമേയത്തെപ്പറ്റി ഒരു വാദപ്രതിവാദം നടക്കുകയും ഒരു തീരുമാനത്തിലുമെത്താതെ യോഗം പിരിയുകയും ചെയ്തു. ഒടുവിൽ ഗവേഷകസാർവഭൗമനായ ദിവാൻ ബഹദൂർ ഡാക്ടർ എസ്. കൃഷ്ണസ്വാമി അയ്യങ്കാർ സ്ഥലപരിശോധനയ്ക്കായി കൊച്ചീരാജ്യത്തേയ്ക്കു വരികയും തിരുവഞ്ചിക്കുളമാണു് പ്രാചീന ചേര രാജധാനി എന്നുള്ള തന്റെ അവധാനപൂർവകമായ അഭിപ്രായം ഭാഷാഭിമാനി ദിവാൻ സർ. ആർ. കെ. ഷൺമുഖം ചെട്ടി അവർകളുടെ അദ്ധ്യക്ഷതയിൽ ചെയ്ത ഒരു പ്രസംഗത്തിൽ തുറന്നും ഉറപ്പിച്ചും പറയുകയും ചെയ്തു. ഈ പീഠിക ഇങ്ങനെ നില്ക്കട്ടേ. ഇനി വിഷയത്തിലേക്കു പ്രവേശിക്കാം.

കുണവായിർക്കോട്ടം, വഞ്ചി, ഈ രണ്ടു സ്ഥലങ്ങളുടെ സ്ഥിതിയെ ആശ്രയിച്ചാണു പ്രസ്തുത വാദത്തിനു പരിസമാപ്തിയുണ്ടാകേണ്ടിയിരിക്കുന്നതു്. ഒന്നാമതായി കുണവായിർക്കോട്ടത്തെപ്പറ്റി ചിന്തിക്കാം. ചിലപ്പതികാരത്തിന്റെ പതികം (മുഖവുര)

''കുണവായിർക്കോട്ടത്തരചു തുറന്തിരുന്ത
കുടക്കോച്ചേര വിളങ്കോവടികടങ്കു''

എന്നിങ്ങനെയാരംഭിക്കുന്നു. തന്റെ ജ്യേഷ്ഠനല്ല താനാണു് ചേര രാജ്യം ഭരിക്കുവാൻ പോകുന്നതു് എന്നു് ഒരു ജോത്സ്യൻ തന്റെ ജാതകഫലം നിവേദനം ചെയ്തപ്പോൾ വിഷണ്ണനായിത്തീർന്ന പിതാവായ നാർമുടിച്ചേരലിനെ സന്തുഷ്ടനാക്കുന്നതിനുവേണ്ടി ജൈനമതം സ്വീകരിച്ചു സന്യാസിയായികുണവായിർക്കോട്ടത്തു താമസം തുടങ്ങിയ ഇളങ്കോവടിയെപ്പറ്റിയാണു് മേലുദ്ധരിച്ച വരികളിൽ സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളതു്.

ഈ കുണവായിർക്കോട്ടമേതു്?

കുണവായിർക്കോട്ടമെന്നാൽ കുണവായിലിൽ, അതായതു് കിഴക്കേ വാതിലിൽഉള്ള, ക്ഷേത്രമെന്നർത്ഥം. സാധാരണമായി ബൗദ്ധർ, ജൈനർ മുതലായ അവൈദികമതാനുയായികളുടെ ക്ഷേത്രങ്ങൾക്കും ശാസ്താവു്, ഭദ്രകാളി മുതലായഗ്രാമദേവതകളുടെ ക്ഷേത്രങ്ങൾക്കുമാണു് ഈ പേർ നല്കിക്കാണുന്നതു്. ക്രി. പ. പതിമൂന്നാം ശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന എന്നു ചിലരും, പതിനഞ്ചാംശതകത്തിലെന്നു് മറ്റു ചിലരും വ്യവഹരിക്കുന്ന ചിലപ്പതികാരവ്യാഖ്യാതാവായ അടിയാർക്കുനല്ലാർ കോട്ടമെന്നാൽ പ്രകൃതത്തിൽ അരുകൻകോയിൽ (അർഹന്റെ ക്ഷേത്രം) എന്നാണു് അർത്ഥമെന്നു് വ്യക്തപ്പെടുത്തീട്ടുണ്ടു്. 'ലനയോഃകച

പേഷ്ശുഃ' എന്ന ലീലാതിലകസൂത്രമനുസരിച്ചു് കകാരത്തിനു മുൻപു നില്ക്കുന്ന ലകാരം റകാരമായി പരിണമിച്ചതിനാൽ 'വായിൽ' 'വായിർ' ആയി.

അടിയാക്കുനല്ലാക്കു കുണവായിൽ എവിടെയാണെന്നുള്ള തിനെപ്പററി യാതൊരു സംശയവുമില്ല. ''കുണവായിൽ = തിരുക്കുണവായിലെൻപതൊരുർ; അതു തിരുവഞ്ചിയിൻകീഴ്തി ചൈക്കണ്ണുള്ളതു്.''അതായതു് കുണവായിലെന്നതു വഞ്ചിയുടെ കിഴക്കുഭാഗത്തുള്ള രേ 'ഊർ' ആണെന്നു അദ്ദേഹം സ്പഷ്ടമായി രേഖപ്പെടുത്തീട്ടുണ്ടു്. തുശ്ശിനാപ്പള്ളി കരുവൂരിനടുത്തു് ആ പേരിൽ ഒരു ഊരില്ലെന്നുള്ളതു് സർവ്വസമ്മതമാണു്. പിന്നെയും മേലുദ്ധരിച്ച പതികത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ 'കുൻറക്കുറവരൊരു കുടൻകുടി' എന്ന മൂന്നാമത്തെ വരിവ്യാഖ്യാനിക്കുമ്പോൾ 'കുൻറം' എന്നതു് ''കൊടുങ്കോളക്കു് അയലതാകിയ ചെങ്കുൻറമലൈ'' ആണെന്നും അതു തിരുച്ചെങ്കോടല്ലെന്നും എന്തു കൊണ്ടെന്നാൽ തിരുച്ചെങ്കോടു് വഞ്ചിനഗരത്തിനു് വടക്കുകിഴക്കു അറുപതു കാതമകലെയാണെന്നും ചെങ്കുട്ടുവൻ മലകാണുന്നതിനായി ചെന്ന ദിവസം തന്നെ വഞ്ചിയിൽ തിരിച്ചെത്തിയെന്നും ആ മല തിരുച്ചെങ്കോടായാൽ അത്തരത്തിലുള്ള പ്രത്യാഗമനം അസാധ്യമാണെന്നും അദ്ദേഹം പറയുന്നു. * ഇതിൽ നിന്നു് അടിയാക്കുനല്ലാരുടെ പക്ഷത്തിൽ വഞ്ചി കൊടുങ്ങല്ലൂരിനു സമീപമാണെന്നു വെളിപ്പെടുന്നു. തിരുച്ചെങ്കോടു് സേലം ജില്ലയിൽപ്പെട്ട ഒരു സ്ഥലമാണു്. അടിയാക്കുനല്ലാരുടെ കാലത്തുപോലും കരുവൂരോ തിരുവഞ്ചിക്കുളമോ ചേര രാജധനി എന്നു് പണ്ഡിതന്മാരുടെ ഇടയിൽ ഒരു വാദം പ്രചരിച്ചിരുന്നു എന്നും തന്റെ പക്ഷത്തെ സാധിക്കുന്നതിനു ചില ന്യായങ്ങളും ആ വ്യാഖ്യാതാവു് എടുത്തുകാണിക്കുകയാണു് ചെയ്തതെന്നുംകൂടി ഈ പ്രസ്താവനയിൽ നിന്നനുമാനിക്കാവുന്നതാണു്. തിരുച്ചെങ്കോടെന്നു വാദിച്ചതു് അരുമ്പതവുരയാചിരിയർഎന്നവ്യാഖ്യാതാവാണു്.

കൊച്ചിയിൽ തിരുവഞ്ചിക്കുളത്തിനു വടക്കുള്ള തൃക്കണാമതിലകം തന്നെയാണു് ഇളങ്കോവടികളം 'അരചു തുറന്തിരുന്ത' കുണവായിൽ എന്നു സ്ഥാപിക്കുവാൻ പ്രയാസമില്ല. അതി ജീർണ്ണമായ ഒരു പഴയ മണിപ്രവാളചമ്പുവിന്റെ ഏതാനും

* ''കുൻറം = കൊടുങ്കുളക്കു അയലതാകിയ ചെങ്കുൻറമലൈ. അതു തിരുച്ചെങ്കോടെൻ പവാലെനിൻ, അവരറിയാർ എന്നോ? അത്തിരുച്ചെങ്കോടു വഞ്ചിനകക്കു വടകീഴ്ത്തിചൈക്കണതായു് അറുപതിൻ കാതവാറുണ്ടാകലാനും, അരചനും ഇരിമൈയും മലൈകാൺക വമെൻറുവന്തുകണ്ട അൻറേ വഞ്ചിപുകതലാനും, അതു കൂടാമൈയിനെൻക.''

ഭാഗം എന്റെ കൈവശമുണ്ട്–അതിൽ വടക്കേ മലയാളത്തിലെ തിരുനെല്ലിക്ഷേത്രം അന്തർഭവിക്കുന്ന തിരുമരുതൂർ എന്ന സ്ഥലത്തെ കവി വർണ്ണിക്കുമ്പോൾ താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന വിവരണം കാണുന്നു.

''കൊല്ല വിഭ്രതിം കൊല്ലം വിഭവാ,
നൂറു മടങ്ങു കൊടുങ്ങോല്ലരിലൂ–
മേറെ വിളങ്ങിന പണ്ടുപയതാ,
കുണവായ്ക്കുണമപികുണപംദധതീ,
വള്ളുവനഗരപ്പള്ളിജയന്തീ,
പുതുവീട്ടിൻ പുകഴ്വീഴ്ത്തിനഗോഭോ,
മന്ദീകൃത മംഗലപുര മഹിമാ.
ദോരസമുദ്രം നീരസമുദ്രം
തനാനാപിച മറും ജഗതി''

തിരുമരുതൂർ എന്ന നഗരി കൊല്ലം, കൊടുങ്ങല്ലൂർ, കുണവാ, വള്ളുവനാട്ടിന്റെ തലസ്ഥാനം, പുതുവീട്, *മംഗലാപുരം, ഇവയെക്കാളും മൈസൂരിലെ ദോരസമുദ്ര(ദ്വാരസമുദ്രം)ത്തെക്കാളും മേലെക്കിടയിലുള്ളതെന്നാണ് പ്രകൃതത്തിൽ വിവക്ഷ.

കൊല്ലം മുതൽ മംഗലപുരംവരെ കവി കേരളത്തിൽ ഒന്നിനു വടക്കൊന്നായി കിടക്കുന്ന ചില പട്ടണങ്ങളെയാണ് വർണ്ണിക്കുന്നതു്. കൊടുങ്ങല്ലൂരിനെ തിരുമരുതൂർ അധഃകരിക്കുന്നതു് 'പണ്ടു'കൊണ്ടാണത്രേ. 'പണ്ടു്' എന്ന പദം 'പ്രാചീനത' എന്ന അർത്ഥത്തിൽ തമിഴിലും പഴയ മലയാളത്തിലും പ്രയോഗിച്ചു കാണുന്നുണ്ടു്. ഇതിൽ നിന്നു് കൊടുങ്ങല്ലൂർ പഴമയുള്ള ഒരു നഗരമാണെന്നും, കൊടുങ്ങല്ലൂരിനും വടക്കാണു് കുണവായെന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു. വഞ്ചിക്കും കൊടുങ്ങല്ലൂരിനും തമ്മിലുള്ള ദൂരം ഒരു നാഴികയ്ക്കകം മാത്രമാകയാലും കൊടുങ്ങല്ലൂർ വഞ്ചിനഗരത്തിന്റെ ഒരു അംശം മാത്രമാകയാലുമാണു് വഞ്ചിയെപ്പറ്റി കവി പ്രത്യേകമായി ഒന്നുംപറയാത്തതു്. 'കുണവായിൽ' എന്ന ചിലപ്പതികാരത്തിലെ പദം പ്രസ്തുത ചമ്പുവിൽ 'കുണവായ' എന്ന രൂപത്തിൽ തന്നെ നിലനിൽക്കുന്നതു ശ്രദ്ധേയമാകുന്നു. 'വായി'ലിലെ 'ഇൽ' സപ്തമീവിഭക്തിപ്രത്യയമെന്നു ജനങ്ങൾ തെറ്റിധരിച്ചതിനാലായിരിക്കണം ചിലപ്പതികാരത്തിനു പിന്നീടു് അതു ലോപിച്ചു പോയതു്; ചങ്ങനാശ്ശേരിയിലെ പെരുനെയ്യൽ പെരുന്നൽ എന്നായി, പിന്നീടു് പെരുന്നയായതുപോലെ.

* പുതുവീടേതെന്നറിയുന്നില്ല.

സംസ്കൃതത്തിൽ ഈ 'കുണവാ' 'ഗുണകാ' എന്ന രൂപാന്തരപ്പെട്ടു. ഓവു് ഓകും, പാവൽ പാകലുമായി മാറുന്നതു മലയാന്തമിഴിൽ അസാധാരണമല്ല; അതുപോലെ കുണവായുടെ ഒടുവിലുള്ള വകാരം കകാരമായിത്തിരിഞ്ഞു. പദം സംസ്കൃതമാണെങ്കിലും ഉച്ചരിക്കുന്നതു കേരളിയരാണല്ലോ. ആദിയിലെ കകാരം ഗകാരവുമായി. ഇതിനും പല ഉദാഹരണങ്ങളും ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുവാൻ കഴിയുന്നതാണു്. ക്രി. പി. പതിനൊന്നാം ശതകത്തിനു മുൻപു ജീവിച്ചിരുന്ന കരിങ്ങമ്പള്ളി ലക്ഷ്മീദാസൻ ശുകസന്ദേശത്തിൽ

''ആയാത്യസ്യം വിരഹിഷു നിജം താപമുൽ സൃജ്യഭാനാ–
വുദ്ധോല്ലാസം പ്രവിശ ഗുണകാമൂഹ ശാലീവിശാലാം
അഗ്രാമ്യാലങ്കരണഹസിതാലാപലീലാവിശേഷൈ-
ർമ്മനോദ്രേകം മനസിഗുണിതം കർവ്വതീമംഗയോനേഃ''

എന്നും

''കാമ്യാകല്പൈകനകഭവനേ യത്രചൊൽക്രാന്തസീമ്നാം
ഭംഗം കർവ്വൻ ജഗതിഗുണകാ നാഥഇത്യുഡ കീർത്തിഃ
ആസ്തേഗൗരികലഹമനുശാക്യവവേശാംഗനാനാം
വീഥീഭിക്ഷാചരണ വിമുഖശ്ചന്ദ്രലേഖാവതംസഃ''

എന്നും ആ പുരത്തെ കീർത്തനം ചെയ്യുന്നതു നോക്കുക, കകാരത്തിനു പകരമായുള്ള ആകാരം യാതൊരു മാറ്റവും കൂടാതെ 'ഗുണകാ' പദത്തിൽ പരിസ്ഫുരിക്കുന്നതു പ്രത്യേകം അനുസന്ധേയമാണു്. ''പാശ്വേ പാശ്വേ മദഭരപടുധ്വാനലോലംബലോലൈഃ'' എന്നാരംഭിക്കുന്ന പദ്യത്തിൽ 'ഗുണപുരം' എന്ന പദവും ആ കവി പര്യായരൂപേണ പ്രയോഗിക്കുന്നുണ്ടു്. മേൽപ്പുത്തൂർ നാരായണ ഭട്ടതിരി ''ഗുണപുരസീമ്നി വസന്തം'' എന്നും ''സ്ഫുരൽ സേനാ ദുർഗ്ഗേ ഗുണപുര നികേതേ നിവസതഃ'' എന്നുമുള്ള പദ്യപാദങ്ങളിൽ 'ഗുണപുര'മെന്ന രൂപത്തെയാണു് സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്നതു്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സമകാലികനായ വസുദേവൻ ഭ്രമരസന്ദേശത്തിൽ,

''താന്താമൃദ്ധിംജനപദഗതാംനിർവ്വിശൻ മാർഗ്ഗവേഗ-
ശ്രാന്താം കാന്താമതിമൃദുലതാ വീജയൻ പക്ഷപാല്യാ
മാധ്വീം കുഞ്ജേഷ്വതിമുദുപിബൻപായയൽ ഗാഹിതാസേ
യുദ്ധോദ്ഘുഷ്ടാം സപദി ഗുണകാംമാടധാത്രീന്ദ്രഗുപ്താം''

എന്ന പദ്യത്തിൽ 'ഗുണകാ' എന്നതന്നെയാണു് പ്രയോഗിക്കുന്നതു്. ഭാഷ മാറീട്ടും ഈ സ്ഥലസംജ്ഞയുടെ രൂപത്തിനു പറ

യത്തക്ക വ്യത്യാസമൊന്നും ക്രി.പി. പതിനാറാം ശതകത്തിൽ പോലും സംഭവിച്ചില്ലെന്നു ഇതിൽനിന്നു വിശദമാകുന്നതാണു്.

മലയാളത്തിൽ 'കുണവാ' തൃക്കണാമതിലകമായി. പണ്ടു് കുണവായിലെ സുപ്രസിദ്ധമായ ശിവക്ഷേത്രത്തിന്റെ അകപ്പറമ്പിനു രണ്ടര ചതുരശ്ര മൈലോളം വിസ്തീർണ്ണതയുണ്ടായിരുന്നുവെന്നും അതു് ഒരു ഉയർന്ന മതിലിനാൽ വലയിതമായിരുന്നു എന്നും തന്നിമിത്തമാണു് 'മതിലകം' എന്ന പദം കുണവായോടു സംഘടിതമാകുവാൻ ഇടവന്നതെന്നും പഴമക്കാർ പറയുന്നു. 'തിരുവും' 'മതിലകവും' തള്ളിയാൽ 'തൃക്കണാമതിലകം'ത്തിൽ ശേഷിക്കുന്നതു 'കുണാ' എന്ന ദാഗമാണു്. കുണവായിലെ 'കു' കുകാരമായി മാറുകയും വകാരം ലോപിക്കുകയും ചെയ്തു; എങ്കിലും 'ആ'കാരം 'ഗ്രുണകാ'യിലെന്നതുപോലെ 'കുണാ'യിലുമുണ്ടു്. 'കു' കുകാരമായതു മേല്പ്പത്തൂർ മേല്പത്തൂരായതുപോലെയാണെന്നു കണ്ടുകൊള്ളണം.

തൃക്കണാമതിലകത്തിന്റെ മേന്മ കേരളീയർക്കു അവിജ്ഞാതമല്ല. തിരുവഞ്ചിക്കുളമെന്നും കൊടുങ്ങല്ലൂരെന്നും പറയുന്ന ചേരരാജാക്കന്മാരുടെ രാജധാനി കൊടുങ്ങല്ലൂരഴിമുതൽ തൃക്കണാമതിലകം ശിവക്ഷേത്രത്തിന്റെ വടക്കെ അതിർത്തിവരെ നീണ്ടുകിടന്നിരുന്നു എന്നും, ആ ക്ഷേത്രത്തിലെ ദേവൻ കേരളത്തിലെ സകല ഗ്രാമക്കാരുടേയും പരദേവതയായിരുന്നു എന്നും അവിടത്തെ വിശാലമായ കുളപ്പുരയിൽ കേരളീയരായ എല്ലാ ബ്രാഹ്മണരുടേയും ഒരു മഹായോഗം നിത്യസന്നിഹിതമായിരുന്നു എന്നും പശ്ചാൽകാലത്തു് മതിലകം കുറേക്കൂടി വിസ്തീർണ്ണമാക്കണമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശ്യത്തോടുകൂടി ക്ഷേത്രാധികാരികളും മതിൽ ഇരിങ്ങാലക്കുട ഗ്രാമത്തിന്റെ സങ്കേതത്തിൽ കടത്തി കെട്ടിയപ്പോൾ ഇരിങ്ങാലക്കുട ഗ്രാമക്കാർ തടയുകയും ആ കലശൽ വർദ്ധിച്ചു തൃക്കണാമതിലകം നശിക്കുകയും ഒരലാശ്ശേരി യോഗിയാതിരിപ്പാടു് മതിലകത്തെ മഹായോഗത്തെ തൃശ്ശിവപേരൂർ ക്ഷേത്രപ്രിയ ക്ഷേത്രത്തേയ്ക്കു മാറുകയും ചെയ്തു എന്നും പ്രചരിക്കുന്ന ഐതിഹ്യം വിശ്വസനീയമായിരിക്കുന്നു. ഇന്നു മതിലകത്തെ വലിയകുളം മാത്രമേ അവശേഷിക്കുന്നുള്ളൂ. ഈ പ്രസക്താനുപ്രസക്തതാപ്രപഞ്ചനം ഇവിടെ സമാപിപ്പിക്കാം. ഇതിൽ നിന്നെല്ലാം ഇന്നത്തെ തൃക്കണാമതിലകംതന്നെയാണു് പഴയ കുണവായിർക്കോട്ടമെന്നു വിശദമാകുന്നുണ്ടല്ലോ.

ഒരു സംഗതി മാത്രമേ അസമാധേയമായിരിക്കുന്നുള്ളൂ. തൃക്കണാമതിലകം കൊടുങ്ങല്ലൂരിനു് ഏഴു മൈലോളം വടക്കു മാറിയാണു് കിടക്കുന്നതു്. ഇതിനു 'കിഴക്കേ വാതിൽ' എന്നതു

മുള്ള 'കുണവായിൽ' എന്നെങ്ങനെ പേർ വന്നു എന്നു് ഇപ്പോഴും നിർണ്ണയിക്കുവാൻ മാർഗ്ഗമൊന്നുമില്ല. വഞ്ചിയുടെ കിഴക്കു ഭാഗത്താണു് കുണവായു് എന്നു് അടിയാക്കുനല്ലാർ ശബൂത്തി നനുസരണമായി അർത്ഥം കുറിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും, അതുതന്നെ യാണു് വ്യൽപത്തി എന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തേണ്ടതില്ല. വളഞ്ഞ വാതലിനും ഗുണവിശിഷ്ടമായ വാതലിനും കുണവായിൽ എന്നു പറയാം. അങ്ങനെയുള്ള ഒരു വാതലുണ്ടായിരുന്നതുകൊണ്ടാണു് കുണവായ്ക്കു് ആ പേർ സിദ്ധിച്ചതെന്നും വരുവാൻ പാടില്ലായ്കയില്ല. ഭൂപ്രകൃതിക്കു അവിടെ ഇടക്കാലത്തു വ്യത്യാസം സംഭവിച്ചുവോ എന്നുമറിഞ്ഞുകൂടാ. (കൊട്ടം) അർഹക്ഷേത്രം ശിവക്ഷേത്രത്തിൽനിന്നു ഭിന്നമായിരുന്നു എന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. ഏതായാലും തൃശ്ശിനാപ്പള്ളിക്കരുവൂരിൽ കുണവായെന്നൊരു സ്ഥലമോ കോട്ടമോ ഇല്ലാത്ത സ്ഥിതിക്കു് പ്രതിവാദികൾക്കു കുണവായിലിനെറ വ്യൽപത്തിയെപ്പറ്റിയുള്ള നിരൂപണം കൊണ്ടു യാതൊരു ലാഭവും സിദ്ധിക്കുവാൻ മാർഗ്ഗമില്ലതന്നെ.

അടുത്ത പദം വഞ്ചിയാണു്. ക്രി. പി. എട്ടാം ശതകത്തിൽ കൊടുങ്ങല്ലൂർ തന്നെയാണു് ചേരരാജാക്കന്മാരുടെ തലസ്ഥാനമായിരുന്നതു് എന്നും അക്കാലത്തു് ആ നഗരത്തിനു് വഞ്ചിയെന്നു് പേരുണ്ടായിരുന്നുഎന്നുമുള്ള വസ്തുതകൾ രാഘവയ്യങ്കാരന്മാർ സമ്മതിക്കുന്നു, അങ്ങനെ സമ്മതിക്കാതെ അവർക്കു പോംവഴിയില്ല. എന്തെന്നാൽ ക്രി. പി. 1070 മുതൽ 1117 വരെ ചോളരാജ്യം ഭരിച്ചിരുന്ന കുലോത്തുംഗചോളന്റെ സമകാലികനും മന്ത്രിയുമായ ചേക്കിഴാർ എന്ന ദ്രാവിഡമഹാകവി അദ്ദേഹത്തിന്റെ പെരിയ പുരാണത്തിൽ

> ''മാവീററുരുന്ത പെരുഞ്ചിറപ്പിൻ മന്നനൊന്മൈ
> മലൈനാട്ടപ്പാവീററിരുന്ത പല൦പുകഴാർ പയിലുമിയർ പഴം
> പതിതാൻ
> ചേവീററിരുന്താർ തിരുവഞ്ചൈക്കളമുനിലവിച്ചേരർകുലക്കോവീററിരുന്തുമുറൈപുരിയും കുലക്കോമുതൂർ
> കൊടുങ്കോളൂർ''

എന്ന ചേരമാൻപെരുമാംനായനാരുടെ ചരിത്രത്തെപ്പറ്റി പ്രസ്താവിക്കുമ്പോഴും ചേരവംശരാജാക്കന്മാരുടെ പണ്ടുപണ്ടേയുള്ള രാജധാനിയായ കൊടുങ്കോളൂരിനെ (കൊടുങ്ങല്ലൂരിനെ) പ്രശംസിക്കുന്നു. നായനാർ ജീവിച്ചിരുന്നതു് ക്രി. പി. എട്ടാം ശതകത്തിലാണു്. ചേക്കിഴാർ വീണ്ടും ആ ചരിത്രത്തിൽ നായനാർ 'കൊങ്കർ നാട്ട കടന്തരുളി' പൊന്നിനീർ നാട്ടിലേക്കു്

അതായതു് ചോള രാജ്യത്തിലേക്കു് പോയതായും പിന്നീടു തിരിയെ 'കാങ്കർ നാടു കടന്നു പോയ്ക്കലവുമലൈ നാട്ടെല്ലൈയും' അതായതു് കൊങ്കർ നാടു കടന്നു് മലനാട്ടിലേക്കു വന്നതായും പ്രസ്താവിക്കുന്നുണ്ടു്. കൊങ്കർ നാടു എന്നതു് കോയമ്പത്തൂരും സേലവുമുൾപ്പെട്ട ദേശമാണു്. പ്രസ്തുത വർണ്ണനം ചേരമാൻപെരുമാളുടെ രാജധാനി കൊടുങ്ങല്ലൂരല്ലെങ്കിൽ യോജിക്കുകയില്ലെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. കൊടുങ്ങല്ലൂരിനെ ആ മഹാകവി വഞ്ചി, തിരുവഞ്ചൈക്കളം, മകോതൈ, എന്നിങ്ങനെ പല പേരുകളിൽ സ്മരിക്കുന്നു. ''അന്നാട്ടുള്ളോരണൈയന്നിരുണൈന്താർ വഞ്ചിയകനകർ വായ്'' എന്നു വെള്ളാനസ്സ്ഗ്ഗത്തിൽ അദ്ദേഹം വഞ്ചിയെ കൊടുങ്ങല്ലൂരിനു പര്യായപദമാക്കി പ്രയോഗിക്കുന്നതു് വിശേഷിച്ചും ഓർമ്മിക്കേണ്ടതാണു്.

ഇങ്ങനെ ചേരമാൻപെരുമാൾ നായനാരുടെ കാലത്തു് കൊടുങ്ങല്ലൂരായിരുന്നു ചേരരുടെ രാജധാനിയെങ്കിൽ പെരുംപടന്റെ കാലത്തു് അതു തൃശ്ശിനാപ്പള്ളിക്കരുവൂരായിരുന്നു എന്നു പ്രതിപക്ഷികരും വാദിക്കുന്നതിനുള്ള ന്യായങ്ങളെന്തെന്നു് അന്യവാചകന്മാർക്കു് അറിവാനാഗ്രഹമുണ്ടായിരിക്കുമല്ലോ. വാസ്തവത്തിൽ അവർക്കു പറയത്തക്ക ന്യായങ്ങളൊന്നുമില്ല. കരുവൂരിൽ ക്രി.പി. പത്താം ശതകത്തിന്റെ ആരംഭം മുൽക്കുള്ള ശിലാശാസനങ്ങളേ കാണാനുള്ളു; അവ വിജയാലയ വംശത്തിലെ ചോളരാജാക്കന്മാരുടേയുമാണു്. അന്നു കരുവൂർ ചോളന്മാരുടെ അധീനതയിലായിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു. ചോളരാജാക്കന്മാരുടെ പ്രാബല്യം വർദ്ധിച്ചപ്പോഴും അവരെ ഭയപ്പെട്ട ചേരരാജാക്കന്മാർ കരുവൂർ മുഴുവൻ ഉപേക്ഷിച്ചു പടിഞ്ഞാറോട്ടു നീങ്ങി കൊടുങ്ങല്ലൂരിൽ ഒരു പുതിയ രാജധാനി സ്ഥാപിച്ചതായി അനുമാനിച്ചുകൊള്ളണമെന്നാണു് രണ്ടു അയ്യങ്കാരന്മാരും പറയുന്നതു്. അതു ചേരമാൻപെരുമാൾ നായനാരുടെ കാലത്തിനു മുൻപായിരിക്കണമല്ലോ; എന്നാണെന്നു്'' ക്ലൃപ്തമായി ആക്ഷേപം പറവാൻ സാധിക്കുന്നില്ല. കരുവൂരിനു് എട്ടുമൈൽ കിഴക്കു കാവേരിനദിയുടെ തീരത്തുള്ള മത്തൂരെ ചേരചോളപാണ്ഡ്യരാജ്യങ്ങളുടെ അതിർത്തിയാണെന്നു കരുതപ്പെടുന്നു. ചോളരാജാക്കന്മാരുടെ പഴയ രാജധാനിയായിരുന്ന ഉറയൂരിനു കരുവൂരിൽ നിന്നു് അൻപതു മൈലിലധികം ദൂരമില്ല. അയ്യങ്കാരന്മാരുടെ വാദം, ക്രിസ്താബ്ദാരംഭം മുതല്ക്കു തന്നെ ചോളന്മാരും ചേരന്മാരും തമ്മിൽ ഓരോ കാലത്തു് ശണ്ഠകൂടിനടന്നിരുന്നതായി പുറനാനൂറു മുതലായ സംഘ ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ നിന്നു ഗ്രഹിക്കാമെന്നും ചോളന്മാരുടെ പരിസരത്തിൽ ചേരന്മാർ രാജധാനി സ്ഥാപിച്ചതുകൊണ്ടു് അവർക്കു ഒരിക്കലും സൈ്വരമില്ലായിരുന്നു എന്നും തന്നിമിത്തം അവർ കാലാന്തരത്തിൽ

പശ്ചിമ സമുദ്രതീരത്തെ അഭയം പ്രാപിക്കേണ്ടി വന്ന എന്നതാണു്. ആ വാദഗതിയെ അനുസരിച്ചുകൊണ്ടു തന്നെ ഞാൻ പറയുന്നതു്, ചോളന്മാരുടെ സന്നിധിയിൽ തന്നെ ചേരന്മാർ ഒരു കാലത്തും തങ്ങളുടെ രാജധാനി ഉറപ്പിച്ചിരുന്നിരിക്കുകയില്ലെന്നും അതുകൊണ്ടു കരുവൂരല്ല തിരുവഞ്ചിക്കുളം തന്നെയായിരിക്കണം ആദികാലംമുതൽക്കു് അവരുടെ തലസ്ഥാനമെന്നതാണു്.

ഇതിനു ചിലപ്പതികാരത്തിൽനിന്നു വല്ല ലക്ഷ്യങ്ങളും ലഭിക്കുന്നുണ്ടോ എന്നു പരിശോധിക്കാം ''കാടു്ചിക്കാതെ'' എന്ന 25-ാംഗാഥയിൽനിന്നാണു് താഴെക്കാണുന്ന വരികൾ ഉദ്ധരിക്കുന്നതു്.

''നെടിയോൻമാർവിചാരം പോൻറു
പെരുമലൈ വിലങ്കിയ പെരിയാറടൈകാരൈ-
യിട്ട മണല്പ്പരിയൈന്തൊരുങ്കിരുപ്പ

* * * *

തിവൈചുമന്തുനിക്കും തെപ്പർപോലെ
യാനൈവെൺകോട്ട മകിലിൻ കൂപ്പൈയും
മാൺമയിർക്കവരിയും മതുവിൻ കൂടങ്കളും
ചന്തനക്കുറൈയുഞ്ചിന്തുരക്കട്ടിയു-
മഞ്ചനത്തിരളമണിയരിതാരമു
മേലവല്ലിയുമിരുങ്കറി വല്ലിയു-
ങ്കൂ വൈന്തുറുങ്കൊഴുങ്കൊടിക്കവലൈയു-
ന്തെങ്കിൻ പഴന്തേമാങ്കനിയും
പൈങ്കൊടിപ്പുടലൈയും പലവിൻ പഴങ്കു-
ങ്കായമും കരുമ്പും പൂമലിക്കൊടിയു-
ങ്കൊടുന്താടു്ക മുകിൽ ചെങ്കൈത്താറും
മാളിയിനണങ്കുമരിയിൻ കരുളൈയും
വാരംവരിപ്പാഴ്മതകരിക്കളപമു-
ങ്കരങ്കിൻ കട്ടിയും കടാവടിയുളിയമും
വരൈയാട വരുടൈയുമടമാൻ മറിയു-
ങ്കാചറൈക്കരുവുമാചറുനകുലമും.
പീലി മഞ്ഞൈ യുനാവിയിൻ പിള്ളൈയു-
ങ്കാനക്കോഴിയുന്തേൻ മൊഴിക്കിളൈയു-
മലൈ മീചൈമാക്കടലമിചൈക്കൊണ്ടാ-
ങ്കേഴു്പിറപ്പടിയോ വാഴ്ക നിൻകൊറ്റം.''

പെരുഞ്ചാവൻ മല കാണുവാൻ പോയപ്പോഴും അവിടെയുള്ള അര

ണ്യവാസികൾ കപ്പം ചെലുത്തേണ്ട രാജാക്കന്മാരെപ്പോലെ ആനക്കൊമ്പു, അകിൽക്കട്ട, ചാമരം, തേൻകുടം, ചന്ദനക്കട്ട, സിന്ദൂരം, അഞ്ജനം, ദേവതാരം, ഏലവള്ളി, കുരുമുളകുവള്ളി, കുവന്നുറു, കവല എന്നവള്ളി, പഴത്തേങ്ങ മധുരമായ മാമ്പഴം പച്ചിലമാല, പഴത്തചക്ക, വെള്ളുള്ളി, കരിമ്പു, പൂങ്കൊടി, നിറച്ചു കായുള്ള പാക്കിൻകുല, ഏത്തൻ കുല, ആളിക്കുട്ടി, (ഒരു മാതിരി സിംഹം) സിംഹക്കുട്ടി, കുരങ്ങിൻ കുട്ടി, കരടിക്കുട്ടി, മാൻ, കസ്തൂരിമൃഗം, കീരി, മയിൽ, വെരുകു, കാട്ടുകോഴി, തത്ത എന്നീ വനവിഭവങ്ങൾ ചുമന്നുകൊണ്ടു വന്നു ആ രാജാവിനു അവയെ ഉപായനീകരിച്ചതായിട്ടാണു കവി ഈ വരികളിൽ വർണ്ണിക്കുന്നതു.

തൃശ്ശിനാപ്പള്ളിക്കരുവൂരിനടുത്തുള്ള കൊല്ലിമലയിൽ ഈ വിഭവങ്ങളിൽ പലതും കിട്ടുന്നതല്ല. ആനക്കൊമ്പു, ചന്ദനം, ഏലവള്ളി, കുരുമുളകുവള്ളി, ചക്ക, പാക്കു, ഏത്തൻകാ എന്നീ സാധനങ്ങൾക്കു ഉല്പത്തിസ്ഥാനം മലയപർവ്വതമാണെന്നുള്ളതു പ്രസിദ്ധമാണു. അതുകൊണ്ടു ചെങ്കുട്ടുവൻ സന്ദർശിച്ച മല കേരളത്തിന്റെ കിഴക്കുഭാഗത്തുള്ള പശ്ചിമ പർവ്വത നിരയുടെ ഒരു ഭാഗം തന്നെയായിരിക്കണം. പോരാത്തതിനു ഇളങ്കോവടികൾ തന്നെ മഹാവിഷ്ണുവിന്റെ ഹാരം പോലെയുള്ള പെരിയാറിന്റെ തീരത്തിൽ ചെങ്കുട്ടുവൻ ചെന്നപ്പോളാണു ഈ ഉപകാരം സ്വീകരിച്ചതെന്നു വ്യക്തമായി പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുമുണ്ടു. തൃശ്ശിനാപള്ളിക്കരുവൂരിനു സമീപമായി ആമ്രാവതി എന്ന പേരിൽ കാവേരിയുടെ ഒരു പോഷകനദി പ്രവഹിക്കുന്നുണ്ടു. അതിനു പേരാറെന്നോ പെരിയാറെന്നോ പേരില്ല. മഹാവിദ്വാൻ ആർ. രാഘവയ്യങ്കാരും ചെങ്കുട്ടുവൻ പർവതോല്പത്തിസ്ഥലം സ്വീകരിച്ചതു മലനാട്ടിലെ ഒരു നദീതീരത്തിൽ വെച്ചായിരിക്കണമെന്നു സമ്മതിക്കുന്നു. അടികൾ പ്രസ്താവിക്കുന്ന 'പെരിയാറു' വടക്കൻ തിരുവിതാംകൂറിലെ പെരിയാറോ തെക്കേമലയാളത്തിലെ പേരാറോ(ഭാരതപ്പുഴ)ആകാം. എന്നാൽ അടിയാക്കുനല്ലാർ മഹാരാജാവു അന്നതന്നെ വഞ്ചിയിൽ തിരിയെച്ചെന്നതായി പറയുന്നതുകൊണ്ടു അതു പെരിയാറാകാനാണു അധികം ഉപപത്തിയുള്ളതു. പെരിയാറിന്റെയോ ഭാരതപ്പുഴയുടേയോ തീരത്തുനിന്നു അതേ ദിവസം കരുവൂരിൽ തിരിച്ചെത്തുന്നതു അസാദ്ധ്യമാണെന്നും ഞാൻ മുൻപുതന്നെ സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. പെരിയാറിന്റെ തീരത്തുവച്ചാണു ഉപഹാരങ്ങൾകൊണ്ടു വന്ന കുറവർ കണ്ണകിയുടെ സ്വർഗ്ഗാരോഹണത്തെപ്പറ്റി തിരുമനസ്സറിയിക്കുന്നതു.

ഈ സ്വർഗ്ഗാരോഹണം എവിടെവച്ചു നടന്നു? തിരുച്ചെങ്കോട്ട

വെച്ചല്ലെന്നു അടിയാക്കുനല്ലാർ പ്രസ്താവിച്ചതു നാം ധരിച്ച വല്ലോ. ഇരുപത്തിമൂന്നാമത്തേതായ 'കട്ടുരൈക്കാതെ'യിൽ ഇളങ്കോവടികളം കണ്ണകി 'വൈയൈയൊരുകൈകൊണ്ടു' അതായതു് വൈകയാറിന്റെ ഒരു കരയിൽകൂടി (പടിഞ്ഞാട്ടുനോക്കി) നടന്നു എന്നും ''നെടുവേംകുന്റെ മടിവൈത്തേറി'' അതായതു സുബ്രഹ്മണ്യക്ഷേത്രമുള്ള കുന്നിൽ ഓരോ അടിയായി കേറി അവിടെ ഒരു വേങ്ങമരത്തിന്റെ ചുവട്ടിൽ ഇരുന്നു എന്നും (ഏഴുനാളിരുട്ടിയെല്ലെ ചെൻറപിൻ) അങ്ങനെ പതിന്നാലു ദിവസം ആയപ്പോഴം ദേവത്രുപത്തിൽ പ്രത്യക്ഷീഭവിച്ച കോവലനോടു കൂടി വിമാനത്തിൽ കയറി സ്വർഗ്ഗത്തേക്കു പോയെന്നും പറയുന്നു. ആ മല ചേരരാജാവിന്റേതാണെന്നും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടിയന്മാരായ കുറവരാണു് വിവരം അദ്ദേഹത്തെ ധരിപ്പിച്ചതെന്നും ഉള്ളതിനു സംശയമില്ല ശ്രീമാൻ രാമചന്ദ്രദീക്ഷിതർ അതു സുബ്രഹ്മണ്യക്ഷേത്രമുള്ള പഴനിമലയായിരിക്കുമോ എന്നു ശങ്കിക്കുന്നു ആ ശങ്ക അസ്ഥാനസ്ഥമാണു്. വൈകയുടെ കരയിൽ നിന്നു കുറെ അധികം വടക്കാണു പഴനി; അതു ആദ്യകാലം മുതൽ പാണ്ഡ്യന്റെ കൈവശമായിരുന്നു. ശത്രുവായ പാണ്ഡ്യന്റെ രാജ്യത്തു താമസിക്കുകയില്ലെന്നും സ്വദേശമായ ചോളരാജ്യത്തു തിരിയെപ്പോകുകയില്ലെന്നും ശപഥംചെയ്ത മധുരവിട്ട കണ്ണകി പാണ്ഡ്യരാജ്യത്തിൽപെട്ട പഴനിയിലോ ചോളരാജ്യത്തിലോ പ്രവേശിക്കുന്നതിനു സംഗതിയില്ലല്ലോ; എന്നു മാത്രമല്ല പഴനിയിൽ വച്ചാണു് ആ സ്വർഗ്ഗതി സംഭവിച്ചിരുന്നതെങ്കിൽ അവിടെ ധാരാളമായി നിവസിച്ചുവന്ന ബ്രാഹ്മണരും വെള്ളാളരും തന്നെ ആ വിവരം രാജാവിനെ അറിയിക്കുമായിരുന്നു എന്നു കൂടി നാം സ്മരിക്കേണ്ടതുണ്ടു്. കണ്ണകി സ്വർഗ്ഗാരോഹണംചെയ്ത മല കൊടുങ്ങല്ലൂരിനു് അടുത്തുള്ള 'ചെങ്കുന്നു്' ആണെന്നാണു് അടിയാക്കുനല്ലാരുടെ പക്ഷം എന്നു ഞാൻ പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു. കൊടുങ്ങല്ലൂരിനു കിഴക്കു (തൊട്ടടുത്തല്ലെങ്കിലും) ചെങ്ങമനാട്ടമലയുണ്ടു്. അവിടെ ഒരു സുബ്രഹ്മണ്യക്ഷേത്രം ഉണ്ടായിരുന്നതായി കേട്ടിട്ടുമുണ്ടു്. നിശ്ചയമില്ല; അതുതന്നെയല്ല അടിയാക്കുനല്ലാരുടെ ചെങ്കുന്നു്? അക്കാലത്തു് മധുരയിൽനിന്നു് വഞ്ചിക്കു വന്നവർ വൈകയുടെ കരയിൽകൂടി മലകേറുകയാണു ചെയ്തിരുന്നതെന്നുള്ളതിനു ചിലപ്പതികാരത്തിലെ പരാശരോപാഖ്യാനം തന്നെ ലക്ഷ്യമാണു്.

ഇനിയും ഹിമവൽ പർവ്വതത്തിൽനിന്നു ശ്രുക്ഷ്ണശില കൊണ്ടുവരുന്നതിനുള്ള ചെങ്കുട്ടുവന്റെ ജൈത്രയാത്രയിൽ അദ്ദേഹം വഞ്ചിവിട്ട നീലഗിരിയുടെപ്രാന്തത്തിൽ (നീലകിരിയിനെടുമ്പുറത്തിരുത്താങ്കു) വിശ്രമിച്ചതായി കവി പ്രസ്താവി

ക്കുന്നു. തൃശ്ശിനാപള്ളിക്കരുവൂരായിരുന്ന വഞ്ചിയെങ്കിൽ അവിടംവിട്ട അദ്ദേഹത്തിനു നീലഗിരി ഒരു വഴിത്താവളമായി തീർന്നിരിക്കുവാനിടയില്ല; കൊട്ടങ്ങല്ലൂരാണെങ്കിലേ ആ പ്രസ്താവനയ്ക്കു അർത്ഥമുള്ളൂ. എതിർകക്ഷികളുടെ വാദം, ചെങ്കുട്ടുവൻ 'ഊർവലം ചുറ്റി' അതായതു് പ്രദക്ഷിണമായി പശ്ചിമസമുദ്രതീരം വഴിപോയതുകൊണ്ടു് അവിടെ വിശ്രമിച്ചു എന്നാണു്. ഈ വാദം അത്യന്തം യുക്തിഹീനമായിരിക്കുന്നു എന്നേ പറവാനുള്ളൂ. പ്രദക്ഷിണമായിത്തന്നെയാണു പോയതെന്നു സമ്മതിച്ചാലും, തിരുവഞ്ചിക്കുളത്തുനിന്നു പോകുന്നവക്കു നീലഗിരിപ്രാന്തം താവളമാകാവുന്നതുമാണു്.

ഹിമാലയത്തിൽ നിന്നു ശിലകൊണ്ടുവന്നതിന്റെ ശേഷം വഞ്ചിയിലെ രാജസഭയിൽ പട്ടമഹിഷീസഹിതനായി എഴുന്നള്ളിയ ചെങ്കുട്ടുവന്റെ സന്നിധിയിൽ പറവൂർക്കാരനായ ഒരു ചാക്യാർ ഒരു ആട്ടം അഭിനയിക്കുന്നതു് ഇളങ്കോവടികൾ ഇങ്ങനെ വർണ്ണിക്കുന്നു;

''തിരുനിലൈച്ചേവടിച്ചിലമ്പുവായ്പുലമ്പവും
പരിതരുചെങ്കൈയിർ പട്ടപറൈ യാപ്പ്പവും
ചെങ്കണായിരുന്തിരുക്കുറിപ്പുരുവു-
ഞ്ചെഞ്ചടൈ ചെൻറുതിചൈമുകമലമ്പവും
പാടകംപതെയാതു ചൂടകന്തുളങ്കാതു
മേകലൈയൊലിയാതുമെനുലൈയചൈയാതു-
വാർകുഴൈയാടാതു മണിക്കുഴലവിഴാ–
തുമൈയവളൊരു തിറനാകവോങ്കിയ–
വിമൈയവനാടിയ കൊട്ടിച്ചേതം
പാത്തരു നാല്വകൈമറൈയോർ പറൈയൂർ
കൂത്തച്ചാക്കൈ യനാടലിൻ മകിഴ്ന്തവ-
നേത്തിനീങ്ക വിരുനില മാംവോൻ''

(ഒരു വശത്തെ) പാദകടകം ശബ്ദിക്കുമാറും മനോഹരമായ കൈയിലുള്ള പറ മുഴങ്ങുമാറും, ചുവന്ന കണ്ണുകൾ ഓരായിരം ഭാവങ്ങൾ പുറപ്പെടുവിക്കുമാറും, ചെഞ്ചിട നാലു ദിക്കിലും പറക്കുമാറും, എന്നാൽ മറേറവശത്തെ മഞ്ജീരം ശബ്ദിക്കാതെയും കൈവള നീങ്ങാതെയും, മേഖല കിലുങ്ങാതെയും, മുലയിളകാതെയും തലക്കോപ്പു അലയാതെയും, കുന്തൽകെട്ട അഴിയാതെയുമുള്ള ഉമയോടുചേർന്നുള്ള ശിവന്റെ (അർദ്ധനാരീശ്വരന്റെ) കൊട്ടിച്ചേതം എന്ന ആട്ടം നാലുവേദങ്ങളിലും നിഷ്ണാതരായ ബ്രാഹ്മണർ അധിവസിക്കുന്ന പറയൂരിലെ ഒരു (കൂത്തച്ചാക്കൈയൻ) ചാക്യാർ തിരുമുമ്പിൽ അഭിനയിച്ചു എന്നാണു് ഈ വരികളുടെ അർത്ഥം.

കൊട്ടിച്ചേതം (കൊട്ട കെട്ടിച്ചേതമെന്നും പറയും) പതിനൊന്നു മാതിരിയുള്ള അഭിനയങ്ങളിൽ ഒന്നാണെന്നും ശിവപ്രീതികരമാണെന്നും വ്യാഖ്യാതാക്കന്മാർ പറയുന്നു. പറവൂർ എന്നു നാം ഇന്നു വ്യവഹരിക്കുന്ന പ്രദേശത്തിന്റെ പണ്ടത്തെപ്പേർ പറയൂർ എന്നായിരുന്നു. ചേന്നമംഗലത്തുകോട്ടക്കോവിലകത്തെ ശ്രീകൃഷ്ണസ്വാമി ക്ഷേത്രത്തിലെ അർദ്ധമണ്ഡപത്തിൽ കൊത്തീട്ടുള്ള ഒരു ശിലാരേഖയിൽ' പറയൈയൂർ ഊരാരും പാടൈയാരും പൊതുവാളും അവിരോതത്താൽ തിരുക്കൈക്കിഴ് കൂടിയിരുന്തു എഴുതിനകച്ചമാവിതു'' എന്നു കാണുന്നു. പറവൂരിൽ നിന്നു് ഒരു ചാക്യാർ കൊടുങ്ങല്ലൂരിൽ ചെന്നു് തന്റെ അഭിനയം പ്രദർശിപ്പിച്ചിരിക്കാമെന്നുള്ളതു സ്വാഭാവികമാണു്; തൃശ്ശിനാപ്പള്ളിക്കരുവൂർവരെ അതിലേക്കായിപോയി എന്നുള്ളതു സംഭവ്യമല്ല.

ഇനിമേൽ ചെങ്കുട്ടുവൻ കണ്ണകിയുടെ സ്മാരകമായ ക്ഷേത്രം എവിടെ പ്രതിഷ്ഠിച്ചു എന്നു പരിശോധിക്കാം മഹാവിദ്വാൻ ആർ. രാഘവയ്യങ്കാർ തൃശ്ശിനാപ്പള്ളിക്കരുവൂരിൽ'വഞ്ചിയമ്മനെ' പ്രതിഷ്ഠിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു ചെറിയ ക്ഷേത്രമുണ്ടെന്നും അതായിരിക്കാം ചെങ്കുട്ടുവൻ നിർമ്മിച്ച ദേവതാലയമെന്നും അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. ഇതു അപ്രധാനമായ ഒരു ക്ഷേത്രത്തിലാണോ ആ മഹാനുഭാവൻ 'പത്തിനിക്കടവു'ളിനെ (സാധ്വീദേവിയെ) കുടിയിരുത്തിയതു്? ഒരിക്കലുമല്ല, വഞ്ചിയമ്മൻ കോവിലിനു് ഒരു വിധത്തിലുള്ള പ്രാബല്യവുമില്ല. അതൊരു സാധാരണമായ ഉദ്ഗാലയം—അത്രേയുള്ളു. പ്രത്യുത, കേരളീയ പണ്ഡിതന്മാരുടെ വാദം കൊടുങ്ങല്ലൂർ ഭഗവതിയായി ഇന്നു നാം ആരാധിക്കുന്ന ദേവതയാണു് കണ്ണകിയെന്നും ആ ദേവതാലയം സ്ഥാപിച്ചതു ചെങ്കുട്ടുവനാണെന്നതുമാകുന്നു. ഒരു കാര്യം നിശ്ചയമാണു്. വഞ്ചിനഗരത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗത്താണു് കണ്ണകിക്കു് അമ്പലം പണിയിച്ചതു് എന്നുള്ളതിനു് ഇളങ്കോവടികളുടെ പ്രിയ സുഹൃത്തും മറ്റൊരു മഹാകവിയുമായ മധുരയിലെ കൂലവാണികൻ ചീത്തലൈച്ചാത്തനാരുടെ 'മണിമേഖലൈ' എന്ന ദ്രാവിഡ മഹാകാവ്യത്തിൽ തെളിവുണ്ടു്. 'മുറൈമൈയിഴന്തമൂതൂരകത്തേ' എന്നും മറ്റുമുള്ള വരികളും നോക്കുക. കണ്ണകി സ്വർഗ്ഗതിയെ പ്രാപിച്ച മലയിലല്ല ആ ക്ഷേത്രസ്ഥാപനമെന്നുള്ളതു് നിർവിവാദമാണു്.

കൊടുങ്ങല്ലൂർ വഞ്ചിനഗരത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗമായിരുന്നു എന്ന മുൻപുതന്നെ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ഇരുപത്തെട്ടാമത്തെ ഗാഥയായ 'നടുകർകാതൈ'യുടെ അവസാനത്തിലുള്ള പ്രതിഷ്ഠാവർണ്ണനത്തിൽനിന്നു ചെങ്കുട്ടുവൻ സ്ഥാപിച്ചതു് ഒരു പ്രധാന

ക്ഷേത്രമാണെന്നു കാണാം. അതു തൃശ്ശിനാപ്പള്ളിക്കരുവൂരിലെ വഞ്ചിയമ്മൻകോവിലല്ലെന്നുള്ളതിനു് ആ വണ്ണനംതന്നെ ജ്ഞാപകമാണു്. പോരെങ്കിൽ കൊടുങ്ങല്ലൂരിലെ ഭഗവതിക്കു 'ഒറ്റമുലച്ചി' എന്നൊരു പേരുണ്ടെന്നും നാം ഓമ്മിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. മധുരയിൽ വച്ചു കണ്ണകി കൈ കൊണ്ടു് ഒരു മുല പറിച്ചു കളഞ്ഞിട്ടാണല്ലൊ അവിടം അഗ്നിക്കു് ഇരയാക്കിയതു്. കരുവൂർവഞ്ചിയമ്മനെ ഒറ്റമുലച്ചി എന്നാരും പറയാറില്ല. ചില പ്രതികാരത്തെ ആസ്പദമാക്കി അനേകം തോറ്റംപാട്ടുകൾ കേരളത്തിൽ പ്രചരിക്കുന്നുണ്ടു്. തോറ്റമെന്നാൽ 'അവതാരം'–ആവിർഭാവം' എന്നർത്ഥം. ആ കൂട്ടത്തിൽപ്പെട്ട ഒരു പാട്ടിൽ നിന്നാണു് താഴെകാണുന്ന വരികൾ ഉദ്ധരിക്കുന്നതു്.

''തെക്കുങ്കൊല്ലത്തു കണ്ണകിയും വടക്കുങ്കൊല്ലത്തു പാലകനും
ഒരു മനസ്സായി വിവാഹം ചെയ്താൽ തീ കൂടാതെ വിളക്കെരിയും''

ചോളരാജ്യത്തുകാരായ കണ്ണകിയേയും കോവലനേയും (കോവലൻ–ഗോപാലൻ–പാലകൻ)കേരളീയ കവി കേരളത്തിൽ ജനിപ്പിക്കുന്നു എന്നു മാത്രമേ വ്യത്യാസമുള്ളൂ. കേരളത്തിലെ കഥ പാണ്ഡ്യരാജാവിനെ കണ്ണകിതന്നെ ഭദ്രകാളിയുടെ രൂപം ധരിച്ചു് കൊല്ലുന്നു എന്നാണു്,

''മാളിക മുകളിൽക്കേറുന്നല്ലോപടപൊരു–
താമ്മുടെ പാണ്ടിമന്നൻ
കൂടെക്കേറി വെട്ടുന്നല്ലോ ലോകം വാഴുംപകവതിയോ.''
ഇഞ്ചപ്പട്ടേൽ ച്ചാടുന്നല്ലോ പടപൊരുതാ–
മ്മുടെ പാണ്ടീമന്നൻ;
കൂടെച്ചാടിവെട്ടുന്നല്ലോ ലോകം വാഴും പകവതിയേ.''

എന്നു മണിമങ്കത്തോറ്റയിൽ കാണുന്നു. മണിമങ്ക എന്നാണു് ഈ തോറ്റംപാട്ടിൽ ഭദ്രകാളിക്കു നാമകരണം ചെയ്തിരിക്കുന്നതു്. തട്ടാനെകൊല്ലുന്നതും ദേവിതന്നെ.

''പത്തുമുഴമുള്ള തട്ടാനെയമ്മയൊൻപതു മുഴമാക വെട്ടിയതോ;
ഒരുപതു മുഴമുള്ള തട്ടാനെയമ്മയെട്ടു മുഴമാക വെട്ടിയതോ,

* * *

ഒരു മുഴമുള്ള തട്ടാനെയമ്മയൊരുച്ചാണാവോളം വെട്ടിയതോ;
ഒൻച്ചാണുള്ളോരു തട്ടാനെയമ്മ കണ്ടം തുണ്ടം വെട്ടിയതോ–
പിന്നെ–
ക്കായം കായമരിഞ്ഞതോ–പിന്നെക്കാളിക്കും കൂളിക്കും
കൊടുത്തതോ.''

ഇത്തരത്തിൽ ഒരൊറ്റ ഗ്രാമീണഗാനം കരുവൂർവഞ്ചിയമ്മനെപ്പറ്റിയില്ല.

പിന്നെയും ഇരുപത്തഞ്ചാമദ്ധ്യായമായ 'കാൽകോടകാതെ'യിൽ

> ''കടക്കളിയാനെ പിടർത്തലൈയെറിനൻ
> കൂടക്കോക്കട്ടവൻ കൊറ്റങ്കൊംകെന–
> വാടകമാടത്തുറ്റുയില മർന്തോൻ
> ചേടങ്കോണ്ടു ചിലർ നിൻറെത്ത''

എന്നൊരു ഭാഗമുണ്ടു്. ചെങ്കുട്ടുവൻ ശ്രീകൃഷ്ണശിലാഹരണത്തിനായി ഉത്തരഭാരതത്തിലേയ്ക്കു യാത്ര പുറപ്പെട്ട ആനപ്പുറത്തു് കേറിയപ്പോഴും ഹാടകമാടത്തിൽ പള്ളികൊള്ളുന്ന മഹാവിഷ്ണുവിൻെറ പ്രസാദം ചിലർ കൊണ്ടു വന്നു എന്നും അതു് അദ്ദേഹം ഭക്തിപൂർവം സ്വീകരിച്ചു എന്നുമാണു് ഇളങ്കോവടികളും പ്രസ്താവിക്കുന്നതു്. 'ആടകമാടം' എന്ന പദത്തിനു് അരുമ്പതവുര യാചിരിയർ എന്ന വ്യാഖ്യാതാവു് ''തിരുവനന്തപുരം; ഇരവിപുരമെൻപാരുമുളർ'' എന്നു് അർത്ഥം കുറിക്കുന്നു.

> ''ആടകമാടത്തരവണൈക്കിടന്തോൻ
> ചേടകുടുമ്പിയിൻ ചിറുമകനും''

അതായതു് 'ഹാടക മാടത്തിലെ അനന്തശായിയുടെ അർച്ചകൻെറ പൂജാരി' എന്നൊരു ഭാഗം മുപ്പതാമത്തേതായ 'വരന്തകാതൈ'യിലുമുണ്ടു്. തിരുവനന്തപുരത്തു നിന്നു തിരുവഞ്ചിക്കുളത്തേയ്ക്കു വാടിപ്പോകാത്ത പ്രസാദം കൊണ്ടു പോകുവാൻ അക്കാലത്തു സാധിക്കുന്നതല്ലെന്നുള്ള ഭാഗം എതിർ കക്ഷികളുംകൊപ്പം ഞാനും സമ്മതിക്കുന്നു. എന്നാൽ രവിപുരത്തിലാണു് പ്രസ്തുത വിഷ്ണുക്ഷേത്രം എന്നുള്ള വ്യാഖ്യാതാവിൻെറ പ്രസ്താവന അനാദരണീയമല്ല. തുപ്പൂണിത്തുറയപ്പൻെറ പ്രതിഷ്ഠയെ വിഷ്ണുവായീകരിച്ചു രചിച്ചിട്ടുള്ള നാരായണീയ ചമ്പുവിൽ 'പറയാവല്ല രവിഗ്രാമത്തിൻ ഭാഗ്യവിലാസം പാക്കിലിടാനീം' എന്നൊരു ഗദ്യ ഖണ്ഡം കാണ്മാനുണ്ടു്. അതിനു പുറമേ,

> ''നവ നവ മഹനീയ ഗ്രാമസൽക്ഷേത്രപൂർണ്ണാ–
> നവിഹതഗതി പത്യുൽ കേരളക്ഷോണിഭാഗാൻ
> അവനിസുരഗഭീരാഭ്യന്തരേഹന്ത! ചെന്നേൻ
> വിവിധഗുണ സമഗ്രേ ശ്രീരവിഗ്രാമദേശേ''

എന്നും ഒരു ശ്ലോകമുണ്ടു്. ആ രവിഗ്രാമദേശത്തിലുൾപ്പെട്ടതാണു്

തൃപ്പണിത്തുറ എന്നു് 'തത്രാഹാരേ' എന്ന അടുത്ത ശ്ലോകത്തിൽനിന്നു വെളിവാകുന്നു. അവിടെ ശ്രീകൃഷ്ണൻ അർജ്ജുനനെ കൊണ്ടുപ്രതിഷ്ഠിപ്പിച്ച ബിംബം ശേഷശായിയുടേതല്ലെങ്കിലും ശേഷാസനന്റെയാണെന്നുള്ളതിനു് ആപ്രബന്ധത്തിലെ'നാഗാസനപ്രതികൃതിപ്രണിധാനയോഗ്യം' എന്നും 'ഉരഗാസനപ്രതികൃതിപ്രണിധാനയോഗ്യം' 'ഉരഗാസനപ്രതികൃതിംനിധാതുമവനീതലേ' ഭാഗ്യർക്ഷേതാൻ പ്രതിഷ്ഠിച്ചതു ഫണിപതി ഭദ്രാസനം പങ്കജാക്ഷം' എന്നും 'പവനാശന ഭദ്രപീഠഗേഹം ഭവനാനന്ദമായു് ചമച്ച മേന്മേൽ' എന്നും ഉള്ള ഭാഗങ്ങൾ ജ്ഞാപകങ്ങളാണു്. എന്നു തന്നെയല്ല തൃപ്പണിത്തുറ ക്ഷേത്രത്തിൽ ഒരനന്തശയനവിഗ്രഹമുണ്ടെന്നു് ആ ക്ഷേത്രം സന്ദർശിച്ച ഡോക്ടർ കൃഷ്ണസ്വാമിഅയ്യങ്കാർ ഈ മീനമാസത്തിൽ എറണാകുളത്തുവച്ചു. ചെയ്ത ഒരു പ്രസംഗത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുമുണ്ടു്. എറണാകുളത്തുനിന്നും തൃപ്പണിത്തുറയ്ക്കുള്ള റോഡിന്റെ അരികിൽ വളഞ്ഞമ്പലം എന്നൊരു സ്ഥലമുണ്ടെന്നും അതിനു രണ്ടര ഫർലോങ്ങു് തെക്കാണു് രവിപുരമെന്നും, വെണ്ണക്കൃഷ്ണനെ പ്രതിഷ്ഠിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു ക്ഷേത്രം അവിടെയുണ്ടെന്നും തെങ്കൈല നാഥോദയം പ്രബന്ധത്തിനെഴുതിയ അവതാരികയിൽ ഞാൻ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ആ ക്ഷേത്രമോ തൃപ്പണിത്തുറയപ്പന്റെ ക്ഷേത്രമോ ആയിരിക്കാം ഇളങ്കോവടികളും സ്മരിക്കുന്നതു്. ഡാക്ടർ കൃഷ്ണസ്വാമി അയ്യങ്കാർ പറയുന്നതുപോലെ ഒരു അനന്തശയന വിഗ്രഹം തൃപ്പണിത്തുറ ക്ഷേത്രത്തിലില്ലെന്നു ചിലർ പറയുന്നു. 'അരവണൈത്തുയിലും' എന്ന വിശേഷണം കൊണ്ടു മാത്രം അതു് അനന്തശയന ക്ഷേത്രമാകണമെന്നു സിദ്ധാന്തിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ല. സംഗതികളും ഇങ്ങിനെയിരിക്കെ, തിരുവഞ്ചിക്കുളത്തിനു സമീപം മഹാവിഷ്ണുക്ഷേത്രമേ ഇല്ലെന്നു റാവുസാഹിബു് എം. രാഘവയ്യങ്കാക്കു എങ്ങനെ പറവാൻ കഴിയും? തൃശ്ശിനാപ്പള്ളിക്കരുവൂരിനു സമീപം രംഗനാഥക്ഷേത്രമൊന്നുണ്ടെന്നുവച്ചു മാത്രം അരുമ്പവുരയാചിരിയരുടെ പ്രസ്താവന അബദ്ധമാണെന്നു എങ്ങനെ ശങ്കിക്കുവാൻ സാധിക്കും? കരുവൂരിനു രവിപുരമെന്നു പേരില്ല; ഭാസ്കരക്ഷേത്രമെന്നുണ്ടു്. ഭാസ്കരക്ഷേത്രം തന്നെയാണു് രവിപുരമെന്നു അയ്യങ്കാരന്മാർ വാദിക്കുന്നു. ഇനിയും ഇരുപത്താറാമത്തേതായ 'കാൽകോട്ട കാതെ'യിൽ ചെങ്കട്ടുവൻ രാജധാനിവിട്ട സൈന്യസമേതം ദിഗ്വിജയത്തിനു പുറപ്പെട്ടുന്നതു് കവി ഇങ്ങനെ വർണ്ണിക്കുന്നു;

> ''തണ്ടലൈത്തലവരുന്തലൈത്താർ ചേനൈയും
> വെണ്ടലൈ പ്പുണരിയിൽ വിളിമ്പു ചൂഴ്പോത
> മലൈ മുതുകനെളിയ നിലൈനാടതർപട-
> മുലകമന്നവനോരുങ്കുടൻ ചെൻറാങ്കു.''

തന്റെ സേനാനായകന്മാരും പുരശ്ചാരിയായ സേനാവിഭാഗവും വെൺനര പൊങ്ങുന്ന സമുദ്രത്തിന്റെ തീരംവരെ പരക്കുകയും രാജാവു് ആ സേനയോടുകൂടി ചേരുകയും ചെയ്തു എന്നാണു് ഈ വരികളുടെ സാരം. 'കടർക്കരൈ അരുകെ' എന്നു് അരുമ്പ തവുരാചിരിയർ 'വെണ്ടലൈപ്പുണരിയിൽ വിളിമ്പു' എന്ന ഭാഗത്തിനു് അത്ഥം കുറിക്കുങ്ങണ്ടു്. മഹാവിദ്വാൻ രാഘവയ്യങ്കാരുടെ തക്കം ഈ സമുദ്രം ബംഗാൾ ഉൾക്കടൽ ആയിരിക്കണമെന്നാകുന്നു. ഈ തക്കത്തിനു യാതൊരു ബലവുമില്ല. അവിടെനിന്നു സമുദ്രതീരം വഴിയായി ചെങ്കുട്ടുവൻ കേരളത്തിൽ കടന്നു് നീലഗിരിയിൽ എത്തി ഏന്നാണു് അദ്ദേഹം പറയുന്നതു്. ചോളരാജ്യവും പാണ്ഡ്യരാജ്യവും കടന്നിട്ടു വേണ്ടേ അദ്ദേഹത്തിനു് അയ്യങ്കാരുടെ മതം ശരിയാണെങ്കിൽ, കേരളത്തിൽ വരുവാൻ? കണ്ണകിയുടെ ബിംബപ്രതിഷ്ഠയ്ക്കു ഹിമവൽപർവ്വതത്തിൽനിന്നു ശ്രേഷ്ഠശിലകൊണ്ടുവരിക എന്ന ശ്രുഭകർമ്മം അനുഷ്ഠിക്കുവാൻ പുറപ്പെട്ടന്ന ആ ധർമ്മജ്ഞൻ പാപിയായ പാണ്ഡ്യരാജാവിന്റെ നാടു് ചവിട്ടിയിരിക്കുമെന്നൂഹിക്കുന്നതുതന്നെ അസംഗതമാണു്. ചോളരാജ്യത്തു സേനയോടുകൂടിപ്പോകുവാൻ ചോളരാജാവിന്റെ അനുവാദം വേണ്ടേ? അയ്യാങ്കാരുടെ വാദത്തിൽ സ്ഫുരിക്കുന്ന ശീരോവേഷ്ടനപ്രാണായാമത്തിന്റെ അനുപപത്തി വേറെ കിടക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

ഇനിയും ഒരു വിഷയംകൂടി പ്രസ്താവിക്കാം. ചെങ്കുട്ടുവനെ അനുകരിച്ച കണ്ണകിയുടെ ആരാധനത്തിനുവേണ്ടി ഏർപ്പാടുകൾ ചെയ്ത രാജാക്കന്മാരുടെ കൂട്ടത്തിൽ (കൂടകക്കൊങ്കർ) എന്ന ഒരു കൂട്ടം നാടുവാഴികളെപ്പറ്റി കവി പ്രസ്താവിക്കുന്നുണ്ടു്. കൂടകരാജ്യം രക്ഷിക്കുന്ന കൊങ്കർ എന്ന അത്ഥത്തിലാണു് ആ വാക്കു് ശ്രീമാൻ രാമചന്ദ്രദീക്ഷിതർ ഇംഗ്ലീഷിൽ തർജ്ജിമ ചെയ്തിരിക്കുന്നതു്. ഈ തർജ്ജിമ ശരിയാണെന്നു തോന്നുന്നില്ല. 'കൊങ്കിളങ്കോചർ' എന്നാണു് മഹാമഹോപാദ്ധ്യയർ ഡോക്ടർ സ്വാമിനാഥയ്യർ അതിനു് അത്ഥമെഴുതുന്നതു്. ''കൊങ്കനാട്ടിലെ ഇടപ്രഭുക്കന്മാരായ കോചർ' എന്നത്രേ ആ പദത്തിനു വാസ്തവത്തിലുള്ള അത്ഥം 'കൂടകക്കൊങ്കർ' എന്നുകവി അവരെ വ്യപദേശിച്ചതു് അവർ (കൂടകന്റെ) ചേരരാജാവിന്റെ അധീനതയിൽപ്പെട്ട കൊങ്കരാകയാലാണു്. കോചർ ഒരുകൂട്ടം യുദ്ധവീരന്മാരായ നാടുവാഴികളായിരുന്നു. അവരുടെ പേരാണു് (കോചൻ+പുതു+ഊർ) ഇന്നു കോയമ്പത്തൂർ എന്ന പദത്തിന്റെ മറവിൽ വിശ്രമം കൊള്ളുന്നതു്. എന്റെ ഈ വ്യൽപത്തി ശരിയാണെങ്കിൽ ചെങ്കുട്ടുവന്റെ കീഴിൽ കൊങ്കനാടു ഭരിച്ചുവന്ന കോശർ എന്ന ഇടപ്രഭുക്കന്മാർ തങ്ങളുടെ ചക്രവത്തി കണ്ണകിയുടെ ക്ഷേത്രം തിരുവഞ്ചിക്കുളത്തു പ്രതിഷ്ഠി

ച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തെ അനുകരിച്ച് കൊങ്കനാട്ടിലും ആ ദേവിയുടെ ആരാധനത്തിനുവേണ്ട ഏർപ്പാടുകൾചെയ്ത എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഇന്നു തൃശ്ശിനാപ്പള്ളി ജില്ലയിൽപ്പെട്ട കരൂർ അന്നു കൊങ്കനാട്ടിൽ അന്തർഭവിച്ചിരുന്നു എന്നുള്ളതിനെപ്പറ്റി ആക്ഷേപവിവാദമില്ല. കൊങ്കനാട്ടിലായിരുന്ന ചെങ്കുട്ടുവൻ കണ്ണകിയുടെ വിഗ്രഹം പ്രതിഷ്ഠിച്ചതെങ്കിൽ കടകക്കോചർ, അഥവാ കൊങ്കിളക്കോചർ, ആ ദേവതയുടെ ആരാധനത്തിനു് ആ നാട്ടിൽ പ്രത്യേകം ഏർപ്പാടു ചെയ്യേണ്ട ആവശ്യമില്ലല്ലോ പ്രത്യുത തിരുവഞ്ചിക്കുളത്തായിരുന്ന ആ പ്രതിഷ്ഠയെങ്കിൽ കൊങ്കനാട്ടിൽ അത്തരത്തിലൊരേർപ്പാടു് അത്യാവശ്യകമായിരുന്നതാനും.

ഇത്രയും പ്രസ്താവിച്ചതിൽനിന്നു ചിലപ്പതികാരത്തിൽനിന്നു ലഭിക്കുന്ന തെളിവുകളും വച്ചുകൊണ്ടു നോക്കുന്നതായാൽ ചെങ്കുട്ടുവന്റെ രാജധാനി തിരുവഞ്ചിക്കുളമായിരുന്നു എന്നു് വിശദമാകുന്നുണ്ടു്.

ഇനി മറ്റു ചിലതെളിവുകളും ചൂണ്ടിക്കാണിക്കാം. ക്രി. പി. 23 മുതൽ 79വരെ ജീവിച്ചിരുന്ന പ്ലിനി എന്ന റോമൻ ഗ്രന്ഥകാരൻ അടട്ടഹത്തിന്റെ നാചുറൽ ഹിസ്റ്ററി (പ്രകൃതിചരിത്രം) എന്ന പുസ്തകത്തിൽ ചേരരാജാക്കന്മാരുടെ രാജധാനി മുസിറിസു് (മുചരി) ആണെന്നു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടു്. മുസിറിസു് പാശ്ചാത്യന്മാർക്കു ഇൻഡ്യയിൽ ചെന്നു ചേരാവുന്ന ഒന്നാമത്തെ തുറമുഖമാണെന്നും, അവിടെ കപ്പൽച്ചാൽ തുറമുഖത്തിൽനിന്നു കുറെ ദൂരത്തിലായതുകൊണ്ടു സാമാനങ്ങളും വള്ളങ്ങളിൽ ഇറക്കുകയും കയറ്റുകയും ചെയ്യേണ്ടതുണ്ടെന്നും, താൻ ഗ്രന്ഥനിർമ്മാണം ചെയ്യുന്ന കാലത്തു് അവിടെ രാജ്യഭാരം ചെയ്യുന്നതു് കോലബോത്രാസു് (കേരളപുത്രൻ) ആണെന്നും അദ്ദേഹം രേഖപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. ക്രി. പി. 89-ാമാണ്ടിടയ്ക്കു് ജീവിച്ചിരുന്ന ഗ്രീസുകാരനായ പെറിപ്ലസ്പറയുന്നതു്, മുസിറിസു് ഏറ്റവും ജഏശ്വര്യപൂർണ്ണമായ ഒരു നഗരമാണെന്നും അതു നദീമുഖത്തിൽനിന്നു രണ്ടു മൈൽ ദൂരെ അതേ നദിയുടെ തീരത്തിൽ തന്നെയാണു് സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതെന്നും കോപ്രാബോത്രാസു് (കേരളപുത്രൻ) എന്ന രാജാവിന്റെ രാജധാനി അതാണെന്നുമാകുന്നു. ക്രി. പി. 150–മാണ്ടിടയ്ക്കു ജീവിച്ചിരുന്ന ഈജിപ്ഷ്യൻകാരനായ റോളെമി കേരബോത്രാസിന്റെ രാജധാനി 'കത്തുരു' (കരൂർ) ആണെന്നു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടു്. പ്ലിനിയുടെയും പെരിപ്ലസ്സിന്റെയും വിവരണങ്ങളിൽനിന്നു മുചിരിയെത്തന്നെയാണു് റോളെമി കരൂരെന്നു വ്യവഹരിക്കുന്നതെന്നും അതു തൃശ്ശിനാപ്പള്ളിയിലെ കത്തുരാകവാനിടയില്ലെന്നും അനുമാനിക്കാവുന്നതാണു്. ഇന്നു് കൊടുങ്ങല്ലൂരിനു് വടക്കു് 'കരുപ്പടന്ന'

എന്നൊരു സ്ഥലമുള്ളതു് എല്ലാവക്കും അറിവുള്ളതാണെല്ലൊ. പടന്നയെന്നാൽ ഉപ്പളമെന്നർത്ഥം. കരുവൂരിനെഞ്ഞൊട്ടുള്ള പടന്ന കരുപ്പടന്ന. കരുരെന്ന കൊട്ടങ്ങല്ലൂരിനു പേരില്ലായിരുന്നു എങ്കിൽ കരുപ്പടന്ന എന്ന സംജ്ഞയിൽ അതിനടുത്തു ഒരു സ്ഥലത്തെപ്പറ്റി നാം കേട്ടുകൂവാൻ സംഗതിയില്ല. കരുരിനും തൃക്കാരിയൂരിനും തമ്മിൽ യാതൊരു സംബന്ധവുമുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. തൃക്കാരിയൂരിനെ ചില തമിഴ്പണ്ഡിതന്മാർ ''തൃക്കരൂർ'' എന്നു തെറ്റിദ്ധരിച്ചതിന്റെ ഫലമാണു് ആ ഭ്രമം. മുചിരി എന്നായിരുന്നു തിരുവഞ്ചിക്കുളത്തിലെ തുറമുഖത്തിന്റെ പേർ. അതും തൊണ്ടി (കടലുണ്ടി)യും ചേരരുടെ തുറമുഖങ്ങളാണെന്നു പഴയ ദ്രാവിഡകൃതികളും വ്യക്തമായി പ്രസ്താവിക്കുന്നുണ്ടു്. തൊൽകാപ്പിയം പുറത്തിണയിൽ ''പോരിൽമുകൈയവിഴ താർക്കോതൈ മുചിരിയാർ കോമൻ'' എന്നും പുറനാനൂറിൽ

''മലൈത്താരമും കടറാരമും
തലൈ പ്പെയ്യ വരുനർ ക്കീയും
പുനലങ്കള്ളിൻ പൊലന്താർക്കുട്ടുവൻ
മുഴങ്കടൻ മുഴവിൻ മുചുറിയന്നു്'' എന്നും

അകനാനൂറിൽ

''ചേരലർ

ചുള്ളിയം പേർ യാറു വെണ്ണൈകലങ്ക
യവനർ തന്തിവണൈ മാണങ്കലം
പൊന്നോടു വന്തുകറിയോട്ടുപയരും
വളങ്കെഴ മചിരി''

എന്നും വണ്ണിച്ചുകാണുന്നു. വാല്മീകി അതിനെ മുരചീപത്തനമെന്നും വരാഹമിഹിരൻ മരീചിപത്തനമെന്നും പറയുന്നു. മരീചി എന്നാൽ മരിചവത്തു് അതായതു് കുരുമുളകോട്ടക്കുടിയതു് എന്നർത്ഥം. മരീചമെന്നും കുരുമുളകിനു പേരുണ്ടു്. കുരുമുളകു ധാരാളമായി കയറുമതിചെയ്തുവന്ന ഒരു തുറമുഖമായതുകൊണ്ടാണു് അതിനു് മരീചിപത്തനം എന്നപേർ സിദ്ധിച്ചതു്; 'മരീചി' 'മുചിരി'യായതു വണ്ണവിപര്യയം നിമിത്തവും മറ്റുമാണു്. കുരുമുളകു് അധികമായുള്ള ഒരു നാട്ടിലെ രാജാക്കന്മാരാകയാലായിരിക്കാം കൊച്ചിരാജാക്കന്മാക്കു കുരുരാജാക്കന്മാർ എന്നൊരു നാമമുണ്ടായതു്. അഥവാ 'കുരുനാടു്'' എന്ന ഒരു സ്ഥലം കൊച്ചിരാജ്യത്തിൽ പെട്ടിരുന്നതു കൊണ്ടുമായിരിക്കാം. മുറിഞ്ഞപുഴയ്ക്കും വരാപ്പുഴയ്ക്കും തെക്കുമുള്ള പ്രദേശത്തിൽ ഒരു ഭാഗത്തിനു് പണ്ടു് കുരുനാടെന്നപേരുണ്ടായിരുന്നു.

937 ധനു 12-നു-യിലെ ഉടമ്പടി പ്രകാരമാണു് അതു കൊച്ചി ഒടുവിൽ വിട്ടുകൊടുത്തു തിരുവിതാംകൂറിൽ അടങ്ങിയതു്. എങ്ങനെയായാലും കൊച്ചിരാജാക്കന്മാരെ 'കുരുട്ടമിഭത്തോക്കന്മാർ' എന്നു പറഞ്ഞിരുന്നുവെന്നുള്ളതിനു ലക്ഷ്യമുണ്ടു്.

''ഇത്ഥം നിയുക്തഃ കുരുട്ടമിഭർത്രാ
ഭദ്രാചലക്ഷേത്ര മഹത്യമാത്യം
ഹൃദ്യം കളോദാര മണിപ്രവാളൈ
ശ്ചിത്ര സ്ഫുടാർത്ഥം വിദധേ പ്രബന്ധം''

എന്നു നീലകണ്ഠകവി തൈങ്കൈലനാഥോദയചമ്പുവിലും 'രാജ്യം വിധായ തദസൗ കുരുവംശനേതാ' എന്നും 'ശ്ലാഘ്യേ പൂണ്ണത്രയീധാമനി കുരുപെരുമാൾ ഭാഗ്യവാന്മാസികംഭേ' എന്നു നാരായണീയം ചമ്പുവിലും ചെയ്തിരിക്കുന്ന പ്രസ്താവന കൂടി നോക്കുക.

തിരുവഞ്ചിക്കുളമെന്നല്ല തിരുവഞ്ചൈക്കുളമെന്നാണു് കേരളത്തിലെ വഞ്ചിയുടെ ശരിയായ സംജ്ഞയെന്നും അതുകൊണ്ടു് അതിനെ വഞ്ചിയെന്നു പറവാൻ പാടില്ലെന്നും ഒരു എതിർവാദമുണ്ടു്. ചേരമാൻപെരുമാളംനായനാരുടെ വയസ്യനായ സുന്ദരമൂർത്തിനായനാർ അദ്ദേഹത്തിന്റെ 'തലൈക്കുത്തലൈമാലൈ' എന്നാരംഭിക്കുന്ന കീർത്തനത്തിൽ 'അണിയാർ പൊഴിലഞ്ചൈക്കുളഞ്ഞപ്പനേ' എന്നു തന്നെയാണു് പാടീട്ടുള്ളതു്. 'കടലങ്കരൈമേന്മകോതൈ' അതായതു് സമുദ്രതീരത്തിലുള്ള മാകോത(മകോതയർപട്ടണം; സംസ്കൃതത്തിലെ മഹോദയപുരം) എന്നും അഞ്ചക്കുളത്തെ അദ്ദേഹം വർണ്ണിക്കുന്നുണ്ടു്. ഉദ്ദണ്ഡശാസ്ത്രാകൂടം കോകിലസന്ദേശത്തിൽ

'രമ്യാംഹമ്മ്യധ്വജപടമരുദ്വീജിതബ്രുധ്നധുര്യാ-
മഗ്രേപശ്യാഞ്ജനഖളപുരീമാശ്രിതാം ശങ്കരേണ
യത്രശ്രിഷ്ടോപരയുവതിഭിശ്ചുംബതി സ്വന്നഗണ്ഡം
ചൂർണ്ണിവാതഃ പ്രിയ ഇവരതിശ്രാന്തമാസ്യാരവിന്ദം'

എന്നും വാസുദേവകവി ഭ്രമരസന്ദേശത്തിൽ

''തീരാരാമൈഃ ഫലഭരമന്നാളികേരാഭിരാമൈ-
സ്തീർത്വാദേശാൻ കതിചനപുരഗ്രാമദൃഗ്ഗ്രാഹകീർണ്ണാൻ
പ്രത്യാസന്നം ഭ്രമര! പുരത പഞ്ചരംഗാധിനാഥം
നത്വാദൂരെപരിഹരമുധേതത്രഭീമാൻഖധൂപാൻ''

എന്നും ആണു് തിരുവഞ്ചിക്കുളത്തെപ്പറ്റിപ്പറയുന്നതു്. 'അഞ്ചക്കുളം' ശാസ്ത്രീകൂടാക്കുക അഞ്ജനക്കുളവും നമ്പൂരിക്കു അഞ്ചുകുളവും

ആയി. തിരുവഞ്ചിക്കുളത്തു വട്ടെഴുത്തിലുള്ള ഒരു പഴയ ശിലാരേഖയിൻ തിരുവഞ്ചിക്കളമെന്നും മലയാളത്തിൽ കൊല്ലം 976-ൽ കൊത്തീട്ടുള്ള മറൊരു ശിലാരേഖയിൽ 'വഞ്ചുളേശ' ക്ഷേത്രമെന്നും കാണുന്നു. ക്രി. പി. എട്ടാം ശതകം മുതൽക്കു 'തിരുവഞ്ചിക്കളം' എന്നുതന്നെയായിരുന്ന പ്രസ്തുത നഗരത്തിന്റെ പേരെന്നും കൊല്ലം പത്താം ശതകത്തിൽ മാത്രമാണു് അതിനെ തിരുവഞ്ചിക്കുളം എന്നു വ്യവഹരിക്കാൻ തുടങ്ങിയതെന്നും ഇതിൽനിന്നെല്ലാമനുമാനിക്കാം.

എന്നാൽ അതിനും മുൻപു് അതിനു വഞ്ചിയെന്നു പേരില്ലായിരുന്നു എന്നു പറഞ്ഞുകൂടാത്തതല്ല. ചിലപ്പതികാരം, മണിമേഖല, പതിറ്റുപ്പത്തു്, പുറനാനൂറു്, അകനാനൂറു്, പരിപാടൽ, പത്തുപ്പാട്ടു് ഈ സംഘഗ്രന്ഥങ്ങളിലെല്ലാം വഞ്ചിയെപ്പറ്റി പ്രസ്താവനയുണ്ടു്. വഞ്ചിക്കു് അഞ്ചക്കളെ, എന്നും കൊടുങ്കോളൂർ എന്നും പേർ വന്നതു കണ്ണകിയുടെ പ്രതിഷ്ഠാസ്ഥലമേലാണെന്നത്രേ എനിക്കുതോന്നുന്നതു്. അഞ്ചക്കളം എന്നാൽ (അഞ്ച = അഞ്ഞ = അമ്മ) അമ്മ, അതായതു്, ദേവി, നടനം ചെയ്യുന്ന സ്ഥലമെന്നർത്ഥം. ചിലപ്പതികാരം ഇരുപത്തൊട്ടാമത്തെ ഗാഥയിൽ പറയുന്നതുപോലെ ചെങ്കുട്ടുവൻ തന്റെ രാജധാനിയിൽ ഒരു ഭാഗത്തു ആ സാധ്വിയുടെ വിഗ്രഹം സ്ഥാപിച്ചു്

''വിത്തകരിയറിയ വിളങ്കിയ കോലത്തു
മുറിഴൈ നൽകലമുഴവതും പൂട്ടി.
പൂപ്പലിചെയ്ത കാപ്പുക്കൈ നിറുത്തി-
വേന്വിയും വിഴാവും നാടോറും വകുത്തു-
ക്കടവുൺ മങ്കലം ചെയ്കെനവേവിനൻ
വടതിചൈവണക്കിയമന്നവരേറേൻ''

പൂജയ്ക്കും യാഗത്തിനും ഉത്സവത്തിനും മറ്റും വേണ്ടവകകൾ വിട്ടു പൂജയും യാഗവും സാതിശയമായിരുന്നിരിക്കുവാനിടയില്ല. അപമൃത്യുവിനു വിധേയരായ സ്ത്രീപുരുഷന്മാരുടെ വിഗ്രഹങ്ങളെ താമസരൂപത്തിൽ വേണം ആരാധിക്കുവാനെന്നു വിധിയുണ്ടു്. ഒരു ഘോരയായ ദേവിയുടെ നടനസ്ഥലമാണു് അതെന്നു കാലാന്തരത്തിൽ ജനങ്ങൾ വിശ്വസിച്ചു. വാസുദേവൻ ക്രി. പി. പതിനേഴാം ശതകത്തിൽ

''അഗ്രേ വല്ഗൽപ്രമഥനികരൈം ബാകരംഗാധിനാഥാ
തത്രാദ്ധരേ വിഹരൽ വനേ താണ്ഡവൈസ്സാന്ധിവേലൈഃ''

എന്നു വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നതു നോക്കുക. ചുരുക്കത്തിൽ കണ്ണകി

യുടെ മഹിമ, ചെങ്കുട്ടുവൻ വന്ദിച്ചതായി ചിലപ്പതികാരത്തിൽ വർണ്ണിക്കുന്ന തിരുവഞ്ചിക്കുളത്തിലെ ശിവന്റെ മഹിമയെ പശ്ചാൽകാലത്തു് അധഃകരിച്ചു. അങ്ങനെയാണു് 'വഞ്ചി' അഞ്ചക്കളമായി പരിണമിച്ചതെന്നു് ഞാൻ ഊഹിക്കുന്നു. അതു പോലെ കോളെന്നാൽ കൊലയെന്നർത്ഥം. അനവധി പ്രാണികളെ ദേവിപ്രീതിക്കായി അവിടെ ഹിംസിച്ചുവന്നതിനാൽ ആ സ്ഥലത്തിനു കൊട്ടങ്കോളർ എന്നു പേർ വന്നു. ഈ കൊട്ടങ്കോളരിന്റെ വികാരമാണു് കൊട്ടങ്ങല്ലൂർ

'പൊരുനൈ' എന്ന പുഴയുടെ കരയിലായിരുന്ന വഞ്ചി എന്ന പുറനാനൂറിൽ നിന്നു നാം ഗ്രഹിക്കുന്നുണ്ടു്. ''പൂന്തൺ പൊരുനൈപ്പേടിറൈയൻവാഴ'' എന്നു് ചിലപ്പതികാരത്തിലെ ഇരുപത്തിമൂന്നാമത്തേതായ 'കട്ടുരൈകാതൈ'യിലും കാണുന്നു. ആമ്പ്രാവതിക്കു് അൻപൊരുനൈ എന്ന പേരുണ്ടെന്നു് അകനാനൂറിൽ പ്രസ്താവിച്ചു കാണുന്നു. 'പൊരുനൈത്തുറൈവൻ' എന്നൊരു ബിരുദനാമം ചേരരാജാക്കന്മാർക്കുണ്ടു്.

''പുഴിയന്നതിയൻ, കൊങ്കൻ, പൊറൈയൻ, വാനവൻ, കട്ടുവൻ
വാനവർമ്പൻ, വില്ലവൻ, കൂടനാടൻ, വഞ്ചിവേന്തൻ
കൊല്ലിച്ചിലമ്പൻ, കോതൈ, കേരളൻ പോന്തിൻ കണ്ണിക്കൊൻ
പൊരുനൈത്തുറൈവൻ, ചേരലൻ, മലയമാൻ, കൊച്ചേരൻ പെയരാ''

എന്നു ചേന്തനാർ ദിവാകരനിഘണ്ടുവിൽ ചേരന്റെ പര്യായങ്ങളും, എടുത്തുകാണിച്ചിട്ടുള്ളതു നോക്കുക. തുറൈവൻ എന്നാൽ സമുദ്രതീരത്തിന്റെ രാജാവു് (നെയ്തൽനിലത്തലൈവൻ)എന്നാണർത്ഥം പൊരുനയുടെ സംഗമസ്ഥലത്തിന്റെ അധിപതിക്കേ 'പൊരുനൈത്തുറൈവൻ' എന്ന പര്യായം യോജിക്കുകയുള്ളു. കരുവൂരിനു വടക്കുകിഴക്കു് ആമ്പ്രാവതിയും മണിമുക്താനദിയും കാവേരിയോടു ചേരുന്ന സ്ഥലത്തിനു് കൂടലെന്നു പേരുണ്ടു്. ആ കൂടൽ കഴിഞ്ഞു പിന്നെയും വളരെദൂരംപോയാലെ കാവേരി പൂർവസമുദ്രതീരത്തിൽ എത്തുകയുള്ളു. ആ പ്രദേശം പണ്ടു ചോളരാജാക്കന്മാരുടെ ആധ്യപത്യത്തിലായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനെപ്പറ്റി ആക്ഷേപവാദവുമില്ല പിന്നെ, എങ്ങനെയാണു് ചേരരാജാവിനെ പൊരുനൈത്തുറൈവൻ എന്നു പറയുന്നതു്? നേരേ മറിച്ചു, പൊരുനൈ പെരിയാറാണെങ്കിൽ കാര്യമെല്ലാം വ്യക്തമാകും. കൊട്ടങ്ങല്ലൂരിനു തൊട്ടു വടക്കുകിഴക്കായുള്ള കോട്ടമുക്കെന്ന പുഴയ ദ്ധ്ഗ്ത്തിന്റെ തെക്കുവശത്തുകൂടിയാണു പെരിയാർ

കടലിൽ ചെന്നുവീഴുന്നതു്. പെരിയാറിനു ചുള്ളിയെന്നും ചൂർണ്ണിയെന്നുമുള്ള പേരുകൾക്കു പുറമേ പൊരുന്നൈ എന്നും ഒരു പേരുണ്ടായിരുന്നു.

''തതോ മഹേശഃകില കേരളേഷു
ശ്രീമദ്വഷാദ്രൌ കരുണാസമുദ്രഃ
പൂർണ്ണാനദീ പുണ്യതടേ സ്വയം ഭ്രർ–
ലിംഗാത്മനാതാംഗധഗാവിരാസീൽ''

എന്നു വിദ്യാരണ്യനേറെന്നു പറയുന്ന ശങ്കരവിജയമഹാകാവ്യത്തിലെ രണ്ടാം സർഗ്ഗത്തിൽ ഒരു ശ്ലോകമുണ്ടു്. അതിലെ പൂർണ്ണ 'പൊരുന' സംസ്കൃതീകരിച്ചതാണു്. കേരളോൽപത്തിയിൽ 'കരുമാൻ പുഴയ്ക്കു തെക്കു പുന്യാറിനു വടക്കു ഗ്രാമം 12'' ''പുന്യാറിനു തെക്കു കന്യാകുമാരിക്കു വടക്കു ഗ്രാമം 10'' എന്നിങ്ങനെ രണ്ടു കുറിപ്പുകളുണ്ടു്. ആ പുന്യാറും പൊരുന തന്നെയാണു്. കൊച്ചിമഹാരാജാക്കന്മാരുടെ രാജധാനിയായിരുന്ന 'തുപ്പൂണിത്തുറ' എന്ന നഗരത്തിന്റെ സംജ്ഞ 'പൊരുന്നൈത്തുറൈ' എന്നതിന്റെ വികാരമാണെന്നുള്ളതിനും സംശയമില്ല. പൊരുനയുടെ സംഗമസ്ഥലത്തുള്ള തുറയുടെ അധിപന്മാരുടെ വംശ്യന്മാരായ അവർ കൊടുങ്ങല്ലൂരിൽനിന്നു തല സ്ഥാനം ഉംനാട്ടിലേയ്ക്കു മാറിയപ്പോഴും അതിനു 'പൊരുന' (പൂണിത്തുറ) എന്നുതന്നെ പേരുകല്പിച്ചു.

''തത്രാഗ്രഹാരേച വസദ്ഭിജാനാം
പൂർണ്ണാത്രയീഭോതിസദാ മുഖേഷു
തേനൈവ സന്തഃ കിലതംപ്രദേശം
പൂർണ്ണത്രയി നാമകമാമനന്തി''

എന്നു നീലകണ്ഠകവി നാരായണീയചമ്പുവിൽ പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുള്ളതു കേവലം അലങ്കാരോക്തിയാണു്. 'പൊരുനൈയാറ്റോരൻ' എന്നൊരു പേർ ചേരരാജാക്കന്മാർക്കുള്ളതായി ചൂഡാമണി നിഘണ്ടുവിലും കാണുന്നു. അങ്ങനെ ഒരു പര്യായത്തിനു ഹേതുഭൂതമാകത്തക്ക പ്രാധാന്യം പെരിയാറിനല്ലാതെ ആ ക്രാവതിക്കില്ല.

മണിമേഖലയിൽ 'കച്ചിമാനകർ പുക്കകാതെ' എന്നൊരു ഗാഥയുണ്ടു്. ആ ഗാഥയിൽ ഒരു കാലത്തു കാഞ്ചിപുരത്തെ ഉസ്സുഹമായ ക്ഷാമം ബാധിച്ചു എന്നും അപ്പോഴം അവിടെയുള്ള തപസ്സ്വികളം (മാതവർ) വഞ്ചിയെ അഭയം പ്രാപിച്ചു എന്നും ഒരൈതിഹ്യം കവി സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടു്.

''പൊന്നെയിർ കാഞ്ചിനാട്ടകവിതഴിഞ്ഞ
മന്നയിർമടിയ മഴൈവളങ്കരത്തലി-
ലന്നകർ മാതവക്കൈയമിട്ടവോ-
രിന്മൈയിനിന്നകരെയ്തിനർ കാണാ''

എന്നുള്ളതാണു് പ്രസ്തുതഭാഗം. കാഞ്ചിയിൽ ക്ഷാമം അത്രമാത്രമുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽ തൃശ്ശിനാപള്ളിക്കരുവൂരിനേയും അതു ബാധിച്ചിരുന്നിരിക്കണമെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. അപ്പോഴാണു തപസ്വികൾക്കു അഭയം പ്രാപിച്ച ചേരരാജാവിന്റെ നഗരം തിരുവഞ്ചിക്കുളമാണെന്നുവന്നു കൂടുന്നു.

പിന്നെയൊരുവാദം – അതു് ചെന്തമിഴ് പത്രാധിപർ ശ്രീ. തിരുനാരായണയ്യങ്കാരും ശ്രീ. രാമചന്ദ്രദീക്ഷിതരും സ്വീകരിക്കുന്നതാണു് – ചേരരാജ്യം മലൈനാടെന്നും കടന്മലൈനാടെന്നും (കടലോരത്തുള്ള മലനാടു്) രണ്ടായി വിഭജിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു എന്നും അവയിൽ സേലം, കോയമ്പത്തൂർ, ഈ ജില്ലകളുംപ്പെട്ട പ്രദേശം മലൈനാടും ഇന്നത്തെ കേരളം കടന്മലൈനാടുമായിരുന്നു എന്നുമാണു്. ഈ വാദത്തിനു് യാതൊരാധാരവുമില്ല. പേക്കിഴാർ പെരിയപുരാണത്തിൽ ചെങ്ങന്നൂർക്കാരനായ വിറന്മിണ്ടനായനാരുടെ ചരിത്രം രചിക്കുവാനാരംഭിക്കുമ്പോൾ ''വരൈയിൻ വളനുമുടൻപെരുകിമല്ലനാട മലൈനാടു്'' എന്നു മലനാട്ടിനെത്തന്നെയാണു വർണ്ണിച്ചിട്ടുള്ളതു്. ചെങ്ങന്നൂർ കുട്ടനാട്ടിൽപ്പെട്ട ഒരു സ്ഥലമായിരുന്നു എന്നും അദ്ദേഹം വ്യക്തമായി പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. പണ്ടത്തെ കുട്ടനാടിന്റെ ഒരംശം മാത്രമാണു് ഇക്കാലത്തെ കുട്ടനാടു്. 'വേഴമുടൈത്തു മലൈനാടു്-ചോളവളനാടു ചോറുടൈത്തു – പുഴിയർകോൻറെന്നാടു മുത്തുടൈത്തു–തെണ്ടിർവയറൊണ്ടെനാടു ചാൻറോരുടൈത്തു–''എന്നു ഔവയാരുടെ ഒരുപാട്ടുണ്ടു്. ചേരനാടു് ആനയ്ക്കും, ചോളനാടു് അന്ന (അന്നദാന)ത്തിനും, പാണ്ടിനാടു മുത്തിനും, തൊണ്ടനാടു വിദ്വാന്മാക്കും ഔവയുടെ കാലത്തു കേൾവിപ്പെട്ടിരുന്നുവത്രെ. കൊങ്കനാട്ടിലെ മലകളിൽ ഏതു കാലത്തെങ്കിലും ആനകളുണ്ടായിരുന്നതായി ഇതുവരെ ആരും പറഞ്ഞു കേട്ടിട്ടില്ല. ബമ്മാരാജ്യത്തു് മൈൻപാഗാൽ എന്ന സ്ഥലത്തുനിന്നു ലഭിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു ശിലാലിഖിതത്തിൽ 'മലൈമണ്ടലനാടു് മകോതയർപട്ടണത്തു ഇരായരൻ ചിറിയൻ' എന്നു കാണുന്നു. മകോതയർപട്ടണം കൊടുങ്ങല്ലൂരല്ലെന്നു് ആരും തർക്കിക്കുകയില്ലല്ലോ.

അവസാനമായി വഞ്ചി, പൊരുനൈ മുതലായ പേരുകളും തൃശ്ശിനാപ്പള്ളിക്കരുവൂരിനോടു് അനുബന്ധിച്ചു കാണുന്നതിനു കാരണമെന്തെന്നു നിരൂപണം ചെയ്യാം. പല്ലവനൈചെൽ

കെഴകൂട്ടവൻ എന്നൊരു ചേരരാജാവു് ഉദ്ദേശം ക്രി. പി. 75 മുതൽ 100 വരെ മലനാടു പരിപാലിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ രാജധാനി സമുദ്രതീരത്തു പെരിയാറിന്റെ കരയിലായിരുന്നു എന്നു നാം പതിറ്റുപ്പത്തിൽനിന്നറിയുന്നു. ആ രാജാവു കൊങ്കർ നാടു പിടിച്ചടക്കി. ചെങ്കുട്ടുവന്റെ പിതാമഹനാണു് അദ്ദേഹം. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സമകാലികനും ജ്ഞാതിയുമായി ചേരമാൻ ഒംവാതം കോപ്പെരുഞ്ചേരലിരുമ്പൊറൈ എന്ന മറെറാരു രാജാവുണ്ടായിരുന്നു. ആ രാജാവിനെ 'കരുവൂരേറിയ' എന്നൊരു വിശേഷണംകൊണ്ടു പുറനാനൂറിൽ വിശേഷിപ്പിച്ചു കാണുന്നുണ്ടു്. തൃശ്ശിനാപ്പള്ളിക്കരുവൂർ ചേരരാജ്യത്തോടു ചേർത്തതു് അദ്ദേഹമാണെന്നു ഊഹിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഒംവാതം എന്ന പദത്തിനു ഒളിയുള്ളവാതം എന്നാണർത്ഥം. ഈ ഇരുമ്പൊറ ഒരു യുദ്ധവീരനായിരുന്നുവെന്നു് ആ വിശേഷണത്തിൽ നിന്നനുമാനിക്കാം. അതിനു മുൻപു വല്ലകാലത്തും കരുവൂർ ചേരരാജ്യത്തിൽപെട്ടിരുന്നുവോ എന്നു പരിഭേദിച്ചു പറവാൻ നിവൃത്തിയില്ല. ഏതായാലും പെരുഞ്ചേരലിരുമ്പൊറയുടെ കാലം മുതൽ അവിടം ചേരരാജാക്കന്മാരുടെ ഒരു സേനാനിവേശസ്ഥാനമാകുകയും തദ്വാരാ അവക്കു ചോളന്മാരുടെ ആക്രമണങ്ങളെ അപ്പോഴപ്പോഴും നിരോധിക്കുന്നതിനു സാധിക്കുകയും ചെയ്തു. പുതുകാദേശങ്ങളിലെ സ്ഥലങ്ങൾക്കു മാതൃഭൂമിയിലെ സ്ഥലങ്ങളുടെ സംജ്ഞകളും നല്കുക എന്നുള്ളതു സർവ്വസാധാരണമാണു്. തൃശ്ശിനാപ്പള്ളിക്കരുവൂർ ചേരരാജാക്കന്മാരുടെ പ്രാച്യരാജധാനിയായിത്തീർന്നപ്പോൾ അവിടെയും 'വഞ്ചിയും' 'പൊരുനയും' മറ്റും സ്ഥലാദിസംജ്ഞകളായിത്തുടങ്ങി. ചേരരുടെ അധികാരം കാലാന്തരത്തിൽ ക്ഷയിച്ചപ്പോൾ കരുവൂർ ചോളന്മാർ വിണ്ടെടുത്തു എന്നുമാത്രമല്ല. കൊങ്കനാട്ടിലെ ഇടപ്രഭുക്കളായ കോശരും സ്വതന്ത്രരായി. കൊല്ലം 917-ൽ കൊങ്ങനാട്ടിൽനിന്നു് ഒരു സൈന്യം കേരളം ആക്രമിക്കുന്നതിനു സന്നദ്ധമായി ചിറ്റൂരിൽ എത്തി; എന്നാൽ ആ സൈന്യത്തെ അന്നത്തെ പെരുമാളായ ഗോദരവിവർമ്മാവു തോല്പിച്ചു. ആ വിജയത്തിന്റെ സ്മാരകമായാണു് ഇന്നും കൊങ്ങൻപട ആഘോഷിക്കുന്നതു്. അതോടുകൂടി കേരളവും കൊങ്ങനാടും എന്നെന്നേക്കുമായി വേർതിരിഞ്ഞു.

ഇവ കൂടാതെയും പലനിസ്സാരങ്ങളായ വാദമുഖങ്ങളും എതിർകക്ഷികരും ഉൽഭാവനം ചെയ്യുന്നുണ്ടു്. അവയേയുംകൂടി ഖണ്ഡിക്കണമെങ്കിൽ ഈ ഉപന്യാസം ഇനിയും വളരെ ദീർഘിപ്പിക്കേണ്ടിവരുന്നതാണു്. അതിനുള്ള ആവശ്യം കാണാത്തതുകൊണ്ടു് തൽക്കാലം വിരമിക്കാം. തിരുപ്പതിയിൽവച്ചു നടന്ന വാദകോലാഹലം എന്തിനെപ്പറ്റിയാണെന്നും ഡോക്ടർ കൃഷ്ണ

സ്വാമി അയ്യങ്കാർ തിരുവഞ്ചിക്കളവും തൃപ്പണിത്തുറയും സന്ദർശിച്ചതു് എന്തുദ്ദേശത്തോടുകൂടിയാണെന്നും കേരളീയർക്കു അറിയുവാൻ അസാമാന്യമായ ഉൽകണ്ഠ ഉണ്ടായിരിക്കുമല്ലോ. ഈ വാദത്തിൽ കേരളത്തിനു പ്രദർശിപ്പിക്കാവുന്ന ന്യായങ്ങളെന്തെന്നുള്ളതിനെപ്പറ്റിയാണു് ഞാൻ ഇവിടെ ഉപന്യസിച്ചതു്. ഇത്രയും കൊണ്ടു് അവയെക്കുറിച്ചുള്ള ഒരു സ്ഥൂലജ്ഞാനം അനുവാചകന്മാർക്കുണ്ടാകുമെന്നു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു.

പദ്യസാഹിത്യം

ശബ്ദിക്കുക എന്ന അർത്ഥത്തിൽ 'കു' ഏന്നൊരു ധാതു സംസ്കൃതഭാഷയിലുണ്ട്. ആ ധാതുവിൽനിന്നു് 'അ ചഇ' എന്ന ഉണാദിസൂത്രമനുസരിച്ചു് നിഷ്പന്നമായ രൂപമാണു് കവി ശബ്ദം. ശബ്ദംകൊണ്ടു സമ്യക്കായി വ്യാപാരം ചെയ്യുന്നവൻ എന്നായിരുന്നിരിക്കണം പ്രസ്തുത പദത്തിന്റെ ആദ്യത്തെ അർത്ഥം. എല്ലാത്തിനേയും സമീചിനമായി വർണ്ണിക്കുന്നവൻ എന്ന അർത്ഥം. അതിൽനിന്നു കാലാന്തരത്തിൽ വികസിച്ചുണ്ടായതാണു കവിശബ്ദം. 'ലോകോത്തരവർണ്ണനാനിപുണകവികർമ്മകാവ്യം' എന്നു കാവ്യപ്രകാശകാരനായ മമ്മടഭട്ടനും ''കവയത ഇതികവിഃ: തസ്യകർമ്മകാവ്യം തച്ചാർത്ഥാദവർണ്ണനാത്മകം'' എന്നു് ഏകാവലീകാരനായ വിദ്യാധരനും പ്രസ്താവിക്കുന്നതു് ഇവിടെ സ്മരണീയമാകുന്നു. സാഹിത്യവും കാവ്യവും പര്യായപദങ്ങളാണു്. സാഹിത്യമെന്ന ശബ്ദത്തിനു് സഹിതഭാവം, അതായതു ചേച്ച്, എന്നേ അർത്ഥമുള്ളു എങ്കിലും ശബ്ദാർത്ഥങ്ങൾക്കു തമ്മിൽ സഹൃദയന്മാർക്കു രുചിക്കത്തക്ക വിധത്തിലുള്ള ചേച്ച് മാത്രമേ അതുകൊണ്ടു വിവക്ഷിതമാകുന്നുള്ളു. ''സഹൃദയഹൃദയാഹ്ലാദിശബ്ദാർത്ഥമയത്വമേവകാവ്യലക്ഷണം'' എന്നാണു് ആലങ്കാരികമതം. ഏതു കലയ്ക്കുംഎല്ലാ മനുഷ്യരേയും ഒന്നുപോലെ രസിപ്പിക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നതല്ല; അതുതന്നെയാണു സാഹിത്യകലയുടേയും സ്ഥിതി. സാഹിത്യരസം ആസ്വദിച്ചാനന്ദിക്കുവാൻ സഹൃദയന്മാർക്കേകുകയുള്ളു; ഉത്തമസാഹിത്യരസം അനുഭവിച്ചു് ചരിതാർത്ഥനാകുവാനുള്ള ഭാഗ്യം അവരുടെയിടയിൽത്തന്നെ ഉത്തമാധികാരികർക്കുമാത്രം വിധിച്ചിട്ടുള്ളതുമാണു്.

ആരാണു് സഹൃദയന്മാർ? ''യേഷാം കാവ്യാനുശീല

നാഭ്യാസ വശാദ്വിശദീഭൂതേ മനോ മുകരേ വണ്ണ്യനീയതന്മയീ ഭവനയോഗ്യതാ തേ സ്വഹൃദയസംവാദഭാജസ്സുഹൃദയാഃ' 'എന്ന സാഹിത്യാചാര്യന്മാർ അവക്കു ലക്ഷണം നിർവചിക്കുന്നു. കാവ്യപരിശീലനത്തിന്റെ നിരന്തരമായ ആവർത്തനം നിമിത്തം യാവ ചിലരുടെ മനോദർപ്പണത്തിൽ വണ്ണ്യനീയമായ വസ്തുവിന്റെ തന്മയീഭാവത്തിനുള്ള യോഗ്യത സഞ്ജാതമാകുന്നുവോ അവരുടെ ഹൃദയവും കവിയുടെ ഹൃദയവും തമ്മിൽ യോജിക്കും; അവരത്രേ യഥാർത്ഥ സഹൃദയന്മാർ. യഥാർത്ഥമായ സാഹിത്യത്തിന്റെ ശ്രവണത്തിൽ അങ്ങനെയുള്ള ഹൃദയം ചമൽകരിക്കും; അതായതു വിസ്മൃതിയെ പ്രാപിക്കും. ആ വിസ്മൃതി അത്ഭുതാപരപര്യായമാണെന്നു സാഹിത്യദർപ്പണകാരനായ വിശ്വനാഥകവിരാജൻ പ്രസ്താവിക്കുന്നു. കാവ്യം രസാത്മകമായ വാക്യമാണെന്നു ചിലരും, രമണീയാർത്ഥപ്രതിപാദകമായ ശബ്ദമാണെന്നു മറ്റു ചിലരും പറയുന്നതിന്റെ സൂക്ഷ്മതത്വം വാസ്തവമാലോചിച്ചാൽ ഒന്നുതന്നെയാണു്. ചാരുത്വവിശിഷ്ടമായിരിക്കണം, അതായതു സഹൃദയന്മാരുടെ ഹൃദയങ്ങളെ ആവർജ്ജിക്കുന്നതിനു് പര്യാപ്തമായിരിക്കണം സാഹിത്യം, എന്നു മാത്രമേ ഈ ലക്ഷണനിർവ്വചനങ്ങൾക്കു പൊതുവേ താത്പര്യമുള്ളൂ. നല്ല നാടകം കാണുകയോ നല്ല കാവ്യം കേൾക്കുകയോ ചെയ്യുമ്പോൾ സഹൃദയന്മാർ അതിനെ സ്വഹൃദയത്തിൽ ഭാവനം ചെയ്യുകയും അപ്പോൾ അലൗകികമായ, അതായതു് ലോകോത്തരമായ, ഒരാനന്ദം ആസ്വദിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

> ''സത്വോദ്രേകാഖണ്ഡസ്വപ്രകാശാനന്ദചിന്മയഃ
> വേദ്യാന്തരസ്പർശശൂന്യോ ബ്രഹ്മാസ്വാദസഹോദരഃ
> ലോകോത്തരചമൽകാരപ്രാണഃ കൈശ്ചിൽ പ്രമാതൃഭിഃ
> സ്വാകാരവദഭിന്നത്വേനായമാസ്വാദ്യതേ രസഃ''

എന്നാണു് ഈ ആസ്വാദത്തിന്റെ സ്വരൂപത്തെ വിശ്വനാഥൻ വർണ്ണിക്കുന്നതു്. രജസ്തമസ്സുകളാൽ അസ്പൃഷ്ടമായ മനസ്സാകുന്നു സത്വം. മറൊരു വിഷയത്തെപ്പറ്റിയും ആസ്വാദാവസരത്തിൽ അതു ചിന്തിക്കുന്നില്ല; തന്നിമിത്തം അതു യോഗികളുടെ ബ്രഹ്മാസ്വാദനത്തിനു് തുല്യമാണെന്നും ആചാര്യന്മാർ വർണ്ണിക്കുന്നു. ''കൈശ്ചിൽപ്രമാതൃഭിഃ'' എന്നുള്ള നിർദ്ദേശത്തിൽനിന്നു് എല്ലാവർക്കും ഏതാദൃശമായ ആനന്ദം ലബ്ധമാകുന്നില്ലെന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. സഹൃദയനു തദവസരത്തിൽ ഉണ്ടാകുന്ന ഹൃദയസ്തോഭം. വികാസം, വിസ്തരം, ക്ഷോഭം, വിക്ഷേപം എന്നിങ്ങനെ നാലുപ്രകാരത്തിൽ വരാവുന്നതാണെന്നും അവയിൽ വികാസം പുഷ്പത്തിനെന്നപോലെയും, വിസ്തരം വൃക്ഷത്തിനെന്നപോലെയും, ക്ഷോഭം സമുദ്രത്തിനെന്നപോലെയും, വിക്ഷേപം കാറ്റിനെന്നപോലെയുമാണു് സംഭവിക്കുന്നതെന്നും വിദ്യാ

ധരൻ പറയുന്നു. ആസ്വാദനത്തിനും ശിക്ഷണം ആവശ്യകമാണെന്നു് 'ബൊസാൻകൊറു്' എന്ന ആംഗ്ലേയവിമർശകനും അഭിപ്രായപ്പെടുന്നുണ്ടു്,

ഇത്രമാത്രമുള്ള പ്രസ്താവനയിൽനിന്നു് കാവ്യം എന്ന പദം ഇംഗ്ലീഷിലെ പോയെട്രി (Poetry) എന്ന അർത്ഥത്തിലല്ല ഭാരതീയർ പ്രയോഗിക്കുന്നതെന്നു സ്പഷ്ടമാകുന്നുണ്ടല്ലോ. പ്രാചീനാചാര്യന്മാർ കാവ്യത്തെ രണ്ടായി തരംതിരിച്ചു് അഭിനയോചിതമായതിനെ ദൃശ്യമെന്നും, കേട്ടു രസിക്കേണ്ടതിനെ ശ്രവ്യമെന്നും വ്യവഹരിച്ചു്, ശ്രവ്യകാവ്യത്തെ ഗദ്യം, പദ്യം, മിശ്രം എന്നു മൂന്നു മാതിരിയായി വീണ്ടും വിഭജിച്ചിട്ടുള്ളതു് ഏറെറവും സമുചിതമായിരിക്കുന്നു. അപാദമായ, അതായതു്, പാദനിയമമില്ലാത്ത പദസംഘാതമാണു് ഗദ്യം; 'ചതുഷ്പദം' അതായതു് നാലുപാദങ്ങളോടുകൂടിയതാണു് പദ്യം; ചമ്പു എന്ന പേരിൽ പ്രായേണ അറിയപ്പെടുന്നതും ഗദ്യപദ്യാത്മകവുമാണു് മിശ്രം. ഛന്ദോനിബദ്ധമല്ലാത്തതു് പദ്യകാവ്യമാകുകയില്ല. സഹൃദയന്മാരെ ആനന്ദിപ്പിക്കുന്നതിനു് രസം, ഭാവം, ധ്വനി, ഗുണം, അലങ്കാരം, രീതി, വൃത്തി, ശയ്യ, പാകം എന്നിങ്ങനെ അനേകം ഉപകരണങ്ങളും സാഹിത്യകാരന്റെ കൈവശമുണ്ടു്. ഗാനാത്മകത കൊണ്ടുള്ള ആകർഷകത്വത്തിനു പുറമേ, ഇത്തരത്തിലുള്ള ഉപകരണങ്ങളെക്കൊണ്ടു് കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിനുള്ള സ്വാതന്ത്ര്യം ഗദ്യസാഹിത്യത്തെ അപേക്ഷിച്ചു പദ്യസാഹിത്യത്തിൽ ധാരാളമായി ഉള്ളതുകൊണ്ടു് പദ്യസാഹിത്യകാരനെ കവി എന്നു് ലോകം സവിശേഷം വ്യവഹരിക്കുന്നു. എന്നാൽ സംസ്കൃതത്തിൽ 'ഗദ്യം കവീനാം നികഷം വദന്തി' എന്നൊരു പഴയ ആഭാണകമുണ്ടെന്നു വാമനൻ കാവ്യലങ്കാരസൂത്രങ്ങളിൽ നമ്മെ അനുസ്മരിപ്പിക്കുന്നുണ്ടെന്നുള്ള വസ്തുതയും ഈ ഘട്ടത്തിൽ പ്രസ്താവനീയമാണു്.

ശക്തി അല്ലെങ്കിൽ പ്രതിഭ, നിപുണത അല്ലെങ്കിൽ വ്യുൽപത്തി, അഭ്യാസം അല്ലെങ്കിൽ അമന്ദമായ അഭിയോഗം ഇവയുടെ സമ്മേളനമാകുന്നു കവിതത്വത്തിനു് ഹേതുവായി പരിണമിക്കുന്നതു്. ഇവയിൽ പ്രതിഭ സർവ്വപ്രധാനമായതുകൊണ്ടു് അതുതന്നെയാണു് ബീജമെന്നും, വ്യുൽപത്തിയും അഭ്യാസവും പ്രതിഭയുടെ സംസ്കരണത്തിനു മാത്രമേ പ്രയോജകീഭവിക്കുന്നുള്ളൂ എന്നുമാണു് സിദ്ധാന്തപക്ഷം.

''സ്മൃതിർവ്യതീതവിഷയാ; മതിരാഗാമിഗോചരാ;
ബുദ്ധിസ്സാൽകാലികീ പ്രോക്താ; പ്രജ്ഞാ ത്രൈ-
കാലികീ മതാ;
പ്രജ്ഞാ നവനവോല്ലേഖശാലിനീ പ്രതിഭാ മതാ.''

കഴിഞ്ഞ വിഷയങ്ങളെപ്പറ്റിയുള്ള ജ്ഞാനം സ്മൃതിയും, വരുന്നവയെപ്പറ്റിയുള്ളതു മതിയും അപ്പോളപ്പോൾ നടക്കുന്നവയെപ്പറ്റിയുള്ളതു ബുദ്ധിയും, മൂന്നു കാലങ്ങളേയും പറ്റിയുള്ളതു പ്രജ്ഞയുമാകുന്നു. നവനവങ്ങളായ ഉല്ലേഖങ്ങളെ പ്രദർശിപ്പിക്കുവാൻ കഴിവുള്ള പ്രജ്ഞയെയാകുന്നു പ്രതിഭ എന്നു പറയുന്നതു്. അതിനു് വാസനയെന്നും പേരുണ്ടു്. പ്രതിഭയില്ലാതെ കവിത പ്രസരിക്കുന്നതല്ലെന്നും പ്രസരിച്ചാൽ തന്നെയും ഉപഹസനീയമായേ ഭവിക്കുകയുള്ളൂ എന്നുമാണു് മമ്മടഭട്ടന്റെ മതം. വാഗ്ദേവിക്കു ശാസ്ത്രമെന്നും കാവ്യമെന്നും രണ്ടു സഞ്ചാരമാർഗ്ഗങ്ങളുണ്ടെന്നും അവയിൽ ആദ്യത്തേതു പ്രജ്ഞയിൽനിന്നും രണ്ടാമത്തേതു് പ്രതിഭയിൽനിന്നും ഉത്ഭവിക്കുന്നു എന്നും അഭിജ്ഞന്മാർ പ്രസ്താവിക്കുന്നു.

''മനസി സദാ സുസമാധിനി
വിസ്തരണമനേകധാഭിധേയസ്യ
അക്ലിഷ്ടാനി പദാനി ച
വിഭാന്തി യസ്യാമസൗ ശക്തിഃ''

എന്നു രുദ്രടാചാര്യൻ പറയുന്നു. സമാധിസ്ഥമായ ഹൃദയത്തിൽ പ്രതിഭ പല മാതിരിയുള്ള അർത്ഥങ്ങളേയും അതിനു യോജിക്കുന്ന ലളിതകോമളകാന്തങ്ങളായ പദങ്ങളേയും തോന്നിക്കുന്നു. വാക്കു്, അർത്ഥം, കവിയുടെ സാമർത്ഥ്യം എന്നിങ്ങനെ മൂന്നു ഘടകങ്ങളാണു കവിതയ്ക്കുണ്ടു്; അവയിൽ വാഗർത്ഥങ്ങൾ സർവ്വസാധാരണങ്ങളാണു്; പ്രതിഭയുടെ വ്യത്യാസംകൊണ്ടു കവിതയ്ക്കു് ഉൽക്കർഷാപകർഷങ്ങൾ സംഭവിക്കുന്നു. ഈ ആശയത്തെത്തന്നെയാണു് നീലകണ്ഠദീക്ഷിതർ ശിവലീലാർണ്ണവത്തിൽ.

''കീർണ്ണാനി ഘണ്ടാപഥ ഏവ ദേവ്യാ
ശബ്ദാർത്ഥരത്നാനി ഗിരാം സവിത്ര്യാ;
അത്യാദരാദാമൃശതാം കവീനാം
ദുഗ്ധോചരം കസ്യചിദേവയാന്തി''

എന്ന ശ്ലോകത്തിൽ ഭംഗ്യന്തരേണ പ്രകാശിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നതു്. ശബ്ദങ്ങളേയും അർത്ഥങ്ങളേയും സരസ്വതീദേവി മുക്തഹസ്തമായി പൊതുനിരത്തിൽതന്നെ വാരി വിതറീട്ടുണ്ടു്; പക്ഷേ അത്യന്തം ബഹുമാനത്തോടുകൂടി അവയെ സ്പർശിക്കുന്ന കവികളിൽ അപൂർവ്വം ചിലർക്കു മാത്രമേ അവയെ നിരീക്ഷിക്കാൻ സാധിക്കുന്നുള്ളൂ. കേവലമായ രചന കവിതയാകുന്നില്ല; രസോത്പത്തിക്കനുകൂലമായ രചനയാണു് കവിത; അത്തരത്തിലുള്ള രചന പ്രതിഭയില്ലാത്തവർക്കു സാധ്യവുമല്ല. പ്രതിഭ തന്നെ കാരയിത്രി എന്നും ഭാവയിത്രി എന്നും രണ്ടു മാതിരിയുണ്ടു്. രമണീയങ്ങളായ അർത്ഥങ്ങളെ ഉൽപ്പാദിപ്പിക്കുന്നതു്

ഭാവയിത്രിയും തദനുഗ്രണങ്ങളായ ശബ്ദങ്ങളെ കാണിച്ചു തരുന്നതു് കാരയിത്രിയുമാകുന്നു. സഹജമല്ലെങ്കിൽ സ്വഭാവോത്ഥമായ പ്രതിഭയാണു് സർവ്വോൽകൃഷ്ടമായിട്ടുള്ളതു്; ദേവതാപ്രസാദംകൊണ്ടും അതു സിദ്ധിക്കാവുന്നതായി വിദിതവേദ്യന്മാരായ മഹാന്മാർ പ്രവചനം ചെയ്യുന്നു.

ലോകം, ശാസ്ത്രം, കാവ്യം മുതലായവയെപ്പറ്റിയുള്ള നിഷ്കൃഷ്ടമായ ജ്ഞാനത്തിൽനിന്നു സിദ്ധിക്കേണ്ടതാകുന്ന വ്യൽപത്തി. ബഹുജ്ഞതയാകുന്ന വ്യൽപത്തിയെന്നു ചില ആചാര്യന്മാർ പറയുന്നു. ഉചിതാനുചിതവിവേകമാണു് വ്യൽപത്തിയെന്നും, മഹത്തായ സൗന്ദര്യം എങ്ങനെ രൂപസമ്പത്തിനേയും ലാവണ്യത്തേയും അപേക്ഷിക്കുന്നുവോ, അതുപോലെ പ്രതിഭയും വ്യൽപത്തിയും കവിക്കു് ഒന്നുപോലെ ആവശ്യകമാണെന്നുമാണു് രാജശേഖരന്റെ പക്ഷം. കവിത്വം ശക്തികൊണ്ടു ജനിക്കുകയും അഭ്യാസംകൊണ്ടു വർദ്ധിക്കുകയും ചെയ്യുമെങ്കിലും അതിനു സൗന്ദര്യാധായകത്വം സമ്പാദിക്കുന്നതു് വ്യൽപത്തിതന്നെയാണു്. കവി പ്രതിഭാശാലിയും വ്യൽപന്നനുമായിരിക്കണമെങ്കിലും വ്യൽപത്തിക്കു പ്രതിഭയെ കീഴ്പ്പെടുത്തുന്നതു് ആപൽക്കരമാകുന്നു. അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നവരെയാകുന്നു ശാസ്ത്രകവികൾ എന്നു പറയുന്നതു്. ബഹുമുഖമായിരിക്കണം കവിയുടെ ജ്ഞാനം എന്നു സൂചിപ്പിച്ചുവല്ലോ. ലോകവൃത്താന്തങ്ങളെപ്പറ്റി നിഷ്കൃഷ്ടമായുള്ള വിബോധം, പ്രകൃതിയുടെ സൂക്ഷ്മമായ നിരീക്ഷണം, ഛന്ദസ്സു്, വ്യാകരണം, അലങ്കാരം വേദാന്തം മുതലായ ശാസ്ത്രങ്ങളിൽ അഗാധമായ അവഗാഹം, ശംബൂകോശത്തിന്റെ സാംഗോപാംഗമായ ജ്ഞാനം തുടങ്ങി, പലതരത്തിലുള്ള വൈദുഷ്യം വ്യൽപത്തിയിൽ അന്തർഭവിക്കുന്നു. അവ്യൽപത്തികൊണ്ടുള്ള ന്യൂനത ശക്തികൊണ്ടും അശക്തികൊണ്ടുള്ള ന്യൂനത വ്യൽപത്തികൊണ്ടും അങ്ങിങ്ങു് ആച്ഛാദനം ചെയ്യാവുന്നതാണെങ്കിലും ശക്തിയും വ്യൽപത്തിയും യോജിക്കുമ്പോളല്ലാതെ ചമൽകാരജനകമായ കവിത ജനിക്കുന്നില്ല.

''ന സ ശബ്ദോ ന തദാഖ്യം ന സാ വിദ്യാ ന സാ കലാ
ജായതേ യന്ന കാവ്യാംഗമഹോ ഭാരോ മഹാൻ കവേഃ''

ഏതുശബ്ദവും, ഏതർത്ഥവും, ഏതുവിദ്യയും, ഏതുകലയും, കാവ്യാംഗമായിത്തന്നെ പരിണമിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു കവിയുടെ ഭാരം ഏറ്റവും വലുതാണു്. വ്യൽപത്തിയുടെ സമ്പാദനത്തിനും പരിരക്ഷണത്തിനും കവികൾ നിരന്തരമായി പരിശ്രമിക്കേണ്ടതുണ്ടു്. കാവ്യം നിർമ്മിക്കുന്നതിനും വിമർശിക്കുന്നതിനും

കഴിവുള്ളവരുടെ ഉപദേശങ്ങൾ വാങ്ങി രണ്ടുമാസ്സത്തിലും വീണ്ടും വീണ്ടും പ്രവർത്തിക്കുന്നതാണു് അഭ്യാസം. കാവ്യം നിർമ്മിക്കുന്നവരുടെ ശിഷ്യത്വംകൊണ്ടു് കവിയാകാമെങ്കിലും സഹൃദയനാകുവാൻ നിവൃത്തിയുള്ളതല്ല. കവി സഹൃദയനല്ലെങ്കിൽ രസാനുഗുണമായ രചനയേതെന്നു് എല്ലായ്പോഴും നിർണ്ണയിക്കുവാൻ കഴിവില്ലാതെ തീർന്നേക്കാം. തന്നിമിത്തം കാവ്യനിരൂപകനിൽനിന്നുള്ള ശിക്ഷയും കവിക്കു് ആവശ്യകമാകുന്നു. ഇന്നത്തെ യുവകവികളിൽ പലരും വാസനാസമ്പന്നന്മാരാണെങ്കിലും അവരിൽ അനേകംപേർ വ്യുൽപത്തിയേയും അഭ്യാസത്തേയും വേണ്ടത്ര കാര്യമായി ഗണിക്കുന്നുണ്ടോ എന്നു സംശയിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു; അതുകൊണ്ടാണു് ഈ വിഷയത്തെപ്പറ്റി ഇവിടെ സ്വല്പം പ്രപഞ്ചനം ചെയ്യുവാൻ ഇടവന്നതു്.

ആംഗലേയസാഹിത്യത്തിൽ പ്രാവീണ്യം സിദ്ധിച്ചാൽ അതുകൊണ്ടു് ഒരു ഭാഷാകവി വ്യുൽപന്നനാകുകയില്ലേ എന്നു ചിലർ ചോദിക്കാറുണ്ടു്. തദ്വാരാ ലഭിക്കുന്ന വ്യുൽപത്തി ആധുനിക ഭാഷാകവികൾക്കു് അഭിലഷണീയമാണെന്നു മാത്രമല്ല, അനുപേക്ഷണീയമാണെന്നുകൂടി പറയുവാൻ ഞാൻ സന്നദ്ധനാണു്. എന്നാൽ ആ സിദ്ധികൊണ്ടുമാത്രം ഒരു കവിക്കു് ചരിതാർത്ഥനാകാമെന്നു് ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നില്ല. സംസ്കൃതഭാഷയിൽ സാമാന്യമായുള്ള ജ്ഞാനം സമ്പാദിക്കാതെ കൈരളീഭക്തനായ കവിയശഃകാംക്ഷിക്കു നീക്കുപോക്കില്ല. രസം, ധ്വനി, ഗുണദോഷങ്ങൾ, ശബ്ദാർത്ഥാലങ്കാരങ്ങൾ, കവിസങ്കേതങ്ങൾ മുതലായ പല വിഷയങ്ങളിലും നാം ആ ഭാഷയിലെ സാഹിത്യാചാര്യന്മാരുടെ മതങ്ങൾക്കു പ്രായേണ വിധേയന്മാരാണു്. സംസ്കൃതജ്ഞാനം കൂടാതെ സംസ്കൃതവൃത്തങ്ങളിൽ അനവദ്യമായി കവനംചെയ്യുന്നതിനോ, കാവ്യങ്ങളിൽ സൂചിതങ്ങളായ പുരാവൃത്തങ്ങൾ വേണ്ടപോലെ ഗ്രഹിക്കുന്നതിനോ, ചമ്പു, കഥകളി ഇത്യാദി പ്രസ്ഥാനത്തുകളിൽ വിരചിതങ്ങളായ പൂർവ്വസൂരികളുടെ വാങ്മയങ്ങൾ വായിച്ചാനന്ദിക്കുന്നതിനോ നമുക്കു സാധിക്കുന്നതല്ല. അതുകൊണ്ടു സംസ്കൃതത്തെ മുക്തകണ്ഠം അപലപിക്കുന്നതിനു പകരം, അതിനെ യഥാശക്തി സ്വാധീനമാക്കുകയാണു് ഇക്കാലത്തെ യുവാക്കന്മാർ ചെയ്യേണ്ടതു്. ഒരുകാലത്തു് വിദ്യാലയങ്ങളിൽ നമ്മുടെ ബാലന്മാരെ അമരകോശവും സിദ്ധരൂപവും നിർബ്ബന്ധമായി പഠിപ്പിച്ചുവന്നിരുന്നു; അതു് അവർക്കു് അനന്തരകാലങ്ങളിൽ അത്യന്തം പ്രയോജനകരമായിത്തിരുകയും ചെയ്തിരുന്നു. ഇക്കാലത്തും അങ്ങനെ ഒരു വ്യവസ്ഥയുണ്ടാകുന്നതു് നല്ലതാണെന്നാണു് എന്റെ വിനീതമായ അഭിപ്രായം.

കാവ്യത്തിന്റെ പ്രധാനമായ പ്രയോജനം ആനന്ദം തന്നെ

യാണു്. ആനന്ദദായകമല്ലാത്ത വാങ്മയം കാവ്യമല്ലെന്നുള്ള തിനു് സംശയമില്ല, അരിവയ്പുകാരനേയും സേനാനിയേയും ഗ്രന്ഥകാരനേയും നാം പ്രശംസിക്കേണ്ടതു്, അവരുടെ ക്രിയയുടെ ഫലത്തെ ആസ്വദമാക്കിയാണെന്നു് 'അഗസ്റ്റിൻബിറെൽ' എന്ന സുപ്രസിദ്ധനായ ആംഗലേയവിമർശകൻ പറയുന്നു. രുചികരമായ ആഹാരം പാകംചെയ്യുന്നവനാണു് സൂദൻ; വിശിഷ്ടമായ വിജയംനേടുന്നവനാണു് സേനാനി; ആനന്ദമയമായ കാവ്യം നിർമ്മിക്കുന്നവനാണു് കവി. നമുക്കു അടുക്കളയിലോ, പടനിലത്തിലോ, കവനശാലയിലോ എത്തിനോക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ല. ഉപകരണസാമഗ്രി ഏതുതരത്തിലുള്ളതെങ്കിലുമായിക്കൊള്ളട്ടെ, ഫലം നാം ആശിക്കുന്ന തരത്തിലുള്ളതാണെങ്കിൽ അവരുടെ പരിശ്രമം അഭിനന്ദനീയമായിത്തീരുന്നു. എന്നാൽ ആനന്ദം മാത്രമല്ല കാവ്യത്തിന്റെ പ്രയോജനം. നാം ജനിച്ചതും അധിവസിക്കുന്നതും ആയ ഈ ലോകത്തിന്റെ ഉൽക്കർഷത്തിനായി ഉദ്യമിക്കേണ്ടതു് നമ്മുടെ കർത്തവ്യങ്ങളിൽ പ്രഥമഗണനീയമാകുന്നു; ആ വിഷയത്തിൽ തനിക്കു പ്രത്യേകവും അനന്യസാധ്യവുമായ ബാധ്യതയുണ്ടെന്നുള്ളതു് കലാകാരനു് ഒരിക്കലും വിസ്മരിക്കുവാൻ പാടുള്ളതല്ല. യഥാർത്ഥകവിത ജീവിതത്തിൽ ഉത്ഭവിക്കുകയും ജീവിതത്തോടു സംബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുകയും ജീവിതത്തിനായി നിലകൊള്ളുകയും ചെയ്യുന്നു. കവിത ജീവിതത്തിന്റെ വിമർശനമാണെന്നു മാത്യു ആർനോൾഡ് എന്ന ആംഗലേയസാഹിത്യാചാര്യൻ ഉപന്യസിച്ചിട്ടുള്ളതിന്റെ താത്പര്യം നാം എങ്ങനെ ജീവിതം നയിക്കണം എന്നുള്ള പ്രശ്നത്തിനു് കവി പര്യാപ്തവും യുക്തിസഹവുമായ സമാധാനം നിർദ്ദേശിക്കേണമെന്നുള്ളതാകുന്നു. 'കല കലയ്ക്കുവേണ്ടിമാത്രം' എന്നുള്ളവാദം വിമർശ്യമല്ല. ഒരു കാവ്യം നമ്മെ ആനന്ദിപ്പിക്കുന്നതായി നമുക്കു തോന്നുമ്പോൾ അങ്ങനെ നാം ആനന്ദിക്കുന്നതു് സമീചീനമാണോ എന്നൊരു ചോദ്യം നാം നമ്മോടു തന്നെ ചോദിക്കേണ്ടതായുണ്ടു്.

മനുഷ്യന്റെ ഹൃദയത്തിൽ പൈശാചികവും നാരകീയവുമായൊന്നും, ദൈവികവും സ്വർഗ്ഗീയവുമായി മറെറാന്നും, ഇങ്ങനെ രണ്ടംശങ്ങളും ഉണ്ടു്. ഇവയിൽ ഏതംശമാണു് പ്രകൃതത്തിൽ ആനന്ദിക്കുന്നതെന്നുള്ള വസ്തുത നാം ശരിക്കു ഗ്രഹിക്കണം. സാർവലൗകികങ്ങളായ ചില സദാചാര തത്ത്വങ്ങളുണ്ടു്. അവ അചലസ്ഥായികളും അനതിക്രമണീയങ്ങളുമാണു്. അവയ്ക്കു് സമഷ്ടിയായി ധർമ്മമെന്നു് പേർ നൽകാം. ലോകത്തിന്റെ ഉന്നമനത്തിനു് യാതൊന്നു പ്രയോജകീഭവിക്കുന്നുവോ അതു ധർമ്മം; അല്ലാത്തതു് അധർമ്മം. അധർമ്മത്തെ കവിക്കു് ചിത്രീകരിക്കാം; പക്ഷേ തദ്വാരാ ജനങ്ങൾക്കു് അതിൽ ഉദ്വേഗമാണു്

ജനിപ്പിക്കേണ്ടതു്; പ്രത്യുത അതിനെ ഒരിക്കലും ആകർഷകമാക്കി പ്രദർശിപ്പിക്കരുതു്. വിഹിതാചരണത്തിനല്പാതെ പ്രതിഷിദ്ധസേവയ്ക്കു് യാതൊന്നു പ്രേരകമാകുന്നുവോ അതു സൽകാവ്യമാണെന്നു് സത്തുക്കൾ സമ്മതിക്കുകയില്ല. ശാശ്വതങ്ങളായ സദാചാരതത്ത്വങ്ങൾക്കു് പ്രതികൂലമായ ആശയപരമ്പരയെ പ്രശംസിക്കുന്ന കവിത ജീവിതത്തിന്റെ അഭ്യുത്ഥാനത്തെയല്ല, നേരെമറിച്ചു് വ്യുത്ഥാനത്തെ ആകുന്നു സഹായിക്കുന്നതു്. കവി ആത്മജ്ഞനായിരിക്കണമെന്നു് കോൺറിഡ്ജും, മഹാകവികളെ നാം തിരിച്ചറിയുന്നതു് അവർ നമ്മിൽ ഉൽപ്പാദിപ്പിക്കുന്ന മനഃസ്ഥിതിയെ ആശ്രയിച്ചാണെന്നു് എമേഴ്സണും പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതിന്റെ സാരവും ഇതുതന്നെയാണു്. ഇതിൽനിന്നു കാവ്യം എന്നാൽ സന്മാർഗ്ഗോപദേശമാണെന്നു് തെറ്റിദ്ധരിക്കരുതു്. നഗ്നവും ശ്ലഷ്കവുമായ സദാചാരവാക്യത്തിൽ കവിതയില്ല. ''സത്യംതാൻ നമ്മളോതേണമസത്യമുര ചെയ്യൊലാ'' എന്നും മറ്റുമുള്ള പദ്യങ്ങൾക്കു ഒരു വൈദ്യന്റെ മരുന്നുഡപ്പിനേക്കാളും കൂടുതൽ ആസ്വാദ്യതയുണ്ടാകുവാൻ മാർഗ്ഗമില്ല. കാന്താസമ്മിതതയോപദേശയുജേ' എന്നു മമ്മടഭട്ടൻ പ്രതിപാദിച്ചിരിക്കുന്ന തരത്തിലുള്ള ഉപദേശമാണു് ഉത്തമമായ കാവ്യത്തിൽ അന്തർലീനമായിരിക്കേണ്ടതു്. അതു് യുവതിയുടെ വസ്ത്രാഭരണങ്ങൾക്കടിയിൽ ലാവണ്യം പോലെ വ്യംഗ്യമനോഹരമായി പ്രകാശിക്കണം. ആപാതരമണീയവും ആലോചനാമൃതവുമായ കാവ്യത്തിൽ അനുവാചകനു ചർവ്വണാവസ്ഥയിൽ നിഗൂഢമായ സദുപദേശത്തിന്റെ അനുഭൂതി ഉണ്ടാകാതെയിരിക്കുകയില്ല. അതുകൊണ്ടു് അവൻ സമുദ്ധൃതനാകാതെ തരവുമില്ല. ഗ്രുഡജീഹവികാന്യായേന കവി ലോകത്തെ അങ്ങനെയുള്ള തന്റെ വിശിഷ്ട വ്യാവസായത്താൽ ഉത്തരോത്തരം ഉയർത്തുകയാണു്. ചെയ്യുന്നതു്. ഇത്രയും പ്രസ്താവിച്ചതിൽ നിന്നു കൊള്ളക്കാരേയും, കൂലടകളേയും, കൂടിയന്മാരേയും, നാസ്തികന്മാരേയും പുകഴ്ത്തുന്ന സാഹിത്യം വഴിപിഴച്ചതാണെന്നു വ്യക്തമാകുന്നതാണല്ലോ. ലോകാഭിവൃദ്ധിക്കു അണുമാത്രമെങ്കിലും ഉതകാത്തതും ലോകാധഃപതനത്തിനു് അല്പസ്വല്പമെങ്കിലും സഹായിക്കുന്നതുമായ സാഹിത്യം മെയ്മെഴുപ്പുള്ള സർപ്പത്തെപ്പോലെ പരിവർജ്ജനീയമാകുന്നു.

സാർവലൗകികവും സാർവകാലികവുമായ സദാചാരതത്ത്വങ്ങൾക്കു പുറമേ ദേശംതോറും കാലംതോറും ഭേദിക്കുന്നതും ഭേദിക്കേണ്ടതുമായ പല ആചാരങ്ങളുമുണ്ടു്. അവ മാനവസമുദായത്തിന്റെ നിലനില്പിനും പുരോഗതിക്കും ആവശ്യകമല്ലെന്നു മാത്രമല്ല പലപ്പോഴും ഹാനികരവുമാകുന്നു. അത്തരത്തിലുള്ള ആചാരാഭാസങ്ങളെ നിഷ്കാസനം ചെയ്യുന്നതിനു് പ്രയോജകീ

ഭവിക്കുന്ന സാഹിത്യവും ആശാസ്യകോടിയിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. ഓരോ കാലഘട്ടത്തിനും ഓരോആന്തരപ്രകൃതിയുണ്ട്. അതിന്റെ ചില അംശങ്ങൾ കാലാന്തരത്തിൽ ദുഷിക്കുന്നു. ദുഷ്ടങ്ങളായ അംശങ്ങളെ അപ്പോഴപ്പോൾ നശിപ്പിച്ചു ബാക്കിയുള്ളവയെ പരിത്രാണം ചെയ്യേണ്ടതു് അതാതു കാലത്തെ ജനപരമ്പരയുടെ ധർമ്മമാകുന്നു. ആ ധർമ്മത്തിൽ ഒരു വലിയ പങ്കു നിർവ്വഹിക്കുന്നതിനു കവികൾ മാത്രമേ പ്രാപ്തന്മാരാകുന്നുള്ളൂ. വ്യാവഹാരികസത്യത്തിനു ലോകാവർജ്ജകതയില്ല. വൈകാരികസത്യത്തിനേ ആ പ്രഭാവവിശേഷമുള്ളൂ. തന്റെ വികാരവിധേയമായ ഹൃദയത്തിൽ പ്രതിഫലിക്കുന്ന ഏതു വിഭാവനാംശത്തേയും സുന്ദരമായ ആശയമാക്കി അതിനു ബാഹ്യപ്രകാശനം നൽകുവാൻ കവിക്കല്ലാതെ സാധിക്കുന്നതല്ല. മന്ത്രമാകാത്ത അക്ഷരവും ഔഷധമാകാത്ത ദ്രവ്യവും യോഗ്യനാകാത്ത പുരുഷനും ഇല്ലെന്നും, പ്രയോക്താവിന്റെ അഭാവം നിമിത്തമാണു് അശക്യമല്ലാത്ത ആ വികാസമെല്ലാം അസംഭാവ്യമായി നമുക്കു തോന്നുന്നതെന്നും ഒരു ആപ്തവാക്യമുണ്ടു്; അതു് എത്രയും പരമാർത്ഥവുമാണു്. ബ്രഹ്മസൃഷ്ടിയിൽപ്പെട്ട ഏതു വസ്തുവിനും സൗന്ദര്യമുണ്ടു്; ആന്തരതത്ത്വമുണ്ടു്; സന്ദേശവാഹകതയുണ്ടു്. അവയെ കണ്ടറിഞ്ഞു് കവി നമ്മുടെ ജീവിതവുമായി ഘടിപ്പിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു തന്നെയാണു് കവികളെ ലോകത്തിലെ രാജനിയന്തമാരല്ലെങ്കിലും പ്രാമാണികന്മാരായ നിയമനിർമ്മാതാക്കൾ എന്നു പറയുന്നതു്. അന്നന്നത്തെ പിതൃപൈതാമഹമായ ജീവിതചര്യകൊണ്ടു് വൃക്ഷജീവികയാ ജീവിക്കുന്ന സാമാന്യന്മാക്കു തൃപ്തിപ്പെടുവാൻ തരമുള്ളൂ; ഓരോ പുരുഷാന്തരത്തിന്റേയും വ്യക്തിസ്വാതന്ത്ര്യത്തെ നിലനിറുത്തുവാൻ കവികൾ അതിനെ അപഗ്രഥിച്ചു നിപുണമായി ത്യാജ്യഗ്രാഹ്യവിവേചനം ചെയ്തു ത്യാജ്യത്തെ തിരസ്കരിക്കുവാനും ഗ്രാഹ്യത്തെ അംഗീകരിക്കുവാനും ജനങ്ങളെ പ്രേരിപ്പിക്കണം. അതിനു് അവർ കൈക്കൊള്ളുന്ന മാർഗ്ഗം ഏതും ആയിക്കൊള്ളട്ടെ; സാദൃശ്യാത്മകം എന്നു പറയുന്ന 'റിയലിസ്റ്റിക്' മാർഗ്ഗമേ അതിനു പറ്റുകയുള്ളൂ എന്നും 'നാന്യഃപന്ഥാ വിദ്യതേ അയനായ' എന്നും ശഠിക്കുന്നതു മക്കടമുഷ്ടിയാണു്. അന്തർഭാവാത്മകം എന്നു പറയുന്ന 'റൊമാൻറിക്' മാർഗ്ഗത്തിൽകൂടിയും ആ പ്രാപ്യസ്ഥാനത്തിൽ എത്താൻ പാടില്ലായ്കയില്ല. അങ്ങനെ അവർ നശ്വരത്തെ നശിപ്പിക്കുകയും അനശ്വരത്തെ അവശേഷിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യാൻ ത്വരിക്കട്ടെ. അതും കവിധർമ്മമാണെന്നുള്ളതിൽ ആർക്കും വിപ്രതിപത്തിക്കു് അവകാശമില്ല.

പാശ്ചാത്യ രാജ്യങ്ങളിൽ ഭൗതിക വിജ്ഞാനീയത്തിന്റെ ആധിപത്യാവാപ്തിയോടുകൂടി കവിതയ്ക്കു് ഒരു പ്രഭാമാന്ദ്യം

ബാധിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നുള്ളതു പരമാർത്ഥമാകുന്നു. മനോവിഷയകമായിമാത്രമുള്ള സംസ്കാരജനകങ്ങൾക്കു ഹേതുവാദത്തിൽആസക്തിവർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു. ആ ആസക്തി മനസ്സിനെ സംശയാധീനമാക്കുന്നു. കവിക്കു താൻ ഒരു പ്രേഷകനാണെന്നുള്ള ബോധം ഉണ്ടായിരിക്കണം. തന്റെ ആദർശത്തിൽ വിശ്വാസമില്ലാഞ്ഞാൽ അതിന്റെ പ്രേഷകനാകുവാൻ അവൻ അധികാരിയാവുകയില്ല. 'സംശയാത്മാ വിനശ്യതി' എന്നു ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാൻ ഗീതയിൽ അരുളിച്ചെയ്തിട്ടുള്ളതു വെറുതെയല്ല. ഐഹികലോകത്തിലെ ആദർശങ്ങൾ വസ്തുസ്ഥിതിയോടു യോജിക്കാതെ വരുമ്പോൾ കവി വിഷാദാത്മകതയ്ക്കു് അടിപ്പെടുന്നു; സാങ്കല്പികലോകം സൃഷ്ടിക്കുന്നതിനു് അതിൽ വിശ്വാസമില്ലാത്തവൻ അപ്രഗല്ഭനുമാണു്. അതുകൊണ്ടാണു് മഹനീയങ്ങളായ കാവ്യങ്ങൾ ഈ ഇരുപതാംനൂറ്റാണ്ടിൽ വളരെ വിരളമായി മാത്രം പാശ്ചാത്യ രാജ്യങ്ങളിൽ ജനിക്കുന്നതെന്നു് അഭിയുക്തന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നതു്.

വിമർശകനും കവിയുടെ സിദ്ധികളും മിക്കവാറും ആവശ്യമുണ്ടു്. കാവ്യത്തെ വിമർശിക്കുന്നു എന്ന വ്യാജത്തിൽ കവിയെ വിമർശിക്കുന്ന നിരൂപകന്മാരുമുണ്ടു്. ഹൃദയവൈമല്യമില്ലാത്തവർ സഹൃദയന്മാരല്ലെന്നു മുൻപു തന്നെ സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടു്; സഹൃദയന്മാരല്ലാത്തവർ വിമർശനാധികാരികളുമല്ല. 'രംഗാന്തർവ്വേശ്മകുഡ്യാശ്മസന്നിഭ'ന്മാരായ വാസനാരഹിതന്മാരെ രസിപ്പിക്കുവാൻ യാതൊരു നടനും കഴിവില്ലാത്തപോലെ, വിമർശനകലാനഭിജ്ഞന്മാരായ സാഹിത്യബാഹ്യന്മാരെ ആനന്ദിപ്പിക്കുവാൻ കവിക്കും കഴിയുന്നതല്ല. മത്സരഗ്രസ്തന്മാരുടെ കഥ പറയേണ്ടതുമില്ലല്ലോ. വികാരതരളിതമായ ഹൃദയത്തിനു, വികാരതാരള്യവിധേയമാകാവുന്ന ഹൃദയത്തോടല്ലാതെ സംസാരിക്കുവാൻ നിവൃത്തിയില്ലെന്നുള്ളതു് നിർവ്വിവാദമാണു്. അചേതനങ്ങളിൽ ചേതനധർമ്മാരോപം അനാശാസ്യമാണെന്നു് ഒരു വാദം ചില പാശ്ചാത്യ വിമർശകന്മാർ ഉന്നയിക്കാറുണ്ടു്. ഇതു തീരെ അസംബന്ധമാകുന്നു. കവികൾക്കു് പ്രത്യേകമായി ഒരു ഭാഷയുണ്ടെന്നും ആ ഭാഷയുടെ സഹായം കൊണ്ടാണു് അവർ അന്യവാചകന്മാരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ സ്നേഹത്തെ ജനിപ്പിക്കുന്നതെന്നുമുള്ള വസ്തുത അക്ഷുദ്രൻ നിശ്ശേഷം വിസ്മരിക്കുന്നു. ഗോസദൃശമാണു് ഗവയമെന്നു് പറയുന്നതിൽ ഉപമയോ, ബാഹീകൻ ഗോവാണു് എന്നു പറയുന്നതിൽ രൂപകമോ, ഇതു കുറിയോ പുരുഷനോ എന്നു പറയുന്നതിൽ സന്ദേഹമോ, ഇതു രജതമാണു് എന്നു പറയുന്നതിൽ ഭ്രാന്തിമാനോ, ഇതു സർപ്പമല്ല എന്നു പറയുന്നതിൽ അപഹ്നുതിയോ, തടിയനായ ദേവദത്തൻ പകൽ സമയം ഭക്ഷിക്കുന്നില്ല എന്നു പറയുന്നതിൽ പര്യായോക്തമോ,

പർവതം വഹ്നിമാനാണു് എന്നു പറയുന്നതിൽ അനുമാനമോ, അവൻ ദേവദത്തനാണു് എന്നു പറയുന്നതിൽ സ്മൃതിമാനോ, 'തസ്ഥസ്ഥസമിപാം താം തം താമഃ' എന്ന പാണിനീസൂത്രത്തിൽ യഥാസംഖ്യമോ, 'പിതാവു് പുത്രനോടുകൂടി' വന്നു എന്നു പറയുന്നതിൽ സഹോക്തിയോ, 'അവനോടുകൂടാതെ പോയി' എന്നു പറയുന്നതിൽ വിനോക്തിയോ, 'ശ്വേതോധാവതി' എന്നു പറയുന്നതിൽ ശ്ലേഷമോ ഇല്ലെന്നു് ആലങ്കാരിക മൂർധന്യനായ അപ്പയ്യദീക്ഷിതർ ചിത്രമീമാംസയിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതു് ഇവിടെ നാം ഓർമ്മിക്കേണ്ടതാണു്. ആലങ്കാരികമായ ഭാഷയ്ക്കു് സ്വാഭാവികത്വമുള്ള എന്നു മനസ്സിലാക്കുന്നവർ അചേതനങ്ങളിൽ ചേതനധർമ്മാരോപം കവിക്കു് അപരിത്യാജ്യമാണെന്നു് സമ്മതിക്കാതെയിരിക്കുകയില്ല. പിന്നെ ചിലർ ഒരു കാലത്തിലേയോ ഒരു ദേശത്തിലേയോ വിമർശന നിയമങ്ങളം വച്ചുകൊണ്ടു് ഇതര കാലത്തിലോ ഇതര ദേശത്തിലോ ജീവിച്ചിരുന്ന കവികളുടെ കൃതിയെപ്പറ്റി ഗുണദോഷവിവേചനം ചെയ്യുവാൻ ഉദ്യമിക്കുന്നു. ഇതു് അത്യന്തം അപലപനീയമായ ഒരു വിമർശന പദ്ധതിയാകുന്നു. കാലദേശാവലോകനത്തിനു് വിധേയമാകാത്ത കാവ്യനിരൂപണം കാര്യകാരിയല്ല. അലകു് സാണ്ടറുടെ കാലത്തെ നിയമങ്ങളം ആധുനിക കാലത്തേതല്ല എങ്കിൽ അതിനു് അക്കാലമോ ഇക്കാലമോ അപരാധിയല്ല; ഗ്രേറ്റ ബ്രിട്ടനിലെ നിയമസംഹിത നോക്കി ഏതു ന്യായാധിപനെങ്കിലും ചൈനാക്കാരനെ ശിക്ഷിക്കുമോ? കാവ്യനിർമ്മിതിയിൽ കവിയുടെ ഉദ്ദേശമെന്തെന്നു് വിമർശകൻ പ്രധാനമായി പര്യാലോചിക്കേണ്ടതുണ്ടു്. പ്രാപ്യസ്ഥാനമേതെന്നറിയാതെ പ്രയാണത്തെ പഴിക്കുന്നതു് അബദ്ധമാണു്. പാലക്കാട്ടുനിന്നു കോഴിക്കോട്ടേയ്ക്കു പോകേണ്ടവർ പടിഞ്ഞാട്ടും കോയമ്പത്തൂരിലേക്കു പോകേണ്ടവർ കിഴക്കോട്ടും തിരിഞ്ഞു പോകും; ഇരു കൂട്ടരും അവരവരുടെ ലക്ഷ്യത്തെ അഭിമുഖീകരിച്ചുതന്നെയാണു് പ്രയാണം ചെയ്യുന്നതു്. അവരിൽ ഒരു കൂട്ടർ മറ്റൊരു കൂട്ടരെ അപഹസിക്കുന്നതിൽ അർത്ഥമില്ല.

അവസാനമായി എനിക്കൊരു വാക്കു പറയുവാനുള്ളതു്, സാഹിത്യമണ്ഡലത്തിൽ നാം ഇന്നു കാണുന്ന ഏറ്റവും അനാശാസ്യമായ മാത്സര്യത്തേയും വിദ്വേഷത്തേയും പറ്റിയാണു്. സരസ്വതീദേവിയെ നമ്മുടെ ബുദ്ധിക്കും സിദ്ധിക്കും അനുസരണമായി സമാരാധിക്കുന്ന നാമെല്ലാവരും സാരസ്വതഗോത്രത്തിൽപ്പെട്ട സഹോദരന്മാരാകുന്നു. കൈരളീഭഗവതിയുടെ കമനീയമായ ക്ഷേത്രത്തിൽ ആർക്കും ഏതു സമയത്തും കയറാം; യഥേച്ഛം ആ ദേവിയെ ഭജിക്കാം. ജാതിയോ, മതമോ, വർഗ്ഗമോ, വംശമോ, അതിനെ പ്രതിബന്ധിക്കുന്നില്ല. പഴഞ്ചനെന്നും,

പൂതിഞ്ചെനെന്നും, പിൻതിരിപ്പനെന്നും, മുൻതിരിപ്പനെന്നും, മറ്റുമുള്ള കളങ്കനാമങ്ങൾ നൽകി പരമപാവനമായ ഈ ക്ഷേത്ര സന്നിധിയിൽ വച്ചു നാം അന്യോന്യം കഥയില്ലാതെ, കാര്യ മറിയാതെ, വഴക്കടിക്കുന്നതെന്തിനാണു്? ആ സമയംകൂടി ആരാ ധനത്തിനായി വിനിയോഗിക്കുകയല്ലേ നമ്മുടെ കർത്തവ്യം? "ബഹ്വധാപ്യാഗമൈഭിന്നാഃപന്ഥാനസിദ്ധിഹേതവഃ" എന്നുള്ള തത്ത്വം നാമെന്തിനു വിസ്മരിക്കുന്നു? മദ്ധ്യവയസ്കൻ വൃദ്ധ നേയും, യുവാവു മദ്ധ്യവയസ്സനേയും, ബാലൻ യുവാവിനെയും, എന്തിനു് അവജ്ഞയോടെ വീക്ഷിക്കുന്നു? രാമായണവും ഭാര തവും ജീവൽ സാഹിത്യമല്ലെന്നും ഇന്നത്തെ ആത്മികവും സാമു ദായികവുമായ പ്രശ്നങ്ങളെ പരാമർശിക്കുന്ന ലഘുകൃതിസമാ ഹാരത്തിനു മാത്രമേ ആ പേർ യോജിക്കയുള്ളൂ എന്നും വാദിക്കു ന്നതു ശരിയാണോ? ഇന്നും പല മനുഷ്യരുടേയും ഹൃദയത്തിൽ രാമരാവണയുദ്ധവും യുധിഷ്ഠിരസുയോധനസമരവും തീവ്ര മായി നടക്കുന്നില്ലേ. കാമലോഭാദി വികാരങ്ങൾക്കു് മനുഷ്യർ അധീനരായിരിക്കുന്നിടത്തോളം കാലം നടക്കുകയില്ലേ? അവയെ ചിത്രണംചെയ്തു് 'യതോധർമ്മസ്തതോജയഃ' എന്ന തത്ത്വം ലോകത്തിൽ പ്രതിഷ്ഠാപനംചെയ്യുന്ന വിശ്വസാഹി ത്യമാണോ മൃതസാഹിത്യം? ഈവക കാര്യങ്ങൾ അക്ഷുബ്ധ മായ പര്യാലോചനയ്ക്കു വിഷയീഭവിക്കേണ്ടതാണെന്നുള്ള തത്ത്വം ഞാൻ സവിനയം അനുസ്മരിപ്പിച്ചുകൊള്ളുന്നു. നമുക്കു് അഹമഹമിക അനുപേക്ഷ്യമാണെങ്കിൽ അതു കൈരളി യുടെ സമാരാധത്തിലാകട്ടേ. ''ഞാൻ കൂടുതലായി ആരാധിക്കും; ഞാൻ കൂടുതലായി ആരാധിക്കും'' എന്നു ഓരോ ഭക്തനും വാക്കു കൊണ്ടല്ലേ, ക്രിയകൊണ്ടു പ്രദർശിപ്പിക്കട്ടേ. അന്നായിരിക്കും ആ ദേവി ഉൽപുളകയായി, സ്മിതമധുരയായി ശീതളകടാക്ഷ യായി, നമ്മെ അനുഗ്രഹിക്കുന്നതു്; അല്ലാതെ നമ്മുടെ ഉന്മത്ത പ്രലാപത്തിലും കൂക്കുടയുദ്ധത്തിലുമല്ല. അതുകൊണ്ടു നമുക്കു് ഏകയോഗക്ഷേമം പുലർത്തുവാൻ ആത്മാർത്ഥമായി പരിശ്ര മിക്കാം: വിജയലക്ഷ്മി നമ്മെ സ്വയംഗ്രഹാശ്ലേഷം ചെയ്യും.

ഇരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ളപ്പോരു്

തെക്കൻപാട്ടുകളുടെ കൂട്ടത്തിൽ സാമാന്യം പ്രാധാന്യമുള്ള ഒരു കൃതിയാണു് ഇരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ളപ്പോരു്; കണിയാകുളത്തുപോരെന്നും ഇതിനു പേരുണ്ടു്. കഥാനായകൻ ഇരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ളയാകയാൽ ഇരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ളപ്പോരെന്നും, കണിയംകുളം എന്ന സ്ഥലത്തുവച്ചു നടന്ന യുദ്ധത്തിൽ അദ്ദേഹം മരിക്കകയാൽ കണിയാകുളത്തുപോരെന്നും പറയുന്നു. കണിയാകുളം തിരുവിതാംകൂറിന്റെ പ്രാചീന രാജധാനിയായ പദ്മനാഭപുരത്തു നിന്നു സുമാർ ആറു മൈൽ കിഴക്കു അഗസ്ത്യീശ്വരം താലൂക്കിൽപ്പെട്ട ഒരു സ്ഥലമാകുന്നു. ഈ പാട്ടിലെ ഭാഷ തൈമാസികത്തിൽ ഞാൻ ദിങ്മാത്രമായി പ്രദർശിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള പുതുവാതപ്പാട്ടു്, രാമേശ്വരയാത്ര, സതിചെമ്പകവല്ലി ഈ കൃതികളിൽ കാണുന്ന തെക്കൻതിരുവിതാക്കൂറിലെ നാടോടിത്തമിഴാണു്. ഈ ഭാഷയും, രാമചരിതത്തിലും കണ്ണശ രാമായണത്തിലും മറ്റും കാണുന്ന പഴയ മലയാളത്തിനും തമ്മിൽ യാതൊരു വിധത്തിലുള്ള ഏകരൂപത്വവുമില്ല.

കൊല്ലം 794 മുതൽ 838 വരെ ദക്ഷിണനാട്ടുസാമ്രാജ്യം ഭരിച്ചു് അതിനു വീര്യവും വിജയവും വിസ്തൃതിയും വളർത്തിയ മഹാനായ തിരുമലനാട്ടുനെപ്പറ്റി കേട്ടിട്ടില്ലാത്തവർ കേരളത്തിൽപോലും ചുരുങ്ങും. അദ്ദേഹമാണു് ദക്ഷിണനാട്ടുമന്നരുടെ രാജധാനി തൃശ്ശിനാപള്ളിയിൽ നിന്നു മധുരയിലേക്കു മാറ്റി സ്ഥാപിച്ചതും, കൂത്തൻ സേതുപതിയിൽനിന്നു രാമനാഥസംസ്ഥാനം പിടിച്ചടക്കിയതും, ഗോൽക്കൊൺഡാ സുൽത്താനുമായി സഖ്യം ചെയ്തതും, ജിഞ്ജിദുർഗ്ഗം നിരോധിച്ചതും, വിജയനഗരം, മൈസൂർ ഈ രാജ്യങ്ങളിലെ രാജാക്കന്മാരുമായി പടവെട്ടിയതും. ഒരു വിജിഗീഷുവെന്നോ രാജ്യതന്ത്രജ്ഞനെന്നോ,

ശിവക്ഷേത്രനെന്നോ, ശില്പകലാപ്രേമിയെന്നോ ഏതു നിലയിൽ നോക്കിയാലും ആ മഹാനുഭാവൻ അതിമാനുഷനായിരുന്നു. മധുരയിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മഹനീയമായ കൊട്ടാരത്തിന്റെ നഷ്ടശിഷ്ടങ്ങൾ ഇന്നും ദേശസഞ്ചാരികളെ ആകർഷിക്കുന്നു അവിടത്തെ അത്യത്ഭുതമായ മധുരമീനാക്ഷിക്ഷേത്രം ഇന്നു നാം കാണുന്ന വിപുലമായ രീതിയിൽ നവീകരണം ചെയ്തതു് അദ്ദേഹമാണു്.

വേണാട്ട അക്കാലത്തു ഭരിച്ചിരുന്ന രേവതിതിരുനാൾ വീരരവിവർമ്മകുലശേഖരപ്പെരുമാളും സാമാന്യനായിരുന്നില്ല. കൊല്ലം 786 കന്നി 2–ാനു-മുതൽ 838 ചിങ്ങം 11–ാനു-വരെ അദ്ദേഹം രാജ്യഭാരം ചെയ്തു. ഇദംപ്രഥമമായി കേരളപുരത്തു കോയിക്കൽനിന്നു പത്മനാഭപുരം കൊട്ടാരത്തിലേക്കു വഞ്ചി മഹാരാജാക്കന്മാരുടെ സ്ഥിരതാമസം മാറിയതു അദ്ദേഹമായിരുന്നു. തിരുവനന്തപുരത്തു ശ്രീ പത്മനാഭസ്വാമിക്ഷേത്രത്തിന്റെ നവീകരണം സംബന്ധിച്ചുള്ള പണികളും പൂർത്തിയാക്കി കുംഭാഭിഷേകം നിർവഹിച്ചതും ആ മഹാത്മാവു തന്നെ. 795–ൽ അദ്ദേഹം രാമേശ്വരത്തേക്കു എഴുന്നെള്ളി സേതുസ്നാനം ചെയ്തു. പത്മനാഭപുരത്തെ കുലശേഖരപ്പിള്ളയാർ(ഗണപതി) കോവിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്മാരകമായി പ്രതിഷ്ഠിച്ചിട്ടുള്ളതാണു്.

തിരുമലനായ്ക്കനും വീരരവിവർമ്മ കുലശേഖരനും തമ്മിൽ നടന്ന ശണ്ഠകളിൽ ഒന്നാണു് കണിയാകുളത്തുപോരു്. ആ ശണ്ഠയ്ക്കുള്ള കാരണങ്ങളെന്തെന്നു ചരിത്രം പൂർണ്ണരായി വെളിപ്പെടുത്തുന്നില്ല. കൊല്ലം 782–ൽ തിരുമലനായ്ക്കന്റെ ജ്യേഷ്ഠൻ മുത്തുവീരപ്പനായ്ക്കന്റെ വകയായുള്ള ഒരു ശിലാശാസനം കന്യാകുമാരിക്ഷേത്രത്തിലെ ഭൈരവിനടയിൽ കാണ്മാനുണ്ടു്. ദേവിയുടെ (കാലൈച്ചന്തി) പ്രാതഃകാലപൂജയ്ക്കായി ചില വസ്തുക്കളിലെ ആദായം വിട്ടുകൊടുക്കുന്നതാണു് ആ ശാസനത്തിലെ ഉള്ളടക്കം. അന്നു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ അച്ഛൻ മുത്തുകൃഷ്ണപ്പനായ്ക്കനായിരുന്ന രാജാവു്. തിരുനെൽവേലി സംസ്ഥാനത്തിന്റെ അന്തപാലകനായാണു് മുത്തുവീരപ്പനായ്ക്കൻ കന്യാകുമാരിയിൽ ഈ ദാനം ചെയ്തതു്. വിജയനഗരസാമ്രാട്ടിന്റെ പ്രതിപുരുഷന്മാർ എന്ന നിലയിൽ, ദക്ഷിണനായ്ക്കവംശത്തിന്റെ പ്രതിഷ്ഠാപകനായ വിശ്വനാഥനായ്ക്കന്റെ കാലം മുതൽ ആ വംശത്തിലെ രാജാക്കന്മാർ ചിലപ്പോഴും നാഞ്ചിനാട്ടിൽ കൈയേറ്റത്തിനായി ഉദ്യമിക്കുകയും ആ ഉദ്യമത്തിൽ പ്രായേണ പരാജയപ്പെടുകയുമാണു് ചെയ്തു വന്നിരുന്നതു്. ശക്തനായ നിരുമലനായ്ക്കൻ രാജ്യാഭിഷിക്തനായി, ആഭ്യന്തരകലഹങ്ങളും ശമിപ്പിച്ചു്, മധുര രാജധാനിയാക്കി, രണ്ടു വലിയ സൈന്യത്തെ, വേണ്ടി

വന്നാൽ വിജയ നഗര സമ്രാട്ടിനോടു തന്നെ മത്സരിക്കണമെന്നുള്ള മൻകരുതലോടു കൂടി സജ്ജീകരിച്ചതിന്റെ ശേഷം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദൃഷ്ടി ഫലഭ്രയിഷ്ഠമായ നാഞ്ചനാട്ടിലേക്കു തിരിഞ്ഞു എന്നേ ചുരുക്കത്തിൽ പറയേണ്ടതുള്ളൂ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മന്ത്രിയും സേനാനിയും (ദളവാ) ആയ രാമപ്പയ്യൻ എന്ന തെലുങ്കു ബ്രാഹ്മണൻ തിരുവിതാംകൂറിലെ രാമയ്യൻ ദളവായെപ്പോലെ സുപ്രസിദ്ധനായ ഒരു യോദ്ധാവായിരുന്നു. ''രാമപ്പയ്യനമ്മാനൈ'' എന്ന തമിഴ്പ്പാട്ടിൽ ആ സേനാനിയുടെ അപദാനങ്ങളെ വിസ്തരിച്ചു വർണ്ണിച്ചിട്ടുണ്ടു്. കണിയാകുളത്തു പോരു നടന്നതു് കൊല്ലം 810-മിഥുനം 18-നു-യാണെന്നുള്ളതിനു് ഈ ഉപന്യാസത്തിനു വിഷയമായ പാട്ടിൽ തന്നെ തെളിവുണ്ടു്.

''നേചമുററകൊല്ലം എണ്ണൂററിപ്പത്താമാണ്ടു
നിചം പെടമുൻ ആനി പതിനെട്ടാം തേതിതന്നിൽ''

എന്നാണു് അതിൽ കാലം കുറിച്ചിട്ടുള്ളതു്.

''വാട്ടമററ കൊല്ലമെണ്ണൂററിരുപതാമാണ്ടു തന്നിൽ
ആനതോർ മിഥുനമാസം പതിനെട്ടാം തേതി
തിങ്കൾപ്പടിപുണർതം തിങ്കളാഴ്ചെ വിടിയും മുന്നേ.''[1]

എന്നൊരു പാഠാന്തരവും ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ടു്. അതിലെ എണ്ണൂററിരുപതു് എണ്ണൂററിപ്പത്തു് പകർത്തിയതിൽ വന്ന പിശകാണെന്നുള്ളതിനു് തെളിവു കാണിക്കാൻ പ്രയാസമില്ല. തോവാളയിൽ അഴകിയ പാണ്ടിപുരത്തെ മുതലിയാരന്മാരുടെ പഴയ റിക്കാഡുകളുടെ കൂട്ടത്തിൽ 810-കുംഭം 22-ാംനു-യിലെ ഒരോല കിട്ടീട്ടുണ്ടു്. അതിൽ ''തിരുമലൈ നായ്ക്കർ പടൈ കൊണ്ടു വന്ന ഏഴുവായ് എണ്ണൂറു ഒരുപതാമാണ്ടു കാർ തരിശു വിഴുത്തു പിശാനം പയിരേറുവാൻ കാലപ്പിർപ്പാടാഴ്കൈകൊണ്ടു'' (കാർ) കന്നിപ്പൂമേൽവാരം കരമിളവുചെയ്തിരിക്കുന്നു എന്നും (പിശാനം) കുംഭപ്പൂമേൽവാരം മാത്രം നാഞ്ചനാട്ടൈക്കുടികൾ സക്കാരിലേക്കു അടച്ചാൽ മതിയാകുന്നതാണെന്നും ''കൽക്കുളത്തു നാം ഇരിക്കിൻറ ഇടത്തു വന്ന തങ്കടം പറൈകെയിൽ'' മഹാരാജാവു കല്പിച്ചനുവദിച്ചതായി കാണുന്നു. അതിൽ നിന്നു തിരുമലനായ്ക്കന്റെ പടയുടെ ആദ്യത്തെ ആക്രമണം 809 ഒടുവിലായിരുന്നു എന്നൂഹിക്കാവുന്നതാണു്. അന്നു യുദ്ധമൊന്നും നടന്നതായി കാണുന്നില്ല. 810-ൽ വീണ്ടും പട വന്നപ്പോൾ മഹാരാജാവു് അതിനെ തന്റെ സൈന്യങ്ങളോടു കൂടി എതിർത്തു. വേലയ്യൻ എന്ന ഒരു സേനാനിയായിരുന്ന ശത്രുസൈന്യത്തിന്റെ നേതാവു് അയാളെ യുദ്ധത്തിൽ വധിക്കുകയും ചെയ്തു.

---

1. വിടിയുക = പുലരുക

ഈ ഘട്ടത്തിൽ ആണ് നമ്മുടെ പാട്ട് ആരംഭിക്കുന്നത്. രാമകഥപ്പാട്ടിന്റെ മട്ടിൽ വിരുത്തവും പാട്ടുമായി ഈ കൃതി രചിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

വിരുത്തം

''പണ്ടുപോൽവഞ്ചിവേന്തൻ പരിചുടൻ കൽക്കളത്തിൽ
അണ്ടർകോമാനെപ്പോററിയവനിയാണ്ടിരിക്കും കാലം
തിണ്ടാടി രാമപ്പയ്യൻ ശേനൈ പടൈ തട്ടഴിന്തു
ഇണ്ടകൊഞ്ചപ്പണകുടിയിലിരുന്തുപടൈ ചേകരത്താർ''[2]

പാട്ട്

''ഇരുന്തപൊഴതതിലിരാമപ്പയ്യനും
ഏററനയിനാർ മുതലിയുമായ്
പൊരുന്തുംപടി കണിയാകുളത്തിൽ-
പ്പൊരുതപോതിലും പടൈവേലയ്യൻ
അയ്യനക്കുറുപ്പിനുട പോക്കളത്തിൽ
വൈയം പുകഴ്പടൈ വേലയ്യനൈ
വന്ത മലയാളർ വളൈന്തുകൊണ്ടാർ
ചെയ്യും തിറ വീരപ്പടൈ വേലയ്യൻ
തിട്ടനവേവെട്ടിപ്പട്ടം പോനാർ
പയ്യപ്പടൈ വാങ്കിപണകുടിയിൽ
പ്പാളയങ്കം നൻറായിച്ചേകരിത്താർ
ഇരുക്കിറോം, ഇന്തച്ചെയ്തിയെല്ലാം
എഴുതുവരാമന്തവോലയിലെ
ഓലൈയെഴുതി മുത്തിരൈയുമിട്ട
ഉറാ ഓട്ടാനൈ വരവഴൈത്താർ''

പണകുടിയിൽ നയിനാർ മുതലിയാരോടു[3] കൂടിയിരുന്ന രാമപ്പയ്യൻ കണിയാകുളത്തു പോരിൽ മധുരപ്പടയുടെ തലവനായിരുന്ന വേലയ്യൻ അയ്യനക്കുറുപ്പുമായുള്ള യുദ്ധത്തിൽ ഹതനായെന്നും തന്നിമിത്തം പടതോറു പിൻവാങ്ങി പണകുടിയിൽ ഇരുന്നു

---

2. തട്ടഴിന്തു = പരിഭ്രമിച്ചു, ഇണ്ട = തൊട്ടാവാടി, പണകുടി = തിരുനെൽവേലി ജില്ലയുടെ തെക്കുവശത്തു തിരുവിതാങ്കൂറിന്റെ അതിർത്തിയിലുള്ള ഒരു പ്രദേശം. അതു തിരുമലനായ്ക്കനധീനമായിരുന്നു.

3. ഇതു വിശ്വനാഥനായ്ക്കന്റെ മന്ത്രി ആര്യനായകമുതലിയാരുടെ വംശത്തിലെ അക്കാലത്തെ മൂപ്പനായ മുതലിയാരായിരിക്കും. 'ദളവാ മുതലിയാർ' എന്ന സ്ഥാനപ്പേരുള്ള ഈ കുടുംബം ഇന്നും തിരുനെൽവേലിയിൽ ഐശ്വര്യപൂർണ്ണമായി പരിലസിക്കുന്നു.

കൊണ്ടു വീണ്ടും സമര സന്നാഹം ചെയ്യുന്ന എന്നും കാണിച്ചു് ഒരോലയെഴുതി മുദ്രവച്ചു് അതു് ഒരു ഓട്ടന്റെ (സന്ദേശഹരൻ) കൈയിൽ കൊടുത്തു് അയാളെ നാട്ടുരുടെ സന്നിധിയിലേക്കു് അയച്ചു. രാമപ്പയ്യൻ തിരുനൽവേലിയിൽ താമസിച്ചതല്ലാതെ ആ പോരിൽ പങ്കുകൊണ്ടില്ലെന്നുള്ളതു് ഇതിൽ നിന്നു പ്രത്യക്ഷമാകുന്നുണ്ടു്. ഓട്ടൻ ചെട്ടിക്കുള, പുളിമരമൂട്ടു്, ചോലച്ചാല, ചെമ്പകരാമനല്ലൂർ മുതലായ താവളങ്ങളം കടന്നു് തിരുമല നായ്ക്കന്റെ സന്നിധിയെ പ്രാപിച്ചു് രാമപ്പയ്യന്റെ ഓല അടിയറവച്ചു. അദ്ദേഹം അതു വായിച്ചു കേട്ടു.

വിരുത്തം

ഓലൈ വാചകത്തൈക്കേട്ടു ഉറാതോർ തിരുമലൈനായ്ക്കരിൻ
ആലൈവായ്ക്കരുമ്പുപോലെ യകമെല്ലാം നടുനടുങ്കി
മാലൈപോൽ കണ്ണീരോടുമലങ്കിയുള്ളം വേകയിൽ
വേലയിൽ തുരുമ്പുപോലെവെതനമുറിരുന്താർ താമേ.[4]

പാട്ടു്

"പട്ടവിട്ടാരെന്റ വാത്തെപാളയക്കാർ കേട്ടപോതു
അട്ടതിക്കും പുകഴ്പടൈത്ത ആണ്ടപടൈവേലയ്യനെ
കട്ടിവൈത്ത പൊൻപോലെ കാത്തിരുന്ത കണ്മണിയൈ
വിട്ടുവിട്ടേൻപടൈക്കാക മീണ്ടുവരക്കാണേനേ
പാത്തിരുന്ത നമ്മൈയും താൻപാരിലുള്ളോർ നകൈയാരോ?
ആത്തപടൈ വേലനൈപ്പോലങ്കുമൊരു തുരൈയൈത്താൻ
ചേത്തുവെട്ടിത്തലയും കൊണ്ടുചേർന്ത കപ്പപ്പണയുംകൊണ്ടു
പാണ്ടിനാട്ടൈ മണിയമാണ്ട പണംകൊണ്ടരപ്പോനവരൈ
മീണ്ടുവര വിട്ടൊഴിയ വഞ്ചിവേന്തരോടൈ നില്പതില്ലൈ
ചണ്ടയിട്ട ചേനയെല്ലാം ചാകുവാരോ ചൊല്ലുമെൻറാർ"[5]

നായ്ക്കൻ ഭയപ്പെടുകയും വ്യസനിക്കുകയും ചെയ്തു. വിശ്വവിശ്രുതനായും തന്റെ സവിശേഷമായ പ്രീതിക്കുപാത്രമായുമുള്ള വേലയ്യൻ വഞ്ചിമഹാരാജാവുമായുള്ള യുദ്ധത്തിൽ മരിച്ചു എന്ന വർത്തമാനം മാലോകർ കേട്ടാൽ തന്നെ അപഹസിക്കുമെന്നും, വേണാ

---

4. 'ആലവായ്ക്കരിനു്'പോലെ എന്ന ഉപമയുടെ സ്വാരസ്യം അനുഭവവേദ്യമാണു്. വേല = അല. വെതനം = വ്യസനം.

5. അവിടെക്കുടിയിരുന്ന പാളയക്കാരോടു (ഇടപ്രഭുക്കൾ) നാട്ടുകൻ പറയുന്ന വാക്കാണു്. അട്ട = അഷ്ട നകൈക്കുക = ചിരിക്കുക; അവഹേളിക്കുക, ആത്ത = നിറച്ച, തുര = തുരം (ധുരം) ചെയ്യുന്നവൻ, ഉദ്യോഗസ്ഥൻ. ഇതിൽനിന്നാണു് ധുരയുടെ ഉൽപത്തി.

ട്ടിലെ സൈന്യത്തിൽ അതേ നിലയിലുള്ള ഒരു സേനാനിയെ വധിച്ചു് അയാളുടെ തല തനിക്കു് സമർപ്പിക്കുന്നതുവരെ താൻ വേണാട്ടമായി നിരക്കുന്നതല്ലെന്നും വീണ്ടും അവിടെ പടയ്ക്കുപോയാൽ തന്റെ യോദ്ധാക്കളും മരിച്ചുപോകുമോ എന്നു താൻ സംശയിക്കുന്നു എന്നും അദ്ദേഹം അടുത്തുണ്ടായിരുന്ന പാളയക്കാരോടു പറഞ്ഞു. ആ വാക്കുകേട്ടു് ആനപ്പടയും മറ്റും പ്രയാണത്തിനു് ഒരുങ്ങി.

"ഉറമൊഴികേട്ടപോതു ഉടനെഴുന്തു രാകുത്തന്മാർ
മറുമുള്ളയാനയെത്താൻ മഞ്ചണൈ നീരാട്ടുവാരാം
നീരാട്ടിക്കൊണ്ടു പൊന്നിൻ നിത്തലത്തിനാൽത്തളൈത്തു
പോരാട്ടം കൊമ്പു രണ്ടും പുകഴ പെറവേ ചൊട്ടൈകെട്ടി
വിടിയും മുന്നേമതകരിയിൻ മീതേറിത്തെക്കുനോക്കി
വടിവുടയ ഇളങ്കുളത്തിൽപ്പടൈ പോകവേണുമെൻറാർ.[6]

പിറ്റെന്നാൾ പ്രഭാതത്തിനു മുൻപു് രാകുത്തന്മാർ (മഹമ്മദീയരായ പാപ്പാന്മാർ) പോരാനകളെ അലങ്കരിച്ചു നിറുത്തി.

"മങ്കൈപങ്കനായകമേ! മയോനുക്കിളൈയവളെ!
ചങ്കൈയുടൻ താരുക നൈത്തലൈ യരിന്തചങ്കതിയേ
എറുമ്പു പടൈയാനൈ മുതൽ എവ്വു യിക്കും പടിയളക്കും
തെന്നവനാർ തിരുമകളേ! ചിവനിടത്തിൽ വീറിരുപ്പായു!
അന്നപരിപൂരണിയേ! അങ്കയൽ കണ്ണാരമുതേ!
മന്നർ വഞ്ചിവേന്തരോടേ മലനാട്ടിൽപ്പടൈപോക
എന്നുടപങ്കായിരുന്തു എനക്കുവെറ്റതരവേണം
വേണുമെൻറുതാം പണിന്തു വിളങ്കുമുത്തുമാലൈകളും
പൂണിനാകമണിപ്പതക്കം പൊന്നരഞാൺ ചരപ്പൊളിയും
കാണിക്കൈ വൈത്തടിതൊഴുതു കൈ മേലെപടൈ യേറി
ആണഴകൻ നായക്കരും അനുപ്പിവിട്ടാരോലൈ തന്നെ."[7]

---

6. നിത്തലം = മുത്തു്. ഇവിടെ നെറ്റിപ്പട്ടമെന്ന അർത്ഥത്തിൽ പ്രയോഗിച്ചിരിക്കുന്നതായി തോന്നുന്നു. ചൊട്ട = വളഞ്ഞ വാൾ. പോരാനകളുടെ കൊമ്പുകളിൽ ചൊട്ട കെട്ടിയിരിക്കുന്നു.

7. മങ്കപങ്കൻ = അർദ്ധനാരീശ്വരൻ, ശിവൻ. നായകം = അനർഘമായ ധനം. ചങ്കയുടൻ = മുൻപൂർവമായി (ദ്രാവിഡശൈലി) ചങ്കതി = സംഗതി, കാരണം. പടിയളക്കുക = അന്നം കൊടുത്തു രക്ഷിക്കുക. തെന്നവൻ = പാണ്ഡ്യരാജാവു്. മലയധ്വജപാണ്ഡ്യന്റെ പുത്രിയാണല്ലോ മീനാക്ഷിദേവി. അങ്കയൽക്കണ്ണാരമുതു് = വിശിഷ്ടമായ മത്സ്യനേത്രത്തോടുകൂടിയ ദുർല്ലഭപീയൂഷം. അങ്കയൽക്കണ്ണി എന്നതു് മീനാക്ഷിദേവിയുടെ ഒരു പര്യായപദമാണു്. പൂണിനാക = പൂണിയും (ശ്രേഷ്ഠവും) നാഗവും കൊത്തീട്ടുള്ള.

നാഞ്ചിൽ തന്റെ കുലദേവതയായ മീനാക്ഷിദേവിയോടു ജയം തനിക്കുനൽകണമെന്നു് പ്രാർത്ഥിച്ചു് കാണിക്കയിട്ടു പോരിനുള്ള നീട്ടു് തുല്യം ചാർത്തി സേനാനായകന്മാരെ ഏല്പിച്ചു. പുലിത്തേവർ, പണ്ടാരത്തേവർ, കുട്ടപ്പനാഞ്ചൻ, വാലത്തുര (ബാലത്തുര) എന്നപേരിൽ പ്രസിദ്ധനായ ചിന്ന നാഞ്ചൻ പെരിയപിള്ള, മധുരറാഞ്ചി, പെട്ടറാഞ്ചി, കനകത്തേവർ, എട്ടപ്പ നാഞ്ചൻ (എട്ടിയാപുരത്തെ പ്രഭു), കോദണ്ഡരാമമുതലി ഇങ്ങനെ പല മാടമ്പിമാരും, എന്നുവേണ്ട ഗാനകാരൻ അതിശയോക്തിമയമായി പറയുന്നതുപോലെ 'എണ്ണതുലയാതതു മക്കളും എഴുപത്തിരണ്ടു പാളയക്കാരും' ആ മഹാവീരനെച്ചെന്നുതൊഴുതു തങ്ങൾക്കുവേണ്ട ആന, കുതിര, ആഭരണങ്ങൾ മുതലായവ വേണമെന്നറിയിച്ചു. കുതിരകൾക്കു് വീരശൃംഖലയണിയിച്ചു് നാലു കാലിനും ചിലമ്പും വീരതണ്ടയുമിട്ടു്, "കുങ്കുമത്താൽ പൊട്ടുതൊട്ടു്" (തൊടിയിച്ചു്) രാകുത്തന്മാർ യാത്രക്കൊരുമ്പെട്ടു. ചൊക്കനാഥൻ, വീരഭദ്രൻ. ഉദ്ദണ്ഡരാമവണ്ണൻ, മുത്തുക്കൊമ്പൻ, ചിന്നരാമൻ് 'ചിങ്കാരകപ്പൽവന്തദൈവനാഞ്ചൻ,' 'ഇന്ന മുന്നേ മറാനെ ഓട്ടിയേവിരട്ടി വെല്ലും' ഉദ്ദണ്ഡരാജഗോപാലൻ തുടങ്ങിയ പോരാനകളും ആ കൂട്ടത്തിലുണ്ടായിരുന്നു. അവരോടു നാഞ്ചൻ ദക്ഷിണ ഭൂമിയിൽ രാമപ്പയ്യനോടു കൂടി പടഞ്ചെന്നു ജയിച്ചുവരണമെന്നു് ആജ്ഞാപിച്ചു. ആ സേന പാളയം വിട്ടു പുറപ്പെട്ടു് നാങ്കുണശ്ശേരി തുടങ്ങിയ സ്ഥലങ്ങളും കഴിഞ്ഞു് പണകുടിയിൽ എത്തി അവിടെ നിന്നു് തോവാളക്കോട്ട കടന്നു് മലനാട്ടിൽ എത്തി ഈത്തങ്കാട്ടിൽ പാളയമടിച്ചു് നാഞ്ചനാടു കൊള്ളയിട്ടു് അവിടത്തെ മിഞ്ചിസ്ഥലങ്ങളും അഴിച്ചു തിരുപ്പതിസാരം, വടശ്ശേരിമേട്ടു് മുതലായ ഗ്രാമങ്ങൾക്കു പല വിധത്തിൽ നാശം വരുത്തി.

വഞ്ചിമഹാരാജാവു് തന്റെ മന്ത്രിമാരേയും നായന്മാരേയും മറ്റും വിളിച്ചുവരുത്തിശത്രു എത്ര പ്രബലനായാലും കപ്പം കൊടുക്കുവാൻ പാടില്ലെന്നും തിരുമലനാഞ്ചന്റെ സ്വഭാവം കീഴടങ്ങാൻ തുടങ്ങിയാൽ തലനാഞ്ചമേൽ കേറുന്നതാണെന്നും "ചണ്ടാ ഇവനൊടു കെഞ്ചിവിട്ടാൽ തലൈക്കു മേലേറുവാൻ" അതു കൊണ്ടു മധുരപ്പടയോടു് 'മുഴുതും ഒരു പടകൊണ്ടാഴിയാ' (നല്ല പോലെ) ഒന്നു യുദ്ധംചെയ്യാതെ ഗത്യന്തരമില്ലെന്നും അരുളിച്ചെയ്തു. ആ ആജ്ഞ അനുസരിച്ചു് പുലിയൂർക്കുറിച്ചിയിൽ ഉദയഗിരിക്കോട്ടയിൽ മലനാട്ടുസൈന്യവും യുദ്ധസന്നദ്ധമായി സ്ഥിതിചെയ്തു.[8]

---

8. കല്ലുളുത്തുകോട്ടയും ഉദയഗിരികോട്ടയും കെട്ടിച്ചതു് കൊല്ലം 767 മുതൽ 784 വരെ വേണാട്ടു ഭരിച്ചിരുന്ന രവിവർമ്മകുലശേഖരനാകുന്നു. കൊല്ലം പത്താം ശതകത്തിൽ രാമയ്യൻദളവായും ഡിലെനോയിയും കൂടി അവയെ നവീകരിക്കുകയാണു് ചെയ്തതു്.

മഹാരാജാവിനു് എട്ടു മന്ത്രിമാരുണ്ടായിരുന്നു. അവരിൽ ഏഴുപേർ ഉദയഗിരിയിൽവച്ചു് ഒരു ഗൂഢാലോചന ചെയ്തു.

''പാളയങ്കം പുലിയൂർക്കുറിച്ചിയിൽ–
പ്പാരരചർ പരികലത്തോരെല്ലാം
വേളയത്തോട്ട താമങ്കിരുക്കവേ
വേന്തൻ മന്തിരിമാർകളിലേഴുപേർ
നാളെപ്പോരുണ്ടതുക്കിനിയെപ്പടി
നാമളേഴുപേരൊൻറാകക്കൂടിയേ
താളക്കേട്ടുവാരാമൽനിരുപിത്തു
ചമുതാരിത്തൊരു മൊഴികൊള്ളുവോം
എൻറു ചങ്കുക്കൊടി വീരൻ കേചവൻ
എറവീട്ടിനിലെല്ലോരുംകൂടിയേ
വെൻറിയാലേ തിരുമലൈനായക്കൻ
വേലയ്യൻതുരൈ പോലെയൊരു തുരൈ
കൊൻറല്ലാമലി രാമപ്പയ്യൻ നമ്മെ-
ക്കോട്ടൈക്കുള്ളേയിരുക്കവുമൊട്ടാനേ
എല്ലോരും നീങ്കളെപ്പടിപുത്തിക-
ളെണ്ണിയെണ്ണിവിചാരിത്തടക്കിയേ
വല്ലവനിരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ളയെ
മാറ്റാർ പോരിലിറക്കിക്കൊടുപ്പോമോ?
നില്ലാമൽ പിന്നണിവിട്ട വാങ്കിയേ
നില്ലുംപോതു കുതിരൈപ്പടൈവന്തു
വലമാക വളൈന്തുകൊണ്ടു പിളൈ-
ത്തലൈയുംകൊണ്ടുപോനാൽ പടയില്ലൈ
എൻറു ചെയ്കിക്കുള്ളോലൈയെഴുതിയേ
രാമപ്പയ്യനുക്കു കൊടുത്തുവിട്ടാർ
വിന്തൈയാലിന്തക്കാരിയം നാമല്ലാൽ
വേന്തർതാമുമറിയവൊണ്ണാതു കാൺ
ചിന്തൈ മിക്കമൊഴിയുമടക്കിയേ
തിട്ടെന മുകംകാട്ടപ്പിറപ്പെട്ടാർ''[9]

ശങ്കുക്കൊടിവീരൻ എന്ന സ്ഥാനമുള്ള കേശവന്റെ വീട്ടിൽ വച്ചു രാമപ്പയ്യൻ പടയിൽ നേരിട്ടാൽ വേലയ്യനു സമനായ ഒരു സേനാനിയുടെ തല തങ്ങളുടെ ഇടയിൽനിന്നു വെട്ടിയേ അടങ്ങൂ എന്നും, സമർത്ഥനായ ഇരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ളയെ ആ കാര്യത്തി

---

9. പരികലം = സൈന്യം. വേളയം = തീവ്രമായ രാജഭക്തി. താളക്കേട്ടു് = അവതാളം. ചമുതാരിക്ക = സംസാരിക്ക. വിന്തൈ = ആശ്ചര്യം. തിട്ടെന = വേഗത്തിൽ.

നായി ബലികഴിക്കാമെന്നും, പോരാരംഭിച്ചാൽ തങ്ങളെല്ലാവരും പുറകോട്ടു മാറണമെന്നും, അപ്പോഴും കുതിരപ്പട ഇരവിക്കുട്ടിയെ വളഞ്ഞു് ആ യോദ്ധാവിന്റെ തലകൊണ്ടു പോകുമെന്നും, അതോടുകൂടി യുദ്ധം അവസാനിക്കുമെന്നും ആ ഉപജാപം തമ്പുരാനറിയാതെ രാമപ്പയ്യനെ മുൻകൂട്ടി ധരിപ്പിക്കണമെന്നും അവർ നിശ്ചയിച്ചു.

''വന്തുകൂടിയവർകളങ്കെല്ലോരും
മന്നർ തന്നൈ മുകം കാട്ടിനിൽക്കവേ
എന്തൻ മന്തിരിമാരേ! യടുത്തനാം
രാമപ്പയ്യൻ പടൈക്കാക വാറാരേ
കോട്ടൈതന്നൈ യടൈത്തിരുന്തോമെൻറാൽ
കുൻറതേചത്തെ നിർത്തുളിയാക്കുവാൻ
വാട്ടമില്ലാ വടുകപ്പടയോടെ
മന്തിരിമാർകളേ! നീങ്കളെല്ലോരും
ചേട്ടമാകവേ കട്ടിച്ചുമൈന്തുടൻ
ചെല്ലവേണമിടങ്കൈവലങ്കൈയ്യു
ഇട്ടമാകവേ നെറിക്കൈതന്നിൽപ്പോ–
രിന്നാരിന്നാരെന കൂടച്ചൊല്ലുവീർ
മന്നവരും തിരുവുള്ളം പറവേ
മന്തിരിമാരും താനേതോ ചൊല്ലുവാർ
നാണയത്താലിടങ്കൈ വലങ്കൈക്കു
നാങ്കും ചൊല്ലുവോം; നെറിക്കൈക്കാളില്ലൈ
എൻറനവേയവർ ചൊല്ലും നേരത്തി–
ലിരവിപ്പിള്ളയുമേതുമൊഴിചൊല്വാർ
ചൊന്നനെറിക്കൈ തന്നിലേ നാൻ ചെല്വേൻ
തുങ്കവഞ്ചിക്കരയേ യെനച്ചൊല്വാർ
ചേരമാനൈത്തൊഴുതു വിടകൊണ്ടു
ചിറന്ത മന്തിരിമാർകളും തിരുമ്പിനാർ.''[10]

മഹാരാജാവിനെ മന്ത്രിമാർ മുഖം കാണിച്ചപ്പോഴും അവിടുന്നു് അവർ യുദ്ധംതന്നെ ചെയ്യണമെന്നും ഇടങ്കൈയ്യും വലങ്കൈയ്യും (സേനയുടേ ഇടതുവശത്തും വലതുവശത്തും) അവർ ചെല്ലണമെന്നും നെറിക്കൈയ്യു് (മധ്യഭാഗത്തേയ്യു്) ആരാണു് നില്ക്കുന്നതെന്നു് അറിയിക്കണമെന്നും കല്പിച്ചു. ഇടങ്കൈയ്യും വലങ്കൈയ്യും തങ്ങളും പൊയ്യൊള്ളാമെന്നും നെറിക്കൈയ്യു ആളില്ലെന്നും

10, കുൻറ=കുഴ"ന്ത. സമ്പൽസമൃദ്ധമായ. നിർത്തുളിയാക്കുക=നിശ്ശേഷം നശിപ്പിക്കുക. ചേട്ട =ശ്രേഷ്ഠം, നാണയം=കീർത്തി, തുങ്കവഞ്ചിക്കരയേ= ഇംഗനായവഞ്ചി (അരച) രാജാവേ!

ഗൂഢാലോചനയിൽ പങ്കു കൊണ്ട മന്ത്രിമാർ നിവേദനം ചെയ്തു. ഉടനേ ശേഷിച്ച മന്ത്രിയായ ഇരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ള എന്ന നായർ വീരൻ ആ കൃത്യം താനേറ്റു എന്നറിയിച്ചു് തന്റെ സ്വാമിയെ സന്തുഷ്ടനാക്കി.

പരേതനായ ഈ. വി. കൃഷ്ണപിള്ള കുറെക്കാലം മുൻപു് മലയാളരാജ്യം വിശേഷാൽ പ്രതിയിൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ച ഒരു ഉപന്യാസത്തിൽ ''ഉണ്ണിക്കേരളവമ്മരിരവിയെ ഉറുപിള്ളെ പോലല്ലോ വളക്കിറാർ'' എന്നൊരീരടി ഉദ്ധരിച്ചു് കാണുന്നു. അതു പ്രക്ഷിപ്തമാണെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. ഉണ്ണിക്കേരളവമ്മ അന്നത്തെ ദേശിങ്ങനാട്ടരാജാവായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിനു കൽക്കുളം, പുലിയൂർക്കുറിച്ചി ഈ രണ്ടു കോട്ടകളുമായി യാതൊരു ബന്ധവുമുണ്ടായിരുന്നില്ല എന്നെനിക്കു ഖണ്ഡിച്ചു പറവാൻ സാധിക്കും. വേറെ ചില പ്രക്ഷിപ്തങ്ങളും ആ ഉപന്യാസത്തിൽ കാണ്മാനുണ്ടു്.

വിരുത്തം

ഇരുന്തപോതവർകളെല്ലാമെഴുതിമുൻകൊടുത്തു വിട്ട
തിരുന്തവേ കൊണ്ട ഓലൈ ചെൻറു രാമപ്പയ്യൻ കയ്യിൽ
പൊരുന്തവേ കൊടുത്താനോട്ടൻ പുകഴ്പെറകണക്കൽവാങ്കി
വരുത്തമായന്ത ഓലൈ വാചക മുരൈക്കുറാറാൻ
ഉരൈന്തനർ നാളെ നാങ്കളുറുതിയായ് പടയ്യുവാറോം
പൊരുത്തമായ്നെററിക്കൈക്കുപ്പോർവന്തുരയൈ നീങ്കം
വിരുപ്പമായ്വളൈന്തുകൊണ്ട വിരവുടൻ ചതിവതാക–
ത്തിരുത്തമായ്ത്തലയുംകൊണ്ട ചീക്കിരം പോവിരെൻറാർ''

അപ്പോഴേയ്ക്കും ഉപജാപകന്മാരുടെ ഉള്ളോല രാമപ്പയ്യനു കിട്ടി. പിറെന്നാൾ അവർ പടയ്ക്കു വരുമെന്നും നെറികെയ്ക്കു യുദ്ധം ചെയ്യുവാൻ പോകുന്ന സേനാനിയെ അദ്ദേഹത്തിനു ചതിയായി വളഞ്ഞു് കൊന്നു തല വെട്ടിക്കൊണ്ടുപോകാമെന്നുമായിരുന്നു അതിലെ വാചകം. ഇരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ളയുടെ തലയാണു് തനിക്കു കിട്ടുവാൻ പോകുന്നതെന്നറിഞ്ഞു് രാമപ്പയ്യൻ ഏറ്റവും സന്തോഷിച്ചു.

''അൻറുപടൈ പുറപ്പെട്ടുമ്പോഴവരുടൈയതായാരും
കൻറിമനം തള്ളാടിക്കനവു കണ്ടാളൻറിരവു
ഇരവുവിടിന്തെഴുന്തിരുന്തു എല്ലോരുമുണ്ടുടുത്തു
പൊരുവതുക്കുത്തുരൈകളെല്ലാം പോക്കോലം കൊണ്ടാരേ
കരുണൈയുള്ള പരികലത്തോർ കട്ടിച്ചമൈന്തൊരുങ്കും നേരം
എല്ലോരും പടൈപോക ഇരവിപ്പിള്ളൈതായാരും

മല്ലാരും തെൻപുചത്താർ മാതാവുമേതു ചൊല്വാം
എന്മകനേ! എന്നിരവി! ഇൻറുപടൈ പോകവേണ്ടാം
കമ്മവിനൈ പൊല്ലാതു കാവലാ നീപോകാതേ
കൊത്തലരുമിലങ്കമതിൽ കൂവൈയിരുന്തഴവും കണ്ടേൻ
കൂവൈയല്ല അഴകിറതു കൂറുവൻ കാണെന്നിരവി!
കൂറുവനോ മാറാനോകൊല്വന്ത ചത്തുരുവോ''.[11]

അന്നരാത്രി കഥാനായകൻെറ മാതാവു് പല ദുസ്സ്വപ്നങ്ങളും കാണുകയും പിറേറന്നു് നേരം വെളുത്തു് ആ അനിഷ്ടസംഭവം പറഞ്ഞു കേഴ്പ്പിച്ചു് മകനെ യുദ്ധോദ്യമത്തിൽ നിന്നു വിരമിപ്പിക്കുവാൻ ശ്രമിക്കുകയും ചെയ്തു. മകൻ ആ വാക്കു ശ്രദ്ധിച്ചില്ല.

''തായാരേ കേളും മാ! തടുത്തുമൊഴിചൊല്ലാതേ
ഏഴുകടലപ്പുറത്തിൽ ഇരുമ്പൈയുള്ളിരുന്താലും
യമനുടൈയ ആളവന്താൽ ഇല്ലൈയെൻറാൽപ്പോവാരോ?
കല്ലാലേ കോട്ടൈകെട്ടിക്കല്ലൈയുള്ളിരുന്താലും
കാലനുട ആളവന്താൽ കണ്ടില്ലൈൻറാൽ വിടുവാരോ?
വാറവിതിയെങ്കിരുന്തും വന്തിടും കാൺതായാരേ!''

വരാനുള്ള വിധി എവിടെ ചെന്നൊളിച്ചാലും വരികതന്നെ ചെയ്യുമെന്നും അതുകൊണ്ടതാൻ പോരിനു പോകാൻതന്നെ തീച്ചപ്പെടുത്തിയെന്നും അദ്ദേഹം മറുപടിപറഞ്ഞു. മാതാവാകട്ടേ അനന്തരം മകനെ രക്ഷിക്കുന്നതിനു് അദ്ദേഹത്തിൻെറ പ്രിയതമയോടു ഉപദേശിച്ചു.

''തായാർ ചൊൽമുകിയാമൽ താർ കുഴലൈയേവി വിട്ടാം
വാടീനീപെൺ കൊടിയേ വാത്തൈയൊൻറു ചൊല്ലുകിറേൻ
നാൻവിലക്കക്കേളാമൽ ഉൻനായകനാർ പടൈ പോറാർ
കേട്ടപോതേ പെൺകൊടിയും കെട്ടമതിയെൻറേ നിനൈന്തു
മങ്കൈ നല്ലാം വന്തുനിൻറു മണവാളരോടേതു ചൊല്വാം
എൻ കാണും പത്താവേ! ഉമക്കിന്തവിതി വരുവാനേൻ?
നേറിരവു പഞ്ചണൈ മേൽനിത്തിരൈ നാനുറങ്കയിലേ
പാത്തിരുക്കച്ചെനിയൻ വന്തുപത്താവൈക്കൊട്ടപോകക്കണ്ടേൻ
ആലമരം മൂട്ടോടെ ആടിനകണ്ട വിഴവും കണ്ടേൻ.
പന്തിയിലേകെട്ടി നിൻറ ചരിവുടയ തണ്ടൈവെട്ടി
വന്തിയിനാലുംപ്പുകുന്തവട്കർ കൊണ്ടപോകക്കണ്ടേൻ

---

11. കൻറി=കന്നി, തപസ്വിനി. തള്ളാടി=ദ്രവിച്ചു്. കൂവയെന്നാൽ കൂട്ടമെന്നും അർത്ഥം, ഇവിടെ കൂമനെന്നാണോ ശരിയായ പദമെന്നറിയുന്നില്ല. കൂറുവൻ=കാലൻ.

തിരളാനക്കുട്ടമിട്ടു ചിങ്കം വന്നുകൊല്ലക്കണ്ടേൻ
നാൻ വളത്തകിളിപ്പിള്ളെയെ നല്ലരവം തീണ്ടക്കണ്ടേൻ
വെരുവിയൊരു കീരിയെത്താൻ വിഴനാകം തീണ്ടക്കണ്ടേൻ
നരിയുമൊരു കോഴിയെത്താൻ നട്ടുപ്പറിപ്പിടിക്കക്കണ്ടേൻ
മങ്കലിയമിഴെപെരുകിമടിവീതിൽ വിഴവും കണ്ടേൻ
നീരാഴിതടമിടിന്തുതിരക്കക്കണ്ടേൻപത്താവേ!
തിരുനീലകണ്ഠർ തേരോടി തെരുവീതിയിൽ വരും നേരം
ചാവടിയിൽ വരുന്നേരം തലൈയലങ്കാരം മുറിയക്കണ്ടേൻ
പൊന്നിൻനിറമെത്തയിലേ പുകയെഴുമ്പക്കണ്ടേനയ്യോ
കണ്ടകനവത്തനൈയും കാവലാക്കപ്പൊല്ലാതു
പൊല്ലാത കനവുകണ്ടാൽ പോവർകളോമന്തിരിയേ?
പത്താം ചനി പിടിത്തു പരിയിളക്കും കാലമിതു.''[12]

എന്നും മറ്റും കഥാനായകന്റെ ധർമ്മപത്നി താൻ കണ്ട ദുസ്സ്വപ്നങ്ങളെല്ലാം ഭർത്താവിനെ വിസ്തരിച്ചു കേൾപ്പിക്കുകയും പടയ്ക്കു പോകരുതെന്നു് നിർബ്ബന്ധിക്കുകയും ചെയ്തു. അതിനു് ആ ധർമ്മവീരന്റെ മറുപടി താഴെകാണുന്ന വിധത്തിലായിരുന്നു.

''അങ്കെചെൻറാൽ വാറാ വിതിയിങ്കിരുന്താൽ വാരാതോ
വാറവിതിയെങ്കിരുന്തും വന്തിട്ടം കാൺ പെൺകൊടിയേ
ഇട്ടപയിരറുപ്പതുക്കു ഏതും കുറവില്ലൈയമ്മാ
വിളൈന്തപയിരറുപ്പതുക്കുവിതനപ്പെടവേണ്ടാമേ
കണ്ടകനവത്തനൈയും കൺമണിയേ പൊല്ലാതു;
പൊല്ലാതു എൻറു ചാന്നാൽപോക്കു വേറെയാർ പോവാർ?
ചാകാതപേരുമുണ്ടോ ചടമെട്ടത്തമാതിടരിൽ?
മന്നവർ മുൻ മൊഴികൊട്ടത്താൽ മാറിനില്പതാണ്മയല്ല.
എൻ തരത്തിൽ മന്തിരിമാരെല്ലോരും പടൈപോക
നാൻ തനിത്തു ഇങ്കേ നിൻറാൽ തകൈയാരോ എന്നൈ മന്നർ?
എന്നോടെ വിലക്കാതെ ഏന്തിഴൈയേ! പോവേനെൻറാർ.''[13]

അമ്മയോടു പറഞ്ഞ വേദാന്തതത്ത്വം തന്നെയായിരുന്നു അദ്ദേഹം ഭാര്യയോടുപറഞ്ഞതു്. തന്റെ കർമ്മഫലം അതാണെങ്കിൽ അതു മാറുവാൻ ആരെക്കൊണ്ടും സാധിക്കുന്നതല്ലെന്നും ദേഹബന്ധ

---

12. മുകിയുക = അവസാനിക്കുക. പരി = കുതിര. വന്തി = ബലാൽക്കാരം. അരവം = പാമ്പു്. വെരുവി = ഭയപ്പെട്ട. ഇഴൈ = ആഭരണം. തിരുനീലകണ്ഠൻ = കല്ലുളത്തെ നീലകണ്ഠസ്വാമി. കാവലർ = രക്ഷിതാവു്, ഭർത്താവു്. പതി = ഗൃഹം.

13. വിതനം = വ്യസനം. ചടം = ജഡം = ശരീരം. ഏന്തിഴൈ = മനോഹരമായ ആഭരണങ്ങൾ ധരിക്കുന്നവൾ (സുന്ദരി)

മുള്ള മനുഷ്യരിൽ ആക്ഷംതന്നെ മരണമുണ്ടാകാതെ തരമില്ലെന്നും തമ്പുരാനോടു താൻചെയ്ത വാഗ്ദാനം നിറവേറേണ്ടതാണെന്നും മറ്റുള്ള മന്ത്രിമാരെല്ലാം പടയ്ക്കു പോകുമ്പോഴും താൻമാത്രം വീട്ടിലിരുന്നാൽ തന്നെ മഹാരാജാവു് അപഹസിക്കുമെന്നുമാണു് അദ്ദേഹം വാദിച്ചതു്.

അതുകഴിഞ്ഞു് ഇരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ളയുടെ മാതാവും പത്നിയും ഒരു കുറത്തിയെക്കണ്ടു പ്രശ്നംവയ്ക്കുന്ന ഘട്ടം ചില ഏടുകളിൽ കാണുന്നു. അതു രസകരമാകയാൽ ചില വരികളും ഉദ്ധരിക്കാം.

വിരുത്തം

''മങ്കൈയർ മൊഴിയൈത്തട്ടിമന്തിരിയിരവിപ്പിള്ളൈ
ചങ്കൈയാൽ പടൈയ്ക്കപ്പോകത്താനവരൊരുങ്കുന്നേരം
അങ്കയൽപ്പാലൻ തന്നൈയഴകുടൻ കഴന്തൈ കൂട്ടി
ക്കൊങ്കുമാമലയിൽ വാഴും കുറമകളെതിർ വന്താളെ
പുകഴ്പെരിയകുറമകളേ വാരായിനീയിങ്കേ
പുത്തിയിനാൽ പലകൂറികളും പൊയ്യല്ലാതെ ചൊല്വായ്
തെള്ളരിയ കുറമകളേ! ചെയ്യിഴയേ വാരായ്!
തേന്മൊഴിയാളവളോടേ കുറി പലതും കേൾക്ക;
നാഴിനെല്ല മുറത്തിലിട്ട നാല പങ്കായ്ത്തിരിത്തു
നടുവിലുള്ള നെല്ലൈടുത്തു നല്ല കുറി പാത്തു
മനമേയുള്ള കന്നിമാരൈ മനതിലൂന്നിനിനൈന്തു
വൻമയുള്ള കുറികളും ചൊല്ലിവരുകതടിയമ്മി
കൊടിയിടൈയാം തായാർ തൻ ചെവ്വിരലൈപ്പിടിത്തു
കൊടിയകുറിനാൻ ചൊല്ലിനേൻ; കുറിനെറിയായ്ക്കേളും
കേളുമെന്തൈൻ തായാരേ! കിറുപൈയുടൻ കുറികളും
ആണഴകൻ പടൈ പോയാലവത്തവരുമമ്മാ!
മന്തിരിമാർ താൻകൂടിവരിചൈയുടൻ നിനൈന്തു
ഉപായമാക ഓലയൊൻറു കൊടുത്തുവിട്ടാരമ്മാ!
ചിത്തിരത്തിൽ വടിവഴകനിരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ളൈ
തെന്നവരൈ മുകം കാട്ടി മുന്നണിയിൽ വരുവാർ
ഇന്തിരനെപ്പോലെയവരിറങ്കിനിൽക്കുന്നേരം
എല്ലാരും കൂടമലൈയേറിക്കൊംവാർ തായെ
ചുന്തരം ചേർവടിവഴകൻ മന്തിരിനല്ലിരവി
തുലങ്കം നെററിക്കൈ തന്നിലേയിറങ്കിവെട്ടിപ്പടുവാർ.
ഉള്ളോലൈവാചകത്താലുമകൻ തൻ തലൈയൈ
തെള്ളരിയ മറവർ കൊണ്ടുപോകക്കണ്ടേനമ്മാ!
ചെൻറുപ്പടൈ വിട്ടമന്നർ തേടിയോടക്കണ്ടേൻ
വണ്ടണിയും പൂങ്കുഴലേ! പാടടക്കുന്നേരം

വായ്ത്ത തലയില്ലാമൽ മറുകിനില്ലുക്കണ്ടേൻ
കൊന്തലരും മന്തിരിതാൻ വളത്തതിലേയൊരുവൻ
കൊണ്ട വരക്കണ്ടേനമ്മാ! മന്തിരിതൻ തലൈയെ
ചന്തോഴങ്കം വാരാതു എന്തൻ കുറിപലങ്കം
ചമർക്കളത്തിൽപ്പോകാമൽ തട്ടത്തു വിട്ടമമ്മാ.''[14]

ഇരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ള യുദ്ധത്തിൽ മറു മന്ത്രിമാരുടെ ചതികൊണ്ട് ഹതനായിപ്പോകുമെന്നും, രാജാവ് തിരുവിതാംകോട്ടനിന്ന് പോക്കളത്തിൽ എത്തി അദ്ദേഹത്തിന്റെ അപരക്രിയ യഥാവിധി നിർവഹിപ്പിക്കുവാൻ ഉദ്യമിക്കുമ്പോൾ ശവശരീരത്തിന്റെ തല കാണുന്നതല്ലെന്നും അതു മറവർ മുൻപുതന്നെ വെട്ടിക്കൊണ്ട പോകുമെന്നും എന്നാൽ അദ്ദേഹം വളത്ത ഒരാൾ ആ തല അവരിൽ നിന്നു തിരിയെ കൊണ്ടവരുമെന്നും മറുമാണ് കുറത്തി ദീർഘദർശനംചെയ്തു പ്രവചിച്ചതു്.

കഥാനായകൻ പിന്നീടു കളിക്കുവാൻ പുറപ്പെട്ടു.

''അന്ത നേരമിരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ളൈ-
യാലകാലവിഴംപോലെ കോപിത്താർ
ചന്തണമരത്തുച്ചെറുക്കൻ പോക
ച്ചട്ടതിലമുതാകട്ടെനച്ചൊല്ല
വെന്തെഴന്ത ഉലയിൽ മെഴുകുപോൽ
വെകുണ്ടോടിയേ തായരും മുൻചെല്ല
പാട്ടപട്ടാലുമെന്നാൽ മുടിയാതു;
വൈന്തൊടി ചൊല്ലൈക്കേളാമൽപ്പോവീരോ?
കാൽപിടിത്തങ്കഴുതു മുറയിട്ട
കണ്ണരചേ! പടൈപോകവേണ്ടാമേ
തൻവിനൈ വന്തതറിയാമൽപ്പിള്ളൈയും
ചരതമാകവേ നീരാടച്ചെൻറനർ
നീരാടിക്കരൈ തന്നിലേറിയേ
നീലകണ്ഠാ ശരണമെനച്ചൊല്ല
പാരപ്പെട്ട മരത്തിലിരുന്തോരു
പല്ലിവന്തു വലന്തോളിലേ വീഴ
തൊട്ട നല്ല കുറിപലം പൊല്ലാതു;
ചോകമോടെ തിരുമ്പ നീരാടിനാർ
തിരുമ്പച്ചെൻറു നീരാടിയേപിള്ളൈയും

---

14. അങ്കയൽപ്പാലൻ=മീനാക്ഷിയുടെ പുത്രൻ, സുബ്രഹ്മണ്യൻ, തെന്നവർ എന്ന പദം ഇവിടെ വഞ്ചിമഹാരാജാവിനെ ലക്ഷീകരിച്ച് കവി പ്രയോഗിക്കുന്നു തെള്ളരിയ = അധികം ബുദ്ധിയുള്ള. ചമർക്കളം = സമരാങ്കണം.

പത്തിരകാളിചരണമെനക്കെൻറാർ
അരെത്തുകൊണ്ടങ്കുവന്തതോർ ചന്തണം
അടിത്തുക്കമെഴുത്താൽ പോലെകീഴുവീഴ
മനതിൽ ചില കവലൈകളം വൈത്തുടൻ
മകിഴുന്തുമുടിയും പുനൈന്തുകെട്ടിനാർ
നെററിതന്നിലേ നീറുമണിന്തുടൻ
നീലകണ്ഠാ ചരണമെനക്കെൻറാർ
വന്തിരുന്താരിടൈക്കെട്ടതന്നിലേ
മങ്കൈനല്ലാളുമുതു കൊട്ടവസ്സു
മുന്നെടുത്ത അമുതതു തന്നിലേ
മുല്ലപ്പൂമാലൈപോലെ തലനാരാം
കണ്ടപോതമ്മതായാർ മയങ്കിയേ
''കാരിയങ്കളം നലമല്ലകാണതേ
പക്കനാളും പകൈനാളും പൊല്ലാതു;
പാവിയേ നീ പടൈക്കിൻറുപോകാതേ''
''തുക്കമില്ലൈ പടക്കിൻറുപോനാക്കൾ
തുണിന്താലുമുയിരൈയിഴക്കിറേൻ''
''കേട്ടതെല്ലാം മനതിലാക്കിയേ
കിറുപയാലേ അമുതുണ്ടിളകിനാർ.''[15]

അപ്പോഴും ഭക്ഷണസമയത്തിലും പല്ലി വലത്തെതോളിൽ വീഴുക, തൊടാനുള്ള ചന്ദനം തറയിൽ പതിക്കുക, ചോറിൽ തലനാരുകിടക്കുക, ഇങ്ങനെ പല അപശകുനങ്ങളും കണ്ടു. മാതാവു വീണ്ടും വീണ്ടും പടയ്ക്കുപോകരുതെന്നു തടുത്തു. പോകുമെന്നല്ലാതെ മറെറാരുത്തരവും പറയാതെ ഉള്ളിൽ ചാഞ്ചല്യത്തോടു കൂടി അദ്ദേഹം ഉണ്ടെഴുന്നേറ്റു പടക്കോലമണിയുവാനാരംഭിച്ചു.

''നാട്ടമാകവേകയ്യുംവിളക്കിയേ
നല്ലചല്ലടം മേൽക്കച്ചൈകട്ടിനാർ
പൂശിനാരെ പുഴകൊട്ട ചെവ്വാതും
പൂന്തളിർക്കച്ചൈമീതിട്ടണിന്തുടൻ
തട്ടഴിന്താലവിഴുന്തുവീഴാമലേ
ചന്ദ്രകോടിചമുതാടും മേൽക്കട്ടി
ഇന്തിരൻ പവനിക്കിണൈയാകവേ
ചന്തിരൻ വന്തുതിത്തതു പോലവേ

---

15. ആലകാലം – ഹാലാഹലം. ചട്ടത്തിൽ = ത്വടിതി; വേഗത്തിൽ. ചതുരാക = ബുദ്ധിയോടുകൂടി കവലൈ = ഉൽകണ്ഠ. പുനൈന്തു = കൊതിയൊതുക്കി. കൊട്ട = കൊണ്ട പക്കനാൾ = അനുജന്മം. പകൈനാൾ = ജന്മനക്ഷത്രത്തിനു തലേന്നാൾ,

അന്തര മൊൻറുംവാറതറിയാമ–
ലായുതം നാല്പകുട്ടമെട്ടപ്പാരാം
ചിന്തൈമെയ്യുവേ മങ്കൈനല്ലാളുക്കു
ചിനേകമുറുക്കുരുവലം വാരിയേ
ചന്തോഴത്തിൻ പടിയേ കൊടുത്തിട
ചാത്തിരൈ ചൊല്ലവേണ മിനിയെൻറാർ
കരുവലം കയ്യിൽകണ്ടപൊഴതിലേ
കൺമകിഴ്ന്താളേ മന്തിരിയൈ ത്താനും
അന്തരമൊൻറും വാരാമൽ നീർചെൻറു
തന്തരത്തിൽ പടൈകൊണ്ട വാരുമേ
വാരുമെൻറന്ത മങ്കൈ നല്ലാഴംചൊല്ല
മാതാവിൻ തിരുവടിപോററിനാർ
ഏതുകൊണ്ടും കുറവില്ലൈ തായാരേ!
എപ്പടിയും പടൈ കൊണ്ടുവാറേൻ നാൻ
നീതിയാലമ്മൈ പത്തിരകാളിയും
നീലകണ്ഠവായിയുമുണ്ടമ്മാ!
ചൊന്നതിൽ പടിതായാരിരുന്തിട
തുയരമുറാളേപത്തിർകാളിമേൽ
അരനാർ തൻതിരുനയനത്തിനിൽ
അരുമയാകപ്പിറന്തതു നീയല്ലോ
തേചം മിക്കപുകഴ്കീത്തി ചേരിൻറ
തെൻമതിരൈയിൽ ക്കോവലനാർ തമ്മൈ
മായമാകവേ കൊൽവിത്ത പാണ്ഡിയൻ
മറുപഴിക്കുപ്പിൻ കണ്ണകിപോനതും
കണ്ണകിക്കുടവാള കൊടുത്തതും
കന്നിപത്തിര കാളിയാം നീയമ്മാ!
എണ്ണിയെണ്ണിയിരുന്ത വരുന്തുറേൻ
ഇരവിയോടേ പടൈയ്യു നീ പോ! കാളീ!
മരുവലരുടൻ കൂടപ്പടൈ പോനാൽ
മാററാർ വാറ പടൈകളുമേറുടൻ
വാരുമെൻറന്ത മന്തിരിയൈയമ്മൈ
വടിവാകവേ ചാത്തിരൈയാക്കിനാം
ഏകിടവേ അടിതൊഴുതുപോററി–
യിരവിപ്പിള്ളൈ പടൈയ്യു നടന്താരേ."[16]

---

16. നാട്ടം = ഭംഗി. ചമുതാട്ട് = ഒരു മാതിരി കഠാരി ചാത്തിരൈ = യാത്ര. തന്തരം = തന്ത്രം. തുയരം = പരിതാപം. ഇവിടെ പരിതാപത്തോടുകൂടിയ പ്രാർത്ഥന കരുവലം = (കരുവുലം) ധനസഞ്ചയം. ഈ ഭാഗത്തിൽ ചിലപ്പതികാരത്തിലെ കഥ സൂചിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നതു നോക്കുക.

പടക്കോലമണിഞ്ഞു് ധാരാളം പണം കൊടുത്തു് പത്നിയെ ഒരു വിധം സമാധാനപ്പെടുത്തി മാതാവിന്റെ ആശിസ്സും വാങ്ങി പടയ്ക്കനടന്നു. മാതാവു് ഇലങ്കുത്തിലെ ദേവതയായ ഭദ്രകാളിയെ തന്റെ മകനോടുകൂടി യുദ്ധത്തിനു പോകുവാൻ പ്രാർത്ഥിച്ചു. കുതിരപ്പുറത്തു കേറുമ്പോഴും ചില ദുശ്ശകുനങ്ങളും വീണ്ടും കണ്ടതിനാൽ കഥാനായകൻ ചെരിപ്പിട്ടുകൊണ്ടു കാൽ നടയായിത്തന്നെ നടന്നുതുടങ്ങി. പിന്നെയും ശകുനപ്പിഴകളും കണ്ടു. അതൊന്നും കൂട്ടാക്കാതെ,

''കതിർകൊണ്ടപുലിയൂർകുറിച്ചിയിൽ
കരിമ്പാറയും മാളികൈ മീതിനിൽ
കൊത്തളത്തിൽപ്പരരാചത്തമ്പുരാൻ
കൻറ വീരപ്പടയോടിരിക്കവേ''

അവിടെച്ചെന്നു് ആ തമ്പുരാനെ മുഖം കാണിച്ചു്

''തിരുക്കയ്യാൽ ചിറപ്പും വേണം
തെന്നരുടവാളും വേണം''

എന്നു ചോദിച്ചു് സമ്മാനങ്ങളും ഉടവാളും വാങ്ങി ആ യുദ്ധ വീരൻ ശത്രുസേനയ്ക്കഭിമുഖമായി പുറപ്പെട്ടു. അന്നു പുലിയൂർകുറിച്ചിയിൽ കരിമ്പാറമാളികക്കൊത്തളത്തിൽ മാത്താണ്ഡവമ്മ എന്ന ഇളയ രാജാവാണു് സേനാനിവേശം ചെയ്തിരുന്നതു്. അദ്ദേഹമാണു് ഇരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ളയ്ക്കു സമ്മാനങ്ങളും കൊടുത്തതു്.

വീഥിയിൽ കൂടി സർവ്വാഭിസാരസമ്പന്നനായിപോകുന്ന ആ വീരപുരുഷനെക്കണ്ടു് നാഗരികാംഗനമാർ താഴെക്കാണുന്ന വിധത്തിൽ ഉല്ലാസമായി പാടി കുമ്മിയടിച്ചു തുടങ്ങി.

കുമ്മി

''പടൈക്കുപ്പോറാരിരവിപ്പിള്ളൈ
പമ്പരമുത്തുക്കുടൈ ചെരുമ
കുടൈക്കുക്കീഴേയിരവിപ്പിള്ളൈ വാറ
കൊലുവെപ്പാരടിതോഴിപ്പെണ്ണേ!
ആച്ചിമുത്തേയടിപേച്ചിമുത്തേ
യാവിടൈപ്പെണ്ണേയലങ്കാരി!
നരങ്ങലികോതായിരവിക്കുട്ടി
നാണിയേനീയമ്മകൊച്ചുകാളി!
നമ്മളെല്ലോരുമൈചെൻറുനിൻറു
നലമായ്കുമ്മിയടിപ്പോമടി

കൊങ്കനാട്ടപ്പെണ്ണേചങ്കുമുത്തേ
കൊച്ചിയിൽ വാഴ്കിന്റ ലക്ഷ്മിയെ!
തങ്കളിൽ തങ്കവളെ കിലുക–ഇന്നം
തവിത്തുക്കുമ്മിയടിയുങ്കടി!
ഇന്തിരനുമരിച്ചന്തിരനും
ഇല്ലൈയിവരുക്കു ഒപ്പുചൊല്ല;
ചന്തിരൻ തന്നുദയംപോലെപിള്ളൈ
തക്കപടയ്യല്ലോപോറാരടി
വാറാരടിയിങ്കിരവിപ്പിള്ളൈ
മന്നവർമെയ്യുപടനടക്ക
വീരാണം ചെൻറപ്പതിയിൽ വരുകിറ
വിത്താരം പാരടി തോഴിപ്പെണ്ണേ!
ചീപ്പിട്ടകോതിത്തലൈ മുടിന്തു
ചിങ്കാരക്കണ്ണുക്കു മയ്യെഴുതി
കാപ്പിട്ട കയ്യിൽ വളകിലുങ്ക
കന്നിപ്പടയ്യല്ലോ പോറാരടി
കുമ്മിയടിപെണ്ണേ! കുമ്മിയടി
കോവിളങ്കൈക്കുലുക്കിയടി!
എന്നൊപ്പം കുമ്മിയടിക്കാട്ടാലുന്നെ–
യ്തീത്തപ്പടപ്പിലിഴത്തെറിവേൻ
കന്നനെൻപാർചിലർ മന്നനെൻപാർ
കാചിനിയിലെങ്കംവിഷ്ണുവെൻപാർ
മന്നക്കു മന്നനാം മന്തിരിതാൻകൂട
വാതുകൂടിപ്പടൈ പോറാരടി-
കസ്തൂരിപ്പൊട്ടുതുലങ്കപ്പിള്ളൈ
കറുത്തപൂകച്ചയും മേൽകട്ടി
നേത്തിരമാകപ്പടൈപോറാർ–മന്നർ
നിമിഴം കൂടപ്പടൈ നടപ്പാർ!
ചുട്ടിക്കുതിരൈയാം തുപ്പാക്കിയാം;
തൊണ്ണൂറുപട്ടാളം മുൻനടക്ക
വട്ടക്കുടൈ വാഴിരവിപ്പിള്ളൈ
വാറചിങ്കാരത്തെപാരുങ്കടി
മുത്തുപ്പതിത്ത തലപ്പാവാ –നല്ല
മോകനപ്പല്ലാക്കു വാകനമാം;
തന്തപ്പല്ലാക്കിലേയേറിക്കെണ്ടങ്കും
തളവാ വാറതൈപ്പാരുങ്കടി
വാറാരടിപെണ്ണേവാറാരടി–വന്തു
കൈത്താളം മെയ്ത്താളം പോടുങ്കടി
ചീരാനരാകത്തെപ്പാടുങ്കടി– ഇന്നം
ചേത്തുക്കുമ്മിയടിപ്പോമടി

ചൂട്ടിക്കുതിരൈ മേലേറിക്കൊണ്ടു
തുലുക്കവേഷവും പോട്ടുകൊണ്ടു
പട്ടാണിമാരോടുകൂടിക്കൊണ്ടു പിള്ളൈ
പടയ്യപ്പോറതൈപ്പാരുങ്കടി
കാരിക്കുതിരൈയാം, കാലാളാം;
കാലുക്കുപ്പപ്പത്തുവെണ്ടയമാം;
കാരിക്കുതിരൈ പുറപ്പെട്ടമ്പോഴു്—
ക്കളക്കാട്ടുക്കോട്ടൈ കിട്ടുങ്കിട്ടുമേ
നേറയ്യുറുത്ത വയലുക്കുള്ളൈ
നെല്ലുപിറക്കിറ പെൺപിള്ളൈമാർ
കുതർക്കാറർ വാറാരെൻറു
കൂപ്പിട്ടുക്കുമ്മിയടിപ്പോമെടി.''
കുമ്മിയടിത്ത മടവാക്കു
കുങ്കുമം ചന്തണം താൻ കൊടുത്തു
മന്നക്കു മന്നനിരവിപ്പിള്ളൈ
വന്മൈയതാക നടക്കലുറ്റാർ. [17]

എത്ര മനോഹരമായ കുമ്മി! കുമ്മിയടിച്ച യുവതികൾക്കു് കുങ്കുമവും ചന്ദനവും സമ്മാനിച്ച കഥാനായകൻ മുന്നോട്ടുപോയി.

ഉദയഗിരി തെക്കേകോട്ട കടന്നു് തിരുവിടക്കോട്ടു്, തൊട്ടിയോട്ടു്, പെരുവിള, ചുങ്കാനമ്പലം മുതലായ സ്ഥലങ്ങളും അതിക്രമിച്ച കഥാനായകന്റെ സേന ഇളങ്കുളത്തെത്തി. ഈത്തക്കാട്ടിൽ പാളയമടിച്ചിരുന്ന രാമപ്പയ്യനും സൈന്യവും കള്ളിയങ്കാട്ടു്, കുണിയാകുളം, ഇരട്ടമലയടി, ഇശക്കിക്കുളവരമ്പു് ഇവയ്യുടെ നടുവിലുള്ള പടക്കളത്തിൽ 'അണിപിടിച്ചു' നിന്നു. മുൻപു രാമപ്പയ്യനു് ഉള്ളോല എഴുതിക്കൊടുത്തയച്ച ദുഷ്ന്ത്രിമാർ ഏഴുപേരും ഇരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ളയോടുകൂടിയുണ്ടായിരുന്നു.

''അന്തനേരമിടത്തറത്തേവനും—
മാനചങ്കരൻ കോതൈ മരുകനും
വിന്തൈചേരും കലയപ്പെരുമാളും
വെങ്കലക്കൊടി കളത്തൂരിരാമനും
പുന്തരപ്പുചൻ ചങ്കുമാരനും

---

17. ചെരുമ=പൂണ്ണമാകുവേ തവിത്തു=ആശയോടുകൂടി. ഒവ്വു=ഉപമ. വിരാണം=പെരുമ്പറ. ചെൻറപ്പതി=തിരുവിതാങ്കോടു്. വിത്താരം=വിസ്താരം; പെരുമ. കന്നൻ=കന്നൻ. ശേത്തിരം=നേതൃത്വം. തുപ്പാക്കി=തോക്കു്. വെണ്ടയം=ചിലതു്. കള്ളക്കാട്ടുകോട്ട=തെക്കൻ തിരുനൽവേലിയിൽ കള്ളക്കാടെന്ന സ്ഥലത്തുള്ള ദുർഗ്ഗം. വന്മൈ=ബലം

തുയചങ്കൊടിവീരൻ കേശവൻ
എന്തിലും പുകഴീശ്വരൻ തേവനും.'

ഇവരാണു് ആ ഏഴപേർ. പാഠാന്തരങ്ങളിൽ ഇളമ്പയിൽ മാർത്താണ്ഡവമ്മ, മാത്താണ്ഡൻ ചടയൻ, ചെറുവള്ളിപ്പിള്ള ഇവരെ ഉൾപ്പെടുത്തിയും കലയപ്പെരുമാൾ, ശങ്കു, കുമാരൻ, ശംഖുക്കൊടി കേശവൻ ഇവരെ വിട്ടുംകാണുന്നു. അവർ തക്ക സമയത്തു് ഇരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ളയെ കൈവിട്ടു. കഥാനായകന്റെ സൈന്യത്തേയും മറ്റും വർണ്ണിക്കുന്ന പല ശീലുകളുണ്ടു്. അവ ഇവിടെ ഉദ്ധരിക്കുന്നില്ല. പട മുറുകി

''വന്തു മുന്നണിതന്നിലുറങ്കിയേ
മാരിപോലെ ചരങ്കളെത്തുവിനാർ.
നാല്പുറവുമൊരുപ്പോലെ പുറിയേ
നല്കുവില്ലവർ തമ്മൈനെരുക്കിനാർ.
വാക്കിനാലേ പടവിളിച്ചത്തങ്കം
വാനിലെങ്കുമിടിപ്പോലെയാത്തിട
തെക്കേ നിൻറു കടൽപ്പരന്താൽപ്പോലെ
തേചമെങ്കും പരന്തതേ തെൻപടൈ
പാവി! മേക്കേ കുതിരൈ, വരുകുതേ
പററി നാമും മലൈയേറിക്കൊള്ളുവോം
വാത്തൈചൊന്ന കുടൈക്കമാനൈപ്പാത്തു
മാറിവെത്താരടിയിടിപോലവേ
മന്തിരിയായു് പ്പിറന്താലു, നാമിനി
മാറിയോടിയേപോവതുമാണ്മയോ?
അന്തരം വരുമെൻറുനാമോടിനാ–
ലരചർ മുന്നിലേയെപ്പടിചെല്വലാം ?
എന്തനോടെയിറങ്കിപ്പൊരുവതി–
നേററ ചേവുകരുണ്ടാനാൽ വാരുങ്കും''

മലകേറി ഓടിപ്പോകുന്നതു് സ്വാമിദ്രോഹമാണെന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു കഥാനായകൻ തന്നോടു കൂടി നില്ക്കാൻ മനസ്സുള്ളവരെ മാത്രം വിളിച്ചു് അവരോടുകൂടി ശത്രുസേനയുടെ മേൽ പാഞ്ഞു് അതിൽ പലർക്കും നാശം വരുത്തി. രാകുത്തന്മാർ ഇരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ളയെ വളഞ്ഞു. മറ്റു മന്ത്രിമാർ പിൻവാങ്ങി. കുറെക്കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഇരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ളയുടെ സൈന്യത്തിൽ പലരും ഹതരായി.

''അന്തനേരം പിള്ളൈയുക്കണ്ണാന തേവനാതിതൻ
അയ്യൻ പള്ളിച്ചയോടെയരത്തനടയാനും പട്ടാൻ

ചൂന്തരൻ ചക്കാലകാളീചൂരിയൻ പരപ്പക്കുട്ടി
തോട്ടിയപ്പൈകളോട്ട വെട്ടിയേ പൊരുത്ത പട്ടാർ
ചേന്തൻ ചെറുവള്ളിനായർ ചേന്തൻ കുഞ്ചുമാടപ്പനും
ചെൻറു മറപ്പടകളോട്ട വെട്ടിയേ പൊരുത്ത പട്ടാർ
ചന്തിരത്തിൽ ക്കാളിക്കുട്ടി ചടക്കുട്ടി അയ്യാക്കുട്ടി
തക്കമറമറപ്പടകളോട്ട വെട്ടിയേ പൊരുത്ത പട്ടാർ
കൊച്ചിരവിപ്പണിക്കനും കുഞ്ചുമാതിയീച്ചരനും
കോതച്ചൻ മാത്താണ്ഡപിള്ളെ കുളത്തൂരിരയിമ്മനും
പിച്ചൈനൽപ്പൊന്നനരത്തൻ പെരുമാം കോവിന്തച്ചാരും
പിള്ളെയൈ വളൈന്തപോത്ത പിന്നണിയിൽ വെട്ടപ്പട്ടാർ.''

ഇവരും ഇവരെക്കൂടാതെ കാമനയ്യൻ, കാലക്കുട്ടി, കുന്നത്തൂർ മല്ലൻപിള്ള, കുറുകരം പല്ലനാപൻ, കുമാരൻ നീലൻപിള്ള തിരുവനന്തപുരത്തു തേവൻകുഞ്ചുമായിററി, 'ചേരമങ്ങലത്തിൽ വാഴും ചെട്ടിയാർ പരപ്പക്കുട്ടി, മാത്താണ്ഡൻ കണ്ടൻ ഇങ്ങനെ വേറേയും പലർ ആ ഘട്ടത്തിൽ മരിച്ചു.

കഥാനായകൻ പിന്നെയും മുന്നോട്ട പായുവാൻ ഉദ്യമിച്ചു. 'പക്കത്തിൽ കുതിരൈ വിട്ട പട്ടാണിത്തുരൈയൈകുത്ത'

'പറിയേ രാകുത്തന്മാർ ചുറിയേ
വാളെന്തുകൊണ്ടു
വെട്ടിനാനിരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ളെയൈ–
ക്കുതിരക്കാറർ
വിതിയോ ചിവനേയെൻറു ചിവ–
ലോകംചേരുവാരാം''

പിള്ള തങ്ങളുടെ തലവനെകുത്തിയപ്പോഴും ശത്രുസൈന്യത്തിലെ രാകുത്തന്മാർ അദ്ദേഹത്തെ വെട്ടിക്കൊന്നുവെന്നു പറഞ്ഞാൽ കഴിഞ്ഞുവല്ലോ. അങ്ങനെ ആ രാജഭക്തൻ തൻെറ ദേഹത്തെ വഞ്ചിനാട്ടിനായി അന്നത്തെ ആപൽസന്ധിയിൽ ബലികഴിച്ചു. ഉത്രത്തിൻകാലിൽ പിറന്ന അദ്ദേഹത്തിനു് അന്നു് മുപ്പത്തിരണ്ടാമത്തേതായിരുന്നു വയസ്സു്.

''ഇട്ടമുടൻ തേവകന്നിമാർകും വന്തുമാലൈയിട്ട
ഇന്തിരനാർ തേരിന്മീതിലേററിക്കൊണ്ടു പോകുന്നേരം
തിട്ടനവേ തലയുംകൊണ്ടു വെറിക്കൊട്ടം കൊട്ടിക്കൊണ്ടു
പെപ്പത്തുടനീത്തക്കാട്ടപ്പാളയത്തിൽ ചെൻറിരുന്താർ.''

ആ വീരൻെറ തലവെട്ടിയെടുത്തു ശത്രുക്കൾ ഈത്തക്കാട്ട പാളയത്തേയ്ക്കുകൊണ്ടുപോയി അവിടെനിന്നു് അതൊരു പട്ടിൽപൊതിഞ്ഞു തിരുമലനായ്ക്കനു കാഴ്ചവയ്ക്കാൻ അയച്ചുകൊടുത്തു. അതാ

രുടെ തലയാണെന്നു് അദ്ദേഹം ചോദിച്ചപ്പോൾ ഓട്ടൻ ഇങ്ങനെ അറിയിച്ചു.

''അങ്കുരചിൻ മണവാളരാന വഞ്ചിവേന്തരുട
വേന്തരെട്ടപ്പേരതിലേ വീരർകളനവരുണ്ടേ
ഇണങ്കും പുകഴിങ്കരചേ ഇരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ളയെൻറ
ചേർന്തതുരൈത്തലയിതെൻറു ചെപ്പിടുവാനോട്ടാളൻ
അന്തവാത്തൈ കേട്ടപോതു
ആണഴകനേതു ചൊല്വാൻ
'അയ്യോ ഇന്തത്തുരൈയെപ്പോലെ
അവനിതനിൽപ്പാത്താലൊരുവനുണ്ടോ?
ചെയ്യം തിറ വീരനിവരൈ നീങ്കും–
ചേത്തു വിട്ടിങ്കേ കൊടുവാരാമൽ
കയ്യുമെഴുമ്പിത്തോളവരൈ വെട്ട
കണ്ടവർ തൻ മനം കലങ്കാതോ?
വൈയം പുകഴ്ന്തിട്ട മിവരുടൈയ
വൈരപ്പണിയിട്ട കാതഴകും
കാതിൽത്തരിത്തത്തോർ മുത്തഴകും
കയ്യിൽ പിടിത്തതോർവാളഴകും
കോതിമുടിത്തതോർ മുടിയഴകും
കൺറ കസ്തൂരിപൊട്ടഴകും
എതു ചൊല്ലപ്പോറേനിവർവടിവൈ?
ഉനിമേൽ നിനൈന്താൽപ്പലനുമുണ്ടോ?
പോതമറിയാതരാമപ്പയ്യൻ
പോരിൽ ചതിയാകക്കൊൺറു പോട്ടാൻ'
തീതുവരാമൽത്തലൈതന്നൈത്താൻ
തിരുമ്പപ്പാളയത്തിൽ ക്കൊടുത്തുവിട്ടാർ.'' 18

ആ തലയുടെ സൗന്ദര്യം കണ്ടു് ആശ്ചര്യപ്പെട്ടു് ആർദ്രഹൃദയനായിത്തീർന്ന നാസ്സൻ ആ രണശൂരനെക്കൊന്നതു അന്യായമായിപ്പോയി എന്നും ജീവനോടെ കൊണ്ടു വന്നാൽ മതിയായിരുന്നു എന്നും രാമപ്പയ്യൻ പോരിൽ ചതിയായിട്ടാണു് കൊന്നതെന്നും അതുകൊണ്ടു് തനിക്കു് ആ തല ആവശ്യമില്ലെന്നും പറഞ്ഞു് അതു് തിരിയെ പാളയത്തിലേക്കു അയച്ചു. അതിനിടയ്ക്കു് ഒരു ദൂതൻ പുലിയൂർക്കുറിച്ചിയിൽ ഓടിച്ചെന്നു് മഹാരാജാവിനോടു ശത്രുക്കൾ ''ഇട്ടമുടൻനീർവളത്ത അന്ത ഇരവി തന്നൈ'' വള

18. അരചു് = രാജ്യം. വേന്തരെട്ടുപേർ = രാജതുല്യന്മാരായ എട്ടു മന്ത്രിമാർ. ആണഴകൻ = ആൺമയും അഴകുമുള്ള നാസ്സൻ. എഴുമ്പിത്തു = ഉയർന്ന പോതം = ബോധം, തീതു് = പാപം,

ഞ്ഞിരിക്കുന്ന എന്നും ''മന്നവരെ! നീരുമെഴന്തരുളിൽ മന്തിരിയെ ഇങ്കേ മീളലാമേ'' എന്നും അറിയിച്ചു. അവിടുന്നു് ആ വാക്കുകേട്ടു് അത്യന്തം വ്യസനിച്ചു് ആശ്രുധാരവാത്തു്.

''എന്നൈനിനൈന്തങ്കേ പട്ടാനോ
യിരവിവരുവാനോ മകാതേവാ?
ഇരവി വരവില്ലൈയെൻറുകേട്ട
ഈടകലൈന്തേനേ ചിവനാരേ.''

എന്നും മറും പലതും പുലമ്പി പള്ളിയന്തലാവിൽ(പല്ലക്കിൽ) കേറി, പുലിയൂർക്കുറിച്ചി വിട്ടു തുവലാറു്, തിരുവീടക്കോട്ടു്, ആയത്തുറ, അയ്യാനിയക്കുളം (അരയ്യാണിക്കുളം) മുതലായ സ്ഥലങ്ങളും കടന്നു് കണിയാകുളത്തിൽ എത്തി.

അപ്പോഴും മറെറാരു ദൂതൻ ഓടിച്ചെന്നു് ''പാട്ടപടവേണ്ടാം തമ്പുരാനേ, പട്ടപ്പോനാരേ ഇരവിപ്പിള്ളെ'' എന്നു വിജ്ഞാപനം ചെയ്തു. 'കട്ടിത്തിരുക്കയ്യാൽ പാടെടുത്തു [29] കനകപ്പള്ളിയന്തലാവിൽവച്ചു', തമ്പുരാനും ശേഷിച്ചസേനാനികളും അദ്ദേഹത്തിന്റെ അമ്മയെ സമാധാനപ്പെടുത്തുവാൻ പുറപ്പെട്ടു. വഴിക്കു കഥാനായകന്റെ അമ്മ ഓടി എതിരേവരുന്നുണ്ടായിരുന്നു. മാർത്താണ്ഡപ്പിള്ളയും പടത്തലവന്മാരിൽ ഒരാളായിരുന്നു. ''മാത്താണ്ഡപ്പിള്ളയണ്ണൻ എൻമാമനല്ലോ പടൈപോർ മാമനു പടൈപോക നാൻ പാത്തുവാറേൻ മാതാവേ'', എന്നാണു് കഥാനായകൻ അമ്മയോടുപറഞ്ഞുകൊണ്ടു് പോയിരുന്നതു്. ആ മാത്താണ്ഡപ്പിള്ളയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആപത്തു് അറിയാതെ പടക്കളത്തിൽനിന്നു് പലായനം ചെയ്കയാണുണ്ടായതു്. അദ്ദേഹവും പലവിധത്തിൽ പ്രലപിച്ചു.

''മട്ടക്കടങ്കാതിവരൈ മറവർ ചതിത്താരോ?
മരുകരുടെ കയ്യിലുടവാളമെങ്കെപോച്ചോ?
കട്ടക്കലയാതിരുന്ത ഇരവിയിറന്താനോ?
കല്പനയാൽ വാറതുക്കു ഏതുചെയ്യപ്പോറേൻ?
ഇന്തിരനൈപ്പോലിരുന്ന ഇരവിയിറന്താനോ?
ഈടഴിന്തുമൺമേലേ വിരണ്ടു വിരണ്ടഴതാൻ.'' [20]

മഹാരാജാവു് തന്റെ കൂടക്കാരനോടു് കഥാനായകന്റെ വീട്ടിൽ മുൻകൂട്ടിച്ചെന്നു് മരിച്ചതു ഇരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ളയല്ലെന്നും

---

19. ശവത്തെക്കെട്ടി തൂക്കൈക്കൊണ്ടതന്നെ പാട്ടു്=(പാടൈ;ശവക്കട്ടിൽ) എടുത്തു്.
20. മരുകർ=മരുകൻ, മരുമകൻ. കട്ടക്കലയാത=ധീരനായ

അദ്ദേഹം വളർത്ത കാളിനായരാണെന്നുംപറവാൻ ആജ്ഞാപിച്ചു. ആ ദൂതൻ അവിടെയെത്തി.

''കണ്ടുവടനേകി നെടുമൂച്ചേറിയമ്മെ
കവേലരെ വിട്ടവന്തകാരിയമേതെൻറാം
മന്നവരുംപിള്ളെ മാമനെന്നെവരവഴൈത്തു
മാതാവേ! മലങ്കാതേ വാത്തൈചൊല്ലച്ചൊന്നാർ,
അന്തമൊഴികേട്ടമ്മെയകമെല്ലാം കുളിര
അരചരുട പാളയത്തിൽ പാടൈവന്തതുണ്ടേ
വേങ്ങപ്പുലിപോൽമറവർപാളയത്തിൽചെൻറു.
വെകുതുരൈകയം കനപതികയം വെട്ടിവിട്ടാർപിള്ളെ
തട്ടഴിന്തു വെട്ടിപ്പോരും നേരം പിള്ളൈവളർത്ത
ചന്തിരത്തുക്കാളി പട്ടപ്പോനാർ;പിള്ളെ വാറാർ;
മേടൈവിട്ടക്കണ്ടിറങ്കും. വേന്തർ കൂടവാറാർ;
മെല്ലിയരേ! വേറെയൊരു വിക്കിനങ്കുളില്ലൈ.''

എന്നും മറും അയാം ഓരോന്നു പറഞ്ഞു കൊണ്ടിരിക്കവേ പല്ലക്കു വാതിൽക്കൽ വന്നുചേന്നു. അതിൽ മകൻറെ മൃതശരീരമാണു് കൊണ്ടുവന്നിരിക്കുന്നതെന്നു് മനസ്സിലായി. ആ വീര മാതാവു് അതികരുണമായി വിലപിച്ചു.

'അഴതാളേ തായാരും അരുമൈമകൻ പാടുകണ്ടു
പഴതറവേ ഉന്നൈയും നാൻ പഴികൊടുത്തിങ്കിരിപ്പേനോ?
കുറതൊഴിൽ ചെയ്തില്ലയോ കയ്യിലുടവാളില്ലയോ?
വേളയമായ് മന്തിരിമാർ മികവേ ഉന്നൈച്ചതിത്താരോ?
ചതിത്തുടനേ മന്തിരിമാർ തക്കമലൈയേറിടവും
എന്നുടയ പൊല്ലാപ്പോ? ഈശ്വരനാർ കല്ലനെയോ?
പരികലത്തൈ മറന്തായോ? പടൈവീട്ടൈയിഴന്തായോ?
മരുവിയുന്നൈപ്പിരിയാത മങ്കയരൈ മറന്തായോ?
പെറവയറെരിയുതയ്യോ പേതലിത്തുവരുകതയ്യോ?
ഉറക്കമോ എന്നിരവി നാനുന്നൈയല്ലോതേട്കിറേൻ
മേക്കപ്പുരേതന്നിലേ മെല്ലിനല്ലാം തനിത്തിരുക്ക
മങ്കൈ തനിത്തിരുക്കവേ നീ മായവഴി പോനതെന്ന ?
തെക്കേപ്പുരൈ തന്നിലേ തേ വാങ്കുമെത്തയിലേ
തേമൊഴിയാംതനിത്തിരുക്ക നീതേപവഴിപോനതെന്ന?
പൊട്ടാനമാർവഴകാ! പോക്കളത്തിൽ മടിന്തായോ ?
ആറുവേനോനാനിരവി ആക്കടലിൽ വിഴന്തളവും?
തേടുവേനോ എന്നിരവി എൻ തീവിനൈകയം എന്നാളും
പൂവിട്ട ഉറുമാലും പൊന്നിട്ട കച്ചൈകളും
തേവുപിറൈപോൽ നെറിയും തിരുവുടമ്പിൻ വടി

ചെമ്പൊൻ മണിമുടിയഴകും തിലകവരിപ്പൊട്ടഴകും
വൈയവൻ തന്നൊളിപോലെ വൈരമണിമാലൈകളും
കയ്യിലിട്ടമുറുക്കുവളൈ കയ്യിൽ വീരചങ്കിലിയും
ഒറൈപ്പരുമുറിയും ഉല്ലാസക്കച്ചൈക്കെട്ടും
കച്ചൈകെട്ടിയെണ്ണെയിട്ടുക്കരുവുടവാൾതാനെടുത്തു
ഇച്ചയുടൻ പരിചൈയുമായിലങ്കുമതിലുംപുകുന്തു
വാങ്കിവലങ്കാൽ തൂക്കിവരവരനനടന്തുചെൻറു
വാങ്കുമെള്ളത്തടുത്തുവെട്ടും വായ്ത്താരം കോളേനേ
നേചമുള്ള മാർവഴകാനീയിറന്തപോതേ നാൻ
വാചമററ പൂവാനേൻ മണ്ണിഴന്തമരമാനേൻ
നാണിഴന്ത വില്ലാനേൻ പാക്കിഴന്ത വായാനേൻ
ഇടിവിഴന്തമരമാനെൻ ഇണൈയിഴന്തമാനാനേൻ
തട്ടം പരിചൈയുമായ്ത്താമരപ്പൂപ്പൊന്തിയുമായ്
വെട്ടിവിളയാടുകൈയ്യു വീതിയിടം പോന്തില്ലൈയോ?
പട്ടക്കച്ചൈ നീ കെട്ടിപ്പടൈക്കൊരുങ്കിപ്പോംപൊഴുതു
എട്ടുവീട്ടുനായന്മാരെഴുന്തുനില്പാരെല്ലോരും.
കൈപിടിത്തമങ്കയരൈക്കലന്തു വരക്കാണേനേ
പൂചൈപ്പിരൈ മന്നിലേപോകവരക്കാണേനേ
മന്നവരൈ മുകം കാട്ടി വരും പവനി കാണേനേ
ഉല്പാചമായിരവി ഉടത്തൊരുങ്കിപ്പോമ്പൊഴുതു
കണ്ടാർ കളത്തനൈയും കണ്ണാചൈകൊംവാരേ
പത്തിരാകാളിയുന്നെ പഴ്തറവേ ചതിത്താളോ? 21

ഇങ്ങനെ മാതാവു വിലപിക്കുമ്പോൾ ഇരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ളയുടെ പത്നിയും മുറയിട്ടു. 'മഞ്ചംക്കുളിമറന്തേൻ മണമുള്ള പൂ മറന്തേൻ എണ്ണൈക്കുളി മറന്തേനെങ്കും വിതിപൊല്ലാതു'' എന്നും മറ്റുമാണു് ആ സാധ്വിയുടെ ആക്രന്ദനം. രണ്ടുപേരേയും മഹാരാജാവു് കഴിയുന്ന വിധമെല്ലാം ആശ്വസിപ്പിച്ചു.

ശവസംസ്കാരം നടത്തുന്നതിനു മുൻപു് ഇരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ളയുടെ തല ഇത്തക്കാട്ട പാളയത്തിൽ നിന്നു് വാങ്ങിക്കൊണ്ടുവരേണ്ടിയിരുന്നു. അതിനു് ആരു പോകുന്നു എന്നു് മഹാരാജാവു് ചോദിച്ചപ്പോൾ കുഞ്ചിക്കോട്ട ചക്കാല കാളിനായർ

---

21. പേതലിക്കുക = ബുദ്ധിഭ്രമമുണ്ടാകുക. തേവാങ്കു = വിചിത്രവേലകൾ ചെയ്തിട്ടുള്ള തുണി. ആം = വെള്ളം. തീവിനൈ = ദുഷ്കർമ്മം. തേവുപിറൈ = ദേവന്റെ പിറ; ചന്ദ്രക്കല. വൈയവൻ = വൈശ്യവൻ; അഗ്നി. പരുമുറി = പരുവടം; രാജോചിതമായ വസ്ത്രം. കരു = ആയുധം. വായ്ത്താരം = വായ്ത്താരി; ഗജ്ജനം. നേശം = സ്നേഹം. പോന്തി = ഗദ. പവനി = ജൈത്രയാത്ര.

താനതിനു തയ്യാറാണെന്നു പറഞ്ഞു. കാളിനായർ അഞ്ചുവയസ്സിൽ അനാഥാവസ്ഥയിൽ കഥാനായകനെ അഭയംപ്രാപിച്ചു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ സംരക്ഷണത്തിൽ വളർന്ന ഒരു യോദ്ധാവായിരുന്നു. തന്നെ തന്റെ യജമാനൻ ഒരു കാര്യത്തിനുവേണ്ടി തിരുവനന്തപുരത്തേയ്ക്കു അയച്ചിരുന്നതിനാലാണു് ആ സ്വാമിഭക്തനു് കണിയാകുളത്തുപോരിൽ പങ്കുകൊള്ളുവാൻ സാധിക്കാതെവന്നതു്. തിരുവനന്തപുരത്തു നിന്നു ഒരോട്ടമായി ഓടിയും തന്റെ സുഹൃത്തായ മാടപ്പച്ചാർ വഴിക്കുവച്ചു ചെയ്താനൊരുങ്ങിയ സൽക്കാരത്തെ ''അണ്ണേയിൻറു തക്കരിക്കവേണ്ടാം നാൻ താമതിപ്പതില്ലൈ'' എന്നു പറഞ്ഞു തിരസ്കരിച്ചുമാണു് കാളിനായർ ആ ഓട്ടത്തിൽ തിരുമുൻപിൽ ചെന്നുചേർന്നതു്. മഹാരാജാവിനോടു് ആ വകയ്ക്കു് വേണ്ട നീട്ടം വാങ്ങിച്ചുകൊണ്ടു് നായർ 'ചീറും പുലിപോലെ'രാമപ്പയ്യന്റെ പാളയത്തിലെത്തി. അവിടെയുള്ള വടുകന്മാർ,

''എങ്കിരുന്തുവന്തീർ മലയാളിയെൻറപോതു
ഏകും*പടിയെങ്കുംമന്നർ കല്പനൈയാൽ വന്തേൻ.''

മലയാളി എവിടെ നിന്നു വന്നു എന്നു ചോദിച്ചതിനു് താൻ തന്റെ മഹാരാജാവിന്റെ കല്പന അനുസരിച്ചു് വന്നിരിക്കയാണെന്നു പറഞ്ഞു. ഉടനെ അവർ ആ യോദ്ധാവിനെ വളഞ്ഞു.

''ഊക്കമുടൻ പൊന്നപോതേ ഉടനെ വളൈന്തുകൊണ്ടാർ
വളൈന്തവർകളും മുട്ടുന്നേരം വാത്തൈ ചൊല്വാൻ
കാളിനായർ
മന്നക്കുതിരൈകളൈ വമ്പേകൊണ്ടേക്കളൈയാതെ
എൻറുചൊല്ലിക്കാളിനായർ ഈട്ടിയുടനേപിടിത്തു
എതിരിട്ട രാകുത്തരൈ ചായ്ത്തുവിട്ടുവിടുവേനെൻറാൻ.''

തന്റെ നേരെ വെറുതേ ആ കുതിരകളെക്കൊണ്ടുവന്നുകളയരുതെന്നും, എതിരിട്ടന്ന രാകുത്തന്മാരെ താൻ കൊല്ലുമെന്നും കാളിനായർ ഗർജ്ജിച്ചു. തങ്ങളുടെ യജമാനന്റെ അറിവുകൂടാതെ ശണ്ഠ തുടങ്ങരുതെന്നു് അവർ നിശ്ചയിച്ചു് വിവരം രാമപ്പയ്യനെ അറിയിച്ചു. രാമപ്പയ്യൻ 'അവനെയിങ്കേ കൊണ്ടുവാരുങ്കോ' എന്നു് ആജ്ഞാപിക്കവേ നായർ സേനാനായകന്റെ മുമ്പിൽ ആനയിക്കപ്പെട്ടു.

*കട്ടമട്ടായങ്കിരുന്തരാമപ്പയ്യൻ താനും
കാരിയങ്കളെന്ന മലയാളിയെൻറുകേൾപ്പാൻ

---

* ഏകുക = പോകുക
* കട്ടമട്ടു് = സാമർത്ഥ്യം

വരിചൈയുടനെങ്കും തുരൈ തലൈയൈതരാസ്സിൽ
വാളുക്കിരൈയാക വെട്ടിപ്പട്ടവതുവും തിട്ടം''

എന്തിനു വന്നു എന്നു രാമപ്പയ്യൻ ചോദിച്ചതിനു് ഇരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ളയ്ടെ തല കൊണ്ടു പോകാനാണു് താൻ വന്നിരിക്കുന്നതെന്നും അതുതന്നില്ലെങ്കിൽ താൻ അവിടെ വച്ചു് ശത്രുക്കളുടെ വാളുകൊണ്ടു് ഇരയായി പ്രാണത്യാഗം ചെയ്യുന്നതിനു് സന്നദ്ധനാണെന്നും പറഞ്ഞു. രാമപ്പയ്യൻ അത്തരത്തിലുള്ള രാജഭക്തന്മാരായ യുദ്ധവീരന്മാർ വഞ്ചിമഹാരാജാവിനു തുണയായുള്ള കാലത്തോളം അദ്ദേഹം പരാജയപ്പെടുകയില്ലെന്നു് തീർച്ചപ്പെടുത്തി. കാളിനായരോടു് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു.

'ഉണ്ടോ താനിപ്പടിയേ ഊട്ടിവളർത്താലും
ഉചിതമുള്ള ചേകവർ കളിപ്പടയുമുണ്ടാമോ?
എപ്പടിയും ചേകവനേ! ഇങ്കെനില്പായാനാൽ
ഏറ്റമാകവേ ഉനക്കു മൂൻറുപൊൻ നാൻ തരുവേൻ
ഒപ്പമുടന്നപചരവാതൈത്ത ചൊല്ലുക്കേട്ടു
ഉചിതമല്ല; ചോറുമുണ്ടു ഇങ്കേനില്പതില്ലേ;
തന്തുവിടവേണമെചമാനതൈയ തലൈയൈ
ഉണ്ടവരും മുന്നേയെൻറു കാളിനായർ ചൊല്വാൻ''

തിരുമലനായ്ക്കരുടെ സൈന്യത്തിൽ സേവനം ചെയ്കയാണെങ്കിൽ മൂന്നുപൊന്നു ശമ്പളം തരാമെന്നാണു് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞതു്; അതൊന്നും തനിക്കു് ഉചിതമല്ലെന്നും താൻ ആഹാരം കഴിച്ചു് തിരിയെ വരുന്നതിനു മുൻപുതന്നെറ യജമാനെറ തല കിട്ടണമെന്നും നായരും ശഠിച്ചു. പലരുടെ തലയും പാളയത്തിൽ കൊണ്ടുവന്നിട്ടുണ്ടെന്നും കാളിനായർനോക്കി അയാളുടെ യജമാനനെറ തലയെടുത്തുകൊള്ളട്ടേ എന്നും രാമപ്പയ്യൻ പറഞ്ഞു. അതുകണ്ടുപിടിക്കാൻ നായക്കു് എന്താണുവൈഷമ്യം? (അന്നെയർ)മാതാവിനെപ്പോലെ തന്നെ വളർത്ത ആളല്ലെ ഇരവിപ്പിള്ള? കസ്തൂരിപ്പൊട്ടുള്ള ഒരു തല തന്നെറ നാഥനേറതാണെന്നു് ആ ധീരൻ വടുകന്മാരെ അറിയിച്ചു. ആ അത്യാഹിതത്തിൽഅത്യന്തം വിലപിക്കുകയും ചെയ്തു. അതു കണ്ട രാമപ്പയ്യൻ കാളിനായരെ തന്നെറ രത്ന കംബളത്തിൽ സമീപമായി ഇരുത്തി കച്ച, വീരത്തണ്ട, പച്ചപ്പട്ടു്. തലപ്പാവു് ഇവയെല്ലാം സമ്മാനിച്ചു്, ഉയർന്ന നിലയിലുള്ള നാലുസൈനികോദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടെ അകമ്പടിയോടുകൂടി ആ പുതിയസുഹൃത്തിനു് തന്നെറയജമാനന്തലയും കൊണ്ടുതിരിയെപോകുവാൻ അനുവാദം നൽകി. 'മരതകപ്പട്ടിൽ' ആ തലപൊതിഞ്ഞു് അതൊരു പല്ലക്കിൽവച്ചുകൊണ്ടു ചെന്നു വഞ്ചിമഹാരാജാവിനു സമർപ്പിക്കുവാനും ആ സേനാപതി

വേണ്ട ഏർപ്പാടു ചെയ്തു. തിരുവിതാങ്കോട്ടചെന്നു് പല്ലക്കിൽനിന്നു് തലയെടുത്തു് കാളിനായർ മഹാരാജാവിനു തിരുമുൽക്കാഴ്ചവച്ചു. ആ തല ഇരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ളയുടെ വീട്ടിൽ കൊണ്ടു ചെന്നു വേണ്ട പോലെ 'പാടടക്കണ'മെന്നു തിരുമേനി കല്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

അപരക്രിയകളും അവസാനിച്ചതിനു മേൽ മഹാരാജാവു് ഇരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ളയ്ക്കും മാത്താണ്ഡൻ ചടയനും വേണ്ട സമ്മാനങ്ങളും കൊടുത്തു. മാത്താണ്ഡൻ ചടയൻ ഇരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ളയുടെ അനന്തരാവകാശിയായിരിക്കാം. തന്റെമന്ത്രിയുടെ തല കൊണ്ടുവന്ന ചക്കാല കാളിനായരുടെ വീരകൃത്യത്തിനു് 'വസുധൈവ മൂല്യം' എന്ന നിലയിൽ തന്നെയാണല്ലോ പ്രതിഫലം നൽകേണ്ടതു്. കുഞ്ചാക്കോട്ടേലായിൽ കല്ലു നാട്ടി ഇറയിലികൊടുത്തു് ആ സ്വാമി ഭക്തനെ ഉചിതജ്ഞനായ മഹാരാജാവു് അനുഗ്രഹിച്ചതായും പാട്ടിൽ നിന്നറിയുന്നു.

വീരകരുണരസങ്ങളുടെ സർവ്വാംഗസുന്ദരമായ സമ്മേളനം കൊണ്ടു് വിശേഷാത്തരമായി പ്രശോഭിക്കുന്ന ഒരു ഇതിവൃത്തമാണു് കണിയാകുളത്തു പോരെന്നു് ഇതുയും പ്രസ്താവിച്ചതിൽ നിന്നു പ്രത്യക്ഷമാകുന്നുണ്ടല്ലോ. അതിനെ കവി ഹൃദയദ്രവീകരണചണമായ വിധത്തിൽ ഗാനം ചെയ്തിരിക്കുന്നു എന്നുള്ളതിനു തർക്കമില്ല. ഇരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ളയുടെ രാജഭക്തി, അദ്ദേഹത്തിന്റെ മാതാവിന്റെ പുത്രവാത്സല്യം, കാളിനായരുടെ സ്വാമിസേവാരതി, മാത്താണ്ഡവർമ്മമഹാരാജാവിന്റെ പ്രകൃതിരഞ്ജനപാടവം ഇവയെല്ലാം ഈ പാട്ടിൽ സ്റ്റഡികസ്ഫുടമായി പരിലസിക്കുന്നു. കൊല്ലം ഒൻപതാം ശതകത്തിൽ തെക്കൻ തിരുവിതാംകൂറിൽ നടപ്പുണ്ടായിരുന്ന പല സമുദായചാരങ്ങളുടെയും വ്യക്തമായ പ്രതിഫലനവും പ്രസ്തുത ഗാനത്തിൽ കാണ്മാനുണ്ടു്. നാഗരികാംഗാനകളുടെ കുമ്മി; മാതാവിന്റെ വിലാപം മുതലായ ഘട്ടങ്ങളിൽ കവി തന്റെ സരസ്വതീപ്രസാദം പരിപൂർണ്ണമായി പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നു. ഈ പാട്ടു മുഴുവൻ ഒരു കവിയുടെ കൃതിയാണെന്നു് എനിക്കു് അഭിപ്രായമില്ല; കാലാന്തരത്തിൽ പല പുലവന്മാരുടെയും കൈ അതിൽ കയറിയിട്ടുണ്ടു്. ഞാൻ ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുള്ള ഭാഗങ്ങൾ അനുസ്യൂതങ്ങളല്ല. വിസ്തരഭയം കൊണ്ടു് അവയിൽ ചില ഈരടികളെല്ലാം ഞാൻ വിട്ടിട്ടുണ്ടു്.

കാളിനായക്കു് അന്നു തമ്പുരാൻ എഴുകയടക്കി ദാനംചെയ്ത വസ്തുക്കൾ ഇന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ വംശജന്മാർ 'തുലയാവെട്ട' എന്ന സ്ഥലത്തിനു സമീപം അനുഭവിച്ചുവരുന്നു എന്നുകേട്ടുകേൾവിയുണ്ടു്. ഇരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ളയുടെ വീടു് തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജാക്കന്മാരുടെ അതിപുരാതനവാസഗൃഹമായ കേരളപുര

ത്തിൽ തെക്കേത്തെരുവിലായിരുന്നു. കേരളപുരത്തിനു വീരകേരളേശ്വരമെന്നും മുത്തളക്കുറിച്ചിയെന്നുംകൂടി പഴയ രേഖകളിൽ പേരുകളുണ്ടു്. ആ വീടു് കുറെക്കാലംമുൻപു് അരുമന അമ്മവീട്ടിലേക്കു് അടങ്ങി. പിൻകാലത്തു് നവീകരിച്ച ഒരു പാഠത്തിൽ 'പുകഴ്പെറ്റ കേരളപുരമെന്ന മരുംപുരമതിൽ വാഴും മുഖ്യനതാകിയ രാജൻ തന്നുടെ യുറ്റൊരു സൂതനായു് വന്നു ജനിച്ചതല്ലിരവിപ്പിള്ള'' എന്നു പ്രസ്താവിച്ചുകാണുന്നു. ആ മഹാപുരുഷന്റെ ഒരു ശിലാവിഗ്രഹം സമീപകാലംവരെ കണിയാകുളത്തു പടനിലത്തിൽ കിടന്നിരുന്നു. അതു് അവിടെ നിന്നെടുത്തു് തിരുവിതാംകൂർ ആക്കിയോളജിക്കൽ ഡിപ്പാർട്ടുമെന്റു ഡയറക്ടർ ശ്രീമാൻ ആർ. വാസുദേവപ്പൊതുവാൾ പദ്മനാഭപുരത്തു് പുത്തനായി സ്ഥാപിച്ചിട്ടുള്ള പുരാണവസ്തുസംഭരണശാലയിൽ പ്രദർശിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു.

ഇരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ളയേയും കാളിനായരേയുംപോലെയുള്ള ധീരോദാത്തന്മാരും പൗരുഷധനന്മാരുമായ രാജ്യഭക്തന്മാരും സ്വാമിഭക്തന്മാരും കേരളത്തിൽ പൂർവാധികമായി ജനിച്ചു്, നമ്മുടെ മാഹാത്മ്യശാലിനിയായ മാതൃഭൂമിയുടെ പേർ വിളക്കി പെരുമപുലർത്തി ഉത്തരോത്തരം വിജയിക്കുമാറാകട്ടെ.

എന്റെ ഗുരുനാഥൻ

സാഹിത്യം ഒരുത്തുതദപ്പണമാണെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. ആ രുചിരമായ ആരാമത്തിൽ ചില സുരഭിലങ്ങളായ വാടാമലരുകളുണ്ട്; ആ അഭിവന്ദ്യമായ ക്ഷേത്രത്തിൽ ചില ദീപ്തിമത്തുകളായ കെടാവിളക്കുകളുണ്ട്; ആ ഉത്തുംഗമായ നഭോവീഥിയിൽ അഹോരാത്രം തിളങ്ങുന്ന ചില അഖണ്ഡജ്യോതിസ്സുകളുണ്ട്. ആ അഭൌമമായ ലോകത്തിൽ നവയൌവനത്താൽ നിത്യാശ്ലിഷ്ടരായ ചില ചിരഞ്ജീവികളുണ്ട്. അവരുടെ ഇടയിൽ സർവ്വഥാ അപശ്ചിമനായ ഒരു അനുഗൃഹീത മഹാകവിയാണ് എന്റെ ഗുരുനാഥനായ ചങ്ങനാശേരി ലക്ഷ്മീപുരത്തു കൊട്ടാരത്തിൽ രവിവർമ്മകോയിത്തമ്പുരാൻ; ആ പുണ്യശ്ലോകൻ അന്തരിച്ചിട്ട് കൊല്ലം നാല്പത്തിരണ്ടു കഴിയാറായിരിക്കുന്നു; എന്നാൽ അവിടത്തെ അജരാമരമായ യശഃകായം അഭംഗുരമായ കാന്തിപൂരത്തോടുകൂടി അനന്തരകാലികന്മാർക്ക് സർവ്വഥാ ആകർഷകമായി, ആനന്ദപ്രദമായി, പ്രചോദകമായി, പര്യുപാസ്യമായി സമുല്ലസിക്കുന്നു. ആധുനികഭാഷാസാഹിത്യത്തിന്റെ പോഷകന്മാരുടേയും പരിഷ്കർത്താക്കന്മാരുടേയും മധ്യത്തിൽ അവിടുന്നു സമാർജ്ജിച്ചിട്ടുള്ള സ്ഥാനം അദ്വിതീയമാണ്.

ലക്ഷ്മീപുരത്തു കൊട്ടാരത്തെപ്പറ്റി കേട്ടിട്ടില്ലാത്ത കേരളീയരുണ്ടെങ്കിൽ അവർ തങ്ങളുടെ കർണ്ണങ്ങളാൽ നിശ്ചയമായി വഞ്ചിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ചങ്ങനാശേരിക്കോയിത്തമ്പുരാക്കന്മാരുടെ മൂലകുടുംബം പരപ്പനാട്ടാണ്. ടിപ്പുസുൽത്താൻ എന്ന മൈസൂർ വ്യാഘ്രം കേരളത്തെ ആക്രമിച്ച കാലത്തു് പരപ്പനാട്ടു കോവിലകത്തെ മൂന്നു പുരുഷന്മാരും അഞ്ചു സ്ത്രീകളും തിരുവിതാംകൂറിലെത്തി മഹാത്മാവായ കാർത്തികതിരുനാൾ രാമവർമ്മ മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സിലെ അഭയം പ്രാപിക്കുകയും ആ

തിരുമേനി അവരെ ചങ്ങനാശേരിയിൽ തെക്കുംകൂർ രാജാക്കന്മാരിൽ നിന്നു പിടിച്ചെടുത്ത നീരാഴിക്കൊട്ടാരത്തിൽ താമസിപ്പിച്ചു സംരക്ഷിക്കുകയും ചെയ്തു. പിന്നീടാണു് സാക്ഷാൽ ചങ്ങനാശേരി കൊട്ടാരം ഉണ്ടായതു്. അതിനു ലക്ഷ്മീപുരം എന്ന അനവദ്യമായ നാമധേയം നൽകി തന്റെ പ്രിയപത്നിയുടെ സ്മരണയെ നിലനിറുത്തിയതു് 987–മുതൽ 990– വരെ തിരുവിതാംകൂർ രാജ്യം പരിപാലിച്ച റാണി ഗൌരി ലക്ഷ്മീബായി തിരുമേനിയുടെ ഭർത്താവായ രാജരാജവർമ്മ കോയിത്തമ്പുരാനായിരുന്നു. സകലകലാ വല്ലഭനായ ശ്രീമാൻ സ്വാതിതിരുനാൾ മഹാരാജാവു തിരുമേനിയും നൃത്യകലാ ജീവാതുവായ ഉത്രം തിരുനാൾ മാർത്താണ്ഡവർമ്മ മഹാരാജാവു തിരുമേനിയും അവിടത്തെ പുത്രന്മാരായിരുന്നു. ഗൌരി ലക്ഷ്മീബായി തിരുമേനിയുടെ പൌത്രിയായ ലക്ഷ്മീറാണിയുടെ ഭർത്താവായിരുന്ന രാജരാജവർമ്മ കോയിത്തമ്പുരാൻ. ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ അനന്തരവനായ ഇത്തമ്മർ തമ്പുരാന്റെ അനന്തരവനായിരുന്നു. ആ അനന്തരവന്റെ അനന്തരവന്മാരാണു് ദിഗന്ത വിശ്രാന്ത കീർത്തികളായ കേരളകാളിദാസൻ കേരളവർമ്മ വലിയ കോയിത്തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടും അവിടത്തെ ജ്യേഷ്ഠനായ കേരളവാഗ്ഭടൻ അനന്തപുരത്തു രാജരാജവർമ്മ മൂത്ത കോയിത്തമ്പുരാനും. ലക്ഷ്മീപുരത്തു കൊട്ടാരത്തിൽ വലിയ ലക്ഷ്മിത്തമ്പുരാട്ടിയെന്നും കുഞ്ഞിക്കുട്ടിത്തമ്പുരാട്ടി എന്നും രണ്ടു സഹോദരിമാർ ഉണ്ടായിരുന്നതിൽ വലിയലക്ഷ്മിത്തമ്പുരാട്ടിയുടെ പുത്രിയുടെ പുത്രനാണു് കേരള കാളിദാസനും മറ്റും. അവിടുന്നും അവിടത്തെ ജ്യേഷ്ഠനും ജനിച്ചു വളർന്നതും ലക്ഷ്മീപുരത്തു തന്നെയായിരുന്നു. സ്വല്പകാലം കഴിഞ്ഞു് 1046–ാമാണ്ടിൽ കേരളവാഗ്ഭടൻ സ്വകുടുംബത്തിന്റെ സൌഭാഗ്യങ്ങളെ പുരസ്കരിച്ചു തന്റെ ശാഖയെ ഹരിപ്പാട്ടിനു സമീപമുള്ള അനന്തപുരത്തു് മാറ്റിത്താമസിപ്പിച്ചു. അങ്ങനെയാണു് ലക്ഷ്മീപുരത്തു കുടുംബം രണ്ടു ശാഖയായിപ്പിരിഞ്ഞു് രണ്ടു സ്ഥലത്തു താമസിക്കുവാൻ ഇടവന്നതു്.

ചങ്ങനാശേരിയിൽത്തന്നെ തുടർന്നുതാമസിച്ച കുഞ്ഞിക്കുട്ടി തമ്പുരാട്ടിയുടെ പുത്രന്മാരാണു് 1066–ൽ മരിച്ച ശക്തൻ എന്നു പ്രസിദ്ധനായ രവിവർമ്മകോയിത്തമ്പുരാനും അവിടത്തെ അനുജൻ പരപ്പനാട്ടു രാമവർമ്മകോയിത്തമ്പുരാനും. അവരുടെ ജ്യേഷ്ഠസഹോദരിയായ ലക്ഷ്മിത്തമ്പുരാട്ടിക്കു് മൂത്തേടത്തു നമ്പൂരിയായിരുന്ന ഭർത്താവു്. ലക്ഷ്മിത്തമ്പുരാട്ടി നാലു പുരുഷപ്രജകളേയും രണ്ടു സ്ത്രീപ്രജകളേയും പ്രസവിച്ചു. അവരിൽ ഒരാൺകുഞ്ഞും ഒരു പെൺകുഞ്ഞും ബാല്യത്തിൽത്തന്നെ കഴിഞ്ഞുപോയി. ശേഷിച്ച സന്താനങ്ങൾ കേരളവർമ്മ കോയിത്തമ്പുരാൻ (ചെറുണ്ണി)

രാമവമ്മകോയിത്തമ്പുരാൻ, മഹാകവി രവിവമ്മകോയിത്തമ്പുരാൻ (കുഞ്ഞുണ്ണി) എന്നിവരും, ഇവരുടെ ഇളയസഹോദരി പൊന്നാണിത്തമ്പുരാട്ടിയുമായിരുന്നു. അങ്ങനെയാണു് വലിയകോയിത്തമ്പുരാനു് രവിവമ്മകോയിത്തമ്പുരാൻ മാതൃഷ്വസേയനായിത്തീർന്നതു്.

രവിവമ്മകോയിത്തമ്പുരാൻ 1037 മകരം 17–ാംനു- ഉത്രം നക്ഷത്രത്തിൽ ജനിച്ചു. കുലഗുരുവായ തിരുവാപ്പിൽ രാമവാര്യരുടെ അടുക്കലാണു് അക്ഷരാഭ്യാസം ചെയ്തതു്. അവിടത്തെ ജ്യേഷ്ഠൻ ആയില്യംതിരുനാൾ കേരളവമ്മകോയിത്തമ്പുരാൻ സ്വപ്രയത്നംകൊണ്ടു് വ്യാകരണം, ന്യായം, മീമാംസ, എന്നീ ശാസ്ത്രങ്ങളിൽ സാമാന്യമായ അവഗാഹംസിദ്ധിച്ച ഒരു പണ്ഡിതനും ഒരു നല്ല സംസ്കൃതകവിയുമായിരുന്നതിനാൽ കാവ്യനാടകങ്ങളും പഠിപ്പിച്ചതു് അദ്ദേഹംതന്നെയായിരുന്നു. കേരളവമ്മകോയിത്തമ്പുരാൻ, വിദ്വൽപ്രവേകനായിരുന്ന വിശാഖംതിരുനാൾ തിരുമനസ്സിലേക്കു് ചില സംസ്കൃതശ്ലോകങ്ങളും നിർമ്മിച്ചു് അടിയറവയ്ക്കുകയും തദ്വാരാ ആ തിരുമേനിയുടെ അഭിനന്ദനത്തിനു പാത്രീഭവിക്കുകയും ചെയ്തു. ശ്രീമൂലംതിരുനാൾ മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സിലെ കാശിയാത്ര സംബന്ധിച്ച മംഗളപ്രാർത്ഥനാശതകം എന്നൊരു സംസ്കൃതകാവ്യം അദ്ദേഹം രചിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അതിൽ പത്തുദശകങ്ങളും അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. ശ്രീപത്മനാഭൻ, വൈക്കത്തപ്പൻ, കുമാരനല്ലൂർ ഭഗവതി, സുബ്രഹ്മണ്യൻ, ശാസ്താവു്, ഭദ്രകാളി, ആറന്മുള ശ്രീകൃഷ്ണൻ, വൈകുണ്ഠപുരത്തു വിഷ്ണു, കാശീവിശ്വനാഥൻ, സകലദേവതകളും, ഇവരോടാണു് യഥാക്രമം ഓരോ ദശകത്തിലായി കവി തിരുമേനിക്കു മംഗളപ്രാർത്ഥന ചെയ്യുന്നതു്. ദശകാന്തശ്ലോകങ്ങളും മാത്രം സ്രഗ്ധരയിലും ബാക്കിയുള്ളവ മന്ദാക്രാന്തയിലും നിർമ്മിതങ്ങളായിരിക്കുന്നു. മാതൃക കാണിക്കുവാൻ അവയിൽ ചില ശ്ലോകങ്ങളും ഉദ്ധരിക്കുന്നു.

''ലക്ഷ്മീവക്ഷോരുഹരപരീരംഭസമ്മോദ മൂർച്ഛാ–
മാപ്നുദ്യൈവം സ്വപിഷി കിമിതി പ്രാത്മനാപദ്മനാഭ?
വാരാണസ്യാം വരഗുണനിധിർവ്വഞ്ചിരാജഃപ്രയാസ്യൻ
വാഞ്ഛന്നാസ്തേ ഭവദനുമതിം പശ്യ വിശ്വൈകനാഥ 1

കോവാ ദേവ, ത്രിജഗദവനൈകാഗ്ര്യതോ ജാഗ്രതസ്തേ
തഥ്യം മിഥ്യാസ്വപനമസകൃദ്വിശ്വസേദ്വിശ്വസാക്ഷിൻ?
തസ്മാൽ സ്വാമിൻ, നയനയുഗളീം കിഞ്ചിദുന്മീലയത്വം;
വഞ്ചിക്ഷ്മാശം വരയതു ഭവന്മംഗലാപാംഗലക്ഷ്മീഃ, 2

കാരുണ്യാബ്ധേകമലനയന, തവൽപദാംഭോജദാസം
വാസം യോഗ്യം സുഗുണവിതതേർവ്വാസവം വഞ്ചിഭൂമേഃ
ശശ്വൽ പശ്യന്ന ചിതമനുജാനീഹിഭൂജാനിമൌലിം
പ്രേമോദഞ്ചൽ പ്രചുരകരുണാഭ്യേക്ഷിതൈ രക്ഷിപാതൈഃ'

ശതകത്തിനു പുറമേ ഒടുവിൽ രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങളും കൂടി എഴുതി ച്ചേർത്തിട്ടുള്ളതിൽ രണ്ടാമത്തേതാണു് ചുവടെ കാണുന്നതു്.

''വാരാണസ്യാം പ്രയാതേ വരഗുണനിലയേ
വഞ്ചിഭൂവജ്രപാണൌ
താദൃക്തൽക്ഷേമകാംക്ഷാതരളിതമനസാ
കേനചിത്തച്ഛ്രുതേന
ഏവം ശ്രീപദ്മനാഭപ്രഭൃതിസുരവരാഃ
പ്രാർത്ഥിതാഃപ്രേമവദ്ഭി-
സ്തച്ചൈതന്മംഗളപ്രാർത്ഥനശതകമലങ്കാര്യമേവാര്യപാദൈഃ.'' 4

അനന്തരം കുറെക്കാലത്തേയ്ക്കു് മണ്ണടിക്കാരൻ ഒരു പോററി സൂര്യ പുരുഷനെ സിദ്ധാന്തകൌമുദി അഭ്യസിപ്പിച്ചു. എന്നാൽ അവിടന്നു് നിഷ്കർഷിച്ചു പഠിച്ച ശാസ്ത്രം ആയുർവ്വേദവും അതു പഠിപ്പിച്ചതു് അനന്തപുരത്തു മൂത്ത കോയിത്തമ്പുരാനുമായിരുന്നു. അതു് 1072-ൽ മാത്രമാണു്. സൂത്രസ്ഥാനം കഴിഞ്ഞപ്പോഴും ശേഷം തന്നെത്താൻ പഠിച്ചാൽ മതി എന്നാണു് ഗുരുനാഥൻ ആജ്ഞാപിച്ചതു്. അവിടത്തെപ്പററി ശിഷ്യനു് എത്രമാത്രം ഭക്തിയുണ്ടായിരുന്നു എന്നുള്ളതു് താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന ശ്ലോകത്തിൽ നിന്നു വെളിപ്പെടുന്നതാണു്.

''വാണീമാതിന്റെ നൽപ്പോർമുലകളിലൊഴുകും
സ്തന്യപീയൂഷസാരം
കേണീടാതാസ്വദിച്ചിട്ടനുദിനമതുലപ്രീതി നേടും മഹാത്മാ
വാണീട്ടന്നൂഴിതന്നിൽപ്പുതുപുകഴുനിറയും പുണ്യവാനായ പപ്പ-
ക്ഷോണീ മാണിക്യ ഭ്രഷ്ടാമണി ഗുണനിധിയാം
രാജരാജക്ഷിതീശൻ.'' 5

വലിയകോയിത്തമ്പുരാനെപ്പററിയും അവിടത്തേയ്ക്കു വളരെ ബഹുമാനമുണ്ടായിരുന്നു. മദനമഞ്ജരീ വിലാസത്തിൽ അടിയിൽ ചേർക്കുന്ന പ്രസ്താവന കാണുന്നു.

''ഇക്ഷോണിപാലതിലകൻ*കനിവോടനിശ്യം
രക്ഷിച്ചിടും നൃപകുടുംബമനേകമുണ്ടു്;

* ശ്രീമൂലംതിരുനാൾ മഹാരാജാവു്

അക്ഷീണ മംഗലമിയന്നു യഥാർത്ഥമാകും
ലക്ഷ്മീപുരത്തിലതിലൊന്നു വസിച്ചിടുന്നു. 6

ഇച്ചൊന്ന ഭൂപതികുടുംബമതിൽജ്ജനിച്ചു
നൽച്ചാരു കീർത്തിയൊടു കേരളവർമ്മനാമാ
അച്ഛിന്ന സൽഗുണഗണത്തിനു പാത്രമായി
മെച്ചം കലർന്നൊരു നൃപാലകുലാവതംസൻ 7

ചൊല്പേറീടുന്ന വിദ്യാനടകല മടവാക്കിങ്കൽ മംഗല്യരത്നം,
നൽപ്പൂന്തേൻ ചേർന്നൊലിക്കുംമൃദുതരകവിതാകല്പവല്ലിക്കുപാല്പം
കൊല്പോടിപ്പുണ്യവാനെന്നറിക സുമുഖി,
തൽസോദരൻമോദമോടി–
ന്നിബ്ഭാണത്തെച്ചമച്ചൂഗുണനിധി രവിവർമ്മാവനീപാല
ബാലൻ'' 8

എന്നാൽ ''സ്ഥിരോപദേശാമുപദേശകാലേ
പ്രപേദിരേ പ്രാക്തനജന്മ വിദ്യാഃ''

എന്നു പാർവ്വതീദേവിയേപ്പറ്റി കാളിദാസൻ പറയുന്നതുപോലെ അവിടത്തെ പ്രതിഭാവിശേഷം തന്നെയാണു് അവിടത്തേയ്ക്കു് അല്പമായുള്ള അഭ്യാസത്തിൽ നിന്നു് അനല്പമായ പാണ്ഡിത്യം സമ്പാദിച്ചുകൊടുത്തതു്. എന്നുള്ള വസ്തുത അനപലപനീയമാകുന്നു. ബാല്യാദാരഭ്യ കഥാനായകൻ ഒരുതരം ത്വഗ്രോഗത്തിനു വശംവദനായിരുന്നു; അതിന്റെ അംഗങ്ങളായി പനിയും മറ്റു ചില ശരീരസ്വാസ്ഥ്യങ്ങളും അവിടത്തെ കൂടെക്കൂടെ ബാധിച്ചുകൊണ്ടുമിരുന്നു. എങ്കിലും അവയൊന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉത്സാഹശക്തിയേയോ ഊർജ്ജസ്വലതയേയോ ജ്ഞാനസമ്പാദനതൃഷ്ണയേയോ കവിതാവ്യാപാരാസക്തിയേയോ മ്ലാനീകരിക്കുന്നതിനു സാധിച്ചില്ല. ഇംഗ്ലീഷിൽ പ്രായോഗികമായി വേണ്ട അറിവു് അവിടന്നു് സ്വയത്നത്താൽ നേടി; ജ്യോതിഷത്തിലും ഒരുമാതിരി അവഗാഹം സമ്പാദിച്ചു. കാലാന്തരത്തിൽ അഷ്ടാവധാനം ചെയ്യുന്നതിനുള്ള ഐകാഗ്ര്യം അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിവിധ സിദ്ധികളിൽ അതിപ്രധാനമായിത്തീർന്നു. ദീർഘകാലം തിരുവനന്തപുരത്തു താമസിച്ചു ചികിത്സ നടത്തിയെങ്കിലും അതുകൊണ്ടു പറയത്തക്ക പ്രയോജനമൊന്നും ഉണ്ടായില്ല. ഒടുവിൽ അതു് ഉദരരോഗത്തിൽ കലാശിക്കുകയും 1075 ഇടവം 5-ാം അവിടുന്നു പ്രപഞ്ചരംഗത്തിൽ നിന്നു് തിരോധാനം ചെയ്കയും ചെയ്തു. അത്യന്തം പരിമിതമായ ആയുസ്സു് –38 വയസ്സു് മാത്രമേ സരസ്വതീദാസനായ അദ്ദേഹത്തിനു സരസ്വതീവല്ലഭൻ വിധിച്ചുള്ളൂ. എങ്കിലും ആ ചുരുങ്ങിയ കാലഘട്ടത്തിനിടയിൽ ആ പുണ്യശ്ലോകനു സാഹിത്യത്തെ പല

പ്രകാരത്തിലും ഭാഷാകവിതയെ പ്രത്യേകിച്ചും പരിപോഷിപ്പിക്കുവാൻ ഭാഗ്യം സിദ്ധിച്ചു.

രവിവമ്മകോയിത്തമ്പുരാന്റെ കൃതികളിലേക്കു പ്രവേശിക്കുന്നതിനു മുൻപായി അദ്ദേഹത്തിന്റെ കുടുംബജീവിതത്തേയും മറ്റും പറഞ്ഞു രണ്ടുവാക്കു പറയാമെന്നുദ്ദേശിക്കുന്നു. അവിടത്തെ പത്നി പരേതനായ പ്രൊഫസർ ചക്കാലയ്ക്കൽ കെ. പരമുപിള്ള എം. എ.യുടെ സഹോദരി ആയിരുന്നു. ആ ദമ്പതിമാക്കൾ ഒരു പുത്രി മാത്രമേ ജനിച്ചുള്ളു. ആ പെൺകിടാവു് ബാല്യത്തിൽ തന്നെ മരിച്ചുപോയി. സഹോദരന്മാർ മൂന്നുപേക്കും തമ്മിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന സൌഭ്രാത്രം അനന്യസാധാരണമായിരുന്നു രാമവമ്മാവും രവിവമ്മാവും സന്തതസഹചാരികളായിരുന്നു എന്നു തന്നെ പറയാം. ഗുരുനാഥനായ ജ്യേഷ്ഠൻ കേരളവമ്മ കോയിത്തമ്പുരാനെ അവർ മാതുലനെപ്പോലെ ആരാധിച്ചുവന്നു. അനുജന്മാർ രണ്ടുപേക്കും ചതുരംഗത്തിൽ അസാമാന്യമായ ഔത്സുക്യവും വൈദഗ്ദ്ധ്യവുമുണ്ടായിരുന്നു. രാമവമ്മകോയിത്തമ്പുരാനും സംസ്കൃതത്തിൽ പണ്ഡിതനായിരുന്നു.

അധ്യാപകനെന്ന നിലയിൽ യശസ്സു നേടിയതു് രവിവമ്മകോയിത്തമ്പുരാൻ മാത്രമാണു്. എന്നെക്കൂടാതെ. പരേതന്മാരായ അവിടത്തെ അനന്തിരവൻ ലക്ഷ്മീപുരത്തു് ഇത്തമ്മർ (രാജരാജവമ്മ) കോയിത്തമ്പുരാൻ (വൈദ്യശാസ്ത്രനിപുണൻ ഡോക്ടർ രവിവമ്മതമ്പുരാന്റെ ജ്യേഷ്ഠൻ), കെ. ചിദംബരയ്യർ എം. എ. എൽ. റ്റി., എസ്. അച്യുതവാര്യർ ബി.എ ബി. എൽ., ഡോക്ടർ രവിവമ്മാ, പൊന്നാണിത്തമ്പുരാട്ടിയുടെ മകനും ഭാഗീരഥിത്തമ്പുരാട്ടി ഇങ്ങനെ പല ശിഷ്യന്മാരും ശിഷ്യകളും അവിടത്തേയ്ക്കു വേറേയും ഉണ്ടായിരുന്നു എങ്കിലും എനിക്കാണോ സർവ്വോപരി അവിടത്തെ വാത്സല്യാതിരേകം സമാജ്ജിക്കുവാനുള്ള യോഗം ഉണ്ടായതു് എന്നു ചിലപ്പോഴം തോന്നിപ്പോകുന്നു. ബാല്യത്തിൽ അവിടന്നു അനുഗ്രഹരൂപമായി എനിക്കു നൽകിയ,

''വിശിഷ്യ ശിഷ്യേഷു കൃപാതിശായയാ
മനീഷയാ യഃപ്രമദം മമാതടനാൽ
സമേത്യ സ ത്വം വിജയം സതാം മുദം
കരിഷ്യസീത്യേവ ഹി വിശ്വസിമ്യഹം.'' [1]

എന്ന അഭിനന്ദനപദ്യത്തെപ്പറ്റി പലരും കേട്ടിരിക്കും. താൻ പറഞ്ഞുകൊടുക്കുന്നതെല്ലാം ശിഷ്യന്മാർ നിഷ്കർഷിച്ചു പഠിക്കണമെന്നു് അവിടത്തേക്കു തീവ്രമായനിർബന്ധമുണ്ടായിരുന്നു,

ഒരു ദിവസം പഠിപ്പിച്ച ശ്ലോകങ്ങളെപ്പറ്റി ചില ചോദ്യങ്ങൾ പിറേദിവസം അവിടന്നു ചോദിക്കും; അവയ്ക്കു വേണ്ട വിധത്തിൽ ഉത്തരം പറഞ്ഞില്ലെങ്കിൽ കയർക്കും 'എന്താ മിഴങ്ങസ്യ എന്നിരിക്കുന്നതു്' എന്നു തട്ടിക്കേറും: ആ ശ്ലോകങ്ങൾ തന്നെ വീണ്ടും പഠിക്കണമെന്നു് ശാസിക്കും. നിസ്സ്വാർത്ഥമായ പ്രയത്നം കൊണ്ടല്ലാതെ ഏതു ശിഷ്യനും അവിടത്തെ പ്രീതി സമ്പാദിക്കുന്നതിനു് മാർഗ്ഗമുണ്ടായിരുന്നില്ല. എനിക്കു് അവിടത്തേ അടുക്കൽ അഞ്ചുകൊല്ലം സംസ്കൃതം അഭ്യസിക്കുകയും കുമാരസംഭവത്തിൽ മൂന്നും അഞ്ചു മുതൽ ഏഴു വരെയും ഉള്ള സർഗ്ഗങ്ങളും നൈഷധീയചരിതത്തിൽ ആദ്യത്തേ ആറു സർഗ്ഗങ്ങളും, മേല്പ്പുത്തൂർ ഭട്ടതിരിയുടെ സൂക്തിരത്നാകരം, ദൂതവാക്യം, പാഞ്ചാലീസ്വയംവരം, കൌന്തേയാഷ്ടകം, എന്നീ പ്രബന്ധങ്ങളും അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളത്തിലേ ആദ്യത്തേ മൂന്നങ്കങ്ങളും പഠിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതിനേ ഭാഗ്യമുണ്ടായുള്ളൂ. അന്നു് എനിക്കു പതിമ്മൂന്നാമത്തേ വയസ്സായിരുന്നു. ആദ്യം ലക്ഷ്മീപുരത്തു കൊട്ടാരത്തോടും പിന്നീടു് ജന്മഭൂമിയായ ചങ്ങനാശ്ശേരി നഗരത്തോടുമുള്ള ബന്ധം അപ്പോഴേക്കു വിടേണ്ടതായി വന്നുകൂടി. പ്രാസംഗികമായ ആ പ്രസ്താവനയിൽനിന്നു തൽകാലം വിരമിക്കാം. ഞാൻ അവിടത്തോടു് അഭ്യസിച്ച സാഹിത്യം അത്ര വിപുലമല്ലെങ്കിലും ഉപരിഗ്രന്ഥങ്ങൾ പഠിക്കുന്നതിനു് ബാല്യത്തിലുള്ള ആ അഭ്യാസം എനിക്കു് ഉറച്ച അടിസ്ഥാനമായിത്തീർന്നു. ഇന്നു് ഈ എളിയ കൈരളീദാസനു സാഹിത്യലോകത്തിൽ വല്ല നിലയും ലഭിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അതിന്റെ നിദാനം മഹാനുഭാവനായ ആ ഗുരുനാഥന്റെ ശിക്ഷാസാമർത്ഥ്യവും അനുഗ്രഹവിശേഷവുമാണെന്നു പരസ്യമായി പറവാൻ ഞാൻ ഈ അവസരം വിനയപൂർവ്വം വിനിയോഗിച്ചുകൊള്ളുന്നു. രവിവർമ്മ കോയിത്തമ്പുരാന്റെ കൈപ്പട ചതുരവടിവിലും രാമവർമ്മ ടകായിത്തമ്പുരാന്റേതു് ഉരുണ്ടവടിവിലും ആയിരുന്നു. ഓലയിൽ എഴുതുന്നതിനാണു് ഉത്സാഹം അവർക്കു് അധികമായുണ്ടായിരുന്നതു്. അത്യന്തം മനോഹരങ്ങളായ ആ രണ്ടു കൈപ്പടകളുടേയും മാതൃകകൾ ഞാൻ നിധിപോലെ എന്റെ ഗ്രന്ഥശേഖരത്തിൽ സൂക്ഷിച്ചുവച്ചിട്ടുണ്ടു്. പച്ച മഷിയായിരുന്നു ഗുരുനാഥൻ കടലാസിലെഴുത്തിനു പ്രായേണ ഉപയോഗിച്ചു വന്നതു്. ബാല്യത്തിൽ അവിടന്നു വലിയകോയിത്തമ്പുരാനേയും ജ്യേഷ്ഠൻ കേരളവർമ്മകോയിത്തമ്പുരാനേയും അനുകരിച്ചു സംസ്കൃതകവിതാനിർമ്മാണത്തിലാണു് ഉദ്യുക്തനായിത്തീർന്നതു്. എന്നാൽ വലിയകോയിത്തമ്പുരാന്റെ അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളവും, മഴമംഗലത്തിന്റെ നൈഷധചമ്പുവും മറ്റും പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു കണ്ടതോടുകൂടി അവിടത്തേക്കു ഭാഷാകവിതയിലും ആഭിമുഖ്യം ജനിച്ചു. അമൃദ്ധിതമായ കൊടിയ വിരഹം ഭാഷാചമ്പുവും അവിടത്തേക്കു വായിക്കുവാ

നിടവന്നു. ഭാഷാകവിതയിൽ സ്നേഹിതന്മാരും ഉപദേഷ്ടാക്ക
ന്മാരുമായിരുന്നതു പ്രധാനമായി കവുത്തപാറ ദാമോദരൻനമ്പൂരി,
കൊട്ടങ്ങല്ലൂർ കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻതമ്പുരാൻ, ഗ്രാമത്തിൽ രാമവമ്മകോ
യിത്തമ്പുരാൻ എന്നീ കവിപുംഗവന്മാരാകുന്നു. 'കൃഷ്ണോപല
നിലയ സമുൽഭൂതി ദാമോദരാഖ്യ'നെപ്പറ്റി ഇന്നത്തെ യുവാക്ക
ന്മാർ അധികമൊന്നും ധരിച്ചിരിക്കുകയില്ല. അദ്ദേഹം ഒരു
കാലത്തു കേരളത്തിലെ ഭാഷാകവികളുടെ ഇടയിൽ ഏറ്റവും
മാനനീയമായ ഒരു സ്ഥാനത്തെ അലങ്കരിച്ചിരുന്ന കംസനാട
കത്തിലുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ.

''ഘോരാപസ്മാരഭൂതപ്രകൃതിവികൃതിയാം പൂതനാഖ്യപ്പി
ശാചിൻ
ധാരാളം വീർത്തുകുത്തും മുലകളിലുരുളും ക്ഷ്വേളസാരങ്ങളെല്ലാം
നേരേ വൻകാട്ടുതീയാം ചെറിയൊരു വയറിൽച്ചേർത്ത വൻ
ധൂർത്ത നീയാ-
ളാരാകും കാരണിഞ്ഞോൻ കൊടിയ കടന്നലോ ധൂമകേതുക്കി
ടാവോ? 10
കാലിൽപ്പൊന്നിൻ ചിലമ്പിട്ടുരമണിയുമണിഞ്ഞങ്ങുമിങ്ങും
നടപ്പും
ബാലത്വം പൂണ്ടതായുള്ളുടയ കുളർമുലക്കെട്ടിലൊട്ടിക്കിടപ്പും
പീലിക്കെട്ടിൻ പൊടിപ്പും മധുരമധര ബിംബത്തിലേറും
തുടിപ്പും
ലീലാപാംഗപ്പടിപ്പും കനകമയഞെറിപ്പട്ടുടപ്പും വെടിപ്പും'' 11

മുതലായ പദ്യങ്ങളും ഒരിക്കൽ കേട്ട സഹൃദയന്മാർ ഒരു കാലത്തും
മറക്കുന്നതല്ല. കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻ തമ്പുരാനെ കേരളീയർ ഒരു
മഹാകവിയായി അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഇരുപത്തിനാലാമത്തെ വയ
സ്സിൽ തന്നെ സ്വാഗതം ചെയ്തു കഴിഞ്ഞിരുന്നു. ഗ്രാമത്തിൽ
രാമവമ്മകോയിത്തമ്പുരാനിൽ നിന്നു ലഭിച്ചതാണു് രവിവമ്മ
കോയിത്തമ്പുരാനു് ഭാഷാശ്ലേഷപ്രയോഗത്തിലുള്ള പാടവം.
കഥാനായകൻ വലിയകോയിത്തമ്പുരാനെപ്പോലെ തന്നെ
മേല്പുത്തൂർ ഭട്ടതിരിയുടെ സുധാമധുരങ്ങളായപ്രബന്ധങ്ങളും നിയ
മേന വായിച്ചിരുന്നു എന്നും ആ വഴിക്കും അദ്ദേഹത്തിന്റെ
സംസ്കാരസമ്പത്തിനു വലിയ അഭിവൃദ്ധി സിദ്ധിച്ചു എന്നും
കൂടി പ്രകൃതത്തിൽ സ്മരിക്കേണ്ടതായുണ്ടു്. കുമാരനല്ലൂർ ഭഗവതി
യായിരുന്നു അവിടത്തെ ഇഷ്ടദേവത. ആ ദേവിയെ വന്ദി
ക്കാതെ അദ്ദേഹം പ്രായേണ ഒരു കൃതിയും ആരംഭിച്ചിരുന്നില്ല.
ആര്യാശതകവും കാത്യായന്യഷ്ടകവും ഭഗവതിയെപ്പറ്റിയുള്ള
സ്തോത്രങ്ങളും തന്നെയാണു്. അനവധി മുക്തകങ്ങളും അവിടന്നു്
ദേവീപരമായി രചിച്ചിട്ടുണ്ടു്.

''ഇപ്പാരിൽക്കീർത്തി പാരം പെരുകിയൊരു കുമാരാലയത്തിൽ കിളർത്തി–
ട്ടെപ്പേർക്കും കാമമെല്ലാം കനിവിനൊടരുളും കല്പവല്ലിക്കരുന്നേ,
ഉൾപ്പൂവിങ്കൽപ്പരാരിക്കുപചിത പരമാമോദമേകീടുമോമൽ–
ച്ചിൽപ്പുമാധ്വീകധാരേ, ജനനി, പരശിവേ, നിൻപദം കുമ്പിടുന്നേൻ.''92

എന്നു ഉഷാകല്യാണം ചമ്പുവിന്റേയും,
''ശ്രീമൽ സോമാർദ്ധചൂഡാമണി തിരുമടിയിൽച്ചേർത്തു ലാളിച്ചിടുന്നോ–
രോമൽപ്പൂമേനിശോഭാപരിഹസിതജപാപുഷ്പമാലാവലേപ!
കാമാരാതിക്കു ചിത്തേമദനകദനമേകുന്ന കല്യാണമൂർത്തേ!
സാമോദം കുമ്പിടുന്നേൻ ജനനി തവപദാംഭോജമദ്രീന്ദ്രകന്യേ''13

എന്ന ശ്രീമൂലവിലാസത്തിന്റേയും
''നീരാളം നീലമേഘോപമരുചിതിരളം ചാരുപൂമെയ്യിൽ മിന്നും
നീരാളം നല്ല പൊന്നിൻ തരിവള ലളിതം ഭൂഷണം ചേർത്തണിഞ്ഞു
ധാരാളം ചേന്നൊലിക്കും കനിവൊടുമഴകിൽ ശ്രീകുമാരാലയത്തിൻ
സാരാലങ്കാരമാകും മലമകളുടെ തൃക്കാലിണയ്ക്കായ് തൊഴുന്നേൻ.''14

എന്ന ഗൌരീപരിണയം ചമ്പുവിന്റേയും,
''സോമാങ്കമാന്നൊരു പുമാനുടെ ഹൃത്തടത്തിൽ–
ക്കാമങ്കുരത്തെ നലമോടു വളർത്തു നിത്യം
വാമാങ്ക ഭാഗമതിലേറി വിളങ്ങിടുന്നൊ–
രാമാൻകിശോരമിഴിമംഗലമേകിടട്ടെ.'' 15

എന്ന കാദംബരീകഥാസാരം ഗദ്യത്തിന്റേയും പ്രാരംഭത്തിൽ കാണുന്നു. മുക്തകങ്ങളിൽ നിന്നുകൂടി രണ്ടു മൂന്നു പദ്യങ്ങൾ കൂടെ ചേർക്കാം.

''വൻപൊത്ത വാനവന്മാരുടെ മഹിതമഹസ്സഞ്ചയം തന്നിൽ നിന്നി–
ട്ടൻപിൽത്താനുത്ഭവിച്ചീടിന നിഖിലജഗന്നായികേ, ശ്രീമഹേശി,
വൻപോത്താകുന്ന ദൈത്യാധിപനുടെ മുടിയിൽക്കേളിയാടുന്നതാം നിൻ
പൊൻപൊൽത്താരൊത്ത തൃക്കാലിണ തരണമഭീഷ്ടങ്ങൾ ഞങ്ങൾക്കു മേന്മേൽ.''16

''പുരികുഴൽ നികരത്തിൽപ്പുനിലാവിന്റെ വിത്തും
പുരികലതയിലോമൽക്കാമ സാമ്രാജ്യസത്തും
പരിചിനൊടുവഹിക്കും പർവ്വതാധീശനുള്ളാ
പ്പരമ സുകൃതവല്ലിക്കെപ്പൊഴും കൂപ്പിടുന്നേൻ.'' 17

''പൂമ്പട്ടും പൂണ്ണചന്ദ്രദ്യുതികൊതിതിരളും ഹാരവും ചാരുകാന്തി-
ക്കാമ്പുറ്റും കാഞ്ചിചഞ്ചത്തരിവളകളും മണീമാലയും
ചേർത്തണിഞ്ഞു
ആമ്പൽപ്പൂവിന്റെ പുണ്യാങ്കുരമണിമണിയായ് ചൂടുവോനൊത്തു
നിത്യം
ദാമ്പത്യം പൂണ്ടുവാഴും മലർവിശിഖ മഹാവൻപിനെക്കുമ്പിടു
ന്നേൻ.'' 18

താഴെപ്പേർപറയുന്ന ഭാഷാകൃതികളാണ് രവിവർമ്മകോയിത്ത
മ്പുരാൻ രചിച്ചിട്ടുള്ളതു്.

(1) ആര്യാശതകം (2) ഉഷാകല്യാണം ചമ്പു (3) കവിസഭാര
ഞ്ജനം നാടകം (4) ഗൌരീപരിണയം ചമ്പു (5) ശ്രീമൂലവി
ലാസം (6) പാലാഴിമഥനം (7) ബ്രുസീനാനാടകം (8) മദന
മഞ്ജരീ വിലാസം ഭാണം (9) ബാണയുദ്ധം തിരുവാതിര
പ്പാട്ടു് (10) ഒരു താലോലം പാട്ടു് (11) അംബാഷ്ടകം (12)
ചന്ദ്രഗ്രഹവിജയം നാടകം (13) അമരുകശതകത്തിന്റെ രീതി
യിൽ ചില ശൃംഗാരശ്ലോകങ്ങളും (14) കാദംബരീ കഥാസാരം
ഗദ്യം (15) തുലാഭാര ശ്ലോകങ്ങളും; സംസ്കൃതത്തിൽ അവിടന്നു്
(1) പൂതനാമോക്ഷം ചമ്പു (2) ലളിതാംബാദണ്ഡകം (3) നക്ഷ
ത്രമാലാസ്തോത്രം (4) കാത്യായന്യഷ്ടകം ഈ ഗ്രന്ഥങ്ങളും
നിർമ്മിച്ചു. അഷ്ടാംഗഹൃദയത്തിനു സംസ്കൃതത്തിലും മലയാളത്തി
ലുമായി ഒരു വ്യാഖ്യാനവും അവിടന്നു് ആരംഭിച്ചു.

ഇവയിൽ ചില കൃതികളെല്ലാം തീരെ നശിച്ചുപോയിരി
ക്കുന്നു. ബാണയുദ്ധം തിരുവാതിരപ്പാട്ടിനേയും, ലളിതാംബാ
ദണ്ഡകത്തേയും, നക്ഷത്രമാലാസ്തോത്രത്തേയുംപറ്റി യാതൊരറി
വുമില്ല. നടുവത്തു മഹൻനമ്പൂതിരിയും കുനേഴത്തു പരമേശ്വരമേ
നോനുംകൂടി മുദ്രാരാക്ഷസനാടകം ഭാഷയിൽ തർജ്ജിമ ചെയ്തു
കൊണ്ടിരിക്കുമ്പോഴാ രവിവർമ്മകോയിത്തമ്പുരാനും ആ വ്യവ
സായത്തിൽ ഏർപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതായി അവർ കേൾക്കുകയും അതിനെ
പ്പറ്റി അവിടത്തെ പരമസുഹൃത്തായ കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻതമ്പുരാ
നോടു് എഴുതിച്ചോദിക്കുകയും ചെയ്തു. അതിനു കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻ
തമ്പുരാൻ പരവൂരിൽനിന്നു വി. കേശവനാശാൻ പ്രസിദ്ധീ
കരിച്ചുവന്ന 'സുജനാനന്ദിനി' എന്ന പത്രത്തിൽ,

''ലക്ഷ്മീപുരത്തു രവിവർമ്മനൃപൻ കവിത്ര-
ലക്ഷ്മീപുരത്തു വിലസുന്ന മണിപ്രദീപം
അക്ഷീണമീക്കഥയെടുത്തു വളച്ചുകെട്ടി
ലക്ഷ്മീകൃതാത്മ വിഭവം കൃതിചെയ്തയത്രേ. 19

അല്ലാതെ നിങ്ങളുടെ മാതിരിതജ്ജനസ്സാ-
യല്ലാ തുടങ്ങുവതു ബുദ്ധിമുട്ടത്തിടേണ്ട.''

എന്നും മറ്റും മറുപടി എഴുതിയെന്ന മാത്രമേ ആ ഗ്രന്ഥത്തെപ്പറ്റി തൽക്കാലം പറവാൻ നിവൃത്തികാണുന്നുള്ളൂ. ബാക്കിയുള്ള കൃതികളെപ്പറ്റി കുറെഞ്ഞാന്നു് ഉപന്യസിക്കാം. ആദ്യമായി സംസ്കൃതകൃതികളെ തന്നെയാകട്ടെ.

1. പൂതനാമോക്ഷം ചമ്പു

ഈ ചമ്പു കോയിത്തമ്പുരാൻ രചിച്ചതു് പന്ത്രണ്ടാമത്തെ വയസ്സിലാണെന്നു് ചിലർ പറയാറുണ്ടെങ്കിലും 1060-ാമാണ്ടിടയ്ക്കു് എഴുതിയതാണെന്നാണു് സൂക്ഷ്മമായുള്ള അറിവു്. അതിനു മുൻപുതന്നെ ജ്യേഷ്ഠൻ കേരളവർമ്മകോയിത്തമ്പുരാൻ നിർമ്മിച്ച ഒരു ദേവ്യക്ഷരമാലയിൽ അവിടത്തെ ചില ശ്ലോകങ്ങളും എഴുതിച്ചേർക്കയുണ്ടായി. അവയിലെ രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങളാണു് താഴെ ചേർക്കുന്നതു്.

ഘൃ സ്വണതിലക കാന്തിഭ്രക്ഷ്ണ നീലാളകശ്രീ-
വ്യതികരി തരുചിസ്മേ ഫാലബാലേന്ദുരേഷഃ
തിമിരനികര സന്ധ്യാരാഗ സമ്പർക്കകാന്താ-
മമൃതകിരണ ലേഖാമാക്ഷിപത്യുർന്നികന്യേ'' 20
ഘൃ ണിതുന്ദിലാഗ്ര്യ മണീഭ്രഷേണോജ്ജ്വലാ
ഗളനാളികാപി കദനാദിനീ തവ
മദനേന്ദു സാന്ദ്ര സുഷമാമൃതാംബുധാ-
വുദിതേവ കംബു മണിരംബ, രാജതി.'' 21

പൂതനാമോക്ഷത്തിലെ ഇതിവൃത്തം ദശമസ്കന്ധത്തിന്റെ ആരംഭം മുതൽ തുടങ്ങുന്നു. ചില പദ്യഗദ്യങ്ങളും ഉദ്ധരിച്ചു് ആ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ വിശ്വാതിശായിയായ മഹാത്മ്യം പ്രദർശിപ്പിക്കാം.

1. വർഷകാലം

''അസ്മിൻപയോദസമയേ സതി ഭർത്തുരാജ്ഞാ-
മുല്ലംഘയന്ത്യപഭയാഃ പുരുഷാഃ സ്ത്രീയോ വാ
കേകാ ഇതി സ്മരനിദേശകരാമയൂര-
കേകാരവൈരഭിജഗർജ്ജുരിതർമ്മദാന്ധാ.:'' 22

2. ദേവന്മാരുടെ ആനന്ദം

''പപാത കല്പപ്രസവസ്തദാനീം
കംസസ്യ കീർത്തി പ്രസഭൈസ്സഹൈവ;
ധരാതലേ നീരദവർഷധാരാ-
പ്യാനന്ദബാഷ്പൈസ്സുരസുന്ദരീണാം.'' 23

3. വസുദേവൻ ശ്രീകൃഷ്ണനെ കാണുന്നതു്

''സാക്ഷാദ്വീക്ഷ്യ സരോരുഹാക്ഷമമലൈഃ പുണ്യോത്ത
രൈര്യോഗിനാം
ചിത്തൈരപ്യനവാപ്യമാപ്തതനുഃ പീയൂഷവർഷൈരിവ,
സാന്ദ്രാനന്ദനിരുദ്ധഗദ്ഗദവചാസ്തുഷ്ടാവദുഷ്ടിദ്വയീ-
പീയൂഷാഞ്ജനമഞ്ജദൃതിധരം ദേവംസ ശൂരാത്മജഃ'' 24

4. പൂതനയുടെ വരവു് (ഗദ്യം) അതിലേ ഒരു ഭാഗം:-

''ശംബരാരിവീരകംഭകോരേണ ജംബൂനദീജംബാളമാദായ ചിരകാലേന സപ്രയത്നം സപ്രകൃഷ്ടകൌശലാനുരൂപം വിനിർമ്മിതാഭ്യാ, പുനരപി ദ്വഡീകരണാത്മകുണ ബിംബാധരകിരണസമ്പാത ശാലിനൃര-സ്ഥലേ വിനിഹിതാഭ്യാമിവ മഹിതഗംഗേയ കുംഭാഭ്യാം, നിജോപമാനസ്യയത്രാപ്യ സഹമാനതയേവ പരസ്പരകലിത വിമർദ്ദനാഭ്യാം, ന കേവലമിതര യുവതികുചകലശാവിവ തരുണജനാനാം കുമാരകാണാമപീ ഹൃദയം വിദാരയാവ ഇതി ദുർവ്വാരഗർവ്വോദ്ധതാഭ്യാംഗോവർദ്ധനഗിരിഭ്യാമിവ നന്ദ നന്ദനസേവനായ പരികല്പിത രാമണീയകാഭ്യാം വിഷരസാസിക്തതാഭ്യാമപി പീയൂഷസാര പൂരിത ഹേമകുംഭ സുഗേം ഭാവുകാഭ്യാം, നിരന്തരിതയുവജനാന്തരംഗാ.''

5. പൂതന ഗോവർദ്ധനപർവതം കാണുന്നതു്:-

''തസ്യോപാന്തേ തരുണജലദശ്യാമഭൃംഗാഭിരാമം
ഹൃഷ്ടോന്മീലൽ പരിമളരസൈരഞ്ചിതം ചന്ദനൌഘൈഃ?
ലക്ഷ്മീജാനേന്ദ്രഖരപദസംഗേന സംഭാവനീയം
മുഗ്ദ്ധോപശ്യൽ സ്തനമിവ ഭുവസ്തുത്രഗോവർദ്ധനാദ്രിം'' 25

അതിമനോഹരമായ ഈ പ്രബന്ധം അമുദ്രിതമാണു്; ഇപ്പോഠം അതിന്റെ ഒരു കൈയെഴുത്തു പ്രതിപോലും എവിടെയെങ്കിലും ഉണ്ടോ എന്നുള്ളതു സന്ദിഗ്ദ്ധവുമാണു്.

2. കാത്യായന്യഷ്ടകം

'അസ്മൽ കാത്യായനീമുദേ' എന്ന ഓരോ ശ്ലോകത്തിലേയും ആദ്യത്തെ അക്ഷരങ്ങൾ കൂട്ടിച്ചേർത്തു വായിച്ചാൽ കാണാവുന്ന എട്ടു വസന്തതിലകശ്ലോകങ്ങളടങ്ങിയ ഒരു ചെറിയ സ്തോത്രമാണ് ഇതു്. അഷ്ടകത്തിനു മുൻപിലും പിൻപിലും ഓരോ ശ്ലോകം അധികമായുണ്ടു്. ഓരോ ശ്ലോകത്തിലും ''ആരാധയേ ഹൃദി കുമാരപുരേശ്വരി, ത്വം'' എന്നുള്ളതാണു് ഒടുവിലത്തെ പാദം.

അർദ്ധേന്ദുഭ്രഷിതമനർഘമണിപ്രകാശ–
നിർദ്ധൂതമാഘവതചാപമദാ കിരീടം
ആ ബിഭ്രതീമിനവാഭ്ര സമാനശോഭാ–
മാരാധയേ..... 26

''സ്മേരാമശേഷവിബുധൈസ്സതതേന്ദുരമ്യ-
ഫാലാന്തരാളലുതാളകകോമളാസ്യാം
ആവക്ര ശക്രമണിമേചകചാരുചില്ലീ–
മാരാധയേ..... 27

കാരുണ്യപൂരസരസീസമുദീതനവ്യ-
നീലാരവിന്ദ കമനീയ വിലോല നേത്രാം.
ആരുണ്യചാരു നവ ചമ്പക പുഷ്പനാസാ–
മാരാധയേ..... 28

ഇങ്ങനെയാണു് പ്രസ്തുത കൃതിയുടെ പുരോഗമനം.

അഷ്ടാംഗഹൃദയ വ്യാഖ്യാനം കണ്ടുകിട്ടീട്ടില്ല. അതിലെ മംഗള ശ്ലോകത്തിൽ മൂന്നു പാദം മാത്രം പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അത്രയും മാത്രം ചുവടെ കുറിക്കുന്നു.

''മാഹേശ്വരേണൗഷധിനാഥ മൗലിനാ
മഹീധ്രവര്യാൽ പരിഗൃഹ്യ രക്ഷിതം
... ...
മഹൗഷധം കിഞ്ചന സംസ്മരാമോ വയം.'' 29

ഇനി ഭാഷാകൃതികളെപ്പറ്റി പ്രസ്താവിക്കാം

1. ആര്യാശതകം

ആര്യാശതകം കുമാരനല്ലൂർ ഭഗവതിയെപ്പറ്റി കേശാദിപാദ വർണ്ണനം ഉൾക്കൊള്ളിച്ചു ഗീതിവൃത്തത്തിൽ വിരചിതമായ ഒരു സ്തോത്രമാണു്. കഥാനായകൻ ആദ്യമായി നിർമ്മിച്ച ഭാഷാകൃതി ഉഷാകല്യാണമായിരുന്നു. അതു മുദ്രണം ചെയ്വാൻ

മലയാളമനോരമ ആപ്പീസിൽ ഏല്പിച്ചപ്പോൾ ഗുരുനാഥനായ ജ്യേഷ്ഠൻ ആദ്യമായി അച്ചടിപ്പിക്കുന്ന പുസ്തകം ഈശ്വരപരമായിരിക്കണമെന്നു് ഉപദേശിക്കുകയും അന്നത്തെ രാത്രിയിൽത്തന്നെ ഒൻപതു മുതൽ പന്ത്രണ്ടുവരെ മൂന്നുമണിക്കൂറുകൊണ്ടു് പ്രസ്തുത സ്തോത്രരത്നം എഴുതിത്തീർക്കുകയും ചെയ്തു. അങ്ങനെയാണു് ദേവ്യാ അനവദ്യമായ ആര്യാശതകത്തിന്റെ ഉത്ഭവം. അതു മനോഹരമായ ഒരു സൂക്തിശതകം കൈരളിക്കു് ഒരു കവിമുഖ്യനിൽ നിന്നും അദ്യാപി ലബ്ധമായിട്ടില്ലെന്നുള്ളതു് അതിന്റെ ഗുണപൌഷ്കല്യത്തിനു് ഒരു നല്ല തെളിവാകുന്നു. ഗ്രന്ഥാവസാനത്തിൽ

''ആര്യാപദ ഭജനത്തിൽ
ഭ്രാര്യാ മോദം കലർന്ന രവിവർമ്മാ
ആര്യാശയം കുളിർപ്പാ–
നാര്യാശതകം രചിച്ചിതീവണ്ണം.'' 30

എന്നൊരു ശ്ലോകം നൂറൊന്നാമത്തേതായി കവി ഘടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടു്. കവിതയുടെ രീതി മനസ്സിലാക്കുവാൻ ചില ശ്ലോകങ്ങൾ അടിയിൽ ചേർക്കുന്നു.

''ശ്രീമൽക്കുമാരപുരിയിൽ
കോമള ഘന നീലകാന്തികൈക്കൊള്ളും
ഓമൽക്കല്പകലതയൊ–
ന്നാമോദമൊടേറെമുല്ലസിക്കുന്നു.'' 31

''ലളിത കരത്തളിരുകളും
കളരുചി കരികുന്തലാകുമളിനിരയും
കുളിർമുലയാം പൂങ്കുലയും
നലമോടിതിൽ നിത്യവും വിളങ്ങുന്നു.'' 32

മനമേ ഭജിക്ക നന്നായു്
ക്കനമേറും കഠിനകുചഭരാവനതം
ഘനമേചകരുചി കലരും
ധനമേകം സതതമംഗജാരാതേഃ'' 33

ദുർവ്വാദളം കൊതിക്കും
ചാർവ്വാംഗമൊടംഗജാരിതിരുമെയ്യിൽ
വേർപിരിയാതെ വിളങ്ങിന
പാർവ്വതി, പരദേവതേ, ജയിച്ചാലും.'' 34

''ഓരോമണികളിണങ്ങീ–
ട്ടോമൽ ദ്യുതി പൂണ്ടിടുന്നതിൻ മകുടം

വാർകൊണ്ടലികുലണയും
വാനോർ വരവില്ലിനല്പൽ നൽകുന്നു.'' 35

''അഞ്ജന മണിയും തിരുമിഴി
ഖഞ്ജനമോ, കൃമമായ കരിമീനോ
കഞ്ജശരാസന ശരമോ,
മഞ്ജുകൃപാവർഷമാന്നനീരദമോ.?'' 36

പരിമൃദുവാമിതു മണ്ണിൽ–
പ്പരിചൊട്ട ചേപ്പ്പ്പാനസഹ്യമെന്നോർത്തു,
പരമിന്നഖരുചി കാലി–
ന്നരികിൽ പ്പട്ടാംബരം വിരിക്കുന്നോ?'' 37

വിരലുകം കൊണ്ടു തളിർത്തും
വിരവൊട്ട പൂത്തും നഖേന്ദുതൻ ദ്യുതിയാൽ
പരമശിവേ, നിൻ പദമാം
സുരതരു വിലസുന്ന ശുഭഫലം നൽകാൻ.'' 38

''തൃക്കൺമുന കനിവോട്ടം
ചിക്കെന്നയി ദേവി, ചേർത്തിടുന്നെവനിൽ
മക്കടനെന്നാലുമവൻ
നൽക്കടമിഴിമാക്കു പുതിയ പൂവമ്പൻ.'' 39

മായേ, മോഹതമോമയ-
മായേറെ വളർന്ന കടൽ കടന്നീടാൻ
തായേ! വരമിന്നടിയന്നു
തായേ! തരുണേന്ദു ചൂടുവോൻ ജായേ.'' 40

''മനമേ ഭജിക്കുനന്നായ്'' എന്ന പദ്യം സുപ്രസിദ്ധമായ മൂക പഞ്ചശതിയിലെ ആര്യാശതക ശ്ലോകങ്ങളോടു കിട നിൽക്കുന്നു. സൌന്ദര്യലഹരി പലവുരു പാരായണ ചെയ്തതിന്റെ പ്രതിഫലനം പ്രസ്തുത കൃതിയിൽ സ്പഷ്ടമായി കാണ്മാനുണ്ട്. രാമവർമ്മകോയിത്തമ്പുരാനെ അനുകരിച്ചു ഭാഷാശബ്ദശ്രേഷ്ഠത്തിലും കവി ശ്രദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ട്. ''മാലിനൊരുരായതിനാൽ മാലൂരാഭിധ്യമായി വിലസഫലം.'' ''കരിവരമസ്തകസീമനി പെരിയ കടം വന്നുവെന്നു തോന്നുന്നു.'' ഇങ്ങനെയുള്ള ഉല്ലേഖങ്ങൾ ആ വഴിക്കു വന്നുചേർന്നവയാണ്. അവയ്ക്കു ക്ഷോദക്ഷമതയുണ്ടെന്നുള്ളതു് അനുഭവവേദ്യമാണല്ലൊ.

2. ഉഷാകല്യാണം

ഉഷാകല്യാണം ചമ്പുവിനാണു് കഥാനായകന്റെ കൃതികളിൽ അധികമായ പ്രചാരം സിദ്ധിച്ചിട്ടുള്ളതു്. പഴയ മാതിരിയി

ലുള്ള ഭാഷാചമ്പുക്കൾ കൊല്ലം ഒൻപതാം ശതകത്തിന്റെ ആരംഭത്തോടു കൂടി അപചയത്തെ പ്രാപിച്ചു തുടങ്ങി. ആധുനികമായ ഭാഷാചമ്പു പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ ജനയിതാവു് എന്നു പറയേണ്ടതു ഗ്രാമത്തിൽ രാമവമ്മകോയിത്തമ്പുരാനെയാകുന്നു. അദ്ദേഹം 1060-ാമാണ്ടിനു മുൻപു് മീനകേതനചരിത്രമെന്ന ചമ്പുവിലെ ഏതാനും കലികകൾ എഴുതിത്തീർത്തു. അതിൽ കവി പുത്തനായി ഏർപ്പെടുത്തിയ പരിഷ്കാരം ഗദ്യം കുഴിയുന്നതും പൂർവ്വചമ്പുക്കളിലെന്നപോലെ ഗാനാത്മകമായിരിക്കരുതെന്നുള്ളതാണു്. എന്നാൽ പഴയ മാതിരിയിലുള്ള ഗദ്യം അദ്ദേഹം നിശ്ശേഷം വർജ്ജിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു പറവാൻ നിവൃത്തിയില്ല. രവിവമ്മകോയിത്തമ്പുരാനു് ഭാഷാചമ്പൂരചനയിൽ മാഗ്ദർശി ''ഗ്രാമത്തിൽക്കവി രാമവമ്മനൃവരൻ'' തന്നെയായിരുന്നു. എന്നാൽ പദ്യത്തിനോ ഗദ്യത്തിനോ ഗണനീയമായ ഗുണം യാതൊന്നുമില്ലാത്ത മീനകേതന ചരിത്രത്തിൽ നിന്നു് ഉഷാകല്യാണം എത്രയോ ഉൽകൃഷ്ടമായ ഒരു പദവിയിലാണു് സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നതു്.

''താത്തേനോട സമാനമാകുമധരം സൈരം നകന്നും ദ്വധം
ചേത്തും വക്ഷസി പേത്തുപേത്തണിമുലപ്പൊൻ 'കുംഭമോസ'
ക്തിയാൽ
ആ ത്താനല്ല 'മഹസ്സുരോജമിഴിമാരോടൊത്തുമേവീടുമ-
പ്പൊൽത്താർമാനിനിനന്മണാളനനിശം ചേത്തീടണം മംഗളം'41

എന്നു് പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ ഒരു ഭാഗം കാണുന്നതിൽനിന്നു് 1066 ാമാണ്ടു കുംഭമോസം 27-ാംനു-യാണു് അതു് എഴുതിത്തീർത്തതെന്നുവെളിപ്പെടുന്നു. പിന്നിട്ടു് ആ ഗ്രന്ഥം വലിയകോയിത്തമ്പുരാനും കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻതമ്പുരാനും നോക്കുകയും 1067-മാണ്ടു് മനോരമക്കാർ അച്ചടിപ്പിക്കുകയുംചെയ്തു. രാമയണചമ്പു; നൈഷധചമ്പു മുതലായ പ്രാചീന പ്രബന്ധങ്ങളുമായി തട്ടിച്ചുനോക്കുമ്പോഴും ഉഷാകല്യാണം അല്പം അവരമാണെന്നു തന്നെ പറയണം; എന്നാൽ അതിനുള്ള കാരണങ്ങളും കവിനിഷ്പങ്ങളല്ല. ഇക്കാലത്തെകവനശൈലിയുടെ സ്ഥിതിക്കു് ശൃംഗാര വീര രസങ്ങളുടെ അന്യോന്യാശ്ലേഷം കൊണ്ടു് അഭൌമമായ ആനന്ദത്തെ സഹൃദയന്മാക്കു് സർവ്വഥാ സഞ്ജാതമാക്കുവാൻ പര്യാപ്തമായ കഥാനായകന്റെ ഈ കൃതി ശബ്ദാർത്ഥമാധുര്യം തുടങ്ങിയ സകലകാവ്യഗുണങ്ങളും കൊണ്ടും അദ്വിതീയമായി പ്രശോഭിക്കുന്നു. ഇന്നുള്ളതുപോലെ രചനാവിഷയത്തിൽ അക്കാലത്തു് അത്രവളരെ നിഷ്ഠർഷയില്ലായിരുന്നതിനാൽ അപൂർവ്വം ചില പദഘടനാവൈകല്യങ്ങളും ഉഷാകല്യാണത്തിലും തമ്പുരാന്റെ ഇതരകൃതികളിലെന്നപോലെ കണാവുന്നതാണു്;

എന്നാൽ അവ ത്യാജ്യകോടിയിൽ തള്ളത്തക്കവണ്ണം അത്രമാത്രം നിസ്സാരങ്ങളാണെന്നു് ഏതു ഭാവുകനും സമ്മതിക്കുകതന്നെ ചെയ്യും.'' ഒഴിക്കുന്നഹോ പിന്നെയും നീ'' എന്നു, പുതിയ രചനാരീതിയുടെ പ്രഥമ പ്രചാരകനായ വെണ്മണിമഹൻ നമ്പൂതിരിപ്പാട്ടപോലും പ്രയോഗിച്ചിട്ടുണ്ടു്. 187പദ്യങ്ങളും 16 ഗദ്യങ്ങളും ഉഷാകല്യാണത്തിലുണ്ടു്; ഗദ്യങ്ങളിൽ ഒന്നിനുമാത്രമേ ഗാനഗന്ധിതമുള്ളു. ചില പദ്യഗദ്യങ്ങൾ വായിച്ചു് നമുക്കു ആസ്വദിക്കാം.

1. ശ്രീകൃഷ്ണവന്ദനം

''മഞ്ഞപ്പൂഞ്ചേല ചേർത്തമ്മരതകനിറമാർന്നുള്ള പൂമെയ്യിലേററം–
രഞ്ജിക്കും മറ്റു നാനാവിധമണികളെഴും ഭൂഷണ ശ്രേണിചാർത്തി
മഞ്ജുശ്രീമിന്നലിന്ദ്രായുധമിവ വിലസും നീലമേഘം കണക്ക–
ക്കഞ്ജത്താർവണ്ണനെന്നിൽക്കനിവുമഴ പൊഴിച്ചീടുവാൻ
കൈതൊഴുന്നേൻ.''42

2. ഉഷയുടെ നവയൗവനം

'കണ്ണേതാപിഞ്ഛപുഷ്പസ്സുബകരുചികളെക്കണ്മനത്തെല്ലുണച്ചു;
തിണ്ണെന്നപ്പുഞ്ചിരിക്കൊഞ്ചലുമണിമുലയിൽത്താരഹാരോഭ
ചേർത്തു;
അണ്ണോജം കൂപ്പുമോമൽപ്പദരുളിരിൽ നഖശ്രീപരംഭംഗിചേരും–
വണ്ണം ലാക്ഷാരസത്തിൽ രുചിയെയുമുചിതം ചേർത്തു
കല്യാണ ഗാത്ര്യാഃ''43

3. ചിത്രലേഖ അജ്ജൂനനെപ്പററി

''കണ്ടാലും കൗതുകം പൂണ്ടയി സഖി, കമനീയാംഗനാമണി
നരേന്ദ്രൻ
തണ്ടാരിൽ ത്തന്വിതൻ കാമുകപരമകൃപാപൂര പീയൂഷപാത്രം
കൊണ്ടോടിക്കൊണ്ടു വില്ലാളികം മുടിയിലണസ്സുന്ന
മാണിക്യ രത്നം
തണ്ടാർ ബാണാഭിരാമാകൃതികൃതികം വരൻ, പാർത്ഥനെ
ന്നോർത്തുകൊൾക''44

4. ചിത്രലേഖ ശ്രീകൃഷ്ണനെപ്പററി

''എന്നാൽ മാനിച്ചുകണ്ടീടുകസുകൃതവശാല്ലഭ്യനാമിപ്പുമാനാ–
ണിന്നിക്കാണും ത്രിലോകീലതയുടെ ചുവടാകുന്ന നന്ദാത്മ
ജാതൻ;
കന്നൽക്കാർകൈവണങ്ങും പുതിയൊരു സുഷമാ ഭംഗി
കൊണ്ടംഗനാനാം
കണ്ണിൽപ്പീയൂഷപൂരം കനിവിനൊടു പൊഴിക്കുന്ന
കല്യാണ ഗാത്രൻ.'' 45

5. സൂര്യാസ്തമയം

''ഉന്നിദ്രാമോദമുഗ്രംചേത്തഴകിൽ നിജകരം കൊണ്ടു
ലാളിച്ചു പിന്നെ-
ത്തന്നെക്കാന്തൻവെടിഞ്ഞോരളവു നളിനിയും ക്ലാന്തി
കൈക്കൊണ്ടു ഗാഢം
മുന്നം തൻസ്വപ്നയോഗേ രമണനരികിൽവന്നിട്ടുവേർവിട്ടനേരം
കുന്നിക്കും താപഭാരം പെരുകിടുമുഷയാം
ബാലയെപ്പോലെയായി.'' 46

6. അനിരുദ്ധനെ കൊണ്ടുവന്നിട്ടു ചിത്രലേഖ ഉഷയോടു്

''കന്നൽക്കണ്ണാളണിഞ്ഞീടിന മകുടമണേ!
ഗൂഢമായ് നിൻെറ ചിത്തം
മുന്നം കൈക്കൊണ്ടു പൊയ്ക്കൊണ്ടൊരു തരുണനെ ഞാൻ
തനവി, കൊണ്ടിങ്ങുവന്നേൻ;
എന്നാൽ നിൻ കൈകളാകുന്നുചിതലതകയംകൊ-
ണ്ടിന്നു ബന്ധിച്ചു കൊങ്ക-
കുന്നിന്മേൽച്ചേർത്തു താതേൻ മുദമൊഴിവഴിപോ-
ലിന്നി മദ്ദിച്ചു കൊൾക.'' 47

7. ബാണൻെറ അമർഷം

''ആരാൽ കൗതുകമോടണഞ്ഞു തരുണിമാരാകവേ
മൌലിയിൽ-
ത്താരായിട്ടണിയുന്നൊരെൻ തനയയെപ്പാരാതെ വഞ്ചിച്ചുടൻ.
ചോരാകാരമെടുത്തുകൊണ്ടു മദനപ്പോരാടിടുന്നിപ്പുമാ-
നാരാണെങ്കിലുമില്ല കില്പിവനെ ഞാൻ കാരാഗൃഹേ
ചേർക്കുവൻ'' 48

8. അനിരുദ്ധനെ കണ്ടപ്പോൾ ബാണൻെറ വിചാരം

''ഏടത്താർ പത്രമൊക്കും മിഴിയിണയുമയന്നുള്ള തോളും കവാട-
ത്തോടൊത്തീടുന്ന വക്ഷസ്സുടമതികൃശമാം മധ്യവും മുഗ്ദ്ധശോഭം
കേടറ്റീടുന്ന ബാഹാ പരിഘവുമനഘശ്യാമളശ്രീവിളങ്ങും
കോടക്കാർവണ്ണവും ചേന്നധിക സുഭഗനാരാരിവൻ ഭൂരി
വീര്യൻ?'' 49

9. ശ്രീകൃഷ്ണൻെറ പടപുറപ്പാടു്

''മുഷ്കാളം ദാനവന്മാരുടെ ഗളരുധിരത്തിങ്കലുത്തുംഗ
മോദാൽ
മുക്കാലും മുങ്ങി മുങ്ങാതഴകൊടു കളിയാടുന്ന ചക്രായുധത്തെ

തൃക്കയ്യിൽച്ചേർത്തു ചീത്തീടിന മദമൊട്ടൻ പാഞ്ചജന്യം മുഴക്കി-
ത്തക്കത്തിൽത്താനൊരുങ്ങീ സുരരിപുപൊട്ടവൻ
പോരിനംഭോരുഹാക്ഷൻ.'' 50

10. വിഷ്ണു ജ്വരം

''മദ്ദിച്ചുംകൊണ്ടോരോരോയദുപതി പൃതനാവീരരെച്ചോ
രമേന്മേൽ
ചരട്ടിക്കും വണ്ണമാക്കിപ്പടനടവിലടങ്ങാതെ വീണ്ടും മദത്താൽ
ഗജ്ജിച്ചുംകൊണ്ടശൈവജ്വരമഥ മുതിരും നേരമംഭോരുഹാക്ഷൻ
സജ്ജിച്ചു ഘോരഘോരാകൃതിതടവിടുമാ വൈഷ്ണവാഖ്യ
ജ്വരത്തെ.'' 51

ഗദ്യം: ദ്വാരകാവർണ്ണനത്തിൽ നിന്നു്:

''ചരമാംബുരാശിമധ്യത്തിൽ പ്രതിബിംബിച്ചിരിക്കുന്ന നാഗനഗരിയെന്നപോലെ ലോകോത്തര രാമണീയകയായും; ഉന്നതതരമായ പൊന്മതിലിനാൽ പരിപന്ഥിജനങ്ങൾക്കനതിലംഘ്യയായും, പങ്കമകന്ന തങ്കത്താഴികകളാലലങ്കരിക്കപ്പെട്ടു് പുഷ്പരുചി കലരുന്ന നാലു ഗോപുരങ്ങളാൽ പരിശോഭിതമായും, പരിസരദേശത്തിൽ വില്ലുമ്പും വാളുമാദിയായ നാനായുധം ധരിച്ച സേനാശതങ്ങളാൽ പരിവാരിതയായും, അതിവിസ്തൃതങ്ങളായ രഥ്യാമാർഗ്ഗങ്ങളാലും നിത്യപ്രത്യഗ്രങ്ങളായ നിഖില പദാർത്ഥങ്ങൾകൊണ്ടു തിങ്ങിവിളങ്ങുമങ്ങാടികളാലുമത്യുദാരഭംഗി കലരുന്നതായും, അവിടവിടെ തെളിഞ്ഞെരിയുന്ന ദീപജാലങ്ങളാൽ താരകാനികര പരിഷ്കൃതയായ നഭസ്ഥലി എന്നപോലെ സവിശേഷ ദർശനീയയായും, പലനിറമായ പതാകാനികരം കൊണ്ടനവരതമംബുധരങ്ങളിലമരേന്ദ്രചാപസംഗമ ഭംഗിയെ വളർത്തുന്ന കേതുദണ്ഡങ്ങളാൽ മണ്ഡിതപുരോഭാഗങ്ങളായുമനർഘമണിഗണവിനിർമ്മിതങ്ങളായുമതിരമ്യങ്ങളായുള്ള ഹർമ്മ്യതല്പജങ്ങളാലുല്ലസിതയായും, ... നാഗാധിരാജനഗരവെന്നപോലെ അനേന പത്തി പരിശോഭിതയായും, കാന്താര ഭൂമിയെന്നപോലെ കളഭാവാസിതയായും, പുഷ്പവാടിയെന്നപോലെ വെള്ളവെള്ളെ വിലസുന്ന നവമാളികകളാലലംകൃതയായും, രമണീകളസ്വനശാലിനിയെങ്കിലും അരമണീകളസ്വനശാലിനിയായും, നിഖിലജന നയനങ്ങൾക്കു് നൂതനസുധാധാരയായും, വിശ്വകർമ്മാവിനുള്ള നിശ്ലേഷകരകൗശലത്തിന്റെ പരമകാഷ്ഠയായും, വിഷ്ണുപത്നിയായ നായികയുടെ നിടില സ്ഥലത്തിൽ തെളിഞ്ഞു വിളങ്ങുന്ന തിലകരേഖയായും, അഖണ്ഡസൗഭാഗ്യസാരയായുമുള്ള ദ്വാരവതിയിൽ''

ഈ ഗദ്യത്തിനു് സുബന്ധുബാണഭട്ടപ്രഭൃതി മഹാകവികളുടെ ഗദ്യത്തിന്റെ ഛായയുണ്ടെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

3. ഗൗരീപരിണയം ചമ്പു

രവിവർമ്മകോയിത്തമ്പുരാന്റെ മറ്റൊരു ചമ്പുവാണു് ഗൌരീപരിണയം. കുമാരസംഭവം അഞ്ചുമുതൽ ഏഴുവരെ സർഗ്ഗങ്ങളിലുള്ള കഥ അതിൽ പ്രതിപാദിക്കണമെന്നാണു് കവി ആഗ്രഹിച്ചിരുന്നതു്; എന്നാൽ അഞ്ചാം സർഗ്ഗത്തിലെ ഇതിവൃത്തമായ പാർവ്വതിയുടെ തപസ്സും പ്രച്ഛന്നരൂപനായ ശ്രീപരമേശ്വരനുമായുള്ള സംഭാഷണവും മാത്രമേ അദ്ദേഹത്തിനു് എഴുതിത്തീർക്കുവാൻ സാധിച്ചുള്ളു. അതിനു് ഒന്നാം സ്തബകം എന്നു പേർ നൽകിയിരിക്കുന്നു. ആ സ്തബകത്തിൽ 77 പദ്യങ്ങളും 6 ഗദ്യങ്ങളും ഉൾക്കൊണ്ടിട്ടുണ്ടു്. കാളിദാസനെ കവി ധാരാളം ഉപജീവിച്ചിരിക്കുന്നു. കവിത ആകെക്കൂടി നോക്കുമ്പോൾ ഉഷാകല്യാണത്തോളം ഉൽകൃഷ്ടമല്ല.

ചില പദ്യങ്ങളും ഒരു ഗദ്യവും ഉദ്ധരിച്ചു് കവിതാരീതി വിശദീകരിക്കാം.

1. പാർവ്വതിയുടെ തപസ്സു്

''നീലക്കാർകാന്തികോലും പുരികുഴൽ നിരതൻ മേന്മ
നന്മെല്ലുകാംക്ഷം
നീളെത്തുകും മധുളീമധുരകളവചോഭംഗി പെൺകയ്ല്ലുകാംക്ഷം
ലീലാചാതുര്യമോരോന്നഭിനവലതകാംക്ഷം കടം നല്ലിമെല്ലേ
നീലക്കണ്ണാം തപസ്സിന്നുചിതത തടവീട്ടുന്ന വേഷം
ധരിച്ചാൾ'' 52

''ചിത്രം ചിത്തേ മദന പരിപന്ഥിക്കു മുത്തേരെ നൽകാ–
നത്തനുഭംഗീ മുലയിലണിയും മുത്തുമാലാം വെടിഞ്ഞാൾ
ബദ്ധാമോദം പുനരപി തദാ രാഗഭാരം വളർപ്പാൻ
മുഗ്ദ്ധാപാംഗീ ഗിരിമകളം കളഞ്ഞീടിനാളംഗരാഗം. 53

''കളഞ്ഞൂ മാത്സര്യം മൃഗതതികളം; മുന്നേതിലധികം
വളഞ്ഞൂ ശാഖാഗ്രം പൃഥുല ഫലപുഷ്പാഞ്ജരികളാൽ;
വിളഞ്ഞൂനീവാരാദികളും മതിയായന്നടനടൻ
തെളിഞ്ഞൂ പുണ്യശ്രീഗിരിമകളം തപിക്കുന്നവിപിനേ'' 54

2. പാർവ്വതിയുടെ ധ്യാനം

''ഭംഗ്യാ തിങ്കൾക്കിടാവും, തിരുമുടി നടുവിൽഗ്ഗംഗയും, പിംഗളശ്രീ
തങ്ങീടുംഫാലനേത്രം, ഫണിവരമണികൊണ്ടുജ്വലിക്കുന്ന ഗണ്ഡം
തിങ്ങീടും കാളഭോഗിദ്യുതികളുമഴകിൽച്ചേർത്തു ചാർത്തും പുലിത്തോൽ
മംഗല്യം കൈവളർത്തും പദതളിരിതി ചിന്തിച്ചു കാലം കഴിച്ചാൾ'' 55

3. സഖി പാർവ്വതിയെപ്പറ്റി വടുവിനോട്

''ആളീവൃന്ദത്തിലും നല്പഴകിയൊരു കളിത്താമരപ്പൂവിലുംപി-
ന്നാളീടും പൂമണം പേറ്റൊരു പുതിയ മലക്കാവിലും ശ്രീ വിശേഷാൽ
മേളിച്ചീടുന്നൊരോമൽക്കളികളിലുമിളമമാനിലും ദ്യുനയാമി-
ന്നീലപ്പൂവേണിയാൾക്കിങ്ങൊരു കുതുകരസം തെല്ലുമി ല്ലാതെയായി.'' 56

4. വടു പാർവ്വതിയോട്.

''അയ്യയ്യേ കഷ്ടമെന്തിങ്ങനെവിദുഷിതൃശംബാലിശത്വംകലർന്നി-
ത്തീയാളം കണ്ണനിൽച്ചെന്നായി, തവ ഹൃദയം ചേർന്നതിന്നേ ണനേത്രേ!
പൊയ്വല്ലേ കാകനോടോ മദകളകളഹംസിക്കു സംയോഗമയ്യോ!
ചെയ്വല്ലേ നീ മുരിക്കിൽ പ്പരിമളമിളകും മുല്ലയെ ച്ചേർത്തിടൊല്ലേ.'' 57

5. സഖിയുടെ മറുപടി

''ആനത്തോലാണുടുക്കുന്നതു പരമതുകൊണ്ടെന്തു ചന്ദ്രാവതംസ-
ന്നാനം കൂടാതെ പീതാംബരനുമനഘനിദ്ദേവനെസ്സേവചെയ്യും;
ക്ലനൻ കാളപ്പുറത്തിപ്പശുപതിയെഴുന്നള്ളും വിധൌ കണ്ടുപോയാൽ
മാനിച്ചീടുന്നു ജംഭാരിയുമിവരനിൽനിന്നിറങ്ങീടുവേഗം.'' 58

ഗദ്യം: തപോവന വർണ്ണനത്തിൽനിന്നു

നീല നീരദച്ഛായ കലർന്ന നിബിഡമായുയർന്നുയർന്ന ദല നികരത്തിന്റെ നിഴൽകൊണ്ടു വഴിപോക്കർക്കഴൽ പോക്കുന്നതായും, ഉന്നതങ്ങളായ ശാഖാഗ്രങ്ങളിലിളകിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന തളിരുകളാകുന്ന കൈകളാലാദരവോടുമതിഥിജനത്തെ വിളി

ക്കുന്നതായും ചാരത്തു വിതറുന്ന ചാരുതമാന്ന പൂന്തുമലർഗണങ്ങളും കൊണ്ടും പൂമധുകണങ്ങളും കൊണ്ടും അർഘ്യപാദ്യങ്ങളും നല്കുന്നതായും കളമധുരങ്ങളായ കിളിമയിലുകളുടെ നിർഹ്രാദങ്ങളാൽ സ്വാഗതം പറയുന്നതായും, സർവ്വപ്രകാരേണയുമതിഥിസപര്യാപര്യുത്സുകമായുള്ള തരുനികുരുംബത്താൽ പരിലസിത പര്യന്തഭോഗമായും, പ്രശാന്തശീലങ്ങളായി പ്രകൃതി വിരോധം വെടിഞ്ഞു പരസ്പരമനുവർത്തിക്കുന്ന കിടി കരടി കടുവാതുടങ്ങിയുള്ള നാനാമൃഗങ്ങളാൽസമാകീർണ്ണമായും കണ്ണുമധുരമാകും വണ്ണം ത്രയീവണ്ണപരിചയം ചെയ്യുന്ന ശുകശാരികാദികളിൽ നിന്നു സന്ദിഗ്ദ്ധഭോഗം ഗ്രഹിച്ച സന്തുഷ്ടരായ താപസകുമാരന്മാർ സവിശേഷ പ്രതിപത്തിയോടു സമർപ്പിക്കുന്ന നീവാരങ്ങളാൽ പരിപൂരിതാന്തർഭാഗങ്ങളായ കോടരങ്ങളോടുകൂടിയതായും.....''

4. പാലാഴിമഥനം

ഇതു് ഇരുപത്തിരണ്ടു ശ്ലോകങ്ങളും മാത്രമടങ്ങിയ ഒരു ചെറിയ കാവ്യമാണു്. കവിതയ്ക്കു വലിയ ഗുണമുണ്ടെന്നു പറവാനില്ല. ആദ്യത്തെ രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങളുംമാത്രം ചുവടെ ചേർക്കാം.

''പാലംഭോരാശി കോലാഹലമൊടു കടയുന്നേരമംഭോധി തന്നിൽ–
ക്കാളം ജ്വാലാകദംബത്തൊടു കടഗരളംവന്നുദിക്കും ദശായാം
മാലാന്നീ ലോകമെല്ലാമുഴലുമളവിലക്കാളകൂടം ഭുജിപ്പാൻ
ചാലേ കാരുണ്യമാന്നീടിന പരമശിവൻ നിങ്ങളെ–
ക്കാത്തിടേണം.'' 59

''ചേലക്കെട്ടൊട്ടഴിഞ്ഞുള്ളതുമൊരു കരതാർകൊണ്ടു താങ്ങിപ്പിടിച്ചും
ചേലൊക്കും വക്ത്രപത്മേ ശ്രമജലമുകളം ഭംഗിയോടങ്കരിച്ചും,
നീലക്കാറൊത്തു നീണ്ടുള്ളണിചികുരമുലച്ചും പരം പന്തടിക്കും
കേളിക്കാമോദമോടേ മരുവുമൊരു മഹാമായയെക്കൈ തൊഴുന്നേൻ.'' 60

5. താലോലംപാട്ടു്

ഇതു് അറുപത്തിരണ്ടു വരികളിൽ മഞ്ജരീവൃത്തത്തിൽ വൈകുണ്ഠപുരത്തപ്പനോടു കവി തന്റെ അനന്തരവളായ ഒരു പെൺകിടാവിനെ രക്ഷിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി രചിച്ചിട്ടുള്ള പാട്ടാകുന്നു. ഒരു സാധാരണ ഗാനം മാത്രമായ ഇതിനു വിശേഷവി

ധിയായി ഒരാസ്വാദ്യതയുമില്ല. ആദ്യത്തെ ചില വരികളാണു് അടിയിൽ കുറിക്കുന്നതു്.

''സന്താനശാഖിയാമസ്മൽ കുടുംബത്തിൽ
സന്താനമേകും ശ്രീവൈകുണ്ഠേശൻ
സന്താനഗോപാലമൂർത്തിയെൻ പൈതലെ–
സ്സന്തതം രക്ഷിച്ചുകൊള്ളേണമേ.
എൻ പൈതൽ തന്നുടെ പാദതളിരുക –
ളൻപോടജൻ പരിപാലിക്കേണം,
ആനന്ദരൂപനണിമാഗോവാനും
ജാനയുഗളത്തെപ്പാലിക്കേണം.''

ഇത്തരത്തിലാകുന്നു ആ പാട്ടിന്റെ ഗതി.

6. തുലാഭാര ശ്ലോകങ്ങൾ

ഈ ശ്ലോകങ്ങൾ ശ്രീമൂലം തിരുനാൾ മഹാരാജാവു് തിരുമനസ്സിലെ തുലാഭാരമഹോത്സവം സംബന്ധിച്ചു കവി അടിയറ വച്ചതാണു്. ആ ഉത്സവം നടന്നതു് 1067–ൽ ആകുന്നു. സംസ്കൃതശ്ലോകങ്ങളും ഭാഷാശ്ലോകങ്ങളുമുണ്ടു്. മൂന്നു ഭാഷാശ്ലോകങ്ങൾ മാത്രം ചുവടേ ചേർക്കുന്നു.

''ശ്രീകണ്ഠൻ തന്റെ നെറ്റിത്തടലസിത തൃതീയാക്ഷിയിൽ
ച്ചേന്ന ചെന്തീപ്പാകം കൈക്കൊണ്ടു നന്നായ്ട്ടിനമനുവളരും തവൽ
പ്രതാപത്തിനാലേ
ലോകത്തിൽ സ്സജ്ജനദ്രോഹിണി ഭയമൊടഹോ
ദുർജ്ജനശ്രേണിപാരം
വൈകല്യം പൂണ്ടു വാഴുന്നിഹ മഹിത മഹീപാല മാണിക്യ
മൌലേ.'' 61

''കല്യാണശ്രീ കളിക്കും തവ കനകതുലാഭാരദാനം നിമിത്തം
സോല്ലാസം വന്നുദിക്കും പുതുപുകഴം നികരം
പൂണ്ണരാഗത്തൊടിപ്പോഴം
സ്വർല്ലോകേ വാരനാരീമണികളുടനിനം ഹന്ത! പാടും യശോയാം
വല്ലാതേ വ്രീളകൈക്കൊണ്ടമരവരതരുശ്രേണി വാടുന്നു
ഗാഢം'' 62

''ധർമ്മാചാരത്തിലത്യാദരമരിയ മനശ്ശുദ്ധി
നൽസൌമ്യശീലം
നന്മാഹാത്മ്യം നയം നിസ്തുല വിനയമുദാരാനുകമ്പാവിശേഷം

സന്മാഗ്ഗാസക്തിയെന്നിഗ്ഗണമുടയ ഭവാൻ നാഥനായ് വന്നമൂലം
നിമ്മായം ത്വൽപ്രജാനാമിതുപൊഴുതുളവാം മോദ–
മോതാവതല്ല.'' 63

7. ശ്രീമൂലവിലാസം

കവിക്കു ശ്രീമൂലം തിരുനാൾ തിരുമേനിയെപ്പറ്റി നിഷ്പ്പ തവും നിരഭിസന്ധിയുമായ ഭക്തിപാരവശ്യം ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു പല തെളിവുകളുമുണ്ട്. അനേകമവസരങ്ങളിൽ അവിടുന്ന് അമൃതമധുരങ്ങളായ മംഗലാശംസാപദ്യങ്ങളും തിരു മനസ്സിലേക്കു സമർപ്പണം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. അവയിൽ ഒന്നാണ് താഴെക്കാണുന്ന,

''അന്തർഭാഗത്തുചേർത്തമ്മുരമഥനനെയമ്മട്ടനാട്ടാർ രസം ചേ–
ന്നന്തം കൂടാതണഞ്ഞും ജനഹിതമതിനായ്
വേലയിൽത്താനിരുന്നും
ചന്തം ചേർന്നുല്ലസിക്കും നൃപതിവര, ഭവാൻ
സിന്ധുവോടൊപ്പമത്രേ
കിന്തുശ്രീമൻ ഭവാനിൽ ക്ഷിതിധവ, നിലയില്ലായ്ക
യെന്നുള്ളതില്ല''. 64

എന്ന പദ്യം. ശ്രീമൂലവിലാസം (ശ്രീമൂലരാജസ്തവം എന്നും പറയും) ഭിന്ന വൃത്തങ്ങളിൽ പത്തു ദശകങ്ങളായി രചിച്ച് ഒരു ശതകമാക്കി പ്രസിദ്ധീകരിക്കണമെന്നായിരുന്ന അവിടത്തെ ആശ. എന്നാൽ സ്രഗ്ധര, വസന്തതിലകം, ശാർദ്ദൂലവിക്രീ ഡിതം, മാലിനി, ഈ വൃത്തങ്ങളിൽ നാലു ദശകങ്ങളും മന്ദാക്രാ ന്തയിൽ പഞ്ചമ ദശകത്തിന്റെ ആദ്യത്തെ പദ്യത്തിലെ പൂർവാ ർദ്ധവും മാത്രമേ അവിടത്തേക്കു നിർമ്മിക്കുവാൻ സംഗതിവന്നുള്ളു. ശ്രീമൂലരാജസ്തവം, പാലാഴിമഥനം, താലോലം പാട്ട്, കാത്യാ യനന്യഷ്ടകം, ഗൌരീപരിണയം, മദനമഞ്ജരീവിലാസം ഓണം, കാദംബരീ കഥാസാരം ഗദ്യം ഇവയെല്ലാം ചങ്ങനാശേരി ആന ന്ദപുരത്ത് കെ. സി. വീരമണി അയ്യർ ഉടമസ്ഥനായും ഞാൻ (മറ്റു ചില സ്നേഹിതന്മാരുടെ സാഹായ്യത്തോടു കൂടി) പത്രാധി പരായും 1079-ാമാണ്ടിൽ പ്രചരിപ്പിച്ചു തുടങ്ങിയ കാവ്യമഞ്ജരീ മാസിക മുഖേനയാണ് പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയതു്. ചതുർത്ഥദശ കത്തിൽ ഒൻപതു ശ്ലോകങ്ങളേ കിട്ടീട്ടുള്ളു. പഞ്ചമദശകത്തിലെ ആദ്യത്തെ ശ്ലോകത്തിന്റെ പൂർവ്വാർദ്ധം എന്റെ ഗുരുനാഥൻ

''നീരിത്താരിൽത്തരുണിമണിതൻ കാന്തനിൽ സ്വാന്തരംഗം
ഭൂരിപ്രേമ്ണാ സതതമപി താൻ ചേർത്തുകൊണ്ടോത്തമോദം,''

എന്നെഴുതി വച്ചിരുന്നതു് ഞാൻ,

''പൂരിപ്പിച്ചില്ലിതു സുകവിവംശേശനെൻ ദേശികൻ മ-
റ്റാരിന്നയ്യോ ധരണിയിലതിന്നൊത്ത സാമർത്ഥ്യമുള്ളോൻ?''

എന്നു പൂരിപ്പിച്ചു് അവിടെ നിറുത്തുകയാണുണ്ടായതു്. പ്രസ്തുത കൃതിയിൽനിന്നു ചില പദ്യങ്ങൾ അടിയിൽ പകർത്തുന്നു.

''ശ്രീപത്മനാഭചരണാംബുരുഹത്തിൽ നിത്യ-
മാമഗ്നമാനസനസീമഗുണാഭിരാമൻ
ആമൂലചൂഡമുലകിൽപ്പുകഴും തിങ്ങിവിങ്ങും
ശ്രീമൂലവഞ്ചിനൃവരൻ വിജയിച്ചിടുന്നു 65
പൂമാനിനീരമണപാദനിഷേവകൊണ്ടു
സീമാവിഹീനവിഭവംകലരും മഹാത്മാ
ധീമാനയം ജഗതി ചെയ്യുവരുന്ന പുണ്യ-
ഭ്രമാവു വാഴ്ത്തുവതനന്തനുമാവതല്ല.'' 66

''കേടററീടിന സൽപ്രതാപമിയലുന്നോരി ക്ഷമാനായക-
ന്നീടുറും ക്ഷമയിങ്ങുദിപ്പതുചിതം താനേ നിനച്ചീടുകിൽ
നാടെല്ലാം നലമോടുതിങ്ങി വിലസും നീതിക്കൊരാവാസമാ-
യീടുന്നീ നൃവരൻ വിനീതിയതിനെത്തേടുന്നതത്യദ്ഭുതം.'' 67

8. അംബാഷ്ടകം

പ്രസ്തുത സ്തോത്രം കവി 1070-ാമാണ്ടു കന്നിമാസത്തിൽ വിദ്യാവിനോദിനിയിൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു. അന്ത്യപാദത്തിൽ യമകസൌന്ദര്യം കലർത്തി ദ്രുതവിളംബിതവൃത്തത്തിലാണു് അതു രചിച്ചിട്ടുള്ളതു്. കവിത മനോഹരവും സാമാന്യം പ്രസിദ്ധിയുള്ളതുമാകുന്നു. അതിന്റെ നിർമ്മിതിക്കുള്ള കാരണം അവിടുന്നു് പ്രത്യേകം ഒരു പദ്യത്തിൽ സൂചിപ്പിട്ടുണ്ടു്. ആ പദ്യമാണു് താഴെക്കാണുന്നതു്.

''ഉരുതരജ്വരപീഡിതനായനാ-
ളൊരുദിനം രവിവമ്മനൃപാലകൻ
ഗിരിസുതാർച്ചനയായ്ക്കൃതിചെയ്തൊരി- 68
ച്ചെറിയൊരഷ്ടകമിഷ്ടമാകണം.''

അഷ്ടകത്തിൽനിന്നു് മൂന്നു പദ്യങ്ങൾ ചുവടേ ഉദ്ധരിക്കുന്നു.

''പലതരത്തിലൊരോപരിപീഡയാൽ
വലയുമെൻ മനതാരിനനാരതം

അലർശരാന്തകപുണ്യപരമ്പരാ–
നിലയമേ, ലയമേകുക നിൻപദേ." 69

''അവിരളാത്തി വളത്തുകിളത്തിടം
വിവിധ രോഗമകന്നു സുഖിക്കുവാൻ
ശിവകുടുംബിനി, നിൻ കരുണാമൃതിൻ-
കരബലമേ ബലമേണവിലോചനേ!" 70

"കിമപി നിൻ കൃപയെങ്കലുദിക്കിൽ ഞാൻ
ശമമൊടൊത്തു വനത്തിൽ വസിക്കുവൻ;
അമിതസൗഖ്യമതാണു; വൃഥാ ധനം
രമണിമേ മണിമേടയിതൊക്കെയും.'' 71

9. മദനമഞ്ജരീവിലാസം ഭാണം

മലയാളത്തിലെ ആദ്യത്തെ ഭാണം വെൺമണിമഹൻനമ്പൂതിരിപ്പാട്ടിലെ കാമതിലക (സോമതിലകം) മാണു്. അതു് ആ മഹാകവി 1057-ാമാണ്ടിടയ്ക്കു് ഉണ്ടാക്കി. ഒരു ശകലംപോലും ഗദ്യമില്ലെന്നുള്ളതാണു് ആ ഭാണത്തിലെ വൈചിത്ര്യം, അഥവാ വൈകല്യം. ''നാന്ദ്യന്തത്തിൽ സൂത്രധാരൻ പ്രവേശിച്ചു്'' എന്നു പറയേണ്ടതിനു പകരം അദ്ദേഹം,

''മുന്നോട്ടേറെച്ചെരിച്ചിട്ടൊരു
മുടിയുമുടൻവെച്ചു മാറാസനംവെ–
ച്ചിന്നൊട്ടേറെപ്രസാദാൽമുഖമതില–
പചാഞ്ചല്യമാച്ചാല്യമേറും
മന്ദം തേച്ചീവിരുപാകൃതിയൊടഥ
കഥാസൂചനം ചെയ്തതിനായു്
നാന്ദ്യന്തേ സൂത്രധാരൻ നെടിയ
നടനരംഗത്തിൽ വന്നെത്തിടുന്നു." 72

എന്നാണു് സ്വതസ്സിദ്ധമായ ഉച്ചഹൃംഖലത്വത്തോടുകൂടി തട്ടിവിടുന്നതു്. ''എന്തു പറയുന്നു?'' എന്നു കൂടെക്കൂടെ ചോദിക്കേണ്ട അവസരങ്ങളിൽ,

''ഈ വിധം പറയുന്നോ നീ കേവലം പരമപ്രിയേ!
സാവധാനത്തിലങ്ങേറും സേവനാമെന്നോടിന്നഹോ?''

എന്ന ശ്ലോകമാണു് അദ്ദേഹം ആവർത്തിക്കുന്നതു്. അതുകൊണ്ടു് ഭാഷയിലെ അന്യനാതിരിക്തവും ലക്ഷണയുക്തവും ആയ ഒന്നാമത്തെ ഭാണം മദനമഞ്ജരീവിലാസമാണെന്നതന്നെ ഊഹിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

എരുവയിൽ ചക്രപാണിവാര്യരുടെ മാധവീശേഖരമാണു് മൂന്നാമത്തെ ഭാണം. നാലാമതൊന്നു് ആരെങ്കിലും രചിച്ചിട്ടുള്ളതായി ഓമ്മ തോന്നുന്നില്ല. അനന്തരകാലത്തെ രുചിയുടെയും സംസ്കാരത്തിന്റെയും ഗതിവിശേഷം നോക്കുമ്പോൾ ഈ പ്രസ്ഥാനം ശൈശവത്തിൽതന്നെ മൃതപ്രായമായതിൽ ആശ്ചര്യപ്പെടുവാനുമില്ല. സംസ്കൃതസാഹിത്യത്തിനു് "അലങ്കരണമാണെല്ലാപ്പദാർത്ഥങ്ങളും" എന്നു സമ്മതിച്ചേ കഴിയൂ. ജീവൽഭാഷാസാഹിത്യങ്ങളുടെ സ്ഥിതി അതിൽനിന്നു സർവ്വഥാ ഭിന്നമാണല്ലൊ. മദനമഞ്ജരീവിലാസം ഒരപൂർണ്ണ കൃതിയാണു്. ആദ്യത്തെ ഏതാനും ഭാഗമേ കണ്ടുകിട്ടീട്ടുള്ളൂ. കവി വളരെ നിഷ്കർഷിച്ചു രചിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു നിബന്ധമാണു് അതെന്നു് ഓരോ ശ്ലോകവും തെളിയിക്കുന്നു. ചില ശ്ലോകങ്ങളും ചുവടെ ചേർക്കാം.

1. നാന്ദി

"കണ്ഠാശ്ലേഷം കണക്കല്പതിൽ വിഷമിയലുന്നുണ്ടയേ,
ചുംബനത്തി–
നുണ്ടാകുന്നു ഭയം മേ ഗരളമൊഴുകുമിക്കുണ്ഡലം കാൺക മൂലം
കൊണ്ടാടിക്കൊണ്ടിവണ്ണം ഗിരിമകളും
പരിരംഭാദിലീലയ്ക്കൊരുങ്ങും
തണ്ടാർ ബാണാരി തന്നോടരുളിന പരിഹാസോക്തി
പാലിച്ചിടട്ടേ" 73

2. സൂത്രധാരവാക്യം

"തഞ്ചും രോഷേണ തന്നെത്തിരുമിഴിയിലെരിച്ചോരു
വിശ്വേശനെത്താ–
നഞ്ചാതേ ചഞ്ചലാക്ഷീമണിമലമകളും തൻ
ദാസനാക്കിച്ചുമച്ചും
തേൻ ചോരും സായകംകൊണ്ടുലകിടമഖിലം
വെന്നുമുന്നിദ്രമോദാൽ–
ച്ചാഞ്ചാട്ടംപഞ്ചബാണൻ തിരുവടിയെ നമിക്കുന്നു
ഞാനിന്നു ഭക്ത്യാ" 74

പാലഞ്ചും വാണിയും നൽപ്പരിമളമിളകും വേണിയും
പിച്ചകപ്പൂ–
മാലഞ്ചും മേനിയും കാന്തിയുമധരസുധാ സത്തുമിത്യാദിയാലേ
നീളെപ്പഞ്ചേന്ദ്രിയങ്ങൾംക്കഴകൊട്ട പരമാനന്ദമൊന്നിച്ചു നൽകും
നീലക്കാർ വേണിമാർ നിങ്ങടെ കരളിലെഴും
കാമമെല്ലാം തരട്ടേ." 75

"ചാരത്തൻപോടണഞ്ഞും മധുരകളനിനാദങ്ങളം നീളെ-
ച്ചൊരിഞ്ഞും
പാരം പൂന്തേൻ നുകന്നും പല പല ലതയിൽ–
ച്ചേന്നു വാഴുന്ന ഭൃംഗം
ഓരോരോവാരനാരീമണിമയഭവനംതോറുമാത്താനുരാഗം
കേറിക്രീഡിച്ചു മോദം തടവിന വിടനെപ്പോലവേ
നീലവേണി!" 76

"മാന്താരമ്പന്റെ പോരിൽച്ചപലത പലതും
ചൊന്നതെല്ലാമിദാനീ–
മേന്തും മോദേന താതൻ സവിധഭുവി കളിപ്പൈതലോതും
ദശായാം
സ്വാന്തേ കൌതൂഹലം പൂണ്ടുദിതരുചിചിരിച്ചീടുമത്തോഴി
മാരിൽ–
പ്പൂന്തേൻ നേർവാണി നാണിച്ചൊരുവം തിരുമിഴിത്തെല്ലിതാ
ചേത്തിടുന്നു." 77

10. കാദംബരീകഥാസാരം

ഈ ഗദ്യപ്രബന്ധവും സമ്പൂർണ്ണമായിട്ടില്ല. പദ്യം കൊണ്ടു മാത്രമല്ല, ഗദ്യംകൊണ്ടും ഭാഷയെ പരിപോഷിപ്പിക്കേണ്ടതു തന്റെ കർത്തവ്യകർമ്മമാണെന്നു് ഇംഗ്ലീഷു പള്ളിക്കൂടത്തിൽ കയറാത്ത രവിവർമ്മകോയിത്തമ്പുരാനു തോന്നിയതിൽ നാം അദ്ദേഹത്തിന്റെ പരിഷ്കൃതമായ മനോവൃത്തിയേയും സർവ്വതോമുഖമായ സാഹിതീസേവനൌത്സുക്യത്തേയും ഉള്ളഴിഞ്ഞു ബഹുമാനിക്കേണ്ടതാകുന്നു. ആ കൃതിയുടെ ആരംഭത്തിൽ നിന്നു ചില പംക്തികളം ഉദ്ധരിക്കാം; അവ വായിച്ചാൽ അദ്ദേഹം ഗദ്യരചനയിലും ഗണനീയമായ പാടവം സമാർജ്ജിച്ചിരുന്നു എന്നു് സഹൃദയന്മാക്കു സമീക്ഷിക്കാവുന്നതാണു്.

''മാളവരാജ്യത്തിൽ വേത്രവതി എന്നു പേരായ ഒരു നദിയുണ്ടു്. ആ നദിയുടെ തീരപ്രദേശത്തിൽ സകല സമ്പൽ സമ്പൂർണ്ണയായി വിദിശ എന്നു പ്രസിദ്ധയായ ഒരു രാജധാനിയുണ്ടായിരുന്നു. അവിടെ ഒരു കാലത്തിൽ ശൂദ്രകൻ എന്ന നാമധേയത്തോടു കൂടി ഒരു രാജാവുണ്ടായി. ബാല്യത്തിൽത്തന്നെ അനിതരസാധാരണമായ ഗുണഗണംകൊണ്ടു് ആ രാജകുമാരൻ ചന്ദ്രനെപ്പോലെ സകല ജനങ്ങൾക്കും ആഹ്ലാദത്തെ വളർത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നു. വേദവേദാംഗാദി നിഖില വിദ്യകളിൽ അതിവിദഗ്ദ്ധനും, പ്രജ്ഞാവൈഭവംകൊണ്ടും പൌരുഷ വിശേഷംകൊണ്ടും രൂപമാധുര്യം കൊണ്ടും അപ്രതിരഥനുമായ ആ യുവാവു് അഭിഷേകാനന്തരം ചതുസ്സാഗരപര്യന്തയായ ഭൂമിയെ

നിഷ്പ്രയാസമാകും വണ്ണം ജയിച്ചു് നീതിനിപുണന്മാരായ മന്ത്രിസത്തമന്മാരോടു കൂടി ഗുരുതരമായ ഭൂഭരണകൃത്യത്തെ ലീലാനിർവ്വിശേഷമായി നിർവഹിച്ചുവന്നു.''

11. ശൃംഗാരശ്ലോകങ്ങളം

ഇവയ്ക്കും അപൂർണ്ണതയുണ്ടു്. 1074–ാമാണ്ടു് കവി തിരുവനന്തപുരത്തു് ഉപ്പിടാ അമ്മവീട്ടിൽ കുറേ ദിവസം താമസിച്ചിരുന്നു. അക്കാലത്തു് എഴുതിയതാണു് പ്രസ്തുത ശ്ലോകങ്ങളം. കിട്ടിയിടത്തോളം ശേഖരിച്ചു ഞാൻ പരിഷത്ത്രൈമാസികത്തിന്റെ 1113 ലെ മേടം ലക്കത്തിൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുണ്ടു്. മദനമഞ്ജരീവിലാസത്തിൽ അവയിലെ ആദ്യത്തെ മൂന്നു ശ്ലോകങ്ങളം ഉൾപ്പെടുത്തിക്കാണുന്നു. ആ ശ്ലോകാവലിയിൽപ്പെട്ട

''വീണപോലെ തവകൊങ്കകളം രണ്ടും;
പിട്ടിലാണു തവകാര്യമശേഷം
നീ വിളഞ്ഞസുരവിത്തു നിനച്ചാൽ
നിന്റെ പാട്ടിലമരാത്തവരുണ്ടോ?'' 78

എന്ന ശ്ലോകം പ്രസിദ്ധമാണു്.

12. ബ്രസീനാ നാടകം

ഈ നാടകവും അപൂർണ്ണം തന്നെ. നാലാമങ്കത്തിന്റെ ഏതാനും ഭാഗംവരെയേ കണ്ടുകിട്ടീട്ടുള്ളു. ക്രിസ്തുമതചരിത്രത്തിൽ അന്തർഭൂതമായ ഒരു കഥയാണു് ഇതിലെ ഇതിവൃത്തം. ചങ്ങനാശേരിയിലെ ചില സാഹിത്യരസികന്മാരായ ക്രിസ്ത്യാനികളുടെ അപേക്ഷ അനുസരിച്ചു് രവിവർമ്മകോയിത്തമ്പുരാൻ ഇതു് 1074–ാമാണ്ടിടയ്ക്കു് ആരംഭിച്ചു. രണ്ടങ്കത്തോളം എഴുതിക്കഴിഞ്ഞപ്പോഴേ അവിടത്തേക്കു കായികവും മാനസികവുമായി പലവിധത്തിൽ അസ്വാസ്ഥ്യം നേരിട്ടു. തന്നിമിത്തം ഗ്രന്ഥസമാപ്തിക്കു വന്നു ചേർന്ന വിളംബം സഹൃദയന്മാരെ വ്യസനിപ്പിക്കുകയും അവരിൽ ഒരാൾ 'ബ്രസീനാ വിലാപം' എന്ന പേരിൽ ഏതാനും ശ്ലോകങ്ങളം 1075 വൃശ്ചികമാസത്തിൽ മനോരമയിൽ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു. അതുകണ്ടു് സാന്ത്വനരൂപത്തിൽ ഒരു പ്രതിപത്രിക ആ പത്രത്തിൽത്തന്നെ അവിടന്നു് എഴുതി. അതിൽ ഉൾപ്പെട്ടതാണു്.

''ഗർഭസ്ഥയായ് ബഹുദിനം
നിർഭരഖേദം വഹിപ്പതോ ഭദ്രേ,
ദുർഗ്ഗയെന്ന രസജ്ഞർ വി–
നിർത്സനമിങ്ങു ചെയ്വതോ സഹ്യം?''

എന്ന ശ്ലോകം.

മൂന്നങ്കം പൂർത്തിയാക്കി ശേഷം പൂരിപ്പിക്കുവാൻ ഗ്രാമത്തിൽ രാമവമ്മകോയിത്തമ്പുരാനെ ഏല്പിച്ചു. അദ്ദേഹം നാലാമങ്കത്തിൽ കുറെ ഭാഗം മാത്രമേ രചിച്ചിട്ടുള്ളൂ. 1091–ലേ രാമവമ്മ കോയിത്തമ്പുരാൻ അന്തരിച്ചുള്ളൂ. എങ്കിലും അതു്, അതിനപ്പുറം അദ്ദേഹം സ്പർശിച്ചതേയില്ല. അതിനുള്ള കാരണം ആത്മ പ്രത്യയ രാഹിത്യമാണെന്നു ഞാൻ ഊഹിക്കുന്നു. കിട്ടിയിടത്തോളം നാടകവും പ്രതിപത്രികയും ഞാൻ 1112–ലേ പരിഷത്തൈമാസികം മേടം, കക്കിടകം എന്നീ രണ്ടു ലക്കങ്ങളിലായി പ്രകാശനം ചെയ്തിട്ടുണ്ടു്. അതുകൊണ്ടു പദ്യങ്ങളും ഉദ്ധരിച്ചു കാണിക്കണമെന്നില്ല. എങ്കിലും ആദ്യത്തെ രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങളും ചുവടേ ചേർത്തുകൊള്ളുന്നു.

"ഇക്കാണും ലോകമെല്ലാമഴകിനൊടുചമച്ചാസ്ഥയാകാത്തു
പോരും
നൽക്കാരുണ്യം നിറഞ്ഞോരണിമണിഗൃഹമായുള്ള
കല്യാണമൂർത്തേ!

നിഷ്കാമന്മാരുപാസിച്ചിടുമമല പരബ്രഹ്മമേ, നന്മയോടെ
നുംക്കാമ്പിൽച്ചേർന്നു വാണിട്ടരുളുകസതതംമംഗളം
ഭംഗമെന്യേ" 79
"സത്യം മര്യാദ സാധുക്കളിലലിവുപരം സജ്ജനൗഘം
പുകഴ്ത്തും
കൃത്യം സ്തുത്യർഹമാമിഗ്ഗുണഗണമിയലുന്നത്തമന്മാക്കുമേന്മേൽ
അത്യന്താപത്തുനല്കീടിലുമൊടുവിലതിപ്രീതിയാൽ ഭൃത്യനേകം
നിത്യൻ സത്യസ്വരൂപൻ നിറവിനൊടുഭവാന്മാക്കു ഭാഗ്യം
തരട്ടെ" 80

താഴെ കാണുന്ന മനോഹരമായ പദ്യവും പ്രസ്താവനയിലുള്ളതാണു്.

"തന്മേനിക്കൊത്തവണ്ണം പലനിലയിലലങ്കാരമോരോന്നു
ചേർത്തും
ചെമ്മേ ചാതുര്യമേറുംപടി മൃദുലപദംവച്ചുമിമ്മാനരൂപം
ഉന്മേഷത്തോടുകൂടിസ്സഭയിലൊരുവിധം തൃപ്തികൈക്കൊ
ണ്ടിറങ്ങാൻ
മേന്മേൽ നന്മാന്മിഴിക്കും കവികളുടെ മൊഴിക്കും
ജനിക്കും വിളംബം." 81

ഗ്രന്ഥകാരൻ പ്രസ്താവനയിൽ തന്റെ പേർ പറയുന്നില്ല.

നടിയുടെ ചോദ്യത്തിനു സൂത്രധാരന്റെ ഉത്തരം:

''സാരസ്യത്തേനൊഴുകി വഴിയും സാഹിതീരീതികണ്ടാൽ
സാരജ്ഞന്മാർ കമനി, കവിയാരെന്നു സൂക്ഷ്മം ധരിക്കും
പാരം നീളും ഗ്രളവുമിരുളിൽക്കൊണ്ടുവച്ചാസ്വദിക്കു–
ന്നേരം പാരാതവയെയറിയുന്നില്ലയോ വേറെ വേറെ?'' 82

13. കവിസഭാരഞ്ജനം നാടകം

ഈ കൃതിയെപ്പറ്റി ഒടുവിൽ പ്രതിപാദിക്കാമെന്നുവച്ചതു് എനിക്കു് ഇതിലുള്ള ആദരാതിശയം നിമിത്തമാകുന്നു. 1065 മുതൽ 1075 വരെ പത്തു കൊല്ലങ്ങൾക്കിടയിൽ അനവധി ഭാഷാരൂപകങ്ങളും കേരളത്തിൽ പല ഭാഗങ്ങളിലും ആവിർഭവിക്കുകയുണ്ടായി. അവയിൽ സംസ്കൃതനാടകങ്ങളും ഇന്നു നാലോ അഞ്ചോ പോലും ജീവിച്ചിരിക്കുന്നുണ്ടോ എന്നുള്ളതു സംശയമാണു്. നടുവത്തച്ഛന്റെ ഭഗവദ്ദൂതു്, ഇക്കാവമ്മയുടെ സുഭദ്രാജ്ജുനം, കൊച്ചുണ്ണിത്തമ്പുരാന്റെ മധുരമംഗലം, കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻ തമ്പുരാന്റെ ചന്ദ്രിക ഇവ ഇത്തിരി 'തമ്മിൽ ഭേദ'മാണെന്നു പറയാമെന്നേയുള്ള. കവിസഭാരഞ്ജനത്തെ സ്വകപോലകല്പിതങ്ങളായ ഭാഷാനാടകങ്ങളുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഒന്നാംകിടയിൽതന്നെ പരിഗണിക്കേണ്ടതാണു്. അതിനു ചില അഭിനന്ദനീയങ്ങളായ വൈശിഷ്ട്യങ്ങളുണ്ടു്. ഒന്നാമതു്, ഇതിവൃത്തത്തിനു കവി ഇതിഹാസപുരാണങ്ങളെ ആശ്രയിക്കുന്നില്ല. രണ്ടാമതു് തന്റെ മുമ്പിൽതന്നെ നടന്ന ഒരു കവിസമാജസമ്മേളനത്തെ ആസ്പദമാക്കി ഒരു നാടകം നിർമ്മിക്കുന്നു; മൂന്നാമതു് പാത്രങ്ങളിൽ അധികവും കവികളും സഹൃദയന്മാരുമാണെന്നു മാത്രമല്ല, ഗ്രന്ഥകാരൻ നാടകത്തിലെ പദ്യത്തിലും ഗദ്യത്തിലുമുള്ള സംഭാഷണങ്ങളും കഴിയുന്നതും അതാതു പാത്രങ്ങളുടെ രീതിയിൽതന്നെ രചിക്കുവാൻ പ്രശംസനീയമായ ശ്രദ്ധ പ്രകടിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇങ്ങനെയൊരു നാടകം മലയാളത്തിലല്ലാതെ മറെറാരു ഭാഷയിലുമുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. നാലാമതു് കവിതന്നെ ഒരു പാത്രമാണു്. ഈ കാരണങ്ങളാലും മറും കവിസഭാരഞ്ജനത്തിനു വാസ്തവത്തിൽ എങ്ങനെ നോക്കിയാലും നമ്മുടെ ഇടയിൽ പ്രചുരമായ പ്രചാരത്തിനു് അവകാശമുണ്ടു്. അതിനു് ഒരു പുതിയ പതിപ്പു് അത്യന്താവശ്യകമായി തീർന്നിരിക്കുന്നു. 1068 ധനുമാസത്തിലെ ഭാഷാപോഷിണിയിൽച്ചേർത്തു്, കണ്ടത്തിൽ വറുഗീസുമാപ്പിള ആ നാടകം പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയതല്ലാതെ, അതിൽ പിന്നീടു് അതു് മുദ്രണം ചെയ്യുന്നതിനു് ആരും മുതിർന്നതായി കാണുന്നില്ല.

1065–ാമാണ്ടു് മീനമാസം 10-ാംനു-യാണു് വുഗീസു് മാപ്പിള കോട്ടയത്തു നിന്നു് മലയാള മനോരമ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു തുടങ്ങിയതു്. 1067 വൃശ്ചികം 11-ാനു- അവിടെവച്ചു കവി സമാജം സമ്മേളിച്ചു. മൂന്നു ദിവസത്തേക്കു് ആ സമ്മേളനം നീണ്ടു നില്ക്കയും കേരളവമ്മവലിയകോയിത്തമ്പുരാന്റെ അപരിഹരണീയമായ അഭാവത്തിൽ ഏ. ആർ. രാജരാജവമ്മ കോയിത്തമ്പുരാനും, കൊട്ടങ്ങല്ലൂർ കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻ തമ്പുരാനും, പുന്നശ്ശേരി നീലകണ്ഠശമ്മാവും യഥാക്രമം ഓരോ ദിവസം അദ്ധ്യക്ഷപദം അലങ്കരിക്കുകയും ചെയ്തു. സഭയിൽ സന്നിഹിതനാകുന്നതിനുവേണ്ടി കവി കോട്ടയത്തു മറിയപ്പള്ളിക്കൊട്ടാരത്തിൽ ഏത്തിയെങ്കിലും താല്ക്കാലികമായി നേരിട്ട ശരീരാസ്വാസ്ഥ്യം നിമിത്തം അവിടത്തേക്കു് അതിൽ ഭാഗഭാക്കാകുവാൻ സാധിച്ചില്ല. തന്നിമിത്തം സമ്മേളനത്തിനു പോയ ജ്യേഷ്ഠൻ രാമവമ്മകോയിത്തമ്പുരാനോട്ടം മറ്റും ചോദിച്ചു നടപടികളും മനസ്സിലാക്കിയാണു് നാടകം രചിച്ചതെങ്കിലും അവ നേരിട്ടുകണ്ട ഒരു കവിയാണു് എഴുതിയതെന്നേ സഹൃദയന്മാക്കു് തോന്നുകയുള്ള. പ്രസ്തുത നാടകത്തിനു് ഏ. ആർ. രാജരാജവമ്മകോയിത്തമ്പുരാൻ തന്നെ 'കവിസഭാരഞ്ജനോപ്യം' എന്ന പേരിൽ ഒരു വിമർശോപന്യാസം എഴുതി ആ ലക്കം ഭാഷാപോഷിണിയിൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു എന്നുള്ളതു് അതിന്റെ ഉദാത്തമായ ഉൽകർഷത്തിനു് ഒരുത്തമ നിദർശനമാണു്. (പരവൂർ കെ. സി. കേശവപിള്ളയും 'കവി സമാജയാത്രാശതകം' എന്ന പേരിൽ ഒരു കവിത ആ വിഷയത്തെ അധികരിച്ചു് രചിച്ചിട്ടുണ്ടു്.) ഏ. ആർ. തന്റെ ഭാഷ്യത്തിൽ നാടകത്തിലെ രസത്തെപ്പറ്റി പറയുന്നതു് ഇങ്ങനെയാണു്.

''ഈ നാടകത്തിൽ അംഗിയായതു വീരരസമാകുന്നു. ദാനവീരം, ദയാവീരം ഇത്യാദി വീരരസത്തിനു് അനേകം ഭേദങ്ങളുള്ളതിൽ ഇതിലെ വീരരസത്തിനു് ആരംഭവീരമെന്നോ കാര്യവീരമെന്നോ പേർ പറയാം. സമാജം നടത്തുന്ന വിഷയത്തിലുള്ള സ്ഥായിയായ ഉത്സാഹമാകുന്നു വീരരസമായിത്തീരുന്നതു്. പത്രാധിപ(വുഗീസു്മാപ്പിള)രാകുന്ന ധീരനായകനിൽ വർത്തിക്കുന്നതും സമാജ നിർവ്വഹണത്തെ ആലംബിക്കുന്നതുമായ ഉത്സാഹസ്ഥായിഭാവം മഹാരാജസാഹായ്യാദി വിഭാവങ്ങളാൽ ഉദ്ദീപിതവും ''എരിതീയിലാശ്രുചാടാം'' ഇത്യാദി വീരവാദങ്ങളാകുന്ന അനുഭാവങ്ങളാൽ അവഗാഢീകൃതവും, സഭ കൂടിയാലോചന ബെഞ്ചും മേശകളും കസാലകളുമിങ്ങനെയുള്ള' ഇത്യാദി സാധനസാമഗ്രിസമ്പാദിക്കുന്നതിലുള്ള വൈയഗ്ര്യം, 'വിത്തിട്ടു തുടങ്ങി വിങ്ങി വളരും' ഇത്യാദി വിഘ്നങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള ശങ്ക, 'അറച്ചുകൂടാതെ യത്നം പലതും' ഇത്യാദി ചിന്ത, 'ഇതൊന്നും

കൊണ്ടും മറും ശാല അലംകൃതമായി എന്നു അടിയൻ വിചാരിക്കുന്നില്ല' ഇത്യാദി ഔത്സുക്യം, ഇങ്ങനെ ഉള്ള വ്യഭിചാരികളാൽ പരിപോഷിതമായിട്ട്,(വിലാട്ടത്തു രാഘവൻ)നമ്പ്യാരുടെ ഫലിതങ്ങളാൽ ഉത്ഥാപിതമായ ഹാസ്യരസം, ആപണശാലാദ്യാലംബിതമായ അത്ഭുതരസം ഇങ്ങനെയുള്ള അംഗങ്ങളാൽ പരിപൂർണ്ണതയെ പ്രാപിച്ചു് നിഖിലനിബന്ധവ്യാപിയായിത്തീർന്നു് വ്യാഖ്യാതൃശ്രോതൃക്കളുടെ ഹൃദയത്തിൽ ബ്രഹ്മാനന്ദനിർവിശേഷമായ ഒരു നിർവൃതിവിശേഷത്തെ ജനിപ്പിക്കുന്നു.''

നാന്ദിയും സൂത്രധാരന്റെ വർണ്ണനയും വളരെ വിശിഷ്ടമായിട്ടുണ്ടു്. അതിൽ കഥാസൂചന കവി എത്ര അത്ഭുതമായ രീതിയിൽ ഘടിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നു നോക്കുക.

''ചൊല്ലേറും വിബുധാളിചേർന്നൊരു സഭാമദ്ധ്യത്തിലിദ്ധാദരം
കല്യശ്രീമണിപീഠസീമനി തെളിഞ്ഞൻപോടണഞ്ഞങ്ങനെ
ഉല്ലാസത്തൊടു സാരവാക്യമുപദേശിക്കുന്ന സർവ്വജ്ഞനാം
കല്യാണാകൃതി രാജമൌലികുശലം നിങ്ങൾക്കു നൽകീടണം.''83

''നന്നല്ലിഭ്ംബാഷയേതും നലമൊടുവിബുധന്മാരുവാഴ്ത്തും
വിധത്തിൽ-
ക്കുന്നിക്കും ഭംഗിതേടും പല പുതിയ പരിഷ്കാരവും
ചേർത്തിടേണം;
എന്നെല്ലാമോതി നന്നായ് സഖികളുടനലങ്കാരമോരോന്നു
ചേർക്കും
കുന്നിൻ പെൺപൈതലാം തന്നുടെ കുളിർ പുതുമെയ്പേറ്റു
മിന്നോത്തിടേണം.'' 84

നിർവ്വാഹസംഘത്തിലെ ഒരു പ്രധാന ഭാരവാഹിയാണു് കുമാരമംഗലത്തു നീലകണ്ഠൻ നമ്പൂരിപ്പാടു്. നടി ശരദ്ഋതുവിനെ വർണ്ണിച്ചു്

''നന്നായ് വൈമല്യമേകീടുലകിലഴകെഴും
പക്ഷപാതത്തിനോടേ
നന്ദിച്ചീരാജഹംസോത്തമരുടനുടനിന്നത്ര വന്നെത്തിടുന്നു.''

എന്നു പാടുമ്പോഴും നമ്പൂരിപ്പാടു് സമ്മേളനത്തിന്റെ സജ്ജീകരണത്തിലുള്ള തിടുക്കത്തിൽ,

''എന്നാൽ മാനിച്ചുവേണ്ടും വിധമവരവരെസ്സൽകരിക്കാൻ
സഭക്കാ-
രൊന്നിച്ചുന്നിദ്രകൌതൂഹലമവിടവിടെച്ചെന്നുടൻ
നിന്നിടേണം'' 85

എന്നു് പരിഭ്രമിച്ചു ശ്ലോകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധം പൂരിപ്പിക്കുന്നു. വലിയകോയിത്തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് സഭ്യസ്സു് കോട്ടയത്തെത്തുകയില്ലെന്നു കേട്ടു് തുലോം ഇച്ഛാഭംഗത്തോടു കൂടിയിരിക്കുന്ന പത്രാധിപരെ ഒന്നാമങ്കത്തിൽ ഫലിതമൂർത്തിയായ വിലു്വട്ടത്താശാൻ പല നർമ്മോക്തികൾകൊണ്ടും വിനോദിപ്പിക്കുവാൻ പ്രയത്നിക്കുന്നു. സഭ്യസ്സു് ഇഷ്ടഭംഗം വരുന്നതിനു് ''ബന്ധമെന്തായിരിക്കും'' എന്നു നമ്പൂരിപ്പാടു് പത്രാധിപരോടു ചോദിക്കുമ്പോഴും, ''ഇവിടെ മാലാബന്ധമെന്നേ പറയാനുള്ളൂ'' എന്നു് അമ്പലവാസിയായ ആശാൻ തട്ടിവിടുന്നു. ''ആശാൻ ഈ ദിക്കിലുള്ള കവികൾക്കു് ഒരു മാർഗ്ഗദർശിയാകകൊണ്ടു ഇതിനെ നിർവ്വഹിക്കേണ്ട ചുമതല ആശാനു തന്നെയാണു്'' എന്നു പത്രാധിപർ പറയുമ്പോഴും ''മാഗ്ഗദർശിക്കു വഴികാണിക്കേണ്ട ചുമതലയേ ഉള്ളല്ലോ. കവികളെ വരുത്താനുള്ള വഴി ഈ തെക്കുവടക്കുള്ള റോട്ട തന്നെ'' എന്നാണു് ആശാന്റെ മറുപടി. ഒടുവിൽ നമ്പൂരിപ്പാടു് വലിയകോയിത്തമ്പുരാനെ മുഖം കാണിച്ചു് 'കാര്യം സാധിക്കുവാൻ' തിരുവനന്തപുരത്തേയ്ക്കു പുറപ്പെടുന്നു. നാലാമങ്കത്തിൽ വെണ്മണിമഹൻ, കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻ തമ്പുരാൻ, ലക്ഷ്മീപുരത്തു രാമവമ്മകോയിത്തമ്പുരാൻ, കവി, ഇവർ കോട്ടയം നഗരം ചുറ്റിസ്സഞ്ചരിച്ചു് ഓരോ കാഴ്ചകളും കാണുന്നതു മാത്രമാണു് വിഷയമെങ്കിലും കവിയുടെ അഭിനന്ദനീയമായ മനോധർമ്മം നിമിത്തം ആ പര്യടനവർണ്ണനവും രസനിഷ്യന്ദിയായി പരിണമിച്ചിരിക്കുന്നു.

കഥാപാത്രങ്ങളെക്കൊണ്ടു് അവരുടെ ശൈലി അനുസരിച്ചാണു് സംഭാഷണം ചെയ്യിക്കുന്നതു് എന്നു് വിലപട്ടത്താശാന്റെ ഫലിതങ്ങളിൽനിന്നു നാം കണ്ടുവല്ലോ. താഴെക്കാണുന്ന ചില പദ്യങ്ങളും കൂടിപ്പരിശോധിക്കുക.

വെൺമണിമഹൻ:–

''പാരാവാരം കടന്നിട്ടധികമകലെയുള്ളന്തരീക്ഷത്തിലുണ്ടോ–
മോരോവൃത്താന്തമെല്ലാമരഞൊടിയിടകൊണ്ടിന്നു നന്നായു്
ഗ്രഹിപ്പാൻ
വേറെ മറ്റെന്തു മാർഗ്ഗം ശിവ ശിവ ശിവനേ!
വൻപെഴും കമ്പിതന്നിൽ
ച്ചേരുംവേഗം നിനയ്ക്കുന്നളവിലിഹമനോവേഗവും
തോറ്റുപോകും.'' 86

കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻ:–

''ചൊല്ലേറും കവിമൗലിയാം വലിയകോയിത്തമ്പുരാൻ വന്നിട്ടു-
ന്നില്ലേയെന്നൊരു വർത്തമാനമിവിടെക്കേൾക്കുന്നതുണ്ടോസഖേ;

വല്ലെന്നാലുമതുള്ളതായ് വരികിലോ കൊച്ചുണ്ണിഭ്രപേൻ മടി–
ക്കില്ലേയെന്നൊരു ശങ്കയെന്റെ വരവും
പിന്നീടമാന്തത്തിലാം.'' 87

"പിന്നെത്തമ്മിലിണങ്ങി നാം കവിസമാജത്തിന്നുപോകുന്നതും
മന്നത്തം ചിലതസ്സമാജത്തിലുംപ്പെട്ടിട്ട കാട്ടുന്നതും
ഒന്നോത്തോത്തു മുറയ്ക്കു ചെയ്യണമതല്ലേ നല്ലതിബ്ഭാഷയെ–
സ്സന്നതപം പിണയാതുയത്തുവതിനായ് ശ്രീമൻ,
ശ്രമിക്കേണ്ടയോ?'' 88

കവികൾ തമ്മിലുള്ള സംഭാഷണത്തിലെ ഒരു പദ്യമാണ് താഴെക്കാണുന്നത്.

രവിവമ്മാ—പൂർവാദ്ധം

''വിസ്താരമേറെയിവിടുള്ളതു പാത്തുകണ്ടാ–
ലിസ്ഥാനമാക്കുമൊരു കോടതിയെന്നു തോന്നും.''

വെൺമണി—ഉത്തരാദ്ധം

''കെല്പോടിതിന്നൊരു വിശേഷവുമുണ്ടു, കുറവം
കല്പിക്കയില്ലിവിടൊരുത്തനുമൊന്നുകൊണ്ടും.''

അടിയിൽ പകുത്തുന്ന ചിത്രം എത്ര സ്വാഭാവികമായിരിക്കുന്നു! പത്രാധിപക്കു വന്നിട്ടുള്ള കവിതകളും മറ്റും പിഴതിരുത്തി വിടുന്ന കൊട്ടാരത്തിൽ ശങ്കുണ്ണി വായിക്കുകയാണ്. ശങ്കുണ്ണി ഇങ്ങനെ പറയുന്നു:–

''ഓരോ കവികൾക്കുള്ളവാ–
മോരോവിധമായിടും മനോധർമ്മം
സ്വൈരം കണ്ടു രസിപ്പാൻ
നേരം പോരാതെയായ്വരും നിയതം.'' 90

"എന്തെല്ലാം മാതിരിയിൽ പ്രയോഗിച്ചു വിടുന്നു? ഇടയ്ക്കിടെയോഗ്യന്മാരായ കവികളുടെ നല്ല രസമുള്ള ശ്ലോകങ്ങളുമുണ്ട്. ഇതൊക്കെപ്പാടെ കൂട്ടിച്ചേർക്കുന്നതായാൽ,

''പുതിയൊരു മുത്തും കവടിയു–
മതിഭംഗിയൊടൊത്തു കോർത്തുചേർത്ത ദാമംപോൽ
കുതുക പരീഹാസങ്ങം–
ക്കിതുപൊഴുതൊരു പാത്രമാകുമിപ്പത്രം,'' 91

''ചേക്കാതിരുന്നാൽ അവക്കു രസമാകയില്ല. ആ്! നമുക്കെന്തൊണു് ചേതം? അവരവരുടെ പേരും താഴെത്തന്നെ എഴുതുന്നില്ലേ? എന്നല്ല, ഇതുകൊണ്ടു വേറെ ചില ഗുണങ്ങളും ഉണ്ടായേക്കാം. പത്രത്തിൽ ഒരുമിച്ചു കാണുമ്പോഴാം താരതമ്യങ്ങളെ അറിഞ്ഞു് നല്ല കവികളുടെ ശ്ലോകംപോലെയാകുന്നതിനു ശേഷം പേരും കൂടി ശ്രമിക്കും. അപ്പോഴാം എല്ലാവരുടേയും കവിതയ്ക്കു പരിഷ്കാരമുണ്ടാകുമല്ലൊ.''

ശങ്കുണ്ണിയുടെ സ്ഫടികനിർമ്മലമായ സൽസ്വഭാവം കവി എത്ര തന്മയത്വത്തോടുകൂടി ഇവിടെ പ്രദർശിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു! അതുപോലെ സഭായോഗത്തിൽ ഭാഷാപോഷണത്തിനുള്ള പ്രധാന മാർഗ്ഗങ്ങളെപ്പറ്റി ചിന്തിക്കുമ്പോഴാം മാവേലിക്കര ഉദയവർമ്മതമ്പുരാൻ, കവിതയിൽ പ്രയോഗിച്ചുപോരുന്ന ഭാഷാശബ്ദങ്ങൾക്കു് അർത്ഥവിവരണം ചെയ്യുന്ന ഒരു നിഘണ്ടു വേണമെന്നും, ഏ.ആർ. ഒരു ഭാഷാവ്യാകരണമാണു് ആവശ്യമെന്നും, രാമവർമ്മകോയിത്തമ്പുരാൻ രസസ്വരൂപത്തെ വിവരിക്കുന്നു ഒരു ഗ്രന്ഥംകൊണ്ടാണു് അധികം പ്രയോജനമെന്നും, രവിവർമ്മതമ്പുരാൻ (പിന്നീടു് കളക്ടർ) സയൻസു് പുസ്തകങ്ങളാണു് ഭാഷയിൽ ഉടനടി ആവിർഭവിക്കേണ്ടതെന്നും പ്രസ്താവിക്കുന്നു. ഇവയെല്ലാം അതാതു പണ്ഡിതന്മാരുടെ ഗാഢമായ ചിന്തയിൽ നിന്നു ജനിച്ച അഭിപ്രായങ്ങളാണെന്നു് അവരെ അറിഞ്ഞിട്ടുള്ളവർ സമ്മതിക്കുന്നതാണല്ലോ. ഇങ്ങനെ ഇനിയും പലതും ഈ നാടകത്തെപ്പറ്റി വക്തവ്യമായുണ്ടെങ്കിലും വിസ്തരഭയത്താൽ വിരമിക്കുന്നു.

രവിവർമ്മകോയിത്തമ്പുരാന്റെ എഴുത്തുകൾക്കും നല്ല ഭംഗിയുണ്ടു്. ആ രീതിയിലുള്ള സാഹിത്യരചനയിൽ അതിനിപുണനായ കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻ തമ്പുരാനുമായാണു് അവിടന്നു് ലേഖവിനിമയത്തിൽ പ്രധാനമായി ഏർപ്പെട്ടിരുന്നതു്. ''അവർ തങ്ങളിൽ കൂടെക്കൂടെ എഴുത്തയക്കാറുണ്ടെന്നു ഞാനറിഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്'' എന്നു കവിസഭാരഞ്ജനത്തിൽ ശങ്കുണ്ണി പറയുന്നു. താഴെക്കാണുന്ന ശ്ലോകങ്ങളാം അവിടന്നു് കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻ തമ്പുരാനു് എഴുതിയ രണ്ടെഴുത്തുകളിൽ ഉൾപ്പെട്ടതാണു്.

''തത്വം ചെറുംനിനയ്ക്കാതിതുവിധമുരചെയ്യൊല്ലനൽ പ്രേമവല്ലീ–
പത്രം നമ്മാംക്കിടാനീം നൃപതിവര, ചുരുങ്ങുന്നതും യുക്തമത്രേ;
ചിത്തം ചേരും ഫലം വന്നഴകൊട വളരുന്നോറുമെല്ലാ ലതയ്ക്കും
പത്രം താനേചുരുങ്ങുന്നതു പറക നമുക്കിങ്ങു ദൃഷ്ടാന്തമല്ലേ?'' 92

''ഭൂമീഭൃത്തായിടും തൻജനകനുടെ മഹത്ത്വത്തെ വാഴ്ത്തും
വിധത്തിൽ
ക്ഷാമം കൂടാതിണങ്ങീടുഴകൊഴകുമലങ്കാര ജാലം ധരിച്ചു്
ഓമൽ സാരസ്യപൂരം പെരുകിയൊരു ഭവൽ സൽകൃതി–
ക്കൊത്തിരിക്കും
ശ്രീമൽ സോമാവതംസൻ തിരുവുടൽ പകുതിയ്ക്കുപ്പൊഴും
കൂപ്പിടുന്നേൻ''93

അവിടത്തേയ്ക്കു സംഭാഷണ ചാതുര്യം, അനഹങ്കാരം, ക്ലേശ സഹിഷ്ണുത മുതലായി പലഗുണങ്ങളും സിദ്ധികളുമുണ്ടായിരുന്നു. ഏതു ശ്ലോകവും ഒരിക്കൽ കേട്ടാൽ ഓമ്മിക്കുന്നതിനുള്ള ധാരണാശക്തി ആ സിദ്ധികളിൽ പ്രാഥമ്യത്തെ വഹിക്കുന്നു. താൻ മുൻപുകേട്ടിട്ടില്ലാത്ത ഏതു പ്രബന്ധവും ചാക്യന്മാർ ചൊല്ലിയാൽ അതു് ഓമ്മിച്ചുകൊണ്ടു് ഗൃഹത്തിൽ വന്നു് പകർത്തിവെയ്ക്കുവാൻ അവിടത്തേയ്ക്കു കഴിയുമായിരുന്നു. അങ്ങനെയുള്ള ഒരതിമേധാവി അനന്തരകാലത്തിൽ അഷ്ടാവധാനിയായി പ്പരിണമിച്ചതു് ആശ്ചര്യമല്ലല്ലോ.

അടിയിൽ ഉദ്ധരിക്കുന്ന അവിടത്തെ ഒറ്റശ്ലോകം പ്രസിദ്ധമാണു്.

''നന്നായുള്ളോരലങ്കാരവുമകലെ വെടിഞ്ഞത്ഥമെല്ലാമുപേക്ഷി–
ച്ചൊന്നായ്പ്പാകാദി കൈവിട്ടിഹ പരമപദം ചേരുവാൻ
ഇന്നിക്കാണുന്ന ഭാഷാകവികുലമഖിലംതാപസ പ്രായമാകു–
ന്നെന്നാൽ മൗനവ്രതം താനിനിയിവർ തുടരുന്നാകിൽ
നന്നായിരിക്കും''94

എന്താണു് കോയിത്തമ്പുരാന്റെ കവിതയ്ക്കു് മറ്റുള്ളവരുടേതിൽ നിന്നൊരു മെച്ചമെന്നു് ആരെങ്കിലും ചോദിച്ചാൽ അതിനു് എളുപ്പത്തിൽ മറുപടി പറയാവുന്നതാകുന്നു. അക്കാലത്തെ കവികളിൽ പലരും ശബ്ദത്തിൽ സാമാന്യാധികമായ നിഷ്കർഷയോട് കൂടിയാണെങ്കിലും അത്ഥത്തിന്റെ വിഷയത്തിൽ യാതൊരു പര്യാലോചനയും കൂടാതെ ശുദ്ധജലപ്രായമായാണു് ഭാഷാശ്ലോകങ്ങളം രചിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതു്. തന്നിമിത്തം ആ ശ്ലോകാവലി, ''കണ്ണംഗതഃ ശ്രുഷ്യതികണ്ണ ഏവ സംഗീതകം സൈകതവാരിരീത്യാ'' എന്നു നീലകണ്ഠദീക്ഷിതർ പറയുന്നതുപോലെ വിമർട്ടശീലന്മാരായ സഹൃദയന്മാക്കു് വിശിഷ്ടമാണെന്നു തോന്നിയില്ല. ശബ്ദത്തിനല്ല അത്ഥമെന്നും അർത്ഥത്തിനാണു് ശബ്ദമെന്നുമുള്ള തത്വം മനസ്സിലാക്കി അലങ്കാരങ്ങളുടെ സമുചിതമായ സന്നിവേശംകൊണ്ടു വിവക്ഷിത

ത്തിനു മോടി പിടിപ്പിച്ചു്, രസോത്തരങ്ങളായ കാവ്യങ്ങളും മുക്തകങ്ങളും രചിക്കുന്നതിൽ ബദ്ധശ്രദ്ധന്മാരായ അന്നത്തെ അപൂർവം ചില കവിശ്രേഷ്ഠന്മാരിൽ അഗ്രഗണ്യനായി പരിശോഭിച്ചതു് അവിടന്നായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനെപ്പറ്റി പക്ഷാന്തരമുണ്ടാകുവാൻ മാർഗ്ഗമില്ല. അവിടത്തേയ്ക്കു ജഗദീശ്വരൻ ആയുർദ്ദൈർഘ്യവും അരോഗദൃഢഗാത്രവും നൽകിയിരുന്നു എങ്കിൽ ഭാഷയ്ക്കു ഗണനീയങ്ങളായ പല സമ്പത്തുകളും ലഭിക്കുമായിരുന്നു; പക്ഷെ നിയതിഗതി മറിച്ചായിരുന്നതിനാൽ ആ ഭാഗ്യം കേരളീയർക്കു സിദ്ധിച്ചില്ല. അവിടന്നു് വാസ്തവത്തിൽ ഭാഷാകവിതയിൽ പരിശ്രമിച്ചതു് 1065–മുതൽ 1075–വരെ പത്തു കൊല്ലം മാത്രമായിരുന്നു. "That long disease, my life"-''ആ ആയതമായ രോഗം– എന്റെ ജീവിതം'' എന്നു് അലെക്സാൻഡർ പോപ്പു് എന്ന ആംഗലേയ മഹാകവി ഒരവസരത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അതുതന്നെയായിരുന്നു എന്റെ ഗുരുനാഥന്റെയും അവസ്ഥ. എങ്കിലും പത്തുകൊല്ലത്തിനിടയ്ക്കു് അവിടന്നു സാധിച്ച കൈരളീകൈങ്കര്യം അതിന്റെ ഗുണം നോക്കിയാലും പരിമാണം നോക്കിയാലും ആരേയും ആശ്ചര്യപരതന്ത്രരാക്കി തീർക്കുന്നതാണു്. കേരളീയർക്കും കേരളസാഹിത്യത്തിനും അവിടത്തെ പാവനമായ നാമധേയം ഒരിക്കലും വിസ്മരിക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നതല്ല. അവിടത്തെ വകയായ ഒരു മംഗളശ്ലോകംകൂടി അടിയിൽ ചേർത്തുകൊണ്ടു് ഈ ഉപന്യാസത്തെ ഉപസംഹരിച്ചു കൊള്ളട്ടെ.

''താണുള്ളോരോമനപ്പൊയ്കയിലഴകൊഴുകും നല്ലരിമ്പായൽ മീതേ
വാണുല്ലാസേനകോകദ്വയമഭിമുഖമായ് നോക്കിനന്ദിക്കവണ്ണം
ചേണാറും ചന്ദ്രനെച്ചേർത്തരികിലലർശരൻ തിങ്കൾചൂഡൻ ഭ്രമിപ്പാൻ
കാണിക്കും മോടി വിദ്യപ്പുതുമയതു ഭവാന്മാർക്കു മോദം തരട്ടെ.''

ഉലകുടൈപെരുമാൾ

മഹാകവി കുഞ്ചൻനമ്പിയാർ രചിച്ച ചില ഓട്ടൻതുള്ളല്പ കളുടെ പീഠികകളിൽ 'ഉലകുടൈപെരുമാൾ' എന്നൊരു രാജാ വിന്റെ അപദാനങ്ങളെ വണ്ണിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. റെഡ്ഡിയാർ സമാ ഹരിച്ച പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുള്ള തുള്ളൽക്കഥകളുടെ കൂട്ടത്തിൽ കിരാതം, രുക്മിണീസ്വയംവരം, നളചരിതം, ഘോഷയാത്ര എന്നീ നാലു കൃതികളിൽ ആ രാജാവിനെ സ്തുതിച്ചുകാണുന്നു. നമ്പിയാർ ആദ്യമായി നിർമ്മിച്ച ശീതങ്കൻതുള്ളൽ കല്യാണ സൌഗന്ധികവും, ഓട്ടൻതുള്ളൽ കിരാതവുമാണെന്നുള്ള ഐതി ഹ്യം സുപ്രസിദ്ധവുമാണു്. ആ ഐതിഹ്യത്തെ അവിശ്വ സിക്കുവാൻ യാതൊരു കാരണവുമുള്ളതായി തോന്നുന്നില്ല. കല്യാണസൌഗന്ധികത്തിലെന്നതുപോലെ കിരാതത്തിലും തകഴി ശാസ്താവു്, അമ്പലപ്പുഴ ശ്രീകൃഷ്ണൻ, കിള്ളിക്കു റിശ്ശി ശിവൻ ഈ ദേവതകളെയും, ചെമ്പകശ്ശേരി രാജാവി നെയും തന്നെയാണു്, ഗണപതിക്കും സരസ്വതിക്കും പുറമേ, കവി വന്ദിക്കുന്നതു്; ആദ്യത്തെ കൃതിയിൽ നന്തികാട്ടു് ഉണ്ണി രവിക്കുറുപ്പിനേയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കളരിയിലെ പരദേവത യായ കണ്ടങ്കരിക്കാവിൽ ഭദ്രകാളിയേയും സ്മരിക്കുന്നു എങ്കിൽ, രണ്ടാമത്തേതിൽ ധരണീസുരോത്തമനായ തന്റെ മറ്റൊരു 'ഗുരുനാഥ'നെയും സ്മരിക്കുന്നു; അത്രമാത്രമേ വ്യത്യാസമുള്ള. ഈ ഗുരുനാഥനാരെന്നു് ഇവിടെ സമാലോചന ചെയ്യുന്നില്ല. അതു പ്രത്യേകം ഒരു ഉപന്യാസത്തിനു വിഷയീഭവിക്കേണ്ട താണു്. കിരാതത്തിൽ ഓട്ടൻതുള്ളലിനെപ്പറ്റി കവി പറയു ന്നുണ്ടെങ്കിലും അതു് അതിനു മുൻപു് നടപ്പിലിരുന്ന ചില പട യണിത്തുള്ളലുകളുടെ സൂചന മാത്രമാണു്.

നമ്പിയാരുടെ പല തുള്ളലുകളുടെയും ഉപോദ്ഘാതങ്ങൾ

നമുക്കു കിട്ടീട്ടില്ല. അരങ്ങുകാക്കു് അവകൊണ്ടു വലിയ ഉപയോഗമൊന്നുമില്ലാത്തതിനാൽ അവർ ബാക്കിയുള്ള ഭാഗങ്ങളും മാത്രം മുഖസ്ഥമാക്കി രംഗത്തിൽ പ്രയോഗിച്ചുവന്നു; അങ്ങനെ ഗവേഷകന്മാക്കു് അതിപ്രധാനങ്ങളായ ആ പ്രാത്ഥനാപംക്തികളും നശിച്ചുപോയി. എന്റെ ഈ അഭിപ്രായം അടിസ്ഥാനമില്ലാത്തതല്ലെന്നു കാണിക്കുവാൻ കാത്തവീര്യവിജയം ഓട്ടൻതുള്ളലിന്റെ ആരംഭത്തിലുള്ളതും ഏതൽകാലപര്യന്തം അപ്രകാശിതവുമായ ഒരംശം താഴെ ഉദ്ധരിക്കാം.

''വാണീ വിജിത ശുകവാണി! സജലഘന–
വേണീ! കനിവുടയ വാണീ ഭഗവതി നീ!
വാണീടുകെൻ മനസി വാണീവിലാസങ്ങൾക്കൊ–
രാണിയാം നിൻകടാക്ഷം കാണിനേരമുണ്ടെങ്കിൽ,
പ്രാണികൾക്കിച്ഛാസിദ്ധ പേണിക്കടപ്പാനൊരു
തോണിയാകുന്ന കളവാണി! നിന്നുടെ കൃപ
താണീടരുതതിനു പാണികൾ കൂപ്പിപ്പാദേ.
താണിതാ! വണങ്ങുന്നേൻ ക്ഷോണിയിൽ വഴിപോലെ.
അമ്പലപ്പുഴതന്നിലിമ്പമായ്വാണരുളും
ചെമ്പകനാട്ടിൻ പ്രഭു വൻപൻ, നൃവരന്മാരിൽ
മുൻപൻ വളരെധനസമ്പത്തു വർദ്ധിപ്പിച്ച
തമ്പുരാനിന്ദ്രതുല്യൻ തൻ പാദാംബുജങ്ങളെ
കുമ്പിട്ടു വണങ്ങുന്നേനൻപിലനുദിനവും.

* * *

കുടമാളർമഠമിടതിങ്ങീടിന
കുലദൈവതകുലമായിരമെട്ടും
ഉടമയിലടിയനു വരമരുളേണം
കടുതരദുരിതമൊഴിച്ചരുളേണം.''

ഈ 'ആയിരത്തെട്ടു' കുലദേവതകളെ ചെമ്പകശ്ശേരി രാജാക്കന്മാരുടെ കുലഗൃഹമായ കുടമാളർ വലിയ മഠത്തിൽ ഇപ്പോഴും പൂജിച്ചുവരുന്നുണ്ടു്. ''കീത്തിയോടായിരത്തെട്ടു മൂത്തികളും തുണയ്ക്കേണം'' എന്നു നമ്പിയാർ കിരാതം വഞ്ചിപ്പാട്ടിലും ഈ ദേവതകളെ പ്രാത്ഥിക്കുന്നുണ്ടു്. കാത്തവീര്യവിജയത്തിലെന്നപോലെ പഞ്ചേന്ദ്രോപാഖ്യാനം, പൌണ്ഡ്രകവധം എന്നീ കൃതികളിലേയും മുദ്രിതങ്ങളായ ഉപക്രമഭാഗങ്ങളും അപൂർണ്ണങ്ങളാണെന്നു് അവയിൽനിന്നു ഗോവിന്ദപ്പിള്ള സർവ്വാധികാര്യക്കാർ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മലയാളഭാഷാചരിത്രത്തിൽ എടുത്തു കാണിക്കുന്നതും തിരുവിതാംകൂർ മാർത്താണ്ഡവർമ്മ മഹാരാജാവിന്റെ രാജ്യഭാരത്തെ പ്രശംസിക്കുന്നതുമായ പംക്തി

കളുടെ അഭാവം പ്രഖ്യാപനം ചെയ്യുന്നു. അതുകൊണ്ടു ഞാൻ അനുമാനിക്കുന്നതു വേറേയും ചില ഓട്ടൻതുള്ളലുകളിൽ നമ്പിയാർ ഉലകുടൈ പെരുമാളൈപ്പറ്റി പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കാമെന്നാണു്.

''ഉലകുടൈ പെരുമാന്മ വാഴും കാലം
പല കുടിയില്ല ധരിത്രിയിലെങ്ങും;
വില പിടിയാത്ത ജനങ്ങളുമില്ല;
ചെലവിടുവാൻ മടിയൊരുവനുമില്ല.''

എന്നു കിരാതത്തിലും,—

''ഉലകു ജയിച്ചു കുലശ്രീകാന്തൻക്കൊരു
കുലഗൃഹമാക്കിന കുവലയനയനൻ
ഉലകുടൈ പെരുമാളവനീ പതികുല–
തിലകമതാക്കിന മന്നരിൽ മന്നൻ,
വലരിപുസന്നിഭനംബുധികാഞ്ചീ–
വലയിതമാക്കിന വസുധാചക്രം
കുലബലധനജനപൌരുഷശാലീ
നലമൊടുവാണു വസിക്കും കാലം,
പാരിൽ ദ്രവ്യ വിഭ്രതി പെരുത്തു
ദാരിദ്ര്യം ബത! കേന്പ്പാനില്ല.
ചാരുശ്രീ കുലപാലികമാരുടെ
ചാരിത്രത്തിനു ഭംഗവുമില്ല.''

എന്നു ഘോഷയാത്രയിലും ഉലകുടൈപെരുമാളുടെ രാജ്യഭാരമാഹാത്മ്യത്തെ കവി വാഴ്ത്തുന്നു. ഘോഷയാത്രയിലെ വർണ്ണനം കിരാതത്തിലേതിനേക്കാൾ ദീർഘവും സമുജ്ജ്വലവുമാണു്. രുക്മിണീസ്വയംവരത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ ''ഉലകുടൈ പെരുമാളിക്കഥയെല്ലാം നലമൊടു മനസി നിനച്ചു വസിച്ചു'' എന്നൊരു സൂചന മാത്രമേ കാണുന്നുള്ളു എങ്കിലും ആ കൃതിയുടെ ആരംഭത്തിലും ആ പെരുമാളെപ്പറ്റി എന്തെങ്കിലും കവി പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കണമെന്നും ''പാലിച്ചീടേണമെന്നേ ഞാനിതാ വണങ്ങുന്നേൻ'' എന്നതിനുമേലും, ''ഏവം സുഖിച്ചു വാസുദേവൻ വസിച്ചു'' എന്നതിനു മുൻപിലും ചില വരികളും ലുപ്തങ്ങളായിട്ടുള്ളവയുടെ കൂട്ടത്തിൽ അവയും മറഞ്ഞുപോയി എന്നും നമുക്കു ന്യായമായി ഊഹിക്കാവുന്നതാകുന്നു. കിരാതത്തിൽ,

''ശാസ്ത്രം ബ്രാഹ്മണനൊരുവൻ വന്നഥ
ശാസ്ത്രമൊരല്പം വായിച്ചൻപൊടു
ധാത്രീശ്വരനെബ്ബോധിപ്പിച്ചതു
മാത്രം ഞാനിഹ കഥനം ചെയ്യാം,''

എന്ന നമ്പിയാർ ചികീർഷിതപ്രതിജ്ഞ ചെയ്യുന്നു. നളചരിത ത്തിൽ

''ഉലകുടെ പെരുമാനം മന്ത്രികളോട്ടം
കലിയുടെ കട്ട വിചാരിക്കുമ്പോനം
വലിയൊരു വൃദ്ധൻ തൊഴുതുരചെയ്തിതു
കലിയുടെ ശക്തി കുറയ്ക്കുമുപായം.''

എന്ന ഉപക്രമത്തിനു മേൽ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ വൃദ്ധമന്ത്രി

''ഉലകുടെ പെരുമാളൊന്നറിയേണം
കലിയുടെ ദോഷം തീരണമെങ്കിൽ
വലിയൊരു കഥയതു നളനുടെ ചരിതം
കലിത കുതൂഹലമുരചെയ്തീടാം.''

എന്നു്, തന്റെ കലികാലോപാലംഭം സമാപിപ്പിച്ചു്, നളചരിതം കഥ പറഞ്ഞു തുടങ്ങുകയാണു് ചെയ്യുന്നതു്.

'ഉലകുടെ പെരുമാനം' എന്ന പദം കൊണ്ടു നമ്പിയാർ വിവക്ഷിക്കുന്നതു തന്റെ പുരസ്കർത്താവായ ചെമ്പകശ്ശേരി രാജാവിനെയാണെന്നും പ്രഥമ ദൃഷ്ടിയിൽ തോന്നാം; അതു് അയുക്തികമാണെന്നു ഞാൻ പറയുന്നുമില്ല. എന്നാൽ ആ വിവക്ഷ അന്തർഗൂഢമാണെന്നും അതു മാത്രമല്ല അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആശയമെന്നും ഘോഷയാത്രയിൽ നിന്നു വിശദമാകുന്നുണ്ടു്. ആ കൃതിയിലെ

''ധർമ്മപ്പെരുമാനം പണ്ടു നടന്നൊരു
ധർമ്മത്തിന്നൊരു പിഴകൂടാതെ
തൻമകനതിലൊരു പത്തു മടങ്ങു സു—
ധർമ്മ സമൃദ്ധി വരുത്തി വസിച്ചാൻ''

എന്ന പംക്തികളിൽ സൂചിപ്പിക്കുന്നതു് 893-ൽ അന്തരിച്ച പൂരുരുട്ടാതി തിരുനാനം ചെമ്പകശ്ശേരി രാജാവിനേയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രനായ അക്കാലത്തെ നാടുവാഴിയേയുമാണെന്നു വച്ചാലും, അതിനപ്പുറം ചില ദുർഘടങ്ങനം കിടക്കുന്നുണ്ടു്.

''മായവി തന്നുടെ മകനാം മന്നവ—
നായതനയനൻ വാണൊരു കാലം''

എന്ന ഈരടിയിലെ 'മായവി' ആരു്? രാജാവു മന്ത്രിമാരെ വിളിച്ചു വരുത്തി,

''മധുരയിൽ മന്നവനെന്നൊട്ട ചെയ്തൊരു
മതികപടങ്ങളശേഷമിദാനീം
മതിമാന്മാരാം മന്ത്രിവരന്മാർ
മതിയിൽ മറന്നിഹ മരുവീടുകയോ?
മതിയാകില്ലവനെക്കൊലചെയ്വാ—
നിതിലൊരു പുരുഷനുമെന്നൊരു മതമോ?

* *

മാതുലരെവരെ വെട്ടിക്കൊന്നൊരു
പാതകിയാമവനവനിവെടിഞ്ഞു്
പ്രേതപുരത്തിലിരിക്കണമിന്നതി—
നേതുമെനിക്കൊരു സംശയമില്ല.
ക്ഷോണീപതിയെന്നിങ്ങനെയുള്ളൊരു
നാണിയമിങ്ങു നശിച്ചു തുടങ്ങി
നാണം കെട്ടൊരു കോണിലിരിപ്പാ—
നാണുങ്ങംക്കതു ഗുണമായ് വരുമോ?''

എന്നും മറും അവരെ മധുരയിലെ രാജാവുമായി സമരത്തിനു പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നുണ്ടല്ലോ. ആ സംഭവത്തെ ചെമ്പകശ്ശേരി രാജാവുമായി ആർക്കു് എങ്ങനെ ഘടിപ്പിക്കാം? അങ്ങനെ രാജാവു പറയുമ്പോഠം വൃദ്ധനായ ഒരു മന്ത്രി

''അരുളിച്ചെയ്തതുസത്യമിതൊന്നും
നിരുപിക്കായ്കയുമല്പടിയങ്ങഠം;
കുരുസുതരാകിന നൂറുവരെപ്പോ—
ലരുതൊരു സാഹസമെന്നൊരു പക്ഷം''

എന്നുപദേശിച്ചു കൊണ്ടു് ആ കഥയെന്തെന്നു സംക്ഷേപിച്ചു് ''അതു കേട്ടിട്ടില്ലേ?'' എന്നു് അദ്ദേഹത്തോടു ചോദിക്കുകയും "അതു മാത്രം ഞാൻ കേട്ടിട്ടില്ല" എന്ന രാജാവിന്റെ പ്രത്യുക്തി കേട്ടു് ഘോഷയാത്ര വിസ്തരിച്ച കഥനം ചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്നു. ഈ ഗ്രന്ഥഗ്രന്ഥി ശിഥിലീകരിക്കുവാനാണു് ഞാൻ ഇപ്പോഠം ഉദ്യമിക്കുന്നതു്.

തെക്കൻതിരുവിതാംകൂറിൽ "ഊരുട്ടമ്പലം" എന്ന പേരിൽ ചില ഗ്രാമീണക്ഷേത്രങ്ങഠം ഇക്കാലത്തും കാണ്മാനുണ്ടു്. അവയെ ഊരുട്ടമണ്ഡപമെന്നും ചില സ്ഥലങ്ങളിൽ പറഞ്ഞു വരുന്നു. ഉരുട്ടമ്പലമെന്നാൽ ഊരുകാർ (ഗ്രാമജനങ്ങഠം, അതായതു കരക്കാർ) ഊട്ടും പാട്ടും നടത്തുന്ന അമ്പലം എന്നത്രേ. ഈ ക്ഷേത്രങ്ങളെ അധിവാസം ചെയ്യുന്ന മൂത്തിയാണു് ഉലകുടെ

പെരുമാനം അല്ലെങ്കിൽ ഉലകുടയതമ്പുരാൻ. ഉലകുടയപെരുമാനം എന്ന ശബ്ദം ഉലകുടപെരുമാളം, ഉലകുടപെരുമാനം ഉലകുടെ പെരുമാളുമായി കാലാന്തരത്തിൽ രൂപഭേദത്തെ പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നു. ഈ ക്ഷേത്രങ്ങളിൽ, ആണ്ടുതോറും സാധാരണമായി കുംഭമോസത്തിൽ, കൊടിയേറും പത്തോപന്ത്രണ്ടോ ദിവസത്തെ ഉത്സവവും, ഒടുവിൽ പട അല്ലെങ്കിൽ പടയണി(പടേണി)എന്ന പേരിൽ ഉലകുടെപെരുമാളുടെ ആഘോഷയാത്രയും അതിൽ ചില സമരസന്നാഹങ്ങളുടെയും കളരിപ്പയറു മുറകളുടെയും പ്രദർശനവും മറുമുണ്ടായിരുന്നു. ഉത്സവത്തിൽ കാലത്തും, ഉച്ചയ്ക്കും, സന്ധ്യയ്ക്കും, ഇങ്ങനെ മൂന്നുനേരത്തെപാട്ടും,രാത്രിയിൽ 'കോലം' തുള്ളലും,പെരുമാളുടെ എഴുന്നള്ളിപ്പും,വിളക്കും നടത്തപ്പെട്ടുവന്നു. ആ അവസരങ്ങളിൽ പാടേണ്ട പാട്ടാണ് ഉലകുടെപെരുമാനം പാട്ട്; പന്ത്രണ്ടു ദിവസം കൊണ്ടേ അതു പാടിത്തീരുകയുള്ളു. അതിലെ ഭാഷ തെക്കൻതിരുവിതാംകൂറിൽ ഇന്നും ചില തമിഴ് ജാതിക്കാരുടെ ഇടയിൽ പ്രചരിക്കുന്ന മലയാന്തമിഴാണ്. തമ്പുരാൻ പാട്ട് എന്നൊരു സംക്ഷിപ്തസംജ്ഞയും ആ പാട്ടിനുണ്ട്. അതിലെ ഇതിവൃത്തം ചുവടെ സംഗ്രഹിക്കാം.

പണ്ടു 'വൈകക്കര' എന്ന സ്ഥലത്തു പാണ്ഡ്യമഹാരാജാവിന്റെ ബന്ധുക്കളായ അഞ്ചു രാജാക്കന്മാരും അവരുടെ സഹോദരിയായി മാലയമ്മ എന്നൊരു രാജകുമാരിയും താമസിച്ചിരുന്നു. 'വൈകക്കര' എന്നു പാണ്ഡ്യന്മാരുടെ രാജധാനിയായ മധുരയ്ക്കും (വൈകയാറിന്റെ കരയിലുള്ള ഒരു നഗരമായതുകൊണ്ട്) പേരുണ്ടെങ്കിലും, പാട്ടിലെ വൈകക്കര മറ്റൊരു സ്ഥലമാണെന്നു വായനക്കാർ ഓർമ്മിക്കേണ്ടതുണ്ട്. പക്ഷേ അതിനും ആ പേരുവന്നതു് അതിലും ആ രാജാക്കന്മാരുടെ ഒരു ശാഖ താമസിച്ചിരുന്നതുകൊണ്ടാണെന്നു വിചാരിക്കാം. വൈകക്കരയിലെ അഞ്ചു രാജാക്കന്മാരും സഹോദരന്മാരും, സൌഭ്രാത്രബുദ്ധിയോടുകൂടി ഏകയോഗക്ഷേമമായി രാജ്യപരിപാലനം ചെയ്യുന്നതിൽ ദത്താവധാനന്മാരുമായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് അസൂയയ്ക്കും ഭയത്തിനും വശംവദനായ അന്നത്തെ പാണ്ഡ്യമഹാരാജാവു് അവരെ ഒരു കൂടയുദ്ധത്തിൽ വെട്ടിക്കൊന്നു. മാലയമ്മയെ മാത്രം ഉപദ്രവിക്കാതെ മടങ്ങിപ്പോയി. ആ രാജകുമാരിയെ തമ്പുപ്പെരുമാനം എന്നൊരു രാജാവു വിവാഹം ചെയ്തു. മാലയമ്മ സന്താനലാഭത്തിനായി വൈകക്കരയിലെ ഭദ്രകാളിയെ ഭക്തിപൂർവ്വം ഭജിക്കുകയും, ആ ദേവിയുടെ അനുഗ്രഹത്താൽ ഗർഭംധരിച്ചു യഥാകാലം ഒരു പുരുഷപ്രജയെ പ്രസവിക്കുകയും ചെയ്തു. പ്രസവം കൊല്ലം 5–ാമാണ്ട് കന്നിമാസത്തിൽ വെള്ളിയാഴ്ചയും, ഉത്രം നക്ഷത്രവും, പൂർവ്വപക്ഷപഞ്ചമിയും യോജിക്കുന്ന ദിവസവുമായിരുന്നു. ആ ശിശുവാണ് ഉലകുടെ

പെരുമാൾ' എന്നപേരിൽ അനന്തരകാലത്തിൽ സുപ്രസിദ്ധനായിത്തീർന്നതു്. മാലയമ്മയെ പാട്ടിൽ 'വൈകക്കരത്തായാ' രെന്നും പറയുന്നുണ്ടു്.

ഉലകുടൈപെരുമാൾ പാട്ടിൽ വൈകക്കരത്തായാരുടെ പള്ളിക്കെട്ടുകഥ, തിരുപ്പൂത്തുകഥ, ഭജനമിരുന്നകഥ, ഗർഭമുണ്ടായകഥ, ബാലൻ ജനിച്ചകഥ, എഴുത്തും പയറും പഠിച്ചകഥ, കടലിൽ പോരു്, മുടിവെച്ചകഥ, മതിലിടിച്ചകഥ, വാളുവാങ്ങിയകഥ, പടനടപ്പു്, പാലംകെട്ടു്, മതിര (മധുര) പ്പോരു്, തുക്കക്കുറു്, ഇങ്ങനെ ഒട്ടനേകം വിഭാഗങ്ങളുണ്ടു്. ഈ വിഭാഗങ്ങളിൽ ഓരോന്നിലും മുപ്പത്തിമൂന്നു് കാത (ഗാഥ) കൾ വീതം അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു എന്നു പഴമക്കാർ പറയുന്നു. കവിത ആദ്യന്തമുള്ള ഏടു് എനിക്കു കിട്ടീട്ടില്ല.

ഉലകുടൈപെരുമാൾ പതിനാറാമത്തെ വയസ്സിൽ രാജ്യാഭിഷിക്തനായി. അന്നു മുതല്ക്കുതന്നെ കുലദേവതയായ ഭദ്രകാളിയെ തീവ്രമായ നിഷ്ഠയോടുകൂടി ആരാധിച്ചു. ദേവി യഥാകാലം പ്രത്യക്ഷീഭവിക്കുകയും ചെയ്തു.

''മുക്കിയമുള്ളന [1]മുടിയുമ്മെകിറും[2]
മുടിമേലേചുറ്റിന അരവണിയും,
അക്കിനിയെരിയും പോൽ മിഴിയഴകും
ആനയെടുത്തശയുന്നന കുഴയും,[3]
തക്കവിലിട്ട പണിയും ചെറുനകയും[4]
താലികവും താവടവും മോതിരവും
കൈക്കിതമൊത്തന ആയുതമനവിധി
കൈത്താരിൽപ്പലപണി[5]യതുകണ്ടാർ.''

ആ ഘോരമായ രൂപംകണ്ടു് പെരുമാൾ അശേഷം ഭയപ്പെടാതെ ദേവിയോടു താഴെ കാണുന്ന വിധത്തിൽ നിവേദനം ചെയ്തു.

''ഓമനയായു് നമസ്കരിത്തങ്കിളകി നിന്നു
ഉലകുടപെരുമാളൊന്നറിയിത്തങ്കേ.
ഏമ[6]മതുചെയ്വേനെന്നോ എൻതായാരേ?
ഇക്കോലം ചമൈന്തു വരച്ചൊന്നതാരു?
ആ മനത്താല[7]രിയയനും[8]ചിവനും മാലും[9]

---

1. മുക്കിയമുള്ളന = മുഖ്യമായ. 2. എകിറു് = വീരപ്പല്ലു്. 3. കുഴ = കണ്ണാഭരണം. 4. നക = ആഭരണം. 5. പണി = ആഭരണം 6. ഏമം = ഹേമം. 7. ആമനത്താൽ = ആ മനസ്സോടുകൂടി. 8. അരിയയനും = (ഹരി) ദേവേന്ദ്രനും (അജൻ) ബ്രഹ്മാവും. 9. മാൽ = വിഷ്ണു

അനത്തു[10]യിരുംതേവമാരും മുനിയും വിണ്ണോർ
ചോമനെ മുൻചിടയിൽ വൈത്തപരമീചരും
ചൊല്ലിവിട്ടതുണ്ടോകേളെന്നതായേ?
ഔവന[11]ത്താലീരെട്ടക്കരമിണങ്ക
ആയുതങ്കളെട്ടത്തു വന്തതേതോതായേ?
മൌവന[12]ത്താൽ വമ്പുടയ താരുകൻതാൻ
വിവന്തിടെ മാലയിട നില്പതുണ്ടോ?
എവ്വനത്താലന്നവനെവതിത്തപോലെ
യെന്നെയിന്നുകൊല്വവന്താൽ നാനേൻ[13]ചെയ്യേൻ?
കൌവന[14]ത്തിൻ കൊടുങ്കാറടിത്തിടിലും
കാതലുള്ളമരം മുറിന്തുപോകാതെന്നാർ
അക്കണ[15]ത്താലെൻ തലമേലെഴതിനവൻ
അല്ലയെന്നു പിന്നെമുത്തെഴുതുവാനോ?
ഇക്കണക്കായെന്തനെ[16]യുമുളവതാക്കി-
യിത്തനൈ[17]നാം വളത്തവളേ!തമ്പിരാട്ടി!
ഉംക്കനെത്താൽ മണ്ണുരുപം പിടിച്ചുവച്ചാ-
ലുടയുനിനന്താലതക്കൊരുമയുണ്ടോ?
അക്കനത്താലഞ്ചിറവനല്ലനാനം;
അടിയനുക്കിങ്കടവാം തന്തനുപ്പവേണമെന്നാർ''

അങ്ങനെയെല്ലാം ദേവിയോട് വാഗ്വാദംചെയ്തു് ഉടവാം, മാല, കിരീടം മുതലായ പല പരിച്ഛദങ്ങളുംവാങ്ങി ''മാമർ വഴിമീളകയ്യു്'' അതായതു് അമ്മാവന്മാരെക്കൊന്ന പക തീക്കുന്നതിനായി, ഉലകുടെപെരുമാം മധുരമഹാരാജാവിന്റെ രാജ്യത്തിൽ കൈകയറി അദ്ദേഹത്തോട് യുദ്ധംചെയ്യുകയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആറുസഹോദരന്മാരെയും സേനയെയും വധിക്കുകയും ചെയ്തു. പരാജിതനായ പാണ്ഡ്യൻ തന്റെ പരദേവതയായ ചൊക്കനാഥസ്വാമി (മധുരക്ഷേത്രത്തിലെ സുന്ദരേശ്വരസ്വാമി)യെ ഭജിച്ചു്, ആ ദേവനോട് ചില വിശിഷ്ടവരങ്ങംവാങ്ങിവീണ്ടും പെരുമാളോട് എതിത്തു. ആയുദ്ധത്തിൽ പെരുമാംക്കു ഭദ്രകാളി നൽകിയ ഉടവാം മുറിഞ്ഞുപോയി. അത്തരത്തിൽ ഒരപശകുനം കണ്ടാൽ പിന്നീട് പോരു തുടരരുതെന്നായിരുന്ന ദേവിയുടെ അരുളപ്പാടു്. അതനുസരിച്ച കഥാനായകൻ യുദ്ധത്തിൽ നിന്നു പിന്മാറിയെങ്കിലും ഉത്തരക്ഷണത്തിൽ ഒരു യഥാർത്ഥക്ഷത്രിയവീരനു് അത്യന്തം അസഹ്യമായ അപജയാവ

---

10. അനത്തു് = എല്ലാം. 11. ഔവനം = അവ്വണ്ണം. 12. മൌവനം = മൌനം. 13. ഏൻ = എന്തു്. 14. കൌവനം (മൌനം) = യുദ്ധ. 15. അക്കണത്താൽ = ആ (ഞാൻ ജനിച്ച) ക്ഷണത്തിൽ. 16. എന്തനെ = എന്നെ. 17. ഇത്തനൈ = ഇത്ര.

മാനത്തെ ഭയപ്പെട്ട് ആത്മഹത്യചെയ്തു. അന്നു് ആ ധീരോദാത്തന്റെ മുപ്പത്തിമൂന്നാമത്തെ ജന്മർക്ഷമായിരുന്നു. മാലയമ്മയും മറ്റുംപ്രാണത്യാഗംചെയ്തു് അദ്ദേഹത്തെ പിൻതുടർന്നു.

പതിനേഴു വർഷം അദ്വിതീയമായ പരാക്രമത്തോടും ആരേയും ആനന്ദസാഗരത്തിൽ ആറാടിക്കുന്ന പ്രജാപാലനപാടവത്തോടുംകൂടി ഉലകുടെ പെരുമാൾ നിർവ്വഹിച്ച ലോകസേവനം പാട്ടുകാരൻ ഏറ്റവും തന്മയത്വത്തോടുകൂടി ചിത്രണം ചെയ്തിരിക്കുന്നു. അക്കാലത്തു് ഒരു രണ്ടാം രാമരാജ്യത്തിന്റെ മേന്മ വൈകുക്കരദേശത്തിനു ലഭിച്ചു എന്നാണു് അദ്ദേഹം വർണ്ണിക്കുന്നതു്. ആ പാട്ടു് ഇങ്ങനെ ആരംഭിക്കുന്നു.

''അൻപിനൊട്ട വൈകൈ തന്നിലേ മന്നരെവർ;
അവർ പടൈ വെട്ടിയൊരു രാച്ചിയവുമാണ്ടു.
ഇമ്പമുടനാനൈ കുതിരൈത്തിരളുകെട്ടി
ഇന്തിരനിലും പവനി[18]യായവർ നടത്തി.
ചെമ്പവഴംമുത്തിനൊട്ടമാലൈവകയെല്ലാം
ചെമ്പൊന്നിണങ്കും തിരുമേനിയിലണിന്തു
തുമ്പമറവൈവരു[19]മിരുന്തു പലകാലം
ചുത്തമന്നരും പടയുമപ്പരിചിൽ വാഴ്ന്താർ.''

ചിലപ്പതികാരത്തിലെ പതിവ്രതാശിരോമണിയായ കണ്ണകിയേപ്പോലെ, ഉലകുടെപെരുമാളേയും ജനങ്ങളും ഒരു ദിവ്യമൂർത്തിയായി സങ്കല്പിച്ചു്, ആ മൂർത്തിക്കു് സന്നിധാനക്ഷേത്രങ്ങളും സ്ഥാപിച്ചു്, അവയിൽ ഊട്ടു്, പാട്ടു് മുതലായ ആഘോഷങ്ങളും നടത്തി. അമ്പലപ്പുഴ ദേശത്തിലെ പടയണികളിൽ ശാസ്താംപാട്ടിനു പുറമേ ദ്രുകാളിപ്പാട്ടും ഉലകുടെ പെരുമാൾ പാട്ടും ഗായകന്മാർ ഉപയോഗിച്ചിരിക്കാം. പരിതഃസ്ഥിതികളും സൂക്ഷ്മദൃഷ്ട്യാ നിരീക്ഷണം ചെയ്യുന്നതിൽ സർവ്വദാ ജാഗരൂകനായിരുന്ന കുഞ്ചൻ നമ്പിയാക്കു് ഉലകുടെപെരുമാളുടെ ജീവിതചരിത്രം ഏറ്റവും ആകർഷകമായി തോന്നിയിരിക്കുമെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അത്ഭുതാവഹമായ രാജ്യഭരണകുശലതയേയാണു് മഹാകവി കിരാതത്തിലും ഘോഷയാത്രയിലും അനുകീർത്തനം ചെയ്തിട്ടുള്ളതു്; അല്ലാതെ പണ്ഡിതപ്രവേകനായിരുന്ന അന്നത്തെ ചെമ്പകശ്ശേരി രാജാവിനെക്കൊണ്ടു താൻ മഹാഭാരതത്തിലെ സുപ്രസിദ്ധമായ ഘോഷ

---

18. പവനി = ആഡംബരം. 19 അറവൈവരും = അറ (അറുപോകുന്ന വിധത്തിൽ) വൈവരും (അഞ്ചുപേരും)

യാത്ര കഥ കേട്ടിട്ടില്ലെന്ന പറയിക്കുന്നതു സമഞ്ജസമാണെന്നു സമർത്ഥിക്കാവുന്നതല്ല. ''മധുരയിൽ മന്നവനെന്നോട്ട ചെയ്തോരു മതികപടങ്ങളം''–''മാതുലരെവരെ വെട്ടിക്കൊന്നൊരു പാതകിയാമവൻ'' എന്നും മറ്റുമുള്ള വരികളുടെ സൂക്ഷ്മമായ അർത്ഥം അന്യവാചകന്മാർക്കു ഇതുയും കൊണ്ടു ഗ്രഹിക്കുവാൻ സാധിച്ചിരിക്കുമെന്ന വിശ്വസിക്കുന്നു. 'പെരുമാൾ' (ധർമ്മപ്പെരുമാൾ; ഉലകുടെ പെരുമാൾ എന്നീ സംജ്ഞകളും നോക്കുക) എന്ന പദപ്രയോഗത്തിന്റെ സ്വാരസ്യവും പ്രകൃതത്തിൽ അനുസന്ധേയമാണു്. 'മാലൈ' എന്നാണല്ലോ ഉലകുടെ പെരുമാളുടെ മാതാവിന്റെ നാമധേയം. 'മാലൈ' എന്ന രൂപം 'മാലയി' എന്നും, അതു വീണ്ടും ദുഷിച്ചു, 'മായവി' എന്നും അനുക്രമമായി വിപരിണാമം പ്രാപിക്കുവാൻ പാടില്ലായ്കയില്ല. നമ്പിയാരുടെ 'മാലയി' പിൽക്കാലത്തുള്ള അനഭിജ്ഞന്മാരായ അരങ്ങുകാരുടെ രസനയിൽ 'മായവി'എന്നു മാറാനും അതു വലിയ വൈഷമ്യമുള്ളതല്ല. ഏതായാലും ആ രണ്ടു പദങ്ങൾക്കും തമ്മിലുള്ള സാജാത്യം അനപലപനീയമാണു്. ഘോഷയാത്ര തുള്ളലാക്കിയപ്പോൾ നമ്പിയാർ ഉലകുടെ പെരുമാളുടെ ഘോഷയാത്ര ഓർമ്മിച്ചിരിക്കുന്നതിനും തന്നിമിത്തം ആ പുരാവൃത്തം പ്രസ്തുതകൃതിയിൽ അല്പം വിസ്മരിക്കുന്നതിനും സാംഗത്യമുണ്ടെന്നു് എനിക്കു തോന്നുന്നു.

നമ്പിയാരുടെ ഈ കഥാസൂചനയും തിരുവിതാംകൂർ ദേശചരിത്രത്തിനും തമ്മിൽ ഏതോ പ്രകാരത്തിൽ ബന്ധമുണ്ടെന്നു കൂപ്പക്കാട്ട നാരായണമേനോൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ 'നമ്പിയാരും തുള്ളലുകളും' എന്ന പുസ്തകത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതു നിരാസ്പദമാകുന്നു.

ആദികാവ്യത്തിലെ രസവിചാരം

വാല്മീകിരാമായണത്തിൽ അങ്ഗിയായ രസമെന്തെന്നു നിർണ്ണയിക്കുവാൻ കുറേ വൈഷമ്യമുണ്ട്. അതു് ആദ്യകാലത്തു് മഹാഭാരതം പോലെ ഒരു ഇതിഹാസമായിരുന്നു; പിന്നീടാണു ഭാരതീയർ അതിനെ കാവ്യം എന്നു വ്യപദേശിക്കുവാൻ തുടങ്ങിയതു്. ഇതിഹാസമായാലും കാവ്യമായാലും അതിൽ കവി സ്ഥായിയായ ഒരു രസം ഉപനിബന്ധനം ചെയ്തിരിക്കണമെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. ''രസാദിമയ ഏകസ്മിൻ കവിഃ സ്യാദവധാനവാൻ'' എന്ന കാരികയിലും തൽസംബന്ധമായ വൃത്തിയിലും ആനന്ദവർദ്ധനൻ ധ്വന്യാലോകത്തിൽ, അത്തരത്തിൽ രസധ്വനിയുള്ള പ്രബന്ധത്തിനേ അത്ഥവിശേഷവും ശോഭാതിശയവുമുണ്ടാകുകയുള്ളു എന്നു നമ്മെ ധരിപ്പിക്കുന്നു. രാമായണത്തിലും മഹാഭാരതത്തിലും ഓരോ പ്രധാന രസം തത്തൽപ്രണേതാക്കൾ ഉൾക്കൊള്ളിച്ചിട്ടുണ്ടു് എന്നു മേൽ ഉപപാദിക്കും.

വാല്മീകിരാമായണത്തിലെ ഉത്തരകാണ്ഡം പ്രക്ഷിപ്തമാണോ എന്നുള്ള പ്രശ്നം നമ്മെ ഈ ഘട്ടത്തിൽ അഭിമുഖീകരിക്കുന്നു. ഗ്രിഫിത്ത് (Griffith) തുടങ്ങിയ ചില പാശ്ചാത്യ പണ്ഡിതന്മാരുടെ മതം ഉത്തരകാണ്ഡം വാല്മീകി രചിച്ചതല്ലെന്നും പിന്നീടു് ഏതോ ഒരു കവി കൂട്ടിച്ചേർത്തതെന്നുമാണു്; എന്നാൽ ഭാരതീയരുടെ പരമ്പരാഗതമായ വിശ്വാസം ആ മതത്തിനു് അനുകൂലമല്ല. വാല്മീകി അയോദ്ധ്യാകാണ്ഡം മുതൽക്കുള്ള അഞ്ചു കാണ്ഡങ്ങളേ നിർമ്മിച്ചുള്ളു എന്നും ബാലകാണ്ഡം പോലും പ്രക്ഷിപ്തമാണെന്നും വാദിക്കുന്നവരും ഇല്ലെന്നില്ല. ഈ വിഷയത്തെപ്പറ്റി ഞാൻ ഇവിടെ ദീർഘമായ ഒരു സമാലോചനയ്ക്കു മുതിരുന്നില്ല. വാല്മീകി രചിച്ച രാമായണമല്ല

ഇന്ന നിലവിലിരിക്കുന്നതു്; ആദികവിതന്നെ ആദ്യം യുദ്ധ കാണ്ഡാവസാനംവരെയുള്ള പ്രബന്ധം നിർമ്മിച്ചു എന്നും പിന്നീടു ഉത്തരകാണ്ഡവുംകൂടി നിബന്ധിച്ചു് അതിൽ ചേർത്തു എന്നും വരാൻ പാടില്ലായ്കയില്ല.

''അനാഗതാ ച യൽ കിഞ്ചി–
ദ്രാമസ്യ വസുധാതലേ
തച്ചകാരോത്തരേകാവ്യേ
വാല്മീകിർഭഗവാനൃഷിഃ''
''കൃത്വാ ച തന്മഹാ പ്രാജ്ഞഃ
സ ഭവിഷ്യം സഹോത്തരം'' ''ഷട്കാണ്ഡാനിതഥോത്തരം'' ഇത്യാദി പ്രസ്താവനകളും ആ അനുമാനത്തിനു് ഉപോൽബലകങ്ങളാണു്. അല്ലെങ്കിൽ 'സപ്തകാണ്ഡാനി' എന്ന വളച്ചുകെട്ടു കൂടാതെതന്നെ ബാലകാണ്ഡത്തിലെ ഉപോദ്ഘാതകർത്താവിനു പറയാമായിരുന്നുവല്ലോ. വാല്മീകിയുടെ പ്രബന്ധം പിന്നീടു് ഒന്നിലധികം കവികളും പുതുക്കി എഴുതീട്ടുണ്ടു്. ഒടുവിലത്തെ നവീകരണം ക്രി.മു. മൂന്നാംശതകത്തിലോ രണ്ടാംശതകത്തിലോ ആയിരിക്കാം; അന്നും ആ പ്രബന്ധത്തെ അദ്ധ്യായങ്ങളായല്ലാതെ സർഗ്ഗങ്ങളായി വിഭജിച്ചിരുന്നുവോ എന്ന ചിലർ സംശയിക്കുന്നു. എന്തെന്നാൽ ഭവഭൂതി ഉത്തരരാമചരിതത്തിൽ ''ബാലചരിതസ്യാന്ത്യേ *f* ധ്യായേ ദ്വൌ ശ്ലോകൌ'' എന്നാണു പറയുന്നതു്; ഭവഭൂതിയുടെ കാലം ക്രി.പി. എട്ടാം ശതകത്തിന്റെ പൂർവ്വാർദ്ധവുമാണു്. അദ്ദേഹം അദ്ധ്യായശബ്ദത്തെ സർഗ്ഗപര്യായമായല്ല പ്രയോഗിച്ചിട്ടുള്ളതെങ്കിൽ വാല്മീകിരാമായണത്തിലെ ആനുഷ്ടുഭത്തേരങ്ങളായ വൃത്തങ്ങളിൽ നിബന്ധിച്ചിരിക്കുന്ന സർഗ്ഗാന്തശ്ലോകങ്ങളും മറ്റും വേറിട്ടൊരു കവിയുടെ ഹസ്തലാഘവമാണെന്നു സങ്കല്പിക്കേണ്ടിവരും; എന്നാൽ, അതിനു കൂടുതൽ തെളിവിന്റെ ആവശ്യമുണ്ടെന്നാണു് എന്റെ പക്ഷം. ഇങ്ങനെ പലതും സമ്മതിക്കാം; എങ്കിലും വാല്മീകിയുടെ വാങ്മയത്തിൽതന്നെ അദ്ദേഹം അതു സന്നിവേശിപ്പിക്കയപ്പോഴും, ബാലകാണ്ഡത്തിലേയും ഉത്തരകാണ്ഡത്തിലേയും മുഖ്യകഥാഭാഗങ്ങൾ അടങ്ങിയിരുന്നു എന്നു് അധ്യാഹരിക്കുവാനാണു് ന്യായാധിക്യം കാണുന്നതു്.

ആദികാവ്യത്തിൽ ആകെ ഇരുപത്തിനാലായിരം ശ്ലോകങ്ങളും ഉൾക്കൊണ്ടിട്ടുണ്ടെന്നാണു് ഐതിഹ്യം.

ചാതുർവ്വിംശൽ സഹസ്രാണി
ശ്ലോകനാമുക്തവാനൃഷിഃ

തഥാസഗ്ഗശതാൻ പഞ്ച;—
ഷട്കാണ്ഡാനിതഥോത്തരം''

എന്ന ഉപോദ്ഘാതത്തിലേ ശ്ലോകം ഈ വസ്തുത തെളിയിക്കുന്നു. ഇപ്പോഴും നമുക്കു ലഭിച്ചിട്ടുള്ള രാമായണത്തിൽ സർഗ്ഗങ്ങൾക്കും ശ്ലോകങ്ങൾക്കും, പ്രക്ഷിപ്തങ്ങളുടെ പ്രവേശം നിമിത്തം, ഈഷദ്ന്യൂനാധിക്യമുണ്ടെങ്കിലും, ഏകദേശം ഈ സംഖ്യതന്നെയാണ് കാണുന്നതു്. ഇവ നവീകൃതമായ പ്രബന്ധത്തിലെ സർഗ്ഗസംഖ്യയെയും ശ്ലോകസംഖ്യയെയുമാണു് സൂചിപ്പിക്കുന്നതെന്നു സങ്കല്പിക്കാം. ഉത്തരകാണ്ഡത്തിലെ തൊണ്ണൂറു സർഗ്ഗങ്ങളും മൂവായിരത്തി മുന്നൂറ്റിരുപതു ശ്ലോകങ്ങളും കൂടിച്ചേർത്താലേ മേൽ കാണിച്ച സംഖ്യകളും ശരിപ്പെടുകയുള്ളു.

ക്രി. പി. ഒന്നാം ശതകത്തിൽ കനിഷ്ക ചക്രവർത്തിയുടെ ആസ്ഥാനപണ്ഡിതനായിരുന്ന അശ്വഘോഷമഹാകവിക്കു് ഉത്തരകാണ്ഡത്തിലേ കഥ അവിജ്ഞാതമായിരുന്നില്ല. എന്തെന്നാൽ അദ്ദേഹം തന്റെ സൌന്ദരനന്ദം മഹാകാവ്യത്തിന്റെ പ്രഥമ സർഗ്ഗത്തിൽ,

''സ തേഷാം ഗോതമശ്ചക്രേ
സ്വവംശസദൃശീഃ ക്രിയാഃ;
മുനിരുർവ്വഃ കുമാരസ്യ
സഗരസ്യേവ ഭാർഗ്ഗവഃ;
കണ്വശ്ശകുന്തളസ്യേവ
ഭരതസ്യ തരസ്വിനഃ;
വാല്മീകിരിവ ധീമാംശ്ച
ധീമതോമൈഥിലേയയോഃ''

എന്നീ പദ്യങ്ങളിൽ, ഗോതമ മഹർഷി ഇക്ഷ്വാകുവംശജന്മാരായ ശാക്യന്മാരെ വിദ്യാഭ്യാസം ചെയ്യിച്ച രീതിയെ വർണ്ണിക്കുമ്പോഴും, വാല്മീകിയുടെ ശിഷ്യന്മാരായ കുശലവന്മാരെ സ്മരിച്ച കാണുന്നു. ഈ ഗോതമനു കപിലനെന്നും നാമാന്തരമുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ തപോവനമാകയാൽ കപിലവാസ്തു എന്ന പേർ സിദ്ധിച്ച പുണ്യസ്ഥലത്തിലാണു് ഭഗവാൻ സമന്തഭദ്രൻ കാലാന്തരത്തിൽ അവതരിക്കുന്നതു്. കാളിദാസന്റെ കാലമേതെന്നു് ഇനിയും നിഷ്കൃഷ്ടമായി സ്ഥാപിച്ചു കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല; എങ്കിലും അതു ക്രി. മു. ഒന്നാം ശതകത്തിലോ ക്രി. പി. അഞ്ചാം ശതകത്തിലോ ആയിരിക്കണമെന്നാണു് പല പണ്ഡിതന്മാരുടേയും അഭിപ്രായം. അതെങ്ങനെയായാലും അദ്ദേഹം രഘുവംശ നിർമ്മിതിക്കു് ആശ്രയിച്ച ആദികാവ്യം

ബാലോത്തര സംയുക്തമായിരുന്ന എന്നുള്ള വസ്തുത അനപലനീയമാണു്.

''തഥാതു തം ദ്വിജം ദൃഷ്ട്വാ
നിഷാദേന നിപാതിതം
ശ്ലോഷേദ്ധ്മാത്മ നമസ്തസ്യ
കാരുണ്യം സമപദ്യത.''

എന്ന വാല്മീകി രാമായണം ദ്വിതീയ സർഗ്ഗത്തിലേ ശ്ലോകാദ്ധ്മാണല്ലോ ''നിഷാദവിദ്ധാണ്ഡജദർശനോത്ഥഃ ശ്ലോകത്വമാപദ്യതയസ്യശോകഃ'' എന്ന രഘുവംശം പതിന്നാലാം സർഗ്ഗത്തിലേ ശ്ലോകാദ്ധ്ത്തിനു മൂലഭൂതമായിട്ടുള്ളതു്. പോരെങ്കിൽ ''സോന്വവ്യഹരണാൽ ഭൂയശ്ലോകഃ ശ്ലോകത്വമാഗതഃ'' എന്നു് ആ ദ്വിതീയസർഗ്ഗത്തിൽ തന്നെ മറൊരു ശ്ലോകാദ്ധ്വുമുണ്ടു്. രഘുവംശം പതിന്നാലും പതിനഞ്ചും സർഗ്ഗങ്ങളിൽ കാളിദാസൻ ഉത്തരകാണ്ഡത്തിലെ ഇതിവൃത്തം വിസ്തരിച്ചു തന്നെ പ്രതിപാദിക്കുകയും ആ പ്രതിപാദനത്തിൽ ആദികാവ്യത്തെ ധാരാളമായി ഉപജീവിക്കുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. രഘുവംശത്തിലെ ആദ്യത്തെ എട്ടു സർഗ്ഗങ്ങം മാത്രമേ കാളിദാസൻ നിർമ്മിച്ചുള്ളു എന്നുള്ള പൂർവ്വപക്ഷം അങ്ഗീകാര്യമല്ല.

മഹാഭാരതം വനപർവ്വത്തിൽ അന്തർഭൂതമായ രാമോപാഖ്യാനപർവ്വത്തിൽ സീതാദേവിയുടെ വിസർജ്ജനത്തെപ്പറ്റി ഒന്നും പ്രസ്താവിച്ചിട്ടില്ലെന്നുള്ളതു ശരി തന്നെ. എന്നാൽ അതു കൊണ്ടു മാത്രം ഉത്തരകാണ്ഡം കഥ പിന്നീടുണ്ടായതാണെന്നു പറവാൻ നിവൃത്തിയില്ല. മാർക്കണ്ഡേയ മഹർഷി യുധിഷ്ഠിരനെ പറഞ്ഞു കേൾപ്പിക്കുന്നതാണു് ആ ഉപാഖ്യാനം. ശ്രീരാമനു വനവാസത്തിൽ നേരിട്ട ദുഃഖങ്ങളെപ്പറ്റി പ്രസ്താവിക്കണമെന്നു മാത്രമേ അദ്ദേഹത്തിനു" അഭിസന്ധിയുണ്ടായിരുന്നുള്ള എന്നു്,

''ഏവമേതന്മഹാബാഹോ!
രാമേണാമിത തേജസാ
പ്രാപ്തം വ്യസനമത്യുഗ്രം
വനവാസ കൃതം പുരാ''

എന്ന ഉപസംഹാരശ്ലോകത്തിൽ നിന്നു കാണാം; എന്നു മാത്രമല്ല രാവണോൽപത്തി ഉത്തരകാണ്ഡത്തിൽ വിവരിച്ചിട്ടുള്ള വിധത്തിൽ തന്നെയാണു് വനപർവ്വം ഇരുന്നൂറെഴപത്താറാം സർഗ്ഗത്തിലും പ്രപഞ്ചനം ചെയ്തിരിക്കുന്നതു്. പദ്മപുരാണം പാതാളഖണ്ഡത്തിലും സീതാപരിത്യാഗഘട്ടവും മറ്റും

ഉത്തരകാണ്ഡത്തിൽ കാണുന്ന വിധത്തിൽ തന്നെ വിവരിക്കുന്നു; അതിലില്ലാത്ത ചില ഐതിഹ്യങ്ങളും സീതാസ്വയംവരഘട്ടത്തിലും മറ്റും എടുത്തു ചേർത്തിട്ടില്ലെന്നുമില്ല. ശ്രീമദ് ഭാഗവതം നവമസ്കന്ധം പതിനൊന്നാമദ്ധ്യായത്തിലും ഉത്തരകാണ്ഡത്തിലേ സീതാ പരിത്യാഗം പ്രസ്തുതമായിരിക്കുന്നു.

''മുനൌ നിക്ഷിപ്യ തനയൌ
സീതാ ഭർത്രാ വിവാസിതാ
ധ്യായന്തീ രാമ ചരണൌ
വിവരം പ്രവിവേശഹ
തച്ഛ്രുത്വാ ഭഗവാൻ രാമോ
രുന്ധന്നപി ധിയ ശുചഃ
സ്മര സ്മസ്യാഗ്രണാം സ്മാംസ്മാൻ
നാശകനോ ദ്രോദ്ധു മീശ്വരഃ
സ്ത്രീപും പ്രസങ്ഗ ഏതാദൃക്
സർവത്ര ത്രാസമാവഹഃ
അപീശ്വരാണാം; കിമുത
ഗ്രാമ്യസ്യ ഗൃഹചേതസഃ?''

എന്ന വാക്യത്തിൽ ശുകബ്രഹ്മർഷി സീതാദേവി പ്രപഞ്ചയവനികയ്ക്കുള്ളിൽ തിരോധാനം ചെയ്യുന്നതും ആ ദേവിയുടെ ഗുണഗണങ്ങളും ഓർത്തോർത്തു ശ്രീരാമൻ മുക്തകണ്ഠം വിലപിക്കുന്നതുമായ ചിത്രം പ്രദർശിപ്പിച്ച സ്ത്രീപുംസംബന്ധത്തിന്റെ പാര്യന്തികമായ ഭങ്ഗുരതയെ സ്ഫുടികസ്ഫുടമായി ഉപദേശിക്കുന്നു.

ഭവഭൂതിയുടെ ഉത്തരരാമചരിതത്തെപ്പറ്റി ഈ സന്ദർഭത്തിൽ വിശേഷിച്ചൊന്നും പറയേണ്ടതില്ല; ആ നാടകം അത്രയ്ക്കു സുപ്രസിദ്ധമാണല്ലൊ. അതിൽ കവി നാടകീയദൃഷ്ട്യാ ചില ഭേദങ്ങൾ വരുത്തീട്ടുണ്ടെങ്കിലും തന്റെ ഇതിവൃത്തഘടനയ്ക്കു പ്രധാനമായി അവലംബിച്ചിട്ടുള്ളതു് ആദികാവ്യത്തിലെ ഉത്തരകാണ്ഡം തന്നെയാണു്. അതിനു പുറമെ ബാലകാണ്ഡത്തിന്റെ അന്തിമാദ്ധ്യായത്തിലുള്ളതെന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹം ആറാമങ്കത്തിൽ കുശനെക്കൊണ്ടു ചൊല്ലിക്കുന്ന

'പ്രകൃത്യൈവ പ്രിയാ സീതാ
രാമസ്യാ സീന്മഹാത്മനഃ;
പ്രിയ ഭാവസ്സ തു തയാ
സ്വാഭാവികൈരേവ വർദ്ധിതഃ,

തഥൈവ രാമഃ സീതായാഃ
പ്രാണേഭ്യോപി പ്രിയോഭവൽ;
ഹൃദയന്വേവജാനാതി
പ്രീതിയോഗം പരസ്പരം'

എന്നീ ശ്ലോകങ്ങൾക്കു മുദ്രിതമായ രാമായണം ബാലകാണ്ഡത്തിലെ അന്തിമസർഗ്ഗത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ട

''പ്രിയാ ത്വ സീതാ രാമസ്യ
ദാരാഃ പിതൃകൃതാ ഇതി
ഗുണാദ്രൂപ ഗുണാച്ചാപി
പ്രീതി ഭൂയോഭ്യവർദ്ധത;
തസ്യാശ്ചഭർത്താ ദ്വിഗുണം
ഹൃദയേ പരിവർത്തതേ;
അന്തർജ്ജാതമപിവ്യക്ത–
മാഖ്യാതി ഹൃദയം ഹൃദാ.''

എന്നീ ശ്ലോകങ്ങളുടെ പരാവർത്തനത്തിന്റെ ഛായ കാണുന്നു. ഇനിയും

''തദർത്ഥമിവ വിന്യസ്തഃ
ശിലാപട്ടോയമഗ്രതഃ,
യസ്യായമഭിതഃ പുഷ്പൈഃ
പ്രവൃഷ്ട ഇവ കേസരഃ''

എന്നു് അയോധ്യാകാണ്ഡത്തിൽനിന്നു് ഒരു ശ്ലോകം ഭവഭൂതി ലവനെക്കൊണ്ടും ഉച്ചരിപ്പിക്കുന്നു. അതു് അടങ്ങിയ സർഗ്ഗം പ്രക്ഷിപ്തമാണെന്നു ചിലർക്കു പക്ഷമുണ്ടെന്നുള്ള വസ്തുത ഞാൻ വിസ്മരിക്കുന്നില്ല.

ഹനുമന്നാടകമെന്നുകൂടിപ്പേരുള്ള മഹാനാടകത്തിൽ ഉത്തരകാണ്ഡത്തിലെ ഇതിവൃത്തം വിശദമായി വർണ്ണിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അതിലെ ഒരു നാന്ദീശ്ലോകംകൂടി ഉദ്ധരിച്ചുകൊണ്ടു പ്രസ്തുത വിഷയം ഉപസംഹരിക്കാം.

"ബാലക്രീഡിതമിന്ദുശേഖരധനു–
ർഭങ്ഗാവധി; പ്രഹതാ
താതേ കാനന സേവനാവധി; കൃപാ
സുഗ്രീവസഖ്യാവധി;
ആജ്ഞാവാരിധി ലംഘനാവധി;
യശോലങ്കേശനാശാവധി;
ശ്രീരാമസ്യ പുനാതു ലോകവശതാ
ജാനക്യുപേക്ഷാവധി,''

ശ്രീരാമന്റെ ലോകരഞ്ജനത്തിന്റെ പരമാവധി താൻ എത്രയോ ക്ലേശങ്ങളും അനുഭവിച്ചു ലങ്കയിൽനിന്നു കൊണ്ടുവന്ന തന്റെ പ്രിയതമയെ കേവലം ഒരു രജകന്റെ അപവാദം കേട്ടു പരിത്യജിച്ചു എന്നുള്ളതിൽനിന്നു വിശദമാകുന്നു എന്നാണല്ലോ ആ നാടകകാരൻ ഈ നാന്ദീശ്ലോകത്തിൽ നമ്മെ ഉൽബോധിപ്പിക്കുന്നതു്.

ഈ പൂർവപീഠികകൊണ്ടു് എനിക്കു് ഒരു കാര്യം മാത്രമേ സാധിക്കേണ്ടതായുള്ള. അതു് ഉത്തരകാണ്ഡത്തിലെ സീതാപരിത്യാഗകഥ ഇതിവൃത്തത്തിന്റെ അതിപ്രധാനമായ ഒരംശമാണെന്നും അതുകൂടി വെച്ചുകൊണ്ടുവേണം ആദികാവ്യത്തിലെ അങ്ഗിയായ രസമെന്തെന്നു നിരൂപണം ചെയ്യുവാൻ എന്നും അനുവാചകന്മാരെ ധരിപ്പിക്കുക എന്നുള്ളതിൽ കവിഞ്ഞു മറ്റൊന്നുമല്ല.

ഇനി ആദികാവ്യത്തിലെ രസമെന്തെന്നു പര്യാലോചിക്കാം. ആനന്ദവർദ്ധനൻ ധ്വന്യാലോകം ചതുർത്ഥോദ്യോതത്തിൽ അതു കരുണമാണെന്നു് പ്രഖ്യാപിച്ചിട്ടുണ്ടു്.

''രാമായണേ ഹി കരുണോ രസഃ സ്വയമാദികവിനാ സൂത്രിതഃ'' 'ശോകഃ ശ്ലോകത്വമാഗതഃ' ഇത്യേവം വാദിനാ; നിർവ്യൂഢശ്ച സ ഏവ സീതാത്യന്ത വിയോഗ പര്യന്തമേവ സപ്രബന്ധമുപരചയത.''എന്നീ വൃത്തിപംക്തികളും നോക്കുക. രാമായണത്തിൽ ആദികവി ആസൂത്രണം ചെയ്തിട്ടുള്ളതു കരുണരസമാണെന്നും, അതു വ്യാധൻ അമ്പെയ്തു വീഴ്ത്തി മൃതിപ്പെടുത്തിയ ക്രൌഞ്ചപക്ഷി (അന്നിൽ) യേയും തന്നിമിത്തം വൈധവ്യാർത്തയായി വിലപിക്കുന്ന അതിന്റെ പിടയേയും കണ്ടപ്പോഴും വാല്മീകിമഹർഷിക്കുണ്ടായ ശോകമാണു് ''മാ നിഷാദ! പ്രതിഷ്ഠാം ത്വം'' ഇത്യാദി ശ്ലോകത്തിനു കാരണമായി ഭവിച്ചതെന്നുമുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാക്യത്തിൽ നിന്നുതന്നെ സ്പഷ്ടമാകുന്നുണ്ടെന്നുമാണു് ആ ആചാര്യമൂർദ്ധന്യൻ നമ്മെ പഠിപ്പിക്കുന്നതു്. ആ ആസൂത്രണം കവി നിർവ്വഹിച്ചിരിക്കുന്നതു സീതാദേവിയുടെ അത്യന്തവിയോഗം വരെയുള്ള ഇതിവൃത്തം സപ്രബന്ധത്തിൽ ഉപനിബന്ധനം ചെയ്തിട്ടാണെന്നും അദ്ദേഹം ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നു.

അതിനു മുൻപു രണ്ടു പ്രാവശ്യം സീതയുമായി രാമനു വിയോഗമുണ്ടായിട്ടുണ്ടു്. ആദ്യം രാവണൻ സീതയെ മോഷ്ടിച്ചുകൊണ്ടു പോയപ്പോഴാം. അവിടെ പ്രവാസവിപ്രലംഭമാണു് സ്മരിക്കുന്നതു്. രണ്ടാമതു സീതയെ രാമൻ സ്വമേധയാ വന

ത്തിൽ വിസജ്ജനം ചെയ്തപ്പോഴും. അവിടെയും വല്ല രസവും ഉത്ഥാപിതമാകുന്നു എങ്കിൽ അതു വിപ്രലംഭമാണെന്നു വേണം പറവാൻ. എന്തെന്നാൽ സീത അപ്പോഴും മരിച്ചിട്ടില്ല; മരിച്ചു എന്നു രാമനു പ്രതീതി വന്നിട്ടുമില്ല. പക്ഷേ അപ്പോഴത്തെ രാമന്റെ ശോകം കേവലം ക്ഷണികമാണു്. അതു സാക്ഷാൽ ഒരു കരുണമായി വികസിക്കുന്നതു ദേവിയെ സ്വമാതാവായ ഭൂമി പാതാളത്തിലേക്കു കൊണ്ടുപോയപ്പോഴും മാത്രമാണു്. ആ വസ്തുത പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നതിനു വേണ്ടിയാണു് ആനന്ദവർദ്ധനൻ 'അത്യന്ത'പദം പ്രയോഗിച്ചിരിക്കുന്നതു്. ''അത്യന്ത ഗ്രഹണേന നിരപേക്ഷ ഭാവതയാ വിപ്രലംഭ ശങ്കാം പരിഹരതി'' എന്നു സർവ്വതന്ത്രസ്വതന്ത്രനായ അഭിനവഗുപ്തപാദൻ ലോചനവ്യാഖ്യയിൽ ആ വസ്തുത വ്യക്തമാക്കുന്നു.

ഈ തത്വത്തെ ഒന്നുകൂടി വിശദീകരിക്കാം.

''ശോകസ്ഥായിതയാ ഭിന്നോ
വിപ്രലംഭോദയം രസഃ;
വിപ്രലംഭേരിതിഃ സ്ഥായീ
പുനസ്സംഭോഗഹേതുകഃ''

എന്നു വിശ്വനാഥകവിരാജൻ (ക്രി.പി. പതിന്നാലാം ശതകം) സാഹിത്യദർപ്പണത്തിൽ കരുണത്തിനും വിപ്രലംഭത്തിനും തമ്മിലുള്ള സൂക്ഷ്മമായ വ്യത്യാസം ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചിട്ടുണ്ടു്. വിപ്രലംഭത്തിൽ വീണ്ടും സമാഗമമുണ്ടാകുമെന്നുള്ള ആശയ്ക്കു് അവകാശമുണ്ടെന്നു സാരം.

''ശോകസ്യ പരിപോഷകഃ കരുണഃ; ആശാവിച്ഛേദേ സതിസർവ്വേന്ദ്രിയ ക്ലമോ വാ. ന ച വിപ്രലംഭേതി വ്യാപ്തിഃ; തത്രേഷ്ടാശായാസ്സത്ത്വാൽ;തദാവിച്ഛേദേ സ വിപ്രലംഭഃകരുണഃ'' എന്നു ഭാനുദത്തൻ (ക്രി.പി. പതിനഞ്ചാംശതകം) രസതരങ്ഗിണിയിൽ പ്രസ്താവിക്കുന്നു. പുനസ്സമാഗമത്തെപ്പറ്റിയുള്ള ആശ അല്പമെങ്കിലും അവശേഷിക്കുന്നു എങ്കിൽ അവിടെ വിപ്രലംഭം; ആ ആശ നിശ്ശേഷം നശിച്ചു പോകുന്നു എങ്കിൽ കരുണം;— ഇതാണു് ആ രസങ്ങൾക്കു തമ്മിൽ മാമ്മികമായുള്ള ഭേദം. കരുണത്തിന്റെ സ്ഥായീഭാവമായ ശോകത്തിന്റെ സ്വരൂപമെന്തെന്നു് ''പുത്രാദിവിയോഗ മരണജന്മാവൈകുബ്യാഖ്യശ്ചിത്തവൃത്തിവിശേഷഃ ശോകഃ'' എന്ന സൂത്രത്തിൽ നിർവ്വചിച്ചതിനുമേൽ ജഗന്നാഥ പണ്ഡിതർ(ക്രി. പി. പതിനേഴാംശതകം) രസഗങ്ഗാധരത്തിൽ ''സ്ത്രീപുംസയോസ്സ വിയോഗേ ജീവിതജ്ഞാനദശ: യാം വൈകുബ്യപോഷിതായാ രതേരേവ പ്രാധാ

ന്യാൽ ശൃങ്ഗാരോ വിപ്രലംഭാഖ്യോ രസഃ; വൈകൃബ്യം തു സഞ്ചാരിമാത്രം; മൃതത്വജ്ഞാനദശായാം തു രതിപോഷിതസ്യ വൈകൃബ്യസ്യേതി കരുണ ഏവ യദാ തു സത്യപി മൃതത്വ ജ്ഞാനേ ദേവതാപ്രസാദാദിനാ പുനരുജ്ജീവനജ്ഞാനം കഥ ഞ്ചിൽസ്യാൽ തദാലംബനസ്യാത്യന്തിക നിരാസാഭാവാൽ ചിരപ്രവാസ ഇവ വിപ്രലംഭ ഏവ; ന സകരുണഃ; യഥാ ചന്ദ്രാ പീഡം പ്രതി മഹാശ്വേതാവാക്യേഷു കേചിത്തു രസാന്തര മേവാത്ര കരുണവിപ്രലംഭമിച്ഛന്തി.'' എന്നു് അതിന്റെ ആന്ത രമായ തത്വം വിശദീകരിക്കുന്നു. നായകനും നായികയ്ക്കും തമ്മിൽ വിയോഗം സംഭവിക്കുമ്പോഴും, അവരിൽ ഒരാൾക്കു മറെറാരാളും ജീവച്ചിരിക്കുന്നു എന്നു അറിവുള്ളിടത്തോളം അവിടെ വൈകൃബ്യത്തിനു സഞ്ചാരിഭാവം മാത്രമേയുള്ളൂ. സ്ഥായിയായ രതിയെ പോഷിപ്പിക്കുവാൻ മതിയെ അതു് ഉത കുന്നുമുള്ളൂ. നേരേമറിച്ചു മരിച്ചു എന്നറിഞ്ഞാൽ അവിടെ രതിക്കു സഞ്ചാരിത്വവും വൈകൃബ്യത്തിനു സ്ഥായിത്വവും വരുന്നു. അപ്പോഴും വിപ്രലംഭമല്ല, കരുണമാണു് രസം. ഒരാൾ മരിച്ചു പോയാലും ദൈവതാ പ്രസാദംകൊണ്ടോ മറേറാ പുനസ്സമാഗമ മുണ്ടാകുമെന്നു ജീവിച്ചിരിക്കുന്ന മറെറയാളും വിശ്വസിക്കുന്നു എങ്കിൽ അവിടേയും വിപ്രലംഭത്തിനേ പ്രസക്തിയുള്ളൂ. മറു ചിലർ ആ അവസ്ഥയിൽ കരുണ വിപ്രലംഭമെന്നു പ്രത്യേക മൊരു രസത്തിന്റെ പ്രതീതിയുണ്ടെന്നു വാദിക്കുന്നു എങ്കിലും പണ്ഡിതരാജൻ ആ മതത്തോടു യോജിക്കുന്നില്ല; അങ്ങനെ വാദിക്കുന്നവർ വിശ്വനാഥ പ്രമുഖന്മാരാണു്.

ഉത്തരകാണ്ഡത്തിൽ സീതാപരിത്യാഗാജ്ഞ അനുഷ്ഠിച്ചു തിരിയെ വന്ന ലക്ഷ്മണൻ ശ്രീരാമനെ ദീനനായും അശ്രുപൂർണ്ണ വിലോചനനായും കണ്ടു് ''സർവേക്ഷയാന്താനിചയാഃ'' ഇത്യാ ദിതത്വോപദേശം കൊണ്ടും, അദ്ദേഹം വീണ്ടും വ്യസനിച്ചാൽ യാതൊന്നിനെ ഭയപ്പെട്ട ഭാര്യയെ വിസർജ്ജിച്ചുവോ ആ ലോകാപവാദം അദ്ദേഹത്തെവീണ്ടും ബാധിക്കുമെന്നും മറുമുള്ള യുക്തികൊണ്ടും സ്വസ്ഥനാക്കി. അതോടുകൂടി ''നിർവൃതിശ്ചാ ഗതാ സൌമ്യ! സന്താപശ്ച നിരാകൃതഃ'' എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു ശ്രീരാമൻ രാജ്യഭാരകൃത്യത്തിൽ പിന്നേയും വ്യാപൃതനാകുകയും ചെയ്തു. അനന്തരം അശ്വമേധകാലംവരെ സീതാദേവിയെ രാമൻ ഒരിക്കൽപോലും സ്മരിക്കുന്നതായി വാല്മീകി പ്രസ്താവി ക്കുന്നില്ല. അശ്വമേധത്തിനുവേണ്ട ഒരുക്കങ്ങളും ചെയ്യുവാൻ ആജ്ഞകൊടുക്കുമ്പോഴും തന്റെ പത്നിയുടെ കാഞ്ചനപ്രതിമ കൊണ്ടു് അതു നിർവ്വഹിക്കാമെന്നാണു് അദ്ദേഹം പറയുന്നതു്. വാല്മീകി ആ യാഗത്തിനു കുശലവകുമാരന്മാരോടുകൂടി ചെന്നു ചേർന്നു; അവർ രാമായണം ഗാനം ചെയ്തു; ആ ബാലന്മാർ

തന്റെ പുത്രന്മാരാണെന്നും സീത മരിച്ചിട്ടില്ലെന്നും അപ്പോളാണു് രാമൻ ധരിച്ചതു്; സീത വീണ്ടും ശപഥം ചെയ്താൽ പത്നിയായി ഗ്രഹിച്ചുകൊള്ളാമെന്നു് തദനന്തരം അദ്ദേഹം മഹർഷിയെ അറിയിച്ചു;മഹർഷി അതിനു കീഴ്പെട്ടു സീതയെ രാമസന്നിധിയിൽ നയിച്ചു; സീത ചാരിത്രവതികളിൽ അഗ്രഗണ്യയാണെന്നു രാമനു് ഉറപ്പും നല്കി. അപ്പോഴും രാമൻ വാല്മീകിയോടു്–

''സേയം ലോകഭയാദ് ബ്രഹ്മ–
ന്നപാപേത്യഭിജാനതാ
പരിത്യക്താമയാ സീതാ
തദ്ഭവാൻ ക്ഷന്തുമർഹതി;
ജാനാമി ചേമൌ പുത്രൌമേ
യമജാതൌ കുശീലവൌ
ശ്രദ്ധായാം ജഗതോ മദ്ധ്യേ
മൈഥില്യാം പ്രീതിരസ്തുമേ.''

എന്ന വാക്യത്തിൽ തനിക്കു സീതയിലുള്ള പ്രേമം മുഴുവൻ നഷ്ടമായിട്ടില്ലെന്നു സൂചിപ്പിക്കുന്നു. എന്നാൽ സീതയാകട്ടെ രാമനോടു കൂടി മേലും ഭൂമിയിൽ വസിക്കുവാനല്ല വന്നതു്.

''ഞാൻ രാമനെയല്ലാതെ മറ്റൊരു പുരുഷനെ മനസ്സുകൊണ്ടു ചിന്തിക്കുകപോലും ചെയ്തിട്ടില്ല എന്നുള്ളതു പരമാർത്ഥമാണെങ്കിൽ ഭൂമിദേവി എനിക്കു പ്രവേശദ്വാരം നല്കുമാറാകട്ടെ'' എന്നു പ്രാർത്ഥിക്കുകയും ഭൂമി പ്രത്യക്ഷീഭവിച്ചു തന്റെ ആ പുത്രിയെ കൈകൊണ്ടെടുത്തു സിംഹാസനത്തിൽ വെച്ചുകൊണ്ടു പാതാളലോകത്തിലേക്കു പോകുകയും ചെയ്തു. ആ സംഭവം കണ്ടപ്പോഴും ശ്രീരാമനു ശോകവും കോപവുമുണ്ടായി.

''ദണ്ഡകാഷ്ടമവഷ്ടഭ്യ
ബാഷ്പവ്യാകുലിതേക്ഷണഃ
അവാക്ശിരാ ദീനമുഖോ
രാമോഹ്യാസീൽ സുദുഃഖിതഃ.
സന്ദധിത്വാ ചിരം കാലം
ബഹുശോ ബാഷ്പമുൽസൃജൻ
ക്രോധശോക സമാവിഷ്ടോ
രാമോവചനമബ്രവീൽ.
അഭ്രതപൂർവം ശോകം മേ
മനഃസ്പ്രഷ്ടുമിവേച്ഛതി;
പശ്യതോമേയഥാനഷ്ടാ
സീതാ ശ്രീരിവ രൂപിണീ.

സാ ദശ്നം പുരാ നീതാ
ലങ്കാം പാരേ മഹോദധേഃ;
തതശ്ചാപി മയാ നീതാ
കിം പുനർവസുധാതലാൽ?
വസുധേ! ദേവി! ഭവതീ
സീതാ നിര്യാത്യതാം മമ;
ദശ്യിഷ്യാമിവാരോഷം
യഥാ മാമവഗച്ഛസി;
കാമം ശ്വശ്രൂർമ്മൈവത്വം;
ത്വൽസകാശാദ്ധി മൈഥിലീ
കർഷതാ ഹലഹസ്തേന
ജനകേനോ ദ്ധൃതാപുരാ;
തസ്മാന്നിര്യാത്യതാം സീതാ;
വിവരം വാ പ്രയച്ഛ മേ;
പാതാളേ നാക പൃഷ്ഠേ വാ
വസേയം സഹിത സ്ത്വയാ.
ആനയത്വം ഹിതാം സീതാം.
മത്തോഹം മൈഥിലീകൃതേ.''

എന്നീ വാക്യങ്ങളാണു് അദ്ദേഹം ആ അവസരത്തിൽ ഉച്ചരിക്കുന്നതു്. ദേവിയുടെ നേർക്കുള്ള രതി ഇവിടെ സ്ഥായിത്വത്തെ പ്രാപിച്ച ശോകത്തിനു പരിപോഷകമായിത്തീരുകയും ശോകം അതിന്റെ പരമകാഷ്ഠയിൽ എത്തി കരുണരസമായി രൂപാന്തരപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നു. ഭൂമി തന്റെ പത്നിയെ ഉടൻ തിരിയെ തന്നില്ലെങ്കിൽ താൻ അതിനെ സമുദ്രത്തിൽ മുക്കും എന്നും മറ്റും രാമൻ പറയുന്നുണ്ടെങ്കിലും സീതയുടെ പുനഃപ്രാപ്തിയിൽ അദ്ദേഹം നിരാശനാണെന്നും ആ ബിഭീഷിക ഉന്മത്ത പ്രലാപത്തിന്റെ പ്രകാരാന്തരം മാത്രമാണെന്നും നമുക്കു ഗ്രഹിക്കുവാൻ കഴിയുന്നതാണു്. ക്ഷേമേന്ദ്രൻ രാമായണമഞ്ജരിയിൽ പറയുന്നതുപോലെ–

''ശ്രമം മിഥ്യൈവ കാകുൽസ്ഥ!
മാകൃഥാ മൈഥിലീകൃതേ;
ആയാസഃ കേവലം മുഷ്ട്യാ
ഗഗന ഗ്രഹണ ഗ്രഹഃ''

ആ ആശ മുഷ്ടികൊണ്ടു് ആകാശത്തെ ഗ്രഹിക്കുന്നതിനുള്ള ആശപോലെ നിരർത്ഥകമാണു്. ഇത്രയുമുള്ള പ്രപഞ്ചനത്തിൽ നിന്നു് ആ ഘട്ടത്തിൽ അവശേഷിക്കുന്ന രസം കരുണം തന്നെയാണെന്നും വിപ്രലംഭമല്ലെന്നും വ്യക്തമാകുന്നു. ''കരുണരസസ്യ

ദുഃഖഹേതുതേ കരുണരസപ്രധാന രാമായണാദി പ്രബന്ധാനാമപി ദുഃഖഹേതുതാ പ്രസങ്ഗഃസ്യാൽ'' എന്ന പംക്തിയിൽ വിശ്വനാഥനും രാമായണത്തിൽ അങ്ഗിയായി പരിലസിക്കുന്ന രസം കരുണമാണെന്നു പഠിപ്പിക്കുന്നു.

''അവിരുദ്ധാ വിരുദ്ധാ വാ
യയം തിരോധാതുമക്ഷമാഃ,
ആസ്വാദാങ്കുരകന്ദോ സൌ
ഭാവഃ സ്ഥായീതി സമ്മതഃ''

എന്ന കാരികയിൽ അദ്ദേഹം സ്ഥായീഭാവത്തിന്റെ മർമ്മം ഉൽഘാടനം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. വിഭാവാനുഭാവ സഞ്ചാരിഭാവങ്ങളാൽ പരിവൃതമാണെങ്കിലും, യാതൊരു ഭാവം അവയ്ക്കൊന്നിനും കീഴടങ്ങാതെ, പ്രത്യുത അവയെ എല്ലാം കീഴടക്കി, അവയാൽ പരിഷ്കൃതവും പരിപുഷ്ടവുമായി, പരിജനങ്ങളുടെ മദ്ധ്യത്തിൽ രാജാവെന്നപോലെ സമുല്ലസിക്കുന്നുവോ അതാണ് സ്ഥായി. അതു പ്രകൃതത്തിൽ ശോകം തന്നെ; ശോകം സ്ഥായിഭാവമാകുമ്പോൾ നിഷ്പന്നമാകുന്ന രസം കരുണമാണെന്നു പറയേണ്ടതുമില്ല.

ക്രി. പി. പതിമൂന്നാം ശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിൽ ബോപദേവൻ എന്നൊരു സർവ്വതന്ത്രസ്വതന്ത്രനായ വിഷ്ണുഭക്തൻ ജീവിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹം 'രാമായണ സങ്ഗ്രഹം' എന്നൊരു ചെറിയ പ്രബന്ധം രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. രാമായണത്തിലെ രസത്തേപ്പറ്റിയാണ് അദ്ദേഹം ആ പ്രബന്ധത്തിൽ മുഖ്യമായി ചർച്ചചെയ്യുന്നതു. അതിൽ നിന്നു ചില ശ്ലോകങ്ങളും ചുവടേ ഉദ്ധരിക്കുന്നു;

''ബാലകാണ്ഡമഹാമൂല-
സ്ഥായോധ്യാകാണ്ഡവിഗ്രഹഃ
അരണ്യകാണ്ഡസുസ്കന്ധഃ
കിഷ്കിന്ധാകാണ്ഡശാങ്ഗവാൻ
രമ്യകാണ്ഡപ്രസൂനാഢ്യോ-
യുദ്ധകാണ്ഡഫലാനതഃ
ഉത്തരാഖ്യമധുസ്ഫീതോ
രാമായണസുരദ്രുമഃ
മുമുക്ഷുവിഹഗാസ്വാദ്യോ-
വിഭാതി വിബുധാലയേ.''

ദേവലോകത്തിൽ എന്നപോലെ ഭൂമിയിൽ വിദ്വൽഗൃഹങ്ങളിലും ഒരു കല്പവൃക്ഷമുണ്ട്; ഈ രണ്ടാമത്തെ കല്പവൃക്ഷത്തിനു

രാമായണമെന്നാണു സംജ്ഞ. ബാലകാണ്ഡം ആ വൃക്ഷത്തിന്റെ തായ്‌വേരും, അയോദ്ധ്യാകാണ്ഡം പടർപ്പും, കിഷ്കിന്ധാകാണ്ഡം കൊമ്പും, സുന്ദരകാണ്ഡം പൂവും, യുദ്ധകാണ്ഡം ഫലവും, ഉത്തരകാണ്ഡം മധുവുമാണു്. ആ ഫലവും മധുവും മറ്റും മുമുക്ഷുക്കളാകുന്ന പക്ഷികളാൽ ആസ്വദിക്കപ്പെടുന്നു. ഓരോ കാണ്ഡത്തിലേയും പ്രധാനമായ സന്മാർഗ്ഗോപദേശമെന്തെന്നും ബോപദേവൻ വിശദീകരിക്കുന്നു. മഹാന്മാരെ സേവിച്ചാൽ ലഭിക്കാത്ത അർത്ഥം യാതൊന്നുമില്ല എന്നു ബാലകാണ്ഡത്തിലും, സ്ത്രീകളിൽ പുരുഷൻ അത്യാസക്തനായി ഭവിക്കരുതു് എന്നു് അയോധ്യാകാണ്ഡത്തിലും, സത്തുക്കളെ ദുർജ്ജനങ്ങളുടെ സന്നിധി പരിഹരിക്കേണ്ടതാണെന്നു് അരണ്യകാണ്ഡത്തിലും, ന്യായമായ മാർഗ്ഗത്തിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നവനെ തിര്യക്കുകൾപോലും സഹായിക്കുമെന്നു കിഷ്കിന്ധാകാണ്ഡത്തിലും, ശത്രുക്കളുടെ ഉപരോധത്തെ നിരോധിക്കേണ്ടതു ബുദ്ധിമാന്റെ കർത്തവ്യമാണെന്നു സുന്ദരകാണ്ഡത്തിലും, കാലം അനുകൂലമായിത്തീരുമ്പോൾ പൌരുഷംകൊണ്ടു് അഭീഷ്ടം സാധിയ്ക്കാവുന്നതാണെന്നു യുദ്ധകാണ്ഡത്തിലും, രാമനെപ്പോലെ വർത്തിക്കണമെന്നും രാവണനെപ്പോലെ പാടില്ലെന്നും ഉത്തരകാണ്ഡത്തിലും ആദികവി ഉപദേശിക്കുന്നു എന്നാണു് അദ്ദേഹം പറയുന്നതു്.

ബോപദേവന്റെ പക്ഷത്തിൽ ഉത്തരകാണ്ഡമാണു് രാമായണത്തിന്റെ സാരസർവ്വസ്വം. ആ കാണ്ഡത്തെപ്പറ്റി വിമർശിക്കുമ്പോളാണു് അദ്ദേഹം രസസമാലോചനസ്സു് ഒരുങ്ങുന്നതു്. രസത്തെ പരാമർശിച്ചുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹം ഇങ്ങനെ പറയുന്നു—.

''ശോകാർത്തസ്യ പ്രവൃത്തോമേ
ഇത്യുക്തം മുനിനാ സ്വയം
തച്ഛാന്തരസഭ്രേയിഷ്ടം
കാവ്യമേതദിമർശനേ.
*സർവ്വേ ക്ഷയാന്താ നിചയാഃ
പതനാന്തസ്സമുച്ഛ്രയാഃ
സംയോഗാ വിപ്രയോഗാന്താ-
മരണാന്തം ഹി ജീവിതം;
തസ്മാൽ പുത്രേഷു ദാരേഷു
മിത്രേഷു ച ധനേഷു ച
നാതി പ്രസങ്ഗഃ കർത്തവ്യോ
വിപ്രയോഗോ ഹി തൈർധ്രുവം.

---

* 'സർവ്വേ' തുടങ്ങിയ രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങൾ മഹാഭാരതം ശാന്തിപർവത്തിലും കാണുന്നുണ്ടു്.

ഏവം നിർവ്വേദസുലഭാ
വാചോവക്ത്രവിശേഷതഃ
ബഹ്വശഃ കാവ്യശിരസി
മുനിനാ സമുദാഹൃതാഃ
വീരസ്യ ജാനകീ ജാനേ-
സ്സമഗ്രൈശ്വര്യശാലിനഃ
അന്തരായോഭിഷേകസ്യ
രാജ്യഭ്രംശോവനേഗതിഃ.
ഏവമാദി വിചാരേണ
നിർവ്വേദഫലദായിനീ
വിജായതേ മനോവൃത്തി-
ന്നിത്യാനിത്യ വിവേചിനീ.
രക്ഷോ വൈ രസമുദ്ഭൃതി-
ട്ടാരാപഹരണം തതഃ
വനേവിചയനം ദേവ്യാ-
വസന്താദിനിരീക്ഷണം.
ഏവമാദിവിചാരേണ
കാവ്യസർവ്വസ്വവേദിനാം
ഇഹാമുത്രഫലാഭോഗ-
വിരാഗോ ഹി വിജായതേ.
നിഷേവണേ മഹർഷീണാം
തപോവേഷാവലംബനം
നിവാസസ്സാധുഭിസ്സാക-
മാശ്രമേ തു ദിവാനിശം:-
ഏവമാദിവിചാരേണ
പ്രായസ്സംസ്കൃതചേതസാം
വിജായതേ മനോവൃത്തി-
ശ്ശാന്തിദാന്ത്യാദിദായിനീ.
നിർഭിദ്യ ബാലിനം ബുധ്വാ
സീതാം വിരഹ വിഹ്വലാം
ബധ്വാ മഹാണ്ണവേ സേതും
ഹത്വാ രാക്ഷസനായകം
സാകേതേ സീതയാസാക-
മഭിഷിക്തസ്യ ഭൂപതേഃ
പ്രാണനാഥാ പരിത്യാഗോ
ലക്ഷ്മണസ്യ വിസർജ്ജനം:-
ഏവമാദിവിചാരേണ
മുമുക്ഷുത്വം നൃണാം ഭവേൽ.''

എന്നീ ശ്ലോകങ്ങളിൽ ശാന്തമാണ് രാമായണത്തിലെ പ്രധാന രസമെന്നു് അദ്ദേഹം സോപപത്തികമായി വാദിക്കുന്നു.

'ശോകാത്തസ്യ പ്രവൃത്തോ മേ ശ്ലോകോ ഭവതു നാന്യഥാ'

എന്നു വാല്മീകിതന്നെ ബാലകാണ്ഡത്തിന്റെ ഉപക്രമത്തിൽ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്; അതുകൊണ്ടു രാമായണം ശാന്തരസപ്രധാനമാണെന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. എല്ലാ വൃദ്ധികളും ക്ഷയാന്തങ്ങളാണു; എല്ലാ ഉൽക്കർഷങ്ങളും പതനാന്തങ്ങളാണു; എല്ലാ സംയോഗങ്ങളും വിയോഗാന്തങ്ങളാണു; ഈ ജീവിതം തന്നെ മരണാന്തവുമാണു. അതുകൊണ്ടു സന്താനങ്ങളിലും, പത്നിയിലും, സുഹൃത്തുകളിലും, വിഭവങ്ങളിലും നമുക്കു അത്യാസക്തി ഉണ്ടാകരുതു; എന്തെന്നാൽ ആ വസ്തുക്കളോടെല്ലാം നമുക്കു ഒരു കാലത്തു വേർപാടു വരാതെ നീക്കുപോക്കില്ല.'' ഇത്യാദിനിർവ്വേദത്തെ സുലഭമായി ജനിപ്പിക്കുന്ന വാക്യങ്ങളും മുനി ഉച്ചരിക്കുകയും അവസ്സു പല ഉദാഹരണങ്ങളും നൽകുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ടു. വീരനും സമൃദ്ധൈശ്വര്യവാനുമായ സീതാപതിക്കു അഭിഷേകവിഘ്നവും രാജ്യഭ്രംശവും വനവാസവും സംഭവിച്ചു എന്നു കവി വർണ്ണിക്കുന്നതു ശ്രോതാക്കളിൽ നിർവ്വേദം ജനിപ്പിച്ചു അവരുടെ ചിത്തവൃത്തിയെ നിത്യാനിത്യവിവേചനത്തിനു് ഉന്മുഖീകരിക്കുന്നതിനാണു. രാക്ഷസന്മാരുടെ ശത്രുത്വം, തദനന്തരം വനത്തിൽ സീതയെപ്പറ്റിയുള്ള അന്വേഷണം, ആ വിരഹാവസ്ഥയിൽ വസന്തർത്തു മുതലായ കാമോദ്ദീപകങ്ങളായ വസ്തുക്കളുടെ സന്ദർശനം, ഇവയിൽ നിന്നെല്ലാം സഹൃദയന്മാക്കു് ഐഹികവും ആമുഷ്മികവുമായുള്ള കർമ്മഫലഭോഗങ്ങളിൽ വൈരാഗ്യമുണ്ടാകുന്നു. തപസ്വികളുടെ വേഷത്തിൽ മഹർഷിമാരുടെ ആശ്രമങ്ങളിൽ താമസിച്ചു് അവരുമായി സഹവസിക്കുന്നതു നിമിത്തം ശമദമാദി ഗുണങ്ങളും ശ്രുദ്ധമൂലങ്ങളാകുന്നു. ബാലിയെ വധിച്ചു സമുദ്രത്തിൽ സേതുബന്ധനം ചെയ്തു രാക്ഷസചക്രവർത്തിയായ രാവണനെ സംഹരിച്ചു വളരെ ബുദ്ധിമുട്ടി സീതാദേവിയെ വീണ്ടെടുത്തു സാകേതാധിപപദത്തിൽ അഭിഷിക്തനായ ശ്രീരാമൻ തന്റെ ആ പ്രിയതമയെ സ്വയമേവ പരിത്യജിക്കുകയും അതിനപ്പുറം തന്റെ സന്തതസഹചാരിയായ ലക്ഷ്മണനെപ്പോലും വിസർജ്ജനം ചെയ്കയും ചെയ്തില്ലേ? ഈ ഭാഗങ്ങളും വായിക്കുന്നവർക്കു മുമുക്ഷുത്വം എങ്ങനെ സിദ്ധിക്കാതെയിരിക്കും? ഇങ്ങനെയെല്ലാമാണു് ബോപദേവന്റെ വാദഗതി.

ഭരതമഹർഷി ദൃശ്യകാവ്യങ്ങളിൽ പ്രയോഗിക്കാവുന്ന അഷ്ടരസങ്ങളുടെ കൂട്ടത്തിൽ ശാന്തരസത്തെ അങ്ഗീകരിച്ചിട്ടില്ലെങ്കിലും, അതിനെ പ്രത്യേകം ഒരു രസമായി അങ്ഗീകരിക്കേണ്ടതു് ആവശ്യകമെന്നു തന്നെയാണു് അനന്തരകാലികന്മാരായ ആലങ്കാരികന്മാരിൽ മിക്കപേരുടേയും മതം; അവർക്കു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചില വാക്യങ്ങളും

ആ വിഷയത്തിൽ പ്രമാണീഭവിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഉദ്ഭടൻ (ക്രി. പി. എട്ടാം ശതകത്തിന്റെ അവസാനം) ശാന്തം ഇതര രസങ്ങളിൽ നിന്നു ഭിന്നമാണെന്നു പറയുന്നു; ആനന്ദവർദ്ധനൻ മഹാഭാരതം ശാന്തരസപ്രധാനമാണെന്നു സമർത്ഥിക്കുന്നു. അഭിനവഗുപ്തൻ ആ ആചാര്യന്റെ സിദ്ധാന്തത്തിനു ഉപോൽബലകമായി, ശൃങ്ഗാരികൾക്കു ശാന്തത്തിന്റെ പ്രതീതിയുമുണ്ടാകുന്നില്ലെന്നു വാദിക്കുന്നവരോടു് വീതരാഗന്മാക്കു ശൃങ്ഗാരത്തിന്റെ പ്രതീതിയുമുണ്ടാകുന്നില്ലെന്നു മറുപടി പറയാമെന്നും, എല്ലാവരുടേയും ഹൃദയസംവാദം ഒന്നുപോലെയല്ലെന്നും മറ്റും പല സാഹിത്യതത്വങ്ങളും ഉന്നയിക്കുന്നു. ''നിർവേദസ്ഥായിഭാവോസ്തിശാന്തോപി നവമോ രസഃ' എന്നു കാവ്യപ്രകാശത്തിൽ മമ്മടഭട്ടൻ (ക്രി. പി. പതിനൊന്നാം ശതകം) ആ മതത്തിന്റെ സാധുത്വത്തെ ദൃഢീകരിക്കുന്നു. ശാന്തത്തിന്റെ സ്ഥായിഭാവം നിർവേദമെന്നും മുദ്രപ്പയെന്നും, തത്വജ്ഞാനമെന്നും മറ്റും പല ആചാര്യന്മാർ പല പ്രകാരത്തിൽ സ്ഥാപിക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചിട്ടുണ്ടു്. നിർവേദം ഭരതമുനിയുടെ സിദ്ധാന്തമനുസരിച്ചു നോക്കുമ്പോഴും സഞ്ചാരിഭാവങ്ങളിൽ ഒന്നാണു്. ''തത്രനിർവേദോനാമ ദാരിദ്ര്യ വ്യാധ്യവമാനാധിക്ഷേപാക്രുഷ്ടക്രോധതാഡനേഷു ജനവിയോഗതത്വജ്ഞാനാദിഭിർവിഭാവൈരുൽപദ്യതേ'' എന്നാണു അദ്ദേഹം അതിന്റെ ഉൽപത്തിയെപ്പറ്റി പറയുന്നതു്. ഈ വിഷയത്തെക്കുറിച്ചു് ഇതിലധികമുള്ള വിവരണത്തിനു പ്രകൃതത്തിൽ പ്രസക്തിയില്ല. ആ രസത്തിന്റെ സ്ഥായിഭാവം ശമമാണെന്നു നിർദ്ദേശിച്ചുകൊണ്ടു് വിശ്വനാഥൻ അതിന്റെ ആലംബനവിഭാവാദികളെപ്പറ്റി ഇങ്ങനെ പറയുന്നു—

''അനിത്യത്വാദിനാശേഷ
വസ്തുനിസ്സാരതാ തു യാ
പരമാത്മസ്വരൂപം വാ
തസ്യാലം വനമിഷ്യതേ.
പുണ്യാശ്രമഹരിക്ഷേത്ര
തീർത്ഥരമ്യവനാദയഃ
മഹാപുരുഷസങ്ഗാദ്യാ-
സ്തസ്യോദ്ദീപനരൂപിണഃ
രോമാഞ്ചാദ്യാശ്ചാനുഭാവാ—
സ്തസ്ഥാസ്യുർ വ്യഭിചാരിണഃ
നിർവേദഹർഷസ്മരണ—
മതി ഭ്രുതദയാദയഃ''

പ്രസ്തുത രസത്തെ സംബന്ധിച്ചു പ്രായോഗികമായ ജ്ഞാനം

ഈ കാരികകളുടെ സാഹായ്യത്താൽ സിദ്ധിക്കും; അതുകൊണ്ടു സാമാന്യന്മാക്കെല്ലാം തൃപ്തിപ്പെടുകയും ചെയ്യാം. പ്രാപഞ്ചികങ്ങളായ സകല വസ്തുക്കളും അനിത്യങ്ങളും തന്നിമിത്തം നിസ്സാരങ്ങളുമാണെന്നു മനസ്സിലാക്കിയാൽ അവിടെ ശമസ്ഥായിയായ ശാന്തരസം ഉൽഭിന്നമാകുന്നു എന്നു സംക്ഷിപ്തമായി ഉപന്യസിക്കാം.

''സത്യം മനോരമാ രാമാ—
സ്സത്യം രമ്യാ വിഭ്രതയഃ;
കിന്തു മത്താങ്ഗനാപാങ്ഗ—
ഭങ്ഗലോലം ഹി ജീവിതം.'' എന്ന വ്യാസവാക്യം അതിന്റെ ഉപനിഷത്താണു്. ഈ തത്വമനുസരിച്ചു പര്യാലോചിക്കുമ്പോൾ മഹാഭാരതത്തിലെ രസം ശാന്തമാണെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. ആ പ്രബന്ധത്തിലെ നായകനായ യുധിഷ്ഠിരൻ പ്രകൃത്യാ ശമധനനാണു്; അദ്ദേഹത്തിനും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കുടുംബാംഗങ്ങൾക്കും പാണ്ഡുവിന്റെ മരണം മുതൽ തുടരെത്തുടരെ നേരിട്ടുന്ന ദുഃഖങ്ങൾ ഓരോന്നും ശമത്തെ ഉറപ്പിക്കുന്നതിനു തന്നെയാണു് പര്യാപ്തമാകുന്നതു്. സനാതനനായ ഭഗവാൻ വാസുദേവന്റെ ചരിത്രംകൂടി വ്യാസൻ അതിൽ ഉപനിബന്ധിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും അതിന്റേയും ഉദ്ദേശം യുധിഷ്ഠിരനെ മുമുക്ഷുവാക്കുക എന്നുള്ളതു തന്നെയാണു്; മഹാപുരുഷസംഗമം ശാന്തരസത്തിന്റെ ഒരു ഉദ്ദീപനവിഭാവനമാണെന്നു നിർദ്ദേശിച്ചു കഴിഞ്ഞുവല്ലോ. ഭാരതയുദ്ധവും തദനന്തരമുള്ള അശ്വത്ഥാമാവിന്റെ പൈശാചികപ്രവൃത്തിയുംകൊണ്ടു യുധിഷ്ഠിരനു രാജ്യമൊഴികെ കാമ്യമായുള്ളതു മിക്കവാറും നശിച്ചു. ഭഗവാൻ പോലും ഭൂമിയിൽനിന്നു തിരോധാനം ചെയ്തു. അർജ്ജുനൻ അസ്സുവീര്യനായി. പിന്നീടു് അദ്ദേഹത്തിനു മഹാപ്രസ്ഥാനമല്ലാതെ മറ്റെന്താണു് ഗതി? ആ പ്രസ്ഥാനത്തിൽ തന്റെ പത്നിക്കും അനുജന്മാക്കും മരണം സംഭവിക്കുന്നതുകൂടി അദ്ദേഹത്തിനു കാണേണ്ടിവരുന്നു. അങ്ങനെ പടിപ്പടിയായി എത്ര അന്തസ്സാരശൂന്യമാണു് ലൌകികബന്ധമെന്നു് അദ്ദേഹത്തിനു തികച്ചും ബോധമുണ്ടാകുന്നു. അതിൽ പിന്നീടാണു് ആ വിഗതകലു്മഷനായ ചക്രവർത്തിക്കു സ്വർഗ്ഗാരോഹണലാഭം സംസിദ്ധമാകുന്നതു്. അതുകൊണ്ടു് ''മഹാഭാരതേപി ശാസ്ത്രകാവ്യരൂപച്ഛായാനവയിനി വൃഷ്ണിപാണ്ഡവ വിരസാവസാന വൈമനസ്യദായിനീം സമാപ്തിമുപനിബദ്ധുനാ മഹാമുനിനാവൈരാഗ്യജനന താൽപര്യം പ്രാധാന്യേന സ്വപ്രബന്ധസ്യ ദർശയതാ മോക്ഷലക്ഷണഃ പുരുഷാർത്ഥശ്ചാന്തോരസശ്ച മുഖ്യതയാവിവക്ഷാ വിഷയതോപേന സൂചിതഃ'' എന്ന ആനന്ദവർദ്ധനന്റെ മതം അക്ഷരം സുസമ്മതമാകുവാനേ തരമുള്ളൂ.

എന്നാൽ രാമായണത്തിന്റെ സ്ഥിതി അതല്ല. ബാലകാണ്ഡത്തിലെ പ്രഥമസർഗ്ഗം വായിച്ചാൽ അദ്ദേഹത്തിൽ ഒരു സർവോത്തമനായ ചക്രവർത്തിക്കു വേണ്ട സകല ഗുണങ്ങളും അഹമഹമികയാ സമ്മേളിച്ചിരുന്നു എന്നു മാത്രമേ നമുക്കു ധരിക്കുവാൻ കഴിയുന്നുള്ളൂ. ആ ഗുണങ്ങളുടെ കൂട്ടത്തിൽ വശിത്വവും ഉൾപ്പെടുന്നു എന്നല്ലാതെ അതിനെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രധാന ഗുണമായി കവി പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നില്ല. ''തമേവം ഗുണസമ്പന്നം രാമം സത്യപരാക്രമം'' എന്ന വാക്യത്തിൽ രാമന്റെ സത്യപരാക്രമത്വത്തെയാണു് അദ്ദേഹം സവിശേഷം സംഖ്യാനം ചെയ്തു കാണുന്നതു്. ശ്രീരാമനു പരകൃതങ്ങളായും സ്വയംകൃതങ്ങളായും അനുഭവിക്കേണ്ടിവന്ന സങ്കടങ്ങളിൽ പ്രാഥമ്യം വഹിക്കുന്നതു സീതയെ സംബന്ധിച്ചുള്ളതാണു്. യുധിഷ്ഠിരനു ഭാര്യാപഹാരദുഃഖമോ ഭാര്യാപരിത്യാഗദുഃഖമോ ഉണ്ടായില്ല. ഏതു വീക്ഷണകോണത്തിൽക്കൂടി നോക്കിയാലും രാമായണം ശോകസ്ഥായിയായ ഒരു പ്രബന്ധം തന്നെയെന്നു കാണുവാൻ പ്രയാസമില്ല. രാജ്യഭ്രംശത്തിൽ സ്വല്പംപോലും വികാരമുണ്ടാകാത്ത ആ ഉത്തമപുരുഷൻ ദണ്ഡകാരണ്യത്തിൽ സീതാവിയുക്തനായപ്പോഴും വിലപിച്ചതിനു് അളവുമതിരുമില്ല.

''ഇത്ഥം വിലപ്യ ദയിതാം
വിപിനേ വിചിന്വൻ
രാമോ ന തത്ര ധൃതിമാൻ,
ന ച ലക്ഷ്മണോപി;
താദ്ഗദ്ഗിദാമപികഥാം
കഥയൻ സ്വ വാചാ
വാല്മീകജന്മ മുനിരേവ
കഠോരചേതാഃ''

എന്നു ഭോജരാജാവു (പതിനൊന്നാം ശതകം) രാമായണചമ്പുവിൽ വർണ്ണിച്ചിട്ടുള്ളതിന്റെ സ്വാരസ്യം ഏതു സഹൃദയനും അനുഭവസാക്ഷികമാണു്. എന്നാൽ രാവണനെ വധിച്ചു സീതയുമായി മടങ്ങി സാകേതത്തിലെത്തി യഥാകാലം സിംഹാസനാരൂഢനായി ശ്രീരാമൻ വളരെക്കാലം ഭൂമിയെ യഥാവിധി പരിപാലിക്കുകയും കളത്രപുത്രമിത്രാദികളോടുകൂടി സുഖിക്കുകയും ചെയ്തു എന്നു മാത്രം വാല്മീകി പറഞ്ഞു നിറുത്തിയാൽ മതിയോ? അങ്ങനെ ചെയ്താൽ ആ ഇതിവൃത്തത്തിനുള്ള ചമല്ക്കാരം അത്യന്തം പരിമിതമാകയില്ലേ? പിതൃവാക്യം അനുസരിച്ച ഒരു സൽപുത്രൻ, ഭാര്യാപഹാരിയുടെ വംശവിച്ഛേദം വരുത്തിയ ഒരു ജഗദേകവീരൻ, ഈ നിലകളിൽ ശ്രീരാമനെ ലോകം ബഹുമാനിക്കുമെങ്കിലും അതിൽനിന്നു ലോകത്തിനു

ഗ്രഹിക്കേണ്ട അമൂല്യമായ സൂക്ഷ്മതത്വം വല്ലതുമുണ്ടോ? യാതൊന്നുമില്ലല്ലോ. പൂരുവിനെപ്പോലെ പിതൃവാക്യം പരിപാലിച്ചവരും, ഭീമസേനനെപ്പോലെ ലോകകണ്ടകന്മാരെ വധിച്ചവരുമായ രാജാക്കന്മാർ വേറെയുമുണ്ടായിട്ടില്ലേ? അതുകൊണ്ടാണു് ഉത്തരകാണ്ഡത്തിലെ കഥകൂടി ചെന്നാലേ രാമായണം പരിപൂർണ്ണമാകൂ എന്നു പറയുവാൻ തോന്നുന്നതു്.

സീതയുടെ ദുഃഖത്തെപ്പറ്റി ആലോചിക്കുമ്പോഴും രാമന്റെ ദുഃഖവും തുച്ഛമാണെന്നു പറയേണ്ടിവരും.

''ബാല്യേ ഭ്രമിതലേപ്പിതാ, തദനു ച ക്ലിഷ്ടാവനേ ഭീഷണേ,
പൌലസ്ത്യേന ഹൃതാ, ഭയക്ഷതധൃതിർ ബദ്ധാഥലങ്കാവനേ,
ലബ്ധാ, ശുദ്ധ്യനിലേചയ്തതാ, പുനരപി ത്യക്താസതീ ജാനകീ;
സംസാരേ സതതാശ്രുപാതിനി നൃണാം ധിങ്നിത്യദുഃഖ
സ്ഥിതിം.''

എന്ന ദശാവതാരചരിതപദ്യത്തിൽ ക്ഷേമേന്ദ്രൻ എപ്പോഴും ചുടുകണ്ണീർ വീഴിക്കുന്ന സംസാരത്തിന്റെ നിത്യദുഃഖസ്ഥിതിയെ അപലപിക്കുന്നു. പതിവ്രതയായ സീത ജനിച്ചപ്പോഴും തന്നെ ഭ്രമിയിൽ തള്ളപ്പെട്ടു; പിന്നീടു ഭയങ്കരമായ വനത്തിൽ അലഞ്ഞുതിരിഞ്ഞു വളരെ കഷ്ടപ്പെട്ടു; രാവണനാൽ അപഹൃതയായി; പേടികൊണ്ടു് ധൈര്യം മുഴുവൻ നശിച്ചു. ലങ്കയിലെ അശോകവനികയിൽ നിരുദ്ധയായി; പിന്നീടു തന്റെ ഭർത്താവിനെ ലഭിച്ചു എങ്കിലും ഉടൻതന്നെ അഗ്നിയിൽ ശുദ്ധിപരീക്ഷയ്ക്കായി പതിച്ചു;അതിൽ വിജയംപ്രാപിച്ചു എങ്കിലും വീണ്ടും ഭർത്താവിനാൽ പരിത്യക്തയായി. എത്ര ദുഃഖപൂർണ്ണമായ ഒരു ജന്മമായിരുന്നു ദേവിയുടേതു്!

അങ്ങനെ കരുണരസപ്രധാനമായ ഒരു കാവ്യത്തെ ബോപദേവൻ ശാന്തരസപ്രധാനമാണെന്നു പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതിനു് എന്താണു യുക്തി? കരുണരസപ്രധാനങ്ങളായ സകല പ്രബന്ധങ്ങൾക്കും പാര്യന്തികമായ ഒരു പ്രയോജനമുണ്ടു്; അതു ശമത്തിലേക്കു പ്രേക്ഷകന്മാരേയും ശ്രോതാക്കളേയും ഉന്മുഖീഭവിപ്പിക്കുക എന്നുള്ളതാണു്;തദനുരോധേന അത്തരത്തിലുള്ള കാവ്യങ്ങളുമായി പരിചയപ്പെടുമ്പോഴും വ്യക്തമായി സ്ഫുരിക്കുന്നതു കരുണരസമാണെങ്കിലും വ്യഞ്ജകമായി നിലകൊള്ളുന്നതു ശാന്തരസമാണെന്നു സഹൃദയന്മാർക്കു ബോധപ്പെടാതെയിരിക്കുകയില്ല. ആ രസമാണു് താദൃശങ്ങളായ കാവ്യങ്ങളുടെ പരമധ്വനി. ലോകോത്തരം, അഥവാ അലൌകികമാണു് രസാനുഭൂതി; അല്ലാതെ വ്യാവഹാരികമല്ല; അതു കൊണ്ടാണു് രസാ

സ്വാദം ബ്രഹ്മാസ്വാദസഹോദരമാണെന്നു പറയുന്നതു്; ആ ആസ്വാദത്തിനു മനസ്സു രജസ്തമസ്സുകളുടെ സ്പർശം വിട്ട സത്വോദ്രിക്തമായി ഭവിക്കുകയും വേണം. അങ്ങനെ വരുമ്പോൾ ശാന്തത്തിനുള്ള പ്രധാന്യം വ്യക്തീഭവിക്കുന്നു. ''തത്ര സർവ്വരസാനാം ശാന്തപ്രായ ഏവ സ്വാദഃ; വിഷയേഭ്യോ വീപരിവൃത്യാ'' എന്നു് അഭിനവഗുപ്തൻ ഭരതന്റെ നാട്യശാസ്ത്രത്തിനു താൻ രചിച്ച അഭിനവഭാരതി എന്ന ഭാഷ്യത്തിൽ ആ തത്വത്തിന്റെ മർമ്മം ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നു. നാട്യശാസ്ത്രത്തിൽ ശാന്തരസത്തെപ്പറ്റി വിവരിക്കുന്ന ഒരു ഭാഗമുണ്ടെങ്കിലും അതു പ്രക്ഷിപ്തമെന്നാണു് അഭിജ്ഞമതം. അതിലെ താഴെക്കാണുന്ന ശ്ലോകങ്ങളും ഈ ഘട്ടത്തിൽ സ്മരണീയങ്ങളാണു്.

''ഭാവാ വികാരാ രത്യാദ്യാഃ
ശാന്തസ്യ പ്രകൃതിർമ്മതഃ;
വികാരഃ പ്രകൃതേർജ്ജാതഃ
പുനസ്തത്രൈവ ലീയതേ;
സ്വംസ്വം നിമിത്ത മാസാദ്യ
ശാന്താദ്ഭാവഃ പ്രവർത്തതേ ;
പുനർന്നിമിത്താപായേ ച
ശാന്ത ഏവോപലീയതേ.''

ശാന്തരസമാണു് പ്രകൃതി;ശൃംഗാരാദിരസങ്ങളുടെ സ്ഥായികളായ രത്യാദിഭാവങ്ങളും വികാരങ്ങളും മാത്രവും; പ്രകൃതിയിൽ നിന്നു ജനിച്ച വികൃതികളും അതിൽത്തന്നെ വിലയം പ്രാപിക്കുന്നു; ഓരോനിമിത്തം ഹേതുവായിട്ടു് ആ വികാരങ്ങളും പ്രവർത്തിക്കുന്നു; ആ നിമിത്തങ്ങളുടെ നാശത്തിൽ അവ ശാന്തത്തിൽ തന്നെ അന്തർദ്ധാനം ചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്നു. തിരകളും സമുദ്രത്തിൽ എന്നപോലെ എന്നു് ഇതിനു് ഉപമാനം കല്പിക്കാം.

'സങ്കല്പസൂര്യോദയ'നാടകത്തിൽ വേദാന്തദേശികർ (പതിമ്മൂന്നാം ശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധവും പതിന്നാലാം ശതകത്തിന്റെ പൂർവ്വാർദ്ധവും) ശാന്തരസത്തിന്റെ പാരമ്യത്തെ അധോലിഖിതമായ പദ്യത്തിൽ പ്രതിപാദിക്കുന്നു.

''അസഭ്യേ പരിപാടി കാമധികരോതി ശൃംഗാരിതാ;
പരസ്പരതിരസ്കൃതിം പരിചിനോതി വീരായിതം;
വിരുദ്ധഗതിരദ്ഭുതസ്ഥലമല്പസാരൈഃ പരൈ–
ശ്രമസ്സപരിശിഷ്യതേ ശമിതചിത്തഖേദോരസഃ''

ശൃംഗാരരസം അസഭ്യതയിൽ കലാശിക്കും; വീരരസം പരസ്പരവിദ്വേഷം ജനിപ്പിക്കും; അത്ഭുതം ലോകഗതിക്കു

വിരുദ്ധമായുള്ളതിനെ പ്രകടിപ്പിച്ച വിഭ്രമത്തെ ഉണ്ടാക്കും. അതുകൊണ്ട് ഇത്തരത്തിലുള്ള അല്പസാരങ്ങളായ രസങ്ങളിൽ ബുദ്ധിമാന്റെ ഹൃദയം ചമൽകരിക്കുന്നില്ല. സകല ഖേദങ്ങളേയും ശമിപ്പിക്കുന്ന ശാന്തം തന്നെയാണു് ഉത്തമമായ രസം. ശാന്തരസപ്രധാനങ്ങളായ രൂപകങ്ങളിൽ ശൃംഗാരാദിരസങ്ങളും കലർത്തുന്നതു ''ലളിതമനസാം പ്രീത്യൈ'' അപകൃഹൃദയന്മാരുടെ പ്രീതിക്കുവേണ്ടിയാണെന്നും അദ്ദേഹം പറയുന്നുണ്ടു്. 'ഭർത്തൃഹരി നിർവേദ' നാടകത്തിൽ ഹരിഹരോപാദ്ധ്യായനും (17-ാം ശതകമോ മറ്റോ)–

''ശൃംഗാരാദിരനേകജന്മമരണശ്രേണീസമാസാദി തൈ–
രേണീദുഃപ്രമുഖൈഃ സദീപകസഖൈരാലംബ–
നൈരാർജ്ജിതൈഃ
അസ്ഥൈര്യവക്ഷണികോരസഃ പ്രതിചലം പര്യന്തവൈരസ്യ ഭൂഃ
ബ്രഹ്മാനന്ദസുഖാത്മകഃ പരമവിശ്രാന്തോ ഹി ശാന്തോരസഃ''

എന്നു ശാന്തരസത്തെ പ്രശംസിക്കുന്നു. ശൃംഗാരാദി രസങ്ങളിൽ നിന്നു ജനിക്കുന്ന സുഖം ക്ഷണികവും പരിണാമവിരസവുമാണെന്നാണു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പക്ഷം. അതുകൊണ്ടു് ചർവ്വണാവസ്ഥയിൽ കരുണരസം ശാന്തമായി രൂപാന്തരപ്പെടുന്നതിൽ ആശ്ചര്യമില്ല; അത്രമാത്രമേ ബോപദേവനു വിവക്ഷയുണ്ടായിരുന്നുള്ളുഎന്നു് അനുമാനിക്കുന്നതിൽ അസാംഗത്യവുമില്ല.

പാശ്ചാത്യന്മാർ രൂപകങ്ങളെ ട്രാജെഡിയെന്നും കോമെഡി എന്നും രണ്ടു പ്രധാനശാഖകളായി വിഭജിക്കുന്നുണ്ടല്ലോ. ട്രാജെഡിക്കു ശോകപര്യാവസായിയായ നാടകം എന്ന ഭാഷാനുവാദം അത്ര സമീചീനമല്ല. ശോകത്തിൽ പര്യവസാനിക്കാത്ത ട്രാജെഡികളുമുണ്ടു്. സൊഫൊക്ലിസ്സിന്റെ ഫിലൊസ്റ്റെറ്റ്സ് (Philoctetes) യൂരിപ്പിഡിസ്സിന്റെ ആൽസെസ്റ്റിസ് (Alcestis) ഈ നാടകങ്ങളും സന്തോഷപരിണാമങ്ങളാണു് എങ്കിലും ട്രാജെഡികളാണു്; അവ പ്രയേണ ശോകത്തിൽ തന്നെയാണവസാനിക്കുന്നതു് എന്നും സമ്മതിക്കാം. അരിസ്റ്റോട്ടിൽ (Aristotle) ട്രാജെഡിയുടെ സ്വരൂപം വിവരിക്കുന്നതു് എങ്ങനെയെന്നു നോക്കാം. അതിലേ ഇതിവൃത്തം ഭയത്തേയും (terror) അനുകമ്പയേയും (pity) ഉദ്ദീപിപ്പിക്കണം, അതുകൊണ്ടു് ഒരു സച്ചരിതനു സമ്പത്തിൽനിന്നു വിപത്തിലേക്കുണ്ടാകുന്ന പതനമല്ല അതിൽ പ്രദർശിപ്പിക്കേണ്ടവിഷയം; എന്തെന്നാൽ ആ അവസ്ഥയുടെ അത്തരത്തിലുള്ള അനുകൃതി പ്രേക്ഷകന്മാരിൽ ഭയാനുകമ്പകളെക്കാളധികം ജുഗുപ്സയേയാണു് ഉൽപാ

ദിപ്പിക്കുന്നതു്. അതുപോലെതന്നെയാണു് ഒരു ദുശ്ചരിതൻ വിപത്തിൽ നിന്നു സമ്പത്തിലേക്കു ഉയരുന്നതു്; എന്തെന്നാൽ ആ അവസ്ഥയുടെ അഭിനയം സന്മാഗ്ഗാനുരോധിയോ, ഹൃദയസ്പൃശിയോ, ഭയദായകമോ ആകുന്നതല്ലല്ലോ. എന്നാൽ ഒരു പാപിഷ്ഠൻ സമ്പത്തിൽനിന്നു വിപത്തിലേക്കു പതിക്കുന്ന അവസ്ഥ പ്രദർശിപ്പിക്കാമോ എന്നു ചോദിച്ചാൽ അതും പാടില്ലെന്നു തന്നെ പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു; എന്തെന്നാൽ ആ പ്രദർശനം പ്രേക്ഷകന്മാക്കു സന്മാഗ്ഗബോധം നല്കി അവരെ സന്തോഷിപ്പിക്കുമെങ്കിലും അതിനു് അനുകമ്പയോ ഭയമോ ജനിപ്പിക്കുവാൻ ശക്തിയില്ല. നമുക്കു് അനുകമ്പയുണ്ടാകുന്നതു് ആരെങ്കിലും അനർഹമായി ആപത്തു് അനുഭവിക്കുമ്പോഴും, ഭയം ആപന്നനും നമുക്കും തമ്മിൽ വല്ല സമാനധർമ്മവുമുള്ളപ്പോഴും മാത്രമാണല്ലോ. തന്നിമിത്തം അത്യന്തം സുചരിതനോ അത്യന്തം ദുശ്ചരിതനോ ആയ ഒരു നായകനല്ല ട്രാജെഡിക്കുവേണ്ടതു്; ആ പ്രധാന പാത്രത്തിനു നേരിടുന്ന ആപത്തു് താൻ കല്പിച്ചുകൂട്ടി ചെയ്യുന്ന അധർമ്മത്തിന്റേയോ ദൌഷ്ട്യത്തിന്റേയൊ ഫലമാകരുതു്; പിന്നെയോ മനുഷ്യ സാധാരണമായ ഹൃദയ ദൌർബ്ബല്യം നിമിത്തം ഉണ്ടാകുന്ന പ്രമാദമായിരിക്കണം ആ ആപത്തിനു കാരണം. ആ നായകൻ യശസ്വിയും ഐശ്വര്യവാനുമായിരിക്കുകയും വേണം. ഇങ്ങിനെയെല്ലാമാണു് ട്രാജെഡിയെപ്പറ്റി അദ്ദേഹത്തിനുള്ള അഭിപ്രായം. ഒരു ദൃശ്യകാവ്യവിഭാഗത്തെയാണു് സാമാന്യേന ട്രാജെഡി എന്നു പറയാറുള്ളതെങ്കിലും ആ ശബ്ദത്തിന്റെ വ്യാപകാർത്ഥത്തിൽ താദൃശങ്ങളായ ശ്രവ്യകാവ്യങ്ങളേയും ഉൾപ്പെടുത്താവുന്നതാകുന്നു.

ഈ ലക്ഷണങ്ങളേപ്പറ്റി സൂക്ഷ്മമായി ചിന്തിക്കുമ്പോൾ രാമായണംപോലെ ഒരു ട്രാജഡി ലോകത്തിൽ ഒരു കവിയും രചിച്ചിട്ടില്ലെന്നു സഹൃദയന്മാരായ വിമർശകന്മാക്കു സമ്മതിക്കാവുന്നതാണു്. ശ്രീരാമനു് എന്താണു് ഹൃദയദൌർബ്ബല്യം? അദ്ദേഹം ഭാരതത്തിലെ ഒരു ആദർശവ്രതനായ ക്ഷത്രിയ ചക്രവർത്തിയാണു്; പ്രജാരഞ്ജനമാണു് ആ നിലയിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പരമമായ ധർമ്മം; ആ ധർമ്മത്തിന്റെ അനുഷ്ഠാനത്തിനു വിഘ്നമായി നിൽക്കുന്ന ഏതൊന്നും, അതു് ഒരു വ്യക്തിയുടെ നിലയിൽ തനിക്കു് എത്രതന്നെ അഭികാമ്യമായാലും, അദ്ദേഹത്തിനു ഹേയമാണു്.

> ''പ്രജാസുഖേ സുഖം രാജ്ഞഃ;
> പ്രജാനാം ച ഹിതേ ഹിതം;
> നാത്മപ്രിയം ഹിതം രാജ്ഞഃ;
> പ്രജാനാം തു പ്രിയം ഹിതം''

എന്നതാണു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുദ്രാവാക്യം. ആ തത്വം ഭവഭൂതി ഉത്തരരാമചരിതത്തിൽ–

''സ്നേഹം ദയാം ച സൌഖ്യം ച
യദി വാ ജാനകീമപി
ആരാധനായ ലോകാനാം
മുഞ്ചതോ നാസ്തി മേ വ്യഥാ.''

എന്ന ശ്ലോകത്തിൽ രാമനെക്കൊണ്ടു തന്നെ ഉച്ചരിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ആ ലോകാരാധനം അതിരു കടന്നു പോയി. എന്നും തന്നിമിത്തമാണു് രാമനു സീതയേയും—ഒട്ടവിൽ ലക്ഷ്മണനെക്കൂടിയും—അവർ രണ്ടുപേരുമല്ലാതെ മൂന്നാമതൊരാൾ വനവാസത്തിൽ ആ ''ആത്മനാ/സൌ തൃതീയ''നെ അനുഗമിക്കാൻ ഇല്ലായിരുന്നുവല്ലൊ—പരിത്യജിക്കേണ്ടിവന്നതു് എന്ന സാധാരണ ജനങ്ങൾക്കു് തോന്നുന്നതിൽ ആശ്ചര്യമില്ല; അങ്ങനെ തോന്നുകയും വേണം; ആ വഴിക്കാണു് കവി നമ്മുടെ ഹൃദയത്തിൽ ഭയാനകമ്പകളെ ഉൽബുദ്ധങ്ങളാക്കുന്നതു്. എന്നാൽ ശ്രീരാമനെ സംബന്ധിച്ചു പറയുകയാണെങ്കിൽ അദ്ദേഹത്തിനു തന്റെ ദുരന്തദുഃഖത്തിനു കാരണം താൻ തന്നെയാണെന്നറിയാം; രാജധർമ്മത്തിന്റെ നിഷ്കൃരമായ ബലിപീഠത്തിൽ അദ്ദേഹം തന്റെ സകല ഗാർഹിക സൌഖ്യങ്ങളേയും ഹോമിക്കുന്നു; നീതിയുടെ അലംഘനീയമായ ആജ്ഞയ്ക്കു വഴങ്ങിക്കൊടുക്കുന്ന ആ കൃതകൃത്യനു തന്റെ ദുഃഖം തന്നിമിത്തം സുഖത്തിന്റെ രൂപാന്തരമായി പരിണമിക്കുന്നു; ആ ദൃഷ്ടി സമുപാശ്രയിച്ചു വേണം നാം രാമന്റെ അപ്പോഴത്തെ ചിത്തവൃത്തിയെ അതിന്റെ പരമാർത്ഥരൂപത്തിൽ നിരീക്ഷിക്കുവാൻ.

സീതാദേവിയുടെ പേരിൽ യാതൊരു ദൌർബ്ബല്യശങ്കയ്ക്കും അവകാശമില്ല. ആ യശോധനയുടെ ചരിത്രം നാം പരിശോധിക്കുമ്പോഴും മനുഷ്യബുദ്ധിക്കു ദുർവിഭാവ്യങ്ങളായ പല പ്രഹേളികകളും മനുഷ്യജീവിതത്തിലുണ്ടെന്നും ''Poetic justice'' എന്നു് ഇംഗ്ലീഷിൽ പറയുന്ന കവിനീതിയുടെ പ്രവർത്തനം ഉത്തമകാവ്യങ്ങളിൽ സാർവത്രികമല്ലെന്നും ധരിച്ച പൂർവാധികം ഖേദിക്കുന്നു. ''The failure of the moralist is the triumph of the tragedian'' എന്നു് ഒരു ആഭാണകമുണ്ടു്; നീതിജ്ഞന്റെ പരാജയമാണു് ട്രാജെഡി രചിക്കുന്ന കവിയുടെ വിജയം. ആ ആഭാണകമല്ലാതെ ദേവിയുടെ കദനത്തിൽ വിലപിക്കുന്ന നമുക്കു മറെറാന്നും ആശ്വാസപ്രദമാകുന്നില്ല. ഭാരതം രാമരാജ്യവുമാണു്; സീതാരാജ്യവുമാണു്; അല്ലെങ്കിൽ പുരാതന കാലങ്ങളിൽ

അങ്ങനെ 'ആയിരുന്നു' എന്നു തിരുത്തിപ്പറയാം; അതിനും വിരോധമില്ല. ''യോമേ ഭർത്താ സ മേ ഗതിഃ'' എന്ന പതിദേവതയുടെ ദൃഢവിശ്വാസം ദൌർബ്ബല്യസൂചകമാണെന്നു് ആരും വാദിക്കുകയില്ലല്ലോ; എങ്കിലും ഒടുവിൽ തന്റെ തത്ത്വാദൃശനായ ഭർത്താവിനെ സ്വയം പരിത്യജിക്കുകയാണു് ആ മനസ്വിനിപോലും ചെയ്യുന്നതു്. അത്രയ്ക്കു് അത്യാരൂഢമായിപ്പോയി അപവാദഭീരുവായ അദ്ദേഹത്തിന്റെ നൈർഘൃണ്യം. സീതയെക്കൊണ്ടു രാമൻ മാതൃകാചക്രവർത്തിയായി; രാമനെക്കൊണ്ടു സീതയോ? സമസ്തലോകത്തിനും മാതൃകയായ സാധ്വീചക്രവർത്തിനിയുമായി. രാമനെ നല്കിയ ആദികവിക്കു നാം സഹസ്രാവൃത്തി സാഷ്ടാംഗപ്രണാമം ചെയ്യണം; സീതയെ നല്കിയ ആ മഹർഷിപുങ്ഗവനു സംഖ്യാതീതമായ സാഷ്ടാങ്ഗപ്രണാമവും.

''സർവ്വാങ്ഗരമ്യാ സതതം നവീനാ
സദ്യഃ പരാം നിർവൃതിമാവഹന്തീ
കഥാ സുധാ ദാശരഥേരുദാരാ
കാന്തേവ കേഷാം ന കരോതി രാഗം?''

വേദാന്തദേശികനും വിദ്യാരണ്യസ്വാമികളും

അദ്വൈതമത പ്രതിഷ്ഠാപകനായ ശ്രീശങ്കരാചാര്യർക്കു് വിദ്യാരണ്യസ്വാമികളേയും വിശിഷ്ടാദ്വൈതമതസ്ഥാപകനായ ശ്രീരാമാനുജാചാര്യർക്കു വേദാന്തദേശികരേയും പോലെ വിശിഷ്ടന്മാരും വിശ്രുതന്മാരുമായ അനുയായികളും ഒരുകാലത്തും ഉണ്ടായിട്ടില്ല. വേദാന്ത ദേശികർക്കു പിതൃദത്തമായ നാമധേയം വേങ്കടനാഥനെന്നായിരുന്നു. വേദാന്താചാര്യനെന്നും കവിതാർക്കികസിംഹമെന്നും മറ്റുമുള്ള ബിരുദങ്ങളും അദ്ദേഹം കാലാന്തരത്തിൽ സമാർജിച്ചവയാണു്. വേദാന്തഗുരുക്കന്മാരായ പുണ്യശ്ലോകന്മാരിൽ ഒരാളാകയാൽ അദ്ദേഹത്തെ വേദാന്തദേശികർ എന്ന പേരിൽ ലോകം ഇന്നു സ്മരിക്കുന്നു. വേങ്കടനാഥൻ ക്രി. പി. 1268–മാണ്ടു സെപ്തംബർ മാസത്തിൽ കാഞ്ചീപുരത്തിനു സമീപമുള്ള തൂപ്പിൽ എന്ന ഗ്രാമത്തിൽ അനന്ത സൂരിയുടേയും തോതാരമ്മയുടേയും പുത്രനായി ജനിച്ചു, നൂറൊന്നു വർഷം തന്റെ സാന്നിദ്ധ്യത്താൽ ദക്ഷിണാപഥത്തെ അനുഗ്രഹിക്കുകയും അലങ്കരിക്കുകയും ചെയ്തതിനുമേൽ നൂറിരണ്ടാമത്തെ വയസ്സിൽ 1369 ഡിസംബർ മാസത്തിൽ ശ്രീരംഗത്തുവച്ചു് പരഗതിയെ പ്രാപിച്ചു. വിദ്യാരണ്യസ്വാമികളുടെ സാക്ഷാത്തായ നാമധേയം മാധവൻ എന്നാണു്. മാധവാചാര്യർ എന്ന പേരിൽ അനന്തരകാലത്തിൽ സുപ്രസിദ്ധനായിത്തീർന്ന ആ മഹാനുഭാവന്റെ പിതാവു് മായണനും മാതാവു് ശ്രീമതിയും ആയിരുന്നു. ക്രി. പി. 1296–ൽ ജനിച്ച അദ്ദേഹം തൊണ്ണൂറാമത്തെ വയസ്സിൽ 1386–ൽ യശശ്ശരീരനായി. ശൃംഗേരിയിലെ ശങ്കരാചാര്യ പീഠത്തിലേക്കു് അവരോധം ചെയ്യപ്പെട്ടപ്പോഴാണു് വിദ്യാരണ്യൻ എന്ന നാമധേയം ആ സുഗൃഹീതനാമാവു് സ്വീകരിച്ചതു്.

വേങ്കടനാഥനു മാധവനേക്കാളും ഇരുപത്തെട്ടു വയസ്സു മൂപ്പുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ മാധവൻ വേങ്കടനാഥനെ തന്റെ ജ്യേഷ്ഠ

ഭ്രാതാവിനോടൊപ്പം ആരാധിച്ചുവന്നു. 'വിംശത്യബ്ദേ വിശ്രുത നാനാവിധ വിദ്യഃ' എന്നു 'സങ്കല്പസൂര്യോദയ'ത്തിൽ വേങ്കട നാഥൻ തന്നെപ്പറ്റി ചെയ്തിട്ടുള്ളപ്രസ്താവന നോക്കിയാൽ ഇരു പതാമത്തെവയസ്സിൽ തന്നെ അദ്ദേഹം സ്വതന്ത്ര സ്വതന്ത്രനാ യിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു എന്നു് ഊഹിക്കാവുന്നതണു്. എങ്കിലും യാവജ്ജീവം അദ്ദേഹം ഒരു വിദ്യാർത്ഥിയായിരുന്നതിനാൽ മാധവൻ കാഞ്ചീപുരത്തു് ശാസ്ത്രപാഠം ചെയ്യുമ്പോഴും അവിടെ പോകുകയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സതീർത്ഥ്യനായി കുറെക്കാലം താമസിക്കുകയും ചെയ്തു. ഭിന്നമതാനുയായികളും സ്വപക്ഷ സ്ഥാപനത്തിനുവേണ്ടി ഇതരമതങ്ങൾക്കുള്ള വൈകല്യങ്ങളെ കർക്കശമായ ഭാഷയിൽ അധിക്ഷേപിക്കുന്നവരുമായ ആ രണ്ടു് ആചാര്യന്മാർക്കും തമ്മിൽ മതസംബന്ധമായുള്ള വാദപ്രതിവാദ ങ്ങളും അനന്തരകാലത്തിൽ നിരന്തരമായി നടന്നുകൊണ്ടിരുന്നു എങ്കിലും അതു് അന്യോന്യമുള്ള സ്നേഹബഹുമാനങ്ങളെ ഉത്തരോത്തരം അഭിവൃദ്ധമാക്കുന്നതിനാണു് പ്രയോജകീഭവിച്ചതു്. 'വിദ്വാനേവ വിജാനാതി വിദ്വജ്ജന പരിശ്രമം' എന്നുള്ള ആപ്ത വാക്യം എത്ര പരമാർത്ഥമാണു്! 'ബോദ്ധാരോ മത്സരഗ്രസ്താഃ' എന്നു ഭർത്തൃഹരി പറയുന്നതു് എല്ലാ ബോദ്ധാക്കളേയും സ്പർശി ക്കുന്ന ഒരു നിയമമല്ല.

മഹമ്മദീയർ ദക്ഷിണാപഥത്തെ ക്രി. പി. 1310–ൽ ആക്ര മിച്ചു. അലാവുദീൻ കിൽജിയുടെ സേനാനിയായ മാലിക് കാഫൂർ ദക്ഷിണമധുരവരെയുള്ള ദേശങ്ങളും കീഴടക്കി. ഹിന്ദു ക്ഷേത്രങ്ങളും കെള്ളയിടുക; ഹിന്ദുഗ്രാമങ്ങളും തീവെച്ചുനശിപ്പി ക്കുക; ഹിന്ദുമതാചാര്യന്മാരെ കൂട്ടക്കൊലചെയ്യുക ഇങ്ങനെ പല ഘോരകൃത്യങ്ങളും മാലിക് ദേശം തോറും അനുഷ്ഠിച്ചു് ജനങ്ങളെ ഭയവിഹ്വലന്മാരാക്കിത്തീർത്തു. മധുരക്കുള്ള മാർഗ്ഗത്തിലാണല്ലോ ശ്രീരംഗം സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതു്. മദോന്മത്തനായ ആ മഹമ്മദീയ സേനാപതി അവിടെയും കടന്നുകൂടി.

ശ്രുതപ്രകാശിക എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ പ്രണേതാവും ശ്രീ വൈഷ്ണവാചാര്യനുമായ സുദർശന ഭട്ടൻ മറ്റനവധി ഹിന്ദുക്കളോ ടൊപ്പം ആ കലാപത്തിൽ മഹമ്മദീയരാൽ വധിക്കപ്പെട്ടു. അതിനു മുമ്പു തന്നെ അദ്ദേഹം തന്റെ ഔരസസന്താനങ്ങളായ രണ്ടു കുമാരന്മാരെയും മാനസസന്താനങ്ങളായ അനേകം ഗ്രന്ഥ ങ്ങളേയും അന്നു് ശ്രീരംഗത്തു താമസിച്ചിരുന്ന ദേശികരെ ഏല്പി ക്കയും ആ കിടാങ്ങളേയും കൃതികളേയും ഏതു വിധത്തിലെ ങ്കിലും സംരക്ഷിക്കണമെന്നു് ആജ്ഞാപിക്കയും ചെയ്തു. ദേശി കർ വളരെ ക്ലേശിച്ചു് തന്റെ സത്യവാക്യം പരിപാലിച്ചു; മൈസൂർ രാജ്യത്തിലേക്കു് ഓടിപ്പോയി കിടാങ്ങളെ വളർത്തി; ഗ്രന്ഥങ്ങളേയും സൂക്ഷിച്ചു. അക്കാലത്തു് സന്തപ്തഹൃദയനായി

അദ്ദേഹം നിമ്മിച്ച ഒരു ശ്രീരംഗനാഥസ്തോത്രമാണ് അഭീതിസ്തവം. അതിൽ താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നതും മേൽ പ്രസ്താവിച്ച കലഹത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നതുമായ ചില പദ്യങ്ങളും കാണ്മാനുണ്ട്.

''കലിപ്രണിധിലക്ഷണൈഃ കലിതശാക്യലോകായിതൈ*—
സ്സുരുഷ്കയവനാദിഭിർദ്ധടിതിജൃംഭമാണംഭയം
പ്രകൃഷ്ടനിജശക്തിഭിഃപ്രസഭമായുധൈഃ പഞ്ചഭിഃ
ക്ഷിതിത്രിദശരക്ഷകൈഃക്ഷപയരംഗനാഥ! ക്ഷണാൽ.
മനുപ്രഭൃതിമാനിതേ മഹതിരംഗധാമാദികേ
ദനുപ്രഭവേദാരുണൈർദ്ദുരമുദീര്യമാണംപരൈഃ
പ്രകൃഷ്ടഗുണകഃശ്രിയാ വസുധയാ ച സന്ധുക്ഷിതഃ
പ്രയുക്ത കരുണോദധേ! പ്രശമയ സ്വശക്ത്യാ സ്വയം.

കലിയുടെ ദൂതന്മാരെപ്പോലെയും ബൌദ്ധലോകവാസികളെപ്പോലെയുമുള്ള തുരുഷ്കയവനാദി ജനങ്ങളിൽ നിന്നുണ്ടാകുന്ന ഭയം ബ്രാഹ്മണരെ രക്ഷിക്കുന്ന തന്റെ പഞ്ചായുധങ്ങളും കൊണ്ട് രംഗനാഥസ്വാമി തീർക്കണമെന്നാണ് ഒന്നാമത്തെ പദ്യത്തിന്റെ സാരം. അസുരന്മാരെപ്പോലെ ക്രൂരന്മാരായ ശത്രുക്കളിൽ നിന്ന് മനു മുതലായവരാൽ മാനിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ശ്രീരംഗം മുതലായ ക്ഷേത്രങ്ങളിൽ സംഭവിക്കുന്ന ഭയം ശ്രീഭൂമിസമ്പർക്കത്താൽ വർദ്ധിതമായ കരുണാതിശയത്തോട് കൂടിയ രംഗനാഥൻ അവിടത്തെ ശക്തികൊണ്ട് ശമിപ്പിക്കണമെന്നാകുന്നു രണ്ടാമത്തെ പദ്യത്തിൽ കവി പ്രാർത്ഥിക്കുന്നത്.

മഹമ്മദീയരുടെ കയ്യേറ്റത്തിനു് ഒരു പ്രതിവിധിയുണ്ടാക്കുന്നതിനായി മാധവാചാര്യർ തന്റെ കനിഷ്ഠനായ സായണന്റെ സാഹായ്യത്തോട് കൂടി വിജയനഗരസാമ്രാജ്യം 1335-ൽ സ്ഥാപിച്ചു. ഈ സംഭവം കാന്ദിശീകനായ ദേശികരെ അത്യന്തം സന്തോഷിപ്പിച്ചു. പക്ഷെ ശ്രീരംഗത്തു് ഒരു മഹമ്മദീയ പ്രതിനിധി സ്ഥിരമായി സേനാനിവേശം ചെയ്തിരുന്നതിനാൽ മാധവാചാര്യക്കു് ഉടനടി ഒന്നും അതിന്റെ ഉദ്ധാരണത്തിനു വേണ്ടി ചെയ്യുവാൻ സാധിച്ചില്ല. പ്രഥമ ഹരിഹരമഹാരാജാവു് 1346-ൽ മരിച്ചു. പ്രഥമബുക്കദേവൻ ആണ് പിന്നീട് വിജയനഗരം പരിപാലിച്ചതു്. പ്രഥമബുക്കന്റെ രാജ്യഭാരകാലത്തിൽ അദ്ദേഹം തന്റെ പുത്രനായ വീരകമ്പണനെ ചോള പാണ്ഡ്യാദിദേശങ്ങളും മഹമ്മദീയരിൽ നിന്നു വീണ്ടെടുക്കുവാൻ ഒരു വലിയസൈന്യത്തോടുകൂടി നിയോഗിച്ചു. അക്കാലത്തു

* ലോകായതൈഃ എന്നു പാഠാന്തരം.

ശ്രീരംഗത്തിന്റെ സ്ഥിതി എന്തായിരുന്നു എന്നു് ഗംഗാദേവിയുടെ മധുരാവിജയത്തിലുള്ളതും താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നതുമായ പദ്യത്തിൽ നിന്നു വെളിവാകുന്നതാണു്.

അധിരംഗമവാപ്യയോഗനിദ്രം
ഹരിമുദ്വോജയതീതി ജാതഭീതിഃ
പതിതം മുഹുരിഷ്ടകാനികായം
ഫണ ചക്രേണനിവാരയത്യഹീന്ദ്രഃ

ശ്രീരംഗക്ഷേത്രത്തിലെ ഇഷ്ടികകളും ഓരോന്നായി അടർന്നു വീഴുന്നതു് രംഗനാഥന്റെ പര്യങ്കമായആദിശേഷൻ ഫണങ്ങളും കൊണ്ടു താങ്ങുന്നു. രംഗനാഥനാകട്ടെ നിർബാധമായി ഉറങ്ങുകയും ചെയ്യുന്നു. എന്നാണു് ആ കവയിത്രിയുടെ ഉല്പേഖം. കമ്പണൻ പത്തുകൊല്ലം ഇടവിടാതെ യുദ്ധം ചെയ്തു് മധുര മഹമ്മദീയരിൽ നിന്നു് 1371നു് ഇടയ്ക്കു വീണ്ടെടുത്തു് കാഞ്ചീപുരത്തിൽ തിരിയെ എത്തി. അതിനു മുൻപു തന്നെ ആ രാജകുമാരന്റെ സേനാപതികളിൽ ഒരാളും (ജിഞ്ജി) ചെഞ്ചിനഗരത്തിലെ രക്ഷാപുരുഷനുമായ ഗോപ്പണ്ണൻ എന്ന ശ്രീവൈഷ്ണവബ്രാഹ്മണൻ ഒരവസരത്തിൽ തിരുപ്പതിക്ഷേത്രത്തിൽ സ്വാമിദർശനത്തിനുപോകുകയും അവിടെ വച്ചു് നൂതനമായി ഒരു വിഗ്രഹം കണ്ടു് അതേതെന്നു ചോദിക്കുകയും അപ്പോൾ അർച്ചകന്മാർ അതു ശ്രീരംഗത്തിലെ രംഗനാഥവിഗ്രഹമാണെന്നും മഹമ്മദീയരെ ഭയപ്പെട്ടു് അവിടെ നിന്നു് അതു മലയാളത്തിലെ കോഴിക്കോടു് മൈസൂരിലെ മേൽക്കോടു് മുതലായ സ്ഥലങ്ങളിലേക്കു കൊണ്ടു പോകപ്പെട്ട ഒടുവിൽ അവിടെ വന്നു ചേർന്നിട്ടുള്ളതാണെന്നും അറിയിക്കയും ചെയ്തു. ഗോപ്പണ്ണൻ ആ വിഗ്രഹം ഉടൻ തന്നെ ചെഞ്ചിയിലേക്കു മാറ്റി.

ശ്രീരംഗത്തിലെ മഹമ്മദീയ പ്രതിനിധിക്കു ശനിദശയുടെ ആരംഭമായി. ശ്രീരംഗനാഥവിഗ്രഹത്തെ തിരിച്ചു കൊണ്ടുവരണമെന്നുള്ള ഏകോദ്ദേശ്യത്താൽ പ്രേരിതയായ ഒരു ദേവദാസി, അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രേയസിയായിത്തീർന്നു. ആ സ്ത്രീ തന്റെ വയസ്യനായ ശിങ്കപ്പിരാൻ എന്നൊരു ബ്രാഹ്മണനു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ കീഴിൽ ഒരു പണിയുണ്ടാക്കിക്കൊടുത്തു. അവർ രണ്ടുപേരുംകൂടി ശിങ്കപ്പിരാന്റെ പുത്രൻ മുഖേന മഹമ്മദീയരെ ആക്രമിക്കുന്നതിനുള്ള തക്കം ഗോപ്പണ്ണനെ ധരിപ്പിക്കുകയും അദ്ദേഹം ശത്രുക്കളെ ഓടിച്ചു് രംഗനാഥവിഗ്രഹം ശ്രീരംഗക്ഷേത്രത്തിൽ പുനഃപ്രതിഷ്ഠാപനം ചെയ്കയുംചെയ്തു. ആ സംഭവം നടന്നതു 1365-ൽ ആണു്. അന്നു ദേശികക്കു 97 വയസ്സു കഴിഞ്ഞിരുന്നു എങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനശ്ശക്തിക്കു യാതൊരു

വൈകല്യവും നേരിട്ടിരുന്നില്ല. ക്ഷേത്രാധികാരികളുടെ ആഗ്രഹമനുസരിച്ച് അദ്ദേഹം ആ പ്രതിഷ്ഠയെപ്പറ്റി രണ്ടു പദ്യങ്ങളും നിർമ്മിച്ചു. അവ ഇന്നും ശിലാലിഖിതങ്ങളായി രംഗനാഥക്ഷേത്രത്തെ അലങ്കരിക്കുന്നു.

ആനീയാ നീലശൃംഗദ്യുതിരചിതജഗ
ദ്രഞ്ജനാദഞ്ജനാദ്രേ
ശ്രേഷ്ഠ്യാ, മാരാധ്യകഞ്ചിൽ സമയമഥനിഹ–
ത്യോദ്ധനുഷ്ടാംസ്തുലുഷ്കാൻ
ലക്ഷ്മീഭ്രേഭ്യാംമുഭാഭ്യാം സഹനിജ നഗരേ
സ്ഥാപകൻ രംഗനാഥം
സമ്യഗാര്യാം സപര്യാം പുനരകൃതയശോ
ദപ്പണോ ഗോപ്പണാര്യഃ
വിശ്രേശം രംഗരാജം വൃഷഭഗിരിതടദ്–
ഗോപ്പണക്ഷോണിദേവോ
നീത്വാ സ്വാം രാജധാനീം നിജബലനിഹതോ–
ത്സിക്ത തൌലുഷ്കസൈന്യഃ
കൃത്വാ ശ്രീരംഗഭൂമിം കൃതയുഗസഹിതാം
തഞ്ചലക്ഷ്മീമഹീഭ്യാം
സംസ്ഥാപ്യാസ്യാം സരോജോദ്ഭവ ഇവ കുരുതെ
സാധുചര്യാം സപര്യാം—

ഇവയാണു് ആ പദ്യങ്ങൾ.

ഇത്തരത്തിൽ വേദാന്തദേശികനും മാധവാചാര്യനും സൌഭ്രാത്രനിർവ്വിശേഷമായ സൌഹാർദ്ദത്തോടുകൂടി ജീവിച്ചിരുന്ന കാലഘട്ടത്തിൽ ഒരവസരത്തിൽ ശ്രീരംഗത്തുനിന്നു് കാഞ്ചീപുരത്തേക്കു പോയിരുന്ന ദേശികരെ ആചാര്യർ വിജയനഗരത്തിലേക്കു ക്ഷണിച്ചു. അകിഞ്ചനനായി—അശ്വസ്തനനായി കാലയാപനം ചെയ്യുന്ന തന്റെ പ്രിയസുഹൃത്തിന്റെ ഐഹിക ജീവിതം ഐശ്വര്യപൂർണ്ണമാക്കണമെന്നുള്ള മോഹമാണു് ആ ക്ഷണത്തിനു മന്ത്രിസത്തമനെ പ്രധാനമായി പ്രേരിപ്പിച്ചതു്. ദേശികർ ആ ക്ഷണപത്രത്തിനു് മറുപടിയായി താഴെക്കാണുന്ന പദ്യങ്ങളും കുറിച്ചയച്ചു. ആ പദ്യസംഹതിക്കു് 'വൈരാഗ്യപഞ്ചകം' എന്നാണു് പേർ പറയുന്നതു്. എങ്കിലും അഞ്ചല്ല, ആറു പദ്യങ്ങളും അതിൽ അടങ്ങിക്കാണുന്നു. ഒട്ടുവിലത്തേതോ ഉപോത്തമമൊ ആയ പദ്യം പക്ഷേ ദേശികർ വേറെ ഏതെങ്കിലും അവസരത്തിൽ ഉണ്ടാക്കിയതും അനന്തരകാലികന്മാർ അതു വൈരാഗ്യപഞ്ചകത്തോടു് ആശയസാമ്യമോർത്തു് സംഘടിപ്പിച്ചതുമായി വരാവുന്നതാണു്. ഏതായാലും ആ ആറു പദ്യങ്ങളും താഴെ ഉദ്ധരിക്കാം.

ക്ഷോണീകോണശതാംശപാലനകലാ
ദുർവ്വാരഗർവ്വാനല -
ക്ഷുഭ്യൽക്ഷുദ്ര നരേന്ദ്രചാടുരചനാം
ധന്യാം ന മന്യാമഹെ;
ദേവം സേവിതു മേവ നിശ്ചിനു മഹെ
യോ സൌ ദയാലുഃ പുരാ
ധാനാമുഷ്ടി മുചേ കുചേല മുനയേ
ദത്തേസ്മ വിത്തേശതാം.

ശിലം കിമനലംഭവേദനലമൌദരം ബാധിതും?
പയഃ പ്രസൂതി പൂരകം കിമു ന ധാരകം സാരസം?
അയത്നമലമല്പകം പഥി പടച്ചരം കച്ചരം?
ഭജന്തിവിബുധാമുധാപ്യഹഹ കുക്ഷിതഃ കുക്ഷിതഃ

ജ്വലതു ജലധി ക്രോഡക്രീഡൽ കൃപീട ഭവപ്രഭാ-
ഭവ പടുതരജ്വാലാമാലാകുലോജ്ജരാനലഃ;
തൃണമപിവയംസായം സംഫുല്ലമല്ലികാമതല്ലികാ
പരിമളമുചാവാചായുചാമഹേ ന മഹീശ്വരാൻ.

ശരീരപതനാവധി പ്രവൃത്തനിഷേവണാപ്രാദനാ-
ദബന്ധി നയനം ജയ പ്രശമദം ധനം ദന്ധനം
ധനഞ്ജയ വിവർദ്ധനം ധനമുദ്ധഗോവർദ്ധനം
സുസാധന മബാധനം സുമനസാം സമാരാധനം.

ദൂരീശ്വരദ്വാരബഹിർവ്വിതർദ്ദികാ-
ദുരാസികായൈ രചിതോയമഞ്ജലിഃ
തദഞ്ജനാഭം നിരപായമസ്തി മേ
ധനഞ്ജയ സ്യന്ദന ഭ്രഷ്ണം ധനം.

നാസ്തി പിത്രാർജ്ജിതം കിഞ്ചി-
ന്ന മയാ കിഞ്ചിദാർജ്ജിതം
അസ്തി മേ ഹസ്തിശൈലാഗ്രേ
വസ്തുപൈതാമഹം ധനം''

ഈ ഭ്രമിയുടെ ഒരു കോണിലെ നൂറിലൊരംശം പാലിക്കുന്നു എന്നുള്ളതുകൊണ്ട് അടക്കുവാൻ പാടില്ലാത്ത അഹങ്കാരമാകുന്ന അഗ്നിയാൽ ക്ഷോഭിക്കപ്പെടുന്ന ക്ഷുദ്രന്മാരായ രാജാക്കന്മാരെപ്പറ്റി പ്രശസ്തിപരങ്ങളായ പദ്യങ്ങളാം നിർമ്മിക്കുന്നതു് നല്ലതാണെന്നു ഞാൻ കരുതുന്നില്ല. പണ്ടു് ഒരു പിടി അവിൽ കൊടുത്ത കുചേലമുനിക്കു് ആരും കുബേരപദവി നൽകിയൊ

ആ ദയാലുവായ ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാനെ സേവിക്കുന്നതിനു തന്നെ യാണു് ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നതു്. (1)

ഉദരസംബന്ധമായ അഗ്നിയെ ശമിപ്പിക്കുന്നതിനു കൊയ്ത്തു വയലുകളിൽ ചിതറിക്കിടക്കുന്ന നെന്മണികളും പെറുക്കിക്കൊണ്ടാൽ (അനലം കിം) മതിയാകുകയില്ലയൊ? (സാരസം) കുളത്തിലുള്ള ജലം കൈക്കുമ്പിളിൽ കോരിക്കുടിച്ചാൽ പ്രാണസന്ധാരണം അസാധ്യമാണൊ? വഴിയിൽ കിടക്കുന്ന മുഷിഞ്ഞ കീറത്തുണി(മലമല്ലകം) കൌപീനമായി ധരിക്കുവാൻ പ്രയാസമുണ്ടൊ?(കുക്ഷിതഃ) വയറു ഹേതുവായിട്ടു് വിദ്വാന്മാർപോലും (കുക്ഷിതഃഭക്ഷിത്തുകളെ) രാജാക്കന്മാരെ വെറുതെ സേവിക്കുന്നുവല്ലൊ കഷ്ടം! കഷ്ടം! (2)

സമുദ്രത്തിന്റെ അന്തർഗതത്തിൽ വിവരിക്കുന്ന (കൂപീടഭവൻ = കൂപീടയോനി.) ബഡവാഗ്നിയുടെ പ്രഭയിൽനിന്നു് ജനിക്കുന്ന (തത്സമാനമാല)ശക്തിയേറിയ ജ്വാലാമാലകൊണ്ടു് ആകുലമായി ജഠരവഹ്നി ജ്വലിച്ചുകൊള്ളട്ടെ. എന്നാലും നാം സായങ്കാലത്തു മലരുന്ന ഒന്നാന്തരം മുല്ലപ്പൂവിന്റെ പരിമളത്തോടുകൂടിയ വാക്കുകൊണ്ടു് രാജാക്കന്മാരോടു് തൃണംപോലും യാചിക്കുന്നതല്ല. (3)

പ്രാണൻപോകുന്നതുവരെ രാജാക്കന്മാരെ നിന്ദിമേഷമായി അനവരതം സേവിച്ചാൽ അതിൽനിന്നു ലഭിക്കാവുന്ന ധാന്യവർദ്ധകമായ ധനം ജയത്തേയും പ്രശാന്തിയേയും നശിപ്പിക്കുവാൻമാത്രം പ്രയോജനപ്പെടുന്നതാകുന്നു. (ദോ = അവഖണ്ഡനെ. ധന-ധാന്യവർദ്ധനേ ഇതിധാതോര്യങ്ലുഗന്താൽ, ലുക്ദന്ധനം = ഭൃശംധാന്യകരണമിത്യർത്ഥഃ)എന്നാൽ അജ്ഞാനനു് അഭിവൃദ്ധിനൽകിയതും ഗോവർദ്ധനത്തെ ഉദ്ധരിച്ചതുമായ ശ്രീ കൃഷ്ണധനം വേഗത്തിൽ ലഭിക്കത്തക്കതും അപായ രഹിതവുമാണു്. അതാണു് സുമനസ്സുകളും (വിദ്വാന്മാരെന്നും, ദേവന്മാരെന്നും) സമാരാധിക്കുന്നതു്. (4)

ഇതാണു് എനിക്കുതോന്നുന്ന അർത്ഥം. ദ്വിതീയപാദം അതിന്റെ ഭാവഗഹനതകൊണ്ടു് ആരെയും അമ്പരപ്പിക്കും. ദേശികരുടെ യാദവാഭ്യുദയ മഹാകാവ്യത്തിൽ ഒന്നാംസർഗ്ഗത്തിലെ ഒൻപതാമത്തെ ശ്ലോകം വ്യാഖ്യാനിക്കുമ്പോൾ സർവ്വതന്ത്ര സ്വതന്ത്രനായ അപ്പയ്യദീക്ഷിതർപോലും—

ഇത്ഥം വിചിന്ത്യാസ്സർവത്ര
ഭാവാസ്സന്തി പദേ പദേ

കവിതാക്കിക സിംഹസ്യ
കാവ്യേഷു ലളിതേഷ്വപി —എന്നു് പ്രസ്താവിക്കുന്നതു നാം വിസ്മരിക്കരുതു്.

എന്റെ അച്ഛന്റെ സമ്പാദ്യമായി എനിക്കു യാതൊന്നുമില്ല, ഞാനും യാതൊന്നും സമ്പാദിച്ചിട്ടില്ല. എങ്കിലും എന്റെ പൂർവന്മാർ നേടിത്തന്നിട്ടുള്ള ഒരു വസ്തു എനിക്കു ധനമായുണ്ടു്. അതു് ആനമലയുടെ മുകളിലിരിക്കുന്നു. (കാഞ്ചീപുരത്തിലുള്ള ഹസ്തിശൈലത്തിലെ ശ്രീകൃഷ്ണനാണു് തന്റെ സർവസ്വവും എന്നു കവിഹൃദയം.)

ഇങ്ങനെ ഒരു മുഖവുര അയയ്ക്കാൻ എത്ര കാലത്തു് എത്ര വിദ്വാന്മാരേയും കവികളേയും കൊണ്ടു സാധിക്കുമെന്നു ഞാൻ ചോദിക്കുന്നു. വിജയനഗരത്തിലേക്കു് പോയാൽ അവിടത്തെ രാജവിനെ പ്രശംസിച്ചു് എന്തെങ്കിലും തനിക്കു് എഴുതേണ്ടതായി വരുമെന്നും അതിനു താൻ തയ്യാറില്ലെന്നും തന്റെ രാജാവും കലധനവും എല്ലാം ഹസ്തിശൈലത്തിലെ ശ്രീകൃഷ്ണ ഭഗവാൻ മാത്രമാണെന്നും ദേശികർ എത്ര ഐഹിക വിരക്തിയോടും ആമുഷ്മികബോധത്തോടും കൂടി ഈ പദ്യങ്ങളിൽ ഉപന്യസിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നു ചിന്തിക്കുന്തോറും നാം അധികമധികം ആശ്ചര്യപരതന്ത്രന്മാരായിത്തീരുന്നു. അതെ, ആ മഹാനു് എന്തിനാണു് ശ്രുപായണാപൈസ? ഭാര്യാപുത്രാദികളോടുകൂടിയ ഗൃഹസ്ഥ ജീവിതമാണു് അദ്ദേഹം അനുവർത്തിച്ചു വന്നതു് എങ്കിലും സർവസങ്ഗ പരിത്യാഗിയായ ഒരു സന്യാസിയുടെ മനഃസ്ഥിതിയാണു് ആത്മാരാമനായ ആ ജീവന്മുക്തനു് അധീനമായിരുന്നതു്. മാധവാചാര്യരും ഒരു മഹാത്മാവായിരുന്നു എങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ താല്ക്കാലികാവസ്ഥ ഒരു പരപിണ്ഡോപ ജീവിയുടേതായിരുന്നുവല്ലൊ.

ഈ ഘട്ടത്തിൽ ഒരു പഴയ കാലില്ലാക്കഥ എന്റെ സ്മൃതിപഥത്തെ ആരോഹണം ചെയ്യുന്നു. ഭർത്തൃഹരിയും പട്ടണത്തുപിള്ളയും (അവർ സമകാലികന്മാരല്ല; പക്ഷെ കാഥികനു് അതൊന്നുമന്വേഷിച്ചിട്ടുകാര്യമില്ലല്ലൊ. ഭർത്തൃഹരിയല്ലെങ്കിൽ മറ്റൊരാളാകട്ടെ.) ഒരു വനത്തിൽ സർവസങ്ഗങ്ങളിൽ നിന്നു വിമുക്തന്മാരായി ഭഗവദ് ഭജനം ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. ഭർത്തൃഹരിക്കു താൻ അടുത്ത ഗ്രാമത്തിൽ ഭിക്ഷാടനത്തിനു പോകുമ്പോഴും ആശ്രമം കാക്കുന്നതിനു് ഒരു ശ്വാവു മാത്രം കൂടിയുണ്ടായിരുന്നു. പട്ടണത്തുപിള്ളയ്ക്കു് ആശ്രമവുമില്ല, ഭിക്ഷാടനവുമില്ല. ശ്വാവുമില്ല. ഒരിക്കൽ ശ്രീപരമേശ്വരൻ അവരുടെ ക്ഷേത്രി പരീക്ഷിക്കുന്നതിനായി ഒരു യാചകന്റെ വേഷത്തിൽ ആ കാട്ടിൽ ചെന്നു.

ആദ്യം പട്ടണത്തു പിള്ള തപസ്സുചെയ്യുന്ന വടവൃക്ഷത്തിന്റെ ചുവട്ടിൽ പോയി ആ മഹർഷികല്പനായ പുണ്യപുരുഷനോട് ഭിക്ഷ യാചിച്ചു. പിള്ളയാകട്ടെ താൻ യാതൊരാഹാരവും കൂടാതെയാണ് ജീവിക്കുന്നതെന്നും എന്നാൽ അടുത്തു തന്നെ ഒരു പണ്ണശാലയിൽ ഭർത്തൃഹരി എന്നു പേരുള്ള ഒരു ഗൃഹസ്ഥൻ താമസിക്കുന്നുണ്ടെന്നും അദ്ദേഹത്തെച്ചെന്നു കണ്ടാൽ ആഹാരം കഴിക്കാമെന്നും പറഞ്ഞു. ഭഗവാൻ അനന്തരം ഭർത്തൃഹരിയുടെ ആശ്രമത്തിൽ പോയി ഭിക്ഷ ചോദിക്കയും ഭർത്തൃഹരി സന്തോഷത്തോടു കൂടി തന്റെ അന്നത്തെ ഭിക്ഷാന്നം മുഴുവൻ ആ അതിഥിക്കു സമർപ്പിക്കയും ചെയ്തു. ആ ചോറ് ഉണ്ണുന്നതിനിടയിൽ ശിവൻ പട്ടണത്തു പിള്ളയും താനും തമ്മിൽ നടന്ന സംഭാഷണം ഭർത്തൃഹരിയെ ഗ്രഹിപ്പിച്ചു. ഭർത്തൃഹരി ലജ്ജിച്ചു തല താഴ്ത്തി ശ്വാവിനെ കെട്ടഴിച്ചു വിട്ട പണ്ണശാലയ്ക്കു തീ കൊളുത്തി. അന്നു മുതൽ നിരാഹാരനായി തപസ്സു തുടർന്നുവത്രെ.

'വേദാന്തദേശികദിനചര്യ' എന്ന ദേശികരുടെ പുത്രനായ നയിനാരാചാര്യരുടെ കൃതിയിൽ താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന പദ്യങ്ങളും കാണുന്നു. അവ ഈ സന്ദർഭത്തിൽ സ്മരണീയങ്ങളാണ്.

''സംഭാവനായസ്യഹി കാളകൂട-
സ്സഭാ ഭുജംഗീകുണപന്തരുണ്യഃ
സ്യാദ്ദ്രൌരവം രാജഗൃഹം സജീയാ-
ച്ചിരം ഗുരുർവ്വേങ്കടനാഥനാമാ.

* * * *

ശിഷ്യൈരുപാദാനപരൈരനന്യൈ-
സ്സമർപ്പിതം ഭക്തിപുരസ്സരം യൽ
തേനൈവശ്രദ്ധേനയഥോദിതേന
തൃഷ്യന്തമീഡേ തുല്യരുകംമം''

സമ്മാനത്തെ കാളകൂടമായും, സഭയെ പാമ്പായും, സ്ത്രീകളെ ശവങ്ങളായും, കോവിലകങ്ങളെ നരകങ്ങളായും കരുതിയിരുന്ന വേങ്കടനാഥ ഗുരു ജയിക്കുമാറാകട്ടെ. ശിഷ്യന്മാർ ഭക്തിപൂർവം കൊണ്ടു ചെന്നു കൊടുക്കുന്ന ഭിക്ഷാന്നമല്ലാതെ മറെറാന്നും സ്വീകരിക്കുക പതിവില്ലാത്തവനും ആ പരിശുദ്ധമായ അന്നം കിട്ടുന്നിടത്തോളം കൊണ്ടു മാത്രം തൃപ്തിപ്പെടുന്നവനും സ്വർണ്ണത്തെ ഉമിക്കൊപ്പം മതിക്കുന്നവനുമായ ആ ആചാര്യനെ ഞാൻ സ്തുതിക്കുന്നു.

ദേശികർ തന്നെ തന്റെ ജീവിതത്തെപ്പററി വാർദ്ധക്യത്തിൽ,

''നിർവ്വിഷ്ടം യതി സാർവഭൌമവചസാ–
മാവൃത്തിഭിയ്യൌവനം;
നിർഭ്ഭൂതേതരപാരതന്ത്ര്യനിരയാ
നീതാസ്സുഖം വാസരാഃ;
അംഗീകൃത്യസതാം പ്രസത്തിമസതാം
ഗർവ്വോപി നിർവ്വാപിതഃ
ശേഷായുഷ്യപിശേഷിദമ്പതിദയാ–
ദീക്ഷാമുദീക്ഷാമഹേ.''

''ശ്രീ രാമാനുജാചാര്യരുടെ ശ്രീഭാഷ്യാദി ഗ്രന്ഥങ്ങളും പാരായണം ചെയ്തു് എന്റെ യൌവനം ഞാൻ കഴിച്ചു. അന്യന്മാരുടെ ആശ്രയമാകുന്ന നരകത്തിൽ കിടന്നുഴലാതെ അത്യന്തം സ്വാതന്ത്ര്യത്തോടു കൂടി ജീവിതം നയിച്ചു. സത്തുക്കളുടെ അഭിമതമനുസരിച്ചു് അസത്തുക്കളുടെ ഗർവ്വത്തെ ശമിപ്പിച്ചു. ബാക്കിയുള്ള ആയുഷ്കാലത്തിലും എന്നുമെന്നുമവശേഷിക്കുന്ന മഹാലക്ഷ്മീനാരായണന്മാരുടെ ദയയ്ക്കു ഞാൻ കാത്തിരിക്കുന്നു.''

ഈ മഹാപുരുഷന്റെ ജീവിതചരിത്രം ഏതു ഭാരതീയനേയും അഭിമാനം കൊള്ളിക്കുന്നതിനു് എല്ലാ പ്രകാരത്തിലും പര്യാപ്തമാണു്. അതിൽ ഏതാനും ചില സംഭവങ്ങളെ മാത്രമേ ഈ ഉപന്യാസത്തിൽ ഞാൻ സ്പർശിച്ചിട്ടുള്ളു.

മാർത്താണ്ഡവർമ്മ മഹാരാജാവിന്റെ സാഹിത്യപോഷണം

ഭാരതഭൂമിയിൽ പണ്ടേക്കു പണ്ടേ രാജാക്കന്മാക്കും കവികൾക്കും തമ്മിൽ ഗാഢവും അഭേദ്യവുമായ ബന്ധമുണ്ട്. കവികൾ രാജാക്കന്മാരെ ആശ്രയിച്ച് അവരുടെ നിത്യവൃത്തി നിർബ്ബാധമായി നിർവഹിച്ചു; തന്നിമിത്തം അവർക്ക് തങ്ങളുടെ സിദ്ധികളെ അവയുടെ പരമകാഷ്ഠയിൽ എത്തിച്ചു പരോപകാരം ചെയ്യുവാൻ സാധിച്ചു. രാജാക്കന്മാരും കവികളെ സംരക്ഷിക്കുന്നതു തങ്ങളുടെ കൃത്യങ്ങളിൽ പ്രധാനമായികരുതി, അഭിനന്ദനം കൊണ്ടും അർത്ഥദാനം കൊണ്ടും അവരെ അനുഗ്രഹിച്ചു. ഐശ്വര്യംനശിക്കും; ആയുസ്സുനശിക്കും; നശിക്കാതെ നിലനിറുത്താവുന്നതു വല്ലതുമുണ്ടെങ്കിൽ അതു യശസ്സുമാത്രമാണ്; അതിനു കവികളുടെ സാഹായ്യം പരിത്യജിക്കാവുന്നതുമല്ല. 'നവീനാകവിനായശഃ' എന്നുണ്ടല്ലോ.ആദികവി രാമായണം നിർമ്മിച്ചില്ലെങ്കിൽ രാമചന്ദ്രനോടൊപ്പം അദ്ദേഹത്തിന്റെ സൽപ്രവൃത്തികളും, രാവണനോടൊപ്പം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദുഷ്പ്രവൃത്തികളും, കാലപ്രവാഹത്തിൽ മൺമറഞ്ഞുപോകുമായിരുന്നില്ലേ? തന്റെ അപദാനങ്ങളും കൊണ്ട് ഒരാൾ മഹാനാകുന്നതു സമകാലികന്മാക്കിടയിൽ മാത്രമാണ്; ആ മഹാനെ അനശ്വരമായ യശഃക്ഷേത്രത്തിൽ പ്രതിഷ്ഠിച്ചു അനന്തരകാലികന്മാക്കു ആരാധനാമൂർത്തിയാക്കുന്നതു കവികളുടെ ശില്പകൗശലവുമാണ്. മുൻവശത്തു ഭാഗവതന്മാരുടെ പാട്ടും, വലതുമിടതും വശത്തിൽ സൽക്കവികളുടെ സൂക്തികളും, പിൻവശത്തു ചാമരം വീശുന്ന യുവതികളുടെ കൈവളക്കിലുക്കവും കേൾക്കാൻ കഴിവുള്ളവക്കു സംസാരം അനാകർഷകമല്ലെന്നു വൈരാഗ്യധനനായ ഭർത്തൃഹരിപോലും ഉപന്യസിക്കുന്നു. ഈ വസ്തുതകളെല്ലാം വേണ്ടവിധത്തിൽ ധരി

ച്ചിരുന്ന നാടുവാഴികളും, സ്വാർത്ഥത്തിലും പരാർത്ഥത്തിലും ഒരു പോലെ ശ്രദ്ധവെച്ച കവികളെ ആദരിച്ചിരുന്നതിൽ അശേഷം ആശ്ചര്യമില്ല. കവികളും തങ്ങളുടെ പുരസ്കർത്താക്കന്മാരുടെ സൽകൃത്യങ്ങളെ പ്രശംസിക്കുക മാത്രമല്ല ചെയ്തവന്നതു്; ദുഷ്കൃത്യങ്ങളെ സമഞ്ജസമായരീതിയിൽ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചു് അവരിൽ കൃത്യാകൃത്യ വിവേകം വർദ്ധിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. അങ്ങനെ അവർ രാജാക്കന്മാർക്കു പ്രശംസകന്മാരായും, നമ്മ സുഹൃത്തുക്കളായും, ആചാര്യന്മാരായും തങ്ങളുടെ കർത്തവ്യം സമുചിതമായി അനുഷ്ഠിച്ചു ലോകസേവചെയ്തു.

ഈ വിഷയത്തിൽ ദക്ഷിണദേശം ഭരിച്ചിരുന്ന ചേരചോള പാണ്ഡ്യന്മാരും അവരുടെ കീഴിലുള്ള സാമന്തന്മാരും തങ്ങളുടെ ഔത്തരാഹസഹോദരന്മാരെ അതിശയിച്ചിരുന്നില്ലേ എന്നു പോലും സംശയിക്കുന്നതിനു പ്രാചീനകാലത്തെ ദ്രാവിഡ സാഹിത്യം പഴുതു നൽകുന്നു. പ്രഥമദർശനത്തിൽ രാജദ്രോഹി എന്നു തോന്നിയ കൂരനാർ എന്ന കവിയെ നെടുഞ്ചേരലാതൻ എന്ന ചേരരാജാവു പരമാർത്ഥം മനസ്സിലായപ്പോഴും ഉറക്കമുണരുന്നതുവരെ ചാമരം കൊണ്ടു വീശുന്നു. താൻ ശത്രുവിനെ ജയിക്കാതെ മടങ്ങുന്നപക്ഷം തന്റെ രാജ്യത്തെപ്പറ്റി കവികളും ഗാനം ചെയ്യാതെ പോകട്ടെ എന്നു നെടുഞ്ചേഴിയൻ എന്ന പാണ്ഡ്യരാജാവു തന്റെ നേർക്കുതന്നെ ശാപവാക്യം ഉച്ചരിക്കുന്നു. പതിറ്റുപ്പത്തു് എന്ന പഴയ സംഘകാവ്യത്തിൽനിന്നു ചേര രാജാക്കന്മാർ ഗൌതമനാർ, പരണർ, കപിലർ, തുടങ്ങിയ കവികളെ എങ്ങനെ ബഹുമാനിച്ചിരുന്നു എന്നു കാണാവുന്നതാണു്. കാക്കൈപ്പാടിനിയാർ എന്ന കവയിത്രിക്കു ആട്ടകൊടു്പാട്ടചേരലാതൻ സമ്മാനിച്ചതു് ഒമ്പതു തുലാം സ്വർണ്ണവും ഒരുലക്ഷം തങ്കക്കാശുമായിരുന്നു. അന്യഥാ തുച്ഛന്മാരായ എത്രയെത്ര പ്രഭുക്കന്മാരാണു് കവികളുടെ സുധാമയങ്ങളായ സൂക്തികളിൽ ഇന്നും അജരാമരന്മാരായി ജീവിക്കുന്നതു്!

'വെണ്ണെയു്നല്ലൂർ ചടൈയപ്പൻ' എന്നൊരു ഗ്രാമാധിപനെ ആശ്രയിച്ച കാലയാപനം ചെയ്ത കമ്പർ തന്റെ പുരസ്കർത്താവു് അയോർത്തഥികളെ താങ്ങിയതുപോലെ സേതുബന്ധനോദ്യുക്തനായ നളൻ പർവ്വതങ്ങളെ താങ്ങിയെന്നും, വെണ്ണനല്ലൂരിൽ ചെല്ലുന്നവരെ വിട്ടു് എങ്ങനെ വിശപ്പു നീങ്ങുമോ അങ്ങനെ വാനരസൈന്യങ്ങളെ വിട്ട നാഗപാശം നീങ്ങി എന്നും വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നു.

പിൽക്കാലത്തെ കേരളത്തിന്റെ അവസ്ഥയും ഇതിൽ നിന്നു ഭിന്നമായിരുന്നില്ല. തന്റെ ചെവികളും ഉത്തമങ്ങളായ

സംഗീതസാഹിത്യങ്ങളും ശ്രവിക്കുന്നതിനും, ധനം സുഹൃത്തുക്കളും സ്വായത്തമാക്കുന്നതിനും, ഹൃദയം മഹാവിഷ്ണുപാദപീഠമാക്കുന്നതിനും, ഇടവരണമേ എന്നു കുലശേഖരവർമ്മപ്പെരുമാളും 'സുഭദ്രാധനഞ്ജയ' നാടകത്തിൽ പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു. ചേരമാൻ പെരുമാളും നായനാരുടെ വയസ്യനാകുകനിമിത്തം സുന്ദരമൂർത്തിനായനാരെ 'തമ്പിരാൻ തോഴൻ' എന്ന ബിരുദനാമത്തിൽ ലോകം ഇന്നും ആദരപൂർവ്വം സ്മരിക്കുന്നു. ക്രി. പി. പതിന്നാലാം ശതകത്തിന്റെ പ്രഥമപാദത്തിൽ കാഞ്ചീപുരത്തു വരദരാജക്ഷേത്രത്തിൽവെച്ചു 'ത്രിക്ഷത്ര ചൂഡാമണി' എന്ന പദവിനേടി ദക്ഷിണാപഥ ചക്രവർത്തിയായി കീരീടധാരണം ചെയ്ത വേണാട്ടിലെ വീരരവിവർമ്മ മഹാരാജാവു കവിജനമയൂരകാളമേഘമെന്നും, സംഗീതശാസ്ത്രപാരദൃശ്വാവെന്നും: സാഹിത്യവിദ്യാവിചക്ഷണനെന്നും, ചതുഷ്ഷഷ്ടികലാ വല്ലഭനെന്നും, ദക്ഷിണഭോജരാജനെന്നുമുള്ള ബിരുദങ്ങളും സ്വീകരിച്ചിരുന്നതായി അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിലാശാസനങ്ങളിൽനിന്നു വെളിപ്പെടുന്നു. അദ്ദേഹം അമാനുഷ പ്രഭാവനും ആധുനികവഞ്ചിരാജ്യത്തിന്റെ സ്രഷ്ടാവും സംവിധാതാവുമായ വീരമാർത്താണ്ഡവർമ്മ മഹാരാജാവിന്റെ ഒരു പൂർവ്വഗനായിരുന്നു. വേറെയും അവിടത്തെ അനേകം പൂർവ്വപുരുഷന്മാർ വിവിധവാങ്മയങ്ങളുടെ കർത്താക്കന്മാരും കാരയിതാക്കന്മാരുമായി ജീവിച്ചിരുന്നിട്ടുണ്ട്. 859 മുതൽ 893 വരെ രാജ്യഭാരം ചെയ്ത അവിടത്തെ അമ്മാവൻ രവിവർമ്മമഹാരാജാവു് രാമായണസംഗ്രഹം എന്ന കൃതിയുടെ പ്രണേതാവെന്നുള്ളതിനു പുറമേ ദാനശൌണ്ഡനെന്ന യശസ്സും സമാർജ്ജിച്ചിരുന്നു; അക്കാലത്തെ യുവരാജാവായിരുന്ന 871 –ൽ അകാലമൃത്യുവിനു വിധേയനായ കോട്ടയത്തു കേരളവർമ്മത്തമ്പുരാൻ ഭാഷാ സാഹിത്യത്തിന്റെ പരിപോഷണം ഏതെല്ലാം വിധത്തിൽ വഹിച്ചു എന്നു പറഞ്ഞറിയിക്കേണ്ടതില്ലല്ലോ.

അത്തരത്തിൽ പ്രശസ്തമായ ഒരു പാരമ്പര്യത്തിനാണു് 905–മാണ്ടു കന്നിമാസം 20–ാംനു- മുതൽ 933–മാണ്ടു മിഥുനമാസം 27–ാംനു-വരെ രാജ്യഭാരം ചെയ്ത വീരമാർത്താണ്ഡവർമ്മ മഹാരാജാവു് അവകാശിയായിത്തീർന്നതു്. കിരീടധാരണകാലത്തിൽ അവിടത്തേക്കു 23 വയസ്സേ പ്രായമുണ്ടായിരുന്നുള്ളു. ശസ്ത്രകൌശലത്തിനൊപ്പമുള്ള ശാസ്ത്ര പാണ്ഡിത്യം സമ്പാദിക്കുന്നതിനു പരിസരസ്ഥിതി പ്രതികൂലമായിരുന്നു; പടക്കളത്തിൽതന്നെ ആയുസ്സുനയിക്കേണ്ടിയിരുന്നതു കൊണ്ടു് പ്രബന്ധവിഷയത്തിൽ ശ്രദ്ധിക്കുവാൻ അവിടത്തേക്കു സൌകര്യവുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. എങ്കിലും കവികളെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്ന കാര്യത്തിൽ അവിടുന്നു് സമുൽസുകനും ജാഗരൂകനുമായിരുന്നു എന്നു തെളിയിക്കുന്നതിനു വേണ്ട പ്രമാണങ്ങളും ഇപ്പോൾ ലഭിച്ചി

ട്ടുണ്ട്. അവയെപ്പറ്റിയുള്ള ഒരു ദിങ്മാത്ര സൂചനത്തിനു മാത്രമേ ഞാൻ ഈ പ്രഭാഷണത്തിൽ ഒരുമ്പെട്ടുള്ളൂ.

അവിടത്തെ ആശ്രയിച്ചു തിരുവനന്തപുരത്തു താമസിച്ച കവികളുടെ കൂട്ടത്തിൽ, (1) രാമപാണിവാദൻ എന്ന അപരാഭിധാനത്താൽ വിദിതനായ കുഞ്ചൻ നമ്പിയാർ, (2) രാമപുരത്തു വാരിയർ, (3) ദേവരാജശാസ്ത്രി. (4) കൃഷ്ണകവി, (5) ശംകുകവി, എന്നീ അഞ്ചു പേരെപ്പറ്റി നമുക്കു ചിലതെല്ലാമറിയാം.

കുഞ്ചൻനമ്പിയാർ: 919-ാമാണ്ടു് മുതൽക്കെങ്കിലും കുഞ്ചൻ നമ്പിയാർ മത്താണ്ഡവമ്മ മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സിലെ ആശ്രിതനായി തിരുവനന്തപുരത്തു താമസിച്ചിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു് അനിഷേധ്യമായ തെളിവുണ്ടു്. ആ കൊല്ലത്തെ മതിലകം അല്പശിഉത്സവത്തിനു നമ്പിയാക്കു രണ്ടേകാലും കോപ്പും അനുവദിച്ചിരുന്നു. അതേ കൊല്ലം കുംഭമാസം 30-ാംനു- ''കൊട്ടാരത്തിൽ പാക്കുന്ന കുഞ്ചൻനമ്പിയാക്കു കാലിൽ ദീനമാകയാൽ മരുന്നു വിലയ്ക്കു'' കൊട്ടാരത്തിൽ നിന്നു് ഇരുപത്തിമൂന്നു പണം ചില വെഴുതിക്കൊടുത്തതായി കണക്കു കാണുന്നു. 922-മാണ്ടു് നമ്പിയാരുടെ ''കൂടെനിന്ന മിതുനപ്പള്ളി കുഞ്ഞുമാതിറ്റിക്കു് ആണ്ടൊന്നുക്കു് നെൽ 72 പറയും പാൽക്കുളങ്ങര അധികാരത്തിൽ നിന്നു ചിലവെഴുതി'' യതിനുരേഖയുണ്ടു്. 929-ാമാണ്ടത്തെ അല്പശി ഉത്സവത്തിനു് അദ്ദേഹത്തിനു ചങ്ങല വിളക്കും വലിയപപ്പടം മുതലായവയോടുകൂടി അരിയും കോപ്പും മറ്റും കൊടുത്തു. 933 തൈമാസം 5-ാംനു-''അമ്പലപ്പുഴ കുഞ്ചൻനമ്പിയാക്കു മുകപ്പിൽ ആണിത്തലയ്ക്കൽ ചുവപ്പുകൽവച്ചു വീരചങ്ങല സമ്മാനിച്ചു. 919-ലൊ അതിനു മുൻപുതന്നെയൊ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശംബരവധം കഥകളി തിരുവനന്തപുരത്തു മതിലകത്തെ ഉത്സവത്തിനു അഭിനയിച്ചിരുന്നു. 934 പുരട്ടാശി 30-ാംനു- മാത്താണ്ഡവമ്മ മഹാരാജാവിന്റെ ഭാഗിനേയനും അനന്തരഗാമിയുമായ രാമവമ്മമഹാരാജാവും അദ്ദേഹത്തിനു വീരശൃംഖല നല്കി. വളരെക്കാലമായി വലിയകൊട്ടാരത്തിൽ നിന്നു താൻ അനുഭവിച്ചുവന്ന രണ്ടേകാലും കോപ്പും കുറയ്ക്കുവാൻ കലവറക്കാരനായ ഒരു പണ്ടാല വട്ടം കൂട്ടിയപ്പോഴാണു് നമ്പിയാർ രാമവമ്മമഹാരാജാവിനു്-

'രണ്ടേ കാലെന്നു ചോദിച്ചു
രണ്ടേ കാലെന്നിതയ്യനും;
ഉണ്ടോ കാലെന്നു പണ്ടാല
ഉണ്ടില്ലിന്നിത്ര നേരവും'

എന്ന വികടശ്ലോകം അടിയറവച്ചതു്,

931–ൽ നടന്ന രണ്ടാമത്തെ മുറജപത്തിനു് അഭിനയിക്കുന്നതിനായി രാമപാണിവാദൻ രചിച്ച ഒരു വിശിഷ്ട നാടകമാണു് സീതാരാഘവം. അതിൽ കവി, മഹാരാജാവിനെ ശ്രീ പദ്മനാഭന്റെ ഒരു കലാവതാരമെന്നും 'സർവ്വാത്മനാ പദ്മനാഭ സമർപ്പിത സമസ്ത നിജവിഭവ' നെന്നും 'സർവ്വസാമന്ത കുല മുകുടമണി മരിചി വീചിനീ രാജിത ചരണകമല'നെന്നും മറ്റും വർണ്ണിക്കുന്നു.

തുള്ളൽ ക്കഥകളുടെ ഉപജ്ഞാതാവല്ല, പരിഷ്കർത്താവുമാത്രമാണു്, കുഞ്ചൻനമ്പിയാർ. 919–ാമാണ്ടു മുതൽക്കെങ്കിലും മതിലകത്തെ ഉത്സവത്തിനു പല സ്ഥലങ്ങളിൽനിന്നു തുള്ളൽക്കാർ വന്നു കളിച്ചതായി അറിയാം. ആ കൊല്ലം മാത്തൂർപണിക്കർ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യനായ ഇട്ടിക്കോന്തപ്പണിക്കരോടുകൂടി, അല്പശിഉത്സവത്തിനു തുള്ളൽ കളിപ്പിക്കുവാൻ ചെന്നിരുന്നു. അക്കാലത്തു മാത്താണ്ഡവർമ്മ മഹാരാജാവും ചെമ്പകശ്ശേരി രാജാവും സുഹൃത്തുക്കളായിരുന്നു. 929–ാമാണ്ടു ചെമ്പകശ്ശേരി രാജ്യം വേണാട്ടിനു കീഴടങ്ങിയതിനുമേൽ നമ്പിയാർ പ്രായേണ തിരുവനന്തപുരത്തുതന്നെ സ്ഥിരമായിതാമസിച്ചുവന്നു. 929–നും 933–നും ഇടയ്ക്കു് അദ്ദേഹം നിർമ്മിച്ച കൃതികളാണു് പ്രദോഷമാഹാത്മ്യം ഓട്ടൻതുള്ളലും, ഹരിണീ സ്വയംവരം, കൃഷ്ണലീല, ഹനുമദുത്ഭവം, പൌണ്ഡ്രകവധം, എന്നീ ശീതങ്കൻ തുള്ളലുകളും, സഭാപ്രവേശം, പഞ്ചേന്ദ്രോപാഖ്യാനം എന്നീ പറയൻ തുള്ളലുകളും. പ്രദോഷ മഹാത്മ്യത്തിൽ 'ശോഭാസമുദയ പൂർണ്ണസുവർണ്ണ തുലാഭാരാദി മഹാദാനങ്ങളും' എന്നു അദ്ദേഹം വർണ്ണിക്കുന്നതു് 925 മുതൽ 928 വരെ മാത്താണ്ഡവർമ്മ മഹാരാജാവു നിർവ്വഹിച്ച ഷോഡശമഹാദാനങ്ങളെ പരാമർശിച്ചും 'മന്ത്രജപം ബഹുമുറജപമൊരുദിശി'എന്നു പറയുന്നതു് '931–ലെ മുറജപമഹോത്സവത്തെ കടാക്ഷിച്ചുമാണു്. നമ്പിയാരും അക്കാലത്തു സർവ്വാധികാര്യക്കാരായിരുന്ന അയ്യപ്പൻമാത്താണ്ഡപ്പിള്ളയും സ്നേഹിതന്മാരായിരുന്നു. ഹരിണീസ്വയവരവും ഹനുമദുത്ഭവവും ആ ഉപമന്ത്രി പറഞ്ഞാണു് നമ്പിയാർ രചിച്ചതെങ്കിലും, അതിനു പ്രചോദനം നല്കിയതു് മാത്താണ്ഡവർമ്മമഹാരാജാവായിരുന്നു എന്നു നമ്പിയാർ തന്നെ പ്രകടമായി പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടു്.

'വഞ്ചിക്ഷമാപാലബാലമാർത്താണ്ഡനാ–
മഞ്ചിത ശ്രീകുലശേഖരാജ്ഞാകരൻ,
ആത്താവനോദാരശീലനാമയ്യപ്പ—
മാർത്താണ്ഡമന്ത്രി, നിജസ്വാമിശാസനാൽ,

ബാലലീലാവിനോദാരംഭമേൻപോട്ട
കാലാനുകൂലം പ്രസങ്ഗിക്ക കാരണാൽ,
കാലാരിദേവൻ പടാർത്തടാകാധിപൻ
ലീലാനടൻ കടാക്ഷിച്ചരുളേണമേ.'

എന്നു ഹരിണീ സ്വയം വരത്തിലും

'ബാലമാത്താണ്ഡവമ്മേന്ദ്ര വീരക്ഷമാ—
പാലചൂഡാമണി പ്രേരണം കാരണം
ലീലാരസജ്ഞനാമയ്യപ്പമാത്താണ്ഡ—
ബാലമന്ത്രിപ്രവരന്റെ നിദേശാനു—
കൂലമായുള്ള വിനോദപ്രമേയമി–
ക്കാലങ്ങളിൽ പ്രകാശിക്കേണമീശ്വരാ!'

എന്നു ഹനുമദുത്ഭവത്തിലുമുള്ള പ്രസ്താവനകളും നോക്കുക. മാത്താണ്ഡബാലനെന്നാൽ മാത്താണ്ഡപ്പിള്ള എന്നർത്ഥം. പടാർതടാകം പടനായർ കുളങ്ങരയാണു്; അവിടത്തെ ശിവനെ കവി വന്ദിക്കുന്നതു് അക്കാലത്തു പഴേടത്തു കോട്ട കെട്ടിക്കുവാൻ പ്രത്യേകം നിയുക്തനായിരുന്ന അയ്യപ്പൻ മാത്താണ്ഡപ്പിള്ള ആ സ്ഥലത്തു താമസിച്ചിരുന്നതു കൊണ്ടാണു്. 934-ൽ ദളവായായ അദ്ദേഹം 938–ൽ യശശ്ശരീരനായി; അതിനിടയ്ക്കു തന്നെ മഹാരാജാവിന്റെ അനുമതി വാങ്ങിക്കൊണ്ടു വയോധികനായ നമ്പിയാർ അമ്പലപ്പുഴയ്ക്കു തിരിയെപ്പോകുകയും ചെയ്തു.

രാമപുരത്തുവാരിയർ: രാമപുരത്തു വാരിയർ 878-ൽ ജനിച്ചു. ശങ്കരൻ എന്നായിരുന്നു പേർ. മീനച്ചിൽത്താലൂക്കിൽ രാമപുരത്തുശ്രീരാമസ്വാമിക്ഷേത്രത്തിലേ മാലകെട്ടു പ്രവൃത്തികൊണ്ടു വളരെ അരിഷ്ടിച്ചാണു് മാതാവു് അദ്ദേഹത്തെ ബാല്യത്തിൽ വളർത്തിയതു്. അക്കാലത്തു വടക്കുങ്കൂർ രാജകുടുംബത്തിലെ ഒരു ശാഖ അവിടെ താമസിച്ചു വന്നു. ആ ശാഖയിലെ മൂപ്പനായ രവിവർമ്മരാജാവു കൂടെക്കൂടെ വൈക്കത്തു മൂലകുടുംബവുമായി സമ്മേളിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു; ആ വഴിക്കു വാരിയർക്കും വൈക്കത്തേക്കു പോകുന്നതിനു സൌകര്യം ലഭിച്ചു. 927–ൽ വടക്കുങ്കൂർ പിടിച്ചടക്കിയതിനു മേൽ ഒരിക്കൽ മാത്താണ്ഡവർമ്മ മഹാരാജാവു സ്വാമിദർശനത്തിനായി വൈക്കത്തു എഴുന്നള്ളുകയും ആ അവസരത്തിൽ വാരിയർ ഏതാനും സംസ്കൃതശ്ലോകങ്ങൾ അടിയറ വയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. അവയിൽ ഒരു ശ്ലോകത്തിൽ അദ്ദേഹം മഹാരാജാവിനെ ശ്രീകൃഷ്ണനായും തന്നെ കുചേലനായും ഉല്പേഖനം ചെയ്തിരുന്നു. ആ ശ്ലോകത്തിലെ ആശയ രഹസ്യം ഗ്രഹിച്ച മഹാരാജാവു കുചേലവൃത്തകഥയെ ആസ്പദമാക്കി ഒരു വഞ്ചിപ്പാട്ടുണ്ടാക്കണമെന്നു കവിയോടു് ആജ്ഞാപിക്കുകയും തിരിയെ എഴുന്നള്ളുമ്പോൾ പള്ളിയോടത്തിൽ അദ്ദേഹത്തെക്കൂടി കേറ്റി

അതു പാടിച്ചു കേൾക്കുകയും ചെയ്തു. അന്നു മുതൽ വാരിയർ മഹാരാജാവിന്റെ ആശ്രയത്തിൽ തിരുവനന്തപുരത്തും അവിടത്തെ കാരുണ്യത്താൽ ലഭിച്ച വെച്ചൂരിലെ ഗൃഹത്തിലും താമസിച്ചു. തിരുവനന്തപുരത്തു താമസിക്കുമ്പോഴാണു് തിരുമനസ്സിലെ നിർദ്ദേശമനുസരിച്ചു് ജയദേവ മഹാകവിയുടെ അഷ്ടപദി ഭാഷാന്തരീകരിച്ചതു്. 928–ൽ വാരിയർ മരിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിനും മഹാരാജാവിനും തമ്മിലുള്ള ബന്ധത്തിന്റെ സൂക്ഷ്മരൂപം ചുവടേ ഉദ്ധരിക്കുന്ന കുചേലവൃത്തത്തിലെ വരികളിൽ നിന്നു വിശദമാകുന്നതാണു്.

''മൂത്തി മൂന്നും മുപ്പത്തു മുക്കോടി ദേവന്മാരുമൊരു
മൂത്തിയായി, മുപ്പാരിന്നു വിളക്കുമായി,
മാത്താണ്ഡാഖ്യയായിരിക്കും പ്രത്യക്ഷദേവതയുടെ
മാഹാത്മ്യമോർത്തിട്ടു മനസ്സലിഞ്ഞിട്ടന്നു.
വഞ്ചനാമനുജനായിട്ടവതരിച്ചിരിക്കുന്ന
വഞ്ചിവലവൈരിയുടെ കൃപയ്ക്കിരിപ്പാൻ
വഞ്ചികയായ് വന്നാവൂ ഞാനെന്നിച്ഛിച്ചു വാഴും കാലം
വഞ്ചിപ്പാട്ടുണ്ടാക്കണമെന്നരുളിച്ചെയ്തു.
വേദശാസ്ത്രപുരാണേതിഹാസകാവ്യ നാടകാദി
വേദികളായിരിക്കുന്ന കവികളുടെ
മേദുരങ്ങളായ ഗദ്യപദ്യങ്ങളെ ശ്രവിക്കുന്ന
മേദിനീന്ദ്രനജ്ഞനോടാജ്ഞാപിച്ചതോർപ്പൂ!
വാനവർക്കു നിറവോളമമൃതമർപ്പിച്ചഗേ–
വാനു കുചേലകുചിപിടകമെന്നോണം,
വാണീഗ്രഹണം കൊണ്ടാരേയും നാണിപ്പിക്കും വഞ്ചിവജ്ര-
പാണിക്കെൻ പാട്ടിമ്പമാവാനടിതൊഴുന്നേൻ.''

അതിനുമേൽ

കഷ്ടമായ കലിയുഗകാലവും കലികളായ
ദുഷ്ടരും മുഴക്കുലമനന്തപുരം
ഭ്രഷ്ടമായിപ്പോകകൊണ്ടും പുണ്യശീലന്മാരായുള്ള
ശിഷ്ടന്മാർക്കു പുലർച്ചയില്ലാത്തതുകൊണ്ടും
നവമവതാരമൊന്നുകൂടിവേണ്ടി വന്നു നൂനം
നരകാരിക്കൻപതിറാമാണ്ടിനിപ്പുറം''

എന്നു തുടങ്ങി

അന്യായം ചെയ്യുന്നവനേ ദണ്ഡമനുഭവിക്കേണ്ടൂ;
മന്യേ മനോദോഷം മഹാരാട്ടിനില്ലൊട്ടും

എന്നവസാനിക്കുന്ന വരികളിൽ കവി അവിടത്തെ തീക്ഷ്ണദണ്ഡതയേയും സാധൂകരിക്കുന്നു.

ഭാഷാഷ്ടപദി വാരിയർ അരംഭിക്കുന്നതു തന്നെ–

ശ്രീമാത്താണ്ഡമഹീമഹേന്ദ്രനരുളി–
ച്ചെയ്തിട്ട മന്ദോപി ഞാ–
നാമൃഷ്ടാഷ്ടപദീഗതം പദകദം–
ബം ഭാഷയാക്കീടുവാൻ
സാമോദം തുനിയുന്നു; തുഷ്യതു ഭൃശം
ശ്രീപത്മനാഭോ മമ
സ്വാമീ രാമ പരേശ്വരശ്ച; ഭഗവാൻ
കൃഷ്ണൻ പ്രസാദിക്കണം.''

എന്ന ശ്ലോകത്തോടുകൂടിയാണു്. അതിനു പുറമേ പത്തൊമ്പതാമഷ്ടപദിയിൽ ''പത്മനാഭനേയും മാത്താണ്ഡമന്നനേയും— ക്ഷമംവിനാ ഞാൻ വന്ദിക്കുന്നേൻ'' എന്നു പറഞ്ഞിട്ടുമുണ്ടു്.

ദേവരാജശാസ്ത്രി: മാത്താണ്ഡവമ്മ മഹാരാജാവിന്റെ തുപ്പടിദാനത്തേയും അതിനു മുൻപുള്ള ശത്രുവിജയത്തേയും വിഷയീകരിച്ചു ശുചീന്ദ്രത്തിനു സമീപമുള്ള ആശ്രാമം എന്ന ഗ്രാമത്തിലെ ദേവരാജശാസ്ത്രി ബാലമാത്താണ്ഡവിജയം എന്നൊരു നാടകം രചിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അക്കാലത്തെ ദേശചരിത്രപഠനത്തിനു പ്രയോജകീഭവിക്കുന്ന പ്രമാണഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ ഒന്നായി അതിനെ പരിഗണിക്കാവുന്നതാണു്. ''രക്തബീജന്മാരെപ്പോലെ'' വർദ്ധിച്ചു വന്ന ലന്തക്കാരെ കുളച്ചൽ യുദ്ധത്തിൽ മഹാരാജാവു നാമാവശേഷമാക്കിയതും അവരിൽ ശരണാഗതന്മാരെ പരിപാലിച്ചതും മറ്റും ആ നാടകത്തിൽ കവി സരസമായി വർണ്ണിച്ചിട്ടുണ്ടു്. മഹാരാജാവിനെപ്പറ്റി–

'വിദ്വന്മണ്ഡലപുണ്ഡരീകപടലാ–
മോദപ്രദാനോത്സുക–
സ്തേജോധ്വനിതവൈരി ജാലതിമിരോ–
ന്മിത്യോദയോത്യദ്ഭുതഃ'

എന്നു് അദ്ദേഹം പ്രശംസിക്കുന്നതിൽനിന്നു പണ്ഡിതന്മാരുടെ പേരിൽ അവിടത്തേക്കുണ്ടായിരുന്ന ആദരാതിശയം പ്രത്യക്ഷീഭവിക്കുന്നു. ദേവരാജൻ രാമവമ്മ ഇളയതമ്പുരാന്റെ ഉത്തമസുഹൃത്തും സന്തതസഹചാരിയും ആയിരുന്നു. മഹാരാജാവു സ്വയമേവ കവിയും കലാകുശലനുമായ മരുമകന്റെ വാസനയെ പല പ്രകാരത്തിലും പോഷിപ്പിച്ചു അദ്ദേഹത്തെ യൌവനാരംഭത്തിൽതന്നെ പരിണതപ്രജ്ഞനാക്കി, തുപ്പടിദാന മുഹൂർത്തത്തിൽ അവിടുന്നു ദേവരാജനെ ഒരു സ്വർണ്ണപീഠത്തിൽ ഇരുത്തി, തന്റെ മനസ്സാകുന്ന സരസ്സിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കവിതയാകുന്ന രാജഹംസി വിചിത്രപദവിന്യാസങ്ങളോടുകൂടി ആശ്ചര്യകരമായി വിഹരിക്കുന്നു എന്നരുളിച്ചെയ്യു. വിവിധാഭരണങ്ങളും,

ഹാരങ്ങളും, പട്ടാംബരങ്ങളും, കനകഭാരം എന്നിവ യഥാക്രമം അടങ്ങിയ നാലുപെട്ടികളും''അങ്ങയുടെ സരസ്വതിയെ എനിക്കു നൽകി പകരം എന്റെ ലക്ഷ്മിയെ സ്വീകരിക്കുക'' എന്നപേക്ഷിച്ചുകൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തിനു സമ്മാനിക്കുകയും നാടകം സ്വീകരിക്കുകയും ആനപ്പുറത്തു കയറ്റി സ്വഗൃഹത്തിലേയ്ക്ക് അയയ്ക്കുകയും ചെയ്തു.

കൃഷ്ണശർമ്മാവ് സംസ്കൃതത്തിൽ ശ്രീപദ്മനാഭചരിതം എന്ന ചമ്പുവും ശംകുകവി പദ്മനാഭോദയം എന്ന കാവ്യവും രചിച്ചു. ഈ കവികളെപ്പറ്റി മറ്റു യാതൊരു വിവരവും ലഭിച്ചിട്ടില്ല. രണ്ടും അനന്തശയനക്ഷേത്ര മാഹാത്മ്യത്തിലെ ഇതിവൃത്തത്തെ ഉപജീവിച്ചു നിർമ്മിച്ചിട്ടുള്ള കൃതികളാണ്. ശ്രീപദ്മനാഭചരിതത്തിൽ മഹാരാജാവിനെ 'പ്രസന്ന സാരസ്വതചാരുമാധുരീധുരീണവാണീ മകരന്ദ സുന്ദര'നെന്നും, പദ്മനാഭോദയത്തിൽ 'ബുധജനാനന്ദദായീ' എന്നും പ്രശംസിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഈ കൃതികളുടെ നിർമ്മിതിക്കു ഹേതുഭൂതൻ ഇളയ തമ്പുരാനായിരുന്നു.

ഏതാവന്മാത്രമുള്ള വിവരണത്തിൽ നിന്നു മാർത്താണ്ഡവർമ്മ മഹാരാജാവു വിദ്വാന്മാരുടെ പുരസ്കാരത്തിൽ വിശേഷിച്ചു ദത്താവധാനനായിരുന്നു എന്നും, തന്റെ അനന്തരഗാമിയായ ധർമ്മരാജാവിന്റെ രാജ്യഭാരകാലം കവികോകിലങ്ങൾക്കു വസന്തർത്തുവാകുവാൻ വേണ്ട പരിസരപരിഷ്കൃതി അവിടുന്നു തന്നെയാണ് സംവിധാനം ചെയ്തതെന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു. വരാകിയായ ഭാഷാകവിതയുടെ നേർക്ക് അവിടത്തേക്കു വിഭവസമൃദ്ധമായ സംസ്കൃതകവിതയുടെ നേർക്കുള്ളതിനേക്കാൾ വളരെ അധികം വാത്സല്യമുണ്ടായിരുന്നു. ഭാഷയിലെ പ്രഥമഗണനീയമായ വഞ്ചിപ്പാട്ടിന്റെ അവതാരത്തിനു കാരണം അവിടത്തെ പ്രജ്ഞാവൈഭവമാണ്, വഞ്ചിരാജ്യത്തുള്ള മിക്ക പ്രധാന ക്ഷേത്രങ്ങളിലും ഉത്സവാദി വിശേഷദിവസങ്ങളിൽ കൂത്ത്, പാഠകം, ഓട്ടൻതുള്ളൽ തുടങ്ങിയ വിനോദകലകളിൽ വിദഗ്ധന്മാർക്ക് അവരുടെ പാടവപ്രകടനത്തിനു വേണ്ട അവസരവും പ്രോത്സാഹനവും നല്കി. വലിയ കൊട്ടാരം ഗ്രന്ഥപ്പുര പരിഷ്കരിച്ചു പുഷ്ടിപ്പെടുത്തി. ചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞാൽ, ഇത്തരത്തിലുള്ള കാര്യങ്ങളും ഓരോന്നും, ഇതര കാര്യങ്ങളിലെന്നപോലെ സാഹിത്യവിഷയത്തിലും അവിടത്തേക്കുണ്ടായിരുന്ന വിസ്മയനീയമായ കൂശാഗ്രബുദ്ധിയെ പടഹമടിച്ചു പ്രഖ്യാപനംചെയ്യുന്നു

അശ്വതിതിരുനാൾ ഇളയതമ്പുരാൻ

കൊല്ലം പത്താം ശതകത്തിൽ വഞ്ചീശവംശത്തെ അലങ്കരിച്ചിരുന്ന പണ്ഡിതമൂർദ്ധന്യനും കവിസാർവ്വഭൗമനുമായ അശ്വതിതിരുനാൾ രാമവർമ്മ ഇളയതമ്പുരാൻ തിരുമേനിയെ ഇന്നും സാനന്ദം, സബഹുമാനം, സരോമാഞ്ചം സ്മരിക്കാത്ത ഭാഷാഭിമാനികളും കേരളത്തിൽ ഇല്ല. രുക്മിണീസ്വയംവരം, പൂതനാമോക്ഷം, അംബരീഷചരിതം, പൌണ്ഡ്രകവധം എന്നീ നാലു മനോഹരങ്ങളായ ആട്ടക്കഥകളുടെ നിർമ്മാതാവു് എന്ന നിലയിലാണു് അവരിൽ അധികം പേരും അവിടത്തെ അറിയുന്നതു്. സംസ്കൃതകവികളുടെ പംക്തിയിൽ അവിടത്തേക്കുള്ള സ്ഥാനം എന്തെന്നു ധരിച്ചിട്ടുള്ളവർ വളരെയുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ആശ്രിനേയനായ ആ രാജകുമാരനേയും അവിടത്തെ കൃതികളേയുംപറ്റി പുതിയ വിവരങ്ങളും അനുവാചകന്മാരെ ഗ്രഹിപ്പിക്കണമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശ്യത്തോടുകൂടിയാണു ഞാൻ ഈ ഉപന്യാസം എഴുതുന്നതു്.

കൊല്ലം 923–ാമാണ്ടു തിരുവിതാംകൂർ വീരമാർത്താണ്ഡവർമ്മ മഹാരാജാവു വംശാഭിവൃദ്ധിക്കായി കോലത്തുനാട്ടു പള്ളിക്കോവിലകത്തു നിന്നു രണ്ടു തമ്പുരാട്ടിമാരെ ദത്തെടുത്തു. അവരിൽ മൂത്തറാണിയെ കിളിമാനൂർ രവിവർമ്മകോയിത്തമ്പുരാൻ പള്ളിക്കെട്ടു കഴിച്ചു. ആ റാണി 931-ൽ ഒരു രാജകുമാരനേയും 932–ൽ മറെറാരു രാജകുമാരനേയും പ്രസവിച്ചു. അവരിൽ 931–ൽ അശ്വതി നക്ഷത്രത്തിൽ തിരുവവതാരം ചെയ്ത രാജകുമാരനാണു നമ്മുടെ മഹാകവി. ഇളയ റാണി 934–ൽ ഒരു സ്ത്രീ പ്രജയെ പ്രസവിച്ചു. ആ രാജകുമാരിയുടെ പള്ളിക്കെട്ടു് 946–ൽ നടന്നു. ആ കൊച്ചു തമ്പുരാട്ടിയുടെ പുത്രനായി 957–ൽ അവിട്ടം നക്ഷത്രത്തിൽ തിരുവവതാരം ചെയ്ത ബാലരാമവർമ്മ രാജകുമാരൻ,

കാത്തിക തിരുനാൾ മഹാരാജാവു് 973–ൽ നാടുനീങ്ങിയതിനു ശേഷം സിംഹാസനാരൂഢനായിത്തീർന്നു. 923–ൽ മാത്താണ്ഡവർമ്മ മഹാരാജാവു് അവിടത്തെ ഭാഗിനേയികളായിട്ടാണു് പള്ളിക്കോവിലകത്തെ തമ്പുരാട്ടിമാരെ ദത്തെടുത്തതു്. തന്നിമിത്തം അശ്വതി തിരുനാൾ, മാത്താണ്ഡവർമ്മമഹാരാജാവിന്റെ അനന്തരവനായ രാമവർമ്മ മഹാരാജാവിനു ഭാഗിനേയനായിത്തീർന്നു; അശ്വതി തിരുനാൾ തിരുമനസ്സിലെ ഭാഗിനേയപദം അവിട്ടം തിരുനാളും സ്വീകരിച്ചു.

.കിളിമാനൂർ രവിവർമ്മകോയിത്തമ്പുരാനെ നാം അറിയുന്നതു കംസവധം ആട്ടക്കഥയുടെ നിബന്ധകൻ എന്ന നിലയിലാകുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗുരുനാഥൻ രാമകൃഷ്ണനാമധേയനായ ഒരു ബ്രാഹ്മണനാണെന്നു ഞാൻ അന്യത്ര പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അവിടുന്നു് ഒരു വിദ്വാനും കവിയും ആയിരുന്നതിനു പുറമേ 'മുകുന്ദചരിതാമൃതകീർത്തന'ങ്ങളിൽ ഔത്സുക്യവാനുമായിരുന്നു എന്നു കംസവധത്തിൽ നിന്നു നാം ധരിക്കുന്നു. അശ്വതി തിരുനാൾ തിരുമേനിയുടെ വിദ്യാഭ്യാസത്തിൽ കാർത്തിക തിരുനാൾ മഹാരാജാവും അവിടുന്നും ബദ്ധശ്രദ്ധന്മാരായിരുന്നിരിക്കുമെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. തിരുമനസ്സിലെ പ്രധാന ഗുരു ശങ്കരനാരായണാഭിധാനനായ ഒരു പണ്ഡിതനായിരുന്നു. ആ വസ്തുത അവിടുന്നു ശൃംഗാരസുധാകരഭാണത്തിൽ "ചതുരർണ്ണവപര്യന്താനന്താസന്തത സമാഗത സാമന്തരാജിരാരാജന്മകുടതടദ്യോതീപ്യമാന ചരണകന്ദളസ്യ, തസ്യ ശ്രീകുലശേഖര രാമവർമ്മ നാമധേയസ്യ, മഹാരാജസ്യാനന്തരജാ സംഭവേന*, തദീയദയാലവതോ തുഷ്യമാണഹൃദയേന, ശ്രീമച്ഛങ്കരനാരായണഗുരുചരണ പരിചരണപ്രാപ്തവിദ്യാവൈശദ്യേന, ശ്രീമദ്രഘുനാഥസൂരീന്ദ്രാഭിവാദന ജാഗരൂകേണ, കാവ്യനാടകാലോകനശൌണ്ഡസ്സ്വയസ്കൈർവ്വയസ്യൈരഭ്യർത്ഥിതേന, ശൃംഗാരസുധാകരം നാമ ഭാണം വിരചിതം" എന്നു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതിൽ നിന്നു വിശദമാകുന്നു. ഈ പ്രസ്താവനയിൽ സ്മരിച്ചു കാണുന്ന രഘുനാഥതീർത്ഥൻ ഒരു വിദ്വൽപ്രകാണ്ഡവും കാത്തികതിരുനാൾ മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സിലെ അധ്യാത്മവിദ്യാഗുരുവുമാണെന്നത്രേ ഞാൻ അനുമാനിക്കുന്നതു്. രാജസൂയം ആട്ടക്കഥസ്സ്വു് ആ മഹാരാജാവു രചിച്ചിട്ടുള്ള തോടയത്തിനിടയിൽ–

"ജ്ഞാനേ ഹ യേന സദൃശോസ്തി ന ശാസ്ത്രജധ്യേ
മാന്യാസുധാശന ഗുരോരിവ യസ്യ കീർത്തിഃ

---

* അനുജത്തിയുടെ പുത്രൻ 'തദനന്തരജേന നിർമ്മിതം' എന്നു കോട്ടയത്തു തമ്പുരാൻ,

ഗോത്രാസുധാശനമണിം ഗുരുമസ്മദീയം
വന്ദേ സദാ ഗുണനിധിം രഘുനാഥസൂരിം''

എന്നൊരു പദ്യം കാണുന്നു. ശാസ്ത്രജ്ഞാനത്തിൽ നിരുപമനും ബൃഹസ്പതിയെപ്പോലെ കീർത്തിശാലിയും ആയിരുന്ന രഘുനാഥ നാമാവായ ആ ബ്രാഹ്മണൻ എന്നത്രേ അവിടുന്ന് അദ്ദേഹത്തെ ആ പദ്യത്തിൽ പ്രശംസിച്ചിരിക്കുന്നതു്. ഇതിനുപുറമേ രുക്മിണീപരിണയം നാടകത്തിൽ മഹാകവി തന്നെപ്പറഞ്ഞി ''രാജ്ഞഃ ശ്രീപദ്മനാഭദാസവഞ്ചിപാല കുലശേഖര രാമവർമ്മണോ ഭാഗിനേയേന സംഗീതാദികലാഭിജ്ഞേന രാമവർമ്മനാമധേയേന യുവരാജേന നിബദ്ധമഭിനവം രുക്മിണീപരിണയം നാമ നാടകം'' എന്നു വിവരിച്ചിരിക്കുന്നതിൽ നിന്നു് അവിടുന്നു സംഗീതം മുതലായ ഇതരകലകളിലും അഭിജ്ഞനായിരുന്നു എന്നു സ്പഷ്ടമാകുന്നു. അങ്ങനെ സംഗീതത്തിലും സാഹിത്യത്തിലും അസാമാന്യമായ വാസനയും അഭ്യാസവും സിദ്ധിക്കുകനിമിത്തം അക്ലിഷ്ടകർമ്മാവായി, അഖിലജനപൂജ്യനായി, സമവയസ്സുന്മാരും സൗഹാർദ്ദപൂർണ്ണന്മരുമായ പണ്ഡിതന്മാരാൽ പരിവൃതനായി കാർത്തികതിരുനാൾ മഹാരാജാവിന്റെ വിദ്വൽസദസ്സിനു് അഭൗമാലങ്കാരമായി, അവിടുന്നു സമുല്ലസിച്ചു. മാർത്താണ്ഡവർമ്മമഹാരാജാവിന്റെ കാലത്തു കലാകുശലന്മാർക്കു കാർത്തികതിരുനാളായിരുന്നു നിത്യബന്ധു; ആ സ്ഥാനം കാർത്തികതിരുനാൾ സിംഹാസനസ്ഥനായി ഏതാനും വർഷങ്ങൾ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അശ്വതിതിരുനാൾ കൈയേറ്റു. എത്രയെത്ര പണ്ഡിതന്മാർക്കും കവികൾക്കും ഗായകന്മാർക്കും നർത്തകികൾക്കും മറ്റുമാണു് അന്നു വഞ്ചിമഹാരാജകുടുംബം ആലംബമായിരുന്നതു്. എന്നു ഞാൻ പ്രത്യേകിച്ചു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. ഏറ്റുമാനൂർക്കാരനും ജാത്യന്ധനുമായ ഒരു മാരാർ 'രാമേശ്വരയാത്ര' തുള്ളലിൽ അശ്വതിതിരുനാൾ തമ്പുരാനെ 'കന്ദർപ്പസമാനനും വന്ദിപ്പോൾക്കമരതരുവും സർവവിദ്യാംബുധിയും ഭൂവനമനോഹരശീല'നുമാണെന്നു വർണ്ണിച്ചിട്ടുള്ളതു ത്രൈമാസികം വായിച്ചിട്ടുള്ളവർക്കു് അശ്രുതപൂർവ്വമല്ലല്ലോ. കാർത്തികതിരുനാൾ മഹാരാജാവിന്റെ അനുജനായ മകയിരം തിരുനാൾ രവിവർമ്മ തമ്പുരാൻ ഒരു വിശ്വവിശ്രുതനായ ഐന്ദ്രജാലികനായിരുന്നു. കൺകെട്ടുവിദ്യയുടെ മറുകരകണ്ട തിരുനെൽവേലി പീതാംബരയ്യനെ അവിടുന്നു് തിരുവനന്തപുരത്തുവച്ചു് ശതകം ചൊല്ലിച്ചതായി കേട്ടുകേൾവിയുണ്ടു്. തത്സംബന്ധമായ ഒരൈതിഹ്യത്തെ ആസ്പദമാക്കി കൊട്ടങ്ങല്ലൂർ കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻ തമ്പുരാൻ ഒരു ലഘുകാവ്യം രചിച്ചിട്ടുള്ളതും പ്രസിദ്ധമാണല്ലോ.

കാർത്തികതിരുനാൾ മഹാരാജാവു് 941-മിഥുനം 23-ാംനു-ശ്രീപദ്മനാഭസ്വാമിക്ഷേത്രത്തിൽ രണ്ടാം തൃപ്പടിദാനം നട

ത്തിയ അവസരത്തിൽ അശ്വതിതിരുനാൾ മൂന്നാം മുറത്തമ്പുരാനായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു് ആ മഹാരാജാവു് നിർമ്മിച്ച ബാലരാമഭാരതത്തിലെ

> ''തദനുജരവിവമ്മാ ഭാഗിനേയഃ സ്വനാമാ
> സ്വയമപി സ തു വഞ്ചിക്ഷ്മാപതിശ്ചൈകഭോവാഃ
> സകലഭുവനഭാരം പത്മനാഭായ ദത്വാ
> മനുപതികുലഭൂത്യ സ്വഭാവാഃ''

എന്നപദ്യം സാക്ഷിനില്ക്കുന്നു. രാമവമ്മ മഹാരാജാവു് രാജ്യഭാരം കൈയേറപ്പോൾ തന്നെ അവിടത്തേയ്ക്കു് ആ സ്ഥാനം കൈവന്നുവോ എന്നു നിശ്ചയമില്ല. 946–ൽആറിങ്ങൽവച്ചു് അവിടത്തെ തിരുമാടമ്പു നടന്നു. ഉള്ളൂർ ഉള്ളിയാഴത്തുറ അയ്യത്തിലവീട്ടിൽ നിന്നു തിരുവനന്തപുരത്തു പാൽകുളങ്ങര അമ്മ വീട്ടിലേക്കു മത്തെടുക്കപ്പെട്ട ഒരു മഹിളാരത്നമായിരുന്ന തിരുമനസ്സിലെ പ്രാണപ്രേയസി. 959–ൽ രാമേശ്വരത്തേക്കു് എഴുന്നള്ളിയ മാതുലനെ അവിടുന്നു് അനുഗമിച്ചു. 961–ൽ മകയിരം തിരുനാൾ നാടുനീങ്ങിയപ്പോൾ ഇളയതമ്പുരാനായി. 962 മിഥുനം 23-ാംനു- വൈക്കത്തു പെരുംതൃക്കോവിൽ ക്ഷേത്രത്തിൽ ചില വഴിവാടുകളും നടത്തി. 969 ധനു 26 നു കേരളത്തിന്റെ കെടുകാലം നിമിത്തം മുപ്പത്തെട്ടാമത്തെ വയസ്സിൽ പരഗതിയെ പ്രാപിച്ചു.* അപരക്രിയകളും നടത്തിയതു് അവിട്ടം തിരുനാൾ കൊച്ചുതമ്പുരാനായിരുന്നു. തിരുമനസ്സിലെ ഇളയ സഹോദരൻ അതിനു മുൻപു തന്നെ സ്വർഗ്ഗാതനായിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു. ഇതിലധികമായി അവിടത്തെ ജീവിതചരിത്രത്തെപ്പറ്റി യാതൊരു വിവരവും വെളിപ്പെട്ടുന്നില്ല.

അശ്വതിതിരുനാൾ സംസ്കൃതത്തിൽ (1) വഞ്ചീശസ്തവം (2) കാർത്തവീര്യവിജയം (3)സന്താനഗോപാലം എന്നീ മൂന്നു പ്രബന്ധങ്ങളും (4) ശൃംഗാര സുധാകരംഭാണവും (5)രുക്മിണീപരിണയം നാടകവും ഭാഷയിൽ മൻപറഞ്ഞ നാലു് ആട്ടക്കഥകളും നരകാസുരവധം ആട്ടക്കഥയുടെ ഉത്തരഭാഗവും പത്മനാഭ

---

* അശ്വതിതിരുനാൾ യുവരാജാവു് 964–ൽ അന്തരിച്ചതായിട്ടാണു് ഇതുവരെ ലോകം വിശ്വസിച്ചിരുന്നതു്. 969–ൽ ആണെന്നു ഗ്രന്ഥവരിയെ ആസ്പദമാക്കി ഇപ്പോൾ ഞാൻ ഇദംപ്രഥമമായി പറയുകയാണു്. പത്മനാഭസ്വാമിക്ഷേത്രത്തിലെ ഒരു ഗ്രന്ഥവരിയിൽ അതിനെപ്പറ്റി ഇങ്ങനെ പറയുന്നു. ''പെരുമാൾ വ്യാഴം ചിങ്ങവ്യാഴത്തിൽ കരുവയും അത്തിയറയും വാര്യത്തിൽ 969-ാമാണ്ടു ധനു ഞായർ 26-ചെന്നു തിങ്കളാഴ്ചയും ചതയവും പൂർവ്വപക്ഷത്തു് ചതുർദ്ദശി (ത്ഥി?)യും അന്നകക്കടകരാശിനേരത്തു് അശ്വതിതിരുനാൾ തിരുവവതാരം ചെയ്തരുളിയ രാമവമ്മരായ ഇളയ പണ്ടാരത്തിൽ നിന്നും വടക്കേക്കൊട്ടാരത്തിൽ എഴുന്നള്ളി ഇരുന്നരുളി തിരു ആലസ്യം ഒണ്ടാകയിൽ സ്വർഗ്ഗപ്രാപ്തിയാകയിൽ.....''

കീർത്തനവും രചിച്ചിട്ടുള്ളതായി അറിയാം. വഞ്ചീശസ്തവം കേരള സൊസൈറ്റിപേപ്പേഴ്സിൽ (Kerala Society Papers) ഞാൻ ഇദംപ്രഥമമായി പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. സന്താനഗോപാലം ഒന്നിലധികം ഭാഷാഭിമാനികളും അച്ചടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും കവനകൌമുദിയിൽ ശ്രീമാൻ ചുനക്കര ഉണ്ണിക്കൃഷ്ണവാരിയരുടെ തർജ്ജിമയോടുകൂടി പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തീട്ടുള്ള പാഠം സഹൃദയന്മാരുടെ ശ്രദ്ധയെ സവിശേഷം ആകർഷിക്കുന്നു. രുക്മിണീപരിണയം ബോംബെയിലെ കാവ്യമാലാ ഗ്രന്ഥാവലിയിൽ നാല്പതാമത്തെ അങ്കമായി മുദ്രിതമായിട്ടുണ്ട്. അതിന്റെ ഭാഷാനുവാദം വിദ്വാൻ ഏ. ഡി. ഹരിശർമ്മാ, എന്റെയും മറ്റും അവതാരികകളോടുകൂടി പ്രകാശനം ചെയ്തിട്ടുള്ളതു ഭാഷാഭിമാനികൾക്കു പരക്കെഅറിവുള്ളതാണല്ലൊ. രണ്ടു തർജ്ജിമകളും വളരെ നന്നായിട്ടുണ്ട്. രുക്മണീപരിണയം സന്താനഗോപാലത്തേക്കാൾ ഭാഷപ്പെടുത്തുവാൻ വളരെയധികംപ്രയാസമുള്ള ഒരു ഗ്രന്ഥമായതുകൊണ്ട്, ശർമ്മാ അവർകളോടു കേരളീയർക്കു കൂടുതലായ കടപ്പാടുണ്ട്. കാർത്തവീര്യവിജയവും, ശൃംഗാരസുധാകരവും ഇനിയും അപ്രകാശിതങ്ങളായിത്തന്നെയിരിക്കുന്നു. ആട്ടക്കഥകളെല്ലാം അച്ചടിച്ചിട്ടുള്ളതാണെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. അവയിൽ അംബരീഷചരിതത്തിനു പന്തളത്തു കേരളവർമ്മതമ്പുരാനേറെയും ആറൂർ കൃഷ്ണപ്പിഷാരടി അവർകളുടേയും വ്യാഖ്യാനങ്ങളുണ്ട്. പദ്മനാഭകീർത്തനത്തിൽ നിന്നു മൂന്നു പദ്യങ്ങളും ഗോവിന്ദപ്പിള്ള സബ്ഡിക്കാര്യക്കാർ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാഷാചരിത്രത്തിൽ ഉദ്ധരിച്ചുകാണുന്നു. മഹാകവിയുടെ മുക്തകമാണെന്നു പറഞ്ഞു അദ്ദേഹം എടുത്തു ചേർത്തിരിക്കുന്ന 'മൂലാധാര നിവാസിനീ മനസിജേ!' ഇത്യാദിപദ്യം അവിടത്തേതല്ലെന്നാണു് എനിക്കുതോന്നുന്നതു്. ആണെങ്കിൽതന്നെ ഏഴോ, എട്ടോ വയസ്സുതികയുന്നതിനുമുമ്പുള്ള ഒരു കൃതിയായിരിക്കണം.

നരകാസുരവധം ആട്ടക്കഥയുടെ ഉത്തരഭാഗമാണു് അശ്വതിതിരുനാൾ തിരുമനസ്സിലെ ആദ്യത്തെ കൃതി. അതെഴുതുന്ന കാലത്തു് അവിടത്തേക്കു പന്ത്രണ്ടു വയസ്സേ ആയിരുന്നുള്ളു എന്നാണു് ഐതിഹ്യം.

''അർണ്ണോജാക്ഷികളെ ഹരിച്ചൊരു നിൻ
കർണ്ണനാസികാകുചകുന്തനമിഹ
തൂർണ്ണം ചെയ്വൻ കണ്ടുകൊൾക നീ.''

എന്നു കാത്തിക തിരുനാൾ മഹാരാജാവു് എഴുതി വച്ചിരുന്ന ഓലയിൽ 'നിർണ്ണയമതിനുണ്ടു മേ കരാളേ' എന്നൊരു വരി കൂട്ടിച്ചേർത്തു് ആ ചരണം പൂരിപ്പിച്ചതുകൊണ്ടു മാത്രമായിരിക്കു

കയില്ല, പിന്നെയോ അവിടത്തേയ്ക്ക് ആ വയസ്സിൽതന്നെ വികസ്വർമായിരുന്ന കവിതാവാസനയെപ്പറ്റി തിരുമനസ്സിലേയ്ക്ക നല്ല അറിവും ബഹുമാനവും ഉണ്ടായിരുന്നതുകൊണ്ടുകൂടി ആയിരിക്കണം ആ കൃതിയുടെ ബാക്കി ഭാഗവും അവിടുന്നു തന്നെ രചിക്കട്ടെ എന്നു തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു കല്പിക്കുവാൻ ഇടയായതു്. ഏതായാലും ആ അരുളപ്പാടു് കൈരളിക്കു് ഒരു കനകധാരയായിത്തീർന്നു. കൊച്ചുതമ്പുരാൻ ആ ആട്ടക്കഥയിൽ ആദ്യമായി നിർമ്മിച്ച ശ്ലോകം

> 'നികൃത്തകുചനാസികാം നിശിചരീം നിരസ്യാഽനയാ
> നിരുദ്ധമമരാംഗനാ നികരമഞ്ജസാ മോചയൻ
> നിവൃത്യ സമരാംഗണാൽ സഖലു നിർജ്ജരേന്ദ്രാത്മജോ
> നിപത്യ ചരണേപി തുന്നിഖിലമേതദാവേദയൽ.''

എന്നതാണല്ലോ. 'ശക്തോഥം ഇഖ്വശീശാ' ഇത്യാദി പ്രാകൃതമയമായ വിശിഷ്ടപദ്യവും അവിടത്തെ നിബന്ധം തന്നെയാണു്. എങ്കിലും നരകാസുരവധത്തിൽ പൂർവ്വാർദ്ധത്തിനും ഉത്തരാർദ്ധത്തിനും തമ്മിൽ അജഗജാന്തരമില്ല. എന്നാൽ അശ്വതിതിരുനാൾ തിരുമേനിയുടെ പൂർണ്ണകൃതികളായ മറ്റു് ആട്ടക്കഥകളുടെ സ്ഥിതി അതല്ല. അവയുടെ സമീപത്തെങ്ങും പ്രവേശിക്കുവാൻ കാത്തികതിരുനാൾ മഹാരാജാവിന്റെ ആട്ടക്കഥകളിൽ ഒരൊറ്റ ശ്ലോകത്തിനോ പദത്തിനോ പോലും അവകാശമില്ലാത്ത നിലയിൽ അവ അത്രമാത്രം അത്യുച്ചമായ ഒരു സ്ഥാനത്തെ അലങ്കരിക്കുന്നു. രാജസൂയത്തിൽ സുദർശനത്തിന്റെ ആവിർഭാവം വർണ്ണിക്കുന്ന

> ''ഭാസ്വൽഭാസ്തുരഭാസുരാരനികരപ്രോദ്യച്ഛദുസ്സ്ഫുടാ-
> സദ്യഃക്ലപ്തകരാളമാംസളതമോഭംഗം രഥാംഗാഭിധം
> വൈകുണ്ഠസ്യ സുരാരികണ്ഡകദളീകാണ്ഡാടവീകർത്തന-
> ക്രീഡാജസ്രവിനോദസാധകതമം പ്രാദുർബ്ഭവാഽയുധം.''

എന്നു് ഒരു നല്ല ശ്ലോകം കാണുന്നുണ്ടെങ്കിൽ അതു് പൌണ്ഡ്രകവധത്തിൽ നിന്നു് ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുള്ളതുമാണു്. തിരുമനസ്സിലെ ആട്ടക്കഥകളും സുപ്രസിദ്ധങ്ങളാകയാൽ അവയെപ്പറ്റി ഞാൻ അധികമൊന്നും ഉപന്യസിക്കുന്നില്ല.

> ''കാത്രാഃ കാ ശബ്ദാഃ കാ രസാഃ കാ ഭാവാഃ?
> കാ വ്യംഗ്യഭേദാഃ കാ ച വാക്യരീതിഃ?
> കിയത്സുദുഷ്ടീഃ കവിനാ ന ദേയാ?
> കിമസ്തി രാജ്ഞാമിയതീഹ ചിന്താ?''

എന്ന ശ്ലോകത്തിൽ നീലകണ്ഠദീക്ഷിതർ, കവിക്കു് അർത്ഥം, ശബ്ദം, രസം, ഭാവം, വ്യംഗ്യം, രചന ഇത്യാദി കാര്യങ്ങളിൽ പതിപ്പിക്കേണ്ട ശ്രദ്ധയുടെ വൈവിധ്യവും ഗാഢതയും ആലോചിക്കുമ്പോഴും രാജ്യഭരണവിഷയത്തിൽ രാജാക്കന്മാർക്കുപോലും അത്രമാത്രം ചിന്തയുടെ ആവശ്യകതയില്ലെന്നു സമർത്ഥിക്കുന്നു. ഈ കാര്യങ്ങളിൽ മാത്രമല്ല, ഇവയോടു് അനുബന്ധിച്ച ഇതര കാര്യങ്ങളിലും വാസനയുടെ തള്ളിച്ചകൊണ്ടും വ്യുല്പത്തിയുടെ ദാർഢ്യംകൊണ്ടും അഭ്യാസത്തിന്റെ നൈരന്തര്യംകൊണ്ടും ഒന്നുപോലെ ശ്രദ്ധിക്കുവാൻ ശക്തിയുള്ള സഹസ്രാവധാനിയായിരുന്നു അശ്വതിതിരുനാൾ. രസാനുഗുണമായ വൃത്തിയും വൃത്ത്യനുരൂപമായ രീതിയും അവിടത്തേയ്ക്കു് അത്ഭുതാവഹമായ വിധത്തിൽ സ്വാധീനങ്ങളായിരുന്നു. പദങ്ങളുടെ പരമമായ പരസ്പരമൈത്രിയേയാണല്ലോ ശയ്യയെന്നു പറയുന്നതു്. വാഗ്ദേവതയിൽ നിന്നു് ആ വിഷയത്തിലുള്ള വരം നമ്മുടെ മഹാകവിയെപ്പോലെ സിദ്ധിച്ചവർ വളരെപ്പേരില്ല. പ്രകൃത്യാ ഓജഃകാന്തി പ്രധാനമായ ഗൗഡീരീതിയാണു് അവിടത്തേയ്ക്കു് ഇഷ്ടമെങ്കിലും ആവശ്യംപോലെ അതു മസൃണീകരിച്ചു വൈദർഭീരീതിയാക്കുവാൻ അവിടത്തേയ്ക്കു് ഒരു പ്രയാസവുമില്ല. ഗൗഡീപ്രിയന്മാരായ മുരാരി പ്രഭൃതികവികൾക്കു നാളികേരപാകമാണു് സ്വാധീനമായിക്കാണുന്നതു്. എന്നാൽ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു ദ്രാക്ഷാപാകത്തിലല്ലാതെ കവനം ചെയ്യുന്ന അവസരങ്ങളും അത്യന്തം വിരളങ്ങളാകുന്നു. സംസ്കൃതകവികളിൽ എല്ലാംകൊണ്ടും അവിടത്തെ മാർഗ്ഗദർശിയാണെന്നു് എനിക്കു് അനുഭവപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതു ഭട്ടമുരാരിയാകുന്നു. ഭവഭൂതി മുതലായ മറ്റു പണ്ഡിതകേസരികളും അവിടത്തേയ്ക്കു് ഉപജീവ്യന്മാർ തന്നെ. മഹാവീരചരിതം മൂന്നാമങ്കം, മാലതീമാധവം അഞ്ചാമങ്കം ഇവയിലെ ചില ശ്ലോകങ്ങളോടു തിരുമനസ്സിലെ പല ശ്ലോകങ്ങളും തട്ടിച്ചുനോക്കുമ്പോഴും എന്റെ ഈ അഭിപ്രായത്തിന്റെ സ്വീകാര്യത വെളിപ്പെടുന്നതാണു്. അനഘരാഘവം അവിടുന്നു പല പ്രാവശ്യം വായിച്ചു് അനുസന്ധാനം ചെയ്തു സിദ്ധി വരുത്തിയിരിക്കണം. ആ വീരവൈയാകരണത്വം, ആ പാണ്ഡിത്യപ്രകടനൗത്സുക്യം ഇത്യാദി ഗുണങ്ങളും രണ്ടുപേക്ഷിച്ചു സാധാരണങ്ങളാണു്. പക്ഷേ പ്രസന്നസരസമാണു തമ്പുരാന്റെ ശൈലി എന്നൊരു പ്രകടമായ വ്യത്യാസം ഉണ്ടു്. രുക്മിണീ പരിണയം അഞ്ചാമങ്കം അനർഘരാഘവം ഏഴാമങ്കത്തിന്റെ അനുകരണഫലം തന്നെയാണു്. ഗീതഗോവിന്ദകാരനായ ജയദേവനും അവിടത്തേയ്ക്കു് അനുകാര്യനായിരുന്നു എന്നു കാണുന്നു. ദാക്ഷിണാത്യന്മാരായ കവികൾക്കു് അത്യന്തം പ്രിയമായ അന്ത്യാനുപ്രാസം (നാടോടിഭാഷയിൽ പറയുകയാണെങ്കിൽ നമ്മുടെ ശങ്കുണ്ണിപ്രാസം) മുതലായി ഔത്തരാഹന്മാ

രിൽ പ്രായേണ കാണാത്ത ചില പ്രത്യേക ഗുണങ്ങളേക്കൂടി പരാമർശിക്കുകയാണെങ്കിൽ തിരുമേനിയെ എനിക്കുപമിക്കുവാൻ തോന്നുന്നതു് 'സങ്കല്പസൂര്യോദയാദി' വിവിധഗ്രന്ഥകർത്താവായ സാക്ഷാൽ വേദാന്ത ദേശികരോടാകുന്നു. താഴെക്കാണുന്ന ശ്ലോകങ്ങളും ദേശികരുടെ വകയാണു്.

പാരാവാരപയോധിശോഷണകലാപാരീണകാലാനല-
ജ്വാലാജാലവിഹാരഹാരവിശിഖവ്യാപാരഘോരക്രമഃ
സർവാവസ്ഥസകൃൽപ്രപന്നജനതാസംരക്ഷണൈകവ്രതീ
ധർമ്മോ വിഗ്രഹവാനധർമ്മവിരതിം ധന്വീ സതന്വീതനഃ
(ദശാവതാരസ്തോത്രം)

നിസ്സന്ദേഹനിജാപകർഷവിഷയോൽകർഷോപി ഹർഷോദയ-
പ്രത്യൂഹക്രമകേതിവൈഭവഭവദ്വൈയാത്യവാചാലിതഃ
രംഗാധീശപദത്രവണ്ണ്യകൃതാരംഭൈന്നിഗൂഢംഭൈഗ്ഗിരാം
നമ്മാസ്വാദിഷുവേങ്കടേശകവിന്നാസീരമാസീദതി.
(പാദുകാസഹസ്രം)

ഹൃദ്യാഹ്ലാദപരമ്പരാസനരസികഹയഗ്രീവഹേഷാഭി
ഘോഷ-
ക്ഷിപ്രപ്രത്യർത്ഥിദർപ്പീർജയതി ബഹുഗുണാപങ്ക്തിരസ്മദ്
ഗുരുണാം
ദിക്സൗധാബദ്ധജൈത്രധ്വജപടപവനസ്ഫാതിനിർദ്ധൂതത
ത്തൽ-
സിദ്ധാന്തസ്തോമമൂലസ്ഥിരകവിഗമനവ്യക്തസദ്വർത്മനീകാ.
(സങ്കല്പസൂര്യോദയം)

ഇത്തരം ശ്ലോകങ്ങൾക്കു തിരുമനസ്സിലെ ശ്ലോകങ്ങൾ എത്രകണ്ടു സൗഭ്രാത്രം വഹിക്കുന്നു എന്നു ഭാവുകന്മാർക്കു് ഈ ഉപന്യാസം മുഴുക്കെ വായിച്ചതിനുമേൽ പരിശോധിക്കാവുന്നതാണല്ലോ.

അശ്വതിതിരുനാൾ തമ്പുരാന്റെ ആട്ടക്കഥകൾക്കു മേലേയാണു കോട്ടയത്തു തമ്പുരാന്റെ ആട്ടക്കഥകൾ എന്നു കേരളീയരുടെ ഇടയിൽ സാമാന്യം ശ്രുദ്ധമൂലമായ ഒരഭിപ്രായമുണ്ടു്. രംഗപ്രയോഗത്തിനു് ഒന്നുകൂടി പറ്റിയ കൃതികൾ കോട്ടയം കഥകൾ തന്നെയാണെന്നു ഞാനും സമ്മതിക്കുന്നു; ചില പദങ്ങളുടെ വിഷയത്തിലും കോട്ടയം കഥകൾക്കുള്ള മെച്ചം നിർവ്വിവാദമാണു്. പക്ഷേ, ശ്ലോകങ്ങൾ പ്രത്യേകമെടുത്തു പരിശോധിക്കുകയാണെങ്കിൽ എന്നു വേണ്ട സാഹിത്യത്തിന്റെ നാനാകോടികളേയും പരാമർശിച്ചു കൊണ്ടു സമഗ്രമായി ചർച്ചചെയ്യുകയാണെങ്കിൽ—വിജയലക്ഷ്മി ആശ്ലേഷിക്കേണ്ടതു് അശ്വതിതിരുനാളെയാണെന്നതേ എനിക്കു തോന്നീട്ടുള്ളതു്. ഇതിൽ ഭിന്നാഭി

പ്രായമുള്ള സഹൃദയന്മാരും ഉണ്ടാവാൻ പാടില്ലെന്നില്ല. അശ്വതിതിരുനാളുടെ ആട്ടക്കഥകളിൽ നിന്നു ചില ശ്ലോകങ്ങളും ഞാൻ ഉദ്ധരിച്ചു് അവയ്ക്കു തുല്യങ്ങളായ ശ്ലോകങ്ങളും കോട്ടയം കഥകളിൽ എവിടെയുണ്ടെന്നു ചോദിക്കട്ടെ;

കണ്ണാലങ്കാരഹീരാങ്കുരരുചിരരുചിപ്രോല്ലസദ്വക്ത്രപദ്മാ
വ്യാവല്ഗൽപാദയുഗ്മകകണിതമണിതുലാകോടിവാചാല
വീഥീ
ബിഭ്രാണാ കങ്കണാളിം ജ്വലദനലകനദ്രത്നകാന്താം സഭോം താം
തനവീ രാജന്യപാളീഹൃദയകമലിനീ രാജഹംസീ വിവേശ.
(രുക്മിണീസ്വയംവരം)

കല്പാക്ഷേപാതിരുക്ഷക്ഷുഭിതഘനഘടാനിഷ്ഠുരാഘാതഭ്രുത–
ധ്വാനസ്പർദ്ധ്യുദ്ധഹാസപ്രകടിതനിജദോർദ്ദണ്ഡചണ്ഡപ്രതാപഃ
കൃഷ്ണാഭ്രാദഭ്രശോഭാമദരേഭിദുരഭ്രാജമാനപ്രതീകം
യുദ്ധായോന്നദ്ധചേതാ: കടുതരമരടന്മാധവംമാഗധേന്ദ്ര: (ടി)

ജ്യാഘാതശ്രേണിജാഗ്രൽഭുജഭുജഗരസജ്ഞായിതാസിപ്രകാണ്ഡ–
വ്യാലീഢപ്രൗഢവൈരിക്ഷിതിരമണഗണപ്രാണവാത
പ്രരോഹഃ
മധ്യേയുദ്ധം നിയുദ്ധ്യുദ്ധതമഥ യവനാൻ ദീർഘനിദ്രാം നിനീഷു–
ബ്ബ്രുഡാടോപം ബഭാഷേ പ്രഥിതഭുജമദാഡംബരാനംബരീഷഃ
(അംബരീഷചരിതം)

സോമകോടിസമധാമകഞ്ചുകിലലാമമഞ്ചതലമാസ്ഥിതം
ശ്യാമതാമരസദാമകോമളരമാദ്യഗഞ്ചിതകരാഞ്ചലം
കാമദായകമമോഘമേഘകുലകാമനീയകഹരം പരം
സാമജാമയഹരം ഹരിം സ മുനിരാനനാമ വനമാലിനം. (ടി)

സൈവം കൈരവബന്ധുബന്ധുരകരശ്രേണീകൃപാണീലതാ–
ല്നപ്രൗഢതമസ്തമാലഗഹനേ ഹാലാം പിബൻ മോഹനേ
മാദ്യൽകോകിലകാമിനീകളവചോവാചാലിതാശാന്തരേ
രേമേ രൈവതകാചലേ സഹ വധൂജാലേന നീലാംബരഃ
(പൌണ്ഡ്രകവധം)

കിമ്മീരവധത്തിലെ 'മാർഗ്ഗേതത്ര' 'താവദൈകുണ്ഠവാമേതര' 'ശ്രാവം ശ്രാവം തദാനീം' 'ക്ഷേപ്നളാഘോഷാതിഭീതി' ഇത്യാദികളായ നാലഞ്ചു പദ്യങ്ങളുടെ കഥ ഞാൻ ഈ ഘട്ടത്തിൽ വിസ്മരിക്കുന്നില്ല; എങ്കിലും അവയെക്കാളും ഉൽക്കൃഷ്ടങ്ങളാണു ഞാൻ തിരുമനസ്സിലെ കൃതികളിൽ നിന്നു മേൽ ഉദ്ധരിച്ച പദ്യങ്ങളും എന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. പണ്ഡിതന്മാരെ കോപമയിർകൊള്ളിക്കുന്ന സംസ്കാരപൂതങ്ങളായ പദങ്ങളല്ലാതെ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു പ്രയോഗിക്കുകയില്ല; കോട്ടയം കൃതികളിലും അത്തരത്തിലുള്ള പദങ്ങളും ഉണ്ടെങ്കിലും അത്ര

തന്നെ സാധാരണങ്ങളല്ല. ഭ്രൂഭംഗഭീഷണവിഘൂർണ്ണിതനേത്രയുഗമനായ രുക്മി, പ്രസഭ്പൽബാഷ്പാംഭഃ സ്നപിതകുചകുംഭയായ രുക്മിണി, ക്ഷുരപ്രഭിന്നകങ്കടന്മാരും പ്രശുദ്ധസങ്കടന്മാരുമായ ശിശുപാലഭടന്മാർ, പ്രാലേയാചലമൗലിമണ്ഡന വിധിപ്രാപ്തമായ വിധുമണ്ഡലം, ഉദ്വൃത്തകവണിതകപാലമാലഭാരിഗ്രീവാഗ്രയായ കൃത്യ, വിഷസ്നപിതസായകങ്ങളെപ്പോലെയുള്ള വാചകങ്ങളും, അനുത്ഥാനമുദ്രയായ നിദ്ര ഇത്തരത്തിലുള്ള ഉജ്ജ്വലങ്ങളായ വർണ്ണനങ്ങളുംകൂ തിരുമനസ്സിലെ ആട്ടക്കഥകളെ അനഘങ്ങളായ ആകരങ്ങളാകുന്നു. കിമ്മീരവധത്തിലെ 'നികൃത്തകുചമണ്ഡലാനിശിതമണ്ഡലാഗ്രേണ സാ' എന്ന പദ്യത്തെ ഉപജീവിച്ചുകൊണ്ടാണു് അവിടുന്നു നരകാസുരവധത്തിലെ 'നികൃത്തകുചനാസികാം നിശിചരീം നിരസ്യാനയാ' ഇത്യാദി പദ്യം രചിച്ചതു് എങ്കിലും കാലാന്തരത്തിൽ ഗുരുവിനെ ജയിച്ച ശിഷ്യനായി വികസിച്ചു. 'ബാധാം ബബാധേതരാം' മുതലായ അവിടുത്തെ പ്രയോഗങ്ങളും കോട്ടയത്തിന്റെ 'സലജ്ജോഹം' തുടങ്ങിയവപോലെ കേരളീയരുടെ നിത്യസംഭാഷണത്തിൽ സംക്രമിച്ചിട്ടുണ്ടു്. 'ചന്ദ്രമുഖിമാരേ! കാൺക,' 'കരുണാലയ വീര,' 'പ്രാണനായകശൃണു മമ വചനം,' 'ആരിതാരിതസാരമനുജന്മാർ,' 'കനകരുചിരുചിരാംഗിമാരേ,' 'അത്രിമാമുനി നന്ദന' ഇത്യാദി പദങ്ങളുടേയും 'ഈരേഴ പാരിനൊരുവേരായിമേവിന' ഇത്യാദി ദണ്ഡകത്തിന്റേയും മനോഹരതഅനിർവചനീയമാണു്. അംബരീഷചരിതത്തിലെ യവനപ്രസംഗം മൈസൂർ മഹമ്മദീയരുടെ ആക്രമണത്തെ സ്മരിച്ചുകൊണ്ടുള്ളതാണെന്നു ഞാൻ ഊഹിക്കുന്നു. പിൻകാലത്തു കിളിമാന്നൂർ വിദ്വാൻകോയിത്തമ്പുരാൻ രാവണവിജയത്തിലും കേരളവർമ്മവലിയകോയിത്തമ്പുരാൻ ഹനുമദുത്ഭവം, പ്രലംബവധം മുതലായ കഥകളിലും അനുകരിക്കുവാൻ ഉദ്യമിച്ചിട്ടുള്ളതു് പ്രായേണ അവിടുത്തെ കൃതികളെയാകുന്നു. അത്തരത്തിൽ പ്രകൃഷ്ടമായ സംസ്കൃതഭാഷാപാണ്ഡിത്യവും വ്യാകരണപരിചയവുമുള്ള കവിശ്രേഷ്ഠന്മാക്കല്ലാതെ അതു സാധ്യവുമല്ല. ഇനി തിരുമനസ്സിലെ മറ്റു കൃതികളെപ്പറ്റി സ്വല്പം പ്രസ്താവിക്കാം.

വഞ്ചീശസ്തവം: അശ്വതിതിരുനാൾ തമ്പുരാനു ശ്രീപദ്മനാഭനും കാർത്തികതിരുനാൾ മഹാരാജാവുമായിരുന്ന രണ്ടു കുലദൈവതങ്ങളും. ആട്ടക്കഥകളിലെന്നപോലെ സംസ്കൃതകൃതികളിലും സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്ന ഇതിവൃത്തങ്ങളും ശ്രീമൽഭാഗവതത്തിൽപ്പെട്ടവയാണു്. പദ്മനാഭസ്വാമി ക്ഷേത്രത്തിൽ മാത്താണ്ഡവർമ്മ മഹാരാജാവു ദ്വിദീപപ്രതിഷ്ഠ കഴിച്ചതു കാർത്തവീര്യാർജ്ജുനനെ അനുകരിച്ചുകയാൽ ഒരു ചമ്പു മാത്രം കാർത്തവീര്യവിജയത്തെ വിഷയീകരിച്ചു രചിച്ചു എന്നേയുള്ളൂ. ശ്രീപദ്മ

നാഭനെപ്പററി ആട്ടക്കഥകളിൽ തന്നെ സന്ദർഭോനുരോധേന പല സ്തോത്രങ്ങളും കാണുന്നുണ്ട്.

''പങ്കജാക്ഷ നിന്നുടയ പാദസേവചെയ്യുന്നോർക്ക
സങ്കടങ്ങളകന്നിടും ശങ്കയെന്തതിന്ന പാത്താൽ
വിശ്വനാഥ നിന്നെത്തന്നെ വിശ്വസിച്ചു വാണീടുന്ന
ആശ്രിതന്മാർക്ക നീ തന്നെയത്രാശ്രയം മറെറന്തുചൊല്വൂ?''

എന്ന രുക്മണീസ്വയം വരത്തിലും

''പത്മനാഭപരമപുരുഷ പാഹിമാം വിഭോ
ധർമ്മരഹിത ഭക്തമഹിത ശുദ്ധഗുണനിധേ;
പരമഭാഗവത നിഷേവ്യപദ നമോസ്തുതേ
ചരണപതിത വിവിധ താപഹര നമോസ്തുതേ''

എന്ന പൂതനാമോക്ഷത്തിലും ഗാനം ചെയ്യുന്ന കവിതന്നെയാണ് ശൃംഗാരസുധാകരത്തിൽ

''ജൃംഭമാണകലശജലധി സംഭൃത ഡിണ്ഡീരമണ്ഡലാപാണ്ഡരകുണ്ഡലീശകളേബര മൃദുലപര്യങ്ക വിഹിതസംവേശസ്യ, ചഞ്ചലാ സഞ്ചയാഞ്ചിതഘനാഘനഘനലടഹതാ പാടച്ചര കപിശകൗശേയ ഘടിതാപഘനസ്യാ മന്ദഹാസ സുന്ദരേന്ദിരാനനാരവിന്ദസ്യന്ദമാനമരന്ദ സന്ദോഹമാസ്വദലോലുപലോലംബസ്യാ മഹാനീലമഹോനീല മഹീശയ കുശേശയ വിരചിത സരസതരചരണകിസലയസംവാഹന കന്ദളിതാനന്ദസ്യ, അങ്കുരിത വിശ്വൈകമോഹന മീനകേതന കാമിജനകാമദാന സന്താനസ്യ, സകലഭുവന തിലകായമാനസ്യ, സ്യാനന്ദുരപുര വരകൃത സന്നിധ്യസ്യാ ഭഗവതശ്ശ്രീപത്മനാഭസ്യ, ചൈത്ര മഹോത്സവം കോലാഹലാവലോകനകുതുഹലതയാ നിഖില ഹരിന്മണ്ഡല സമാഹിണ്ഡിതൈസ്സകല കലാ പണ്ഡിതൈഃ സമാജികൈഃ.''

എന്നു് ആ ഭഗവാനെ വണ്ണിക്കുന്നതു്. ക്ഷീരസമുദ്രത്തിലെ പതക്കട്ടപോലെ വെളുത്ത ആദിശേഷനിൽ അവിടുന്നു(സംവേശം = ഉറക്കം) പള്ളിക്കുറുപ്പുകൊള്ളുന്നു; മിന്നലിന്റെ അഹങ്കാരത്തെനശിപ്പിക്കുന്ന മഞ്ഞപ്പട്ടാട തിരുവരയിൽ ചാത്തിയിരിക്കുന്നു. (ചഞ്ചലാ = മിന്നൽ, ഘനാഘനം = മഴക്കാറു്, ലടഹതാ = സൗന്ദര്യം പാടച്ചരൻ = മോഷ്ടാവു്. കപിശകൗശേയം = മഞ്ഞപ്പട്ടു്. അഘനം = ദേഹം); മന്ദഹാസംകൊണ്ടു സുന്ദരമായ ലക്ഷ്മീഭഗവതിയുടെ മുഖമാകുന്ന അരവിന്ദത്തിൽനിന്നു് ഒഴുകുന്ന പൂന്തേൻ നുകരുന്നതിനു കൊതിയോടുകൂടിയ വണ്ടായി ശോഭി

ക്കുന്നു; ഇന്ദ്രനീലംപോലെയുള്ള തന്റെ ശരീരം ശോഭകൊണ്ടു നീലമാക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ഭൂദേവിയുടെ പാണി (ശയം = കൈയ്) അവിടുത്തെ ചരണങ്ങളെ തലോടുന്നു. ശൃംഗാര സുധാകരം പദ്മനാഭസ്വാമിക്ഷേത്രത്തിൽ മീനമാസത്തിലെ ഉത്സവത്തിനു് അഭിനയിക്കുവാൻവേണ്ടി രചിച്ചതാണെന്നു് ഈ പ്രസ്താവനയിൽ നിന്നു വെളിപ്പെടുന്നുണ്ടല്ലോ. രുക്മിണീപരിണയം നാടകത്തിലും—

അഖിലചരാചര പ്രപഞ്ചഭവന മൂലസ്തംഭസ്യ, ദോഃസ്തംഭ സന്ദാനിതകമലാകരേണോഃ, കൈടഭകേരടികുടപാകലസ്യ, ഹിരണ്യകശിപുമഹാരണ്യ ഹിരണ്യരേതസോ, ഗർവ്വിത സർവ്വ ദൈതേയടവിശങ്കട ഭുജഭുജംഗജാംഗലികസ്യ, സ്യാനന്ദുരനഗര മൗലി മണ്ഡനാഖണ്ഡലമണേഃ അശേഷാധാരസ്യാപിശേഷാധാരസ്യാ ഭഗവതഃ പദ്മനാഭസ്യ സാന്നിധ്യാൽ''

എന്നൊരു പദ്മനാഭസ്തുതി കാണുന്നു. പ്രപഞ്ചമാകുന്ന ഭവനത്തിനു ഭഗവാൻ മൂലസ്തംഭമാണു.; അവിടുന്നു തന്റെ ദോസ്താകുന്ന തൂണിൽ ലക്ഷ്മീദേവിയാകുന്ന പിടിയാനയെ തളച്ചിരിക്കുന്നു; കൈടഭനാകുന്ന കൊമ്പനാനയ്ക്കു് അവിടുന്നു മാരകജ്വരമായും, ഹിരണ്യകശിപുവാകുന്ന കൊടുങ്കാട്ടിനു് അഗ്നിയായും, അസുരന്മാരുടെ ഭുജങ്ങളാകുന്ന സർപ്പങ്ങൾക്കു വിഷവൈദ്യനായും വ്യാപരിക്കുന്നു. അശേഷചരാചരങ്ങൾക്കും ആധാരമായ അവിടുന്നു ശേഷാധാരൻ (അനന്തനാകുന്ന ആധാരത്തോടുകൂടിയവൻ) ആണു്.

തന്റെ മാതുലനായ കാർത്തികതിരുനാൾ മഹാരാജാവിനെപ്പറ്റി ഭാണത്തിൽ കവി ഇത്തരത്തിൽ ഉപന്യസിക്കുന്നു.

''മഹാനീലാനീലാന്മധുമഥിതുരംഗാദവിരത—
പ്രസപ്പന്ത്യാകാന്ത്യാ വിധുവിമലദേഹോ വിദധത്
തനുത്രം ഗോത്രൌഘദ്വിഷദുപലമിത്രം പ്രദിശം
ഭ്രമന്ത്യായൽ കീർത്ത്യാഫണിപരിവൃഢശ്വൈത്യമയതേ.''

ശേഷമുള്ള ഭാഗം ഞാൻ ഇതിനു മുൻപു തന്നെ ഉദ്ധരിച്ചു കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ചന്ദ്രനെപ്പോലെ വെളുത്ത നിറമുള്ള ആദിശേഷന്റെ തുക്കു് മഹാവിഷ്ണുവിന്റെ ദേഹത്തിനുള്ള നീലകാന്തി നിമിത്തം ഇന്ദ്രനീലക്കല്ലുപോലെ ചമയുന്നു; എങ്കിലും സകലദിക്കുകളിലും പ്രസരിക്കുന്ന മഹാരാജാവിന്റെ കീർത്തികൊണ്ടു് വീണ്ടും (ശൈത്യം അയതേ) ധാവല്യത്തെ പ്രാപിക്കുന്നു.

രുക്മിണീപരിണയത്തിലുള്ള വർണ്ണന താഴെ കാണുന്ന വിധത്തിലാണു്,

''അസ്തി നിഖിലഖലഹൃദയനിചംഖന്യമാനശോകശല്യ
സ്യാശല്യസ്യേവധമ്മ്മജാതബദ്ധചേതസഃ, പ്രചേതസ ഇവ
പാശ്വപരിഭ്രാജമാനവാഹിനീസഹസ്രസ്യ, സഹസ്രദീധിതേ
രിവോന്മുഖപത്മാകരഗ്രഹീതപാദപല്ലവസ്യ, വൈനതേയസ്യേ
വ ഭൃശമഹിതാപദാനവതഃ, കാത്തികേയസ്യേവാപ്രതിഹത
ശക്തോ രാഖണ്ഡലംസ്യേവപ്രകടിത ശതകോടിദാനവിസ്മ
യസ്യ, വിശങ്കടഭുജവിടപിവിഹരമാണ വിശ്വംഭരാശാരികസ്യ
ഹരിചരണപരിചരണധുരീണധിഷണസ്യ, സകല പരി
പന്ഥി മണ്ഡലാത്യയ വിശ്രാന്തചാപകമ്മണോപി സകല
ദിഗന്തശ്രൂയമാണഗുരുഗുണധ്വനേഃ, പാത്ഥിവപ്രധാനസ്യാപി
ഗുണമയസ്യ രാജ്ഞഃ ശ്രീപത്മനാഭദാസ വഞ്ചിപാലകുലശേ
ഖര രാമവമ്മണഃ–'' ഇതു് സുബന്ധു, ബാണഭട്ടൻ, മുതലായ
ഗദ്യകവിതാവേധസ്സുകളുടെ ശൈലിയിൽ രചിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു
ശ്ലേഷസുഭഗമായ ചൂണ്ണികയാണു്. നിചംഖന്യമാനം = അതിശ
യേന കഴിച്ചിറക്കപ്പെടുന്നതു്. ശല്യം = കുന്തം. ശല്യർ ധമ്മപു
ത്രരിൽ പ്രീതിയുള്ളവനായിരുന്നു; മഹാരാജാവു ധമ്മരാശിയിൽ
പ്രീതനാകുന്നു. വരുണൻ പാശ്വത്തിൽ (വാഹിനീസഹസ്രം)
അനവധി നദികളെക്കൊണ്ടു ശോഭിക്കുന്നു; മഹാരാജാവു സേന
കളെക്കൊണ്ടും. ആദിത്യൻ പത്മാകരങ്ങളാൽ (താമരപ്പൊയ്ക
കളാൽ) ഗ്രഹിക്കപ്പെടുന്ന പ്രാതഃകാലത്തെ (പാദങ്ങളെ) കിരണ
ങ്ങളോടുകൂടിയിരിക്കുന്നു; മഹാരാജാവു് രാജലക്ഷ്മിയുടെ കര
ത്താൽ ഗ്രഹിക്കപ്പെട്ട പാദകിസലയങ്ങളോടുകൂടിയിരിക്കുന്നു.
ഗരുഡൻ (ഭൃശം അഹിതാപദാനവതഃ) സർപ്പങ്ങൾക്കു് ഏറ്റവും
താപത്തെ നല്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു, മഹാരാജാവു് ഏറ്റവും
(ഭൃശമഹിതാപദാനവതഃ)മഹിതങ്ങളായ അപദാനങ്ങളോടു കൂടി
യിരിക്കുന്നു. കാത്തികേയപക്ഷത്തിൽ ശക്തിവേൽ. ദേവേന്ദ്രപ
ക്ഷത്തിൽ ശതകോടിദാനമെന്നാൽ വജ്രം കൊണ്ടുള്ള അവഖ
ണ്ഡനം (പർവതങ്ങളുടെ പക്ഷച്ഛേദം മുതലായതു്.) ഭൂമിദേവി
യാകുന്ന തത്തമ്മ അവിടത്തെ ഭൂജമാകുന്ന വൃക്ഷത്തിൽ വിഹരി
ക്കുന്നു. എല്ലാ ശത്രുക്കളുടേയും നാശം നിമിത്തം വില്ലുകൊണ്ടുള്ള
വേലയ്ക്കുമേൽ ആവശ്യമില്ലെങ്കിലും സകലദേശങ്ങളിലും അവി
ടത്തെ ഗുണധ്വനി (ഞാണൊലി എന്നു വിരോധകോടിയിൽ)
കേട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. പാത്ഥിവശ്രേഷ്ഠനാണെങ്കിലും (പൃഥിവി
യാണു് പ്രധാന ഘടകമെങ്കിലും എന്നു വിരോധകോടിയിൽ)
അവിടുന്നു ഗുണമയനാണു്.

ഇനി നമുക്കു 'വഞ്ചിമഹാരാജസ്തവം' എന്നു കൂടി പേരുള്ള
വഞ്ചീശസ്തവത്തിലേയ്ക്കു കടക്കാം. അതു മഹാകവി മാതുലനെ
പ്പറ്റി ഒൻപതു പദ്യങ്ങളിലും ഒരു ഗദ്യത്തിലും കീർത്തനം
ചെയ്യുന്ന ഒരു ശ്രുതിമതിമോഹനമായ സ്തോത്രമാണു്. ഈ

സ്തോത്രത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ കൗസ്തുഭരത്നത്തേയും ലക്ഷ്മീനാരായണന്മാരുടെ രഹഃകേളികളേയും വന്ദിച്ചുകൊണ്ടുള്ള ഓരോ ശ്ലോകമുണ്ടു്. അവയിൽ രണ്ടാമത്തെ ശ്ലോകമാണു് താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നതു്.

മുത്തേഃ പ്രേമലതാങ്കുരൈരിവ ദൃഢാശ്ലേഷപ്രഹർഷോന്മിഷ–
ദ്രോമാഞ്ച പ്രകരൈർവ്വിഡംബിതസമുന്മീലൽകദംബശ്രിയോഃ
സേവാദാംഭഃപൃഷതൌഘമൗക്തികഭൃതോഃക്ഷീരോദതീരോദരേ
ലക്ഷ്മീകൗസ്തുഭലക്ഷ്മണോർദദതു നഃക്ഷേമം രഹഃകേളയഃ

അതു കഴിഞ്ഞാൽ മഹാരാജാവുതിരുമനസ്സിലെപ്പറ്റിയുള്ള ശ്ലോകങ്ങളായി. അവയിൽ 'നൃത്യച്ചണ്ഡീശചൂഡാ' എന്നു തുടങ്ങുന്ന ആദ്യത്തെ ശ്ലോകം ഗോവിന്ദപ്പിള്ള സർവ്വാധികാര്യക്കാർ ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ബാക്കിയുള്ള ശ്ലോകങ്ങളും ഞാൻ ഉദ്ധരിക്കാം.

നാനാരാജന്യപൂർണ്ണാപ്യധിക സുരഭിണാ കീർത്തികന്ദപ്രസൂനൈഃ
ശ്രീവഞ്ചിക്ഷോണിരാകാഹിമകര, ഭവതാദ്യോതതേ ഭൃതധാത്രീ
നിസ്സീമാനൗകഹാപിത്രിഭുവനജനതാശ്ലാഘ്യസൗരഭ്യസമ്പ–
ന്നിക്ഷേപാക്ഷീണ ധാമ്നാമലയ ഗിരിതടീ ഭോതി
ഭദ്രശ്രിയൈവ 2

അല്ലയോ മഹാരാജാവേ, എത്രയോ രാജാക്കന്മാർ ഉണ്ടെങ്കിലും ഈ ഭൂമി ശോഭിക്കുന്നതു കീർത്തിസൗരഭ്യത്തോടുകൂടിയ നിന്തിരുവടിയെക്കൊണ്ടാകുന്നു. എത്രയോ വൃക്ഷങ്ങളുണ്ടെങ്കിലും മലയപർവ്വതം ശോഭിക്കുന്നതു പരിമളപൂരത്തിനു നിധാനമായ ചന്ദനംകൊണ്ടാണല്ലോ.

നാരീണാം വക്ത്രലക്ഷ്മീംഹരതി; കലയതേ ശശ്വദന്തഃകളങ്കം;
സൂര്യാലോകേ നീലീനഃകചന;പുനരയം ദത്തദോഷാനുഷംഗഃ
വീരശ്രീവഞ്ചിഭൂമീപരിവൃഢ, തമസാ ഗ്രസ്തമുത്തിർമ്മഗാങ്കോ
യുഷ്മൽ കീർത്ത്യാ സദൃക്ഷഃകഥമിവ ഭവനേ വർണ്ണ്യതേ
ലബ്ധവർണ്ണൈഃ? 3

അങ്ങയുടെ കീർത്തിയെ ചന്ദ്രനോടു വിദ്വാന്മാർ ഉപമിക്കുന്നുവല്ലോ. ഈ ചന്ദ്രൻ ആരു്? അരികളുടെ (ശത്രുക്കളുടെ) വക്ത്രലക്ഷ്മിയെ അപഹരിക്കാത്തവൻ. നാരിമാരുടെ വക്ത്രങ്ങളെ ചന്ദ്രനോടു് ഉപമിക്കാറുണ്ടല്ലോ) എല്ലായ്പോഴും ഉള്ളിൽ കളങ്കമുണ്ടു്. സൂര്യലോകത്തിൽ (സൂര്യനെകാണുമ്പോഴും എന്നു ചന്ദ്രപക്ഷത്തിൽ(സൂരികളെ, അതായതു് വിദ്വാന്മാരെ കാണുമ്പോഴും

എന്നു മഹാരാജപക്ഷത്തിൽ)എവിടെയെങ്കിലുംചെന്നൊളിക്കും; ദോഷാനുഷംഗം (രാത്രിയോട് ബന്ധം ചന്ദ്രനുണ്ടല്ലോ)ഉള്ളവൻ; തമസ്സ്(രാഹു എന്നുചന്ദ്രപക്ഷത്തിൽ; തമോഗ്രഹണമെന്നുമഹാരാജപക്ഷത്തിൽ) ഗ്രസിച്ചിരിക്കുന്ന ശരീരത്തോടുകൂടിയവൻ ഈ ദോഷങ്ങളും യാതൊന്നും സ്പർശിച്ചിട്ടില്ലാത്ത നിന്തിരുവടി എവിടെ? ഈ അംശങ്ങളിലെല്ലാം. അധമനായ ചന്ദ്രനെവിടെ?

ക്ഷാത്രോധർമ്മോ വപുഷ്മാൻ കിമു? ഭുവിവിഹരൻ മൂർത്തിമാൻ കിം പ്രസാദഃ?
തേജസ്തോമസ്സു നുമാൻ കി, മുതനുഭുതാം പുണ്യനിർമ്മാണ രാശിഃ?
തിഷ്ഠന്തം ഭദ്രപീഠേ നൃപതിലക, മുദാ പ്രേക്ഷ്യമധ്യേ സഭം ത്വാ-
മിത്ഥം സന്ദേഹ ദോലാ വിഹരണമധുനാ കുർവ്വതേ സർവ്വലോകാഃ 4

അത്ഥം സ്പഷ്ടം

ശ്രീവഞ്ചിക്ഷോണി ഭാഗ്യോദയഫല, ഭവതഃ കിഞ്ചന ക്രോധകേ തൗ
ശോണിമ്നിസ്മേരപങ്കേരുഹ സദൃശദൃശോഃ കോണ മാലംബമാനേ
മുക്ത്വാ രാഷ്ട്രം പ്രതീപക്ഷിതി പതിപൃതനാശ്രേണയഃ പ്രാണഭീത്യാ
ചിത്രം സന്തപ്തചിത്തം വിപദമപി പദം തുല്യകാലം ജഹതേ. 5

അവിടുത്തെ കണ്ണ് കോപംകൊണ്ട് ഒരു ശകലം ചുവന്നാൽ ശത്രുരാജാക്കന്മാരുടെ സൈന്യങ്ങളും അവരുടെ രാജ്യം വിട്ട പ്രാണഭീതി കൊണ്ട സന്തപ്ത ഹൃദയന്മാരായി വിപത്തിനേയും,(പദം) പത്തിനേയും ഒരേ സമയത്തുതന്നെ ഭജിക്കുന്നു. പത്തിനെ ഭജിക്കുന്നു എന്നാൽ ഓടുന്നു എന്നത്ഥം

കുർവ്വാണാശ്ചുർവ്വനേത്രജ്വലദനലമധസ്നീവ്രദം ഭോളികേളിം
ലുമ്പന്ത, സ്സമ്പതന്ത സ്ത്രിഭുവനമഭിതശ്ചണ്ഡചണ്ഡാംശുധാമ്നാം
ആടോപം പാടയന്തഃ, പരിഹസിതലസദ്ബാഡവാച്ചി
ഷ്കലാപാഃ
ശ്രീവഞ്ചിക്ഷോണിപാല, ക്ഷപിതരിപുനൃപാസ്ഥാൽ പ്രതാപാഃ പ്രഥന്തേ. 6

ഈ ശ്ലോകത്തിൽ കവി മഹാരാജാവിന്റെ പ്രതാപത്തെ ശ്രീപരമേശ്വരന്റെ മുന്നാം തൃക്കണ്ണിലെ തീയോടും, ദേവേന്ദ്രന്റെ വജ്രായുധത്തോടും, തീക്ഷ്ണനായ ആദിത്യന്റെ കിരണങ്ങളോടും, ബഡവാഗ്നിയോടും ഉപമിക്കുന്നു.

ഉത്താളൈർവ്വാഹിനീനാം ബഹുളകളകളൈർഭ്ഭത്ത കർണ്ണ
ജ്വരാണാം
ചൂഡായാം പാദമുച്ചൈരപി നിഹിതവതാ ഭ്രഭ്രതാമുജ്ജിതാനാം
രാജന്നാധാരഭ്രമിർവ്വിമലഗുണഗണ സ്യൈഷദോഷാകരേണ
പ്രാജ്ഞൈരു ച്ചാര്യസേ ത്വം സദൃശ ഇതിവൃഥാ ഹന്ത!
രാജാന്തരേണ 7

വാഹിനികം പർവ്വത പക്ഷത്തിൽ നദികം; രാജപക്ഷത്തിൽ സേനകം. പാദം ചന്ദ്രപക്ഷത്തിൽ കിരണം; രാജപക്ഷത്തിൽ കാൽ. ഭ്രഭ്രത്തുക്കം പർവ്വതങ്ങളെന്നും രാജാക്കന്മാരെന്നും. രാജപദത്തിനു ചന്ദ്രനെന്നമർത്ഥം. ദോഷാകരൻ(രാത്രിയെ ഉണ്ടാക്കുന്നവൻ = ചന്ദ്രൻ. ദോഷങ്ങൾക്കു് ആകരമെന്നും)അർത്ഥം ഏകദേശം മൂന്നാം ശ്ലോകത്തിലേതു തന്നെ.

ശ്രീമാൻ! നാനാപദാനസ്തവപഠനജുഷാം വന്ദിനാമാന നേഭ്യഃ-
ശ്രുത്വാ ത്വന്നാമവർണ്ണാനരിഷു രണതലാൽ പ്രദ്രുതം വിദ്രുതേഷു
ക്ലപ്ത്വാ രത്നപ്രസൂനൈന്നവവരവരണേ ഗാഢ മുൽകണ്ഠിതാനാം
മന്യേ വൈഫല്യമദ്യത്രിദശ മൃഗദൃശാം ഹിണ്ഡതേമണ്ഡന
ശ്രീഃ 8

സ്തുതിപാഠകന്മാരുടെ മുഖങ്ങളിൽനിന്നു് അവിടുത്തെ നാമാക്ഷരങ്ങളും കേൾക്കുമ്പോഴേക്കും തന്നെ ശത്രുക്കൾ ഓടിഒളിച്ചുകളയുന്നു. അവർ അവിടുന്നുമായി പടവെട്ടി മരിച്ചു സ്വർഗ്ഗലോകത്തേയ്ക്കു ചെല്ലുമെന്നും അപ്പോൾ അവരെ ഭർത്താക്കന്മാരായി വരിക്കാമെന്നുംകരുതി അപ്സരസ്ത്രീകൾ രത്നാഭരണങ്ങളണിഞ്ഞും പൂമാലകൾ ചൂടിയും ചമഞ്ഞൊരുങ്ങുന്നു. എങ്കിലും അവരുടെ ശ്രമം വിഫലമായാണു് പര്യവസാനിക്കുന്നതു്. യുദ്ധംചെയ്താൽ മാത്രമല്ലേ ശത്രുക്കൾ മരിക്കൂ? ഒളിച്ചോടി ക്കളഞ്ഞാൽ നിവൃത്തിയെന്തു്?

നമ്രപ്രത്യർത്ഥിപൃഥ്വീപരിവൃഢമകുടീന്യസ്തരത്നോഡുപത്നീ-
ഗണ്ഡാശ്ലേഷപ്രഹൃഷ്യച്ചരണയുഗനഖശ്രേണിരാകേന്ദുരാശേ,
പാരേവാഗർത്തിയുഷ്മദ്ഗുണപടലമഹിഗ്രാമണീരപ്യനീശോ
വ്യാകർത്തും പാർത്ഥിവേന്ദ്ര, പ്രകടയിതു മിദം കോവിദഃ
കോ വിദഗ്ദ്ധഃ? 9

അവിടുത്തെ കാൽനഖങ്ങളാകുന്ന പൂർണ്ണചന്ദ്രന്മാരെ നമനം ചെയ്യുന്ന ശത്രുരാജാക്കന്മാരുടെ കിരീടങ്ങളിലുള്ള നവീന രത്നങ്ങളാകുന്ന ഉഡുപത്നിമാർ (താരകകളാകുന്ന പ്രണയിനിമാർ) ആലിംഗനം ചെയ്യുന്നതുകൊണ്ടു് ആ ചന്ദ്രന്മാർ ആനന്ദിക്കുന്നു.

അങ്ങനെയുള്ള വാചാമഗോചരമായ അവിടുത്തെ ഗുണഗണത്തെ വർണ്ണിക്കുവാൻ ആദിശേഷൻപോലും അശക്തനാണു് എന്നിരിക്കെ മറ്റുള്ള പണ്ഡിതന്മാക്കു് അതെങ്ങനെ സാധിക്കും?

ഈ ശ്ലോകങ്ങളെത്തുടന്നു് 'അഥ ഖലു നിഖില ചരാചര പ്രപഞ്ച സാക്ഷിണാ' എന്നാരംഭിക്കുന്ന ഗദ്യം അത്യന്തം ദീർഘവും ഹൃദ്യവുമാണു്. വിസ്തരഭയത്താൽ ഉദ്ധരിക്കുന്നില്ല. ഒടുവിൽ കവി ഔദ്ധത്യ പരിഹാരത്തിനായി ഒരു ശ്ലോകംകൂടി രചിച്ചു കാണുന്നു. അതാണു താഴെ ചേക്കുന്നതു്.

അതിലഘുഭവൽകണ്ഠം പ്രാപ്യം ശിശോർവ്വചനം മമ
ക്ഷിതിപതിജലാലങ്കാരേദം ദധാതി ഹി ഗൗരവം
ജഗതികതിചിദ്വിശേപാൽകൃഷ്ണാന്യഹോ സ്ഥലവൈഭവാൽ;
സലില കണികാ ശുക്തൗ മുക്താഫലത്വമുപൈതി ഹി. 10

ശിശുവായ എന്റെ അതിലഘുവായ ഈ വാക്കു നിന്തിരുവടിയുടെ ശ്രോത്രങ്ങൾക്കു് അതിഥീഭവിക്കുക നിമിത്തം ഗൗരവത്തെ പ്രാപിക്കുന്നു. നീർത്തുള്ളി ഏങ്ങനെ ചിപ്പിയിൽ വീണാൽ മുത്തായിത്തീരുമോ അതുപോലെ ലോകത്തിൽ ചിലവസ്തുക്കൾ സ്ഥലവൈഭവംകൊണ്ടു് അത്യുത്തമങ്ങളായി പരിണമിക്കാറുണ്ടല്ലോ. ശിശോഃ എന്ന പദത്തിന്റെ പ്രയോഗത്തിൽനിന്നു് ഊഹിക്കേണ്ടതു് ഈ സ്തവം രചിക്കുമ്പോൾ കവിക്കു് ഇരുപതുവയസ്സിലധികം ആയിരുന്നിരിക്കയില്ലെന്നാകുന്നു.

കാർത്തവീര്യവിജയം: ഈ ചമ്പു–

നിഗമാന്ത വചോ വൃന്ദ പികമാകന്ദ ശാഖിനം
സദാതനമഹം വന്ദേ ചിദാനന്ദ ഘനം മഹഃ

എന്നും

ജിഹ്വേ, ബഹുവലംബസേ കിമനൃത വ്യാഹാര ധനസ്ഥലീ–
യാതായാത പരിശ്രമം? ശൃണു ഹിതം; കിഞ്ചിദ്വയംബ്രൂമഹേ;
പുണ്യശ്ലോക ശിരസ്സ്രജാം ക്ഷിതിഭുജാം നാരായണാംശാത്മനാ–
മാകർണ്ണം പിബ സൽകഥാം നവരസസ്രോതസ്സുധാസ്യന്ദിനീം. 1

എന്നുമുള്ള പദ്യങ്ങളും കൊണ്ടു് ആരംഭിക്കുന്നു. രണ്ടാമത്തെ ശ്ലോകം സർവ്വാധികാര്യക്കാരും ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ''അല്പയോനാക്കേ, നീ എന്തിനു് അന്യതഭാഷണമാകുന്ന (ധനസ്ഥലീ)

മരുപ്രദേശത്തിൽ ഗതാഗതം ചെയ്യ ക്ലേശിക്കുന്നു? പുണ്യശ്ലോകന്മാക്ക ശിരോമാല്യങ്ങളും ശ്രീനാരായണന്റെ അംശാവതാരങ്ങളുമായ മഹാരാജാക്കന്മാരുടെ കഥാമൃതം ഉച്ചരിക്കുക'' എന്നു കവി പൂർവപീഠികയായി പ്രസ്താവിച്ചുകൊണ്ടു വിഷയത്തിലേയ്ക്കു പ്രവേശിക്കുന്നു.

ദത്താത്രേയമുനീന്ദ്രസാന്ദ്രകരുണാപീയൂഷധാരാപ്ലവ-
ക്രീഡാദക്ഷകടാക്ഷദോഹളമിളൽപീനാപദാനാങ്കുരഃ
ക്ഷോണീഗോളമനഗ്ഗളോഷ്മളഭുജോമാഹിഷ്മതീംമണ്ഡയൻ
ശൗണ്ഡീര്യേണ ശശാസ വാസവസമഃ ശ്രീകാർത്തവീര്യാർജ്ജുനഃ 2

അർത്ഥം സ്പഷ്ടം. ജലക്രീഡയ്ക്കായി ആ മഹാരാജാവു നർമ്മദാപുളിനത്തെ പ്രാപിക്കുന്ന കഥാംശം വർണ്ണിക്കുന്ന താഴെ കാണുന്ന ഗദ്യത്തിലെ പദഘടനയുടെ സാമഞ്ജസ്യം ആരുടെ ഹൃദയത്തേയാണു കോരിക്കുന്ന നിമിഷത്തിൽ അപഹരിക്കാത്തതു്?

''അഥ കദാചിദുപചീയമാനവികചവിചകിലസുലഭസൗരഭ സംഭാര കുംഭീലകസമീരഡിംഭസരഭസ പരീരംഭസംഭൃതരസരംഭോരുഷു, മധുമദാന്ധകുസുമന്ധയനീരന്ധ്രിതോദര വിഘടമാനപാടല പടലപതയാലുപാംസു കുലമാംസളിത പാന്ഥജനമോഹാന്ധകാരേഷു, ദരവിദീർണ്ണ ശിരീഷ സുമവിതീർണ്ണ കർണ്ണപൂരസമ്പദഖിലാശാമുഖേഷു, ജരാഗിത കഠോര കിരണ ജരീജൃംഭദ്വഷ്മവിസരേഷു, ഗ്രീഷ്മവാസരേഷു സമുന്മിഷത്സു, സ ഖലു ഭുജബലദാവാനലാവലീഢ സമരാംഗണ ഗാഢജംഘാലരിപുസംഘാതവംശാങ്കുരഃ, കൃതവീര്യാന്വയാലങ്കാരഃ, ചിരകാംക്ഷിത ശിശിരവാരിഹേളാഭിർദ്ദേഹകാന്തികണികാ കലിതശർമ്മദായി നർമ്മദാപുളിനതലമലംചക്രേ.''

വികചകിലം = ഒരുമാതിരി മുല്ലപ്പൂവ്. കുംഭീലകൻ = തസ്കരൻ. സമീരഡിംഭൻ = മന്ദമാരുതൻ. സംഭൃതരസമാരായ (രംഭോരുക്കൾ) സുന്ദരിമാർ. കുസുമന്ധയങ്ങൾ = വണ്ടുകൾ. ജരാഗിത കഠോരകിരണൻ = വയസ്സുചെന്ന (സായാഹ്നകാലത്തിലെ) സൂര്യൻ. ഭുജബലമാകുന്ന കാട്ടുതീ ശത്രുസമൂഹങ്ങളുടെ വംശാങ്കുരങ്ങളെക്കൂടി (വംശമെന്നാൽ മുളയെന്നുമർത്ഥം) ലേഹനംചെയ്തു നശിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ഹേള, ഹേല, വിഹാരം. ദേഹകാന്തിയുടെ കണികകൊണ്ടു സാധിച്ചിരിക്കുന്ന അപ്സരസ്ത്രീകളുടെ (അവഹേളാ) അവമാനത്തോടുകൂടിയവൾ. മഹേളമാർ = സുന്ദരിമാർ.

ആ അവസരത്തിൽ 'സംഗ്രാമോൽകണ്ഠകണ്ഡോത്തരപടിമ
ഭുജാമണ്ഡലാഭ്യംഭൃതശ്രീകണ്ഠൈകാളാദ്രി'യായ രാവണൻ അന്ന
ചരന്മാരോട് കൂടി മാഹിഷ്മതിയിൽ എത്തി അജ്ജുനന്റെ
അമാത്യന്മാരോട് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു.

മുക്തപാശ്രദ്ധാന്തകാന്താജനസഹവസതിം നിർഭയശ്ശസ്ത്രപാണി-
ർഭിക്ഷാശ്ചേൽബദ്ധകക്ഷ്യാനമയരണമുഖേകാമ്മുകം വാ മുഖം വാ;
ഇത്യാജ്ഞാംരാവണസ്യ പ്രകൃതിദൃഢചപേടാഹതൈരാവണസ്യ
പ്രഖ്യാതാം മന്ത്രിമുഖ്യാഃ, കൃതഖലചുരിക്ഷത്രിയശ്രോത്ര
പാത്രം. 3

നിങ്ങളുടെ സ്വാമിയോട് അയാംക്ക ഭയമില്ലെങ്കിൽ സ്ത്രീകള
മായുള്ള സഹവാസം നിറുത്തിവെച്ച ശാസ്ത്രം ധരിച്ച യുദ്ധഭൂമി
യിൽ വന്ന് ഒന്നുകിൽ വില്ലോ, അല്ലെങ്കിൽ മുഖമോ നമിപ്പിച്ച
പൊയ്ക്കൊള്ളണമെന്ന് ഐരാവതത്തെ പാണികൊണ്ട പ്രഹ
രിച്ച രാവണൻ ആജ്ഞാപിക്കുന്നതായി പറയണം; ആ ഖല
ചുരി (ചവറു കുഴിയിലെ കൊച്ച കിണറെന്നും ഖലചുരി വംശ
മെന്നും) ക്ഷത്രിയൻ ഇതു കേൾക്കട്ടെ. അതിന മന്ത്രിമാർ "ഞങ്ങ
ളുടെ സ്വാമി തിരിയെ വന്നുചേരുമ്പോം കാർമ്മുകം തന്നെ
നമിപ്പിച്ച കൊള്ളും; സ്വല്പം താമസിക്ക; അല്ലെങ്കിൽ അവി
ടന്ന് ഇപ്പോം എഴുന്നള്ളിയിരിക്കുന്ന രേവാതീരത്തിലേയ്ക്ക
പോകുക." എന്ന് ഉത്തരം നൽകി.

രാവണൻ തൽക്ഷണം തന്നെ പുറപ്പെട്ട നർമ്മദാ തടത്തിൽ
എത്തി അനുയായികളോട നദിയിൽ സ്നാനം ചെയ്വാൻ
ആജ്ഞാപിച്ചു.

തൈരുൽകൂലമഭൈഃകരാളകരവാളാരാളദന്താങ്കുരൈർ-
ലീലോൽഖാതപരശ്വധൈർഘനഘടാനിർഘോഷഘോര
സ്വരൈഃ
രേവാംഭസ്തടമാപിതം തത ഇതോ നിർമ്മജ്ജനോന്മജ്ജന-
ക്രീഡാസക്തമനോഭിരാശരവരൈരാശാഗജേന്ദ്രൈരിവ 4

അതിരു കവിഞ്ഞൊഴുകുന്ന മദം; വാംപോലെയുള്ള ദന്തങ്ങം;
വലിയ വൃക്ഷങ്ങം പിഴുതുകൊണ്ടുള്ള വരവ്; മേഘങ്ങളുടേതു
പോലെയുള്ള ശബ്ദം; ഇതെല്ലാംകൊണ്ട് പുഴയിൽ കുളിക്കുവാൻ
എത്തിയ ആ രാക്ഷസന്മാർ ദിഗ്ഗജങ്ങളെപ്പോലെ കാണപ്പെട്ട.
പരമമാഹേശ്വരനായ ലങ്കേശ്വരനും കുളിച്ച ശിവപൂജയും
ഒരുങ്ങി. അപ്പോഴത്തേയ്ക്കുമുണ്ട്, ഒരു വലിയ വെള്ളപ്പൊക്കം
വരുന്നു. അപ്രതീക്ഷിതമായ ആ സംഭവത്തിന്റെ കാരണമെ
ന്തെന്ന് അറിവാൻ 'ലലാടനയനാർച്ചനതുടനരോഷതാമ്രേ

ക്ഷണ'നായ രാക്ഷസരാജാവു ശുകസാരണന്മാരെ നിയോഗിച്ചു. അവർ കുറേ ദൂരം പോയപ്പോഴേ കാന്താപരിവൃതനായ അർജ്ജുനനെ കണ്ടു. അർജ്ജുനന്റെ അപ്പോഴത്തെ സ്ഥിതി കവി ഇങ്ങനെ വർണ്ണിക്കുന്നു:—

''മദ്ധ്യേ തരംഗിണി തരംഗിണീഭിരിവാസേചനകവേ
ണീഭിർഗ്ഗാംഗേയശൃംഗ വിവര വിസ്മരശിശിരധാരാളവാരിധാ
രപാതശീതാലുതയാ നിസ്തലസ്തനസ്തബകവിനമ്യസ്തഹസ്തസ്ഥസ്ഥി
കാഭിരുല്ലോല തരളകല'ഹാരകമല പരാഗപുഞ്ജരഞ്ജനാമഞ്ജുള
തനുമഞ്ജരീഭി, രന്തഃപുരതരുണീഭിരമാരമമാണം രമാരമണസമാ
നമഹിമാനമസീമലവണിമാനമ ഭംഗുരതരംഗനികുരുംബമുകര
ബിംബോദരദരീദൃശ്യമാനരതി പ്രതിബിംബ പരമ്പരാ പരി
വൃതം ശംബരവൈരിണമിവശരീരിണം ഹാടകഘടപ്രതിഭേ
കുചതട കലിതകാലേയകരേണുശ്രുഷണ കാന്തതരദോരന്തരാളന
യാസ്വാന്തരവാന്തമനുരാഗമിവാശ്രാന്തമുദ്വ മന്തമുദ്വേലമദലോല
ലോലലോഹിത ലോചനാന്തം ഗന്ധസിന്ധുരമിവസംഘടിത
വാര്യർഗ്ഗളം നിരർഗ്ഗളപ്രസര പൗരുഷം കമപിപുരുഷവിശേ
ഷകം.''

ആസേചനകവേണികം = നദീപക്ഷത്തിൽ നനയ്ക്കുന്നപ്രവാഹത്തോടു കൂടിയവ. നാരീപക്ഷത്തിൽ മനോഹരമായ കേശപാശത്തോടുകൂടിയവർ. ഗാംഗേയം = സ്വർണ്ണം. തരുണീഭിഃ അമാ = തരുണികളോടുകൂടി. ലവണിമ = ലാവണ്യം. ദരീദൃശ്യമാനം = അതിശയേന കാണപ്പെടുന്നതു്. കാലേയകം = പീതചന്ദനം. വാരി = ഗജബന്ധിനി എന്നും ജലമെന്നും. വിശേഷകം തിലകം.

ശുക്രനും സാരണനും പേടിച്ചരണ്ടു് ഓടി തിരിയെച്ചെന്നു രാവണനെ വിവരം ഗ്രഹിപ്പിച്ചു. ഉടൻ അദ്ദേഹത്തിനു ക്രോധം കൊണ്ടുണ്ടായ ഉപരാഗം അക്ഷികോണങ്ങളിലും അവിടെ നിന്നു ചന്ദ്രഹാസത്തിലും ചന്ദ്രഹാസത്തിൽനിന്നു കൈകളിലും സംക്രമിച്ചു; കൈകളിൽ സമരകണ്ഡൂതി വിജൃംഭിച്ചു

അഥജാതരസിതരസാപ്യചലൽ
കൃതനാക പഥാപതനാ, പൃതനാ
ഘനഗർജ്ജന തർജ്ജന സജ്ജനതാ
മദശാലി ദശാനന ശാസനയാ 5

എന്തൊരു പുളകപ്രദമായ ശ്ലോകം!

പിന്നീടു രാവണന്റെ സേന ആകാശത്തിൽ നിന്നു യുദ്ധ

ത്തിനായി ഭ്രമിയിലേയ്ക്കു പതിച്ചു. വീണ്ടും രാവണന്റെ യുദ്ധാഹ്വാനം കേട്ടു് അജ്ജുനന്റെ മന്ത്രിമാർ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു.

വിംശത്യാവിജയീഭൂജൈഃ കവനവോൻ ബ്രഹ്മാനവായോത്ഭവഃ?
ശ്രീമാൻഹേഹയഭൂപതിഃകമഹതാദോഷ്ണാം സഹസ്രേണ ച?
തൽപൗലസ്ത്യ, നിവർത്തതാംതവദുരാശേയംഹിതം, ബ്രൂ മഹേ:
സംകല്പ്യേഖലുസാധനസ്യലഭതേ സാധ്യം പരാമുന്നതിം; 6

ബ്രാഹ്മ (ബ്രാഹ്മണ) വംശജനും ഇരുപതു കൈകളോടു മാത്രം കൂടിയവനും ആയ അങ്ങെവിടെ? സഹസ്രബാഹുവായ ഹേഹയ മഹാരാജാവെവിടെ? അല്പയോ പൗലസ്ത്യ, (സാഭിപ്രായമായ വിശേഷ്യം) അതുകൊണ്ടു് അങ്ങു് ഈ ദുരാശ കൈവിടണം; അതാണു നല്ലതു്. സാധനങ്ങളും പൂർണ്ണങ്ങളല്ലെങ്കിൽ സാധ്യം എങ്ങനെ അത്യുന്നതിയെ പ്രാപിക്കും?

രാവണന്റെ സമരസന്നാഹം ധരിച്ചു് അജ്ജുനൻ "ബാഹാസഹസ്രസഹായവാൻ പരിവൃത ഇവാനേകാനികൈസ്തദാഽദ്യുത ദ്യുതഃ" അനേകം സൈന്യങ്ങളാൽ പരിവൃതനോ എന്നു തോന്നുമാറു് ആയിരം കൈകളുടെ സാഹായ്യത്തോടു കൂടി ഉദ്യുതനായി (അദ്യുതൻ) ശോഭിച്ചു. രണ്ടുപേരും തമ്മിൽ ഘോരമായ ഒരു യുദ്ധം നടന്നു. ഒടുവിൽ,

രക്ഷോരാജസ്യ വക്ഷോഭുവിവിമതശിരോഭംഗദായാം ഗദായാം.
സംഗ്രാമേ പാതിതായാം ഗുരുതരതരസാകാത്തവീര്യേണ
വീര്യാൽ
ഹാഹാകാരഃക്ഷപാടൈ, രനിമിഷപടലൈഃകല്പവാടീപ്രസൂനം
ഹർഷാശ്രു സ്വർവ്വധൂഭി, സ്തപസിതുഭിരഭിഷ്ടാത്തദാശീരമോചി 7

അജ്ജുനൻ രാക്ഷസരാജാവിന്റെ വക്ഷസ്സിൽ തന്റെ ഭീമമായ ഗദ പതിപ്പിച്ചു. അപ്പോഴും രാക്ഷസരിൽ നിന്നു 'ഹാഹാ' നിനാദവും ദേവന്മാരിൽ നിന്നു പുഷ്പവൃഷ്ടിയും, ദേവസ്ത്രീകളിൽ നിന്നു് ആനന്ദബാഷ്പവും തപസ്വികളിൽ നിന്നു് ആശീർവ്വാദവും നിഷ്ക്രമിച്ചു. മഹാരാജാവു രാവണനെ ബന്ധനസ്ഥനാക്കി മാഹിഷ്മതിയിലേയ്ക്കു കൊണ്ടുപോയി. അവിടെ പൗരസ്ത്രീകളും,

അദ്യോർവ്വീപതിനാവിഗൃഹ്യസലിലേസോമോദ്
ഭവായാസ്തടാ–
ദത്രാനീതമനേകവക്ത്രവികൃതം സത്വം കിമത്യദ്ഭുതം?
ഇത്ഥം പൗരപുരന്ധ്രിഭിസ്സകുതുകം സത്രാ സമാലോകിതഃ
പൗലസ്ത്യഃ പുരമാഗ്രസീമ്നിസമഭൂദ്ഗ്രീളാവനമ്രാനനഃ 8

നമ്മുടെ മഹാരാജാവു നമ്മ്ദയുടെ തടത്തിൽ നിന്നു കൊണ്ടു വരുന്ന ദശമുഖമായ ഈ വികൃത സത്വം അത്യത്ഭുതമായിരിക്കുന്നു'' എന്നു കൌതുകത്തോടും ഭയത്തോടുംകൂടി തന്നെ നോക്കിയ അവസരത്തിൽ രാവണൻ ലജ്ജകൊണ്ടു മുഖം താഴ്ത്തി.

കാലാന്തരത്തിൽ ചിത്രരഥൻ ഇന്ദ്രസദസ്സിൽവെച്ചു ഗാനം ചെയ്ത അർജ്ജുനാപദാനങ്ങളും കേട്ടപ്പോൾ പുത്രന്റെ കാരാഗൃഹവാസ കഥ മനസ്സിലായി വത്സനെ അവിടെനിന്നു മോചിപ്പിക്കുന്നതിനായി പുലസ്ത്യമഹർഷിതന്നെ മാഹിഷ്മതിയിൽ എത്തി. അതിഥിക്കു വേണ്ട സപര്യകളും ആചരിച്ചതിനുമേൽ അർജ്ജുനൻ മഹർഷിയോടു് ഇങ്ങനെ ചോദിച്ചു:—

കിമപചരിതൈരസ്മാകംവസ്തപോവനഭൂമയഃ
പ്രസവവിധുരാ? ഹിംസ്രൈസ്തുതൈർമൃഗാഃ കിമുപപ്ലുതാഃ?
ദിതിസുതഭടൈർമദ്ധ്യേരുദ്ധാകിമധ്വരപദ്ധതിഃ?
സ്പൃഹയതി പുനശ്ശ്രോതും ചേതഃ പ്രയോജനമാഗതേഃ 9

ഞങ്ങളുടെ അപചാരംകൊണ്ടു തപോവനഭൂമികളും പൂക്കളില്ലാത്തവയായിത്തീർന്നുവോ? ദുഷ്ടസത്വങ്ങളെക്കൊണ്ടു് ആശ്രമമൃഗങ്ങൾക്കു് ഉപദ്രവം ഉണ്ടായൊ? അസുരന്മാർ യാഗങ്ങൾക്കു വിഘ്നം വരുത്തിയൊ? ഭഗവാനേ! അങ്ങയുടെ ആഗമനത്തിന്റെ പ്രയോജനം അറിയുവാൻ എന്റെ മനസ്സു് ആഗ്രഹിക്കുന്നു.''

ആമ്നായയോനിസംഭ്രതിരാമ്നാത ഇതി ഭ്രുജാ
മുത്തരംഗകരീം വാചമുത്തരംഗയതി സ്മസഃ 10

മുത്തരംഗകരീ, പ്രമോദനതരംഗങ്ങളെ ഉളവാക്കുന്നതു്. കാര്യം പറഞ്ഞു മഹർഷി കടശ്ശിയിൽ രാവണനെ വിടുവിച്ചു കൊണ്ടുപോയി. കാർത്തവീര്യാവിജയം താഴെക്കാണുന്ന പദ്മനാഭപേരമായ സ്തോത്രപദ്യത്തോടുകൂടി അവസാനിക്കുന്നു.

ഭവതരണനിദാനം ഭക്തഗീതാപദാനം
മഹിതമനവസാനം മഞ്ജുവാസോവസാനം
പതഗതിലകയാനം പന്നഗേശേശയാനം
കലയതമഹിമാനം കാളമേഘോപമാനം. 11

ഈ ചമ്പുവിൽനിന്നു് എത്രയെത്ര കല്പകവൃക്ഷങ്ങൾ താഴെയാണു്, തിരുമനസ്സിലെ സമകാലികനായ പുതിയിക്കൽ തമ്പാന്റെ കാർത്തവീര്യവിജയം ആട്ടക്കഥ നിൽക്കുന്നതെന്നു ഞാൻ സഹൃദയന്മാരെ പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കേണ്ടതില്ലല്ലോ.

സന്താനഗോപാലം ചമ്പു:— ഈ ചമ്പുവിനു കേരളത്തിൽ ഒരുമാതിരി പ്രസിദ്ധിയുണ്ട്. പൗണ്ഡ്രകവധത്തിന്റെ ആരംഭത്തിലുള്ള 'പുഷ്യൽ സൗരഭ പാരിജാത' ഇത്യാദി പദ്യത്തോടുകൂടിയാണ് പ്രസ്തുത ചമ്പു തുടങ്ങുന്നതു. പുത്രനാശംകൊണ്ടു ദുഃഖിതനായി തീരെ മതിമറന്ന ബ്രാഹ്മണൻ ദ്വാരകയിൽ പ്രവേശിച്ചു വിലപിക്കുന്നതു മഹാകവി ഇങ്ങനെ വർണ്ണിക്കുന്നു.

രാജദ്വാരി മൃതം നിധായ തനയം കഷ്ടം സ്ഥിരസ്തൃപഃ
കൃഷ്ണഃ സ്ത്രീജനലമ്പടഃ? കപടഹലീ ഹാലാമദാന്ധാശയഃ?
ഇത്യുച്ചൈർഗ്ഗിരമുദ്ഗിരൻ ദ്വിജവരഃ ക്ഷിപ്രം പ്രപേദേ സഭാം
നീരന്ധ്രാന്ധകവൃഷ്ണിവീരമകുടീരത്നാംകുരോഭ്യൽപ്രഭാം. 1

ദ്വാരഭ്രുവിൽ മൃതദേഹമിട്ടു മുറയിട്ടു പെൺകൊതിപെരുത്തു നിർ-
ലജ്ജനായവിട്ട കൃഷ്ണനെങ്ങു? ഹലിയെങ്ങു മദ്യമദവിഹ്വലൻ?
വിപ്രനിത്തരമറച്ചൂരച്ച യദുവീരമൗലിമണികാന്തിയാൽ
ദീപ്രമായ് ബഹുജനങ്ങളം തിങ്ങിയ സഭാന്തരത്തിലൂട
നെത്തിനാൻ. (ഉണ്ണുനീക്കൃഷ്ണവാരിയർ)

അർജ്ജുനൻ അടുത്ത ശിശുവിനെ താൻ രക്ഷിച്ചുകൊള്ളാമെന്നു പറയുമ്പോഴും ബ്രാഹ്മണൻ ആ വീരവാദത്തെപ്പറ്റി ശങ്കിക്കുന്ന സന്ദർഭം വർണ്ണിക്കുന്ന ശ്ലോകങ്ങളിൽ ഒന്നാണു താഴെക്കാണുന്നതു:—

പൃഥുലഭുജബലാനലാവദഗ്ദ്ധ-
ദ്വിഷദബലാസ്തനശൈലപത്രവല്ലീ
യദുപരിഷദപി പ്രഗൽഭതേ ന
സ്വയമവിതും ബലദേവകൃഷ്ണമുഖ്യാ. 2

അചലഭുജബലാഗ്നിജ്വാലയാൽ വൈരി നാരീ-
കുചഗിരികടം ധരിക്കും പത്രവല്ലീകുലത്തെ
ത്വരിതതരമെരിച്ചാസ്സീരി, കൃഷ്ണൻ തുടങ്ങു-
ള്ളരിയ യദുസഭ്യം കാക്കുവാൻ ശക്തിപോരാ. (വാരിയർ)

ആശങ്കയ്ക്കു പരിഹാരരൂപമായുള്ള അർജ്ജുനന്റെ വാക്യം കൂടി ചുവടെ ഉദ്ധരിക്കട്ടെ.

നാഹം ശൗരിർന്ന ഖലു മുസലീനാ/നിരുദ്ധോ ന സാംബോ
ന പ്രദ്യുമ്നോ; ഭുവനവിദിതഃ പാണ്ഡവഃ ഫല്ഗുനോ/ഹം;
വ്യക്തംവക്ത്രിസ്മരഹരശിരശ്ചണ്ഡകോദണ്ഡകാണ്ഡ-
പ്രൗഢാഘാതവ്രണഗണകിണഗ്രന്ഥി ബാഹോർബലം മേ. 3

ന്യനം ഞാൻ കൃഷ്ണനല്ലോക്കുക; ഹലധരനല്ലിങ്ങു ഞാൻ
സാംബനല്ലാ
ഞാനപ്രദ്യുമ്നനല്ലാ; സകലരുമറിയും പാണ്ഡവൻ
ഫല്ഗുനൻ ഞാൻ
സ്പഷ്ടംമൽ ബാഹുവീര്യത്തികവു കഠിനമാം വില്ല
കൊണ്ടാഞ്ഞു തല്പി–
പ്പൊട്ടിക്കീറിത്തഴമ്പിച്ചൊരു ഗിരിശശിരസ്സിന്നു
ചെല്ലുന്ന തില്ലേ?(വാരിയർ)

'സൈംഹികേയ കാമിനീ കുചകലശ പത്രാങ്കുര പ്രത്യൂഹ കര'വും 'സാന്ദ്രതമസന്തമസഘനസ്മരപ്രഭാരേ'വും ആയ സുദശ്നത്തെ അശ്വതിതിരുനാൾ 'ഭാസ്വൽ ഭാസ്കരഭാസുരാര' എന്ന പദ്യംകൊണ്ടാകുന്നു ഈ ചമ്പുവിലും അവതരിപ്പിക്കുന്നതു്. വിഷ്ണുലോകവർണ്ണനം താഴെ ചേർക്കുന്ന മധുരമധുരമായ ഗദ്യം കൊണ്ടു നിർവഹിക്കുന്നു.

"തതശ്ച തൗ പ്ലവംഗമവിഹംഗമധുജൗജാലദബ്രുമണി വപ്രവലയദീപ്രപരിസരം, പരിഖോദരപരിഭാസുരസരസീരുഹ പരിമേദുര രസലോലുപതരമാനസമധുപാരവമുഖരീകൃത ഹരി ദന്തരം, ഭ്രുതരവിദ്രുമസ്തംഭവിദ്യോതമാനമരകതമണിഗോപുരാ ട്ടാലശിഖരനികരനിഷണ്ണ പരമഭാഗവതോപഗീയമാന മധുസൂ ദന വിവിധാപദാനം, അനർഘമണിഘൃണിധൗതകളധൗതമയ സൗധശിഖര വിരാജമാനകനക വൈജയന്തീ ശതകലിതതടില്ല താവിലാസം, ചന്ദ്രകാന്തമണി ശിലാലവാലശാലി വിശാല സാലകുല കുലായമാന സകലശ്രുകശാരികാ പഠ്യമാനപരമ പാവനനാമഘോഷം, ശ്യാമതുളസികാവനനിഷണ്ണപരമർഷി പരിഷദുപഘുഷ്യമാണപുരുഷസൂക്താദിവിവിധ സൂക്തം, സത്യ ലോകമിവനിത്യ പ്രമുദിത പദ്മാസനം പരമഹംസകുലസേവ്യ മാനം ച, വൃഷകേതന നികേതനമിവ സതത സന്നിഹിത വിനായകോപ ശോഭിതം സർവ്വമംഗളോപേതം ച,ശിശിരഭാനു മണ്ഡലമിവ ഹരിണാഹിത പ്രതിഷ്ഠമശേഷതമോ ഹരണപടി ഷ്ഠം ച, അവാങ്മനസ ഗോചരാദ്ഭുതനിധാനം ലോകമാലോ കയാംചക്രുഃ" സത്യലോകത്തിൽ(പദ്മാസനൻ)ബ്രഹ്മാവു പ്രമു ദിതനായിരിക്കും; ശ്രേഷ്ഠങ്ങളായ ഹംസങ്ങളും കാണും; വിഷ്ണു ലോകത്തിൽ പ്രമുദിതയായ (പദ്മാ)ലക്ഷ്മീഭഗവതി ആസീന യായിരിക്കുന്നു; പരമഹംസന്മാർ സേവിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ശിവലോകത്തിൽ എല്ലായ്പോഴും ഗണപതിയുണ്ടു്, (സർവ്വ മംഗളം) പാർവ്വതിമുണ്ടു്; വിഷ്ണുലോകം (വിനായകൻ)ഗരുഡ നോടുകൂടിയതും സർവമംഗളങ്ങളോടു ചേർന്നതുമാണു്. ചന്ദ്രമ ണ്ഡലം ഹരിണത്താൽ ആഹിതപ്രതിഷ്ഠമാണു്; തമസ്സിനെ

ഭേദിക്കുവാൻ ശക്തവുമാകുന്നു; വിഷ്ണുലോകം (ഹരിണാ)വിഷ്ണുവിനാൽ ആഹിത പ്രതിഷ്ഠവും അന്തർധ്വാന്തത്തിനു് അറുതി വരുത്തുന്നതുമാണു്.

ഒടുവിൽ ബ്രാഹ്മണൻ കൃഷ്ണാജ്ജുനന്മാരെ ഇങ്ങനെ ആശീർവ്വദിക്കുന്നു.:-

ആശാസ്യം കിംയദുകുരുവരാവന്യദസ്മാദ്ദശൈർവ്വാ-
മാശാരന്ധ്രാണ്യഭിനവയശഃ പാളയഃ ക്ഷാളയന്തു;
യാവൽകല്പം വിമതവിതതേമ്മന്ധിതാരഃ പ്രതാപാഃ
പൃതഥീം വ്യത്ഥീകൃതരവിഘ്വണിശ്രേണയഃശോണയന്തു 4

നിങ്ങൾക്കെന്തുട്ടകാരാൽ യദുകുരുവരരേ! വേറെയാശാസ്യമെന്താ-
ണാശാരന്ധ്രത്തെയെല്ലാം നവവിമലയശശ്രേണിശോ
ധിച്ചിടട്ടെ;
കല്പാന്തത്തോളമല്പേതരമരികളെ മട്ടിപ്പതാം സൽപ്രതാപം
പൃതഥീഭാഗത്തിലക്പ്രഭയെ വിമലമാക്കീട്ടു ശോഭിച്ചിടട്ടെ.
(വാരിയർ)

ശൃംഗാരസുധാകരം ഭാണം:-കേരളത്തിലെപ്പോലെ അത്ര അധികം ഭാണങ്ങളും ഭാരതവർഷത്തിന്റെ മറ്റൊരു ഭാഗത്തിലും നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടിട്ടില്ല. കേരളഭാണങ്ങളിൽ ഗുണം കൊണ്ടു് ഒന്നാമത്തേതു മഴമംഗലത്തിന്റേതു തന്നെയെന്നുള്ളതും നിർവിവാദമാകുന്നു. എന്നാൽ അശ്വതിതിരുനാൾ തമ്പുരാന്റെ കൃതികൾക്കുള്ള അന്യാദൃശമായ ആനന്ദദായകത്വം പ്രസ്തുതകൃതിയിലും അനുസ്യൂതമായി കളിയാടുന്നുണ്ടു്. സന്ദർഭോചിതമായ ഒരു പാർവ്വതീപരമേശ്വര സ്തോത്രപദ്യം കൊണ്ടു് അവിടത്തെ ഭാണം ആരംഭിക്കുന്നു.

വ്യാപാരേണ നിജേന യന്മനസിജസ്യാത്മോ വരീയാനിതി
വ്യക്തം വക്തിനുണാം ഭവേഷ്വിഹ സുഖം സമ്പാദയന്നഞ്ജസാ
യസ്യാദ്ധേമണിഹാരവല്ലിരമലാപ്യദ്ധേഹി മുക്താലതാ;
തദ്ദിവ്യം മിഥുനം തനോതു നിതരാം ശ്രേയാംസി
ഭ്രയാംസ നഃ 1

മാതൃക കാണിക്കുവാൻ ഏതാനും ഭാഗങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കാം:

വസന്തകാലം-

മാലേയാചലവാതപോതവികസദ്വാസന്തികാവല്ലരീ-
വ്യാലീനോല്ലസമാനഭൃംഗപടലീവ്യാഹരവാചാലിതാ

പ്രശ്ലേഷ്യദനംഗകരന്ദചുംബകലികാസ്വാദോന്മദശ്രീപിക –
ശ്രേണീമഞ്ജുളകാകളീകളകളഃകാലഃസമുജ്ജൃംഭതേ 2

രതിരത്നമാലികയെ കാണുമ്പോൾ ശൃംഗാരശേഖരന്റെ വിചാരം

സുധാനാം സൂതിർവാക്ഷീതിതല ഗതാ; ജേതുമടത–
സ്ത്രീലോകീം വാ ജാംബൂനദമയപതാകാ രതിപതേഃ
സുതാ വാ ദുഗ്ധാബ്ധേഃസ്വകരകലിതാം ഭോരുഹവരാ;
പ്രയാന്തീ സാ ദൃഷ്ടാ ബഹുവിധവിതർക്കം പ്രിയതമാ. 3

ഒരു വികൃതവേഷം

താമ്രശ്മശ്രുമുഖഃ പ്രകാശഗണ്ഡുലഃ കന്ഥാം ദധദ്ധൂസരാം
പാണൗപാണ്ഡിമ ധൂർവഹേപരിവഹൻ ദണ്ഡംവിലാളേക്ഷണഃ
ഖർവടോനതനാസികഃ പ്രതിപദം കിഞ്ചിൽ പ്രജല്പൻസ്വയം
കാണഃകോയമളിഞ്ജരോദരഭരോ മത്സമ്മുഖം ധാവതി. 4

ഗണ്ഡുലൻ = കുബ്ജൻ. കന്ഥാ = കീറത്തുണി. ഖർവ്വടൻ = കഷണ്ടിത്തലയൻ. അളിഞ്ജരം = മൺകുടം.

മന്ദാരമഞ്ജരിയുടെ മാതാവായ വൃദ്ധവേശ്യ

ദീർഘാലാബൂപയോധരാ കരതലേ സമ്മാജ്ജനീംബിഭ്രതീ
സംരംഭസ്ഫുരിതാധരാ കതിപയൈർദ്ദന്തൈഃ പ്രകാശമാനൈഃ
രേരേമോഷക, തിഷ്ഠ തിഷ്ഠ ഗണ്ഡുല,ത്വം കുതയാസീതി മാം
മധ്യേ വീഥി വിലോക്യ താഡനപരാ;യാതോസ്മി ഭീത്യാ
ദ്രുതം. 5

അലാബു = ചുരയ്ക്കാ.

ചമ്പകലത

പ്രക്ഷുഭ്യൽക്ഷീരസിന്ധുച്ഛവിമുഷിധവളൈരാസ്തൃതായാം
നിചോളൈഃ
ഖടായാം സന്നിഷണ്ണാമൃഗമദതിലകം കല്പയന്തീലലാടേ
പശ്യന്തീ സാവധാനം കരതലകലിതേ ദർപ്പണേ പക്ഷ്മളാക്ഷീ
നേദീയാംസം നഹീയം ഗണയതിഗണികാലോക
ചൂഡാമണിമ്മാം 6

നേദിയൻ = അധികം സമീപത്തിലിരിക്കുന്നവൻ.

വിടന്റെ ചാടുവാക്യം:

ലോലഭ്രൂലതികാവിലാസരുചിരം വ്യാലോല നേത്രാഞ്ചലം
ഫാലോല്ലാസിലലാമകം കിസലയസ്പർദ്ധാലുദന്താംബരം
താടങ്കദ്വിതയാതിമോഹനകപോലാദർശബിംബം ബലാ—
ദപാദായതകേശി, തേ മുഖമിദം ചേതസ്സുമാകർഷതി 7

മദ്ധ്യാഹ്നവർണ്ണനം:

ദിശായോഷാശ്ലേഷസ്വഗമനസമാലോകനപരാ—
നധസ്താദ്വൃക്ഷണാം തിമിരനികരാനംബരമണിഃ
ഹഠാച്ഛായാദംഭാദിവ പരവശാദുത്തരളിതാ—
ന സൂഗ്രാഹം ഗൃഹ്ണാത്യയമതികഠോരൈർഘൃണിഗണൈഃ 8

താൻ ദിങ്നാരിമാരെ ആലിംഗനം ചെയ്യുന്നതു വൃക്ഷങ്ങൾക്കിടയിൽനിന്നുളിഞ്ഞുനോക്കി കണ്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന തിമിരസംഘങ്ങളെ സൂര്യൻ കഠോരങ്ങളായ കിരണങ്ങളെക്കൊണ്ടു ജീവഗ്രാഹം ഗ്രഹിക്കുന്നു.

വാരികേളി കഴിഞ്ഞു വരുന്ന സുന്ദരിമാർ:

സച്ഛാംഭസ്യപി സ്ഫുടാധരപുട പ്രത്യഗ്രദന്തക്ഷതം
വ്യാമഗ്രാഹ്യപയോധരദ്വയതടീലഗ്നാർദ്ധചന്ദ്രാങ്കുരം
രാരാജന്നയനാഞ്ചലം വിഹരണാദ്ഗാണിക്യമത്യുജ്ജ്വലൈ—
ശ്ശാണോല്ലീഢമണിപ്രഭാമധരയത്യംഗൈരനംഗാശ്രയൈഃ 9

ഈ ശ്ലോകത്തിൽ മാഘം, അനർഘരാഘവം ഇവയിലെ ശ്ലോകങ്ങളുടെ പ്രതിധ്വനി കേൾക്കുന്നുണ്ട്.

വിടൻ ഓതിക്കന്മാരെ കളിയാക്കുന്നതു:

ഭോ ഭോ അരസിക ശ്രോത്രിയ വേതാളാഃ
ആദായാളിമിഷാന്മിളദ്വിഷമിഷുപ്രാതം പ്രസൂനാത്മകം
ഗുഞ്ജൽ കോകില പുഞ്ജമാഗധജനോമീനധ്വജക്ഷ്മാപതിഃ
സ്വാജ്ഞോല്ലംഘിജനം പ്രഹർത്തുമടതി ത്രൈലോക്യമേതൽ
ക്രുധാ;
തുല്യം ഗച്ഛത കാമിനീകുചഗിരീൻ ജീവാഭിലാഷോ യദി. 10

''വണ്ടാകുന്ന വിഷംതേച്ച പുഷ്പബാണങ്ങളോടുകൂടി കുയിലുകളാകുന്ന വന്ദികളാൽ വാഴ്ത്തപ്പെടുന്ന കാമദേവമഹാരാജാവുതന്റെ കല്പനയ്ക്കു വഴിപ്പെടാത്ത ജനങ്ങളെ പ്രഹരിക്കുവാൻ

ക്രോധത്തോട് കൂടി സഞ്ചരിക്കുന്നു. നിങ്ങൾക്ക് ജീവിതത്തിൽ ആശയുണ്ടെങ്കിൽ കാമിനിമാരുടെ കുചപർവ്വതങ്ങളിൽ പോയി അഭയം പ്രാപിച്ചുകൊള്ളുവിൻ.''

അവർ തങ്ങളുടെ ബ്രഹ്മവർച്ചസമാകുന്ന അഗ്നിയിൽ മന്മഥനെ ദഹിപ്പിച്ചു കളയുമെന്നു പറയുന്നതായി കേട്ട വിടൻ വീണ്ടും ഇങ്ങനെ ഉപന്യസിക്കുന്നു.

ത്രയാണാം ലോകാനാം പ്രഭ്വരപിയമിന്ദീവരശര-
ന്വനാരാധ്യ സ്ഥാതും പ്രഭവേതി ന ഗൗരീസഹചരഃ,
വിധുർവാ വേധാ വാ ക്ഷണമപി ന വീര്യൗ;ഭഗവതേ
പ്രപഞ്ചേ കസ്മൈ സ്വിത് സുരഭിസുഹൃദേദ്ധ്യതി ജനഃ 11

സുരഭിസുഹൃത്ത് = മധുമാസം ഇഷ്ടനായുള്ളവൻ.

ആട്ടക്കളരി:

സ്തംഭോധിഷ്ഠാസ്വന്തശ്ശംഭൽസ്ഫടികമണിഘടാസ്വഷ്ടനിർദ്ദൃഷ്ട
ഗാത്ര-
പ്രത്യുദ്യൽ പുത്രികൗഘസ്ഥപുടതരപുടന്യസ്തരത്ന പ്രദീപാ
മാഞ്ജിഷ്ഠോൽകൃഷ്ടപട്ടസ്ഫുടഘടിതവിതാനോച്ചയോച്ചാവചശ്രീ-
ന്നേദിഷ്ഠാലക്ഷ്യതേ/സൗ ചടുലമൃഗദൃശാംനാട്യശിക്ഷാഖളരീ 12

സായം സന്ധ്യാവർണ്ണനം:

പ്രത്യാസന്നനിദാഘദീധിതിമഹസ്സംഘാത സംഘട്ടന-
പ്രത്യഗ്രജ്വലദസ്തശൈലമിഹിരഗ്രാവോദ്ഗിരദ്ദീപ്തിഭിഃ
കിം വാ വൈ ബുധസൈന്ധവോദകപിപാസോജ്ജൃംഭിതാം
ഭോനിധി-
പ്രേംഖദ്ബാഡവഹേതിഭിഃ കിമരുണാ ദിഗ്വാരുണീ
ദൃശ്യതേ? 13

നക്ഷത്രങ്ങൾ:

സന്ധ്യാതാണ്ഡവശൗണ്ഡഖണ്ഡപരശുപ്രേംഖജ്ജടാമണ്ഡലീ-
നിര്യന്നിർഝരിണീഝരീകണഗണാഃകിം വിപ്രകീർണ്ണാദിവി?
ദ്രാഘീയോവിയദധ്വധാവദധികക്രാന്താക്ഷ്ണോടച്ചടാ-
വക്ത്രോദ്വാന്തനിതാന്തഫേനനിചയാഃകിംഭ്രാന്തി
താരോച്ചയാഃ 14

ചന്ദ്രൻ:

കിംബുഃകിം വിയദംബുധേഃകിമഥവാ സംസ്ഥൂല മുക്താഫലം?
കിംബാലവ്യജനം സുരക്ഷിതിപതേഃശ്വേതാതപത്രം കിമു?

ദോഷാപൂഷ്ണഃകിമപ്പു പുളിനം കിംസ്വിൽ സിതാംഭോരുഹം?
കിംവാസ്ഫാടികഭാജനം ദിവിഷദാമേനാങ്കബിംബംകിമു?15

പൂഷ്ണഃ = പൂഷാവിന്റെ പുത്രി; കാളിന്ദി. ഇങ്ങനെയാണ് ഈ ശ്ലോകത്തിന്റെ ഗതി. വിസ്തരഭയംനിമിത്തം ഈ ഗ്രന്ഥത്തെപ്പറ്റിയുള്ള പ്രസംഗം ഇവിടെ നിറുത്താം. ഒടുവിൽ,

പ്രസാധയന്തു സുധിയാംഗള നാളാന്മിളദ്ഗുണാഃ
കവേർധ്വന്യധ്വനീനസ്യ സൂക്തിമൗക്തികമാലികാഃ 16

എന്ന ഭരതവാക്യത്തോടുകൂടി ശ്ലോകം അവസാനിക്കുന്നു. ധ്വനിമാർഗ്ഗത്തിൽ സഞ്ചരിക്കുന്ന കവിയുടെ ഗുണങ്ങളാം സമ്മേളിച്ച (സുവർണ്ണ സൂത്രമെന്ന മുക്താഹാരപക്ഷത്തിൽ; കാവ്യഗുണങ്ങളാം എന്ന സൂക്തിപക്ഷത്തിൽ) സൂക്തികളാകുന്ന മുത്തുമാലകളാം വിദ്വാന്മാരുടെ കണ്ണുങ്ങളെ അലങ്കരിക്കുമാറാകട്ടെ എന്നാണ് അർത്ഥം. ഞാൻ പരിശോധിച്ചിടത്തോളം ശൃംഗാരസുധാകരം, വഞ്ചീശസ്തവം, കാർത്തവീര്യവിജയം, സന്താനഗോപലം, രുക്മിണീപരിണയം ഈ ക്രമത്തിലാണ കവിയുടെ സംസ്കൃത സാഹിത്യവ്യവസായം കടന്നുപോയിട്ടുള്ളതു് എന്നു കാണുന്നു. ഇവയിൽ രുക്മണീപരിണയം അവിട്ടന്നു് ഇളയതമ്പുരാനായതിനുമേൽ നിർമ്മിച്ചതാണെന്നു് അതിൽതന്നെ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. മറ്റുള്ള കൃതികളുടെ രചന അതിനുമുൻപായിരിക്കണമെന്നു തോന്നുന്നു.

രുക്മിണീപരിണയം നാടകം

ഇതാണു തിരുമനസ്സിലെ പരിപക്വമായ കൃതി. പ്രസ്തുത നാടകം വളരെ വളരെ മനോഹരമായിട്ടുണ്ടു്. രുക്മിണി, വാസുദേവന്റെ (ശ്രീകൃഷ്ണൻ) വിദൂഷകനായ കപിഞ്ജലൻ ഈ പാത്രങ്ങളുടെ വിഷയത്തിൽ കവി അസാമാന്യമായ മനോധർമ്മം പ്രകടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടു്. രുക്മിണി ഒരു ബ്രാഹ്മണനെ സന്ദേശഹരനായി അയച്ച ഭഗവാനോടു തന്റെ വിരഹവ്യഥ നിവേദനം ചെയ്യുക എന്നുള്ള പുരാണകഥ പാടെ മാറ്റി വാസുദേവനെതന്നെ വിരഹതപ്തനായി കുണ്ഡിനപുരത്തിലേയ്ക്കു് അയയ്ക്കുന്ന തിരുമനസ്സിലെ ഔചിത്യബോധം പ്രശംസനീയമായിരിക്കുന്നു. ഭഗവാൻ തന്റെ മന്ത്രിസത്തമനും പ്രിയസുഹൃത്തുമായ ഉദ്ധവനെ പ്രത്യുഹ നിവാരണത്തിനായി മുൻകൂട്ടി കുണ്ഡിനത്തിലേയ്ക്കു് അയയ്ക്കുന്നതും സമീചീനം തന്നെ. കേവലം ദേശവർണ്ണന പരമായ അഞ്ചാമങ്കം വൃഥാസ്ഥലമാണെന്നു പറയാമെങ്കിലും അവിട്ടന്നു് അക്കാര്യത്തിൽ ഭവഭൂതി, മുരാരി, രാജശേഖരൻ മുതലായ പൂർവ്വകവികളുടെ കാലടിപ്പാടുകളെ പിൻതുടർന്നിട്ടേ

യുള്ള എന്നൊരു സമാധാനമില്ലെന്നില്ല. ആകെക്കൂടി ഒരു ദൃശ്യ കാവ്യമെന്നുള്ളതിനേക്കാം രുക്മിണീ പരിണയം അതിലെ പദ്യങ്ങളും ഗദ്യങ്ങളും പ്രത്യേകമെടുത്തു പരിശോധിക്കുമ്പോഴാണ് അത്യധികം ആകർഷകമായി തോന്നുന്നതു്. ഇവ ഓരോന്നിന്റേയും മനോഹാരിത്വം അന്യാദൃശം അന്യാദൃശം, എന്നു് എത്ര തവണപറഞ്ഞാലും മതിയാകുന്നതല്ല. ഉദാഹരണത്തിനായി ചില ഭാഗങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കാം.

വാസുഭദ്രൻ രുക്മിണിയെപ്പറ്റി–

യാനേഹംസമയീവ, സാരസമയീവാത്യയതേ ലോചനേ,
വർണ്ണേസ്വർണ്ണമയീവ. കണ്ണമധുരേ വീണാമയീവസ്വരേ,
മധ്യേശ്രുന്യമയീവ, മുഗ്ധഹാസിതേ ജാതീമയീവ ശ്രുതാ,
കണ്ഠേ കംബുമയീവ, സാ പ്രിയതമാ ചിത്തേ വരീവർത്തിമേ 1

യാനത്തിൽ കളഹംസിതാൻ, സരസിജം താൻ നീണ്ട
നേത്രത്തി,ല–
ന്മേനിക്കുള്ള നിറത്തിലൊത്തകനകം, സ്വാനത്തിലോ
വീണതാൻ
ന്യനം ശ്രുന്യകടിസ്ഥലത്തു, ഹസിതത്തിൽ പ്പിച്ചി, ശംഖംഗള–
സ്ഥാനത്തീവിധരൂപമോടവം കളിച്ചീടുന്നു മന്മാനസേ
(എ. ഡി. ഹരിശർമ്മ)

വിന്ധ്യവനം:

ളഗ്രംപശ്യകിരാതപുംഖിത ശരത്രുസ്സൈണദത്താഭയേ–
പ്രത്യാസന്നകരാള മാംസളവനീ ഗ്രഞ്ജാദ്രകുഞ്ജാന്തരാ
വാത്യാചക്രവിധൂതഗൈരികരജോരാജിശ്രിയശ്രേണിഭി–
ർഭാത്യേഷാ പരിപാടലാഭ്ര ജടിലാ സന്ധ്യേവ വിന്ധ്യാടവീ 2

ചുറ്റും മുറ്റിയ ഘോരകാനനമെഴും ഗ്രഞ്ജാനികുഞ്ജങ്ങളിൽ–
ക്കേറി ക്രൂരകിരാതബാണഭയമുൾത്തിങ്ങും കുരംഗങ്ങളെ
പോറ്റിസ്സന്ധ്യകണക്കു വിന്ധ്യവിപിനം ശോഭിപ്പു,
കാറൂതിമേൽ
പ്പാറും ഗൈരികരേണുവാൽച്ചെറു ചുവപ്പേറുന്ന
മേഘങ്ങളാൽ. (ശർമ്മാ)

മൈത്രവായു:

ലങ്കാശൈലാങ്കഖേലൽ ഫണിപതിതരുണീമണ്ഡലാകണ്ഡ
പാന–
മ്ലാനായൂനാം മനോഭ്രരണരണരണികാകല്പനാതിപ്രഗല്ഭോ:

ഭൃംഗീ സംഗീതഭാജാംനവനടനകലാദേശികാ മാലതീനാ–
മായാന്ത്യാരാമഭൂമേഃ പഥിപഥികവധൂശാസ്യവാശ്ചൈത്ര
വാതാഃ 3
ചന്ദനാചലമതിൽക്കളിക്കുമഹിസുന്ദരീനിരപരം നക–
ന്നൊന്നു വാടിയുവഹൃത്തിലംഗജരണേച്ചു ചേപ്പ്തിന്നു
ശക്തരായ്
ഭൃംഗഗീതയുതമാലതീനടനദേശികത്വമൊടിതാ വരു–
ന്നുണ്ടു പാന്ഥയുവതീജനത്തിനു രിപുക്കളാം മധുമരുത്തുകം
(ശമ്മാ)

സൂര്യോദയം:

ശ്യാമാവാമാധ്വതേന്ദുസ്ഫടികമണിഘടസ്യന്ദമാനാമൃതാർദ്രാ–
ദ്രുദ്വേലദ്വാതപോതപ്രചലിതശതപത്രാതിമാത്രപ്രകാശാൽ
വ്യോമോത്സംഗപ്രയാണോത്സുകിതഖഗജുഷഃപ്രത്യുഷഃ
പാരിജാതാ–
ജ്ജാതാഃശാതക്രതവ്യാം കകുഭികതിപയേ ഭാന്തികാന്തി
പ്രവാളാഃ 4
രാവാംവാമാക്ഷിയേന്തും വിധുമണിഘടമുംച്ചേരുമമ്മാമൃതം
മേൽ–
ത്തുവീട്ടാർദ്രത്വ, മാര്യാനിലധുതശതപത്രങ്ങൾ തൻതുംഗഭംഗി,
ദ്യോവിൽപൊങ്ങാനൊരുങ്ങും കിളികളിവയെഴും കാല്യകല്പ
ദ്രുമത്തിൽ–
ത്താവും കാന്തിപ്രവാളം ചിലതു പരിലസിക്കുന്നു ശക്രന്റെ
ദിക്കിൽ.

ഇതു ജഗന്നാഥപണ്ഡിതരുടെ സുധാലഹരിയിലെ ഉത്തമശ്ലോക
ങ്ങളോട് കിടനില്ക്കുന്നു.

താംബൂലദായകനോട്:

കിം മാദ്യൽകളകണ്ഠപഞ്ചമരുതം ന ശ്രോത്ര പാത്രീകൃതം?
കിം വാ ചന്ദനശൈലമരുപവനോസ്മാഭിരാലിംഗിതഃ?
നേത്രാഭ്യാം നനിശീഥിനീപരിവൃഢഃകിംവാ ജ്വലീഢോ
ജ്വലൻ?
ധൂര്യം ധൈര്യവതാമധീരഇതിമാം ബ്രൂഷേ കഥം നിർണ്ണയഃ? 5

ഞാൻ നൽക്കോകിലകാകളീകളരവം കേട്ടീലയോ? ചന്ദന–
ക്കുന്നിൽത്തട്ടിവരുന്ന മന്ദപവനൻ തന്നെത്തലോടീലയോ?
മിന്നും ചന്ദ്രനെയെന്നുമെൻ മിഴിനുകന്നില്ലേ മഹാധൈര്യമാ–
ന്നിന്നെന്നിട്ടുമധീരനെന്നിവനെനീചൊല്ലുന്നുവോ നിർണ്ണയം?
(ശമ്മാ)

വാസുഭദ്രൻ രുക്മിണിയെ കണ്ടിട്ട്:

സ്വസ്തംബേരമമസ്തകാവണതരാ, വിന്ദീവരംപാണ്ഡരം,
കണ്ഠാരുന്തുദക്ലജിതം പികകുലം, രംഭാലഘ്വീയസ്സരാ,
വൈരാഗ്യസ്യനികേതനം കിസലയം, മല്ലീസുമം കക്ശം,
രുക്മിണ്യാഃ പുരതസ്തകേതകശിഖാം പശ്യാമി സശ്യാമികാം 6

ഇക്ഷുംഭീന്ദ്രന്റെ കുംഭദ്വയവുമണതരം, മല്ലികാപുഷ്പമുദ്യൽ–
കാക്ശ്യം, ഗൗരമിന്ദീവര, മതിലഘുതാൻരംഭയും, മോശമത്രേ
അക്കൈതപ്പൂ, വിരാഗം തളി, രതിപരുഷം കോകിലാലാപ, മീമ–
ട്ടൊക്കെത്താനെന്നു തോന്നുന്നിതു മനസിസഖേ, ഭൈഷ്മിയെ
ക്കണ്ടിട്ടപ്പോൾ (ശമ്മാ)

വാസുഭദ്രൻ രുക്മിണിയോട്:

ഘനപ്രതിഭടസ്തനി, സ്തനിതഡാമരൈരംബുദൈ–
സ്തമോഭിരപിമേദുരൈന്നിചുളിതേ മഹീഗോളകേ
പ്രജന്ത്യഭികസന്നിധിം ശിതിനിചോളകപ്രാവൃതാഃ
കരംഗമദപത്രകപ്രകരഭ്രഷ്ടിതായോഷിതഃ 7

പാത്തട്ടാസകലം ഘനസ്തനിതമൊത്തേറുന്ന കാർകൊണ്ടലും
മെത്തും കൂരിരുളും നിറഞ്ഞുമറയും നേരത്തു കസ്തൂരിയാൽ
പത്തിക്കീറുകയും ചാത്തിമേനിമുഴുവൻ കൃഷ്ണാംശുകത്താൽ മറ–
ച്ചുത്തുംഗസ്തനി, കാമുകാന്തികമണഞ്ഞീടുന്നിതേണാക്ഷിമാർ
(ശമ്മാ)

ഗംഗാനദി:

ത്രിപുരഹരകിരീട സ്മേര മന്ദാരമാലാ;
സഗരതനയനാകാരോഹസോപാനവീഥീ;
ഹരിചരണസരോജസ്യന്ദിമാധ്വീകധാരാ;
സുതനു, നയനജാഡ്യം സ്വർധുനീനിർധുനീതേ. 8

കാമദ്വേഷികിരീടകോടിവിലസന്മന്ദാരമാല്യം ഗുണ–
സ്തോമത്താൽ സഗരാത്മജക്കു ഗതിയെച്ചേർത്തൊരു പുണ്യോദകം
ശ്രീമന്മാധവപാദപങ്കജഗളന്മാധ്വീക സർവസ്വമെ–
ന്നീമട്ടിൽപ്പരിശുദ്ധയാം സുരസരിത്തേകുന്നു നേത്രോത്സവം.
(ശമ്മാ)

വാരാണസി:

മുക്തിക്ഷേത്രമിതിപ്രശാന്തമതിഭിർവ്യൽപിതസുഭിക്ഷാലകൈർ–
വിദ്യാഭ്രരിതിചാപ്പുരഃ പുരമിതി വ്യാപ്യാം വിടശ്രേണിഭിഃ

ലീലാതാണ്ഡവസാക്ഷിണീം ഭഗവതഃ ഖണ്ഡേന്ദു ചൂഡാമണേ–
രേണാക്ഷി, ദ്ധൃതമാദരേണ ശിരസാ വന്ദസ്വ വാരാണസീം.

പുണ്യക്ഷേത്രമിതെന്നതാൻ മുനികളും വിദ്യസ്ഥിതാധാരമെ–
ന്നധ്യേതാക്കളുമപ്സരോനഗരിയെന്നോത്താവിടക്കുട്ടവും
ഗൗരീശൻ നടനം നടത്തുമവനിത്തട്ടെന്ന ഭക്തൗഘവും
കൊണ്ടാട്ടന്നൊരു കാശിയാണിതു ശുഭേ! വേഗത്തിൽ നന്ദിക്ക
നീ. (ശമ്മാ)

വൃന്ദാവനം:

നൃത്യന്മത്തശിഖണ്ഡി, ഖണ്ഡിതസമിൽകാണ്ഡം
മുനീന്ദ്രാർഭകൈഃ,
ക്രീഡച്ചാരുചമൂരു, കോകിലവധൂചഞ്ചൂ ല്ലസൽപഞ്ചമം,
രോമന്ഥപ്രചലോഷ്ണശാകപ്രവരൈരധ്യാസ്യമാനോലപം,
കല്യാണാംഗി, തവേദമസ്തു നയനാനന്ദായ വൃന്ദാവനം. 10

തുള്ളിപ്പാരം മദിക്കും മയിലുകളം, മുനിവര്യർഭകന്മാരൊടിക്കും
കൊള്ളിക്കുട്ടം, കളിക്കുംമൃഗനിര, കുയിലിൻപേട പാട്ടന്ന ഗാനം
വള്ളിക്കെട്ടാന്നു വായൊട്ടിളകിയയവിറക്കുന്ന മാൻക്കുട്ട, മീമ–
ട്ടള്ളിൽകൊള്ളുന്ന വൃന്ദാവനമിതു ഹൃദിതേ സുഭ്രൂ, നൽകട്ടെ
മോദം. (ശമ്മാ)

ഇനി ഒരു ചെറിയ ഗദ്യം കൂടി ഉദ്ധരിക്കാം. ജരാസന്ധൻ മുതൽപേർ ശ്രീകൃഷ്ണനോട് ശിശുപാലനുവേണ്ടി യുദ്ധത്തിനു ഒരുങ്ങുന്നതു കണ്ടു് വിദർഭ രാജാവിന്റെ അമാത്യൻ നിരൂപിക്കുകയാണു്. ''സോയമജഗരൈർഗരുഡസ്യഗളാക്ഷേപഃ; കുരംഗകൈഃ കുചഗ്രഹഃ കേസരിണഃ; ഭേകൈഃ കരാഘാതഃ കാളസർപ്പസ്യ, വത്സകൈർബന്ദിഗ്രഹോവ്യാഘ്രസ്യഃ ദാരുഭിർദ്ദാഹ്യാദേഗോദഹനസ്യ; തിമിരൈസ്തിരസ്കാരോ മാത്താണ്ഡസ്യഃ യോ മാഗധാദിഭിർമാധവസ്യപരിഭവഃ'' തിരുമനസ്സിലെ പല ഫലിതപ്രയോഗങ്ങളിൽ ഒന്നെങ്കിലും എടുത്തുകാണിക്കാഞ്ഞാൽ ഈ ലേഖനം സമ്പൂർണ്ണമാകുകയില്ല. നവമാലിക എന്ന സഖിയോടുകൂടി ഉദ്യാനത്തിൽ പ്രവേശിക്കുന്ന രുക്മിണിയെ കപിഞ്ജലനോടുകൂടിയ വാസുദേവൻ മറഞ്ഞുനോക്കുന്നു. സഖി രുക്മിണിയോടു് ''ഭർത്തൃദാരികേ, കുരവകശാഖിനം പരിഷ്വജമാനാം ത്വാം കുസുമൈഃ പരിഹസദിവ ഏതൽകുന്ദം ദൃശ്യതേ'' അതായതു് ''സ്വാമിനി, കുരവകവൃക്ഷത്തെ ആലിംഗനം ചെയ്യുന്നതുകൊണ്ടു് ഈ കുരുക്കുത്തിമുല്ലച്ചെടി അതിന്റെ വെളുത്ത പൂക്കളെക്കൊണ്ടു് അവിടത്തെ അപഹസിക്കുന്നുവോ എന്നു തോന്നുന്നു'' എന്നു പറയുന്നു.

''പാദാഘാതാദശോകസ്തിലകകുരവകൗ വീക്ഷ ണാലിംഗ നാഭ്യാം'' ഇത്യാദി പ്രമാണാനുരോധേന കുരവകം പുഷ്പിക്കണ മെങ്കിൽ സുന്ദരിമാർ അതിനെ ആലിംഗനം ചെയ്യണം. പ്രകൃത ത്തിൽ കുരവകത്തിന്റെ പൂക്കൾ രുക്മിണി ആലിംഗനം കൊണ്ടും അശോകത്തിന്റെ പൂക്കൾ നവമാലിത പാദതാഡനം കൊണ്ടും സമ്പാദിക്കുന്നു. കാർത്യായനീ പൂജയ്ക്കുവേണ്ടിയാണു് അവർ ഇങ്ങനെ ചെയ്യുന്നതു്. കുരുക്കുത്തി മുല്ലപ്പൂക്കൾ അവർക്കു വേണ്ട. അപ്പോൾ രുക്മിണി പറയുന്നു. ''ഹളാ, നവമാലികേ കിമമുനാ കുന്ദേ ന മേ പ്രയോജനം?'' അതായതു് ''ഈ കുന്ദം കൊണ്ടു് എനിക്കു് എന്തു പ്രയോജനം?'' എന്നു് ആ വാക്യ ത്തിന്റെ അർത്ഥമെന്താണെന്നു വാസുഭദ്രൻ കപിഞ്ജലനോട് ചോദിക്കുകയും കപിഞ്ജലൻ രുക്മിണിയുടെ ആശയം ശരിക്കു മനസ്സിലാക്കി മുകാരരഹിതമായ കുന്ദം കൊണ്ടു തനിക്കു പ്രയോ ജനമില്ല; മുകുന്ദനെക്കൊണ്ടേ തനിക്കു പ്രയോജനമുള്ള (കുന്ദ ശബ്ദം പുല്ലിംഗവുമാണല്ലോ) എന്നു പറയുകയാണെന്നു് അവി ടുത്തെ മനസ്സിലാക്കി സമാശ്വസിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

ഈ നാടകത്തിലെ ഭരതവാക്യം താഴെക്കാണുന്നതാണു്.

പ്രൗഢോദാരഗുണാപ്രപഞ്ചിതരസസ്രോതസ്സുരംഗോൽകരാ
കൃത്യാപ്യസ്ഖലിതാസ്ഫുടധ്വനിപദന്യാസോജ്ജ്വലാലാപം
ക്രിയാ
ഭാവൈഃസംവനനം വിധായ വിദുഷാമാസ്ഥാനരംഗസ്ഥലേ
ഭവ്യാ കാവ്യ നടീ മുഹുർ വിഹരതാമാചന്ദ്രതാരം ഭുവി. 11

എങ്ങും തെല്ലും സ്ഖലിക്കാതുരുഗുണമൊടലങ്കാരഭാസ്സൊത്തു കാട്ടി–
ബ്ഭംഗ്യാനാനാരസത്തെധ്വനിപദമധുരന്യാസമാന്നാസമാപ്തി
തിങ്ങും ഭാവങ്ങളാൽച്ചേർത്തലിവുഹൃദിബുധന്മാരിലാസ്ഥാന ഭാസ്വ–
ദ്രംഗത്തിൽ ഭവ്യകാവ്യോത്തര നടികളിയാടട്ടെ പാർത്തുട്ടി ലെന്നും. (ശർമ്മാ)

പ്രസ്തുതങ്ങളായ ഗുണങ്ങളെല്ലാം തിരുമനസ്സിലെ നാടകത്തിൽ പരിപൂർണ്ണങ്ങളാണല്ലോ.

ഇനി അവിടുത്തെ ഭാഷാകൃതിയെന്നു് ഐതിഹ്യം ഉൽ ഘോഷിക്കുന്ന പത്മനാഭകീർത്തനം മുഴുവൻ വായനക്കാരുടെ അറിവിനും വിനോദത്തിനും വേണ്ടി ഇവിടെ പകർത്താം.

പത്മനാഭകീർത്തനം

അനന്തകാന്തിരമ്യമാമനന്തമന്ദിരം നിറ–
ന്നനന്തസപ്തതല്പശില്പലക്ഷിതാംഗ പാഹിമാം;
അനന്തകം ദുരന്തദുഃഖമോക്ഷ ദക്ഷ രക്ഷ മാ-
മനന്ത പത്മനാഭ നീ ജയിക്ക ദേവ പാഹിമാം 1

കളങ്കഹീനമംബുജങ്ങളിണ്ടൽ പൂണ്ട കുമ്പിട്ടം
നിലിമ്പവൃന്ദവന്ദിതം മുകുന്ദ, നിൻ പദാംബുജം
പുലമ്പുകൻപിലന്നഖങ്ങളും വിരൽ ക്രമങ്ങളം പൊൽ-
ച്ചിലമ്പു രണ്ടുമെങ്കലാക; പത്മനാഭ പാഹിമാം 2

അതുല്പലജ്ജമല്പകല്പയല്പവിച്ചടാമദം
പതിച്ചൊഴിച്ചൊളിച്ച കുമ്പിട്ടന്ന പൊൽപ്പദങ്ങളും,
മദിച്ചപോർവിളിച്ചെതിത്ത്ചൂതബാണതൂണിയെ–
ജ്ജയിച്ചജംഘരണ്ടുമെങ്കലാക; ദേവ പാഹിമാം 3

അനല്പശില്പവാസ്തു മന്നിരപ്പുമൊപ്പമൊപ്പതി–
ന്നരിപ്പമെന്നമത്തഹസ്തിമസ്തകങ്ങളം കുമ്പിട്ടം
കനത്ത ജാനുയുഗ്മവും മനക്കരുന്നിൽ നിത്യവും
നിനയ്ക്കുതിന്ന ദേഹി മേ ദയാർബ്ജനാഥ പാഹിമാം 4

മദംതിരണ്ട സിന്ധുരേന്ദ്രപൈങ്കരങ്ങളും, കനം
മനം വെരിണ്ടുമണ്ടുമിണ്ടലുംപ്പിരണ്ട കൊണ്ടുടൻ
നലംതിരണ്ടുരുണ്ട രണ്ട തുത്തുടപ്രഭാവവും
പുലമ്പുതെന്നിലമ്പിനോട്ട പത്മനാഭ പാഹിമാം 5

ഹിരണ്യകാഞ്ചിതന്നിലേ നിറന്ന രത്നജാലകം
പരന്ന കാന്തി തന്നിറം കലർന്ന പീതവസ്ത്രവും
നിറം തകും കടി പ്രദേശവും വിളങ്ങണം സദാ
ശരണ്യരൂപ തേ നമോ ഹിരണ്യഗർഭപാഹിമാം 6

ചുഴിഞ്ഞനാഭി തന്നിലേ വിരിഞ്ഞ പങ്കജത്തില–
ങ്ങിരുന്നുകൊണ്ട പഞ്ചഭൂതസഞ്ചയേന നിത്യവും
പ്രപഞ്ചമൊക്കയും ചമച്ചുമേവുമാ വിരിഞ്ചനും
വിളങ്ങണം മദീയമാനസേ മുകുന്ദ പാഹിമാം. 7

വലിത്രയാൽ വിരാജിതം വടസ്യ പത്രസോദരം
പ്രപഞ്ചപൂരപൂരിതം രമേശ! താവകോദരം
വിലോകനേ മനോഹരം ഹരിപ്രിയാസുഖപ്രദം.
വിലോകയേകദാ? സദാ മുകുന്ദ രാമ പാഹിമാം 8

പയഃ പയോധികന്യകാകുചദ്വയീതിമിപ്പിനെ–
ച്ചെറുത്തണച്ചമത്തമത്തടക്കുമോമൽ മാറിടം
മനഃകളേബരങ്ങളം വേർപെട്ടുപൊഴിഞ്ഞു കാണണം;
നമഃ പയോധിജാപതേ, പയോജനാഭ പാഹിമാം 9

അനന്തഭോഗിഭോഗചിഹ്നബാഹുരൂപ ഭംഗിയും
നിരന്തരം നിറം കലർന്ന രത്നകങ്കണങ്ങളും
പുലമ്പുകംഗുലങ്ങളം മോതിരങ്ങളും നഖങ്ങളും
ചുവന്നകൈത്തലങ്ങളും മുകുന്ദരാമപാഹിമാം 10

തുടിച്ചതോളു രണ്ടുമുദ്ധരിച്ച വൈജയന്തിയും
തടിച്ചുരുണ്ട കംബുബിംബകമ്രകണ്ഠകാണ്ഡവും
കവിംത്തടം വിളങ്ങുമാറണിഞ്ഞ കുണ്ഡലങ്ങളും
മടക്കമെന്നിയേ വിളങ്ങണം മുകുന്ദ പാഹിമാം 11

പഴുത്തതൊണ്ടിതൻ നിറം പഴിച്ചുണ്ടുമാസ്യവും
വെളുത്തദന്തപങ്ക്തിയും കുളിർത്ത മന്ദഹാസവും
തഴച്ച കാന്തികോലുമക്കപോലയുഗ്മവും മുദാ
മുഴുത്തഭക്തിയോടു കാണണം മുകുന്ദ പാഹിമാം 12

നിലപ്രസൂനമാനമങ്ങുലയ്ക്കുമോമൽ നാസികാ–
മലർ പ്രഭാവവും മനക്കുരുന്നിലാക നിത്യവും
ചലൽപയോജനന്മലർദ്ദലങ്ങളംപോൽവിളങ്ങുമാ–
വിലോലലോചനങ്ങളും ത്രിലോകനാഥ പാഹിമാം 13

കളിച്ച മൂന്നുലോകവും ചമച്ച കാത്തഴിച്ചുടൻ
കുലച്ചുമുല്ലബാണവില്ലൊളിച്ച നല്ല ചില്ലിയും
കലേശ പാതിബിംബമൊത്ത ഫാലദേശഭംഗിയും
വിലോകയേ കദാ? സദാ മുകുന്ദരാമപാഹിമാം 14

വിചിത്രഹേമചിത്രകം സഹസ്രപത്രമിത്രമാ–
മതിപ്രസന്ന വക്ത്രമത്രനേത്രപാത്രമാകണം
ധരിത്രിയും സമുദ്രപുത്രിയും കളത്രമായ നിൻ
മണിക്കിരീടവും വിചിത്ര സച്ചരിത്ര, പാഹിമാം 15

ക്ഷണപ്രഭാതിമിപ്പിനെപ്പിണങ്ങി വെന്നുകൊണ്ടുടൻ
തമാലനീലമെയ്യ്ക തോലിയും കൊടുത്തു മെല്ലവേ
കളായ കാന്തിയോടുമക്കരങ്ങളംകൊണ്ടുമേനിയും
മനക്കുരുന്നിലാക പദ്മനാഭരാമ പാഹിമാം 16

കരാരവിന്ദവും കരങ്ങളംകൊണ്ടെടുത്തു മേനിയും
മുഖാരവിന്ദവും നകന്നിരിക്കുമാഴിമങ്കയും
പദാരവിന്ദവും തലോടിമേവുമൂഴിമങ്കയും
സദാമദീയമാനസേ വസിക്ക രാമ പാഹിമാം. 17

അനന്തനും സനൽകുമാരനാരദാദിയും മുദാ
രഥാംഗശംഖശാർങ്ഗഗദാനന്ദകാദിശസ്ത്രജാലവും
വിളങ്ങണം പതംഗരാജനും പയഃപയോധിയും
ദിനം ദിനം മനസ്സിൽ മേ മുകുന്ദ രാമ പാഹിമാം. 18

വളർന്ന ഭക്തി മാനസേ കലർന്നു പേർത്തു കീർത്തനം
പുകണ്ണു പാടുവോർ പരം രമാമണാളനായുടൻ
തെളിഞ്ഞു പാൽപയോധിയിൽ ഫണീന്ദ്ര പള്ളിമെത്തമേൽ
വിളങ്ങുമെന്ന നൃനമംബുജാക്ഷ ദേവ പാഹിമാം. 19

നമോസ്തു മത്സ്യരൂപതേ, നമോസ്തു കച്ഛപാകൃതേ
നമോ നമോ വരാഹമൂർത്തയേ നൃസിംഹരൂപിണേ
നമോസ്തു വാമനായ രാമ രാമ രാമകൃഷ്ണതേ
നമോസ്തു കല്കിരൂപിണേ നമോസ്തു ദേവ പാഹിമാം. 20

ഈ കവിതയ്ക്ക ഗുണം പോരാ; ഇതു വാസ്തവത്തിൽ തിരു മനസ്സിലെ കൃതിയാണെങ്കിൽ അതിബാല്യത്തിലെ ഒരു പിച്ച വെയ്പെന്നേ വന്നുകൂടുവാൻ തരമുള്ള. 'ഹരിപ്രിയ'യ്ക്ക എന്ന ലക്ഷ്മീപര്യായവും അമരകോശത്തിൽ പഠിച്ച കാലത്തു കവി ഒരു ഭാഷാകീർത്തനത്തിൽ പ്രയോഗിച്ചുനോക്കി എന്നുഹിച്ചാൽ സഹൃദയന്മാക്ക സമാധാനപ്പെടാവുന്നതാണ്.

കഴിഞ്ഞു. രണ്ടേ രണ്ടു കവിസാർവഭൗമന്മാരെമാത്രം ഞാൻ അശ്വതിതിരുനാൾ ഇളയതമ്പുരാനേക്കാൾ മേലേക്കിടയിലാ ണെന്നു മലയാളക്കരയെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം പറയും. ഒന്നു സർവജ്ഞാവതാരമെന്നു ലോകം വിശ്വസിക്കുന്ന ശങ്കരഭഗവൽ പാദർ; രണ്ടു ശ്രേഷ്ഠാംശഭൂതനെന്നു ലോകം പുകഴ്ത്തുന്ന മേൽ പുത്തൂർ നാരായണഭട്ടതിരി; മൂന്നാമതൊരാളെ ഞാൻ അങ്ങനെ പറയുകയില്ല. പാണ്ഡിത്യബലമുള്ള കവികൾക്ക പ്രസാദ ഗുണം പോര; പ്രസാദഗുണമുള്ള കവികൾക്ക പാണ്ഡിത്യബ ലവും പോര;

ചന്ദ്രംഗതാ പദ്മഗുണാൻ ന ഭുങ്ക്തേ
പദ്മാശ്രിതാ ചാന്ദ്രമസീമഭിഖ്യാം

എന്നാണല്ലോ കാളിദാസവചനം. ആ ആശയത്തെത്തന്നെ ഭംഗ്യന്തരേണ അജ്ഞാതനാമാവായ ഒരു പ്രാചീന ഭാഷാകവി

അംഭോരുഹം പകൽ മനോഹരമന്തിപട്ടാ–
ലത്യന്തരമ്യമിദമംബുജ വൈരിബിംബം;
ആഭ്യാമിരാപ്പകൽ മനോഹരമെങ്ങനേ ഞാ–
നൊപ്പിപ്പതോ മൽമുഖമുൽപലലോചനായാഃ?

എന്ന പദ്യത്തിൽ ആവിഷ്കരിച്ചിരിക്കുന്നു. തിരുമനസ്സിലെ സൂക്തിദേവിയുടെ സുഷമയും ഏകദേശം ഇതുതന്നെയാണു്. അവിടത്തെ ശബ്ദധോരണിയെ 'സ്വച്ഛാനച്ഛളനിശ്ചളൽ സുരസരിൽ പാഥഃ പ്രപാതപഥാപ്രത്യാഖ്യാനപടീയസീ'യെന്നോ ''നൃത്യൻ മൃത്യുഞ്ജയോച്ചൈർമ്മുകുടതടകുടീ നിഃസ്രവൽ സ്വഃ സ്രവന്തീകല്പോലോദ്വേല കോലാഹല മദലഹരീ ഖണ്ഡിപാണ്ഡിത്യഹൃദ്യ''യെന്നോ''ജാടാടീരജടാകുടീരവിരഹന്നൈലിമ്പകല്പോലിനീ ക്ഷോണീശപ്രിയകൃന്നവാവതരണാവഷ്ടം ഭ്രേഫചരി''ത്തെന്നോ ''സായംസംഫുല്ലമല്ലീസുമസുരഭിസുധാമാധുരീസാധുരീതി പ്രേംഖൽപുംഖാനുപുംഖസ്സുരദമരസരിദ്വീചിവാചാല''യെന്നോ എങ്ങനെ വർണ്ണിച്ചാലും യോജിക്കും. അവയുടെ എല്ലാം അർത്ഥം ഒന്നുതന്നെയാണല്ലോ. ആ സുഗൃഹീത നാമാവിന്റെ കവികീർത്തി ശങ്കരവിജയത്തിൽ,

സോൽകണ്ഠാ, കുണികണ്ഠീരവനഖരവരക്ഷുബ്ധമത്തേഭകുംഭ.
പ്രത്യഗ്രോന്മുക്തമുക്താമണിഗണസുഷമാബദ്ധദോര്യദ്ധലീലാ
മന്ഥാദ്രിക്ഷുബ്ധദുഗ്ധാബ്ധ്യുന്മഥനികടസമുല്പോലകല്പോലമൈത്രീ-
പാത്രീഭ്രത്രാപ്രഭ്രത്രാജയതിയതിപതേഃ കീർത്തിമാലാ വിശാലാ.

എന്നു് ആചാര്യസ്വാമികളുടെ കീർത്തിയെ വിവരിക്കുന്ന സമുജ്ജ്വലപദ്യം കൊണ്ടല്ലാതെ എനിക്കു വർണ്ണിക്കുവാൻ മനസ്സു വരുന്നില്ല. പൂർണ്ണമായ പുരുഷായുസ്സിനാൽ അനുഗൃഹീതനായി വഞ്ചിമഹാരാജ്യസിംഹാസനം അലങ്കരിക്കുന്നതിനുള്ള ഭാഗ്യത്തോടുകൂടിയാണു് അവിടുന്നു തിരുവവതാരം ചെയ്തിരുന്നതെങ്കിൽ ഗൈർവ്വാണിക്കും കൈരളിക്കും ഏതെല്ലാം തരത്തിലുള്ള ലാഭങ്ങളാണു സിദ്ധിക്കുമായിരുന്നതു്!

പ്രായേണ സാമഗ്ര്യവിധൗ ഗുണാനാം
പരാങ്മുഖീ വിശ്വസൃജഃ പ്രവൃത്തിഃ

എന്നോർത്തു നമുക്കു സമാധാനപ്പെടാം. വാണീദേവിയുടെ പരമാനുഗ്രഹത്തിനു പാത്രീഭവിച്ചിരുന്ന ആ സാഹിതീവല്ലഭനെ കേരളീയർ അറിയേണ്ട വിധത്തിൽ അറിയുവാനും ആരാധിക്കേണ്ട വിധത്തിൽ ആരാധിക്കുവാനും എന്റെ ഈ ഉപന്യാസം അല്പമെങ്കിലും പ്രയോജകീഭവിക്കുമെങ്കിൽ ഏതദ്വിഷയകമായ എന്റെ പരിശ്രമം ഫലശൂന്യമല്ല.

സതി ചെമ്പകവല്ലി

അപമൃത്യുവിനു വിധേയരായ അനേകം സ്ത്രീ പുരുഷന്മാരെ പ്പറ്റി തെക്കൻ തിരുവീതാംകൂറിൽ നാടോടി മലയാംതമിഴ് ഭാഷയിൽ രചിച്ചിട്ടുള്ള പല വില്പടിച്ചാൻ പാട്ടുകളും പ്രചരിക്കുന്നുണ്ടെന്നും, അവ ദേശചരിത്രം, സംസ്കാരചരിത്രം, സമുദായചരിത്രം മുതലായ വിഷയങ്ങളെ സംബന്ധിച്ച് അത്ഭുതാവഹമായ വിജ്ഞാനം ലോകത്തിനു നല്കുന്നുവെന്നും, അതിനാൽ അവയെ സർവ്വക്ഷേമായ കാലവാളം കബളീകരിക്കാതെ പരിരക്ഷിക്കേണ്ടതു നമ്മുടെ ധർമ്മമാണെന്നും ഞാൻ ചില അവസരങ്ങളിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. ചെമ്പകവല്ലി എന്ന ഒരു ബ്രാഹ്മണിപ്പെണ്ണിന്റെ ഭർത്താവിനു ദൂരദേശത്തിൽ നേരിട്ട അകാലമരണത്തെപ്പറ്റി അറിഞ്ഞപ്പോഴും, അന്നു നാടുവാണിരുന്ന കുലശേഖരപ്പെരുമാളുടെ അനുമതി നിർബ്ബന്ധപൂർവ്വം വാങ്ങി തിരുവിതാംകൂറിന്റെ പുരാതന രാജധാനിയായ പദ്മനാഭപുരത്തിനു സമീപമുള്ള ഉദയഗിരിക്കോട്ടയ്ക്കകത്തുവെച്ച് അഗ്നിപ്രവേശം ചെയ്യുന്നതാണ് എന്റെ ഈ ഉപന്യാസത്തിനു വിഷയീഭവിക്കുന്ന വില്പടിച്ചാൻ പാട്ടിലെകഥ. ഈ സംഭവം നടന്നതു് എതു കാലത്താണെന്നു വഴിയെ പറയാം.

അനന്ത കുട്ടിപ്പട്ടർ എന്ന ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ തനിക്കു് അനുരൂപയായ ഒരു കന്യകയെ പാണിഗ്രഹണം ചെയ്യണമെന്നാഗ്രഹിച്ചു് അതിലേയ്ക്കായി ഒരു വർഷത്തോളം പല സ്ഥലങ്ങളിലും ചുറ്റിനടന്നു് അന്വേഷണം നടത്തി ഒരു ഫലവുമുണ്ടാകാതെ ഒരു കല്പമ്പലത്തിൽ വിശ്രമിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അപ്പോഴം അവിടെ ''ആയംപ്പെരുപ്പമായ് പ്പാപ്പാരിരിക്കിന്റെ തെരുവിൽ അഴകാന വള്ളിയൂരിൽപ്പടവീട്ടിൽ'' അതായതു ധാരാളം ബ്രാഹ്മണർ അധിവസിച്ച വന്നതും തിരുവിതാകൂർ മഹാരാജാക്കന്മാ

രുടെ ഒരു പടവീട്ടമായ വള്ളിയൂരിൽനിന്നു് ആ ജാതിക്കാരായ അഞ്ചുപേർ വന്നുചേർന്നു. അവരോടു് അനന്തകുട്ടി തന്റെ സങ്കടം നിവേദനം ചെയ്തു. അപ്പോഴം ആ ബ്രാഹ്മണർ,

''വള്ളിയൂരുരാച്ചിയത്തു ശങ്കപുരി അകരത്തിലേ
അഴകാലേ അഴകുതുള്ള അഴകിചെമ്പവല്ലിയുണ്ടു
കോമളമായു് ഒരു നാരി കൊററവനേ[1] വളരിതു കാൺ''

വള്ളിയൂർ ദേശത്തിൽ ശംഖപുരിഗ്രാമത്തിൽ അതിസുന്ദരിയായി ചെമ്പകവല്ലി എന്നു പേരുള്ള ഒരു കന്യക വളരുന്നുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞു. അവരോടുകൂടി നമ്മുടെ സ്നാതകൻ വിവാഹമാശിച്ചു വള്ളിയൂരിൽ എത്തി ''ചെമ്പകവല്ലിയെത്താൻ വേളിക്കുത്തരവുംവേണം'' എന്നു ഗ്രാമക്കാരോടു് അപേക്ഷിച്ചു.

''അന്തവാത്തൈകേട്ടപോതേ അന്തപാപ്പാരും ഏതോ
ചൊൽവാർ;
'നലമാനജാതിക്കല്ലോ നീങ്കളാരെൻറും അറിയാതെ
അടയ്ക്കാപ്പട്ടരോ കൊങ്ങിണിയോ കൊങ്ങിണിയോ
കൊടിപ്പട്ടരോ?
ആരതെൻറു അറിയാതെ വേളിക്കുത്തരവുമില്ല'

അന്തവാത്തൈ കേട്ടപോതേ ആളിയലുമഴകനല്ലോ
ചാളിയലിൽ പ്പണമെടുത്തു തക്കതക്ക കിരാമംനോക്കി
തക്ക തക്ക കിരാമംനോക്കി അവർകൊണ്ടുചെന്നു തനെക്കൊടുത്തു
അവരെല്ലാപേരും കൂടിയുടൻ ചൊല്ലിടുവാരന്നേരം.
നലമാന ജാതിയല്ലൊ ഇവർ മുക്കാണിതാനെൻറുചൊല്ലി.''

അപ്പോഴം ''ആളിയലും അഴകൻ'' രാജവിനെക്കാഠം സുമുഖനായ അനന്തകുട്ടി, ജാളികയിൽ പണമെടുത്തു ഗ്രാമത്തിലെ പ്രമാണിക്കഠംക്കു കാണിക്കവച്ചു. പണത്തിനുമീതെ പറക്കുന്ന പരുന്തില്ലല്ലോ. തൽക്ഷണം അവർ ആ യുവാവു മുക്കാണി ബ്രാഹ്മണനാണെന്നു വിധിക്കുകയും അദ്ദേഹത്തെക്കൊണ്ടു ചെമ്പകവല്ലിയെ പാണിഗ്രഹണം ചെയ്യിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഏഴാം ദിവസം ചെമ്പകവല്ലിയെ തന്റെ ഗൃഹത്തിലേയ്ക്കു കൊണ്ടു പോകണമെന്നു ഭർത്താവു നിശ്ചയിച്ചു. അപ്പോഴം ഭാര്യ,

''കേളുമേയെൻ കണവ! കീഴ്ത്തിവരച്ചൊല്ലുകിറേൻ
കയ്യിലിങ്കെ പൊരുളുണ്ടാനാൽ ഒരു വിടത്തും പോകവേണ്ടാ

---

1) കൊറവൻ = രാജാവു് = ശ്രീമാൻ.

നമ്മളുടെ കുലത്തൊഴിലു ചവളി നല്ല കച്ചവടം
നമ്മളുടെ കുലത്തൊഴിലു നമുക്കുതന്നെചെയ്യവേണം'
അന്തവാർത്തെകേട്ടപോത്ത ആളിയലും അഴകനല്ലൊ
ചവളിനല്ലചരക്കെടുത്ത അവർ കച്ചവടം ചെയ്തിരുന്ത
അറമെണ്ണാത്തിരവിയങ്കംമെത്തവേ കുമിന്തിതല്ലൊ' 2

കയ്യിൽ പണമുള്ളവക്കു് ഒരിടത്തും പോകേണ്ടതില്ലെന്നും തങ്ങളുടെ കുലത്തൊഴിലായ ജവളിവ്യാപാരംകൊണ്ടു സ്വത്തുവർദ്ധിപ്പിക്കുവാൻ കഴിയുന്നതാണെന്നും ഉപദേശിച്ചു. ആ ഉപദേശം സ്വീകരിച്ചു തുണിക്കച്ചവടം നടത്തി ഒട്ടുവളരെ ദ്രവ്യം കഥാപുരുഷൻ സമ്പാദിച്ചു. അന്നു്,

''തന്നിൽ വെലം പെറ്റതൊരു തുരമുകിലൻ പടകും വന്നു
ചെമ്മതുള്ള പടവീട്ടു തിട്ടനവേ കൊള്ളയാടി;
തിട്ടനവേ കൊള്ളയാടിക്കൊണ്ടുപോറക്കാലത്തിലെ''

ശക്തിയുള്ള മുകിലൻപട (മഹമ്മദീയസൈന്യം) മനോഹരമായ വള്ളിയൂർ പടവീട്ടു കൊള്ളയടിച്ചു; അവിടത്തെ ബ്രാഹ്മണക്കു പൊരുതിമുട്ടി. മുകിലന്റെ ആക്രമം വള്ളിയൂർ മുതലായ പ്രദേശങ്ങളിൽ ആദ്യമായി നടന്നതു കൊല്ലം 805-ാമാണ്ടിടയ്ക്കായിരുന്നു. കൊല്ലം ഒൻപതാം ശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിലായിരുന്ന കഥ നടന്നതു് എന്നു് ഇതിൽ നിന്നു് ഊഹിക്കാം. അനന്തരകരണീയത്തെപ്പറ്റി അപഹൃതധനന്മാരായ വള്ളിയൂർ ഗ്രാമത്തിലെ ബ്രാഹ്മണർ ഗാഢമായി ആലോചിച്ചു.

അന്നധമ്മമുള്ളതൊരു രാച്ചിയത്ത പോണമെന്ന
തായാരു തകപ്പനോടേ എഴുപത്തിരണ്ടു കിരാമക്കാർ
ഒരുമിത്തുക്കൂടിയുടൻ ഒത്ത വഴിതനെ നടന്താർ
വള്ളിയൂരും പിറകെവിട്ട അവർ പണകുടിയും പിറകെവിട്ട
മുപ്പന്തലും പിറകെവിട്ട അവർ തോവാളൈ താൻ കടന്ത
കന്നിയാകുമരിയിലെ കണ്ടവർകളുടിതൊഴുത
'ഉന്നുടയകൃപയാലേപൊറുതിയിന്ന കിടയ്ക്കവേണം'
എൻറുചൊല്ലിവഴിനടന്ത ശ്രുചീന്തിരപുരത്തിൽ വന്ത
പാപ്പാർകളും അടിതൊഴുത പയ്യവഴിതാൻ നടന്താർ.
കോട്ടാറും പിറകെവിട്ട അവർ ചെമ്പൻകുളം താൻ കടന്താർ
കള്ളിയങ്കാടെല്ല[3] വിട്ടതൊട്ടിയോടും താൻ കടന്താർ
പാപ്പാർകളും വഴി നടന്തുപത്മനാഭപുരത്തിൽ വന്ത

---

2) മെത്തുക = വർദ്ധിക്കുക. കുമിയുക = കൂമ്പാരമായിക്കൂട്ടുക.
3) എല്ല = എല്ലുക; അതിർത്തി.

കുലശേഖരപ്പെരുമാളെച്ചെൻറുകണ്ടു മുഖം കാട്ടി
പുലർച്ചയൊന്നുമില്ലയെൻറുപാപ്പാർകൾ അടിതൊഴുതു
'ഉന്നുടയകൃപയാലേ പൊറുതിയിന്നു കിടയ്ക്കവേണം'
അന്തവാത്തൈകേട്ടപോതേ തിരുമനതിൻതനെനിനൈന്തു
തെപ്പനല്ല കുളക്കരയ്ക്കു എഴുന്നരുളിച്ചെന്നുനിന്നു
വയ്യകത്തിൽ [4]വാനവരെ അന്നവിടെ വരവഴൈത്തു
എഴുപത്തിരണ്ടു കിരാമം നലത്തിനുടൻ പണിമുകിത്തു
അനന്ത കൂട്ടിപ്പട്ടരുക്കു അഴകതൊത്തമേടതീർത്തു
തെപ്പനല്ല കുളക്കരയ്ക്കു കല്ലുനാട്ടിത്താനമിട്ടു
കല്ലുനാട്ടിത്താനമിട്ടുപ്പാപ്പാരെക്കുടിയിരുത്തി
പൊറുതിയിട്ടു ശിവനോടെ പൂരണമാക വാഴ്ന്തിരുന്താരേ''

അന്നദാനത്തിനു പേരുകേട്ട വേണാട്ടിലേയ്ക്കു തന്നെപോകാമെന്നു് അവർ തീർച്ചപ്പെടുത്തി. വള്ളിയൂർ, പണകുടി, മുപ്പന്തൽ തോവാള മുതലായ സ്ഥലങ്ങളും പിന്നിട്ടു കന്യാകുമാരിയിൽ ചെന്നു ദേവിയെ പ്രാർത്ഥിച്ചു ശുചീന്ദ്രത്തു സ്വാമിദർശനം ചെയ്തു് കോട്ടാർ, ചെമ്പൻകുളം, കള്ളിയങ്കാടു്, തൊട്ടിയോടു തുടങ്ങിയുള്ള സ്ഥലങ്ങളും കടന്നു പദ്മനാഭപുരത്തു ചെന്നു കുലശേഖരപ്പെരുമാളെക്കണ്ടു പൊറുതിക്കു സൗകര്യമുണ്ടാക്കിത്തരണമെന്നപേക്ഷിക്കുകയും, അവിടുന്നു പദ്മനാഭപുരം കോട്ടയ്ക്കകത്തു നീലകണ്ഠസ്വാമിക്ഷേത്രത്തിനു മൻവശത്തുള്ള തെപ്പക്കുളത്തിന്റെ കരയിൽ എഴുന്നള്ളി അവിടെ എഴുപത്തിരണ്ടു ഗൃഹങ്ങളും പണിയിച്ചു് അവക്കു ദാനം ചെയ്കയും ചെയ്തു. ഇന്നും പദ്മനാഭപുരത്തു മുക്കാണി ബ്രാഹ്മണർ ധാരാളമായി താമസിക്കുന്നുണ്ടു്. അങ്ങനെയിരുന്നതുകൊണ്ടു മാത്രം സമ്പാദ്യത്തിനു മാർഗ്ഗമില്ലല്ലൊ. അതിനാൽ ആ ബ്രാഹ്മണർ അവിടേയും തങ്ങളുടെ 'കുലത്തൊഴിൽ' ആയ ജവളിക്കച്ചവടം തന്നെ നടത്തുവാൻ നിശ്ചയിച്ചു.

''മുടിപ്പാകപ്പുണവും കെട്ടിക്കോട്ടാറുകടപ്പു കുന്തു
ചിലത്തുണ്ടും ഉറുമാലും നാലാറുതുണ്ടു വാങ്കിക്കെട്ടി
തുണ്ടുകെട്ടിച്ചുമടെടുത്തു പാപ്പാർകൾ വഴിനടന്തു
പദ്മനാഭപുരത്തിൽ വന്തു അകരമതിൽത്താമതിത്തു
പിറൈന്നാളുദയമതിൽ ചുമടെടുത്തുവഴിനടന്തു
പദ്മനാഭപുരം കടന്തു പാപ്പാർകൾ വഴിനടന്തു
നടന്താരേ പാപ്പാരും നൻറാകക്കുഴിത്തുറയും
കുഴിത്തുറയും പിറകെവിട്ടുക്കൊണ്ടു പാപ്പാർ വഴിനടന്തു
നടന്തുകളീക്കൽ വിളയും നല്ല പാറച്ചാലവിട്ടു
വിട്ടടിയൻകുളം കടന്തു വിരവാലെ അമരവിള

4) വയ്യകം = ഭൂമി,

നെയ്യാറിൻകരകടന്നു നേശമുടൻ പാപ്പാരും
തിരുവനന്തപുരമതിലേ ഊട്ടിലുണ്ടു അവതരിത്തു[5] 5

അന്നവിടെത്താമതിത്തു പിറ്റെന്നാളുദയമതിൽ
ചാലയിൽ പാഴ്ക്കടതന്നിലേ കൊണ്ടുവന്ന ചരക്കുവിറ്റു
അവിടെനിന്നു ചരക്കെടുത്തു പാപ്പാർകളും വഴിനടന്നു
വടക്കേക്കോട്ടവാതൽവിട്ടു വഴിനടന്താർപാപ്പാരും
പട്ടമുള്ളർ പിറകെവിട്ടു പാങ്ങപ്പാറതാൻ കടന്നു
വഴിനടന്നുപാപ്പാർകളും വക്കലെയും താൻ കടന്നു
കടുനടയാൽ വഴിനടന്നു കല്ലമ്പലം പിറകെവിട്ടു
കോഴിഒക്കാട്ടക്കടതന്നിലെ കൊണ്ടുവന്ന ചരക്കുവിറ്റു
നല്ലമുളകുമടയ്ക്കായും നാലാറുതുണ്ടുവാങ്കിക്കെട്ടി
ഏലമൊട്ട മഞ്ഞളുടൻ പൊൻമെഴുകും കുന്തിരിക്കം
തുണ്ടുകെട്ടിച്ചുമടെടുത്തു പാപ്പാർകളും വഴിനടന്നു
പത്മനാഭപുരത്തിൽ വന്നു അകരമതിൽത്താമതിത്താർ''

ധാരാളം പണത്തോടുകൂടി കോട്ടാറു കമ്പോളത്തിൽ ചെന്നു, ശീല, ഉറുമാൽ മുതലായ ജവുളിത്തരങ്ങളും വാങ്ങി പത്മനാഭപുരത്തു തിരിയെവന്നു സ്വഗൃഹങ്ങളിൽ വിശ്രമിച്ചു, പിന്നിട്ടു കഴിത്തുറ, കളിയിക്കവിള, പാറശ്ശാല, ഉതിയൻകുളങ്ങര, അമരവിള, നെയ്യാറിൻകര ഈ സ്ഥലങ്ങളും പിന്നിട്ടു, തിരുവനന്തപുരത്തെത്തി ഊട്ടിലുണ്ടു അവിടെയും കുറെ ആയാസം തീർത്തു, കൊണ്ടുവന്ന ചരക്കുകളും ചാലക്കമ്പോളത്തിൽവിറ്റു അവിടെനിന്നു വേറെചരക്കുകളുംഎടുത്തു വടക്കേക്കോട്ടവാതൽ വിട്ടു പട്ടം, ഉള്ളൂർ, പാങ്ങപ്പാറ, വക്കല, കല്ലമ്പലം എന്നീദേശങ്ങളും അതിക്രമിച്ചു കോഴിക്കോട്ടവരെപ്പോയി അവിടെ തങ്ങളുടെ ചുമടുകളും വിറ്റഴിച്ചു നല്ലമുളകു, അടയ്ക്കാ, ഏലം, മഞ്ഞൾ, പൊന്മെഴുകു, കുന്തിരിക്കം ഈ സാധനങ്ങളും വാങ്ങി വീണ്ടും പത്മനാഭപുരത്തു ആ വ്യാപാരികളും വന്നുചേർന്നു. കവി അന്നത്തെ തിരുവിതാംകൂറിൽ പെട്ട സ്ഥലങ്ങളുടെ പേരുകൾമാത്രമേ പറയുന്നുള്ളൂ. അതീനപ്പുറം കോഴിക്കോടിനെപ്പറ്റിയുള്ള പ്രസ്താവമേ കാണുന്നുള്ളൂ. അതുതെക്കൻതിരുവിതാംകൂർകാരനായ അദ്ദേഹത്തിനു വടക്കൻപ്രദേശങ്ങളേപ്പറ്റി നിശ്ചയമില്ലാത്തതുകൊണ്ടായിരിക്കണം.

അങ്ങനെ പത്തു പന്ത്രണ്ടുവർഷം കഴിഞ്ഞു. അവരെല്ലാവരും നല്ല പണക്കാരായി. കോഴിക്കോട്ടനിന്നു അനന്തകൃഷ്ണപ്പട്ടരും കൂട്ടുകാരുംകൂടി ഒരവസരത്തിൽ അവരുടെ തിരിയെയുള്ള

---

5) അവതരിത്തു = അവസരിച്ചു = അവസരം ഉണ്ടാക്കി = വിശ്രമിച്ചു.

യാത്രയിൽ വൈക്കത്തിനു സമീപം ഉദയനാപുരത്തെത്തി. അപ്പോഴും ഭയങ്കരമായി ഒരു വർഷപാതം ആരംഭിച്ചു.

''രാപകലില്ലാതേ മഴതോരാതെ പെയ്തിടുമാം
ആറുകളും തോടുകളും അത്തറയും താൻപെരുകി
കണ്ണുകണ്ടുപോകാതെ കരുമമൊൻറുമറിയാതെ
ഉദയനാപുരം തനിലേ ഒരു കല്പമ്പലം തനിലേവന്തു
വന്തവർകളും ചുമടിറക്കിവരും വിധിയെയറിയാതെ
അനന്തകുട്ടിപ്പട്ടരുക്കു മുപ്പത്തിമൂന്നു വയതുമപ്പോഴും
മുപ്പത്തിമൂന്നു വയതിലല്ലോ കാലൻവന്തു കൂടിയല്ലോ
ആളിയലും അഴകനല്ലോ അന്തപ്പാപ്പാരോടേതൊചൊൽവാർ:
കള്ളർശല്യങ്കളുള്ള അമ്പലമകതെൻറുചൊല്ലി
ഉറവലിത്ത വാളുമാകഉറങ്കാതെയിരിയുമെന്നു
വെള്ളിനല്ലവിളക്കും വൈത്തു ചെല്ലമതും കൊണ്ടുവൈത്തു
കമ്പിളിയും താനെ വിരിത്തുകലങ്കിയല്ലോ ഉറങ്കിടുവാർ''

അതുകൊണ്ടു് ഉദയനാപുരത്തു് ഒരു കല്പമ്പലത്തിൽ (കല്ലുകൊണ്ടു പണിത വഴിയമ്പലം)അവർ ചുമടിറക്കി അന്നത്തെ രാത്രി അവിടെ വിശ്രമിക്കുവാൻ തീർച്ചപ്പെടുത്തി. അനന്തകുട്ടിക്കു് അന്നു വയസ്സു മുപ്പത്തിമൂന്നാണു്. അവിടം കള്ളർശല്യമുള്ള സ്ഥലമാണെന്നും അതുകൊണ്ടു് ഉടവാൾ ഉറയിൽനിന്നു് ഊരിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ടു് ചിലർ ഉണർന്നിരിക്കണമെന്നും അദ്ദേഹം തന്റെ കൂട്ടുകാരോടു പറഞ്ഞിട്ടു കമ്പിളിവിരിച്ചു് ഉറങ്ങി. കത്തിച്ചുവെച്ച ഒരു വെള്ളിവിളക്കു് അവിടെ എരിഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നു. അതിനുമുമ്പിൽ വഴിപോക്കരായ ആ വണിക്കുകളുടെ പണംമുഴുവൻ സൂക്ഷിച്ചിരുന്ന പെല്ലവും വെച്ചിരുന്നു.

''പരിചിനുടൻ അവിടത്തിലേ പതിവതുള്ള മാപ്പിളമാർ
പേരേറെറതണ്ടാനും പെരിയ നച്ചിറാണി മാപ്പിളയും
തിരവിയങ്കം കൊള്ളയാടിത്തീരതകർംചെയ്വതുക്കു
ഒത്തുപേശിത്താനിരിക്ക അത്തലത്തിൽ വന്നുചേന്നു

* * * *

കള്ളർ നാലാറു പേർകൂംവന്തു അവരുമങ്കെ പതിയിരിക്ക
അതിലൊരുവൻ വന്തുടനേ ഉള്ളുപാക്കും നേരമതിൽ
ഉറങ്കുകിൻറെ ചേയൽകണ്ടു ഒരു നച്ചിറാണി മാപ്പിളയും.''

അവിടെ ഒരു തണ്ടാനും ഒരു നസ്രാണിമാപ്പിളയും വലിയ കൊള്ളക്കാരായി സഞ്ചരിച്ചിരുന്നു. അവർ വേറെ മൂന്നു നാലു കൂട്ടുകാരുമായി കല്പമ്പലത്തിലെത്തി അനന്തകുട്ടിയും കൂട്ടരും ഉറങ്ങുന്നതുകണ്ടു. കഥാപുരുഷന്റെ അനുയായികൂം അദ്ദേഹ

ത്തിന്റെ ആജ്ഞശ്രദ്ധിച്ചിരുന്നതേയില്ല. അവരും കുംഭകർണ്ണ സേവയിൽ ലയിച്ചിരുന്നു. അപ്പോഴും നസ്രാണി തണ്ടാനോട്;

''നന്മയാകച്ചൊല്ലിടുവാരവൻ നിന്നു പാഴക്കുറി;–
നാടിനീർ തലയുംകൊണ്ടു മീണ്ടിങ്ങു വന്നീടുകിൽ
തന്മയാകചെല്ലമതും കയ്യുംകൊണ്ടു നാനുംവാറേൻ''

അയാളം അനന്തകുട്ടിയെ വെട്ടിക്കൊന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ തലവെട്ടിക്കൊണ്ടുപോരുമെങ്കിൽ, താൻ പണച്ചെല്ലവും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൈ രണ്ടും ചേദിച്ചു അതുംകൊണ്ടുപോരാമെന്നു പറഞ്ഞു തണ്ടാൻ ആ ആലോചനയ്ക്കു വഴിപ്പെട്ടു.

''ആളറക്കം കത്തികൊണ്ടു വെട്ടിത്തലതാനറുത്തു
വിരവേ എടുത്തുകൊണ്ടു വെളിയിലിറങ്ങിവന്നു
അപ്പൊഴതേ നച്ചിറാണിമാപ്പിളയതിലൊരുവൻ
ചെല്ലമതും താനെടുത്തു കൈകളം രണ്ടിനേ മുറിത്തു
ചെല്ലവും പണവുംകൊണ്ടു നാടിയേ വെളിയിൽ വന്താൻ
ചൊല്ലിയേ വിളിത്തിടുവാർ; ചൂഴ്ന്നുപാപ്പാർ മുറയിടുവാർ.''

രണ്ടുപേരും അവരവരുടെ വാശാനം നിർവ്വഹിച്ചു. ബ്രാഹ്മണൻ മരിച്ചു; പണവും ചെല്ലവും ഘാതകന്മാർ കൊണ്ടുപോയി; അനന്തകുട്ടിയുടെ കൂട്ടുകാർ അയ്യവും വിളിയുമായി. എന്തുഫലം?

അന്നു രാത്രി അതേ സമയത്തുതന്നെ ചെമ്പകവല്ലി തന്റെ ഭർത്താവിനെ കൊള്ളക്കാർ കൊന്നതായി ഒരു ദുഃസ്വപ്നം കണ്ടു.

''അന്തരാവിൽ നിത്തരയിൽ ആയിഴയാം ചെമ്പവല്ലി
ഉറങ്കുകിൻറ നിത്തിരയിൽ ഒരു കിനാവു കണ്ടാളേ
നിത്തിരൈ വിട്ടെഴന്തിരുന്തു നെരുനെരിനക്കുരവയിട്ടാം.
അരുകുചെൻറു തോഴിയർകളം അവരോടേ ഏതൊ ചൊൽവാർ
'നേത്തിരാവിൽ നിത്തിരയിൽ നെരുനെരിനക്കുരവയെന്നാ?'
'എൻ കണവൻഭത്താവു ചരക്കുവില്ലുപ്പോയെടുത്തു
കള്ളർ വെട്ടിക്കൊന്നുപോയെന്നരുംകിനാവു കണ്ടേനേ'
'കുറിത്തകിനാക്കണ്ടാക്കാൽ കൊണ്ടവേക്കം കുറമില്ലേ'
'പോവിനെടി തോഴിയരേ, എൻകണവനിറന്തുപോനാർ'
എൻറുചൊല്ലിച്ചെമ്പവല്ലി ഏങ്കിടുവാരന്നേരം
ഉതയമതിൽത്താനെഴന്തു ഉററതൊരു ചെമ്പവല്ലീ
എൻകണവൻഭത്താവു ചരക്കുവില്ലുപ്പോയിട്ടല്ലൊ
പതിന്നാലുദിവസമായെൻഭത്താ വരക്കണ്ടതില്ലൈ
കണ്ടതില്ലൈയെൻറു ചൊല്ലിക്കാരിഴയാം മേടയിലേ
മേടയിലേ തനെയേറി വരവു പാത്തുത്താനിരുന്താർ.''

തോഴിമാർ ആ സ്വപ്നം അനർത്ഥകരമല്ലെന്നു സ്ഥാപിക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചു എങ്കിലും ചെമ്പകവല്ലി അവരുടെ അഭിപ്രായം അംഗീകരിച്ചില്ല. തന്റെ ഭർത്താവു ചരക്കുവില്ക്കുവാൻ പോയിട്ടു പതിനാലുദിവസം കഴിഞ്ഞിട്ടും തിരിയെ വരാത്തതിനാൽ ശങ്കിച്ചും സംഭ്രമിച്ചും ആ സാധ്വി അദ്ദേഹത്തിന്റെ വരവുകാത്തു മേടയിൽ ഇരുന്നു.

അപ്പോഴം അനന്തകുട്ടിയുടെ കൂട്ടുകാരുടെ സ്ഥിതി എന്തെന്നു നോക്കാം.

''പതറിയുടൻ പാപ്പാരും പയന്തവരും ഉറങ്കാതെ
പിറ്റെന്നാളതയമതിൽ പേതലിത്തു[6]ത്താനെഴുന്തു
അനന്തകുട്ടിപ്പട്ടരു ചെറുവിരലുതനെ മുറിത്തു
ചെറുവിരലുതനെ മുറിത്തു ചിലയിലേ മുടിത്തുകെട്ടി
കൊണ്ടുവന്തചുമടതെല്ലാം കൊട്ടങ്കാട്ടിലേതാനെറിന്തു
പാടെ[7]ടുത്തു അടക്കിയുടൻ പതറിവഴിതനെ നടന്തു
പതറിവഴിതനെനടന്തു പദ്മനാഭപുരത്തിൽ വന്താർ''

തങ്ങളുടെ സ്നേഹത്തിന്റെ ശവശരീരത്തിൽനിന്നു് ഒരു ചെറുവിരൽ മാത്രംമുറിച്ചെടുത്തുകൊണ്ടു ശേഷം ദഹിപ്പിച്ചു. ചരക്കുകളെല്ലാം കൊട്ടങ്കാട്ടിൽ വലിച്ചെറിഞ്ഞു് അത്യന്തം ദുഃഖപരവശരായി അവർ പദ്മനാപുരത്തു തിരിച്ചെത്തി. അവരുടെ മുഖത്തു നിന്നു ചെമ്പകവല്ലി വസ്തുസ്ഥിതി മുഴുവൻ ധരിച്ചു.

''എൻറുചൊല്ലിപ്പാപ്പാർകളം ഇതന്ത[8]വിരൽതാൻകൊടുത്തു
കൊടുത്ത വിരൽ തൊഴുതുവാങ്ങിക്കുരവയിട്ടു ചേയിഴയാമം
ചേയിഴയാമം വാങ്കിവൈത്തു ചിറന്തകമ്മം താൻ മുകിത്തു
വെട്ടപട്ടവനിറന്തതിനാൽ വേതനകൊണ്ടു ചെമ്പവല്ലി
വെള്ളക്കത്തലമൊട്ടയിട്ടു വെറിലയും തിങ്കാതെ
തീപ്പായ വേണമെൻറു തേന്മൊഴിയാമം മനതുറയ്ത്താമം

* * * *

എൻറുചൊല്ലി ചെമ്പവല്ലി ഇറങ്കി വഴിതാൻ നടന്താമം
കലശേഖരപ്പെരുമാളെക്കുമ്പിടുവാരന്നേരം
'എൻകണവൻഭർത്താവു ഏറാ ചരക്കു വില്പപ്പോയെടുത്തു

കള്ളർ വെട്ടിക്കൊന്നുപോയാർ കന്നി നാനിരുക്ക ശോഭയില്ലൈ
തീപ്പായ വേണ'മെൻറു തേന്മൊഴിയാമം പൊല്ലിടുവാമം.''

---

6) പേതലിത്തു=വികാരത്തോടുകൂടി=സംഭ്രമിച്ചു്. (7) പാടു്=പട്ട ശവം. (8) ഇതന്ത=ഇപ്പൈന്ത=ഇണങ്ങിയ=നല്ല

അവർ കൊടുത്ത ഭർത്താവിന്റെ ചെറുവിരൽ വാങ്ങി അതിനു് അപരക്രിയനടത്തി ശിരസ്സു മുണ്ഡനംചെയ്തു താംബൂല ചർവ്വണം നടത്തി കുലശേഖരപ്പെരുമാളെക്കണ്ടു താൻ ഭർത്താവിനെ അതിജീവിക്കുന്നതു ശോഭനമല്ലെന്നും 'തീപ്പായാൻ' അതായതു് ഉടനടിയേറുവാൻ കല്പന നൽകണമെന്നും അപേക്ഷിച്ചു. അതിനു മഹാരാജാവു് ആ സാധ്വിയോടു് ഇങ്ങനെ ഉപദേശിച്ചു.

''തീപ്പായ വേണ്ടാമെടി തേന്മൊഴിയേ കേളുമെടി
നിലം പുരയിടം തരുവേൻ, നിനപടി നാൻ തരുവേൻ;
കട്ടിപ്പൊന്നു നാൻ തരുവേൻ; കനകപ്പണി[9] നാൻ തരുവേൻ,
വെട്ടപ്പോറ തലയ്ക്കുതെല്ലാം വിലകൊടുത്തു മീളുമെടി,
ഒറയകരം കെട്ടിത്തരുവേൻ; ഉനക്കിശൈന്തപടി തരുവേൻ
തീപ്പായ വേണ്ടാമെടി തേന്മൊഴിയേ കെളുമെൻറാർ.''

അഗ്നിപ്രവേശം ചെയ്യരുതെന്നും നിലവും പുരയിടവുമോ, കട്ടിപ്പൊന്നോ, കനകാഭരണങ്ങളോ എന്തു വേണമെങ്കിലും കൊടുക്കാമെന്നും ചെയ്ത കുറ്റത്തിനു പകരം ചോദിക്കുമെന്നും മറ്റുമുള്ള സാന്ത്വോക്തി ചെമ്പകവല്ലി ചെവിക്കൊണ്ടതേയില്ല. ആ മനസ്വിനി വീണ്ടും ഉറപ്പിച്ചു പറഞ്ഞു.

''നിലവും പുരയിടവുമാശയില്ലേ; നിനത്തപടി
പൊന്നിനാശയില്ലേ;
പൊൻപണങ്കളിരുന്താലും ചിലവഴിക്ക ആളുമില്ലേ;
ആശയൊൻറും തീന്തതില്ലേ; ആണ്ടവർ ചോലയ്പോവതില്ലേ;
പതിനാറുവയതുമാനേൻ, പതിയിറന്തുതാൻ പോനേൻ;
മൊട്ട ആയി[10] വാറാളെൻറു വിലകിടും കാൺപോയിടും കാൺ
തങ്കിയൊരു[11] പെൺകളെല്ലാം തരണിതന്നിൽ നകൈപ്പാരേ
താനിരിക്ക ശോഭയല്ലേ; തന്മചൊല്ല നീതിയില്ലേ
തീപ്പായ വേണമെൻറു തേന്മൊഴിയാം ചൊല്ലിടുവാം
തീ താരും തീ താരും എങ്കും പുണ്ണിയരേ തീ താരും''
''തീ താനും തരികയില്ലേ; തേന്മൊഴിയേ പോകുമെടീ!''
എൻറു വാത്തൈ കേട്ടപോതേ ഏന്തിഴയും ഏതോ ചൊൽവാർ
തീതാനും തന്നില്ലെങ്കിൽ തിരുമ്പി നാനും പോവതില്ലേ
ഉന്നുടയ രാച്ചിയത്തു ഒരു ബ്രാഹ്മണശാപമുണ്ടാം
നാക്കെപ്പിഴത്തു നാൻ മരിത്തു നല്ല ശിവലോകം ചേരുമെൻറു
എൻറു ചൊല്ലി ചെമ്പവല്ലി നെരുനെരിനക്കുരവയിട്ടാം''

---

9) പണി = ആഭരണം (10) ആയി = ആയിമ്മ
11) സമനിലയിലുള്ള

തനിക്കു യാതൊരു സ്വത്തും വേണ്ടെന്നും, തന്നാലും അതനുഭവിക്കുവാൻ താൻ മച്ചിയാകകൊണ്ടു് ആളില്ലെന്നും, തന്റെ ഐഹലൌകികങ്ങളായ ആശകൾക്കൊന്നും ശാന്തി വന്നു കഴിഞ്ഞില്ലെന്നും, ദൈവേച്ഛ മറിച്ചു വരികയില്ലെന്നും, സുമംഗലിയല്ലാത്ത തന്നെ കണ്ടാൽ സമാവസ്ഥയിലുള്ള സ്ത്രീകൾ അപഹസിക്കുമെന്നും, താൻ ജീവിച്ചിരിക്കുന്നതു് ഒരു പ്രകാരത്തിലും ആശാസ്യമല്ലെന്നും ആ സ്ത്രീ മഹാരാജാവിനെ ഉൽബോധിപ്പിച്ചു. അവിടന്നു പിന്നെയും വൈമനസ്യം പ്രദർശിപ്പിച്ചപ്പോൾ താൻ നാകു പിഴതെങ്കിലും ആത്മഹത്യ ചെയ്യുമെന്നും, അഗ്നിപ്രവേശത്തിനു് അനുവാദം നല്കിയില്ലെങ്കിൽ ബ്രാഹ്മണശാപം അവിടുത്തെ ബാധിക്കുമെന്നും ആ വിധവ അദ്ദേഹത്തെ ഭയപ്പെടുത്തി.

''പതിനാറുവയതുമാനേൻ'' എന്നു ചെമ്പകവല്ലി പറയുന്നുവെങ്കിലും അതു യൌവനത്തിന്റെ ഉപലക്ഷണമായിമാത്രം നാം കരുതേണ്ടതാണു്. വേളികഴിഞ്ഞു് ഏഴാമത്തെ ദിവസം ഭർത്താവിനെ ഉപദേശിക്കണമെങ്കിൽ അന്നു ചുരുങ്ങിയപക്ഷം പത്തുവയസ്സെങ്കിലുമായിരിക്കണം. അതുകഴിഞ്ഞു പത്തുപന്ത്രണ്ടു വർഷം അനന്തകുട്ടിപ്പട്ടർ ജവളിക്കച്ചവടം നടത്തിയതായും കവി പ്രസ്താവിക്കുന്നുണ്ടു്. ചെമ്പകവല്ലിക്കു മഹാരാജാവിനോടു വാദപ്രതിവാദം ചെയ്യുമ്പോൾ ഇരുപത്തിരണ്ടു വയസ്സെങ്കിലുമായിരിക്കണമെന്നു് ഇതിൽനിന്നെല്ലാം അനുമാനിക്കാമല്ലോ.

ആ ധർമ്മസങ്കടത്തിൽ കുലശേഖരപ്പെരുമാൾ ചെമ്പകവല്ലിക്കു് അഗ്നിപ്രവേശം ചെയ്യുവാൻ അനുവാദം നല്കി. ഉദയഗിരിക്കോട്ടയ്ക്കകത്തു് ആലരശിൻ[12] മൂട്ടിൽ സ്ഥാനംകണ്ടു് അവിടെ ഹോമകുണ്ഡമുണ്ടാക്കുവാൻ വേണ്ട ഏർപ്പാടു ചെയ്തു.

''തീ കൊടുക്കവേണമെൻറു തിരുമനതാൽ കല്പനയായു്
ഉടനേ ചെമ്പുതട്ടമതിൽ തീ കോരിത്താൻ കൊടുത്താർ
കൊടുത്ത അനൽ[13] തൊഴുതുവാങ്കിക്കരവയിട്ട നിൻറാളേ
തീപ്പായവേ തലകം എവിടമെൻറു ചൊല്ലിടുങ്കോ
ഉതയകിരികോട്ടയ്ക്കകം ഉറ്റ ആലരശുമൂടതിലേ
വയ്കത്തിൽ വാനവരേ വരവഴൈത്താരന്നേരം
ഓമക്കുഴിതനെക്കുഴിത്തു ഉടനേ കല്പാൽ തൊട്ടി[14]യിട്ട

---

12) ആലരശു്=അരയാൽ (13) അനൽ=തീ
14) തൊട്ടി=വേലി; അതിരു്

ചന്ദണവും കാരകിലും വരിക്കപ്പിലാവിറകും
വൈക്കോൽത്തിരവും എണ്ണക്കുടം വകവകയായ്ത്താനൊരുക്കി''

രാജാജ്ഞയാൽ അഗ്നിപ്രവേശത്തിനുള്ള സകലസാധനങ്ങളും അവിടെ സജ്ജീകൃതങ്ങളായി.

''കണ്ടപോതേ മനം മകിഴ്ന്തു കാരിഴയാളേതോ ചൊല്വാം
പഞ്ചവാത്തിയം വേണമെൻറുപൈന്തൊടിയാം ചൊല്ലിട്ടവാം
കുരവയിട മടവിയർകം[15] കൂടി വരവേണമെൻറു
അൻറുചൊല്ലിയേന്തിഴയാം അകരമതിൽപോയിരുന്തു
നലം പുരേടം ആനതെല്ലാം നിനൈന്തു പാപ്പാക്കു ദാനമിട്ടാം!
തൊപ്പനല്ലകുളം തനിലേതേന്മൊഴിയാം കുളികടന്താം.
കുളമുടൻ കസ്തുരി കാരിഴയാം പൂശിട്ടവാം;
മഞ്ചണയും ചുവപ്പുകളും മാറിലെങ്കും പൂശിട്ടവാം;
പൂശിയല്ലോ പുഴമണങ്കും പൂമാലയും ചൂടിട്ടവാം;
കസ്തുരിപ്പൊട്ടുമിട്ടുക്കനക ചിന്തുരപ്പൊട്ടിട്ടവാം;
കാതിൽ ച്ചിമിക്കിയിട്ട, ക്കഴുത്തിൽ വന്നക്കാറ[16]കെട്ടി
നെറിക്കു ചുട്ടികൊണ്ടൈപ്പാളം[17] നേഴിയാം താനണിന്തു
കയ്യാഴിത്തരികിലുങ്ക കനകവള മോതിരവും
പൊന്നാലേചേലതന്നെ പ്പുതുമയുടൻ കൊയ്യുടുത്തു
പൈന്തോടിയാം ചമൈന്തൊരുങ്കിപ്പഞ്ചവണ്ണക്കിളിപോലെ
പൊന്നാലേയമ്മാന പുതുമയുടൻ താനെടുത്തു
നൻറതിനാൽ വെറിലയും നല്ലകളിപ്പാക്കും വായിലിട്ടു
പഞ്ചവണ്ണക്കിളിപോലെ പൈന്തൊടിയാം വഴിനടന്താം
പഞ്ചവാത്തിയം മുഴങ്ക പൈന്തൊടിമാർ കുരവയിട്ടാർ
കുലശേഖരപ്പെരുമാളാം കൊറവരും എഴുന്നരുളി
ഉപ്പരികൈമാളികയിൽ ഉടനേറിത്താനിരുന്താർ
അനിയായ മാകവൊരു അരുഞ്ചാക്കാലയെൻറു ചൊല്ലി
എൻറുചൊല്ലിമന്നവരും ഇരുക്കുമന്തവേളയിലേ
പൈന്തൊടിയാം ചെമ്പവല്ലി പാടിയാടി വഴിനടന്താം.
പൊന്നാലേ അമ്മാന പുതുമയുടൻ ആടിവര
ഇരുമ്പിച്ചിപ്പുഴത്തിനാലും ഇരുകരത്താലാടിവര''

അങ്ങനെ ഉചിതമായ നേപഥ്യവിധാനത്തോടുകൂടി ആ സതി ഹോമകുണ്ഡത്തിലേയ്ക്കു പാടിയാടിക്കൊണ്ടുനടന്നുചെന്നു ''അന്യായമായ പട്ടകൊലയാണല്ലോ നടത്തുവാൻ പോകുന്നതു'' എന്നു പറഞ്ഞു വ്യസനിച്ചു, മഹാരാജാവും ഉപ്പരികമാളികയിൽ കയറിയിരുന്നുകൊണ്ടു ആ കാഴ്ചകണ്ടു.

---

15) മടവിയർ=സ്ത്രീകൾ (16) ഒളിവീശുന്ന കാറയെന്ന ആഭരണം
17) കൊണ്ടൈപ്പാളം=ഒരു ശിരോലങ്കാരം.

''ഉതയകിരിചൊല്ലുവാരാം ഉറ്റതൊരു ചെമ്പവല്ലി
വൈക്കോൽത്തിരം എണ്ണക്കുടം വകവകയായ് ഓമത്തിലേ
ഓമക്കുഴി മൂടുകിവര ഉറ്റതൊരു ചെമ്പവല്ലി
മുടിക്കുമേലേ അമ്മാന മുക്കണ്ണരേശരണമെൻറു
പൊന്നാലേ അമ്മാന തീക്കുഴിയിൽത്താനെറിന്തു
ഈശ്വരരേ ശരണമെൻറു ഇരുകൈക്കുട്ടിത്തൊഴുതുകൊണ്ടു
ഒന്നാനവളയം വത്തു ഉടനേയവർ കുരവയിട,
രണ്ടാനവളയംവത്തു തേന്മൊഴിയാം കുരവയിട,
മൂന്നാനവളയം വത്തു മുക്കണ്ണരേ ശരണമെൻറു
മുക്കണ്ണരെ ശരണമെൻറു മുഴുകിനാരേ ഓമത്തിലേ''

താൻ ആടിക്കൊണ്ടു വന്നപൊന്നമ്മാന തീയിലെറിഞ്ഞും വച്ചു് അഗ്നികുണ്ഡത്തെ മൂന്നുപ്രദക്ഷിണം ചെയ്തു ഭൂതപതിയായ ശ്രീപരമേശ്വരനെ മനസ്സുകൊണ്ടു ധ്യാനിച്ചു ചെമ്പകവല്ലി ഹോമത്തിൽ മുഴകി; അതായതു തീയിൽ ചാടിമരിച്ചു. കഷ്ടം! മതത്തിന്റെ നാമത്തിൽ ഒരു ആത്മഹത്യകൂടിനടന്നു.

''ശിവനാർ മനം തെളിഞ്ഞുതേരുകൊടുത്തേകിയന്നു
തേരതിലേറിയവർ ശിവൻ പാദം അടിതൊഴുതാം.
ശിവൻ പാദം അടിതൊഴുതു തെണ്ടു [18] നിട്ടുനിൻറപോതേ
നിൻറതൊരുപെൺകൊടിയെ നീലകണ്ഠർതാൻപാത്തു.
'നഞ്ചുതന്നെയെടുത്തുണ്ടു നാഥനാരേ! വരംതാരും
കണ്ഠത്തിൽ വിഷമണിന്ത നീലകണ്ഠ! വരംതാരും
കാലനെക്കാലാൽ വതിത്ത [19] കനൽനുതലേ [20] വരംതാരും
അടിയാക്കരും പൊരുളേ! ആതിനാതാ പോററി'യെൻറാം
പോററിനിന്റെ പെൺകൊടിയെ പുരിചടയോൻ താൻ പാത്തു
എന്നവരം വേണമെൻറു ഏന്തിഴയേ! ചൊല്ലുമെടി''
കൊന്നവരെച്ചെന്നുടനേ മുറുപടിയേ കൊല്വതുക്കും
മാററാരെ ഒഴിപ്പതുക്കും മുകടലൈ കുടിപ്പതുക്കും
കടിയവരം താരുമെൻറു കാരിഴയും ചൊല്ലിട്ടവാം
പാലികളെ ചൂലികളെ [21] പ്പരുന്താട്ടം കൊള്ളവരം
ഈ നാത [22] മലടികളെ ഇളംപിള്ളെത്താച്ചി [23] കളെ
അന്നപൊററകുഴവി [24] കളെ നഖത്തിലേകോത്തെടുത്തു
നഖത്തിലേകോത്തെടുത്തു അമ്മാനയാട വരം;
കൊല്ലവരം വെല്ലവരം കുടിമുടിയ മുടിക്ക വരം
താഴമ്പൂവാടയിലേ ദാസിയരെ ക്കൊല്ലവരം;

---

18) തെണ്ടൻ=സ്ത്രീകളുടെ ദണ്ഡനമസ്കാരം (19) വതിത്ത=വധിച്ച (20) കനൽനുതൽ=തീയോടുകൂടിയ (നുതൽ) നെററിയുള്ളവൻ 21) ബാലികകളേയും ഗർഭിണികളേയും (22) ഈനത=പ്രസവിക്കാത്ത 23) താച്ചി=തായ് (24) കുഴവി=കുഞ്ഞു്.

പിച്ചിപ്പൂവാടയിലേമെല്ലിയരെ[25] ക്കൊല്ലുവരം;
അരളിപ്പൂവാടയിലേ ആയിഴയെക്കൊല്ലുവരം;
ഇന്തഇന്തവരങ്കളെല്ലാം ഈശ്വരരേതാരുമെൻറാർ
കേട്ടവരം താൻ കൊട്ടത്തുക്കിറുപയുടൻ ശിവനമരും
കൊന്നുപുവി[26] ലോകമാംവതുക്കും
ചെന്ന വെലിപൂജകൊംവതുക്കും
കൊട്ടത്താരേ കേട്ടവരം കൊറവനാർ മനംതെളിന്തു
പോരുംപോരുമിനിവരങ്കൊം എന്നും പുവിലോകമാണ്ടുകൊം
വിനെൻറാരേ''

ശ്രീപരമേശ്വരൻ കൈലാസത്തിൽ നിന്നയച്ച തേരിൽ അവിടെച്ചെന്ന. കരുണാനിധിയായ അവിട്ടത്തെ കുമ്പിട്ട. അതിഭയങ്കരങ്ങളായ അനേകം വരങ്ങം വാങ്ങി തിരിയെ ഭൂമിയിൽ വന്ന ചെമ്പകവല്ലി ഉദയഗിരി അരയാലിൻമൂട്ടിൽ ഒരു ഘോരയക്ഷിയായി അധിവാസം തുടങ്ങി. ജനങ്ങം ആ യക്ഷിയെ ബലിപൂജകൊണ്ടും മറും പ്രസാദിപ്പിച്ച. ആ ദുർദ്ദേവതയെ 'തളയൻ' എന്ന ജാതിയിൽപെട്ടവരും മറും ആരാധിക്കുന്നുണ്ട്.

ഇതാണ് നാലുകാത (ഗാഥ-ഇപ്പോം കാത പരിഷ്കാരത്തിനു വിധേയമായി കാതമെന്ന രൂപാന്തരപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്) അടങ്ങിയ ഈ യക്ഷികഥയിലെ ഇതിവൃത്തം. ഗ്രന്ഥകാരൻ ആരെന്നറിയുന്നില്ല. ഞാൻ ഉദ്ധരിച്ച ഈരടികളിൽ പലതും സഹൃദയഹൃദയങ്ങളെ ഹാദാകർഷിക്കുന്നതിനു പര്യാപ്തങ്ങളാണ്. കവി വ്യൽപന്നനല്ലായിരിക്കാം. വ്യൽപത്തിയെന്തിനു? താൻ നേരിട്ട കണ്ടിരിക്കാവുന്ന അതികരുണമായ ഒരു സംഭവം അകൃത്രിമവും ലളിതവുമായ സാധാരണ ഭാഷയിൽ അദ്ദേഹം ചിത്രീകരണംചെയ്ത. ശാകുന്തളത്തിൽ ദുഷ്യന്തമഹാരാജാവു പറയുന്നതുപോലെ,

''ശുദ്ധാന്തദുർലഭമിദം വപുരാശ്രമവാസിനോ യദി ജനസ്യ
ദൂരീകൃതാഃഖലു ഗുണൈരുദ്യാനലതാവനലതാഃ.''

എന്ന സമ്മതിക്കേണ്ട ഘട്ടങ്ങം ഭാവുകന്മാക്കു പലപ്പോഴുമുണ്ടാകും. അവയിലൊന്നാണ് ഇതു്. ഗ്രാമീണനെങ്കിലും കലാധർമ്മമർമ്മജ്ഞനായ ഈ കവി ചില വരികം ആവർത്തിക്കുന്നതു പ്രായേണ ശ്രോതാക്കളുടെ ഉള്ളിൽ അവയിലെ ആശയം ബലമായി തട്ടുന്നതിനുവേണ്ടിയാണെന്നുള്ളതു നിസ്സംശയമാകുന്ന.

---

25) മെല്ലിയർ=സ്ത്രീകം (26) പുവി=ഭൂമി.

അപ്രകാശിതമായ ഈ പാട്ട പകർത്തിയെഴുതി അയച്ചുതന്ന ഭാഷാപോഷകനായ ശ്രീമാൻ ഒറ്റശ്ശേഖരമംഗലം ടി. ജി. അച്യുതൻ നമ്പൂതിരിയുടെ നേക്കു് എനിക്കുള്ള കൃതജ്ഞത വാചാമഗോചരമാകുന്നു. ബാലഡ്‌രീതിയിലുള്ള പാശ്ചാത്യ കൃതികൾക്കും ഇത്തരത്തിലുള്ള പാട്ടുകൾക്കും തമ്മിൽ വളരെ സാദൃശ്യമുണ്ടു്. മലയാംതമിഴിൽ നിന്നു് ഇംഗ്ലീഷിലേയ്ക്കു വിവർത്തനംചെയ്തു വിജയം നേടാവുന്ന ഒരു കഥയാകുന്നു ഞാൻ ഈ ഉപന്യാസത്തിൽ സംഗ്രഹിച്ചിട്ടുള്ളതു്.

മൂഷികവംശം

പ്രാചീനകേരള ചരിത്രത്തെ പരാമർശിക്കുന്നതും പണ്ടത്തെ കോലത്തുനാട്ട രാജാക്കന്മാരുടെ വംശാവലിയേയും അപദാനങ്ങളേയും കീർത്തനം ചെയ്യുന്നതുമായ ഒരു സംസ്കൃതമഹാകാവ്യമാകുന്നു മൂഷികവംശം. ഈ കാവ്യത്തിന്റെ പതിനഞ്ചു സർഗ്ഗങ്ങളും കണ്ടുകിട്ടിയിട്ടുണ്ട്. പതിനഞ്ചാം സർഗ്ഗത്തിന്റെ ഒടുവിലത്തെ ശ്ലോകങ്ങളും അടങ്ങിയ ഒന്നോ രണ്ടോ ഓലകളും കാണ്മാനില്ല. എങ്കിലും ആ സർഗ്ഗത്തോടു കൂടി ഗ്രന്ഥം അവസാനിക്കുന്നു എന്നു ഊഹിക്കുവാൻ ന്യായങ്ങളില്ലാതില്ല. ശ്രീകണ്ഠൻ എന്ന ഒരു കോലത്തിരിരാജാവിന്റെ രാജ്യഭാരവർണ്ണനമാണു പതിനഞ്ചാം സർഗ്ഗത്തിലെ വിഷയം. ആ ശ്രീകണ്ഠൻ മഹാനായ പ്രഥമരാജേന്ദ്രചോളനാൽ പരാജിതനാക്കപ്പെട്ട കന്ത (ണ്ഡ)ൻ കാരിവമ്മനാണെന്നുള്ളതിനു തെളിവുണ്ടു്. രാജേന്ദ്രചോളന്റെ രാജ്യഭാരകാലം ക്രി പി. 1012 മുതൽ 1043 വരെയായിരുന്നതിനാൽ ഏകദേശം അക്കാലത്താണു ശ്രീകണ്ഠൻ ജീവിച്ചിരുന്നതെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. മൂഷികവംശകാവ്യത്തിന്റെ നിർമ്മാതാവു് 'അതുലൻ' എന്ന ഒരു കവിയാണെന്നുള്ളതു് ''അതുലകൃതൗ മൂഷികവംശേ ദ്വിതീയസർഗ്ഗഃ'' എന്ന കുറിപ്പിൽ നിന്നു വിശദമാകുന്നു. അതുലൻ എന്നതു നമ്പൂരിമാരുടെ ഇടയിൽ പ്രചാരമുള്ള ഒരു നാമധേയമാണു്. അതു ഭാഷീകരിക്കുമ്പോൾ ലഭിക്കുന്ന പദമാണു് 'തോലൻ' എന്നു ഞാൻ മറെറാരവസരത്തിൽ ഉപന്യസിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അതുലനും ശ്രീകണ്ഠനും സമകാലികന്മാരാണെന്നുള്ളതും മൂഷികവംശത്തിൽ നിന്നു നാം ഗ്രഹിക്കുന്നു. ഇതുയുമുള്ള പ്രസ്താവനയിൽ നിന്നു മൂഷികവംശകാവ്യത്തിന്റെ ആവിർഭാവം ക്രി. പി. പത്താം ശതകത്തിന്റെ ഒടുവിലോ പതിനൊന്നാം ശതകത്തിന്റെ പൂർവാർദ്ധത്തിലോ ആണെന്നു് അനുമാനിക്കാവുന്നതാണല്ലോ. കേരളത്തിൽ ചരിത്ര

കാവ്യങ്ങളും, ഭാരതവർഷത്തിലെഇതരഭാഗങ്ങളിലെന്നപോലെ അത്യന്തം വിരളങ്ങളാണു്. അവയുടെ ഇടയിൽ ഗണനീയമായ ഒരു സ്ഥാനത്തിനു പ്രസ്തുതകാവ്യത്തിനും അവകാശമുണ്ടു്.

മൂഷികവംശം അച്ചടിപ്പിച്ചിട്ടില്ല. അതിന്റെ ഒരു സംക്ഷേപം പരേതനായ ശ്രീമാൻ റ്റി. എ. ഗോപിനാഥറാവു തിരുവിതാംകൂർ ആക്കിയോളജിക്കൽസീരീസ് രണ്ടാം പുസ്തകത്തിൽ ഏതാനും ശ്ലോകങ്ങളുദ്ധരിച്ചു ചേർത്തു പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ആ സംക്ഷേപം അപൂർണ്ണവും അത്യന്തം അപ്രമാദമെന്നു പറവാൻ പാടില്ലാത്തതുമാണു്. പോരെങ്കിൽ അതുതന്നെ, ഭാഷാഭിമാനികളിൽ പലരും വായിച്ചിരിക്കുവാൻ ഇടയുള്ളതുമല്ല. അതിനാൽ ആ കാവ്യത്തിന്റെ സ്വരൂപമെന്തെന്നു സ്പഷ്ടമാക്കുന്നതിനും അതിലടങ്ങിയിട്ടുള്ള ചില പ്രധാന ചരിത്രരത്നങ്ങളെ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നതിനുമാണു് ഞാൻ ഈ ഉപന്യാസദ്വാരാ ഉദ്യമിക്കുന്നതു്.

ശ്രീ പരശുരാമൻ മൂവേഴുവട്ടം ക്ഷത്രിയരെ കൊന്നൊടുക്കിയ കൂട്ടത്തിൽ ദാക്ഷിണാത്യനായ ഒരു രാജാവിനേയും വധിച്ചു. ആ രാജാവിന്റെ പട്ടമഹിഷി അനുവാരോഹണത്തിനു സന്നദ്ധയായെങ്കിലും, അന്തർവ്വത്നിയാകയാൽ പുരോഹിതന്റെ ഉപദേശമനുസരിച്ചു് ആ സാഹസത്തിൽ നിന്നു വിരമിച്ചു.

കഥഞ്ചിദാശാമപഹായദക്ഷിണാംഹൃതാമുനാനാതിചിരാന്മനസ്വിനീ
പതൈരവാപദ്ഗുരുഗർഭമന്ഥരൈഃ പയോധിവേലാശ്രയമേളിനം ഗിരിം.

ആ മനസ്വിനി ദക്ഷിണദേശം വിട്ടു പുരോഹിതനാൽ നീതയായി ഗർഭഭാരംകൊണ്ടു മന്ദമന്ദം നടന്നു്, ഒരു വിധത്തിൽ സമുദ്രതീരത്തിലുള്ള 'ഏളിഗിരി'യിൽ, അതായതു് ഏഴിമലയിൽ എത്തിച്ചേർന്നു. ആ മലയിലെ ഒരു ഗുഹയിൽ രാജ്ഞി ഗൂഢമായി താമസിക്കുന്ന അവസരത്തിൽ ഒരെലി ഒരു ആനയുടെ രൂപത്തിൽ ആ ദേവിയെ ഭക്ഷിക്കുന്നതിനായി പാഞ്ഞടുത്തു. എന്നാൽ ആ സാധ്വിയുടെ കോപം എലിയെ ഭസ്മീകരിച്ചു. അപ്പോഴാ ആ മൂഷികൻ പർവ്വതരൂപധാരിയായി താൻ സാക്ഷാൽ ഏളിഗിരി തന്നെയാണെന്നും കുശികമഹർഷിയുടെ ശാപം നിമിത്തം എലിയായിപ്പോയതാണെന്നും മറ്റും ദേവിയേയും പുരോഹിതനേയും ധരിപ്പിച്ചു. പത്രോൽപത്തി കഴിഞ്ഞിട്ടും രാജ്ഞി പരശുരാമനെ ഭയപ്പെട്ടു് ആ ഗുഹയിൽ തന്നെ വസിച്ചു. ഇതാണു് ഒന്നാംസർഗ്ഗത്തിലെ കഥ. ദേവിയുടെ

സഞ്ചാരം തെക്കുനിന്നു വടക്കോട്ടാകകൊണ്ടും വേണാടും കോലത്തു നാടും തമ്മിലുള്ള ബന്ധുത്വം ഗാഢമാകകൊണ്ടും ഞാൻ ഊഹിക്കുന്നതു്, പരശുരാമൻ വധിച്ചതു് ഒരു വേണാട്ട രാജാവിനെയായിരിക്കണമെന്നാണു്. ആദികാലത്തിൽ മക്കത്തായമായിരുന്ന കോലത്തിരി രാജവംശത്തിൽ അനുവർത്തിക്കപ്പെട്ടിരുന്നതെന്നു പിന്നീടു കാണാം. ഗ്രന്ഥത്തിൽ പ്രഥമ സർഗ്ഗത്തിലെ പല ഭാഗങ്ങളും പൊടിവാകയാൽ ക്ലൃപ്തമായി ഒന്നും പറവാൻ നിവൃത്തിയില്ല. പരശുരാമൻ കേരളം സമുദ്രത്തിൽ നിന്നു് ഉദ്ധരിച്ചതിനു മേലല്ലാതെ അവിടെ രാജാക്കന്മാരുടെ ആവിർഭാവത്തിനു പ്രസക്തിയെവിടെ എന്നൊരു ചോദ്യം ഈ ഘട്ടത്തിൽ സ്വാഭാവികമായി ഉണ്ടാകാം. ഒരു ഐതിഹ്യത്തിന്റെ പാരമാർത്ഥ്യത്തിൽ അതുലകവി വിശ്വസിക്കുന്നില്ല എന്നു മാത്രമേ ആ ചോദ്യത്തിനുത്തരമുള്ള. അതിനു വളരെ മുൻപു തന്നെ കേരളം ഉണ്ടായിരുന്നതായി പ്രസ്താവിക്കുന്ന ദ്രാവിഡഗ്രന്ഥങ്ങളും പലതുമുണ്ടു്.

രണ്ടാം സർഗ്ഗത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ, പരശുരാമൻ ഏഴിമലയിൽ തപസ്സുചെയ്തതായും അവിടെവെച്ചു പല യാഗങ്ങളും നടത്തിയതായും കവി ഉപന്യസിക്കുന്നു.

പ്രവർത്തമാനേഷ്വമുഷ്യൈവം കദാചിൽ പ്രയോഗേ കില
തസ്യ രാജ്ഞാ
ക്ഷത്രാന്വയായേ കൃതസംഭവേന കൃത്യം കുമാരേണ
ബഭൂവ കിഞ്ചിൽ
താവൽകുമാരം വ്യസനാദപാരാദുദന്വതോ ലോകമിവോ
ദ്ധരിഷ്യൻ
വരാഹരൂപീ ഭഗവാനിവോച്ചൈരേളീഗിരിഃ കാലവിദാ
വിരാസീൽ
കശ്ചിൽ കുമാരശ്ശശിവംശജന്മാസംവർധിതോ മാതൃപുരോ
ഹിതാഭ്യാം
തവത്തോഭയാദസ്തിവിലാന്തവാസീത്യത്യൈനമദ്രിഃ
പ്രണതോ ബഭാഷേ

ആ സന്ദർഭത്തിൽ ഒരു യാഗത്തിൽ ഏതോ ഒരു പ്രയോഗത്തിനു് ഒരു ക്ഷത്രിയരാജാവിന്റെ സാഹായ്യം അദ്ദേഹത്തിനു് അപരിഹാര്യമായിത്തീർന്നു. താൻ ക്ഷത്രിയരെ മുഴുവൻ സംഹരിച്ചു കഴിഞ്ഞിരുന്നതിനാൽ ആ യാഗം നിർവിഘ്നമായി നടത്തുന്നതിനു തന്നെക്കൊണ്ടു സാധിക്കുന്നതല്ലല്ലോ എന്നോർത്തു മഹർഷി വിഷമിച്ചു. അപ്പോൾ ഏളിഗിരി ചന്ദ്രവംശജനായ ഒരു രാജകുമാരനെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മാതാവും പുരോഹിതനും

കൂടി തന്റെ വകയായ ഒരു ഗ്രഹയിൽ വളർത്തുന്നുണ്ടെന്നും ആജ്ഞയുണ്ടെങ്കിൽ അദ്ദേഹത്തെ മഹർഷിയുടെ മുമ്പാകെ കൊണ്ടുചെല്ലാമെന്നും അറിയിച്ചു. കരകാണാത്ത വ്യസനത്തിൽനിന്നു രാജകുമാരനെ, പണ്ടു ഭൂലോകത്തെ ആദിവരാഹരൂപനായ ഭഗവാൻ മഹാവിഷ്ണു സമുദ്രത്തിൽനിന്നു് എങ്ങനെ ഉദ്ധരിച്ചുവോ അതുപോലെ ഉദ്ധരിക്കുന്നതിനുള്ള പർവ്വതത്തിന്റെ അദ്ധ്യവസായം ഫലിച്ചു. യാഗപരിസമാപ്തിക്കുമേൽ ആ കർമ്മത്തിൽ തന്നെ സഹായിച്ച രാജകുമാരനെ പ്രസന്നനായ പരശുരാമൻ പല പ്രകാരത്തിൽ അനുഗ്രഹിക്കുകയും താൻതന്നെ കുംഭാഭിഷേകം ചെയ്ത ഏഴിമലയ്ക്കും പരിസരപ്രദേശങ്ങൾക്കും രാജാവാക്കുകയും ചെയ്തു.

വിലേഭവദ്യേന സ മൂഷികസ്യ രാമാച്ചയഃ പ്രാപ
ഘടാഭിഷേകം
ബഭൂവ തേനാസ്യ ജഗൽപ്രകാശം സമൂഷികം രാമഘടാഭിധാനം
ജ്യോത്സ്നാമിവേന്ദുർജ്ജഗതോഭിരാമാം വിദ്യാമവന്ധ്യാ–
മിവ വീതരാഗഃ
ലക്ഷ്മീമുദാരാം ക്ഷിതിപാലസൂനുഃ കവീശ്വരഃ കീർത്തിമിവാ
ന സാദ.

മൂഷികഗിരിയുടെ ഗ്രഹയിൽ ജനിച്ചതുകൊണ്ടും പരശുരാമനിൽനിന്നു ഘടാഭിഷേകം ലഭിച്ചതുകൊണ്ടും ആ രാജകുമാരനു 'രാമഘടമൂഷികൻ' എന്ന പേർ ജഗൽപ്രസിദ്ധമായിത്തീർന്നു. ചന്ദ്രൻ മനോഹരയായ ചന്ദ്രികയേയും ജിതേന്ദ്രിയൻ ഫലവതിയായ (വേദാന്ത) വിദ്യയേയും മഹാകവി സൽകീർത്തിയേയും എന്നപോലെ അദ്ദേഹം വിശിഷ്ടയായ ലക്ഷ്മിയെ (ഐശ്വര്യത്തെ) സമാർജ്ജിച്ചു.

അനന്തരം രാമഘടൻ തന്റെ മന്ത്രിയായി മാഹിഷ്മതീവാസിയും മഹാനാവികനാമധേയനുമായ ഒരു വൈശ്യനെ നിയമിച്ചു്, കോലത്തിൽ (കോലത്തുനാട്ടിൽ) തന്റെ രാജധാനിയേയും സ്ഥാപിച്ചു.

മഹീഷ്മതീയോ മതിമാൻ കുലീനഃ ശ്രേഷ്ഠീമഹാനാവിക
നാമധേയഃ
മന്ത്രീമഹീയാൻ ക്ഷിതിഭർത്തുരസ്യവാചസ്പതിർവ്വൃത്തരിപോ
രിവാസീൽ
രാഷ്ട്രേസതത്രസ്വഗുണാനുരക്തേ ശ്രീഭാവതീ മാഹിത
ഗ്രഹ്യയോഗാം
ചക്രേഗുരുർമ്മൂഷികഭൂപതീനാം കോലാഭിധാനാം
കുലരാജധാനീം,

അവിടത്തെ വാഴകളെ കവി താഴെക്കാണുന്നവിധം വർണ്ണിക്കുന്നു.

വാതാവധൂതൈസ്സുദലാഗ്രഹസ്തൈരാലംബനം കിഞ്ചിദി
വാപ്തു കാമാഃ
ഫലാതിഭാരഗ്രഥിതാനരേന്ദ്രഃകോലോപശല്യേകദളീരപശ്യൽ

കാറ്റത്തലയുന്ന ഇലകളാകുന്ന വിരലുകൊണ്ടു് ആലംബനത്തിനു് അപേക്ഷിക്കുന്നുവോ എന്നു തോന്നുമാറു് കുലകളുടെ ഭാരംകൊണ്ടു ചാഞ്ഞ വാഴകളെ കോലരാജധാനിയുടെ പരിസരത്തിലുള്ള തുറന്ന സ്ഥലങ്ങളിൽ രാജാവു കണ്ടു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ധർമ്മപരായണതയെ കവി ഇങ്ങനെ പ്രശംസിക്കുന്നു.

സ ശാലിഗോപീജനഗീയമാനം വിശാലമാകർണ്യയശഃ
സ്വകീയം
ലജ്ജാനതാസ്യോ രമണീജനസ്യനിശ്ശങ്കദൃശ്യോന്യപതിർബഭ്രവ.

പാടങ്ങളിൽ പഞ്ചകാക്കുന്ന സ്ത്രീകളും തന്റെ അപദാനങ്ങളെ വിഷയീകരിച്ചു പാടുന്ന പാട്ടുകളും കേട്ടു രാമഘടൻ ലജ്ജകൊണ്ടു മുഖംകുനിക്കുന്ന അവസരത്തിൽ അവർക്കു് അദ്ദേഹത്തെ നിശ്ശങ്കമായി സന്ദർശിക്കുന്നതിനുള്ള സൗകര്യം ലഭിച്ചു. ഒടുവിൽ കിള്ളാനദി കടന്നു ദിഗ്വിജയത്തിനു് പുറപ്പെടുവാൻ ഉദ്യുക്തനായ രാജാവു് ഏഴിമലയിലെത്തി ശ്രീപരശുരാമനെ വന്ദിച്ചു.

സമ്പ്രവിശ്യപുര ഏവ കർമ്മണാമന്തരേ സവിനയം പുരോഹിതഃ
പാദമൂലനമനക്ഷണാത്മിനം ഭാഗ്യവായ നൃപതിംന്യവേദയൽ
സാഹസാന്മമ സമുദ്രമേഖലാ വത്സ! ഭ്രരിയമനാഥതാം ഗതാ
രാഹുരുദ്ധതപനാംശുമണ്ഡലാദൗരിവാദ്യസമുപൈതി
ശോച്യതാം
ഇത്യുദീര്യസനുപായദത്തവാനസ്രുജാതമജിതഞ്ചകാർമ്മുകം
സേന്ദ്രചാപമിവധാമവൈദ്യുതം തോയദായചലതേതപാത്യയഃ

രാജാവു മഹർഷിയുടെ പാദസേവയ്ക്കായി വന്നിരിക്കുന്നു എന്നു പുരോഹിതൻ അറിയിക്കവേ, മഹർഷി സന്തുഷ്ടനായി രാജാവിനെവിളിച്ചു്, വത്സ! എന്റെ സാഹസത്താൽ സാഗരമേഖലയായ ഈ ഭ്രമി അനാഥയായി, രാഹു മറച്ച സൂര്യമണ്ഡലത്തോടുകൂടിയ ആകാശമെന്നപോലെ ശോചനീയതയെ പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നു.' എന്നു പറയുകയും, എങ്ങനെ ഗ്രീഷ്മാവസാനകാലം മേഘത്തിനു മഴവില്ലോടുകൂടിയ വൈദ്യുതമായ

ദീപ്തിയെ പ്രദാനംചെയ്യുമോ അതുപോലെ അജയ്യമായ ധനസ്സോടുകൂടിയ അസ്യസമൂഹത്തെ നൽകുകയും ചെയ്യ, ഇവ നാലാം സർഗ്ഗത്തിലെ ശ്ലോകങ്ങളാണ്. മൂന്നാം സർഗ്ഗം പർവ്വതവർണ്ണനമാകുന്നു.

പിന്നീട് ദിഗ്വിജയത്തിനുള്ള ഒരുക്കങ്ങളായി. രാമഘടന്റെ പൂർവ്വന്മാരുടെ രാജ്യമായ ഹൈഹയം മാധവവർമ്മാവെന്ന മാഗധനായ ഒരു ക്ഷത്രിയൻ ആക്രമിച്ചു കൈവശപ്പെടുത്തിയിരുന്നു. അതു വീണ്ടെടുക്കുന്നതിനായിരുന്നു കോലരാജാവിന്റെ പ്രധാനമായ ഉദ്യമം. മന്ത്രിയോട് അതിനേപ്പറ്റി ആലോചിച്ചതിൽ അദ്ദേഹം ചില ദാക്ഷിണാത്യദേശങ്ങളും പിടിച്ചടക്കിയതിനുമേൽ വേണം മാഹിഷ്മതിയിലേയ്ക്കു പോകുവാൻ എന്നു് ഉപദേശിക്കുകയും രാജാവു് ആ ഉപദേശം അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തു.

യാന്യുപേണ വിഹിതാ മഹിഷ്മതാ പാലിതാ ച ഗുരുഭിർ
നിരന്തരം
മാധവേന കിലദൂരവർത്തിനാ സാവൃതാ മമപുരി സുവർണ്ണാ

മഹിഷ്മാൻ എന്ന രാജാവിനാൽ നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടതും പണ്ടു് എന്റെ ഗുരുക്കന്മാരാൽ പരിപാലിക്കപ്പെട്ടുവന്നതുമായ മാഹിഷ്മതിയെ ഇന്നു ദൂരസ്ഥനും സുവർണ്ണാവെന്ന നാമാന്തരത്തോടുകൂടിയവനും മഗധദേശജനുമായ മാധവൻ ആക്രമിച്ചു നശിപ്പിക്കുന്നു' എന്നുള്ള രാജവാക്യത്തിനു മന്ത്രി,

ദണ്ഡനീതിദമിതാന്തരാത്മനാം ഭ്രിഭ്രതാം നയപഥേഷു
സംഗതിം
ഭൃത്യതാം ഹി സചിവാ ഭവാദൃശാം ചാമരാദി സദൃശാഃപരിച്ഛദാഃ

'ദണ്ഡനീതിയാൽ നിയന്ത്രിതമായ അന്തഃകരണത്തോടുകൂടിയവരും സന്മാർഗ്ഗത്തിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നവരുമായ അവിടത്തെപ്പോലെയുള്ള രാജാക്കന്മാർക്കു സചിവന്മാർ ചാമരാദികളെപ്പോലെയുള്ള രാജാധികാര ചിഹ്നങ്ങളും മാത്രമാകുന്നു' എന്നു മറുപടി പറഞ്ഞു. ഒടുവിൽ,

സ ഭ്രൂക്ഷേപവശാനുഗാമിതിശനൈഃകൃത്വാദിശംദക്ഷിണാം
ദർപ്പാന്ധദ്വിപ വാജിഭിഃപരിവൃതോ വരൈർ നൃപാണാം
ബലൈഃ
രേവാപങ്കജസൗരഭപ്രേണയിനാ വാതേന ധൂതശ്രമം
സംകന്ധാവാരമധത്ത വിന്ധ്യകടകാഭോഗേഷുസൗഭ്രപതിഃ

ഭൂവിക്ഷേപംകൊണ്ടതന്നെ ദക്ഷിണദേശത്തെ സ്വാധീനമാക്കി ആന, കുതിര, കാലാൾ എന്നീപടകളോടുകൂടി നമ്മദാനദിയിലെ താമരപ്പൂക്കളുടെ പരിമളത്തോടുമേളിച്ച കുളിർകാറേറവും ആയാസംതീർത്തു, കോലരാജാവു വിന്ധ്യപർവ്വതത്തിന്റെ ചരിവിൽ സേനാനിവേശം ചെയ്തു. ഇങ്ങനെ നാലാം സർഗ്ഗം അവസാനിക്കുന്നു.

അഞ്ചും ആറും സർഗ്ഗങ്ങളിൽ രാമഘടനും മാധവവമ്മാവും തമ്മിലുള്ള സന്ധിവിഗ്രഹങ്ങളെ അതുലൻ വർണ്ണിക്കുന്നു. യുദ്ധം കൂടാതെ കഴിഞ്ഞാൽ കൊള്ളാമെന്നുള്ള ആശയോടുകൂടി രാമഘടൻ ഒരു ദൂതനെ മാധവന്റെ സമീപത്തിലേയ്ക്കു അയച്ചു. അതിനു് ആസന്നമൃത്യുവായ മാധവന്റെ പ്രതിസന്ദേശം താഴെക്കാണുന്ന വിധത്തിലായിരുന്നു.

ക്ഷത്രിയസ്യ ജനനാൽ ഭവതിസ്വം ക്ഷോണിരേവ
ചതുരർണ്ണവസീമാ
പാലനേ തു നിയമോ ബലതന്ത്രഃ; പൂർവ്വഭോഗകഥയാത്ര
കൃതം കിം?

'ഒരു ക്ഷത്രിയനു ഭൂമി മുഴുവൻ ജനനത്തിൽതന്നെ സ്വത്തായിത്തീരുന്നു. അതു രക്ഷിക്കുവാൻ കയ്യൂക്കുതന്നെയാണു് കാര്യമായിട്ടുള്ളതു്. പൂർവ്വന്മാർ ഭുജിച്ച കഥയും മറും പറയുന്നതു കൊണ്ടു ഫലമൊന്നുമില്ലല്ലൊ.' തൽക്ഷണംതന്നെ നടന്ന യുദ്ധത്തിൽ മാധവൻ മരിച്ചു. ഹൈഹയം കോലരാജാവിനു് അധീനമായി.

പരാസുതാമുപയതി തത്ര ഭൂപതാവശിശ്രിയുദ്ധരണിഭൃതോഥ
മൂഷികം
വനസ്പതൗ പരിപതതി സ്വസംശ്രയേ പുനർദ്രുമം പരമിവ
പത്രവാഹനഃ

'മാഗധൻ പരേതനായപ്പോൾ അതുവരെ അദ്ദേഹത്തെ ആശ്രയിച്ച രാജാക്കന്മാർക്കു ജേതാവായ മൂഷികൻ ശരണമായി. തണ്ടം ആശ്രയിച്ച വൃക്ഷം പട്ടുവീഴുമ്പോൾ മറെറാരു വൃക്ഷത്തെ ആശ്രയിക്കുന്നതു പക്ഷികളുടെ ധർമ്മമാണല്ലോ.' പടക്കളത്തിൽ നിന്നു രാമഘടൻ നേരേ മാഹിഷ്മതിയിലേക്കു പോയി.

മാഹിഷ്മതീമഥഗതഃ പ്രചലൽ പതാകം പാത്രീഭവൻ
പുരവധൂനയനോത്സവാനാം
അന്തഃപ്രമോദമവഹന്നൃപതിസ്സമേത്യ ജാതിസ്മരോജന
ഇവാപരജന്മഭൂമിം.

അവിടെച്ചെന്നപ്പോഴേ ജാതിസ്മരനായ ഒരുവനു പൂർവ്വ ജന്മത്തിൽ പരിചിതമായ ഒരു സ്ഥലത്തെത്തിയാലുണ്ടാകുന്ന സന്തോഷം അദ്ദേഹത്തിനു സിദ്ധിച്ചു. മാഹിഷ്മതിയിൽ വെച്ചു മാധവന്റെ പുത്രിയായ ഭദ്രസേനയെ വിവാഹം ചെയ്യുകയും ആ പത്നി രണ്ടു പുത്രന്മാരെ പ്രസവിക്കുകയും ചെയ്തു. കുറെ വർഷങ്ങൾ അവിടെത്തന്നെ താമസിച്ചു് ഒടുവിൽ ജ്യേഷ്ഠപുത്രനെ ഹൈഹയരാജാവായി വാഴിച്ചു് ഇളയ മകനായ നന്ദനനോടുകൂടി കോലൻ തിരികെ സ്വപുരത്തിലെത്തി.

പുത്രേ കൃത്വാ ശ്രിയമനുപമാമഗ്രജേ ഹൈഹയാനാം
പൃഥ്വീപാലഃ സ പുനരപരേണാനുജിതോ നന്ദനേന
സ്വം സ്വീകുർവ്വൻ ദിശിദിശി കരൈഃ കല്പയിത്വാ ക്ഷിതീശാൻ
ഭ്രയഃ കോലം ഭുവനതിലകം പ്രാവിശദ്രാജധാനീം.

ഇതാണു് അതുലൻ പ്രപഞ്ചനം ചെയ്യുന്ന കോലസത്രപോൽപത്തിയെപ്പറ്റിയുള്ള ഐതിഹ്യം. ഒരു കാര്യം നിശ്ചയംതന്നെ. തുളു. മൂഷികം, കേരളം, കൂപകം എന്നിങ്ങനെ പ്രാചീനകാലത്തിൽതന്നെ മലനാടു നാലു ഖണ്ഡങ്ങളായി വിഭജിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. ഗോകർണ്ണം മുതൽ പെരുമ്പുഴ വരെ തുളുദേശവും, പെരുമ്പുഴ മുതൽ പുതുപ്പട്ടണം വരെ മൂഷികദേശവും, പുതുപ്പട്ടണം മുതൽ കണ്ണോറിവരെ കേരളദേശവും, കണ്ണോറി മുതൽ കന്യാകുമാരി വരെ കൂപകദേശവുമാണെന്നത്രേ ഐതിഹ്യം. അതുപോലും നിശ്ചയമില്ലാത്ത ആളാണു കേരളോൽപത്തിയുടെ പ്രണേതാവു്. അദ്ദേഹം പെരുമ്പുഴ മുതൽ പുതുപ്പട്ടണം വരെ കൂപകദേശവും, കണ്ണോറി മുതൽ കന്യാകുമാരി വരെ—അല്ലെങ്കിൽ പുതുപ്പട്ടണം മുതൽ കണ്ണോറി വരെ—മൂഷികദേശവുമാണെന്നു പ്രസ്താവിക്കുന്നതു് അസംബന്ധമാണെന്നുള്ളതിനു് എത്ര തെളിവു വേണമെങ്കിലും ഹാജരാക്കാം. ആ കൂട്ടത്തിൽ മൂഷികവംശമഹാകാവ്യവും അംഗീകാര്യമാകുന്നു. ചേരമാൻപെരുമാൾ കേരളം പരിപാലിച്ചു തുടങ്ങിയതു് ക്രി. പി. 428–ൽ ആണെന്നും, അന്നു്, ക്രി. പി. 1509 മുതൽ 1529 വരെ, വിജയനഗരസാമ്രാജ്യം ഭരിച്ച ആനഗ്രണ്ഡികൃഷ്ണരായർ (കൃഷ്ണദേവരായർ) ജീവിച്ചിരുന്നുവെന്നും പറയുന്ന ഒരു ഗ്രന്ഥകാരനെ ചരിത്രസംബന്ധമായുള്ള ഗവേഷണങ്ങളിലും ചർച്ചകളിലും എത്രമാത്രം വിശ്വസിക്കാമെന്നു പണ്ഡിതന്മാർ പര്യാലോചിക്കേണ്ടതാകുന്നു. പ്രാചീന കേരളചരിത്രം അന്ധകാരജടിലമാണെന്നു സമ്മതിക്കാം. എന്നാൽ അതിൽ അത്യല്പമായ നക്ഷത്രപ്രകാശംപോലും പ്രസരിപ്പിക്കുന്നതിനു കേരളോൽപത്തി, കേരളമാഹാത്മ്യം മുതലായ യക്ഷികഥാനിർവ്വിശേഷങ്ങളായ ഗ്രന്ഥങ്ങൾക്കു സാധിക്കയില്ലെന്നുള്ളതു നാം പ്രത്യേകം ഓർമ്മി

ക്കേണ്ടതാകുന്നു. അർദ്ധജരതീയന്യായേന ചില സംഭവശകലങ്ങളും കേരളോൽപത്തിയിൽ നിന്നും മറ്റുമുദ്ധരിച്ചു് അവയെ പർവ്വതപ്രമാണങ്ങളാക്കി പരത്തിപ്പൊക്കിക്കാണിക്കുന്ന സമ്പ്രദായം നാം പാടെ പരിത്യജിക്കാതിരുന്നാൽ കേരളത്തിൽ യഥാർത്ഥമായ ചരിത്രഗവേഷണം ഒരടിയെങ്കിലും മുന്നോട്ടു നീങ്ങുമെന്നു് എനിക്കു വിശ്വാസമില്ല. സി. എം. എസ്. അച്ചുകൂടത്തിൽനിന്നു വളരെക്കാലം മുൻപു പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയ കേരളോൽപത്തിയുടെ ഒരു പതിപ്പിൽ ''ഇവ ഒക്കയും കലിയുഗത്തിൽ അല്പബുദ്ധികളായിരിക്കുന്ന മാനുഷക്കു വഴിപോലെ ഗ്രഹിപ്പാൻ തക്കവണ്ണം തുഞ്ചത്തു രാമാനുജൻ ചൊന്ന കേരളനാടകം ഉപദേശമായി സംഗ്രഹിച്ചു സാരന്മാർ അറിഞ്ഞുകൊണ്ടകയും ചെയ്ക'' എന്നൊരു വാക്യം കാണുന്നുണ്ടു്: 'കേരളനാടകം' എന്നുവെച്ചാൽ കേരള (നാടു്+അകം) ദേശം എന്നർത്ഥം. കൃഷ്ണദേവരായരും പരദേശങ്ങളിൽ സഞ്ചരിച്ചുവെന്നൂഹിക്കാവുന്ന തുഞ്ചത്തു ഗ്രന്ഥവും സമകാലികന്മാരായിരുന്നു. തന്റെ ദിഗ്വിജയം ദക്ഷിണാപഥം മുഴുവൻ വ്യാപിപ്പിച്ച കൃഷ്ണദേവന്റെ ചരിത്രം എഴുത്തച്ഛനു സുപരിചിതമായിരുന്നിരിക്കണം. അങ്ങനെയുള്ള ഒരു ചക്രവർത്തിയെ ക്രി. പി. അഞ്ചാംശതകത്തിലേയ്ക്കു പിടിച്ചു പുറകോട്ടുതള്ളുക എന്ന കൃത്യം ആ പണ്ഡിതമൂർദ്ധന്യൻ ഒരിക്കലും ചെയ്തിരിക്കയില്ല. രാമാനുജൻ എന്നല്ലായിരുന്നു ആ മഹാകവിയുടെ നാമധേയമെന്നും തെളിഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലൊ. അതുകൊണ്ടു കേരളോൽപത്തിയുടെ കർത്താവും തുഞ്ചനല്ലെന്നു നാം ധരിക്കേണ്ടതാകുന്നു.

ഏഴിമലയുടെ ആധിപത്യമുള്ളതു കൊണ്ടാണു് കോലത്തിരിമാർക്കു് 'ഏഴിപ്പെരുമാൻ' (എഴിഭൂപൻ) എന്ന നാമധേയം സിദ്ധിച്ചതെന്നും ഏഴിപ്പെരുമാക്കന്മാരുടെ ഒരു കോവിലകം ആ മലയുടെ വടക്കുവശത്തുണ്ടായിരുന്നതു കൊണ്ടാണു് അതിനു ഏഴിമല എന്ന പേർവന്നതെന്നും രണ്ടഭിപ്രായമുണ്ടു്. ലോഗൻസായ്പു് രണ്ടാമത്തെ അഭിപ്രായക്കാരനാണു്. എനിക്കു് ആദ്യത്തെ അഭിപ്രായത്തോടു യോജിക്കുവാനാണു് തോന്നുന്നതു്. നന്നൻ എന്ന പ്രഭുവിന്റെ ആധിപത്യത്തിൽ ഏഴിൽ എന്നൊരു മലയുണ്ടായിരുന്നതായി അകനാനൂറു് എന്ന പ്രാചീനദ്രാവിഡകാവ്യത്തിൽ കാണുന്നു. അതുതന്നെയാണോ ഏഴിമലയെന്നു നിശ്ചയമില്ലെങ്കിലും അതാവാൻ പാടില്ലായ്കയില്ല. ഏഴിമലയെ ഏഴുമലയാക്കി അതിനു സപ്തശൈലമെന്നു സംസ്കൃതമായ പേരുനൽകുന്നതു് അബദ്ധം തന്നെ. ഏഴിമല വാസ്തവത്തിൽ ഏഴുമലകൂടം ചേർന്നതല്ലല്ലൊ. മഹമ്മദീയർ അവരുടെ ദേശസഞ്ചാര ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ 'ഹീലിമല' എന്നപേരാണു നൽകിക്കാണുന്നതു്. കാലാന്തരത്തിൽ ഏഴി എലിയാകുകയും എലി മൂഷികനാകുകയും ചെയ്തു. സംസ്കൃ

തത്തിൽ പ്രസ്തുത ദേശത്തിനു മൂഷികഖണ്ഡം എന്ന പേരുണ്ടായതു് ഇങ്ങനെയാണു്. ക്രി: പി: 1498–ൽ വാസ്കോഡഗാമയുടെ കപ്പൽ നയിച്ച കണ്ണ്ടാരന്മാർ എലികളെ വളരെയുള്ളതുകൊണ്ടാണു് ഏഴിമലയ്ക്കു് ആ പേർ വന്നതെന്നും എലികളുടെ ഉപദ്രവം കൊണ്ടു് അവിടെ കുടിപാർപ്പു് എല്ലാക്കാലത്തും വിഷമമായിരുന്നുവെന്നും പറഞ്ഞുകേൾപ്പിക്കുകയുണ്ടായി. അതും അതുലകവിയുടെ പ്രസ്താവനയും പ്രസ്തുത വിഷയത്തിൽ ഒന്നുപോലെ അബദ്ധമാണെന്നുഹിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. കോലത്തിരിമാരുടെ ആദ്യത്തെ രാജധാനി കരിപ്പുറായിരുന്നുവെന്നും രണ്ടാമത്തേതാണു് ഏഴിമലയെന്നും അവിടെവച്ചു് ആ രാജകുടുംബം ഉദയമംഗലം എന്നും വള്ളിഎന്നും രണ്ടു ശാഖകളായി വേർതിരിഞ്ഞുവെന്നും ലോഗൻ പറയുന്നു. ഉപരിഗവേഷണത്തിനു വിഷയമാകേണ്ട ഒരു പ്രമേയമാണിതു്. നമുക്കു വീണ്ടും നമ്മുടെ കവിയെത്തന്നെ പിൻതുടരാം.

രാമഘടൻ നന്ദനനെ രാജാവായി അഭിഷേകം ചെയ്തു വാനപ്രസ്ഥാശ്രമം സ്വീകരിച്ചു. നന്ദനൻ സചിവായത്ത സിദ്ധിയും വിഷയ ലമ്പടനുമായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മധുപാനരതോത്സവാദികളുടെ വർണ്ണനമാണു് ഏഴു മുതൽ പത്തുവരെ സർഗ്ഗങ്ങളിൽ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നതു്. നന്ദനന്റെ ആറാമത്തെ തലമുറയിൽ ഉഗ്രാശ്വൻ എന്ന രാജാവു കോലസ്വരൂപം പരിപാലിച്ചു. അന്നു കേരളരാജാവു് കോലത്തു നാടു് ആക്രമിച്ചുവെങ്കിലും യുദ്ധത്തിൽ പരാജിതനായി.

നിരസ്യ കേരളാൻ രാജ്യാൻ പുത്രം സ്വം ചിത്രകേതനം
പ്രാവിശൽ ക്ഷത്രശാർദ്ദൂലമഭിഷിച്യ പുനർവ്വനം
ശതൈഃ ക്രതൂനാം കർവ്വാണശ്ശകാം ഗ്രർവ്വീം ശത്രുക്രതോഃ
അന്തഃ പ്രാപ്തഃ സുതസ്തസ്യ ശതസോമസ്തതോ ഭവൽ.

ഉഗ്രാശ്വൻ കേരളനെ സ്വരാജ്യത്തിൽ നിന്നു നിഷ്കാസനം ചെയ്തതിനു മേൽ പുത്രനായ ചിത്രകേതനനിൽ രാജ്യഭാരത്തെ അവരോപണം ചെയ്തു വനത്തിലേയ്ക്കുപോയി. ചിത്രകേതനൻ അനവധി യാഗങ്ങളും ചെയ്തു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രനാണു് ശതസോമൻ. ഈ ശതസോമനാണു് പെരിഞ്ചെല്ലൂർക്ഷേത്രം പ്രതിഷ്ഠിച്ചതെന്നു നാം പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥത്തിൽ നിന്നും നീലകണ്ഠകവിയുടെ ചെല്ലൂർനാഥോദയം ചമ്പുവിൽ നിന്നും ഗ്രഹിക്കുന്നു.

സപ്രതിഷ്ഠാപയാമാസ ഗ്രാമേ ചേല്ലൂരനാമനി*
കൈലാസാദ്രിപ്രതിച്ഛന്ദമന്ദിരേ ചന്ദ്രശേഖരം

*സംസ്കൃതത്തിൽ 'എ' കാരമില്ലാത്തതിനാൽ ചെല്ലൂർ ചേല്ലൂരായി.

ശങ്കരസ്യ ഭവദ്വംശ്യാസ്തുൽ പ്രഭൃത്യേകവിംശതിഃ
ഇഷ്ടായുഷോ ഭവിഷ്യന്തീത്യതിപ്രീത്യാ വരം ദദൗ

'ശ്രീ പരമേശ്വരൻ ആ പ്രതിഷ്ഠയിൽ സന്തുഷ്ടനായി, ശതസോമനു അദ്ദേഹമുൾപ്പടെ ഇരുപത്തൊന്നു തലമുറ രാജ്യ ഭാരം ചെയ്യുന്ന കോലത്തിരിമാർ സ്വച്ഛന്ദമൃത്യുക്കളാകട്ടെ' എന്ന വരം നൽകി. തെക്കെകേലനാഥോദയത്തിൽ,

സത്യം മറൊന്നു ചൊല്ലാം നൃവര! തവ കുലേ ജാതനാം
മേലിലസ്തൽ–
ഭക്തോ രാജർഷി ർഭ്രമണ്ഡലപതിശതസോമാഭിധാനോ
മഹീയാൻ.
അത്രൈവ ക്ഷോണിഭാഗേ പുകഴ്പെരുകിന ചെല്ലൂരനാമ
ന്യഗ്രഹാരേ
കൃത്വാ ബിംബപ്രതിഷ്ഠാം മമ പരമപദം ദാസ്യതേ വംശജാനാം.

എന്ന ശ്ലോകത്തിൽ ശതസോമൻ കേരള രാജാവെന്നു തന്നെ കവി സ്പഷ്ടമായി പ്രസ്താവിക്കുകയും ചെയ്യുന്നുണ്ട്.

ചെല്ലൂർ നാഥോദയം ചമ്പുവിൽ ശതസോമൻ സൂര്യവംശജ നാണെന്നു ''സൂര്യാന്വയമണി ശതസോമനു കൈവന്ന പോലെ'' എന്നും ''ധീമാന്മാത്താണ്ഡവംശാഭരണമണിതദാ'' എന്നും ''തൽപൂർവ്വഭൂപതി ഭഗീരഥനെന്നപോലെ'' എന്നും മറ്റുമുള്ള ഭാഗങ്ങളിൽ പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്നതു ശരിയല്ല. കോല ത്തിരിയാകയാൽ അദ്ദേഹം ചന്ദ്രവംശ്യനാണു. ശതസോമന്റെ അപദാനങ്ങളെ നീലകണ്ഠകവി കീർത്തനം ചെയ്തിരിക്കുന്ന ശ്ലോകങ്ങളിൽ ചിലതു വായനക്കാരുടെ സൗകര്യത്തിനുവേണ്ടി താഴെ ഉദ്ധരിക്കാം.

അക്കാലത്താവിരാസീത്തദനു മനുകുലോത്തംസരത്നം
ധരണ്യാ–
മക്ഷീണോദ്യത്തപോവിക്രമഗരിമഗഭീരോജ്വലാഭോഗഭ്രമാ
ദിക്കാലോല്ലാസിധാമാ നൃപമുനിശതസോമാഭിധാനോ നിധാനം
വിഖ്യാതാനാം ഗുണാനാം പുരഹരപദസേവാധുരീണാന്തരാത്മാ.
എങ്ങേനും ചെറു ധർമ്മസ്ഥിതി വികലത വാരാതവണ്ണം
ത്രിലോകീ–
മംഗല്യം കൈവളർത്തുമഹിമമണമുലാവും തപസ്യാനുഭാവാൽ
ഹുങ്കാരോദഗ്രവീര്യോദയചതുരതയാ ചേർത്തു കൊണ്ടേറെ
മാപൽ–
സംഘാനാം മൂലനാശം നൃപതി മുനിരസൗ വാണിരുന്നു
ചിരം നാം

ചിത്രം ചിത്രം! കിഴക്കങ്ങുദയഗിരിയൊളം ബാഹുശക്ത്യാ
മഹത്യാ
ബദ്ധാഭോഗം ജയിച്ചും മലയമലയൊളം തെക്കുമുൽക്കുലമാനം
അസ്തത്തോളം പടിഞ്ഞാറൊ,രുപനിമലയോളം വടക്കങ്ങടക്കി-
പ്പൃഥ്വീമാജ്ഞിച്ചു കോശശ്രിയമുരുയശസാ മൂടിനാൻ
നാടശേഷം.

ശതസോമന്റെ പിൻവാഴ്ക്കാരായ പല രാജാക്കന്മാരുടെയും പേരുകളും പ്രസ്തുത മഹാകാവ്യത്തിൽ രേഖപ്പെടുത്തിക്കാണുന്നുണ്ട്.

തനയോ *f* മൂഷ്യവിഖ്യാതവിനയോഥ വലാഹകഃ
സ്വനയോപാത്തയോഃ പാത്രമനയോഃ ശ്രീഭുവേരഭൂൽ.

ഇങ്ങനെ ശബ്ദസൗന്ദര്യ നിർഭരങ്ങളായ ചില പദ്യങ്ങളും ആ വംശാനുചരിതത്തിന്റെ ഇടയിൽ ഉണ്ട്. ശതസോമന്റെ മുപ്പത്തിരണ്ടാം തലമുറയിൽപ്പെട്ട വട്ടകമ്മാവു് ആലശുദ്ധി എന്ന സ്ഥലത്തു വട്ടകേശ്വരം എന്ന ക്ഷേത്രം സ്ഥാപിച്ചു; അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രൻ അഹീരണൻ പ്രഥനാനദിയുടെ പശ്ചിമതീരത്തിൽ അഹീരണേശ്വരം എന്ന ശിവാലയം പ്രതിഷ്ഠിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മൂന്നാം തലമുറയിൽപെട്ട അചലൻ ഏഴിമലയുടെ സമീപമായി അചലപട്ടണം എന്ന നഗരംനിർമ്മിച്ചു. അചലന്റെ പൗത്രനായ വിനയവമ്മാവിന്റെ മരണത്തിനു ശേഷം അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രനായ രാജവമ്മാവു ബൗദ്ധമതം അവലംബിക്കുകയും,

(രാജവമ്മാസുതോ ജജ്ഞേ രാജാ വിനയവമ്മണഃ
ചിത്രൈരത്നംലിഹാഗ്രൈയ്യഃ പ്രാസാദൈരുപശോഭിതഃ
വിഹാരം രാജനാമാങ്കം ചക്രേ രത്നത്രയാസ്പദം)

ആകാശത്തോടുരുമ്മുന്ന പ്രാസാദങ്ങളോടു കൂടിയതും രാജനാമാങ്കിതവും ബുദ്ധധർമ്മസംഘരൂപമായ രത്നത്രയത്തിനു് ഇരിപ്പിടവുമായ ഒരു ബൗദ്ധവിഹാരം സ്ഥാപിക്കുകയും ചെയ്തു. തന്നിമിത്തം പ്രജകൾക്കു് അദ്ദേഹത്തോടു വിരോധം തോന്നിയിരിക്കാം. എതായാലും പാണ്ഡ്യരാജാവിന്റെ സാഹായ്യത്തോടുകൂടി അചലന്റെ മൂത്തപുത്രനും ഏതോ കാരണത്താൽ അനഭിഷിക്തനുമായ അശ്വസേനന്റെ മകനായ ജയമാനിയാണു് പിന്നീടു രാജ്യപരിപാലനം ചെയ്തതായി കാണുന്നതു്.

പുത്രസ്തതോശ്വസേനസ്യ ദണ്ഡമാദായ പാണ്ഡ്യതഃ
പ്രത്യാസീദൽ സ്വകം രാജ്യം ജയമാനീ ജഗൽപതിഃ

ജയമാനിയുടെ പുത്രൻ രണമാനി; രണമാനിയുടെ പൗത്രൻ ഉദയാദിത്യൻ; ഉദയാദിത്യന്റെ പുത്രൻ വിരോചനൻ. വിരോചനന്റെ കാലത്തു് പല്ലവന്മാർ കോലത്തു നാടു് ആക്രമിച്ചുവെങ്കിലും അവരുടെ രാജാവു് യുദ്ധത്തിൽ വധിക്കപ്പെടുകയാൽ തോറ്റു പിന്മാറേണ്ടി വന്നു. പല്ലവരാജാവിന്റെ പുത്രിയായ ഹാരിണിയെ വിരോചനൻ പാണിഗ്രഹണം ചെയ്തു.

നിഹത്യ പല്ലവം സംഖ്യേ മഹത്യസുഹരേ രണാം
ജഹാര ഹാരിണീം സോസ്യ കന്യാമന്യാമിവ ശ്രിയം.

വിരോചനന്റെ മുപ്പത്തൊമ്പതാമത്തെ തലമുറയിൽപ്പെട്ട രാജാവാണു് ഈശാനവമ്മാവു്. കുഞ്ചിവമ്മാവിന്റെ പുത്രിയെ ജയരാഗൻ എന്ന കേരളരാജാവു വിവാഹം ചെയ്തു. പുത്രനായ ഈശാനവമ്മാവു് (ദ്വിതീയൻ) അച്ഛനെത്തുടർന്നു രാജ്യഭാരവും ആരംഭിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിനു രണമാനി എന്നൊരു ബിരുദനാമവുമുണ്ടായിരുന്നു.

മഹതി ദുഹിതരം താമീശ്വരേ കേരളാനാം
പ്രഥിത യശസി കൃത്വാ രാജ്യലക്ഷ്മീം തനൂജേ
അപഗതഗുരുഭാരഃ പുണ്യസംഭാര മുച്ചൈ-
രവിശദപദധ്യാനഃ സ്ഥാനമാഖണ്ഡലീയം

എന്നു കുഞ്ചിവമ്മാവിന്റെ സ്വർഗ്ഗലോക പ്രാപ്തിയെ കവി വർണ്ണിക്കുന്നു. അതോടുകൂടി പതിനൊന്നാം സർഗ്ഗവും അവസാനിക്കുന്നു.

ഈശാനവമ്മാവു ചേദിരാജാവിന്റെ പുത്രിയായ നന്ദിനിയെ വിവാഹം ചെയ്തു. അക്കാലത്തു രഘുപതി എന്ന നാമാന്തരത്തോടുകൂടിയ കേരളരാജാവായ ജയരാഗൻ കോലത്തുനാടു് അടക്കണമെന്നുള്ള ആഗ്രഹത്തോടുകൂടി ഒരു വലിയ സേനയുമായി പരുഷ്ണീനദികടന്നു അതിന്റെ തീരത്തിൽ പാളയമടിച്ചു. അവിടെത്തന്നെ യുദ്ധസന്നദ്ധനായി ഈശാനവമ്മാവും സൈന്യസമേതം എത്തി.

തേ പരസ്പരസമേതപദാതിസ്യന്ദനേ ഗജഹയാദിസമൂഹേ
ഉദ്യതായുധഭുജേ പൃതനേ ദ്വേ സംപ്രഹർത്തുമഭിസംവവൃതാതേ
ദുർവ്വിലംഘ്യമിതരേതരധാമ്നാ തന്നിശാന്ധയുഗളം
ധ്വജപത്യോഃ
കേരളേന്ദ്രപൃതനാമഥ ബാണൈർവ്വിദ്ധ്യതി സ്മ കുപിതോ
രണമാനീ

ഭിദ്യമാനമമുനാ വിശിഖൗഘൈഃ സംവിലോക്യബലമാകു
ലയോധം
പ്രത്യവിധ്യദരിസൈന്യമസംഖ്യൈഃ പത്രിഭിഃ പ്രകുപിതോ
ജയരാഗഃ
താവുഭാവിതി പരസ്പരഹേതിവ്രാതപാതവിരളീകൃത
സൈന്യൗ
ദ്വന്ദ്വയുദ്ധമതിമാനുഷ സത്വൗ കർത്തുമാഹിതമതീ സമഭ്രതാം

രണ്ടു കൂട്ടം സൈന്യങ്ങളും ആന, കുതിര, തേർ, കാലാൾ ഇവയോട്ടു കൂടിയും കയ്യിൽ ആയുധങ്ങൾ ഉയർത്തിപ്പിടിച്ചും അന്യോന്യം പ്രഹരിക്കുന്നതിനായി ഒരുങ്ങി. പരസ്പരം സംക്രമിക്കുന്ന പ്രകാശം കൊണ്ടു ഭൂരാസദങ്ങളായ ആ സൈന്യങ്ങൾ രണ്ടു നിശാന്ധന്മാരെപ്പോലെ കാണപ്പെട്ടു. രണമാനി കേരളരാജാവിന്റെ പടയുടെ നേരെ ആദ്യമായി ബാണപ്രയോഗം ചെയ്തു. കുപിതനായ ജയരാഗൻ തന്നിമിത്തം തന്റെ സൈന്യത്തിനു നേരിട്ട വൈവശ്യം കണ്ടു് അനവധി അമ്പുകൾ ശത്രുസേനയുടെ നേർക്കു വിട്ടു. അങ്ങനെ പോർ തുടർന്നു് ഇരു പക്ഷത്തിലുള്ള സൈന്യങ്ങളും വിരളങ്ങളായിത്തീർന്നപ്പോൾ അവയുടെ നാഥന്മാരായ രണ്ടു രാജാക്കന്മാരും ദ്വന്ദ്വയുദ്ധം ചെയ്യുന്നതിനായി പടക്കളത്തിൽ ഇറങ്ങി. ഭാഗ്യവശാൽ ജയരാഗനോടു കൂടി അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രനും യുവാവുമായ ഗോദവർമ്മാവു കൂടിപ്പോയിരുന്നു. ഗോദവർമ്മാവു വിചാരിച്ചു: ''കേരളേശ്വരൻ എന്റെ അച്ഛൻ; കോലത്രപൻ എന്റെ അമ്മാവൻ. ഇവർ രണ്ടുപേരും കൂടി എന്നെ കൃത്തിക്കൊന്നിട്ടു പിന്നെ അവരുടെ ദ്വന്ദ്വയുദ്ധം നടത്തിക്കൊള്ളട്ടെ. ഞാൻ ഈ രണ്ടു സമുദ്രങ്ങൾക്കിടയിൽ ഒരു സേതുവിനെപ്പോലെ നിലകൊള്ളും.'' ഇങ്ങനെ ചിന്തിച്ചുകൊണ്ടു് ആ ധീരനായ ക്ഷത്രിയകുമാരൻ,

ക്ഷുഭിതാംബുനിധിവിഭ്രമ-ഭാജോ മദ്ധ്യ ഏവ പിതൃമാതു–
ലയോസ്സുഃ
സേതുബന്ധ ഇവ കേരളകേതുഃ പ്രത്യദൃശ്യത തയോരഥ ഗോദഃ

തന്റെ നിശ്ചയമനുസരിച്ചു് അച്ഛനേറെയും അമ്മാവനേറെയും ഇടയിൽ ചെന്നു നിന്നു.

അവിരളശരവർഷാവഗ്രഹത്വം പ്രപന്നേ
നരപതിതനയേസ്മിൻ സമ്പരായാന്നിവൃത്തേ
ഭുവനമവനിപാലാവന്ധയത്യന്ധകാരേ
സപദി ബലനിവേശം സ്വം സ്വമേതാവയാതാം

താവന്യോദ്യസ്സമരസുലഭ്യോകിണാകല്പഭോജൗ
ശൗര്യാധാരൗ പ്രകൃതിവചനാൽ സംഗതൗ ബന്ധുഭ്രതൈൗ
ശാന്തദ്വേഷൗ പുനരുപചിതപ്രേമഭാരൗ നരേന്ദ്രൗ
ലജ്ജാം യുദ്ധസ്യ മരണജനിതാം സന്ദധാതേ മുഹൂർത്തം.

അങ്ങനെ ആ ശരവർഷം ആ ബാലൻ നിറുത്തി. സന്ധ്യയോടുകൂടി രണ്ടു രാജാക്കന്മാരും യുദ്ധത്തിൽനിന്നു വിരമിച്ചു, അവരുടെ കൈനിലകളിൽ എത്തി. അടുത്തദിവസം മന്ത്രിമാരും മറ്റും ഉപദേശിക്കുക നിമിത്തം അവർ പഴയതുപോലെ ബന്ധുക്കളായി, സ്നിഗ്ധരായി, അതിനുമുൻപുനടന്ന ശണ്ഠയുടെ കഥയോർത്തു ലജ്ജിതരായിത്തീർന്നു.

'രഘുപതി' അഥവാ 'ജയരാഗൻ' 'വിജയരാഗദേവൻ' എന്നപേരിൽ നമുക്കു ശിലാലിഖിതങ്ങൾ കാണിച്ചുതരുന്ന കേരളരാജാവാകുന്നു. 'രാഗൻ' 'രാഘവ'ന്റെ അപഭ്രംശമാകകൊണ്ടായിരിക്കാം, കവി അദ്ദേഹത്തെ 'രഘുപതി' എന്നുംകൂടി വിളിക്കുന്നതു്. സ്ഥാണുരവിയുടെ പുത്രനായ ആ രാജാവു്, ക്രി:പി: 885–ൽ കൊല്ലത്തു് അയ്യനടികൾ തിരുവടി എന്ന വേണാട്ടു രാജാവു് സബ്രീശോ എന്ന ക്രിസ്ത്യാനി പണിയിച്ചു തരിസാപ്പള്ളിക്കു ഭൂമിദാനം ചെയ്ത അവസരത്തിൽ ഇളയപെരുമാളായിരുന്നു. വിജയരാഗന്റെ വാഴ്ചക്കാലം ഉദ്ദേശം ക്രി: പി: 900 മുതൽ 912വരെയാണു്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രിയും ചോള രാജവായ പ്രഥമ പരാന്തകന്റെ പത്നിയുമായ ഇരവിനീലി മദിരാശിക്കു സമീപമുള്ള തിരുവൊത്തിയൂർ ക്ഷേത്രത്തിൽ ക്രി: പി: 936ൽ ചിലവഴിപാടുകൾ നടത്തിയതായിക്കാണുന്നുണ്ടു്. തെക്കൻ തിരുവിതാംകൂറിൽപെട്ട തിരുനന്തിക്കര ശിവക്ഷേത്രത്തിൽ വിജയരാഗന്റെ പത്നി കിഴാനടികളും ചിലവഴിപാടുകൾ നടത്തീട്ടുണ്ടു്. കിഴാനടികൾ തന്നെയാണോ കോലത്തിരിയുടെ പുത്രിയായ ഗോദവർമ്മാവിന്റെ മാതാവു് എന്നു നിശ്ചയമില്ല. ഗോദവർമ്മാവു്, അഥവാ ഗോദരവിവർമ്മപെരുമാൾ, സുമാർ ക്രി: പി: 912 മുതൽ 942വരെ കേരളം രക്ഷിച്ചു എന്നൂഹിക്കാം. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിലാരേഖകൾ കൊച്ചി തലപ്പള്ളിത്താലൂക്കിൽ നെടുമ്പുറത്തളിയിലും മുകുന്ദപുരം താലൂക്കിൽ ആവിട്ടത്തൂരിലും കാണാനുണ്ടു്. അദ്ദേഹമാണു് ക്രി: പി: 917–ൽ കൊങ്ങൻപട ജയിച്ചതു്. കൊങ്ങൻപട എന്നാൽ ഗംഗവംശജനായ ഒരു രാജാവിന്റെ പട എന്നർത്ഥം. ഗംഗന്മാർ പൂർവഗന്മാരെന്നും പശ്ചിമഗന്മാരെന്നും രണ്ടു കൂട്ടരുണ്ടു്. അവരിൽ പശ്ചിമഗംഗന്മാരാണു് സേലം, കോയമ്പത്തൂർ മുതലായ പ്രദേശങ്ങൾ അടക്കിഭരിച്ചുവന്നതു്. അവരുടെ രാജധാനി മൈസൂർ രാജ്യത്തിൽപെട്ട തല

ക്കാട്ടായിരുന്നു. പശ്ചിമഗംഗന്മാരുടെ പ്രാബല്യം ക്രി: പി: നാലാംശതകം മുതൽ പതിനൊന്നാം ശതകംവരെ നിലനിന്നു. ആ വംശത്തിന്റെയും അന്തകൻ പ്രഥമ രാജേന്ദ്രചോളൻ തന്നെയായിരുന്നു. ക്രി: പി: 1004-ൽ ഒടുവിലത്തെ സ്വതന്ത്ര ഗംഗരാജാവായ രാജമല്ലനീതിമാർഗ്ഗനെ രാജേന്ദ്രചോളൻ ജയിച്ചതായിക്കാണുന്നു.

ഈശാനവമ്മാവു് തന്റെ പട്ടമഹിഷിയായ നന്ദിനി വന്ധ്യയായിരുന്നതിനാൽ ചോളരാജാവിന്റെ ഒരു പുത്രിയെക്കൂടി വിവാഹം ചെയ്കയും ആ ദാമ്പത്യത്തിന്റെ ഫലമായി നൃപരാമൻ എന്നൊരു പുത്രൻ ജനിക്കുകയും ചെയ്തു. തന്നിമിത്തം ദുഃഖിതയായ നന്ദിനി ഭദ്രകാളിയെ ഭജിച്ചു; ആ ദേവിയുടെ പ്രസാദത്താൽ പാലകൻ എന്നൊരു പുത്രനെയും ഒരു പുത്രിയേയും ആ രാജ്ഞിയും പ്രസവിച്ചു. പാലകൻ മാതാമഹനോടുകൂടി ചേദി രാജ്യത്തിൽ വസിച്ചു.

പ്രമദമഥ വിബുദ്ധാ സംവിഭജ്യ സ്വഭർത്തു-
ർഗുണമനതി ചിരേണ പ്രീണയന്തീ സഖീനാം
അലഭത സുതമേകം നന്ദിനീപാലകാഖ്യം
ദുഹിതരമപികാഞ്ചീദുഃഖവിധ്വസ്തിഹേതും.

എന്നു കവി നന്ദിനിയുടെ അപത്യലാഭത്തെ വർണ്ണിക്കുന്നു. ഈശാനവമ്മാവിനു പിന്നീടു നൃപരാമനും തദനന്തരം അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രൻ ചന്ദ്രവമ്മാവും കോലത്തുനാടു ഭരിച്ചു. ചന്ദ്രവമ്മാവു ബാല്യത്തിൽതന്നെ മരിച്ചുപോകയാൽ മന്ത്രിമാരും കൂടി ചേദിരാജ്യത്തു ചെന്നു പാലകനെ വിളിച്ചുകൊണ്ടുവന്നു കോലരാജാവാക്കി.

പാലകന്റെ അനന്തരവനായ വലിധരനായിരുന്നു പിന്നത്തെ രാജാവു്. അന്നാണു കോലസ്വരൂപത്തിൽ മരുമക്കത്തായത്തിന്റെ ആരംഭം എന്നു പ്രസ്തുത കാവ്യത്തിൽനിന്നു വെളിവാകുന്നു.

കൃതവതി പദമസ്മിൻ രാജ്ഞി മൃത്യോഃ കടാക്ഷേ
സ്വസുരഥ പൃഥുകീർത്തിസ്തസ്യ രാജ്ഞസ്തനൂജഃ
അഭവദഭവഹാരീ പൂരിതാശഃ പ്രജാനാം
വലിധര ഇതി തസ്യാ വല്ലഭോ രാജലക്ഷ്മ്യാഃ

എന്നു് ആ സംഭവത്തെ കവി ഗാനംചെയ്യുന്നു. അഭവം എന്നാൽ നാശം. വലിധരന്റെ കാലത്തു ഗംഗന്മാർ കോലത്തുനാടു് ആക്രമിച്ചു.

ഉപരിധരണിഭർത്തുസ്സന്യതീവ്രാ കദാചിൽ
പുരജിത ഇവ ഗംഗാപ്രാപതൽ ഗാംഗസേനാ.

ആ സേനയെ വലിധരൻ തോല്പിച്ചു.

തദനന്തരം അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനന്തരവൻ രിപുരാമൻ രാജാവായി.

പരിചിതബഹുശസ്ത്രഃ പാരഗോ ദണ്ഡനീതേഃ
പ്രതിഹതരിപുവീര്യഃ പ്രത്യനീകഃ ശഠാനാം
ഭരതനഹുഷകീർത്തിർഭാഗിനേയോസ്യ രാജ്ഞഃ
ശ്രിയമഥ രിപുരാമഃ ശ്രേയസീമഭ്യഗച്ഛൽ

അതിൽ പിന്നീടു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുജനായ രാമവമ്മാവു രാജ്യം ഭരിച്ചു. അദ്ദേഹമാണു് സുപ്രസിദ്ധവും പശ്ചിമസമുദ്രത്തിന്റെ തീരത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്തിരുന്നതുമായ മൂലവാസം എന്ന ബൗദ്ധവിഹാരത്തെ സമുദ്രത്തിന്റെ ആക്രമണത്തിൽനിന്നു രക്ഷിക്കുവാൻ വേണ്ട മരാമത്തുപണികളും ചെയ്യിച്ചതു്.

പ്രഥിതമിഹജനസ്യ ശ്രീനികേതം കദാചി–
മൂഷിതമനവിപത്തേരാലയം മൂലവാസം
പൃഥുചടുലതരംഗക്ഷുബ്ധവേലാതടാന്തഃ
കബളയിതു മുദന്വാനുദ്ധതം വ്യാജജൃംഭേ.

സപദി ച തദുദന്തം സന്നിശമ്യാത്തകോപഃ
പരിഭവമിവ ശത്രോരാത്മനോനന്തരസ്യ
പ്രതിജലധി സ ദൂരാദുദ്യതാസിഃ പ്രതസ്ഥേ;
ന ഖലു ജഗതി ധീരാഃ സ്വസ്യ പശ്യന്ത്യ ഭ്രമിം.

പ്രളയ ഇവ ഗഭീരധ്വാനമുല്ലംഘ്യവേലാ–
വിസൃത ചടുലവീചേരുത്ഥിതസ്യാർണ്ണവസ്യ
തുലിതജലദശൈലൈസ്തുർണ്ണമാബദ്ധ്യ സേതും
ബലവദുപലഭംഗൈഃ സ്തംഭയാമാസ വേഗം.

മൂലവാസവിഹാരം കടലെടുക്കുന്ന വാർത്ത കേട്ടു കോപിഷ്ഠനായിത്തീർന്ന രിപുരാമൻ വാളോങ്ങിക്കൊണ്ടു സമുദ്രത്തിനു നേരേ പായുകയും മേഘഖണ്ഡങ്ങൾ പോലെയുള്ള പാറക്കല്ലുകൾ കൊണ്ടു് സേതു തീർത്തു് അതിന്റെ ആക്രമത്തെ തടയുകയും ചെയ്തു. മൂലവാസം തന്നെയാണോ മുൻപു രാജവമ്മാവു പണിയിച്ച വിഹാരം എന്നറിഞ്ഞുകൂടാ; എന്നാൽ അതു കോലത്തുനാട്ടിൽ പെട്ട ഒരു ദേവാലയമായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനും

അതിന്റെ സംരക്ഷണം ക്രി: പി: പത്താം ശതകത്തിൽ രാമവമ്മാവു നടത്തി എന്നുള്ളതിനും, പുറമെ വേറേയും തെളിവു കളുണ്ട്. ''ദക്ഷിണാപഥേ മൂലവാസ ലോകനാഥ'' എന്നു ഗാന്ധാരത്തിൽ (അഫ്ഗാനിസ്ഥാനിൽപെട്ട ഇന്നത്തെ കാൻഡഹാർ) ഒരു ലോകേശ്വര പ്രതിമയിലുള്ള രേഖ ഇൻഡ്യയിലെ പുരാണവസ്തുസംരക്ഷകന്മാർ കണ്ടുപിടിച്ചിട്ടുണ്ട്. ലോകേശ്വരൻ ബുദ്ധമതത്തിലെ മഹായാന ശാഖക്കാർ ആരാധിക്കുന്ന ഒരു ബുദ്ധമൂർത്തിയാകുന്നു. ലോകേശ്വരവിഗ്രഹമാണ് മൂലവാസത്തിൽ പ്രതിഷ്ഠിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതെന്നു് ഇതിൽ നിന്നു് അനുമാനിക്കാം. ആ വിഹാരത്തിനു ക്രി:പി: 868-ൽ, അന്നു തെക്കൻ തിരുവിതാംകൂർ ഭരിച്ചിരുന്ന ആയിവംശജനായ വിക്രമാദിത്യ വരഗുണൻ എന്ന രാജാവു വളരെ വസ്തുക്കളും ദാനം ചെയ്യുകയുണ്ടായി. മൂലവാസം തിരുവിതാംകൂറിൽ ആലപ്പുഴ, പുറക്കാട്, തൃക്കുന്നപ്പുഴ, ഈ സ്ഥലങ്ങൾക്കു സമീപമായിരുന്നിരിക്കണമെന്നു ചില പണ്ഡിതന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതു തീരെ ശരിയല്ല.

രിപുരാമന്റെ മരണത്തിനു ശേഷം ജനമാനിയും തദനന്തരം ശംഖവമ്മാവും പിന്നീടു് മറെറാരു ജനമാനിയും രാജ്യം ഭരിച്ചു. അദ്ദേഹം ഏഴിമലയ്ക്കു സമീപമായി പ്രവഹിക്കുന്ന പ്രഥനാ നദിയുടെ തീരത്തിൽ ഉത്തുംഗമായ ഒരു ഗോപുരം പണിയിച്ചു. അക്കാലത്തു കോലത്തു നാട്ടിൽ എല്ലാ മതങ്ങൾക്കും തമ്മിൽ യഥാർത്ഥമായ സാഹോദര്യമുണ്ടായിരുന്നു.

കൃതാസ്പദാഃ കാനനസത്വജാതയഃ തപോഭൃതാം സിദ്ധി
മതാമിവാശ്രമേ,
ജഗൽപ്രതീതാതിവിരുദ്ധവൃത്തയഃസഹാഖിലാ യത്ര വസന്തി
ദേവതാഃ

എങ്ങനെ കാട്ടിലെ ഹിംസ്രമൃഗങ്ങൾ സിദ്ധന്മാരായ മഹർഷിമാരുടെ ആശ്രമങ്ങളിൽ ഏകയോഗക്ഷേമം പുലർത്തിക്കഴിഞ്ഞു കൂടുന്നുവോ, അതുപോലെ പരസ്പര വിരുദ്ധങ്ങളായ വൃത്തികളോടുകൂടിയവരെന്നു ജഗൽപ്രസിദ്ധി സമ്പാദിച്ചിട്ടുള്ള ദേവതകളും എല്ലാം അവിടെ ഒന്നിച്ചുചേർന്നു പരിലസിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനന്തരവൻ പ്രഥമ വളഭൻ ''ഭടസ്ഥലീ'' നാഥനായ ശത്രുവിനെത്തോല്പിച്ചു് ആ രാജ്യം മൂഷികത്തോടു ചേർത്തു. പ്രഥമവളഭന്റെ അനുജൻ നാരായണപുരം എന്ന നഗരം സ്ഥാപിച്ച കുന്ദവർമ്മാവു്; കുന്ദവർമ്മാവിന്റെ ഭാഗിനേയൻ ദ്വിതീയപാലകൻ; അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാഗിനേയൻ ദ്വിതീയരിപുരാമൻ, ആ രിപുരാമന്റെ അനന്തരവന്മാർ

ഗംഭീരനും ജനമാനി (തൃതീയൻ)യും; ജനമാനിയുടെ അനന്തരവന്മാർ ദ്വിതീയവളഭനും ശ്രീകണ്ഠനും; പന്ത്രണ്ടാംസർഗ്ഗം ഇവിടെ അവസാനിക്കുന്നു. ഒടുവിൽ പ്രസ്താവിച്ച രണ്ടു രാജാക്കന്മാരും നമ്മുടെ ശ്രദ്ധയെ പ്രത്യേകമായി അർഹിക്കുന്നു.

ദ്വിതീയ വളഭൻ ഒരു വിശിഷ്ടനായ രാജാവായിരുന്നു.

പ്രാപ്തേന പ്രീയനയനോത്സവം ജനാനാം യേനേയം സ്പർദ്ധ
ദുരുതേജസാ ധരിത്രീ
വർദ്ധിഷ്ണുപ്രഥമകലാത്മകേന ബാഢം ചന്ദ്രേണ പ്രതിപദി
ശർവ്വരീവ രേജേ.
ജാതേന യേനാധികമന്വവായഃ സംഭ്രഷിതോ മൂഷിക
ഭൂപതീനാം
കൃതാവതാരേണ ജഗദ്ധിതാർത്ഥമംശേന വിഷ്ണോരിവ
വൃഷ്ണിവംശഃ

ആ ബാലൻ പ്രജകളുടെ നേത്രങ്ങൾക്കു് ഉത്സവമായി പ്രതിപച്ചന്ദ്രനേപ്പോലെ ശോഭിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അവതാരത്താൽ മൂഷികവംശം, മഹാവിഷ്ണുവിന്റെ അവതാരത്താൽ വൃഷ്ണിവംശമെന്നപോലെ അലങ്കൃതമായി. അദ്ദേഹത്തിനു രാജധർമ്മാവെന്നുപേരുള്ള കലാകുശലനായ ഒരുജനുണ്ടായിരുന്നു.

ശ്രീമാനമുഷ്യാവരജഃ കലാനാം വേത്താ കൃതജ്ഞോ വസതിർ
ഗുണാനാം
രാമസ്യ സൗമിത്രിരിവാജനിഷ്ട രാജാ പ്രതീതോ ഭുവിരാജ
ധർമ്മാ.

ബാല്യകാലത്തുതന്നെ വളഭൻ ഒരിക്കൽ പെരുഞ്ചെല്ലൂർ അഗ്രഹാരം ദർശിക്കുവാൻ പോയി.

ധർമ്മസ്യ പാശ്ചാത്യയുഗപ്രതീക്ഷാ–
സ്ഥാനായ മാനം കലിദുർബ്ബലസ്യ
ചേലൂരനാമാനമസൗ കദാചി–
ന്മഹാഗ്രഹാരം വളഭഃ പ്രപേദേ.
ത്യാഗപ്രരോഹനിഭൃതസ്ഥിതയസ്സമന്താ–
ദ്വ്യാപ്നുഷ്ഷഡംഗലതികാഭിരുദീർണ്ണശാഖാഃ
യസ്മിൻ വിധിപ്രസവലബ്ധഫലാഭിരാമാ–
സ്തിഷ്ഠന്തി ദേവതരവോ മഹിതാ ദ്വിജാനാം
സംഗ്രഹ്യ ധർമ്മനി ച യാനിഹ കർമ്മഭൂമൗ
തസ്യക്ഷയം.....ദ ശാധിവാസം.

ആഭാന്തി യത്ര ചരമാസ്ഥിതമദ്ധ്യരൂപാ.
നാകൗകസഃ പ്രതിവസന്ത ഇവ ദ്വിജേന്ദ്രാഃ
ദണ്ഡഃ കരേഃ ശിഖിഷു ച ജ്വലിതേഷു ഹേതിഃ;
പ്രാപ്തേഷു ഹോമസമയേഷു സമിൽ പ്രസംഗഃ;
ഉച്ചാവചേഷു ഭവനേഷ്വതി സന്ധിയോഗഃ
ശ്രൗതേഷു യത്ര ശുഭകർമ്മ ഫലേഷു;കാമഃ.

കലിയുഗത്തിൽ ദുർബലമായിത്തീർന്ന ധർമ്മം കൃതയുഗത്തെ പ്രതീക്ഷിക്കുന്നതു പെരുഞ്ചെല്ലൂരിലാണു്; ത്യാഗമാകുന്ന പ്രരോഹത്തിലാണു് അവിടത്തെ ബ്രാഹ്മണർക്കുള്ള കല്പവൃക്ഷങ്ങളുടെ ഗൂഢസ്ഥിതി. (പുരസ്കർത്താക്കന്മാരായ ആഢ്യന്മാർ). അവ ചുറ്റിലും വ്യാപിച്ചിട്ടുണ്ടു്; ഷഡംഗങ്ങളാകുന്ന ലതകളോടു കൂടി വളരുന്ന ശാഖകളും ആ വൃക്ഷങ്ങളിലുണ്ടു്. സ്വധർമ്മാനുഷ്ഠാനമാകുന്ന പുഷ്പത്തിൽനിന്നു ലഭിക്കുന്ന ഫലങ്ങൾകൊണ്ടു് ആ വൃക്ഷങ്ങളും മനോഹരങ്ങളാകുന്നു. ധർമ്മസമൂഹങ്ങളെ സംഗ്രഹിച്ചുകൊണ്ടും വയോധികതയിലും യുവാക്കന്മാരുടെ രൂപം ധരിച്ചുകൊണ്ടും അവിടെ ബ്രാഹ്മണർ ഈ കർമ്മഭൂമിയിലെ ദേവന്മാരുടെ അയൽപക്കക്കാരായി (തുല്യന്മാരായി) താമസിക്കുന്നു. അവരുടെ കയ്യിൽ (ബ്രഹ്മചാരികളുടേയും സന്യാസിമാരുടേയും വിഷയത്തിൽ) ദണ്ഡുണ്ടു്; ജ്വലിച്ച ഹോമാഗ്നിയിലാണു് ഹേതി (വാളെന്ന വിരോധം; ജ്വാലയെന്ന പരിഹാരം); ഹോമസമയങ്ങളിൽ സമിത്തും (യുദ്ധമെന്ന വിരോധം; ചമതയെന്ന സമാധാനം) ഉണ്ടു്. ഉച്ചാവചങ്ങളായ ഗൃഹങ്ങളിൽ അതിസന്ധി (ചതിവെന്ന വിരോധം; ബലമായുള്ള കൂടിച്ചേർച്ച എന്ന പരിഹാരം) കാണുന്നു; വേദോക്തങ്ങളായ ശുഭകർമ്മഫലങ്ങളിൽ അവർ കാമമുള്ളവരും (കാമം സാമാന്യേന ഹേയമാണെങ്കിലും, യാഗഫലമായ സ്വർഗ്ഗത്തിലുള്ള കാമം അതിൽ നിന്നു വ്യത്യസ്തമാണല്ലൊ) ആണു്.

പെരിഞ്ചെല്ലൂരിൽ ഭവനെന്നും നന്ദിയെന്നും രണ്ടു പണ്ഡിതമൂർദ്ധന്യന്മാരായ നമ്പൂതിരിമാർ അക്കാലത്തു ജീവിച്ചിരുന്നു.

യത്ര ദ്വിജന്മതിലകൗ ഭവനന്ദിസംജ്ഞാ -
വക്ഷീയമാണഗുണരത്നചയാവഭൃതാം
മോഹാപനോദകരണാത്ഥമിഹ പ്രജാനാം
ശുക്രശ്ച ശക്രസചിവശ്ചദി വോവതീർണ്ണൗ

അവർ ജനങ്ങളുടെ അജ്ഞതയെ അപനോദനം ചെയ്യുന്നതിനുവേണ്ടി സ്വർഗ്ഗംവിട്ടു ഭൂമിയിൽ അവതരിച്ച ശുക്രനും ബൃഹസ്പതിയുമായിരുന്നു.

പിന്നീട്ട വളഭൻ തുച്ചെമ്മരം ക്ഷേത്രം സന്ദശ്ശിച്ചു. ആ ക്ഷേത്രത്തെ കവി ഇങ്ങനെ വണ്ണ്ണിക്കുന്നു:

തത്രാഥ ചിത്രകുസുമസ്തവകാവതംസൈ–
രുദ്യാനശാഖിഭിരുപസ്കൃതദിഗ്വിഭാഗം
ശ്രീമൽ സശംബര പദപ്രഥിതാഭിധാനം
പുണ്യം ഹരേർന്നുപസൃതഃ പുരമാസസാദ.

ഉദ്യാനേ മധുമഥനസ്യ ലോലശാഖാ യൽ പ്രാന്തേ സുരവനിതാ
ഇവാന്തരീക്ഷേ
നൃത്യന്തി സ്വയമനിലോപധൂതഘണ്ടാവാദിത്ര ധ്വനിതലയേന
വൈജയന്ത്യഃ
ഉപവനതരുപുഷ്പരേണുജാലൈഃപരിമളലോലവരട്വിരേഫ
ശാരൈഃ
നഭസി മുരഭിദഃ പ്രിയായ യസ്മിൻ വിരചയതീവ മരുട്വിതാന
മുച്ചൈഃ

അവിടത്തെ ഉദ്യാനങ്ങളിൽ കാറ്റടിക്കുമ്പോഴം ഉലയുന്ന മണികളിൽ സ്വയമേ ഉണ്ടാകുന്ന നാദമാകുന്ന താളക്രമത്തിനു് അനുസരിച്ചു വൈജയന്തികഠം, ആകാശത്തിൽ ദേവസ്ത്രീകളെപ്പോലെ നത്തനം ചെയ്യുന്നു; എന്നു മാത്രമല്ല, മുകഠം ഭാഗത്തു ഭഗവാൻ മഹാവിഷ്ണുവിന്റെ പ്രീതിക്കുവേണ്ടി വായു ഉപവനവൃക്ഷങ്ങളിലെ പുഷ്പരേണുക്കളെക്കൊണ്ടു പരിമളം കൊതിച്ചെത്തുന്ന വണ്ടുകളാൽ ശബളവർണ്ണമായ മേൽക്കെട്ടി കെട്ടുകയും ചെയ്യുന്നു. തുച്ചെമ്മരത്തു് എത്തുന്നതിനു മുൻപു തന്നെ യാഗത്തിൽ നിന്നിറങ്ങി വളഭൻ അവിടത്തെ ദേവനെ ഭജിക്കുകയും പിന്നീട്ട തന്റെ പൂർവ്വഗനായ ശതസോമൻ പ്രതിഷ്ഠിച്ച പെരിഞ്ചെല്ലൂർ ശിവക്ഷേത്രം സന്ദശ്ശിക്കുകയും ചെയ്തു.

ദ്രുതതരമവതീര്യ തത്ര യാനാദ് ഭവനഗുരും ശിരസാ
പ്രണമ്യ ശൗരിം
പുരമഥശതസോമനിർമ്മിതം തൽ സപുരരിപോരഭിരാമമാ–
സസാദ.
യത്രാഗ്രഹമ്മ്യപരിലീനനവാംബുവാഹവിദ്യുല്ലതാ
കൃതചലാചലചിത്രലേഖം
വിപ്രോപഹാരവിധിതോഷിതചിത്തവൃത്തിഃ ശശ്വദ്വിമാ
നമധിതിഷ്ഠതി ചന്ദ്രമൗലിഃ

ഇത്യാദി ചില പദ്യങ്ങഠം ആ ഘട്ടത്തിലും, ശിവസ്തുതി പരങ്ങളായി കവി വിരചിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ഇങ്ങനെ പതിമൂന്നാം സർഗ്ഗം സമാപ്തിയെ പ്രാപിക്കുന്നു.

പിന്നീടു പതിന്നാലാം സർഗ്ഗം ആരംഭിക്കുന്നു. ചോള രാജാവു കേരളത്തെ ആക്രമിക്കുന്നതായി അറിഞ്ഞു ജനമാനി വളഭനെ കേരള രാജാവിന്റെ സാഹായ്യത്തിനു വേണ്ടി അയയ്ക്കുകയും, അദ്ദേഹം മാതുലന്റെ ആജ്ഞയെ ശിരസാ വഹിച്ചു തെക്കോട്ടേയ്ക്കു് ഒരു വലിയ സൈന്യത്തോടുകൂടി പുറപ്പെടുകയും ചെയ്തു. അക്കാലത്തു കേരളത്തെ ആക്രമിച്ച ചോളരാജാവു മഹാനായ പ്രഥമരാജരാജനായിരുന്നു എന്നത്രെ ഞാൻ ഊഹിക്കുന്നതു്. ഭാസ്കരരവിവർമ്മാവായിരുന്ന അന്നത്തെ കേരളരാജാവു്. കൊടുങ്ങല്ലൂരിൽ വളഭൻ ചെന്നെത്തുന്നതിനുമുൻപു ജനമാനി മരിച്ചുപോയതായും വിക്രമരാമൻ എന്നൊരു ശത്രു മൂഷികദേശം കൈവശപ്പെടുത്തിയതായും അറിഞ്ഞു വളഭൻ ആ വൃത്താന്തം കേരളരാജാവിനെ അറിയിക്കുവാൻ ഒരു ദൂതനെ അയച്ചുംവെച്ചു തിരിയെ കോലത്തു നാട്ടിലേയ്ക്കു തന്നെ പുറപ്പെട്ടു. തിരിച്ചുള്ള യാത്രയിൽ സ്വമാത്മതാവലംബിയായ ആ രാജാവു മൂലവാസത്തിലേയ്ക്കു പോയി അവിടത്തെ ''അതികാരുണികനായ സുഗതനെ'' (ബുദ്ധഭഗവാനെ) അഭിവന്ദിക്കുകയും, അവിടത്തെ ശ്രേഷ്ഠന്മാരായ ജൈന* (ബൌദ്ധ)ജനങ്ങളുടെ ജയാശിസ്സുകളെ പ്രതിഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്തതായി കവി വർണ്ണിക്കുന്നതിൽ നിന്നു് അന്നത്തെ കേരളത്തിൽ വിവിധമതാനുയായികൾക്കു തമ്മിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന വിശ്വോത്തരമായ സൗഹാർദ്ദത്തിന്റെ സ്ഥിതി എന്തായിരുന്നുവെന്നു തെളിയുന്നുണ്ടു്.

ഉപസൃത്യ നിത്യസുസമൃദ്ധവിഭവഗ്രാമം ധർമ്മപാരഗം
തത്ര സുഗതമതികാരുണികം ശുചിമൂലവാസസൂഷ്മമഭ്യവന്ദത.
പ്രതിഗൃഹ്യ ച പ്രവര ജൈനജനകൃതജയാശിഷഃ
കോപദരിതഹൃദയഃ സഹസാ പ്രയയൌ പരൈരപഹൃതം
സ്വമന്ദിരം.

വളഭൻ വിക്രമരാമനെ ക്ഷണത്തിൽ പരാജിതനാക്കി, കോലരാജപദത്തിൽ അഭിഷിക്തനായി, കിള്ളാനദിയുടെ സംഗമസ്ഥലത്തിൽ മാരാഹി എന്ന പട്ടണം സ്ഥാപിച്ചു.

സാംയാത്രിക പ്രഹിതപോതപഥാവതീർണ്ണ-
ദ്വീപാന്തര ദ്രവിണസാരവൃതാപണാഢ്യം
കില്ലാസരിജ്ജലധിസങ്ഗമസന്നികൃഷ്ടം
മാരാഹിനാമ നഗരം നൃപതിശ്ചകാര.

ഭൂയശ്ചകാര പൃഥുഗോപുരഭിന്നതുങ്ഗ-
പ്രാകാരചിത്രവിഹിതാതുലഹൃദ്യ ശോഭം
വർദ്ധിഷ്ണുഖാതസലിലപ്രഥനാതരങ്ഗൈഃ
ബിഭ്രൽ സദാ വളഭപത്തനവൃദ്ധിമുച്ചൈഃ

---

* മാരജില്ലോകജിജ്ജിനഃ എന്ന കോശം.

മാരാഹിയിൽ ദ്വീപാന്തരങ്ങളിൽ നിന്നു് അനേകം കപ്പൽക്കച്ചവടക്കാർ വന്നു് അവരുടെ സാമാനങ്ങളും ക്രയവിക്രയം ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. വളഭപട്ടണത്തിനു (വളർ പട്ടണം) ചുറ്റും അടുത്തുള്ള ഗോപുരയുക്തമായ പ്രാകാരത്തിലെ ചിത്രങ്ങളും പ്രതിഫലിക്കുക നിമിത്തം അത്യന്തം ഗൃഹ്യമായ ശോഭയോടുകൂടിയ ഒരു കിടങ്ങു കുഴിപ്പിച്ചു് ആ പട്ടണത്തിനു് അഭിവൃദ്ധി വരുത്തി, അതിനു പുറമേ ഒരു ശാസ്ത്രാവിനേയും അദ്ദേഹം പ്രതിഷ്ഠിച്ചു. ശ്രീരാമൻ ലങ്കാധിധാനമായ ഒരു ദ്വീപം മാത്രമേ ജയിച്ചുള്ളു; വളഭൻ അനവധി ദ്വീപങ്ങളും ജയിച്ചു.

മുഖരീചകാര കവിലോകമൂർജ്ജിതം
വളഭഃ സ രാമഘട മൂഷികേശ്വരഃ

എന്നു കവി പറയുന്നതിൽനിന്നു് അദ്ദേഹം കവിലോകത്തിനും ആശ്രയമായിരുന്നുവെന്നു കാണാവുന്നതാണു്. അങ്ങനെ കുറെക്കൊല്ലങ്ങളും കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ആ മഹാനും യശശ്ശരീരനായി.

വളർപട്ടണത്തുകോട്ടയും അതിനു വടക്കുവശത്തു ചേരമാൻ കോട്ടയും ക്രി: പി: 428–440 ഈ വർഷങ്ങൾക്കിടയിൽ ചേരമാൻ പെരുമാളും പണിയിച്ചു എന്ന കേരളോൽപത്തിയിലെ പ്രസ്താവനയ്ക്കു യാതൊരടിസ്ഥാനവും കാണുന്നില്ല. വളഭൻ പെരുമാൾ കല്പിച്ച കോട്ടയ്ക്കു വളഭത്തുകോട്ട എന്നു പേരുണ്ടായതായും, അതിനു കുറെക്കാലം മുൻപു് ഏഴിപ്പെരുമാൾ എന്നൊരു രാജാവു കേരളം രക്ഷിച്ചതായും കേരളോൽപത്തിയിൽ പറഞ്ഞു കാണുന്നുണ്ടു്. ഇതൊന്നും ശരിയാണെന്നു തോന്നുന്നില്ല. വളഭൻ കോലരാജാവാണെന്നും കേരളരാജാവല്ലെന്നും 'മൂഷികവംശം' നമ്മെ പഠിപ്പിക്കുന്നു.

പതിനഞ്ചാം സർഗ്ഗത്തിൽ കവി തന്റെ പുരസ്കർത്താവും വളഭന്റെ അനുജനും അനന്തരഗാമിയുമായ ശ്രീകണ്ഠന്റെ രാജ്യഭാരം വർണ്ണിക്കുന്നു.

ശ്രീകണ്ഠ ഇത്യവരജോഥ നൃപസ്യ തസ്യ
ശ്രീകണ്ഠപാദ സരസീരുഹ രാജഹംസഃ
ശ്രീകണ്ഠനാഥ ഇവ ശൌര്യ ഗുണേനഹർഷ–
ശ്രീകണ്ഠ സങ്ഗിനി ഭുജേ ഭുവമാസസഞ്ജ.

പീനോന്നത സ്ഥിരതരാംസ തടം പ്രലംബ–
ജ്യാഘാതലാഞ്ഛിത കഠോര തരപ്രകോഷ്ഠം
കൗക്ഷേയ കത്സരുകിണാങ്ക തലാങ്ഗുലീകം
യദ്ബാഹുദണ്ഡമജിതം ഭജതേ ജയശ്രീഃ

കല്പദ്രുമഃപ്രണയിനാം, സുഹൃദാം ശശാങ്കോ,
ബന്ധുസ്സതാം, സദനമംബുജദേവതായാഃ,
വജ്രസ്യ യഃ സമിതി വിദ്വിഷതാം കൃതാന്തഃ,
കാന്താജനസ്യ ഭഗവാനപി പുഷ്പകേതുഃ

യൽസ്ഥാവരസ്യരതരുര്യദചേതനശ്ച ചിന്താമണിര്യദപി
സാസുരദിസ്തിര ശ്ചീ
പ്രായേണ തത്ത്രയമിദം ജഗതി പ്രദാനേ കർത്തും യമപ്രതിഭടം
വിദധേ വിധാതാ

ഇങ്ങനെ ആദ്യത്തെ മുപ്പത്തഞ്ചു ശ്ലോകങ്ങളിൽ കവി ആ രാജാവിന്റെ ഗുണഗണങ്ങളെ പ്രശംസിക്കുന്നു. മുപ്പത്തഞ്ചാമത്തെ ശ്ലോകം താഴെ കാണുന്നതാണു്.

ജീയാച്ചിരായ കരവാളസഖേനദോഷ്ണാ രാജാ യമപ്രതിരഥോ
ഭുവി രാജവമ്മാ
പീത്വേതിരക്തരസകം സഹകാമിനീഭിർന്നൃത്യന്തി
യസ്യരണമൂർദ്ധനി യാതുധാനാഃ

അദ്ദേഹം വട്ടകേശ്വരം, അഹീരണേശ്വരം എന്നീ ക്ഷേത്രങ്ങളും ജീർണ്ണോദ്ധാരണം ചെയ്തു. പതിനഞ്ചാം സർഗ്ഗം മുഴുവൻ കണ്ടു കിട്ടീട്ടില്ലെന്നു മുൻപു തന്നെ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ.

പ്രഥന, കിള്ളാ, പരുഷ്ണി മുതലായ നദികളും വട്ടകേശ്വരം, അഹീരണേശ്വരം മുതലായ ക്ഷേത്രങ്ങളും മാരാഹി മുതലായ നഗരങ്ങളും ഏതെന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തുവാനുണ്ടു്. കിള്ളാ ചന്ദ്രഗിരിപ്പുഴയാണോ എന്നു ഞാൻ സംശയിക്കുന്നു.

എങ്കിൽ കേട്ടാലുമിപ്പോഹം മമപരമനിയോഗം വടക്കുന്തെക്കും
ഭംഗ്യാമേവുന്ന കിള്ളാഘൃതതടിനികളേക്കൊണ്ടൊരുല്ലാസധാമാ
തുംഗശ്രീകേരളക്ഷ്മാതലം—

എന്ന ചെല്ലൂർനാഥോദയപദ്യത്തിൽ കിള്ളാ കേരളത്തിന്റെ വടക്കേഅതിർത്തിയിലാണെന്നു പ്രസ്താവിച്ചു കാണുന്നു. ഘൃതതടിനി തിരുവനന്തപുരത്തിനു തെക്കുള്ള നെയ്യാറാണു്. പ്രഥന വളർപട്ടണത്തുപുഴയാണെന്നു തോന്നുന്നു. ക്ഷേത്രങ്ങളും മറ്റും എവിടെയാണെന്നു് ഉത്തരകേരളീയർതന്നെ നിർണ്ണയിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

കന്ത(ണ്ഡ)ൻ കാരിവമ്മൻ അഥവാ രാമകുട മൂവർ തിരുവടി എന്നാണു ശ്രീകണ്ഠന്റെ പേർ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ 59–ാമത്തെ

രാജ്യോര വർഷത്തിൽ കൊത്തീട്ടുള്ള ശിലാലിഖിതത്തിൽ കാണുന്നതു്. ഈ പേർ രാജേന്ദ്രചോളൻ കോലത്തുനാടു കൈവശമാക്കിയതിനുമേൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സാമന്തൻ എന്ന നിലയിൽ ശ്രീകണ്ഠൻ സ്വീകരിച്ചതായിരിക്കണം. ഏഴിമലയ്ക്കു സമീപത്തു നിന്നു കിട്ടീട്ടുള്ള ഒരു ശിലാലിഖിതത്തിൽ 'ഇരാമകൂടമൂവർകൈട മുനിന്തു' അതായതു് 'രാമകൂടത്തിലെ മൂവർ കൈടത്തക്കവണ്ണം കോപിച്ചു' എന്നു രാജേന്ദ്രചോളന്റെ പുത്രനും സേനാപതിയുമായ രാജാധിരാജനെ വണ്ണിച്ചു കാണുന്നു. രാമകൂടം എന്നാൽ രാമഘടം അതായതു മൂഷികദേശം. മൂവർ എന്നാൽ മൂന്നു രാജാക്കന്മാരാണെന്നാണു പുരാണവസ്തുഗവേഷകന്മാരായ പണ്ഡിതന്മാർ വ്യാഖ്യാനിച്ചു വന്നതു്. മേൽസൂചിപ്പിച്ച ശിലാലിഖിതം കണ്ടതിനുമേൽ മൂവർ, മൂത്തവർ എന്ന പദത്തിന്റെ പര്യായമാണെന്നു് അവർ പ്രസ്താവിച്ചു തുടങ്ങി. അതിനു വ്യാകരണം അനുകൂലമാണെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ചിറയ്ക്കൽതാലൂക്കിൽ ചാലപ്പുറത്തു ക്ഷേത്രത്തിൽ വളഞ്ചിയർ, നാനദേയർ(നാനാദേശികം), പണിമക്കം എന്നിവർ തമ്മിൽ ഒരു സമയസങ്കേതം നടപ്പാക്കിയതായും ആ അവസരത്തിൽ 'രാജേന്ദ്രചോള സമയസൈനാപതി' എന്നൊരു ഉദ്യോഗസ്ഥൻ സന്നിഹിതനായിരുന്നതായും ഒരു ശിലാരേഖയിൽ കാണുന്നു. പക്ഷെ മൂവർ എന്നതു് അമ്മുവർ എന്ന പദത്തിന്റെ പര്യായമാണെന്നും വരാവുന്നതാണു്. അമ്മുവർ, അമ്മോർ മുതലായ പദങ്ങളാ 'അമ്മാമർ' രൂപഭേദപ്പെട്ടുണ്ടായവയാണു്. മുപ്പത്തയ്യായിരം കോലത്തിരി നായന്മാരെ ആയുധവിദ്യ അഭ്യസിപ്പിക്കുവാൻ പതിനാറു് അമ്മോന്മാരുണ്ടായിരുന്നതായി ഗ്രണ്ഥർട്ടുസായിപ്പു പ്രസ്താവിക്കുന്നു. ''താഴക്കാട്ടു് അമ്മുവർ'' എന്ന ബ്രാഹ്മണകുടുംബക്കാർ ഇന്നുമുണ്ടല്ലൊ. കോലത്തിരിമാക്കും അമ്മുവർ എന്ന സ്ഥാനപ്പേരുണ്ടായിരുന്നിരിക്കുവാൻ പാടില്ലായ്കയില്ല. ഏഴിമലയ്ക്കു സമീപമുള്ള പഴയ ശിലാലിഖിതങ്ങളെല്ലാം സൂക്ഷ്മമായി പരിശോധിച്ചാലല്ലാതെ ഈ വിഷയത്തിൽ നിഷ്കൃഷ്ടമായി ഒരഭിപ്രായം രേഖപ്പെടുത്തുന്നതിനു നിവൃത്തിയില്ല.

ആകെക്കൂടി നോക്കുമ്പോൾ മൂഷികവംശത്തിനു് ഒരു കാവ്യമെന്നും ഒരു ദേശചരിത്രഗ്രന്ഥമെന്നുമുള്ള നിലകളിൽ അപ്രതിഷേദ്ധ്യമായ ഒരു സ്ഥാനമുണ്ടെന്നുള്ളതു വിദ്വാന്മാർക്കു് ഈ ഉപന്യാസം വായിക്കുമ്പോൾ ബോധപ്പെടുന്നതാണു്. തിരുവിതാംകൂർ ആക്കിയോളജിക്കൽ സീരീസിൽ ഈനിബന്ധത്തെപ്പറ്റി ഇദംപ്രഥമമായി ഒരു ലേഖനം പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയ പരേതനായ ടി. എ. ഗോപിനാഥറാവു എം. ഏ കേരളീയരുടെ ഹൃദയപൂർവമായുള്ള കൃതജ്ഞതയെ ആവർജിക്കുന്നു.

നല്ലേപ്പുള്ളി സുബ്രഹ്മണ്യശാസ്ത്രികൾ

ഒരു കാലത്തു പണ്ഡിതന്മാരെന്നും കവികളെന്നും ഉള്ള നിലയിൽ പേരും പെരുമയും നേടിയിരുന്ന പല കേരളീയ മഹാശയന്മാരെപ്പറ്റിയും നമുക്കു് ഇന്നു യാതൊരറിവുമില്ല. അവരുടെ രസനിർഝരങ്ങളായ വാങ്മയങ്ങൾ ചിതലിനുമുതലും പാറ്റതുടങ്ങിയുമായിപ്പോയ്പോയതു നീക്കി ബാക്കിവല്ലതും അവശേഷിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ അവ സൂര്യരശ്മിക്കു് അപ്രവേശ്യങ്ങളായ ചില പഴയപെട്ടികളിൽ ആസന്നമൃത്യുക്കളായി കഴിഞ്ഞുകൂടുന്നു. അത്തരത്തിലുള്ള ഗ്രന്ഥങ്ങളെ ദേശാഭിമാനത്തിനേറെയും ഭാഷാഭിമാനത്തിനേറെയും ദുർന്നിവാരമായ പ്രചോദനയാൽ പ്രേരിതരായി ആരെങ്കിലും വെളിയിലെടുത്തു് പൊടിതട്ടിമഷിയിട്ട കണ്ണുകളഞ്ഞു് ഒരു വിധം വായിച്ചുനോക്കി പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നതിനോ അവയുടെ സ്വരൂപമെന്തെന്നു സഹൃദയന്മാരെ ഗ്രഹിപ്പിക്കുന്നതിനോ ശ്രമിക്കുമ്പോഴും അഭിനന്ദിച്ചില്ലെങ്കിലും അവഹേളനം ചെയ്യുന്നതു് കഷ്ടമാണു്.

ശ്രീമാൻ നല്ലേപ്പുള്ളി സുബ്രഹ്മണ്യശാസ്ത്രികൾ കൊല്ലം1004 ധനു16-ാംനു- കൊച്ചിരാജ്യത്തു ചിറ്റൂർ താലൂക്കിൽപെട്ട നല്ലേപ്പുള്ളിഗ്രാമത്തിൽ ജനിച്ചു. അദ്ദേഹം സകലവിദ്യകളും അഭ്യസിച്ചതു് അയ്യാശാസ്ത്രികൾ എന്നുകൂടി പേരുള്ള തന്റെ പിതാവായ വെങ്കടകൃഷ്ണശാസ്ത്രികളിൽ നിന്നായിരുന്നു. ബാല്യത്തിൽ തന്നെ സംസ്കൃതത്തിൽ നല്ല ജ്ഞാനം സമ്പാദിച്ചതിനു പുറമെ ജ്യോതിഷം, മന്ത്രശാസ്ത്രം, വിഷവൈദ്യം എന്നിവയിലും സംഗീതത്തിലും ക്രമേണ നിഷ്ണാതനായിത്തീർന്നു. തമിഴിലും മലയാളത്തിലുംകൂടി അനായാസേന പാണ്ഡിത്യം നേടി. അസൂയാവഹമായ ധാരണാശക്തിയും ആകർഷകമായ സംഭാഷണ വൈശിഷ്ട്യവും അദ്ദേഹത്തിന്റെ മറ്റു ചില സിദ്ധികളാ

യിരുന്നു. ഒരു വിശിഷ്ടനായ ദേവീഭക്തൻ എന്ന നിലയിലും ശാസ്ത്രികൾ സുവിദിതനായിരുന്നു എന്നറിയുന്നു. പതിനൊന്നാമത്തെ വയസ്സിൽ മസൂരിരോഗം ബാധിക്കുകയും ആ മഹാമാരിയിൽ നിന്നു ദേവിയുടെ കാരുണ്യത്താൽ വിമുക്തനാകയും ചെയ്തു. പതിമൂന്നാമത്തെ വയസ്സിൽ എക്കണത്തു് എന്ന സുപ്രസിദ്ധമായ നായർതറവാട്ടിലെ വലിയ കയ്മളുടെ പുറകെ അദ്ദേഹമറിയാതെ കോഴിക്കോട്ടേക്കുപോയി അന്നത്തെ സാമൂതിരിയെപ്പറ്റി ഒരു സംസ്കൃതശ്ലോകവും തനിക്കു വഴിയിൽ നേരിട്ട കഷ്ടപ്പാടുകളെപ്പറ്റി വേറെ മൂന്നു സംസ്കൃതശ്ലോകങ്ങളും ഉണ്ടാക്കി അടിയറ വച്ചു. സാമൂതിരിപ്പാട്ടു് കുട്ടിയുടെ പാണ്ഡിത്യം കണ്ടു സന്തോഷിച്ചു് അവിടത്തെ വിദ്വൽസദസ്സിനെപ്പറ്റിക്കൂടി ഒരു സംസ്കൃതശ്ലോകം രചിക്കുവാൻ ആജ്ഞാപിക്കുകയും കുട്ടി പത്തുനിമിഷത്തിനുള്ളിൽ അത്തരത്തിൽ ഒരു ശ്ലോകംകൂടി ചൊല്ലുകയും ചെയ്തു. രാജാവു് ''നന്നായിവരും'' എന്നുപറഞ്ഞു കുട്ടിയെ അനുഗ്രഹിച്ചു് പട്ടംവളയും സമ്മാനിച്ചു് കുട്ടിയുടെ ഉൽഗതിക്കു വേണ്ടതെല്ലാം ചെയ്യണമെന്നു കയ്മളോടു് അരുളിച്ചെയ്തു. ഏറ്റവും ജീർണ്ണിച്ചതാണെങ്കിലും ആ പട്ടു് ശാസ്ത്രികളുടെ ഗൃഹത്തിൽ ഇന്നും ഒരു നിധിപോലെ സൂക്ഷിക്കപ്പെട്ടുവരുന്നു.

ശാസ്ത്രികളുടെ യശസ്സു പടിപ്പടിയായി ഉയർന്നു. കൊച്ചിയിൽ ആദ്യം ജഡ്ജിയും പിന്നീടു ദിവാൻജിയുമായിരുന്ന സി. തിരുവെങ്കടാചാര്യർ ഒരു പണ്ഡിതപ്രവേകനും സഹൃദയധുരീണനുമായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ചാത്തുക്കുട്ടിമന്നാടിയാരുടെ ജാനകീപരിണയം നാടകത്തിനു ഭാഷാപദ്യങ്ങളിൽ പ്രശംസാപത്രം എഴുതിക്കൊടുത്തിട്ടുള്ളതു പലർക്കും അറിവുള്ളതാണല്ലൊ. ഒരിക്കൽ ആചാര്യർ ദിവാൻജിയായിരുന്ന അവസരത്തിൽ അദ്ദേഹം സംഘടിപ്പിച്ച ഒരു പണ്ഡിതപരിഷത്തിൽ ശാസ്ത്രികളും സന്നിഹിതനായി. അപ്പോൾ അന്നത്തെ പ്രധാനപ്രസംഗം അദ്ദേഹംതന്നെ ചെയ്യട്ടെ എന്നു ദിവാൻജി വിധിക്കുകയും ആ വിധി മറ്റു ചിലപണ്ഡിതന്മാർക്കു് നീരസമായിത്തോന്നുകയും ചെയ്തു. അതു മനസ്സിലാക്കി ശാസ്ത്രികൾ ആ സംഭവത്തെപ്പറ്റിത്തന്നെ ഫലിതരൂപമായി ഒരു ശ്ലോകം ആദ്യം ചൊല്ലി. അപ്പോൾ ഒരു സ്ത്രീവർണ്ണനശ്ലോകം കേൾക്കണമെന്നു സഭാവാസികളിൽ ഒരാൾ അഭ്യർത്ഥിച്ചു. ശാസ്ത്രികൾ ദേവിയെപ്പറ്റി ഒരു ചൂർണ്ണിക ഉടനടി ഉച്ചരിച്ചു. ഒരു വനവർണ്ണനംകൂടി കേട്ടാൽ കൊള്ളാമെന്നു മറെറാരാൾ പറഞ്ഞു. തൽക്ഷണം ദേവിയുടെ മണിദ്വീപിലെ ഉദ്യാനത്തെപ്പറ്റി മറെറാരു ചൂർണ്ണികയും ഉദീരണം ചെയ്തു. ആ സദസ്സിൽ വച്ചു നിമിഷകവി എന്നും വിദ്വാനെന്നുമുള്ള ബിരുദങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിനു ലഭിച്ചു.

പത്തൊൻപതാമത്തെ വയസ്സിൽ അച്ഛൻ മരിച്ചു. മാതാവിനേറെയും രണ്ടു ജ്യേഷ്ഠസഹോദരന്മാരുടേയും നിര്യാണം അതിനുമുൻപുതന്നെ കഴിഞ്ഞിരുന്നു. അദ്ദേഹം പ്രായേണ നല്ലേപ്പള്ളിയിലും എലപ്പള്ളിയിലുമായി താമസിച്ചുവന്നു. എലപ്പള്ളി ദേശത്തു പലബ്രാഹ്മണരും നായന്മാരും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യന്മാരായിത്തീർന്നു. 1063–ാമാണ്ടു ചിങ്ങം 17–ാംനു-യായിരുന്നു ശാസ്ത്രികളുടെ ദേഹവിയോഗം.

(1)ലളിതോപാഖ്യാനം പാട്ട് (2)സൌന്ദര്യലഹരീഭാഷാവ്യഖ്യാനം(3)പാരിജാതഹരണം(4)ത്രിപുരദഹനം (5)പ്രഭാവതീസ്വയംവരം എന്നീ മൂന്നു് ആട്ടക്കഥകളും (ഭാഷ) (6)ശാകുന്തളം ഒന്നും രണ്ടും ദിവസത്തെ ആട്ടക്കഥ(സംസ്കൃതം)(7)അഗണിതം (8)മീനാക്ഷീ നാടകം എന്നിവയാണു് ശാസ്ത്രികളുടെ പ്രധാന കൃതികളും. ഇവയിൽ ലളിതോപാഖ്യാനവും സൌന്ദര്യലഹരീവ്യാഖ്യയും, പാരിജാതഹരണം, ത്രിപുരദഹനം എന്നീ ആട്ടക്കഥകളും, അഗണിതവും മീനാക്ഷീനാടകവുമേ ഇതേവരെയുമായി കണ്ടുകിട്ടീട്ടുള്ളൂ. മീനാക്ഷീനാടകം തമിഴിലാണു് രചിച്ചിരിക്കുന്നതു്. പ്രസ്തുതകൃതികളും കൂടാതെ ചില മുക്തകങ്ങളും തിരുവാതിരപ്പാട്ടുകളും അദ്ദേഹത്തിന്റെ വകയായുണ്ടു്. ഒന്നും അച്ചടിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളതായി അറിവില്ല.

കഥകളിയിൽ ശാസ്ത്രികളുംക്കുള്ള അഭിനിവേശം ഏകദേശം ഭ്രാന്തിന്റെ പരിധിവരെ എത്തിയിരുന്നു. ആട്ടക്കഥകളും നിർമ്മിച്ചതു് എക്കണത്തു വലിയ കയ്മളുടെ നിർദേശമനുസരിച്ചായിരുന്നു എന്നു കേട്ടിട്ടുണ്ടു്. കേളികൊട്ടുക, മൃദംഗം വായിക്കുക മുതലായ സംഗീതസംബന്ധികളായ വിനോദങ്ങളിലും അദ്ദേഹം ഏർപ്പെട്ടിരുന്നു. ത്രിപുരദഹനം 1031–ലും, പ്രഭാവതീസ്വയംവരം 1032–ലും, പാരിജാതഹരണം 1033ലും, അഗണിതം 1036–ലും, മീനാക്ഷീനാടകം 1044–ലും, ശാകുന്തളം 1053–ലുമാണു് രചിച്ചതു്. മറ്റുള്ള കൃതികളുടെ നിർമ്മിതി ഏതു കാലത്തെന്നു് അറിയുന്നില്ല.

പാരിജാതഹരണം

താഴെക്കാണുന്ന വന്ദനശ്ലോകങ്ങളും പാരിജാതഹരണത്തിൽ ഉള്ളവയാണു്.

ആനന്ദാർദ്രം മനോമേമദകളവദനസ്സാധുഗാംഗൌഘനിര്യ–
ദ്വാണീധാടീപ്രദാനാധികചതുരതരാശാരദാദേശികശ്ച
ശത്രുധ്വാന്തോഷ്ണധാമാ ഹരിഹയതനയശ്ശ്രീപുരം ബാകുമാര–
ശ്രീമാനംഭോജനാഭസ്സപദി വിദധതാം; നിത്യമേതാൻഭജേഹം 1

ക്ഷീരാംഭോനിധിമന്ഥമന്ദരചലദ്വീചിച്ഛടാഭോക്തിഭി—
ർഭ്വീരാധ്യക്ഷകുലാവതംസമണിഭിർഭ്യഃ ശ്ലാഘനീയോബുധൈഃ
കാരുണ്യൗഘതരംഗിതായ വിപുലാജ്ഞാനാന്ധകാരച്ഛിദേ
തസ്മൈവെങ്കടകൃഷ്ണസംജ്ഞഗുരവേകുർവ്വേ/ഞ്ജലിം സാദരം. 2

രക്തഭാംഭോരുഹദാമശോഭിത ഭുജാപ്രോദ്യച്ച രാസോജ്ജ്വലം
മത്തദ്വീപിത രക്ഷസിംഹമൃഗയാലോലംദയാംഭോനിധിം
ബദ്ധാചാഞ്ജലിമദ്യചമ്മസരസീതീരാധിവാസം പരം
ഭക്ത്യാത്തുംഗവരാർച്ചരത്നമകുടം വാഷ്ണേയം ഭജേ. 3

പാരിജാതഹരണം മാത്രമല്ല ഈ ആട്ടക്കഥയിൽ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നതു്. അതു പ്രസ്തുതകൃതിയുടെ പ്രഥമഭാഗം മാത്രമാണു്. ആ ഭാഗത്തിൽ നിന്നു് ഒരു ശ്ലോകവും പദവും ഉദ്ധരിക്കുന്നു. ശ്രീകൃഷ്ണൻ സത്യഭാമയ്ക്കു പാരിജാതവൃക്ഷം കൊണ്ടുചെന്നു കൊടുക്കുന്നതാണു് ഘട്ടം.

ശ്ലോകം

പുരന്ദരവരദ്രുമം പുരുമുദാ ഗൃഹീത്വാ തതോ
മരന്ദരസതുന്ദിലം മധുകരൈസ്സുരാവൈർവൃതം
പുരംദരവിവർജ്ജിതഃ പുനരവാപ്യതാം യാദവീം
പരം ദരഹസോജ്ജ്വലഃ പ്രിയതമാം ബഭാഷേഹരിഃ

പദം

(പതിഞ്ഞ ചെമ്പട 'പാഞ്ചാലരാജതനയേ' എന്നപോലെ

സാരസലോചനയനേ—ശാരദചന്ദ്രവദനേ
ചാരുവാമിദ്രുമവരം വാരിജഭോദികുംകും
പാരം ദുർല്ലഭമെറിക കീരവാണിദയിതേ!

* * *

നിന്നുടെ ഹിതം നിനച്ചു സുന്ദരി! നാകേ ഗമിച്ചു
ഇന്ദ്രനെ യുധി ജയിച്ചു ഇന്നു ഞാനിതു ലഭിച്ചു.
മംഗലമിതിനാൽ തവ മംഗലാംഗിപാരമുണ്ടാം
അംഗജദയിതാ സമമംഗശോഭ ഭവിച്ചീടും
അഞ്ചിതമിതിൻ കുസുമം സഞ്ചിതമോദമോടും നീ
കുഞ്ചിത കുന്തള മതിലഞ്ചാതെ ധരിക്ക.

വസുദേവന്റെ സുഹൃത്തായ ബ്രഹ്മദത്തൻ എന്ന ബ്രാഹ്മണൻ താൻ ഒരു യാഗം അനുഷ്ഠിക്കുന്നു എന്നും ആ അവസരത്തിൽ സന്നിഹിതനായിരിക്കണമെന്നും അപേക്ഷിക്കുക

യാൽ വസുദേവൻ അദ്ദേഹത്തോടുകൂടിപ്പോയി. ആ യാഗം നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കവേ നികുംഭൻ എന്നൊരസുരൻ തനിക്കും ദേവന്മാക്കൊപ്പം ഹവിസ്സിൽ ഒരംശം തരണമെന്നും ബ്രഹ്മദത്തന്റെ പുത്രിമാരെ തനിക്കു ഭാര്യമാരായി കിട്ടണമെന്നും ഒരു സന്ദേശം തന്റെ അനുചരനായ രുക്ഷാക്ഷൻ മുഖേന അയയ്ക്കുന്നു. ബ്രാഹ്മണൻ അതിനു വഴിപ്പെടായ്കയാൽ രുക്ഷാക്ഷൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രിമാരെ മായാബലം കൊണ്ടു് അവിടെ നിന്നു ഹരിച്ചുകൊണ്ടു പോകുന്നു. അവരെ മോചിപ്പിച്ചു് വയസ്യനെ ഏല്പിക്കണമെന്നുള്ള വസുദേവന്റെ അപേക്ഷ കേട്ട ശ്രീകൃഷ്ണൻ അതിനു സജ്ജനാകുകയും അപ്പോഴ് പ്രദ്യുമ്നൻ ആ കാര്യം സാധിക്കുന്നതിനു തന്നെ അയയ്ക്കുമാറാകണമെന്നു് പ്രാർത്ഥിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. പ്രദ്യുമ്നൻ രുക്ഷാക്ഷന്റെ പക്കൽ നിന്നു ബ്രാഹ്മണകുമാരിമാരെ മോചിപ്പിച്ചു. ആ വൃത്താന്തം നാരദൻ മുഖേന അറിഞ്ഞു് നികുംഭൻ, ബ്രഹ്മാവു തനിക്കു വരപ്രദാനം ചെയ്ത അവസരത്തിൽ ശ്രീകൃഷ്ണനോടു് എതിർക്കരുതു് എന്നു് ഉപദേശിച്ചിരുന്ന എങ്കിലും അഭിമാനഭംഗഭീരുതയാൽ ആ ഉപദേശം വകവയ്ക്കാതെ ജരാസന്ധനുമായി സഖ്യംചെയ്തു് ഒരു മഹാവിക്രമിയുടെ സാഹായ്യത്തോടുകൂടി ശ്രീകൃഷ്ണനോടു് യുദ്ധത്തിനു് ഒരുങ്ങി. പ്രദ്യുമ്നനെ ജരാസന്ധൻ മോഹനാസ്ത്രം പ്രയോഗിച്ച പോക്കളത്തിൽ വീഴ്ത്തി എങ്കിലും നന്ദികേശ്വരൻ അവിടെ ആവിർഭവിച്ചു ശത്രുജയത്തിനു് ഒരു പാശം നല്കി അദ്ദേഹത്തെ വീണ്ടും യുദ്ധസന്നദ്ധനാക്കി. പ്രദ്യുമ്നൻ അതുകൊണ്ടു ജരാസന്ധനെ ബന്ധിക്കുകയും ശ്രീകൃഷ്ണൻ സുദർശനം പ്രയോഗിച്ചു നികുംഭനെ വധിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഈ കഥാംശമെല്ലാം ശാസ്ത്രികൻ തന്നെ കൂട്ടിച്ചേർത്തിട്ടുള്ളതാണു്. നികുംഭവധം എന്ന പേരാണു് പ്രസ്തുത നൃത്യപ്രബന്ധത്തിനു് ഒന്നുകൂടി യോജിക്കുന്നതെന്നു് ഇത്രമാത്രമുള്ള പ്രസ്താവനയിൽ നിന്നു വിശദമാകുന്നുണ്ടല്ലൊ. ഒരാട്ടക്കഥയ്ക്കു വേണ്ട സകല വേഷങ്ങളേയും ഇങ്ങനെ കൂട്ടിയിണക്കീട്ടുള്ളതിനാൽ ആക്കൂ ഇതു് ആടിക്കാണുവാൻ കൌതുകമുണ്ടാകുന്നതാണു്.

പ്രദ്യുമ്നൻ ജരാസന്ധനെ പോരിനു വിളിക്കുന്ന സന്ദർഭത്തിലെ ശ്ലോകവും പദവുമാണു് ചുവടെ ചേർക്കുന്നതു്.

ആഹരി

ദത്വാപാശേ പ്രയാതേ പ്രമഥകുലപതൌ മാധവസ്യാത്മ
ജോസൌ
സ്മാരം സ്മാരം തദാനീം മഗധനരപതേശ്ചേഷ്ടിതം രുഷ്ട
ചേതാഃ

ദഷ്ടോഷ്ടോ ധീരധീരഃ പ്രകടകടകടാരാവദന്തോ നിതാന്തം
ചണ്ഡാസ്ഫോടസ്സുദൈത്യം ക്ഷിതിപമഥരണായാഹവ–
ദംഭോധിഘോഷഃ

ചെമ്പട എടവട്ടം

നരാധിപേന്ദ്ര! വാടാ—നരാധിപേന്ദ്ര! വാടാ
നരാധിപേന്ദ്രാ വാടാ നിന്നുടെ
നരാധിപത്യം നിരാകരിപ്പൻ,
മുരാരിനന്ദനനാകിയ കാമൻ
ദുരാപവിക്രമനഹമിഹ സമരേ. (നരാധി)

ബാഹുബലാദസുരാധിപനോടഹ–
മാഹവമധികം ചെയ്തീടുമ്പോഴും
മോഹന ബാണമയച്ചൊരുനിന്നുടെ
സാഹസമിന്നു സഹിക്കുമോ കുമതേ? (നരാ)

സമസ്തവൈരി കുലാന്തകനാകും
മമാസ്ത്ര പന്നഗ ഭക്ഷണമായോ–
രമത്ത്യ വൈരിയെ രക്ഷിപ്പാൻ നീ
സമർത്ഥനായ് വന്നിടുമോ മൂഢാ ? (നരാധി)

പ്രകടമദകളേഭകുല വീരന്റെ
വികട മകുടതട പാടന സമയേ
മൃഗപതിയോടടർ ചെയ്യ തടുപ്പാൻ
ശനകനു കഥമപി സാധിച്ചിടുമോ ? (നരാഗി)

ത്രിപുരദഹനം

ഈ ആട്ടക്കഥയിൽനിന്നും ആദ്യമായി ചില വന്ദന ശ്ലോകങ്ങളും ഉദ്ധരിക്കാം.

ശ്രീരാമഹോ നിവഹാടവീഹതഭജ്ഗ്രാസ്ത്രാബ്ധിപാരംഗതൈ–
രാരാധ്യസ്യ സുനിർമ്മലാത്മ യശസോധീരോത്ത
മൈർമ്മദ്ഗുരോഃ
കാരുണ്യാമൃതപൂർണ്ണമഞ്ജുളകടാക്ഷാലോക വർഷാംബുദ–
സ്സ്വൈരം മാമക ചിത്ത ബർഹിണമലം സന്തർപ്പയേൽ
സർവ്വദാ 1
മുക്താകുന്ദേന്ദു ഹാരാം വിലസിത ശിശുചന്ദ്രാവതംസാം
പ്രസന്നാം
വിദ്യാവീണാക്ഷമാലാമൃതമയകലശാദീപ്തഹസ്താഭിരാമാം

സുസ്മേരാത്യന്തരാഗാനവിതമുഖകമലാം ശുഭ്രപങ്കേരുഹസ്ഥാ–
മസ്മാകം സർവ്വകാമപ്രവിതരണരതാം ഭാരതീം ഭാവയേഹം. 2

ഭവ വിപിനഹുതാശം ഭസ്മശുഭ്രാംഗമീശം
കലിത ശിശുതമീശം ഭ്രഷ്ടിതാശാവിശേഷം
അഘ തിമിര ദിനേശം പാർവ്വതീ ജീവിതേശം
കൃത മദനവിനാശംനൌമി പാശ്യാലയേശം. 3

ഭവനനിധികലാപം ഭ്രുധരാധീശചാപം
ഭുജഗ ഗണകലാപം ഭ്രുതിദംബോധരൂപം
കലിതനവകലാപം കൈടഭാരാതിരോപം
ഹൃതനത ഭവതാപം നൌമി മധ്യാടവീപം. 4

മുക്താ വിദ്രുമപദ്മരാഗവലഭിന്നീലാദിതന്നാഞ്ചിതൈ–
രുക്താം ഹൃദ്യതരൈഃ കിരീടരശനാമഞ്ജീര ഭ്രഷാഗണൈഃ
ഭക്താനാമഭയപ്രദാം ഗ്രഭ്ദ്വേഷദ്വാപീനിവാസാം സദാ
ഭക്താനാംപരദേവതാം ഹൃദി ഭജേ ശ്രീരാജരാജേശ്വരീം. 5

താഴേക്കാണുന്നതു ദേവേന്ദ്രനും ശചീദേവിയുമായുള്ള സല്ലാപത്തിലെ ഒരു ഭാഗമാണു്.

തോടി

തതഃ കാലേ തസ്മിൻ സഖലു തരുണാനാം ഹിതകരേ
തനൂദ്ഭൂതാമന്ദപ്രഹിത വിശിഖാവേശ വിവശഃ
ശചീ വക്ത്രാംഭോജ പ്രസൃതനിജനേത്രാളിരഥ താം
സമാരോപ്യ സ്വാങ്കേ സരസമിദമൂചേ സഹചരീം

പതിഞ്ഞ ചെമ്പട

ബാലേ കചജിത ചമരീ ബാലേ
ഫാല പരാജിതശശിബാലേ ശുഭശീലേ!
ലലനാജന മലിവോടടി പണിയും നാരീ–
ലലാമമേ സരസിജ ദലനയനേ നിശമയ മേ വാണീം.

ഹൃദ്യതര തരുനികര വിദ്യോതമാനമാ–
മുദ്യാനമിതു കാൺക വിദ്യുല്ലതാംഗി!
അലർശരന്റെ തൂണീരമലർവിഹീനമാകുന്നതെ–
ന്നലിവേറിയെന്നപോലെകലിതകൌതുകമിഹ. (ബാലേ)

അഖിലഭൃതുഹങ്ങളിലുമസകലമല്ല സൂനം;
സകലമായ് മധുരഹിതം മധുവിതാ പെയ്തിടുന്നു,
വണ്ടുകളും മധുരസമുണ്ടു ഝങ്കാരവും ചെയ്തു
കണ്ടോതര സന്തോഷം മണ്ടുന്നു ബതചിത്രം. (ബാലേ)

മകരന്ദനിധികളാം മാകന്ദങ്ങളിലിരുന്നു
കൂകുന്ന പികവാണി കോകിലങ്ങളിന്നു
മുന്നമെന്റെ വാക്കിനാലേവന്ന തന്നപായമോർത്തി-
ട്ടെന്നപോലേ കന്ദർപ്പനുമമന്ദബാണം ചൊരിയുന്നു.
(ബാലേ)

താരകാക്ഷന്റെ പുറപ്പാട്

(ശ്ലോകം—സാരംഗം)

രക്ഷാശിക്ഷാസു ദക്ഷസ്ത്രിഭുവനജയിനാം രക്ഷസാം പക്ഷപാതീ
സാക്ഷാൽ കൃത്യാച്ച പക്ഷിപ്രവര രഥമതഃകാംക്ഷിതം
മംക്ഷുലബ്ധ്വാ
ത്ര്യക്ഷാം ഘ്ര്യച്ചൈകദീക്ഷാപരമതിരരികക്ഷാതിരു-
ക്ഷാനലോസൌ
പ്രക്ഷോഭേണാ ചചക്ഷേ ക്ഷര ദനലകണാദേക്ഷണ
സ്താരകാക്ഷഃ.

ഇന്ദ്രനും താരകാക്ഷനും

(പോരിനുവിളി—സാരംഗം)

ദനുജാധമ! കിമിദം ബത വചസാകൃത മധുനാ
മനസി കിന്നു നിനവു നന്നു നിന്നുടേ
മദമതൊക്കെ വിരവൊടിന്നു പോക്കുവൻ
രേരേ അസുരേന്ദ്ര, നേരേ നില്ലെടാ.

കുടിലാശയ കടുരോഷമൊടടൽ ഭൂമിയിലുടനേ
പടുത തേടുമടികളാലെ നിന്നുടെ
ഉടലശേഷമിഹപൊടിപെട്ടും ദുഢം. (രേരേ സുരേന്ദ്ര)

വലശാസനനഹമാസുര കുലനാശന കുശലൻ;
കലിശപാത ദലിതനായി നീ
കുലമഹീധരവദചലയിൽ വീഴും (രേരേ അസുരേന്ദ്ര)

വലദാനവനഹമല്പതി ബലവാൻ താരകാക്ഷൻ;
കലഹമിന്നുതുമുലമാശു കരവൈ;
കുലിശമത്ര തവ വിഫലം നിയതം. (രേരേ സുരേന്ദ്ര)

മൃഗരാജനൊടെതിരേറെറാരു മൃഗധൂർത്തകനിവ നീ
വിഗത ജീവമഗവദത്ര വീണിടു മറിക
മൂഢ! ഖഗമതേറു സാമ്പ്രതം. (രേരേ അസുരേന്ദ്ര)

* * *

വചസാ കിമു ഫലമിന്ന കവചസായകസഹിതം വരിക;
മൂഢ! പൊരുവതിന്നിവിടെ നീ;
കരബലം മമ സമരഭൂവി കാണാം. (രേരേ സുരേന്ദ്ര)

ബുദ്ധമുനി താരകാക്ഷനോട്

(വേകട—ത്രിപുട)

ദനുസുതവര്യ ഗിരംശൃണു മമ സുമതേ;
അഹിത സാമജവീര മഹിത കേസരിവര!
സുഹിതം സാമ്പ്രതം നിങ്ങൾക്കഹമിഹ പറവൻ
ധരണിയിൽ സുരാപാനരഹിതനാരെടോ ധർമ്മ–
മുരുതരം കരോതി? നീ വിരവോട പറഞ്ഞാലും
ഇഹലോകേ ബഹുധർമ്മ കലിതനായ് മൃതനായാൽ
ജനനഹീനനവന്ന പരലോകേ സുഖമുണ്ടോ? (ദനുസുത)

അതല്പെന്നാകിലുമാത്മാവിതരഗാത്രമുൾപ്പുകു–
മിതിലക്ഷ്യമതെന്തെടോ? മതിമതാം വര!വദ.
ക്ഷണപേന സമമാത്മാവന്നയാതിദ്ധ്രുവം നാശം;
അനുഭവിപ്പതും കഥമതീത ജന്മ സുകൃതം? (ദനു)

മൃതലോകമിഹ ലോകേ സ്വജനം നൽകുമാഹാരാ–
ലതിസന്തുഷ്ടത ചേരുമതു നിശ്ചയമെന്നാകിൽ,
സ്വജനമുള്ളവൻ ദൂരഗമനകാരിയാകുമ്പോൾ
കിമർത്ഥം ചൊല്ക പാഥേയം വഹിക്കുന്നു?ബഹു
ചിത്രം! (ദനു)

ഇതു് എലപ്പുള്ളിയിൽവച്ചു് ഉണ്ടാക്കിയ ഒരു കൃതിയാണു്. ഇതിൽ ഒരു പ്രാകൃത ശ്ലോകവും കാണ്മാനുണ്ടു്. ശാസ്ത്രികളുടെ ആട്ടക്കഥകം ഒന്നാം കിടയിൽ പെട്ടവയല്ലെങ്കിലും, അഗണ്യ കോടിയിൽ തള്ളിക്കളയേണ്ടവയല്ല. ത്രിപുരദഹനവും ആടിക്കാണുവാൻ കൊള്ളാവുന്ന ഒരു കഥതന്നെ.

ലളിതോപാഖ്യാനം പാട്ടു്

ലളിതാപുരാണത്തിലെ കഥ വളരെ സംക്ഷേപിച്ചു് എഴുതീട്ടുള്ള ഒരു പാട്ടാകുന്നു ലളിതോപാഖ്യാനം. അതിൽ നിന്നു മാതൃക കാണിക്കുവാൻ ചില വരികളം ഉദ്ധരിക്കാം.

''സാന്ദ്രാനന്ദബോധമോടു ചന്ദ്രചൂഡപാദങ്ങളെ-
യിന്ദ്രാദിലോകങ്ങളിലും മന്ത്രമായിപ്പാടിടുന്നു

ബാലികേ ശാരികേ നീയും ചാലവേ വന്നിരുന്നാലും-
ശ്രീലളിതാദേവിതന്റെ ലീലകളും ചൊൽക മോദാൽ.
നീലലോചനമാരുടെ ലോലഭാഷിതങ്ങളും കേട്ട
ശീലഗുണശാലിനിയാം ബാലിക ശാരിക ചൊന്നാൾ.
കുഞ്ജരവദനൻ താനും കുഞ്ജഭവമാനിനിയും
കുഞ്ജനാഭസോദരിയാം മഞ്ജുളാംഗി പാർവ്വതിയും
അഞ്ജസാ ഗുരുവും ലോകരഞ്ജകതപം നൽകിടേണം.''

''ജ്യോതിർമ്മണ്ഡലവും യാഗജാതവേദസ്സിങ്കൽ നിന്നു
ജാതമായതിൻ നടുവിലാദിചക്രരാജമധ്യേ
കോടിബാലദിനകരഡാഡിമീകുസുമങ്ങൾക്കു-
മാടലേകീടുന്ന നല്ല പാടല ശരീരത്തോടും
കോടീര കുണ്ഡലതുലാകോടികാഞ്ചികങ്കണാദി-
ഹാടകനിർമ്മിതാനേകകോടിഭൂഷണങ്ങളോടും
രൂക്ഷതരവൈരിജനശിക്ഷണക്രിയയിലേറും
ദക്ഷപാശാങ്കുശസായകേക്ഷുകാർമ്മുകാദികളാൽ
ലക്ഷിത ഭുജങ്ങളോടും പീതാംബരധാരിണിയായ്
തൽക്ഷണമാവിർഭവിച്ചു സാക്ഷാല്ലളിതാംബികയും.''

''കോടി ഗജരഥങ്ങളും ഘോടക ബഹുസഹസ്ര-
മാടലോടേ വീണിടുമ്പോൾ വാടിടുന്ന ദൈത്യരെല്ലാം.
ആർത്തയാം സേനതന്നുടെ വാർത്തകളും ഭണ്ഡനും മഹാ-
മാത്രന്മാർ ചൊന്നതു കേട്ട ചീർത്ത രുഷാ തേരിലേറി
പാർത്തലം മറച്ചീടുന്ന രാത്രിഞ്ചര സൈന്യത്തോടു-
മാർത്തു പലവിധങ്ങളാമസ്ത്രങ്ങളും തൂകിത്തൂകി,
പോർത്തലത്തിൽ ദേവിയോടെതിർത്തീടിനാൻ ദൈത്യ
നാഥൻ.''
''വിക്രമ ശാലിനിയായ ചക്രരാജേശ്വരിതന്റെ
കൈവിരൽ പത്തിലും വാസുദേവാവതാര മൂർത്തികളും
കേവലം മത്സ്യാദികളുമാവിർഭവിച്ചതു നേരം
ശസ്ത്രജാതന്മാരെ യമപത്തനത്തിലാക്കീടിനാർ.''

ഒരു കൃഷ്ണസ്തുതി (സംസ്കൃതം)

''ഫാലലോചനവിരിഞ്ചിസുസന്നുത, ബാലശീതകിര
ണോപമാനന—ഫാലശോഭിഘനസാരസുലക്ഷണ നീലജലദ
രുചിരാംഗ, ഹിരണ്മയ—ചേല, ചൗരുജംഘനാമല, മോഹന
ശീല, കാമജനകാംബുജലോചന, ലീലയാ മൃദിതഘോരശകട,
വരുണാലയേശ കരുണാമിഹ കുരു മയി, പാലയ ലോകാനന്ദ
ലീല യദുനന്ദന,

സുന്ദര മദന, മോഹിതസുരരിപുവൃന്ദ, നതവൃഷഭചേരവിധി പുരന്ദര, ക്ഷിതിധരധരണ, മഹിതഗുണ, സജല ജലധരധുര ന്ധര.....''

* * * *

''കാമദാനനിപുണാമരപാദപ, ശ്യാമദേഹ ജഗദീശ്വര ശൌരേ, രാമകൃഷ്ണപുരുഷോത്തമകേശവ, സോമസൂര്യനയന ഹരേ മാധവ, കാമതാതകമാകൃതേ കമനീദേവകീനന്ദനമാമവ, കടിതടവിലസിത കനകമയവസന, കുടിലതരകുന്തള, കോകിലകളസ്വന, പാലയ'' (ഇത്യാദി)

മീനാക്ഷീകല്യാണവും അഗണിതവുമാണു് ശാസ്ത്രികൾക്കു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതകാലത്തിൽ അസുലഭമായ യശസ്സു സമ്പാദിച്ചു കൊടുത്തതു്. മീനാക്ഷീനാടകം രചിക്കുവാൻ ഇടവന്നതു് രസകരമായ ഒരു സംഭവമാകുന്നു. അക്കാലത്തു ചിറ്റൂരിൽ വിനായകംപിള്ള എന്നൊരു 'ഹെഡ്മായസം' ഉണ്ടായിരുന്നു. ഹെഡ്മായസംപിള്ളമാർക്കു് പണ്ടുണ്ടായിരുന്ന പ്രഭാവത്തെപ്പറ്റി പറയേണ്ടതില്ലല്ലൊ. വിനായകംപിള്ളയ്ക്കു് ദ്രാവിഡ (തമിഴു്) ഭാഷയിൽ പ്രശസ്യമായ പാണ്ഡിത്യമുണ്ടായിരുന്നു. ഒരിക്കൽ ശാസ്ത്രികൾ തന്റെ പ്രഥമപത്നിയുടെ ശ്രാദ്ധത്തിനായി ചില സാമാനങ്ങൾ ചന്തയിൽ നിന്നു വാങ്ങി സ്വഗൃഹത്തിലേക്കു മടങ്ങുന്ന അവസരത്തിൽ പിള്ള അദ്ദേഹത്തെ വഴിക്കു വച്ചു കണ്ടു് ''എന്നാ ശാസ്ത്രികളേ, തലയിലേ മൂട്ടയും ചുമന്നുകൊണ്ടു പോകിറീർകളേ?'' എന്നു ചോദിച്ചു. അതിന്നു ശാസ്ത്രികൾ 'തലൈവിതിവചം' എന്നു മറുപടി പറഞ്ഞു. യഥാശ്രുതമായ അർത്ഥം മാത്രം ഗ്രഹിച്ച പിള്ള ''ഉങ്കളുക്കെന്നാ അപ്പിടി വിതി വന്തുവിട്ടതു?'' എന്നു വീണ്ടും പ്രശ്നം ചെയ്തു. 'തലൈവി-തിവചം' അതായതു ഭാര്യയുടെ ശ്രാദ്ധമാണെന്ന തന്റെ വിവക്ഷ ശാസ്ത്രികൾ വ്യക്തമാക്കി. അപ്പോൾ ശാസ്ത്രികൾ തമിഴിലും വിദ്വാനാണെന്നു പിള്ളയ്ക്കു മനസ്സിലായി. തദനന്തരം അദ്ദേഹം തമിഴിലും എന്തെങ്കിലും കവനം ചെയ്യണമെന്നു് ശാസ്ത്രികളോടു നിർബന്ധപൂർവ്വം അപേക്ഷിക്കുകയും ശാസ്ത്രികൾ അതനുസരിച്ചു മീനാക്ഷീകല്യാണം രചിക്കുകയും ചെയ്തു. അതിന്റെ സംമാരകമായി പ്രസ്തുത നാടകത്തിന്റെ തോടയത്തിൽ ''ജയസിദ്ധി വിനായക'' എന്നു് ഒരു പദം അദ്ദേഹം ഗണപതിയേയും പിള്ളയേയും ലക്ഷീകരിച്ചു പ്രയോഗിച്ചിട്ടുണ്ടു്. മീനാക്ഷീനാടകത്തിൽ പുരുഷവേഷങ്ങൾ അരങ്ങത്തു വരുമ്പോൾ കഥകളി രീതിയിൽ ചെണ്ടയും മറ്റു സ്ത്രീവേഷങ്ങൾ വരുമ്പോൾ മോഹിനിയാട്ടത്തിന്റെ സമ്പ്രദായത്തിൽ മൃദംഗാദിവാദ്യങ്ങളുമാണു് ഉപയോഗിക്കുന്നതു്. പുരുഷന്മാരുടെ വേഷവിധാനം

കഥകളിയുടെ മാതിരിയിലും സ്ത്രീകളുടേതു മോഹിനിയാട്ടത്തിന്റെ മാതിരിയിലും നിർവ്വഹിക്കുന്നു. ഈ രണ്ടു കേരളീയ ദൃശ്യകലകളുടേയും മനോമോഹനമായ ഒരു സമ്മേളനമാണു് നാം മീനാക്ഷീനാടകത്തിൽ കാണുന്നതെന്നു് ചുരുക്കത്തിൽ പറയാം. മീനാക്ഷീനാടകത്തിനു് അരങ്ങുണ്ടാക്കിയ കാലത്തു് മധ്യകേരളത്തിൽ ധാരാളം പ്രചാരമുണ്ടായിരുന്നു; ഗ്രന്ഥകാരനു് അതിൽ നിന്നു ഗണനീയമായ ധനവും ലബ്ധമായി.

അഗണിതം ശാസ്ത്രികം സംസ്കൃതത്തിൽ രചിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു മഹനീയമായ ജ്യോതിഷഗ്രന്ഥമാണു്. അതിന്റെ സഹായംകൊണ്ടു ഭാവിയിൽ സൂര്യാദി നവഗ്രഹങ്ങളുടെ ആയിരം കൊല്ലത്തോളമുള്ള നിലകളും കവടിക്രിയ കൂടാതെ കണക്കാക്കാവുന്നതാണു്. അടിയിൽ ഉദ്ധരിക്കുന്നതു് അതിൽ ഉള്ള ഒരു ശ്ലോകമാണു്.

ആദ്യേമാസേ സുരതരുദിനേ കാർമ്മുകാഗാരഗാമീ
വൈശാഖസ്യദ്വിതീയദിവസേ സാർത്ഥനാമൈവവക്രഃ
തസ്യൈവാഹ്നിസ്ഥിരപരിമിതേ കീടഗോയുഗ്മമാസി
ത്രിംശദ്വാരേധരണിതനയ സ്ഥാജ്ജവം സമ്പ്രപേദേ.

ശാസ്ത്രികം ചിത്രശ്ലോകനിർമ്മാണത്തിൽ വിശിഷ്ട വൈദഗ്ദ്ധ്യം പ്രദർശിപ്പിച്ചിരുന്നു. രഥബന്ധം, പദ്മബന്ധം, നാഗബന്ധം, മുരജബന്ധം, അനുലോമപ്രതിലോമസമം, അർദ്ധഭ്രമകം മുതലായവയ്ക്കു് ഉദാഹരണങ്ങളായി അനേകം സംസ്കൃതപദ്യങ്ങളും അദ്ദേഹം രചിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അടിയിൽ ചേർക്കുന്നതു് ഒരു രഥബന്ധശ്ലോകമാണു്.

ഗ്രണോത്തരം യദുപതിം കരുണാസാഗരം പരം
നവവാരിധരപ്രഖ്യം ശ്വേതശാതപുഷം ഭജേ.''

'ഗ്രഃവാതപുരപതിം' എന്നു് ഉദ്ധാരം. ഇതിലേ നാലു പദങ്ങളേയും വെവ്വേറെ ഉദ്ധരിക്കത്തക്ക വിധത്തിൽ വേറേയും നാലു രഥബന്ധശ്ലോകങ്ങളും അദ്ദേഹം നിർമ്മിച്ചു കാണുന്നു.

''ഗ്രഹാശയം ശ്വേതരതിം രണോത്സിക്താസുരാപഹം
ഉപാത്തഗർവ്വദുഷ്പ്രാപം ചിദാകരം യജാമഹേ''

എന്ന ശ്ലോകത്തിൽ 'ഗ്രണോത്തരം യദുപതിം' എന്നുള്ളതാണു് ഉദ്ധരിക്കുവാനുള്ള വാചകം. ഇങ്ങനെ മറ്റു ശ്ലോകങ്ങളേപ്പറ്റിയും ഊഹിച്ചുകൊള്ളണം.

ദ്വിജേന്ദ്രകാര്യനിർവ്വാഹേ നിരതം വിഘ്നഘസ്മരം
സർവ്വദാ സൽകൃപാവാപ്തസൌമനസ്യമുമാസുതം.

എന്ന ശ്ലോകത്തിൽ 'ദ്വിരദാസ്യമുപാസ്മഹേ' എന്നു് ഉദ്ധാരം. ഇക്കാലത്തേ അനുവാചകന്മാക്കു സാമാന്യേന ദുർഗ്രഹവും അനാകർഷകവുമായ ഇത്തരത്തിലുള്ള പദ്യങ്ങളും ഇനിയും പകുത്തുനിന്നില്ല.

ശാസ്ത്രികളുടെ മന്ത്രശാസ്ത്രനിഷ്ണാതതയെപ്പറ്റി മുൻപു സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലൊ. ഒരു ദിവസം കാലത്തു് അദ്ദേഹം പൂജയിലിരുന്നപ്പോഴും 'കുട്ടകുട്ടപ്പാണ്ടി' എന്ന പേരിൽ അറിയപ്പെടുന്ന പരദേശയാചകന്മാരിൽ ഒരാൾ ഗൃഹത്തിന്റെ നടയിൽ ചെന്നു നിന്നു ഭിക്ഷ വേണമെന്നു ചോദിച്ചു. പൂജ കഴിഞ്ഞു കൊടുക്കാം എന്നു ഗൃഹനാഥൻ പറഞ്ഞതിൽ അവൻ ക്ഷോഭിക്കുകയും ഒരു മന്ത്രവാദിക്കുടിയായിരുന്നതിനാൽ ശാസ്ത്രികളുടെ അച്ഛനുള്ള കയ്യിലെടുക്കുന്ന പുഷ്പമോരോന്നും ഓരോ രോമമാക്കിക്കൊണ്ടു് അവിടെത്തന്നെ നിലകൊള്ളുകയും ചെയ്തു. ഉടനെ ശാസ്ത്രികൾക്കു കാര്യം മനസ്സിലാകുകയും അദ്ദേഹം ഒരു ചരടെടുത്തു് അതിന്റെ രണ്ടറ്റത്തും ഓരോ ചില്ലോട്ട ബന്ധിച്ചു ജപിച്ച വീഥിയിൽ വന്നു് ആകാശത്തെ ലക്ഷ്യമാക്കി എറിയുകയും ചെയ്തു. ആ ചരടു് ഭിക്ഷുവിന്റെ കഴുത്തിൽ ചെന്നു വീണു; അവന്റെ ചെവി അതോടുകൂടി അടഞ്ഞു തുടങ്ങി; താൻ പഠിച്ച വിദ്യയെല്ലാം പ്രയോഗിച്ചിട്ടും അവനു് ആ ചരടു കഴുത്തിൽ നിന്നു എടുത്തുകളയുവാൻ സാധിച്ചില്ല. 'ബാധം ബ ബാധേതരാം' എന്ന മട്ടിൽ അതു് അവിടത്തന്നെ കിടന്നു. ചെവി പൊട്ടുമെന്നുള്ള പതനമായി. ഒടുവിൽ ഇതികർത്തവ്യതാമൂഢനായി അവൻ ശാസ്ത്രികളെത്തന്നെ ശരണം പ്രാപിച്ചു രക്ഷപ്പെട്ടു. അപസ്മാരാദിബാധകം അദ്ദേഹം തന്റെ മന്ത്രശക്തികൊണ്ടു നിഷ്പ്രയാസം ഒഴിച്ചിരുന്നു. അന്യരെക്കൊണ്ടു് അസാധ്യമായ പലതരത്തിലുള്ള വിഷബാധകങ്ങളും കേവലം മന്ത്രോച്ചാരണത്താൽ അദ്ദേഹം നിവൃത്തി വരുത്തി ലോകോപകാരം ചെയ്തതായി കേട്ടിട്ടുണ്ടു്.

ആകെക്കൂടി നോക്കുമ്പോൾ സുബ്രഹ്മണ്യശാസ്ത്രികൾ വിവിധവിദ്യകളിൽ പാരംഗതനായ ഒരു വിശിഷ്ടപുരുഷനായിരുന്നു എന്നും സമകാലികന്മാരായ കവികളുടെ കൂട്ടത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിനു് അഭിലഷണീയമായ ഒരു സ്ഥാനമാണു് സിദ്ധിച്ചിരുന്നതു് എന്നും വെളിപ്പെടുന്നുണ്ടു്. 'ചിറ്റൂർ സുബ്രഹ്മണ്യശാസ്ത്രികൾ' എന്ന തലക്കെട്ടിൽ, സർവാധികാര്യക്കാർ ഗോവിന്ദപ്പിള്ള അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി തന്റെ ഭാഷാചരിത്രം

രണ്ടാംഭാഗത്തിൽ അഭിനന്ദനരൂപമായ ഒരു ചെറിയ പ്രസ്താവന എഴുതിച്ചേർത്തിട്ടുണ്ട്. അതിൽ അദ്ദേഹം സംസ്കൃതം, മലയാളം, തമിഴ് എന്നീ മൂന്നു ഭാഷകളിലും നിപുണനായിരുന്നു എന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആട്ടക്കഥകൾ അവയുടെ സാരള്യാദിഗുണങ്ങൾകൊണ്ട് ഇരയിമ്മൻ തമ്പിയുടെ കൃതികളെ സമീപിക്കുന്നു എന്നും ആ ചരിത്രകാരൻ രേഖപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു.

വിലമംഗലത്തു സ്വാമിയാർ

''വിലമംഗലത്തു സ്വാമിയാരന്മാർ എത്രപേരുണ്ട്? ഒന്നോ, മൂന്നോ, അഞ്ചോ? അവർ ഏതു കാലദേശങ്ങളിൽ ജീവിച്ചിരുന്നു? അവരുടെ പ്രബന്ധങ്ങൾ എന്തെല്ലാം?'' ഇങ്ങനെയുള്ള പല പ്രശ്നങ്ങൾ സാഹിത്യചരിത്രലോകത്തിൽ ഗവേഷകന്മാരെ അഭിമുഖീകരിക്കുന്നുണ്ട്. ഇത്തരത്തിലുള്ള പ്രശ്നങ്ങൾക്ക് ഇതുവരെ എനിക്കു ലഭിച്ചിട്ടുള്ള അറിവുകളെ ആസ്പദമാക്കി ഉത്തരം പറവാനാണ് ഞാൻ ഈ ഉപന്യാസ ദ്വാരാ ഉദ്യമിക്കുന്നതു്.

'വിലമംഗലത്തു സ്വാമിയാർ' എന്നപേരിൽ മൂന്നു മഹാന്മാർ കേരളത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നു എന്നും, അവരിൽ ഒന്നാമത്തെ വിലമംഗലത്തിന്റെ കാലം ക്രി: പി: ഒൻപതാംശതകവും രണ്ടാമന്റേതു് പതിമൂന്നാംശതകത്തോടടുത്തും ആണെന്നും, അവർ യഥാക്രമം സുപ്രസിദ്ധമായ ശ്രീകൃഷ്ണകർണ്ണാമൃത സ്തോത്രവും ശ്രീചിഹ്നം അഥവാ ഗോവിന്ദാഭിഷേകം എന്ന പ്രാകൃതകാവ്യവും നിർമ്മിച്ചു എന്നും, കൃഷ്ണനാട്ടം രചിച്ച കോഴിക്കോട്ടു മാനദേവൻ രാജാവിന്റെ സമകാലികനായ മൂന്നാമത്തെ വിലമംഗലം ക്രി: പി: പതിനേഴാംശതകത്തിന്റെ മദ്ധ്യത്തിൽ ജീവിച്ചു എന്നും ചില പണ്ഡിതന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെട്ടുന്നു. വൃന്ദാവനവാസിയായ ഒരു മുനിയിൽനിന്നു മേല്പുത്തൂർ നാരായണ ഭട്ടതിരിയുടെ പുരസ്കർത്താവായ അമ്പലപ്പുഴ ചെമ്പകശ്ശേരി പുരാടതിരുനാൾ രാജാവിനു ശ്രീകൃഷ്ണപരമായ ഏതോ ഒരു ഉപദേശം സിദ്ധിച്ചതായി ആ മഹാകവി പ്രക്രിയാസർവ്വസ്വത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്.

'യോ വൃന്ദാവനവാസിനോ നിയമിനസ്സാക്ഷാൽ കൃതാധോക്ഷജാ-
ദ്ദുഷ്പ്രാപം ഖലുനാരദാൽ ധ്രുവ ഇവപ്രാപോപദേശം പരം

യസ്യാപാസ്സ സമസ്സ വസ്സകുതുകം കൃഷ്ണാവലോകോത്സവ–
ക്രീഡാകൌതുകിമാനസം വിജയതേ, സോയം മഹാത്മാനൃപഃ''

എന്ന പ്രസ്തുതപദ്യം വായനക്കാക്ക് അശ്രുതപൂർവ്വമല്ലല്ലൊ. ആ മുനി മറൊരു വിലപമംഗലമായിരുന്നു എന്നും, അദ്ദേഹം ക്രി: പി: പതിനേഴാംശതകത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നതായി ഗണിക്കാമെന്നും, ചിലർ ഊഹിക്കുന്നു. ഇവർക്കെല്ലാം പുറമെ 'കേരളാചാരദീപിക' എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ പ്രണേതാവായും ഒരു വിലപമംഗലത്തെ നാംകണ്ടുമുട്ടുന്നു. ഇവരെ യഥാക്രമം നാലാമത്തേയും അഞ്ചാമത്തേയും വിലപമംഗലങ്ങളായി വിചാരിക്കാം. എന്താണ് ഈ അഞ്ചുപേരിൽ ഓരോരുത്തരുടേയും നില എന്നു പരിശോധിക്കുന്നതു വിജ്ഞാനപ്രദവും വിനോദകരവുമായിരിക്കും.

അഞ്ചാമത്തെ വിലപമംഗലത്തിന്റെ കഥ ആദ്യമായി കഴിക്കാമെന്നു് ഉദ്ദേശിക്കുന്നു. കേരളാചാരദീപികയുടെ പീഠികയിൽ താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ കാണുന്നു.

''വീര കേരളനാമാതു കോല ഭൂപാലശേഖരഃ
ഏകദാ ഗൃഹമായാന്തം ദദൃശേ വിലപമംഗലം
യതീശ്വരം സമഭ്യർച്ച്യ സുഖാസീനം വരാസനേ
പപ്രച്ഛ കേരളാചാരദീപികാം ഭാഗ്യവീംകഥാം.''

വീരകേരളൻ എന്നു പേരോടുകൂടിയ കോലത്തുനാട്ടതമ്പുരാനു വിലപമംഗലത്തു സ്വാമിയാർ കേരളാചാരങ്ങളേയും കേരളക്ഷേത്രങ്ങളിലെ ഉപാസനാഭേദങ്ങളേയും മറ്റുംപറ്റി ചെയ്യുന്ന ഉപദേശമാണ് പ്രതിപാദ്യവസ്തു. ''ഇതി വിലപമംഗലയോഗീശ്വരവിരചിതായാം കേരളാചാര ദീപികായാം'' എന്നു് ഒന്നാമദ്ധ്യായത്തിനേറെയും അറുപത്തെട്ടാമദ്ധ്യായത്തിനേറെയും ഒടുവിൽ ഒരു കുറിപ്പും കാണുന്നുണ്ട്. വീരകേരളന്റെ കാലമേതെന്നു ഗ്രന്ഥത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടില്ല; എന്നാൽ തിരുവിതാംകൂർ രാജ്യം ക്രി: പി: 1810മുതൽ1815വരെ ഭരിച്ച റാണി ഗൗരിലക്ഷ്മീഭായിത്തമ്പുരാട്ടിയെപ്പറ്റി പ്രത്യേകം ഉപന്യസിച്ചിട്ടുണ്ട്.

''ഗൌരിലക്ഷ്മീമഹാരാജഃ സ്വസാ തസ്യ മഹീക്ഷിതഃ
പാലയാമാസ വസുധാം ധർമ്മജ്ഞാ ധർമ്മ വർദ്ധിനീ.
ഏവം വഞ്ചിമഹീപാലാഃപാലയിഷ്യന്തി മേദിനീം
നീതി മാശ്രൈക കുശലാസ്സർവ്വേ ധർമ്മപരായണാഃ''

എന്ന ശ്ലോകങ്ങളിൽ നിന്നു് ക്രി: പി: 1810–നും1815–നും ഇടയ്ക്കാണ് പ്രസ്തുത പ്രബന്ധത്തിന്റെ രചന എന്നു് ഊഹിക്കുവാൻ

വൈഷമ്യമില്ല. 'റാണിമഹാരാജാവു്'' എന്നു തിരുവിതാംകൂറിലെ മഹാരാജ്ഞിമാരെപ്പറ്റി പറയാറുണ്ടു്; ആ ശൈലിയെയാണു് 'ഗൌരിലക്ഷ്മീമഹാരാജഃ' എന്ന പദത്തിൽ കവി അംഗീകരിച്ചിരിക്കുന്നതു്. 'വഞ്ചിധമ്മ വദ്ധിനി' എന്നും നാട്ടുവാഴ്ത്തന്ന തിരുവിതാംകൂർ രാജ്ഞിമാക്കു് ബിരുദമുണ്ടു്. അതിലെ ധർമ്മവദ്ധിനീപദമാണു് മുകളിൽ കാണുന്നതു് എന്നു കൂടി പറഞ്ഞുകൊള്ളട്ടെ. ക്രി: പി: പത്തൊമ്പതാംശതകത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽപോലും ഒരു വിലപമംഗലം ജീവിച്ചിരുന്നു എന്നു് ആക്ഷേപം വാദമില്ലാത്തതിനാൽ കേരളാചാരദീപികാകാരൻ തന്റെ ഗ്രന്ഥത്തിനു് ഒരു പുരാണച്ഛായ വരുത്തുവാൻ വേണ്ടിയാണു് വിലപമംഗലത്തു സ്വാമിയാരുടെ പേർ വലിച്ചിഴച്ചുകൊണ്ടുവന്നിട്ടുള്ളതു് എന്നു വിമർശകന്മാക്കു സംശയം കൂടാതെ സ്ഥാപിക്കാവുന്നതാണു്. ആ വിലപമംഗലം അങ്ങനെ അന്തർദ്ധാനം ചെയ്യട്ടെ.

ഇനി ഒന്നാമത്തേയും രണ്ടാമത്തേയും വിലപമംഗലങ്ങളെപ്പറ്റി ചിന്തിക്കാം. വിലപമംഗത്തു സ്വാമിയാർക്കു കൃഷ്ണലീലാശുകൻ എന്നൊരു ബിരുദനാമമുണ്ടു്. ശ്രീകൃഷ്ണകർണ്ണാമൃതം പ്രഥമാശ്വാസത്തിൽ അദ്ദേഹംതന്നെ,

> ''ഈശാന ദേവചരണാഭരണേന നീലീ–
> ദാമോദരസ്ഥിരയശഃ സ്തബകോദ്ഗമേന
> ലീലാശുകേന രചിതം തവ ദേവ! കൃഷ്ണ–
> കർണ്ണാമൃതം വഹതു കല്പശതാന്തരേപി''

എന്നു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലൊ. ഈ പദ്യത്തിൽ നിന്നു ലീലാശുകന്റെ മാതാവു നീലിയും പിതാവു ദാമോദരനും ഗുരുക്കന്മാരിൽ ഒരാൾ ഈശാനദേവനുമാണെന്നു തെളിയുന്നു. സോമഗിരി എന്ന മറ്റൊരു ഗുരുവിനെപ്പറ്റിയും,

> ''ചിന്താമണിർജ്ജയതി സോമഗിരിർഗുരുർമ്മേ
> ശിക്ഷാഗുരുശ്ച ഭഗവാൻ ശിഖിപിഞ്ഛമൌലിഃ
> യൽ പാദകല്പതരു പല്ലവശേഖരേഷു
> ലീലാസ്വയംവര രസം ലഭതേ ജയശ്രീഃ''

എന്ന മംഗലാചരണപദ്യത്തിൽ കവി സ്മരിക്കുന്നു. ഈ ശ്ലോകം വ്യാഖ്യാനിക്കുമ്പോൾ രാമചന്ദ്രബുധേന്ദ്രൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭഗവദ്ഭക്തി രസായന വ്യാഖ്യയിൽ ''അഥ ഖലു ഭഗവാൻ സകലകലാകലാപ വാഗ്വിലാസവാചസ്പതിർഭഗവദ്ഭക്താഗ്രഗണ്യഃ കൃഷ്ണലീലാശുകമണിർന്നാമ മഹാകവിഃ * * *

മേ മമ ഗുരുർഹിതോപദേശികാ ചിന്താമണിന്നാമ; പൂവ്വംസേവനൈവോപഭുക്താ കാചിദ്വാരാങ്ഗനാജയതി സർവ്വോൽകഷേണവത്തതേ; അഥവാ ചിന്താമണിരിതി സോമഗിരേർവ്വിശേഷണം; ചിന്താമണിവദഭീഷ്ടപ്രദാതൃത്വാൽ; ചിന്തമണിർമ്മേഗുരുഃ, മഹാവാക്യോപദേഷ്ടാ * * * ഗുരുസമ്പ്രദായ പ്രവർത്തകഃ പരമഹംസ പരിവ്രാജകാചാര്യസ്സോപി ജയതി'' എന്നു വിവരിക്കുന്നു. ആന്ധ്രദേശീയനായ പാപായല്ലയസൂരി അദ്ദേഹത്തിന്റെ സുവർണ്ണചഷകവ്യാഖ്യയിൽ, ''ചിന്താമണിന്നാമ മന്ത്രവിശേഷോയച്ചിന്തന വശാൽ കൃതാർത്ഥോഭൂൽ കവിഃ..... യദ്വാ ചിന്താമണിരിതി കശ്ചിദ്യോഗീ, യത്സന്നിധാനേ കവിനാ യോഗാഭ്യാസഃ കൃതഃ;യദ്വാ ചിന്താമണിരിതി ശ്രീകാകുലേശ്വരാനുഗ്രഹവശാന്നിർമ്മലാന്തരങ്ഗാ കാചിദ്വാര വനിതാ; യദ്വാ ചിന്താമണിരിതി സോമഗിരേർവിശേഷണം; അസ്മിൻ പക്ഷേ ചിന്താമണിവദഭീഷ്ടാർത്ഥപ്രദാ സോമഗിരിന്നാമ കാചിദ്വാരവനിതാ: യദ്വാ ഉക്തവിശേഷേണ വിശിഷ്ടഃ സോമഗിരിന്നാമ മഹാവാക്യോപദേഷ്ടാ ഗുരുസ്സമ്പ്രദായ പ്രവർത്തകഃ മേ മമ ഗുരുർ ജയതി'' എന്നുപന്യസിക്കുന്നു. ചിന്താമണി ഒരു വേശ്യയുടേയും സോമഗിരി ഒരു ബ്രാഹ്മണന്റേയും പേരെന്നാണു് ഐതിഹ്യം.

ഭക്തമാലയിൽ കാണുന്ന കഥ താഴെ സംഗ്രഹിച്ചുകൊള്ളുന്നു. ചിന്താമണി വിലമംഗലത്തിന്റെ വെപ്പാട്ടിയായ ഒരു ദാസിയായിരുന്നു; വിലമംഗലം കൃഷ്ണാനദിയുടെ ഒരു കരയിലും ചിന്താമണി മറുകരയിലും താമസിച്ചു വന്നു. തന്റെ അച്ഛന്റെ ശ്രാദ്ധമാകയാൽ ഒരു ദിവസം അദ്ദേഹത്തിനു് അവളെ വിട്ടു സ്വഗൃഹത്തിൽ പോരേണ്ടി വന്നു. അന്നു ദാസീഗൃഹത്തിൽ പോകുകയില്ലെന്നായിരുന്നു ആദ്യത്തെ നിശ്ചയമെങ്കിലും, രാത്രിയായപ്പോഴം കാമോന്മാദം സഹിക്കവയ്യാതെ, മിന്നലും ഇടിയും മഴയും കൂട്ടാക്കാതെ, പുഴ കടന്നു് എങ്ങനെയെങ്കിലും ചിന്താമണിയുടെ മുന്നിൽ ചാടിവീഴണമെന്നു് ആ വേശ്യാലമ്പടൻ തീച്ചയാക്കി. അതിവർഷത്തിൽ ഒഴുകിവരുന്ന ഒരു ശവശരീരത്തെ തോണിയെന്നു സങ്കല്പിച്ചു് അതിൽ പററിപ്പിടിച്ചിരുന്നു പുഴയുടെ മുകരയിൽ എത്തി. തന്റെ കാമുകൻ വരികയില്ലെന്നറിവുണ്ടായിരുന്ന ദാസി വെളിയിലത്തെ കതകു് അടച്ചിരുന്നു. കാമുകനാകട്ടെ ചുവരിൽ തുങ്ങിക്കിടന്നിരുന്ന ഒരു സഞ്ചത്തെക്കണ്ടു കയറാണെന്നു ഭ്രമിച്ചു് അതിൽ പിടിച്ചു കയറി അകത്തേയ്ക്കു കടന്നുകൂടി. ചിന്താമണി അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആഗമനത്തിൽ ആശ്ചര്യപ്പെട്ടു വെളിയിൽ ചെന്നു നോക്കിയപ്പോഴം അദ്ദേഹത്തെ നയിച്ച വാഹനങ്ങളം ശവവും സഞ്ചവുമാണെന്നു മനസ്സിലാക്കി അവയെ കാണിച്ചു കൊടുക്കു

കയും അത്തരത്തിലുള്ള അത്യൽകടമായ പ്രേമം സാക്ഷാൽ ജഗദീശ്വരന്റെ നേക്കായിരുന്നാൽ എത്ര നന്നായിരിക്കുമെന്നു ചോദിയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. വിലാമങ്ങലം അതുകേട്ടു് അവളോടു് ''ഇന്നു മുതൽ നീ എനിക്കു ആചാര്യയും അമ്മയുമാണു്; ഞാൻ നിന്നെ നമസ്കരിക്കുന്നു'' എന്നു പറഞ്ഞു് അവിടം വിട്ടു പോയി. ആ പുഴക്കരയിൽ സോമഗിരി എന്നു ബ്രാഹ്മണൻ വാനപ്രസ്ഥാശ്രമം സ്വീകരിച്ചു തപസ്സുചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിൽ നിന്നു ശ്രീകൃഷ്ണമന്ത്രോപദേശം സ്വീകരിച്ച നിമിഷം മുതൽ വിലാമംഗലത്തിനു് ആ ദേവനെ കാണണമെന്നു് ആഗ്രഹമുണ്ടായി. നമ്മ്ദാനദീതീരത്തിൽവെച്ചു് ഒരിക്കൽ അദ്ദേഹം ശ്രീകൃഷ്ണനെ പ്രാർത്ഥിച്ചു് മരിച്ച ഒരു ബ്രാഹ്മണശിശുവിനെ ജീവിപ്പിച്ചു. പിന്നീടു വൃന്ദാവനത്തിലേയ്ക്കുപോയി. അവിടെയും ഒരു വേശ്യയെക്കണ്ടു കാമിക്കുകയും പശ്ചാത്താപത്തിനു വിധേയനായി അവളോടു തന്നെ രണ്ടു സൂചി വാങ്ങിച്ചു തന്റെ കണ്ണു രണ്ടും കുത്തിപ്പൊട്ടിക്കുകയും ചെയ്തു. അന്ധനായ ഭക്തനെ ശ്രീകൃഷ്ണൻ ദിവസംതോറും താൻ തന്നെ ദിവ്യാന്നം നല്കി ഉപജീവിപ്പിച്ചു. അപ്പോഴേയ്ക്കു താപസിയായിത്തീർന്ന കഴിഞ്ഞിരുന്ന ചിന്താമണിയും അവിടെ എത്തി. അവരെ ഭഗവാൻ അന്നദാതാവായിത്തീർന്നു. രണ്ടുപേരും ഒടുവിൽ കൃഷ്ണസായൂജ്യത്തെ പ്രാപിച്ചു.

ഈ കഥയിൽ സത്യാംശം എത്രയുണ്ടെന്നു കണ്ടുപിടിക്കുവാൻ വളരെ പ്രയാസമുണ്ടു്. എന്നാൽ രാമചന്ദ്രബുധനും പാപായല്ലയസൂരിയും ഭക്തമാലാകാരനെപ്പോലെതന്നെ ചിന്താമണിവിലാമംഗലത്തിന്റെ വെപ്പാട്ടിയായിരുന്നു എന്നുള്ള ഐതിഹ്യത്തെ പാക്ഷികമായെങ്കിലും അനുവദിക്കുന്നതിൽനിന്നു് അതു കേവലം അസംബന്ധമാണെന്നു വിചാരിക്കുവാൻ പാടില്ലാതെയിരിക്കുന്നു. സോമഗിരിയെപ്പറ്റി യാതൊരറിവും വേറെയില്ല. പാപായല്ലയസൂരിയുടെ 'നീലീദാമോദരേണ' എന്നുള്ള പാരദേശികപാഠം അശ്രദ്ധം തന്നെ. 'ഈശാനദേവ' പദത്തിനു ശ്രീപരമേശ്വരൻ എന്നു് അദ്ദേഹം അർത്ഥകല്പന ചെയ്യുന്നതും യോജിക്കുന്നില്ല. ഈശാനദേവൻ ലീലാശുകന്റെ ഒരു ഗുരു തന്നെയാണു്. അതു തന്ത്രപദ്ധതി അഥവാ ഈശാനഗുരുദേവപദ്ധതി എന്നു പറയുന്ന തന്ത്രഗ്രന്ഥത്തിന്റെ പ്രണേതാവായിരിക്കാം. തന്ത്രപദ്ധതിയുടെ അവസാനത്തിൽ: ''സമാപ്താ ചേയമീശാന ശിവഗുരുദേവസ്യ കൃതിഃ'' എന്നൊരു കുറിപ്പു കാണുന്നു. ഈശാനശിവൻ മത്തമയൂരമെന്ന ശൈവമുനിവംശത്തിലെ ഒരംഗമായിരുന്നു എന്നും ആര്യാവർത്തത്തിൽ ധാരാനഗരത്തെ അദ്ദേഹം ആത്മസാന്നിദ്ധ്യംകൊണ്ടു് അലങ്കരിച്ചു എന്നും ക്രി.പി.882-ൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യനായ വൈരോചനൻ

പ്രതിഷ്ഠാദപ്പണം എന്ന ഗ്രന്ഥം നിർമ്മിച്ചു എന്നും പരേതനായ മഹാമഹോപാദ്ധ്യായൻ പാരപ്രസാദശാസ്ത്രി പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. മറെറാരു ഈശാനശിവൻ തന്ത്രപദ്ധതിക്കു പുറമെ സിദ്ധാന്തസാരമെന്നും ഒരു ഗ്രന്ഥം രചിച്ചു എന്നും അദ്ദേഹം വീരരാജേന്ദ്രൻ എന്നുകൂടി പേരുള്ള തൃതീയ കുലോത്തുംഗന്റെ കാലത്തു് (അതായതു് ക്രി. പി. 1178—1218) ചിദംബരത്തു താമസിച്ചിരുന്നു എന്നും മൈസൂർഗസററീയറിൽ കാണുന്നു. ഈശാനശിവഗുരുപക്ഷെ ഒരു കേരളീയൻ തന്നെയായിരിക്കാം; ശൈവനായ അദ്ദേഹം ചിദംബരത്തിൽ പോയി താമസിച്ചിരുന്നിരിക്കുവാൻ പാടില്ലായ്കയില്ലല്ലൊ. ഇക്കാലങ്ങളിലെല്ലാം പല ഈശാനദേവന്മാരുമായി നാം സാഹിത്യചരിത്രത്തിൽ സംഘടിക്കുന്നുണ്ട്. അവരിൽ വിലാമംഗലത്തിന്റെ ഗുരു ആരെന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തിപ്പറയുന്നതു വിഷമംതന്നെ.

ശ്രീചിഹ്നം അഥവാ ഗോവിന്ദാഭിഷേകമെന്നതു് പന്ത്രണ്ടു സർഗ്ഗത്തിലുള്ള ഒരു പ്രാകൃതകാവ്യമാകുന്നു. വരരുചിയുടെ പ്രാകൃതവ്യാകരണസൂക്ഷ്മങ്ങളെ ഉദാഹരിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി രചിച്ചിട്ടുള്ളതാകുന്നു ആ കാവ്യം. അതിൽ ആദ്യത്തെ എട്ടുസർഗ്ഗം വിലാമംഗലത്തിനേറയും ശേഷമുള്ള നാലുസർഗ്ഗം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യനായ ദുർഗ്ഗാപ്രസാദന്റെയും കൃതിയാണു്. ഗ്രന്ഥത്തിനു് ആദ്യന്തം ദുർഗ്ഗാപ്രസാദൻതന്നെ ഒരു വ്യാഖ്യാനവും രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആ കാവ്യത്തിൽ നിന്നാണു് താഴെ കാണുന്ന പദ്യങ്ങളം ഉദ്ധരിക്കുന്നതു്.

കോദണ്ഡമംഗലവചോഗദിതേ ഹി ധാമ്നി
ശ്രീകൃഷ്ണദർശനപരഃ കില കർണ്ണ ഭൃത്യഃ (?)
ജാതഃ ക്രമേണ പര ഹംസപദേ സ്ഥിതോസ്മിൻ
യോങ്ക സ്ഥിതസ്യമവലോക്യ ജഗാമ തുഷ്ടിം.

ശ്രീപദ്മപാദമുനിവര്യവിനേയ വർഗ്ഗ–
ശ്രീഭ്രഷണം മുനിരസൌ കവിസാർവ്വഭൌമഃ
ശ്രീകൃഷ്ണരൂപ പരമാമൃത പാനശീല–
ശ്ചക്രേ തദീയ ചരിതം ബഹുധാ ഹിതായാ.
(ഒന്നാം സർഗ്ഗം)

ശ്രീകൃഷ്ണലീലാശ്രുകബദ്ധകാവ്യം
വിവൃത്യലോകസ്യ ഹിതായപൂർവ്വം
തച്ഛേഷപൂർത്തിഞ്ച പുനർവ്വിധായ
വിവൃണ്മഹേƒഥോത്തരഭാഗമേതം. (ഒൻപതാം സർഗ്ഗം)

മുക്തിസ്ഥലാലയശിവാപദഭക്തിലേശാ–
ദുഗ്ധാപ്രസാദയതിരിത്യഭിധാം ദധാനഃ
കത്താസ്വയം സുകൃതമാത്രഫലാന്യ ഭീപ്സുഃ
കൃഷ്ണേ/പ്പയാമ്യഥ വിശ്രുതികരാ മഹാന്തഃ
(പന്ത്രണ്ടാം സർഗ്ഗം)

ചാപമംഗലഗ്രഹോയതീശ്വരോ
ബിലമംഗലഗ്രഹോ വാ വേതി യഃ
മമ ഏഷ പരിചാരകാരണാദ്
ബ്രഹ്മതാമുപഗതഃ പ്രസീദതു. (ഛായ)

ഈ പദ്യങ്ങളിൽനിന്നു ശ്രീചിഹ്നം ലീലാശുകന്റെ ഒടുവിലത്തെ കൃതിയായിരുന്നു എന്നും, അതു സമാപിക്കുന്നതിനു മുൻപു് അദ്ദേഹം അന്തരിച്ചുപോയി എന്നും, ശ്രീകൃഷ്ണനെ ആ സിദ്ധൻ തന്റെ അങ്കസ്ഥിതനായ ബാലനെന്ന നിലയിൽ പ്രത്യക്ഷമായി ദർശിച്ചു എന്നും എട്ടാംസർഗ്ഗത്തിനുമേലുള്ള ഭാഗം നിർമ്മിച്ച ദുഗ്ധാപ്രസാദൻ (ആദ്യം മുക്തിസ്ഥലം) മുക്കോല ഭഗവതിയുടെ ഉപാസകനായിരുന്നു എന്നും പിന്നീടു ലീലാശുകന്റെ അന്തേവാസിയായെന്നും, വിലമംഗലമെന്നും (കോദണ്ഡ) വില്വമംഗലമെന്നും ലീലാശുകന്റെ ഇല്ലത്തിനു പേരുണ്ടായിരുന്നു എന്നും വെളിവാകുന്നു. 'കണ്ണൂട്ടേത്യഃ' എന്ന പദത്തിന്റെ അർത്ഥം മനസ്സിലാകുന്നില്ല; അതിന്റെ പാഠശുദ്ധിയെപ്പറ്റിയും സംശയമുണ്ടു്.

ഇനി 'ശ്രീപത്മപാദമുനിവര്യവിനേയ വക്ത്ര ശ്രീർഭ്രേഷണം' എന്ന വിശേഷണത്തെപ്പറ്റി സ്വല്പം ചിന്തിക്കാം. വിലമംഗലം ക്രി: പി: ഒൻപതാം ശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നു എന്നു വിശ്വസിക്കുന്നവർ അദ്ദേഹം പത്മപാദാചാര്യരുടെ ശിഷ്യനായിരുന്നു എന്നു് ഈ വിശേഷണത്തെ ആശ്രയിച്ചു പ്രസ്താവിക്കുന്നു. ശങ്കരഭഗവൽപാദർക്കു തോടകൻ, സുരേശ്വരൻ, ഹസ്താമലകൻ, പത്മപാദൻ എന്നിങ്ങനെ നാലു ശിഷ്യന്മാരുണ്ടായിരുന്നു എന്നും അവർ തുഗ്ഗിവപേരൂരിൽ യഥാക്രമം വടക്കേ മഠം, നടുവിലേ മഠം, ഇടയിലേമഠം, തെക്കെമഠം ഈ സന്യാസിമഠങ്ങൾ സ്ഥാപിച്ചു എന്നുംആണു് കേരളീയരുടെ ഇടയിൽ പ്രചരിക്കുന്ന ഐതിഹ്യം. ഇടയിലെ മഠം പിൽകാലത്തു തെക്കേ മഠത്തിൽ ലയിച്ചു. വടക്കേമഠം, പിൻവാഴ്ചക്കാരനെ നിയമിക്കാതെ ഒരു സ്വാമിയാർ മരിച്ചപ്പോൾ വേദപാഠശാലയായിമാറി. ബാക്കിയുള്ള നടുവിലേ മഠവും തെക്കേമഠവും ഇന്നും ഉണ്ടു്. നടുവിലേ മഠത്തിലേയ്ക്കാണു് തിരുവനന്തപുരത്തു ശ്രീപത്മനാഭ സ്വാമിക്ഷേത്രത്തിൽ വളരെക്കാലമായി പുഷ്പാഞ്ജലിക്കുള്ള അവകാശം.

തെക്കെമഠത്തിലെ സ്വാമിയാരായിട്ടാണു് വിലമംഗലത്തെ അവരോധിച്ചതു് എന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. മഹാകവി കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻ തമ്പുരാൻ ഈ വിഷയം അവിടുത്തെ 'കേരളം' എന്ന കാവ്യത്തിലും മംഗളോദയം മാസികാപത്രത്തിൽ അവിടുന്നു പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയിരുന്ന പദ്മപാദാചാര്യരെപ്പറ്റിയുള്ള ഉപന്യാസത്തിലും വ്യക്തമാക്കീട്ടുണ്ടു്. തിരുവാർപ്പുക്ഷേത്രത്തിൽ ശ്രീകൃഷ്ണപരമായ പൂജയ്ക്കു് അധികാരികത്വം തെക്കേമഠത്തിൽ സ്വാമിയാരന്മാരാണെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലൊ.

വിലമംഗലം പദ്മപാദാചാര്യരുടെ നേരേയുള്ള ശിഷ്യനല്ലെങ്കിലും തെക്കെമഠത്തിലെ സ്വാമിയാരാകയാൽ ആ മുനിവര്യന്റെ (വിനേയ) ശിഷ്യവർഗ്ഗത്തിന്റെ അലങ്കാരമെന്നുള്ള ബിരുദത്തിനു് അധികാരിതന്നെ. ശങ്കരഭഗവൽപാദരുടെ കാലംതന്നെ ക്രി: പി: എട്ടാംശതകത്തിന്റെ അവസാനവും ഒമ്പതാംശതകത്തിന്റെ ആരംഭവുമാണെന്നാണു് സാധാരണമായി പറഞ്ഞു വരാറുള്ളതെങ്കിലും അതിനു് ഒരു ശതകത്തോളം മുൻപാണെന്നും ചിലർ വാദിക്കുന്നുണ്ടു്. അതു് എങ്ങനെയെങ്കിലും ആകട്ടെ. ശ്രീ പദ്മനാഭസ്വാമിക്ഷേത്രം പ്രതിഷ്ഠിച്ചപ്പോഴാ ആ ദേവനു് ആദ്യമായി നിവേദ്യം കഴിച്ചതു് വിലമംഗലത്തു സ്വാമിയാരാണെന്നു് ഒരു ഐതിഹ്യമുണ്ടെന്നും അതു വിലമംഗലം ക്രി: പി: ഒൻപതാം ശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നു എന്നുള്ള ഊഹത്തിനു് ഉപോൽബലകമാണെന്നും ചിലർ വാദിക്കുന്നതു നിരാസ്പദംതന്നെ. ആഴ്വാരന്മാരുടെ ''പാടൽപെറ'' ശ്രീപദ്മനാഭസ്വാമിക്ഷേത്രം ക്രി: പി: ഒൻപതാംശതകത്തിനു മുൻപുതന്നെ ദക്ഷിണാപഥമെങ്ങും പ്രസിദ്ധമായിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു. ആ ക്ഷേത്രം പ്രതിഷ്ഠിച്ചതും അതിൽ ആദ്യമായി നിവേദ്യം കഴിച്ചതും ദിവാകരൻ എന്നുപേരുള്ള ഒരു തൊളുവ (തുളുദേശക്കാരനായ) സന്ന്യാസി (എമ്പ്രാന്തിരി) യായിരുന്നു; നമ്പൂരിയല്ല. ദിവാകരൻ ശങ്കരാചാര്യരെ അപേക്ഷിച്ചു പ്രാക്തനനാണു്.

''തേഷാംമധ്യേ മഹാതേജാ ദിവാകര സമപ്രഭഃ
യതിർദിവാകരാഖ്യശ്ച സർവകാമേഷു നിസ്പൃഹഃ
വിരക്തസ്തൌളവോ യോഗീ ഹരിം ക്ഷീരാബ്ധിശായിനം
ദൃഷ്ട്വാമഭ്യർച്ചയ ദ്വിഷ്ണം മുക്തികാമോ ജിതേന്ദ്രിയഃ''

എന്നു അനന്തശയനക്ഷേത്ര മാഹാത്മ്യം ഒന്നാമദ്ധ്യായത്തിലും,

''തമാഹ പദ്മനാഭോഥ യതീന്ദ്രം തൌളവം മുദാ
ദിവാകരയതീന്ദ്രാത്ര ത്വം മാമർച്ചയ സുവ്രത!

* * * *

തവയാർച്ചനീയസ്വഭാവംശ്യൈസ്തൈളവൈരപി മൽപ്രിയൈഃ;
നാന്യേ മമാർച്ചകാ അത്ര തൈളവാ ഏവ മൽപ്രിയാഃ''

എന്നു് എട്ടാമധ്യായത്തിലും,

തച്ഛ്രുത്വാ ദേവദേവസ്യ വചസം തുഷ്ടമാനസഃ
ദിവാകരയതീന്ദ്രസ്തമർച്ചിതും സമുപാക്രമൽ''

എന്നു് ഒമ്പതാമധ്യായത്തിലും പ്രസ്താവനയുണ്ടു്.

ഞാൻ ഈ ഉപന്യാസത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ സൂചിപ്പിച്ച പണ്ഡിതന്മാരുടെ പക്ഷം, ഒൻപതാംശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന വിലമംഗലം ശ്രീകൃഷ്ണ കർണ്ണാമൃതവും, പന്ത്രണ്ടാംശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന വിലമംഗലം പുരുഷകാരം തുടങ്ങിയ ഗ്രന്ഥങ്ങളും രചിച്ചു എന്നാണല്ലൊ. അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ രണ്ടു പേരും ഒന്നുപോലെ കൃഷ്ണലീലാശുകബിരുദത്താൽ അലംകൃതരും ശ്രീകൃഷ്ണഭക്തന്മാരുമായി പരിണമിച്ചതു് ആശ്ചര്യജനകമായ ഒരു സംഭവമായി വിചാരിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. രണ്ടാമത്തെ ലീലാശുകനാണു് ശ്രീചിഹ്നകാരൻ എന്നുള്ള വാദത്തിനു നില്ലുക്കള്ളിയില്ല. ദേവൻ എന്ന ഒരു പണ്ഡിതൻ സംസ്കൃതധാതുക്കളെ അധികരിച്ചു ദൈവം എന്നൊരു ഗ്രന്ഥം കാരികാരൂപത്തിൽ നിർമ്മിച്ചു. ആ ഗ്രന്ഥത്തിനു കൃഷ്ണലീലാശുകമുനി രചിച്ച വിസ്തൃതവും വിശദവുമായ വ്യാഖ്യാനമാണു് പുരുഷകാരം. വാർത്തികരൂപമായ ആ വ്യാഖ്യാത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ,

''ഉക്താന്യുക്ത ദുരുക്താനി സ്ഥാനേസ്ഥാനേവിവൃണ്വതാ
കൃഷ്ണലീലാശുകേനൈവം കീർത്തിതം ദൈവവാർത്തികം

കൃഷ്ണലീലാശുകസ്യേയം കൃതിഃകൃതി മനോഹരാ
പുഷ്ണതീ കൃഷ്ണസമ്പ്രീതിം ഭുവനാന്യഭിപുഷ്യതു''

എന്നീ ശ്ലോകങ്ങളും കാണുന്നു. പുരുഷകാരത്തിലെ മംഗലാചരണ പദ്യവും ശ്രീകൃഷ്ണപരമാണു്.

''ഗാശ്ച വിബുധാംശ്ചഭൂമൌ പാലയിതും കിമപി
കൃതപദന്യാസം
ആപാദചൂഡമിദമിദമഭ്യസ്യതദൈവമദ്ഭുതംഭോഭോഃ''

പുരുഷകാരത്തിൽ സരസ്വതീകണ്ഠാഭരണം, ശൃംഗാരപ്രകാശം എന്നീ ഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ കർത്താവായ ഭോജനേയും ധാതുപാഠത്തിന്റെ കർത്താവായ ഹേമചന്ദ്രാചാര്യനേയും കവികാമധേനുവിന്റെ പ്രണേതാവായ ബോപദേവനേയും സ്മരിക്കുന്നു. ഭോജരാജാവു് ക്രി: പി: പതിനൊന്നാം ശതകത്തിന്റെ പൂർവ്വാ

ദ്ധത്തിലും, ഹേമചന്ദ്രൻ പന്ത്രണ്ടാംശതകത്തിന്റെ മദ്ധ്യത്തിലും,(1088—1172) ഹേമാദ്രിയുടെ ആശ്രിതനും വിഷ്ണുഭക്തനുമായിരുന്ന ബോപദേവൻ പതിമ്മൂന്നാം ശകകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിലുമാണു് സാഹിത്യവ്യവസായത്തിൽ ഏർപ്പെട്ടിരുന്നതു്. ധാതുവൃത്തികാരനായ സായണാചാര്യർ ക്രി:പി: പതിന്നാലാം ശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിലാണു് ആ ഗ്രന്ഥം നിർമ്മിച്ചതു്; അദ്ദേഹം പുരുഷകാരത്തെ പല അവസരങ്ങളിലും സ്മരിക്കുന്നുണ്ടു്. ആ ശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിൽത്തന്നെ ദക്ഷിണാപഥത്തെ അലങ്കരിച്ചിരുന്ന ഒരു ഉത്തമ കവയിത്രിയും വിജയനഗരത്തിലെ രാജകുമാരനായ വീരകമ്പണന്റെ പ്രാണപ്രേയസിയുമായ ഗംഗാദേവി തന്റെ മധുരാവിജയകാവ്യത്തിൽ പൂർവ്വസൂരികളുടെ മഹിമകളെ വർണ്ണിക്കുന്ന ഘട്ടത്തിൽ, വാല്മീകി, വേദവ്യാസൻ, കാളിദാസൻ, ഭട്ടബാണൻ, ഭാരവി, ആചാര്യദണ്ഡി എന്നീ മഹാകവികളെ പ്രശംസിച്ചിട്ടു തദനന്തരം തനിക്കു സ്വല്പം മുമ്പു ജീവിച്ചിരുന്ന കണ്ണാമൂതകവി, തിക്കയൻ, അഗസ്ത്യഭട്ടൻ, ഗംഗാധരൻ ഈ കവികളെ വന്ദിക്കുന്നു. ഇവരിൽ കണ്ണാമൂതകവി വിലാമംഗലം തന്നെയാണെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലൊ. അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റിയുള്ള പദ്യം താഴെ കാണുന്നതാണു്.

''മന്ദാരമഞ്ജരീസ്യന്ദിമകരന്ദരസാബ്ധയഃ
കസ്യനാഽഽഭാനായാലം കണ്ണാമൂതകവേർഗ്ഗിരഃ?''

ആന്ധ്രകവി ബ്രഹ്മാവെന്ന ബിരുദത്താൽ സുവിദിതനായ (തിക്കയൻ) തിക്കയ സോമയാജി ക്രി: പി: 1220 മുതൽ 1300 വരെ ജീവിച്ചിരുന്നു. ക്രി: പി: പതിന്നാലാം ശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന ശാർങ്ങധരൻ ക്രി: പി: 1363 -ൽ താൻ സമാഹരിച്ച 'പദ്ധതി'യിൽ കൃഷ്ണകണ്ണാമൂതത്തിൽ നിന്നു്,

പരമിമമുപദേശമാദ്രിയധ്വം നിഗമവനേഷു നിതാന്ത
ചാരഖിന്നാഃ
വിചിനുത വേനേഷു വല്ലവീനാമുപനിഷദർത്ഥമുലൂഖലേ
നിബദ്ധം''

എന്ന പദ്യം ഉദ്ധരിച്ചു് (വിലാമംഗലശ്രീചരണാനാം) എന്നു പറയുന്നു. ഈ പദ്യം കണ്ണാമൂതത്തിന്റെ എല്ലാ പാഠങ്ങളിലും കാണുന്നുണ്ടു്. ഇതു കൂടാതെ ആ ഗ്രന്ഥത്തിൽ കാണാത്ത,

''നവനീലമേഘരുചിരഃപരഃ പുമാ—
നവനീമവാപ്യ ധൃതഗോപവിഗ്രഹഃ

*നവനീയ കീർത്തിരമരൈരപി സ്വയം
നവനീത ഭിക്ഷുരധുനാപി ചിന്ത്യതേ''

''അദ്ധോന്മീലിത ലോചനസ്യപിബതഃ പര്യാപ്തമേകം സ്തനം
സദ്യഃപ്രസ്നുത ദുഗ്ധദിഗ്ധമപരംഹസ്തേന സമ്മാർജ്ജതഃ
മാത്രാചാംഗുലിലാളിതസ്യ ചിബുകേ സ്മേരായമാണേമുഖേ
വിഷ്ണോ ക്ഷീരകണാംബുധാമധവളാ ദന്തദ്യുതിഃ പാതുവഃ''

''കൃഷ്ണ!ത്വം നവയൌവനോസിചപലാഃപ്രായേണഗോപാംഗനാഃ
കംസോദ്ഭേപതിരബ്ജ നാളമൃദുല ഗ്രീവാവയം ഗോദുഹഃ
തദ്വാചേ/ഞ്ജലിനാ ഭവന്തമധുനാ വൃന്ദാവനം മദ്വിനാ
മായാസീരിതി നന്ദഗോപവചസാ നമ്രോഹരിഃ പാതുവഃ''

എന്നീ മൂന്നു കൃഷ്ണപരങ്ങളായ പദ്യങ്ങളും കൂടി 'വിലാമംഗല ശ്രീചരണാനാം' എന്നുപന്യസിച്ചുകൊണ്ടു എടുത്തു ചേർക്കുന്നു. ഇതിൽ നിന്നെല്ലാം അനുമാനിക്കേണ്ടതു കൃഷ്ണലീലാശുകൻ എന്ന ബിരുദനാമത്താൽ സുവിദിതനായ വിലാമംഗലത്തു സ്വാമിയാർ ക്രി: പി: ഉദ്ദേശം1220 മുതൽ 1300 വരെ ജീവിച്ചിരിക്കണമെന്നാകുന്നു. സ്വാമിയാരുടെ ഗുരുക്കന്മാരിൽ ഒരാളായ ഈശാനദേവൻ തൃതീയകുലോത്തുംഗന്റെ സമകാലികനായിരിക്കാം എന്നു കാണുന്ന സ്ഥിതിക്കു് ഈ കാലഗണനയുക്തിയുക്തമാണെന്നു വിചാരിക്കാവുന്നതാണു്. ക്രി: പി: 1205 –ൽ വംഗ രാജാവായ ലക്ഷ്മണസേനന്റെ സമകാലികനും സുഹൃത്തുമായിരുന്ന ശ്രീധരദാസൻ സദുക്തികർണ്ണാമൃതം എന്നൊരു സുഭാഷിത ഭണ്ഡാഗാരം നിബന്ധിക്കുകയുണ്ടായി. അതിൽ കേരളീയനായ കുലശേഖര (ആഴ്വാർ) പ്പെരുമാളുടെ മുകുന്ദമാലയിൽ നിന്നു് ഹരിഭക്തിക്കു് ഉദാഹരണമായി 'ബദ്ധേനാഞ്ജലിനാ', 'നാസ്ഥാ ധർമ്മേ', 'മജ്ജന്മനഃ ഫലമിദം' ഈ മൂന്നു പദ്യങ്ങളും 'ശ്രീകുലശേഖരസ്യ' എന്നു നാമഗ്രഹണം ചെയ്തും, 'നാഹം വന്ദേ തവ ചരണയോഃ' മുകുന്ദ മൂർദ്ധ്നാ പ്രണിപത്യയാചേ' ഈ രണ്ടു പദ്യങ്ങളും 'കസ്യചിൽ' എന്നു മാത്രം പറഞ്ഞുകൊണ്ടും ഉദ്ധരിച്ചിരിക്കുന്നു; എന്നാൽ ശ്രീകൃഷ്ണകർണ്ണാമൃതത്തിൽ നിന്നു് ഒരൊറ്റപ്പദ്യംപോലും ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുമില്ല. വൈഷ്ണവഭക്തിസമ്പ്രദായത്തിനു കേളികേട്ട വംഗദേശത്തിൽ ഗ്രഥിതമായ ആ പുസ്തകത്തിൽ അന്നു ശ്രീകൃഷ്ണകർണ്ണാമൃതം പ്രചുരപ്രചാരമായിരുന്നു എങ്കിൽ അതിനു് അത്തരത്തിലുള്ള ഒരു അവഗണനം സംഭവിക്കുക എന്നുള്ളതു് അസാധ്യ

* നവനീയം = സ്തുത്യർഹം

മാണു്. ജയദേവരുടെ ഗീതഗോവിന്ദത്തിൽ നിന്നു പല പദ്യങ്ങളും സദുക്തികർണ്ണാമൃതത്തിൽ ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ആ കവീശ്വരന്റെ ജീവിതകാലം ക്രി: പി: പന്ത്രണ്ടാം ശതകത്തിന്റെ പൂർവാർദ്ധമാണല്ലൊ ക്രി:പി: ഒമ്പതാം ശതകത്തിൽ രാധാരാധനത്തിനു തന്നെ വലിയ പ്രാധാന്യമുണ്ടായിരുന്നില്ല. ദാക്ഷിണാത്യനായ ഒരു ഭക്തശിരോമണിയുടെ കൃതിയായ വിഷ്ണുഭാഗവതത്തിൽ രാധയുടെ പേർ പോലും പ്രസ്താവിച്ചു കാണുന്നില്ല. ബ്രഹ്മവൈവർത്തപുരാണത്തിലാകുന്നു ഇദംപ്രഥമമായി ആ ഗോപവനിത ആവിർഭവിക്കുന്നതു്; അതു് ഔത്തരാഹകൃതവും ഒടുവിലത്തേതുമായ പുരാണവുമാണു്. അതിനു ദക്ഷിണാപഥത്തിൽ പ്രചാരം സിദ്ധിച്ചതിനുമേലായിരിക്കണം കൃഷ്ണകർണ്ണാമൃതത്തിന്റെ നിർമ്മിതി എന്നുള്ള വസ്തുത അപലപനീയമല്ലെങ്കിൽ, ക്രി: പി: ഒമ്പതാം ശതകത്തിലാണു് ആ സ്തോത്രത്തിന്റെ പ്രാദുർഭാവമെന്നു സമർത്ഥിക്കുവാൻ വളരെ പ്രയാസമുണ്ടു്. രാധാകൃഷ്ണപരങ്ങളായ അനേകം പദ്യങ്ങളും കൃഷ്ണകർണ്ണാമൃതത്തിൽ ഉണ്ടെന്നു ഞാൻ പറയേണ്ടതില്ലല്ലൊ. ആകെക്കൂടി നോക്കുമ്പോൾ പതിമ്മൂന്നാം ശതകത്തിൽ ജനിച്ച വിലാമംഗലത്തിൽ നിന്നു ഭിന്നനായി ഒൻപതാം ശതകത്തിൽ മറ്റൊരു വിലാമംഗലം ഉണ്ടെന്നു വിശ്വസിക്കുവാൻ ന്യായങ്ങളും കാണുന്നില്ല.

ഇനി വിലാമംഗലത്തിന്റെ ജന്മഭൂമി ഏതെന്നു വിചാരണ ചെയ്യാം. അതു ചിലർ വംഗദേശമെന്നും, മറ്റു ചിലർ ആന്ധ്രദേശമെന്നും വേറെ ചിലർ ഗുജ്ജരമെന്നും ഉപന്യസിക്കാറുണ്ടു്. ഞാനും ഒരു കാലത്തു വിലാമംഗലം ജനിച്ചതു് ആന്ധ്രദേശത്തിലാണോ എന്നു സംശയിച്ചിരുന്നു. എന്നാൽ ആ മഹാകവി ഒരു കേരളീയനായിരുന്നു എന്നു് എനിക്കു് ഇന്നു നിസ്സന്ദേഹമായി സ്ഥാപിക്കുവാൻ കഴിയും. വംഗദേശീയനെന്നു പറയുന്നതു് ഒരു കൃഷ്ണസമ്പ്രദായപ്രവർത്തകനായതുകൊണ്ടും വംഗദേശം ആ സമ്പ്രദായത്തിന്റെ കേന്ദ്രസ്ഥാനമായതുകൊണ്ടുമാണു്. പക്ഷെ, ചൈതന്യഭഗവാന്റെ (ക്രി. പി. 1435–1533) കാലത്തുണ്ടായിരുന്ന പ്രധാന വൈഷ്ണവഗ്രന്ഥങ്ങളും (വിഷ്ണു) ശ്രീമൽഭാഗവതം, ശ്രീകൃഷ്ണകർണ്ണാമൃതം, ബ്രഹ്മസംഹിത ഇവയായിരുന്നു എന്നും ഇവയിൽ കർണ്ണാമൃതത്തിനേറയും ബ്രഹ്മസംഹിതയുടേയും ഏടുകൾ അദ്ദേഹം കേരളം സന്ദർശിച്ചപ്പോൾ സമ്പാദിച്ചുകൊണ്ടുപോയെന്നുമുള്ളതു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവചരിത്രഗ്രന്ഥങ്ങളിൽതന്നെ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ബ്രഹ്മസംഹിത അദ്ദേഹത്തിനു കിട്ടിയതു് തെക്കൻ തിരുവിതാംകൂറിൽ തിരുവട്ടാറു നിന്നായിരുന്നു. ആന്ധ്രദേശീയനെന്നു പറയുന്നതു ക്ഷേമാലയെ ആസ്പദമാക്കിയാണു്. ക്ഷേമാല വിലാമംഗലത്തിന്റെ

ജീവിതകാലം കഴിഞ്ഞു് അനേകം വർഷശതങ്ങൾക്കുമേൽ രചിച്ച ഒരു ഗ്രന്ഥമാകയാൽ അതിൽ പല അതിശയോക്തികളും അസത്യപ്രസ്താവനകളും കടന്നുകൂടീട്ടുണ്ടു്. വല്ലഭാചാര്യരുടെ (ക്രി. പി. 1473—1531) പുഷ്ടിമാർഗ്ഗം അങ്കുരാവസ്ഥയിൽ വിലമംഗലത്തിന്റെ കൃതികളിൽ കാണുന്നു എന്നും, വിലമംഗലം പല ശതാബ്ദങ്ങൾക്കു ശേഷം ജീവിച്ചിരുന്ന വല്ലഭനെ ആ മാർഗ്ഗത്തിന്റെ ഉപജ്ഞാതാവാകത്തക്കവണ്ണം ജ്ഞാനോപദേശം ചെയ്തു എന്നും ഉള്ള ഐതിഹ്യമാണു് അദ്ദേഹത്തെ ഗ്രഹ്യരജാതനെന്നു ശങ്കിക്കുവാൻ അവകാശം നല്കുന്നതു്. ആ കഥയ്ക്കു് കാലെന്നു് ഒന്നുള്ളതായിത്തന്നെ തോന്നുന്നില്ല.

വിലമംഗത്തിന്റെ കൃതിയായ ബാലകൃഷ്ണസ്തോത്രത്തിൽ ഇങ്ങനെ പ്രസ്താവിച്ചുകാണുന്നു.

ആദിത്യ പ്രജ്ഞസംജ്ഞം യദാദിത്യാദധികം മഹഃ
നിജ്ജിതസ്സമദ്ദഷ്ട്യൈവ നിർലോലംയേന മന്മഥഃ
അർജ്ജിതൈരസ്മകസുമൈരാരാധയൻ യയൌ
ഈശാനദേവ ഇത്യാസീദീശാനോ മുനിതേജസാം

ആസ്പദസ്യഹിയസ്യാസീദശേഷ ഗുണ സമ്പദാം
അദ്വിതീയഇതി ഖ്യാതിരാത്മബുദ്ധ്യാന കേവലം
തയോരനുഗ്രഹാപാംഗ സംക്രാന്തജ്ഞാന സാഗരാഃ
സാഗരാ ഇവ ഗംഭീരാസ്സന്തി ധന്യാസ്സഹസ്രശഃ

തയോരേവ കൃപാപാത്രം കൃഷ്ണലീലാശുകോ മുനിഃ
യദാശ്രമാംഗണേ നിത്യം രമന്തേ തന്തു വിസ്തരാഃ
തിലകം കുലപാലീനാം നീലീതി നിലയം ശ്രിയാം
യമലം ജനയാഞ്ചക്രെയഞ്ച കീർത്തിഞ്ച ശാശ്വതീം

യസ്യ ദാമോദരോ നാമ പിതാ സവിതൃസന്നിഭഃ
അന്യൂണസ്യ ഹിയസ്യാന്നധമർണ്ണാ മരുദ്ഗണാഃ
തസ്യതൽ പ്രിയസർവ്വസ്വം രാഘവേശാന സംജ്ഞകം
വിനേയസ്സു വിധേയാനാം സുഹൃൽ.....

യസ്യ ദക്ഷിണകൈലാസ ലീലാപരിണതം മഹഃ
ചർച്ചാചന്ദനഗന്ധേന സുഗന്ധയതി മാനസം
കൃഷ്ണലീലാശുകസ്യാസ്യ കിശോരമധിദൈവതം
സ്തുതിരന്തമിദം ബ്രൂതേ വേണുവാദിമുഖേന്ദുനാ''

ഈ ശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്നു് ആദിത്യപ്രജ്ഞനെന്നും ഈശാനദേവനെന്നും ലീലാശുകനു രണ്ടു ഗുരുക്കന്മാരുണ്ടായിരുന്നു എന്നും, അവരിൽ ആദിത്യപ്രജ്ഞൻ ജിതേന്ദ്രയനും ഈശാനദേവൻ

അന്തർമ്മുഖനും ഗ്രണശാലിയുമായിരുന്നു എന്നും, അവരുടെ ശിഷ്യന്മാരായി അനേകം മഹാന്മാർ ജീവിച്ചിരുന്നു എന്നും, ലീലാശുകന്റെ ആശ്രമാങ്കണത്തിൽ വിവിധ തന്ത്രങ്ങൾ വിഹരിച്ചിരുന്നു എന്നും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ മാതാപിതാക്കന്മാർ നീലിയും ദാമോദരനുമായിരുന്നു എന്നും, താനും ശാശ്വതിയായ കീർത്തിയും നീലി ഇരട്ടപെറ്റ മക്കളായിരുന്നു എന്നും, ലീലാശുകനും രാഘവേശൻ എന്നൊരു സുഹൃത്തുണ്ടായിരുന്നു എന്നും, ദക്ഷിണകൈലാസത്തിലെ ശിവൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്സിനെ ആഹ്ലാദിപ്പിച്ചിരുന്നു എന്നും, പ്രസ്തുതസ്തോത്രം സാക്ഷാൽ ബാലഗോപാലൻ തന്നെയാണു് വേണുവിൽക്കൂടി ഗാനംചെയ്തതെന്നും ഉള്ള അറിവുകളും നമുക്കു ലഭിക്കുന്നു. ആദിത്യപ്രജ്ഞൻ ആരെന്നറിയുന്നില്ല. ഈശാനദേവനേയും നീലിയേയും ദാമോദരനേയും പറ്റി പ്രസ്താവിക്കുന്ന ശ്രീകൃഷ്ണകർണ്ണാമൃതപദ്യം ഞാൻ മുൻപു് ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ലീലാശുകന്റെ സുഹൃത്തായ രാഘവേശൻ കൃഷ്ണപദീകാരനായ രാഘവാനന്ദനിൽ നിന്നു ഭിന്നനാണു്. ദക്ഷിണകൈലാസം തൃശ്ശൂർ തന്നെയാണു്; തൃപ്രങ്ങോട്ടെന്നു പറയുന്നവരുമുണ്ടു്. അതു ശരിയാണെന്നു തോന്നുന്നില്ല.

''ഏതച്ഛിവ പുരം നാമക്ഷേത്രം പുണ്യമനുത്തമം
ദിവ്യം ദക്ഷിണകൈലാസം മഹാകൈലാസ വദ്ഭവി''

എന്നു കേരളാചാരദീപികയിൽ പ്രസ്താവിക്കുന്നതു തൃശ്ശൂർ വടക്കുന്നാഥക്ഷേത്രത്തെപ്പറ്റിയാണല്ലോ.

എങ്കിലും തൃപ്രങ്ങോട്ടു് (ശ്വേതാരണ്യം)ആണു് വിലമംഗത്തിന്റെ ജന്മഭൂമി എന്നൂഹിക്കുന്നതിനു വേറെ തെളിവുകളും ഉണ്ടു്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വകയായി 'കാലവധം' എന്ന മൂന്നു സർഗ്ഗത്തിൽ ഒരു കാവ്യമുണ്ടു്. അതു മാർക്കണ്ഡേയനെ ശ്രീപരമേശ്വരൻ മൃത്യുഭയത്തിൽ നിന്നു പാലിക്കുന്ന കഥയെ വിഷയീകരിച്ചു കവി രചിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു കൃതിയാകുന്നു. വ്രജസുന്ദരികളുടെ അഭ്യർത്ഥന അനുസരിച്ചു് അവരോടു ശ്രീകൃഷ്ണൻ ശിവന്റെ പ്രസ്തുതമായ അപദാനം വർണ്ണിക്കുന്നതായാണു് കാവ്യത്തിന്റെ ആരംഭം. ചില ശ്ലോകങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കാം.

''ശൈലേന്ദ്ര മൂർദ്ധ്നി ധൃതാദ്ഭുത ദിവ്യവേഷം
ദേവം വിലോക്യ നിഖില വ്രജബാല രത്നം
പപ്രച്ഛ വിസ്മയ രസേന പരീത ചേതാ
ബദ്ധാഞ്ജലിർ വ്രജജനഃ സ്വയമേവ കൃഷ്ണം

ദേവ, ത്വദർച്ചനകൃതേ കൃതജന്മനാം നഃ
പ്രാപുസ്സമസ്ത വിഷയാണികൃതാത്ഥ ഭാവം
കിന്തു ത്വദീയ വദനാംബുജ ദിവ്യവാണീ-
മത്യദ്ഭുതാമനുബുഭൂഷുരലം ജനോയം''

* * *

''കിഞ്ചേദമദ്ഭുതരസം ചരിതം പുരാരേ-
ശ്ശൃണ്വന്തു ഹന്ത! മധുകൈടഭവിദ്വിഷശ്ച;
സർവ്വേപി ഘോഷ നിലയാസ്സഹ ബാലവദ്ധ്രൈ-
ന്തവ്യാ സിതായ ച സിതായച ദിവ്യധാമ്നേ.

ഈശഃ കദാചിദചലേന്ദ്ര മഹാ സഭായാം
ഗീർവ്വാണ മൌലി മണിമേദുര വേദികായാം
സഖ്യാ സഹൈവ സരസീരുഹ ലോചനേന
തത്തൽ സ്തുതീരനുഭവൻ ജനമനുഗ്രഹ്ണാൽ.''

അങ്ങനെ കൈലാസ പർവ്വതത്തിലെ മഹാസദസ്സിൽ ശ്രീപരമേശ്വരൻ മഹാവിഷ്ണുവിനോടുകൂടി ദേവന്മാരുടെ സ്തുതികൾ കേട്ടുകൊണ്ടും ഇടയ്ക്കു പാർവ്വതീദേവിയെ കടാക്ഷിച്ചു കൊണ്ടും ഇരിക്കുമ്പോൾ ഒരു ആർത്തനാദം കേൾക്കുകയും നന്ദി കേശ്വരനിൽ നിന്നു വസ്തുത മനസ്സിലാക്കി കുപിതനായി വിഷ്ണുവിനോടും പ്രഥമഗണങ്ങളോടുമൊന്നിച്ചു കാലനോടു യുദ്ധത്തിനു് അവിടെനിന്നു പുറപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നു.

''തത്തത്ഥാവിധമഹോത്സവ മണ്ഡിതായാം
സേവാനതൈർദ്ദിവിഷദാം നികരൈസ്സഭായാം
ആവിർബ്ബഭൂവ കിമപി ധ്വനിതം സുദൂരാ-
ദപ്യൈശ്വരം ഹൃദയമാചലയൽക്ഷണേന

സ്ഥിത്വാ മുഹൂർത്തമചലേ ക്ഷണമംബുജാക്ഷം
വാമാംസകൂട തടലഗ്നമഥാവരോപ്യ
പാണിം നിജം പുരരിപുഃ പരിവാരരാജം
സാജ്ഞം സരോഷമിവ നന്ദിനമന്വ പശ്യൽ''

* * *

''ഭക്തൈകവശ്യ! ഭവദീയ പദാരവിന്ദ-
രാഗാരുണാമലമതീനപി ദാസവർഗ്ഗാൻ
ആഹന്തിഹന്ത! ഹതകഃ കിമു കാല (ഏഷ)
കാമാന്തകേതി വിനിശമ്യ വിഭുശ്ചചാല.''

പിന്നീട് ശ്രീപരമേശ്വരനും കാലനും തമ്മിൽ യുദ്ധം നടക്കുന്നു. നന്ദി ആത്മനായ മാർക്കണ്ഡേയനെ കഴത്തിൽ എടുത്തുകൊണ്ടു തിരുമുമ്പിൽ ചെല്ലുകയും ശിവൻ ആ മുനികുമാരനെ തന്റെ വാഹനത്തിൽ കയറ്റിയിരുത്തുകയും ചെയ്യുന്നു.

അത്രാന്തരേ സരഭസം പരിവൃത്യ നന്ദീ
കണ്ഠേ നിജേ സമനുഗൃഹ്യ മുനിം തമാർത്തം
നാഥാഗ്രതോപി ഗതവാൻ നയനത്രയേണ
സമ്പൂജിതഃ സ്മരജിതാ ചിതസംഭ്രമേണ.

മുക്ത സ്സ മൃത്യു മുഖഗഹ്വരതോ മൃകണ്ഡോഃ
പുത്രഃ പുരത്രയജിതാ നിജ വാഹനാദ്ധ്യേ
ആരോപിതശ്ശ്രിതജനേ കരുണാമയേന
സോപ്യസ്യ പാദകമലേ പ്രണിപത്യ തസ്ഥൌ.

ഒടുവിൽ കാലൻ ശിവന്റെ ശൂലം വക്ഷസ്സിലേറ്റു മരിക്കുകയും അതോടുകൂടി പ്രഥമസർഗ്ഗം അവസാനിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. രണ്ടും മൂന്നും സർഗ്ഗങ്ങൾ സ്തുതിമാത്രപരങ്ങളാണ്. ഒടുവിൽ മുനികുമാരന്റെ അപേക്ഷാനുസാരം ശിവൻ തൃപ്രങ്ങോട്ടു തന്റെ വാസഗേഹമാക്കി ലിംഗാത്മനാ അവിടെ സന്നിധാനംചെയ്തു എന്നു താഴെ കാണുന്ന ശ്ലോകത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചുകാണുന്നു.

''അഥ പ്രയാതേഷ്വഖിലേഷു നാകിഷു
ദ്വിതീയവേഷേ ജലധിം പ്രതീയുഷഃ
തസ്മിൻ പുനഃ ശ്വേതവനേ ശിവഃ സ്വയം
ലിംഗാത്മനാ സന്നിദധേ മുനീപ്സയാ.''

ഗ്രന്ഥാന്തത്തിൽ ''ഇതി ശ്രീകൃഷ്ണ ലീലാശുകസ്യ കൃതൌ കാലവധേ തൃതീയസ്സർഗ്ഗസ്സമാപ്തഃ'' എന്നിങ്ങനെ മൂന്നാംസർഗ്ഗം അവസാനിക്കുന്നു. ഇത്രതന്നെയാണ് ഏകദേശം തൃപ്രങ്ങോട്ടെ സ്ഥലപുരാണത്തിന്റെ ഗതിയും. ശ്വേതൻ എന്ന പേരായ ബ്രാഹ്മണബാലൻ അല്പായുഷ്ടോഷം നീങ്ങുന്നതിനായി മൃത്യുഞ്ജയനെ ജപിച്ചു വന്നിരുന്നു എന്നും, ഒരു ദിവസം തിരുനാവായ ക്ഷേത്രത്തിൽ പോയി മഹാവിഷ്ണുവിനെ തൊഴുതു തിരിയെ വരുന്ന വഴിക്കു കാലൻ ആ കുട്ടിയെ പിൻതുടർന്നു എന്നും, കുട്ടി ഓടിപ്പോയി ഒരു മണൽത്തിട്ടിനെ ശിവനെന്ന ഭാവത്തിൽ ആലിംഗനം ചെയ്തു എന്നും, ശിവൻ പ്രത്യക്ഷീഭവിച്ചു കാലനെ ക്കൊന്നു എന്നുമാണല്ലോ ആ പുരാണത്തിലെ കഥ. ശ്വേതൻ എന്ന മുനികുമാരനു മുക്തി ലഭിച്ച സ്ഥലമാകയാൽ ശ്വേതവനം അഥവാ ശ്വേതാരണ്യം എന്നു ആ സ്ഥലത്തിനു പേർ സിദ്ധിച്ചുപോലും! അവിടെ ഭാരതപ്പുഴയുടെ പോഷകനദിയായി വാള

യാറെന്ന പേരിൽ ഒരു ചെറിയ തോടുണ്ടായിരുന്നു; ഇപ്പോഴുണ്ടോ എന്നു് അറിഞ്ഞുകൂടാ. അതിനെ കവി, ''ശിശ്രുസരിതം വദന്തിസരിതം തവ പാർശ്വചരീം'' എന്നു വർണ്ണിക്കുന്നു. ശിശ്രു = ബാലൻ (വാലൻ). ഉദ്ദണ്ഡശാസ്ത്രികളും കോകിലസന്ദേശത്തിൽ ഈ ക്ഷേത്രത്തെപ്പറ്റി,

''ബ്രഹ്മാഭ്യാസപ്രശമിത കലീൻ പ്രാപ്യദീപ്രാൻ പ്രകാശാൻ
ശ്വേതാരണ്യം വ്രജബഹുമതം ധാമമൃത്യുഞ്ജയസ്യ
ദൃഷ്ട്വാ ദൂരേ സകൃദപി ജനായന്ന പശ്യന്ത്യവശ്യം
മൃത്യോർവ്വക്ത്രം നിടിലഘടിത ഭ്രൂകുടീകം കദാചിൽ.''

എന്നു വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നതു നോക്കുക.

ഇനി മറ്റു ചില സ്തോത്രങ്ങളെപ്പറ്റി പ്രസ്താവിക്കാം. ലീലാശുകന്റെ ദക്ഷിണാമൂർത്തിസ്തവം, അഭിനവകൌണ്ഡഭോല ഈ രണ്ടു സ്തോത്രങ്ങളും അച്ചടിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ദക്ഷിണാമൂർത്തി ചൊവ്വര (ശുകപുരം) യിലെ തേവരാകുന്നു.

''പുരാശുകപുരക്ഷേത്രേ മയാ ദൃഷ്ടഃ സദാശിവഃ
ദക്ഷിണാമൂർത്തി നാമ ച സേവിതഃ പഞ്ജരസ്ഥവൈഃ
ദക്ഷിണാശാമുഖോ ദേവോ ദക്ഷിണാമൂർത്തിരവ്യയഃ
ഉപാസിതോ മയാ പൂർവ്വം ദാക്ഷിണ്യായ ഗിരാം സ്വയം.''

എന്നു കേരളാചാരദീപികയിൽ കാണുന്നു. 'ദീപിക'കാരനു ദക്ഷിണാമൂർത്തിസ്തവത്തെപ്പറ്റി അറിവുണ്ടായിരുന്നു എന്നുഹിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ആ സ്തവത്തിൽ ഒടുവിലത്തെ പദ്യം താഴെക്കാണുന്നതാണു്.

ത്രിഭുവന സുഭഗേയം ദക്ഷിണാമൂർത്തിമൂർത്തൌ
ഭഗവതികൃതഭാവാ കൃഷ്ണലീലാശുകീയാ
ജയതു ജയതു ദേവീ ഭാരതീ ജീവലോക-
ശ്രവണഹൃദയജിഹ്വാജന്മസാഫല്യമേതു

ഇതു കൂടാതെ പന്ത്രണ്ടു പദ്യങ്ങളേ അതിലടങ്ങീട്ടുള്ളൂ.

അഭിനവകൌണ്ഡഭോല മഹാവിഷ്ണുവിന്റെ പാദാദികേശവർണ്ണനപരമായ ഒരു സ്തോത്രരത്നമാകുന്നു. ആകെ നാല്പത്താറു പദ്യങ്ങളുണ്ടു്. ഇതിനു രത്നസഹോദരകൌണ്ഡഭമാലയെന്നും പേരുണ്ടു്. കുലശേഖരാഴ്വാർ കൌണ്ഡഭത്തിന്റെ അവതാരമെന്നാണു് ശ്രീവൈഷ്ണവസമ്പ്രദായികളും വിശ്വസിക്കുന്നതു്. വിലാസമംഗലം താൻ 'അഭിനവകൌണ്ഡഭ'ം

ആണെന്നു് ഏതദ്ദ്വാരാ ധ്വനിപ്പിച്ചില്ലെന്നു നിശ്ചയമാണു്. എങ്കിലും ഈ സ്തുതി തിരുനാവായ വിഷ്ണുവിനെപ്പറ്റിയാണൊ എന്നു സംശയിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. അവിടത്തെ മൂർത്തി, ലക്ഷ്മീദേവിക്കും ഗജേന്ദ്രനും പ്രത്യക്ഷമായതായാണു് ശ്രീവൈഷ്ണവസിദ്ധാന്തം. അഭിനവകൌസ്തുഭമാലയിലെ ആദ്യത്തെ ശ്ലോകമാണു് താഴെക്കാണുന്നതു്.

''ലക്ഷ്മീശ്ച കൌസ്തുഭശ്ചേതിയദ്ഗ്രന്ഥ ദ്വയമുദ്ധൃതം
തന്നഃകാമദുഘംഭ്രയാൽതേജസ്സ്രൈലോക്യ മംഗലം.''

ഈ ശ്ലോകത്തിൽ ആദ്യമായി ലക്ഷ്മിപദം ഘടിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നതു സപ്രയോജനമാണെങ്കിൽ എന്റെ ശങ്ക കേവലം അസ്ഥാനത്തിലല്ല. ഈ സ്തോത്രത്തിൽ അവസാനത്തെ പദ്യം താഴെക്കാണുന്നതാണു്:—

''ശ്രീകൃഷ്ണകേളിശ്ലോക വാങ്മയ വീചിമാലാ—
ലീലാരസജ്ഞ .. ശ്രവണാഞ്ചലസ്യ
ദേവസ്യ ദിവ്യഹൃദയേ ഹൃദയംഗമേയം
കണ്ണസ്ഥലേ ചസുകൃതാം സുചിരായ ജീയാൽ.''

ശ്രീകൃഷ്ണകേളീശ്ലോകൻ എന്നാൽ കൃഷ്ണലീലാശ്ലോകൻ 'കണ്ണസ്ഥലേ ചസുകൃതാം' എന്ന ഭാഗത്തിൽ കവി കൌസ്തുഭമാലയുടെ പ്രയോജനത്തെ നിർദ്ദേശിക്കുന്നു. ഇവകൂടാതെ ഗണപതി, കാക്കോടകൻ (?), രാമചന്ദ്രൻ, എന്നീ ദേവതകളേയും അഭവം, വൃന്ദാവനം ഈ പുണ്യസ്ഥലങ്ങളേയും പറ്റി വിലമംഗലം സ്തോത്രങ്ങം നിമ്മിച്ചിട്ടുള്ളതായി അഭിജ്ഞന്മാർ പറയുന്നു; ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല, എന്നാൽ ഈ മഹാകവിയുടെ വകയായി എന്റെ ഗവേഷണങ്ങങ്ങൾക്കിടയിൽ അരിയന്നൂർ കാവിലെ ദുർഗ്ഗാഭഗവതിയെപ്പറ്റിയുള്ള ഒരു സ്തോത്രം ഞാൻ ഈയിടയ്ക്കു കണ്ടുപിടിച്ചിട്ടുണ്ടു്. മറ്റാരും കണ്ടിരിക്കുവാൻ ഇടയില്ലാത്ത ആ സ്തോത്രം താഴെ ഉദ്ധരിച്ചുകൊള്ളട്ടെ. 'ദിശതു ഹരികുമാരീ മന്ദിരാവാസിനീനഃ'' എന്നു ചന്ദ്രോത്സവകാരൻ സ്മരിച്ചിട്ടുള്ള കൊച്ചിയിൽ കുന്നംകുളത്തിനടുത്തു് അരിയന്നൂക്കാവുക്ഷേത്രത്തിലെ ദേവതതന്നെയാണു് ഇതു്. ''ഇതി ശ്രീ കൃഷ്ണലീലാശ്ലോക മഹാകവി വിരചിതേ രത്നസഹോദര മാലിനീനാമ മൂലകന്യാസ്തുതിസ്സമാപ്താ'' എന്നു് അവസാനത്തിൽ ഒരു കുറിപ്പും കാണുന്നുണ്ടു്. ഇതിലും അഭിനവകൌസ്തുഭമാലയിലുമുള്ള രത്നസഹോദരപദത്തിന്റെ സ്വാരസ്യം വിശദമാകുന്നില്ല.

ദുർഗ്ഗാസ്തുതിഃ

1. മണികനകവിഭൂഷാമിശ്രിതൈരുൽപലൌഘൈ-
രുപചിതപരഭാഗാമുജ്ജ്വലാംമൂർത്തിലക്ഷ്മീം
വഹസിജലധരശ്രീസോദരേ! ദേവി! ദുർഗ്ഗേ!
ജയ ജയ ഹരികന്യാ ഗ്രാമചൂഡാഗ്ര ഭൂഷേ!

2. അരുണചരണപദ്മേ ഹാരിദീപ്യദ്ദൃ കൂലേ!
സ്നപകലശവിനമ്രേ! ധന്യനാനായുധാഢ്യേ!
വികസിത മുഖചന്ദ്രേ! വീരലീലാരസജ്ഞേ!
ജയ ജയ ജയ ദുർഗ്ഗേ! ജൈത്രചിത്രാപദാനേ!

3. അതുലതുമുലകേളീ.....ദ്വിജ്യംഭാ-
വിഭവരസികഭാവാബദ്ധധമ്മില്ല ഭാരേ!
മൃഗപതിമധിരൂഢേ! വിഷ്ണുഹരൽ സിംഹനാദേ!
വിഹിത മഹിഷ ദേഹ.....പ്രസീദ

4. ഖണഖണദിതിവലഗൽ ഖഡ്ഗ കോലാഹലശ്രീ-
ധൃതധൃതവിബുധാരി പ്രാതരക്താവസിക്തേ!
വിവിധവിബുധ സേനാസൂന വൃഷ്ടിപ്രഹൃഷ്ടേ!
ജയ ജയ ജയ ദുർഗ്ഗേ! ദേവി ദേവി! പ്രസീദ.

5. ത്വമസി സദസി സംശ്ലോഃസ്വർഗ്ഗിണാം കീർത്ത്യമാനാ;
ത്വമസി തപസി സിദ്ധൈഃസിദ്ധവർഗ്ഗൈർവ്വിമൃഗ്യാ;
ത്വമസി തമസി ഹസ്സാലംബനം മാദൃശാനാം;
ത്വമസി തദസി തത്ത്വം; തത്ത്വമേവാംബവേത്ഥ.

6. ത്വമസികമലയോനേരാനനാംഭോരുഹ ശ്രീ-
സ്ത്വമസി ദനുജശത്രോസ്തുംഗവക്ഷഃ സ്ഥലശ്രീഃ
ത്വമസി മദന ശത്രോ ശ്ലിഷ്യമാ വാമാർദ്ധലക്ഷ്മീ-
സ്ത്വമസി നിഗമ മൂർത്തേർമ്മണ്ഡലാഭോഗലക്ഷ്മീഃ

7. ത്വമസി ജഗതി മാതർജ്ജന്മിനാം ജന്മസിദ്ധി-
സ്ത്വമസി മദനമാതര്യോഗിനാം യോഗസിദ്ധിഃ
ത്വമസി വചസി മാതർവ്വാഗ്മിനാം വാക്പ്രവൃത്തി-
സ്ത്വമസി വപുഷി മാതഃ പ്രാണിനാം പ്രാണശക്തിഃ.

8. ത്വമസി കിമപി മാതർമ്മംഗലം മംഗലാനാം;
ത്വമസികിമപി മാതർവ്വൈഭവം വൈഭവാനാം;
ത്വമസികിമപി മാതർദ്ദൈവതം ദൈവതാനാം;
ത്വമസി കിമപി മാതർജ്ജീവിതം ജീവിതാനാം,

9. അയമയമവബദ്ധൈരഞ്ജലീനാം സഹസ്രൈ-
രിദ മിദ മിഹ യാചേ നമ്രയാ ദേവി! വാചാ;
ഭജതഭിമതദാന വ്യഗ്ര പാദാരവിന്ദേ!
ഭഗവതി! മയിദൃഗ്ഭേ! ദേഹി കാരുണ്യ ദൃഷ്ടിം.

10. മഹതി മഹസി മഗ്നേ!ഗ്നേചന്ദ്രാർക്കദഷ്പേ!
മധുരിമ രസധാരാവർഷികേളീകടാക്ഷേ!
പരിണത കരുണാർദ്രൈർഭാവനീയേ! മുനീന്ദ്രൈ-
ർഭഗവതി! മമദൃഗ്ഭേ ദൃഗ്ഭതിം ദൂരയേത്താം

11. മഹിഷ ശിരസി പാദം മാനസേ വാ മദീയേ
നിദധത നിരവദ്യജ്ഞാന വേദ്യേ!
ഹരഹര! ഹരികന്യാഗ്രാമസത്യാധിവാസേ!
ഭഗവതി!വേതാപാൽ പാഹിമാം പാഹി മാതഃ!

12. ഭവനസുഭഗവേഷേ! ഭ്രഷണശ്രേണിചിത്രേ!
വിപുല കമലനേത്രേ! വിശ്രുതേ വിക്രമേഷു
അഭിനവഘന..... ..... മാദിബാലേ!
ഭഗവതി മമ ഭക്തിർ ഭക്തയേ മുക്തയേ ച.

13. തവമഹിമനിമഗ്നം കേ വയം കേവലം ത്വ-
ച്ചരണകമലസേവാകേതിഭാരാവനമ്രാഃ
തദപി ഗുണഗണൈസ്തൈർഗ്ഗുംഫിതംസ്തോത്രമേതൽ
സകൃദപി ഭവനാനാം മാതരുത്തംസയേത്താഃ.

14. കവിമധുകരസാത്തൈഗ്ഗ്രാഥനിർല്ലീഢ മുത്ത്യാ
പ്രതിമുഹുരനയാവാങ്മാലയാ മാലിനീ മാം
ബഹള ബഹള ഹർഷോൽകർഷഫുല്ലൽ കടാക്ഷാ
ഭവ ഭവ ഭവസിന്ധോമ്മാതരുദ്ധൃത്യ ധന്യാ.

15. ഇതി ഭഗവതി കൃഷ്ണഭക്തേതി സാമ്രാജ്യഭോജാ
തയിച ഭുവനമാതുർ ഭ്രർഭവസ്സ്വസ്രയീശേ!
കിമപിരചിതമേതൽ കൃഷ്ണലീലാശ്രുകേന
ശ്രവണനവവിനോദം നന്ദകന്യേ! നയേത.

16. ജയ ജയ ഹരികന്യാനാമ മംഗല്യമാലേ!
ജയ ജയ ഹരികന്യാനാമ മാണിക്യമാലേ!
ജയ ജയ ഹരികന്യാനാമസമ്പൽ സമുദ്ധേ!
ജയ ജയ ഹരികന്യാനാമ സർവ്വേഷ്ടസിദ്ധേ!''

ഈ ദൃഗ്സ്തോത്രം രചിക്കുമ്പോഴും കവി കൃഷ്ണഭക്തനായിരുന്നു എന്നു കാണാവുന്നതാണു്.

ചിത്രങ്ങളോടു കൂടിയ ഒരു ബാലഗോപാല സ്തുതി ഗുജ്ജര ദേശത്തിലും രാജസ്ഥാനത്തിലും പ്രചരിക്കുന്നുണ്ട്. ആ കൃതിയുടെ മൂന്നു പ്രതികളും ഇതുവരെ കിട്ടീട്ടുണ്ട്. അവയിൽ ഒന്നു് ക്രി: പി: 1425 ഇടയ്ക്കാണു് പകർത്തിയിരിക്കുന്നതു് എന്നു് അഭിജ്ഞന്മാർ പറയുന്നു. ഓരോ ശ്ലോകത്തിലെ വിഷയത്തേയും പ്രതിപാദിക്കുന്നതിനു് ഓരോ ചിത്രമുണ്ടു്. ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ ''ഇതി ശ്രീപരമഹംസപരിവ്രാജക ശ്രീപാദ വിലാസംഗല വിരചിതാ ശ്രീ ബാലഗോപാല സ്തുതിഃ'' എന്നു് ഒരു കുറിപ്പു കാണുന്നു. അതിൽ നിന്നു ചില ശ്ലോകങ്ങളും താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നു.

''യശോദയാ ഗാഢമുലൂഖലേന ഗോകണ്ഠപാശേന നി
ബദ്ധ്യമാനഃ
സമസ്തയൻ പാണിതലേനനേത്രേ രുരോദ മന്ദം നവനീത
ചോരഃ''

''മന്ഥാനമുജ്ഝ മഥിതും ദധിന ക്ഷമസ്വാ
ബാലോ'സി വത്സ വിരമേതി യശോദയോക്തഃ
ക്ഷീരാബ്ധിമന്ഥനമിതി സ്മൃതിജാത ഹാസോ
വാഞ്ഛാസ്യദം ദിശതു നോ വസുദേവസൂനുഃ''

ശ്രീകൃഷ്ണകർണ്ണാമൃതത്തെപ്പറ്റി ഉപന്യസിക്കുന്നതിനു മുൻപു കവിയുടെ മറ്റു ചില കൃതികളെപ്പറ്റിയും കൂടി പറയാം. വിലാസംഗലം വ്യാകരണത്തിലും വേദാന്തത്തിലും ആഗമശാസ്ത്രത്തിലും അത്യധികം നിഷ്ണാതനായിരുന്നു. വ്യാകരണത്തിൽ പുരുഷകാരത്തിനു പുറമെ, ഭോജരാജാവിന്റെ സരസ്വതീ കണ്ഠാഭരണത്തിനു കൃഷ്ണലീലാവിനോദം എന്നൊരു വ്യാഖ്യാനവും സുബന്തസാമ്രാജ്യമെന്നും തിങന്തസാമ്രാജ്യമെന്നും രണ്ടു സ്വതന്ത്ര കൃതികളും നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ശ്രീ ചിഹ്നം എന്ന പ്രാകൃതകാവ്യം തന്നെ വരരുചിയുടെ പ്രാകൃത സൂത്രങ്ങളെ ഉദാഹരിക്കുന്നതിനു വേണ്ടി രചിച്ചതാണെന്നു മുൻപു പ്രസ്താവിച്ചുവല്ലൊ. ആ കാവ്യത്തിൽ കിരാതാർജ്ജുനീയത്തിൽ 'ലക്ഷ്മീ' പദവും ശിശുപാല വധത്തിൽ 'ശ്രീ' പദവും ഹരവിജയത്തിൽ 'രത്ന' പദവും പോലെ സശ്ലാന്തം തോദം സിരി (ശ്രീ) പദം ആവർത്തിക്കുന്നതുകൊണ്ടാണു് അതിനു് 'ശ്രീ' ചിഹ്നം എന്നു പേർ വന്നതു്. വേദാന്തത്തിൽ വിലാസംഗലം കേനോപനിഷത്തിനു 'ശങ്കരഹൃദയംഗമാ' എന്നൊരു വിവരണം രചിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ആ ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഇങ്ങനെ കാണുന്നു.

തത്ത്വം കിമപി കൃഷ്ണസ്യ സമുത്തീർണ്ണ ജഗദ്ഭ്രമം
സപ്രഭം സുഖസാമ്രാജ്യം സ്വദതേ സ്വാദിമാവധി.

വന്ദേഭഗവതീം ഗംഗാംത്രിഗാം ഭഗവതസ്തനും
ഉന്മജ്ജന്തിനിമജ്ജന്തിതസ്യാം ഭുവന വീചയഃ.
കേനേഷിതോപനിഷദഃ കൃഷ്ണലീലാശുകോ മുനിഃ
ആചാര്യവചസാം ചാതഥ്യമാഹ വീക്ഷ്യ വിവക്ഷിതം.
കാമം വയം ബഹ്വ വിദോ ഭവേമന ഭവേ മ വാ;
കൃതി രേഷാ വിശേഷജ്ഞാൻ കിന്തുകങ്കേ ഗ്രഹിഷ്യതി.

വിവൃതിം ദ്വയതത്ത്വജ്ഞാ വേദവ്യാഖ്യാസു ശിക്ഷിതാഃ
പദവാക്യ പ്രമാണജ്ഞാഃപരീക്ഷന്താമിമാം ക്രമാൽ.
സങ്കലിതസകലസാരാംശങ്കരഹൃദയംഗമാമിമാംവിവൃതിം.
അങ്കുരിത ബഹളപല്ലകാലം കൃതയഃശൃണ്വത ശൃണ്വതബുധഃ;
വയമപ്യനുഗ്രഹ്യമഹി; കണ്ഠാവപിവഃകൃതാർത്ഥതാം
ലഭതോം;
അപിചഭുവനാത്ഭുതേഽസ്മിൻ സുഖസാമ്രാജ്യേ മുഹുർമ്മതിഃപ്ല
വതാം.

* * *

തത്ത്വം ജയതികൃഷ്ണസ്യ തദവിഷ്ണോഃപരമം പദം
അദ്വയം യദ്വയം ശശ്വദാസ്വാദ്യാ സ്വാദ്യ നിർവൃതാഃ

അപിച,

ഗുരുണാ കരുണാനിരീക്ഷണക്ഷണ നിർവ്വാസിത സർവ്വസ
ജ്വരാഃ
നിജനിർവൃതിപർവ്വസർവ്വതഃകവയാമഃ; കഥയാമഹേകിയൽ?

* * *

താമേതാം വിവൃതിം തഞ്ച ശാശ്വതം ശിവമച്യുതം
തച്ചൈതൽ സഹജാഗ്ര്യാദസ്വാരാജ്യമധിഗച്ഛത.''

ആഗമശാസ്ത്രത്തിൽ വിലാമംഗലം ശ്രീകൃഷ്ണപൂജാവിധി പരമായി 'ക്രമദീപിക' എന്നൊരു ഗ്രന്ഥം നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ട്. 'രഹസ്യഗോപാലതന്ത്രചിന്താമണി' എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ പ്രണേതവായ വാസുദേവൻ നമ്പൂരി കൃഷ്ണലീലാശുകൻ, ഭവത്രാതൻ, രാഘവാനന്ദൻ, മാധവൻ, ശങ്കരാൻ നാരായണാചാര്യൻ ഇവരെ സമ്പ്രദായപ്രവർത്തകന്മാരായി ഗണിച്ചു വന്ദിക്കുന്നു.

ശ്രീ ഗുരുണാം ശിവാദ്യാനാം പ്രണൌമി ചരണാവലിം
യൽ പ്രസാദാദിദം വിശ്വമവിശ്വാസ്യഭവന്മമ.
കൃഷ്ണലീലാശുക ശ്രീമച്ചരണാംഭോജനിഃസൃതാം
യ തീന്ദ്രമധുപ വ്രാതവേഷ്ടിതാം ധൂളിമാശ്രയേ.

ഭവത്രാത ഗുരോഃ പാദനഖചന്ദ്രാൻ പ്രണൌമ്യഹം
യേഷാം പ്രസാദതഃ കാർഷ്ണീജ്യോസ്നാ ഭുവി വിരാജതേ
നമഃ ശ്രീരാഘവാനന്ദ സൂരി പാദായ നിത്യശഃ
ഭക്താനാമാശയ ധ്വാന്ത സംഭേദനപടീയസേ,

തസ്യൈ ശ്രീമാധവീയാംഘ്രിനഖരജ്യോതിഷേനമഃ
യാ ദശ്യതി ഭക്താനാമന്തഃ കാർഷ്ണീം തനും സദാ
ശ്രീമച്ഛങ്കരപാദാബ്ജയുഗളോത്ഥാൻ രജഃകണാൻ
ഭക്താന്തര തമഃപങ്കശോഷണാൻ പ്രണമാമ്യഹം

ശ്രീമന്നാരായണാചാര്യ പാദപങ്കേരുഹോത്ഥിതാൻ
വഹാമി ശിരസാ പാംസൂനജ്ഞാനോച്ചാടനൌഷധാൻ
ശ്രീമദ്രഹസ്യഗോപാല മന്ത്രചിന്താമണേർവ്വിധിഃ
കഥ്യതേ വാസുദേവേന സമ്പ്രദായ ക്രമാഗതഃ''

*

ഏതന്മനോരമിതതേജസ ആനിപാതം
ഗോപലകസ്യ വരവർണ്ണ സുധാർണ്ണവോത്ഥം
യഃസ്തോത്രമൌക്തിക മനന്യരതിർദ്ധാതി
കണ്ഠേ; സ യാതി സകലേശ്വര സാമരസ്യം''

കേരളത്തിലെ വൈഷ്ണവസമ്പ്രദായാചാര്യന്മാരിൽ അഗ്രിമസ്ഥാനം വാസുദേവൻ ശിവാദിഗുരുക്കന്മാരെ കഴിച്ചാൽ വിലാമംഗലത്തിനാണല്ലൊ ഈ നിബന്ധനത്തിൽ നൽകിയിരിക്കുന്നതു്. ആദ്യത്തെ പരമഭാഗവതൻ കുലശേഖര ആഴ്വാരാണെങ്കിലും ഗ്രന്ഥകാരൻ അദ്ദേഹത്തെ സ്മരിക്കുന്നില്ല. അതു് അദ്ദേഹം കേവലം സ്തോത്രനിർമ്മാതാവു മാത്രമാകയാലായിരിക്കണം. ശിവാദിഗുരുക്കന്മാർ ആരെന്നറിയുന്നില്ല. ഈശാനശിവൻ അഥവാ ഈശാനദേവനാണോ ഇവിടെ സ്മൃതനായിരിക്കുന്നതു് എന്നുമറിഞ്ഞുകൂടാ.

ഇനി ശ്രീകൃഷ്ണകർണ്ണാമൃതത്തെപ്പറ്റിയാകുന്നു പ്രസ്താവിക്കുവാൻ. ഉദ്ദേശിക്കുന്നതു്. കർണ്ണാമൃതത്തെ കേവലം ഒരു കേരളീയകൃതി എന്നു പറവാൻ പാടില്ല. ഇൻഡ്യയുടെ സകല ഭാഗങ്ങളിലും അതിനു പരിനിഷ്ഠിതമായ പ്രശസ്തി ലഭിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ചിത്രകലാവിമർശകന്മാരിൽ അഗ്രഗണ്യനായ ഓ. സി. ഗാംഗുലി അദ്ദേഹത്തെ ദക്ഷിണജയദേവനെന്നും അദ്ദേഹം ഭാരതവർഷത്തിന്റെ പൊതുസ്വത്തെന്നും മദനമോഹനമാളവീയസ്മാരകഗ്രന്ഥത്തിൽ പ്രസംഗവശാൽ പ്രസ്താവിച്ചുകാണുന്നു. കൃഷ്ണകർണ്ണാമൃതത്തിനു ദേശംതോറും പാഠഭേദമുണ്ടു്. കേരളപാഠം

ആന്ധ്രപാഠത്തിൽ നിന്നു വ്യത്യസ്തമാണു്; കേരളപാഠം തന്നെ ഒന്നിലധികമുണ്ടതാനും, ദേവജി ഭീമജിയുടെ അച്ചുകൂടത്തിൽ അച്ചടിച്ച ഒരു പഴയ കേരളപാഠത്തിൽ,

''കണ്ണാമൃതം ഭഗവത ശ്ചരിതം രസജ്ഞഃ
ശ്ലോകത്രയാധിക ശതത്രയമാദരേണ
ശ്രുണ്വൻ പഠന്നനുദിനം സമുപൈതി സിദ്ധിം
സിദ്ധോ യഥാ സകലലോകവിഹാരതൃപാം''

എന്നൊരു പദ്യം അവസാനത്തിൽ കാണുന്നുണ്ടു്. അതിൽ നിന്നു് ഊഹിക്കേണ്ടതു് കണ്ണാമൃതം നൂറൊന്നു പദ്യങ്ങളും വീതമടങ്ങിയ മൂന്നു ഭാഗങ്ങളോടു കൂടിയതെന്നാണല്ലൊ. എന്നാൽ ആ പാഠത്തിൽ തന്നെ ഒന്നാം ഭാഗത്തിൽ 113–ം, രണ്ടാം ഭാഗത്തിൽ 114–ം, മൂന്നാം ഭാഗത്തിൽ 109–ം, അങ്ങനെ 336പദ്യങ്ങളാണു് കാണുന്നതു്.

ശ്രീരംഗം വാണീവിലാസമച്ചുകൂടത്തിൽ നിന്നു അച്ചടിച്ചു് പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തീട്ടുള്ള ആന്ധ്രപാഠത്തിൽ പ്രസ്തുത സ്തോത്രത്തെ മൂന്നാശ്വാസങ്ങളായി വിഭജിച്ചു പ്രഥമാശ്വാസത്തിൽ 107–ം, ദ്വിതീയാശ്വാസത്തിൽ 110–ം, തൃതീയാശ്വാസത്തിൽ, 112–ം, അങ്ങനെ 329 പദ്യങ്ങളും അടക്കിയിരിക്കുന്നു. ആന്ധ്രപാഠത്തിൽ കാണുന്ന പല ശ്ലോകങ്ങളും കേരളപാഠത്തിൽ ഉണ്ടു്.

''മൌലൗചന്ദ്രകഭൂഷണം മരകതസ്തംഭാഭിരാമം വപു-
ർവ്യക്തം ചിത്രവിമുഗ്ധഹാസമധുരം ബാലേ വിലോലേ
ദൃശൌ
വാചശ്ശൈശവശീതളാമദഗജഗ്രാഹ്യാവിലാസസ്ഥിതി-
മ്മന്ദം മന്ദമയേ! ക ഏഷ മധുരാവീഥീമിതോഗാഹതേ?''

''ദേവസ്ത്രീലോകസൌഭാഗ്യകസുരീതിലകാങ്കുരഃ
ജീയാദ്വ്രജാംഗനാനംഗകേളീലാളിത വിഭ്രമഃ''
''മുഖാരവിന്ദേ മകരന്ദവിന്ദുനിഷ്യന്ദിലീലാമുരളീനിനാദേ
വ്രജാംഗനാപാംഗതരംഗ ഭംഗസംഗ്രാമ ഭ്രമൌ തവ ലാലസാ
സ്മഃ''
''ആഭീരമുഗ്ധാക്ഷി! ഭജസ്വധൈര്യം കാ ഭീരിദാനീമപി തേ
വിവിക്തേ?
നാഭേരധസ്താദിതി ദത്തഹസ്തോ ഗോപാലകൃഷ്ണഃകുലദൈ
വതം നഃ''
''വത്സപ്രാതചരഃ കോപി വത്സഃശ്രീവത്സലാഞ്ഛനഃ
ഉത്സവായ കദാ ഭാവീത്യുത്സുകേ മമ ലോചനേ''

''മധുരമധരബിംബേ മഞ്ജുളം മന്ദഹാസേ
ശിശിരമമൃതനാദേ ശീതളം ദൃഷ്ടിപാതേ
വിപുലമരുണ നേത്രേ വിശ്രുതം വേണുനാദേ
മരകതമണി നീലം ബാലമാലോകയാമഃ

ഇത്യാദിപദ്യങ്ങളും ആ കൂട്ടത്തിൽ പെട്ടവയാണു്, അതുപോലെ,

''മാധുര്യേണ വിജൃംഭന്തോം വാചോ നസ്സുവ വൈഭവേ
ചാപല്യേന വിവർദ്ധന്താം ചിന്താ നസ്സുവ ശൈശവേ''
''ഹസ്തമാക്ഷിപ്യ യാതോ/സി ബലാൽ കൃഷ്ണ! കിമദ്ഭുതം?
ഹൃദയാദ്യദി നിര്യാസി പൌരുഷം ഗണയാമിതേ''

''തമസിരവിരിവോദ്യന്നജ്ജതാമംബു രാശൌ
പ്ലവ ഇവ തൃഷിതാനാം സ്വാദുവർഷീവ മേഘഃ
നിധിരിവ നിധനാനാം ദീർഘ തീവ്രാമയാനാം
ഭിഷഗിവ കുശലം നോ ദാതുമായാതി ശൌരിഃ''

''ജാനുഭ്യാമഭിധാവന്തം ബാഹുഭ്യാമപി സുന്ദരം
സകുണ്ഡലാളകം ബാലം ഗോപാലം ചിന്തയേ സദാ.''

ഇങ്ങനെ ചിലപദ്യങ്ങളും കേരള പാഠത്തിലില്ലെങ്കിലും, ആന്ധ്ര പാഠത്തിൽ കാണുന്നുമുണ്ടു്. ആന്ധ്രപാഠം കേരള പാഠത്തെ അപേക്ഷിച്ചു ദുഷ്ടമാണു്.

''ശിശുപാലബാല പരിഷദ്വിഭ്രഷണം
ശിശു രേഷ ശീതല വിലോല ലോചനം''

എന്ന ആന്ധ്രപാഠത്തിൽ പാപായല്ലയസൂരി ''ശിശുപാല ബാലാ വത്സ പാലകാ ബാലാഃ'' എന്നു് അർത്ഥകല്പന ചെയ്യുന്നു. 'പശുപാലബാല' എന്ന കേരളപാഠമാണു് ശുദ്ധം എന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലൊ.

'ഈശാന ദേവപരണാ ഭരണേന നീവീ–
ദാമോദര സ്ഥിരയശഃസ്തബകോദ്ഗമേന'

എന്ന അബദ്ധമായ പാഠം വ്യാഖ്യാനിക്കുമ്പോഴും സൂരി വല്ലാതെ കാടുകയറുന്നുണ്ടു്. ''ഈശാനദേവോ മഹാദേവഃ, തസ്യചരണൌ പാദൌ ആഭരണം യസ്യതേന; ആഭരണം യഥാ അന്യാദരേണ ധ്രിയതേ തദ്വദന്യാദരേണ ധ്രിയമാണ ശിവപാദാരവിന്ദേനേത്യർത്ഥഃ; അനേന ശിവദ്വേഷ പ്രയുക്ത ദോഷോ മയി മാസ്തീതി സൂചിതം. നീവീഭൂതം മൂലധന ഭൂതം ..... ദാമോദരസ്യ കൃഷ്ണസ്യ സ്ഥിരയശഃ നിശ്ചല

കീർത്തിഃ, തദേവ സ്തബകഗ്രഹ്ലകഃ, ... തത്ര ഉദ്ഗമേന ഉന്മുഖേന, അത്യാദരയുക്തേനേത്യർത്ഥഃ.'' ഈ കയ്യെഴുത്തികളെല്ലാം വേണ്ടിവന്നതു്. ലീലാശുകന്റെ ഗുരു ഈശാനദേവനും മാതാപിതാക്കന്മാർ നീലീദാമോദരന്മാരുമാണെന്നു് അറിയായ്കനിമിത്തമാണു്. കൃഷ്ണകർണ്ണാമൃതം കൂടാതെ, ബാലകൃഷ്ണസ്തോത്രം, ബാലഗോപാലസ്തുതി, കൃഷ്ണബാലചരിതം, കൃഷ്ണാഹ്നികകൌമുദി, ഗോവിന്ദസ്തോത്രം, ബാലകൃഷ്ണക്രീഡാകാവ്യം, ഗോവിന്ദെക വിംശതികാ മുതലായി അനേകം സ്തോത്രങ്ങളും ബാലകൃഷ്ണപരമായി കവി രചിക്കുകയും അവയിലെ പദ്യങ്ങളും പൂർവ്വസൂരികളുടെ സൂക്തികളുംകൂടി കർണ്ണാമൃതാദി ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ സംക്രമിക്കുന്നതിനു് ഇടവരികയും ചെയ്തിട്ടുണ്ടു്. ഒരു ഉദാഹരണം പ്രത്യേകം എടുത്തു കാണിക്കാം. കേരളപാഠത്തിലും ആന്ധ്രപാഠത്തിലും അംഗീകരിച്ചിരിക്കുന്നതായി,

'കൃഷ്ണേനാംബ! ഗതേന രന്തുമധുനാമുദ്ഭക്ഷിതാസേച്ഛയാ;
സത്യം കൃഷ്ണ?; ക ഏവമാഹ?; മുസലീ; മിഥ്യാംബ! പശ്യാ–
നനം;
വ്യാദേഹീതി വികാസിതേഥ വദനേ മാതാ സമസ്തം ജഗ–
ദ്ദൃഷ്ട്വായസ്യ ജഗാമ വിസ്മയവശാ; പായാൽ സ
വഃ കേശവഃ''

എന്നൊരു പദ്യമുണ്ടു്. ഈ പദ്യം ക്രി: പി: പതിനൊന്നാം ശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന ക്ഷേമേന്ദ്രൻ ചന്ദ്രകനേരത്തു് എന്നു പറഞ്ഞു് അത്ഭുതരസത്തിനു് ഉദാഹരണമായി ഔചിത്യവിചാര ചർച്ചയിൽ ഉദ്ധരിക്കുന്നു. ചന്ദകൻ അഥവാ ചന്ദ്രകൻ കാശ്മീരകനായ ഒരു കവിയാണു്. ശാർങ്ങധരന്റെ പദ്ധതിയിലും വല്ലഭദേവന്റെ സുഭാഷിതാവലിയിലും അതു് ഉദ്ധൃതമായിട്ടുണ്ടെങ്കിലും അവർ തൽകർത്താവു് അജ്ഞാതനാമാവാണെന്നു പയുറന്നു. കാശ്മീരകനായ ക്ഷേമേന്ദ്രന്റെ അഭിപ്രായം ഈ വിഷയത്തിൽ അംഗീകരിക്കേണ്ടതാണെന്നു തോന്നുന്നുണ്ടു്. അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ അതു് വിലമംഗലത്തിന്റെ 303 പദ്യങ്ങളിൽ പെട്ടതല്ലെന്നു വന്നുകൂടുന്നു.

തിരുവിതാംകൂറിൽ പൌരസ്ത്യഗ്രന്ഥങ്ങളും പ്രസിദ്ധീകരിക്കുന്ന മി. കെ സാംബശിവശാസ്ത്രികളും ഈയിട സമ്പാദിച്ച ഒരു ഗ്രന്ഥത്തിൽ കൃഷ്ണകർണ്ണാമൃതശ്ലോകങ്ങളുമായി ഇടകലർന്നു വിലമംഗലത്തിന്റേതെന്നു വിചാരിക്കത്തക്ക പല ബാലകൃഷ്ണപരങ്ങളായ പദ്യങ്ങളും കാണുന്നു. അശ്രുതപൂർവ്വങ്ങളായ ആ പദ്യങ്ങളിൽ ചിലതു താഴെ പകർത്തിക്കൊള്ളട്ടെ.

1. അവ്യാന്മീലൽകളായദ്യുതിരഹിരിപു പിഞ്ഛോല്ലസൽ
കേശജാലോ
ഗോപീനേത്രോല്പലാരാധിത ലളിതവപുശ്ശ്രോപഗോവൃന്ദ
വീതഃ
ശ്രീമദ്വക്ത്രാരവിന്ദപ്രതിഹസിത ശശാങ്കാകൃതിഃപീത
വാസാ
ദേവോസൗവേണു വാദ്യക്ഷപിതജന ധൃതിർദ്ദേവകീ നന്ദ
നോവഃ

2. മൌലൌകേകിശിഖണ്ഡിനീ മധുരിമാധാരേ/ധരേ
വംശനീ
പീതാ..... ഹൃദിലസൽ കാരുണ്യ കല്ലോലിനീ
ശ്രോണ്യാം പീതദുകൂലിനീചരണയോർവ്യത്യസ്ത
വിന്യാസിനീ
മായാ കാപി വിലാസിനീ വിജയതേ വൃന്ദാവനാ
വാസിനീ.

3. അത്യന്തബാലം വ്രജസുന്ദരീണാം നൃത്യന്തമഗ്രേ
നവനീതഹേതോഃ
ശ്രുത്യന്തഗമ്യം പ്രതിഷിദ്ധഭോജാം പ്രത്യന്തഭ്രമിം
പ്രഭ്രമാശ്രയേഥാഃ.

4. സപ്തസ്വരോദ്ഭാസിതസപ്തരന്ധ്രം വിന്യസ്യ
വേണും വദനാരവിന്ദേ
വ്യാപാരയത്യംഗുലി പല്ലവാനി രന്ധ്രേഷു രന്ധ്രേഷു
മനോഹരാണി.

5. അഞ്ചതു ചഞ്ചലമോജഃ കിഞ്ചനമേ മനസിവഞ്ചനാ
സമയേ
അംഗണരിംഖണ വിരണൽ കങ്കണ മഞ്ജീര കിങ്കിണീ
വലയം

6. താപിഞ്ഛഗുച്ഛരുചി താമരസായതാക്ഷം
താരുണ്യനിർഭര തരംഗിത ചാരുലീലം
താപത്രയ പ്രഥമ ഭേഷജമംഗഭാജാം
താദ്ദങ്മഹഃസ്ഫുരതു ചേതസി താവകീനം.

7. കരേണ മൂദ്ദനാചലം കമപി ബിഭ്രദഭ്രകഷം
കദാചനപുലോമജാകമിതു ഗർവ്വസർവ്വങ്കഷം
യശശ്ശശിഗഭസ്തിഭിർഗ്ഗഗന സിന്ധുകുലങ്കഷം
മഹഃപരമുപാസ്മഹേ വ്രജമഹീകരീഷങ്കഷം

8. കൃഷ്ണാക്തേജസോൽഫുല്ല തുങ്മിണീ വദനാബ്ജം
ആ ചുംബ്യാചുംബ്യ ഗായന്തം വന്ദേ ഗോവിന്ദ ഷട്പദം.

9. അധരിതഹരിനീലരുചിർവ്വിധൂരിതശകടീവിധൂതതരു
യുഗളീ
കുകുരകുല ജീവികാ തേ വിതരതു വിജയം മഹീയസീ
മായാ.

10. ബാലമബാലം കൃഷ്ണം കിങ്കിണിമാലാഭിരാമ ജഘനഭരം
തുതുനഖഭ്രഷ്ടിതകണ്ടം കരധൃതനവനീതപായസം വന്ദേ.

11. ശ്രീകൃഷ്ണായാശ്രിതാനർത്ഥസാർത്ഥസം ഹൃതി ഹേതവേ
ശ്രീദാമാദി വയസ്യായ പ്രശംസ്യായ നമോ നമഃ

12. കോമളാധരബിംബചുംബിത വേണുനാള മനോഹര–
കാണമോദിത ഗോപികാജനഗീയമാനനിജോദയം
മന്ദഹാസമരീചിമണ്ഡലരജ്യമാനദിഗന്തരം
നന്ദഗോപതനൂഭവം മുനിവൃന്ദവന്ദ്യ മുപാസ്മഹേ.

13. കളായകുസുമോപമം കലിത ചന്ദ്രികാ പീഡകം
കരോച്ചലിതകിങ്കിണീകളനിനാദലോലം മഹഃ
ചിരം ശരണമസ്തു വഃ ശിവദമാചിതം വേണു നാ
വിരാജിത ജഗത്ത്രയം വിവിധബദ്ധലീലാസ്പദം.

14. വ്യത്യസ്തചരണകമലം വേണുലതാവിവര മുഖരിതാമ്
നായം
പായാദപായരഹിതം മായാഗോപാല വിഗ്രഹം തേജഃ.

15. വേഗോൽപാടനധൂതഭൂതലമുരുത്രാസോച്ചലൽ പന്നഗം
ഭ്രാമ്യൽ കുഞ്ജരയൂഥമുൽപഥസരിൽ കല്ലോല കോലാഹലം
നേത്രൈ രാകുലതാരകൈരവനിഭൃൽപക്ഷ്മണ്യിദാപ്രേക്ഷിതം
ബാലശ്ശൈലമുദഞ്ചയൻ പ്രദിശതു ശ്രേയാംസി
ഭൂയാംസി വഃ.

16. കാളിമതുലിതകളായം കാളിന്ദീപുണ്യപുളിന കളഹംസം
കാളിയഫണരംഗനടം കേളീപാലമാശ്രയേ ബാലം

17. വേണുസ്വനപ്രണയിവേദഗിരാം രഹസ്യം
കേളീഗ്രഹീതതനു കേകി ശിഖണ്ഡചൂഡം
രൂപഞ്ജരഗ്ലപുരുചിതാമരസായതാക്ഷം
ജീയാന്മഹഃ കിമപി ജീവിതമിന്ദിരായാഃ

18. മന്ദസ്മിത സ്നപിത മുഗ്ധ മുഖാരവിന്ദേ
മന്ദാനിലാകുലിതകോമള കാകപക്ഷേ
ഗോഗോപഗോപ വനിതാജനപുണ്യപൂരേ
ഗോപാലബാലതിലകേ രമതാം മനോ മേ.

19. മദാലസവിലോചനൈർവ്രജവധൂജനൈസ്സാദരം
മുഹുർമ്മുഹുരുദീക്ഷിതം മുനിമനോഭിരാത്മോദിതം
പുരന്ദരപുരോഗമൈർവ്വിയതി സംഗതൈസ്സംസ്തുതം
വനാവനിചരം ചിരം ശ്രയത ഗോപവേഷം മഹഃ

20. ചിന്മഹോദധികല്ലോലം തന്മഹോ വിതനോത്തു വഃ
സ്തനന്ധയം യശോദായാ ധനഞ്ജയധനം ജയം.

21. മുരാസുരനിഷൂദനം മുഷിതകാളമേഘപ്രഭം
മനോജ്ഞമുഖപങ്കജം മധുരകമ്രബിംബാധരം
സ്വഭാവമധുരസ്മിതം സരസവേണുനാദാമൃതം
സരോരുഹവിലോചനം സതതമസ്തു വഃ സ്വസ്തിദം.

22. ഇന്ദ്രനീലദരസുന്ദരാവയവനിന്ദിതാസിത ഘനദ്യുതിം
ചന്ദ്രകാന്തിഭരചോരണാ ചതുരവക്ത്ര തജ്ജിതസരോരുഹം
ചന്ദ്രവേണു നിനദാമൃതൈക രസധേനുവൃന്ദ സമുപാസിതം
ചന്ദ്രകാങ്കിതശിരോരുഹം നമത നന്ദഗോപതനയം സദാ.

23. അഗണിതമഹിമാശരണാശ്രുതമഖശർവ്വാനതോല്ല
സച്ചരണാഃ
വ്രജകുലബാലാരമണാശ്ചേതസി മേ ഭാന്തു ചിന്മണേഃ
കിരണാഃ

24. അങ്കുരിതം യദുവംശേ പല്ലവിതം വല്ലവീകളാലാപേ
കോരകിതം ശ്രുതിശിഖരേ ഫലിതം ഭക്തേഷു പാദപം
വന്ദേ.

25. കൃഷ്ണഃ കരോത്തു കല്യാണം കംസകുഞ്ജരകേസരീ
കാളിന്ദീലോലകല്ലോലകോലാഹലകുതൂഹലീ.

26. അഗോപയോഷിന്നയനാഞ്ചലാഞ്ചിതാ-
മകംസഹന്ത്രീമപയോപയോഗിനീം
അകന്യകാച്ഛാദനഹാരിണീം വയം
നദേവതാം ചേതസി ചിന്തയാമഹേ.

ഈ പദ്യങ്ങൾക്കും കൃഷ്ണകർണ്ണാമൃതത്തിലെ പദ്യങ്ങൾക്കും തമ്മിലുള്ള സാദൃശ്യം അനന്യാദൃശമായിരിക്കുന്നു.

വില്വമംഗലത്തിന്റെ 'ഭാവനാമുകുരം' എന്നൊരു കൃതിയെപ്പറ്റിയാണു് ഇനി പറയാൻ പോകുന്നതു്. ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ പദാദികേശം സൽസമ്പ്രദായികം ധ്യാനിക്കുന്നതു് ഇന്ന വിധത്തിലാണെന്നു കവി ആ കാവ്യത്തിൽ നിസർഗ്ഗമനോഹരങ്ങളായ കുറെ വസന്തതിലകപദ്യങ്ങളിൽ നമുക്കു കാണിച്ചു തരുന്നു. ഇതും മുൻപു പറഞ്ഞ താളിയോല ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗമാണു്.

1. തേനൈകതാമഥ വിഭാവ്യ മനോ നിയമ്യ
സത്സമ്പ്രദായപദവീകുശലാഃ ക്രമേണ
അംഗാനി തസ്യ ചിരമിത്ഥമമുഷ്യ പത്യുഃ
പ്രത്യേകമേവ ഹൃദി ധാരണയാ സ്മരന്തി.

2. അംഭോജമസ്യ കുലിശാങ്കുശ കുമ്ഭ ശംഖ–
ചക്രധ്വജാമലഗദാഭിരലം കൃതൈ തൈ
ക്രീഡാം സദാ കലയതം കുഹനാകിശോര–
ഭാവസ്യ കൈടഭരിപോശ്ചരണൌ മമാന്തഃ.

3. നാഥസ്യ നാടക ശിശോഃ പരിത സ്ഫുരന്തീ
പാദാരവിന്ദ നഖ ചന്ദ്രമരീചിമാലാ
ആഭാതിലോകഭരണാകരുണാരസശ്രീ–
രമ്യാ ഹി ജഹര തനയേവ വിനിസ്സരന്തീ.

4. സർവ്വസ്വമാദിമ ഗിരാമണിമാദി സിദ്ധി–
ജീവാതുമാദിസദനം മനസാം മുനീനാം
ഭാഗ്യോദയം കിമപി ഗോപവിലാസിനീനാ–
മീക്ഷാമഹേ മുരരിപോശ്ചരണാരവിന്ദം.

5. വിദ്യാവിദശ്ച തരുണീ നവകേളിദോലാ–
മാണിക്യ പീഠമനിശോദ്ഗത രശ്മിജാലം
ക്രീഡാശിരോരമലമൌലിമണി പ്രഭാഭി–
ന്നീരാജിതം പദയുഗം ഹൃദിഭാവയാമി.

6. ദേവസ്യ ജാനുയുഗചംക്രമണേഷു പൃഥ്വീ
കാന്താംഗസംഗജനുഷാ പുളകേന ജംഘേ
ആദ്യത്വമാഹതുരനൽ ക്രമ കാന്തികാന്തേ
പങ്കെഃ കരീഷമിളിതൈരപിലക്ഷ്യമാണൌ.

7. ഊരുഹരേർഭവനമന്ദിര പദ്മരാഗ–
സ്തംഭോപമാവരുണ കാന്തിമയൌ വിഭാതഃ
അദ്യാപി തൈന്നഖരദാരിത ദാനവേന്ദ്ര–
ദുർദ്ദേഹഗർഭഗളിതൈ രുധിരൈരിവാർദ്രൌ.

8. സൂത്രംസുവർണ്ണമയമന്തര ബദ്ധരത്ന-
മഗ്രേ വിളംബി മുകുരാവൃത ഗോപനീയം
ആവിർഭവൽ കിണികിണി കണകിങ്കിണകീ-
മസ്മദഭിഭോരധികടി പ്രകടം ചചാസ്തി.

9. ആരോഹ സീമ്നി കലിതാ കുരുവിന്ദ ധാമ്നി
ദേവസ്യ കാഞ്ചനമയീ പരമസ്യ കാഞ്ചീ
സന്ധ്യാഘനാവലിരിവാംബരബിംബ ചുംബി
സൌദാമിനീ സഹചരീ ഹരതേ മനാംസി

10. ആനന്ദ മാകലയതേ വൃതമന്ദരാദ്രേഃ
കാഞ്ചീഗുണ ഗ്രഥിത രത്നമരീചിവീചീ
സന്ധ്യാതിലംഘി പരിജൃംഭിത ജംഭവൈരി
കോദണ്ഡ ഡംബര വിഡംബന പണ്ഡിതാ നഃ

11. ഹാരസ്യ കാന്തി ലഹരീ ഹരിനാഭിരന്ധ്രം
വ്യാപ്യ പ്രഭോസ്തത ഇതഃ പരിനിസ്സരന്തീ
നിഷ്ക്രമ്യേവ ബഹിരുൽകടതാമുപേത്യ
സ്മാരാ വിഭാതി കരുണാമൃത സാര ധാരാ

12. ബ്രഹ്മാണ്ഡഗർഭമുദരം ബലിബന്ധി നോസ്യ
ദാമോദരസ്യ ജനനീ കൃത ദാമ ബദ്ധം
വിദ്യൈ കവേദ്യ മഹനീയ പദാംബുജസ്യ
വ്യാഖ്യാത്യുദഗ്ര കരുണാഭര പാരതന്ത്ര്യം

13. തീസ്രോജയന്തി വലയസ്ഥിത ശൈകബന്ധോർ-
ല്ലാവണ്യ പുണ്യ തടിനീ ലഹരീ വിലാസാഃ
അന്തഃസ്ഥിതിം ഗതവതാം ജഗതാം ത്രയാണാ-
മന്യോന്യ സീമ്നി രചിതാ ഇവ രത്നരേഖാഃ.

14. ശ്രീഭ്രുവിനോദന കരോദര കേളി പീഠീ
സംവിൽ കലാസദന രത്ന വിലാസ ഭംഗീ
വക്ഷ സ്തടീവ്രജ വധൂനയനാന്ത കേളി-
ചിത്ര ക്രിയാ ഫല കൃതാം ഭജതേ വിഭോന്നഃ

15. പാടീര സാര ഘനസാര കുരംഗനാഭി-
കാശ്മീര കൃത്രിമ സുഗന്ധ കൃതാധി വാസേ
ത്രൈവേയ ഭൂഷണ വിജൃംഭിതനൃത്തരത്ന-
പ്രോദ്യൽ പ്രഭോരേ വിചിത്ര വിതാന രമ്യേ

16. വ്യാലംബിമൌക്തികലതാ വിഹിതാഗ്ര്യ ശോഭേ
ലക്ഷ്മീവിഹാര മണി മണ്ഡപ താംപ്രപന്നേ
വക്ഷഃസ്ഥലേ സുലളിതേ വസുദേവ സൂനോ–
ട്ടീപായതേ വിതത മദ്ധ്യമണിമ്മഹൗജാഃ(യുഗ്മകം)

17. പര്യന്തദേശ പരികീലിതരത്ന വജ്ര–
മാണിക്യനായകമനോരമ മധ്യഭാഗാ
കണുസ്യ മൂലകലിതാ കരുണാംബുരാശേഃ
സ്ഥാലീ ചകാസ്തി കമലാമണിദപ്പണ ശ്രീഃ.

18. കമ്രാംഗ്രലീയ കടകാഞ്ചിത ദിവ്യ ദീപ്യ–
ന്മാണിക്യ കാന്തികബരൌ പരമസ്യ ബാഹ്വ
രത്നാംശുരഞ്ജിതപയോധിപയോന്തരാള–
ബാലപ്രവാള ലതികാശ്രിയമാശ്രയേ തേ.

19. കല്ലോലിതാഃ കിരണമണ്ഡല ധാതു രാഗൈഃ
ശ്രീവല്ലഭസ്യേജിതപല്ലവ സൌകുമാര്യാഃ
കേഷാം ന തോഷവിധയേംഗ്രലയോ ഭവേയു–
സ്ത്രൈലോക്യ ചിത്രരചനാ മണി തൂലി ഭൃതാഃ.

20. അന്തഃ സ്മരന്നിജ സുഖാബ്ധിതരംഗ സംഗ–
ശീതാ ബഹിഃ പരിമിളന്നവനീത ഗന്ധാഃ
ഗാത്രാണിമേ ശിശിരയന്തി ശിശോഃ ശരണ്യാ
നിശ്വാസമന്ദമരുതോ നിഗമസ്യഭാവാഃ

21. പര്യന്തയോരഹഹ! കണ്ണയുഗശ്ച മന്യേ
നാസാപ്യഹോ യദി മുഹുന്ന നിവാരയേതാം
അന്യോന്യസീമ പരിലംഘനജാംഘലികത്വം
കോവാരയേന്നയനയോഃകമലേക്ഷണസ്യ?

22. കൃഷ്ണസ്യ സാന്ദ്ര കരുണാമൃത ദിവ്യ വൃഷ്ടി–
ധാരാള ഭാവമധുരാ മയി ദൃഷ്ടി രസ്തു
ഗോപാലബാല മഹിളാ പ്രഥ മാന മാന–
ഗ്രന്ഥിർഗ്രഹദ്രഢിമ പാടനകേളിലോലാ.

23. സഞ്ചാരിണീമിവ മണിപ്രതിമാമുദാരാം
സമ്പ്രാപ്യ മാദ്ദവ ഗുണാം സമുപാത്ത ബാല്യാം
നിർവ്വർണ്ണയാമി നിഖിലാവയവാനവദ്യാം
നന്ദസ്യ പുണ്യ വികൃതിം നവ കാന്തി രേഖാം.

24. ലാവണ്യമസ്യ വികൃതം നനു ഗോപികാഭി–
സ്സൌന്ദര്യമസ്യ മദനസ്യ ഗുരോന്ന വർണ്ണ്യം
ചാതുര്യമസ്യ ചതുരാനന ജന്മഭൂമേ–
വ്വാചാപുനജ്ജഗതിനൈവ വിവേചനീയം.

25. ഗോപാല ബാലനികരൈർഗ്ഗ്രഥകേളി ചിന്തൈ–
ർഗ്ഗോപീജനൈരപിച വിസ്മൃത ബാഹ്യകൃത്യൈഃ
ഗോഭിശ്ച ചിത്രകലിതാഭിരിവാചലാഭി–
രാസ്വാദ്യതേ മധുരിമാ പരിതോ മുരാരേഃ.

26. ഇത്ഥം ക്രമേണ കുശലാ ഗുരു സമ്പ്രദായ–
ഘണ്ടോപഥാനവയവാൻ (സുചിരം) വിചിന്ത്യ
കൃഷ്ണ കൃതാർത്ഥമതയോ ഹൃദിഭാവയേയു–
രാനന്ദ രൂപമിമമാത്മതമാദിതീയം.

27. ശ്രുത്വം വിധായ സുധിയം സ്സുവമത്യുദാര–
മനവർത്ഥ.... .. സുവൃത്തഭാവം
യേ ഭാവനാമുകുര സംജ്ഞിതമാദ്രിയന്തേ
പശ്യന്തി തേ സകലമംഗലമാത്മരൂപം.''

''ഇതി ശ്രീകൃഷ്ണലീലാശുക മുനിവിരചിതായാം(?) ഭാവനാമുകുരഃ സമാപ്തഃ'' എന്നൊരു കുറിപ്പു ഗ്രന്ഥാന്തത്തിൽ കാണുന്നതിൽ നിന്നു് ഇതു വിലമംഗലത്തിന്റെ പ്രബന്ധങ്ങളിൽ ഒന്നാണെന്നു വിശദമാകുന്നുണ്ടല്ലോ.

ഗ്രന്ഥകാരന്റെ സകലകൃതികളിലും ശ്രീകൃഷ്ണപരമായ മംഗലാചരണം കാണാവുന്നതാണു്. താൻ ഒരു ശൈവ(സ്മാർത്ത) കുടുംബത്തിലാണു് ജനിച്ചതെങ്കിലും ചെറുപ്പത്തിൽ തന്നെ അദ്ദേഹം ഒരു വൈഷ്ണവനായിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു. ഈ വസ്തുത അദ്ദേഹം ശ്രീകൃഷ്ണകർണ്ണാമൃതത്തിലെ

''ശൈവാ വയം ന ഖലു തത്ര വിചാരണീയം
പഞ്ചാക്ഷരീജപപരാനിയതം തഥാപി
ചേതോ മദീയ മതസീ കുസുമാ വഭാസം
സ്മേരാനനം സ്മരതി ഗോപ വധൂകിശോരം.''

എന്ന പദ്യത്തിൽ വിശദീകരിച്ചിട്ടുണ്ടു്.

മേല്പുത്തൂരിന്റെ കാലത്തു ചെമ്പകശ്ശേരി രാജാവിനെ സന്ദർശിച്ച യതി വൃന്ദാവനവാസിതന്നെയായിരുന്നു; അതു് വിലമംഗലമല്ലെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. അതുപോലെ കൃഷ്ണനാട്ടം രചിച്ച മാനവേദ രാജാവിന്റെ ഉപദേഷ്ടാവായിരുന്നതും

വിലാമംഗലമല്ല; തെക്കെ മഠത്തിലെ സ്വാമിയാരന്മാരിൽ ആരെങ്കിലുമായിരിക്കാനും, ആ പൂജ്യപാദനെ ഔപചാരികമായി വിലാമംഗലം എന്ന രാജാവു വ്യവഹരിക്കുവാനും പാടില്ലായ്കയില്ലതാനും.

കഴിഞ്ഞു; വിലാമംഗലം അഥവാ കൃഷ്ണലീലാശുകൻ ഒരാളേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ള. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജന്മഭൂമി തിരുവായസ്സുടത്തുള്ള തൃപ്രങ്ങോടായിരിക്കണം. ഇല്ലത്തിനു വില്വമംഗലമെന്നും അവ്യവസ്ഥിതമായ സംജ്ഞയുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അമ്മ നീലിയും അച്ഛൻ ദാമോദരനുമായിരുന്നു. ജീവിതകാലം ക്രി: പി: 1220 – 1300 ഇവസ്സിടയിലാണെന്നുദ്ദേശിക്കാം. ആദിത്യപ്രജ്ഞൻ, ഈശാനദേവൻ, സോമഗിരി ഈ മൂന്നുപേരും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗുരുക്കന്മാരായിരുന്നു. ശ്രീകൃഷ്ണസമ്പ്രദായവിഷയത്തിൽ കേരളീയനായ ഗുരു ഈശാനദേവനും, വൈദേശികനായ ഗുരു സോമഗിരിയുമായിരിക്കാം. രാഘവേശൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സുഹൃത്തും മുക്കോലദുഗ്ദ്ധപ്രസാദൻ ശിഷ്യനുമായിരുന്നു. ചിന്താമണി എന്നൊരു വേശ്യയുമായി അദ്ദേഹം വേഴ്ചയിലായിരുന്നുവെന്നും, ആ സ്ത്രീരത്നമാണു് അദ്ദേഹത്തിനു മോക്ഷമാർഗ്ഗമുപദേശിച്ചതെന്നുമുള്ള ഐതിഹ്യം സത്യമായിരിക്കാം. ആ സ്ത്രീ ആന്ധ്രദേശക്കാരിയായിരുന്നു എന്നാണല്ലൊ ഭക്തമാലയിൽ നിന്നു വെളിവാകുന്നതു്. തൃക്കണാമതിലകത്തെ സഭായോഗത്തിൽ അദ്ധ്യക്ഷനായിരുന്നു. എന്നും അവിടെനിന്നു ചോറുവാങ്ങും കൊടുങ്ങല്ലൂരിനുംഇടയ്ക്കുള്ള കായൽ കടന്നു കാക്കത്തുരുത്തിയിലുള്ള വേശ്യാഗൃഹത്തിലേയ്ക്കാണു് അദ്ദേഹം പോയതെന്നും ഐതിഹ്യഘോഷണമുണ്ടെന്നു ചിലർ പറയുന്നു; എനിക്കതിനെപ്പറ്റി അറിവില്ല. ഗംഗാദേവി കർണ്ണാമൃതകവിയെ ആന്ധ്രദേശീയനാക്കി വർണ്ണിക്കുന്നതു് അദ്ദേഹത്തിനു് അവിടെ ഏതെങ്കിലും ബന്ധമുണ്ടായിരുന്നതിനാലാകണം. വിലാമംഗലം ഭാരതവർഷം മുഴുവൻ സഞ്ചരിച്ചിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. പുരുഷകാരം രചിച്ചതു കാഞ്ചീപുരത്തു വച്ചായിരിക്കാം.

''കാഞ്ചീതി കാഞ്ചനപുരീം പ്രഥിതാദ്ഭുതശ്രീഃ
കാഞ്ചിശ്ചിദുത്സവ വിഭ്രതി പരമ്പരാഭിഃ
ചേതഃസ്ഥിതിംച ജഗതാമധി വാസയൻവോ
.....വിജയായ ഭൂയാൽ''

എന്നൊരു പദ്യം ആ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ കാണുന്നുണ്ടു്. ഗണപതിസ്തോത്രം രചിച്ചതു ദ്വാരാ (ദോര)സമുദ്രത്തിൽ വച്ചായിരുന്നു. കേനോപനിഷദ്വിവൃതിയിൽ ഗംഗയെ

വന്ദിക്കുന്നതു കൊണ്ടു് അതിന്റെ നിർമ്മിതി കാശിയിൽ വച്ചാണെന്നു് ഊഹിക്കാം. പ്രഭാസത്തിലും ദ്വാരകയിലും താമസിച്ചു വല്ലഭ സമ്പ്രദായത്തിനും, വൃന്ദാവനത്തിലും ജഗന്നാഥത്തിലും താമസിച്ചു ചൈതന്യ സമ്പ്രദായത്തിനും മാർഗ്ഗദർശിയായിത്തീർന്നു എന്നും സങ്കല്പിക്കാവുന്നതാണു്. തെക്കേമഠത്തിലേ സ്വാമിയായി അവരോധിക്കപ്പെട്ടന്നതിനു മുൻപും പിൻപും അദ്ദേഹം ഈമാതിരി സഞ്ചാരങ്ങളിൽ ഏർപ്പെട്ടിരുന്നിരിക്കാം. കൃഷ്ണലീലാശുകൻ എന്നതു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ അതിമനോഹരവും 'ലളിത കോമളകാന്തപദാവലീ' ഘടിതവുമായ ശ്രീകൃഷ്ണകർണ്ണാമൃതത്തെ അഭിനന്ദിച്ചു സഹൃദയന്മാർ നൽകിയ ബിരുദനാമമാണു്. സാക്ഷാലുള്ള പേരെന്തെന്നു് അറിയുന്നില്ല. ഒരുപരമഭാഗവതൻ, മഹാവൈയാകരണൻ, വൈഷ്ണവസമ്പ്രദായ പ്രവർത്തകൻ, വേദാന്തപാരഗൻ, കവിസാർവ്വഭൗമൻ ഇങ്ങനെ പല നിലകളിൽ അദ്ദേഹം തന്റെ കീർത്തിപതാകയെ ഉയർത്തി; ഭാരതവർഷമെങ്ങും അദ്ദേഹത്തിന്റെയും തദ്വാരാ കേരളത്തിന്റെയും പേരും പെരുമയും പരത്തി; അനവധി വിശിഷ്ടഗ്രന്ഥങ്ങം നിർമ്മിച്ചു. കേരളത്തിലെ മൂന്നു മഹാകവിമൂർദ്ധന്യന്മാർ ശങ്കരഭഗവൽപാദരും കൃഷ്ണലീലാശുകമുനിയും മേല്പുത്തൂർ നാരായണഭട്ടതിരിയുമാണു്. ഭട്ടതിരിയുടെ യശസ്സുമാത്രം ഇന്നും കേരളത്തിന്റെ ഇടുങ്ങിയ പരിധിയിൽ ഒതുങ്ങി കിടക്കുന്നു. ലീലാശുകൻ ജയദേവരെപ്പോലെ ഒരു അഖിലഭാരതവ്യക്തിയായി പരിലസിക്കുന്നു. ശങ്കരാചാര്യരാകട്ടെ, ഒരു അഖിലഭൂമണ്ഡല വ്യക്തിയുടെ നിലയിൽ എല്ലാ സഹൃദയന്മാരുടേയും തത്ത്വചിന്തകന്മാരുടേയും ഹൃദയങ്ങളെ കോംമയിർകൊള്ളിക്കുന്നു; ഈ ദീപത്രയത്തെ കേരളീയരായ നമുക്കു യഥാവിധി ആരാധിച്ചു നിർവൃതിനേടാം; ഇവയായിരിക്കട്ടെ നമുക്കു മാർഗ്ഗദർശകങ്ങളായ ജ്യോതിസ്സുകം.

പഞ്ചവങ്കാട്ട നീലി

യശശ്ശരീരനായ സാഹിത്യകുശലൻ സി. വി. രാമൻ പിള്ളയുടെ 'മാത്താണ്ഡവമ്മാ' എന്ന സുപ്രസിദ്ധമായ നോവൽ വായിച്ചിട്ടുള്ളവർക്ക് 'പഞ്ചവങ്കാട്ട നീലി' എന്ന യക്ഷിയുടെ കഥയെപ്പറ്റി അറിവുണ്ടായിരിക്കുമല്ലൊ. ആ കഥയുടെ മൂലമായ 'നീലികഥ' എന്നൊരു വിശിഷ്ടമായ വില്പടിച്ചാൻപാട്ട തെക്കൻ തിരുവിതാംകൂറിൽ നടപ്പുള്ള മലയാം തമിഴ് ഭാഷയിൽ ഇന്നു തളയന്മാർ പാടിവരുന്നുണ്ട്. ഈഷദ്വത്യാസങ്ങളോടുകൂടി ആ പാട്ട് പലപാഠങ്ങളായി പ്രചരിക്കുന്നു. അതിന്റെ ഒരു സ്വരൂപജ്ഞാനം വായനക്കാർക്കു നൽകുന്നതിനുവേണ്ടിയാണു് ഞാൻ ഈ ഉപന്യാസം രചിക്കുന്നതു്.

''അഴകുടയ പഴവനല്ലൂർ അമ്മയപ്പൻ തിരുക്കോവിൽ
കുഴലുടയ സംഗീതം കൂത്താട്ടം മുറക്കാരി
പണിവിടൈ[1]കളം താൻ മുകിത്തു പടികടന്തു വെളിയിൽ
വന്താൾ
മണിയമിട്ടും കോവിലുക്കു വാഴ്മൂപ്പുക്കാറനവൻ

വിരുമ്പിയന്തക്കോവിൽ നമ്പിവേശമകളൈ[2]രുകിൽ
വന്താൻ
കരുമ്പിനിയ മൊഴിയാളൈക്കണ്ണോട്ടം പോട്ടാനാം
ആശമൊഴി പലതും ചൊല്ലിയവളുടനേ ഉറവാടി
വേശമകളം വേദിയനൈ വീട്ടകത്തേ കൂട്ടിവര,
വീട്ടിൽ വരക്കണ്ടപോതു വേശയുടെ തായ്ക്കിഴവി

---

(1) പണിവിടൈ=കൈങ്കര്യം
(2) വേശമകളം=വേശ്യാ സ്ത്രീ

''നാട്ടിലുള്ള നമ്പിയിവൻ നമുക്കൊരു ദൈവമല്ലോ.
കിറുപയുടൻ പണം കാശു കേളാതേ നീ മകളേ!
മനം കൂടിത്തന്തിടും കാൺ മറയോർകളാനാലും''
മാറു കണ്ണി തായ്ക്കിഴവി മകനംതനക്കുപ്പുത്തി ചൊന്നാനം.

പവിഴനല്ലൂർ അമ്മയപ്പൻകോവിലിലെ ഒരു ദാസി തന്റെ ക്ഷേത്രകൈങ്കര്യങ്ങളം കഴിഞ്ഞു് ഒരു ദിവസം തന്റെ ഗൃഹത്തിലേയ്ക്കു തിരിയെപ്പോകുമ്പോളം ആ കോവിലിലെ മേൽശാന്തിയായ നമ്പി അവളെക്കണ്ടുമോഹിച്ചു. അപ്പോളം അവനം മധുരവാക്കുകളം കൊണ്ടു കാമത്തെ വർദ്ധിപ്പിച്ചു് ആ നമ്പിയെ തന്റെ വീട്ടിലേയ്ക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി. അവിടെ വച്ചു് മാറുകണ്ണിയായ അവളുടെ തള്ളക്കിഴവി മകനം അയാളോടു പണവും കാശും ചോദിക്കരുതെന്നും ബ്രാഹ്മണരാണെങ്കിലും പ്രേമം മൂഴുക്കുമ്പോളം വേണ്ടതെല്ലാം കൊണ്ടുവന്നു തന്നുകൊള്ളമെന്നും ഉപദേശിച്ചു.

മകനം തനക്കുപ്പുത്തിചൊല്ലി മറയോനെ വശപ്പെടുത്ത
മറയോനെ വശപ്പെടുത്ത മരുന്നുതന്നെ കൂട്ടലുറാനം
മകനം കയ്യിലെ താൻ കൊടുത്തു മറയോനെ വശപ്പെടുത്തി

മണപ്പാന വാത്തകേട്ടു മനം പൊറുക്കമൊട്ടാമൽ
പഴപ്പാന മടിശ്ശീലയിൽ പണമെത്തെയള്ളി [3] മടിയിലിട്ടാൻ

മടിപ്പണത്തെക്കണ്ടുപോതേ മണിവിളക്കനം താൻ കൊളുത്തി
സുന്തരം ചേൽ കട്ടിലിലേ തുളിമെത്തെ തനെ വിരിത്തു്
പടുത്തുറങ്കുവാനുമെൻറുപഞ്ചണമേൽ കൊണ്ടുപോനാനം.
മരുന്നുതിന്റെ വേതിയനും മയങ്കിയങ്കേ താൻ കിടക്ക
മുതലിരുക്കും മടിശ്ശീലയിൽ മുന്തിയെല്ലാംതടവിനാളേ.
കാലിൽച്ചട്ടൈകഴറുകൈക്കുക്കൈനിറയപ്പണം കൊടുത്താൻ
മേലിൽച്ചട്ടൈകഴറുകയ്യുമെത്തമെത്തപ്പണം കൊടുത്താൻ
വായിൽ മുത്തമിടുവതക്കുവരാഹനള്ളിത്താൻകൊടുത്താൻ
കേട്ടതൊരുവുടമയെല്ലാം കിറുപയുടൻ താൻ കൊടുത്താൻ
കോവിലുള്ളവുടമയെല്ലാം കൊള്ളയിട്ടും താൻ കൊടുത്താൻ
കാവിലുള്ളവുടമയെല്ലാം കളവാണ്ടും താൻ കൊടുത്താൻ
അകരത്തിലുള്ളടമയെല്ലാമവർക്കു വിലയായ്ക്കൊടുത്താൻ
ആറുലക്ഷം പൊന്നുടമൈയവനംക്കു വിലയായ്ക്കൊടുത്താൻ.

(3) അള്ളുക = വാരുക

അങ്ങനെ ഉപദേശിച്ചിട്ട തായ്ക്കിഴവി ഉത്തരക്ഷണത്തിൽ ചെയ്തതു് ആ കാമുകനെ മയക്കുന്നതിനുള്ള മരുന്നുണ്ടാക്കുകയായിരുന്നു. ആ മരുന്നു മകളുടെ കൈയിൽ കൊടുത്തു് അയാളെ തീററിച്ചു. മണമണത്ത (അങ്ങുമിങ്ങും തൊടാത്ത) വാക്കുകൾ വേശ്യ അയാളോടു സംസാരിച്ചു തുടങ്ങി. മടിശ്ശീലയിലുള്ള പണം വാരി അയാൾ ഉടൻ അവളുടെ മടിയിലിട്ടു. പിന്നെ അവളുടെ ചൊല്പടിക്കാരനായി ആ വിസ്തൃി. കൈമുതൽ തീർന്നപ്പോൾ കട്ടും കവർന്നും ഗൃഹത്തിലെപ്പണ്ടങ്ങൾ തട്ടിയെടുത്തും അവൾക്കു നിത്യവും സമ്മാനിച്ചു തുടങ്ങി. ഒടുവിൽ ഒക്കെ മുടിഞ്ഞു് അയാൾക്കു് ഒരു നിവൃത്തിയുമില്ലാതെയായി.

കൊടുക്കമുതലില്ലാമൽ കൂറിവന്ത മറയോനും
അടുത്തനാളിൽ വേളയിലേ അവം വീട്ടിൽപ്പോയി
രുന്താൻ
കൈപ്പൊരുളുമില്ലാമൽ കാതലിയാം കാണവില്ലൈ.
നിറവില്ലാപ്പാതകത്തിനിഷ്ഠുരത്തായ്ക്കുഴവി
മറയോനൈ ക്കണ്ട പിമ്പേ മകളോടേ ചൊണ്ടയിട്ടാൾ.
''അരക്കാശു കിടയാതെ ആൺ പിള്ളൈയോടിരുന്തു
ചിരിത്തു വിളയാടുവതും തിനന്തിനമായലക്കൊട്ടപ്പം
കഴകടിയിൽനാപോലെ കാത്തിരുന്തും തുങ്കുകിറാ''
നേരാക വേതിയൻ തൻ നെഞ്ചുനേരേ കാൽനീട്ടി
വാരുമെൻറു ചൊല്ലാമൽ വാത്തകൂടാതെയിരുന്താൾ.
''കൂത്താടുവാർ വീട്ടുകൊണ്ട കാണിയോ ഉനക്കു?
ഉത്തരവുമില്ലാമൽ ഓയാതേ വരുവാനേൻ?
ചെത്തവനേ? പാപ്പാനേ! തിണ്ണവിട്ടു എഴുന്തിരെടാ.''
കിഴവിയുടപേച്ചൈയെല്ലാം കേട്ടിരുന്തമറയവനും
അഴുതുകൊണ്ട അവനുടയ അകരമതിൽപ്പോകാമൽ,
കൊണ്ടാടിപ്പൂചൈ ചെയ്യും കോവിലുക്കും പോകാമൽ,
പട്ടണത്തൈ വിട്ടിറങ്കിപ്പുരദേശം പോനാനേ.

കൈയിൽ കാൽപൈസപോലുമില്ലാത്ത അവനെക്കണ്ടപ്പോൾ പാപിഷ്ഠയായ കിഴവിയുടെ മട്ടൊന്നു മാറി. ആദ്യമായി മകളോടു ദേഷ്യപ്പെട്ടു. ''ഈ ഇരപ്പാളിയുമായിട്ടു നീയെന്തിനാണെടി ഇങ്ങനെ ചിരിക്കുകയും കളിക്കുകയും അലഞ്ഞു നടക്കുകയും ചെയ്യുന്നതു്? കഴുകുമരത്തിന്റെ ചുവട്ടിൽ നിൽക്കുന്നായെപ്പോലെ കാത്തിരിക്കുമ്പോഴും നീ ഉറങ്ങുന്നവല്ലൊ'' എന്നു് അവളോടു പറഞ്ഞിട്ടു്, സർവ്വസ്വവും അവൾക്കായി ദീപാളിവച്ച കഴിഞ്ഞ ആ പാപ്പർ പുള്ളിയോടു് ഉപചാരവാക്കായി ഒന്നും പറയാതെ ''ദാസിമാരുടെ വീടുകൾ, എടാ! നീ അടിപ്പേറുവാങ്ങിയ വസ്തുക്കളാണോ? എന്റെ കല്പന കൂടാതെ

എന്തിനിവിടെ എന്നും കേറി വരുന്നു? ജീവച്ഛവമായ നീ എന്റെ തിണ്ണയിൽ നിന്നെഴുനേറ്റു പോടാ'' എന്നു് അട്ടഹസിച്ചു. ശാന്തിക്കാരനാകട്ടെ കണ്ണീരും കൈയുമായി അവിടം വിട്ട ക്ഷേത്രത്തിലേയ്ക്കോ ഗൃഹത്തിലേയ്ക്കോ പോകാതെ പരദേശത്തേയ്ക്കു യാത്രയുമായി.

എന്നാൽ വാസ്തവത്തിൽ തള്ളയെപ്പോലെ മകനും ദുഷ്ടയായിരുന്നില്ല; ആ യുവതിയ്ക്കു നമ്പിയുടെ നേർക്കു കൃതജ്ഞതയും അനുരാഗവുമുണ്ടായിരുന്നു.

പാപ്പാനെക്കാണാതെ പതറിമനം തള്ളാടി [1]
പരദേശം പോനതൊരു പാപ്പാനെ കൂട്ടി വര
ദുരിശമതായ്ദാസിമകനും തുടർന്താളേയവൻ പിറകെ.
കടുനടയായ്ത്താനോടിക്കാടകമേ വഴി മറൈത്തു
''കെട്തിയില്ലാപ്പുത്തിയുള്ളോർ കിഴവിമൊഴി കേപ്പാരോ?
എന്നുടയ വീട്ടുടമൈയിരുപ്പതെല്ലാം തരുവേനേ
എന്നുടയ മഹിമയെല്ലാം ഇല്ലാതോ മന്നവനേ?
മന്നവനേ[2] ഉന്നൈവിട്ട മറന്തിരുക്കമാട്ടേൻ നാൻ
ഉന്നൈവിട്ട മറന്തിരുക്ക എൻ മനതിൽ കാണവില്ലൈ.''
എൻറു ചൊല്ലി മനം തേറിയിരുണ്ട കള്ളി നിഴലതിലേ
സന്തോഷമായവരും തണലതിലേ പോയിരുന്താർ.
വെളിയെ വന്തു വിളയാടി വെറിലയും തിങ്കയിലേ
മടമടന വിയക്കുതെൻറാൾ; മലർമുടിയെക്കൊതുമെൻറാൾ
പഴികാറൻ മേൽപാത്തുപ്പകുത്തു മൂടി കോതയിലേ
വഴിനടന്തതാകയാലേ മടിമീതിലുറങ്കിവിട്ടാൾ.

തന്റെ കാമുകനെ തിരിയെ വിളിച്ചുകൊണ്ടു വരുന്നതിലേയ്ക്കു് യുവതി ഓടിപ്പോയി. മാർഗ്ഗമദ്ധ്യത്തിൽ അയാളെക്കണ്ടുമുട്ടി. ബുദ്ധിമാന്മാർ കിഴവികളുടെ വാക്കുകളും കേൾക്കുകയില്ലെന്നും തന്റെ സ്വത്തെല്ലാം അയാൾക്കു കൊടുക്കുവാൻ താൻ തയാറാണെന്നും മറ്റും പറഞ്ഞു് അയാളെ സാന്ത്വനം ചെയ്തു. താംബൂലചർവ്വണത്തിനു ശേഷം ക്ഷീണത നിമിത്തം അയാളുടെ മടിയിൽ കിടന്നുറങ്ങി.

അതുവരെ ചൂഷിതനായിരുന്ന ശാന്തിക്കാരന്റെ മട്ടു് അപ്പോഴയ്ക്കും പാടെ ഒന്നുമാറി. ഭയങ്കരനായ രാക്ഷസനായാണു് അനന്തരം അയാൾ പെരുമാറിത്തുടങ്ങിയതു്.

---

(1) തള്ളാടി = തളർന്നു
(2) മന്നവൻ = രാജാവു് (ഇവിടെ തനിക്കു നാഥൻ)

നിത്തിരയെ താനറിഞ്ഞു നെഞ്ചതിലേ വൈരം വെത്താൻ
''പച്ചിലയിൽ മരുന്നു തന്ത പഴികാറി മകളല്ലവോ?
ആറുലക്ഷം പൊന്നുടമൈയടങ്കലു[1]മായ് വൈത്താളേ''
അവളുടമൈയപ്പൊഴതേ അത്തനൈയും താൻ കഴറി
കുസവിട്ട പെട്ടിയിലേ കട്ടിവൈത്താൻ പൊട്ടണ[2]മായ്
തുടയളവു മൺകുമിഞ്ഞു രോകയരൈയതിലിറക്കി
തലയെടുത്തു മണ്ണിൽവൈത്തു തട്ടമെന[3]വേ താനെഴന്താൻ.

തട്ടമെനവേ താനെഴന്തു ചറുദൂരം പോനാനേ
''പച്ചിലയിൽ മരുന്നു തന്ത പഴികാറി മകളല്ലവോ?
കൊല്ലാതെ പോനാലോ കൂടവരുവാ''ളെനവേ
എൻറു ചൊല്ലി വേതിയനും ഇനി വരുവതറിയാതെ
കല്വെട്ടുത്തലയിലിട്ടക്കള്ളിമരത്തോടൊളിത്താൻ.
സംഗതിയാൽ കൽ വിഴന്തു തലനെരിന്തു കൺവിഴിത്തു
പരക്കെയാരും കാണാമൽ പാര[4]ക്കള്ളിതനൈപ്പാത്തു

''അടിപിടിയായ് നാനിവനൈയനിയായം ചെയ്തതില്ലൈ
കടവുള്ളോർ[5]താനറിയ കള്ളി മരമേ സാക്ഷി''
സാക്ഷിവൈത്തച്ചൊന്നതെല്ലാം തനിമറയോൻ താൻകേട്ട
''മൂച്ചു വിട്ടച്ചൊന്നവളൈ മുഴുതുമിനി ക്കൊല്ലവേണം''
പിന്നെയൊരു കല്വെട്ടുത്തു പിടലിയിലേ പോട്ടവിട്ടാൻ
മന്നയിരൈ ക്കാണാമൽ മറയവനു മോടി വിട്ടാൻ.

വേശ്യ നിദ്രാധീനയായപ്പോഴം ശാന്തിക്കാരനു പൂർവ്വ സ്മരണയുണ്ടായി. ''ഇവളല്ലേ പച്ചിലയിൽ എനിക്കു മരുന്നു തന്ന പാപിഷ്ടയുടെ മകൾ?; ഇവളല്ലേ എന്നിൽ നിന്നു ആറുലക്ഷം പൊന്നപഹരിച്ചവൾ?'' എന്നിങ്ങനെ വിചാരിച്ചു. പ്രതികാരേച്ഛ അയാളെ ഭ്രാന്തുപിടിപ്പിച്ചു. അവളണിഞ്ഞിരുന്ന ആഭരണങ്ങളെല്ലാം അഴിച്ചു അയാളുടെ പെട്ടിക്കകത്തുവച്ചു. തുടയോളം മണൽക്കുഴി അവളെ അതിൽ പുതച്ചു തലതറയിൽ വച്ചിട്ടുപെട്ടിയും കൊണ്ടു സ്വല്പം ദൂരേപോയി; പിന്നേയും ''പച്ചിലയിൽ എനിക്കു മരുന്നു തന്ന പാപിഷ്ടയുടെ മകളല്ലേ ഇവൾ?'' എന്നു വീണ്ടും പൂർവ്വസ്മൃതി പിശാചിക ആവേശിക്കയാൽ തിരിയെ വന്നു ഒരു കല്വെട്ടുത്തു അവളുടെ തലയിലിട്ടു. അതുകൊണ്ടു അവൾ മരിച്ചില്ല. പ്രാണവേദനയോടുകൂടി ''ഞാൻ ഇയാളോടു (കുലധർമ്മം വിട്ടു) അന്യായമായി ഒന്നും പ്രവർത്തിച്ചില്ലല്ലോ ഇയാളുടെ ഈ കൃത്യം ദൈവമറിയട്ടെ

(1) അടങ്കലും = ആസകലം (2) പൊട്ടണം = പൊതി
(3) തട്ടമെന = പെട്ടെന്നു (4) പാരം = എലുക (അതിർത്തി)
5) കടവുള്ളോർ = (കടവുൾ) ദൈവം

ഇവിടെ വേറെയാരേയും കാണുന്നില്ല; അതിനാൽ അല്പയോ
കള്ളിച്ചെടി, നീതന്നെ ഇതിനു സാക്ഷി'' എന്നു് അവൾ മുറ
യിട്ടു. അപ്പോൾ ആ ചെടിയുടെ പിന്നിൽ മറഞ്ഞിരുന്ന ആ ഘാ
തകൻ മറ്റൊരു കല്ലുകൂടി അവളുടെ പിടലിയിൽ ഇട്ടിട്ടു് അവൾ
മരിച്ചതായു് ക്കണ്ടു് അവിടം വിട്ടു് ഓടി.

മാറുകണ്ണി തായ്ക്കിഴവി മകനോടേ ഏതു ചൊല്വൾ.
''പുത്തികെട്ട മകളൊരുത്തിപോനാളേ വേതിയൻ പിൻ.
പാപ്പാനെ കൂടാമൽ പണച്ചിലവും വൈയാമൽ
തത്തിര[1]മായ്ത്താനോടിത്തങ്കയാരൈക്കൂട്ടിവാടാ''
എൻറുതായാർ ചൊല്ലിടവേയെഴന്തിരുന്തു പുറപ്പെട്ടവാൻ.
അൻറുതങ്കൈപട്ടകളത്തിൽ അണ്ണനുംപോയ്ച്ചെൻറുകണ്ടാൻ.
തലൈമേലൈ കിടന്ത കല്ലൈത്താനുരുട്ടിത്തള്ളിവിട്ടാൻ.
പുലികടുവാ തടവുമില്ലൈ; പോട്ടിരുന്തടവുടമയിലൈ;
മടിതനിലേ ഉറങ്കിനാളോ? മണൽ മീതിൽകിടത്തിനാനോ?
പാങ്കാറ കല്ലെറിന്തുപാപ്പാനും പഴിയെടുത്താൻ.
പാപ്പാനും പിഴൈപ്പാനോ? പഴവനല്ലൻ പിഴൈത്തിടുമോ?
പെൺപഴിയുമാൺപഴിയും പിരാമണനുക്കെൻറുചൊല്ലി
ചുററിയങ്കേ വലതു വന്തു സൂരിയനൈക്കൈതൊഴുതു
തങ്കയരൈക്കൊൻറ കല്വാൽത്തലൈയറൈന്തു പട്ടാനേ.

മകളെ കാണാത്തതിനാൽ തായ്ക്കിഴവി സംഭ്രമിച്ചു്
അവളുടെ ജ്യേഷ്ഠനായ തൻറെ മകനെ അവളെ അന്വേഷിച്ചു്
'പാപ്പാനെ'ത്തള്ളിയും പണച്ചിലവു വരുത്താതെയും മകളെ
ത്തിരിയെ വിളിച്ചുകൊണ്ടു വരുവാൻ പറഞ്ഞയച്ചു. അയാൾ
തൻറെ സഹോദരി മരിച്ചു കിടക്കുന്ന സ്ഥലത്തു ചെന്നു കാര്യം
മുഴുവൻ മനസ്സിലാക്കി, അവളുടേയും തൻറേയും മൂതിക്കു നമ്പി
യെത്തന്നെ കാരണമാക്കി, അവളെക്കൊല്ലുവാൻ ഉപയുക്തമായ
കല്ലുകൊണ്ടു് തൻറെ മരണത്തിനു ഇടവരുത്തി. ഇനി ഘാത
കൻറെ ഗതിയെന്തെന്നു നോക്കാം.

ദാസിയെക്കൊൻറ പഴി നമുക്കില്ലൈ തടം തെരിയാതെനവേ
ചാടുവഴിവിട്ടക്കാട്ടു വഴിയോടെ ചറുദൂരം നടന്താൻ.
കാശിക്കും പോകലാം വേശയും തേടലാം കപ്പലും
വൈത്തിടലാം
കൌവൈ[2] നമുക്കിനിയില്ലയെൻറു വേതിയൻ കൈകൊട്ടി
പ്പാടിനനേ,
ചണ്ടെയിടുമന്തപ്പണ്ടെക്കിളവിമകൾ തങ്കച്ചരപ്പൊളിയെ
തട്ടാനിടത്തിൽ വിലകാട്ടലാമെൻറു സന്തോഷം മെത്തമെത്ത

(1) തത്തിരം=വേഗം (2) കൌവൈ=ദുഃഖം

വിണ്ടലത്ത [3] ണ്ണൽ [4] വിരണ്ടൊരുകാതം വിഴുന്തു നടന്തിടവേ
വേശയൈക്കൊൻറന്തരുത്ത വൈറിയിനാൽ വെള്ളത്താഹം
പെരുകി.
തണ്ണീർക്കിണറിൻ കരയിലേചെൻറു തകൈ [5] യാറ
ലാമെനവേ
താങ്കുമുടമയൈയോങ്കും പടിമീതിൽ ചറൈകഴറിവച്ചാൻ
തണ്ണിക്കിണറിലേ പാളയൈപ്പോട്ടവൻ തണ്ണീരിഴുത്തിടവേ
കൽപ്പടയുള്ളൊരു സപ്പുമിരുന്തുകടിത്തിതുവേതിയനൈ.
കൈയിൽക്കടിത്ത വിഷത്തിനാലേയവൻ കൈയൈ വലി
ത്തെടുത്താൻ
കൈയിലുടമൈ കയത്തിലെ വീഴവേ കരയിലവൻ വീഴവേ
കണ്ടവരുണ്ടോ കൂപ്പിട്ടുപ്പിട്ട കാടതിലേ പതൈത്താൻ
കൊണ്ടവിഷത്തുക്കു പണ്ഡിതരാരുണ്ടു ഗുളികൈ കൊടുപ്പതുക്കു?
കൂട്ടിവരവേണമെൻറാൻ തലയിലേ കൊണ്ടിതു പാമ്പിൻവിഷം
കണ്ണും തലയും ചുഴുന്തുവരുകുതു കഠിനം കഠിനമെൻറേ
രണ്ടടി തൂക്കിവൈക്കുംമുൻപേ വായിൽ രത്തക്കരുതി കെട്ടി
ഇന്തവുലകുക്കു ആകാതു എൻറവനേങ്കിയിറന്തു വിട്ടാൻ.

ദോസിയെക്കൊന്ന പാപം തന്നെ ബാധിക്കുകയില്ലെന്നും അക്കഥ ആരും അറിഞ്ഞിട്ടില്ലെന്നും കരുതി വണ്ടി പോകുന്ന വഴിവിട്ട കാട്ടുപാതയിൽക്കൂടി അയാൾ നടന്നു തുടങ്ങി. വഴിക്കു വച്ചുകാശിക്കു പോകാമെന്നും, മറെറാരു വേശ്യയെ വെപ്പാട്ടിയാക്കാമെന്നും, കപ്പൽപോലും വയ്ക്കാമെന്നും തന്നോടു ശണ്ഠകൂടിയ തായ്ക്കിഴവിയുടെ പുത്രിയുടെ ശരപ്പൊളിമാല തട്ടാനു വില്ക്കാമെന്നും മറും പല മനോരാജ്യങ്ങളും അയാൾ കണ്ടു. വേശ്യയെക്കൊന്ന വെറിയിൽ വെള്ളത്താഹം പെരുകി ഒരു കിണറിൽ ചെന്നു വെള്ളംകോരി. കൈയിൽ പാമ്പു കടിച്ചു; ആദരണപ്പൊതി കിണറിലും വീണു; വൈദ്യന്മാരുണ്ടോ എന്നു് ആ ദുഷ്ടൻ നിലവിളിച്ചു; അവിടെയേതു വൈദ്യൻ? രക്തം ഛർദ്ദിച്ചു് അയാൾ ആ സ്ഥലത്തുതന്നെ വീണു സിദ്ധികൂടി.

പട്ടാരേ മൂവേരും പരമശിവനരുളാലേ
ഇഷ്ടമുടൻ മൂവേരും യമരാജൻകോട്ടൈ ചെൻറാർ.
ചെൻറയുടനെയറിന്തു ചിത്രപുത്രനയിനാരും
കണ്ടു മൂവർ മുപ്പിറപ്പുക്കണക്കെടുത്തുപ്പാത്തനരാം
കേഴ്വിയില്ലാപ്പഴവനല്ലർ കിളയോടേ മുടിവതക്കു
ശീമയാളും ചോളനാടു തേവിയർതൻ തിരുവയറ്റിൽ

---

(3) വിണ്ടലത്തു് = സ്വർഗ്ഗത്തിൽ (സ്വർഗ്ഗസ്ഥനെപ്പോലെ)
(4) അണ്ണൽ = ശ്രേഷ്ഠൻ (5) തകൈ = തളച്ച്

നമ്പിവന്ത ദാസിയേയും നട്ടവനെയും അടൈത്താർ.
കട്ടടയ വണിഗേശൻ കാവിരിപ്പുമ്പട്ടിനത്തിൽ
ചെട്ടിച്ചിതൻ വയററിൽ തിരുമറയോനെയടത്താർ
പിള്ളയില്ലാച്ചോളനുട പെൺകൊടിയാം തേവി ചൊൽവാം
കൊള്ളിവയ്ക്കുമകനെവേണ്ടി കോവിലിൽതാൻ തവമിരുന്തേൻ.
മുന്നെലിയെയൊരു പാമ്പു മുട്ടക്കിവരക്കണ്ടേനേ
വേള്ളാട്ടൈത്തിമ്പതക്കു വെരുകുവന്തു പതുങ്കക്കണ്ടേൻ
മതുപറുക്ക[1]പ്പാൽ കുടിക്കമന്ത[2]യിലേ പോകക്കണ്ടേൻ.
എൻറുചൊല്ലിതിരുത്തേവിയിരുക്കുമന്തവേളയിലേ
നൻറിയുടൻ കുളിയാമൽ നാല്പതുനാം ചെൻറതുവേ.
ഒൻറാന മാതത്തിലേ ഒണ്ടില്ലൈയെൻറു തമചയ[3]ങ്കം
രണ്ടാന മാതത്തിലേ തമചയങ്കം തീർന്തിടവേ
മൂൻറാന മതത്തിലേ മുത്തു നിറമേനിയാനാം
നാലാനമാതത്തിലേ നല്പാലിൻ പഴംപോലെ
കഞ്ചികുടിതാൻ മറന്തു കണ്ട പണ്ടം തിന്നാമൽ
ആറാനമാതത്തിലേ ആറാട്ടം ഊത്തുട്ടം
അഞ്ചാനമാതത്തിലേ അടിവയറു പൂരണമായ്
ഏഴാനമാതത്തിലേ ഇരണ്യ[4]രുക്കുപ്പൊങ്കാലൈ
എട്ടാനമാതത്തിലേ എഴന്തിരുക്ക മാട്ടാമൽ
ഒൻപതാം മാതത്തിലേ ഊരറിയപ്പൊങ്കലിട്ട
(ഇമ്പമുടൻ)നാംകേട്ട ഈറുപുരൈതാൻ മുകിത്താർ
പത്താന മാതത്തിലേ പയ്യമെയ്നോവെഴന്തുവര
വരുത്തമതു കണ്ടപോതേ മരുത്തുവ[5]ത്തൈക്കൂട്ടിവന്താർ

അങ്ങനെ മൂന്നുപേരും മരിച്ചുയമന്റെ രാജധാനിയിൽ ചെന്നപ്പോൾ ചിത്രഗുപ്തൻ മുൻകണക്കുകൾനോക്കി ശാന്തിക്കാരനെ ചോളരാജ്യത്തിൽ കാവേരിപ്പട്ടണത്തിലെ ഒരു വണിഗവരന്റെ പുത്രനായും നട്ടുവനേയും ദാസിയേയും ചോളരാജാവിന്റെ സന്താനങ്ങളായും ജനിപ്പിച്ചു. പവിഴനല്ലൂർ കടയോടെ (അവിടത്തെ ശിശുക്കളോടുകൂടി) നശിക്കുന്നതിനുവേണ്ടിയാണ് ഈ ജന്മം അവക്കു ചിത്രഗുപ്തൻ നൽകിയതു്. ദുസ്സഹനങ്ങളും കണ്ടു ദുഃഖിതയായ രാജ്ഞിയുടെ ഗർഭാധാനവും പ്രസവവും മറ്റും കവി വിസ്തരിച്ചു വർണ്ണിക്കുന്നുണ്ടു്. ആ ഭാഗം മുഴുവൻ ഇവിടെ ഉദ്ധരിക്കുവാൻ സൌകര്യമില്ല. ആ സ്ത്രീ രത്നം ഇരട്ടപെറ്റു.

അൻറു തിരുവയറു നൊന്തു ആൺപിള്ളയും താൻ പിറക്ക
പിന്നെയൊരു പെൺപിറക്ക പെൺ കൊടിമാർ കുരവയിട

---

(1) മതുപറുക്ക = മധുപക്കം (2) മന്ത = ആട്ടമാടുകളുടെ പാറം
(3) തമചയം = സംശയം. രാജ്ഞിയെ കവി കഞ്ഞികുടിപ്പിക്കുന്നു. യദന്നോ മാനുഷോ ലോകേ തദന്നാസ്യസ്യദേവതാഃ
(4) ഇരണിയർ = സൂര്യൻ (5) മരുത്തുവം = സൂതികർമ്മിണി

മണ്ണൂരിൽ ചോതിരിഴി[1]വന്തു മൂത്തം [2]പൊല്ലവനാം
'കളിമറന്തവാൺപിള്ളൈയൈ കുമ്പകണ്ണനെൻറിടലാം
തുലങ്കുകിൻറ പെൺപിള്ളൈയൈ ശൂർപ്പണകൈ യെൻറിടലാം
പിള്ളയില്ലാനമ്മെയെല്ലാം പിറന്തുതിന്ന വന്തിതു കാൺ
ചോളനാട തേചമെല്ലാം ചുട്ടകാടായ്പ്പോയിട്ടമാം
ആളിരുന്ത മനൈ മുകളിലാന്തൈയൊൻറു കൂപ്പിട്ടമാം
നാട്ടിലുള്ള മാടാട്ട നമുക്കു തവിയാകാതാം.'
ചോതിരിഴി ചൊന്നതെല്ലാം ചോളനവൻ കേട്ടിരുന്തു
'പൊല്ലാന പിള്ളയെൻറു പൊട്ടവിടലാകാതേ
ഇല്ലാത്തതുണ്ടാമോ? ഇരുപ്പതൈയാർ തള്ളവൈപ്പാർ?
മണ്ടയിലേ ചിലന്തി വന്താൽ മണ്ണോടുചേർവർകളോ?
പണ്ടൈ വിതിയതെല്ലാം പാർത്തിരുക്കലാ'മെനവേ
തൊട്ടിലിലേ താരാട്ടിത്തുക്കമഞ്ചക്കട്ടിലിലേ
പട്ടണിമേൽ മെത്തയിലേ പട്ടത്തിരുന്താളെ തേവി
മരുന്തുപോലെ കാത്തിരുന്ത മരുത്തുവവുമുറങ്കിവിട്ടാൾ.

ആ ഇരട്ടപ്രസവത്തിൽ മൂത്തതു് ആണും ഇളയതു് പെണ്ണും ആയിരുന്നു. രാജാവു് ജ്യോതിഷിയെ വിളിച്ചു് പ്രശ്നം വയ്പിച്ചു. ജ്യോതിഷി ആ സന്താനങ്ങളെക്കൊണ്ടു ചോള രാജ്യം മുടിയുമെന്നും ആയംതാമസമുള്ള ഗൃഹങ്ങളിൽ കുമനിരുന്നു മുറയിട്ടമെന്നും നാട്ടിലുള്ള കന്നുകാലികളും നശിച്ചുപോകുമെന്നും തിരുമനസ്സറിയിച്ചു. രാജാവു് ആ ദിർഘദർശനം അത്രയൊന്നും വകവച്ചില്ല. ശിശുക്കളെ സ്സംരക്ഷിക്കേണ്ടതു മാതാപിതാക്കന്മാരുടെ ധർമ്മമാണെന്നും തലയിൽ ചിലന്തി വീണവർ മരിച്ചു കണ്ടിട്ടില്ലെന്നും മറ്റും ആയിരുന്നു അദ്ദേഹം കൈക്കൊണ്ട സമാധാനം. രാജ്ഞിയും സൂതികർമ്മിണിയും ഉറക്കമായപ്പോൾ ആ രാക്ഷസ ശിശുക്കൾ തമ്മിൽ ഇങ്ങനെ മന്ത്രിച്ചു.

പെൺപിള്ളയും ആൺപിള്ളയും പേചിയതേ രകചിയമായ്
'ഉൺപതുവേ കണ്ടിടലാം ഉറക്കം വരുമോ നമുക്കു?
അന്നൈ പാലുണ്ടാക്കാലരും പശിയോ തീരുതില്ലൈ
നമ്മുടയ തായ് മുലപ്പാൽ നാവുനനയാതൻറാ?
ഉന്നിയൊരു നാഴികയിൽ ഊർമുഴുതും ചുറിടലാം
കട്ടടനേ മാട്ടകളൈക്കൻറുകളൈപ്പാരാമൽ
കൂടിച്ചുവന്തു നാം കിടന്താൽ കൂടിവരും[3]മേ നമുക്കു'
തുരിശത്തിൽ പിള്ളൈ രണ്ടും തൊട്ടിൽവിട്ടു എഴുന്തിരുന്തു
കതകുതനൈത്താൻ തിറന്തു കാലുതന്നൈക്കീഴെവൈത്തു
ഊരൈയെല്ലാം കവട്ടി[4]വൈത്തു ഒരു പുറത്തേചെൻറുനിൻറു

---

(1) ചോതിരിഴി = ജ്യോതിഷി (2) മൂത്തം = മുഹൂർത്തം
(3) കൂടി വരും = (സുഖം) വർദ്ധിക്കും (4) കവട്ടുക = ത്യജിക്കുക.

വാര[1]മുടൻ തൊഴമാട്ടെ വിളൈന്താരേ കൈയാലേ
എണ്ണിയോരു എരുതുതന്നെ രണ്ടുകൈയാൽപ്പൊത്തിക്കൊണ്ടു
ഉള്ളെലുമ്പെല്ലാമൊടിയ ഉണ്ടപോലെ തിരട്ടിക്കൊണ്ടു
വേണ്ടിയുടൻ തൊണ്ടയാലേ വിഴുങ്കിനാർകഠം ഇരുപേരും.
തുണ്ടി[2]ച്ചിറുകൻറുകളൈതൊട്ടുകറിയായ്ക്കൂട്ടികൊണ്ടു
എരുമൈകളെനകത്താലെയിരുപാതിയായ്പ്പിളന്തു
അരുമയുടൻ വായിലിട്ടാർ, അടങ്കുതില്ലൈകടൽ കൊതിപ്പു[3]
അരവയറുകാണാമൽ അതുക്കാപ്പാൽ[4]ത്താൻ പോനാർ
എരുമയിലേ ഇരുന്തുറും എഴുന്തുറുപൊതിയെരുതും
വെള്ളാട്ടൈക്കാലൈവാരി വിരലതിലേയിറുക്കി വിട്ടാർ.
തുള്ളിയതു താൻ തുടിക്കത്തൊണ്ടയിലേപോട്ടിറക്കി
അൻറുരാവിൽ നിത്തിരയിൽ അരുകിരുന്ത തോഴയാരൈ
ആരൊരു വരിയാതേയവരുമകേ വിഴുങ്കിവിട്ടാർ
'ഇൻറോടേ തിൻറുവിട്ടാൽ ഇനിമേലും വേണ്ടുമോ?'
വീണ്ടു വന്തു പിള്ളൈ രണ്ടും വിമ്മി വിമ്മിയഴുതിടവേ
തീണ്ടിയെടുത്താളെരുത്തിതേവികിട്ടൈക്കൊടുത്ത നളേ
കൊള്ളയിട്ട പിള്ളൈരണ്ടും കോത[5]യർ പാൽകുടിത്തിടുമാം.
വെള്ളിയതുതാൻ കീറമേൽ പൊഴുതു വിഴിത്തിടുമാം.

''നമുക്കു തള്ളയുടെ മുലപ്പാൽ നാക്കു നനയ്ക്കാൻ കാണുകയില്ലല്ലൊ. വെളിയിൽപോയി അഷ്ടികഴിക്കാം'' എന്നു നിശ്ചയിച്ചു ഊരിലുള്ള ഏരുമകഠം (എരുതു), കാളകഠം, വെള്ളാടുകഠം ഇവയെല്ലാം ഭക്ഷിച്ചു പിന്നെയും വയറുനിറയായ്കയാൽ കാത്തു കിടന്ന തോഴിമാരേയും തിന്നു വീണ്ടും ശിശുക്കളായ് തൊട്ടിലിൽ മുൻപിലത്തെപ്പോലെ കിടന്നു. തള്ളയുടെ സ്തന്യവും പാനംചെയ്തു. ഇങ്ങനെ ഓരോ ദിവസവും പകലെല്ലാം മനുഷ്യരേയും രാത്രിയെല്ലാം രക്ഷസ്സുകളേയും പോലെ അവർ പെരുമാറിത്തുടങ്ങി. രാജധാനിയിൽ പ്രജകഠംക്കുപൊറുതിമുട്ടി.

കൻറുമേയ്ക്കുമിടയരും കോൽകളും കാലിമേയ്ക്കുന്നിൻറ കൂലി
യാഠംക്കുട്ടവും
മുന്തിമേയും പശുക്കളുമായ് വന്തു മുത്തകോനാൻ മുറയിട്ട
ച്ചൊല്ലിനാൻ.
'പന്തിരണ്ടുവരിഷം കുമരിക്കു പരിചമിട്ട[6] പശുവൈയും
കാണല്ലൈ;
ഏഴുപെൺപൊറ കാളൈയും കാണല്ലൈ യെട്ടുപത്തു
വെള്ളാട്ടൈയും കാണല്ലൈ

---

(1) വാരം=(സ്നേഹം) ആശ (2) തുണ്ടി=ചെറിയ
(3) കുടൽകൊതിപ്പു=വിശപ്പ് (4) അപ്പാൽ=അപ്പുറം
(5) കോത=സുന്ദരി (6) പരിചമിട്ട = പരിചയപ്പെട്ട (വഴിപാടായ് നേർന്ന)

പൊൻനിറത്താനും പൂപ്പൊരിക്കാളയും പോരെരുതും പന്നം
പഴക്കുക്കലും[1]
കട്ടക്കൊമ്പൻ കരുമറച്ചാമ്പയും കമലക്കണ്ണൻ കരുമറച്ചുട്ടിയും
എങ്കും വാണിയം ഇങ്കോടെപോച്ചുതേ എളിയനാങ്കളും
ഊർവിട്ടപ്പോകിറോം'

ഇടയന്മാർ വന്ന രാജാവിനോട് അവർക്കുണ്ടായ സങ്കടങ്ങം അറിയിച്ചു. രാജാവു തലയാരിമാരെ വിളിച്ചു മോഷ്ടാക്കളെ പിടിക്കുവാൻ ശട്ടം കെട്ടി. ഒരു ഫലവുമുണ്ടായില്ല. ബാധകളുടെ ശല്യമാണെന്നുള്ള പരമാർത്ഥം മനസ്സിലാക്കി അവർ ഒളിച്ചോടിയതേ ഉള്ളു. വീണ്ടും ജ്യോതിഷിയെ വിളിച്ചു പ്രശ്നം വയ്പിച്ചപ്പോഴം അയാഴം മുൻപു താൻ അറിയിച്ച വൃത്താന്തങ്ങം ഒന്നുകൂടി വിശദമായി ഗ്രഹിപ്പിച്ചു. അതിനു മുൻപു ലായത്തിലെ ആനകളുടേയും കുതിരകളുടേയും കഥ കഴിഞ്ഞതായി രാജാവു കേട്ടു. ഒടുവിൽ ജ്യോത്സ്യൻ ''പട്ടത്തുതേവിയെ ഇതെൻറുക്കു കൊല്ലാമൽ പാപ്പീർ'' എന്നു പറഞ്ഞു ആ രണ്ടു ശിശുക്കളേയും കാട്ടിൽ കൊണ്ടു ചെന്നു മറയത്തു കളയണമെന്നു പദേശിച്ചു. രാജകിങ്കരന്മാർ കാട്ടിൽ ഒരു വേപ്പുമരത്തിൻെറ ചുവട്ടിൽ അവരെ കിടത്തിയും വച്ചുപോയി. അവിടെ അവർ നീലനെന്നും നീലിയെന്നും പേർ ധരിച്ചു ആ മരത്തിൽ ഇരുന്നു കൊണ്ടു വഴിയാത്രക്കാരെ ഹിംസിച്ചു തുടങ്ങി. അക്കാലത്തു പവിഴനല്ലൂരിലെ വെള്ളാളർ അവരുടെ ക്ഷേത്രം ജിണ്ണോദ്ധാരണം ചെയ്യുന്നതിനായി ആ മരം വെട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി. അതിൽ നീലനും നീലിയും കൂടിയുണ്ടായിരുന്നുവെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. അവിടെച്ചെന്നപ്പോഴം നീലൻ പൂർവ്വവൈരം വച്ചുകൊണ്ടു അന്നത്തെ ശാന്തിക്കാരൻെറ കാലടിച്ചു മുറിച്ചു. അതുകൊണ്ടു ക്ഷേത്രത്തിലെ ആരാധനാമൂർത്തിയായ ഭഗവാൻ ശ്രീപരമേശ്വരൻ ക്രോധാവിഷ്ടനായി. പ്രതിവിധിക്കായി ഭൃത്യപ്രധാനനായ കുണ്ഡോദരനെ നിയോഗിച്ചു. കുണ്ഡോദരൻ നീലനെ വധിച്ചു. അതുകണ്ടു നീലി വളരെ വ്യസനിച്ചു. എങ്കിലും തനിക്കു പൂർവ്വജന്മത്തിലെ പഴിതീർക്കുവാൻ, അതായതു പ്രതികാരം ചെയ്യുവാൻ, ആഗ്രഹമുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ തൻെറ ശത്രുവായ ഘാതകൻെറ വരവും പാർത്തു അവിടെത്തന്നെ സ്വസ്ഥമായി കാലയാപനം ചെയ്തു.

ഇനി നമുക്കു കാവേരിപ്പൂമ്പട്ടണത്തിലെ കഥയെന്തെന്നു നോക്കാം.

---

1 കുക്കൽ=നായ; ഇവിടെ നായ പ്പോലെയുള്ള ചെറിയ പശു

ചെട്ടിച്ചി തവമിരുന്തു തിരുവയറു ചൂലാ[1]കി
കട്ടിവൈത്ത തിരവിയം പൊൽക്കൈ കഴന്തെപെറെട്ത്താം.

തൊട്ടിലിലേ താരാട്ടിത്തുക്കുമഞ്ചക്കട്ടിലിലേ
ഇട്ട [2] മുടൻ 'ആനന്തൻ' എൻറു പേരുമിട്ടാളെ.
നായകിയാം പെററ പിള്ളൈ നടന്തങ്കേ വിളയാടി
പാങ്കുടനെ അഞ്ചാറു പരുവമതുമാന പിന്നെ
പിള്ളയ്യു തകപ്പനവൻ പെരിയപുത്തിചൊല്ലുവനാം
'നല്ലവനേ! ആനന്താ, നാനനക്കുച്ചൊല്ലുകിരേൻ
ഇപ്പൈയെൻറു ഒരുവൻകിട്ടേ ഇരപ്പതുക്കും പോകാതേ
കൊട്ടപ്പവരെവിലക്കാതെ കോം [3]ചൊല്ലിത്തിരിയാതെ
അടൈക്കല [4] മായ്വന്തവരൈ ആളാക്കിവൈത്തിട്ടവായ്
കട്ടിവൈത്ത മുതലിഴക്ക [5] ക്കച്ചെവടം ചെയ്യാതെ
ചെട്ടികളായ്പ്പിറന്തവക്കുത്തിരവിയമേ കൊതികൊള്ളം കാൺ
തേടിയുണ്ണും അവിചാരി[6]ത്തെരുവോടേ പോകാതേ
വീട്ടു തന്നിൽപ്പെൺകളുടമേൽ പുത്തി കേളാതെ
തനിവഴിയേ പോകാതേ ചമത്തനെൻറുപേശാതേ
ചിനം മികുതികൊണ്ടാലും ചിരിത്തു മികപ്പേശിട്ടവായ്
ഒരു മുഴത്തുക്കാനാലും ഉഴതവനേ ആൺപിള്ളൈ
തനിവഴിയേ പോമ്പോതു തടൈ[7]കണ്ടാൽപ്പോകാതേ
പെരുവഴിയേ പോമ്പോതുപെണ്കളൈ കൂടാതെ
പൊരുൾ ചേതം വന്താലും പുണ്ണിയത്തൈക്കളയാതേ
ഇരുൾ കാലം അശൽ വീട്ടിൽ ഇരുന്തു പിള്ളൈയാടാതേ
അരക്കാശു ആനാലും അടക്കമതായ്വൈത്തിരുപ്പായ്
വീട്ടിലുള്ള ഉടമയെല്ലാം വീൺ ചിലവുചെയ്യാതേ
കാട്ടിലിട്ട വെള്ളാൺമൈ[8]കാത്തവക്കുത്തുണയാം കാൺ
കല്യാണം ചെയ്വാക്കു കടംകൊട്ടക്ക നിനൈയാതെ
ചാലിയാമൽ ഇരപ്പവക്കുത്താനമിതുകൊട്ടത്തിട്ടവായ്
പൈയെട്ടുത്തുത്തോളിലിട്ടപ്പഴകയിലേ പോകാതേ
പെണ്കളാൽച്ചാവതുക്കു പിരമ വിതിയുണ്ടുനക്കു
തുപ്പർ പുകഴാനന്ത! ചൊന്നപടിനടന്തു കൊംവായ്
എൻറുചൊല്ലിത്തന്നടമൈ ഇരുന്തതെല്ലാം കൈകൊട്ടുത്തു
നൻറിയുള്ള പട്ടണത്തിൽ നായകനും ഇറന്തുവിട്ടാൻ.

ആനന്ദൻ എന്ന പേരോട കൂടി ഘാതകൻ വളന്തു വന്തു. അയാംക്കു പിതാവു പല സദുപദേശങ്ങളും നൽകി കൈവശ

---

(1) ചൂൽ=(ശൂല) ഗർവത്തു് (2) ഇട്ടം=ഇഷ്ടം
(3) കോം=ഏഷണി (4) അടൈക്കലം=ശരണം
(5) ഇഴക്ക=നശിക്കത്തക്കവിധത്തിൽ (6) അവിചാരി=വേശ്യ
(7) തടൈ=തടസ്ഥം (8) വെള്ളാൺമ=കൃഷി

മുള്ള സ്വത്തുക്കളും മുഴുവൻകൊടുത്തു പവിഴനല്ലൂരിൽ പോകരുതെന്നു പ്രത്യേകം ഗുണദോഷിച്ചു', വേപ്പിൻ പിടിയോടുകൂടിയ ഒരു ഉടവാളും മരിക്കുന്നതിനു മുൻപു് മകനെ ഏൽപിച്ചു്, നീലിയിൽ നിന്നു രക്ഷപ്പെടുവാൻ അതും ഉപയുക്തമാകുമെന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു പരലോകപ്രാപ്തനായി. അച്ഛന്റെ നിര്യാണാനന്തരം മകൻ ഓരോ കച്ചവടം തുടങ്ങി. അതിലെല്ലാം നഷ്ടപ്പെട്ടു. ഒടുവിൽ അന്യദേശങ്ങളിൽപ്പോയി വാണിജ്യം ചെയ്തു ലാഭം നേടാമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു. വൃദ്ധയായ തള്ള കഴിയുന്നതും തടുത്തു നോക്കി.

''പോകാതേ പോകാതേയട പൊന്നിൻ നകൈ മണിയേ!
പെറ്റ വയറുകൊതിക്കിത പുത്തിചലിക്കിത പുത്തിരരേ!
ആകാതേ യാകാതേ അട ആനന്ത! എൻ മകനേ!
അയ്യനരുളാലേപെറ്റു വളത്തെന്നകമുരുകുതട!
ഉന്നെപ്പെറുവതുക്കു മകനെ നാൻ മുന്നം തവമിരുന്തേൻ,
എന്നാശൈപോകുതില്ലൈ മകനേ നീയുന്നിക്കേളേ കരുമം
കണ്ടകരുമമെല്ലാം ഗ്രഹനിലൈ പണ്ടേ പൊല്ലാതുനക്കു
കണ്ടകേ നീലി കണ്ടാൽച്ചതി നിനക്കുണ്ടെൻറു ജാതകമാം.
കാനമയിൽ പോലേ പഴകയിൽക്കാട്ടിലേ നീലിയുണ്ടു
കണ്ടാൽ വിടമാട്ടേനെൻറു ചൊന്നമൊഴി കണ്ണേ കേളും
ക്കല്ലയോ?''

ഈ വാക്കുകളൊന്നും ആനന്ദന്റെ ചെവിയിൽ കയറിയില്ല. എങ്കിലും അമ്മ പ്രത്യേകം എടുത്തുകൊടുത്ത മുൻപത്തെ (കണ്ടപത്തിരം)ഖണ്ഡനത്തിനുള്ള ഉടവാളും വാങ്ങിക്കൊണ്ടു തിരിച്ചു. യാത്ര ആരംഭിച്ചപ്പോൾത്തന്നെ പല ദുശ്ശകുനങ്ങളും അയാൾ കണ്ടു.

മുട്ടക്കിലാനന്തൻ വരവും മുട[1]പ്പനൈ കുറുക്കിടവേ,
പൺപു[2]ടയ ചന്തിവിട്ട പാതൈവരുമ്പോതു
പെൺ പിള്ളൈയൊരാൺ പിള്ളൈയെ പിടരിയിലേ
അടിക്കക്കണ്ടാൻ
എണ്ണെമുഴുകീട്ടൊരുവൻ എതിരേ വരത്താൻ കണ്ടാൻ
പെണ്ണൊരുത്തിചെട്ടി മുന്നേ പെരുങ്കുടത്തൈപ്പോട്ടുടച്ചാൾ
നായനാർ ചെട്ടിമുന്നേ നായ്പൈയിട്ടിടുമാം
മൻകുവൈ[3]തലൈമേലേ മണൽ വാരിയെറിന്തിടവേ
ജന്മവിനൈ തടയാലേ തിരുമ്പിവരൊട്ടാമൽ
കമ്മവിനൈ പിടലിയിലേ കൈ കൊടുത്തുത്തള്ളിടവേ
അന്നേരം മലക്കുറത്തി അഴകാന കുറിചൊന്നാൾ.

---

(1) മുട = മുടവുള്ള (2) പൺപു് = നന്നു
(3) കുവ = പരുത്തു്

'മുന്നൊരു നാളം നീ മറയോൻ മുതൽ കുടിയാളം[1] ഒരു തേവി
ഉന്മേലേ മനതാക ഉൻപിറകേ വഴിനടന്താളം
വഴി നടന്താളൻ പിറകേ വനമാന കാടതിലേ
വിഴതടിയ ഉറങ്കയിലേ .....
വലൈ വീശിപ്പിടിപ്പവരംപോരം വഴിയിലുന്നൈ പ്പിൻതുടർ
വാരം'

കുറത്തികുറികേളാമൽ കൊട്ടപോക്കായ്പ്പോകയിലേ
കപ്പ്[2]ടയനെട്നീലി കാടകത്തേ തോൻറിനാളേ

ആ ശകുനങ്ങളും കൈനോക്കി ഫലം പറഞ്ഞ കുറത്തി യുടെ വാക്കുകളും ഗൌനിക്കാതെ ആനന്ദൻ മുന്നോട്ടപോയി. മുന്നിൽ നീലിയും ആവിർഭവിച്ചു. സർവ്വാംഗ സുന്ദരമായിരുന്ന ആ കാമരൂപിണിയുടെ രൂപം; സർവ്വാലങ്കാര ഭൂഷിതമായിരുന്ന അവളുടെ ശരീരം.

തോൻറി നിൻറാളം നീലി തുടയിടയ്യേറ പട്ടാടയുടൻ
പട്ടാടകൊയ്യുടുത്ത നല്ല പൺപൊന്നരഞ്ഞാൺ തുടലരഞ്ഞാൺ
അരഞ്ഞാൺ പലതണിന്ത അൻറുകച്ചയിറുക്കിപ്പിണിയണിന്ത
ഊരിത്തലൈ ചെരുകി മുടികോതി മുടിത്തുടൻ ചീപ്പുവൈത്ത
വൈത്താരം പിറമുതലായ് വട്ടപ്പൊട്ടുടൻ ചിന്തൂരപ്പൊട്ടതൊട്ട
ചോതിമതിമുകത്താളുടൻ തുലങ്കി[3]രുകണ്ണുക്കുമൈയെഴുതി
മൈയ്നീട്ടി നീരം വിഴിയിൽ പലവാട[4]കം കൂട്ടിയരൈത്ത
മഞ്ചം
മെയ്യെങ്കും താനണിന്ത മികവാലേ കഴുത്തിൽച്ചുവപ്പണിന്ത
കൈയിൽച്ചുരം[5]പിടിത്തുക്കനിവായ്മിലയാലെ പതം
വരുത്തി
[6]ചെന്താമരൈ തിരുവായ് ദേവരംഭയൈപ്പോലെ ചമെയ്
ത്തൊരുക്കി
കണ്ടാൽ മയൽ[7]കൊള്ളവേ അങ്കെകാതലി നീലിമുട്ടാക്കുമിട്ട
നിൻറാളം വഴിതന്നിലേ; അന്തനേരിഴൈ[8]നിൻറതറിയാതെ
മട്ടേറും തിൺപുചത്തോൻ വണികേശൻ പശുമ്പൈ[9]യും
തോളിലിട്ട
കണ്ടോനേനീലിയെയും എന്തൻ കാതലു[10]ടയമച്ചാവി[11]
യെൻറു.

---

(1) മുതൽകുടിയാളം=ഒന്നാമത്തെ കുടിക്കാരി (2) കർപ്പ്=പ്രേമം
(3) തുലങ്കി=പ്രകാശിക്കുന്നവിധത്തിൽ (4) വാട=വാസന
(5) ചുരം=വെറിലച്ചുരം (6) ചെന്താമരയിൽ നിന്നുത്ഭവിച്ച ലക്ഷ്മിയായ് (7) മയൽ=കാമം (8) നേരിഴ=സുന്ദരി
(9) പശുമ്പൈ=സമ്പത്തുനിറഞ്ഞ പണസഞ്ചി (10) കാതൽ=പ്രേമം (11) മച്ചാവി=മ(ച്ചിനി) അളിയത്തി

നീലി ആനന്ദനോട് താഴെക്കാണുന്നവിധത്തിൽ സംഭാഷണമാരംഭിച്ചു.

വാട്ടമറവണികേശ! വാരുമയ്യാ! ഒരു വാത്തൈ
കേട്ടപ്പോമെൻറു ചൊല്ലിക്കിട്ടവന്ത വഴിമറുത്താം
'ഓരുരിൽ കൂടിയിരുന്ത കുടിയറിയ മാട്ടീരോ?
പിരിയവേ മാട്ടാമൽ പിൻകാട്ടിപ്പോറീരോ?
ഉമ്മുടയ മാമനുക്കു ഉരിമയുള്ള മകളല്ലവോ?
എന്നുടയ തമയനിവൻ ഇറന്തുവിട്ടാനിക്കാട്ടിൽ
കാടെല്ലാം നാൻ തേടിക്കൺ പുത്തുമെയ് ചടൈത്തു
വീടുതന്നിൽ പ്പോകാമൽ വെറികൊണ്ടു വന്തുവിട്ടേൻ
പഴകയിലേ[11]പോവതുക്കു പാതെയറിയാമൽ നിൻറേറൻ
ഒരു വരിപ്പാക്കാട്ടന്നിൽ ഉമ്മൈക്കണ്ടു പയംതീർന്തേൻ
ഇരുപേക്കും ഒരുവയസ്സു എൻറാരേ തായ്തകപ്പർ
മരുവിവിളൈയാട്ട തക്കു വാരാമലേ തിരിന്തേൻ
ഇത്തനൈനാൾക്കൊവൈയെല്ലാ മിൻറോടേ
പോച്ചിതുകാൺ.

ഇങ്ങനെ പൂർവ്വസ്മരണ ഉദ്ദീപിപ്പിക്കത്തക്ക വിധത്തിലും അല്ലാതേയും അവം ചിലതെല്ലാം ഉപന്യസിച്ചപ്പോം ആനന്ദൻ അതിനു് ഇങ്ങനെ മറുപടി പറഞ്ഞു.

ചിരിത്തവളൈയാനന്ദൻ തിരുമ്പിമെള്ളവേ പാത്തു
'വരുകയിലേ ഉന്നൈയൊരു മാപ്പിളൈ താൻ
കേൾക്കലെയോ?
കാക്കയോട്ടപ്പുരുപോലെ കാടേറിത്തിരിവാനേൻ?
ചുറുക്കാമൽ വേറൊരുത്തർ താലികട്ടി ക്കൊള്ളാമൽ
വിട്ടു വിട്ടാരോ ഉന്നൈയും മിനുക്കോടേ തിരിവതക്കു?
ഒട്ടുവിത്തൈ ചെയ്യാതെ; ഉരുകിപ്പോയ്നില്ലാതെ.'

ഈ വാക്കുകൾക്കു പ്രത്യുത്തരം നീലി ഒന്നുകൂടി പ്രത്യഭിജ്ഞ ഉണ്ടാകുന്ന വിധത്തിൽ ഉച്ചരിച്ചു.

എനക്കിൻറു താലികട്ട എവനിനിമേൽ വരപ്പോറാൻ?
കഴുത്തിലുള്ള ഉടമയെല്ലാം കളവാണ്ടു പോറീരോ?
പിള്ളൈ മതിയറിയാമൽ[12]പിറകാലേ തുടർന്തുവന്തേൻ
അൻറന്നൈക്കൊൻറതക്കു അരമനയാർ കേട്ടാരോ?
ഇൻറുമുന്തൻ കൈവാളാൽ ഇരണ്ടു തുണ്ടായ് വെട്ടിടുവായ്'

അതിനു ചെട്ടി,

---

(1) പഴകൈ = പവിഴനല്ലൂർ (2) പിള്ളൈമതിയറിയാമൽ = ബാലബുദ്ധികൊണ്ടു തത്വം ഗ്രഹിക്കാതെ

വെട്ടിടവും കുത്തിടവും വീരമെനക്കുണ്ടോമോ?
ചെട്ടിമകനായിരുപ്പോൻ ചേവുകത്തുക്കാകാത്തു'

എന്നും മറും പറഞ്ഞു സത്യാവസ്ഥ മനസ്സിലാക്കി വേഗത്തിൽ മുന്നോട്ടു് ഓടിത്തുടങ്ങി. വിട്ടപോകുവാനല്ലല്ലൊ നീലിവന്നതു്;

''നെഞ്ചെരിത്ത കുടിവാഴ്ക്കൈ നെടുകാലം നില്ലാത്തു
കിഴക്കു മുകമായിരുന്തു കിട്ടവന്തു കൈപിടിത്തു
വഴിക്കഴിവു ചെയ്തവക്കു വാണിപവും പലിയാത്തു
വെയിലുക്കുത്താനിരുന്തു മെല്ലെമെല്ലെപ്പോയിടലാം..'

എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു് അവളും പിൻതുടന്നു.' 'തുള്ളിയൊരു വെറ്റിലയ്ക്കു ചുണ്ണാമ്പു താരുമെൻറാം'. വെറ്റില തിന്നാൻ ഒരു ശകലം ചുണ്ണാമ്പു വേണമെന്നു ചെട്ടിയോടു ചോദിച്ചു. അങ്ങനെയാണു് ഇരുമ്പുകൈവശമുള്ളവരെ യക്ഷികൾ അകപ്പെടുത്തുവാൻ ശ്രമിക്കുന്നതു് എന്നു വായനക്കാർ കേട്ടിരിക്കുമല്ലൊ.

ചുണ്ണാമ്പു കേട്ടവളേ എന്നൈത്താൻ തൊല്ലൈപ്പെട്ടത്താതേ
തോളിൽ ക്കിടക്കിൻറ പൈയിൽ ചുരക്കൈച്ചെമന്തു
ചടൈത്തേണ്ടി
അയ്യോ കട്ടായ്വഴിയിലേ എന്നോടു അകക്കൊട്ടപ്പോതുക്കടീ''

എന്നുചെട്ടിയും,

വെത്തിലൈ തിന്നാമൽപ്പോനാലെന്നുടൽ മെത്തച്ചടസ്തിതുകാൺ
കൂടത്തുടരാമൽ ഉമ്മൈ നാൻ കൊഞ്ചത്തിൽ വിട്ടവിട്ടാൽ
കൂട്ടമരം തന്നിൽ കാട്ടിനിൽക്കള്ളിക്കൊപ്പം ചിരിയാതോ?

താൻ പിൻതുടരാഞ്ഞാൽ തന്നെ നോക്കി കള്ളിച്ചെടിയുടെ കൊമ്പുകൂടി ചിരിക്കുമെന്നു് അവളും പറഞ്ഞു.

'നകൈപ്പോ[1]ടേ നടപ്പാനേൻ നങ്കയ[2]ക്കുക്കിളൈ[3]കളുണ്ടു
വകൈയുടയ മതിനി[4]യുണ്ടു മാമനുണ്ടു തായുമുണ്ടു'
എൻറു ചൊല്ലിയേ കാട്ടിൽ ഇത്തനയും ഉണ്ടു ചെയ്തു
നൻറുകടൈത്തെരുവൈ വിട്ടു നടുവഴിയേ പോവോമെൻറാം
ചെട്ടിതന്നൈ ക്കൊഴന്ത[5]നെൻറു ചിരിത്തുവരുവാളൊരുത്തി
വെറ്റിലൈയൈത്തിന്ന മെൻപാം, വീട്ടതന്നിൽ
വാരുമെൻപാം.
മുറമതിൽ വാരുമെൻറു മുക്കാലിപോട്ടിട്ടവാം.
നൻറാക വിരുന്തിടലാം നാലാറുവരിഷം മട്ടും

---

(1) നകൈപ്പു=ചിരി (2) നങ്കയർ=യുവതി
(3) കിളൈകൾ=ബന്ധുക്കൾ (4) മതിനി=ജ്യേഷ്ഠന്റെ ഭാര്യ
(5) കൊഴന്തൻ=ഭർത്താവിന്റെ സഹോദരൻ

ഇൻറു വരുവീരെനവേ ഇടവഴിയിൽ കാത്തിരുന്തേൻ.
ചായയിലേ അറിയേനോ തമ്പി മകനെൻറു ചൊൽവാം
വെയിലതിലേ വഴിനടന്താൽ മെലിയാളോ എൻമകൻ താൻ?
മാപ്പിള്ളയും എൻമകളും വാഴവന്താരെൻറു ചൊൽവാം.

നീലി അവിടെ ഒരു ഗൃഹത്തേയും അതിൽ തൻെറ തള്ള, ഭർത്താവിൻെറ സഹോദര ഭാര്യ, അച്ഛൻ മുതലായവരേയും മായകൊണ്ടു സൃഷ്ടിച്ചു. ആനന്ദനെ അയാളുടെ സഹോദരഭാര്യ വന്നു കുശലപ്രശ്നം ചെയ്തു സൽക്കരിച്ചു. അയാൾ അതെല്ലാം മായയെന്നറിഞ്ഞിരുന്നതിനാൽ നിന്നനില്പിൽനിന്നു് ഇളകിയില്ല.

'ഉലകത്തിലാശകൊണ്ടു ചെട്ടിയാരേ
ഓടിപ്പോനാലുമുമ്മെ നാൻ വിടവേനോ?'
ചൂതുവൈത്തു ക്കൊല്ലവേ തുടന്തുവന്ത നീലി ഉൻ
സൂക്ഷമെല്ലാം നാനറിവേൻ ശാസ്ത്രിരത്തിനാലേ'
'ശാസ്ത്രിരം ശാസ്ത്രിരമെൻറു ചെട്ടിയാരേ!
കൊണ്ട പെണ്ണൈയടിത്തുപ്പോട്ടക്കോപിക്കറീരേ'
എൻറു ചെട്ടികേൾക്കുമുന്നെ കള്ളിക്കൊപ്പൈ
ഇട്ടുക്കിപ്പിള്ളയാകവുക്കലൈയിൽ വൈത്താം.

അവളുടെ സൂക്ഷ്മാവസ്ഥ താനറിയുമെന്നു ചെട്ടിപറഞ്ഞപ്പോൾ കള്ളിക്കൊമ്പിനെ കുഞ്ഞിൻെറ രൂപത്തിൽ പ്രത്യക്ഷീഭവിപ്പിച്ചു് ഒക്കത്തുവച്ചുകൊണ്ടു് അയാൾ തൻെറ ഭർത്താവാണെന്നും ആ കുഞ്ഞു് അവളുടേതാണെന്നും നീലി ഘോഷിച്ചുതുടങ്ങി. അതു കള്ളിക്കൊമ്പാണെന്നു ചെട്ടി വീണ്ടും വാദിച്ചപ്പോൾ അയാൾ കിണറ്റിൽ കളഞ്ഞ പണ്ടങ്ങളുടെ കാര്യവും മറ്റും യക്ഷി ഓർമ്മപ്പെടുത്തി. അങ്ങനെ ആനന്ദനും പുറകേ നീലിയും ഓടിയോടി പവിഴനല്ലൂർ കടത്തെരുവിൽ ചെന്നു ചേർന്നു. (''അപയമിട്ട കുരലോയ്സൈ അമ്പലത്താർ താൻ കേട്ടു.'') അയാളുടെ ആക്രന്ദനം അവിടത്തെ അമ്പലത്തിലുള്ള വെള്ളാളർ കേട്ടു് ഓടിച്ചെന്നു. തന്നെ കൊന്നതിനുവാൻ ഒരു യക്ഷി പാഞ്ഞു വരുന്നതായി അയാൾ ആവലാതിപ്പെട്ടു.

'വിടുവിട്ടാൽ എനൈ യെടുത്തു വിഴുങ്കാമൽ കാത്തിടുകം'
എൻറുചെട്ടി ചെല്ലുമുന്നേ ഇട്ടുക്കിയ കൈപ്പിള്ളയുമായു്
അൻറു വിമ്മിയഴുതുകൊണ്ടു അമ്പലത്തിൽ നീലിവന്താം
മുട്ടാക്കൈത്താൻ തുറന്ത മുകത്തൈ മെല്ലുക്കാട്ടിനളേ
'ഉൻകൂടവാറേനെൻറോടി വന്താളിട വഴിയിൽ
എൻകൂട വരവേണ്ടാമെൻറോടി വന്തേൻ നാൻ

പിടിത്തുവിളെയാട്ടമെൻറു പെരുവഴിയിൽ വഴിമറുത്താം
കടിക്കവരും പാമ്പിതെൻറു കൈതപ്പി ഓടി വന്തേൻ
എൻ കൈയിലെ പണവുമില്ലൈ; ഇവളൈ നാൻ
വൈത്തറിയെൻ
ഉങ്കളുക്കുവേണമെൻറാൽ ഊരവരെ കൊണ്ടുപോങ്കോ'
'ചെട്ടിയാരേ! ചൊന്നതെല്ലാം ചെവികുളിര കേട്ടീരൊ?
[1]അട്ടിൽ...ണ്ണിയെന്നെ വെറും അവിശാരിയാക്കി വിട്ടീർ
ചെട്ടിച്ചിയാന പാവിചെറുമൈയിലേ താലി വൈത്തേൻ
പച്ചൈ കുഴന്തൈക്കാറി പകൽ വഴി നാൻനടപ്പേനോ?
എച്ചിലാക്കിപ്പോട്ടീരേ; ഇനിയൊരു വാർ തൊട്ടവാരോ?
പട്ടാങ്ക[2]മെത്തവുണ്ടേ പഴവനല്ലരണ്ടർ കളേ!
കട്ടിവൈത്ത എനൈയടിത്തു കാട്ടിൽ വിഴത്തോടിവന്താർ
പെൺ പിള്ളൈയും ആൺപിള്ളൈയും പെറെടുത്ത
അണ്ണർകളേ!
കൺ തിറക്ക വേണ' മെൻറുകണ്ണീരു ഉതിത്തനളേ

ഇങ്ങനെ നാട്ടാരുടെ മുൻപിൽ അവർ തമ്മിൽ പല വിധത്തിലുള്ള ഉക്തി പ്രത്യുക്തികളും നടന്നു. ഒടുക്കം തന്നെ ഉപദ്രവിക്കുവാൻ നീലി വഴിയിൽ പിശാചുക്കളെ സൃഷ്ടിച്ചു എന്നു് ആനന്ദൻ പറഞ്ഞപ്പോൾ (അന്തപിശാചുകളും വന്തു മറുക്ക അതട്ടി വിട്ടോടി വന്തേൻ) ആ പിശാചുക്കളിൽ നിന്നു് അയാളെ രക്ഷിച്ചതു താനായിരുന്നു എന്നായി നീലി. ഒടുവിൽ കൈയിലുള്ള വാളുകൊണ്ടു യക്ഷിയെ വെട്ടുമെന്നു് അയാൾ വീരവാദം ചെയ്തപ്പോൾ,

'എപ്പടികൊൻറാലും നീർമുന്നേപ്പോലെയിരുപ്പീരേ
യാമാകിൽ
ഇപ്പടിപ്പോലുള്ള പിള്ളൈയൊരായിര മീൻറിട മാട്ടേനോ?
ചെട്ടിയാർ കള്ളിനിഴലിലേ ചെയ്തതൈ ദൈവമറിയാതോ?'

തന്നെ എങ്ങനെ കൊന്നാലും അയാൾ ജീവിച്ചിരിക്കുമെങ്കിൽ അതുപോലെ ആയിരം കിടാങ്ങളെ താൻ പെറുമെന്നും, പണ്ടു കള്ളിയുടെ നിഴലിൽ അയാൾ ചെയ്ത പാപം ദൈവമറിയുമെന്നും മറ്റും യക്ഷിയും ഗർജ്ജിച്ചു. അവൾ കൈക്കുഞ്ഞിനെ താഴെയിറക്കി; അതു ചെട്ടിയാരുടെ അരികിൽ ചെന്നു്,

'അപ്പിച്ചേ[3] ഉൻകൈയിലോപ്പിച്ചാളെന്നെ
അൻറുസാക്ഷി നാനല്ലവോ' എൻറു ചിരിക്ക

(1) അട്ടിൽ...ണ്ണുക = അടുക്കളക്കാരി(ഭാര്യ)യാക്കുക
(2) പട്ടാങ്ക = സത്യം (3) അപ്പിച്ച = അച്ഛൻ

ദാസിയുടെ വധത്തിനു സാക്ഷി താനായിരുന്നു എന്നു പറഞ്ഞു ചിരിച്ചു. കാണികയും സ്ത്രീ സത്യവതിയെന്നും പുരുഷൻ അപരാധിയെന്നും വിധിച്ചു. പിന്നെയും ആനന്ദനും നീലിയും തമ്മിൽ വാഗ്വാദം തുടരുകയും,

'കള്ളിയങ്കാട്ടുകുളേള നീരെന്നൈക്കല്ലൈത്തലയിലിട്ടീർ'

എന്നും മറും നീലി പൂർവ്വജന്മകഥ വിസ്തരിച്ചു് ആനന്ദനെ വീണ്ടും തേജോവധം ചെയ്കയും ചെയ്തു. അപ്പോഴേയ്ക്കു്,

പോകും മതിനിനൈന്തു വേപ്പും പത്തിരവും കൈ കഴന്തു വീഴ
അമന്തവനേ! ചെട്ടിയാരേ! യെൻറു അൻറവനും കൈയാൽ
മുടിപിടിത്തു
തൂങ്കിത്തുയിൽ മുടിന്തു ചെട്ടിതൊണ്ടെതുറന്തുടൻ പേശലുറാൻ
ഉരൈപ്പാർ നെഞ്ചൈപ്പിളന്തു ഉടൻ ഉറപന്തമവും നാട്ടിവിട്ടാനും
പിറന്ത പിള്ളൈ ക്കള്ളി തന്നൈ ഉടൻപേച്ചി[1]യവൻ
നെഞ്ചിൽ നാട്ടിവൈത്തു
പന്തൊളേമോട്[2]യത്തിയന്തപ്പഴവനല്ലൂർ വഴിയാകവേതാൻ.

വേപ്പിൻ പിടിയുള്ള ഉടവാളും ആ സമയത്തു് ആനന്ദന്റെ കൈതെററിനിലത്തു വീണു. ആ തക്കം കണ്ടു് നീലി അയാളുടെ വയറു പിളർന്നു് അവിടെ ഒരു പന്തം നാട്ടി താൻ കൈക്കുത്താക്കിയിരുന്ന കള്ളിക്കൊമ്പും അവിടെ നട്ടു്, പവിഴനല്ലൂർ വഴിയായി മുകളിലേയ്ക്കു പറന്നുപോയി.

ഇതാണു് നീലികഥയുടെ സംഗ്രഹം. വിസ്തരഭയത്താൽ ഞാൻ പലഭാഗങ്ങളും വിട്ടിട്ടുണ്ടു്. ഈ കൃതിയുടെ നാലുപാഠങ്ങളും എന്റെ കൈവശമുണ്ടു്; അവയിൽ രണ്ടെണ്ണം പ്രശസ്ത ഗവേഷകനായ ശ്രീമാൻ ഒറശ്ശേരമംഗലം ടി. ജി. അച്ചുതൻ നമ്പൂതിരി എനിക്കയച്ചുതന്നതും, ബാക്കി രണ്ടും ഞാൻ തന്നെ സമ്പാദിച്ചു പകർത്തിച്ചു വച്ചിട്ടുള്ളതുമാണു്. നാലു പകർപ്പുകളും സംഘടിത ജടിലങ്ങളാകയാൽ വളരെ ക്ലേശിച്ചു് ഒരു ശുദ്ധമായ പാഠം ഉണ്ടാക്കേണ്ടിവന്നു. വില്വടിച്ചാൻപാട്ടുകാർ ആദരിക്കുന്ന ഗ്രാമീണകൃതികളും രസനിഷ്യന്ദികളാണെന്നുള്ളതിനു നീലികഥയിലെ പല ഭാഗങ്ങളും സാക്ഷ്യം വഹിക്കുന്നു. (പഴവ) പവിഴനല്ലൂർ എന്ന ഗ്രാമം പണ്ടു തിരുവിതാംകൂറിന്റെ ഒരു ഭാഗമായിരുന്നു. അതിനു് ഇന്നത്തെപ്പേർ പഴവൂർ എന്നാണു്. അതു് ഇന്നു തിരുവിതാംകൂറിന്റെ അതിർത്തിക്കപ്പുറം തോവാള മണ്ഡപത്തും വാതുക്കലിനെ തൊട്ടുകിടക്കുന്ന തിരുനൽവേലി

(1) പേച്ചി = പേൺപിശാച് (2) മോട് = മേന്മ

ഡിസ്ട്രക്ടിൽ നാങ്ങന്നേരിത്താലൂക്കിലെ ഒരംശമാകുന്നു. ശാന്തിക്കാരൻ ദാസിയെക്കൊന്നതു കള്ളിയങ്കാട്ടു വച്ചാണു്. കള്ളിയങ്കാട്ടു് അഗസ്ത്യീശ്വരം താലൂക്കിൽ പാർവതീപുരത്തിനും വടശ്ശേരിക്കും ഇടയ്ക്കുള്ള ഒരു കുഗ്രാമമാകുന്നു. കള്ളിയങ്കാടെന്നു് ആ സ്ഥലത്തിനു പേർ സിദ്ധിച്ചതു് കള്ളിച്ചെടി ധാരാളമായി വളരുന്നതുകൊണ്ടു മാത്രമല്ല, ദാസി കള്ളിയെ സാക്ഷിവച്ചു് അപമൃത്യുവിനു് അധീനയായതു കൊണ്ടുമാണെന്നു നിശ്ചയിക്കാം. അവിടെ പഞ്ചവൻകാട്ടുനീലി എന്നൊരു ഇശക്കിയമ്മൻ(യക്ഷി)കോവിൽ ഇന്നു കാണപ്പെടുന്നു. പഞ്ചവൻ കാടെന്നു കള്ളിയങ്കാടിന്റെ കിഴക്കു ഭാഗത്തിനു പേരുണ്ടു്. ആ കോവിൽ നില്ക്കുന്ന തറയിൽ വെച്ചായിരുന്നുവത്രെ ദാസി മരിച്ചതു്. കുറെ വർഷങ്ങൾക്കു മുമ്പുവരെ ആ യക്ഷിയെ ജനങ്ങൾ ഏറ്റവും ഭയപ്പെട്ടിരുന്നു; വെള്ളിയാഴ്ച രാത്രികാലത്തു മറ്റും ആ ക്ഷേത്രത്തിന്റെ സമീപത്തുകൂടി ഒറ്റയ്ക്കു് ആരും സഞ്ചരിച്ചിരുന്നില്ല. ഇന്നു മോട്ടോർ വാഹനങ്ങളുടേയും മറ്റും ശബ്ദംകേട്ടു് അത്തരത്തിലുള്ള ഭ്രതങ്ങൾ ആകപ്പാടെ ഞെട്ടി മനുഷ്യോപദ്രവം ചെയ്യാതെ അടങ്ങിയൊതുങ്ങി ജീവിക്കുകയാണു്. പവിഴനല്ലൂരിനും പഞ്ചവൻ കാട്ടിനും തമ്മിൽ ഉദ്ദേശം പതിന്നാലു നാഴികദൂരം വരും. കാവേരി പട്ടണത്തിലെ വേപ്പു മുറിച്ചു പഴവൂർ ഗ്രാമക്കാർ ക്ഷേത്രം പണിക്കുകൊണ്ടുവന്നു എന്നു കവി പറയുന്നതു് അതിശയോക്തിയായി കരുതണം. കഥ നടന്ന കാലമേതെന്നു കണ്ടുപിടിക്കുവാൻ ഒരു വഴിയും കാണുന്നില്ല; എങ്കിലും പവിഴനല്ലൂർ എന്നതു പഴവൂരിന്റെ പഴയ പേരാകയാൽ പ്രസ്തുത സംഭവത്തിനു മുന്നൂറു സംവത്സരത്തിൽ കുറയാതെയുള്ള പഴക്കമെങ്കിലും ഉണ്ടായിരിക്കുമെന്നു അന്വേഷണത്തിൽ അറിയുന്നു.

''ഉതയകിരി തീപ്പായ്ന്ത ഉറ ചെമ്പവല്ലിയോടേ
അപ്പട്ടരിൽ തീപ്പായ്ന്ത ആയിഴയാം വള്ളിയോടേ
പാപ്പൻ വതിത്തതൊരു പഴവൂരിൽ ദാസിയോടേ''

എന്നു കൂടിയിരുത്തു പാട്ടിൽ വിവരിക്കുന്ന യക്ഷികളിൽ രണ്ടു പേരാണു് കള്ളിയങ്കാട്ട നീലിയും സതി ചെമ്പവല്ലിയും. അപ്പട്ടർ തീപ്പായ്ന്തവള്ളി ആരാണെന്നറിയുന്നില്ല. അന്വേഷിക്കേണ്ട കഥയാണതും.

ശിവപുരാണം കിളിപ്പാട്ട്

അദ്ധ്യാത്മരാമായണവും മഹാഭാരതവും കഴിഞ്ഞാൽ കേരള ഭാഷയിൽ വിരചിതങ്ങളായുള്ള കിളിപ്പാട്ടുകളിൽ ശിവപുരാണം നമ്മുടെ ശ്രദ്ധയേയും ആദരവിനേയും സവിശേഷം അർഹിക്കുന്നു. ആ കാവ്യത്തിന്റെ അവ്യാജരമണീയമായ സൗകുമാര്യം ഏതു സഹൃദയന്റെ ഹൃദയത്തേയും ഹഠാദാവർജ്ജിക്കുന്നതിനു പര്യാപ്തമാണു്. രാമായണാദി ഗ്രന്ഥങ്ങളിലെ ഉപാഖ്യാനങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ചു് അതിലെ കഥകൾക്കു് അശ്രുതപൂർവ്വതനിമിത്തമുള്ള ആകർഷണശക്തിയും അഗണ്യകോടിയിൽ തള്ളത്തക്കതല്ല. ശ്രീ പരമേശ്വരനിൽ ഗാഢവും അവ്യഭിചാരിയുമായ ഭക്തി അങ്കുരിക്കുന്നതിനും അതിന്റെ പാരായണം പ്രേരകമായിരിക്കുന്നു.

കർത്തൃത്വം:- ശിവപുരാണത്തിന്റെ പ്രണേതാവു് തുഞ്ചത്തെഴുത്തച്ഛനാണെന്നു കുറേക്കാലങ്ങൾക്കു മുൻപുണ്ടായിരുന്ന വിശ്വാസത്തിനു് ഏതാനും കൊല്ലങ്ങളായി സാരമായ ഉടവുതട്ടിയിട്ടുണ്ടു്. ഇപ്പോൾ ആ മഹാത്മാവിനും പ്രസ്തുതകൃതിക്കും തമ്മിൽ യാതൊരു ബന്ധവുമില്ലെന്നു ആക്കും ഉറപ്പിച്ചു പറയത്തക്ക വണ്ണം അത്രമാത്രം തെളിവുകൾ നമുക്കു ലഭ്യങ്ങളായിട്ടുണ്ടു്. എന്നു മാത്രമല്ല, ആ തെളിവുകൾ കൊണ്ടു പ്രസ്തുതകൃതി രാമപാണിവാദൻ എന്ന അപരാഭിധാനത്താൽ സുവിദിതനായിരുന്ന കുഞ്ചൻ നമ്പിയാരുടെ വാങ്മയങ്ങളിൽ ഒന്നാണെന്നും നമുക്കു് ഇന്നു സ്ഥാപിക്കുവാൻ കഴിയുന്നതാണു്. ഏതദ്വിഷയകമായ സാക്ഷ്യപരമ്പരയെ ആഭ്യന്തരമെന്നും ബാഹ്യമെന്നും രണ്ടു വിഭാഗമായി പിരിക്കാം. ഹരിണീസ്വയംവരം ശീതങ്കൻ തുള്ളലിലെ ''ജ്യോതിഷക്കാരനും മന്ത്രവാദിക്കുമച്ചാ തുര്യമേറുന്ന വൈദ്യനും വേശ്യയ്ക്കും'' ഇത്യാദി പങ്ക്തികൾ സോമ

വാരവ്രത മാഹാത്മ്യത്തിലും, പുളിന്ദീമോക്ഷം പറയൽ തുള്ളലിലെ ''ജനിച്ചു പണ്ടൊരു വേടൻ വനത്തിൽ ചണ്ഡകാഖ്യൻ പോൽ തനിച്ച ശക്തിയായ ധീരൻ മൃഗങ്ങൾക്കൊക്കവേകാലൻ'' ഇത്യാദിപങ്ക്തികളും ശബരമാഹാത്മ്യത്തിലും കാണുന്നതായി വിമർശകന്മാർ ഇതിനു മുൻപുതന്നെ രേഖപ്പെടുത്തീട്ടുണ്ട്. പ്രദോഷമാഹാത്മ്യം ചന്ദ്രാംഗദചരിതം, പുളിന്ദീമോക്ഷം, എന്നീ മൂന്നു ശിവപുരാണാന്തർഗ്ഗതങ്ങളായ കഥകളും നമ്പിയാർ വീണ്ടും തുള്ളൽപ്പാട്ടുകളായിക്കൂടി നിർമ്മിച്ചു എന്നുവേണം ഊഹിക്കുവാൻ. സോമവാര വ്രതമാഹാത്മ്യം തന്നെയാണു് ചന്ദ്രാംഗദചരിതം. തുള്ളലിൽ സീമന്തിനിയും ചന്ദ്രാംഗദനും തമ്മിലുള്ള വിവാഹംവരെ മാത്രമേ കഥാപ്രസംഗം കാണുന്നുള്ളൂ. അതുകൊണ്ടു് ആ കൃതി അപൂർണ്ണമാണെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല അതിനപ്പുറമുള്ള രസോത്തരമായ കഥാംശംകൂടി നമ്പിയാർ തുള്ളലാക്കീട്ടുണ്ടോ എന്നു് അറിവില്ല.

ഈ തെളിവിനു പുറമേ ശിവപുരാണത്തിലെ കാവ്യശൈലിനോക്കിയാൽ അതിനു് അദ്ധ്യാത്മരാമയണത്തിലേയോ മഹാഭാരതത്തിലേയോ കാവ്യശൈലിയോടു് അശേഷം സാജാത്യമില്ലെന്നും നേരേമറിച്ചു പഞ്ചതന്ത്രം, വിഷ്ണുഗീത, നളചരിതം മുതലായി നമ്പിയാരുടേതെന്നു ക്ലിപ്തപ്പെടുത്തിപറയാവുന്ന കിളിപ്പാട്ടുകളോടു് സാഹോദര്യമാണു് കാണുന്നതെന്നും ഭാവുകന്മാരെ ധരിപ്പിക്കേണ്ട ആവശ്യമുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ശനിപ്രദോഷമാഹാത്മ്യത്തിൽ ചില ഉൽപ്രേക്ഷാഹികളും ഉജ്ജയിനിയിലെ രാജാവായ ചന്ദ്രസേനനെ സമീപിച്ച മാണിഭദ്രൻ എന്ന ദേവപാർഷദൻ സമ്മാനിച്ച ചിന്താമണി തങ്ങൾക്കു കിട്ടണമെന്നും ''രണ്ടു മാസത്തിനുള്ളിൽക്കൊണ്ടുന്നു ബോധിപ്പിക്കാം രണ്ടു വാക്കെനിക്കില്ല തന്നാലും'' എന്നുമപേക്ഷിക്കുന്നു. പ്രദോഷ മാഹാത്മ്യത്തിൽ അംശുമതി ധർമ്മഗുപ്തനെ ''കണ്മുനത്തല്ലുകൊണ്ടെയ്യനിന്നീടിനാം'' എന്നു കവി വർണ്ണിക്കുന്നു. അദ്ദേഹം തന്റെ വയസ്യനായ ശുചിവ്രതനു മുലത്തിലെന്നപോലെ മന്ത്രിസ്ഥാനമല്ല. നമ്പിയാരുടെ രീതിക്കു യോജിച്ച ''സർവ്വാധികാര്യം'' ആണു നൽകുന്നതു്. സോമവാരവ്രത മാഹാത്മ്യത്തിൽ ചിത്രവർമ്മ രാജാവിന്റെ രാജ്യഭാരത്തെപ്പറ്റിയുള്ള പ്രശംസയ്ക്കിടയിൽ,

''സ്ത്രീകൾക്കു സർവ്വാധികാരം കൊടുക്കുന്ന
മൂഢപ്രഭുക്കളുമില്ല ഭൂതലേ;
നാരിയെച്ചൊല്പിഗൃഹം മുടിച്ചീടുന്ന
നീരസ പുരുഷന്മാരുമില്ലെങ്ങുമേ''

എന്നിങ്ങനെ പരിഹാസ രസം തുളളിത്തുളുമ്പുന്ന ചില വരികളും ഇട കലർന്നിരിക്കുന്നു. ഇവ എഴുത്തച്ഛന്റെ തൂലികയിൽ നിന്നു ഒരിക്കലും പുറപ്പെട്ടിരിക്കുവാൻ മാർഗ്ഗമില്ല. ഇന്ദ്രസേനന്റെ രാജ്യം തക്കംനോക്കി കൈക്കാലാക്കുവാൻ വരുന്ന ശത്രുക്കളെ ''നാട്ടിൽ കടന്നാശ്രമനാശം തുടങ്ങിനാർ, കോട്ടപ്പടികളും പിടിച്ചടക്കീടിനാർ'' എന്നു ഗ്രന്ഥകാരൻ പറയുന്നു. കോട്ടപ്പടികളേയും മറ്റും പറ്റിയുള്ള പ്രസ്താവന നാം എഴുത്തച്ഛനിൽ നിന്നല്ല, നമ്പിയാരിൽ നിന്നാണു് കേട്ടിട്ടുള്ളതു്. പിന്നെയും വിപ്രകുമാരന്മാരായ സുമേധാവും സാമവാനും വിദർഭരാജാവിനെ ഉപസർപ്പണം ചെയ്തു വിവാഹത്തിനു ധനം യാചിക്കുമ്പോഴും, അറുപിശുക്കനായ ആ രാജാവു്,

''നമ്മുടെ കയ്യിൽപ്പണം പിരിഞ്ഞിട്ടില്ല;
ദുർമ്മുഖമെന്നു ബോധിക്കേണ്ട തെല്ലുമേ;
പെട്ടെന്നു നാലു പണം വരും നേരത്തൊ–
രെട്ടപണത്തിന്നഴിവുണ്ടെനി ക്കെടോ''

എന്നു് ഒഴികഴിവു പറയുന്നു. ഈ വക വിഷയങ്ങളിൽ മനുഷ്യന്റെ കാപട്യം മുതലായ ദുർഗ്ഗുണങ്ങളിൽ–നമ്പിയാരുടെ ദൃഷ്ടിപോലെ എഴുത്തച്ഛന്റേതു പതിഞ്ഞിട്ടില്ലെന്നു മാത്രമല്ല, പതിയുന്നതുമല്ല. ശിവയോഗിമാഹാത്മ്യത്തിൽ ദശാർണ്ണരാജാവിനെ ''സപത്നിമാർക്കിഷ്ടമാടുന്നവൻ'' എന്നു വിശേഷിപ്പിക്കുന്നു. അതിൽതന്നെ ഒരു കൂട്ടം വണിക്കുകളെപ്പറ്റി താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന വർണ്ണനമുണ്ടു്. ആ ചിത്രം നമ്പിയാർക്കല്ലാതെ മറ്റൊരാൾക്കും വരയ്ക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നതല്ല.

കുതിരകളുമെരുതുകളുമനവധിഭരങ്ങളും
കൂടിഗ്രമിക്കുന്ന ചെട്ടി കോമട്ടികളും
മുടിയലിരു മുടിയു മൊരുവടിയുമൊരു
മുണ്ടിൽ ത്തിരച്ചുടൻ തോളിലിട്ടങ്ങനെ മാറാപ്പു
ഇരുപുറയുമുലയുമൊരു കടിതടവിലാസവും
ഇങ്ങനേ മണ്ടുന്ന പാന്ഥ വൃന്ദങ്ങളും
തലയിലതികന മുടയ ചിലവലിയ തോൽക്കുടം
താനേ ഭരിച്ചു തിരിക്കുന്നിതു ചിലർ;
കലിത ബഹുവിഭവമൊട്ട ചിലരലസ ഗാമികളും;
കാമുണ്ടവുംകൊണ്ടു മണ്ടുന്നിതു ചിലർ''

ഈ വരികളും എഴുത്തച്ഛനെഴുതിയതാണെന്നു് ആരും സമർത്ഥിക്കുവാനൊരുങ്ങുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. അതുപോലെ ശബരമാഹാത്മ്യത്തിന്റെ അവസാനത്തിലും നമ്പിയാരുടെ തനിച്ഛായയിൽ ചില വരികളും കാണ്മാനുണ്ടു്.

"നാലുവേദംപഠിച്ചാലും നാമഘോഷം തുടന്നാലു-
മാലുവെച്ച വളത്താലും കുളം വെട്ടിക്കുഴിച്ചാലും
ഭക്തിദാനം കഴിച്ചാലും ഭ്രമിതന്നെ കൊടുത്താലും
ഭക്തിയില്ലാത്തവനുണ്ടോ മുക്തിമാഗ്ഗ്ം ലഭിക്കുന്നു?
ഭള്ളിനായിപ്പുലർകാലേ കുളിച്ചു ഭസ്മവും തേച്ചു
ങ്ങുള്ളിലോരോ മനോരാജ്യം കണ്ണടച്ചു നിരൂപിച്ചും
കണ്ടദേവാലയം തോറും മണ്ടിമണ്ടി വലം വച്ചാ -
ലുണ്ടതിന്നും ഫലം കിഞ്ചിൽ; പുണ്ണ്യമാവാൻ ഭക്തി
വേണം."*

ഇങ്ങനെ എത്ര ഉദാഹരണങ്ങൾ വേണമെങ്കിലും ശിവപുരാണത്തിൽ നിന്നു ഉദ്ധരിച്ചു കാണിക്കുവാൻ കഴിയും.

മനക്കോട്ട ബാലരാമനച്ഛന്റെ ആജ്ഞാനുസാരമാണു കവി ശിവപുരാണം രചിച്ചതെന്നു അദ്ദേഹം തന്നെ വ്യക്തമായി പല ഘട്ടങ്ങളിലും പ്രഖ്യാപനം ചെയ്യുന്നുണ്ടു്. റെഡ്ഡിയാരുടെ മുദ്രാലയത്തിൽ അച്ചടിച്ച പതിപ്പിൽ പ്രദോഷമാഹാത്മ്യം ഉമേശാനവ്രതം, ഭസ്മമാഹാത്മ്യം, ശബരമാഹാത്മ്യം രുദ്രാക്ഷമാഹാത്മ്യം എന്നീ അഞ്ചു കഥകളുടെ ഒടുവിൽ ഈ അച്ഛനെപ്പറ്റി അതിരു കടന്ന പ്രശസ്തി കാണുന്നു. നാനാകഥാസാരവേദി മാനക്രോഡസേനാധിനായകൻ, എന്നു പ്രദോഷമാഹാത്മ്യത്തിലും "ചന്ദ്രബിംബാനനൻവീരൻ മനക്കോട്ട ബാലരാമൻ" എന്നു ഉമേശാനവ്രതത്തിലും, "അലിവോടു മനക്കോട്ട വാഴുമാനന്ദവാനാകും ബാലരാമൻ മഹാധീരൻ നിലകണ്ണപ്രിയൻ വീരൻ, ശൈലകന്യാരമണന്റെ നല്ല നല്ല കഥാസാരം ചാലവേ കേട്ടുകൊള്ളേണം ശൈവഭക്ത്യാ ജപിക്കേണം" എന്നു ഭസ്മമാഹാത്മ്യത്തിലും "ചൊല്പെഴുന്ന മനക്കോട്ടമേവീടും ബാലരാമൻ താൻ നല്ല സൗഭാഗ്യവാനാകും നായകൻ നാരിമാക്കിഷ്ടൻ" എന്നു ശബരമാഹാത്മ്യത്തിലും

"മനക്കോട്ട വാഴും മഹാമാനശാലി
മനക്കാമ്പിലേറും കൃപാവാരിരാശി
എനിക്കാശ്രയം ബാലരാമാഭിധാനൻ,
നിനയ്ക്കുന്നതെല്ലാം വരുത്താൻ കരുത്തൻ,
കലാവിദ്യകൾക്കേകമാധാരഭൂതൻ,
കുലാചാരഭേദം ഗ്രഹിക്കുന്ന വിദ്വാൻ
മനോജ്ഞ സ്വരൂപൻ ജയിക്കേണമേറ്റം"

---

* താളിയോലഗ്രന്ഥങ്ങൾ പരിശോധിച്ചു ശരിയായ പാഠങ്ങളാണു ഈ ഉപന്യാസത്തിൽ അവിടവിടെ ഉദ്ധരിക്കുന്നതു്. മുദ്രിത പുസ്തകങ്ങളിൽ പല വൈകല്യങ്ങളുണ്ടു്.

എന്നു രുദ്രാക്ഷ മാഹാത്മ്യത്തിലും കവി അദ്ദേഹത്തെ സ്തുതിക്കുവാൻ ഭാവമുണ്ട്. ഇവസ്സു പുറമേ ചില ആദ്ധ്യാത്മഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ പഞ്ചാക്ഷര മാഹാത്മ്യത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ,

''വിശ്രുതൻ മനക്രോഡാധീശ്വരൻ വിചക്ഷണൻ
വിശ്വവൃത്താന്തജ്ഞാനി വിദ്യയാവിനോദിതൻ
വിശ്വസിച്ചനാരതം ദേവനെസ്സേവിക്കുന്ന
വിശ്വനായകൻ ബാലരാമനുംതുണസ്സുണം''

എന്നും, ശിവയോഗിമാഹാത്മ്യത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ,

ബലമുടയമഹിതമതി ബഹുഗുണമനോഹരൻ
ബാലരാമൻ മനക്രോഡനാഥാനുജൻ
മതികലയുമരവമണിഗുണവുമണിയുന്നോരു
മന്മഥാരാതിയെസ്സേവചെയ്യുന്നവൻ
കനിവിനൊട്ട ശിവചരിത മഖിലമിതു ചൊല്ലുവാൻ
കല്പിക്കകൊണ്ട ഞാനിന്നു ചൊല്പീടിനേൻ
സപദിപുനരിതിനുടയ പിഴകളതശേഷവും
സാധുക്കളെല്ലാം സഹിച്ചുകൊള്ളേണമേ''

എന്നും കുറിപ്പുകൾ കാണ്മാനുണ്ട്. ശിവയോഗിമാഹാത്മ്യത്തിലും ശബരമാഹാത്മ്യത്തിലും നിന്നുള്ള ഉദ്ധരണങ്ങളിൽ നിന്നു് ബാലരാമൻ അക്കാലത്തു് മനക്കോട്ട പ്രഭൃകുടുംബത്തിലെ ഇളമീന്നായിരുന്നു. എന്നു നാം ധരിക്കുന്നു. ഇത്തരത്തിലുള്ള അതിസ്തുതി-പ്രത്യേകിച്ചു് 'നാരിമാക്കിഷ്ടൻ' എന്ന വിശേഷണ പദപ്രയോഗം-ബഹിർമ്മുഖനായ നമ്പിയാർക്കല്ലാതെ അന്തർമ്മുഖനായ എഴുത്തച്ഛനു യോജിക്കുമെന്നും ഞാൻ കരുതുന്നില്ല. എഴുത്തച്ഛന്റെ കൃതികളിൽ ഒന്നാണു് ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണം കിളിപ്പാട്ടെന്നു ഞാൻ ഊഹിക്കുന്നു. അതിൽ അദ്ദേഹം അന്നത്തെ ആഴ്വാഞ്ചേരിതമ്പ്രാക്കളെ 'ധാത്രീദേവേന്ദ്രശ്രേഷ്ഠനാകിയതപോനിധി എന്ന പദം കൊണ്ടു വിശേഷിപ്പിക്കുന്നുണ്ടു്. ആ വിശേഷണം അസ്ഥാനസ്ഥമെന്നോ അനുചിതമെന്നോ പറവാൻ പാടുള്ളതല്ല. അതുപോലെയല്ലല്ലോ 'നാരിമാക്കിഷ്ടൻ' എന്ന പദപ്രയോഗം

ഇവയെ ആഭ്യന്തരങ്ങളായ സാക്ഷ്യങ്ങളായി പരിഗണിക്കാം. ഇവസ്സു പുറമേ ബാഹ്യമായ ഒരു തെളിവും നമുക്കു് ഇപ്പോഴും സിദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ടു്. കൂടല്ലൂർ മനസ്സിൽ നിന്നു കിട്ടീട്ടുള്ള ഒരു ഗ്രന്ഥത്തിൽ ''ഇതിരാമപാണി വിരചിതേ ശിവപുരാണേ സിംഹധ്വജ കഥാസമാപ്തം'' എന്നൊരു കുറിപ്പു കാണുന്നു.

'പാണി'ക്കപ്പുറം 'വാദ' എന്നീ രണ്ടക്ഷരങ്ങളം ലേഖകപ്രമാദം നിമിത്തം വിട്ടുപോയതായി വിചാരിക്കണം. 'സിംഹധ്വജ കഥാ' എന്ന പദം ഭാഷാരീതി അനുസരിച്ച നപുംസംകലിംഗ മായി ലേഖകൻ നിർദ്ദേശിച്ചിരിക്കുന്നു. ഗ്രന്ഥത്തിനു നൂറു വർഷ ത്തിനു മേൽ പഴക്കം കണക്കാക്കാവുന്നതാണു്. കുഞ്ചൻ നമ്പി യാരല്ല എഴുത്തച്ഛനാണു ഗ്രന്ഥകാരനെങ്കിൽ 'രാമപാണി' എന്ന കവിനാമം ലേഖകൻ എന്തിനു് അവിടെ ഘടിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു? ആ സാധുവിനു യാതൊരു പരപ്രതാരണേച്ഛയും ഉണ്ടായിരുന്ന തായി കരുതാവുന്നതല്ലല്ലോ. ഇതിനെ അപ്രതിഷേധ്യമായ ഒരു ലക്ഷ്യമായാണു് ഞാൻ അംഗീകരിക്കുന്നതു്.

കുഞ്ചൻ നമ്പിയാരും രാമപാണിവാദനും ഒന്നാണെന്നുള്ള അഭിപ്രായം ഈയുള്ളവനാണു് സഹൃദയസമക്ഷം ഇദംപ്രഥമ മായി അവതരിപ്പിച്ചതു്. ഈ അഭിപ്രായത്തിനു കാലം നീങ്ങും തോറും പ്രാബല്യം കൂടി വരുന്നുണ്ടു്. [1] പഞ്ചതന്ത്രം [2] നള ചരിതം [3] വിഷ്ണുഗീത [4] ഏകാദശി മാഹാത്മ്യം എന്നീ നാലു കിളിപ്പാട്ടുകളും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതികളാണെന്നു പറവാൻ ഇന്നു് ആരും അധൈര്യപ്പെടേണ്ടതില്ല. ചാണക്യ സൂത്രത്തെ ഞാൻ ഇവയുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നില്ല. ഇവയ്ക്കും അതിനും തമ്മിൽ രചനയിലും മറ്റും വലിയ അന്തര മുണ്ടു്. ചാണക്യസൂത്രം നമ്പിയാരുടെ കൃതിയാണെങ്കിൽ തന്നെ അതു് അദ്ദേഹം അനഗതശ്രുവാകുന്നതിനു മുൻപു് രചിച്ച തായിരിക്കണം. പഞ്ചതന്ത്രം തുടങ്ങിയ നാലു കിളിപ്പാട്ടുകളും അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാസനവ്യൽപ്പത്തിയും അഭ്യാസവും കൊണ്ടു് വികസിച്ചതിനുമേൽ നിർമ്മിച്ചവയാണെന്നു സ്ഥാപിക്കുവാൻ പ്രയാസമില്ല. 946-ാമാണ്ടു പകർത്തിയ ഒരു ശിവപുരാണ ത്തിന്റെ ഏതാനും ഭാഗം മാത്രം ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ടു്. 971-ാ മാണ്ടു പൗലിനോസു് പാതിരി രചിച്ച 'A voyage to the East Indies' എന്ന വിശിഷ്ട പുസ്തകത്തിൽ പഞ്ചാക്ഷര മാഹാത്മ്യ ത്തിൽ നിന്നു്,

> ''സുന്ദരീവരികെടോതല്പമേറുക ശ്രുഭേ
> മന്ദഹാസിനിനിന്റെ ലജ്ജയെന്തിതുനേരം
> മന്മഥശരമേറു മന്മനം തളരുന്നു
> മന്മനോരഥം സാധിപ്പിക്ക നീ കലാവതി''

തുടങ്ങിയ വരികളം ഉദ്ധരിച്ചു് അവ 'കലാവതി' എന്ന ഒരു കാവ്യത്തിലുള്ളവയാണെന്നു രേഖപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ യഥാർത്ഥമായ സംജ്ഞ അദ്ദേഹത്തിനു അവി ജ്ഞാതമായിരുന്നു എങ്കിലും, ഗ്രന്ഥവുമായി നല്ല പരിചയമു ണ്ടായിരുന്നു എന്നുള്ളതു് ഇതിൽ നിന്നു സ്പഷ്ടമാകുന്നുണ്ടല്ലൊ.

കൊല്ലം പത്താം ശതകത്തിൽ തന്നെ ശിവപുരാണത്തിനു സിദ്ധിച്ച അന്യാദൃശമായ പ്രശസ്തിക്കു് ഇതും ഒരു ജ്ഞാപകമാകുന്നു.

കാലം: മനക്കോട്ടു് അച്ചന്മാർ കൊച്ചി മഹാരാജാക്കന്മാരുടെ മേൽക്കോയ്മക്കു് വിധേയരായി വടക്കാഞ്ചേരിക്കും ചെറുതുരുത്തിക്കും ഇടയ്ക്കുള്ള അയിരൂർ നാടെന്ന ദേശം രക്ഷിച്ചുവന്നിരുന്നു. കൊല്ലം 892–ൽ ലന്തക്കാരുടെ സേനാനായകനായ വില്യം ബേക്കർജേക്കബ്സു് കൊച്ചിയിൽ എത്തിയപ്പോഴാണു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആഗമനത്തെപ്പറ്റി മറ്റു് ഇടപ്രഭുക്കന്മാരുടെ കൂട്ടത്തിൽ മനക്കോട്ടച്ചനേയും അറിയിക്കുകയുണ്ടായി. 915–ാമാണ്ടിടയ്ക്കു് അന്നത്തെ അച്ചൻ സാമൂതിരിപ്പാടോടു് കൂടിച്ചേരുകയാൽ ശത്രു എന്നനിലയിൽ കൊച്ചിമഹാരാജാവു് അയിരൂർ നാടു് പിടിച്ചടക്കി പാലിയത്തച്ചനു വിട്ടുകൊടുത്തു. 956–ൽ ലന്തക്കാരുടെ ഗവണ്മെന്റരായ മൈൻസു്, അതിനുമുൻപു് മനക്കോടു് പാലിയത്തേയ്ക്കു് ഒരുതുണ്ടിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നതായി പ്രസ്താവിക്കുന്നു. അദ്ദേഹവും പാലിയവും മനക്കോടവും ഒരേ കുടുംബത്തിന്റെ ഭിന്നശാഖകളായിരുന്നു എന്നും രേഖപ്പെടുത്തീട്ടുണ്ടു്. ലന്തക്കാരുടെ റിക്കാർഡുകളിൽ മനക്കോടത്തിനു മുള്ളർക്കര യെന്നു പേർകാണുന്നു. ഈ തെളിവുകളും നോക്കുമ്പോൾ 915–നു മുൻപായിരിക്കണം ശിവപുരാണത്തിന്റെ നിർമ്മിതി എന്നുള്ളതിനെപ്പറ്റി സംശയിക്കേണ്ടതില്ല. അതിൽ പിന്നീടു രാജ്യഭ്രഷ്ടനായ ബാലരാമനാമച്ചൻ 'നിനയ്ക്കുന്നതെല്ലാം വരുത്താൻ കരുത്തൻ'' ആയിരിക്കുവാൻ ഇടയില്ലല്ലോ.

മൂലം.: ഗ്രന്ഥത്തിനു ശിവപുരാണമെന്നാണു് പേരെങ്കിലും ശിവപുരാണാന്തർഗ്ഗതങ്ങളായ ഉപാഖ്യാനങ്ങളല്ല അതിൽ പ്രതിപാദിതങ്ങളായിരിക്കുന്നതു്. സ്കാന്ദപുരാണത്തെയാണു് കവി ആ വിഷയത്തിൽ ഉപജീവിച്ചിരിക്കുന്നതെന്നും നാം ധരിച്ചിരിക്കേണ്ടതാകുന്നു. പാലക്കാട്ടു് ഗോദവർമ്മ രാജാവിനാൽ വിരചിതവും, സൂര്യനാരായണനെഴുത്തച്ഛന്റെ കൃതിയെന്നു് അതിനെപ്പറ്റി എന്നും ചിലർ അബദ്ധമായി വിശ്വസിക്കുന്നതുമായ സ്കാന്ദപുരാണം എന്നൊരു കിളിപ്പാട്ടുണ്ടല്ലൊ. ആ കിളിപ്പാട്ടിന്റെ മൂലം സാക്ഷാൽ സ്കാന്ദപുരാണമല്ലെന്നും അതിനോടു് അനുബദ്ധമായി പ്രക്ഷിപ്തരൂപത്തിലുള്ള ശങ്കര സംഹിതയാണെന്നും കൂടി പ്രാസംഗികമായി ഈ ഘട്ടത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചുകൊള്ളട്ടെ–ബ്രാഹ്മം–പാദ്മം-വൈഷ്ണവം,(വിഷ്ണുപുരാണം) ശൈവം (ശിവപുരാണം) ദേവീ ഭാഗവതം, നാരദീയം, മാർക്കണ്ഡേയം, ആഗ്നേയം, ഭവിഷ്യം, ബ്രഹ്മവൈവർത്തം ലിംഗം, വരാഹം, സ്കന്ദം, വാമനം, കൗർമ്മം, മാത്സ്യം, ഗാരുഡം,

ബ്രഹ്മാണ്ഡം ഇവയാകുന്നു. സുപ്രസിദ്ധങ്ങളായ അഷ്ടാദശ പുരാണങ്ങളും. ഇവയെല്ലാം വ്യാസഭഗവാൻ നിർമ്മിച്ചതാണെന്നു് ഒരു തെറ്റിദ്ധാരണ പരക്കെയുണ്ടു്- എന്നാൽ ഈ പുരാണങ്ങളും തന്നെ ആ ധാരണയെ സഹായിക്കുന്നില്ല. ശിവപുരാണത്തിൽ വിഷ്ണുപുരാണം പരാശര മഹർഷിയുടെ കൃതിയാണെന്നും (തദേവവ്യാസകഥിതം പുരുഷ്ത്രോരഭേദതഃ) എന്നാൽ അതിനേയും വ്യാസപ്രോക്തമായി പരിഗണിക്കുന്നതു് പുത്രനും പിതാവിനും അഭേദം കല്പിച്ചിട്ടാണെന്നും, നാരദീയത്തിന്റെ പ്രണേതാവു നാരദമഹർഷിയാണെന്നും മറ്റും പറഞ്ഞു കാണുന്നു. യാതൊരു പുരാണവും വ്യാസകൃതമല്ലെന്നു തന്നെയാണു് ആധുനിക ഗവേഷകന്മാരുടെ പക്ഷം. പതിനെട്ടു പുരാണങ്ങളേയും മഹാപുരാണങ്ങളും എന്നു പറയുന്നു. ഇവ കൂടാതെ പതിനെട്ടു ഉപപുരാണങ്ങളുണ്ടു്-[1] സനൽ കുമാര പുരാണം [2] നരസിംഹം [3] വായവീയം [4] ശിവധർമ്മം [5] ദുർവ്വാസ പുരാണം [6] നാരദീയം (ഇതിനെ ലഘുനാരദീയമെന്നും പറയും)[7] നന്ദികേശ്വരപുരാണം [8] ഔശനസം [9] കാപിലം [10] വാരുണം [11] സാംബം [12] കാളികാപുരാണം [13] മാഹേശ്വരം [14] കല്കിപുരാണം [15] ദൈവം [16] പരാശര പുരാണം [17] മരീചം [18] ഭാസ്കര പുരാണം എന്നിങ്ങനെയാണു് ഇവയുടെ സംജ്ഞകളും എന്നു കൂർമ്മ പുരാണത്തിൽ കാണുന്നു. മഹാപുരാണങ്ങളുടേയും ഉപപുരാണങ്ങളുടേയും ഗണനയിലുള്ള പക്ഷാന്തരങ്ങളും ഇവിടെ വിവരിക്കുന്നില്ല. വിഷ്ണുഭാഗവതം ഈ പട്ടികയിൽ ഒന്നും ചേരാതെ പ്രത്യേകം നിലകൊള്ളുന്നു. അതാണു് അഷ്ടാദശ പുരാണാന്തർഗ്ഗതാന്തമായ ഭാഗവതം എന്നു വാദിക്കുന്നവരുണ്ടു്-ബ്രാഹ്മപുരാണത്തിനു് ആദിപുരാണമെന്നും പേർ പറയും.

സ്കാന്ദപുരാണം:- അഷ്ടാദശ പുരാണങ്ങളിൽ അത്യന്തം ദീർഘവും അനേകം വൈശിഷ്ട്യങ്ങൾക്കു് ആകരവുമായ ഒരു അത്ഭുതഗ്രന്ഥമാണു് സ്കാന്ദം. ഏൺപത്തോരായിരത്തോരു നൂറു് ശ്ലോകങ്ങളും അതിൽ ഉൾക്കൊള്ളുന്നു. സ്കാന്ദം കഴിഞ്ഞാൽ ദൈർഘ്യംകൊണ്ടു രണ്ടാമതായി നില്ക്കുന്ന പദ്മപുരാണത്തിൽ അൻപത്തയ്യായിരം ശ്ലോകങ്ങളേ ഉള്ളൂ. സ്കാന്ദം തന്നെ മഹാപുരാണ രൂപത്തിലുള്ള ഒന്നുണ്ടു്. അതു് അഷ്ടാദശോപപുരാണങ്ങളുടെ പങ്ക്തിയിൽ പെട്ടതല്ല. ഗാരുഡപുരാണത്തിൽ ഇതിനെ വായവീയത്തിന്റെ സ്ഥാനത്തിൽ സംഖ്യാനം ചെയ്തിട്ടുള്ളതു മതാന്തരമനുസരിച്ചാകുന്നു. അദ്വൈത വേദാന്ത പ്രസ്ഥാനത്തിലെ ഒരു പ്രമാണ ഗ്രന്ഥമായ സൂത സംഹിത ഈ ഉപപുരാണത്തിൽ അന്തർഭവിക്കുന്നു. സ്കാന്ദ മഹാപുരാണം ഏഴു ഖണ്ഡങ്ങളായി വിഭജിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

''മാഹേശ്വരോ വൈഷ്ണവബ്രാഹ്മകാശ്യാ–
സ്സാവന്തികം നാഗരമത്ര ഷഷ്ഠം
പ്രാഭാസികോ വിപ്രവരേണ ഖണ്ഡാഃ
സ്സാന്ദേ പുരാണേ കഥിതാ സ്സു പുണ്യാഃ''

എന്നു് ഈ ഖണ്ഡങ്ങളുടെ സംജ്ഞകളെ പരിഗണനം ചെയ്യുന്ന ഒരു പ്രാചീനപദ്യമുണ്ടു്. മാഹേശ്വരം, വൈഷ്ണവം, ബ്രാഹ്മം, കാശി, ആവന്ത്യം, നാഗരം, പ്രഭാസം എന്നിങ്ങനെയാണു് ഏഴു ഖണ്ഡങ്ങളും എന്നു് ഈ പദ്യത്തിൽനിന്നു ഗ്രഹിക്കാവുന്നതാണല്ലോ. സ്കാന്ദത്തിൽ പ്രഭാസഖണ്ഡത്തിലും ഇവയെപ്പറ്റി,

''സ്കാന്ദം തുസപ്തധാ ഭിന്നം വേദവ്യാസേന ധീമതാ;
ഏകാശീതി സഹസ്രാണി ശതം ചൈകം തു സംഖ്യയാ
തസ്യാദ്യോ യോ വിഭാഗസ്തു സ്കാന്ദമാഹാത്മ്യ സൂചകഃ
മഹേശ്വരസ്സമാഖ്യാതോ ദ്വിതീയോ വൈഷ്ണവഃസ്മൃത,ഃ
തൃതീയോബ്രഹ്മണഃ പ്രോക്തഃ സൃഷ്ടിസംക്ഷേപ സൂചകഃ
കാശീമാഹാത്മ്യസംയുക്തശ്ചതുർത്ഥഃപരിപഠ്യതേ;
രേവായാഃപഞ്ചമോ ഭാഗസ്സോജ്ജയിന്യാഃപ്രകീർത്തിതഃ;
ഷഷ്ഠഃ കല്പോ നാഗരശ്ച തീർത്ഥമാഹാത്മ്യ സൂചകഃ;
സപ്തമോയം വിഭാഗോ യഃ സ്മൃതഃപ്രാഭാസ കോ ദ്വിജാഃ

* * * *

അസ്മിൻ പ്രാഭാസികഃ സർവ്വോ വർണ്ണ്യതേ ക്ഷേത്ര വിസ്തരഃ''
എന്നു വിവരിക്കുന്നു.

ബ്രഹ്മോത്തരഖണ്ഡം: നമ്മുടെ ദൃഷ്ടിക്കു പ്രകൃതത്തിൽ വിഷയീഭവിക്കേണ്ടതു് സ്കാന്ദത്തിലെ തൃതീയ വിഭാഗമായ ബ്രാഹ്മഖണ്ഡമാകുന്നു. ബ്രാഹ്മഖണ്ഡത്തിൽ സേതുമാഹാത്മ്യമെന്നും, ധർമ്മാരണ്യഖണ്ഡമെന്നും ബ്രഹ്മോത്തരഖണ്ഡമെന്നും മൂന്നു് അവാന്തര വിഭാഗങ്ങളുണ്ടു്. ശിവപുരാണം കിളിപ്പാട്ടിനു മൂലഭൂതമായി പരിലസിക്കുന്നതു് ബ്രഹ്മോത്തര ഖണ്ഡമാകുന്നു. അതിലടങ്ങിയിരിക്കുന്ന കഥകളും ഏതെല്ലാമാണെന്നു ബൃഹന്നാരദീയപുരാണത്തിലെ താഴെക്കാണുന്ന ശ്ലോകങ്ങളിൽ നിന്നു മനസ്സിലാക്കാം.

''തതോ ബ്രഹ്മോത്തരേ ഭാഗേ ശിവസ്യമഹിമാദ്ഭുതഃ;
പഞ്ചാക്ഷരസ്യ മഹിമാ ഗോകർണ്ണമഹിമാ തതഃ
ശിവരാത്രേശ്ച മാഹാത്മ്യം പ്രദോഷവ്രത കീർത്തനം
സോമവാര വ്രതഞ്ചാപി സീമന്തിന്യാഃ കഥാനകം

ഭദ്രായുൽപത്തികഥനം സദാചാര നിരൂപണം
ശിവവമ്മ സമുദ്ദേശോ ഭദ്രായുദ്വാഹ വർണ്ണനം
ഭദ്രായുമഹിമാ ചാപിഭസ്മ മാഹാത്മ്യകീർത്തനം
ശബരാഖ്യാനകഞ്ചൈവ ഉമാമാഹേശ്വരവ്രതം
രുദ്രാക്ഷസ്യ ച മാഹാത്മ്യം രുദ്രാധ്യായസ്യ പുണ്യകം
ശ്രവണാദിക പുണ്യഞ്ച ബ്രഹ്മഖണ്ഡോയമീരിതഃ''

ബ്രഹ്മോത്തരഖണ്ഡത്തിൽ ആകെ ഇരുപത്തിരണ്ട അധ്യായങ്ങളാണുള്ളതു്. സ്കാന്ദപുരാണം ആപാദചൂഡം വാചാമഗോചരമായ ചമൽകാരം പരിസ്ഫുരിക്കുന്ന ഒരു ഗ്രന്ഥമാണു്; അതിൽ ബ്രഹ്മോത്തര ഖണ്ഡത്തിനു സവിശേഷമായ ആസ്വാദ്യതയുണ്ടെന്നുള്ളതിനും സന്ദേഹമില്ല. ആരംഭം മുതൽക്കു ഖണ്ഡത്തിലെ ഏതാനും അദ്ധ്യായങ്ങൾവരെയുള്ള ഭാഗങ്ങൾ സരസകവി ഒടുവിൽ ശങ്കരൻകുട്ടി മേനോൻ മലയാളത്തിൽ കിളിപ്പാട്ടായി വിവർത്തനം ചെയ്തു പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുണ്ടു്.

ശിവപുരാണം കിളിപ്പാട്ടിലെ ഉള്ളടക്കം

റെസ്സിയാരുടെ പതിപ്പിൽ കഥകൾ കുഴഞ്ഞു മറിഞ്ഞാണു് കിടക്കുന്നതെന്നുള്ളതു നാം ആദ്യമായി ധരിക്കണം. ഞാൻ പഴയതാളിയോല ഗ്രന്ഥങ്ങൾ പരിശോധിച്ചതിൽ കഥകളുടെ ആനുപൂർവ്വി അധോലിഖിതമായ വിധത്തിലാണു് കാണുന്നതു്. ആകെ പന്ത്രണ്ടുകഥകളാണല്ലോ ശിവപുരാണത്തിൽ അന്തർഭവിക്കുന്നതു്. അവയുടെ പൗർവ്വാപര്യം 1. പഞ്ചാക്ഷര മാഹാത്മ്യം 2. ശിവരാത്രി മാഹാത്മ്യം 3. ചതുർദ്ദശീ മാഹാത്മ്യം 4 ശനിപ്രദോഷ മാഹാത്മ്യം 5. പ്രദോഷ മാഹാത്മ്യം 6. സോമവാരവ്രത മാഹാത്മ്യം 7. ശിവയോഗി കഥ 8 സൂതമാഹാത്മ്യം 9. ശബര മാഹാത്മ്യം 10. ഉമേശാനവ്രത മാഹാത്മ്യം 11. രുദ്രാക്ഷമാഹാത്മ്യം 12. കാശി മാഹാത്മ്യം എന്നീ ക്രമത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. ഇഷ്ടദേവതാ പ്രാർത്ഥനകൊണ്ടു വേണം ഗ്രന്ഥം സമാരംഭിക്കുവാൻ എന്ന പൂർവ്വാചാരത്തെ പുരസ്കരിച്ചു കവി പഞ്ചാക്ഷര മാഹാത്മ്യത്തിൽ ആദ്യമായി,

''വാരണവദനനും വാണിയും വിരിഞ്ചനും
കാരണപുരുഷനാം കാർമുകിൽ വർണ്ണൻതാനും
മാരവൈരിയും ദേവി മാമല മകൾ താനും
വാരിജാധിവാസയാമിന്ദിരാ ദേവിതാനും
വ്യാസനും വാല്മീകിയും ഭൂസുരശ്രേഷ്ഠന്മാരും
വാസവൻ താനും പിന്നെ വാനവർ കദംബവും
ശാസിതാവായ ഗുരുനാഥനും മമ ഹൃദി
ഭാസനം ചെയ്തീടേണം; ഞാനിതാ വന്ദിക്കുന്നേൻ

ശൈവമാം പുരാണത്തിൻ കീർത്തനം ചെയ്തീടുവാൻ
ദൈവകാരു ണ്യാമൃതം സർവദാ ഭവിക്കേണം;
ശങ്കരശിവ ശിവ ചന്ദ്രശേഖരഹര,
സങ്കടങ്ങളെക്കളഞ്ഞെന്നെ നീ പാലിക്കേണം
നിൻ കഴലിണ പണിഞ്ഞാസ്ഥയാ വസിക്കുന്നോ–
രെങ്കൽ നിൻ കനിവനുവാസരം വിളങ്ങേണം
നിൻ കൃപാസുധാരസം കൊണ്ടു മന്മനക്കാമ്പി–
ലങ്കുരിക്കേണം സൂക്തി ബന്ധമാം കല്പദ്രുമം''

എന്നിങ്ങനെ തനിക്കു് അഭിമതന്മാരായ ദേവന്മാരെ വന്ദിക്കുന്നു. കാശി മാഹാത്മ്യത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ,

''ഇക്കഥാപ്രസ്ഥാനമാകർണ്ണനം ചെയ്കി–
ലുൽകർഷമുണ്ടാം, ശമിക്കും ദുരിതവും
കാമാരി ഭക്തനാം സൂതൻ സുമാനുഷൻ
നൈമിശാരണ്യേ വസിച്ചരുളീടുന്ന
മാമുനീന്ദ്രന്മാക്കു കേൾക്കാനുരചെയ്ത
കാമദം ശൈവം പുരാണം സുമംഗലം''

എന്നും പ്രസ്താവിക്കുന്നു. ഇത്തരത്തിലുള്ള ദേവതാ നമസ്കാരമോ ഗ്രന്ഥസംജ്ഞാസൂചനയോ ഇതര കഥകളിൽ കാണുന്നില്ല. ഇനിയും മറെറാരു തെളിവുകൂടി കാണിക്കാം. ആദ്യത്തെ നാലു കഥകളും കേകയിലും, അഞ്ചാമത്തെയും ആറാമത്തേയും കഥകളും കാകളിയിലും, ഏഴാമത്തേതു കളകാഞ്ചിയിലും. എട്ടും ഒൻപതും പത്തും വക്ത്രത്തിലും പതിനൊന്നാമത്തേതു ഭുജംഗപ്രായത്തിലുമാണു് കവി നിബന്ധിച്ചിരിക്കുന്നതു്. ഇവയിൽ നാലാമത്തെ വൃത്തത്തിനു് ശീതങ്കൻ, പറയൻ എന്നീ തുള്ളലുകളിലും പ്രവേശമുണ്ടു്. അതു് നമ്പിയാക്കു് ഏറെറവും പ്രിയമായ ഒരു ഛന്ദസ്സാകുന്നു.

പന്ത്രണ്ടാമത്തെ കഥയായ കാശീമാഹാത്മ്യം, അഥവാ സിംഹധ്വജചരിതം, ബ്രഹ്മോത്തരഖണ്ഡത്തിലുള്ളതല്ല. അതു പുരാണങ്ങളിൽ എവിടെ അന്തർഹിതമായികിടക്കുന്നു എന്നു തൽകാലം എനിക്കു നിശ്ചയമില്ല. ആ കഥ ഏതായാലും അവിടെ സ്ഥാനാന്തരാഗതമായാണു് നിലകൊള്ളുന്നതു് എന്നു പറയുവാൻ കഴിയും

''ഗംഗാജലസ്നാനമന്യംലഭിച്ചു നീ
ഗംഗാധര പ്രീതി പാത്രമായീടുക
പുത്രനുണ്ടാം നിനക്കെന്നാൽ മഹീപതേ,
തത്ര ചെന്നാശു ഗയാശ്രാദ്ധമൂട്ടുക,

ദോഗീന്ദ്ര ഭ്രഷണ പ്രീതികര ഭ്രതലേ
ഭാഗീരഥീസ്നാനമേകം മഹൗഷധം
കാശീഗിരീശനെച്ചെന്നു ഭജിക്ക നീ;
നാശി ശരീരമൊന്നോത്തുകൊംക ഭവാൻ.''

എന്നിങ്ങനെ ഗംഗാസ്നാനാദി പുണ്യകർമ്മങ്ങളുടെ ഫലത്തെ യാണല്ലോ അതിൽ വർണ്ണിക്കുന്നതു്. അതിനും മറ്റു കഥകളിൽ വർണ്ണിക്കുന്ന വ്രതാദികർമ്മങ്ങൾക്കും തമ്മിൽ വിദൂരമായ സംബന്ധം മാത്രമേ കാണുന്നുള്ളൂ.

അതു് ഒടുവിൽ കാകളിയിൽ രചിച്ച കവി ബ്രഹ്മോത്തരഖണ്ഡത്തിലെ ഉപാഖ്യാനങ്ങളുമായി കൂട്ടിച്ചേർത്തു എന്നാണു് ഊഹിക്കേണ്ടതു്.

ബ്രഹ്മോത്തര ഖണ്ഡത്തിൽ ഇരുപത്തിരണ്ടദ്ധ്യായങ്ങൾ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു എന്നു പറഞ്ഞുവല്ലോ. അവയിൽ ഒന്നാമദ്ധ്യായം പഞ്ചാക്ഷരമഹാത്മ്യത്തിന്റെയും, രണ്ടും മൂന്നും അദ്ധ്യായങ്ങൾ ശിവരാത്രിമാഹാത്മ്യത്തിന്റെയും പ്രതിപാദനത്തിനായി മൂലകാരൻ വിനിയോഗിക്കുന്നു. മാഘമാസത്തിലെ കൃഷ്ണചതുർദ്ദശിക്കു ശിവരാത്രി എന്നും ശിവചതുർദ്ദശി എന്നും പേർ പറയുന്നു. ഗോകർണ്ണക്ഷേത്രത്തിലെ ശിവരാത്രി ഭജനം വിശിഷ്യ മുക്തിപ്രദമാകയാൽ അതിനെ ഉദാഹരിക്കുന്നതിനാണു് ഗൗതമനും മിത്രസഹനും തമ്മിലുള്ള സംഭാഷണം, പ്രസ്തുതമാഹാത്മ്യത്തിൽ പ്രതിപാദിച്ചിരിക്കുന്നതു്. അതാകുന്നു തൃതീയാദ്ധ്യായത്തിലെ പ്രതിപാദ്യം. അഞ്ചുമുതൽ ഏഴുവരെ മൂന്നധ്യായങ്ങൾ പ്രദോഷമാഹാത്മ്യത്തെ പ്രപഞ്ചനം ചെയ്യുന്നു. അഞ്ചാമധ്യായത്തിലാണു് ശനിപ്രദോഷ കഥ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നതു്. ശാണ്ഡില്യൻ പ്രദോഷദിനത്തിലെ ശിവപൂജാവിധി ഏഴാമധ്യായത്തിൽ ധർമ്മഗ്രഹണം, ശുചിവ്രതനും ഉപദേശിക്കുന്നു. ഇതു മന്ത്രതന്ത്രാത്മകമാകയാൽ നമ്പിയാർതർജ്ജമയിൽ പ്രായേണ വിട്ടൊഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

''പ്രാണായാമത്രയം കൃത്വാ ബീജവച്ഛ്രൈസ ബിന്ദുകൈഃ
മാതൃകാ ന്യസ്യ വിധിവൽ ധ്യാത്വാ താം ദേവതാം പരാം
സമാപ്യ മാതൃകാ ഭ്രയോ ധ്യാത്വാ ചൈവം പരം ശിവം
വാമഭാഗേ ഗുരും നത്വാ ദക്ഷിണേ ഗണപം യജേൽ
അംസോരുയുഗ്മേ ധർമ്മാദീൻ ന്യസ്യ നാഭൗ ച പാർശ്വയോഃ
അധർമ്മാദീനഹന്താദീൻ ഹൃദി പീഠേ മനും ന്യസേൽ.''

മുതലായ ശ്ലോകങ്ങൾ സ്പർശിക്കുകപോലും ചെയ്തിട്ടില്ല. എട്ടും ഒൻപതും അധ്യായങ്ങൾ സോമവാരവ്രതമാഹാത്മ്യപ്രതിപാദകങ്ങ

ങ്ങളാകുന്നു. ഈ പ്രകരണത്തിൽ സീമന്തിനിക്കു്, നളന്റെ പൗത്രനും ചന്ദ്രാംഗദാഭിധനുമായ തന്റെ ഭർത്താവുമായുള്ള പുനസ്സംഗമം, സീമന്തിനിയുടെ പ്രഭാവം നിമിത്തം ആ പതിദേവതയെ വഞ്ചിക്കുവാനൊരുമ്പെട്ട സാമവാനു സാമവതീതലബ്ധി എന്നിങ്ങനെ രണ്ടു കഥകളും അടങ്ങീട്ടുണ്ടു്. ഇവയിൽ ഓരോന്നിനും യഥാക്രമം ഓരോ അധ്യായം മൂലകാരൻ വിനിയോഗിക്കുന്നു. തർജ്ജമയിലാകട്ടെ പതിനാലുവരെ അഞ്ചധ്യായങ്ങളിലാണു് ദൃഷ്ടഭൻ എന്ന ശിവയോഗിയുടെ മഹിമ വർണ്ണിക്കുന്നതു്. പത്താമധ്യായത്തിനു ഭദ്രായുജീവനമെന്നും, പതിനൊന്നിനു് ദൃഷ്ടഭോപദേശമെന്നും, പന്ത്രണ്ടിനു ശിവകവചകഥനമെന്നും പതിമൂന്നിനു് ഭദ്രായുവിവാഹമെന്നും, പതിനാലിനു ഭദ്രായുശിവപ്രസാദകഥനമെന്നും, പേർ പറയുന്നു. ഭദ്രായു വിവാഹം ചെയ്യുന്നതു ചന്ദ്രാംഗദന്റെയും സീമന്തിനിയുടെയും പുത്രിയായ കീർത്തിമാലിനിയെ ആകയാൽ ഈ ശിവയോഗിമാഹാത്മ്യം സോമവാരവ്രതമാഹാത്മ്യത്തിന്റെ തുടർച്ചയാണെന്നു കാണാവുന്നതാണു്. സുപ്രസിദ്ധവും ഇന്നും ശിവഭക്തന്മാർ നിത്യജപത്തിനു് ഉപയോഗിക്കുന്നതുമായ ശിവകവചവും നമ്പിയാർ ഭാഷാന്തരീകരിച്ചിട്ടില്ല.

''ശിവകവചമതി ശുഭദമഖില ദുരിതക്ഷയം
ശിക്ഷിച്ചുകൊംക നീ സർവ്വസമ്പൽകരം
ഇതി മഹിതശിവകവചമവനു ശിവയോഗിതാ–
നിഷ്ടാനരൂപം ഗ്രഹിപ്പിച്ചനന്തരം''

എന്നു മാത്രം ഒരു വാചംയമന്റെ നിലയിൽ ആ ഭാഗത്തെ അനുസ്മരിച്ചുകൊണ്ടു് പ്രകൃത്യാ വാവദൂകനായ അദ്ദേഹം പുരോഗമനം ചെയ്യുന്നു.

പതിനഞ്ചാമധ്യായത്തിൽ,

''ദൃഷ്ടഭസ്യാനുഭാവോയം വർണ്ണിതശ്ശിവയോഗിനഃ
അഥോന്യസ്യാപി വക്ഷ്യാമിപ്രഭാവം ശിവയോഗിനഃ''

എന്നുള്ള ഉപക്രമത്തോടുകൂടി പുരാണ കർത്താവു് വാമദേവനെന്ന ശിവയോഗിയുടെയും സ്മൃധാരണത്തിന്റെയും മാഹാത്മ്യം വിവരിക്കുന്നു. രണ്ടു ശിവയോഗിമാരെ ഗ്രന്ഥത്തിൽ പരാമർശിക്കുവാനുള്ളതുകൊണ്ടു് ശിവയോഗിമാഹാത്മ്യം എന്നതിനു പകരം ദൃഷ്ടമോഹാത്മ്യം എന്നൊ മറ്റൊ നമ്പിയാക്കു് ആദ്യത്തെ കഥയ്ക്കു പേരിട്ടിരിക്കാമായിരുന്നു എങ്കിലും, 'ശിവയോഗി' എന്ന നിലയിൽ അദ്ദേഹത്തിനുള്ള പ്രഭാവമാണല്ലോ പ്രതിപാദ്യം എന്നു വിചാരിച്ചു് അങ്ങനെ ചെയ്തില്ലെന്നു അനുമാനിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. പതിനേഴാമധ്യായവും, സേ്മമാ

ഹാത്മ്യബന്ധിതം തന്നെയാണു്. അതിനെ നമ്പിയാർ ശബര മാഹാത്മ്യം എന്ന പേരിൽ പ്രത്യേകമൊരു കഥയായി ബന്ധി ച്ചിരിക്കുന്നു. ശബര മാഹാത്മ്യം എന്ന സംജ്ഞയ്ക്കു് ഔചിത്യം പോരാതെയിരിക്കുന്നു. അതും മൂലത്തിൽ വാമദേവ പ്രോക്ത മായ ഒരു ആഖ്യാനമാണു്. പതിനെട്ടും പത്തൊൻപതുമധ്യാ യങ്ങളും ഉമാമഹേശ്വരവ്രതത്തെ പ്രതിപാദിക്കുന്നു. ഉമേശാന വ്രതം എന്നതു് നമ്പിയാർ താൻ സ്വീകരിച്ച വൃത്തത്തിനു യോജിക്കുന്ന വിധത്തിൽ മാറിയിട്ടപേരാണു്. പത്തൊൻപതാ മധ്യായത്തിനു മൂലത്തിൽ ശാരദാഖ്യാനമെന്നു നാമകരണം ചെയ്യുകാണുന്നു. രുദ്രാക്ഷ മാഹാത്മ്യം ഇരുപതാമധ്യായമാണു്. ഇരുപത്തൊന്നാമധ്യായത്തിൽ രുദ്രാധ്യായമഹിമയുടെയും ഇരുപത്തിരണ്ടാമത്തേതിൽ പുരാണശ്രവണമഹിമയുടെയും വിവരണം അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. ഈ രണ്ടധ്യായങ്ങളും നമ്പി യാരുടെ തർജ്ജമയിൽ പ്രവേശിച്ചിട്ടില്ല.

ചില സംജ്ഞാഭേദങ്ങളും മറ്റും

മൂലത്തിനു വിപരീതമായി തർജ്ജമയിൽ ശിവരാത്രിമാഹാ ത്മ്യത്തിലെ സുമിത്രക്കു സൗമിനിയെന്നും, ശനിപ്രദോഷ മാഹാ ത്മ്യത്തിലെ മണിഭദ്രനു മാണിഭദ്രനെന്നും, ഉമേശാനവ്രതമാഹാ ത്മ്യത്തിലെ നൈധ്രുവനു ധ്രുവനെന്നും, ദ്രാവിഡബ്രാഹ്മ ണനു ദാഹിഷബ്രാഹ്മണനെന്നും, പ്രദോഷമാഹാത്മ്യത്തിൽ ഉമയ്ക്കു് ഉഷയെന്നും നാമധേയം നൽകിയിരിക്കുന്നതിനു് ആധാരമെന്തെന്നു് അറിയുന്നില്ല. ഇവയിൽ ഒന്നും തന്നെ ലേഖകപ്രമാദമല്ലെന്നു പഴയ ഗ്രന്ഥങ്ങളും നോക്കി ഞാൻ മന സിലാക്കിയിട്ടുണ്ടു്. എന്നാൽ ശിവരാത്രി മാഹാത്മ്യത്തിൽ മദയന്തിയെ ദമയന്തിയും, ശിശുമാരനെ ശിശുരാമനുമായി തല കീഴു് സ്മരിച്ചിരിക്കുന്നതു് അച്ചടിപ്പിശാചുതന്നെ. ആര്യാവ്രത്തം സോമവാരവ്രതത്തിൽ ആര്യാപ്രവ്രത്തവും, 'നന്ദിഗ്രാമം' രുദ്രാക്ഷ മാഹാത്മ്യത്തിൽ നന്ദികഗ്രാമവുമായിത്തീർന്നതു. വൃത്തത്തിനു വേണ്ടിയാണെന്നുള്ളതിനു് സംശയമില്ല. കഥാപ്രതിപാദന ത്തിൽ അപൂർവ്വമായി ചില നിസ്സാരവ്യത്യാസങ്ങളേ കാണാ നുള്ളൂ. ''പ്രതീചിം പ്രയയൗ ദിശം'' എന്ന മൂലം: 'കിഴക്കോട്ട മണ്ടിനാം' എന്ന തർജ്ജമ; ഭസ്മമാഹാത്മ്യത്തിൽ ക്രൌഞ്ചാരണ്യം' എന്ന മൂലം; 'ക്രൌഞ്ചമാം പർവ്വതത്തിന്റെ' എന്ന തജ്ജമ. ശബരമാഹാത്മ്യത്തിൽതൽഭൃത്യശ്ശബരഃകശ്ചിൽ' എന്ന മൂലം; എന്നാൽ സിംഹകേതുവിന്റെ ഭൃത്യനാണു് ശബ രൻ എന്ന തർജ്ജമയിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടില്ല. ചതുർശ്ലോമാഹാത്മ്യത്തിൽ ''കണ്ടുകണ്ടുടുക്കുന്ന മറ്റൊരുമാടപ്പിറാ'' വല്ല, ഒരു ഗൃധ്ര മാണു് മൂലത്തിൽ കപോതിയുടെ ചുണ്ടിൽ നിന്നു മാംസക്ക ഷണം തട്ടിപ്പറിക്കുന്നതു്. മുദ്രിത പുസ്തകത്തിൽ ശിവയോഗി

മാഹാത്മ്യത്തിൽ ''വിഷമകടുരിതഫലമവരുടെ തനുവ്രണം വൈദ്യങ്ങം കൊണ്ടു ശമിപ്പിച്ചു കേവലം'' എന്നു കാണുന്നതു് അപപാഠം, തന്നെ; സുബദ്ധമായ പാഠം 'ശമിച്ചീലകേവലം' എന്നാണു്.

തർജ്ജമയുടെ സ്വഭാവം

മൂലത്തിന്റെ അനുപദമായ ഒരു ഭാഷാനുവാദമല്ല തർജ്ജമ. മൂലത്തിലേ കഥകം സ്വീകരിച്ചു് അവയിൽ തനിക്കു് അഭിമതമായ രീതിയിൽ, വികസിപ്പിക്കേണ്ട ഭാഗങ്ങം വികസിപ്പിച്ചും സങ്കോചിപ്പിക്കേണ്ട ഭാഗങ്ങം സങ്കോചിപ്പിച്ചും, ഒരു സ്വതന്ത്രകാവ്യത്തിന്റെ രീതിയിലാണു് നമ്പിയാർ ശിവപുരാണം രചിച്ചിരിക്കുന്നതു്. ഈ വിഷയത്തിൽ അദ്ദേഹം എഴുത്തച്ഛനേക്കാം നിരവഗ്രഹനാണെന്നുപോലും പറയാം. വിശ്വതോമുഖമായ ഈ വിശ്രംഖലതയുടെ ഫലമായി മൂലത്തിലെ അനേകം നല്ലഭാഗങ്ങം തർജ്ജമയിൽ ചോന്നുപോയിട്ടുണ്ടു്. പക്ഷേ അതുകൊണ്ടു് ഭാഷാഗാനത്തിനു് അപകർഷമൊന്നും സംഭവിച്ചിട്ടില്ല. ശൃംഗാരം, വീരം, രൌദ്രം, ബീഭത്സം, ഹാസ്യം, ശാന്തം എന്നീ രസങ്ങളുടെ പ്രകടനത്തിൽ നമ്പിയാർ അനന്യസുലഭമായ വിജയം സജ്ജീകരിച്ചിരിക്കുന്നു. മൂല ശ്ലോകങ്ങം വിവർത്തനം ചെയ്യുമ്പോം പലപ്പോഴും വശ്യവാക്കായ നമ്മുടെ ഈ കവിയുടെ രചന മൂലത്തെ അതിശയിക്കുന്നു. ''വ്യുഷ്ടേ പുരഃസ്ഥിതേ ഗ്രാസഃപശ്ചാനാം കിം നരോചതേ: എന്ന വരിയുടെ ''പുലികളുടെ നടുവിലിഹ മരുവിന പശുക്കംക്കു പുല്ലുതിന്മാനെത്ര സൌഖ്യമുണ്ടോക്ക് നീ'' എന്നാണു്. മൂലത്തിലെ ഉപമതന്നെ തർജ്ജമയിലും വേണമെന്നു് അദ്ദേഹത്തിനു് നിർബ്ബന്ധമില്ല; അതിനെക്കാം നല്ല ഒരു കല്പന മനസ്സിൽ തോന്നിയാൽ അതങ്ങോട്ടു പ്രയോഗിച്ചുകൊള്ളും. 'നച തൈർവ്വിപഥ്യേ കിഞ്ചിദ്ഗിരീന്ദ്ര ഇവ വൃഷ്ടിഭിഃ:എന്ന പാദങ്ങം അദ്ദേഹം 'പരുഷതരമവനടലിലതു ബത തറച്ചീല പാറപ്പുറത്തെയ്തമൊട്ടമ്പുപോലവേ'' എന്നു ഭാഷാന്തരീകരിച്ചിരിക്കുന്നു.

പ്രപഞ്ചനം

മൂലത്തിലെ വർണ്ണനകളും മറും എങ്ങനെ മഹാകവി പ്രപഞ്ചനം ചെയ്തിരിക്കുന്നു എന്നു കാണിക്കുന്നതിനു ചില ഉദാഹരണങ്ങം ഉദ്ധരിക്കാം.

1. ശിവരാത്രിമാഹാത്മ്യത്തിലെ മിത്രസഹവർണ്ണന

മൂലം

''ഇക്ഷ്വാകുവംശജഃശ്രീമാൻ രാജാ പരമധാർമ്മികഃ
ആസീന്മിത്രസഹോ നാമ ശ്രേഷ്ഠഃ സർവ്വധനൈർയ്യുതാം

സ രാജാ സകലാസ്ത്രജ്ഞശ്ചാസ്ത്രജ്ഞഃശ്രുതിപാരഗഃ
വീരോത്യന്തബലോത്സാഹോ നിത്യോദ്യോഗീ ദയാ
നിധിഃ
പുണ്യാനാമിവ സംഘാതസ്തേജസാമിവ പഞ്ജരഃ
ആശ്ചര്യാണാമിവ ക്ഷേത്രം യസ്യ മൂർത്തിർ വിരാജതേ
ഹൃദയം ദയയാക്രാന്തം ശ്രിയാക്രാന്തം ച തദ്വപുഃ
ചരണൌ യസ്യ സാമന്ത ചൂഡാമണിമരിചഭിഃ

തർജ്ജമ

''സൂര്യവംശത്തിൽ പ്പണ്ടുവീരനായൊരു നൃപൻ
ധൈര്യഗാംഭീര്യാംഭോധിജാതനായ മഹാരഥൻ
നാമവും മിത്രസഹനെന്നിഹ കേട്ടീടുന്ന
ധീമതാം വരൻ മഹാസുന്ദരൻ നരോത്തമൻ
സൗമ്യത നിരൂപിച്ചാൽ സോമനെക്കാളും രമ്യൻ:
ധാർമ്മികത്വത്തെപ്പ്രാപ്തനാൽ ധർമ്മരാജനോടൊക്കും;
സമ്പത്തു വിചാരിച്ചാലുമ്പർകോനിളപ്പെടും;
കമ്പമില്ലാത്തതോത്താൽ കൈലാസം വിറച്ചുപോം
വിക്രമം നിനയ്ക്കുമ്പോഴം ചക്രപാണിയോടൊക്കും;
കർശപ്രതാപത്തിന്നക്കനേയെതിരുള്ളൂ;
രൂപ സൗന്ദര്യം കണ്ടാലംഗജൻ വിഷണ്ണനാം,
ചാപകൗശലം കൊണ്ടു ഭാർഗ്ഗവൻ പ്രശംസിക്കും;
നീതിശാസ്ത്രങ്ങളംകൊണ്ടു കുണനാം ബൃഹസ്പതി;
ഗീതാചാതുര്യം കേട്ടാലന്ധരാം ഗന്ധർവ്വന്മാർ,
ശബ്ദ ശാസ്ത്രജ്ഞതത്വത്താൽ തുഷ്ടനാം ഹനുമാനും
വിദ്യയാ സരസ്വതീദേവിയും കൊണ്ടാടുന്നു;
സർവ്വവേദിത്വം കൊണ്ടു ശർവ്വനും പ്രസാദിക്കും
സർവദാ ദാനം കൊണ്ടുപാരിജാതവും തോല്ക്കും''

2. ആ കഥയിലെ ചണ്ഡാലീ വർണ്ണനം

മൂലം

''തതോ ബഭൂവ ജാത്യന്ധാ പ്രശാന്താംഗാരമേചകാ
തൽപിതാ കോപി ചണ്ഡാലോ ദേശേ കുത്രചിദാസ്ഥിതഃ
താംതാദൃശീമപിസുതാം കൃപയാ പര്യപോഷയൽ;
ഊഢാ ന കേനചിദ്വാപി ചണ്ഡാലേനാതിദുർഭഗാ,
അതീത ബാല്യേസാകാലേ വിധവസ്ത പിതൃമാതൃകാ
ദുർഭഗേതി പരിത്യക്താ ബന്ധുഭിശ്ച സഹോദരൈഃ

തതഃക്ഷുധാർദ്ദിതാ ദീനാ ശോചന്തീ വിഗതേക്ഷണാ
ഗൃഹീതയഷ്ടിഃകൃച്ഛ്രേണ സഞ്ചചാല സ ലോഷ്ടകാ
പത്തനേഷ്വപി സർവ്വേഷു യാചമാനാ ദിനേദിനേ
ചണ്ഡാലോച്ഛിഷ്ട പിണ്ഡേന ജഠരാഗ്നിമതർപ്പയൽ''

തജ്ജമ

എത്രയും കറുത്തിരുണ്ടങ്ങനെ കുരുടിയായ്
തത്രവന്നുടൻ പിറന്നീടിനാളെന്നേവേണ്ട–
കണ്ണുകാണാതെ വന്നുപിറന്ന ചണ്ഡാലിയെ–
ച്ചണ്ഡനാം ചണ്ഡാലേശൻ ദ്വേഷിച്ചുവളർത്തിനാൻ
ശ്വാക്കളും ശിശുക്കളും തിന്നുതുപ്പിയചോറും
പോക്കിന്നു കൊടുത്തതിൽ ശേഷിക്കും പഴങ്കഞ്ഞി
കാടിയും കറിക്കലം കഴുകീട്ടുള്ള ചാറും
കൂടിമേളിച്ചുകൊടുത്തീടുമന്നവും[1]ക്കവൻ
പട്ടിണികിടക്കയും വാവിട്ട കരകയും
ചുട്ട വെയ്ലത്തു കിടന്നൊട്ടതാനഴലുകയും
കുഷ്ഠവും പിടിപെട്ട രാജയക്ഷ്മാവും കൂടി–
പ്പുഷ്ടവും കാലും കയ്യും പുഴുത്തു ദുർഗ്ഗന്ധവും
മൂത്രവും പുരീഷവും ചോരയും ചലങ്ങളും
ഗാത്രമെങ്ങുമേ പിരണ്ടങ്ങനെ വശം കെട്ട
വേളിയും കഴിഞ്ഞീല ദുർഭഗസ്ത്രീകാലം
ധൂളിയിൽ കിടന്നുഴന്നാത്തിയും വർദ്ധിച്ചിതു
ചണ്ഡാല പ്രധാനിയങ്ങവളെക്കൊണ്ടുപോയി–
ച്ചണ്ഡമാം വനത്തിങ്കലാക്കിനാൻ മടിയാതെ
യഷ്ടിയുമുടനൊരു ചട്ടിയുമെടുത്തവൾ
പട്ടണംതോറും നടന്നിരന്നു തുടങ്ങിനാൾ
ദൈവതയുള്ള ജനമൊട്ടൊട്ടു കൊടുത്തീടും
കേവലം നിരീശന്മാർ കൈകൊട്ടിച്ചിരിച്ചിടും''

ഇവിടെ 'കൃപയാ' എന്നതിനുപകരം' ദ്വേഷിച്ചു' എന്നും 'കോപിചണ്ഡാലഃ' എന്നതിനുപകരം 'ചണ്ഡാലപ്രധാനി' യെന്നും തട്ടിവിട്ട പരഭാഗത്തിനുമോടിക്കൂട്ടിയിരിക്കുന്നതു് നമ്പിയാരുടെ മനോധർമ്മവിശേഷമാകുന്നു.

3. പ്രദോഷ മാഹാത്മ്യത്തിലെ സത്യരഥനും സാലവനും തമ്മിലുള്ള യുദ്ധം

മൂലം

''കദാചിദഥതേ സാലാഃസന്നദ്ധബഹുസൈനികാഃ
വിദർഭനഗരീംപ്രാപ്യ രുരുധുർവ്വിജിഗീഷവഃ

---

1. കൊറിന്നു് എന്നതു് അപപാഠമാണു്

ദൃഷ്ട്യാതിരുധ്യമാനാം താം വിദർഭാധിപതിഃ പുരീം
യോദ്ധുമഭ്യായയൗ തൂർണ്ണം ബലേന മഹതാവൃതഃ
തസ്യ തൈരഭവദ്യുദ്ധം സാലൈരപി ബലോദ്ധതൈഃ
പാതാളേ പന്നഗേന്ദ്രസ്യ ഗന്ധവ്വൈരിവ ദുർമ്മദൈഃ
ദൃഢവുസ്സുമരേ ഭഗ്നാ ഹതശേഷാശ്ച സൈനികാഃ''

ഇത്രയും കൊണ്ടുണ്ടോ നമ്പിയാർ തൃപ്തനാകുന്നു?

''അക്കാലമക്ഷോണിപാലന്റെ ശത്രുവാം
വിക്രമീ സാലഭൂപാലനും സേനയും
ഒക്കവേ കൂടി പുറപ്പെട്ടടുത്തുടൻ
ചൊൽക്കൊണ്ട കുണ്ഡിനം രോധിച്ചു സത്വരം
പോരിനു തട്ടിവിളിച്ചു തുടങ്ങിനാൻ
വീരനെന്നാകിൽ പുറപ്പെട്ടുകൊൾകെടോ
നാട്ടിൽ പ്രഭുത്വം നിനക്കല്ലെനിക്കിനി–
ക്കാട്ടിത്തരാമെന്റെ പൗരുഷം സംഗരേ
ഒട്ടുംമടിക്കാതെ യുദ്ധത്തിനെത്തു നീ;
കൂട്ടംമുടിപ്പാനൊരുമ്പെട്ട ഞങ്ങളം!
ഇത്ഥം വിളിക്കുന്ന സാലനോടപ്പൊഴേ
യുദ്ധത്തിനായി മുതിർന്നു വിദർഭനും
ആനപ്പടകളും തേരും കുതിരയും
സേനാഭടന്മാരമാത്യവൃന്ദങ്ങളും
നാനാപ്രകാരേണ ചെന്നടുത്തീടിനാർ
നാനായുധങ്ങളും കൈക്കൊണ്ടരക്ഷണാൽ
വൈദർഭ സൈന്യവും സാലന്റെ സൈന്യവും
വാദിച്ചു ഘോഷിച്ചു യുദ്ധം തുടങ്ങിനാർ.
വില്ലും ശരങ്ങളും വാളും പരിചയും
നല്ല കുന്തങ്ങളും വേലും ചുരികയും
എല്ലാമെടുത്തു പ്രയോഗം തുടങ്ങിനാർ.
സാലവൈദർഭ സേനാ ഭടന്മാരുടൻ
വെട്ടും തടകളും കൊട്ടും വിളികളും
മുട്ടും മുനികളും തീറും നിറകളും
വാക്കും പലവിധം തിക്കും തിരക്കവേ
ചാക്കും മുറി പലദിക്കും പരന്നുടൻ
ആക്കും ചിലർചെന്നു നേക്കും ചിലരോട്ട
വീക്കും ശരീരം വിറയ്ക്കും ചിലക്കഹോ
ആക്കും തടുത്തുകൂടാതുള്ള മല്ലരെ–
ക്കോക്കും ചവിട്ടുമനകൊണ്ട സംഗരേ
ഓക്കും വിധൗ മഹാഭീമമായോധനം
പാക്കുന്ന ദേവകുംക്കെത്രയുമത്ഭുതം

വൻചോലപോലെയൊലിക്കുന്ന ചോരയി–
ലഞ്ചാതെ നിന്നു കളിക്കുന്ന കൂളികൾ
ഊളിയിട്ടങ്ങനെ മുങ്ങിയും പൊങ്ങിയും
മേളിച്ചുകൂടിക്കളിച്ചു പുളച്ചിതു
ഊറ്റത്തിലുള്ളൊരു യുദ്ധകോലാഹല–
മേറ്റൊരുനേരം വിദർഭന്റെ സേനകൾ
തോറ്റു തുടങ്ങി മടങ്ങിപ്പുറം വാങ്ങി;
മാറ്റാരെടുത്തു കയത്തു തുടങ്ങിനാർ
നെറ്റിക്കു നേരേയണഞ്ഞങ്ങു സാലവൻ
പറ്റിക്കളിച്ചാശു വെട്ടം തുടങ്ങിനാൻ
ഒട്ടും മടങ്ങാതെ സത്യരഥൻ നൃപൻ
വെട്ടിമരിച്ചു സുരാലയം പുക്കിതു
മന്നവന്നാപത്തു വന്നോരുനേരത്തു
പിന്നോക്കമോടിത്തുടങ്ങി പടജ്ജനം
സാലവനും കൂട്ടരും പാഞ്ഞടുത്തങ്ങനേ
നല്ലമതിലും കിടങ്ങും തകർത്തുടൻ
കുണ്ഡിനം വെട്ടിപ്പിടിച്ചു കൊണ്ടാസ്ഥാന–
മണ്ഡപേ ചെന്നു ഞെളിഞ്ഞിരുന്നീടിനാൻ''

എന്നൊക്കെ വിസ്തരിച്ചാലെ അദ്ദേഹം കൃതാർത്ഥനാകുകയുള്ളൂ. 'ഞെളിഞ്ഞിരുന്നീടിനാൻ' എന്ന പ്രയോഗത്തിൽ നമ്പിയാരുടെ ഫലിതമുദ്ര പ്രത്യേകം പതിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ഒടുവിൽ ധർമ്മഗുപ്തനാൽ പരാജിതനാകുന്ന സാലവൻ ആ വിശേഷണം അത്യന്തം യുക്തവുമാണ്.

അതേ കഥയിൽ തന്നെ ധർമ്മപുത്രൻ ഗന്ധർവ്വരാജനെ സന്ദർശിക്കുന്ന ഒരു ഘട്ടമുണ്ടല്ലോ–

''സ തയാപൂർവ്വനിർദ്ദിഷ്ടം സ്ഥാനം പ്രാപ്യ നൃപാത്മജഃ
ഗന്ധർവ്വ രാജമദ്രാക്ഷീൽ സദൃഹിത്രാ സമന്വിതഃ''

എന്ന മൂലവാക്യം നമ്പിയാർ,

''ഏണാക്ഷിമാരുടെ വൃന്ദവും തന്നുടേ
പ്രാണങ്ങളാകുന്ന ഗന്ധർവ്വ കന്യയും
ഏണാങ്കബിംബ പ്രകാശം കണക്കിനേ
ചേണാന്ന ദിവ്യതേജസ്സിൻ മഹത്വവും
ആലവട്ടങ്ങളുമാതപത്രങ്ങളും
ബാലവ്യജനവും രത്നദീപങ്ങളും
പാരിജാത ദ്രുമക്കൊമ്പുകളിൽ നിന്നു
കോരിച്ചൊരിയുന്ന ദിവ്യ പുഷ്പങ്ങളും''

എന്നും മറ്റും വികസിപ്പിക്കാതെ വിശ്രമിക്കുന്നില്ല. ''ഗന്ധർവ്വ രാജനെ സ്വീകരിച്ചീടുവാൻ ഗാന്ധർവ്വമല്ലാതെ മറെന്തു ചെയ്വതും'' എന്ന പ്രയോഗം അദ്ദേഹത്തിന്റെ അവിസ്മരണീയമായ ഒരു പൊടിക്കൈയാണു്

4. സോമവാരവ്രതത്തിലെ വള്ളംകളി

മൂലം

''ഏകദാ യമുനാം തത്തും സ രാജതനയോ ബലീ.
ആരുരോഹ തരീം കൈശ്ചിദ്വയസ്യൈസ്സഹലീലയാ
തസ്മിംസ്തരതികാളിന്ദീം രാജാപുത്രോ വിധേർവശാൽ
മമജ്ജ സഹ കൈവർത്തൈരാവർത്താഭിഹതാ തരീ.
ഹാഹേതി ശബ്ദസ്സുമഹാനാസീത്തസ്യാസ്തടദ്വയേ;
പശ്യതാം സർവ്വസൈന്യാനാം പ്രലാപോ
ദിവമസ്പൃശൽ
മജ്ജന്തോ മന്ത്രിരേ കേചിൽകേചിദ്
ഗ്രാഹോദരംഗതാഃ;
രാജപുത്രാദയഃ കോചിന്നാദൃശ്യന്ത മഹാജലേ''

തർജ്ജമ

''അക്കാലമേകദാ ചന്ദ്രാംഗദന്നുള്ളി–
ലക്പൈത്രീജലേകേളിയാടീടുവാൻ
ആശയുണ്ടാകയാലോടങ്ങളും കൊണ്ടു
ദാശപ്പരിഷകം വന്നു വണങ്ങിനാർ
കാളിന്ദിയിൽപ്പള്ളിയോടം കളിക്കേണ–
മോളവും കാറും കൂറയുമെന്നിങ്ങനെ
ധീവരന്മാരുടെ വാക്കുകേട്ടഞ്ജസാ
സാവധാനം പുറപ്പെട്ട ചന്ദ്രാംഗദൻ
കൂടെ പുറപ്പെട്ട പത്തുനൂറാളുക–
ളോടംകരേറീ കുമാരനും കൂട്ടവും
ഓടിയും തോണിയും വള്ളവും വഞ്ചിയും
കൂടിപ്പലരുമിറക്കി മരക്കലം
തണ്ടായവും നല്ല പാട്ടും കഥകളും
കൊണ്ടോടിയോടിത്തുടങ്ങി മഹാജലേ
കെല്പോട്ട നേരേ നടക്കട്ടുകും വിധൗ
സ്വല്പം മഴക്കാറു കണ്ടു നഭഃസ്ഥലേ
ഓളങ്ങളും പൊങ്ങിത്തുടങ്ങീപതുക്കവേ;
കാളിന്ദിയൊന്നു പകർന്നതന്തരേ
ആകാശ മൊക്കെപ്പരന്ന മഴക്കാറു–
മാകാ നമുക്കിന്നു പോകെന്ന തങ്ങളിൽ

ഘോഷം തുടങ്ങി മരക്കലത്തിൽ തദാ;
വേഷം പകർന്നു കാണായി കാളിന്ദിയും
കീഴ്മേൽ മറിഞ്ഞുവരുന്ന തിരകളിൽ–
ക്കാണ്മാൻ കുറഞ്ഞു മരക്കലക്കൂട്ടവും
വിങ്ങുന്ന കാറേററ്റു പൊട്ടിപ്പടവുകം
മുങ്ങിത്തുടങ്ങി; മരിച്ചു പലജനം
നക്രങ്ങളം വന്നു വിഴുങ്ങീട്ടൊരു വിധം;
ചക്രച്ചുഴിപ്പിൽ പ്പതിച്ചിട്ടൊരുവിധം;
വെള്ളം കുടിച്ചു തടിച്ചിട്ടൊരു വിധം;
വള്ളത്തിൽ മുട്ടിത്തകർന്നിട്ടൊരു വിധം;
ഏറ്റും ജലത്തിൽ വിപത്തിനെ പ്രാപിച്ചു
നീന്തിക്കരേറിപ്പണിപ്പെട്ടൊരു വിധം
സീമന്തിനീപതി ചന്ദ്രാംഗദൻ തദാ
യാമുനാംഭസ്സിൽ മുഴുകി വിധിവശാൽ.''

നോക്കുക, ആ കൈത്തിരിയിൽ നിന്നു കൊളുത്തിയ ഈ പന്തത്തിന്റെ സമുജ്ജ്വലമായ പ്രകാശം!

5. അതിൽത്തന്നെയുള്ള രാജസേവോപാലംഭം

ഈ ഘട്ടത്തിൽ പുരാണകർത്താവ് വിദർരാജാവിനെ ദൂഷിക്കുന്നതേയില്ല.

ഇമം പ്രസാദ്യ രാജാനം വിദർഭേശം സ്വവിദ്യയാ
തതഃപ്രാപ്യ ധനം ഭൂരികൃതോദ്വാഹൗ ഭവിഷ്യഥഃ''

എന്നു മാത്രമേ വേദമിത്രനും സാരസ്വതനും അവരുടെ സർവ്വവിദ്യാവിശാരദന്മാരായ പുത്രന്മാരോടു പറയുന്നുള്ളൂ. ''പ്രഹസ്യ കിഞ്ചിൽ പ്രോവാച ലോകതത്ത്വവിപിത്സയാ'' എന്നല്ലാതെ, ആ രാജാവിനെപ്പറ്റി അദ്ദേഹം അന്യായമായി വിധിച്ച സാമവാന്റെ സ്ത്രീവേഷധാരണത്തിനു യാതൊരു കാരണവും മൂലത്തിൽ കാണുന്നുമില്ല. ആ ദുഷ്ടൻതന്നെയാണ് സാമവാനെ യുവതിയാക്കിച്ചമയിക്കുന്നതും.

''സാരസ്വതസ്യ തനയം സാമവന്തം നരാധിപഃ
സ്ത്രീരൂപധാരണം ചക്രേ വസ്ത്രാ കല്പാഞ്ജനാദിഭിഃ''

എന്ന ശ്ലോകംനോക്കുക. അങ്ങനെയുള്ള ഒരു രാജാവിനെ അത്ര ഏളുപ്പത്തിൽ വിട്ടുകളവാൻ പാടില്ലെന്നു ഏതു കവിക്കും

തോന്നുന്നതു സ്വഭാവികമാണു്. അവഹേളന പ്രിയനായ നമ്പിയാരുടെ മനോഗതിപിന്നെ പറയേണ്ടതുണ്ടോ? അദ്ദേഹം പിതാക്കന്മാരുടെ വാക്കുകളിൽ തന്നെ ആ അസത്തിന്റെ ആദർശം നമുക്കു് ഒട്ടൊട്ടു കാണിച്ചുതരുന്നു.

''ദാരിദ്ര്യ ദീനരാം ഞങ്ങൾക്കു നന്ദന-
ന്മാരായിപ്പിറന്നിതു നിങ്ങളും മക്കളേ!
ദാരകർമ്മം കഴിപ്പാനുമുപായമി-
ല്ലാരുടെ കാൽപിടിക്കേണ്ട ധനാർത്ഥമായ്?
രാജസേവയ്ക്കു നടന്നു കൊടുവാൻ മാത്ര-
മോജസ്സുമില്ലയുമില്ല ഞങ്ങൾക്കെടോ!
അയ്യോ! മഹാദുഃഖമർത്ഥവാന്മാരുടെ
ശയ്യാഗൃഹ ദ്വാരിചെന്നു നില്പ്പൊന്നതും
കൃത്യങ്ങളെല്ലാമുപേക്ഷിച്ചു ഭൂപന്റെ
ഭൃത്യപ്രവൃത്തിയും ചെയ്യുമേവീടിനാൽ
അത്രമാത്രം ധനം കിട്ടിയെന്നും വരും
വസ്ത്രവും കൂടാതെപോന്നുവെന്നും വരും
ഇഷ്ടംപറഞ്ഞു തരംനോക്കിനിൽക്കുന്ന
ധൃഷ്ടനാം പൂരുഷൻ കൈക്കലാക്കും ധനം
നിത്യകർമ്മങ്ങളും ഭൂപാലസേവയും
സത്യമന്യോന്യം വിരുദ്ധം നമുക്കെടോ
എന്നു വരികിലും കുണ്ഡിനാധീശനെ
ച്ചെന്നുകാണേണം ശിശ്രൂക്കളേ! നിങ്ങളും;
സർവ്വജ്ഞനായുള്ള വിപ്രനെന്നാകിലും
ദ്രവ്യംകൊടുക്കാതെ പെണ്ണിനെക്കിട്ടുമോ?
നിങ്ങൾക്കിതാനീം വിവാഹകാലം വന്നു,
ഞങ്ങൾക്കു രണ്ടുകാശെങ്കിലും ദുർല്ലഭം
വിദ്വാൻ വിദർഭരാജാവെന്നു കേൾക്കുന്നു;
വിദ്വജ്ജനങ്ങൾക്കു നല്കുന്നുപോൽ ധനം
ജ്യോതിഷക്കാരനും മന്ത്രവാദിക്കുമ-
ച്ചാതുര്യമേറുന്ന വൈദ്യനും വേശ്യയ്ക്കു-
മേതുംമടിക്കാതെ വേണ്ടതുനല്കുവാൻ
ഭൂതല സ്വാമികൾക്കില്ലൊരു സംശയം
മറ്റുള്ള ശാസ്ത്രങ്ങളെല്ലാം പണിപ്പെട്ടു
പഠിച്ചുകൊണ്ടുനടക്കുന്ന ഭോഷനു
കൊറ്റുമാത്രം പോലുമെങ്ങും കഴിവരാ;
മറ്റുള്ള സംസാരമെന്തു ചിന്തിപ്പതും?
'വൃദ്ധിരാദൈവ'' എന്നുപന്യസിച്ചീടിനാൽ
ബുദ്ധിമാനെങ്കിലൊട്ടാദരിക്കും നൃപൻ

കണ്ണനായുള്ളവൻ മിണ്ടാതെ നില്പെന്നു
ശണ്ഠയിട്ടീടുവൻ സംശയമില്ലെടോ
പ്രായേണ സർവ്വത്രകാണുന്നതിങ്ങനെ;
പോയാലുമെന്നക്കളെക്കണക്കെങ്കിലും
സർവ്വശാസ്ത്രജ്ഞൻ വിദർഭ ഭൂമീശ്വരൻ
സർവ്വപ്രയോഗേപി സന്തുഷ്ടനായ്വരും
ശാസ്ത്രങ്ങംകൊണ്ടുപോയ് വിറ്റു തിന്നീടുവാൻ
പാത്രമായെന്നക്കളെന്തു ചെയ്യാവതും!
ദാരിദ്ര്യദോഷം വരുത്തുന്ന പാപങ്ങ–
ളാരും നിറച്ചാലൊഴിക്കാവതല്ലേതും

എന്ന വരികളിൽ അദ്ദേഹം ചെയ്തിരിക്കുന്ന ലോകസ്വഭാവ വർണ്ണനം ഏറെക്കുറെ സ്വാനുഭവത്തിന്റെ പ്രതിബിംബരൂപ മായി സങ്കല്പിക്കാവുന്നതാണ്; പ്രകൃതത്തിൽ അതിനു് ഔചിത്യവും വേണ്ടിടത്തോളമുണ്ടു്.

6. ഭസ്മ മാഹാത്മ്യത്തിലെ വാമദേവന്റെസ്വഭാവവും മറ്റും.

ഭസ്മ മാഹാത്മ്യത്തിൽ പുരാണകർത്താവു് വാമദേവനെ 'നിർദ്വന്ദ്വഃ' എന്നൊരു പദംകൊണ്ടു വിശേഷിപ്പിക്കുന്നുണ്ടു്. അതിനെ നമ്പിയാർ,

''കാഞ്ചനം ലോഷ്ടവും തുല്യം കാഞ്ചിയും രജ്ജുവും തുല്യം;
വാഞ്ഛയും വൈരിയും തുല്യം ദാരവും ദാരുവും തുല്യം''

എന്നു പരത്തിക്കാണിക്കുന്നു. ഉമേശാന പ്രവൃത്തിൽ പത്മനാഭ നെന്ന ബ്രാഹ്മണനെപ്പറ്റിയുള്ള പ്രസ്താവത്തിൽ 'മൃതഭാര്യ ശ്ച സ ദ്വിജഃ' എന്നും ''മൃതഭാര്യോ ജരദ്ദ്വിജഃ'' എന്നും രണ്ടു പാഠങ്ങം മൂലത്തിൽ കാണുന്നുണ്ടു്. നമ്പിയാർ സ്വീകരിക്കു ന്നതു രണ്ടാമത്തെ പാഠമാണെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ

''മഹാധനസ്യ ശാന്തസ്യ സദാ രാജസഖസ്യ ച
യാചഞ്ഭാഗ ഭയോത്തസ്യ താം കന്യാം പ്രദദൗ പിതാ''

എന്നു മാത്രം മൂലകാരൻ പറയുന്നു. നമ്പിയാർ ഇതേ ഭാഗം തർജ്ജമ ചെയ്തിരിക്കുന്നതു് എത്രമാത്രം ഫലിതപൂർണ്ണമാണെന്നു കാണിക്കാം

''ശാരദേന്ദു പ്രകാശത്തെ ജയിക്കും കന്യകയ്ക്കുന്നു
ശാരദ ശാരദയെന്നുപേരുമേറ്റം പുകഴ് പൊങ്ങി
പന്തിരണ്ടുവയസ്സായി പാണിപീഡോചിതം കാലം
വന്നടുത്തു; മുല രണ്ടും കുരുത്തു: യൗവനാരംഭം

അതുകാലമരചന്റെ സേവകൻ പത്മനാഭാഖ്യൻ
മുതുവിപ്രൻ വന്നു രണ്ടാംവിവാഹത്തിന്നപേക്ഷിച്ചു
അപായം വന്നുപോയെന്റെ മുൻപിൽ വേട്ട തരുണിക്കെ–
ന്തുപായം കർമ്മമില്ലാഞ്ഞാൽ? പുത്രനുണ്ടായതുമില്ലാ
എനിക്കു കന്യകാ ദാനം ചെയ്കെടോ താൻ മടിക്കേണ്ട;
തനിക്കുനന്നെടോ മേലിൽ; തനിച്ച മന്നവൻ ബന്ധു
മുതുക്കൻ ചെന്നുചോദിച്ചാൽ മടിക്കും താതമാതാക്കളും;
പതുക്കെട്ടാനവും ചെയ്യും ചാർച്ചയിൽ ച്ചേർച്ചയുണ്ടെങ്കിൽ
എനിക്കഞ്ചെൺപതും നാല്പും വയസ്സു ചെന്നതേയുള്ള.
ജനിക്കും പുത്രനിക്കാലം; പലർക്കും പക്ഷമീവണ്ണം;
അതുകേട്ടപ്പൊഴേ വേദരഥനും തൽ ഗൃഹിണിയു–
മതുലം കുണ്ഡിതം പൂണ്ടു ശരണം ദൈവമെന്നോർത്തു
കൊടുത്തു വിപ്രനായ്ക്കൊണ്ടു പുത്രിയെത്താൻ
കൊടുക്കാഞ്ഞാൽ
തടുത്തുകൊണ്ടുപോം നാട്ടുവാഴിയെന്ന ഭയത്തോടെ
അടുത്തു വിപ്രനു പോക്കെന്നറിഞ്ഞാലും ഫലമില്ല;
കൊടുത്തീലെങ്കിലോ ഭൂപൻ മുടക്കും നമ്മുടെ വസ്തു;
വിലക്കും നാശവും ചെയ്യും വിവേകം മന്നവനില്ല;
പലർക്കും കണ്ടതെന്നോർത്തങ്ങടങ്ങീ വേദിയൻതാനും''

സ്ത്രീകാമുകനായ ആ പട്ടകിഴവനെ ഇതിലധികം കൊട്ടയാട്ടേണ്ടതുണ്ടോ? അതിനെത്തുടർന്നു് ''മുതുക്കൻ ബ്രാഹ്മണൻ വേളികഴിച്ചു തൽഗൃഹേ നിന്നു പതുക്കെസ്സന്ധ്യനേരത്തു വടികുത്തിപുറപ്പെട്ടു'' എന്നു വീണ്ടും ആ മനുഷ്യനെ അപഹസിക്കുന്നു.

7. ശിവരാത്രിമാഹാത്മ്യത്തിലെ സുമിത്ര (സൗമിനി)യുടെ യൗവനം–

മൂലം

''ആസീദിയം പൂർവ്വമേവ കാചിൽ ബ്രാഹ്മണകന്യകാ
സുമിത്രാനാമ സമ്പൂർണ്ണസോമബിംബസമാനനാ
ഉൽഫുല്ല മല്ലികാദാമ സുകുമാരാംഗലക്ഷണാ
കൈകേയ ദ്വിജമുഖ്യസ്യ കസ്യചിത്തനയാസതീ
താംസർവ്വലക്ഷണോപേതാം രതേർമ്മൂർത്തിമിവാപരാം
വർദ്ധമാനാം പിതൃഗേഹേ വീക്ഷ്യാസൻ വിസ്മിതാ ജനാഃ
ദിനേ ദിനേ വർദ്ധമാനാ ബന്ധുഭിർലാളിതാ ഭൃശം
സാ ശനൈരയൗവനം ഭേജേ സ്മര സേവ്യമഹാധനഃ

തർജ്ജമ

''മുൻപിലേജന്മമിവളംഗസൗന്ദര്യത്തിനാ
ലമ്പിളിക്കലപോലെ ജനിച്ചു വളർന്നവം
സൗമിനിയെന്നുപേരാം വിപ്രകന്യകാമണി;
കാമിനീ ശിരോമണി ശൃംഗാരമുക്താമണി
താതനും ജനനിയും ലാളനം ചെയ്ത ഗൃഹേ
കാതരാക്ഷിയാമിവളാനന്ദത്തോടെ വാണാം
യൗവനം പ്രവേശിച്ചകാന്തിയും വളർന്നിതു;
സർവ്വഗാത്രങ്ങൾക്കൊരു വെണ്മയുമുണ്ടായ് വന്നു.
വളഞ്ഞു ചില്ലിരണ്ടും; തെളിഞ്ഞു മുഖാംബുജം;
വിളങ്ങീ ഗണ്ഡസ്ഥലം; വിരിഞ്ഞു വക്ഷോഭാഗം;
മുളച്ചു മുല രണ്ടും; കളിച്ചു കടാക്ഷങ്ങ–
ളൊളിച്ചു ശിശ്രുതവും; പുളച്ചുമനോമദം;
ഇരുണ്ടതലമുടി; ചുരുങ്ങിയുദരവും;
പരന്നു ജഘനവും; നിരന്നു സൗന്ദര്യവും''

ഇത്രയും വിസ്തരിക്കുന്ന നമ്പിയാർ 'സ്മരസ്യേവ മഹാധനുഃ, എന്ന ബഹുശഃക്ഷുണ്ണമായ ഉപമവിട്ട കളഞ്ഞതിൽ സഹൃദയന്മാർക്ക വൈരസ്യം തോന്നുവാൻ ന്യായമില്ലല്ലോ.

ഇങ്ങനെ ഏതു ഭാഗംനോക്കിയാലും മൂലശ്ലോകങ്ങളും നമ്മുടെ കവിമൂർദ്ധന്യൻ അന്യാദൃശമായ ശബ്ദഘടനാ പാടവത്തോടും ആശ്ചര്യജനകമായ കല്പനാവൈഭവത്തോടുംകൂടി വികസിപ്പിക്കുന്നതു പ്രത്യക്ഷമാകുന്നതാണു്. ''മരണമിനി വരുവതിനു കരുണ തരവേണമേ മാമക സ്വാമിൻ! മഹാദേവ! ശങ്കര'' എന്നും മറ്റുമുള്ള വരികളിലെ ലളിതകോമള കാന്തപദാവലി കാണുമ്പോഴും ''കരകമലമതിലമലകമല ദല മാലയും കാണുന്നവക്കെത്ര മോഹനീയാകൃതി'' എന്നും മറ്റുമുള്ള നളചരിതത്തിലെ വരികളും നമ്മുടെ സ്മൃതിപഥത്തെ ആരോഹണംചെയ്യുന്നു. 'ഓരാതെ പാരാതെ തീരാത ദുഃഖങ്ങളാരാഞ്ഞു പാഞ്ഞു പോകൊല്ല കുമാരക!' ''ശ്രോത്രാഭിരാമം കഥിക്കയില്പ്പേഷ ഞാൻ' എന്നും മറ്റുമുള്ളവരികളും നമ്പിയാരുടെ തൂലികയിൽ നിന്നല്ലാതെ പുറപ്പെട്ടതു് എളുപ്പമല്ല.

പ്രദോഷമാഹാത്മ്യം തുള്ളലിൽ,

''നാട്ടകം തോറും നായന്മാരുടെ വീട്ടകം കണ്ടാലറിയാം
നൃപനുടെ
കേട്ടകം കൂടാതുള്ളൊരു സമ്പൽ പ്രൌഢികളെല്ലാ
മധികമനോജ്ഞം''

---

* 'കാമിനീശിരോമണി കാമവല്ലഭസ്ത്രൈക്കും' എന്ന പാഠാന്തരം

എന്നും മറ്റും ഉച്ചൃംഖലമായ രീതിയിൽ കാവ്യത്തിനു കേരളീയച്ചായ കലർത്തുവാൻ, കിളിപ്പാട്ടിലെ പ്രഹതമായ പന്ഥാവിൽക്കൂടി സ്സഞ്ചരിക്കുമ്പോഴും സാധ്യമല്ലെങ്കിലും, തരംവരുമ്പോഴൊക്കെ അങ്ങിങ്ങു കേരളത്തേയും കേരളാചാരങ്ങളേയും കടാക്ഷിക്കുവാൻ അദ്ദേഹം അധൈര്യപ്പെട്ടുന്നില്ല. പഞ്ചാക്ഷരമാഹാത്മ്യത്തിൽ മൂലകാരൻ ഭാരതത്തിലെ പ്രധാന ശിവക്ഷേത്രങ്ങളെ പരിഗണിക്കുമ്പോഴും–

''പ്രയാഗം പുഷ്കരം രമ്യം കേദാരം സേതുബന്ധനം
ഗോകർണ്ണം നൈമിശാരണ്യം സദ്യസ്സിദ്ധികരം നൃണാം''

എന്നു മാത്രം പറയുന്നു, നമ്പിയാർ ആ ഭാഗം തർജ്ജമചെയ്യുന്നതു്,

''വിശ്രുതം ഹരിദ്വാരം കാശിയും പ്രയാഗയും
ശാശ്വതം രാമേശ്വരം ഗോകർണ്ണം മഹാകാളം
കാളഹസ്തിയും കുംഭകോണവും ചിദംബരം
നീളവേ പ്രസിദ്ധമാം ദക്ഷിണകൈലാസവും''

എന്നാണു്. ദാക്ഷിണാത്യക്ഷേത്രങ്ങളിൽ നാലെണ്ണം കൂട്ടിച്ചേർത്തതും അവയിൽ തൃശ്ശൂർകൂടി ഉൾപ്പെടുത്തിയതും നമ്പിയാരുടെ ഉൽക്കടമായ ദേശാഭിമാനത്തിന്റെ ഫലമാണെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

ഉമേശാനവ്രതകഥയിൽ നൈധ്രുവ (ധ്രുവ)മഹർഷിയുടെ ഉപദേശമനുസരിച്ചു ശിവോപാസന ചെയ്ത ശാരദ എന്ന ബ്രാഹ്മണിക്കു് സ്വഭർത്താവുമായി നിത്യവും സ്വപ്നത്തിൽ സമാഗമം സിദ്ധിക്കുകയും തന്നിമിത്തം അവൾ ഗർഭവതിയാകുകയും അപ്പോൾ ഗ്രാമവൃദ്ധന്മാർ ആ സാധ്വിയെ ബഹിഷ്കരിക്കുവാൻ ഉദ്യമിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ഒരു ഘട്ടമുണ്ടു്. ആ ഘട്ടത്തിലെ ശ്ലോകങ്ങൾ ഭാഷാന്തരീകരിക്കുമ്പോൾ നമ്പിയാർ അനുവാചകന്മാരിൽ കേരളത്തിലെ സ്മാർത്തവിചാരത്തിന്റെ പ്രതീതി സ്വല്പമായി ജനിപ്പിക്കുന്നു.

മൂലം

''അഥ സർവ്വേ സമായാതാ ഗ്രാമവൃദ്ധാശ്ച പണ്ഡിതാഃ
സമാജം ചക്രിരേ തത്ര കുലവൃദ്ധൈസ്സമന്വിതം
അന്തർവ്വത്നീംസമാഹൂയ ശാരദാം വിനതാനനാം
അതജ്ജയൻ സുസംക്രുദ്ധാഃ കേചിദാസൻ പരാങ്മുഖാഃ
അയി ജാരിണി ദുർബുദ്ധേ! കിമേതത്തേ വിചേഷ്ടിതം?
അസ്മൽകുലേ സുദുഷ്കീർത്തിം കൃതവത്യസി ബാലിശേ!

ഇതിസന്തർജ്ജയന്തസ്തേ ഗ്രാമവൃദ്ധാ മനീഷിണഃ
സർവ്വേ സമ്മന്ത്രയാമാസുഃ കിംകർമ്മ ഇതിഭാഷിണഃ
തത്രോചുഃ കേ ച വൃദ്ധാസ്താംബാലാം പ്രതിവിനിർഭയാഃ
ഏഷാ പാപമതിർബാലാ കുലദ്വയവിനാശിനീ
കൃത്വാസ്യാഃ കേശവപനം ഛിത്വാ കർണ്ണൌ ച നാസികാം
നിർവ്വാസ്യ താം ബഹിർ ഗ്രാമാൽ പരിത്യജ്യ
സ്വഗോത്രതഃ
ഇതിസർവ്വേ സമാലോച്യ താം തഥാകർത്തുമുദ്യതാഃ''

തർജ്ജമ

''ദ്വിജന്മാരൊക്കവേ കൂടി വിചാരത്തിന്നൊരുമ്പെട്ടു;
വിജനേ ശാരദയോട് വിചാരിച്ചു പലർകൂടി
പരമാത്മാവളെല്ലാം പറഞ്ഞുകേട്ടു വൃത്താന്തം
പരിഹാസമാക്കിവച്ച പലരും വന്നരചെയ്താർ
കുലസ്ത്രീകൾക്കടക്കാത്ത ഖലത്വം വ്യാപരിക്കുന്ന
കുലടേ: കുസിതേ മൂഢേ ദുഷ്ടശീലേ ദുരാചാരേ!
കുലത്തിൽ കൂട്ടമോ നീയിന്നടക്കം കൈ വെടിഞ്ഞോരാ
ഖലന്മാരെഗ്ഗമിക്കുന്ന പാപശീലേ നടന്നാലും
പിടിച്ചു വില്ലതിനിപ്പോൾ ഗൃഹസ്ഥനെന്തിളകാത്തു?
അടിച്ചു പൽ കൊഴിക്കേണം, ചെവിചെത്തിയയയ്ക്കേണം;
മുടികുന്തൽ ചിരച്ചങ്ങു കൂടുമ വച്ചയയ്ക്കേണം;
മുടിപ്പാനിങ്ങനേ വന്നു പിറന്നോരു സ്വരൂപത്തെ
പിടിച്ചു ബൗദ്ധനു വില്പാനിപ്പോഴോ താമസിക്കേണ്ടു?
ത്യജിപ്പാനെന്തു സന്ദേഹം? പുറത്തുനില്പെടി മൂഢേ'
ഭുജിപ്പാനും കൊടുക്കേണ്ട; ഭ്രൂസൂനൻ താനിളക്കാഞ്ഞാൽ
തനിക്കും മേലിലാപത്തു ജനിക്കും സംശയമില്ല.
മുനിക്കും വ്യാജമുണ്ടെന്നു നിനയ്ക്കും സജ്ജനംകേട്ടാൽ
ധ്രുവനെന്നുള്ളൊരു ധൂർത്തൻ മാംതന്നിൽ വന്നിരുന്നു.
ശിവമന്ത്രമല്പിവംക്കു കാമമന്ത്രംഗ്രഹിപ്പിച്ചു.
അവന്റെ ശിഷ്യരും താനുമിവംക്കു ഗർഭമുണ്ടാക്കി;
ശിവന്റെ ഭക്തനെന്നാകിലിവണ്ണം സംഗതിയുണ്ടോ?
പിടിപ്പിൻ ശത്രുരെ നന്നായടിപ്പിൻ മദ്യമടംസങ്ങം
കൊടുപ്പിൻ നിങ്ങളെന്നിത്ഥം ഘോഷമങ്ങുടന്നപ്പോൾ

കുലടയായ ബ്രാഹ്മണിയുടെ ശിരസ്സ്വപനം ചെയ്യിക്കണമെന്നു വസിഷ്ഠനും 'ഛിന്നനാസോഷ്ഠകർണ്ണയാക്കണമെന്നു മനുവും അനുശാസിക്കുന്നുണ്ടെന്നുള്ളതു് ഇവിടെ സ്മരണീയമാകുന്നു.

സോമവാരവ്രതകഥയിൽ സാമവാനെ സാമവതിയാക്കിയ വിദർഭരാജാവിന്റെ കോവിലകത്തുചെന്നു് ആവലാതി

പറയുവാൻ വേദമിത്രനും സാരസ്വതനും അവരുടെ രണ്ടു സന്താനങ്ങളും പോയതായി മാത്രമേ പുരാണകർത്താവു പറയുന്നുള്ളൂ. നമ്പിയാർ അവിടെ കേരളാചാരമനുസരിച്ചു് ഒട്ടുവളരെ ബ്രാഹ്മണർ കടന്നുചെന്നു പട്ടിണികിടന്നതായി വർണ്ണിക്കുന്നു.

''തദാകർണ്യാഥ തൗ വിപ്രൗ കൃപിതൗ ശോകവിഹ്വലൗ
താഭ്യാം സഹ കുമാരാഭ്യാം വൈദർഭാന്തികമീയതുഃ''

എന്ന മൂലശ്ലോകം,

''കോപിച്ചു ഖേദിച്ചു ലജ്ജിച്ചു മോഹിച്ചു
ഭൂപനെക്കാണ്മാൻ പുറപ്പെട്ട തൽക്ഷണം
സാരസ്വതൻ വേദമിത്രനും സ്ത്രീകളും
ദാരകന്മാരും സമസ്ത ബന്ധുക്കളും
അന്യായമന്യായമെന്നു ഘോഷിച്ചുടൻ
മന്നവൻ തന്റെ തളത്തിൽക്കരേറിനാർ
പത്തുനൂറന്തണന്മാരും നിരക്കവേ
പാർത്തിതു ഭക്ഷണം കൂടാതെ തൽ ഗൃഹേ''

എന്നാണു് അദ്ദേഹം ഭാഷാന്തരീകരിച്ചിരിക്കുന്നതു്.

ഇനിയും ഈ പ്രകരണം വിസ്തരിക്കുന്നില്ല. ഇത്ര മാത്രമുള്ള വിവരണത്തിൽ നിന്നു നമ്പിയാർ സ്കാന്ദപുരാണത്തിലെ ബ്രഹ്മോത്തര ഖണ്ഡം എത്ര ആസ്വാദ്യതരമായ രീതിയിൽ തർജ്ജമചെയ്തിരിക്കുന്നു എന്നു വായനക്കാർക്കു ഗ്രഹിക്കാവുന്നതാണല്ലോ.

മൂലത്തിലെ ചില നല്ല ശ്ലോകങ്ങൾ, തർജ്ജമയിൽ വിട്ടിരിക്കുന്നു എന്നു ഞാൻ മുൻപു പ്രസ്താവിച്ചു. അതിനും കൂടി ചില ഉദാഹരണങ്ങൾ കാണിക്കാം. അത്തരത്തിലുള്ള ചില ശ്ലോകങ്ങളുടെ തർജ്ജമ സങ്കുചിതമായും തീന്നിട്ടുണ്ടു്.

പ്രദോഷമാഹാത്മ്യത്തിലെ,

''സത്യം ബ്രവീമി പരലോകഹിതം ബ്രവീമി
സാരം ബ്രവീമ്യുപനിഷദ്ധൃദയം ബ്രവീമി;
സംസാരമൂലബണമസാരമവാപ്യ ജന്തോ-
സ്സാരോയമീശ്വര പദാംബുരുഹസ്യ സേവാം.
യേ നാർച്ചയന്തി ഗിരീശം സമയേ പ്രദോഷേ
യേനാർച്ചിതം ശിവമപി പ്രണമന്തി ചാന്യേ,
ഏതൽ കഥാംശ്രുതിപുടൈന്നു പിബന്തി മൂഢാ-
സ്തേ ജന്മജന്മസു ഭവന്തി നരാ ദരിദ്രാഃ

യേ വൈ പ്രദോഷസമയേ പരമേശ്വരസ്യ
കുർവ്വന്ത്യനന്യമനസോംഘ്രിസരോജപൂജാം
നിത്യംപ്രവൃദ്ധധനധാന്യ കളത്ര പുത്ര–
സൗഭാഗ്യ സമ്പദധികാസ്സ ഇഹൈവ ലോകേ''

എന്നീ ശ്ലോകങ്ങം ഭാഷയിൽ,

''ശൈവപ്രദോഷവ്രതം കൊണ്ട കേവലം
സർവ്വപാപങ്ങളും നീങ്ങിസ്സുഖംവരും
സത്യം ബ്രുവീമിതേ; സാരം ബ്രുവീമിതേ;
കൃത്യം ബ്രുവീമിതേ; തത്വം ബ്രുവീമിതേ
ശങ്കരാരാധനം കൊണ്ടേ മനുഷ്യക്ക
സങ്കടം തീരു, നിരൂപിച്ചു കൊംക നീ;
മറ്റും പ്രദോഷോപവാസവ്രതത്തിന്നു
മറ്റൊന്നുമില്ല സമാനമതോക്ക നീ''

എന്നുമാത്രമാണു വിവർത്തനം. സോമവാരവ്രതകഥയിൽ ഒന്നാമത്തെ ജ്യോത്സ്യൻ ചിത്രവർമ്മ മഹാരാജാവിനോട് ഇങ്ങനെ പറയുന്നു.

''ഏഷാ സീമന്തിനീ നാമ്നാ കന്യാ തവ മഹീപതേ!
ഉമേവ മാംഗല്യവതീ ദമയന്തീവ രൂപിണീ
ഭാരതീവ കലാഭിജ്ഞാ ലക്ഷ്മീരിവ മഹാഗുണാ
സുപ്രജാ ദേവമാതേവ ജാനകീവ ദൃഢവ്രതാ
രവി പ്രഭേവ സൽകാന്തിശ്ചന്ദ്രികേവ മനോരമാ''

തഞ്ജമയിൽ ഈ ഭാഗം,

''രൂപ സൗന്ദര്യം ദമയന്തിയെപ്പോലെ
ഭൂപതേ, നിന്മകംക്കുണ്ടെന്നറിക നീ''

എന്നു ശ്ലാഘിച്ചുപോകുന്നു. ശിവയോഗി മാഹാത്മ്യത്തിലെ,

''കിമാദർശേന ചാന്ധസ്യ?കിംഗൃഹൈർഭിക്ഷ്യജീവിനാം?
കിംപുസ്ത്വകേന മൂർഖസ്യ? ഹ്യസ്ത്രീകസ്യ ധനേന കിം?''

എന്ന ശ്ലോകം.

''കമനിയയാട്ട രഹിതമിഹ കനകരുചി തേട്ടമോ?
കണ്ണുകാണാത്തവൻ കണ്ണാടിനോക്കുമോ?''

എന്നിങ്ങനെ തഞ്ജമയിൽ കബന്ധരൂപം കൈക്കൊള്ളുന്നു.

ശബരമാഹാത്മ്യത്തിലെ സുപ്രസിദ്ധമായ,

''മന്ത്രേ തീർത്ഥേ ദ്വിജേ ദേവേ ദൈവജ്ഞേഭേഷജേ ഗുരൌ''
യാദൃശീഭാവനായത്ര' സിദ്ധിർഭവതി താദൃശീ''

എന്ന ശ്ലോകംഭാഷയിൽ വിട്ടുകളഞ്ഞിരിക്കുന്നു. നമ്പിയാർ ഇതിവൃത്തത്തെ പ്രധാനമായും ഇതരവിഷയങ്ങളെ ഗൗണമായുമാണു് കരുതിയതു്; അതു് ഒരു കാഥികനു് അസ്വാഭാവികവുമല്ല. ദശമാധ്യായത്തിൽ ശിവയോഗി ഭ്രോയുവിനു ചെയ്യുന്ന രാജാധർമ്മോപദേശം അത്യന്തം മനോഹരമാകുന്നു. ആ ഭാഗം നമ്പിയാർ ഒരു വിധത്തിലെല്ലാം ഭാഷയാക്കീട്ടുണ്ടെങ്കിലും അതിലെ ചില മൂലശ്ലോകങ്ങളും വായിക്കുവാൻ സഹൃദയന്മാക്കു കൗതുകമുണ്ടായിരിക്കും.

''ഭജ വത്സ സതാം മാർഗ്ഗം സദൈവ ചരിതം ചര;
നദേവാജ്ഞാം വിലംഘേഥാ മാ കാഷീർദ്ദവഹേളനം,''

''ചണ്ഡാലമപി സംപ്രാപ്തം സദാ സംഭാവയാതിഥിം;
സത്യം നത്യജസർവ്വത്ര; പ്രാപ്തേപി പ്രാണസങ്കടേ.''

''ക്രോധം ദ്വേഷം ഭയം ശാഠ്യം പൈശുന്യമസദാഗ്രഹം
കൗടില്യം ദംഭമുദ്വേഗംയത്നേന പരിവർജ്ജയ.

''അനാഥം കൃപണം വൃദ്ധം സ്ത്രീയം ബാലം നിരാശ്രയം
പരിരക്ഷധനൈഃപ്രാണൈർബുദ്ധ്യാ ശക്ത്യാ ബലേന ച''

''ദാക്ഷിണ്യയുക്തമശഠം സത്യം ജനമനോഹരം
അല്പാക്ഷരമനന്താർത്ഥം വാക്യം ബ്രൂഹി മഹാമതേ''

ഇത്തരത്തിൽ പല വിശിഷ്ടനീതിവാക്യങ്ങളും അതിലുണ്ടു്.

മൂലത്തിലെ മനോഹാരിത ഉമാമഹേശ്വര വ്രതത്തിൽ നിന്നു താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന ശ്രീപരമേശ്വരന്റേയും ശ്രീപാർവ്വതിയുടേയും ധ്യാനശ്ലോകങ്ങളും മുഖേനകൂടി പ്രസ്പഷ്ടമാക്കിക്കൊണ്ടു ഈ ഉപന്യാസം ഉപസംഹരിച്ചു കൊള്ളട്ടേ:

''കുന്ദേന്ദുധവളാകാരം നാഗാഭരണഭൂഷിതം
വരദാഭയേ ഹസ്തഞ്ച ബിഭ്രാണംപരശുംമൃഗം

സൂര്യകോടി പ്രതീകാശം ജഗദാനന്ദകാരണം
ജാഹ്നവീജലസമ്പക്താർദ്ധീർഘപിംഗജടാധരം

ഉന്മീലദ്ഫാലനയനം തഥാസൂര്യേന്ദുലോചനം
ഉരഗേന്ദ്രഫണോദ്ഭൂതമഹാമുകുടമണ്ഡിതം

ശീതാംശുഖണ്ഡവിലസൽ കോടീരാംഗദഭൂഷണം
നീലകണ്ഠം ചതുർബാഹും ഗജേന്ദ്രാജിനവാസസം

രത്നസിംഹാസനാരൂഢം നാഗാഭരണ ഭൂഷിതം
ദേവീംച ദിവ്യ വസനാം ബാലസൂര്യായുതദ്യുതിം

ബാലവേഷാം ച തന്വംഗീം ബാലശീതാംശുശേഖരാം
പാശാങ്കുശവരാഭീതിം ബിഭ്രതീം ച ചതുർഭുജാം

പ്രസാദ സുമുഖീമംബാം ലീലാ രസവിഹാരിണീം
ലസൽകുരവകാശോക പുന്നാഗ നവചമ്പകൈഃ!

കൃതാവതംസമുൽഫുല്ലമല്ലികോൽകലിതാളകാം
കാഞ്ചീകലാപപര്യസ്ത ജഘനാഭോഗശാലിനീം

ഉദാരകിങ്കിണീശ്രേണീന്യൂപൂരാഢ്യപദദ്വയാം
ഗണ്ഡമണ്ഡല സംസക്ത രത്നകുണ്ഡലശോഭിതാം

ബിംബാധരാന്ത രക്താംശുലസദ്ദശന കുഡ്മളാം
മഹാർഹ രത്നഗ്രൈവേയ താരഹാരവിരാജിതാം

നവമാണിക്യ രുചിരകങ്കണാംഗദമുദ്രികാം
രക്താംശുകപരീധാനാം രക്തമാല്യാനുലേപനാം

ഉദ്യൽപീന കുചദ്വന്ദ്വനിന്ദിതാംഭോജകുഡ്മളാം
''ലീലാലോലാസിതാപാംഗീംഭക്താനുഗ്രഹദായിനീം

ഏവംധ്യാത്വാതു ഹൃൽപത്മേ ജഗതഃ പിതരൗ ശിവൗ''

ഈ ഭാഗം തർജ്ജമ ചെയ്തിട്ടില്ലാത്തതു കൊണ്ടും ഇതു ശിവ ഭക്തന്മാർക്കു പ്രയോജകീഭവിക്കുവാൻ ഇടയുള്ളതുകൊണ്ടുമാണു് ഇവിടെ എടുത്തുചേർത്തതു്.

ശിവപുരാണത്തിന്റെ കർത്താവായ മഹാകവിയോടും കാരയിതാവായ മനക്കോട്ട ബാലരാമനച്ചനോടും കേരളീയർക്കുള്ള ആധമർണ്ണ്യം അപരിമിതമാകുന്നു.

വിരാടപർവം തമിഴ്മണിപ്രവാളം

തമിഴ്മണിപ്രവാളകാവ്യമെന്നതു് ആകാശകുസുമം, ശശവിഷാണം മുതലായവപോലെ വാസ്തവത്തിൽ ഇല്ലാത്തതും ഉണ്ടാവാൻ ഇടയില്ലാത്തതുമായ ഒരു വസ്തുവാണു്. തമിഴിനു് സംസ്കൃതത്തോടുള്ള ഇണക്കമില്ലായ്മ സുപ്രസിദ്ധമാണല്ലോ. പഴയകാലത്തു് ജൈനരും വൈഷ്ണവന്മാരും അവരുടെ ഗദ്യകാവ്യങ്ങളിലും വ്യാഖ്യാനങ്ങളിലും സംസ്കൃതപദങ്ങളും ധാരാളമായി പ്രയോഗിച്ചിരുന്നു എങ്കിലും ആ പദങ്ങളോടു സംസ്കൃതപ്രത്യയങ്ങളും ചേർത്തിരുന്നില്ല. ക്രി. പി. ഒമ്പതാം ശതകത്തിൽ പല്ലവരാജാവായ നന്ദിവർമ്മന്റെ ആസ്ഥാന പണ്ഡിതനായി ജീവിച്ചിരുന്ന പെരുന്തേവനാർ എന്ന കവി 'ഭാരതവെൺപാ' എന്ന ഗദ്യപദ്യസമ്മിശ്രമായ ഒരു കാവ്യം രചിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അതിനെ "ഉരൈയിടയിട്ടപാട്ടടൈച്ചെയ്യുൾ" അതായതു് ടിപ്പണികലർന്ന പാട്ടുകളടങ്ങിയ കാവ്യം എന്നു തമിഴ് പണ്ഡിതന്മാർ വ്യവഹരിക്കുന്നു. അതിൽ പദ്യങ്ങളും ചെന്തമിഴിലും ഗദ്യങ്ങളും സംസ്കൃത ബഹുലമായ സാധാരണ ഭാഷയിലുമാണു് രചിച്ചു കാണുന്നതു്. ഒരു ചെറിയ ചൂർണ്ണിക താഴെ ഉദ്ധരിക്കാം. ദുര്യോധനൻ ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ സഹായമർത്ഥിക്കുവാൻ ചെല്ലുന്നതാണു് സന്ദർഭം:

"പള്ളികൊണ്ടരുളാനിന്റെ പരമപുരുഷനപിപ്പിരായ മൊൻറുങ്കരുതാതു തൻ രാചമോകത്തുടൻ വന്തു ചക്കരപാണി താമോ തരൻ തിരുമുടിപ്പക്കത്തിട്ട ചെംപൊർ പീടത്തിരുന്താൻ ഇരാചരാചൻ തുരിയോതനനെൻറവാറു"

ഇങ്ങനെയുള്ള ഒരു ഭാഷയിൽ മലയാളത്തിലെന്നപോലെ തന്നെ സംസ്കൃതവൃത്തങ്ങളിൽ സംസ്കൃതപദങ്ങളും, പ്രത്യയ

ങ്ങനെയാതൊരു മാറ്റവും വരുത്താതെ, പ്രയോഗിച്ചു നിമ്മിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു കാവ്യമാകുന്നു വിരാടപർവം. അതിന്റെ നിമ്മാതാവു് കളമൂർ വിശ്വനാഥശർമ്മാവെന്ന ഒരു കവിയാണു്. അദ്ദേഹം പ്രസ്തുത കൃതിയിൽ തന്നെപ്പറ്റി താഴെ കാണുന്ന വിധത്തിൽ പ്രസ്താവിക്കുന്നു.

''ഇളമാതുള, പുന്ന, മുല്ല, മല്ലീ
വളമാം കൊങ്കുകനംചൂഴമംഗദേശേ
കളമാരുത ഭൂമിയുണ്ടുലോകേ
കളമൂരെന്നൊരു കശ്ചിദഗ്രഹാരഃ 1

അതിലേ ഖലു കശ്ചിദസ്തിവിദ്വാ–
നെതിലേയാകിലുമുക്തിജാല ബന്ധേ
മുതലെത്തിന ധീപ്രശസ്യമാനോ
ബുധലോകൈരപി വിശ്വനാഥനാമം 2

മുത്തുക്കളാലുമപി നപ്പു വഴങ്കളാലു–
മൊത്തുക്കലർന്തു തമിഴാലപി സംസ്കൃതേന
എത്തിക്കിലും ഭവതു ഹാരലതേവബദ്ധാ
ബുദ്ധിക്കു മൽകൃതിരിയം സുദൃശാം വിഭൂഷാ'' 3

കളമൂർ കോലമ്പൂർ ജില്ലയിൽപെട്ട ഒരു സ്ഥലമാണെന്നാണറിയുന്നതു്. കവിതയ്ക്കു് ഒരു ശതകത്തിനുമേൽ പഴക്കമുണ്ടെന്നു് തോന്നുന്നില്ല. വിശ്വനാഥൻ കേരളത്തിൽ താമസിച്ചു കേരളീയരുടെ മണിപ്രവാളകാവ്യശൈലി മനസ്സിലാക്കിയാണു് വിരാടപർവം രചിച്ചതെന്നു് ഊഹിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. തദുപജ്ഞമായ ഈ പ്രസ്ഥാനം അദ്ദേഹത്തോടുകൂടിത്തന്നെ അന്തരിച്ചുപോയെന്നും ഏകദേശം പറയാം. ഈയിടയ്ക്കു് 'കചേലചരിതം' എന്നൊരു കാവ്യം അതിന്റെ ചുവടുപിടിച്ചു് മറ്റൊരു തമിഴ് വിദ്വാൻ നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നുകൂടി പ്രസ്താവിച്ചുകൊള്ളട്ടേ.

വിരാടപർവം ആകെ അഞ്ചു മഞ്ജരികളായി വിഭജിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതായിതോന്നുന്നു.

താഴെകാണുന്നതു പ്രാരംഭത്തിലുള്ള വന്ദന ശ്ലോകങ്ങളിൽ ഒന്നാണു്.

---

1. വളം=ധാരാളത്വം, കൊങ്കു്=തേൻ. മാരുതഭൂമി= മരുത നിലം 3. എത്തിക്കിലും=ഏതുദിക്കിലും

''ഒരാറുവക്ത്രജനനീമുരുദൈത്യഹന്ത്രീ–
മീരാറുഭാനുരുചിമീശവധൂമുപാസേ
മൂവാറുസംഖ്യ നിശിതായുധ ദീപ്തഹസ്താം
നാലാറു രണ്ടിലൊരു പഞ്ചക കോണഹീനാം'' 4

പാണ്ഡവന്മാർ മത്സ്യരാജ്യത്തെ പ്രാപിക്കുന്ന സന്ദർഭം കവി വർണ്ണിക്കുന്നു.

''ഉച്ചമാന പിതൃകാനനദ്രുമേ
വച്ചസർവമപി തന്തനായുധം
കൊച്ചമായ്വടിവു കൊണ്ടു പാണ്ഡവാ
മച്ചരാജനഗരീം പ്രപേദിരേ 5

മുന്നേശനൈഃകനകദണ്ഡ കഷായവസ്ത്രീ
തന്നാശയേ കിമപിവസ്തു വിചിന്തയാനഃ
സന്യാസിവേഷമുപഗമ്യ സ ധർമ്മജന്മാ
പൊന്നാശൈ വെൺമയിലിലാതവർ
പോലെയാസീൽ 6

ഉടയുടുത്തു മലീമസവാസസാ
തടിയെടുത്തകരേണ ശരാവവാൻ
കുടിയിൽ വീരനെടുത്തപി ദർവ്വികാം
മടയനാക യയൌ മരുദാത്മജഃ 7

ചലചലന്ന ചിലമ്പുധരഃ പദേ
കലകലന്ന രണദ്വലയാവലീഃ
പലപല സ്മരോവകൃദജ്ജൂനോ
മൂലൈർകലുങ്കൊരുമോടിവ പൂര്യയൌ 8

പാഞ്ചാലി വിരാട രാജ്ഞിയുടെ പ്രമദവനത്തിൽ ഒരു മോഹനമായ അപരാഹ്നത്തിൽ പൂ പറിച്ചു കൊണ്ടു നിൽക്കുന്നു. അപ്പോഴം നായാട്ടു കഴിഞ്ഞു കീചകൻ വാടിത്തളർന്നു അവിടെ എത്തുന്നു.

''അങ്കാകവേ സ തുരഗാദവരുഹ്യ വെയ്യിൽ
താങ്കാമലേ കുടൈ പിടിത്തിടവന്തയോധൈഃ
നീങ്കാതകൊമ്പുകം നെരുങ്കിന ചോലൈ ച്ചൂഴം
പൂങ്കാവനം തനിലസൌ തിരിയാം ബഭൂവ 9

---

5) തന്തൻ=തൻ തൻ (അവനവന്റെ). കൊച്ചം (കൊച്ചൈ) = ഹീനം മലയാളത്തിലെ കൊച്ചും ഈ പദവും ഒന്നാകുന്നു. 6) ഇലാത = ഇല്ലാതെ. 7) കഴി = വംശം. മടയൻ = അടുക്കളക്കാരൻ. 8) ചലചലന്നു ചലചല എന്നു. 9) അൻകരകവേ അവിടെയെല്ലാം. തിരിയാം ബഭൂവ = സഞ്ചരിച്ചു. തിരിഞ്ഞു,

വണ്ടോടുചോലയിലിമാം കുസുമംഹരന്തീം
മിണ്ടാട്ടകൊങ്കയുഗളാമതിരൂപശോഭാം
കണ്ടേടുപട്ടവനനംഗശരൌഘപാതൈ–
സ്സിണ്ടാടിനാനതിതരംഗിത ചിത്തവൃത്തിഃ 10

കീചകൻ കാമാതുരനായി തോഴരോടു പറയുന്നു–

''ഒട്ടമോ സകൃദിഹോപഗ്രഹിതും?
തട്ടമോ മമ മനോരഥം നവം?
പൊട്ടമോഹനലലാടയാനയാ
കിട്ടമോ മമ സുഖം കദാപി വാ? 11

പിന്നീടു പാഞ്ചാലിയെ ഉപസർപ്പണം ചെയ്തു് ഇങ്ങനെ അർത്ഥിക്കുന്നു.

തോട്ടം പുകുത്തു സഹസാ സഹ സാഹസേന
നെട്ടമ്പുകൊണ്ടു നിഹതോ മകരധ്വജേന
കൂട്ടം പിരിന്ത സമയേ കുടിലാളകാം താം
വാട്ടം പിരിന്തുവദനാം സ ശനൈരവാദീൽ. 12

''എളവെയ്യിലും തപതി സൂര്യനിർഭരം
വളകയ്യിലും കഴലുതേ തവ ശ്രമാൽ
ഒളിമെയ്യിലും ഗളതി ലോചനദ്വയാ–
ദളിമൈയളം കരയുതേ തവാനനേ 13

തൊട്ടക്കവോ പുഷ്പമെലാമഹംപ്രിയേ?
പട്ടക്കവോ നാം പദമാസിതും തവ?
കൂട്ടക്കവോ കിന്നു ചുറുട്ടി വീടികാം?
വിട്ടക്കവോ വൻകബരീമഹംനൈഃ'' 14

അപ്പോഴം പാഞ്ചാലി ഓടി രാജ്ഞിയുടെ അരമനയിൽ ചെല്ലുന്നു.

''രണ്ടാംഗിരീന്ദ്രതനയേവദിവോഽവതീർണ്ണാ
കണ്ടേങ്കി സാ മനസി തത്ര പരം പുമാംസം
കണ്ടാങ്കിയാൽ സുചിരമങ്കമെലാം മറൈത്തു–
കൊണ്ടോടിയോടിയൊളിയാളൊളിയാം ബഭ്രവ.'' 15

---

10) മിണ്ടാട്ടം = മിണ്ടാട്ടന്ന- ആഭരണങ്ങളെക്കാണ്ടു ശബ്ദായമാനമായ.
11) ഒട്ടമോ = പറ്റുമോ. പൊട്ടമോഹനം = പൊട്ടകൊണ്ടു മോഹനം.
13) അളിമൈയളം കരയുതേ = അളിപോലെയുള്ള കൈകളം വിയർപ്പു കൊണ്ടു നനഞ്ഞു് ഒലിച്ചുപോകുന്നു. 14) എലാം = എല്ലാം കൂട്ടുക = കൊട്ടുകുക. വിട്ടുക്ക = പിടിക്കുക. 15) കണ്ടാങ്കി = ഒരു മാതിരി ചേല, അങ്കമെല്ലാം = അംഗമെല്ലാം. ഒളിയാം = പ്രകാശവതി.

''അൻപത്തിരണ്ടു മഖമേറിന മത്തയാനൈ–
ക്കമ്പത്തിനൊത്ത കുചമണ്ഡലഭാരഖിന്നാം
അൻപൊത്തരണ്ടു നയനാമതികാന്തിശീകാം
പിൻപെത്തിയോടി പഥി താം ശനകൈരയാസീൽ'' 16

വെയിലേറ സമയേ/അതിധാവനാൽ
മെയ്യിലേ ജനിതഘർമ്മ ശീകരാ
കയ്യിലേ കലിതപുഷ്പപേടികാ
മയ്യലേറിന ലതേവ സാ യയൗ.'' 17

തൻ മക്കയുടെ മന്ദിരം തദാ
വന്തുപുക്കതു വിലോക്യ കീചകഃ
ഇന്ദുവൊക്കെശമുഖീയമെൻകരേ
വന്തുശിക്കിനവളിത്യമന്യത[6]. 18

കീചകൻ മെത്തയിൽ ചെന്നു കിടന്നു; അയാൾക്കു നിദ്ര വന്നില്ല. ''പിഞ്ഞുമിത്തി വളരും പ്രകാരതോ മിഞ്ചിമെത്ത വവ്വധേ/അസ്യ ജാഗരഃ'' പിഞ്ചു മുറ്റി വളരുന്ന വിധത്തിൽ അയാളുടെ ഉറക്കമില്ലായ്മയും അത്യധികം വർദ്ധിച്ചു. ഒടുവിൽ അയാൾ സുദേഷ്ണയുടെ ഗൃഹത്തിലേക്കു പോയി. അതോടുകൂടി പ്രഥമ മഞ്ജരി അവസാനിക്കുന്നു. ''അഴിയാതെ മണിപ്രവാള വല്യാം തഴയാമാസ കിലാദിമഞ്ജരീയം'' എന്നു കവി ആ ഭാഗം സമാപിച്ചുകൊണ്ടു മുന്നോട്ടുപോകുന്നു.

തന്റെ സന്നിധാനത്തെ പ്രാപിച്ച സഹോദരനോടു രാജ്ഞി ചോദിക്കുന്നു–

''തമ്പി! താന്ത ഇവ ദൃശ്യതേ ഭവാൻ
വെമ്പി വാടിന വിവർണ്ണവിഗ്രഹഃ
കമ്പിപോലതി കൃശതേതേ വപു–
മ്മുൻപുപോലെ മുഖമുന്ന വർത്തതേ.'' 19

അതിനു കീചകന്റെ മറുപടിയാണു താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നതു.

ഒരു കുറയുമിലാതോന്നുന്നടൻ പ്രേമഭ്രമംനാ
വരുകിറ സമയേ നാൻ വേട്ടൈ ലീലാം വിധായ
ഹരി ഹരി! ഹരിണാക്ഷീംകണ്ടു പൂങ്കാവിലേകാ
മുരുകിറതു മനോമേഹൃഗ്ര കന്ദർപ്പതാപാൽ. 20

---

16) അൻപത്തിരണ്ടു മഖൻ=ശതമഖൻ 17) മയ്യൽ=മോഹം
18) തമക്കം – ജ്യേഷ്ഠത്തി ഇന്ദുവുക്കു=ചന്ദ്രനു. ഏശഛ (ഇശയുന്ന) തുല്യമായുള്ള. 20) കുറ=കുറവു. ഉന്നടൻ = നിന്നോടുള്ള

മട്ടിലാത നിജ രൂപ സമ്പദം
കാട്ടിനാളമരസുന്ദരീസമാ
മുട്ടിനാം മമ ഹൃദിസ്മരാനലം
വാട്ടിനാളവളതീവ തത്ര മാം. 21

അന്നമൊത്തനടയാലലങ്കൃതാ
ചിന്നമൊത്ത കളകണ്ഠനാളികാ
ഇന്നമെത്തിന വിചിത്ര വിഭ്രമാ
എന്നെ മെത്തമദയാഞ്ചകാരസാ'' 22

''രണ്ടാമനംഗരമണീമിവ രണ്ട കൈസ്സൂ–
മണ്ടാത കൊങ്കയുഗളാമതിരൂപശോഭം
കണ്ടാലകന്തൊരുതരം കമനീമണൈന്തു
കൊണ്ടാലഴിന്തു ഹൃദയം കുഴറാതു ഹാ മേ'' 23

ആ വാക്കുകളം കേട്ട രാജ്ഞി അയാളെ ആ ദുർവ്യവസായത്തിൽനിന്നു വിരമിപ്പിക്കുവാൻ ആകുന്നതും പണിപ്പെട്ടുന്നു. ആ മനസ്വിനി ഉപദേശിക്കുകയാണു്:

''വേണ്ടാമടാ പരവധൂം മനസാപി ഗന്തും
നീണ്ടായുരംബുജഭവസ്യവരാത്തുറിലോകീം
ആണ്ടാനശേഷമഥ ഭൂമിയിലേയിരിപ്പ–
മാണ്ടാനവൻ ദശമുഖഃ പരദാരകാംക്ഷീ 24

ആപത്തിനാലിഹ പുരാനിതരാമഹല്യാം
രൂപത്തിലേ ഖലു ശചീരമണോ മഹേന്ദ്രഃ
കോപത്തിനാലഭിഹതസ്യ തു ഗൗതമർഷേ-
ശ്ശാപത്തിനാലഭവദേഷ വിനഷ്ടവീര്യഃ'' 25

ഇങ്ങനെയുള്ള നീതിവാക്യങ്ങളം കൊണ്ടൊന്നും ആ കാമാത്തൻ ശാന്തനായില്ല; ''വാഞ്ഛിതമസ്മദീയം താരും പെണേ (പെണ്ണേ)'' എന്ന പല്ലവി തന്നെ അയാം ആവർത്തിച്ചു കൊണ്ടിരുന്നു. രാജ്ഞി കോപിച്ചു. ''ഉടമ്പൊഴിന്തിൻറു മുതൽ തുടങ്കിയേ ഉടൻ പിറന്താനപി നൈവമേ ഭവാൻ'' എന്നും മറും ശപഥം ചെയ്തിട്ടും കീചകൻറെ അവസ്ഥ അശേഷം വ്യത്യാസപ്പെട്ടില്ല.

---

21) മുട്ടുക=കത്തിക്കുക ഉകന്തു=സ്നേഹിച്ചു
23) കഴറുക=നശിപ്പിക്കുക.

''പൊല്ലാത കാമശരവിദ്ധമുപേക്ഷിതും മാം
ചെല്ലാതുമക്കിതിഹ; ചേത്തുവിട്ടം മയാ താം
അല്ലാതെ വേറെ വകൈയെത്തനൈണ്ണിനാലും
നില്ലാതു കാൺ മമ സഹോദരി! മാരപീഡാ 26

കൊല്ലാതെ കൃസുമശസ്ത്രകൃണിതം മാം
പൊല്ലാതെ നിയതമുപേക്ഷിതും തവൈനം;
ചൊല്ലാതേ പുനരഹിതാനി; കൃഷ്ണവർത്മാ
നില്ലാതേ ജഗതി ജലേതരാഭിഷേകൈഃ'' 27

ഒടുവിൽ സുദേഷ്ണ അനുജനെ സഹായിക്കുവാൻതന്നെ തീർച്ചപ്പെടുത്തി മാലിനിയെ മദ്യം വാങ്ങിക്കൊണ്ടു വരുവാൻ കീചകഗൃഹത്തിലേയ്ക്കയയ്ക്കുന്നു. ''നൊന്തച്യുതാ ഹരി ഹരീതി നിനച്ചും'' തന്റെ നീചവൃത്തിയെ നിന്ദിച്ചും നിൽക്കുന്ന ആ സാധ്വിയെ രാജ്ഞി (കറുത്തവക്ത്രേണ വിലോക്യ) കറുത്ത മുഖത്തോടുകൂടി നോക്കി വേഗത്തിൽ പോകുവാൻ ആജ്ഞാപിച്ചു. കീചകൻ സ്വഗൃഹത്തിൽ അവളുടെ വരവു പ്രതീക്ഷിച്ചിരിക്കുകയായിരുന്നു.

''ഇരുണ്ട കബരീഭരാമിളമയാൽ ജഗന്മോഹിനീ-
മിരണ്ട നയനത്തിലേമിശയയിട്ട നീലാഞ്ജനാം
ഉറുണ്ട കുചമണ്ഡലാമുദിതചന്ദ്ര സന്ദർശനാൽ
ത്തിരണ്ട കടൽപോലഭ്രത്തിലകിതാമിമാം വീക്ഷ്യ സഃ''28

ആ പാപി അവളെക്കണ്ടു മഞ്ചത്തിൽ നിന്നറങ്ങി

''തുലൈയുണ്ട നതേ മഹീതലേ;
ഇലൈ രണ്ടാം സുകൃതീ ച മൽപരഃ
അലൈകൊണ്ട കൃപാർദ്രവന്ത നീ
നിലൈ കൊണ്ടാ യദിയദ് ഗൃഹേ മമ'' 29

എന്നും മറും ഓരോ ചാടുവാക്യങ്ങളും പറഞ്ഞുതുടങ്ങി. മാലിനി ആലോചിച്ചു.

''ആശപ്പടാമലിവനെന്നെ മതുക്കടുത്താ-
ലോശപ്പടാമലഹമാശ്രുതദാനിവത്തേ
ക്ലേശപ്പടാമലുപഗമ്യയദിസ്പൃശേന്മാം
മോശപ്പടാമലുതറിത്വരിതം പ്രയായാം'' 30

---

26) ഉമക്കുസ് = ഭവതിക്കുസ്. ചേത്തുവിട്ടം = യോജിപ്പിച്ചാലും
27) നില്ലാതെ = അടങ്ങുകയില്ലതന്നെ. 28) രണ്ടുകണ്ണിലും (ഇശയ) ഉണങ്ങത്തക്കവണ്ണം 29) നിനക്കു തുലയില്ല ഇലൈ = ഇല്ല, നീ എന്റെ ഗൃഹത്തിൽ നിലകൊണ്ടു എങ്കിൽ (30) ക്ലേശപ്പടാമൽ = ലജ്ജിക്കാതെ പ്രയായാം = ഞാൻപോകും

തനിക്കു അഞ്ചു ഭർത്താക്കന്മാരുണ്ടെന്നും തന്നെ തൊടരുതെന്നും മറ്റും ആ പതിവ്രത മറുപടി പറഞ്ഞു. അതു കേട്ടു പിരിഞ്ഞു മാറുവാനാണോ കീചകൻ നിൽക്കുന്നതു്? പിന്നെയും തുടങ്ങി അയാൾ:

ഒട്ടക്കിയംഗം തവനിൽക്ക വേണ്ടാം;
കട്ടക്കവേ പോറ്റു കാലിരണ്ടും
പട്ടക്കയിൽ വന്തിരു നീ മമാസ്മിൻ;
പിടിക്കുറേൻ സുന്ദരി! തേ പദാബ്ജം 31

വിഴിയളിപ്പടിയേ തവ വാട്ടമോ?
മൊഴിയളിപ്പടികിന്ന തളക്കുമോ
ഒഴിയൊഴിപ്പൈയുമേഹി മമാസനേ
വഴിയിളപ്പൈയു മാറിവിടും ക്ഷണം 32

ഇരിമ്പിലും കിം കഠിനം മനോപി തേ?
ഇരും പെണേ വന്തു മദീയ തല്പകേ
കരുമ്പുസാരം ഖലുവിശ്രമായ തേ
നിരമ്പനാനും തരുവൻ തവാധുനാ. 33

കാണാത വസ്തു മമ സന്മനി കാണലാംതേ,
പൂണാത ഭൂഷണവരാണി ച പൂണലാമേ;
പേണാമലേ പെരിയ പട്ടമുട്ടക്കലാമേ
വാണാല മുള്ള ..... തവസൗഖ്യമസ്തി 34

എന്നെ നീ ഭജസി ചേദയേ/ധുനാ
പൊന്നനാഭരണമംബരാണി ച
ഇന്നുമേതു മമകിഞ്ചിദസ്തിചേ–
ദൊന്നു തേ തദഖിലഞ്ച രാജ്യവും.'' 35

തൃതീയമഞ്ജരിയിലും ഈ ഉക്തിപ്രത്യുക്തികളും തന്നെ മനോഹരമായ രീതിയിൽ തുടർന്നു കൊണ്ടുപോകുന്നുണ്ടു്. കീചകൻ വീണ്ടും പറയുകയാണു്

''വാരും പെണേ! രമണി! വാരിജപത്രനേത്രേ;
പാരും പെണേ! കുളിര മാം കരുണാകടാക്ഷൈഃ;

---

31) ഒട്ടക്കി = ചുരുക്കി കട്ടക്കവേപോറ്റു = കഴയ്യുവാൻതന്നെ പോകുന്നു. 32) വിഴിയളം = മിഴികളം ഒഴിയുന്നതിനെ = ഒഴിക്കുക(അടക്കൽ വരിക) വഴിയിളപ്പു് = സഞ്ചാരായാസം 33) നിരമ്പ = ധാരാളം പൊന്നുനാ = പൊന്നുകൊണ്ടു്. 'സുന്ദരേസംസ്കൃതമായ' ഈ പ്രയോഗം കുട്ടപ്പംതന്നെ

താരും പെണേ! സഖിതവാധര മാക്ഷികാം മേ;
തീരും പെണേ!ഝടിതി തീവ്രമനംഗതാപം 36

തന്താലൊഴിന്തധരബിംബ മധു ത്വദീയ–
മിന്താലെ വൈത്ത മധുവൈ ന ദദാമിതേ/ഹം;
നൊന്താലുമദ്യ ഹൃദിനീ കമലാസനൻ താൻ
വന്താലുമന്നെയിനി നാൻ ന ജഹാമി ന്യനം 37

വലിയളന്നുട കാന്തിസുധാനിധേ–
രലയളെന്ന മതിമ്മമ മാനിനി!
മുലയളം നമുചിദ്വിഷതോഭയാ–
ന്മലയളിന്നമൊളിത്തുനിവാസിനൗ 38

തെന്നങ്കരുമ്പെ സദൃശം കുചമണ്ഡലം തേ
തിന്നുകരുമ്പിലുമിയം മധുരാ ചവാണീ;
ഇന്നമ്മിരുമ്പു സദൃശം ഹൃദയം കിമാസ്തേ?
മുന്നങ്കൈരമ്പവളയോടത്തെ മാം ഭ്രൂഭ്യാം 39

നഖങ്കളം കാമശരങ്കളേവ തേ:
മുഖം കലങ്കാത മൃഗാങ്ക സന്നിഭം;
സുഖങ്കളെങ്കേ ഭവതീം വിനൈവമേ?
യുഗങ്കളം കേവലമാമൊരു ക്ഷണം 40

തുണയടീ മമനീ വിപദി ധ്രുവം
തുണയടീ ഭവമേലിനി മാനസേ,
അണയടീയെനൈയുൻ കരുണാമുതൈ–
രണയടീ മമ കാമ ശരാനലം 41

ഇങ്ങനെ ഓരോന്നു പുലമ്പിക്കൊണ്ടു് അയാൾ (''കണ്ണ മൊത്ത കമനീയ ലോചനാം പഞ്ചുമെത്തെ നികടേ ചക ർഷതാം'') അവളെ മെത്തയുടെ സമീപത്തേക്കു വലിച്ചിഴച്ചു.

''കലങ്കിയേ പിന്നിലവേക്ഷ്യ കീചകം
ചലങ്കയാലോശയെഴുന്ത മേഖലാ
അലങ്കമുത്താവടമും പദേ പദേ
കലുങ്കവേ കൊങ്കയളം ദുധാവസ'' 42

ഓടിയോടി ''ചെക്കച്ചിവന്തനവചൂതദലാധരോഷ്ഠിയായ'' പാർഷതി വിരാട രാജസഭയിൽ ചെന്നു മുറയിട്ടു. അവിടെ

37) ഇന്താലെ=ഇവിടത്തിൽ സമീപത്തിൽ 41) തുണ=പതിയെന്നും സഹായമെന്നും അണ=വരികയെന്നും കൊടുക്കുകയെന്നും.

കീചകൻ പാഞ്ഞുചെന്ന് അവളുടെ തലമുടിക്കു പിടിക്കുടി. രാജാവും സഭാവാസികളും തടുത്തില്ല. ''ഗോവിന്ദ! മാധവ! ഹരേ! ഭവതിസഹിതേ *f* പി നോവിൻറെനക്കു വരുമോ ഭവദീയ ദാസ്യം?'' എന്നു ആ പതിദേവത വീണ്ടും പ്രലപിക്കവേ ആകാശത്തു നിന്നു ദിവ്യസ്വരൂപനായ ഒരു പുരുഷൻ ഇറങ്ങിവന്നു കീചകനെ ഗദകൊണ്ടു പ്രഹരിച്ച് അവളെ വിമുക്തയാക്കി.

അനന്തരം ഈ കാവ്യത്തിൽ ഒരു മനോഹരമായ രാത്രിവർണ്ണനമുണ്ട്. അതിൽനിന്നു ചില ശ്ലോകങ്ങളം ഉദ്ധരിക്കാം.

''ഒഴിഞ്ഞതു ദിനം ശനൈ, രുദധികോദരേ പശ്ചിമേ
വിഴുന്നതു വിവസ്വതോ വിഗളിതപ്രഭം മണ്ഡലം
പൊഴിഞ്ഞതു പലാശിനഃ സ്ഫുടസുമാനി മന്ദാനിലൈ–
രഴിഞ്ഞതു വിവിക്തമേ ഹൃദി വിയോഗിനാം താപമും 43

ചുരുണ്ടതേ പത്മവനം തദാഖിലം
മെരുണ്ടതേ വണ്ടുകളം മൃദുസ്വനാഃ
ഇരുണ്ടതെങ്കും ഭുവനം തമിസ്രയാ;
തിരണ്ടതെങ്കും ഗഗനേ ച താരകാഃ 44

അളാവിയാകാശമെലാം പ്രകാശേ
നിലാവിലിന്ദീവരമന്ദിരേഷു
കലാവി ഭൃംഗാ മകരന്ദഭിക്ഷാ–
മുലാവിയെങ്കും തിരിയാം ബഭൂവുഃ'' 45

കീചകൻ ആ രാത്രിയും മാലിനിയെ ഓത്തും ചന്ദനെപ്പഴിച്ചും നിന്ദ്രനായി കഴിച്ചുകൂട്ടി. പിന്നീടു ചതുർത്ഥഞ്ജരി ആരംഭിക്കുന്നു. അന്നു് എല്ലാവരും ഉറങ്ങിയതിൽ പിന്നീടു്,

''ഊരുണ്ടടൈത്തപരമുച്ചലിതാഥകൃഷ്ണാ
പാരുണ്ടവിഷ്ണുപദമേവ ഹൃദിസ്മരന്തീ
പോരൊണ്ടിവീരമജേൽ കില ഭീമസേന–
മാരുണ്ട നോവിലവളക്കമുമന്തരേണ? 46

തുണ്ടോലുടുത്ത കടിഭാഗ, മജസ്രമന്നം
മീണ്ടാളമാപ്പയഭിമുഖ്യ കഠോരപാണിം
ദണ്ഡായുധം തറയിലേ മലിനേ ശയാനം
കണ്ടോളടുക്കളയിലേ കമലേക്ഷണാ സാ 47

44, മെരുണ്ട = ഭയപ്പെട്ട അളാവുക = സമ്മേളിക്കുക 45. കലാവി = സ്തുതിച്ചു് ഉലാവി = ചുറ്റിനടന്നു് 46. അടൈത്തപ്പരം = അടച്ചതിനുമേൽ പോരൊണ്ടിവീരൻ = പോരിൽ ഏക വീരൻ
47. ആപ്പ = തവി

കൊണ്ടകോലകമനീയമേവതം
കണ്ടു മൂലയിലൊതുക്കി നിദ്രിതം
അണ്ടിമൂലമപി തസ്യ പാദയോ–
വ്വുണ്ടനീലവിഴിയാളവോചത'' 48

ഭീമസേനനോടു ദേവി പല വിധത്തിൽ ആക്രോശിച്ചു.

''തുക്കമിന്തഭവനേ കിമദ്യ തേ?
താക്കുമുണ്ടയബാഹുവീര്യമും
ആക്കമും തവഗതം കുതോഽഖിലം
പോക്കവന്ത ദുരദൃഷ്ടമീദൃശം, 49

ആനപോലണയിലേ പുരാ ഭവാൻ
മാനശീ – സുഖമാക നിദ്രിതഃ
പാനമേലിലിഹവൈത്തു മസ്സകം
പൂണ്പേ ല യദിഹന്ത! കിം സുഖം? 50

മച്ചിനൻകില വിരാടഭൂപതേ–
ർദ്ദുർജ്ജനം ഹതക സൂതജാതകഃ
നച്ചി ഏഴവിമുഖീം വികൃഷ്യ മാം
കുച്ചിയാമലുദയാഞ്ചകാര സഃ 51

വീത്തിരുന്ത നൃപലോകസന്നിധൗ
മൂത്തിരുന്തവരിരുക്കവും തദാ
പാത്തിരുന്തുമുനെ ഉച്ച ശല്യലീം
കാത്തിരുന്ത കിളിയായിനേനഹം 52

മന്നർമുന്നിലൊരു പാവിയാനവൻ
മുന്നമെന്നെമയിരിൽപ്പിടിത്തതും
ചൊന്നതോരു വചനാന്യലം ന വാ?
ഇന്നമിൻറുനിതുപോലെ വേണമോ? 53

ഉടൻപിറന്തുജ്ജിത ശൗര്യവാരിധേ!
ഇടുമ്പുപേശ്രു ദ്വിഷദന്തകസ്യ തേ
ഉടൻ പടച്ചെൻറു ഹിഡിംബിനോദരൻ
ഹിഡിംബനെക്കൊന്ന ബലം കുതോ ഗതം? 54

---

48. അണ്ടി = പ്രാപിച്ചു് വിഴി = മിഴി
49. തുക്കം = ഉറക്കം താക്കും = വർദ്ധിക്കുന്ന അണ = മെത്ത
നച്ചി = കാമിച്ചു് കച്ചിയാമൽ = (കുത്സിക്കാതെ)നാണിക്കാതെ
മുനേ = മുന്നേ പാവി = പാപി ഉടൻപിറന്ത = സഹജമായ
ഇടുമ്പു് = ഡംഭു് ആനത്തമസ്യ = ആനത്തം–ആയത്തം മത്സ്യ

ഉടമയുള്ളതു സർവമിഴന്തുനാ–
മിടമിലാമലരണ്യമണഞ്ചതും
അടിമയാനതു മത്സ്യമഹീപതേഃ
കൊടുമയോ കുടിലസ്യ വിധേരിദം? 55

മുന്നിലോകരിണമദ്യഭ്രട്ടജാം
തന്നിലേ ശരണമുമ്മെ നമ്പിടുനൻ
എന്നെ നീരു മിഹചേദുപേക്ഷസേ
പിന്നെയാരൊരുവരുണ്ട രക്ഷിതാ? 56

ഈ പരിദേവനം കേട്ട ഭീമസേനൻ ഉചിതമായ രീതിയിൽ ഉത്തരം പറഞ്ഞു.

പൊഴിന്ത മൊഴികേട്ടവൻ ദയിതയാ രിപുംപ്രത്യലം
കൊഴുന്തുവിടവേ ഹൃദി ജ്വലിതകോപകാലാനലഃ
വിഴന്തവിഴിനീർകളേവളിടസ്വയം മാജ്ജയ
ന്നഴന്തയിരുകൊകയും ദുഢമണൈത്തു താമബ്രവീൽ. 57

നോകാതേ രമണി! മനസ്സിലേ നിതാന്തം;
വേകാതേ ഗുരുപരിതാപ പാവകേന
ചാകാതോ രാപുകല, മന്തകാങ്കമന്നേ
പോകാതോ മമ യദി പൂർവജാന്തകുല്യം? 58

നൊന്തുകൊണ്ട ഹൃദി നാൻ സഭാന്തരേ
വന്തുകണ്ട ഭവതീം തദ്ദിതാം
അന്തമുണ്ടെ മകനെ പ്രശാസിതും
മന്ദമണ്ടയിലപി വ്യലോകയം'' 59

ഇല്ലിലേ വരുകിറേനിതി സ്വയം
ചൊല്ല നീ രഹസി തത്രചാന്യതം;
അല്ലിലേ തമസി തത്രവന്തുനാൻ
കൊല്ലുറേനവരൈനെ മുന്നിലേ തവ'' 60

പാർഷതി പിറേറദിവസം കീചകന്റെ ഗൃഹത്തിൽ ചെന്നു താൻ അയാക്കു വശംവദയായി തീർന്നിരിക്കുന്നു എന്നു പറയുകയും സങ്കേതം കുറിക്കുകയും ചെയ്തു. കീചകൻ ഉടനെ തുള്ളി കണ്ണാടിനോക്കി ''ഇന്നാട്ടുതന്നിലതിദുർല്ലഭമേന്ത

60) അഴന്ത = ഗാഢമായി അന്തകാങ്കം = അന്തകന്റെമടി മുണ്ടെ മകൻ = വൃഷ്ണിപുത്രൻ (ശകാരവാക്ക്) അണ്ടെ = സമീപം അല്ല് = രാത്രി

രൂപം'' എന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തി ഞെളിഞ്ഞു് സങ്കേതസ്ഥലത്തേക്കു പുറപ്പെട്ടു. ഭീമസേനനും അന്നത്തെ കൊലക്കുറ്റത്തിനു് സന്നദ്ധനായി.

''ഇരുണ്ടപിന്നന്നമെലാം വൃകോദരൻ
ഉറുണ്ടയായു് വാരിയെടുത്തു ഭുകുവാൻ
അരണ്ടചിത്താമുപനീയ മാലിനി–
മൊരുണ്ടയിൽ നൃത്ത ഗൃഹേ ന്യവേശയൽ'' 61

അങ്ങനെ മാലിനിയെ നിവേശിപ്പിച്ചിട്ടു് (''ഇട്ടാകവേ സദയിതാഭരണം നിജാംഗേ വിട്ടാക്കമാകനിജമാപ്രപദാനു ക്ലേശം മുട്ടാക്കുമിട്ട നിർഭയം കപടേനശിശ്യേ'' അവളുടെ ആഭരണമെല്ലാമണിഞ്ഞു് അവഗുണിതാംഗനായി ശത്രുവിന്റെ വരവു പ്രതീക്ഷിച്ചുകൊണ്ടു കിടന്നു. അപ്പോഴേക്കു കീചകന്റെ അവസ്ഥയെന്താണു്?

''പൂങ്കാവനത്തിലഥ സർവ സുമാനി ഹൃത്വാ
പിങ്കാനിലേ പുഴകുചന്ദന മാദധാനഃ
ചാങ്കാലമെൻറതറിയാമലവാപ പാപീ
പാങ്കാകവേ നടനസന്മനി കീചകോ/സൗ 62

കട്ടിലങ്കമധിരുഹ്യ മാരുതേഃ
കിട്ടിയണ്ടയിലിരുന്തു കീചകഃ
തൊട്ട മന്ദമവളെൻറു പാണിനാ
കട്ടി മെള്ള തമുവാച സാന്ത്വയൻ 63

വന്തേനഹം കിമിഹ കിങ്കര ഏഷ കുര്യാം?
തന്തേനനക്ക നിജ ജീവതമപ്യഭീഷ്ടം
നൊന്തേ മനംഗശരനോദന ജാതതാപാ–
ലുൻതേന്മൊഴിക്ക പുനരുത്സുക ഏഷ കണ്ണഃ 64

എഴന്തിരുന്താശു ഗൃഹാണ ഭീരു മേ
കൊഴന്തരുമ്പും മരുവേരെ ചാമിദം
മൊഴിന്തൊരു സ്വാദുഗിരം ഭുജങ്കളാ–
ലഴിന്തൊരുക്ക ലുപഗൂഹ്യ പാഹിമാം. 65

61. അരണ്ട = മയപ്പെട്ട 62. പിങ്കാൻ = പിഞ്ഞാൺ
68. മെള്ള = മെല്ലെ 65. മരുവേർ = പരിമളമുള്ളവേർ (വെട്ടിവേരു്)

സാമർത്ഥ്യമോ രമണിയുന്നുചിതം മദന്തേ?
വാമുത്തെലാ മുതിരുമോ കിമു വായ്തുറന്താൽ?
പൂമെത്ത മേലിലിഹ മാം പരിരഭ്യ ദോർഭ്യാം
കാമത്തെ നീക്കിവിടുനീ കമലാക്ഷി! ശിഘ്രം'' 66

ഭീമസേനൻ ആ വാക്കുകൾ കേട്ട്,

''മെട്ടാനചാടുവചനാന്യഥ കീചകസ്യ
കേട്ടാനശേഷമുടൻപവമാന സൂനുഃ
കാട്ടാനപോലവനെഴുന്തു കചേ ഗൃഹീത്വാ
പോട്ടാനവനുതുകിലേ പരുഷം സ മുഷ്ടിം 67

കക്കവിട്ട രുധിരം പുനശ്ച തം
ദിക്കുമെട്ടുമതിരസമുഷ്ടിനാ
പക്കമെട്ടുപതിനാറെലുമ്പിലും
നെക്ക വിട്ട വിഴവേ ജഘാന സഃ: 68

നാലെട്ടിരണ്ടു കലയേമപി സാധു ജാനൻ
മേലിട്ടു വന്ത മദനജ്വര ദഹ്യമാനഃ
കാലിട്ടഗാധ മറിയാമലസൗ ദുരാത്മാ
പീലിട്ട മത്തഗജവന്നിഹതഃ പപാത'' 69

ആക്കഥ കേട്ട് നൂറുപകീചകന്മാരും വന്നു പാഞ്ചാലിയെ ബന്ധിച്ചു. അവിടെയും ഭീമസേനൻ പാഞ്ഞെത്തി തന്റെ പ്രിയതമയെ രക്ഷിച്ചു. അതു ഗന്ധർവന്മാരിലൊരുത്തനാണെന്നുള്ള ഭയംകൊണ്ട് ഉപകീചകന്മാർ ഓടിയൊളിക്കുവാൻ ഭാവിച്ചു. ശ്മശാനത്തിൽ വച്ച് ഭീമൻ അവരേയും കൊന്നു. മേലും കലാപമുണ്ടാകാതെയിരിക്കുവാൻ വേണ്ടി കാണികളെല്ലാം പാഞ്ചാലിയെ പൂജിച്ചു. അതോടുകൂടി ചതുർത്ഥ മഞ്ജരി അവസാനിക്കുന്നു.

''മാടിനൊന്തു ഹൃദയേ കൃതാരവാം
തേടിവന്തു ഹരതോ നിജപ്രിയാം
നാടിവന്തു ഹതകീചകാനുജാ–
നോടിവന്തു വളയാഞ്ചകാര സഃ 70

ചീറിയേറി പിതൃകാനനസ്ഥലം
നൂറുപേരെയുമിഹോപകീചകാൻ

---

69) മെട്ട് = പാട്ടിലെരാഗം എലുമ്പ് = എല്ല്
പീലിട്ട = അലറിയ

താറുമാറിൽ വിഴവേ കരദ്വമാൽ
വീറിവീറി യടിയാഞ്ചകാര സഃ 71

വെടിഞ്ചപിന്നേ പുരവാസിനോ ജനാ–
മടിഞ്ചപേരത്തനയും വിലോക്യ തേ
ഇടിഞ്ഞു ഗന്ധർവ ഭയേന മാലിനീം
പടിഞ്ഞു സർവ്വേ നിതരാമപൂജയൻ'' 72

കീചകവധം കഥ അറിഞ്ഞപ്പോഴും പാണ്ഡവന്മാർ ഇന്നു ദിക്കിലാണെന്നു് കൗരവന്മാർ നിശ്ചയിക്കുന്നതും മറ്റുമാകുന്നു. പഞ്ചമമഞ്ജരിയിലെ വിഷയം. ആ മഞ്ജരി ഞാൻ സമഗ്രമായി കണ്ടിട്ടില്ല. അതിനുമേൽ കൃതി തുടർന്നുപോകുന്നണ്ടോ എന്നും അറിഞ്ഞുകൂടാ. എങ്കിലും ഇത്രമാത്രമുള്ള പ്രസ്താവനകൊണ്ടു് കവിതയുടെ ശൈലി വായനക്കാർക്കു മനസ്സിലാക്കാവുന്നതാണല്ലോ. കേരളീയ കവികളുടെ ദൃഷ്ടിയിൽ പ്രസ്തുതകൃതിക്കു് രചനാവിഷയത്തിൽ പല ന്യൂനതകളും കാണാവുന്നതാണു്. എങ്കിലും സംഭാഷണരൂപത്തിലുള്ള തമിഴു് ഭാഷയോടു സംസ്കൃതപദങ്ങളും ഇടകലർത്തി ഇത്തരത്തിൽ ഒരു മണിപ്രവാളകാവ്യം നിർമ്മിക്കുവാൻ ധൈര്യം തോന്നിയ വിശ്വനാഥ കവി നമുക്കു ഏതു നിലയ്ക്കും അഭിനന്ദനീയനാണു്. ഈ തമിഴുമണിപ്രവാളത്തെ കൈരളീമണിപ്രവാളമായി പരാവർത്തനംചെയ്യുവാൻ പ്രയാസമില്ലെന്നുള്ളതും ഞാൻ പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. ആകെക്കൂടി ഈ കാവ്യം അനുവാചകന്മാർക്കു വിജ്ഞാനത്തിനും വിനോദനത്തിനും ഉപകരിക്കുമെന്നു് തോന്നുകയാലാണു് ഇതിൽ നിന്നു് ഇത്രയും ശ്ലോകം ഉദ്ധരിച്ചതു്. എന്റെ ശ്രമം നിഷ്ഫലമാകയില്ലെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു.

---

72) നാടി = അന്വേഷിച്ചു് വീറിവീറി = മേൽക്കുമേൽ മടിഞ്ച = മരിച്ച പടിഞ്ഞു = പണിയു താണു = വന്ദിച്ചു.

പട്ടേരി കണ്ട കൊച്ചി

കവികുലസാർവഭൗമനും കല്യാണഗുണശാലിയുമായ മേല്പുത്തൂർ നാരായണഭട്ടതിരി ഓരോ അവസരങ്ങളിൽ കേരളത്തിലെ പല രാജധാനികളേയും ദേവാലയങ്ങളേയും സന്ദർശിക്കുകയും അക്കാലത്തു നാടുവാണിരുന്ന രാജാക്കന്മാരെയും മറ്റും പറ്റി ഗദ്യപദ്യാത്മകങ്ങളായ അനേകം പ്രശസ്തികളും രചിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ടു്. ശ്രോത്രമനോഭിരാമവും ആധുനികന്മാക്കു അജ്ഞാതപ്രായവുമായ ആ സാഹിത്യവുമായി അനുവാചകന്മാരെ പരിചയപ്പെടുത്തുന്നതിനുവേണ്ടി ഞാൻ രണ്ടുപന്യാസങ്ങളും എഴുതണമെന്നുദ്ദേശിക്കുന്നു. അതിലാദ്യത്തേതാണു് 'മേല്പുത്തൂർ കണ്ട കൊച്ചി'

താഴെകാണുന്ന ഗദ്യം കൊച്ചീനഗരത്തിന്റെയും മേല്പുത്തൂർ മഹാകവി ആ നഗരം സന്ദർശിച്ചകാലത്തു കൊച്ചീരാജ്യം ഭരിച്ചിരുന്ന വീരകേരളവമ്മമഹാരാജാവിന്റേയും വർണ്ണനമാണു്. ഇതു കേരളവമ്മ വലിയകോയിത്തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു പണ്ടൊരിക്കൽ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തീട്ടുണ്ടെങ്കിലും മുദ്രിത പുസ്തകം ഇപ്പോഴം അലഭ്യമാകയാൽ സർവ്വഥാ പുനഃ പ്രകാശനത്തെ അർഹിക്കുന്നു, ഭട്ടതിരിപ്പാട്ടിലെ കാലത്തേതിൽനിന്നു് ഇന്നു കൊച്ചീനഗരം വളരെ വളരെ മുന്നോട്ടു പോയിട്ടുണ്ടു്. പക്ഷെ ആ നഗരത്തിന്റെ ആധുനികപരിഷ്കാരങ്ങളും വാക്കുകളെക്കൊണ്ടു് ചിത്രണം ചെയ്യുവാൻ ഭട്ടതിരിപ്പാടില്ല. ''ഉദ്ദേശസ്സു ഇമേ ന തേ സുകൃതിനഃകാലോഹി സർവ്വങ്കഷഃ'' എന്നല്ലേ പറയേണ്ടതുള്ളു? നമുക്കു ഭട്ടപാദരുടെ ഗോശ്രീനഗരവർണ്ണനം വായിച്ചാസ്വദിച്ചു കൃതാർത്ഥരാകാം; അല്ലാതെ നമ്മെക്കൊണ്ടു് എന്തു കഴിയും? ഇന്നു് ആ സാഹിത്യരത്നത്തെ സഹൃദയസമക്ഷം പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നതു് അവസരോചിതവും ഔചിത്യ

യുക്തവുമാണെന്നുള്ളതിൽ പക്ഷാന്തരത്തിനു് അവകാശമില്ലല്ലോ ഇതാ കാണുവിൻ ഭട്ടബാണനെ കൊമ്പുകുത്തിക്കുന്ന ആ പ്രൗഢ ഗംഭീരമായ ഗദ്യം: -

''ഇഹ ഖലു ചരമജലധിപരമോത്തുംഗതരംഗസംഘ സമാസ്ഫാലനഘോഷ ഭീഷണതര പശ്ചിമഭാഗേ, ജലനിധിനിർവ്വിശേഷസർവ്വതോവിതതവിപുലജലാശയ പരിവലയിത സകലാശാമുഖേ, പൂരൈവ കേരളദേശാപസരണ ദുഷ്ടലാഘവ ജാത നിധിസലില ഭ്രയസ്സമാക്രമണ സമുദ്യത ഹൃദയപൃഥ്വീതല പുരതോനിവേശിതക്ഷിതിഖണ്ഡസ്കന്ധാവാര സന്ദേഹദായിനി, തഥാനിവേശിതസ്കന്ധാവാരഭരണായേവ ധരണീതലേന പ്രതിദിനപ്രഹീയമാണ ബഹുതരധനധാന്യനിവഹേ, പരപക്ഷീയ പരിക്ഷുഭിത സലിലാശയ മധ്യപഥേനാപി നിരാകുലമേവ ഗതാനുഗതകാരിഭിർധരണിപ്രഹിതവീരഭടൈരിവ തരണി പ്രകരൈരാസ്ഥീയമാണ പുരസ്താദ്ഭാഗേ, ധവളോന്നത ദുർഗ്ഗവർഗ്ഗമയതുഹിനാചലസേവാരസവശാദംബുരാശിപഥേന സമാപതദ്ഭിരിവ കുലഗിരികദംബൈഃ; കൈശ്ചിദതിമഹിതഹേമകൂടശ്രിയ ദധാനൈരപരൈരപിഘനസാരമൃഗമദഭാരശാലിതയാ ഗന്ധമാദനീയതാമാഗതൈരന്യൈരപി സുരഭിചന്ദനവൃന്ദശാലിതയാ മലയാചല തുലാംഗതൈരിതരൈരതിവിതതാംബരാക്രാന്തതയാ വിന്ധ്യാചലബന്ധുഭിരന്യൈരപിവിതതതുപ്യപ്രായതയാ കൈലാസശൈലായമാനൈഃ; കൈശ്ചിദപി ദിവ്യൗഷധി പരിപൂർണ്ണതയാ വക്രാചലൈരിവ പരിഭ്രാജമാനൈഃ കൈശ്ചന നിരുദ്ധ രത്നപ്രകരതയാ വിന്ധ്യരാചലൈരിവ വിരാജമാനൈ,രപരൈശ്ച ഗജരത്നഹയരത്നസംപത്തിഹേതുഭിർമ്മന്ദരാചലൈരിവ ദൃശ്യമാനൈ, രത ഇതസ്സമാപതിത മഹാപോതകസംഘാതൈരാപൂര്യമാണ പര്യന്ത ഭാഗേ, നിജദുഹിതുരിന്ദിരായാ മന്ദിരതയാ സിന്ധുരാജേന സതതമുപദീകൃതൈരിവാനന്ത ദ്വീപാന്തര ദ്രവിണസഞ്ചയൈരുദഞ്ചിതാഭോഗേ, ക്രയ വിക്രയ പരിക്രമമാണ നരചക്ര സമുപാഹൃതതടനികടനിവേശിത തരണിസഹസ്രൈസ്സലിലാന്ത സമധിരുഢമഹാനക്ര നിർവ്വിശേഷൈ സ്സർവ്വതസ്സമാച്ഛാദിത കച്ഛപ്രദേശേ, നിബിഡശാരദനീരദവ്യൂ നിഗ്രളദുത്തുതര സ്തനിതധ്വനി കഠോരതാമാവഹമാനൈഃ സ്ഫടികശിഖരികുഹരവിധുതനിദ്രകണ്ഠീരവ കണ്ഠോദ്ഗതഹുങ്കാര ധ്വനിശങ്കാവഹൈഃ വ്യാചലിത വീചീഘോഷ വ്യാജേനവാരിരാശേരപി ഹാഹാകാരമിവ വ്യാതനുവാനൈരുദ്ഗത ദുഗ്ധവിവരമുഖ നിഗ്രത്വരൈസ്സുധുമവിസരൈഃ ഖധൂപധ്വാനൈർവ്വിധൂത നിഖില പരിപന്ഥി പ്രസരപ്രസംഗേ കുചിദരി പരിഭവസംഭവേ ദ്വിതീയമപി ദുഗ്ധമുദ്ഗമയിതുമിവ പ്രതിമാച്ഛലേന സലി

ലാന്തരസംഗൃഹീത ദൃശ്യാന്തരൈരതി ധവള സർവ്വാകാരതയാ ച
പരിസരവാസരദമിത പാരസീക ശരീരച്ഛായാ കബളീകൃതൈ
രിവ സമന്തതോ മാദ്യന്മഹാലക്ഷ്മീ സതതസമുന്മിഷിത വിലാ
സഹാസഭാസാ വിപാണ്ഡരീകൃതൈരിവേദാനീന്തന നരപതി
കീർത്തി നികരൈംബ സംബാധ നിരന്തരാളേഷു ഭുവനാന്തരേഷു,
തത്രപുഞ്ജീഭൂയാവസ്ഥിതൈശ്ചിരന്തന നരപതികീർത്തിമണ്ഡ
ലൈരിവ നഗരോദരനിലീനാതിരൗദ്രഭദ്രകാളീഗളകൂഹരനിഷ്ക്ര
രാമഹാട്ടഹാസരുചിസംഘാതൈരിവ സഞ്ചീയമാനൈഃ
പ്രബലതരജലനിധി ലഹരിവേഗസമാഹിണ്ഡിത ഡിണ്ഡീര
പിണ്ഡമണ്ഡലൈരിവകാലവശേന ഘനീഭൂതൈഃ, വിപുല
സമ്പദുപലംഭ്യേംഭിതാനീവ നഗരാന്തരാണി കാന്തികപടാദ
പഹസദ്ഭിരതുലതരപോതപ്രചാരസമാഹൂതേഷു സകലദ്വീ
പാന്തരധനസഞ്ചയേഷു കാഞ്ചനഗിരിശിഖരനിഹിതമപിധന
നിവഹമാക്രഷ്ടുകാമൈരിവാധികോത്തും ഗതാമാഗതൈരമരാ
വതീപരികല്പിതശില്പചാതുരീമനല്പശില്പശാലിഷു നിജഗൃഹോ
ദരേഷു നിവേശയിതുമദ്ഗ്രീവിവികയേവ സുചിരമവ
ലോകയമാനൈഃ, സകലമണികുലശാലിനി നിജഗൃഹേംബര
മണിമപി പ്രവേശയിതുമിവ ഗഗനശൃംഗവിലംഘനപ
രൈർവിയൽപഥവിനിഷ്പതയാല്പ പൃഥുതരഗംഗാപ്രവാഹൈ
രിവ വിഭാവ്യമാനൈ, സ്സമുന്നതവിവര സന്ദർശിത മുഖസ്ഫാ
രതര സ്ഫോടനളികതയാകന്ദരാന്തസന്ദർശിത മുഖശയന
കവരയോനകാനിവ മഹാഗിരീന്നകുവ്വദ്ഭിഃ, കുശലതരചിത്ര
കാരപരിലിഖിത തന്മയീഭൂത സകലദ്വീപാന്തരോദന്തകാന്ത
ഭവനോദരതയാതത്തദ്ദേശാഹൃതവിത്തസഞ്ചയേന തത്രത്യനര
നാരീ നിവഹാനപി സമാഗതാനിവ സമാബിഭ്രാണൈഃ,
കുഹചനമഹിതവണ്ണ സുവണ്ണ പരിക്രീണതയാമേരു ശിഖ
രൈരിവ, കുഹചന മണിഗണപരിപൂർണ്ണതയാ രത്നാകര ഗർഭദേ
ശൈരിവ, കുഹചന സമുദ്യോതിത മുക്താപടലതയാ താമ്രപർണ്ണീ
സംഭേദൈരിവ, കുഹചന ലംബിത നിശാതകൃപാണതയാ
തൈർക്ഷണ്യമയൈഃ കുത്രചിൽ കോമളദുകൂലശയ്യാവിലാസി
തയാ മാർദ്ദവമയൈഃ കചിദപി വിവിധപേയഖാദ്യ ഹൃദ്യ
തയാ മാധുര്യമയൈഃ, കുഹചന സംക്രീഡമാനയുവതിജനശാ
ലിതയാ വിലാസമയൈഃ അന്യതോ ധന്യതരഘനസാരതു
ഹിനജല, കലിതയാ ശൈത്യസൗരഭമയൈഃ, കുത്രചന ചിത്ര
തര യന്ത്രശത ശാലിതയാ മഹാശ്ചര്യമയൈഃ, കചിത്സചേഷ്ട
സാലഭഞ്ജികാകുലമഞ്ജുളതയാ സന്ദിഹ്യമാനമാനുഷപ്രചാ
രൈഃ, കുഹചിദന്തസ്സന്ദർശിത നിഖിലഭുവനഗോളതയാ കബളീ
കൃത സകല പ്രപഞ്ചമിവ കാലരുദ്രമനുകുർവ്വദ്ഭിഃ, അഗ്രദേശേ
മൂലദേശേ ച തരണിമണ്ഡലപ്രചാരശോഭിതോപാന്തൈഃ, മദ
നൈരിവ സമുദ്രതീരോചിതവൃത്തിഭിഃ രഘുനാഥ വിക്രമൈരിവ

ഹിതരക്ഷോപചയശോഭി തൈർശ്ശുക്രൈരിവ ശതകോടി ദിവ്യാ
സ്യശാലിഭിർവ്വിരിഞ്ചൈരിവ ചതുർദ്ദിശമുപദർശിതമുഖൈഃ
കമലാന്തർവാദാസുരൈശ്ച, ജനാർദ്ദനൈരിവോദരദർശിതവിശ്വ
പദാത്മൈഃ പീതാംബരൈശ്ച, ശങ്കരൈരിവഗഗനഗംഗോ
ല്ലാലിത തുംഗശിരോഭിരഭിമിളിതസുധാംശ്ച ഗൗരീഭ്രതൈശ്ച
സുവർണ്ണശാലിഭിരപിദുർവ്വർണ്ണപൂരിതൈഃ, അക്ഷപണകേളി
ശാലിഭിരപി ക്ഷപണജനോപഗതൈഃ, സുശകസമാശ്രിതൈ
രപി ദുശ്ശകപ്രവേശൈഃ ലക്ഷ്മീമയൈരപി ദുർഗ്രാത്മകൈഃ ഭവേ
നസഹസ്രൈരാക്രാന്തഹരിദന്തരാളേ–''

അതിദീർഘമായ ഗദ്യമായതിനാൽ ഉദ്ധരിച്ചിടത്തോള മുള്ള ഭാഗത്തിന്റെ അർത്ഥം സംക്ഷേപിച്ചു വായനക്കാരെ ധരിപ്പിച്ചതിനുമേൽ മുന്നോട്ടുപോകാമെന്നു വിചാരിക്കുന്നു.

'ഗോശ്രീനഗരേ' എന്ന വിശേഷ്യം പിന്നാലെ വരുന്നുണ്ട്. എങ്ങനെയാണ് ഭട്ടതിരി ആ നഗരത്തെ കണ്ടതു്? പശ്ചിമ സമുദ്രത്തിന്റെ അത്യന്തം ഉയർന്ന തിരമാലകളുടെ സംഘട്ടനത്തിൽനിന്നുളവാകുന്ന ഘോഷം കൊണ്ടു ഭയങ്കരമായ പശ്ചാൽഭാഗത്തോടുകൂടിയതായിരുന്നു അതു്. സമുദ്രംപോലെ നാലുഭാഗത്തും പരന്നുകിടക്കുന്ന കായലുകളാൽ എങ്ങും വലയം ചെയ്യപ്പെട്ടിരുന്നു. കേരളംവിട്ടു പണ്ടേക്കാലത്തു പിൻവാങ്ങിയ സമുദ്രജലത്തിന്റെ നിസ്സാരത മനസ്സിലാക്കീട്ടു് അതിനെ വീണ്ടും ആക്രമിക്കുവാനുദ്യമിക്കുന്ന ഭ്രമി അതിന്റെ മുൻവശത്തു് ഒരുക്കിയ ഭ്രഖണ്ഡമാകുന്ന പടവീടുപോലെയും അതുതോന്നി. ഒരു പടവീടായാൽ അതിൽ ധന ധാന്യങ്ങളും സംഭരിക്കണം; അതിനെ രക്ഷിക്കുവാൻ ഭടന്മാരും വേണം അവിടെ ഭരണത്തിനു ഭ്രമി അനവധി ധനവും ധാന്യവുമയച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു (ധനധാന്യ സമൃദ്ധമായിരുന്നു കൊച്ചീനഗരമെന്നുസാരം) ശത്രുവായ ക്ഷുബ്ധസമുദ്രത്തിന്റെ നടുക്കുകൂടി ആകുലതയില്ലാതെ ഗതാഗതങ്ങളും തുടർന്നു കൊണ്ടിരുന്ന ഭ്രമിയുടെ വീരഭടന്മാരായിരുന്ന കപ്പലുകളും; അവയെക്കൊണ്ടു പുരോഭാഗം ആസ്തീർണ്ണമായിരുന്നു. അവിടെ ധവളങ്ങളും ഉന്നതങ്ങളുമായ പല കോട്ടകളും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഇനി ഭട്ടതിരിയുടെ വാക്കുകളെത്തന്നെ ഭാഷാന്തരീകരിക്കാം. ''ആ ഹിമവൽ പർവ്വതങ്ങളെ വന്ദിക്കുവാൻ കടൽ മാർഗ്ഗമായി കുലപർവ്വതങ്ങളും വരുന്നുവോ? അവയിൽ ചിലവ ഹേമ കൂടങ്ങളും (തങ്കക്കുന്നുകളും; ഹേമകൂടമെന്നു പേരുള്ള പർവ്വതങ്ങളും എന്നും) പോലെയിരിക്കുന്നു; ചിലവ കർപ്പൂരം കസ്തൂരി ഇവയെ വഹിക്കുകകൊണ്ടു് ഗന്ധമാദനസമങ്ങളാണു്; മറ്റു ചിലവസൗർഭ്യമുള്ള ചന്ദനത്തിന്റെ കൂമ്പാര

ത്തോടുകൂടിയവയാകയാൽ മലയപർവ്വത തുല്യങ്ങളാണു്; വേറെ ചിലവ അതിവിസ്തൃതമായ ആകാശത്തെ സ്പർശിക്കുന്നതിനാൽ വിന്ധ്യപർവ്വത സന്നിഭങ്ങളാണു്; ഇനിയും ചിലവ വെള്ളികൊണ്ടു നിറഞ്ഞവയാകയാൽ കൈലാസങ്കാശങ്ങളാണു്; ചിലവ ദിവ്യൗഷധികളെക്കൊണ്ടു നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നതിനാൽ വക്രാ*ചലങ്ങൾപോലെ വിളങ്ങുന്നു ചിലവ രത്നങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളുകയാൽ വിന്ധ്യ രപർവ്വതങ്ങൾപോലെ ശോഭിക്കുന്നു; ചിലവ വിശിഷ്ടങ്ങളായ ആനകളും കുതിരകളും ധാരാളമായുള്ളതിനാൽ മന്ദരപർവ്വതങ്ങൾക്കു സദൃശങ്ങളായിരിക്കുന്നു; ഇത്തരത്തിലുള്ള വലിയ കപ്പലുകൾ പര്യന്തഭാഗത്തിൽ ഇങ്ങുമങ്ങും നിറഞ്ഞുകിടക്കുന്നു.

''തന്റെ പുത്രിയായ ലക്ഷ്മീദേവി അവിടെ താമസിക്കുന്നതിനാൽ അനവധി ദ്വീപാന്തരത്തിലുള്ള ദ്രവ്യങ്ങൾ സമുദ്രരാജാവു് എപ്പോഴും ആ ദേവിക്കായി കാഴ്ചവയ്ക്കുന്നു. ആ ദ്രവ്യങ്ങളെക്കൊണ്ടു് അവിടം ശോഭിക്കുന്നു.'' അന്യദ്വീപങ്ങളിൽ നിന്നു് ധാരാളം ധനം അവിടെ വന്നടിയുന്നു എന്നു് സാരം.

''ക്രയവിക്രയങ്ങൾക്കായി സഞ്ചരിക്കുന്ന വണിക്കുകളുടെ വള്ളങ്ങൾ കരയ്ക്കുകേറിയിട്ടിരിക്കുന്നതു കണ്ടാൽ കടലിൽ നിന്നു പൊങ്ങിവന്നു കിടക്കുന്ന വലിയ മുതലകളാണോ എന്നു തോന്നും അവയെക്കൊണ്ടു തീരപ്രദേശം ആച്ഛാദിതമായിരിക്കുന്നു.

നിബിഡങ്ങളായ ശരൽകാലമേഘങ്ങളുടെ ഗർജ്ജിതത്തിന്റെ കഠോരതയെ വഹിക്കുന്നവയും കൈലാസപർവ്വതത്തിലെ ഗുഹകളിൽ ഉറങ്ങിക്കിടക്കുന്ന സിംഹങ്ങൾ ഉണരുമ്പോൾ പുറപ്പെടുവിക്കുന്ന ഹുങ്കാരംപോലെ തോന്നുന്നവയും കോട്ടകളുടെ രന്ധ്രങ്ങളിൽ നിന്നു നിർഗ്ഗമിക്കുന്നവയും പുകവമിക്കുന്നവയുമായ തോക്കുകളുടെ ധ്വാനംകൊണ്ടു സകല ശത്രുക്കളുടെ സഞ്ചാരത്തെയും തടയുന്നതാണു് അവിടം.''

കവി അനന്തരം അവിടത്തെ കോട്ടകളെ വർണ്ണിക്കുന്നു. ''ശത്രുബാധ വീണ്ടും ഉണ്ടാകയാണെങ്കിൽ മറെറാരു കോട്ടകൂടി കെട്ടിപ്പൊക്കുന്നതിനോ എന്നു തോന്നുമാറു പ്രതിബിംബച്ഛായയിൽ ജലത്തിന്റെ അന്തർഭാഗത്തിൽ സംഗ്രഹിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ദ്വീപാന്തരങ്ങൾ പോലെയാണു് അവ കാണപ്പെടുന്നതു്. ധവളവർണ്ണങ്ങളായ അവ സമീപസ്ഥരായ പാരസീകന്മാരുടെ (ധരമാരുടെ)

* വക്രാചലം ഏതു പർവ്വതമെന്നു മനസ്സിലാകുന്നില്ല.

കായ കാന്തിയാൽ കബളീകൃതങ്ങളോ എന്നു തോന്നുന്നു. ചുറ്റുപാടും മദിക്കുന്ന മഹാലക്ഷ്മിയുടെ മന്ദസ്മിതംകൊണ്ടു് അവസ്സു് ആ വെളുപ്പുനിറം വന്നു എന്നും ഊഹിക്കാവുന്നതാണു്; അഥവാ ഇപ്പോഴും നാടുവാഴുന്ന മഹാരാജാവിന്റെ യശസ്സു് ലോകമെങ്ങും നീരന്ധ്രമായി വ്യാപിച്ചപ്പോഴും പൂർവ്വരാജാക്കന്മാരുടെ യശസ്സു് പുഞ്ജീഭൂതങ്ങളായി ഈ രൂപത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതാവാം; അല്ലെങ്കിൽ ഭൃകാളിയുടെ അട്ടഹാസകാന്തിയുടെ സംഘാതങ്ങളാവാം; അല്ലെങ്കിൽ സമുദ്രത്തിലെ ഫേനപിണ്ഡങ്ങളും കാലാവസ്ഥാഭേദത്താൽ ഇങ്ങനെ ഘനീഭവിച്ചതാവാം; അല്ലെങ്കിൽ നിരവധി ധനം സ്വായത്തമാക്കുക നിമിത്തം മദിക്കുന്ന അന്യനഗരങ്ങളെ അവ അപഹസിക്കുന്നതായും ഉല്പ്രേഖനംചെയ്യാം. എല്ലാ ദ്വീപാന്തരങ്ങളിലുമുള്ള വിഭവങ്ങളും കൈവശമാകവേ മഹാമേരുവിലുള്ള ധനത്തേയും ആകഷ്ടിക്കുന്നതിനു് വേണ്ടിയാണോ അവ അത്യുത്തുങ്ഗങ്ങളായി നില്ക്കുന്നതു്? അഥവാ ദേവേന്ദ്രന്റെ രാജധാനിയായ അമരാവതിയിലെ ശില്പചാതുര്യത്തെ തങ്ങളുടെ അന്തർഭാഗങ്ങളിൽ നിവേശിക്കുന്നതിലേക്കുവേണ്ടി അവ അതിനെ കഴുത്തുയത്തിനോക്കുകയായിരിക്കുമോ? അതോ സകലരത്നങ്ങളും തങ്ങൾക്കു് അധീനമായിരിക്കെ അംബരമണിയായ ആദിത്യ ബിംബത്തെക്കൂടി കൈയടക്കുവാൻ ആകാശ ശൃംഗത്തെ ഉല്ലംഘിക്കുന്നതാവാം. വ്യോമത്തിൽ നിന്നു പതിക്കുന്ന ഗംഗാപ്രവാഹങ്ങളാണോ അവ? പൊക്കം കൂടിയ ഭാരങ്ങളിൽ വലിയ ശബ്ദങ്ങളും പുറപ്പെടുവിക്കുന്നതോക്കുകളും വച്ചിട്ടുണ്ടു്; അവ കണ്ടാൽ ഗ്രഹകളിൽകൂടി തങ്ങളുടെ മുഖം പ്രദർശിപ്പിക്കുന്ന പെരുമ്പാമ്പുകളാണോ എന്നു തോന്നും. അത്തരത്തിലുള്ള ഗ്രഹകളോടുകൂടിയ പർവ്വതങ്ങൾക്കു് ആ ഗ്രഹങ്ങൾ സാദൃശ്യം വഹിക്കുന്നു. അവയിൽ ദ്വീപാന്തരങ്ങളിലെ ചരിത്രങ്ങളും ചിത്രത്തിലെഴുതീട്ടുണ്ടു്. ആ ദേശങ്ങളിലുള്ള വിഭവങ്ങളുമുണ്ടു്; അവ കണ്ടാൽ അവിടങ്ങളിലുള്ള സ്ത്രീകളും പുരുഷന്മാരും അവരവരുടെ ധനങ്ങളോടുകൂടി അവിടെ വന്നിരിക്കുകയാണോ എന്നുതോന്നും. ഒരിടത്തു ധാരാളം സ്വർണ്ണം കേറീട്ടുള്ളതിനാൽ മഹാമേരുശിഖരങ്ങളെപ്പോലെയും, മറ്റൊരിടത്തു രത്നങ്ങളംകൊണ്ടു് നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നതിനാൽ(രത്നാകരത്തിന്റെ) സമുദ്രത്തിന്റെ അന്തർഭാഗത്തുള്ള ദേശങ്ങളംപോലെയും, വേറൊരിടത്തു മുത്തുകളുള്ളതിനാൽ താമ്രപർണ്ണീനദിയുടെ സംഗമസ്ഥാനങ്ങളംപോലെയും, അവ ശോഭിക്കുന്നു, ഒരിടത്തു മൂർച്ചയുള്ള വാളുകളെക്കൊണ്ടു് തീക്ഷ്ണങ്ങളായും മറ്റൊരിടത്തു വെൺപട്ടുകിടക്കകളം വഹിച്ചു മാർദ്ദവമയങ്ങളായും, വേറൊരിടത്തു കടിക്കേണ്ടവയും കടിച്ചുതിന്നേണ്ടവയുമായ ആഹാരസാധനങ്ങളും ഏന്തി മാധുര്യമയങ്ങളായും, ഇനിയൊരിടത്തു് യുവതികളും ക്രീഡി

ക്കുന്നതിനാൽ വിലാസമയങ്ങളായും, ഒരിടത്തു കർപ്പൂരം പനിനീരു് ഇവയുള്ളതിനാൽ ശൈത്യസൗരഭ്യമയങ്ങളായും ഒരിടത്തു വിചിത്രങ്ങളായ യന്ത്രശതങ്ങളുള്ളതിനാൽ അത്യാശ്ചര്യമയങ്ങളായും, ഒരിടത്തു പാവകം ഇളകുന്നതിനാൽ മനുഷ്യസഞ്ചാരമുള്ളവയോ എന്നു സംശയിക്കേണ്ടവയായും ഒരിടത്തു സകല ലോകങ്ങളേയും പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നതിനാൽ പ്രപഞ്ചത്തെ കബളനം ചെയ്യുന്ന കാലരുദ്രനെ അനുകരിക്കുന്നവയായും, മുന്നിലും പിന്നിലും സൂര്യമണ്ഡലത്തോടുകൂടിയവയായും (പല വല്ലങ്ങളോടുകൂടിയവയായും) അവ കാണപ്പെടുന്നു,

''ആ ഗൃഹങ്ങളം സമുദ്രതീരോചിതവൃത്തികളാകയാൽ മദനന്മാരെപ്പോലെ ശോഭിക്കുന്നു (മന്മഥൻ വളർന്നതു ശംബരഗൃഹത്തിലാണല്ലോ) ശ്രീരാമന്റെ വിക്രമങ്ങളംപോലെ അഹിതന്മാരായ രക്ഷസ്സുകളുടെ അപചയംകൊണ്ടു് അവ വിളങ്ങുന്നു (ആഹിതമായ രക്ഷോപചയം അതായതു് രക്ഷയുടെ ഉപചയംകൊണ്ടു് എന്നു ഗൃഹപക്ഷത്തിൽ) ദേവേന്ദ്രന്മാരെപ്പോലെ വജ്രമാകുന്ന ദിവ്യായുധത്തോടുകൂടിയവയും (നൂറുകോടിവിശിഷ്ടായുധങ്ങളെ വഹിക്കുന്നവ എന്നു ഗൃഹപക്ഷത്തിൽ) ബ്രഹ്മദേവനെപ്പോലെ നാലു ദിക്കുകളിലും പ്രദർശിപ്പിക്കപ്പെടുന്ന മുഖങ്ങളോടുകൂടിയവയും (നാലുവശത്തും ആ ഗൃഹങ്ങൾക്കു മുഖങ്ങളുണ്ടു്) പത്മത്തിന്റെ അന്തർഭാഗത്തിലുള്ള സ്ഥിതികൊണ്ടു മനോഹരങ്ങളും (കമല അതായതു ലക്ഷ്മി അന്തർഭാഗത്തു നിവസിക്കുന്നു എന്നു ഗൃഹപക്ഷത്തിൽ) മഹാവിഷ്ണുവിനെപ്പോലെ വയറിൽ സർവ്വവസ്തുക്കളും കാണപ്പെടുന്നവയും (അന്തർഭോഗമെന്നു ഗൃഹപക്ഷത്തിൽ) പീതാംബരങ്ങളും (പീതവാസസ്സാണല്ലോ ഭഗവാൻ; മഞ്ഞപ്പട്ടുകളുള്ളവയും എന്നു ഗൃഹപക്ഷത്തിൽ) പരമേശ്വരന്മാരെപ്പോലെ ഉന്നതമായ ശിരസ്സിൽ ആകാശഗംഗ അങ്ങിങ്ങലതല്ലുന്നവയും (ആകാശഗംഗയെ ശിരസ്സുകൊണ്ടു് സ്പർശിക്കത്തക്കവണ്ണം അത്രമാത്രം ഉന്നതങ്ങളാണു് ഗൃഹങ്ങൾ) ചന്ദ്രൻ, ഗൗരീദേവി, ഭൂതഗണങ്ങൾ ഇവ മേളിക്കുന്നവയും (കുമ്മായത്തിന്റെ പ്രകാശം കൊണ്ടു ധവളീകൃതങ്ങൾ എന്നു ഗൃഹപക്ഷത്തിൽ) നല്ലവർണ്ണമുള്ളവയെങ്കിലും ദുർവ്വർണ്ണംകൊണ്ടു നിറഞ്ഞവയും (ദുർവ്വർണ്ണത്തിനു വെള്ളിഎന്നു ഗൃഹപക്ഷത്തിൽ അർത്ഥം) അക്ഷപണക്രീഡകളോടു കൂടിയവയെങ്കിലും ക്ഷപണന്മാരാൽ ഉപഗതങ്ങളും (പണയംവച്ചുള്ള ചൂതാട്ടമെന്നു് അക്ഷപണക്രീഡയ്ക്കു ഗൃഹപക്ഷത്തിൽ അർത്ഥം. ക്ഷപണന്മാർ ജൈനഭിക്ഷുക്കൾ) സുശകസമാശ്രിതങ്ങളെങ്കിലും ദുശ്ശകമായ പ്രവേശത്തോടും കൂടിയവയും (സുശകന്മാർ, നല്ലശകന്മാർ; ധാരമാർ എന്നു ഗൃഹപക്ഷത്തിൽ) ലക്ഷ്മീമയങ്ങളെങ്കിലും ദുഷ്ടാത്മകങ്ങളും ശ്രീമത്തുകളും ദുഷ്പ്രായങ്ങളുമെന്നും ഗൃഹപക്ഷത്തിൽ) ആണു്

അവ. അത്തരത്തിലുള്ള ഭവനസഹസ്രങ്ങളാൽ ദിഗന്തരാളം അവിടെ നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

''ശ്യാമധവളശോണരുചി ദീപ്രതരക്ലപ്പ്രാസൈരാപ്രപദീനനിർഗ്രഹിത ഗാത്രതയാ പ്രാവൃഡംഭോദൈശ്ശരദംഭോദൈസ്സന്ധ്യാംഭോദൈശ്ച സംഭൃയ കുംഭിനീതലേ സംദ്രമദ്ഭിരിവ ദൃശ്യമാനൈഃ നിതംബ ബിംബലംബിത കരാളകരവാളതയാ ദന്ദശ്യുക ഭീമരൂപചന്ദനദ്രുമായമാണതുംഗ പാണ്ഡുവിഗ്രഹൈഃ, കുഞ്ജഗർഭദൃശ്യമാനപകപ്പൃഥുലഡാസിമീഫലായമാനൈഃ കുഞ്ചുകാന്തകിഞ്ചിദവേക്ഷണീയവിപാണ്ഡുരവദനബിംബൈഃ പാരസീകലോകൈസ്സഞ്ചരിഷ്ണുഭിരുപരുധ്യമാനനിഖിലമാഗ്രേ.

''കറുത്തതും വെളുത്തതും ചുവന്നതുമായ ഉടുപ്പുകളും ധരിച്ചു മുഴുകാൽവരെ ശരീരം മറയ്ക്കുകയാൽ വർഷാമേഘങ്ങളും (കറുത്തവ ശരന്മേഘങ്ങളും (വെളുത്തവ) സന്ധ്യാമേഘങ്ങളും (ചുവന്നവ) ഒന്നിച്ചു ചേർന്നു ഭൂമിയിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നുവോ എന്നു തോന്നിക്കുന്നവരും, അരയിൽ നിന്നു ഭയങ്കരമായ ഖഡ്ഗംതൂങ്ങിക്കിടക്കുന്നതിനാൽ സപ്പുങ്ങളെക്കൊണ്ടു ഭീമങ്ങളായ ചന്ദനവൃക്ഷങ്ങളുടെ പ്രതീതിജനിപ്പിക്കുന്ന ഉയർന്ന വെളുത്തശരീരത്തെ വഹിക്കുന്നവരും, വള്ളിക്കുടിലിന്റെ അന്തർഭാഗത്തു കാണപ്പെടുന്ന പഴുത്തതും വലിപ്പമുള്ളതുമായ മാതളമ്പഴങ്ങളെപ്പോലെ ഉടുപ്പുകളുടെ അറ്റത്തുകൂടി അല്പാല്പമായി ദൃശ്യമാകുന്ന വെളുത്തമുഖങ്ങളോടുകൂടിയവരും ആയ പാരസീകന്മാർ(പോർത്തുഗീസുകാർ) എന്നു പ്രകൃതത്തിൽ അർത്ഥം, സഞ്ചരിക്കുക നിമിത്തം അവിടെ എല്ലാ മാർഗ്ഗങ്ങളും തടയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

''സകലദിഗന്ത സമാപതിതബഹുതരജനനിവഹ പരസ്പര സമർദ്ദ നിദ്ദലിത നിപതദാഭരണമണിനികര ദുർഗ്രഹണീകൃതക്രയ്യമണി സഞ്ചയേഷു, തത ഇതോ വിവദമാന ക്രയിക വിക്രയിക ചക്രവിരചിത ബഹുനാദമേദുരീഭൂത മഹാജന കോലാഹലൈന്നിനദമയമിവ ഭവനമാതനുവാനേഷു, സവിധ ഏവ സദാ സംഭൃതഗംഭീരഘോഷമംബുരാശിമിവ വിഡംബയത്സു, സമവലംബിത ധവളതരാംബര നികുരുംബസംവലിതശോണതര ദിവ്യദുകൂലജാലശാലിതയാ ദുർല്ലഭതര പരസ്പര സംഗമരമണീയാനിവ ശാരദചന്ദ്രികാബാലാതപപ്രോദ്ഭാനവിഭ്രോദേന ദർശയത്സു, പ്രസാരിതവിവിധമണിഗണ വിസ്മാരബഹളകിരണ ശബളീകൃത ഗഗനോപാന്തതയാ സഹസ്രാക്ഷചാപ സഹസ്രമപി വിക്രയായ പ്രസാരയമാണേഷ്വിവ കുഹചന ഭാജനാന്തര നിഷിച്യമാന ബഹളതരതുഹിന സലിലസൗഗന്ധ്യസന്താനൈഃ, അന്യതഃക്രകചപരി

പാടിത പാടീരപടല പരിവാഹമാന പരിമളസാരൈ,രപ രതഃ പരിവിജ്യമാനഘനസാരപൂരസൌരഭോസാരൈ,രന്യ തസ്സമുദ്ഘാടിതകുംഗമദകരണ്ഡക നിരങ്കുശനിരീയമാന ദിവ്യ ഗന്ധാനുബന്ധൈരഖിലജന നാസാപുടനിർവ്വാണ സർവ്വാ തിഥ്യമിവ കുർവ്വാണേഷു, പ്രതിഭവന മുഖപുഞ്ജിത ദീപ്രതര കാഞ്ചന സഞ്ചയതയാ ബഹളതര ഘനസാര പാടീര തുഷാരജലാദിജനിത നിരവധി ശൈത്യാരനിവാരണായ തത്ര തത്ര ഖാദിരാംഗാരസംഘാതാനിവ സംഗ്രഹ്ണാനേഷു, തത ഇതോരാശീകൃത രജത നികുരുംബതയാ രക്ഷോധിപ വിക്ഷോഭണത്രുടിത നിപതിതരജത ശിഖരിശിഖരാഗ്രാണീവ സാംയാത്രിക ജനസംഗ്രഹീതാനിദധാനേഷു, ബഹുവിധവിനി ഹിതവിമലതരമുകുരജനിത പ്രതിഫലനവശേന രമാപ്രസാ ദശതഗുണപരിവർദ്ധമാന നിഖിലപദാർത്ഥേഷ്വിവ, കുചന ലീലാവതി വിഹാരേഷ്വിവ വരാടകാകണീപണാദിയോഗ വിയോഗ ഗണനസമുദ്ഘോഷിതേഷു, കുഹചന തക്മാഗ്രേ ഷ്വിവ ബഹുതരമാനവ്യവഹാര ശാലിഷു, കുത്രചിൽ സമാസ ശാസ്രേഷ്വിവാവ്യയീഭാവോദഞ്ചിത ബഹുവ്രീഹി സംഹിത തൽപുരുഷാദ്യധിഷ്ഠിതേഷു, കുഹചന വൈകുണ്ഠപുരേഷ്വിവ വിമലമുക്താശ്രിതേഷു, കുഹചിദമരപുരേഷ്വിവ വിലസിത വജ്രകരേഷു, കുചന ഹരികരേഷ്വിവ ദർശിത ശംഖചക്രേഷു, കുഹചിദപിസുരതവിമർദ്ദേഷ്വിവ പ്രകടിത മണിമാലേഷു, കുതശ്ചന യജ്ഞവാടേഷ്വിവ വിവിധശസ്രസങ്കുലേഷു, സങ്കേതഭൂമീഷ്വിവ സകലസമ്പദാം, സംഗ്രഹഗ്രന്ഥേഷ്വിവ വിചിത്ര പദാർത്ഥാനാം, അതിവിശാലേഷ്വാപണ പ്രദേശേഷു, പ്രതിദിനമുൽപദ്യമാനമഹാലക്ഷ്മീകതയാ സകൃദുൽപന്ന ലക്ഷ്മീ ഗർവ്വിതം കുലശ ജലാധിമപ്യധരീകുർവ്വാണേ——''

ഇതു് അവിടത്തെ കമ്പോളസ്ഥലങ്ങളുടെ വർണ്ണനമാണു്.

എല്ലാ ദിഗന്തങ്ങളിൽ നിന്നും വന്നു ചേരുന്ന ജനസമൂഹ ങ്ങളുടെ പരസ്പരമുള്ള സമ്മർദ്ദം നിമിത്തം പൊട്ടിവീഴുന്ന ആഭര ണങ്ങളിലെ രത്നരാശികളെക്കൊണ്ടു് ഇരട്ടിച്ച ക്രയ്യരത്നങ്ങ ളോടുകൂടി ഇരിക്കുന്ന ആ കടത്തെരുവുകൾ. അങ്ങിങ്ങു ക്രയിക വിക്രയികന്മാർ വില പേശുന്ന ഘോഷംകൊണ്ടു് മഹാജന ങ്ങളുടെ കോലാഹലം വർദ്ധിക്കുക നിമിത്തം ലോകത്തെ അവ ശബ്ദമയമാക്കി സമീപത്തു തന്നെ ഗംഭീരഘോഷത്തോടുകൂടി സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന സമുദ്രത്തെ അനുകരിക്കുന്നു. വെളുത്ത വസ്ത്ര ക്കൊടികൾ നട്ടവിൽ ചുവന്ന പട്ടുകൊടി വച്ചിരിക്കുകൊണ്ടു് അന്യോന്യസംഗം ദുർല്ലഭമായ ശരൽകാലചന്ദ്രികയേയും ഇള വെയിലിനേയും ഒന്നിച്ചുചേർത്തു എല്ലായ്പോഴും പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നു.

പല നിറത്തിലുള്ള രത്നങ്ങളും നിരത്തിയിരിക്കുകകൊണ്ട് ആകാശതലത്തെ കിമ്മീരിതമാക്കി അവിടെ അനവധി മഴവിൽ കൂട്ടങ്ങളേയും വില്പനയ്ക്കു വച്ചിരിക്കുന്നതായി തോന്നിക്കുന്നു. ഒരിടത്തു പാത്രങ്ങളിൽ ഒഴിക്കുന്ന പനിനീരിന്റെ സൗഗന്ധ്യവും മറെറാരിടത്തു ഈർച്ചവാളും കൊണ്ടു അറുക്കപ്പെട്ടുന്ന ചന്ദനക്കട്ടകളും വഹിക്കുന്ന പരിമളവും വേറിട്ടൊരിടത്തു മുറിക്കുന്ന കർപ്പൂരക്കട്ടികളുടെ സൗരഭ്യവും ഇനിയുമൊരിടത്തു തുറക്കുന്ന കസ്തൂരിപെട്ടിയിൽ നിന്നു വന്നു ചേരുന്ന മണവും ഒന്നുചേർന്ന് എല്ലാ ജനങ്ങളുടേയും ഘ്രാണേന്ദ്രിയത്തിനു് സർവ്വാതിഥ്യം നൽകുന്നു ഓരോകടയിലും മിന്നിത്തിളങ്ങുന്ന തങ്കക്കട്ടികളുടെ കൂട്ടങ്ങളും കണ്ടാൽ കർപ്പൂരം, ചന്ദനം, പനിനീർ മുതലായവയിൽ നിന്നുദ്ഭവിക്കുന്ന കണക്കില്ലാത്ത ശൈത്യത്തെ നിവാരണം ചെയ്യുന്നതിനു് സജ്ജീകൃതങ്ങളായി കത്തുന്ന കരിങ്കാഞ്ചിക്കട്ടകളുടെ കമ്പാരങ്ങളോ എന്നു തോന്നും. അങ്ങിങ്ങു വെള്ളികൊണ്ടു കൂട്ടിയിരിക്കുന്നതു നോക്കിയാൽ രാവണൻ കൈലാസപർവ്വതം ഇളക്കിയെടുപ്പാൻ അതിൽ നിന്നു പൊട്ടി താഴത്തുവീണ ശൃംഗാഗ്രങ്ങളോ എന്നു സംശയിച്ചുപോകും. ആ ദ്രവ്യങ്ങളെയെല്ലാം സാംയാത്രികന്മാർ സംഗ്രഹിക്കുന്നു. അനവധികണ്ണാടികളിൽ കൂടി ആ പദാർത്ഥങ്ങളും പ്രതിഫലിക്കുമ്പോൾ ലക്ഷ്മീദേവിയുടെ പ്രസാദംകൊണ്ടു് അവ ആറുമടങ്ങു് വർദ്ധിച്ചതുപോലെ കാണപ്പെടുന്നു. ചിലേടത്തു ലീലാവതിയിലെ കണക്കുകൾ പോലെ കവടി; കാകണി (പഴയകാലത്തെ ഒരു ചെറിയ നാണയം) പണം (80 കവടി കൂടിയതു്) തുടങ്ങിയവയുടെ സങ്കലനത്തിന്റെയും വ്യവകലനത്തിന്റെയും ഘോഷം കേൾക്കാം; ചിലേടത്തു് തർക്കശാസ്ത്രങ്ങളിലെന്നപോലെ മാനപദം കൊണ്ടുള്ള വ്യവഹാരം കേൾക്കാം;(മാനം എന്നാൽ അളവെന്നു് ആപണപക്ഷത്തിൽ); ചിലേടത്തു സമാസപ്രകരണങ്ങളിൽ എന്നപോലെ അവ്യയീഭാവൻ, ബഹുവ്രീഹി, തൽപുരുഷൻ മുതലായവയെപ്പററിക്കേൾക്കാം (വ്യയംചെയ്യായ്ക നിമിത്തം വളരെ ധാന്യം കൈവശമുള്ള) അതിന്റെ ഉടമസ്ഥന്മാർ താമസിക്കുന്നതെന്നു് ആപണപക്ഷത്തിൽ); ചിലേടത്തു വൈകുണ്ഠനഗരങ്ങളിലെന്നപോലെ നിമ്നലന്മാരായ മുക്തന്മാർ പാർക്കുന്നു (വെളുത്ത മുത്തുകൾ എന്നു് ആപണപക്ഷത്തിൽ); ചിലേടത്തു ദേവപുരങ്ങളിൽ എന്നപോലെ കയ്യിൽ വജ്രായുധമുള്ളവരെ കാണ്മാനുണ്ടു് (വജ്രമെന്ന രത്നത്തിന്റെ രശ്മിയെന്നു് ആപണപക്ഷത്തിൽ); ചിലേടത്തു മഹാവിഷ്ണുവിന്റെ കൈകളിലെന്നപോലെ ശംഖചക്രങ്ങളും സമുല്ലസിക്കുന്നു (ശംഖുകളും ചക്രാകാരത്തിൽ വില്പനയ്ക്കുവച്ചിരിക്കുന്നു എന്നു് ആപണപക്ഷത്തിൽ) ചിലേടത്തു സുരതങ്ങളിലെന്നപോലെ മണിമാലകളും (വൃത്താകാരങ്ങളായ ദശനക്ഷതങ്ങളും ശോഭി

ക്കുന്നു. (രത്നമാലകളെന്നു് ആപണപക്ഷത്തിൽ); ചിലേടത്തു യജ്ഞവാടങ്ങളിലെന്നപോലെ പലവിധത്തിലുള്ള ദേവസ്ഥാനങ്ങൾ ഗോചരങ്ങളാകുന്നു (ആയുധങ്ങളെന്നു് ആപണപക്ഷത്തിൽ) എല്ലാ സമ്പത്തുകളുടേയും സങ്കേതഭൂമികളാണു് ആ ആപണപ്രദേശം; സംഗ്രഹഗ്രന്ഥങ്ങൾപോലെ വിചിത്രപദങ്ങൾക്കു് അർത്ഥം വിവരിക്കുന്നവയാണു് (വിചിത്രങ്ങളായ വസ്തുക്കളോടുകൂടിയവ എന്നു് ആപണപക്ഷത്തിൽ) അവയിൽ മഹാലക്ഷ്മി എന്നും ജനിക്കുന്നതുകൊണ്ടു് ഒരിക്കൽ മാത്രം ആ ദേവിയെ ഉല്പാദിപ്പിച്ച സമുദ്രത്തെ അവ അധരീകരിക്കുന്നു.

''പര്യന്ത ധരണിതല നിര്യന്ത്രണ പ്രചലദതുലബലസുഭടകുലസംരചിത ചാരുതരകേളിസമരാലോകകൗതുകഹലാപതിത സകലജനസഹമിളിതയുവതികുലകുചകലശപരിമൃദിതപരമാഗപരമപ്രമോദവശയുവപരിഷദവിരതപുരോഗത വിശേഷേ–

നിഖില ഹരിദാപതിത ഭൂപതിനിമനവിധി സംഘടിത വികടതര മകുടതട പരിഗളിത മണിനികര സംഗ്രഹണലോലതരബാലകുല ഹസിതരസലാലസിത സകല ഹരിദന്തേ–

''നാളീകബാണമഥ നാളീകദഹനപതദിംഗാലസംഘാത ശങ്കാകരാകാര കാളീ കരാളതരകേളീമഹാനടന താളാനുകാര വരവേതാളപാളികാകിലികിലിതഹസിതരവവിവൃതതരവികൃതമുഖപരിനിപതദശിത ബഹുപിശിതശകലോപമിതപാരന്തികാകുസുമ നീരന്ധ്രുപരിലസിത ദേവീ ഗൃഹാവീത ഭവനാന്തരാളേ–

''ശൈവാലചികുരരേഹംസാളിഹസിതരുചി കോകനദ ചരണതലകോകമയ കുചയുഗളവിസനാള–ഭുജയുഗള കമല മുഖശോഭിതം ജലവിഹൃതിപരിമിളിതയുവതികുല സംക്രാന്ത സകലാംഗ ഭംഗിമിവവാപികാമണ്ഡലം സവിധഭുവിശിശിരതരമനുകലയമാനേ–

''സമീപ സ്ഥലങ്ങളിൽ യാതൊരുനിയന്ത്രണവും കൂടാതെ സഞ്ചരിക്കുന്ന അതിബലവാന്മാരായ ഭടന്മാരുടെ വിനോദയുദ്ധം കാണുന്നതിൽ കൗതുകത്തോടുകൂടി വരുന്ന പുരുഷന്മാരുടെ ഇടയിൽ യുവതികൾ അകപ്പെട്ടുപോയാൽ അവരുടെ കുചമർദ്ദനമേറ്റു് എല്ലാ അംഗങ്ങൾക്കും അത്യന്തം ആനന്ദമുണ്ടാകുന്ന യുവാക്കന്മാർ സർവ്വദാ അവിടെ പുരോഗമനം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു.

''എല്ലാ ദിക്കുകളിൽ നിന്നും വരുന്ന രാജാക്കന്മാർ അവിടത്തെ മഹാരാജാവിനെ നമസ്കരിക്കുമ്പോൾ പരസ്പര സംഘർഷത്താൽ അവരുടെ കിരീടങ്ങളിൽനിന്ന് രത്നങ്ങൾ അടർന്നുവീഴുന്നു. അവയെപ്പെറുക്കുവാൻ വരുന്ന ബാലന്മാരുടെ ചിരികൊണ്ട് സകല ദിഗന്തങ്ങളും ശോഭിക്കുന്നു. മന്മഥനെ സംഹരിച്ച ശിവന്റെ നെറ്റിക്കണ്ണിലെ തീയുടെ കരിക്കട്ട കൊണ്ടാണോ എന്നു ശങ്കതോന്നിക്കുന്ന ഭദ്രകാളിയുടെ താണ്ഡവലീലയിലെ താളത്തിനൊത്തു തുള്ളുന്ന വേതാളങ്ങൾ ''കിലികിലി'' ശബ്ദത്തോടുകൂടി അട്ടഹസിക്കുമ്പോൾ അവയുടെ വികൃതങ്ങളായ മുഖങ്ങളിൽ പതിക്കുന്ന ഭക്ഷണത്തിനുള്ള മാംസഖണ്ഡങ്ങളോ എന്നു തോന്നുന്ന പാരന്തികാ*പുഷ്പങ്ങളെക്കൊണ്ട് ഇടയിടെ ശോഭിക്കുന്ന ദേവീക്ഷേത്രങ്ങളാൽ ചൂഴപ്പെട്ടതാകുന്ന അവിടത്തെ ഭവനങ്ങൾ. ഇനിയും അവിടെ ചില പരിസരത്തിൽ പൊയ്കകളുണ്ട്.' പായലാകുന്ന കേശപാശവും, ഹംസങ്ങളാകുന്ന ഹാസവും. ചെന്താമരപ്പൂക്കളാകുന്ന ചരണങ്ങളും ചക്രവാകങ്ങളാകുന്ന കുചകലശങ്ങളും താമരത്തണ്ടുകളാകുന്ന കൈകകളും കമലമാകുന്ന മുഖവുമുള്ളതിനാൽ ആ സർവ്വാംഗഭംഗി അവിടെ ജലക്രീഡ ചെയ്യുന്ന യുവതികളിൽ നിന്നു സംക്രമിച്ചതോ എന്നു ശങ്കിക്കാവുന്നതാണ് (പായലാകുന്ന ചികുരം; ഹംസങ്ങളാകുന്ന ഹാസം;എന്നിങ്ങനെ വാപീപക്ഷത്തിൽ അർത്ഥയോജനചെയ്യണം) അത്തരത്തിലുള്ള അതിശീതളങ്ങളായ പൊയ്കകളെ ആ നഗരം ഉൾക്കൊള്ളുന്നു.

''സുരപുരസ്യ പരിമിതവസുശാലിതയാ വരുണപുരസ്യ ജലാശ്രിതതയാ, ഹസ്തിനപുരസ്യ നകുലസ്ഥിതിയോഗ്യതയാ, ബാണപുരസ്യാനിരുദ്ധപ്രവേശയാ ശേഷിത പുരസ്യ ഭുജംഗമാക്രാന്തതയാ; അയോദ്ധ്യാപുരസ്യരഘുരാജാലംബനതയാ, മിഥിലാപുരസ്യ വിദേഹസുഖതയാ, കാഞ്ചീപുരസ്യ കമ്പാനുബന്ധിതയാ കാശീപുരസ്യ സുരാപഗാഹിതോപാന്തതയാ, പുരാന്തരാണിപരാകൃത്യ നിഖിലപുരപരമകാഷ്ഠാമധിഷ്ഠിതേ–

''നഷ്ടനിഖിലാപൽ പ്രസരേപ്യഷ്ടാപദാശ്രിതേ, വരമണീഭാസുരേപി. നവരമണീഭാസുരേ, മദനാകുലതാകാരിണ്യപി ന മദനാകുലതാ കാരിണി–

'സകലദ്വീപാന്തരപരിഷദാശ്രിയമാണവിഭവേഗോശ്രീനഗരേ–

---

* ഈ പുഷ്പം ഏതെന്ന് അറിയുന്നില്ല

''ദേവപുരത്തിൽ എട്ടവസുക്കൾ മാത്രമേ ഉള്ളൂ; കൊച്ചിയിലാകട്ടേ അനവധി വസുക്കൾ (ധനങ്ങൾ)ഉണ്ട്; വരുണപുരം ജലത്തെ ആശ്രയിക്കുന്നു, പ്രസ്തുത നഗരം ജളന്മാക്കു വാസസ്ഥാനമല്ല. ഹസ്തിനപുരത്തിൽ കുലഹീനന്മാക്കു (നകുലൻ താമസിച്ചില്ലേ?)താമസിക്കുവാനേ യോഗ്യതയുള്ളൂ;ബാണന്റെ ശോണിതപുരത്തിൽ ആർക്കും പ്രവേശിക്കാം (അനിരുദ്ധനു് അവിടെ പ്രവേശം ലഭിച്ചില്ലേ?)ആദിശേഷന്റെ പുരം സർപ്പങ്ങളാൽ ആക്രാന്തമാണു്.അയോദ്ധ്യയിൽ നിസ്സാരന്മാരായ രാജാക്കളാണു് നിവസിച്ചിരുന്നതു്. (രഘുയോരഭേദഃ' എന്ന ന്യായമനുസരിച്ചു കവി രഘുവിനെ ലഘുവാക്കിയിരിക്കുന്നു);മിഥിലയിൽ മരിച്ചാൽ പിന്നീടേ വസിക്കുവാൻ സുഖമുള്ളൂ. (വിദേഹന്മാരുടെ രാജധാനിയായിരുന്നല്ലോ അതു്)കാഞ്ചീപുരത്തിനു് ഇളക്കത്തിന്റെ അനുബന്ധമുണ്ടു് (കമ്പാതീരത്തിലാണല്ലോ കാഞ്ചി) കാശിയുടെ കാര്യം ഇവയിലെല്ലാം കഷ്ടമാണു്. അതിന്റെ സമീപത്തിൽ സുരാപന്മാർ (കള്ളുകുടിയന്മാർ) അലഞ്ഞുതിരിയുന്നു (സുരാപന്മാരാൽ ഗാഹിതമായ ഉപാന്തത്തോടുകൂടിയതു്; വാസ്തവത്തിൽ അതു സുരാപഗയാൽ(ഗംഗയാൽ) ആഹിതമായ ഉപാന്തത്തോടുകൂടിയതാണല്ലോ) ഇങ്ങനെ നോക്കുമ്പോൾ മറ്റുപുരങ്ങളെയെല്ലാം ജയിച്ചു് നഗരങ്ങളിൽ അഗ്രഗണ്യമായി കൊച്ചി ശോഭിക്കുന്നു.

ഈ നഗരം യാതൊരു ആപത്തുമില്ലാത്തതാണെങ്കിലും എട്ടു് ആപത്തുകൾക്കു ആശ്രയമാണു്;(അഷ്ടാപദത്തിനു് അതായതു് സ്വർണ്ണത്തിനു് ആശ്രയമാണെന്നു നഗരപക്ഷത്തിൽ); വരമണിഭാസുരമാണെങ്കിലും വരമണീഭാസുരമല്ല (നവരമണികളെക്കൊണ്ടു് ഭാസുരമാണു് എന്നു വിരോധത്തിനു പരിഹാരം); മദനാകുലതയെ ഉണ്ടാക്കുന്നതെങ്കിലും മദനാകുലതയെ ഉണ്ടാക്കുന്നതല്ല (നമിക്കുന്നവക്കു് അനാകുലതയെ ഉണ്ടാക്കുന്നതാണെന്നു് വിരോധപരിഹാരം).

''ഇത്തരത്തിൽ സകല ദ്വീപാന്തരങ്ങളിലുള്ള ജനങ്ങൾക്കും ആശ്രയീഭൂതമാകത്തക്ക വിഭവത്തോടുകൂടിയ കൊച്ചീ നഗരത്തിൽ–

''ചിരതരം വിരാജമാനോ നീതിഭിരപിഹേതിഭിരപി ജനിത ശാത്രവസംഘാത സംഭേദോ നാരീണാമരീണാമപി ദർപ്പ കോപരോധദായീ, ശത്രുഭവനേ മിത്രഭവനേപി ഭൃതിമാത്രപരിപൂർണ്ണതാമാപാദയൻ, അഖിലഹരിദന്തരനിരന്തരപ്രസൂമര വിശദയശോവിഭൂതി പരിഭൂതി നിരാശ്രയമിവ ശരണാഗതം നീലിമഗുണദാരം കുചഭാരമിഷേണോദ്വഹൻ, പരിപ്രഥമാന

ഭുജപ്രതാപ സമുൽ പീഡിതനിരവലംബമംബരമണിമുപഗത
മിവ വികടതരമണിമകുടകപടേന ശിരസി സംഭാവയൻ,
സച്ഛത്തയാ സർവ്വമംഗലാശ്രയതയാ ച ശവ്ച്ഛ്രമേണ സമുപ
ഗതം ബാലേന്ദുമണ്ഡലമിവ ഫാലദേശമാലോക്യാ തദനുസരണ
രസേന പരിമിളിതമുഡുനികരമിവ ഭാസുരമണികുണ്ഡല
മണ്ഡലം ഗണ്ഡതലസീമനി മണ്ഡനീകുർവ്വൻ, സമരധരണിഷു
താവദേവം ചാപദണ്ഡഖണ്ഡനമപി വസ്സംഭവേതീതി ഖണ്ഡി
തകോദണ്ഡശകല യുഗളലളിതഭ്യാം ഭ്രൂ ലതാഭ്യാമരികുല ധനുർ
രേഭ്യസ്സമുപദിശന്നിവ, അനവരതവദനകമലവിലസിത കമ
ലാലയാകരതല പരിലോളിത കേളിനളിനയുഗള കാമനീയ
കമാദധാനേന, കചിദപ്യനുപഹതമാഗ്ഗ്രേഷു സകലനരപതി
പുരോഗേഷു സ്വയമേവഖലു കർണ്ണപ്രതിഹതമാഗ്ഗ്രമാലോക്യ
സമുദിതശോകഭാരവിവശതയാ നീലിമാനമിവ ദധാനേന,
പ്രമദാജനഹൃദയേഷു പാതയിതുമിവാപാംഗകോണേ രാഗാങ്കുര
മപി സമുദ്വഹതാ, മദനമയമിതിയുവതിഭിഃ, കനകമയ
മിതികവിജനൈർഹനമയമിതിരിപുജനൈ,രത്നമയമിതിനത
ജനൈരപിവിഭാവ്യമാനേനഗ്രാഘ്രീയസാ നയനയുഗളേന
പരിമണ്ഡിതമുഖമണ്ഡലഃ, രസനാകിസലയശയനസുഖാ
സീനായാ, ധവളദന്തപംക്തിമയസ്ഫടികാക്ഷമാലാവില
സിതകരായാ, അധരശോഭാമായശോണദുകൂലവാസിന്യാ,
വദനോദരവാസിന്യാ വാശ്ലേവതായാസ്തന സൂഷ്മമാകുന്ദളീ
മിവ മന്ദമന്ദമുദീയമാനാമ്മന്ദഹാസശ്രിയമുദ്വഹൻ, ചതുരന്ത
സമാക്രമണസമയചകിത ഹൃദയജലനിധി സലിലോപദീ
കൃതം ഗംഭീരിമസംഭാരമിവ സംബിഭ്രതാ, വിതരണ ഗുണപരാ
ജിത സുരാലയദ്രുമോപഹാരീ കൃത നിജമധുമാധുരീവിശേഷ
മിവാഭിവഹതാ, മന്ദീകൃതനന്ദീമുദംഗാരവ ഗൗരവേണ ഭണിത
ഗുണേന സമാനന്ദിത സകലലോക ഹൃദയഃ, ശക്തിത്രയമുദയ
ത്രയം പുരുഷാർത്ഥത്രയം ഭുവനത്രയമപി മമ വശേ നിഹിത
മിതി ലളിതഗളനാളലിഖിതലേഖാത്രിതയാപദേശേനോപദശ്
യൻ,സകലജനപദാദപികരശ്രിയം ഗൃഹീതുമഹമേവ ചതുര
ഇതി കഥയിതുമിവ സതതദശ്രിതകരോല്ലാസേന,രിപുജന
പരിമഥന വിധിഷുഖരതര വൃത്തിനാപി നഖരോപശോഭിനാ,
മഹിതഗുണഗണശാലിതയാ ഘനഘനസാരമയജലരസാന
ലേപനേന വാ സുര ഭിതാമാവഹതാ.കനകവലയമിവ ധരണി
വലയമപി നിരായാസമേവ സമുദ്വഹതാ, നീലതരകൃപാണി
മിവ വിമതയുവതി ശ്രേണീനാം വേണീമപി ഗൃഹ്ണതാ,
സമദവീരവാരണ കുലനിവാരണപരിഘേണ, ഭുജപരിഘേണ
പരിഗൃഹീത മഹിതസാമ്രാജ്യഭാരോ, ബഹുതരവിമതന
ഗരേഭ്യസ്സമുപാഗമ്യ വിശാലതരമുരോഭാഗമധിരുഢാനാമതി
ബഹുലവിജയശ്രിയാംഗണനാങ്കാനിവ മൗക്തികനിവഹാനധി

ഹൃദയദേശമഭിവഹൻ, മദ്ധ്യവൃത്തി സമവലംബനേƒ പികൃ
ശതരീഭൂതേനോദരദേശേന സമാശ്രയണവൃത്തിരേവ ശോഭ
നേതി സകലനരപാലകുലേഭ്യസ്സമുപദിശന്നിവ വികടതര
കടീരഭാരപരിഘടിതാനേക കാഞ്ചീമണ്ഡലതയൈക കാഞ്ചീ
ലാഭചേരിതാർത്ഥചേത സംതുണ്ഡീര ഖണ്ഡാധിപമപ്യ
ധരീകുർവ്വാണഃ, സമരമൂർദ്ധ്നിഖണ്ഡനഭയേന നിജകക്ഷതാ
മപാസ്യ ശരണമുപഗതാമപ്രതിഭടവേതണ്ഡശുണ്ഡാശോഭാ
മൂരുയുഗളേനകാരയമാണഃ, പ്രണതിപരനൃപതിവരകിരീട
കോടി പരിപതിതവിമലതരമുക്താമണി പടലമംഗുലികിര
ണമയകങ്കുമപങ്കനിപതനസ്ഥിമിതാവസ്ഥമിവ ചരണനഖമണി
കപടേന പരിവഹമാനഃ, സംഗരമുഖ സമ്മുഖാഗതനിപാ
ത്യമാന വൈരിവീരദ്ധതരോരഃ കവാടസമാക്രമണപരിസ്രു
തശോണിതശോണായിതശോഭമിവ ധരണിദേവീ നവോത്തം
സീകൃത ശോണാംബുജയുഗളായമാനംചരണയുഗളമാകലയൻ–

കവി തദനന്തരം അന്നു നാടുവാണിരുന്ന വീരകേരളവമ്മ മഹാരാജാവിനെ സ്തുതിക്കുന്നു.

''അദ്ദേഹം അവിടെ വളരെക്കാലമായി രാജിക്കുന്നു. നീതികൊണ്ടും ആയുധങ്ങൾകൊണ്ടും ശത്രുസംഘത്തെ ഛിന്നഭിന്നമാക്കുന്നു. നാരികൊംക്കും അരികൊംക്കും ദർപ്പകോപ രോധദായി ആണു് അദ്ദേഹം (നാരികളുടെ വിഷയത്തിൽ ദർപ്പ കന്റെ അതായതു കാമദേവന്റെ ഉപരോധമെന്നും അരികളുടെ വിഷയത്തിൽ ദർപ്പത്തിനും അതായതു ഗർവ്വത്തിനും കോപ ത്തിനും രോധം അതായതു തടവു് എന്നും നാരികൊം അരിക ളല്ലല്ലോ; എന്നാൽ രാജാവിന്റെ ഭവനം ഇവിടെ ഇരുകൂട്ടർക്കും തുല്യമാണു്) ശത്രുക്കളുടെയും മിത്രങ്ങളുടെയും ഗൃഹങ്ങളെ ഭൃതി മാത്രപരിപൂർണ്ണങ്ങളാക്കുന്നു. (ശത്രുഗൃഹങ്ങളുടെ വിഷയത്തിൽ ഭൃതി ചാരവും മിത്രഗൃഹങ്ങളുടെ വിഷയത്തിൽ സമ്പത്തും)'' അതിനുമേൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒരു കേശാദിപാദവർണ്ണന ഘടി പ്പിച്ചിരിക്കുന്നു.

എല്ലാദിക്കുകളിലും എല്ലായ്പോഴും പ്രസരിക്കുന്ന തന്റെ ധവളമായ യശസ്സുമ്പത്തുകൊണ്ടു പരാജിതമായ കറുപ്പുനിറ ത്തിനു് ഒരു സ്ഥലത്തും ഇരിപ്പിടമില്ലാതെ തീന്നു; ആ അവ സരത്തിൽതന്നെ വന്നു ശരണം പ്രാപിക്കുകയാൽ അതിനെ താൻ വഹിക്കുകയാണോ എന്നു മഹാരാജാവിന്റെ കൂട്ടമ്മ കണ്ടാൽ തോന്നും അതുപോലെ കേളികേട്ട തന്റെ ഭുജപ്രതാപം കൊണ്ടു് പീഡിതനായി നിരാലംബനായിത്തീന്ന ആദി ത്യൻ ഉപഗതനായിരിക്കുകയാണോ എന്നു് അവിടത്തെ

കിരീടം കണ്ടാൽ തോന്നും. അവിടുന്നു സർവ്വജ്ഞനും സർവ്വമങ്ഗലാശ്രയവുമാകയാൽ (സർവ്വമങ്ഗലങ്ങളുടേയുമാശ്രയമെന്നു് രാജപക്ഷത്തിൽ, സർവ്വമങ്ഗല അതായതു പാർവ്വതീദേവിയുടെ ആശ്രയമെന്നു ശിവപക്ഷത്തിൽ)ശ്രീപരമേശ്വരനെന്നു ഭ്രമിച്ചു ബാലചന്ദ്രൻ വന്നിരിക്കുകയാണോ എന്നു് അവിടത്തെ നെറ്റിത്തടം കണ്ടാൽതോന്നും. അങ്ങനെയുള്ള ബാലചന്ദ്രനെ പിൻതുടരുന്നതിനുള്ള കൗതുകംകൊണ്ടു് നക്ഷത്രങ്ങളും സമ്മേളിച്ചിരിക്കുകയാണോ എന്നു ഗണ്ഡങ്ങളും അലങ്കാരമായിശോഭിക്കുന്ന രത്നകുണ്ഡലങ്ങളും കണ്ടാൽതോന്നും. യുദ്ധഭൂമികളിൽ ഇത്തരത്തിൽ നിങ്ങളുടെ വില്ലുകളും ഞാൻ മുറിക്കുന്നതാണെന്നു ശത്രുസൈന്യത്തിലെ വില്ലാളികളോടു് അദ്ദേഹം തന്റെ മുറിവില്ലുകളുംക്കൊപ്പമുള്ള പുരികങ്ങളെക്കാണിച്ചു് ഉപദേശിക്കുന്നു. എല്ലായ്പ്പോഴും വദനമാകുന്ന താമരപ്പൂവിൽ വിളങ്ങുന്നവയും ലക്ഷ്മീദേവിയുടെ കയ്യിൽ ഇളകിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന കളിത്താമരപ്പൂവിന്റെ ശോഭയെ വഹിക്കുന്നവയും എല്ലാരാജാക്കന്മാക്കും തടവുകൂടാതെ അവിടെച്ചെന്നു് കാര്യങ്ങളറിയിക്കാമെന്നിരിക്കേ തനിക്കുമാത്രം ചെവിയിലേയ്ക്കുള്ള പാത തടയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു നിമിത്തമുള്ള ദുഃഖംകൊണ്ടോ എന്നു തോന്നുമാറു് കറുപ്പിനെ ളംക്കൊള്ളുന്നവയും, സുന്ദരിമാരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ പതിപ്പിക്കുന്നതിനെന്നപോലെ അപാങ്ഗകോണത്തിൽ രാഗാങ്കുരത്തെ (ചുവപ്പിന്റെ ശകലമെന്നു നയനപക്ഷത്തിലും അനുരാഗാങ്കുരമെന്നു പ്രമദാപക്ഷത്തിലും)ധരിക്കുന്നവയും മന്മഥമയമായി യുവതികളാലും സ്വർണ്ണമയമായി കവികളാലും അഗ്നിമയമായി ശത്രുക്കളാലും അഭേയമയമായി നതജനങ്ങളാലും കാണപ്പെടുന്നവയും ദൈർഘ്യംകൂടിയവയുമായ നേത്രങ്ങളാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖം പരിലസിക്കുന്നു. നാക്കാകുന്ന തളിർമെത്തയിൽ സുഖമായി ഇരിക്കുന്നവളും വിമലമായ ദന്തപംക്തിയാകുന്ന സ്ഫടികാക്ഷമാലയിൽ ശോഭിക്കുന്ന കരത്തോടുകൂടിയവളും (കരമെന്നാൽ പ്രഭയെന്നും കയ്യെന്നും) അധരമാകുന്ന മനോഹരമായ ചെമ്പട്ടുടുത്തിരിക്കുന്നവളും മുഖാന്തർഭാഗത്തിൽ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നവളുമായ സരസ്വതീദേവിയുടെ ശരീരകന്ദളം പോലെ മന്ദമന്ദമായി ഉദിക്കുന്ന മന്ദഹാസത്തെ അദ്ദേഹം വഹിക്കുന്നു. (സർവ്വശുക്ലാ സരസ്വതീ എന്നുണ്ടല്ലോ) നാലുഭാഗമുള്ള ഭ്രമിയെ ആക്രമിക്കുമ്പോഴും ചകിതഹൃദയമായ സമുദ്രം കാഴ്ചവച്ച ഗാംഭീര്യത്തെ വഹിക്കുന്നതും ദാനശൗണ്ഡതയാൽ പരാജിതമാക്കപ്പെട്ട കല്പവൃക്ഷം അടിയറവച്ച മധുവിന്റെ മാധുര്യത്തോടുകൂടിയതും നന്ദികേശ്വരന്റെശബ്ദത്തെ തോൽപ്പിക്കുന്നതുമായ വചോഗുണംകൊണ്ടു് അദ്ദേഹം സകലജനഹൃദയങ്ങളേയും ആനന്ദിപ്പിക്കുന്നു. ഇച്ഛാശക്തി, ജ്ഞാനശക്തി, ക്രിയാശക്തി എന്നീ മൂന്നു ശക്തികളും. ആയുസ്സു്, ധനം, ഭോഗം എന്നീ മൂന്നു് ഉദയ

ങ്ങളം, ധർമ്മം, അർത്ഥം, കാമം എന്നീ മൂന്ന പുമർത്ഥങ്ങളം ഇവയെല്ലാം തന്റെകൈവശമെന്നു് കഴത്തിലെ മൂന്നരേഖകളം എന്ന വ്യാജേന അദ്ദേഹം പ്രസ്താവിക്കുന്നു. സകലരാജ്യങ്ങളിൽനിന്നും കരം വാങ്ങുന്നതിനു താനാണു് സമർത്ഥനെന്നു പ്രഖ്യാപനം ചെയ്യുവാനെന്നപോലെ എപ്പോഴും കരോല്പാസത്തെ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നതും ശത്രുജനങ്ങളെ മഥിക്കുന്ന വിഷയത്തിൽ (ഖര) കഠിനവൃത്തിയാണെങ്കിലും നഖരങ്ങളെക്കൊണ്ടു് (ഖരനഖരങ്ങൾക്കു തമ്മിൽ വിരോധം) ശോഭിക്കുന്നതും മഹിമയുള്ള ഗുണ (സൂദ)ഗണങ്ങളോട കൂടുകകൊണ്ടോ ധാരാളം കർപ്പൂരജലാന്ന ലേപനം ചേരുകകൊണ്ടോ സൗരഭ്യത്തോടുകൂടിയതും തങ്കവള പോലെ ഭ്രവലയവും യാതൊരായാസവും കൂടാതെ വഹിക്കുന്നതും കറുത്തകരവാളത്തെപ്പോലെ ശത്രു സ്ത്രീകളുടെ കേശപാശത്തേയും ഗ്രഹിക്കുന്നതും മദിച്ച കൊലയാനകളെ തടുക്കുന്നതിനു് ഇരുമ്പുലക്കപോലെയുള്ളതുമാണു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭുജയുഗളം. അനവധി രിപുനഗരങ്ങളിൽ നിന്നു വന്ന തന്റെ വക്ഷസ്സടത്തെ അധിരോഹണം ചെയ്തിരിക്കുന്ന വിജയശ്രീകളുടെ ഗണനത്തിനുള്ള അങ്കങ്ങൾപോലെ മുത്തിൻ കൂട്ടങ്ങളെ അദ്ദേഹം മാറിടത്തിൽ ധരിക്കുന്നു. മധ്യസ്ഥവൃത്തിയെ അവലംബിച്ചാലും കൃശതരമായ ഉദരത്തിനു സമാശ്രയണംതന്നെ നല്ലതെന്നു് അദ്ദേഹം എല്ലാരാജാക്കന്മാരേയും പഠിപ്പിക്കുന്നതു് (ഉദരദേശം ശരീരമദ്ധ്യസ്ഥമാണെങ്കിലും കൃശതരമാണു്) (കടീര) കടീതടത്തിൽ അനേകം അരഞ്ഞാണങ്ങളെ ധരിച്ചു് അവയെ അതിനു് ആശ്രയമാക്കിയാണു്; അങ്ങനെ പല കാഞ്ചികളം തനിക്കധീനങ്ങളാകയാൽ ഒരു കാഞ്ചി(കാഞ്ചീപുരം) മാത്രം ലഭിക്കുകയാൽ ചരിതാർത്ഥനായ തുണ്ഡീരഭ്രഖണ്ഡാധിപനെ (തൊണ്ടമണ്ഡലരാജാവിനെ)അവിടുന്നു് അധഃകരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. യുദ്ധത്തിൽ ഖണ്ഡനത്തെ ഭയപ്പെട്ടു് തന്റെ കക്ഷതയെ അകറ്റി അഭയം പ്രാപിച്ച ശത്രുസേനാംഗങ്ങളായ ആനകളുടെ തുമ്പിക്കൈകളോ എന്നു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ തുടകളം കണ്ടാൽതോന്നും. നമസ്കരിക്കുന്ന രാജാക്കന്മാരുടെ കിരീടങ്ങളിൽനിന്നു് പതിക്കുന്ന വിമലങ്ങളായ മുത്തുകളം ചരാണാംഗുലികളിലെ കിരണങ്ങളാകുന്ന കുങ്കുമക്കുട്ടകളിൽ വീണു് ഇളകാതെ കിടക്കുന്നുവോ എന്നു് അവിടുത്തെ നഖരത്നങ്ങളം കണ്ടാൽതോന്നും. യുദ്ധത്തിൽ മുന്നിട്ടവരുന്ന ശത്രുക്കളം വെട്ടേറ്റുവീഴുമ്പോളം അവരുടെ മാറിടത്തിൽ നിന്നൊഴുകുന്ന രക്തവുമായി സമ്മേളിക്കുക നിമിത്തം ശോണശോഭമെന്നുതോന്നിക്കുന്നതും ഭൂമിദേവിക്കു ശിരോലങ്കാരമായ ചെന്താമരപ്പൂവുമായ ചരണയുഗളത്തെ അദ്ദേഹം വഹിക്കുന്നു.

''ക്ഷീരാംബുരാശിരിവാനന്തഭോഗസുഖിത പുരുഷോത്തമ സേവിതഃ, ലവണാംബുരാശിരിവ നിരവധിലാവണ്യമായ

സ്വരൂപഃ, യദുവംശ ഇവശൌര്യാലംബനോഗ്ര സേനാശ്രിതഃ, ഹേഹയ ഇവകൃതവീര്യ സംഭവാജ്ജുനയശോവിഭൂഷിതഃ, ജനാർദ്ദന ഇവ നയനമിതം ദ്വാദശാത്മമണ്ഡലമുദ്വഹൻ, മുനിസംഘ ഇവ സംഗീതരസമാശ്രിതഃ, ദനുജസംഘ ഇവ കാവ്യ ദർശനോത്സുകഃ, സുരസംഘ ഇവ സ്വവശസ്ഥിതധിഷണഃ, ധൃതരാഷ്ട്രോപിനിരാകൃത ദുര്യോധന ദുശ്ശാസനഃ, യുധിഷ്ഠിരോപ്യക്ഷവിജയശാലീ ഭീമസേനോപ്യഗദോല്ലസിതവിഗ്രഹഃ; ജിഷ്ണുരപ്യഭിമന്യുവിരോധീ, സകലകുലഗിരിഫണിരാജദിഗന്ധസിന്ധുര ധുരന്ധരനിജഭുജസമ്പദ്ധക്ഷിതിഭരോ മാടക്ഷിതിവരോ വീരകേരളനാമാവിജയതേ.''

വീണ്ടും അദ്ദേഹത്തിന്റെ അപദാനങ്ങളെ കവി വർണ്ണിക്കുന്നു.

''അദ്ദേഹം പാലാഴിപോലെയാണു് എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ അനന്തഭോഗസുഖിതപുരുഷോത്തമസേവിതനാണു് (അനന്തന്റെ ദേഹത്തിൽ സുഖിക്കുന്ന മഹാവിഷ്ണുവിനാൽ സേവിതൻ എന്ന ക്ഷീരാബ്ധിപക്ഷത്തിലും അനന്തങ്ങളായ ഭോഗങ്ങളും ഭുജിച്ചു് സുഖിക്കുന്ന ഉത്തമപുരുഷന്മാരാൽ സേവിതൻ എന്ന രാജപക്ഷത്തിലും); ലാവണസമുദ്രത്തെപ്പോലെയുമാണു്; ലാവണ്യമയ സ്വരൂപനാകയാൽ(ലാവണ്യമെന്നാൽ ലവണത്വമെന്ന ലവണ സമുദ്രപക്ഷത്തിൽ) അദ്ദേഹത്തെ യദുവംശത്തോടു ഉപമിക്കാം; എന്തു കൊണ്ടെന്നാൽ അദ്ദേഹം ശൗര്യാലംബനോഗ്രസേനാശ്രിതനാണു് (ശൗരിയായ ശ്രീകൃഷ്ണനു് ആലംബനവും ഉഗ്രസേനനു് ആശ്രയവുമെന്നു് രാജപക്ഷത്തിലും ശൗര്യത്തിനു് ആലംബനങ്ങളും ഉഗ്രങ്ങളുമായ സേനകളാൽ ആശ്രിതം എന്ന യാദവവംശപക്ഷത്തിലും) അദ്ദേഹത്തെ ഹേഹയ രാജ്യത്തോടും ഉപമിക്കാം; എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ അദ്ദേഹം കൃതവീര്യ സംഭവാജ്ജുനയശോവിഭൂഷിതനാണു് (പ്രകടിതമായ വീര്യംനിമിത്തം ജനിച്ച ധവളമായ യശസ്സിനാൽ വിഭൂഷിതനെന്ന രാജപക്ഷത്തിലും കാർത്തവീര്യാർജ്ജുനന്റെ കീർത്തിയാൽ വിഭൂഷിതമെന്ന ഹേഹയപക്ഷത്തിലും) അദ്ദേഹത്തെ ജനാർദ്ദനനെന്നും പറയാം. നയനമിതമായ ദ്വാദശാത്മമണ്ഡലത്തെ വഹിക്കുന്നുണ്ടല്ലോ (കണ്ണിൽ ദ്വാദശാത്മാവിന്റെ മണ്ഡലത്തെ, അതായതു, സൂര്യമണ്ഡലത്തെ വഹിക്കുന്ന വിഷ്ണു; നയത്തെക്കൊണ്ടു നമിതമായ തന്റെ പന്ത്രണ്ടുമണ്ഡലങ്ങളേയും വഹിക്കുന്ന രാജാവു്); മുനിസംഘമെന്നുംപറയാം; സംഗീതരസമാശ്രിതനാകകൊണ്ടും (സംഗീതരന്മാരാൽ അതായതു അസംഗികളാൽ ആശ്രയിക്കപ്പെടുന്ന മുനിസംഘം; സംഗീതരസത്തെ ആശ്രയിക്കുന്ന രാജാവു്). ദനുജസംഘമെന്നുംപറയാം. കാവ്യദർശനോത്സുകനാകകൊണ്ടു് (കാവ്യനെ അതായതു ശുക്രനെ ദർശിക്കുവാൻ ഉത്സുക

മാണു് ദൈത്യസംഘം; കാവ്യങ്ങളെ ദശിക്കുന്നതിൽ ഉത്സുകനാണു് രാജാവു്) സുരസംഘമെന്നുംപറയാം സ്വവശസ്ഥിതധിഷണനാകകൊണ്ടു് (ധിഷണൻ അതായതു് ബൃഹസ്പതി സുരസംഘത്തിന്റെ വശത്തുനിൽക്കുന്നു; ധിഷണ അതായതു ബുദ്ധി രാജാവിന്റെ വശത്തും നിൽക്കുന്നു) ധൃതരാഷ്ട്രനാണെങ്കിലും അവിടുന്നു് ദുര്യോധനദുശ്ശാസനന്മാരെ നിരാകരിക്കുന്ന (രാജ്യത്തെ ധരിക്കുന്നവനാണു്; അതോടുകൂടി ദുര്യോധനനേയും ദുശ്ശാസനനേയുംപോലെയുള്ള ദുഷ്ടന്മാരെയും അഥവാ അജ്ഞന്മാരേയും അടക്കിബ്ഭരിക്കുവാൻ പാടില്ലാത്തവരേയും ബഹിഷ്കരിക്കുന്നവനാണു് രാജാവു്) യുധിഷ്ഠിരനാണെങ്കിലും അക്ഷവിജയശാലിയാണു് (ധർമ്മപുത്രർക്കു് ദ്യൂതത്തിൽ വിജയം ഒരിക്കലും ഉണ്ടായിട്ടില്ലല്ലോ. യുദ്ധത്തിൽ സ്ഥിരനായ രാജാവു് അക്ഷങ്ങളെ അതായതു് ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ ജയിക്കുക കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു) ജിഷ്ണുവാണെങ്കിലും അഭിമന്യുവിരോധിയാണു് (ജിഷ്ണുവായ അർജ്ജുനനു് അഭിമന്യുവിൽ പ്രേമമേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. ജയശീലനായ രാജാവിനു് കോപത്തോടു വൈരമാണുള്ളതു്)എല്ലാ കുല പർവ്വതങ്ങളുടേയും ആദിശേഷന്റേയും ദിഗ്ഗജങ്ങളുടേയും ഭാരത്തെ ധരിക്കുന്ന തന്റെ ഭുജസമ്പത്തുകൊണ്ടു് ഭൂമിയെ ഭരിക്കുന്ന അങ്ങനെയുള്ള കൊച്ചീ മഹാരാജാവായ വീരകേരളവർമ്മാവു വിജയിക്കുന്നു''

ഈ ഗദ്യത്തിന്റെ ശബ്ദസൗന്ദര്യത്തേയോ അർത്ഥഗാംഭീര്യത്തേയോ അലങ്കാരപ്രൗഢിയേയോ പറ്റി എന്തെങ്കിലും പറയണമെന്നു് ഞാനുദ്ദേശിക്കുന്നില്ല. സഹൃദയന്മാർക്കു് അവ എല്ലാം കരതലാമലകംപോലെ കാണാവുന്നതാണു്. ''പര്യന്തധരണിതല നിര്യന്ത്രണ'' എന്നുതുടങ്ങി ''ശിശിരതരമനകലയമാനേ'' എന്നവസാനിക്കുന്ന ഗദ്യഭാഗം ഗാനാത്മകമാണു്. കൊച്ചിത്തുറമുഖത്തേയും അവിടെ അടുക്കുന്ന വിദേശിയരുടെ കപ്പലുകളേയും, അവിടത്തെകോട്ടകൊത്തളങ്ങളേയും കടത്തെരുവുകളേയും. അവിടെ അങ്ങിങ്ങുസഞ്ചരിക്കുന്ന പോർത്തുഗീസുഭടന്മാരേയും മറ്റും പറഞ്ഞു മഹാകവി ചെയ്തിരിക്കുന്ന വർണ്ണനം എത്ര തന്മയത്വത്തോടുകൂടിയതാണെന്നു് കാണാവുന്നതാണല്ലോ. വീരകേരളവർമ്മ മഹാരാജാവു കൊച്ചിരാജ്യം ഭരിച്ചതു് കൊല്ലവർഷം 776മുതൽ790വരെയാണു്. ആ കാലഘട്ടത്തിനിടിയ്ക്കായിരിക്കണമല്ലോ ഈ പ്രശസ്തിയുടെ നിർമ്മിതി. അന്ന ഭട്ടതിരിപ്രക്രിയാ സമ്പ്രദായം രചിച്ചു കഴിഞ്ഞിരുന്നില്ല. കൊല്ലം792–ൽ അത്രേ അതിന്റെ നിർമ്മിതി. വീരകേരളവർമ്മ മഹാരാജാവു കൊല്ലം779–ൽ തിരുവനന്തപുരത്തു ശ്രീപദ്മനാഭസ്വാമിക്ഷേത്രം സന്ദർശിക്കുകയും ഏതാനും രാശി കാണിക്കയിടുകയും ചെയ്തു

തായി രേഖയുണ്ട്. അന്ന വീരരവിവർമ്മകുലശേഖരപ്പെരുമാളാണ് തിരുവീതാങ്കൂർ ഭരിച്ചിരുന്നത്.

വീരകേരളവർമ്മാവിനെ സമർപ്പിച്ച ഈ ഗദ്യം അവിടുന്ന ഏതുപ്രകാരത്തിൽ സ്വീകരിച്ചു എന്ന കവിതന്നെ ഒരു പദ്യത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതു താഴെച്ചേർക്കുന്നു.

''രചനാലലനാമുദ്യൽ പദവിന്യാസകോമളാം
ഉരരീകൃതവാൻഹന്ത!രന്തും പ്രതിദിനം വിഭുഃ''

''ഉദ്യത്തായ പദവിന്യാസം (പദമെന്നാൽ വാക്കെന്നും ചരണമെന്നും) കൊണ്ടു കോമളയായ എന്റെ കവിതയാകുന്ന സുന്ദരിയെ മഹാരാജാവ് എന്നും രമിക്കുന്നതിലേക്കായി സ്വീകരിച്ചു.'' പ്രതിദിനം വായിച്ചുനോക്കി അവിടുന്ന രസിക്കുമെന്ന കവിയുടെ ആശയം. കവികളുടേയും കാവ്യങ്ങളുടേയും നേർക്ക് അനല്പമായ ഔൽസുക്യമുണ്ടെന്ന ഭട്ടതിരിതന്നെ സൂചിപ്പിച്ചിരിക്കുന്ന അവിടുന്ന അത്തരത്തിൽ വിശ്വാതിശായിയായ ഒരു ഗദ്യം–ദേശാഭിമാനത്തെ ഉദ്ദീപിപ്പിക്കുന്ന ഒരു കാവ്യാമൃതം–കിട്ടിയാൽ അതു ദിവസന്തോറും ആസ്വദിക്കുകതന്നെ ചെയ്യും;സംശയമുണ്ടോ?

വീരകേരളപ്രശസ്തിപരമായി ഭട്ടതിരി ചില പദ്യങ്ങളും മറൊരു ഗദ്യവും കൂടി രചിച്ചിട്ടുണ്ട് അവ ചുവടെ ഉദ്ധരിച്ചുകൊള്ളട്ടെ.

''വിശ്വാലങ്കാരഭൂതസ്ത്വയമഭിരമസേ നന്വലങ്കാരമാത്രേ;
നീതൗകാവ്യപ്രകാശഃപുനരപിഭജസേ ചാരുകാവ്യം
പ്രകാശം;
തേനൈവ പൗനരുക്ത്യം ഭജസിയദധുനാ രാജരത്നാങ്കുര!ത്വ–
ന്നന്യന്യേ സാധു താവന്നൃവര! യമകതാമാദധാസി
പ്രജാനാം''[1]

''അല്പയോ മഹാരാജാവേ! അങ്ങുവിശ്വത്തിനു അലങ്കാരമാണെങ്കിലും അലങ്കാരമാത്രത്തിൽ രമിക്കുന്ന(അലങ്കാരഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ രസിക്കുന്ന എന്നു സാരം.) നീതിയിൽ കാവ്യപ്രകാശനാണെങ്കിലും (അതായതു നീതിശാസ്ത്രകാരനായ കാവ്യൻ അഥവാ ശുക്രനോടു തുല്യനാണെങ്കിലും) കാവ്യപ്രകാശത്തെ (മമ്മടഭട്ടന്റെ സുപ്രസിദ്ധമായ അലങ്കാരഗ്രന്ഥത്തെ) വീണ്ടും സേവിക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ പൗനരുക്ത്യത്തെ ഭജിക്കുന്നതു അവിടുത്തേക്കു യുക്തം തന്നെ; എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ അവിടുന്ന പ്രജകളുടെ യമ

കതയെ വഹിക്കുന്നുണ്ടല്ലോ (അവരെ നിയന്ത്രണം ചെയ്യുന്നു) പുനരുക്തിയില്ലാതെ യമകമുണ്ടോ?

''ദ്യാമാരോഹതി ഭ്രുപതേ! തവയശോ ജാലേ
മൂണാളാവലീ–
ശങ്കാസങ്കുലിതാ വലന്തി പരിതോ ഗംഗാം
മരാളാംഗനാഃ
ആലിമ്പന്തികുചേ നിലിമ്പ മഹിളാഃ കാശ്ചിൽ
പടീരദ്രമാ–
ദന്യാഹന്ത! വഹന്തി കുന്തളഭരേ മന്ദാര
മാലാധിയാ.''[2]

''അല്ലയോ മഹാരാജാവേ! അങ്ങയുടെ കീർത്തിപൂരം ആകാശത്തിൽ പ്രവേശിക്കവേ അതു താമരവളയത്തിന്റെ കൂട്ടമാണെന്നു് ശങ്കിച്ചു് അരയന്നപ്പിടകം ആ വ്യോമഗംഗയ്ക്കു ചുറ്റും പാറിപ്പറക്കുന്നു. ചിലസ്വർഗ്ഗസുന്ദരിമാർ അതു ചന്ദനമാണെന്നു ഭ്രമിച്ചു് സ്നനതടങ്ങളിൽ പൂശുന്നു; വേറെ ചിലർ മന്ദാരമാലയെന്നോർത്തു കേശപാശങ്ങളിൽ അണിയുന്നു.

''ന സ്പർദ്ധോചിതമുജ്ജിതം ത്വദരിഭിഃകൃത്രാപി
പൃതഥ്വീപതേ!
യദ്രോഷാരുണിതേ ത്വദീക്ഷണലവേ തേ
ശോണിതൈശ്ശോണിതാഃ
ആത്രുഢേ ത്വയി യാനമാഹവരസാത്തേ വ്യോമ–
യാനം ഗതാ
ജൈത്ര ശ്രീപരിരംഭിണിത്വയിച തൈർദ്യു
സ്ത്രൈണമാലിംഗിതം''[3]

''അല്ലയോ മഹാരാജാവേ! അങ്ങയുടെനേർക്കുള്ള സ്പർദ്ധയ്ക്കുചിതമായുള്ള കൃത്യം അങ്ങയുടെ ശത്രുക്കളാൽ ഒരിക്കലും ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ടന്നില്ല. അങ്ങയുടെ കൺകോൺ രോഷത്താൽ അരുണമാകുമ്പോഴും അവരുടെ കണ്ണുകൾ രക്തത്താൽ ചുവക്കുന്നു. യുദ്ധകൗതുകം കൊണ്ടു് അങ്ങു വിമാനത്തിൽ കയറുമ്പോഴും അവർ വ്യോമയാനത്തിൽ കയറി സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്കു പായുന്നു; അങ്ങു ജയലക്ഷ്മിയെ പരിരംഭണംചെയ്യുമ്പോഴും അവർ അനവധി അപ്സരസ്ത്രീകളെ ആലിംഗനം ചെയ്യുന്നു. അങ്ങു കണ്ണു ചുവപ്പിക്കുമ്പോഴും ശത്രുക്കളുടെ കണ്ണുകളിൽനിന്നു ചോരചാടുന്നു എന്നും യുദ്ധമാരംഭിക്കുമ്പോഴും അവർ മരിക്കുന്നു എന്നും ജയശ്രീയുക്തനാകുമ്പോഴും അവർ അപ്സരസ്ത്രീകളുമായി രമിക്കുന്നു എന്നും താല്പര്യം''

''മുക്തേയം ഭവതാകൃപാണലതികാ ശ്യാമാ പ്രതി
ക്ഷ്മാഭൃതഃ
കാന്താംകീർത്തിമുപാസ്യ മഗ്നവിലസദ്ധാരം
നിപത്യോരസി
രക്താർദ്രസ്യ ച തസ്യ നൂതന സുരതാഭോഗം–
വിധത്തേ മുദാ
ഹേ മാടക്ഷിതിപാല! ദുർവ്വചമഹോ! വൈ
യാത്യമേണീദൃശാം''[4]

''അല്ലയോ മാടമഹാരാജാവേ! അങ്ങയാൽ മുക്തയായ (പായിക്കപ്പെട്ട എന്ന കൃപാണപക്ഷത്തിൽ; മോക്ഷം പ്രാപിച്ച വളെപ്പോലെയുള്ള സൽഗുണങ്ങളോടുകൂടിയവം എന്ന സ്ത്രീപക്ഷത്തിൽ) ശ്യാമയായ കൃപാണലത (ശ്യാമഎന്നാൽ കറുത്തതെന്ന കൃപാണപക്ഷത്തിൽ; സുന്ദരി എന്ന സ്ത്രീപക്ഷത്തിൽ) ശത്രുരാജാവിന്റെ കാന്തയായ (മനോഹരയെന്നും ഭാര്യയെന്നും) കീർത്തിയെത്തള്ളിയകറ്റീട്ട മഗ്നവിലസദ്ധാരമാകുംവണ്ണം ഉരസ്സിൽ പതിച്ചിട്ട (ധാര അതായതു മുനയെന്ന കൃപാണപക്ഷത്തിൽ; ഹാരമെന്ന സ്ത്രീപക്ഷത്തിൽ) രക്താർദ്രനായ (കുങ്കുമാർദ്രനെന്ന നായകപക്ഷത്തിൽ; ശോണിതാർദ്രനെന്ന ശത്രുരാജപക്ഷത്തിൽ) അദ്ദേഹത്തിനു നവ്യസുരതാഭോഗത്തെ നൽകുന്നു(സുരതം എന്ന നായകപക്ഷത്തിൽ; സുരത അതായതു ദേവത്വം എന്ന ശത്രുരാജപക്ഷത്തിൽ) സ്ത്രീകളുടെ നില്പുർജ്ജിത വാചാമഗോചരംതന്നെ (കൃപാണലതികയും ''സ്ത്രീ''യാണല്ലോ.)''

ചിത്രം ഭോഗ്യത്രു ലോകേഷ്വധിക പരുഷ
രോഷാനലജ്വാലമാലാ
താമ്രാസ്സാമ്രാജ്യലക്ഷ്മീമണിഗൃഹ! നിപത
ന്യുൽക്കടാസ്ഫുൽകടാക്ഷാഃ
കിഞ്ചാമീ ചഞ്ചലാക്ഷീഷ്വപിനവനവ
മാധുര്യധുര്യാസ്സു– –
————നിര്യൽ കരുണ രസദ്ധരീഫേനിലാ
ദീനലോകേ'' [5]

ഈ ശ്ലോകം അപൂർണ്ണമാകയാൽ വ്യാഖ്യാനിക്കുന്നില്ല.

''ശസ്ത്രൈസ്സിരോഹിതാസ്തേ രക്തൈരതി
രോഹിതാശ്ചവൈരിനൃപാഃ
മാടക്ഷിതിപ! ലഭന്തേ ഖപദമമീ നഖ
പദഞ്ചസുരസദൃശാം. [6]

അല്ലയോ കൊച്ചിമഹാരാജാവേ! അങ്ങയുടെ ശത്രുരാജാക്കന്മാർ ആയുധങ്ങളെക്കൊണ്ടു തിരോഹിതന്മാരും (മറയ്ക്കപ്പെട്ട

വരും) രക്തങ്ങളെക്കൊണ്ട അതിരോഹിതന്മാരും (ഏറ്റവും ചുവന്നവരും) ആയി, ഖപദത്തേയും (ആകാശത്തിൽ വാസ സ്ഥാനത്തേയും) ദേവസ്ത്രീകളുടെ നഖപദത്തേയും (നഖക്ഷത മാകുന്ന സംഭോഗചിഹ്നത്തേയും) ലഭിക്കുന്നു. (തിരോഹിതാതി രോഹിതപദങ്ങളെക്കൊണ്ടും ഖര–നഖരപദങ്ങളെക്കൊണ്ടും വിരോധശങ്ക)

'ആചന്ദ്രാർക്കംധരിത്ര്യാമിഹപരിരമതാം
രക്തപത്മാക്ഷവക്ഷഃ–
സദ്മാവാസാനപേക്ഷ സ്വയമുപഗതപദ–
മാലയാലാളിതാത്മാ
സോയംവിഷ്ഹൂർജ്ജദൂർജ്ജസ്വലഭുജമഹിമാ ദുഷ്പ്ര
വേശപ്രതീപ–
ക്ഷ്മാപവ്യൂഹാടവീപാടനനരഭസമഹാപാടവീ
മാടവീരഃ''[7]

''രക്തപങ്കജനേത്രനായ ഭഗവാൻ മഹാവിഷ്ണുവിന്റെ വക്ഷസ്സടത്തിൽ നിവസിക്കുവാനുള്ള ആശ വിട്ട സ്വയമേവ വന്നു ചേർന്ന ലക്ഷ്മീദേവിയാൽ ലാളിക്കപ്പെടുന്നവനും നല്ലപോലെ പ്രകാശിക്കുന്ന ഊർജ്ജസ്വലമായ ഭുജപ്രതാപത്തോടുകൂടിയവനും ശത്രുരാജാക്കന്മാരുടെ കടക്കുവാൻ പാടില്ലാത്ത സൈന്യ വ്യൂഹങ്ങളാകുന്ന കാടുകളെ വിപാടനംചെയ്യുന്നതിൽ ബലിഷ്ഠമായ പാടവത്തോടു കൂടിയവനുമായ മാടവീരൻ ഭൂമിയിൽ ആ ചന്ദ്രസൂര്യം രമിക്കുമാറാകട്ടെ.''

''ചിത്രം ഭോസ്സുചരിത്രം നരവര!തവ
നന്വഭ്യമിത്രീണയാത്രാ–
വാർത്താമാത്രാദമിത്രാശ്ശിവശിവ!ചലിതാഃ
പ്രാജ്യമുൽസൃജ്യ രാജ്യം
ജീവന്ത്യേതേ കഥഞ്ചിൽ കിലപുനര–
ധ്വനാസംഗതാസ്സംഗരംഗേ
ക്ഷ്മാഭൃൽ കൂടേകുടീരീകൃതവിടപിമഹാ–
കോടരാ മാടരാജ!''[8]

''അല്ലയോ! മാടമഹാരാജാവേ! അങ്ങയുടെ ചരിത്രം അത്ഭുതമാണു്. അങ്ങു് ആക്രമണത്തിനുപുറപ്പെടുന്നു എന്നുള്ള വാർത്തകേൾക്കുമ്പോഴേ തന്നെ ശത്രുക്കൾ അവരുടെ വലിയ രാജ്യത്തെക്കൈവിട്ടു് അതിതുംഗങ്ങളായ പർവ്വതശിഖരങ്ങ

ളിൽ എത്തിച്ചേർന്നു് അവിടെയുള്ള വൃക്ഷങ്ങളുടെ പൊത്തുകളും കുടീരങ്ങളാക്കി അവിടെ വളരെ കഷ്ടപ്പെട്ടു കാലയാപനം ചെയ്യുന്നു.

''യൽകാന്താരമണീയ യൗവനപദം
നിത്യാനുവൃത്ത്യുത്സുകാ
യോവന്യാഃഫലസമ്പദോ വനര-
തോ ഭുങ്ക്തേ ഭുജോപാർജ്ജിതാഃ
ക്ഷോണീഭൃത്സുമുഹുഃ കരോതിചരണ
ക്ലേശം;തദേവം രിപു-
സ്ത്വൽ സാമ്യം നനുവീരകേരള! ഗതോ
യത്നേന സംപ്രാർത്ഥിതം''[9]

''അല്ലയോ വീരകേരളവർമ്മമഹാരാജാവേ! അങ്ങേശ്ശത്രുവും താൻ പ്രാർത്ഥിക്കുന്ന അങ്ങയുടെ സാമ്യത്തെ പ്രയത്നത്താൽ ലഭിക്കുകതന്നെ ചെയ്യുന്നു; ആ ശത്രുവിന്റെ സുന്ദരിയായ പത്നി ഭർത്താവിനെ അനുവർത്തനം ചെയ്യുന്നതിൽ ഉത്സുകയായി വനപദത്തെ (യയൗ) പ്രാപിച്ചു. അവിടത്തെ പത്നി രമണീയമായ യൗവനപദത്തെ എന്നും അനുവർത്തനം ചെയ്യുന്നതിൽ ഉത്സുകയാണല്ലോ. വനരതനായ ആ ശത്രു വന്യങ്ങളായ ഫലസമ്പത്തുകളെ തന്റെ കൈകൊണ്ടു് ആർജ്ജിച്ചുഭുജിക്കുന്നു; അവനരതനായ അങ്ങു് അവനിയുടെ ഫലസമ്പത്തുകളെ ഭുജംകൊണ്ടു് ആർജ്ജിച്ചു ഭുജിക്കുകയാണല്ലോ. പർവ്വതങ്ങളിൽ അയാസം (ചരണക്ലേശം) യുദ്ധമൂലമുള്ള ക്ലേശത്തെ ഉൽപ്പാദിപ്പിക്കുന്നുണ്ടല്ലോ.'' ഇത്തരത്തിലാണു് ആ സാമ്യം

''വീക്ഷന്തേലളിതംയദേണമഹിളാ യൽ
കോകിലാഃകോമളാ-
നാലാപാൻ കലയന്തി; മന്ഥരതരം
ഗച്ഛന്തി യൽസിന്ധുരാഃ;
തൽ സർവ്വം നനുവീരകേരളവിഭോ!
ത്വദ്വൈരികാന്താജനൈഃ
കാന്താരാന്തപരൈശ്ചിരേണ ജനിതം
ശിക്ഷാബലം മന്മഹേ''[10]

'കാട്ടുകളിൽ മാൻപേടകളും ലളിതമായിനോക്കുന്നതും കയിലുകളും കോമളമായി ആലാപം ചെയ്യുന്നതും. ആനകളും മന്ദമായി സഞ്ചരിക്കുന്നതും എല്ലാം, അല്ലയോ വീരകേരളമഹാരാജാവേ! അങ്ങയുടെ ശത്രുകാന്തമാർ അവിടെ സഞ്ചരിച്ചു് അവയെ പഠിപ്പിക്കുന്നതിന്റെ ശക്തികൊണ്ടാണെന്നു് ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു.''

''ശ്വേതാദ്വൈതകരേണതാവകയശഃ
പൂരേണമാടപ്രഭോ!
വണ്ണാളീവ വിവിധാപി നാമഭവനേഷ്വ–
ഹായ നിഹ്നുയതേ
നിശ്ശ്ലേഷഞ്ച പദംത്വയാ ഖലുഹൃതം
സദ്യഃപരേഷാമഹോ
തസ്മാദവർണ്ണ പദപ്രസംഗവിലയേ
പദ്യംകഥംഗദ്യതേ''[11]

''വെളുത്തകിരണങ്ങളോടുകൂടിയ അങ്ങയുടെ കീർത്തിപൂരം അല്പയോ മാടമഹാരാജവേ! സകലലോകങ്ങളിലുമുള്ള സകല വർണ്ണങ്ങളേയും പെട്ടെന്നു മറച്ചുകളയുന്നു; പരന്മാരുടെ പദവും (അന്യരെന്നും ശത്രുക്കളെന്നും) മുഴുവൻ അങ്ങു് അപഹരിച്ചു കഴിഞ്ഞു. അങ്ങനെവർണ്ണങ്ങളുടേയും പദങ്ങളുടേയും കഥ നശിച്ചിരിക്കേ ഞാൻ എങ്ങനെ പദ്യങ്ങളം നിർമ്മിക്കുവാൻ ശക്തനാകും?''

''ഗ്രണപുരസീമ്നി വസന്തം ശ്രുണുമോ മാടേശ്വരം
പുരൈവ വയം;
അദ്യ തു വിലോകയാമസ്തുമിമം ഗ്രണപൂരസീമ്നി
വിലസന്തം''[12]

''കൊച്ചിരാജാവു് (ഗ്രണപുരം) പണ്ടുതന്നെ തൃക്കണാമതിലകത്തുവസിക്കുന്നതായി ഞാൻ കേട്ടിട്ടുണ്ടു്. എന്നാൽ ഇപ്പോഠം അദ്ദേഹത്തെ ഞാൻ കാണുന്നതു് ഗ്രണപൂരത്തിൽ (സകലഗ്രണങ്ങളംകൂടി ഇരിപ്പിടമായിട്ടു്)ലസിക്കുന്നതായാണു്.' സാമൂതിരിപ്പാട്ടമായുള്ള യുദ്ധങ്ങളിൽ കൊച്ചിമഹാരാജാവിനു് പലപ്പോഴും തൃക്കണാമതിലകത്തു പാളയമാടിച്ചു് താമസിക്കേണ്ടതായി വന്നിട്ടുണ്ടു്.

''നിത്യം നിത്യം ത്വദീയപ്രബല ബലസമൂൽ
കൃത്തവൈരിപ്രവീരൈ–
സ്സർവ്വാസു സർവ്വധൂനാം തതിഷുപരിഗൃഹീ–
താസു മാടാധിരാജ!
അദ്യ ക്ഷ്മിന്നൈരധന്യൈഃപുനര–
ഹിതജനൈന്നാകലാഭേഽപിഹീഹീ
രംഭോദിസ്രൈണകുംഭോന്നത കുചഭരസംഭാ–
വനാദുർല്ലഭോഭ്രൽ''[13]

''അല്പയോ മാടമഹാരാജാവേ! അങ്ങയുടെ പ്രബലമായ സൈന്യത്താൽ വധിക്കപ്പെട്ട ശത്രുവീരന്മാർ സ്വർഗ്ഗത്തിലുള്ള

സകലസ്ത്രീകളേയും ഇതിനുമുൻപുതന്നെ പരിഗ്രഹിച്ചു കഴിഞ്ഞു; അതുകൊണ്ടു ഇപ്പോഴും യുദ്ധഭൂമിയിൽ മൃതരാകുന്ന അത്തരത്തിലുള്ള ഭടന്മാർക്കു സ്വർഗ്ഗലോകം ലഭിച്ചാലും രംഭ തുടങ്ങി അപ്സരസ്സുകളുടെ കുചകുംഭസമ്മാനം ലഭിക്കുന്നില്ല. ഹായി! ഹായി! അവർ തന്നിമിത്തം അധന്യന്മാർ തന്നെ!

''പുരാ തേ കന്ദർപ്പപ്രമഥന! പുരാണേഷു ശൃണുമോഃ
മഹാസേനാസക്തിംസതതമപിദൃഗ്ധാനുസരണം;
ഇദാനീംവിസ്പഷ്ടം ദ്വിതയമപിതന്മാടനൃവര-
സ്സുരൽസേനാദൃഗ്ധേ ഗ്രണപുരനികേതേ നിവസതഃ 14

''അല്ലയോ സ്മരവിജയിയായ ശ്രീപരമേശ്വര! ഞാൻ പുരാണങ്ങളിൽ അങ്ങയുടെ എല്ലായ്പോഴുമുള്ള മഹാസേനാസക്തിയേയും (മഹാസേനനിൽ അതായതു സുബ്രഹ്മണ്യനിൽ വാത്സല്യം) ദൃഗ്ധാനുസരണത്തേയും (പാർവ്വതീദേവിയെ അനുസരിക്കുക എന്നുള്ളതു) പറഞ്ഞു കേട്ടിട്ടുണ്ടു. ഇപ്പോഴും അതുരണ്ടും എനിക്കു സ്പഷ്ടമായിക്കഴിഞ്ഞു. മാടമാഹാരാജാവിന്റെ മഹാസേനാദൃഗ്ധമായ തുക്കണാമതിലകത്തു് അങ്ങു പരിലസിക്കുന്നുണ്ടല്ലോ.'' കന്ദർപ്പനെപ്പോലെ ശരീരശോഭയുള്ള എന്ന അർത്ഥത്തിൽ 'മാടനൃവര' എന്നു സംബോധന ചെയ്തു കന്ദർപ്പപ്രമഥനപദത്തെ അതിനു വിശേഷണമാക്കിയും അർത്ഥയോജന ചെയ്യാവുന്നതാണു്.

''ശ്വേതീകൃർവ്വതി സർവ്വതസ്ത്രീജഗതീംത്വൽകീർത്തി
പൂരേ/ധുനാ
മാടക്ഷ്മാവര! സത്യമാപണജുഷാം ഭ്രയാൻ
വിഷാദോദയഃ
രത്നാനി സ്ഫടികീകൃതാനി;കനകൈസ്സമ്പ്രാ-
പ്യതേ ശുപ്യതാ;
യാതാ ച പ്രചുരാ ദുകൂലപടലീധൗതാം-
ബരാഡംബരം.'' 15

''അല്ലയോ മാടമാഹരാജാവേ! അങ്ങയുടെ കീർത്തിപൂരം മൂന്നുലോകങ്ങളെ മുഴുവൻ വെളുപ്പിക്കുന്നതിൽ കച്ചവടക്കാർക്കു വളരെ സങ്കടമുണ്ടു്. വിവിധവർണ്ണങ്ങളായ രത്നങ്ങളും സ്ഫടികക്കല്ലുകളായിപ്പോകുന്നു, തങ്കമെല്ലാം വെള്ളിയാകുന്നു, വെൺപട്ടുകളും അലക്കിയ വസ്ത്രങ്ങളായും തീരുന്നു.

(പ്രാകൃതം)

''കിം തീണ പസരംമി മാടപഹ്ണോ ദീസ തി
ബീസ തരേ
ദേസ താ ഘണഗ ധസാര ഘണസാരാസാ
രസ പൂരിആ
സംച തംസപരം കമം കമ മഹാസൂരാ
ഇസൂരംപഹാ
മുംഡ തംസചിര സ സീ അളവീഹിളോ
അ സ ഏസോക ഓ''16

(ഛായ)

കീത്തിനാം പ്രസരാ മാടപ്രഭോർദ്ദശ്യന്തേ വിശ്വാന്തരേ
ദേശാന്താ ഘനഗന്ധസാരഘനസാരാ സാര സംസൂരിതാഃ
സത്യം തസ്യപരാക്രമക്രമ മഹാസൂരാതി സൂരപ്രഭോ–
മുജ്ജൃതശ്ചിരസ്യ ശീതള വിധില്ലോകസ്യൈഷകൃതഃ

''അല്ലയോ മാടമഹാരാജാവേ! അങ്ങയുടെ പരാക്രമമാകുന്ന മഹാസൂര്യന്റെ ഉഷ്ണമാവുകൊണ്ടു ലോകത്തിനുണ്ടാകുന്ന താപത്തെ ശമിപ്പിക്കുമാറു ചന്ദനം കൊണ്ടും കർപ്പൂരം കൊണ്ടും ശീതോപചാരമനുഷ്ഠിക്കുന്നതു് അങ്ങയുടെ കീത്തിയാണു്.

(പ്രാകൃതം)

കേസേസ കുസുമാ ഇ അ ണിഡിള ഏ മോളേ
അളേഹാ ഇഅ
ക ഠേഹാരള ആഇഅ ഢണഅഡേകംപൂരപൂരാഇഅ
സോണീഅ ധവള സു ആ ഇഅമഹോകിം
തിം പഹാക ദളം
ണാരീണം അ ഇ വീരകേരള!ഗഅ
ണീസേസഭ്രസാവ ഏ''17

''കേശേഷുകുസുമായിതം നിടിലേ മാലേയലേപായിതം
കണ്ഠേ ഹാരലതായിതം സ്തനതടേ കർപ്പൂരപൂരായിതം
ശ്രോണ്യാം ധവളാംശുകായിതമഹോ കീത്തി പ്രഭാകന്ദളം
നാരീണാമയി വീരകേരള! ഗതം നിശ്ശേഷഭ്രഷാപദേ''

''അല്ലയോ വീരകേരളവമ്മ മഹാരാജാവേ! അങ്ങയുടെ കീത്തിപ്രഭാകന്ദളം സ്ത്രീകളുടെ തലമുടിയിൽ ധവള കുസുമമാ

യിട്ടും നെറിയിൽ ചന്ദനപ്പൊട്ടായിട്ടും കഴത്തിൽ മുത്തു മാല യായിട്ടും സ്തനത്തിൽ കർപ്പൂരമായിട്ടും അരയിൽ വെൺപട്ടാ യിട്ടും പരിണമിക്കുന്നു; ചുരുക്കത്തിൽ അവരുടെ എല്ലാ അംഗ ങ്ങളുംകൂടി അലങ്കാരമായിത്തീരുന്നു.''

''കീർത്ത്യാ നിഷ്പ്രഭതോം പുരൈവ ഗമിതോ ഭൂയഃ പ്രതാപാനല–
ജ്വാലാജാല വിലാപിതശ്ചരജതക്ഷോണീധരസ്സാമ്പ്രതം;
തേനായം ഗിരിശസ്സുതോ വിചലിതോ ലീലായതേ ദക്ഷിണം
കൈലാസം സമവാപ്യമാടനുപതേ! ചിത്രം ഭവൈഭവം'' 18

''വെള്ളിക്കുന്നു പണ്ടേ, തന്നെ അല്ലയോ മാടമഹാരാജാവേ! അങ്ങയുടെ കീർത്തികൊണ്ടു നിഷ്പ്രഭമായി; ഇപ്പോഴാകട്ടെ അങ്ങയുടെ പ്രതാപാഗ്നിജ്വാലകൊണ്ടു് ഉരുകിപോകുകയും ചെയ്തു. അതു നിമിത്തം ശ്രീ പരമേശ്വരൻ അവിടം വിട്ടു പുറപ്പെട്ടു്, ദക്ഷിണ കൈലാസമാകുന്ന തൃശ്ശൂർ നഗരത്തെ പ്രാപിച്ചു് അവിടെ വിഹരിക്കുന്നു. അങ്ങയുടെ വൈഭവം ആശ്ചര്യം തന്നെ''

ഈ പതിനെട്ടു പദ്യങ്ങളും അന്നു കൊച്ചി രാജ്യം ഭരിച്ചിരുന്ന വീരകേരളവർമ്മ മഹാരാജാവിനെപ്പറ്റിയുള്ള പ്രശസ്തി പദ്യങ്ങളാണു്. ഇനി ഉദ്ധരിക്കുന്ന രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങളും കൊച്ചിയിലെ അന്നത്തെ യുവരാജാവിനെപ്പറ്റിയാണെന്നു് ഊഹിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

''ശ്രീമൽ ബാലക്ഷിതിവര! നന്ദ തദ്ഭൂണേ വിഭ്രതാനാ–
മുൽകൃത്താനാമപിപരിണതിർദ്ദൃശ്യതേ നാതിഭിന്നാ;
ഏകേ താവൽകുലഗിരിതടീംപത്രവല്ലീസനാഥാം
നാകസ്ത്രീണാം കുചഗിരിതടീമുന്നതാം പ്രാപുന്യെ'' 19

അല്ലയോ യുവരാജാവേ! അവിടത്തെ യുദ്ധത്തിൽ തോറ്റോടിപ്പോകുന്നവരുടേയും മരിക്കുന്നവരുടേയും ഗതിക്കു തമ്മിൽ വലിയ വ്യത്യാസമൊന്നുമില്ല. ഓടുന്നവർ ഇലകറ്റം, വള്ളികറ്റം ഇവയോടു കൂടിയ കുലപർവ്വതങ്ങളെ പ്രാപിക്കുന്നു.; മരിച്ചവരോ? നാകസ്ത്രീകളുടെ (പത്രവല്ലി) പത്തിക്കീറുകളുള്ള കുചപർവ്വത തടങ്ങളേയും. രണ്ടും ഉന്നതങ്ങളുമാണു്.

''യുവരാജ! വരാജിഖണ്ഡിതപ്രതിപക്ഷി–
ക്ഷിതിരക്ഷിശോണിതൈഃ
പ്രതിപക്ഷിരസാവഹോ ഭവേത്യതിചിത്രാ–
മഹമാശിഷം ബ്രൂമഹേ'' 20

''അല്ലയോ യുവരാജാവേ, വലുതായ പോരിൽ ഖണ്ഡിക്കപ്പെട്ട ശത്രുരാജാക്കന്മാരുടെ രക്തത്തെക്കൊണ്ട ഓരോ പക്ഷിക്കും അങ്ങ രസപ്രദനായി തീർന്നാലുമെന്നുള്ള അതിചിത്രമായ ആശിർവ്വാദം ഞാൻ ചെയ്യുന്നു.''

ഇനി വീരകേരളവമ്മ മഹാരാജാവിനെപ്പറ്റിയുള്ള രണ്ടാമത്തെ ഗദ്യം ഉദ്ധരിക്കാം:—

''ജയജയ ജയജയശഃ പരിമള പരിമിള ദനേകാനീകശത സേവിതതമേ വിത ത മേരുശൃംഗതുംഗ ഗാംഗേയ ഗോപുര വിരാജിതേ രവിരാജിതേജഃ പരിഭവിമണിഭവന സഹസ്രവിനി സ്സ്മര ഗഭസ്തിവര പരിസ്ഥഗിതസകലാശേകലാശേഷശ ശാങ്ക നിർമ്മല സിതോപല നിർമ്മിത രമ്യതരഹർമ്മ്യതല നർമ്മര സമുദിത പല്ലവബന്ധുരമണി ചാരുണി സമുദിതബന്ധുരമണീ ചാരുണിമധവളിമ മിളിതാളി കുലകാളിമശബളിത വിതതാരാമേതാരാമേദുര കുമുദകുലാകുല ഗഗനതലാമലപരിസര സരസി സരസരസിതാളി പാളികേളിലോളിതനീരജനികരഭാജി രജനികരഭാജിത്വര വക്ത്രാംബുജശ്രുംഭന്നിതംബിനീകദംബബിംബോകശതലംഭിതാപത്രപാപ്പുരോജനേ സരോജനേത്ര വല്ലഭാ വിലാസ മംഗല സദന ലാ സദനേകഭോഗ വിഭ്രതിപരിഭ്രത പുരുഹൂതനികേതനേ കേതനേം ഖിതാസംഖ്യ ശത പതാകാഘട്ടനജനിതജലദസന്ദ്യടഭേദനേ പുടഭേദനേ സദാ ഭാസമാന സദാഭാസമാനന്ദിത സകലലോകനയനയനബുദ്ധി ബലോത്തരംഗതരംഗ മാലിഗഭീരാന്തരംഗതരംഗതരളരംഗത്തുരംഗപംക്തി ദുരവലംഘ ബല സംഘമയസിന്ധുരാജ സിന്ധുരാജനിതമ്സ്ഥരേതരമദോപബൃംഹിത ബൃംഹിതരവസംഹൃതരി പുരാജന്യമാനജന്യമാന മാനനീയ പരാക്രമക്രമ മഹാവീര ഭടപടലീ പരിവീയമാനപരിസര പരിസരദമലസൂഷ്മാ സൂഷ്മാംഗലതാ വിലാസി വിലാസിനീജനകരാരവിന്ദാന്തോളിത നിജനഖചന്ദ്രികാ നിർവ്വിശേഷ ശോഭവ്യജന ഭവ്യജന സന്തത സന്തന്യ മാന സർവ്വാശിർവ്വാദസമാസാദിതസമസ്തകാമ മസ്തകാമഗ്നഭഗ്നപ്രതിദന്തിദന്തമുസല ഭീഷണ സമാവലന്മഹാബലമദാവള മദാവളംബിപരാപത ദുരാതിപത്തിഭിദാതിമത്ത പദാതിമുക്തശതധാരശിതധാര ശസ്ത്രശതപ്രസരകർക്കശതരം കർക്കശതരം ഹോബലപരിക്ഷപിതവിപക്ഷജവനവാഹം ജവനവാഹങ്കൃതിവിശൃംഖലരഥികവീര മിഥോവിരചിത ബഹുരണപ്രഹരണക്ഷരിതക്ഷതജലഹരീമുഹുരക്തസ്യന്ദനം സ്യന്ദനന്ദശങ്ക കങ്കഫേരവഭൈരവനിശാചരപിശാച രാശിപ്രകടിത പ്രമോദ നടനാ മന്ദരസം മന്ദരസന്ധത സിന്ധുത രംഗഘൂർണ്ണമാനിതാതിലംഘിത ബലാട്ടഹാസ കളകളം സകള

കളംബകരവാളാദിഹേതിശതപാത പ്രവിഷ്ട ദേഹത്രിവിഷ്ടപാ
ധിരോഹിപരമഹാബലം പരമഹാവലം പടനിലിമ്പ നിതം
ബിനീസ സംഭ്രമാഭിരചിതാഭിരുചിതതരുണജനവഹരണം
നവരണം നിർഭയജയഭേരിഭാങ്കാര പ്രവത്തിതാനന്ത കീർത്തി
പ്രഥനം പ്രഥനം പ്രഭാവയൻ പ്രഭാവയന്ത്രിതാശേഷ ദേശാന്തര
ശാന്തരണോദ്യമ വിദ്ധ്രതക്ഷുദ്ര പ്രതിപക്ഷികുലാവംലംബിത
കന്ദരസദന കന്ദരസാദന ദരസാദനഷ്ടഗർവ്വാപരോർവ്വീപതി
സത്വരസമർപ്യമാണബഹുതര വാഹന വാഹിനീ കനകമണി
ഗണമഹിതശ്രീധരാഭരണ ശ്രീധരാഭരണനൈപുണപ്രണന്ന മദ
ശേഷ നമദശേഷ സാമന്തഗണ സീമന്ത മണിനികര വ്യതി
കരിതചരണനഖരമണിരാജിതരളതാകാരിചാരുത രാംഗസമാ
ലിംഗിതരം ഗമാലിസുതാലസിതാപാംഗസമ്പാദിതാകമ്പസ
മ്പത്സംഭാരാധരിതപുണ്യജനാധിപ പുണ്യജനാധിപരിഹരണ
സതതപ്രയതമാനസ മാനസമ്പന്നയശോഭാസ്വര സമ്പന്നയ
ശോഭാസ്വരസമഹിതസമഹിതപ്രവൃത്തി പരിലാളന പോഷി
താശേഷപ്രകൃതേപ്രകൃതേഷ്ടാപൂർത്താദിനിർമ്മലധർമ്മസമുല്ലസ
ജ്ജനപദസന്നാമര തസന്നാമരുതര മന്ദാര സന്തർപ്യമാണക്ഷോ
ണീസുരാഗ്രേസരസമുദയ സരസമുദയ മാനസുധുര വചനസമാ
ഗതോദിത സകലന ഭോജന സമോജനഭോജനീകൃതവിവിധ വിബുധ
പ്രവേകനിചയാചിത യാചിത സമധിക ഹന്തകാര സമ്പ്രീണി
ത കിമ്പചാന സംഘോഷിതജയജീവരാവ വരാവദാതനിജ
ശ്ലോകസമുപശ്ലോകന സംശ്ലാഘിനൈകവിധസുകവിശ്രേണി
വിശ്രാണിതാക്ഷോമക്ഷൌമ ഹേമഹാരമഹാരുചിരത്നചിരത്ന
ഭരതഗീരഥപൃഥുപൃഥാ സുതപ്രഭൃതിപ്രഥിതപൃഥിവീപതിപഥാ
തിപാതുകാതനുപ്രഭാവ തനുപ്രഭാവലോകനാവധാരണീയഭാ
സ്വൽകുലജനന വിനീയാവനീയ വിനയനനിരായാസത്രായ
മാണസത്രായമാണ സത്രായമാണജനകണ്ഡകാണ്ഡഖണ്ഡനകൃ
ണിമ ഹീന മണ്ഡലാഗ്രമഹീനമണ്ഡലാഗ്രതോനിഹിതസകലാ
വിനയഘസ്മരശാസന സ്മരശാസന സമുപാസനകലിതമോദ
മോദമാന സ്വമഹിമസ്ഥിരീകൃതസദാചാര സദാചാരദൃഷ്ടിപരി
ദൃഷ്ടപരമ്പരാവൃത്ത പരാവൃത്ത ചിന്തനാന്തര മന്ത്രിപ്രവരമതിയ
ന്ത്രസന്തതനിയന്ത്രിത മഹീതന്ത്രമഹീയമാന ഹീയമാന ഷാഗു
ണ്യ പ്രയോഗനൈപുണ്യപ്രവിജിതസുരഗുരുകാവ കാവ്യപുരാ
ണശാസ്ത്രസതത സംവിത്തിസമുത്തപമാനചിത്തവിവിക്തസ
മസ്തപുമർത്ഥ കലാപകലാപ കലാപകലാപദാനകഥാപ്രായവി
നോദകലാപകലാപരിചയചാതുരീവിവർദ്ധിത വിചിത്രകേളീ
രുചിരസരുചിരസരസ്സജനേന്ദിന്ദിരവൃന്ദസമാനന്ദ നവസന്തായ
മാനനവസന്തായമാനഗുണഗണനിശമന നിശാമനവ്യാമൂർച്ഛദ്ധ്രാ
ഗോദ്രേകാദ്ധീകൃതമനസി മനസിജശരശരദീര്യമാണ ധൈര്യസ
ന്തതൗസന്തതൗൽകണ്ഠ്യഭാരദൂരീകൃത രസാന്തരേതരസാന്തരേ മാന

ചിന്താശതവിധുതേ വിധുതേജോമധുപജാലമാലതീമാലാബാ
ലാനിലാദിവ്യാദീപിതതാപേ തതാപേലവപ്രവാളതളിമമൂണാ
ളനാളീകദളകദളികിസലയാദ്യാനാപാദ്യതാപപനയനേ നയ
നേന്ദീവരാവിരതവാന്ദബാഷ്പ സന്താനവതി താനവതിരസ്കൃത
ചാന്ദ്രമസകലേ സകലേന്ദുമുഖീസമാജേ സമാജേഗീയമാന സൗ
ഭാഗ്യസാ രഭാഗ്യസാരസവനോദയശരദവതാരായമാണ താരായ
മാണപരകീത്തിസൂരായമാണഘോരതര പ്രതാപശോഭാവിതാ
നന്തവസാന മാനാപദാനാദ്യുച്ചരിതസച്ചരിതസമുദായ സമു
ദീയമാനാംദീയമാനാംബുജഭവഭവപവനാശനലോകാം ലോകാ
ലോകാന്തചരാചരാം ചരാചരാന്തർഗ്ഗതസമസ്തവസ്തു ധവളീകാര
വിശാരദാം ശാരദാംബുധരശുഭ്രപർവ്വതസുപർവ്വനദീപ്രകാശാം
ദീപപ്രകാശാഞ്ചലസമാനാം സമാനാംഭോജവൈരി സാധർമ്മ്യ
സന്തതസമുന്മീലിതകൈരവപ്രപഞ്ചകോരകാം ചകോരകാംഗ
നാകുലാഭംഗസമ്മദകരീം മദകരീന്ദ്രദന്തപ്രരോഹസിതാം ഹസി
താംബികാപതികായശോഭാം, യശോഭാം, യശോദാം പ്രത
ത്വാനപ്രതത്വാനമിതഭൂവല്ലിമാത്ര നിയമിത കുരു കുരുര കുന്തി
കുന്തള മാളവസൗ വീരകേരള! വീരകേരള! വീരകേരള! ജയജയ
സമസ്ത സാമന്തമകുടഘടിതരത്നച്ഛടാനീരാരിതാംഘ്രിയുഗള!
വീരകേരള! മാടക്ഷിതീശ്വര!''

(ജയജ) ജയത്തിങ്കൽ നിന്നു ലഭിച്ച യശസ്സിന്റെ പരിമളം
ചേന്ന് അനേകം സേനാശതകങ്ങളാൽ ഏറ്റവും സേവിക്കപ്പെട്ട
ന്നതും, വിസ്തീർണ്ണമായ മഹാമേരുവിന്റെ ശിഖരങ്ങൾപോലെ
യുള്ള സുവർണ്ണ ഗോപുരങ്ങളെക്കൊണ്ട് ശോഭിക്കുന്നതും, ആദിത്യ
സമൂഹത്തിന്റെ തേജസ്സിനോട് പരിഭവിക്കുന്ന അനവധി രത്ന
ഗൃഹങ്ങളിൽ നിന്നു നിസ്സരിക്കുന്ന കിരണങ്ങളെക്കൊണ്ട് സകല
ദിക്കുകളേയും മറയ്ക്കുന്നതും, കലാമാത്രനായി ശേഷിക്കുന്ന ചന്ദ്ര
നെപ്പോലെ വിമലമായ വെൺകല്ലുകളെക്കൊണ്ട് നിർമ്മിതങ്ങ
ളായ രമ്യഹർമ്മ്യങ്ങളിൽ വിഹരിച്ചു മോദിക്കുന്ന വിടയുക്തമാ
രായ സുന്ദരിമാരെക്കൊണ്ട് മനോഹരവും, ബന്ധുരങ്ങളായ
(മണീച) രത്നങ്ങളുടെ ചുവപ്പിനോടും മേളിക്കുന്ന വണ്ടുകളുടെ
കറുപ്പിനാൽ ശബളവും വിസ്തീർണ്ണവുമായ പൂങ്കാവോട് കൂടിയതും,
പ്രകാശമാനങ്ങളും വളരെ വലിപ്പമുള്ളവയുമായ ആമ്പലുകളെ
ക്കൊണ്ട് ഇളകുന്നതും ആകാശംപോലെ നിർമ്മലവുമായ പരിസ
രസരസ്സുകളുള്ളതും, സരസമായി ശബ്ദിക്കുന്ന വണ്ടിണയുടെ
ക്രീഡകളാൽ ഇളകുന്ന താമരകളുടെ സമൂഹമുള്ളതും, ചന്ദ്രകിര
ണങ്ങളുടെ (ഭാ) ശോഭയെ ജയിക്കുന്ന വദന ബിംബത്തെക്കൊണ്ട്
വിളങ്ങുന്ന സുന്ദരിമാരുടെ വിഭ്രമങ്ങൾ കൊണ്ട് ലജ്ജയെ
പ്രാപിച്ച അപ്സര സ്ത്രീകളോട് കൂടിയതും, ലക്ഷ്മീദേവിയുടെ
വിലാസ ഗൃഹത്തിലെന്നപോലെ ലസിക്കുന്ന അനവധി ഭോഗ

സമ്പത്തുകളെക്കൊണ്ടു് അമരാവതിയെ തോല്പിക്കുന്നതും, കൊടിമരങ്ങളിൽ (ഇംഖിത) ഇളകുന്ന അനവധി പതാകകളെ തട്ടക നിമിത്തം മേഘ കൂഹരങ്ങളെ ഭേദിക്കുന്നതുമായ രാജധാനിയിൽ എല്ലായ്പോഴും പ്രകാശിക്കുന്നവനും, വിശിഷ്ടമായ സൗന്ദര്യം കൊണ്ടു് സകല ജനങ്ങളുടേയും നയനങ്ങളെ ആനന്ദിപ്പിക്കുന്നവനും നയവുമായി ചേർന്നു കെട്ടുപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ബുദ്ധിയുടെ ശക്തികൊണ്ടു തിരമാലകളിളകുന്ന കടലിനെപ്പോലെ ഗംഭീരമായ അന്തരംഗമുള്ളവനും അലകടൽപോലെ ഇളകിത്തുള്ളുന്ന കുതിരകളെക്കൊണ്ടു് അലംഘ്യമായ സൈന്യസമൂഹമാകുന്ന സമുദ്രത്തോടു കൂടിയവനും, ആനകളിൽ നിന്നു് ആസമന്താൽ ഉയരുന്നതും മദത്താൽ വർദ്ധിച്ചതുമായ ബൃംഹിത ശബ്ദം കൊണ്ടു ശത്രു രാജാക്കന്മാരുടെ ഗർവ്വിനെ നശിപ്പിക്കുന്നവനും, മാനനീയമായ പരാക്രമ രീതിയുള്ള മഹാവീരന്മാരായ ഭടശ്രേഷ്ഠന്മാരാൽ ചൂഴപ്പെട്ട പരിസര പ്രദേശത്തോടു കൂടിയവനും ചുറ്റും അമലമായ ശോഭകൊണ്ടു മനോഹരമായ ശരീരത്തോടു കൂടിയ സുന്ദരിമാരാൽ തന്റെ നഖചന്ദ്രികപോലെ വെളുപ്പുള്ള ചാമരങ്ങളാൽ വീശപ്പെടുന്നവനും, സത്തുക്കളാൽ എല്ലായ്പോഴും വർദ്ധിപ്പിക്കപ്പെടുന്ന ആശീർവ്വാദങ്ങളെക്കൊണ്ടു സർവ്വാഭീഷ്ടങ്ങളെയും നേടുന്നവനും, മസ്തകത്തിൽ മജ്ജിക്കുന്ന ശത്രുദ്വീപങ്ങളുടെ കൊമ്പുകളാകുന്ന മുസലങ്ങളെക്കൊണ്ടു ഭയങ്കരങ്ങളായി വട്ടം ചുറ്റുന്ന മഹാബലങ്ങളായ ആനകളോടു കൂടിയവനും, മദത്തെ അവലംബിച്ചുകൊണ്ടു നേരിട്ടടുക്കുന്ന ശത്രുപദാതിയുടെ ഭേദനത്താൽ ഏറ്റവും മൂർത്തമായ കാലാംപട വിടുന്നതും വജ്രായുധം പോലെ തീക്ഷ്ണമായ മുനയുള്ളതുമായ ആയുധശതങ്ങളെ പ്രസരിപ്പിക്കുന്നതിൽ കഠിനതരവും, വെള്ളക്കുതിരകളുടെ വേഗത്താൽ നശിപ്പിക്കപ്പെട്ട ശീഘ്രഗതികളായ ശത്രുഹയങ്ങളോടു കൂടിയതും, വേഗത്തിലുണ്ടായ പുതിയ ഗർവ്വു നിമിത്തം ഉച്ചൃംഖലന്മാരായിത്തീർന്ന രഥയോധന്മാർ അന്യോന്യം തുടർന്നു അനേകം യുദ്ധങ്ങളിൽ ആയുധങ്ങളേറ്റു ഒഴുകുന്ന രക്തം വഴിഞ്ഞു് ആർദ്രങ്ങളായ തേരുകളോടു കൂടിയതും, ആ ഒഴുക്കിൽ ആനന്ദിക്കുന്ന കഴുകൻ, കുറുക്കൻ, ഭയങ്കരങ്ങളായ രക്ഷസ്സുകളും, പിശാചുകളും ഇവയുടെ കൂട്ടങ്ങളും തുടരുന്ന ആനന്ദ നർത്തനത്തിൽ അമിതമായ രസം പ്രകടിപ്പിക്കുന്നതും മന്ദരപർവ്വതത്താൽ ഇളക്കപ്പെട്ട സമുദ്ര തീരങ്ങളുടെ 'ഘുമുംഘുമും' എന്ന ശബ്ദത്തിനു തുല്യപ്രായമായ സൈന്യങ്ങളുടെ അട്ടഹാസകോലാഹലത്തോടു കൂടിയതും, (സകള) അമ്പുകളും വാളുകളും മുതലായ എല്ലാ ആയുധങ്ങളും പതിച്ച ശരീരത്തിൽ പ്രവേശിക്കുകയാൽ സ്വർഗ്ഗത്തെ ആരോഹണം ചെയ്യുന്ന ശത്രു സൈന്യത്തോടു കൂടിയതും, ശ്രേഷ്ഠമായ ഹാവം (വബയോരഭേദഃ എന്ന ന്യായത്താൽ' പരമമഹാബല' പദത്തിന്റെ ആവർത്തനം കവി ഇവിടെ സാധിച്ചിരി

ക്കുന്ന) പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നതിൽ ഔൽസുക്യമുള്ള ദേവസ്ത്രീകളും തങ്ങൾക്കു സന്തോഷമുള്ള യുവാക്കന്മാരെ വരിക്കുന്നതും പുതിയ ശബ്ദങ്ങളോടു കൂടിയതും ജയഭേരിഭാങ്കാരം കൊണ്ടു് അനന്തമായ കീർത്തിയെ പരത്തുന്നതും ആയ യുദ്ധത്തെ ഉളവാക്കുന്നവനും പ്രഭാവത്തെക്കൊണ്ടു് എല്ലാ ദേശാന്തരങ്ങളേയും നിയന്ത്രിക്കുന്നവനും, രണോദ്യമം ശമിച്ചു് ഓടിപ്പോകുന്ന നിസ്സാരന്മാരായ ശത്രുക്കളെക്കൊണ്ടു ഗുഹാഗൃഹങ്ങളിൽ കിഴങ്ങുകളുടെ സ്വാദു് അനുഭവിപ്പിക്കുന്നവനും, ഭയം കൊണ്ടും ക്ഷീണത കൊണ്ടും ഗർവം നശിച്ച ഇതര രാജാക്കന്മാർ വേഗത്തിൽ അനവധി വാഹനങ്ങളും സൈന്യങ്ങളും, സ്വർണ്ണം, രത്നങ്ങളും, പ്രസിദ്ധമായ ശ്രീവഹിക്കുന്ന ആഭരണങ്ങളും ഇവയോടു കൂടിയവനും, ശ്രീമത്തായ ഭൂമിയുടെ ഭരണത്തിൽ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്ന നൈപുണ്യം കൊണ്ടു് ആദിശേഷന്റെ മദത്തെ അകറ്റുന്നവനും, നമിക്കുന്ന എല്ലാ സാമന്ത രാജാക്കന്മാരുടേയും കിരീട രത്നങ്ങളോടു സമ്മേളിക്കുന്ന കാൽനഖങ്ങളാകുന്ന രത്നങ്ങൾക്കു ശോഭാതാരാള്യത്തെ നൽകുന്ന മനോഹരമായ ശരീരത്തെ ആശ്ലേഷിക്കുന്ന (തരംഗമാലി) സമുദ്ര പുത്രിയായ ലക്ഷ്മീദേവിയുടെ കടാക്ഷവീക്ഷണത്താൽ സമ്പാദിതമായ അചഞ്ചലസമ്പൽസംഭാരംകൊണ്ടു കുബേരനെ താഴ്ത്തുന്നവനും, സജ്ജനങ്ങളുടെ ദുഃഖത്തെ പരിഹരിക്കുന്നതിൽ എല്ലായ്പോഴും ഉത്സുകമായ ഹൃദയത്തോടു കൂടിയവനും, മാനത്തോടു യോജിച്ച യശസ്സിനാൽ ശോഭിക്കുന്നവനും 'മാനോസ്മൽ കുലദൈവതം' എന്നാണല്ലോ കൊച്ചി മഹാരാജാക്കന്മാരുടെ മുദ്രാവാക്യം) സമ്പത്തു്, നയം ഇവയുടെ ശോഭയുടെ സ്വാരസ്യംകൊണ്ടു പ്രഥിതനും, എല്ലാവർക്കും ഹിതമായ പ്രവൃത്തിയോടു കൂടിയ പാലനം, ലാളനം ഇവകൊണ്ടു സർവപ്രജകളേയും പോഷിപ്പിക്കുന്നവനും, ഇഷ്ടാപൂർത്താദികളായ പുണ്യകർമ്മങ്ങളും ചെയ്തു സമുല്ലസിക്കുന്ന തന്റെ രാജ്യത്തെ സേവിക്കുന്നതിൽ തല്പരനും, ദേവവൃക്ഷമാകുന്ന മന്ദാരത്തെ ക്ഷീണിപ്പിക്കത്തക്ക വിധത്തിൽ ബ്രാഹ്മണ ശ്രേഷ്ഠന്മാരുടെ സമൂഹത്തെ (ദാനത്താൽ) തൃപ്തിപ്പെടുത്തുന്നവനും, സരസമാകും വണ്ണം ഉദിക്കുന്ന മധുര വാക്കുകളെക്കൊണ്ടു സകല സഭാജനങ്ങളേയും സന്തോഷിപ്പിക്കുന്നവനും, ബഹുമാനത്തിനു ഭാജനങ്ങളാക്കിയ വിവിധന്മാരായ പണ്ഡിതശ്രേഷ്ഠന്മാരാൽ നിറയപ്പെടുന്നവനും, പ്രാർത്ഥിക്കുന്നതിലധികമുള്ള അതിഥിസപര്യയാൽ പ്രീതന്മാരാകുന്ന ദരിദ്രന്മാരാൽ ജയജീവേതി ശബ്ദങ്ങളാൽ ഘോഷിക്കപ്പെടുന്നവനും, തന്റെ ശ്രേഷ്ഠവും നിർമ്മലവുമായ കീർത്തിയെ ശ്ലാഘിക്കുന്ന അനവധി കവികൾക്കു ധാരാളം വെൺപട്ടു്, സ്വർണ്ണം, മുത്തുമാല, അതിമനോഹരങ്ങളായ രത്നങ്ങൾ എന്നിവ വിശ്രാണനം ചെയ്യുന്നവനും പുരാതനന്മാരായ ഭരതൻ, ഭഗീരഥൻ, പൃഥു, യുധിഷ്ഠിരൻ ഇത്യാദി പ്രസിദ്ധന്മാ

രായ മഹാരാജാക്കന്മാരുടെ മാഗ്ഗത്തെ അതിവർത്തിക്കുന്ന മഹത്തായ പ്രാവേത്തോടു കൂടിയവനും, ശരീരശോഭ കൊണ്ടാൽ സൂര്യവംശത്തിൽ ജാതനെന്നു് അനുമാനിക്കത്തക്കവനും, വിദ്യാഭ്യാസം നല്ലീട്ടു് (അവനീയ) അവനം ചെയ്യപ്പെടേണ്ടവരെ ഭരിക്കുന്നതിനാൽ ക്ലേശം കൂടാതെ യാഗരക്ഷചെയ്യുന്നവനോ എന്നു തോന്നുമാറു് ശോഭിക്കുന്നവനും, ചതിയന്മാരുടെ കഴുത്തുവെട്ടുന്നതിൽ വിമുഖമല്ലാത്ത വാളോടുകൂടിയവനും, (മഹീന) രാജമണ്ഡലത്തിലുള്ള എല്ലാ അവിനയങ്ങളേയും ഭസ്മീകരിക്കുന്ന ശാസനത്തോടു കൂടിയവനും, ശിവന്റെ ആരാധനത്തിൽ സന്തോഷമുള്ളവരാൽ അഭിനന്ദിക്കപ്പെടുന്ന തന്റെ മഹിമകൊണ്ടു സദാചാരത്തെ സ്ഥിരീകരിക്കുന്നവനും, എല്ലായ്പോഴും ചാരദൃഷ്ടികൊണ്ടു സകല വൃത്താന്തങ്ങളേയും ദർശിക്കുന്നവനും, ഇതരചിന്തകളിൽ നിന്നു പിൻതിരിഞ്ഞ മന്ത്രി വീരന്മാരുടെ ബുദ്ധിയന്ത്രംകൊണ്ടു് എല്ലായ്പോഴും നിയന്ത്രിക്കപ്പെടുന്ന രാജ്യതന്ത്രം നിമിത്തം ബഹുമാനിക്കപ്പെടുന്നവനും, അന്യന്മാരുടെ ഷാഡ്ഗുണ്യ പ്രയോഗത്തെ ഹനിക്കുന്നതിൽ ബൃഹസ്പതിയേയും ശുക്രനേയും ജയിക്കുന്നവനും, കാവ്യം, പുരാണം, ജ്ഞാനം, ഇവയുടെ തത്വയുക്തമായ ജ്ഞാനത്തിനായി വ്യവസായം ചെയ്യുന്ന ഹൃദയത്തിൽ ഏകാന്തമായി വസിക്കുന്ന സവ്വപുമർത്ഥ സമൂഹങ്ങളാകുന്ന ആഭരണങ്ങളോടു കൂടിയവനും തികഞ്ഞ കലപോലെ നിർമ്മലങ്ങളായ വിനോദ കലകളിലുള്ള പരിചയ ചാതുര്യം നിമിത്തം വിചിത്രങ്ങളായ ലീലകളിൽ രുചി വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നവനും, രുചിരന്മാരായും സരസന്മാരായുമുള്ള ജനങ്ങളാകുന്ന വണ്ടിൻ കൂട്ടങ്ങളുടെ ആനന്ദത്തിനു വസന്തകാലം പോലെയുള്ളവനും, പുത്തനായി വർദ്ധിക്കുന്ന തന്റെ ഗുണഗണങ്ങളെ കേൾക്കുമ്പോഴും കാണുമ്പോഴും മൂർച്ഛിക്കുന്ന രാഗോദ്രേകംകൊണ്ടു ആർദ്രമായ ഹൃദയത്തിൽ തറയ്ക്കുന്ന മന്മഥ ശരങ്ങളാൽ ഉള്ളവാക്കുന്ന മുറിവുകളിൽ നിന്നു ചോന്നുപോകുന്ന ധൈര്യസമൂഹത്തോടു കൂടിയവരും, എല്ലായ്പോഴുമുള്ള ഉൽക്കണ്ഠാഭാരത്താൽ ഇതര രസങ്ങളെ അകറ്റിയിരിക്കുന്നവരും, എപ്പോഴും ഹൃദയം മാനത്തെപ്പറ്റിയുള്ള ചിന്താശതങ്ങളാൽ ഇളക്കപ്പെടുന്നവരും, ചന്ദ്രിക, വണ്ടിണ്ട, പിച്ചകമാല, മന്ദാനിലൻ ഇത്യാദി വസ്തുക്കളാൽ അന്തസ്താപം ഉദ്ദീപിപ്പിക്കപ്പെട്ടവരും, വിസ്മൃതവും അതികോമളവുമായ തളിർ മെത്തയിൽ താമരവളയം, താമരയില, കദളിവാഴയുടെ ഇളന്തളിരു് ഇവകൊണ്ടു താപത്തെപോക്കുന്നവരും നയനേന്ദീവരങ്ങളിൽ നിന്നു് ഇടവിടാതെ വിനിർഗ്ഗമിക്കുന്ന ബാഷ്പസമൂഹത്തിന്റെ പതനത്തോടു കൂടിയവരും, കാർശ്യംകൊണ്ടു ചന്ദ്രക്കലയെ ജയിക്കുന്നവരും ആയസകല സ്ത്രീഗണങ്ങളാലും അതിശയേന ഗാനം ചെയ്യപ്പെടുന്ന സ്പൃഹണീയതാസാരത്തോടു കൂടിയവനും ഭാഗ്യമാകുന്ന

അരവിന്ദ വനത്തിനു് ശരൽകാല തുല്യനും, നക്ഷത്രംപോലെയുള്ള അന്യന്മാരുടെ കീർത്തിക്കു് ആദിത്യനെപ്പോലെയുള്ള കഠോരതരമായ പ്രതാപത്തിന്റെ ശോഭാ പ്രസരം നിമിത്തം ലഭിച്ച ആകാശ വാസികളുടെ മാനാപദാനാദ്യുച്ചാരണത്തിൽ നിന്നു് ഉദിക്കുന്നതും, മൂന്നു ലോകങ്ങളേയും ബന്ധിക്കുന്നതും, ലോകാലോകം വരെ ചലിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതും, ചരാചരാന്തർഗ്ഗതങ്ങളായ സമസ്ത വസ്തുക്കളേയും വെളുപ്പിക്കുന്നതിൽ സാമർത്ഥ്യമുള്ളതും, ശരന്മേഘം, കൈലാസം, ഗംഗാനദി, എന്നിവയുടെ പ്രകാശത്തോടു കൂടിയതും, ശോഭിക്കുന്ന കുതിരവാൽപ്പുല്ലിന്റെ അറ്റത്തിനു തുല്യവും, ചന്ദ്രന്റെ സാദൃശ്യമുള്ളതുകൊണ്ടു് എല്ലാ സ്സോഴും ആമ്പൽപൂക്കളെ വിടിത്തുന്നതും, ചകോരാംഗനകൾക്കു തടവില്ലാത്ത സന്തോഷത്തെ നൽകുന്നതും, മത്തഗജത്തിന്റെ കൊമ്പുപോലെ വെളുത്തതും, ശിവന്റെ ശരീരശോഭയെ അപഹസിക്കുന്നതും ആയ യശഃകാന്തിയെ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നവനും, സ്വല്പം ആനമിതമായ ഭ്രൂ വല്ലിയെക്കൊണ്ടു നിയന്ത്രണം ചെയ്യപ്പെടുന്ന കുരു, കുരുരം *, കുന്തി കുന്തളം, മാളവം, സൗവീരം, കേരളം എന്നീ രാജ്യങ്ങളോടു കൂടിയവനുമായ വീരകേരളമഹാരാജാവേ! നിന്തിരുവടി ജയിച്ചാലും! സകല സാമന്ത രാജാക്കന്മാരുടേയും കിരീടങ്ങളിൽ പതിച്ചിട്ടുള്ള രത്നസഞ്ചയമാകുന്ന പൂത്തപ്പിനാൽ മൂടപ്പെട്ട ചരണയുഗളത്തോടു കൂടിയ കൊച്ചിയിലെ വീരകേരള മഹാരാജാവേ! നിന്തിരുവടി ജയിച്ചാലും! ജയിച്ചാലും!

എന്തൊരു ''സ്വർഗ്ഗാനദ്ദുനിഗ്ദുളൽസുരസരിൽപാഥഃപ്രപാതപ്രഥാപ്രത്യാഖ്യാനപടീയസി'' യായ വാഗ്ധോരണി! സാക്ഷാൽ സരസ്വതീദേവിയുടെ സരസനർത്തനമാണു് നാമിതിൽ കാണുന്നതു്; അവിടുത്തെ ദിവ്യവിപഞ്ചിയുടെ മനോഹര നികണമാണു് കേൾക്കുന്നതു്. മലയാളത്തിലെ മഹാകവിമൂർദ്ധന്യനായ പൂജ്യപാദ, ഭഗവൽപാദാവരാജ! ഭട്ടപാദ! അങ്ങേയ്ക്കു അനന്തകോടി നമസ്ക്കാരം; അങ്ങയാൽ കേരളത്തിനു ശിരസ്സുയർത്താം; നിവർന്നു നിൽക്കാം; ഇതര ദേശങ്ങളെ വെല്ലു വിളിക്കാം; വിജയ കാഹളമൂതാം. ഗുരുപവനപുരേശ ക്ഷേത്രനും ഗുരുപവനാശനേശാവതാരഭൂതനുമായ അങ്ങേയ്ക്കു വീണ്ടും വീണ്ടും അല്പജ്ഞന്മാരായ അസ്മാദ്ദശന്മാരുടെ ആദരാതിശയ പ്രേരിതമായ പ്രണാമപരമ്പര!

---

* കുരുരം ഏതു രാജ്യമെന്നറിയുന്നില്ല

അയ്യപ്പന്റെ പുലി

ഉത്തരകേരളത്തിൽ വടക്കൻ പാട്ടുകൾപോലെ തെക്കൻ തിരുവിതാംകൂറിൽ തെക്കൻ പാട്ടുകൾ എന്ന പേരിൽ ഒരു വക നാടോടിപ്പാട്ടുകൾ പ്രചരിക്കുന്നുണ്ട്. ആ തെക്കൻ പാട്ടുകളെ 'വില്ലടിച്ചാൻ പാട്ടുകൾ' എന്നും 'വില്ലുകൊട്ടിപ്പാട്ടുകൾ' എന്നും പറയുന്നു. വില്ലടിച്ചാൻ പാട്ടുകാരുടെ ഗീതോപകരണങ്ങൾ വില്ല്, കുടം, കോൽ എന്നിവയാണ്. വില്ലിൽ രണ്ടറ്റത്തുമോ നെടുനീളയോ മണികൾ കെട്ടിത്തൂക്കിയിരിക്കും; കുടം ലോഹ നിർമ്മിതമാണ്; അതിന്റെ മുഖം തോൽകൊണ്ട് കെട്ടിയടച്ചി രിക്കും. തലസ്ഥൽ വലതുവശമായിരുന്നു ആശാൻ വില്ലിലും അതിനു എതിർവശമായിരുന്ന ശിഷ്യർ കുടത്തിലും കോൽ കൊണ്ടുകൊട്ടും. വില്ലു മുഖ്യോപകരണമാകയാലാണ് വില്ലടി ച്ചാൻപാട്ടുകൾക്ക് ആ സംജ്ഞ സിദ്ധിച്ചതു് എന്നു പറയേണ്ട തില്ലല്ലോ. തെക്കൻ പാട്ടുകളെ[1] ബാധാപ്രീതികരങ്ങളെന്നും[2] ദേശചരിത്രപരങ്ങളെന്നും[3] ദേവാരാധനോപയുക്തങ്ങളെന്നും മൂന്നിനമായി വിഭജിക്കാം. കൊല്ലത്തിനു വടക്ക് ഈ മാതിരി പാട്ടുകൾക്ക് പ്രചാരമില്ല. തെക്കൻ തിരുവീതാംകൂറിൽ താമ സിക്കുന്ന തമിഴരുടെ സംഭാഷണരീതിയിലുള്ളതും തമിഴിനോട് അല്പം മലയാളം ഇടകലർന്നതുമായ ഒരു തരം ഭാഷയിലാണ് ഇവ സാധാരണമായി രചിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതു്. തന്നിമിത്തം ഈ ഗാനങ്ങളെ തമിഴല്ലെന്നു തമിഴരും, മലയാളമല്ലെന്നു മല യാളികളും പുച്ഛിച്ചു ത്രിശങ്കു സ്വർഗ്ഗത്തിൽ തള്ളിനിറുത്താറുണ്ടെ ങ്കിലും ഇവയ്ക്കും വടക്കൻ പാട്ടുകളെ അപേക്ഷിച്ചു ഒരംശത്തിലും താണതരത്തിലുള്ളതെന്നു തർക്കിക്കുവാൻ പാടില്ലാത്തവിധ ത്തിൽ, അക്ലിഷ്ടമനോഹരമായ ഒരാകൃതിയും അനന്യസുല ഭമായ ഒരാസ്വാദ്യതയുമുണ്ട്. 'ഇരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ളപ്പോരു്' 'പഞ്ച വൻ കാട്ടുനീലി' മുതലായ ചിലതെക്കൻ പാട്ടുകളെ വിഷയീ

കരിച്ചു ഞാൻ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുള്ള ഉപന്യാസങ്ങളിൽ നിന്നു ഭാവുകന്മാർക്കു ഈ വസ്തുത ഇതിനുമുൻപുതന്നെ ബോദ്ധ്യമായിട്ടുണ്ടെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു.

തെക്കൻ തിരുവിതാംകൂറിൽ സാമാന്യം പ്രശസ്തമായ ഒരു ശാസ്താമ്പാട്ടിനെക്കുറിച്ചാണു ഞാൻ ഇവിടെ കുറഞ്ഞൊന്നു പ്രതിപാദിക്കുവാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നതു്. അതു വലിയ ഒരു കൃതിയാകകൊണ്ടു് അതിലെ ഒരു ഭാഗത്തെപ്പറ്റിമാത്രമേ തൽക്കാലം പരാമർശിക്കണമെന്നു ആഗ്രഹിക്കുന്നുള്ളു. ആ ഭാഗത്തിലെ കഥ ഇങ്ങനെ സംഗ്രഹിക്കാം.

''പൈങ്കുനി ഉത്തിരത്തിൽ മെയ്യശനിവാരത്തിലെ മികുന്തനല്ല നവമിയുമായ്'' ചേരുന്ന ദിവസത്തിലാണു് അയ്യനാർ (ശാസ്താവു്) അവതരിക്കുന്നതു്. ഹരിഹരന്മാരുടെ സന്താനമായ ആ ദേവനെ ശൈശവത്തിൽ പാർവ്വതീദേവി വളർത്തി. അനന്തരം ലോകാനുഗ്രഹത്തിനായി അയ്യനാർ ഭൂമിയിൽ ബാല്യത്തിൽ തന്നെ ആര്യങ്കാവിൽ വന്നു പാണ്ഡ്യരാജാവിനെ തന്റെ അശ്വാരോഹണ ചാതുര്യവും ആയുധാഭ്യാസ പാടവവും കൊണ്ടു പ്രസാദിപ്പിച്ചു്, അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രധാന സേവകനായി രാജധാനിയിൽ താമസിച്ചുതുടങ്ങി. രാജാവു് അയ്യനാരുടെ നേർക്കു പ്രദർശിപ്പിച്ച കാരുണ്യം മറ്റുസേവകന്മാരെ അസൂയാകുലരാക്കി. അവർ രാജാവിന്റെ പട്ടമഹിഷിയോടു തങ്ങളുടെ സങ്കടം നിവേദനംചെയ്കയും, ആ രാജ്ഞി അവരുടെ ഉപദേശത്തിനു വഴിപ്പെട്ടു തനിക്കു കഠിനമായ തലവേദനയാണെന്നും അതിനു പുലിപ്പാലിൽ മരുന്നരച്ചു തേയ്ക്കാതെ ശമനമുണ്ടാകുന്നതല്ലെന്നും തന്റെ ഭർത്താവിനെ അറിയിക്കുകയും ചെയ്തു. പാണ്ഡ്യൻ തന്റെ ധീരന്മാരായ സേനാനായകന്മാരെ വരുത്തി അവരോടു് 'പുനത്തിൽ [1] വങ്കിൽ വാഴും പുലിപ്പാലു കൊണ്ടുവരണം' എന്നാജ്ഞാപിച്ചു. അവരിൽ പലരും

''കതിമ്മൈ [2] യുള്ള ചേവുകരൈക്കാട്ടുകത്തേയന്നപ്പും;
മിക്കപുലിപ്പാൽ കറന്തു–കൊണ്ടുവരച്ചൊല്ലും
വീണുക്കുവീണാകു– നാങ്കും ചികപ്പോകുതില്ലൈ''

എന്നു പറഞ്ഞു പിന്മാറി. ചിലർ തങ്ങൾ തീയിൽ ചാടിമരിക്കണമെന്നു കല്പിച്ചാലും മരിക്കാമെന്നും പുലിപ്പാൽ കൊണ്ടുവരുവാൻ സാധിക്കുന്നതല്ലെന്നും അറിയിച്ചു. മറ്റു രണ്ടുപേരിൽ ഒരാൾ പുലി ആനയെപ്പോലെയിരിക്കുമെന്നു തനിക്കു കേട്ട

1. പുനം = കുറുങ്കാടു്. 2. കതിമ്മൈ = അഹങ്കാരം.

റിവേ ഉള്ളൂ എന്നും താൻ ആ മൃഗത്തെ നേരിട്ട് കണ്ടിട്ടില്ലെന്നും ഇനിയൊരാഴ്ച പൂച്ചയെപ്പോലെയിരിക്കുമെന്നാണ് താൻ കേട്ടിട്ടുള്ളതെന്നും തനിക്കും കണ്ടറിവില്ലെന്നും, അതുകൊണ്ട് ആരെങ്കിലും പുലിയെ കാണിച്ചുതരുമെങ്കിൽ പാൽ കറന്നു കൊണ്ടുവരാമെന്നും നിവേദനംചെയ്തു. വേറിട്ടൊരു രസികൻ ഒരു കുത്തുപട്ടിയെപ്പിടിച്ച് അതിനെ പുലിത്തോൽകൊണ്ട് മൂടി അതു് ചീറും പുലി'യാണെന്നു പറഞ്ഞു രാജാവിന്റെ മുന്നിൽകൊണ്ടുചെന്നു അടിയറവച്ചു. അയ്യനാർ അയാളുടെ വഞ്ചന മനസ്സിലാക്കി ഒരു ശരം പ്രയോഗിക്കുകയും, ആ ഭീരു ആ പ്രയോഗം കണ്ടപ്പോഴത്തന്നെ 'പേച്ചരസ്സുമാട്ടാമൽപേമുഴി [3] മുഴുത്തു'' നിലംപതിക്കുകയുംചെയ്തു. എന്തിനുവളരെ? ഒടുവിൽ അയ്യനാർ തന്നെ പുലിപ്പാൽ കൊണ്ടുവരാമെന്നു താന്റെ സ്വാമിയോടു വാഗ്ദാനംചെയ്തുകൊണ്ടു കാട്ടിലേക്കു പോയി. കൂടെ തന്റെ സഹചാരിയായ മാറച്ചനുമുണ്ടായിരുന്നു.

ആ സാഹസം കണ്ട നഗരവാസികളിൽ ചിലർ അവരെ പരിഹസിച്ചു. ഒരു കുനനായ മുടന്തൻ വഴിയിൽനിന്നുകൊണ്ട് അവർ പുലിപ്പാൽകൊണ്ടു വരികയാണെങ്കിൽ ''ചപ്പാണി [4] മുടവും തീർന്തു [5] ചമത്തനാക ഓടിടുവാൻ'' എന്നുപറഞ്ഞു. ഒരിലവാണിച്ചി അവർ പുലിപ്പാൽകൊണ്ടു വരുമ്പോഴേക്കും തനിക്കു ഒരു പുലിക്കുട്ടിയെക്കൂടി കൊണ്ടുവന്നുതരണമെന്നും എന്നാൽ അതിനു പ്രതിഫലമായി താൻ അവക്കു 'വെറിലപാക്കു'' സമ്മാനിക്കാമെന്നും അധിക്ഷേപിച്ചു.

ശാസ്താവു് മാറച്ചനാൽ അനുഗതനായി മലയിൽ ഒരു നായാട്ടുനടത്തി; വനദേവതകളുടെ സഹായത്താൽ പെറ്റുനിന്ന ഒരു പുലിയെ കുട്ടിയോടുകൂടിപ്പിടിച്ചു. ആ ദേവതകൾക്കു അച്ചൻകോവിലിൽ സങ്കേതംനൽകി അവിടെനിന്നു തിരിച്ചു. ''എടുത്താനേ മാറച്ചൻ വനം പുലിക്കുട്ടിയെ ഇടയനെപ്പോലിറുക്കി'' അതായതു മാറച്ചൻ ഇടയൻ പശുക്കിടാവിനെ എടുക്കുന്നതുപോലെ പുലിക്കുട്ടിയെ എടുത്തു കൊണ്ടുപോയി; പുലി ''ഈൻറ [6] പശു''പോലെ പിന്നിട്ടുചെല്ലുകയുംചെയ്തു. ശാസ്താവു് പുറകെ നടന്നു.

പാണ്ഡ്യന്റെ രാജധാനിയിൽ ശാസ്താവും മാറച്ചനും പുലിയും പുലിക്കുട്ടിയുമായി അതിവേഗത്തിൽ ചെന്നുചേർന്നു ''വാതു കൂറിന കുനൻ മുടന്തൻ ചപ്പാണി മുന്നിലേ കുനൻ മുതുവെക്കടിത്തുരുട്ടി എടുത്തെറിന്തു'' അതായതു് ആദ്യമായി മുടന്ത

---

3. മുഴി = മിഴി 4. ചപ്പാണി = മുടന്തൻ
5. ചമത്തൻ = സമർത്ഥൻ 6. ഈൻറ = പൊറ

നായ കുനന്റെ മുതുകു പുലികടിച്ചു് ഉരുട്ടി എട്ടത്തെറിഞ്ഞു. പിന്നീടു് ഇലവാണിച്ചിയുടെ മുന്നിൽ പുലിയും പുലിക്കുട്ടിയുമായിച്ചെന്നു. ''മാറാമൽ പുലിക്കുട്ടി അവളുടെ മുകത്തെക്കടിത്തോട്ടതേ'' പുലിക്കുട്ടി അവളുടെ മുഖത്തെ കടിച്ചെടുത്തുകൊണ്ടു ഓടി; ആ മുഖം കൊണ്ടാണല്ലോ അവൾ ദേവനെ അപഹസിച്ചതു്.

അനന്തരം അവർ മധുരപൊക്കനാഥ(സുന്ദരേശ്വര)സ്വാമിയുടെ ക്ഷേത്രസന്നിധിയിൽ എത്തി. ആദ്യമായി ചെന്നതു ബ്രാഹ്മണർ താമസിക്കുന്ന തെരുവിലാണു്. അവിടെ പുലി വിരണ്ടിളകി ഒരോ വിക്രമം കാണിച്ചു തുടങ്ങി.

''വേളയ്ക്കു തകരം പട്ടർ വിലപ കൂട്ടി നണ്ണാവിയും,
വേദശാസ്ത്രമോതുകിൻറ വെങ്കിടചുപ്പ നണ്ണാവിയും,
പാനകം കലക്കുമന്തപ്പർപ്പുക്കുട്ടിയണ്ണാവിയും,
നീരുമോരുകലക്കുമന്തനീലകണുനണ്ണാവിയും,
ചുക്കുമുളകുപൊടിക്കും സുബ്രഹ്മണ്യനണ്ണാവിയും,
പപ്പടകം കാച്ചുമന്ത പപ്പുക്കുട്ടിയണ്ണാവിയും
വേപ്പിലക്കട്ടിയിടിക്കും വെങ്കിട–കൂട്ടി നണ്ണാവിയും
അരിശികറിവിളമ്പുമയ്യാക്കുട്ടിയണ്ണാവിയും'
എല്ലാവരും കൂടി ഓട്ടം തുടങ്ങി,
''എണ്ണാമൽ വന്ത വിധിയെൻറു ചൊല്ലിയായിയമ്മ–
യെടുത്താം പതക്കളുത്തു[7] എഴകുറുണി[8] യരിശിയെയും,
അരിശിയാട്ടിപ്പൊടിപ്പതുക്കു ആട്ടുകല്ലും കുഴവികളും
അനലിട്ട[9] തിൻ പതുക്കു അറുകൊതുമ്പു കോച്ചാട്ടയും,
അന്തദോശക്കല്ലുടനേ[10] ചട്ടുകപ്പും ചട്ടുകവും പ്രിയമുടനേ
എടുത്തുക്കെട്ടിച്ചുമടാക്കികൊണ്ടു.''

അങ്ങിനെ ചില ആയിമ്മമാർ പതുക്കെ തുറന്നു കിടക്കുന്ന നടയോളം ചെല്ലും; പുലിയെക്കണ്ടുപേടിച്ചു വീണ്ടും കതകടയ്ക്കും; ഒടുവിൽ പുരുഷന്മാരുടെ സഹായത്തോടുകൂടി അവരും അവിടം വിട്ടകന്നു.

പിന്നെ പുലിപാഞ്ഞുചെന്നതു ചെട്ടിത്തെരുവിലാണു്. അവിടത്തെ ബഹളം പറഞ്ഞാലൊടുങ്ങുകയില്ല.

---

7. പതക്കളുത്തു = രണ്ടുകുറുണിയുഴന്നു്. 8. കുറുണി = എട്ടുപടി കൊണ്ടോരു മരയ്ക്കാൽ. 9. അനലിട്ട = വേവിച്ചു്.
10. കല്ലുടനേ = കല്ലോടുകൂടി.

''കടവാതലടപ്പാർകം ചെട്ടിമാർ-
കണ്ട കണ്ട മണ്ടിവീഴുന്തോട്ടവാർ;
മാറി അടിവണി[11] കനനന്തനം-
മയിലേരും പെരുമാൾ, മുരുകനും
നെടിയപിച്ച, ചൊറ[12] പ്പിണമാല
ചിന്നപ്പിള്ള യടയ്ക്കലം കാത്താനും,
കാത്താൻമുത്തു, കറപ്പ, നിരുളനും,-
കാശിത്തില്ലയൻ, ചെന്തിൽപ്പെരുമാളും''

മറ്റും കൂടി

''ആപത്തുക്കാകവന്ത പിടിത്തുതേ-
അരശരുക്കും വിചാരമില്ലാമലേ
പാപത്താലന്തത്തേവിയാർ ചൊൽകേട്ട
പട്ടണത്തെ യഴിക്കിറാം പാപികം.
പാവിയേ! പുലി[13] അന്നാ വരുകുതേ-
പറിപ്പറിക്കടയറതന്നിലേ'

എന്ന നിലവിളിച്ചുകൊണ്ടു് അവിടെനിന്നു ധാവതിചെയ്തു.

''ആ വിതിയെൻറലറി വീഴവാരും;
അണ്ണൻതമ്പിയൈക്കാണാമൽത്തേടവാർ
തേടിയപൊൻപണങ്കളേയും പോട്ട
ജീര കപ്പയ്യും കൊണ്ടോടവാൻചെട്ടി
വാടി! യെൻറു മരുമകൻ ചെട്ടിയാർ
മാമിയാരുടെ കയ്യൈപ്പിടിക്കവൈ
കൈപ്പിടിത്ത മരുമകൻ തന്നുടൻ
കണവനെൻറു നടന്താളെ ചെട്ടിച്ചി
മെയ്പിടിത്ത പതുക്കെ നടക്കവൈ
മെല്ലെയന്താളൈ[14] ക്കണ്ടാളേചെട്ടിച്ചി
എട്ടി[15] വന്തപുലിയുടെയേതു[76] വാൽ
ഇല്ലനീതി[17] മുറകളം പോച്ചുതേ
ചെട്ടിചെട്ടി! യെൻകയ്യൈപ്പിടിത്തീരേ,
കെടുതി വന്തുതേ,നം[18] കുലം പോച്ചുതേ
പോച്ചുതേചെട്ടിയാരുടെ പൂച്ചിയം;[19]
പൊൻ പണങ്കളം കളഞ്ചുപോട്ടോടവാർ

---

11. അടി(ഐശ്വര്യം) വണികൻ = പണക്കാരനായ വ്യാപാരി.
12. ചൊറ = (കോപം) കോപിഷ്ടൻ. 13. അന്നാ = അതാ.
14. അന്താളെ = (അന്ത അം)മനുഷ്യനെ 15. എട്ടി = അടുത്തു
16. ഏതു = ഹേതു. 17. ഇല്ലനീതി = ഗൃഹസ്ഥധർമ്മം.
18. നാ = നമ്മുടെ. 19. പൂച്ചിയം = (പൂജ്യം)പൂജ്യത

കാശുപ്പയ്യാം കഴഞ്ചുകോലും പോച്ചു;
കണ്ടതില്ലേതി രാശും [20] പടിയൊയും.
ഉയിരിരുക്കിലു മെങ്കെതാൻ പോകലാം;
ഉപ്പുമാറിയാനലും പിഴയ്ക്കലാം. [21]

അങ്ങനെ ഓട്ടമ്പോം ചെട്ടിയാർ വഴിയിൽ ഉരുണ്ടുവീണു; കയ്യിലുള്ള ജീരകപ്പയ്യുംപോയി. ചെട്ടിച്ചിമാർ വന്നു അയാളെ താങ്ങിയെടുത്തു. ''വെളിയിൽപ്പുലിവന്തുപിടിക്കും മുൻവെക്കം വീട്ടുക്കുള്ളിഴുത്തുപ്പോടെടി'' എന്നു അയാം അവരോട് പ്രാർത്ഥിച്ചു. മറ്റു ചില ചെട്ടിമാർ ''തെരുവാതലും തിണ്ണയും മുറ്റവും ചേരുമാറു തടിപോലുരുളുവാർ'' എന്നു കവി വർണ്ണിക്കുന്നു.

ആ വഴിക്കു ചില കുരുക്കന്മാരും പണ്ടാരങ്ങളും വന്നു ചേന്നു.

'വരുവാരാം കുരുക്കം പണ്ടാരങ്കം
വായ്ത്ത പൂക്കുടയും വേള [22] പ്പെട്ടിയും
വേളപ്പെട്ടിയും താലിക്കിരാമമും [23]
പിന്നും പൂശകം‌ക്കുള്ളവകയെല്ലാം,
എല്ലാടവും നിറൈന്ത തെരുവിലെ
ഇന്നിയെങ്കേനാം പോവോമെൻറാടുവാർ
വല്ലചതിയും വാണാൽ കിടക്കിലോ
മാലകെട്ടിയാനാലും പിഴയ്ക്കലാം
പിഴയ്ക്കുവോം നാം പോയെൻറുപണ്ടാരങ്കം
പിന്നെയും പുലി വിരട്ടിക്കടിക്കുതേ.
വീഴവാരഴവാർ തൊഴവാർ ചിലർ;
വേങ്ക [24] യന്നാവരുകു തെൻറൊടുവാർ'

ഇങ്ങനെയായി അവരുടെ അവസ്ഥ. ഓരോരുസ്ഥലമായി പാഞ്ഞുപാഞ്ഞു പുലി

''ഇടയർ, പട്ടാണി, വണ്ണാത്തെരു വെല്ലാ–
കൊല്ലി [25] പണ്ണക്കാർ [26] തെരുവെല്ലാം
കടച്ചി [27] കണ്ണാളർ, [28] പരവർ തെരുവെല്ലാം

---

20. തിരാശു = ത്രാസ് 21. ഉപ്പുവില്പന അടുത്തകാലംവരെ അത്യന്തം നികൃഷ്ടമായ വ്യാപാരമായി ചെട്ടിമാർ കരുതിയിരുന്നു; ഇന്നും ആ മാമൂൽപാലിക്കുന്നവർഅവരുടെ ഇടയിലുണ്ട്
22. വേളം = (വേഗം‌വി)പൂജ. 23. താലിക്കിരാമം = സാളഗ്രാമം.
24. വേങ്കൈ = പുലി 25. ഈരങ്കൊല്ലികം = ഒരുകൂട്ടം അലക്കുകാർ. 26. പണ്ണക്കാർ = നിലങ്ങളിൽ ഉടമസ്ഥന്റെ ഭൃത്യന്മാരായി വേലചെയ്യുന്നവർ 27. കടച്ചി = (കടശ്ശികം) അന്ത്യജന്മാർ. 28. കണ്ണാളർ = കമ്മാളർ

കണ്ടവരെവിരട്ടിക്കടിക്കുത്''

ഇങ്ങനെ പല ജാതിക്കാരെയും ഉപദ്രവിച്ചു. പിന്നീട്ട വേളാന്മാരുടെ തെരുവിൽ കടന്നുചെന്നു.

''അലറിക്കുശവർതൻ ചുള്ളയിൽപ്പൂരവും [29]
അങ്കെങ്കെയേറിയവർകളൊളിക്കവും,
അയ്യോ!അപയം [30] കുശവർ വിളിക്കവും
വിളിക്കെക്കുശവർകലത്തെയെടുത്തു
വിരവാൽക്കഴുത്തിൽ കമത്തിയൊളിത്തുടൻ
കഴുത്തുക്കുമേലേ പിഴൈത്താക്കാൽപ്പോരുമേ.
കണ്ണുതെരിയാട്ടാൽ വല്ലുത മാകട്ടും''

കുശവർ കലങ്ങളം തലയിലെടുത്തു കമഴ്ത്തി കഴുത്തുവരെ മറച്ചുകൊണ്ടു ഓടിത്തുടങ്ങി. കഴുത്തിനുമേൽ ജീവൻ കിട്ടിയാൽ മതിയെന്നും തൽക്കാലം ഓടാൻ കണ്ണുകാണുകയില്ലെങ്കിൽ വേണ്ടെന്നുമാണു് അവർ നിശ്ചയിച്ചതു്. കുശവർ പ്രകൃത്യാ ബുദ്ധിശൂന്യരെന്നാണല്ലോ ഐയ്പു്.

അതിനുമേൽ ആ കലാപത്തിൽ നടന്ന ചില വിനോദ കരങ്ങളായ സംഭവങ്ങളം കവി വിവരിക്കുന്നു.

''ഒളിക്ക അയൽ വീട്ടിൽ നാലാം കല്യാണം;
ഒണ്ടോടിയാരാം [31] മണവാളനും പെണ്ണും
കളിത്തങ്കിരിക്കെപ്പുലിചെല്ലക്കണ്ടു–
കണവനും പെണ്ണും കതറിക്കൊണ്ടോട.''

നാലാം കല്യാണദിവസത്തിൽ വധുവും വരനും വിശിഷ്ടാഭരണങ്ങളം അറിഞ്ഞു വിനോദിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന അവസരത്തിൽ പുലി അവിടെ കടന്നുചെന്നു: നവദമ്പതിമാർ നിലവിളിച്ചുകൊണ്ടു് ആ സ്ഥലം വിട്ട മറെറാരിടത്തുപോയി ഒളിച്ചു.

''കതറിയിളകിയ കൈമേലൊരുത്തി
കാരിയഴയാളീൻറ [32] പിള്ളയെത്തേടി
പതറിയെടുത്തു തിരുവലക്കുറിയെ [33]
പ്പാരാതെ കക്ഷത്തിൽക്കെട്ടിക്കൊണ്ടോട.''

---

29. പൂര=നഴഞ്ഞുകേറവേ 30. അപയം = അഭയം.
31. ഒണ്ടോടിയാർ = ആഭരണങ്ങളം അണിഞ്ഞിരിക്കുന്നവർ.
32. കാരിയഴയാം=സുന്ദരി 33. തിരുവലക്കുറി = തിരുമുറ്റമടിക്കുന്ന ചൂലു്.

ഈററില്ലത്തിലെ ഒരു യുവതി തന്റെ കൈക്കുഞ്ഞിനെ തിരഞ്ഞു. കയ്യിൽകിട്ടിയതു് അമ്പലത്തിലെ മുറ്റമടിക്കുന്ന ഒരു ചൂലാണു്; അതു തന്റെ കുട്ടിയാണെന്നു കരുതി അതിനെ കക്ഷത്തിലെടുത്തുകൊണ്ടു് ഓടി.

''ഉരുണ്ടു വീഴവാരെ ഓമനപ്പെൺകൊ;
ഓടിയെടുപ്പാരേയുല്ലാസക്കാറർ.''

ചിലസുന്ദരിമാർ താഴത്തുവീഴന്ന തരംകണ്ടു് അവരെ എടുത്തു നിറുത്തുവാൻ ചില രസികന്മാരായ യുവാക്കൾ ഉദ്യമിച്ചു.

''കോവിൽത്തെരുവിലേ ദാസികളും കൂടി–
ക്കൊലുവിലെ [34] വേദിയർ തമ്മോടുകൂടി
സരസകഥപേശിയിരിക്കിൻറ വേളയിൽ
വേളയിൽ വന്തിതു; ചാളയ [35] മാച്ചിതു;
വേദിയർ തന്തപണവും വീണാച്ചിതു;
വേഴപ്പെട്ടി [36] പൊൻപിടവൈകളും പോട്ട
പീത്തപ്പായും [37] കൊണ്ടു ദാസികളോടിട:–
അന്നാവരുകി തെൻപാർ[38] –മലം പുലി
യിന്നാ പോകുതെൻ പാർ.''

ചില ബ്രാഹ്മണർ ദാസിമാക്കു പണവുംകൊടുത്തു് അവരോടുകൂടി സല്ലപിക്കുന്ന സന്ദർഭംനോക്കി പുലി ആ ഗൃഹങ്ങളിൽകേറി. അവർ സമ്മാനിച്ച പണവും, ഭണ്ഡാരവും, പൊന്നും, പുടവകളും എല്ലാം കളഞ്ഞുംവച്ചു് ആ വേശ്യമാർ കയ്യിൽ കിട്ടിയ കീറപ്പായുംകൊണ്ടു് അവിടെ നിന്നു പലായനം ചെയ്തു.

ഇതൊക്കെയാണു് അയ്യപ്പന്റെ പുലി പാണ്ഡ്യരാജാവിന്റെ പട്ടണത്തെരുവുകളിൽ പ്രദർശിപ്പിച്ച പരാക്രമങ്ങൾ. അതിനപ്പുറം കൊട്ടാരത്തിൽക്കടന്നു് ആ മൃഗം പല അടവുകളും കാണിച്ചിരിക്കണം. പാട്ടിലെ ആ ഭാഗം എനിക്കു കണ്ടെത്തുവാൻ സംഗതിവന്നിട്ടില്ല.

ശാസ്താമ്പാട്ടിന്റെ ഒരവാന്തരവിഭാഗമായ ഈ പുലിപ്പാട്ടിൽ അപണ്ഡിതനും അപരിഷ്കൃതനും ആണെങ്കിലും, അജ്ഞാത

34. കൊലുവിൽ = ആഡംബരത്തിൽ. 35. ചാളയം = (ജാലം?) കഴപ്പം, മായ. 36. വേഴപ്പെട്ടി = പണപ്പെട്ടി. 37. പീത്തപ്പാ = കീറിയപാ. 38. എൻപാർ = എന്നു പറയുന്ന അവർ.

നാമാവായ കവി തന്നെയും സരസ്വതി അപാംഗാലോകനം കൊണ്ടു അനുഗ്രഹിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു പ്രഖ്യാപിക്കുകതന്നെ ചെയ്യുന്നു. ഇതു പോലെ രസനിർഭരങ്ങളായ പല ഗാനങ്ങളും ഇന്നും തെക്കൻതിരുവിതാംകൂറിൽ അലിഖിതങ്ങളായി, അപശബ്ദപ്രചുരങ്ങളായി, പ്രചരിക്കുന്നു. ആ രത്നങ്ങളെ അവയുടെ ആകരങ്ങളിൽനിന്നു് ഉദ്ധരിക്കുവാൻ വളരെ കഷ്ടപ്പെടേണ്ടതുണ്ടു്. അവയെ ശാസ്ത്രോല്ലേഖനം ചെയ്ത സമഞ്ജസരൂപത്തിൽ പ്രകാശിപ്പിക്കുവാൻ അതിലുമധികം ബുദ്ധിമുട്ടേണ്ടതുണ്ടു്. അങ്ങനെയെല്ലാമാണു് വസ്തുസ്ഥിതിയെങ്കിലും, ആ വാങ്മയങ്ങളെ കാലസപ്പുത്തിനു കബളീകരിക്കുവാൻ വിട്ടുകൊടുത്തു കയ്യും കെട്ടിയിരിക്കുന്നതു കൈരളീഭക്തന്മാർ തങ്ങളുടെ കർമ്മവിലോപമായി കരുതേണ്ടതാണു്. വടക്കൻപാട്ടുകളിലും തെക്കൻപാട്ടുകളിലും അനുസ്യൂതമായല്ലെങ്കിലും അങ്ങിങ്ങു് അങ്കുരാവസ്ഥയിൽ പരിസ്ഫുരിക്കുന്ന ഭാവനാകൌശലം കാണുമ്പോൾ, കണ്വാശ്രമത്തിൽ ശകുന്തളയെ സന്ദർശിച്ച ദുഷ്ഷന്തന്റെ വിസ്മയവൈവശ്യമാണു് എനിക്കുണ്ടാകുന്നതു്.

> ''ഉടജത്തിൽ വസിച്ചിട്ടും ജനത്തി–
> ന്നുടലേവം രമണീയമെന്നു വന്നാൽ,
> അടവീലതയാഗ്രണൈഃ സ്വകീയൈഃ
> സ്ഫുട മുദ്യാനലതാഃ കൃതാവിദൂരേ.''

എന്നല്ലേ കാളിദാസമഹാകവി ആ അവസരത്തിൽ അദ്ദേഹത്തെക്കൊണ്ടു പറയിക്കുന്നതു്? ആ വാക്യത്തെത്തന്നെഞാനും ആമ്രേഡനംചെയ്തുകൊണ്ടു് ഉപന്യാസം ഉപസംഹരിച്ചു കൊള്ളട്ടെ.

മറ്റൊരു കല്യാണസൗഗന്ധികം

കല്യാണസൗഗന്ധികം ഭാഷാചമ്പു ഞാൻ ശ്രീമൂലം മലയാളഭാഷാഗ്രന്ഥാവലിയിലെ ആറാമത്തെ പുസ്തകമായി പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടഇപ്പോഠം പതിനഞ്ചു കൊല്ലത്തിനുമേലായി. ഈ ഇതിവൃത്തത്തെ ഉപജീവിച്ചു് അജ്ഞാതനാമാവായ ഏതോ ഒരു കേരളീയൻ ഒരു സംസ്കൃതചമ്പു രചിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ആ ചമ്പു അപ്രകാശിതമാണു്. അതിനെ സഹൃദയന്മാക്കു പരിചയപ്പെടുത്തുന്നതിനത്രേ ഞാൻ ഈ ഉപന്യാസദ്വാരാ ശ്രമിക്കുന്നതു്. കല്യാണസൗഗന്ധികത്തിലെ കല്യാണപദത്തിന്റെ വ്യുൽപ്പത്തിയെപ്പററി ഞാൻ കുറേക്കാലം മുൻപു ത്രൈമാസികത്തിൽ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയിരുന്ന ലേഖനം എന്റെ വിജ്ഞാനദീപിക മൂന്നാംഭാഗത്തിൽ ഉഠംപ്പെടുത്തി അച്ചടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടു്. കല്യാണസൗഗന്ധികം സംസ്കൃതചമ്പു ഇങ്ങനെ ആരംഭിക്കുന്നു.

അവഗതതദ്ദന്താ ലോമശാത്തേന സാകം
വിപിന ഭുവിചരന്തോ യാജ്ഞസേനീസമേതാഃ
സപദി ബദരികാഖ്യം പ്രാപ്യ പുണ്യംപ്രദേശം–
വസതിമഥ വിതേനുസ്തത്ര പാർത്ഥാഃകൃതാർത്ഥാഃ 1

കദാചിദഥപാർഷതീ കമപി വാതപോതാഹൃതം
കുബേരഹരിതോ മുഖാൽ കുസുമരത്ന മാജിഘ്രതി
ഉദ്ഗ്രനവകൗതുകാസപദിനന്ദ–––––
ജഗാദ പവനാത്മജം രഹസിസസ്മിതം വിസ്മിതാ 2

പശ്യ കല്പതരു സൂനചാതുരീ–
പശ്യതോഹര മനോജ്ഞസൗഭഗം
പുഷ്പമേത, ദപരാണി സന്തിചേ
ദീദൃശാനി നയ കാന്ത! സന്നിധിം 3

അർജ്ജുനന്റെ വൃത്താന്തം ലോമശ മഹർഷി പാണ്ഡവന്മാരെ പറഞ്ഞുകേൾപ്പിച്ചു. അനന്തരം അദ്ദേഹത്തോടൊന്നിച്ചു ദ്രൗപദീസഹിതന്മാരായ നാലു പാണ്ഡവന്മാരും ബദരീകാശ്രമത്തെ പ്രാപിച്ചു കൃതാർത്ഥന്മാരായി അവിടെ വസിച്ചു. ഒരിക്കൽ വടക്കുനിന്നു മന്ദവായു വഹിച്ചുകൊണ്ടുവന്ന ഒരു പുഷ്പത്തെ ഘ്രാണംചെയ്തു കുതൂഹലത്തോടുകൂടി പുഞ്ചിരിക്കൊണ്ടു ഭീമസേനനോടു് ദ്രൗപദി വിജനത്തിൽ വിസ്മയാവിഷ്ടയായി ഇങ്ങനെപറഞ്ഞു: ''പ്രാണനാഥാ! കല്പവൃക്ഷങ്ങളിലുള്ള പുഷ്പങ്ങളുടെ നിർമ്മാണചാതുരിയെ ജയിക്കുന്ന സൗഭഗത്തോടുകൂടിയ ഈ പൂവിനെ അങ്ങു നോക്കു! ഇതുപോലെ ഇനിയും വേറെ പുഷ്പങ്ങളുണ്ടെങ്കിൽ അവ എനിക്കുതരൂ.''

പിന്നിടു് ഒരു ഗദ്യമാണു കാണുന്നതു്. അതു് അനന്തഭട്ടന്റെ ഭാരതചമ്പുവിൽ പഞ്ചമസ്തബകത്തിലുള്ള ''ഏകദാ തത്ര സംനഷ്ടാവത്സലതയേവ മാരുതേന പുരതോനീതം'' ഇത്യാദി ഗദ്യത്തിന്റെ പ്രപഞ്ചനമാകുന്നു. കല്യാണസൗഗന്ധികത്തിലെ ഗദ്യം താഴെ ഉദ്ധരിക്കാം.

''ഇതിസംനഷ്ടാവത്സലതയേവ മാരുതേന പുരതോനീതമ സാസഹിമടവീപര്യടന ഖേദസമ്പദാ, മാസേചനകമക്ഷ്ണാ, മന്ധംകരണമഖിലകുസുമന്ധയകുലാനാം, സൗഗന്ധികമാദായ, കഥ ലഭ്യേത പുനരേതാദൃശാമിതികുതുകഹർഷാഭ്യാം സൂചിതതർഷായാഃ പാർഷത്യാവദനേന്ദുബിംബനിഷ്യന്ദിനീം ഭാരതീംശ്രവണാഞ്ജലിപുടേനാപിബൻ, അഹിതകുഞ്ജരഭഞ്ജന പഞ്ചാനനോ പാഞ്ചാലീജാനിരന്തരുജ്ജൃംഭമാണസംഭ്രമസമ്മദാതിരേകഃസകലരിപുനിവഹമനോഭംഗദാംഗദാമധുനൻ,അതിസംഹൃടപരിസംഹൃരിതവാമേതരഭുജസ്പന്ദകഥ്യമാനകാംക്ഷിതാഭ്യധിക കാര്യസിദ്ധിഃ ഊരുജവപരിദലിത തടവിടപിപടലഃ, കണ്ഠേതര കണ്ഠനാദ സമാകർണ്ണനസമയ സമിന്ധാന സന്ത്രാസഭാരസന്ധാവിതപ്രതിഭേയ സത്വസംഘാതഃ സല്ലകീഗന്ധം, ഗജ ഇവസൗഗന്ധിക ഗന്ധമനുസരൻ, ഗന്ധമാദനം ധരാധരമാരുരോഹ.''

തന്റെ സംനഷ്ടയിലുള്ള വാത്സല്യം കൊണ്ടെന്നപോലെ വായുവിനാൽ പുരോഭാഗത്തിൽ നയിക്കപ്പെട്ട കാനന പര്യടന ഖേദം സഹിക്കുവാൻ അശക്തവും, നയനസേചനകവും, വണ്ടുകളെ അന്ധീഭവിപ്പിക്കുന്നതുമായ സൗഗന്ധികം കൈയിലെടുത്തു് ''ഇതുപോലെ വേറെ പുഷ്പം കിട്ടുമോ?''എന്ന കുതുകഹർഷങ്ങളെക്കൊണ്ടു തന്റെ ആഗ്രഹത്തെ പാർഷതി സൂചിപ്പിച്ചു. ആ വാക്കു കേട്ടു് ശത്രുക്കളാകുന്ന ആനകൾക്കു സിംഹമായ ഭീമസേനൻ, ഉള്ളിൽ വളരുന്ന സംഭ്രമത്തോടും ആനന്ദ

ത്തോട്ടം കൂടി സകല പരിപന്ഥികൾക്കും മനോഭംഗത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്ന ഗദ ഇളക്കിക്കൊണ്ടും തന്റെ ദക്ഷിണ ഭുജത്തിന്റെ സ്പന്ദത്തിൽ നിന്നു കാര്യസിദ്ധി ഉണ്ടാകുമെന്നു ധരിച്ചുകൊണ്ടും, ഊരുവേഗം കൊണ്ട് വഴിയിലുള്ള വൃക്ഷങ്ങളെ വീഴിച്ചു കൊണ്ടും, കണുനാദംകൊണ്ടു ഭയങ്കരങ്ങളായ മൃഗങ്ങളെ ഭയപ്പെടുത്തി ഓടിച്ചുകൊണ്ടും, കൊമ്പനാന ഈന്തിന്റെ മണത്തെ എന്നപോലെ സൗഗന്ധികത്തിന്റെ പരിമളത്തെ അനുസരിച്ചു നടന്നു് ഗന്ധമാദനപർവ്വതത്തിൽ ചെന്നുചേർന്നു.

അങ്ങനെ തന്റെ ഗമനം മൂലമാണെങ്കിലും ആ പർവ്വതത്തെക്കൂടി വ്യാകുലമാക്കി ഭീമൻ മുന്നോട്ടേയ്ക്കു പോയി കദളീവനത്തിൽ എത്തി.

ക്ഷുഭ്യത്യസ്മിൻക്ഷിതിഭൃതി വസന്നൃക്ഷവര്യോഹനുമാൻ
നിർഗ്ഗത്യാഗ്രേ സപദി കദളീകാനനേനാപതന്തം
പീനസ്കന്ധം പൃഥു ഭുജപരം വീര ദന്തീന്ദ്രയാനം
പശ്യന്നേനം പ്രമുദിത മതിശ്ചാപ ചിന്താമവന്ധ്യാം 4

ധൃതവപുരിവോത്സേകഃ, സാക്ഷാദ്ഭവന്നിവ വിക്രമോ,
ഹൃദി വിരചയന്നോജോഭിസ്സ്വമ്മമാപി ചമൽകൃതിം
സുഭടസമരക്രീഡാഗോഷ്ഠീവിധൗവിദൂഷീം ഗദാ-
മയമിഹ വഹൻ കോ വാ ധത്തേ ദൃശോർമ്മമപാരണാം? 5

അയന്തു സ വൃകോദരഃസകലവീര വർഗ്ഗാഗ്രണീ-
രുദഗ്രബലനിഗ്രഹദ്രഢിമഗർവ്വസർവ്വസ്വഭൂഃ
സമൂഷ്ടികുലിശേന യഃ സപദി രാജസൂയ ക്രതോ-
രുപക്രമവിധൗ പ്രഭും മഗധരാജമാലബ്ധവാൻ. 6

തച്ഛ്രോത്രമസ്യ വചനാനിമദോദ്ധതാനി
പ്രച്ഛാദ്യരൂപമിദമത്രരുണദ്ധി വർത്മ
ഉച്ചാവചാനിപരിരംസുഖാനി ലപ്സ്യേ
പശ്ചാദിതിഹ്രലജരൽ കപിമൂർത്തിരസ്മി 7

പർവ്വതത്തിനു ക്ഷോഭമുണ്ടായപ്പോൾ അവിടെ നിവസിച്ചുവന്ന ഹനുമാൻ വൃകോദരനെക്കണ്ടു് ഇങ്ങനെ ചിന്തിച്ചു. ''ശരീരം ധരിച്ച അഹങ്കാരംപോലെയും സാക്ഷാൽഭവിച്ച വിക്രമംപോലെയും തന്റെ ഓജസ്സു മൂലം എനിക്കു കൂടി ആശ്ചര്യം തോന്നിച്ചുകൊണ്ടു് യുദ്ധഗോഷ്ഠിയിൽ വൈദഗ്ദ്ധ്യം പ്രകടിപ്പിക്കുന്ന ഗദയുമേന്തി വരുന്ന ഇദ്ദേഹം ആരാണു്? എന്റെ നയനങ്ങൾക്കു് ഈ പുരുഷൻ സന്തൃപ്തി നൽകുന്നുവല്ലോ. ഓ! ഇതു തന്നെയാണു് യുധിഷ്ഠിര ചക്രവർത്തി

യുടെ രാജസൂയത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ ജരാസന്ധനെ യാഗപ്പശുവാക്കി ഹിംസിച്ച ആ ഭീമസേനൻ. ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ മദോദ്ധതങ്ങളായ വാക്കുകളെ കേൾക്കുന്നതിനു വേണ്ടി ഞാൻ ഇവിടെ പ്രച്ഛന്നരൂപനായി ഇരുന്നുകൊണ്ടു മാർഗ്ഗരോധം ചെയ്യാം. പിന്നീടു പല വിധത്തിൽ ആലിംഗന സുഖത്തെ അനുഭവിക്കുകയും ചെയ്യാം. അതുകൊണ്ടു് ഒരു വർഷീയാനായ മായാകപിയുടെ വേഷത്തിൽ ഇവിടെ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നതന്നെ.''

അപ്രകാരം പ്രച്ഛന്നരൂപം ധരിച്ച 'കൗമാരകേളികന്ദളാന്ദോളിതഭോനുമാനാ'യ ഹനുമാൻ മാർഗ്ഗമധ്യത്തിൽ കിടക്കുന്നതു്. ഭീമസേനൻ കണ്ടു് ഇങ്ങനെ സംഭാഷണം ആരംഭിച്ചു:

ജരൽകപേ! കാപ്യ പയാഹിമാർഗ്ഗാ—
ന്നോ ചേൽ സമുത്സാരയ ബാലമേതം
ജാതിർമ്മമേയം ന വിലംഘനീയാ
ജ്യായാം സമാലോച്യ സമീര സൂനും 8

എടോ വൃദ്ധനായ കുരങ്ങേ! വഴിയേടത്തുനിന്നു മാറിപ്പോകുകയോ ഈ വാലൊതുക്കുകയോ ചെയ്യൂ. നിന്നെ മറികടന്നു പോകുന്നതു് എനിക്കു യുക്തമല്ല! എന്തെന്നാൽ നീ വായുപുത്രനായ ഹനുമാന്റെ വംശത്തിൽ ജനിച്ചവനാകുന്നു. അദ്ദേഹം എനിക്കു വന്ദ്യനാണു്. ജ്യേഷ്ഠനെന്നുമർത്ഥം.

അതിനു ഹനുമാൻ ഇങ്ങിനെ മഴപടി പറഞ്ഞു:

കോയം ജ്യായാൻ ഭവതി ഭവതോ, ഗൗരവാദ്യൽകൃതാത്തേ
സേയം ജാതിന്നൃവര!നിയതം കാപിനോല്ലംഘനീയാ?
പുത്രം വായോഃകഥയസികഥം വാനരം? വാനരാണാം
സംബന്ധോസ്മിൻ ധരണിവലയേ വാന
രൈന്നശ്രുതോയം. 9

അങ്ങേയ്ക്കും വന്ദ്യനായ അദ്ദേഹം ആരാണു്? അദ്ദേഹത്തിലുള്ള ഗൗരവം കൊണ്ടു് വാനര ജാതിയെ അങ്ങേയ്ക്കു ഒരിടത്തും ഉല്ലംഘിക്കുവാൻ പാടില്ലെന്നു പറയുന്നുവല്ലോ. ഒരു കുരങ്ങു എങ്ങനെ വായുപുത്രനായി? അത്തരത്തിൽ വാനരങ്ങൾക്കു് ഒരു സംബന്ധമുണ്ടെന്നുള്ളതു വാനരങ്ങൾ ഇതുവരെ കേട്ടിട്ടില്ലാത്തതാണു്.

ഭീമൻ സംഭാഷണം തുടർന്നു:

രേരേ!വാനര! കിന്നകണ്ണപദവീമാഹണ്ഡിതോയംമഹാ—
വീരസ്സേ ജഗദണ്ഡ മണ്ഡിതയശാഃശാഖാമൃഗാഖണ്ഡലാ:?

അംശോയംജഗദീശിതുസ്ത്രിരിസുതാ
ജാതോഽഞ്ജനായാംജഗൽ–
പ്രാണേന പ്രതിപാദിതോധികബല;
കേനേഹ ന ജ്ഞാതേ? 10

സീതാശോകവിനാശനംരഘുപതേർദ്ദൂതം സമീരാത്മജം
ലങ്കാനാഥയശസ്സമൂഹശശിനഃ പക്ഷം ജഘന്യം....
ദക്ഷാക്ഷാദി വിഭഞ്ജകം ജലനിധിര്യസ്യാഭവൽഗോഷ്പദം
തം വന്ദേ ശിര സേതി തസ്യ പുരതസ്തസ്ഥൌസഭീമശ്ചിരം 11

എടാ കുരങ്ങേ! ബ്രഹ്മാണ്ഡത്തെ അലങ്കരിക്കുന്ന യശസ്സോടു കൂടിയ ആ വാനരശ്രേഷ്ഠനെ നീ ചെവികൊണ്ടുകേട്ടിട്ടില്ല, അല്ലേ? എന്നാൽ ഞാൻ പറയാം. അദ്ദേഹം ശ്രീപരമേശ്വരന്റെ അംശാവതരണമാണു്; ശ്രീ പാർവ്വതീദേവിയുടെ പുത്രനാണു്; വായുവിനാൽ അഞ്ജനയിൽ ഉൽപാദിപ്പിക്കപ്പെട്ട മഹാബല ശാലിയാണു്. അദ്ദേഹത്തെ ആരാണു് അറിയാത്തതു്? സീതാ ദേവിയുടെ ശോകത്തെ ശമിപ്പിച്ച ശ്രീരാമദൂതനായ അദ്ദേഹം രാവണന്റെ യശസ്സിനെ ഇല്ലാതെയാക്കി സമരകുശലന്മാരായ അക്ഷകുമാരാദിരാക്ഷസന്മാരെ വധിച്ചു! സമുദ്രത്തെ കുളമ്പു ചാൽപോലെ കടന്നു. ആ മഹാനുഭാവനെ ഞാൻ ശിരസ്സുകൊണ്ടു നമസ്കരിക്കുന്നു എന്നു പറഞ്ഞിട്ടു ഭീമസേനൻ ആ കപിനാവാന രന്റെ മുന്നിൽ വളരെനേരം നിന്നു.

ഹനുമാൻ പിന്നേയും പറഞ്ഞു:

ദൃഷ്ടേ യത്ര ബിഭർത്തി നാസ്തിക കഥാം ദ്യാവാ
പൃഥിവ്യോർവ്വപുഃ
പാതാളഞ്ച കുളീരഗർത്തതുലിതം ജാഗർത്തി യസ്യോദരേ;
അംഭോരാശിരസാവലംഘികപിനാ
കേനാപിജന്മോദിതഃ
കഷ്ടഃകോപികളങ്ക ഏഷ ഭവനേ തസ്യാപ്യഹോവർത്തതേ12

വിഭീഷണ സുഭാഷിതൈന്നയദിരാവണഃസ്വംഭയേ–
ന്നിഹന്തു മുദിതോരുഷാ ദ്വിഷമമും സുതദ്രോഹിണം
അസാവസഹനാഗ്രണീരഹഹ! ചന്ദ്രഹാസഃകഥം
സഹേത യുധി ജൃംഭിതഃ കുലിശഖംഭ കുക്ഷിംഭരിഃ? 13

ഓഹോ! ഇപ്പോഴാ ഓർമ്മവന്നു. ഞാൻ അങ്ങനെയൊരു വാനരത്തെപ്പറ്റി കേട്ടിട്ടുണ്ടു്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശരീരം വിജൃംഭിച്ചപ്പോഴാ ആകാശവും ഭൂമിയും കാണപ്പെടാതെയായി; പാതാളം ഞണ്ടിൻകുഴിപോലെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉദരത്തിൽ

ഒതുങ്ങി; സമുദ്രത്തെ അദ്ദേഹം തരണംചെയ്തു. ഇതൊക്കെയാണെങ്കിലും ആ ജന്മത്തിൽ ഒരു കളങ്കം അദ്ദേഹത്തിനുമുണ്ടായി. അക്ഷകുമാരനെ അദ്ദേഹം കൊന്നു എന്നല്ലേ അങ്ങു പറഞ്ഞതു്? രാവണൻ വിഭീഷണന്റെ സുഭാഷിതങ്ങളും ചെവിക്കൊണ്ടു് തന്റെ ചന്ദ്രഹാസത്തെ സ്തംഭിപ്പിച്ചു; അല്ലെങ്കിൽ വജ്രായുധത്തിന്റെ അഹങ്കാരത്തെ ശമിപ്പിച്ചതും യുദ്ധത്തിൽ ജൃംഭിച്ചതുമായ ആ രാക്ഷസചക്രവർത്തിയുടെ ചന്ദ്രഹാസം അടങ്ങിയിരുന്നിരിക്കുമെന്നു് അങ്ങു വിചാരിക്കുന്നുണ്ടോ?

ആ വാക്കുകൾ കേട്ടു ഭീമസേനൻ ക്രോധാവിഷ്ടനായി. അദ്ദേഹം വീണ്ടും ഉപന്യസിച്ചു:

അജ്ഞാതാ ന ഹനൂമതോസ്യഭവതാ
സൗമിത്രിവക്ഷഃസ്ഥലീ-
ശല്യാകർഷണ ശസ്ത്രകർമ്മഭിഷജസ്തേ വിക്രമ പ്രക്രമാഃ,
ഏഷോഹം കഥയാമി, സംശൃണു ഗുണാൻ
വീരസ്യതസ്യാഥവാ
ജാനൻ ജല്പസി യൽ കിമപ്യഹഹ!
തേ വക്തും ന ശക്താവയം. 14

ഉത്സർപ്പൽ ബലകർപ്പടപ്പസമരപ്രക്ഷോഭരക്ഷോഭട-
ക്ഷോ ദോപക്രമഘോരവിക്രമഹതാലങ്കാരലങ്കാധിപഃ
വായോ സ്നന്ദന ഏഷ ധീര മഹിമാലോകത്രയേ തം വിനാ
കുബ്രക്ഷേ കുരുതേ കരിഷ്യത ഇതി
പ്രൗഢാദ്ഭുതം ചേഷ്ടിതം? 15

ശരി, അപ്പോഴും നീയറിയാത്തതല്ല ലക്ഷ്മണന്റെ മാറിടത്തിൽ കൊണ്ട ബാണം വലിച്ചെടുക്കുന്ന കാര്യത്തിൽ ശസ്ത്രവൈദ്യനായിത്തീർന്ന ഹനുമാന്റെ വിക്രമം. ഈ ഞാൻ പറഞ്ഞു കേൾപ്പിക്കാം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗുണങ്ങളും കേൾക്കുക. അതെല്ലാം അറിഞ്ഞുകൊണ്ടു തന്നെയാണു നിന്റെ ഈ ജല്പനമെങ്കിൽ അതിനു മറുപടി പറയാൻ ഞാൻ ശക്തനുമല്ല. അദ്ദേഹത്തെപ്പോലെ പ്രൗഢവും അത്ഭുതവുമായ പരാക്രമം ലോകത്തിൽ പണ്ടാരും പ്രദർശിപ്പിച്ചിട്ടില്ല; ഇപ്പോഴും പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നുമില്ല; മേലാൽ പ്രദർശിപ്പിക്കുകയുമില്ല.

ഹനുമാൻ തന്റെ അധിക്ഷേപം തുടർന്നു:

ക്ഷീണം രണേ വിജിതവാനയമിത്യുദഗ്രം
യദ്വീര്യമത്ര ഹനുമത്യുരരീകരോഷി;

തേനൈവ ശക്രജിദപി ക്ഷപിതസ്ഥാ ചേ–
ദേവം പ്രശംസിതുമസൗ വിഷയോ നകിഃസ്യാൽ 16

പ്രത്യുതേന്ദ്രജിതാസോഢൽ സ്ത്രീവൽ ബന്ദീകൃതോരണേ;
ശ്ലാഘ്യം ഹി നിധനം ശത്രോന്നഹിദുഃജ്ജാതമീദൃശം. 17

യുദ്ധത്തിൽ ക്ഷീണിച്ച അക്ഷകുമാരനെ ജയിച്ചു എന്നുള്ളതു ഹനുമാന്റെ വിഷയത്തിൽ ഒരു വലിയ വീര്യമായി അങ്ങു് അംഗീകരിക്കുന്നവല്ലോ. ഇന്ദ്രജിത്തിനെ തോല്പിച്ചിരുന്ന എങ്കിൽ അദ്ദേഹം ഈ പ്രശംസയ്ക്കു വിഷയീഭവിക്കുമായിരുന്ന. അങ്ങനെ ഒരു സംഭവമുണ്ടായില്ലെന്നുമാത്രമല്ല, ഇന്ദ്രജിത്തിനാൽ ഒരു സ്ത്രീയെപ്പോലെ ബന്ദീകൃതനുമായി. ശത്രുവിൽ നിന്നു് ആക്കം വധം ശ്ലാഘ്യമാണു്; ഇത്തരത്തിലുള്ള ഭാഗ്യഹീനതയല്ല. ഭീമസേനൻ ഒന്നു കൂടി തന്റെ നില ഉറപ്പിച്ചു.

ബന്ദീഭാവമസൗ വീരസ്സ്വയമേവാദിനീതവാൻ
മേഘനാദശതേനാപി ബദ്ധ്യസ്സ്യാൽ കഥമന്യഥാ? 18

ഹനുമാൻ ബന്ദീഭാവത്തെ സ്വയം അഭിനയിക്കുകയാണു് ചെയ്തതു്; അല്ലെങ്കിൽ നൂറു് ഇന്ദ്രജിത്തുകളും ഒന്നിച്ചു ചേന്നാലും അദ്ദേഹത്തെ ബന്ധിക്കുവാൻ സാധിക്കുമോ?

അതുയും കേട്ട ഹനുമാൻ ''അതെല്ലാമിരിക്കട്ടെ; അങ്ങേതു്?'' എന്നു ചോദിച്ചു. വൃകോദരൻ മറുപടി പറഞ്ഞു:

ജാതം രാജകമൗലിരത്ന കിരണക്രീഡാ പദം യൽ പദം
സ്വാരാജ്യം യദനിച്ഛയൈവ മരുതാം പത്യുർവ്വശേവർത്തതേ
ലോകേ ബിഭ്രതിശ്രുരനാമപരതോ വ്യാവൃത്യയസ്യാനുജാ–
സ്സത്രാഡ്സോപിയുധിഷ്ഠിരഃശ്രുതിപഥം
നപ്രാപിതഃകിം ത്വയാ? 19

പ്രമാഥ വിദ്യാധിഗമായ രക്ഷസാം
വ്യധത്തയ സ്യാക്ഷരശിക്ഷണം കരഃ
ഹിഡിംബ വക്ഷഃ ഫലകേ; മഹാബല
സ്സ ഏഷ ഭീമോസ്മി യുധിഷ്ഠിരാനുജഃ 20

യാതൊരുവന്റെ പാദം രാജാക്കന്മാരുടെ കിരീടരത്നകിരണങ്ങളാകുന്നു ക്രീഡാസ്ഥാനമാകുന്നു, യാതൊരുവനു് അതിൽ ആശയില്ലാത്തതുകൊണ്ടു സ്വർഗ്ഗം ദേവേന്ദ്രനു വശവർത്തിയായിരിക്കുന്നു, യാതൊരുവന്റെ അനുജന്മാർ തങ്ങളെ അന്യരിൽ നിന്നു വേർതിരിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി 'ശ്രുര' ബിരുദത്തെ

കൈക്കൊള്ളുന്നു, ആ യുധിഷ്ഠിര ചക്രവർത്തിയെപ്പറ്റിയും നീ കേട്ടിട്ടില്ലയോ? രാക്ഷസവധം എന്ന വിദ്യ പഠിക്കുന്നതിനു് ആരു് ഹിഡിംബന്റെ വക്ഷസ്സാകുന്ന പലകയിൽ അക്ഷരാഭ്യാസം ചെയ്തുവോ, യുധിഷ്ഠിരാനുജനായ ആ ഭീമസേനനാണു് ഈ ഞാൻ.

ഹനുമാൻ അതിനു താഴെക്കാണുന്ന വിധത്തിൽ പ്രത്യുത്തരം നൽകി.

ജരാസന്ധാദീനാം പ്രമഥനവിനോദൈകരസികം
പ്രതീമസ്ഥാം വീരപ്രഥമഗണനായാഃ പദമിതി;
ഇഹ ക്ഷുദ്രേ ജാത്യാ വനസദി കൃതാ യോഗ്യവിനുതി-
മ്മയാ ന ജ്ഞാതസ്ഥം സ്ഫുടമയമിയൽ പൗരുഷ ഇതി

ജരാസന്ധപ്രമുഖന്മാരായ മഹാരഥന്മാരെ അനായാസേന സംഹരിച്ച അങ്ങയെ വീരന്മാരിൽ പ്രഥമഗണനീയനായിത്തന്നെ ഞാൻ കരുതുന്നു. ക്ഷുദ്രമൃഗമായ ഒരു വാനരത്തെ അനുചിതമായി പ്രശംസിച്ചതുകൊണ്ടു് അങ്ങയുടെ പൗരുഷം എത്രമാത്രമുണ്ടെന്നു ഞാൻ അറിഞ്ഞില്ലെന്നേയുള്ള. ഭീമസേനൻ അത്യന്തം ക്രുദ്ധനായി അതിനു ഇങ്ങനെ മറുപടി പറഞ്ഞു.

വീരംപ്രാഭഞ്ജനിം തം ജനമിമമനുജം
ചാസ്യനക്തഞ്ചരൗഘ
വ്യാഘാതാ മോഘബാഹാപരിഘമപി
ജരാമൂഢനോവേത്സി യസ്മാൽ
ജാത്യൈവ ത്വം ഗരീയാനപസരസി
ന ചേദഗ്രതോ മദ്ഗദാഗ്ര-
ക്ഷിപ്തം ത്വാമദ്രികൂടേ ഝടിതി ജിഗമിഷുഃ
പാതയേൽ ഭീമസേനഃ 22

എടാ! നീ വീരനായ ആ ഹനുമാനേയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുജനായ എന്നെയും അറിയുകയില്ല. കിഴട്ടുകുരങ്ങേ! ഞാൻ രാക്ഷസന്മാരെ പ്രഹരിക്കുന്നതിൽ അകുണ്ഠമായ ഭുജപരിഘത്തോടുകൂടിയവനാണു്. നീ ജാതികൊണ്ടുമാത്രമാണു് എനിക്കു വന്ദ്യനായിട്ടുള്ളതു്. എനിക്കു കടന്നുപോയേകഴിയൂ. അതിനാൽ നീ മുൻപിൽനിന്നു നീങ്ങിയില്ലെങ്കിൽ ഈ ഭീമസേനൻ ഗദാഗ്രംകൊണ്ടു നിന്നെ പർവ്വതശിഖരത്തിൽ എറിയും.

അതിനു ഹനുമാൻ താൻ വർഷീയാനാകയാൽ വാലിളകുവാൻ തനിക്കു ശക്തിയില്ലെന്നും അതു് ഗദകൊണ്ടു നീക്കീട്ടു മുന്നോട്ടുപോകാമെന്നും ഭീമനോടു പറഞ്ഞു. അതു തനിക്കുലേശവും

സാധിക്കാതെ 'ശങ്കാവിസ്മയ തരംഗിതാന്തരംഗ'നായി ഭീമൻ നിലകൊണ്ട എന്നമാത്രമല്ല,

നിരാചികീർഷോഃ കപിപുച്ഛമീഷ-
ന്നിരാകൃതാശേഷ മഹാരഥസ്യ
മാനാഗ്നിമസ്യോജ്വലമന്തരംഗേ
സേദാംബു പൂരശ്ശമയാഞ്ചകാര 23

സകല മഹാരഥന്മാരേയും നിരാകരിച്ച അദ്ദേഹത്തിനു കുരങ്ങിന്റെ വാലിളക്കുവാൻ കഴിയാതെവന്നപ്പോഴും ഉള്ളിൽ ജ്വലിക്കുന്ന മാനാഗ്നിയെ സ്വേദാംബുപൂരം ശമിപ്പിക്കയുംചെയ്തു.

അതു കണ്ട സന്തുഷ്ടനായ വാനരശ്രേഷ്ഠൻ 'സകല നിശാചര വീരവ്രണാലങ്കൃത വിശങ്കട ഭുജാന്തരാള'മായ തന്റെ യഥാർത്ഥദേഹത്തെപ്രകടീകരിച്ചു താൻ തന്നെയാണു് 'ജാനകീകാന്തന്റെ ഹൃദയരഞ്ജകനായ ലേഖവാഹക'നെന്നു അദ്ദേഹത്തെ ധരിപ്പിച്ചു.

അതുകേട്ട ഭീമൻ ഹനുമാനെ ഇങ്ങനെ സ്തുതിച്ചു.

സ്തോതും യത്ര ഗിരോപിയച്ച മഹതിപ്രാചാം
മുനീസാഞ്ചനോ
ശക്താസ്തത്രവിചേഷ്ടിതേ തവ പുനശ്ശക്യം
കിയന്മാദൃശൈഃ?
തത്തേ ശത്രുവിമുക്തശക്തി ഭുജഗീ
നിഷ്പീത രാമാനുജ-
പ്രാണത്രാണകഥാഹിതുണ്ഡിക
ഭുജസ്തേമ നേമഹിമ നേ നമഃ 24

അങ്ങയുടെ അപദാനങ്ങളെ സ്തുതിക്കുന്നതിനു പ്രാചീനന്മാരായ പ്രായേതസാദിമഹർഷിമാരുടെ വാക്കുകൾപോലും ശക്തങ്ങളല്ല. പിന്നെ എന്നെപ്പോലെയുള്ളവരെക്കൊണ്ടു് എന്തു കഴിയും? ശത്രുവിനാൽ മുക്തമായ വേലാകുന്ന സർപ്പം ഭക്ഷിച്ച ലക്ഷ്മണന്റെ പ്രാണവായുവിനെ കാത്തുരക്ഷിക്കുവാൻ വിഷവൈദ്യത്വേന പരിലസിച്ച ബാഹുവീര്യത്തോടുകൂടിയ മഹാത്മാവേ! അങ്ങേയ്ക്കു നമസ്കാരം.

ഹനുമാൻ അതുകേട്ടു് അനുജനെ താഴെക്കാണുന്ന പ്രകാരത്തിൽ അനുഗ്രഹിച്ചു.

ആകൈലാസാദ്ദശാസ്യസ്ഥിര ഭുജപരിഘപ്രൌഢി
നിഷ്ണാതശക്തേ–
രാചക്രോധാന്ധരാമപ്രഹിതശരശത
ക്ഷുണ്ണകൂടാത്ത്രികൂടാൽ
സർവ്വാനൽസ്യജ്യ വീരാൻപ്രഥിതഗുണ
കഥാഗർവ്വസർവ്വാഭിസാരേ
ധീര!ത്വൽകേ ഭുജേസ്മിൻ വിഹരതു സുചിരം
നിർവ്വിശങ്കാജയശ്രീഃ 25

ഈ ശ്ലോകം പരസ്യമാണു്; ഗ്രന്ഥത്തിൽ സന്ദർഭോചിതമായി ഉദ്ധരിച്ചിരിക്കുന്ന എന്നേയുള്ള. ''വത്സ! കൈലാസത്തിനും ത്രികൂടത്തിനും മധ്യത്തിലുള്ള മറ്റു വീരന്മാരെയെല്ലാം തള്ളിക്കളഞ്ഞിട്ടു് ജയലക്ഷ്മി നിന്റെ ഭുജത്തിൽ വളരെക്കാലം വിജയിക്കട്ടെ'' എന്ന സാരം. ''ക്ഷന്തവ്യസ്സുദയമതിക്രമോ മദീയഃ'' എന്നു ഭീമൻ മാപ്പുചോദിച്ചപ്പോഴും ഹനുമാൻ വീണ്ടും,

ലലാടബദ്ധഭ്രുകുടീകമാനനം
വചശ്ചധീരോദ്ധതനിഷ്ഠുരംതവ
വിലോകിതും ശ്രോതുമപീക്ഷമാവതാ
മയൈവ മുക്തോസി തിരസ്കൃതാത്മനാ 26

ശബ്ദ ബ്രഹ്മണിനോ തഥാപ്യധിഗതേ ദേവാ–
ന്നിദാഘദ്യുതേ–
ർജ്ജാനക്യാം ന തഥാ പുരേ സുരരിപോ
രാലോകിതായാമപി
പ്രത്യാവർത്തിതജീവിതേന ച തഥാ
ദിവ്യൗഷധൈർല്ലക്ഷ്മണേ
ദൃഷ്ടേ ത്വയ്യധുനാ യഥാ ഭവതിമേ
മഗ്നംപ്രമോദേ മനഃ 27

ഭീമ!നിന്റെ നിടിലത്തിൽ ബന്ധിക്കപ്പെട്ട ഭ്രുകുടിയോടുകൂടിയ മുഖം കാണുന്നതിനും ധീരോദ്ധതവും നിഷ്ഠുരവുമായ വാക്കു കേൾക്കുന്നതിനുമാണു് ഞാൻ മായാരൂപം കൈക്കൊണ്ടു ഇപ്രകാരമെല്ലാം പറഞ്ഞതു്. പണ്ടു് ആദിത്യനോടു വ്യാകരണം പഠിച്ചപ്പോഴും, ലങ്കയിൽ സീതാദേവിയെ കണ്ടപ്പോഴും, ദിവ്യൗഷധങ്ങളെക്കൊണ്ടു ലക്ഷ്മണനെ പുനർജ്ജീവിപ്പിച്ചപ്പോഴും, എനിക്കു ഇന്നു നിന്നെക്കാണുമ്പോളുണ്ടാകുന്ന ആനന്ദാതിരേകം ഉണ്ടായിട്ടില്ല.

പിന്നിട താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന ഗദ്യമാണു് ഗ്രന്ഥത്തിൽ കാണുന്നതു്.

''തതശ്ച പ്രചുരഭക്തിസന്താനവിനതവദനാംബുജന്മനാ ഗന്ധവാഹജന്മനാ സഞ്ചോദിത സ്ഥൽക്ഷണേന സമുജ്ജൃംഭമാണ ഭക്തിഭരാകലിത ഗദ്ഗദിതാകുലിതവല്ഗ്വാക്പ്രസരം കഥമപി കഥിതജാനകീജാനിചരിതാമൃതഃ പാരാവാര പലാലീകരണകേളിലളിത, മത്യുദഗ്ര, മുഗ്രതരനയന നിരഗ്ഗള നിർഗ്ഗളദതിബഹളവിഷ്ഫുലിംഗമൂർച്ഛിത പുച്ഛാഗ്രോൽ പതിത ഘനാഘനനികര, മച്ഛതരദംഷ്ടായുഗളകരാളവദന കുഹര നിരന്തരനിസ്സരദതിനിഷ്ഠൃരാട്ടഹാസബധിരിതദിഗന്തരാള,മഗ്ര പദവഷ്ടംഭവിനമദനന്തോദ്വഹനായാസനതാനന്ത ദിഗന്താദന്താവളാദികമഠകുലാചദിനിവഹ, മതിഭയങ്കരമംഗമമുഷ്മദശ്യാമാസ.''

അനന്തരം പ്രചുരമായ ഭക്തികൊണ്ടു വിനതവദനനായിത്തീർന്ന വൃകോദരൻ പ്രാർത്ഥിക്കുക നിമിത്തം ഭക്തിഭരത്തോടും ഗദ്ഗദവാക്കോടുംകൂടി ഹനുമാൻ ശ്രീരാമന്റെ കഥകേൾക്കാഞ്ഞൊന്നു പറഞ്ഞു. അതിൽപിന്നെ തന്റെ ഭയങ്കരമായ രൂപം പ്രദർശിപ്പിച്ചു. സമുദ്രത്തെ അല്പസരസ്സാക്കുന്നതിൽ വിരുതുള്ളതും, കണ്ണുകളിൽനിന്നു തെറിക്കുന്ന തീപ്പൊരികൾ നിമിത്തം ഉയർന്നു നിന്ന വാലിന്റെ അഗ്രംകൊണ്ടു മേഘപംക്തികളെ ഉൽപതിപ്പിക്കുന്നതും, ഏറ്റവും ധവളങ്ങളായ ദംഷ്ടകളോടുകൂടിയ വദനഗഹ്വരത്തിൽനിന്നു നിരന്തരമായി വിനിർഗ്ഗമിക്കുന്ന കഠിനാട്ടഹാസംകൊണ്ടു ദിഗന്തരാളത്തെ ബധിരീകരിക്കുന്നതും, മുൻകാലുറപ്പിച്ചൂന്നകൊണ്ടു താണുപോയ അനന്തനെ താങ്ങുവാനുള്ള ക്ലേശംകൊണ്ടെന്നതങ്ങളായിത്തീർന്ന ദിഗ്ഗജങ്ങളോടും ആദികൂർമ്മത്തോടും കുലപർവതങ്ങളോടും കൂടിയതുമായിരുന്ന ആ രൂപം.

അതിൽ പിന്നീടുകാണുന്നതു് ഭാരതചമ്പുവിലെ ''പ്രസാദാൽപരിപുഷ്യദ്ഭി.' എന്നും ''പ്രാർത്ഥ്യമാനപദ ദർശനം'' എന്നും ആരംഭിക്കുന്ന പദ്യങ്ങളാകുന്നു. അവയുടെ* തഞ്ജിമ താഴെ ചേർക്കാം

തോഷത്താൽ നിമിഷംതോറും പോഷിക്കുന്നംഗകങ്ങളാൽ
ജ്യേഷ്ഠൻ വളർന്നോരാമട്ടു കാട്ടും പോലായി ഭീമനും.

സവിനയം ഇങ്ങനെ അറിയിക്കുകയുംചെയ്തു:

---

* ചുനക്കര ഉണ്ണികൃഷ്ണവാരിയരുടെ ഭാഷാഭാരതചമ്പുവിൽ നിന്നും.

ഒട്ടേറെ ഞാൻ പദനിരീക്ഷണമാഗ്രഹിക്കും
ജ്യേഷ്ഠൻ ഭവാനെവഴിമേലിഹ കാൺകയാൽമേ
പെട്ടെന്നുദിച്ചിതൊരു വിസ്മയവാദ്ധ്വീര
ശ്രേഷ്ഠൻ ഭവാനുമിതു സമ്പ്രതി ദുസ്തരംതാൻ.

അടുത്തു വരുന്നതു ചുവടെ ചേർക്കുന്ന ഗദ്യമാണു്.

''ഇത്യുദീര്യ ചരണനിപതിതമവരജമപഹായഭയാനകാകൃതി മംഗീകൃത സൗമ്യമൂർത്തിരാദര പ്രസാരിതാഭ്യാമാദായ കരാംബുജാഭ്യാമതി ഗാഢമാശ്ലിഷ്യ 'നിശ്ശ്രേഷമദ്യ നാശയാമി നിശാചരകുലവിശാലവക്ഷസ്ഥല ദുഷ്ടസാരൈർമ്മുഷ്ടിഘാതൈരധിസുയോധനാദീൻ; അഥവാ കളങ്കമിമംകിം–? കിരീടരഥകേതു പടവാസീനാസീരവത്തിനസ്സവ വക്ത്രവിസ്തരാൻ സിംഹനാദാൻ സ്വസിംഹാരവൈഃപരിബൃംഹയൻ സംഹരിഷ്യാമി യുഷ്മദ്വൈഷ്യാൻ' ഇതിവദന്നതിമാത്രസത്വതാഞ്ചാനുഗൃഹ്യ, സൗഗന്ധികസരണിമുപദിശ്യ സഹസൈവ തിരോബഭൂവ സകലവീര ചൂഡാമണിസ്സമീരസൂനുഃ''

ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു ചരണങ്ങളിൽ പതിച്ച അനുജനെ മഹാവീരനായ ഹനുമാൻ തന്റെ ഭയങ്കര രൂപം ത്യജിച്ചു് സൗമ്യാകൃതി കൈക്കൊണ്ടു് കൈകളും നീട്ടി എടുത്തണച്ചു മുറുകെപ്പുണർന്നു. ''രാക്ഷസന്മാരുടെ വിരിമാറുകളും വേണ്ടതുപോലെ കണ്ടിട്ടുള്ള ബലത്തോടുകൂടിയ എന്റെ മുഷ്ടി പ്രഹരങ്ങളും കൊണ്ടു് സുയോധനാദികളെ ഇപ്പോൾ തന്നെ നശിപ്പിക്കാം. അല്ലെങ്കിൽ, ഈ കളങ്കത്തെ ഞാൻ എന്തിനുണ്ടാക്കുന്നു.? അജ്ജുനന്റെ കൊടിക്കൂറയിൽ ഇരുന്നു്, സേനാമുഖത്തിൽ സഞ്ചരിക്കുന്ന നിന്റെ സിംഹനാദത്തെ എന്റെ സിംഹനാദത്തെക്കൊണ്ടു വർദ്ധിപ്പിച്ചു നിങ്ങളുടെ ശത്രുക്കളെ സംഹരിക്കാം'' എന്നു വാശാനം ചെയ്തു് അദ്ദേഹത്തിനു അത്യന്തം ബലമുണ്ടാകുമാറു് അനുഗ്രഹിച്ചു് സൗഗന്ധികം ലഭിക്കാനുള്ള മാർഗ്ഗമുപദേശിച്ചു് പെട്ടെന്നു മറഞ്ഞു.

ഈ വാശാനം മഹാഭാരതത്തിൽ ഇതേ മാതിരിയിൽ തന്നെ പ്രസ്തുതമായിക്കാണുന്നു.

യദാ സിംഹരവംവീര! കരിഷ്യസിമഹാബല!
തദാഹം ബൃംഹയിഷ്യാമിസ്വരവേണ രവം തവ.
വിജയസ്യ ധ്വജസ്ഥശ്ച നാദാന്മോക്ഷ്യാമി ദാരുണാൻ
ശത്രൂണാം യേ പ്രാണഹരാഃ സുഖം യേന ഹനിഷ്യഥ!

''ഭീമോപിതദുപദിഷ്ടേനവർത്മനാ ഗച്ഛന്നച്ഛതരവീചിമാ
ലാവിലോകനീയ, മനുപമസൗഗന്ധിക മധുരമധുരസാസ്വാദ
മുദിതമധുകരീവൃന്ദമന്ദേതരരഡ്ങ്കാരമുഖരിത പര്യന്തമനേകയക്ഷ
രക്ഷോഗണ പരിരക്ഷിതം തൽസരോവരമാസസാദ.''

ഭീമൻ ഹനൂമാനുപദേശിച്ച വഴിക്കു നടന്നു് ഏറെറവും ശുഭ്ര
ങ്ങളായ തിരകളെക്കൊണ്ടു നയന മോഹനവും അനുപമങ്ങളായ
സൗഗന്ധിക പുഷ്പങ്ങളിൽ ഊറുന്ന സ്വാദുള്ള തേൻ നുകർന്നു്
മോദിച്ചു മുരളുന്ന വണ്ടുകളെക്കൊണ്ടു പര്യന്ത ഭാഗം മുഖരമാക്കു
ന്നതും അനവധി യക്ഷന്മാരും രാക്ഷസന്മാരും സംരക്ഷിക്കുന്നതു
മായ ആ സരോവരത്തെ പ്രാപിച്ചു.

പിന്നേയും കവി ഭാരത ചമ്പുവിൽ നിന്നു് ''അളകേശ
യോഷിദള കേശയൈഃ''എന്നും' ''യക്ഷാധിപസ്യയശസീവ''
എന്നും തുടങ്ങുന്ന പദ്യങ്ങളും ഉദ്ധരിക്കുന്ന കഥാപൂർത്തിക്കുവേണ്ടി
അവയുടെ തർജ്ജിമ താഴെ ചേർക്കാം.

''ഇളാധര ശിരസ്സുതിൽഖനദകാമിനീകുന്തളീ–
മിളത്സു മസൃഗന്ധിയായ് വിബുധമോദസന്ദായിയായ്
തെളിഞ്ഞൊരു ധനേശദിക് തരുണി തന്റെ
കണ്ണാടിപോൽ
വിളങ്ങിന പൊരുംകുളം സരസമായവൻ കണ്ടുതേ.

ദേഹം ധരിച്ചൊരു കുബേരയശസ്സുപോലും
ള്ളാഹംസ യൂഥമഥ പേടിയൊടോടിയപ്പോൾ
കക്ഷത്തിൽ വെച്ചു ഗദ ഭീമനതിൽക്കടന്നാ–
ക്കൽഹാരസഞ്ചയമുത്തു വിരിഞ്ഞതെല്ലാം.''

പിന്നീടൊരു ഗദ്യമുണ്ടു്. അതിൽ ഒരു ഭാഗവും ഗ്രന്ഥാന്ത
ത്തിലുള്ള

''സരസീവ കചേപ്യസ്യാ ധാത്തരാഷ്ട്രാകുലീകൃതേ
ഊഷേ തയാ വരതനോരുമ്മിമത്യളി ഭാസുരേ''

എന്നുള്ള ശ്ലോകവും ഭാരതചമ്പുവിൽ കാണുന്നതു തന്നെ. ശ്ലോക
ത്തിന്റെ തർജ്ജിമ ചുവടെ ചേർക്കുന്നു.

''ധാത്തരാഷ്ട്ര കുലതാം പൂണ്ടുമ്മിയൊത്തളികോമളം
തനുവീകചംപുക്കുവാണു പൂക്കും വാപിയിലെന്നപോൽ''

ധാത്തരാഷ്ട്രപദം കൊണ്ട് ദുശ്ശാസനനെന്നും നീലഹംസങ്ങളെന്നും 'ഊർമ്മിമതി' എന്ന പദം കൊണ്ട് വളമുള്ളതെന്നും തിരകളുള്ളതെന്നും 'അളിഭാസുരേ' എന്ന പദം കൊണ്ട് വണ്ട് പോലെ ശോഭിക്കുന്നതെന്നും വണ്ടുകളെക്കൊണ്ട് ശോഭിക്കുന്നതെന്നും പാർഷ്ണതീപക്ഷത്തിലും വാപീപക്ഷത്തിലും യഥാക്രമം അർത്ഥം യോജിപ്പിച്ചു കൊള്ളണം.

''ഇതി ചമ്പൂഭാരതേ കല്യാണസൗഗന്ധികം സമാപ്തം''

എന്നൊരു കുറിപ്പു ഗ്രന്ഥാവസാനത്തിൽ കാണുന്നതിൽ നിന്ന് ഈ കാവ്യത്തിന്റെ പേർ കല്യാണസൗഗന്ധികമെന്നു തന്നെയാണെന്നും ഇതു കേരളീയകൃതമായ ഏതോ ചമ്പൂഭാരതത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗമാണെന്നും ധരിക്കാവുന്നതാണ്. അക്കാലത്തെ സമ്പ്രദായമനുസരിച്ച് അനന്തഭട്ടന്റെ ചമ്പുവിൽ നിന്ന് പല പദ്യങ്ങളും ചില ഗദ്യാംശങ്ങളും ഇതിൽ ഉദ്ധൃതങ്ങളായി കാണുന്നുണ്ടെങ്കിലും നമ്മുടെ കവി സാമാന്യനല്ലെന്നു ഞാൻ എടുത്തു ചേർത്തിട്ടുള്ള ബാക്കി പദ്യങ്ങളിലും ഗദ്യങ്ങളിലും നിന്നു വെളിവാകുന്നുണ്ട്. കല്യാണ സൗഗന്ധിക കഥ കേരളീയർക്കു അത്യന്തം ഹൃദയഹാരിയാണ്. ആ കഥയെ വിഷയീകരിച്ചു രചിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു കേരളീയകൃതി കൂടി ആസ്വദിക്കുന്നതിൽ അവർ പരാങ്മുഖരായിരിക്കുകയില്ലെന്നുള്ള വിശ്വാസമാണ് എന്നെ ഈ ഉപന്യാസരചനയ്ക്കു പ്രേരിപ്പിച്ചത്.

സൂചിക

അകനാനൂറ് 45
അഗണിതം 262, 270, 271
അഗസ്ത്യഭട്ടൻ 283
അഗസ്റ്റിൻ ബിറെൽ 57
അച്യുതൻ നമ്പൂതിരി, ടി. ജി. 5, 234, 327
അച്യുതവാര്യർ 97
അടിയാക്ക നല്ലാർ 34, 35
അത്തുലൻ 242
അധ്യാത്മരാമായണം 330
അനന്തഭട്ടൻ 432
അനർഘരാഘവം 181
അപ്പയ്യ ദീക്ഷിതർ 61, 170
അഭിജ്ഞാന ശാകുന്തളം 98
അഭിനവഗുപ്തൻ 147, 155, 159
അമരസിംഹൻ 2
അംബരീഷ ചരിതം 187, 192
അയ്യപ്പൻ മാത്താണ്ടപ്പിള്ള 178
അയ്യപ്പനെറ പുലി 410-418
അരിപ്പാട്ട് കൊച്ചുപിള്ളവാര്യർ 19
അരിസ്റ്റോട്ടിൽ 160
അലക്സാൻഡർ പോപ്പ് 129
അലാവുദീൻ കിൽജി 165
അശ്വഘോഷമഹാകവി 142
അശ്വതിതിരുനാൾ ഇളയതമ്പുരാൻ 3, 183,-190, 207, 219
അഷ്ടാദശപുരാണം 336
ആചാര്യ ദണ്ഡി 283
ആദിത്യവർമ്മ 4, 8
ആദിശങ്കരാചാര്യർ 3
ആനന്ദവർദ്ധനൻ 140, 147, 155
ആന്ധ്രകവിബ്രഹ്മാവ് 283
ആർക്കിയോളജിക്കൽ സീരീസ് 236, 259
ആൽസെസ്റ്റിസ് 160
ആഴ്വാഞ്ചേരി തമ്പ്രാക്കൾ 333
ഇത്തമ്മർ കോയിത്തമ്പുരാൻ 97
ഇരയിമ്മൻ തമ്പി 273
ഇരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ള 63–191, 410
ഇളങ്കോവടി 24, 26, 34-40
ഉണ്ണിക്കേരളവർമ്മ 4, 72
ഉണ്ണിക്കൃഷ്ണവാര്യർ 187, 205
ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശം 11,19
ഉദ്ദണ്ഡശാസ്ത്രികൾ 44
ഉലകുടൈപെരുമാൾ 130-137
എതുക 10
എഴുത്തച്ഛൻ 331, 333
ഏകാവലി 51
ഒടുവിൽ ശങ്കരൻകുട്ടി മേനോൻ 338
ഓട്ടൻതുള്ളൽ 130, 182
കണ്ടത്തിൽ വറുഗീസ് മാപ്പിള 122, 123

കണ്ണശ്ശ ഭാഗവതം 19
കണ്ണശ്ശഭാരതം 19
കണ്ണശ്ശരാമായണം 19
കനകസഭൈ പിള്ള. വി. 25
കനിഷ്ക ചക്രവർത്തി 142
കപിലർ 175
കല്യാണസൌഗന്ധികം 419-432
കവിസഭാരഞ്ജനം 122, 123, 127
കവിസമാജയാത്രാശതകം 123
കറുത്തപാറ ദാമോദരൻനമ്പൂതിരി199
കാകളി 340
കാനായിത്തൊമ്മൻ 3
കായംകുളം രാജാവ് 22
കാർത്തവീര്യവിജയം186,187,204
കാർത്തികതിരുനാൾ 184,185,188
192
കാവ്യലങ്കാരസൂത്രം 53
കാളിദാസൻ 142,143,219,283
413
കിരാതാർജ്ജുനീയം 294
കീർമ്മീരവധം 191, 192
കിളിമാനൂർ രവിവർമ്മകോയി
ത്തമ്പുരാൻ 182, 184
കുചേലവൃത്തം 361
കുഞ്ചൻ നമ്പ്യാർ 8,130, 138,139
177, 334
കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻ തമ്പുരാൻ 99, 101,
107, 123, 125, 127, 185
കുഞ്ഞുനാരായണക്കുറുപ്പ് 8
കുപ്പക്കാട്ട് നാരായണമേനോൻ 139
കുലശേഖര ആൾവാർ 284, 296
കുലശേഖരവർമ്മ 176
കുലോത്തുംഗചോളൻ 7, 8, 31
കൃഷ്ണകർണ്ണാമൃതം 283, 285
കൃഷ്ണകവി 177, 182
കൃഷ്ണഗാഥ 17
കൃഷ്ണദേവരായർ 242
കൃഷ്ണനാട്ടം 274
കൃഷ്ണപിള്ള ഈ. വി. 72
കൃഷ്ണപ്പിഷാരാടി ആറൂർ 187
കൃഷ്ണലീലാശുകൻ 276, 308
കൃഷ്ണസ്വാമി അയ്യങ്കാർ 26, 50
കേനോപനിഷത്ത് 294, 307
കേരളകാളിദാസൻ 93
കേരളവർമ്മ വലിയകോയി
ത്തമ്പുരാൻ 102, 192, 123, 125
കേരളവാഗ്ഭടൻ 93
കേരളാസൊസൈററി പേപ്പേഴ്സ്
5, 187
കേരളാചാരദീപിക 275, 290
കേരളോല്പത്തി 47, 257
കേശവനാശാൻ വി. 101
കേശവപിള്ള കെ. സി. 123
കൊടിയവിരഹം ഭാഷാചമ്പൂ 98
കൊട്ടിച്ചേതം 37
കോട്ടയത്തു കേരളവർമ്മ 4, 176
കൌടലീയം 19
കംസനാടകം 99
കംസവധം ആട്ടക്കഥ 184
ക്രമദീപിക 296
ക്ഷേമേന്ദ്രൻ 158, 299
ഗവർണ്ണർ മൂൺസ് 335
ഗാംഗ്രലി 296
ഗാലറി 5
ഗീവറുഗീസ് മാത്തൻ 19
ഗ്രണ്ഡർട്ട് 14, 259
ഗോദരവിവർമ്മ 49, 249
ഗോപിനാഥറാവു ടി. എ.
236, 259
ഗോപ്പണ്ണൻ 167
ഗോവിന്ദപ്പണിക്കർ കെ. 14
ഗോവിന്ദപ്പിള്ള സർവാധികാര്യ
ക്കാർ 131, 187, 196, 272
ഗോൽക്കൊണ്ടാസുൽത്താൻ 63
ഗോശ്രീനഗരവർണ്ണനം 375
ഗൌതമനാർ 175
ഗംഗാദേവി 167
ഗംഗാധരൻ 283

ഗ്രാമത്തിൽ രാമവർമ്മ കോയിത്തമ്പുരാൻ 97
ചതുർവേദിമംഗലം 8
ചന്ദ്രഗിരി 258
ചന്ദ്രോത്സവം 291
ചമ്പൂഭാരതം 438
ചാത്തുക്കുട്ടിമന്നാടിയാർ 261
ചിത്രമീമാംസ 61
ചിദംബരയ്യർ കെ. 97
ചിലപ്പതികാരം 24, 33, 42, 45, 46
ചെമ്പകവല്ലി 221, 233, 378
ചെമ്പകശ്ശേരി പൂരാടംതിരുനാൾ രാജാവു് 271
ചെമ്പകശ്ശേരി രാജാവു് 130, 131, 138, 306
ചെല്ലൂർ നാഥോദയം 244
ചേരമാൻ പെരുമാൾ നായനാർ 31, 44
ചൊക്കനാഥസ്വാമി 137, 413
ജഗന്നാഥപണ്ഡിതർ 147
ജൈനമതം 3
ജൈനർ 360
ടിപ്പുസുൽത്താൻ 92
ടാജഡി 160, 162
ഡച്ചുകാർ 4
ഡച്ചു റെക്കാർഡ്സ് ഇൻ മലബാർ 5
തിക്കയൻ 283
തിങ്ങന്തസാമ്രാജ്യം 294
തിരുനാരായണയ്യങ്കാർ 48
തിരുമലനായ്ക്കൻ 64, 65, 83
തിരുവിതാംകൂർ കൃറോറർ ആപ്പീസ് 20
തിരുവെങ്കിടാചാര്യർ. സി 261
തെക്കൻപാട്ടു് 418
തൈകുലനാഥോദയം 245
തോലൻ 235
തോറ്റംപാട്ടു് 38
തുപ്പടിദാനം 181, 185
തുപ്പാപ്പൂർസ്വരൂപം 5
തുപ്പൂണിത്തുറയപ്പൻ 39
തുപ്രങ്ങോടു് 288, 289
തൃശ്ശൂർ 402
ത്രിപുരദഹനം 262, 265, 267
ത്രോടകൻ 281
ദാമോദരച്ചാക്യാർ 12
ദാമോദരൻ നമ്പ്യാർ 9
ദൂതവാക്യം 19
ദേവജി ഭീമജി 297
ദേവരാജശാസ്ത്രി 177, 181
ധർമ്മരാജാവു് 8
ധ്വന്യാലോകം 140
നടുവത്തുമഹൻ 101
നയിനാരാചാര്യർ 172
നരകാസുരവധം ആട്ടക്കഥ 186
നാച്ചറൽഹിസ്റ്ററി 42
നാട്യശാസ്ത്രം 159
നാരായണീയ ചമ്പു 39, 47
നാരായണീയം 16
നിരണത്തു രാമപ്പണിക്കർ 15, 19
നിരണത്തു ശങ്കരപ്പണിക്കർ 21
നീലകണ്ഠകവി 44, 47, 244, 245
നീലകണ്ഠദീക്ഷിതർ 54, 189
നീലികഥ 309
നെടുഞ്ചേഴിയൻ 175
നെടുഞ്ചേരലാതൻ 175
നൈഷധംചമ്പു 98
പഞ്ചവങ്കാട്ടനീലി 309-328
പട്ടണത്തു പിള്ള 171
പതിറ്റുപ്പത്തു് 45, 175
പത്തുപ്പാട്ടു് 45
പത്മനാഭകീർത്തനം 187, 216, 217
പത്മനാഭാചാര്യർ 280, 281
പന്തളത്തു കേരളവമ്മ 187
പരണർ 175
പരമുപിള്ള കെ. ചക്കാലക്കൽ 97
പരിപാടൽ 45
പരിഷത്ത്രൈമാസികം 9, 121

പറയൻ 339
പാറ്റൂർ കുത്തച്ചാക്കയ്യൻ 36
പാട്ടത്തിൽ പത്മനാഭ മേനോൻ 14
പാഠകം 182
പാണിനീയ സൂത്രം 61
പാരിജാതഹരണം 262, 263
പീതാംബരയ്യർ 185
പുന്നശ്ശേരി നീലകണ്ഠശർമ്മ 123
പൂറനാന്നൂറ് 32, 45
പെരിത്താലി 4
പെരിപ്ലസ് 42
പെരുമാക്കന്മാർ 3
പേരകത്താവഴിപ്പാട്ട് 5
പൊന്നമ്പലം പിള്ള 24
പോർട്ടുഗീസ് 393
പൌലിനോസ് പാതിരി 334
പ്രഥമബുക്കദേവൻ 166
പ്രക്രിയാസർവസ്വം 274, 323
പ്രലംബവധം 192
പ്രാച്യപണ്ഡിത സമ്മേളനം 26
പ്ലിനി 42
ഫിലോസ്റ്റെറ്റസ് 160
ബാലകൃഷ്ണസ്തോത്രം 286
ബാലഡ് 234
ബോപദേവൻ 151, 152, 158, 160
ബൗദ്ധമതം 3
ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണം 19
ബ്രസീനാനാടകം 120
ബ്രിങ്ജോൺ 6
ഭട്ടബാണൻ 283
ഭട്ടമുരാരി 189
ഭദ്രദീപപ്രതിഷ്ഠ 192
ഭരതമഹർഷി 154
ഭരതമുനി 155
ഭർത്തൃഹരി 165, 170, 171, 172, 174
ഭർത്തൃഹരി നിർവേദനാടകം 160, 161,
ഭവഭൂതി 141, 145, 189, 211
ഭാഗവതം ഗദ്യം 19
ഭാഗീരഥിത്തമ്പുരാട്ടി 97
ഭാരതമാല 277, 278
നവനാമുകരം 303
ഭാഷാപോഷിണി 122, 123
ഭോജൻ 282, 294
ഭ്രമരസന്ദേശം 44
മകയിരംതിരുനാൾ രാമവർമ്മ തമ്പുരാൻ 3
മണിമേഖല 37, 45, 47
മദനമോഹന മാളവിയ 296
മധുരാവിജയം 167
മനക്കോട് ബാലരാമനച്ചൻ 322, 359
മാത്യു ആർനോൾഡ് 57
മമ്മടഭട്ടൻ 54, 394
മലയാളമനോരമ 123
മലയാളരാജ്യം 72
മഹാഭാരതം 140, 143, 157, 430
മഹാവീരചരിതം 189
മഴമംഗലം 98, 207
മാടത്തിൻകുർ 5
മാതൃഭൂമി 12
മാധവൻ 164
മാധവാചാര്യർ 164, 166, 171
മാർ ജേക്കബ് 3,
മാർത്ത 4,
മാത്താണ്ഡപ്പിള്ള 179
മാത്താണ്ഡവർമ്മ 79, 90, 131, 174 176, 177, 182, 183, 184, 185, 192, 309,
മാലതീ മാധവം 189
മാലിക്കാഫൂർ 164.
മീനാക്ഷിനാടകം 262
മുകിലൻ 223
മുകുന്ദമാല 284
മുരാരി 189, 211
മുസിരിസ് 42
മൂഷികവംശം 235, 236, 253, 254
മേല്പത്തൂർ നാരായണ ഭട്ടതിരി 29 30, 98, 99, 219, 274, 308, 375

മോന 10
രഘുനാഥതീർത്ഥൻ 184
രഘുവംശം 142
രങ്കസ്വാമി അയ്യർ 25
രവിവർമ്മകോയിത്തമ്പുരാൻ 92, 129
രവിവർമ്മ, ഡോക്ടർ 97
രവിവർമ്മ മഹാരാജാവു് 176
രസഗംഗാധരം 147
രാഘവയ്യങ്കാർ 31, 34, 37, 40
രാഘവാനന്ദൻ 287, 296
രാഘവേശൻ 287
രാജരാജവർമ്മ 93
രാജരാജവർമ്മ ഏ. ആർ. 123
രാജശേഖരൻ 211
രാജേന്ദ്രചോളൻ 7, 259
രാമഘടം 259
രാമചന്ദ്രദീക്ഷിതർ വി. ആർ. 25, 35, 48
രാമപാണിവാദൻ 177, 178, 335
രാമപ്പയ്യൻ 65, 67, 71, 84, 88
രാമൻപിള്ള സി. വി 303
രാമപുരത്തു വാരിയർ 177, 179
രാമവർമ്മ മഹാരാജാവു് 177
രാമവർമ്മ റിസർച്ചു്ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ടു് 5
രാമാനുജാചാര്യർ 173
രാമായണമഞ്ജരി 150
രാമായണസംഗ്രഹം 151
രാമേശ്വര യാത്ര 63
രുഗ്മിണീ പരിണയം നാടകം 186
രുഗ്മിണീ പരിണയം 194, 211
ലക്ഷ്മീദാസൻ 29
ലീലാശുകൻ 276
ലോചനവ്യാഖ്യ 147
വടക്കൻപാട്ടു് 410, 418
വഞ്ചീശസ്തവം 186, 195
വലിയകോയിത്തമ്പുരാൻ 19
വലിയകൊട്ടാരം ഗ്രന്ഥപ്പുര 182
വളർപട്ടണം 258
വറുഗീസ്മാപ്പിള 286
വല്ലഭാചാര്യൻ 286
വാണീവിലാസം 297
വാമനൻ 53
വാസുദേവകവി 45
വാസുദേവപ്പൊതുവാൾ, ആർ. 9
വാല്മീകി 43, 140-163, 283
വാല്മീകിരാമായണം 140, 141
വാല്മീകിരാമായണംകിളിപ്പാട്ടു്4
വിക്രമചോളൻ 7
വിജയരാഗൻ 249
വിജ്ഞാനദീപിക 419
വിദ്യാധരൻ 51
വിദ്യാരണ്യസ്വാമികൾ 167
വിരാടപർവം മണിപ്രവാളം 360-374
വില്യം ബേക്കർ ജേക്കബ്സ് 335
വിലട്ടത്തു രാഘവൻ നമ്പ്യാർ 124
വിലമംഗലത്തു സ്വാമിയാർ 274, 308
വിശ്വനാഥകവി 374
വിശ്വനാഥകവിരാജൻ 147
വിശ്വനാഥൻ 52, 147, 151, 155
വീരകമ്പണൻ 166
വീരകേരളൻ 275
വീരകേരളവർമ്മ മഹാരാജാവു് 375, 389, 393—403
വീരമണിഅയ്യർ കെ. സി. 115
വീരമാർത്താണ്ഡരാജാവു് 21
വീരരവി വർമ്മ 64
വെങ്കടനാഥൻ 164, 165
വെങ്കട്ടരാജ ശർമ്മ 12
വെണ്മണിമഹൻ 125, 126
വേദവ്യാസൻ 283
വേദാന്തദേശികർ 159, 164
വേളീർ വംശം 7
വൈക്കത്തു പാച്ചുമുത്തതു് 19
വൈരാഗ്യപഞ്ചകം 108, 168
വൈഷ്ണവർ 360
ശങ്കരഭഗവദ്പാദർ 219, 280

ശങ്കരവിജയം 47, 220
ശങ്കരാചാര്യപീഠം 104
ശങ്കുകവി 177, 182
ശങ്കുണ്ണി കൊട്ടാരത്തിൽ 126, 127,
ശങ്കുണ്ണിപ്രാസം. 189
ശാകുന്തളം 233, 262
ശാസ്ത്രാംപാട്ട് 411
ശിവപുരാണം കിളിപ്പാട്ട് 329-359
ശിവലീലാണ്ണവം 54
ശിവവിലാസം 12, 13.
ശിശുപാലവധം 294.
ശീതങ്കൻ 130, 339
ശുകസന്ദേശം 29
ശൂരനാട്ട പൂവാണക്കുറുപ്പ് 8
ശൃംഗാരപ്രകാശം 282
ശൃംഗാരസുധാകരഭാണം184,185,187
ശൃംഗാരസുധാകരം 193, 194
ശൃംഗേരി 164
ശേഷയ്യർ. കെ. ജി. 25
ശ്രീകണ്ഠൻ 23, 253, 257. 258, 259
ശ്രീകൃഷ്ണചരിതം മണിപ്രവാളം. 16
ശ്രീനിവാസകംപിള്ള 25
ശ്രീപത്മനാഭസ്വാമിക്ഷേത്രം 3,4, 8, 64, 185, 281 393.
ശ്രീഭാഷ്യം 173
ശ്രീമൂലംമലയാളഭാഷാഗ്രന്ഥാവലി 419
ശ്രീരാമവർമ്മാ റിസർച്ച് ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് ജേർണൽ 5
ശ്രീരാമാനുജാചാര്യർ 173
ശ്രീ വീര ഉദയമാർത്താണ്ഡവർമ്മ 7
ശ്രീ ശങ്കരാചാര്യർ 164
സന്താനഗോപാലം 186, 187
സന്താനഗോപാലം ചമ്പു 205
സമസ്തകേരള സാഹിത്യ പരിഷത്ത് 5
സബ്രീശോ 249
സരസ്വതീകണ്ഠാഭരണം 282, 294
സായണാചാര്യർ 283
സാഹിത്യ ദർപ്പണം 52, 147
സാംബശിവ ശാസ്ത്രികം 299
സുജനാനന്ദിനി 101
സുദർശനഭട്ടൻ 165
സുന്ദരചോളൻ 7
സുന്ദരമൂർത്തിനായനാർ 44, 176
സുബന്ധസാമ്രാജ്യം 294
സുബ്രഹ്മണ്യ ശാസ്ത്രികം, നല്ലേപ്പള്ളി 260, 272
സുഭദ്രോധനഞ്ജയം 176
സുരേശ്വരൻ 280
സെൻറ് തോമസ് 3
സോമ സുന്ദരദേശികർ 25
സൗന്ദരനന്ദം 142
സൗന്ദര്യലഹരീഭാഷാവ്യാഖ്യാനം 263
സ്മാർത്തവിചാരം 354
സ്വാമിനാഥയ്യർ ഡോക്ടർ 41
ഹനുമദുത്ഭവം 192
ഹനുമന്നാടകം 144
ഹരിശർമ്മ എ. ഡി 187, 212
ഹസ്താമലകൻ 280
റാണി ഗൗരിലക്ഷ്മീഭായി തമ്പുരാട്ടി 275
റിയലിസ്റ്റിക് 59
റെഡ്ഡിയാർ 338
റോമളമി 42

gpura.org

Indic Digital Archive Foundation